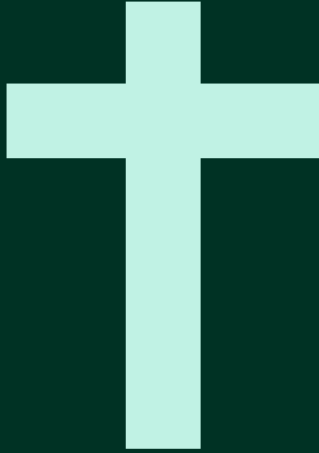

Mixtec, San Miguel
el Grande

New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

Mixtec, San Miguel el Grande

New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande (MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9

Contents

Mateo	1
Marcos	39
Lucas	63
Juan	103
Hechos	132
Romanos	169
1 Corintios	185
2 Corintios	200
Gálatas	210
Efesios	216
Filipenses	222
Colosenses	226
1 Tesalonicenses	230
2 Tesalonicenses	234
1 Timoteo	236
2 Timoteo	241
Tito	244
Filemón	246
Hebreos	247
Santiago	259
1 Pedro	263
2 Pedro	268
1 Juan	271
2 Juan	275
3 Juan	276
Judas	277
Apocalipsis	279

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MATEO TU'UN VA'A NI CHAA SAN MATEO

Lista ndasa vai tata Jesucristo

- 1 Ya'á kúu lista ndasa vai tata Jesucristo, se'e David, se'e Abraham.
- 2 Abraham ni sá'a-de Isaac. Te Isaac ni sá'a-de Jacob. Te Jacob ni sá'a-de Judá jín ñaní-i.
- 3 Te Judá ni sá'a-de Fares jín Zara ni kaku chji Tamar. Te Fares ni sá'a-de Esrom. Te Esrom ni sá'a-de Aram.
- 4 Te Aram ni sá'a-de Aminadab. Te Aminadab ni sá'a-de Naasón. Te Naasón ni sá'a-de Salmón.
- 5 Te Salmón ni sá'a-de Booz ni kaku chji Rahab. Te Booz ni sá'a-de Obed ni kaku chji Rut. Te Obed ni sá'a-de Isaí.
- 6 Te Isaí ni sá'a-de rey David. Te rey David ni sá'a-de Salomón ni kaku chji ña'an ní kuu ñási'í Urías.
- 7 Te Salomón ni sá'a-de Roboam. Te Roboam ni sá'a-de Abías. Te Abías ni sá'a-de Asa.
- 8 Te Asa ni sá'a-de Josafat. Te Josafat ni sá'a-de Joram. Te Joram ni sá'a-de Uzías.
- 9 Te Uzías ni sá'a-de Jotam. Te Jotam ni sá'a-de Acáz. Te Acáz ni sá'a-de Ezequías.
- 10 Te Ezequías ni sá'a-de Manasés. Te Manasés ni sá'a-de Amón. Te Amón ni sá'a-de Josías.
- 11 Te Josías ni sá'a-de Jeconías jín ñaní-i, ná kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia.
- 12 Te ni kuu kivi ní kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia, te Jeconías ni sá'a-de Salatiel. Te Salatiel ni sá'a-de Zorobabel.
- 13 Te Zorobabel ni sá'a-de Abiud. Te Abiud ni sá'a-de Eliaquim. Te Eliaquim ni sá'a-de Azor.
- 14 Te Azor ni sá'a-de Sadoc. Te Sadoc ni sá'a-de Aquim. Te Aquim ni sá'a-de Eliud.
- 15 Te Eliud ni sá'a-de Eleazar. Te Eleazar ni sá'a-de Matán. Te Matán ni sá'a-de Jacob.
- 16 Te Jacob ni sá'a-de José, yii María, ña'an-ún ni skáku-ña Jesús, I'á nání Cristo.
- 17 Súan vai taká tata. Onde Abraham te onde David ío uxí kuun tatá. Te onde David te onde kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia ío uxí kuun tatá. Te onde kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia te onde ni kaku Cristo, suni ío uxí kuun tatá.

Kivi ní kaku Jesucristo

- 18 Te kivi ní kaku Jesucristo súan ni jo. Náa-ya, María, ja á ni kundaq tu'un ja tánda'a-ña jín José, te onde ná té ketá'an-ga-ña jín-de, te ni juku'un se'e-ña ní sá'a Espiritu Santo.
- 19 Te José, yii-ña-ún, in chaa va'a kúu-de. Te tú ní kuni-de sándiva'a-de jín-ña, chj sua kuni-de xndóo sa'í-de-ña.
- 20 Te nini súan nákaní iní-de, te ni chaa-ni in ndajá'a máa Tatá nuu-dé ni ka'an-ya jín-de jín jáni: José, se'e David, ma yú'ú-ro kuáka-ró ñási'í-ro María, chj ja ñu'un chji-ña ján, onde nuu máa Espiritu Santo vai.
- 21 Te skáku-ña in se'e yíi. Te skúnání-ró-i Jesús. Chj máa-i, nama-i taká ñayivi ká'jo kuachi, áchí-ya.
- 22 Súan ni kuu taká ya'á, náva'a ná skíkuu tu'un ni ka'an máa Tatá jín chaa ni jani tu'un-ya:
- 23 Koo in ña'an jáá. Te juku'un se'e-ña. Te skáku-ña in se'e yíi. Te kunání-i Emmanuel (ja kuni ka'an: jín máa-yó ndújín Dios). Achí.
- 24 Te ni nata'u núu José. Te ni nduko-de. Te ni sá'a-de natu'un ni tá'ú tíñu ndajá'a máa Tatá nuu-dé. Te ni jaka-de ñási'í-de.
- 25 Te tú ní kixi-de jín-ña, onde ni kaku se'e yíi núu-ña. Te ni skúnání-de-i Jesús.

2

Chaa ndichí jín tíñu xíní

- 1 Te ni kaku Jesús iní ñuu Belén ndañú Judea. Te kivi-ún tá'ú tíñu rey Herodes. Yúan-na te yakú chaa ndichí, ni kikoyo-de ichi nú kána ndikandii. Te ni jakoyo-de ñuu Jerusalén.
- 2 Te ni kaka'an-de: Ndéñu kándeey rey ñayivi judío ja ní kaku. Chj ni kajini-rj tíñu xíní-i ja ní kenda ichi núu kána ndikandii. Te vai koyo-rj ja chíñu'ún-rí-i, áchí-de.
- 3 Te rey Herodes, ni jini tu'un-de tu'un-ún. Te ni yu'ú-de, onde jín táka ñayivi ñuu Jerusalén.
- 4 Te ni nastútú-de taká sutu ñá'nu jín táka chaa káchaa tutu iní ñuu. Te ni jiká tu'un-de chaa-ún nú ndéñu káku Cristo.
- 5 Te máa chaa-ún, ni kakachj-de nuu rey: Iní ñuu Belén ndañú Judea, chj nuu tutú ja ní chíso chaa ni jani tu'un-ya, yóso súan:

⁶ Te róo ñuu Belén ndañúu Judá, ña tú lúli-ga-ro núu cháa kákuñá'nu ñuu Judá, chí iní-ro kenda ñn I'a tá'ú tíñu nuu-yo. Te koto-ya ñayivi ñúu-rí Israel, áchí tutu.

⁷ Yúan-na te Herodes, ñi kana sa'í-de xiní cháa ndíchí-ún. Te ñi ñi'ín vá'a-de tu'un ndé kivi ní kenda tíñúú xíní-ún.

⁸ Te ñi táji-de cháa-ún kája'an-de ñuu Belén. Te ñi ka'an rey: Kuángoyo-ní yúan, te kaka tu'un vá'a-ní sikí súchí lúli-ún. Te ní ñi kajini-ní nuu-í, te kastu'ún-ní nuu-ná náva'a suni ná kichíñú'ún-ná-i, áchí rey.

⁹ Te súan ñi kajini so'o-de tu'un ñi ka'an rey. Te kája'an-de. Te máá tíñúú xíní já ní kajini-de ichi núu kána ndikandii, yoxnúú-tí nuu-dé onde ñi ja-tí núu kátuu súchí lúli-ún. Te yúan ñi jukuñi-ti.

¹⁰ Te nuu ní kajini-de tíñúú xíní-ún, te ñi kaksii xáan iní-de.

¹¹ Te ñi kivi koyo-de iní ve'e. Te ñi kajini-de nuu súchí lúli-ún jíin náa-i María. Te ñi kajukuñi jíti-de nuu-í. Te ñi kachiñú'ún-de-i. Te ñi kajuña-de janu-dé. Te ñi kasoko-dé oro, jíin súsia kutú, jíin súsia ua nuu-í.

¹² Te ñi kaskóto jani-de. Te ñi jini-de ja tú no'on-de nuu Herodes. Yúan ingá ichi káno'on-de ñuu-de.

¹³ Te kája'an-de. Yúan-na te ñn ndajá'a máá Tatá, ñi skóto-ya José nuu kixí-de. Te ñi ka'an-ya jíin-de: Ndukoo, te ki'in-ró súchí lúli jían jíin náa-i, te ki'in-ro onde ñuu Egipto. Te kunchaa-ro yúan onde kastu'ún-rí nuu-ro. Chí a yani nandúkú Herodes súchí lúli jían já ká'ni-dé-i. Achí.

¹⁴ Te José, ñi nata'u núu-dé. Te ñi ndukoo-de. Te ñi ki'in-de súchí lúli jíin náa-i kája'an núu-de onde ñuu Egipto.

¹⁵ Te ñi kánde-de yúan onde ñi j'i Herodes. Te ñi skíkuu tu'un ñi ka'an máá Tatá jíin cháa ñi jani tu'un-ya: Onde ñuu Egipto ñi kana-rí Se'e-rí vai-i, áchí.

Ja ní kaja'ni-dé súchí yú lúli

¹⁶ Yúan-na te Herodes ja ní jini-de ja súan ñi kaskátá cháa ndíchí núu-dé, te ñi kití xaan iní-de. Te ñi táji-de soldado kája'an. Te ñi kaja'ni táka súchí yí lúli úu kuia jíin já lúli-ga ká'jo-i iní ñuu Belén jíin táka ndañúu, nátu'un ñi ñi'ín vá'a-de tu'un kivi ní ka'an cháa ndíchí-ún jíin-de.

¹⁷ Yúan ní skíkuu tu'un ñi ka'an Jeremías cháa ñi jani tu'un Dios, chí ñi ka'an-de:

¹⁸ Iní ñuu Ramá ní jini so'o-rí ja kanda'i te kánde'e kó'ó. Raquel, ndé'e-ña já sé'e-ña. Te tú kuni-ña ndúsi iní-ña, chí ñi ndi'i-i, ñi kánaa. Achí.

¹⁹ Te vásá ní j'i rey Herodes. Te ñn ndajá'a máá Tatá, ñi skóto jani-ya José onde nuu kánde-de ñuu Egipto.

²⁰ Te ñi ka'an-ya jíin-de: Ndukoo, te ki'in-ró súchí lúli jían jíin náa-i, te no'on-ro núu Israel kunchaa-ro, chí a ñi kají'i ja kákuñi ka'ni súchí jían núu. Achí.

²¹ Yúan-na te ñi ndukoo-de. Te ñi ki'in-de súchí lúli-ún jíin náa-i. Te kuano'on-dé ñuu Israel.

²² Te ñi ñi'ín-dé tu'un ja Arquelao tá'ú tíñu iní ñuu Judea, ñi jukuñi-de nuu táa-de Herodes. Te ñi yu'ú José ki'in-de yúan. Te Dios, ñi skóto jani-ya José. Yúan kuá'an-de ñn ndañúu Galilea.

²³ Te ñi ja-de ñn ñuu nání Nazaret. Te yúan ñi kanchaa-de. Te ñi skíkuu tu'un ñi kaka'an cháa ñi kajani tu'un Dios: Cháa ñuu Nazaret kunání-yá, áchí.

3

Juan, cháa skuánducha

¹ Te jika kivi ní cháa Juan cháa skuánducha kándii-de nuu ñú'un té'é ndañúu Judea. Te ñi jani-de tu'un.

² Te ñi ka'an-de: Nakani iní jíná'an-ró, chí a yani koo ñuu nátu'un andívi, áchí-de.

³ Chí sikí cháa yá'a ñi ka'an Isaías, cháa ñi jani tu'un Dios onde sáa: ñn ndajá'a, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátu'a-ró ichi máá Jito'o-yo, te sándóo-ró ichi-yá. Achí.

⁴ Te sa'ma ní ñu'un Juan, ñi kuu ixi camello. Te ñi nu'ni ñn sánchii ñi chíi-de. Te ndeyu ní yee-dé ñi kuu ndikuá'yú jíin ndúxi yoko.

⁵ Yúan-na te ñayivi núu Jerusalén jíin táka ñayivi núu Judea jíin táka ñayivi yúñúu Jordán, ñi kenda koyo-i nuu-dé.

⁶ Te ñi skuánducha-dé-i iní yucha Jordán. Te kánakani ndaa-i kuachi-i yúan.

⁷ Te ñi jini-de ja vai koyo kua'a cháa fariseo jíin cháa saduceo nuu skuánducha-dé-ún. Te ñi ka'an-de jíin: Se'e koq kákuu-ró. Ndéja ní kastá'an nuu-ro já kúnu-ró kóto-ró juicio ja cháa.

⁸ Núsáá te sá'a-ró tíñu ja á ñi nakani iní-ro-ún.

⁹ Te ma káni iní-ro ká'an-ro: Abraham kúu táa-yo. Chí ká'an-ri jíin-ró já kúu-ni sá'a Dios ja táka yuu yá'a nduu se'e Abraham.

¹⁰ Te vina a kátúu tú'a hacha ja xiti yúnu onde yo'o. Te taká yunu já tú kúun nde'e vá'a, xiti te kivi nuu ñú'un.

¹¹ Ko T'a vai ichi yatá-rí, ñá'nu-ga kúu-ya vásá rúu. Te tú kuñá'nu-ri kundiso-ri ndijan-ya. Máa-ya skuánducha-ya róó jíin Espiritu Santo jíin ñú'un.

¹² Te tün-ya pala chixí'ú trigo. Te xndéché-ya te nastútú-ya trigo ndivi iní yaka-ya. Te ka'mu-ya paja-ún nuu ñú'un ja má ndá'va kuti-gá, áchí Juan.

Ja ni janducha Jesús ni sá'a Juan

¹³ Yúan-na te ni kenda Jesús iní nuu Galilea. Te ni chaq-ya yúcha Jordán nuu Juan náva'a skuánducha-dé-ya.

¹⁴ Ko Juan, tú ní kuni-de, chí ni ka'an-de jíin-ya: Sua kánúú já skuánducha máa-ní náá, najá vai-ní nuu-ná núsáá, áchí-de.

¹⁵ Ko ni ka'an Jesús jíin-de: Vina te sá'a-ró, chí súan kánúú skikuu-yó táka tínu va'a, áchí-ya. Yúan-na te vásá ní skuánducha-dé-ya.

¹⁶ Te nuu ní kuu ni janducha Jesús, te ni nana-ni-ya iní nducha. Te ni nuña andívi. Te ni jiní-ya Espiritu Dios júngava vai nátu'un paloma. Te ni jinú sikí-ya.

¹⁷ Te ni kenda in tu'un ichi ándívi ní ka'an: Yá'á kúu Se'e-ri ja kúndá'ú iní-ri-i, te kúsí iní-ri jíin-i, áchí.

4

Sikí já ní jito nchaq tá'an kuí'na jíin-ya

¹ Yúan-na te ni jaq Jesús onde nuu ñú'un té'é ní sá'a Espiritu, náva'a koto nchaq tá'an kuí'na jíin-ya.

² Te uu xiko ndúú, uu xiko ñúú, ni io ndicha iní-ya. Yúan-na te vásá ní jíi-ya sóko.

³ Te ni jaq kuí'na ní jito nchaq tá'an jíin-ya. Te ni ka'an jíin-ya: Te nú Se'e Dios kúu-ró, te ka'an jíin yúu yá'a ná ndúu staq, áchí.

⁴ Te ni ka'an-ya jíin: Yóso núu tutú: Nasu máni máá stáa kée cháa te kuchaku-de, chí suni kánúú tú'un ká'an Dios, áchí-ya.

⁵ Yúan-na te kuí'na-ún, kua'an jíin-ya máá ñúu ii. Te yúan ni kaa jíin-ya xiní torre ve'e ii.

⁶ Te ni ka'an jíin-ya: Nú Se'e Dios kúu-ró, te súngava-ró máá-ró onde nuu ñú'un, chí yóso núu tutú: Tájí-ya ndajá'a-ya kii sikí-ro, te kunu nchaq-ya róó náva'a tú stuji-ro já'a-ro núu yúu, áchí.

⁷ Te ni ka'an tuku Jesús jíin kuí'na-ún: Suni yóso-gá nuu tutú: Ma kóto nchaq-ro máá Tatá-ro Dios, áchí-ya.

⁸ Te inga jínu ni jaka kuí'na-ún-ya kuá'an jíin-ya xiní in yuku súkún xáan. Te ni stá'an taká ñuu luu ní ñúyivi núu-ya.

⁹ Te ni kachí jíin-ya: Taká ñuu yá'a kua'a-ri nuu-ro nú jukuñi jiti-ró te chiñú'un-ró rúu, áchí.

¹⁰ Yúan-na te ni kachí Jesús jíin kuí'na-ún: Satanás, kuxio kuá'an, chí yóso núu tutú: Chiñú'un-ró máá Tatá Dios máá-ró, te nuu máá in-ni-ya kuatíñu-ró, áchí-ya.

¹¹ Yúan-na te ni kuxio kuí'na-ún kua'an. Te ni chakoyo ndajá'a ándívi ní kajatíñu nuu-ya.

¹² Te nuu ní jini tu'un Jesús ja kánde Juan vekaa, te kuano'on-ya nuu Galilea.

¹³ Te ni xndóo-ya ñúu Nazaret. Te ni jaq-ya ñúu Capernaum. Te ñuu-ún ncháa yani yu'u mar ma ñú ñúu Zabolón jíin ñúu Neftalí. Te ni kanchaa-ya yúan,

¹⁴ Náva'a ná skikuu tu'un ni ka'an Isaiás chaq ni jani tu'un Dios:

¹⁵ Ñuu Zabolón jíin ñúu Neftalí ichi núu mar inga lado yúcha Jordán, kúu nuu Galilea ñayivi sín nación.

¹⁶ Te ñayivi-ún kaxikú-i ñuñáa, te ni kajini-i in luz ká'nu. Te ni kundijin nuu ñayivi kákuni naa, áchí-de.

Ndasá ni kejá'á Jesús jáni-ya tú'un

¹⁷ Ondé sáá ní kejá'á Jesús jáni-ya tú'un: Nakani iní jiná'an-ró, chí a yani koo nuu nátu'un andívi, áchí-ya.

¹⁸ Te jika Jesús yu'u mar Galilea kua'an-ya. Te ni jiní-ya núu úu tá'an ñani, in Simón ja nání-de Pedro, te inga Andrés ñani-de. Te kaskuíta ka'nu-de ñunu-dé iní mar. Chí chaq kátin tiyáká kákuu-de.

¹⁹ Te ni ka'an-ya jíin-de: Kundikín ruu kikoyo-ró, te ná násá'a-ri róó chaq tün ñayivi, áchí-ya.

²⁰ Yúan-na te ni kaxndóo-ni-de ñunu-dé. Te ni kandikín-de-ya.

²¹ Te n̄i ja'a-ya yúan kua'an-ya. Te n̄i jin̄i-ya núu úy-ga tá'an ñani, Jacobo se'e Zebedeo, jín ñani-de Juan. Te ká'jin-de in̄i barco jín táa-de Zebedeo, kánaku-n̄i-de ñunu-dé. Te n̄i kana-ya xiní-dé.

²² Te cha-a-ún, n̄i kaxndóo-ni-de barco jín táa-de. Te n̄i kandik̄in-de-ya.

²³ Te n̄i jika kuu Jesús ní ñúu Galilea, n̄i stá'an-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga máa-de. Te jáni-ya tú'un ja koo ñuu Dios. Te násava'a-ya táka ñayivi kaku'u jín táka nuu ú-y-i.

²⁴ Te n̄i jicha tu'un-ya kuá'an ní ñúu Siria. Te nuu-yá n̄i kakinchaka-i taká ñayivi kaku'u. Ñayivi káta'an tin̄i nuu kué'e, jín táka ñayivi káyaji ní'ni, jín já tá'an tach̄i k̄ini, jín já jí'í yí'í, jín já ndúyúnú, ndi'i-i, n̄i násava'a-ya-í.

²⁵ Te kua'a ñayivi ñúu Galilea, jín ñúu Decápolis jín ñayivi ñúu Jerusalén, jín ñúu Judea, jín ñúu inga lado yucha Jordán, n̄i kandik̄in-i-ya.

5

Tu'un n̄i stá'an-ya ondé nuu yúku

¹ Te n̄i jin̄i-ya núu ñayivi kuá'a. Te n̄i kaa-ya kuá'an-ya yúku. Te n̄i jungoo-ya. Te cha-a káskua'a jín yá, n̄i jakoyo-de nuu-yá yúan.

² Te n̄i stá'an-ya tú'un yá'a nuu-dé:

Tu'un xáán ndatu

³ Xáán ndatu ñayivi káta'an ndá'ú in̄i añú-i, ch̄i kuu k̄ivi-i in̄i ñuu Dios nátu'un andívi.

⁴ Xáán ndatu ñayivi kánde'e, ch̄i ndus̄i in̄i-sá'a-ya.

⁵ Xáán ndatu ñayivi vítá in̄i, ch̄i ní'jin-i ní ñúyivi kuu ta'u-í.

⁶ Xáán ndatu ñayivi kákuu xaan in̄i-skíkuu-i taká tiñu ndaa, ch̄i kuu ja kákuu-i.

⁷ Xáán ndatu ñayivi kákundá'ú in̄i tá'an, ch̄i suni ní'jin-i tú'un kundá'ú in̄i.

⁸ Xáán ndatu ñayivi ndóo in̄i añú-i, ch̄i kun̄i-i nuu Dios.

⁹ Xáán ndatu ñayivi kánasaman̄i tá'an, ch̄i kunání-i se'e Dios.

¹⁰ Xáán ndatu ñayivi kájika jínu sik̄i já kásá'a-i tiñu ndaa, ch̄i kuu k̄ivi-i in̄i ñuu Dios nátu'un andívi.

¹¹ Xáán ndatu máa-ró jíná'an-ró nú káka'an ndiva'a-i jín-ró te káchindik̄in-i róo te kákaji-i róo sik̄i rúu vasa tú kuachi-ró.

¹² S̄i xáán koo in̄i-ro, ch̄i ká'nu xaan tá'u-ro ío ondé andívi. Ch̄i súan n̄i kachindik̄in-i cha-a n̄i kajani tu'un Dios n̄i kikoyo xna'an-ga vasa róo.

Chaa nátu'un ñi, jín luz

¹³ Máa-ró kákuu nátu'un ñi ñuyivi. Ko nú ñi-ún ná náa xikó u'a, ndasa ndu'u'a inga jínu. Tuká tiñu kuti, ch̄i sua kacha-ro kí'jin te kuañu-i siki.

¹⁴ Máa-ró kákuu nátu'un luz ñuyivi. ñi ñuu kánde'e xin̄i yúku, ma kuu kundee sa'í.

¹⁵ Ni tú skuik̄in-ro ñi yiti te chindee-ró kayú ch̄i nundóo, ch̄i sua kundij nuu candelero te stúun nuu já kaxiuku in̄i ve'e.

¹⁶ Súan stá'an-ro luz máa-ró núu táka ñayivi, náv'a ná kun̄i-i tiñu va'a kásá'a-ró, te ná nákana jaa-i máa Táa-ro já káncha-ga ondé andívi.

Sik̄i tú'un ley aná'an jín tú'un Jesús

¹⁷ Ma káni in̄i-ro jíná'an-ró já vái-r̄i xnaa-rí ley jín cháa n̄i kajani tu'un Dios. Na tú vai-r̄i xnaa-rí ch̄i sua skíkuu-r̄i.

¹⁸ Ch̄i jandaa ká'an-r̄i jín-ró: Ondé k̄ivi náa andívi jín ñuyivi, ni ñi jota te ni ñi punto ma náa kúti núu tutú ley ondé nú tú skíkuu taká tu'un ká'an ley.

¹⁹ Te nú ñi cha-a tú jandatu-de nuu ñi tu'un tá'ú tiñu yá'a, vasa tu'un lúli kuu, te nú stá'an-de nuu sava-ga ñayivi sá'a-i súan, cha-a-ún kuu-de nátu'un ñi mozo lúli in̄i ñuu Dios nátu'un andívi. Ko nú sua jandatu-de te stá'an-de, yúan-na te kuu-de ñi cha-a kúñá'nu ondé in̄i ñuu Dios nátu'un andívi.

²⁰ Ch̄i a ká'an-r̄i jín-ró: Nú tú va'a-ga koo tiñu ndaa kásá'a máa-ró vasa tiñu kásá'a cha-a káchaa tutú jín cháa fariseo, te ma k̄ivi kuti-ro in̄i ñuu Dios nátu'un andívi.

Sik̄i tú'un ísiki ncháa tá'an

²¹ A n̄i kajani tu'un-ró já ní ka'an-ya jín cháa aná'an: Ma ká'ni-ro ndiyi, te n̄i cha-a nú ka'ni-dé ndiyi, te kí'jin-de nuu justicia.

²² Ko ruu, ká'an-r̄i jín-ró: Nú ñi cha-a kití in̄i-de nuu ñani-de, ná kí'in-de nuu justicia. Te nú ñi cha-a ka'an ndiva'a-de nuu ñani-de, ná kí'jin-de nuu junta. Te nú ñi cha-a ka'an-de: Róo tasi, ach̄i-de, ná kí'jin-de juicio infierno.

²³ Ko nú kándá'a-ró já sokó-ro ní cha-a-ro jín núu altar, te nú yúan n̄i nuku'un in̄i-ro já jíto u'u ñani-ro róo,

²⁴ Te skéndoꝝ-ro já sokó-ro-ún nuu altar yúan, te ki'in-ro te ndumanj-ro jín ñani-ro xna'an-ga. Yúan-na te vásá cháa-ro te soko-ro.

²⁵ Yachi ndatu'ún vá'a-ró jín cháa jito u'u róo nini ká'in-ro jín-de ichi. Chi nú túu, te kua'a-de róo nuu juez. Te juez kua'a-de róo nuu policía, te kundee-ró vékaa.

²⁶ Te jandáa ká'an-rj jín-ró já má kenda kuti-ro yúan, onde nú tú chunáa-ro táka centavo.

²⁷ Nj kajini tu'un-ró já ní ka'an-ya sáa: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró.

²⁸ Ko ruu, ká'an-rj jín-ró, nú ndé'é ñin cháa nuu ñin ña'an já kusú-de jín-ña kuní-de, yúan-na te a nj ísíki ncháa tá'an-de jín ñá'an-ún inj añú-de.

²⁹ Te nú nduchi-ro lado vá'a-ró kuní skívi róo nuu ío kuachi, tava te skána-ró ná kí'in. Chi va'a-ga ja náa ñin nduchi-ro, nasu já koo ndi'i yiki kúñu-ró kí'in nuu infierno.

³⁰ Te nú nda'a vá'a-ró kuní skívi róo nuu ío kuachi, xiti te skána-ró ná kí'in. Chi va'a-ga ná náa ñin nda'a-ro nasu já koo ndi'i yiki kúñu-ró kí'in nuu infierno.

³¹ Te suni onde sáa ní ka'an: nú ndéja kuní xndóo ñasi'i, te ná kuá'a tutu ndúsin nuu-ñá.

³² Ko ruu, ká'an-rj jín-ró: nú xndóo ñin cháa ñasi'i-de, ko nasu já tini inj-ña, yúan-na te sá'a-de ja ísíki ncháa-ña-dé. Te nú ñin cháa, natanda-a-dé jín ñá'an-ún, te ísíki ncháa-de tá'an-de.

Siki tú'un káka'an téyí

³³ Te suni nj jini so'o-ró tú'un nj ka'an-ya jín cháa aná'an: ma ká'an nj'in-ró chi skíkuu-ró táka tu'un nj kee yu'u-ro núu Dios.

³⁴ Ko ruu, ká'an-rj jín-ró: Ma ká'an téyí kúti-ro, ni siki ándívi, chi silla Dios kúu.

³⁵ Ni siki ñúyivi, chi teyu nuu káxndii ja'a-ya kúu. Ni siki ñúu Jerusalén, chi ñuu máa Rey ñá'nu kúu.

³⁶ Te suni ma ká'an nj'in-ró siki xiní-ro, chi ma kúu sá'a kuti-ro já ndúu kuíjin xí ndúu túún ñin íxi-ro.

³⁷ Ko ka'an-ro: Vee táa, túu táa, achí-ro, chi nú skáa-ga-ro ká'an-ro, tu'un kañáa kúu.

³⁸ Nj kajini tu'un-ró já ní ka'an-ya jín cháa aná'an: Nduchi jín ndúchi, te nu'un jín nú'un nakunáa, áchí.

³⁹ Ko ruu, ká'an-rj jín-ró: Ma kasú-ro núu cháa ñáa. Chi nú ndé cháa kuní-de stují-dé yiki nú-ro lado vá'a, te suni kua'a-ró ingá lado ná stují-dé.

⁴⁰ Te nú ndé cháa kuní kanaá jín-ró, te kuancháa-de sa'ma-ro, te suni kuu kuá'a-ró tákachí-ró núu-dé.

⁴¹ Te nú ndé cháa skáka-de róo ñin kilómetro, te kaka-ró úu jín-de.

⁴² Cháa jikán nuu-ro, nuu-dé kuá'a-ró. Te cháa kuní kí'in núu-de nuu-ro, ma sásá'an-ró kuá'a-ró núu-dé.

Ndasa kánúu kúmanj-yo jín cháa kájito u'u yóo

⁴³ Nj kajini tu'un-ró já ní ka'an sáa: Kundá'ú inj-ro tá'an-ró, te koto u'u-ro cháa jito u'u róo, áchí.

⁴⁴ Ko ruu, ká'an-rj jín-ró: Kundá'ú inj-ro cháa kájito u'u róo. Te ka'an va'a-ró jín cháa káka'an siki-ro. Te sá'a va'a-ró jín cháa kákiti inj nuu-ro. Te kakan ta'u-ro já'a cháa ká'an ndiva'a jín-ró te káhindikin róo.

⁴⁵ Náva'a ná kúu-ró sé'e máa Táa-ro já káncháa-ya ándívi, chi máa-ya já'a-ya ndíkandii siki ñáyivi ñáa jín siki ñáyivi vá'a. Te skúun-ya saú siki ñáyivi kás'a tiñu va' a jín siki ñáyivi kás'a tiñu ñáa.

⁴⁶ Chi nú manj-ro jín cháa manj jín-ró, ñaún ní'in-ro. Á tú suni súan kás'a cháa xíní.

⁴⁷ Te nú máni ñani-ro ká'an luu-ró jín, te ñaún sá'a-ga-ro núsáa. Á tú suni súan kás'a cháa sún nación.

⁴⁸ Núsáa te ná síyja va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, natu'un ío va'a máa Táa-ro káncháa-ya ándívi.

6

Cuenta caridad

¹ Koto va'a-ró máa-ró. Ma sá'a ndijin-ro táka tiñu va'a-ró náva'a ndé'é ñáyivi núu-ro, chi nú súan te tú na ta'u-ro kuá'a máa Táa-ro já káncháa-ya ándívi.

² Te nú sá'a-ró caridad, ma tiví-ro corneta natu'un cháa uu xiní káxiukú-de inj ve'e sinagoga jín núyá'u. Chi súan kás'a-de náva'a nakana jaa-i-de. Ko jandáa ká'an-rj jín-ró já a nj kani'in-dé ta'u-dé.

³ Ko nú sá'a-ró caridad, ma kuní nda'a vése-ró ñaún sá'a nda'a vá'a-ró,

⁴ Náv'a sa' a sa'í-ro caridad-ún. Chì máá Táa-ro, jiní-ya já ní sa'a sa'í-ro. Yúan-na te ma'ñú táka ñayivi te kua'a-ya tá'u kúu-ró.

Ja jikán ta'u-yo jín Padre Nuestro

⁵ Te nú jikán ta'u-ro, te ma' sá'a-ró nátu'un cha'a uy xiní. Chì máá-de, kákusiñ iní-de kakan ta'u-dé iní ve'e sinagoga jín jikí yá'ya náv'a a ná kuní ñayivi núu-dé. Ko jandáa ká'an-rí jín-ró ja á nì kani'in-dé ya' u-de.

⁶ Ko róo nú jikán ta'u-ro, ndívi iní ve'e-ró te kasu-ro yúxé'é-ró. Te kakan ta'u-ro núu máá Táa-ro já kánchaa sa'í-ya. Chì máá Táa-ro, jiní-ya já súan sá'a sa'í-ro. Yúan-na te ma'ñú táka ñayivi te kua'a-ya tá'u kúu-ró.

⁷ Te nú jikán ta'u-ro, ma' kée xió kuiñi-ro ká'an-ro nátu'un kás'a' a cha'a sún naciún, chì kájani iní-de ja súan ná'an ká'an-de, te vásá jini so'o-ya.

⁸ Núsáa te ma' sá'a-ró nátu'un kás'a' máá-de. Chì Táa-ro, a jiní-ya naún ndatíñu kánandi'i-ró ondé té cha'an-ga kakan-ro núu-ya.

⁹ Núsáa te sua kakan ta'u máá-ró: Táa máá-ná ja kánchaa-ní ondé andívi, ná nákana jaa-ná ní jín sí'ví-ní.

¹⁰ Te ná kóo ñuu nuu tá'u-ní tiñu. Te ná kóo taká tiñu játa'an iní máá-ní, nátu'un ío iní andívi suni súan ná kóo iní ñuyivi yá'a.

¹¹ Staa káyee-ná taká kivi, kua'a-ní nuu-ná vina.

¹² Te nátu'un kás'a'-ná tuká'nu iní-ná nuu ñayivi kás'a' falta nuu-ná, suni súan sá'a-ní tuká'nu iní-ní nuu-ná ja sá'a-ná falta nuu-ní.

¹³ Te ma' skívi-ní náa koto nchaa-i náa, chì sua nama-ní náa nuu kini nuu kui'a. Chì máá-ní kúu I'a tá'u tiñu, te tiin-ní fuerza, chì kuñá'nu-ní ní káni. Súan ná kóo. Amén. Achí-ro.

¹⁴ Chì nú sá'a-ró tóká'nu iní nuu ñayivi kás'a' falta jín-ró, te suni súan máá Táa-ro ondé andívi sá'a-ya tóká'nu iní nuu falta máá-ró.

¹⁵ Ko nú tú sá'a-ró tóká'nu iní nuu ñayivi kás'a' falta jín-ró, te suni súan máá Táa-ro ondé andívi ma' sá'a-ya tóká'nu iní nuu falta-ro.

Tu'un kondicha iní-yo

¹⁶ Ko nú ká'io ndicha iní-ro, te ma' sá'a-ró nátu'un kás'a' a cha'a uy xiní já kájito xí-de. Chì máá-de kástují-dé nuu-dé náv'a stá'an-de máá-de nuu ñayivi ja ndichá iní-de. Chì jandáa ká'an-rí jín-ró já á nì kani'in-dé ya' u-de.

¹⁷ Ko máá-ró, nú ndicha iní-ro, te chí-i-ró aceite xiní-ro te nakiti nuu-ro,

¹⁸ Náv'a a tú stá'an-ro máá-ró núu táka cha'a ja ndichá iní-ro, chì nuu máá Táa-ro já kánchaa sa'í-ya stá'an-ro máá-ró. Te máá Táa-ro já ndé'é sá'í-ya, kua'a-ya yá'u-ró kuní taká ñayivi.

Ndasa kaya yaji

¹⁹ Ma' kayá-ro yají-ro iní ñuyivi yá'a, chì chaa tikixin te kana si'in yóo, te tiví. Te suni kuu kivi ñakuí'ná te sakuí'ná kí'in jín.

²⁰ Ko kaya-ro yají-ro ondé andívi, chì yúan ma' kúu chaa tikixin te ni ma' kúu kana si'in yóo já stíví. Te yúan ni ma' kúu kivi ñakuí'ná já sakuí'ná kí'in jín.

²¹ Chì nuu kánde yaji-ro, yúan kúu nuu kútu iní-ro jín.

²² Lámpara yiki kúñu kúu nduchi. Te nú nduchi-ro ío va'a, ní-ni yiki kúñu-ró ndíi ncháa.

²³ Ko nú nduchi-ro káñáa, te ní-ni yiki kúñu-ró kánde ñuñáa. Súan ío te nú luz ñáv'a-ro kúu ñu'un tuún, ñasaa-ga ñuñáa kóo núsáa.

²⁴ Ni ñin mozo ma' kúu kuatíñu-de nuu úu jito'o. Chì kití iní-de nuu ñin te kumaní-dé jín ingá, xí kuándatu-de nuu ñin te saní'in iní-de nuu ingá. Ma' kúu kuatíñu-ró núu Dios jín nuu tú'un kúká.

Ma' nákani iní-yo sikí já kúchaku-yo

²⁵ Núsáa te ká'an-rí jín-ró: Ma' nákani iní-yo sikí já kúchaku-ro, nú ndasa kee-ro, xí nú ndasa ko'o-ró, ni sikí yiki kúñu-ró, nú ndasa kundii kunámá-ro. A tú kánúu-gá vida-ro vásá já kée-ro, te yiki kúñu-ró vásá sá'ma-ro náún.

²⁶ Nde'é-ró tísaa andívi tú jítu-tí, ni tú nástútú-tí, ni tú náchiva'a-tí iní yaka-tí. Chì máá Táa-ro andívi skée-ya-tí. Á tú kánúu-ga-ro vásá kiti-ún.

²⁷ Ko ndé róo ja súan nákani iní-ro te á kuu chíso-ga-ro máá-ró ñin yíkí náún.

²⁸ Naja kánakani iní-ro sikí sá'ma. Nde'é ndasa kája'nu ita' yuku. Tú sátíñu, ni tú táu.

²⁹ Ko ká'an-rí jín-ró, ja rey Salomón kivi ní kuñá'nu xa'an-dé, ni tú ní kúu ku'un-de ñin sa'ma súan nátu'un ita-ún.

³⁰ Te Dios, nú súan skúnámá-ya itá yuku-ún ja ío vina te yuchaan kayu nuu ñu'un, naga nì kuu ja má skúnámá-ya róo te naja tú kákandíja va'a-ró.

³¹ Núsáá, te ma nándi'i iní-ro, ndasa kee-yo, xí ndasa ku'un-yó, achí-ro.

³² Chí ñayivi sîn naciôn kándúkú táká ndatíñu jian. Ko máá Táa-ro ondé andíví, a jini-ya já kánandi'i-ró táká ndatíñu yá'a.

³³ Ko kánúú-gá ja ndúkú ndéé-ró kivi-ró iní ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Te sá'a-ró tíñu ndaa natu'un sá'a máá-yá. Yúan-na te kuá'a-ga-ya táká ndatíñu-ún nuu-ro.

³⁴ Núsáá te ma nákani iní-ro já kúu yuchaan, chí yuchaan te nakani iní-ro jín túndó'o-ún. Chí vina kúu vina te yuchaan kúu yuchaan.

7

Ma nákuwndíi sikí tá'an

¹ Ma nákuwndíi-ró sikí ñayivi, náva'a ma nákuwndíi-i sikí máá-ró.

² Chí natu'un nákuwndíi-ró sikí ñayivi-ún, suni súan nakuxndíi-i sikí máá-ró. Chí jín kú'a já káchikuá'a-ro, suni nakukuá'a-ro.

³ Te naja ndé'é-ró já kándeé m'i'n ndúchi ñaní-ro. A tú nákani iní-ro já ñin vitu kándeé nduchi máá-ró.

⁴ Naja ká'an-ro jín ñaní-ro: Kundatu, ná táva-rí m'i'n kándeé nduchi-ro, te tú nákani iní-ro já kándeé ñin vitu ndúchi-ro náún.

⁵ Chaa uu xiní, xna'an-ga tava-ro vitu kándeé nduchi máá-ró. Yúan-na te kuu nde'é vá'a-ró te tava-ro m'i'n kándeé nduchi ñaní-ro.

⁶ Ma kuá'a-ró ndatíñu ijí núu tí'ina jíná'an-ti, ni ma skána-ró perla-ro núu kini jíná'an-ti. Chí nú súan te kuañu-ti sikí, te naxió káva-ti íchi núu-ro te chuxíní-ti róó.

Kakan-yo núu-yá te ni'in-yo

⁷ Kakan, te kuá'a-ya núu-ro. Ndúkú, te ni'in-ro. Ka'an, te ná núña ve'e kivi-ró.

⁸ Chí chaa jikán, te kí nuu-dé. Te chaa ndúkú, ni'in-dé. Te chaa ká'an, te núña ve'e kivi-de.

⁹ Ndé ñin róó, nú se'e-ró jikán-i ñin staa núu-ro, te kuá'a-ró ñin yuu núu-í náún.

¹⁰ Xí nú jikán-i ñin tiyáká te kuá'a-ró ñin koq núu-í náún.

¹¹ Te nú róó, vasa chaa ñáá kákuu-ró, te kájiní-ro kuá'a-ró ndatíñu va'a nuu sé'e-ró, naga máá Táa-ro já kánchaa-ya andíví, ja má kuá'a-ya ndatíñu va'a nuu chaa jikán nuu-yá núsáá.

¹² Núsáá te taká tíñu ja kuní-ro já sá'a ñayivi jín-ró, suni súan sá'a máá-ró jín-i, chí súan ká'an tutu ley jín chaa ni kajani tu'un Dios.

Sikí úu ichi

¹³ Kivi koyo-ró ichi yuxé'é túu, chí jichá yuxé'é te ká'nu ichi já kuá'an nuu náa ñayivi. Te kua'a-í kivi koyo-i kua'an-i ichi-ún.

¹⁴ Chí tuu yuxé'é te lúli-ni ichi já kuá'an nuu ni'in tá'u-í kuchaku-i. Te yaku-ni-i káni'in-í ichi-ún.

Nde'e yúnu vá'a jín yúnu ñáá

¹⁵ Te koto-ró máá-ró núu chaa káani tu'un tú'ún já vái-de natu'un ri jito-de, ko ichi ini-de kándeé yi'í kiti xáan.

¹⁶ Jín tíñu kásá'a-de te kuní-ro-dé. Á kuu táxín-ró uva xiní nú íñú, xí kúu táxín-ró mérxexé xiní íñu kímí.

¹⁷ Súan kúu, ja táká yunu vá'a kúun nde'e vá'a xiní, ko yunu ñáá kúun nde'e ñáá xiní.

¹⁸ ñin yunu vá'a ma kúu kuun nde'e káñáá xiní. Te ni ñin yunu káñáá, ma kúu kuun nde'e vá'a xiní.

¹⁹ Taká yunu tú kúun nde'e vá'a xiní, ná xití, te ná kí'in nuu ñú'un kayu.

²⁰ Núsáá te súan jín ndé'e kúun xiní, te kuní-ro ñaún yunu kúu.

²¹ Nasu ndí'i ñayivi ká'an Táta, Táta, jín-rí, kivi iní ñuu natu'un andíví. Chí máni ñayivi skíkuu tíñu kuní máá Táa-rí, I'a kánchaa andíví.

²² Kivi-ún, te ka'an kua'a ñayivi jín-rí: Táta, Táta, nasu ní kajani-ná tu'un jín sí'ví-ní, te ni kákíñi'in-ná tachí káni ká'a'an ja ní kásá'a-ná kua'a tíñu ñá'nu jín sí'ví máá-ní náún. Achí-i.

²³ Yúan-na te ka'an ni'in-rí jín ñayivi-ún: Tú ní jini kuti-rí róó. Kuxio ki'in-ro, chí chaa kásá'a tíñu chá'an kákuu-ró.

Sikí úu ve'e ja sîn sîn in ja'a

²⁴ Te taká chaa jini so'o tu'un ká'an-rí yá'a te skíkuu-de, te kuu-de natu'un ñin chaa ndíchi. Te chaa-ún, ni jani-de ñin ve'e sikí ñin kava.

²⁵ Te ni kuun sau, te ni jinu nducha ñú'ún, te ni kee tachí xáan, te ni kákaja vé'e-ún. Te tú ní nduá, chí kándij sikí káva.

²⁶ Te taká chaa jini so'o tu'un ká'an-ri yá'a, te tú skíkuu-de, te kuu-de nátu'un ñin chaa xíní ñáá. Te chaa-ún, ñi jani-de ñin ve'e nuu ñítí.

²⁷ Te ñi kuun sau, te ñi jinü nducha ñú'ún, te ñi kee tachü xáan, te ñi kakaja vé'e-ún. Te ñi ndua-ñi, te ñi naa íi, áchi-ya jín-i.

²⁸ Te nuu ñi jinü ñi ka'an Jesús taká tu'un yá'a, te taká ñayivi kuá'a-ún, ñi kánaa iní-i kájiní so'o-i tu'un ñi stá'an-ya.

²⁹ Chü ñi stá'an-ya núu-í nátu'un chaa ndiso tíñu, nasu nátu'un chaa káchaa tutu.

8

Já ní nasáva'a-ya ñin chaa té'yu ndí'yi

¹ Te ñi nuu Jesús vai-ya yúku-ún. Te ñi kandikín kua'a ñáyivi-ya.

² Te ñin chaa té'yu ndí'yi, ñi chaa-de nuu-ya. Te ñi chiñú'ún-de-ya, te ñi ka'an-de jín-ya: Táta, nú kuni-ní, te kuu nasándoo-ní náá, áchi-de.

³ Te ñi skáa Jesús nda'a-ya. Te ñi ké'é-ya-de. Te ñi ka'an-ya: Kuni-ri, ná ndúndoo-ró, áchi-ya. Te ndí'yi té'yu-de-ún ñi ndundoo-ni.

⁴ Yúan-na te ñi kachü Jesús jín-de: Má kachí kuti-ro núu ní ñin-i. Ko kuá'án, te stá'an-ro máá-ró núu sutú. Te soko-ro núu-dé nátu'un ñi tá'ú Moisés tíñu, náv'a kuni-de ja ní ndundoo-ró, áchi-ya.

Já ní nasáva'a-ya mozo ñin chaa kúu capitán

⁵ Te ñi kivi Jesús ñuu Capernaum. Te ñi jaá ñin chaa kúu capitán nuu-ya ká'an ndá'ú-de jín-ya:

⁶ Táta, mozo-ná kátuu-í ve'e-ná ñi kuyúnú-i te ndó'o xaan-í, áchi-de.

⁷ Te ñi kachü Jesús jín-de: Kí'ín máá-rí te nasáva'a-ri-í, áchi-ya.

⁸ Te ñi ka'an capitán jín-ya: Táta, nasu chaa va'a kúu-ná ja kivi-ní inü ve'e-ná, chü ná ká'an-ni-ní, te ná ndúva'a mozo-ná.

⁹ Chü máá-ná, suni chaa ndiso tíñu kúu-ná. Te ñáv'a-a-ná soldado-ná. Te ká'an-ná jín ñin-de: Kuá'án, te ja'an-de. Te jín ingá-de: Ña'an, te cháa-de. Te jín mozo-ná: Sá'a ya'á, te sá'a-i. Achí-de.

¹⁰ Te ñi jini so'o Jesús tu'un yá'a. Te ñi naa iní-ya ndé'é-ya. Te ñi kachü-ya jín ñáyivi káindikín-ya-ún: Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja ní inü ñuu Israel tú ní jini-ri ñi ñin chaa kándija súan.

¹¹ Te ká'an-ri jín-ró, ja kikoyo kua'a ñáyivi íchi núu kána ndikandii jín íchi núu kée ndikandii. Te jungoo-i jín Abraham, jín Isaac, jín Jacob onde inü ñuu nátu'un andívi.

¹² Ko ñáyivi kákuu máá sé'e ñuu nuu tá'ú-ya tíñu, kiñi'in-ya-í ki'ín-i yatá ké'e nuu ñáa. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í, áchi-ya.

¹³ Yúan-na te ñi kachü Jesús jín chaa kúu capitán: Kuá'án. Nátu'un ñi kándija-ró, te kuni-ro ja súan ío, áchi-ya. Te mozo-ún ñi nduva'a-ni-i hora-ún.

Já ní nasáva'a-ya náchisó Pedro

¹⁴ Te ñi jaá Jesús ve'e Pedro. Te ñi jini-ya náchisó-de kátuu-ñá yí'í kji-ña.

¹⁵ Te ñi tiin-ya ndá'a-ña. Te ñi kee kji-ún-ña. Te ñi nduko-ña. Te ñi jatíñu-ña núu-ya jíná'an-ya.

¹⁶ Te nuu ní iní, te nuu-ya ñi chakoyo ja kándiso ñáyivi káta'an tachü kini. Te jín tú'un-ni ká'an-ya, te ñi kiñi'in-ya tachü-ún kája'an. Te ñi nasáva'a-ya táka ñáyivi káku'u.

¹⁷ Náv'a ná skíkuu tu'un ñi ka'an Isaias chaa ñi jani tu'un Dios onde saá: Máá-ya, ñi naki'in-ya kué'e-yo, te ñi janchaa-ya ja ndó'o-yó, áchi.

Uu chaa ndúkú-de kundikín-de-ya

¹⁸ Te ñi jinü Jesús ja ní jikó ndúu kua'a ñáyivi ká'jin-i xiin-ya. Te ñi tá'ú-ya tíñu ja ná ja'a-i ki'ín-i inga lado.

¹⁹ Te nuu-ya ñi jaá ñin chaa chaa tutu. Te ñi ka'an-de: Maestro, kundikín-ná ní vasa ndé onde ki'ín-ní, áchi-de.

²⁰ Te Jesús ñi kachü-ya jín-de: Taká ñukui, ká'io yaú kava káyi'i-ti, jín tísaa andívi, ká'io taka-ti. Ko máá Sé'e chaa, túu nuu kusú-ya, áchi-ya.

²¹ Te inga chaa skuá'a jín-ya, ñi ka'an-de jín-ya: Táta, kua'a-ní tu'un ná kichinduji-ná táa-ná xna'an-ga, áchi-de.

²² Te ñi kachü Jesús jín-de: Kundikín ruu ná kí'on. Skéndo taká ndiyi-ún ná chinduji tá'an ndiyi jíná'an. Achí-ya.

Já ní jukuiñi tachü xáan ní sá'a-ya

²³ Te ñi kivi-ya iní ñin barco. Te chaa káskuá'a jín-ya, ñi kandikín-de-ya kája'an-de jín-ya.

²⁴ Te nuu mar ni ndonda in tachí xáan, te su ma ndúcha-ún, ni jasú sikí barco. Ko máa-yá kixí-ni-ya.

²⁵ Te cháa káskuá'a jíin-yá, ni jakoyo-de nuu-yá. Te ni ka xndúkoo-de-ya. Te káka'an-de: Táta, nama-ní yóó, chí naa-yo, áchí-de.

²⁶ Te ni kachí-ya jíin-de: Naja káyu'ú-ro. Tú kákandíja va'a-ró náun, áchí-ya. Yúan-na te ni ndukoo-ya. Te ni ka'an-ya núu tachí xáan-ún jíin núu ndúcha mar. Te ná'in yúú-ni ni kuu.

²⁷ Te ni kayu'ú taká-de. Te káka'an-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja ondé tachí jíin mar ká jandatu nuu-dé, áchí-de.

Chaa káta'an tachí kini onde nda'úu Gadara

²⁸ Te ni jaa-ya ingá lado mar nda'úu Gadara. Te onde ve'e a'úu ni kenda uu cháa káta'an tachí kini. Te ni chakoyo-de nuu-yá. Te ja xáan-dé, te tú ni in ñayivi jíka-i ichi-ún.

²⁹ Te ni ka'kana jaa-de: Naún kuni-ni jíin-ná Jesús, Se'e Dios. Ni cháa-ni yá'a ja xndó'o-ni náa va'a té jaa-ga kivi náun, áchí-de.

³⁰ Te onde jíka jíin máa-de ío in tiku'ni kiní ká jitu-ti.

³¹ Te tachí kini-ún, ni kaka'an nda'ú jíin-yá: Nú kiñi'in-ni náa, te táji-ni náa ná kivi koyo-ná iní tiku'ni kiní ká jin yúan, áchí.

³² Te ni kachí-ya jíni jína'an: Kuángoyo núsáa, áchí-ya. Te ni kenda kája'an, te kuángoyo nuu tiku'ni kiní-ún. Te tiku'ni kiní-ún ni kajungoyo-ti in yukáva onde iní mar. Te nuu mar ni kaji'i-ti.

³³ Te cháa kándito-ti yúan, ni kajinu-de. Te ni jakoyo-de onde nuu. Te ni kajani-de taká tu'un jíin ja ní kuu cháa ni kata'an tachí kini-ún.

³⁴ Yúan-na te ndivii ñayivi nuu-ún, ni kenda koyo-i kuata'an-i Jesús. Te ni kajini-i nuu-yá. Te ni kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná kúxio-ya kí'in-ya nuu-i.

9

Ja ní nduva'a cháa ni kuyúnú

¹ Yúan-na te ni kivi-ya iní in barco. Te ni naja'a-ya kuá'an-ya ingá lado mar. Te ni naja-ya nuu-ya.

² Te nuu-yá yúan ni kakinchaka-i in cháa ni kuyúnú kátúu-dé nuu in jito. Te ni jini Jesús ja kákandíja-de. Te ni ka'an-ya jíin cháa ni kuyúnú-ún: 'ijo, sándéé iní-ro. A ío tuká'nu iní nuu taká kuachi-ró, áchí-ya.

³ Te yaku cháa káchaa tutu, ni kajani iní-de: Chaa yá'a ká'an ndiva'a-de.

⁴ Te ni jini Jesús ja súan kajani iní-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja kajani náa iní-ro.

⁵ Te ja úu tu'un yá'a, ndéja yí-ga káa. Á ka'an-ri: A ío tuká'nu iní nuu taká kuachi-ró. Xí ká'an-ri: Ndukoo, te kaka-ró.

⁶ Ko náva'a ná kuni-ro ja máa Sé'e cháa ndíso-ya tínu nuu ñuyivi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu iní nuu kuáchi, te ná ká'an-ri inga tu'un jíin cháa ni kuyúnú yá'a núsáa: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró, áchí-ya jíin-de.

⁷ Yúan-na te máa cháa-ún, ni ndukoo-ni-de. Te kuano'on-dé ve'e-de.

⁸ Te kua'a ñayivi ká'in-ún, ni kajini-i ja súan ni sá'a-ya. Te ni kayu'ú-i. Te ni kanakana jaa-i Dios ja súan ni ja'a-ya fuerza nuu ñayivi.

Ja ní kana-ya xini Mateo

⁹ Te Jesús, ni ja'a-ya kuá'an-ya yúan. Te ni jini-ya núu in cháa nání Mateo káncha-de nuu kútutú xú'ún nuu. Te ni ka'an-ya jíin-de: Kundikin-ro ruu. Te ni ndukuiñi-de, te ni ndikin-de-ya.

¹⁰ Yúan-na te ni yee-yá staa iní ve'e-de. Te suni kua'a cháa xini jíin cháa ká'io kuáchi, ni jakoyo-de. Te ni kayee-dé staa jíin Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

¹¹ Te ni kajini cháa fariseo. Te ni kaka'an-de jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Naja yé Maestro máa-ró jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuáchi, áchí.

¹² Yúan-na te ni jini so'o Jesús. Te ni ka'an-ya: Chaa ká'io ndáján, tú kánandi-i-de cháa táná, chí cháa kaku'y kuu ja kajinu nu'ún yúan.

¹³ Kuá'an jíin-an-ró núsáa. Te skuá'a-ró naún tu'un kúu: Ná kúnda'ú iní tá'an-i kuni-ri. Nasu ja sokó-i nuu-ri, áchí onde sáa. Chí tú vai-ri kana-ri xini cháa ndaa, chí cháa ká'io kuáchi kána-ri xini ja ná nákani iní-de. Achí-ya.

Sikí ja kóndicha iní

¹⁴ Yúan-na te nuu-yá ni jakoyo cháa káskuá'a jíin Juan. Te ni kaka'an-de: Náa jíin cháa fariseo, ká'io ndicha iní-ná. Te cháa káskuá'a jíin-ní, naja tú ká'io ndicha iní-de, áchí-de.

¹⁵ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Á kuu kondicha iní ñayivi ká'in viko tánda'a, te nú nini káncha yii jíin-i. Ko cháa in kivi ja kúxio yii-ún nuu-í. Yúan-na te kuu koo ndicha iní-i.

¹⁶ Tú ní ñin nachu'un sa'ma jáá núú sú'nyu tú'ú. Chi ja ní nuku'un jáá-ún ka'ncha-ga ja tú'ú-ún. Te ja te'ndé-ún, ví'í-gá te'nde.

¹⁷ Te tú káchu'un ñayivi vino jáá íní ñii tú'ú. Chi nú súan, te ndata ñii-ún, te kati vino, te naa ñii-ún. Ko káchu'un-i vino jáá íní ñii jáá. Yúan-na te kendoqo va'a ndendúú. Achí-ya.

Ja ní nachaku sésí'í Jairo

¹⁸ Te nini ká'an-ya tú'un yá'a jíin-de, te ñin chaá kuñá'nu ñi jaq-de nuu-yá. Te ñi chiñú'ún-de-ya. Te ñi ka'an-de: Sésí'í-ná, sáá ní jí'i-i. Ko ki'on te xndéé-ni nda'a-ni sikí-i, te ná náchaku-i. Achí-de.

¹⁹ Te ñi ndukuiñi Jesús. Te ñi ndikin-ya-dé, jíin cháa káskuá'a jíin-yá kája'an-de jíin-yá.

Ja ní nasáva'a-ya ñin ña'an kú'u kue'e ñiñi

²⁰ Te yúan ñi kenda ñin ña'an kú'u-ña já ní kuu uxí uu kuaí játi ñiñi-ña. Ñi jaq-ña íchi yatá-ya. Te ñi ké'é-ña yúsá'ma-yá.

²¹ Chi ñi ka'an máá-ña: Nú ná ké'é-rí vasté sá'ma-yá, te kaku-ri, áchí-ña.

²² Te ñi xió káva Jesús. Te ñi jiní-ya núu-ña. Te ñi ka'an-ya: Sándéé íni-ro, 'ija. Ñi kandíja-ró te yúan ní kaku-ro. Achí-ya. Te máá ñá'an-ún, ñi nduva'a-ni-ña hora-ún.

²³ Te ñi jaq Jesús ve'e chaá kuñá'nu-ún. Te ñi jiní-ya núu cháa kátivi xkuili jíin ñayivi kuá'a kákuvaá-i.

²⁴ Te ñi kachi-ya jíin-i: Kuxio jíin'an-ró, chi suchi sí'í yá'a tú ní jí'i-i, chi kixí-ni-i, áchí-ya. Te ñi kasákátá-i nuu-yá.

²⁵ Te ñi kiñi'in-ya ñayivi kuá'a-ún kua'an-i. Te ñi kivi-ya íni ve'e. Te ñi tiin-ya ndá'a súchi sí'í-ún. Te ñi ndukoo-ni-i.

²⁶ Te ñi jichá tú'un-ún kua'an ñi ñúu yúan.

Uy chaá kuáá

²⁷ Te ñi ja'a Jesús yúan, kua'an-ya. Te uu tá'an chaá kuáá, ñi kandin-de-ya, kákana kó'ó-de xiní-ya: Se'e David, kundá'ú iní-ni náá víi, áchí-de.

²⁸ Te ñi najaa-ya vé'e. Te ñi chakoyo chaá kuáá-ún nuu-yá. Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Á kákandíja-ró já kuu sá'a-ri, áchí-ya. Kuu Táta, áchí-de.

²⁹ Yúan-na te ñi xndéé-ya ndá'a-yá sikí ndúchi-dé. Te ñi ka'an-ya: Nátu'un ñi kákandíja-ró, súan ná kuu núsáá, áchí-ya.

³⁰ Te nduchi-dé, ñi kánanuña-ni. Te Jesús, ñi ka'an ñi'in-ya jíin-de: Nde'é vá'a-ró já tú ní ñin kuni tú'un, áchí-ya.

³¹ Ko máá-de, ñi kákenda-de kája'an-de. Te ñi kajachá xaan-dé tú'un-ya ñi ñúu yúan.

Ñin chaá ñi'in

³² Te nuu ní kenda-de kája'an-de, te ñi chakoyo ñayivi jíin ñin chaá ñi'in tá'an-de tachí kíni.

³³ Te ñi kiñi'in-ya tachí kíni-ún kua'an. Te chaá ñi'in-ún, ñi naka'an-de. Te ñayivi kuá'a-ún, ñi kakee nuu-i kándé'é-i. Te ñi kaka'an-i: Ni tú kájiní kuti-yo súan iní ñuu Israel, áchí-i.

³⁴ Ko chaá fariseo, ñi kaka'an-de: Jíin tachí kíni ñá'nu kiñi'in-de tachí kíni kája'an, áchí-de.

Cuenta chaá ka'nyu trigo-ya

³⁵ Te ñi jika kuu Jesús taká ñuu jíin taká rancho. Te suni iní ve'e sinagoga ñi stá'an-ya tú'un nuu-í. Te ñi jani-ya tú'un va'a ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te ñi nasáva'a-ya ñayivi káku'u nani kue'e.

³⁶ Te ñi jiní-ya núu ñayivi-ún. Te ñi kundá'ú iní-ya-í. Chi ñi kajichá nuu-i, te kákuixí íni-i nátu'un rií, kiti tú jito'o-tí.

³⁷ Yúan-na te ñi ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Trigo ta'nyu, jandáa kúu ja kuá'a ío, ko chaá ka'nyu, yaku-ni-de ío.

³⁸ Kakan ta'u-ro núu máá Táta, I'a xíin trigo núsáá, náva'a ná táji-yá chaá ka'nyu kikoyo-de nuu trigo-ya. Achí Jesús.

10

Ja ní kaji-ya uxí uu chaá skuá'a jíin-yá

¹ Yúan-na te ñi kana-ya xiní ndí'uxí uu chaá káskuá'a jíin-yá. Te ñi ja'a-ya fuerza iní-de ja kúndé-de jíin tachí kíni, náva'a kiñi'in-de ki'in fuera, te nasáva'a-de ñayivi káku'u taká nuu kué'e.

² Te ndí'uxí uu chaá apóstol súan kájinaní-de: Chaá ñin kúu Simón (chaá-ún, suni nání-de Pedro) jíin ñaní-de Andrés, te sava-ga-de: Jacobo, se'e Zebedeo, jíin ñaní-de Juan,

³ Felipe, jíin Bartolomé; Tomás jíin Mateo, chaá xiní; Jacobo se'e Alfeo, jíin Lebeo, chaá ja súni nání-de Tadeo;

⁴ Te suni Simón ñuu Caná, jíin Judas Iscariote, chaá ñi nastúu-ya.

Jā ní tájí-yá-de kája'an-de

⁵ Te nì tájí Jesú uxí uú chāa yá'a kája'an-de. Te nì tá'ú-yá tiñu nuu-dé: Mā kíngoyo-ró íchi ñáyivi sñn naciòn, ni mā kivi koyo-ró inì ñuu Samaria.

⁶ Xna'an-ga ki'in-ro inì ve'e Israel, nuu rií, kiti ní kánaa.

⁷ Te nú kua'an-ro te kani-ró tú'un: A yani koo ñuu nátu'un andívi, achí-ro.

⁸ Te nasáva'a-ró ñáyivi káku'u. Te sándoo-ró já káte'yu. Naschakú-ro ndíyi. Kíñi'in-ró tachí kini ki'in. Chi nì ni'in sáni-ró, te suni súan kuá'a sáni-ró.

⁹ Mā kúndiso-ró xú'un inì bolsa-ro, ni oro, ni plata, ni xu'un kuáchí.

¹⁰ Ni ñunu já kúu ichi, ni uú su'nu já kú'un-ró, ni ndijan-ro, ni vara. Chi chāa sátiñu, yúan ni'in-dé kee-dé.

¹¹ Te ñani ñuu xí rancho nú nì kivi koyo-ró, te yúan ndúkú-ró ñn chāa va'a inì-de inì ñuu-ún. Te kendoo-ró yúan onde kenda-ró ki'in-ro.

¹² Te nuu kivi-ró vé'e-ún, te ka'an-ro ná sándéé inì ñáyivi-ún.

¹³ Te nú va'a inì ñáyivi-ún, te tu'un ndéé ní ka'an-ro-ún ná jáa siki-í. Ko nú tú va'a inì-i, te tu'un ndéé-ún ná ñaja nuu-ro.

¹⁴ Te nú ío ñáyivi tú játá'ú róó, ni tú jini ná'in tú'un ká'an-ro, ná kenda koyo-ró vé'e-ún xí ñuu-ún, te skóyo-ró tákachá inì já'a-ro.

¹⁵ Jandáa ká'an-rj jíin-ró, ja vítá-ga koo kuáchí siki ñuu Sodoma jíin ñuu Gomorra kivi kí juicio, vása siki ñuu-ún.

Tundó'o jito chāa jáni tu'un

¹⁶ Kuni so'o chí tájí-rí róó ki'in-ro nátu'un rií mā'ñú yí'i. Núsáa te koo ndíchi-ró nátu'un koo, te koo vítá inì-ro nátu'un paloma.

¹⁷ Te koto va'a-ró máa-ró núu ñáyivi chí nastúu-i róó nuu junta. Te inì ve'e sinagoga-i xndó'o-i róó.

¹⁸ Te onde nuu gobernador jíin núu rey kinchaka-i róó já siki rúu, náva'a kani ndaa-ro tú'un nuu-dé jíin núu cháa sñn naciòn.

¹⁹ Ko nú nì nastúu-i róó, mā nákani xaan inì-ro ndasa ka'an-ro. Chí suni máa hora-ún te kuá'a-ya tú'un nuu-ro ndasa ka'an-ro.

²⁰ Chí nasu máa-ró kákuu ja ká'an, chí Espíritu máa Táa-ro kúu ja ká'an jíin yú'u-ro.

²¹ Te ñani jíin ñani nastúu tá'an ja kúu, te táa nastúu se'e. Te se'e-ún ndonda siki táa, te ka'ni tá'an.

²² Te ndivii-í, koto u'u-i róó já siki rúu. Ko chāa kundij nì'in onde kivi jinu, chāa-ún kaku-de.

²³ Ko nú káchindikij-i róó inì ñuu yá'a, te kunu-ró ki'in-ro ingá ñuu. Chí jandáa ká'an-rj jíin-ró, ja má kúyachi-ro káka kuu-ró táka ñuu Israel, onde jaá máa Sé'e chāa.

²⁴ ñn chāa skuá'a, nasu ñá'nu-ga kúu-de vása maestro-de. Ni chāa játíñu, nasu ñá'nu-ga kúu-de vása jito'o-de.

²⁵ Chāa skuá'a, súan-ni koo-de, nátu'un maestro-de, te chāa sátiñu, nátu'un jito'o-de. Chí nú máa cháa kúu táa-ún nì kaskúnáni-i-de Beelzebú, naga nì kuu ja má skúnáni-i se'e ja ío inì ve'e-de núsáa.

Jā ní ka'an-ya tú'un ndéé inì jíin-de

²⁶ Núsáa te mā yú'ú-ro-í, chí tú ni ñn ñaún yindi'u, ja má kenda ndijin, ni tú ni ñn ja yísa'í, ja má kuni-ro núu.

²⁷ Já ní ka'an-rj jíin-ró núñaá, kani ndijin-ro tú'un. Te ja ní jini tu'un-ró, onde xinì vé'e kundij-ro te kani-ró tú'un.

²⁸ Te mā yú'ú-ro kóto-ró ñáyivi já'ni yiki kúñu-yó, chí mā kúu ka'ni-í añu-yo. Ko sua yú'ú-ro kóto-ró já kúu xnáa ndúu añu-yo jíin yiki kúñu-yó núu infierno.

²⁹ Tú kúya' u uú tisaá ja ñn xu'un náún. Te ni ñn-ti tú júngava-ti núu ñú'un, nú tú jini máa Táa-ro.

³⁰ Chí a nì ka'u-ya ondé taká ixi xiní-ro.

³¹ Núsáa te mā yú'ú-ro jíiná'an-ró, chí kánúú-ga-ro vása kuá'a tisaá.

³² Ko nú ndé chāa jáni ndaa-de tu'un-rj nuu ñáyivi, suni súan nakani ndaa-rj tu'un-de nuu máa Táa-rj kánchaa-ya ándívi.

³³ Te nú ndé chāa ské'ichi-de ruu nuu ñáyivi, te suni súan ské'ichi-rj-de nuu máa Táa-rj kánchaa-ya ándívi.

³⁴ Mā káni inì-ro jíiná'an-ró já vái-rj ja kóo ná'in-ni inì ñuyívi yá'a. Tú vai-rj ja kóo súan, chí sua yuchí koo.

³⁵ Chí vai-rj ja skuátá'an-rj taká chāa jíin táa-de, te sesí'í jíin náa-i, te sejanú jíin náchisó-ña.

³⁶ Te já kóto u'ú chāa kúu ja kóo inì ve'e-de.

³⁷ Nú ñin cháa manj-gá-de jíin táa-de xí jíin náa-de vása jíin-rí, tú va'a cháa kúu-de ja kúndikjin-de ruu. Te nú ñin cháa manj-gá-de jíin sé'e yí-de, xí jíin sé'sí-de, tú va'a cháa kúu-de ja kúndikjin-de ruu.

³⁸ Te cháa tú kánda-de jíin túndó'o kii sikí-dé, te kundikjin-de ruu kii-de, tú va'a cháa kúu-de ja kúndikjin-de ruu.

³⁹ Te cháa jíitú iní-de kaku-de chji túndó'o kii sikí-dé, te naa-dé. Ko nú kuu ñin cháa ja sikí ruu, te kuchaku-de.

⁴⁰ Te ñayivi kuátá'ú róo jíin'an-ró, ruu kuátá'ú-i. Te ñayivi kuátá'ú ruu, kuátá'ú-i I'a nì táji ruu vai-rí.

⁴¹ Nú ndé ñayivi kuátá'ú ñin cháa jáni tu'un Dios, chi cháa jáni tu'un Dios kúu-de, te máa-i, ni'in-í ya'u cháa jáni tu'un Dios. Te nú ndé ñayivi kuátá'ú cháa ndaa, chi cháa ndaa kúu-de, te máa-i, ni'in-í ya'u cháa ndaa.

⁴² Te nú ndé cháa kua'a-de ñin yajin ndúcha vjjin ko'o ñin suchi yá'a, chi suchi skuá'a kúu-i, jandaa ká'an-rí jíin-ró ja má xnáa-dé ya'u-de.

11

¹ Te súan nì jinu nì tá'ú Jesús tiñu nuu uxí uu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì kenda-ya yúan kua'an-ya já stá'an-ya, te kani-ya tú'un inì nuu máa-de jíin'an-de.

Uu cháa nì táji Juan nuu-yá

² Te kánde Juan inì vekaa. Te nì jini tu'un-de káka'an-i taká tiñu sá'a Jesús. Te nì táji-de uu tá'an cháa káskuá'a jíin-de ja kaká tu'un-de-ya:

³ Máa-ní kúu cháa kii-ún, xí kúndatu-yó ingá-de náún, áchí-de.

⁴ Te nì ka'an Jesús. Kuá'an te kastu'un-ró núu Juan taká tu'un kájiní so'o-ró jíin tiñu kájiní-ro.

⁵ Chaa kuáa, kádundujjin nuu-dé. Te cháa rengo, kánakaka-de. Chaa té'yu ndí'yi, kádundoo-de. Te cháa só'ó, kánakuni so'o-de. Te cháa nì jí'i, kánachaku-de sá'a-rí. Te suni jáni-rí tu'un va'a Dios nuu ñayivi ndá'ú.

⁶ Te xáan ndatu kúu cháa ja tú náyu'ú-de jíto-de ruu, áchí-ya jíin-de.

⁷ Te káno'on cháa-ún. Te nì kej'á Jesús ká'an-ya tú'un Juan nuu ñayivi-ún: Naja ní kenda-ró ní kaja'an-ro onde nuu nú'un té'é. Ja ndé'é-ró ichá ja kanda sá'a tachí náún.

⁸ Ko naja ní kenda-ró ní kaja'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin cháa nú'un sa'ma ndúchá náún. Nde'é, cháa káñu'un sa'ma ndúchá, máni inì ve'e rey káxiukú-de.

⁹ Ko naún ndé'é-ró ní káenda-ró. ñin cháa jáni tu'un Dios náún. Suni ká'an-rí jíin-ró, kúñá'nu-ga Juan vása ñin cháa jáni tu'un Dios.

¹⁰ Chaa yá'a kúu cháa yóso tú'un-de nuu tutú: Kuni so'o-ró chí táji-rí ndajá'a-rí kuxnúú-de ja-de. Te cháa-ún sátu'a-de ichi-ro vása jáa-ro. Achí.

¹¹ Jandaa ká'an-rí jíin-ró, ja inì ñuyivi yá'a tú'ío ní ñin cháa jáni tu'un Dios ja kúñá'nu-ga máa-de vása Juan cháa skuánducha. Ko cháa lúli-ga inì nuu nátu'un andívi, cháa-ún kúñá'nu-ga-de vása Juan.

¹² Ondé kivi ní kenda Juan cháa skuánducha, te onde vina, te cháa nì'in nda'a, fuerza kákuji-de kivi-de inì nuu nátu'un andívi, te tá'ú máa-de tiñu yúan kákuji-de.

¹³ Chí máa ley jíin taká cháa nì kajani tu'un Dios, nì kajani-de tu'un yá'a onde kivi ní cháa Juan.

¹⁴ Te nú kákuji-ro kuátá'ú-ró tú'un, máa-de kúu Elías cháa kii-ún.

¹⁵ Chaa ío so'o kuni ná'in, te ná kúni so'o-de.

¹⁶ Naún tu'un yátá skétá'an-rí jíin ñayivi yá'a. Káku-i nátu'un suchi lúli káxiukú nuyá'u ja súan kákana kó'ó-i xiní tá'an-i.

¹⁷ Nì kaxndé'e-rí xkuili nuu-ro, te tú ní kájita já'á-ró. Nì kanda'i-rí nuu-ro te tú ní kándukú'a iní-ro, áchí-i.

¹⁸ Chi nì kii Juan tú ní yéé-dé tú ní jí'i-de. Te káka'an-ro: Tá'an-de tachí kini.

¹⁹ Ko máa Sé'e cháa yéé-yá jí'i-ya. Te káka'an-ro: Yá'a ío ñin cháa yáji téyí te jí'i xaan-dé vino; cháa jini tá'an jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuachi kúu-de, áchí-ro. Ko ñin cháa ndíchí, máni tiñu ndíchí sá'a-de, te súan kuji-ro jandaa ndíchí-de. Achí-ya.

Ja ní kana jíin-yá nuu sáva nuu

²⁰ Yúan-na te nì kej'á-yá kána jíin-yá nuu taká nuu nuu ní sá'a-ya kuá'a tiñu ñá'nu, chí tú ní náani iní-i jíin'an-i. Te nì ka'an-ya:

²¹ Naka ndá'ú kuu róo nuu Corazín. Naka ndá'ú kuu róo nuu Betsaida. Chí nú inì nuu Tiro jíin inì nuu Sidón nì sá'a-rí tiñu ñá'nu ja ní sá'a-rí nuu máa-ró núu, inga kivi te a nì kanakani inì ñayivi-ún. Te ku'un-i sa'ma ndái te ku'u-i yaa núu-i núu.

²² Ko ká'an-ri jín-ró, ja vítá-ga koo kuachi sikí ñúu Tiro jín ñúu Sidón kiví kii juicio vása sikí róo jíná'an-ró.

²³ Te róo ñuu Capernaum, a ni kuñá'nu xaan-ro náun. Ko onde infierno najinu-ro, chi nú iní ñuu Sodoma ní sá'a-ri tiñu ñá'nu ja ní sá'a-ri nuu-ro yá'a núu, te a ni kendgo ñuu yúan onde vina núu.

²⁴ Ko ká'an-ri jín-ró, ja vítá-ga koo kuachi sikí ñáyivi ñúu Sodoma kiví kii juicio vása sikí-ro.

²⁵ Te suni kiví-ún ni ka'an Jesús: Táa, Jito'o andívi jín ñúyivi kúu máa-ní. Te ná kúta'u-ná nuu-ní ja ní jasú-ní taká tu'un yá'a nuu cháa ndíhí jín núu cháa kájuku'un iní, te ni stá'an ndijin-ní nuu cháa súhí iní jíná'an-de.

²⁶ Chi súan ni jata'an iní-ní, Táa, áhí-ya.

²⁷ Taká ndatíñu ni ja'a Táa-ri nuu-ri. Te tú ni ñn-i jiní-i nuu máa Sé'e, chi máni máa Táa jiní-ya. Ni tú jiní ní ñn-i nuu máa Táa, chi máa Sé'e jiní-ya, jín núu cháa ja kuni máa Sé'e te stá'an ndijin-ya núu-dé.

²⁸ Taká róo ja kásatiñu-ró te kándiso-ró ja vée, ña'an nuu-ri jíná'an-ró te xndetátu-ri róo.

²⁹ Kundiso-ró yugo-ri jíná'an-ró, te skuá'a-ró tú'un ká'an-ri jín-ró, chi I'a ndá'ú jín I'a vítá iní añú kúu-ri. Te ni'in-ro núu ndetátu añú-ro jíná'an-ró.

³⁰ Chi ñama-ni yugo-ri te tú vee carga-ri ja kundiso-ró, áhí-ya.

12

Ja ní kakachi-de yoko trigo kiví ndetátú

¹ Te ñn kiví ndetátú ni ja'a Jesús kua'an-ya ñn nuu kaa trigo. Te cháa káskuá'a jín-ya, káji'i-de soko. Te ni kakejá'á-de kákachi-de yoko káyee-dé.

² Te ni kajini cháa fariseo. Te ni kaka'an-de jín-ya: Naún kúu jian, chi cháa káskuá'a jín-ró kásá'a-de súan kiví ndetátú, te tú ío ley, áhí-de.

³ Te máa-ya, ni ka'an-ya jín-de: Tú ní káka'u-ró tutú ndasa ni sá'a David náun. Chi máa-de jín cháa ni kaxiukú jín-de, ni kaji'i-de soko ñn kiví.

⁴ Te ni kiví-de iní ve'e Dios. Te ni yee-dé statilá kaxiukú ndijin, ja tú ío ley kee-dé, ni cháa kájin jín-de, chi máa-ni sutu káyee núu.

⁵ Xí té ka'u-ga-ro núu tutú ley ndasa kásá'a sutu iní ve'e ñi kiví ndetátú, chi tú káskíkuu máa-de ley-ún.

⁶ Chi a ká'an-ri jín-ró ja ñá'nu-ga kúu ñn cháa kándij yá'a vása ja kúu máa vé'e ñi.

⁷ Ko nú a ni kajuku'un iní-ro tú'un yá'a: Kuni-ga-ri ja ná kúndá'ú iní tá'an-ró, nasu ja sokó-ro kiti núu-ri, áhí, yúan-na te ma ndóna-ró sikí cháa tú ká'jo kuachi núu.

⁸ Núsáa te máa Sé'e cháa, suni Jito'o kiví ndetátú kúu-ya, áhí-ya.

Ñn cháa ni ichí nda'a-dé

⁹ Te ni kenda-ya yúan. Te ni jaa-ya iní ve'e sinagoga-de jíná'an-de.

¹⁰ Te yúan ni jo ñn cháa ni ichí kájan ñn nda'a-dé. Te ni kajika tu'un-de Jesús ja ndúkú-de kuachi sikí-ya kákuñ-de, te ni kaka'an-de: Á kuu sá'a-yó taná kiví ndetátú, xí túu, áhí-de.

¹¹ Te máa-ya, ni ka'an-ya jín-de: Ndé róo ñáva'a-ró ñn riñ, te nú kiti-ún jungava-ti iní ñn tunchi kiví ndetátú, te tú ñn-ró-ti te natava-ro-ti náun.

¹² Te xaan-ga ya'u ncháá ñn cháa vása ñn riñ. Núsáa te ío va'a ja vá'a sá'a-yó kiví ndetátú, áhí-ya.

¹³ Yúan-na te ni ka'an-ya jín cháa-ún: Skáa nda'a-ro, áhí-ya. Te ni skáa-de nda'a-dé. Te ni nduva'a ñi-ní nátu'un kaa inga.

¹⁴ Ko cháa fariseo, ni kenda-de kája'an-de. Te ni kandatú'un-de ndasa ka'ni-dé-ya.

Tu'un máa-ya ni ka'an Isaías onde sáa

¹⁵ Ko ni jini Jesús ja súan kájani iní-de. Te ni kuxio-ya yúan kua'an-ya. Te kua'a ñáyivi ní kandikñ-i-ya. Te ni nasáva'a-ya ndívi-i.

¹⁶ Te máa-ya, ni ka'an xaan-ya jín ñáyivi-ún ja ná tú stá'an ndijin-i-ya.

¹⁷ Náva'a ná skíkuu tu'un ni ka'an Isaías, cháa ni jani tu'un Dios:

¹⁸ Yá'a ío mozo-ri ja ní nakaji-ri, áhí Dios, áhí Isaías, te maní-ri jín-i. Te kúsi iní-ri jín-i. Te kuá'a-ri Espíritu-ri sikí-i. Te kastu'un-i nuu ñáyivi sñn nación ja kii juicio sikí máa jíná'an.

¹⁹ Ma kútixín sé'e-ri, ni ma nákata-i. Te ni ñn ma kúni tu'un ja kána jín-i iní ichi.

²⁰ Ma ká'ny-i ñn nukúá ní taxin, ni ma ndá'va-i ñn mecha kayú ñú'má, chi onde ná kúni'in tu'un ndaa sá'a-i.

²¹ Te kuñukuu iní ñáyivi sñn nación tiñu sá'a Se'e-ri. Achí.

Ñn cháa kuáá ñi'in tá'an tachí kini

²² Yúan-na te nuu-yá nì kákinchaka-i ìn cháa tá'an tachì kíni, ja kuáá-de te ñí'in-de. Te nì nasává'a-ya-dé. Te cháa kuáá ñí'in-ún, nì naka'an-de te nì nakunì-de.

²³ Te nì kánaa iní taká ñayivi-ún kánde'é-i. Te nì kaka'an-i: Á se'e David kúu cháa yá'a náún, áchí-i.

²⁴ Ko cháa fariseo, nì kajini so'o-de ja súan nì kaka'an-i. Te nì kaka'an-de: Cháa yá'a, nú tú ndújín-de jíin Beelzebú, te ma kúu kíñi'in-de tachì kíni kí'in núu, chí ja kúñá'nu nuu tachì kúu-ún, áchí-de.

²⁵ Ko Jesús, nì jiní-ya ja súan kájani inì-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Taká naciún ja sásin máa te kánakuatá'an máa, naa. Te taká ñuu xí vé'e ja sásin máa, te kánakuatá'an máa, ma kúni'in.

²⁶ Te nú Satanás sásin máa, te kíñi'in máa ja'an, ndasa kunì'in ñuu nuu tá'ú tíñu máa núsáa.

²⁷ Te nú ndújín Beelzebub jíin-rí ja kíñi'in-rí tachì kíni. Núsáa te se'e-ró, ndé jíin kákíñi'in máa-i tachì-ún. Ja yúan, máa-i, ná nakuxndí-i sikì-ro.

²⁸ Ko nú jíin Espíritu Dios kíñi'in-rí tachì kíni ká'ja'an, ja ndáa kúu ja núu-ro ní cháa ñuu nuu tá'ú Dios tíñu núsáa.

²⁹ Chí ndasa kuu kivi ìn ñayivi iní ve'e cháa kándaján, te sakuí'ná-i ndatíñu-de, te nú tú xna'an-ga ku'ni-i-de. Yúan-na te kuu sakuí'ná-i ndatíñu-de.

³⁰ Nú ndé cháa tú ndújín-de jíin-rí, te jíto u'u-de ruu. Te cháa tú nástútú jíin-rí, máni jachá-de.

Tu'un ndiva'a sikì Espíritu Santo

³¹ Súan ká'an-rí jíin-ró: Sikì taká kuáchi jíin taká tu'un ndiva'a, sá'a-ya táká'nu inì. Ko tu'un ká'an ndiva'a sikì Espíritu Santo, ma sá'a kuti-ya táká'nu inì.

³² Te nú ndé ìn cháa ka'an-de sikì máa Sé'e cháa, sá'a-ya táká'nu inì nuu-dé. Ko nú ndé ìn cháa ka'an-de sikì Espíritu Santo, ma sá'a kuti-ya táká'nu inì nuu-dé, ni kuia yá'a, ni kuia cháa.

³³ Kuu-ró yúnu vá'a ja vá'a nde'e, xí kúu-ró yúnu káñáa, ja ñáa nde'e. Chí jíin ndé'e te jiní-yo naún yunu kúu.

³⁴ Se'e koó kákuu-ró. Ndasa kuu ka'an-ro tú'un va'a, te nú ñayivi ñáa kákuu-ró. Chí tu'un ñú'un inì añú cháa, máni tu'un-ún ká'an-de.

³⁵ Cháa va'a, sá'a-de tíñu va'a, chí ío va'a inì-de. Te cháa ñáa, sá'a-de tíñu ñáa, chí káñáa inì-de.

³⁶ Ko ruu, ká'an-rí jíin-ró, ja taká tu'un sáni káka'an cháa, nakuá'a-de cuenta tu'un-ún kivi cháa juicio.

³⁷ Chí sikì tú'un ká'an-ro, te kendoo va'a-ró. Te suni sikì tú'un ká'an-ro, te ta'nu ndatu-ro, áchí-ya.

Ja ní kajikan-i ìn tuni

³⁸ Yúan-na te yaku cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, nì kaka'an-de jíin-yá: Maestro, kákunì-ná ja sá'a-ní ìn tuni ndé'é-ná, áchí-de.

³⁹ Te nì ka'an-ya jíin-de: Ñayivi ñáa ja káisiiki ncháa-i Dios, kájukan-i tuni. Ko ma kuá'a-rí nuu-í, chí tuni Jonás, cháa nì jani tu'un Dios, kúu ja kuá'a-rí nuu-í.

⁴⁰ Chí nátu'un nì kandee Jonás chíi tiyáká ká'nu unì ndúú unì ñúú, suni súan kundee Se'e cháa chí ñu'un unì ndúú unì ñúú.

⁴¹ Taká cháa ñuu Nínive, nachaku-de jíin ñayivi yá'a kivi kí juicio. Te nakuxndí-de sikì-í. Chí máa-de, nì kanakani inì-de kivi ní jani Jonás tu'un nuu-dé. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándij yá'a vásá Jonás.

⁴² Te reina onde ichi sur, nachaku-ña jíin ñayivi yá'a kivi kí juicio. Te nakuxndí-ña sikì-í. Chí onde jíka xáan ní kii-ña ní jiní so'o-ña tú'un ndíchí ní ka'an Salomón. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándij yá'a vásá Salomón.

⁴³ Nú nì kenda tachì kíni inì ìn cháa. Te jíka kuu nuu ñú'un té'é ndúkú núu júngo. Te tú ní'in.

⁴⁴ Yúan-na te ká'an tachì-ún: Ná nó'on-rí ve'e nuu ní kenda-rí, áchí. Te nú nì najaa, te jiní ja ìn ve'e sáni kúu. Te nì nduluu ve'e-ún ja ní nastáa inì.

⁴⁵ Yúan-na te kí'in tachì-ún, te kuaka tá'an jíin usiá-ga tachì ñáa-ga vásá máa. Te kivi koyo te káxiukú yúan. Núsáa te ví'í-gá tá'an cháa yúan onde sandí'í-na vásá ja xnáñúú núu. Te suni súan ta'an ñayivi ñáa yá'a. Achí-ya.

Náa-ya jíin ñaní-ya

⁴⁶ Te nini súan ká'an-ya jíin ñayivi-ún, te nì jaá náa-ya jíin ñaní-ya ká'jin-ña ichi yatá vé'e, kákunì-ña ká'an-ña jíin-yá.

47 Te n̄i kach̄i ñ̄n chāa jíin-yá: Yúan nde'é-ní, n̄i chāa náa-ní jíin ñ̄aní-ní ká'jin-ña yatá vé'e, te kákun̄i-ña ká'an-ña jíin-ní, achí-de.

48 Te n̄i ka'an-ya jíin cháa n̄i ka'an súan jíin-yá: Nde'ja kúu náa-r̄i, te nde'ja kákuu ñ̄ani-r̄i. Achí-ya.

49 Te n̄i skáa-ya ndá'a-yá onde nuu káxiukú cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i ka'an-ya: Yá'a nde'é-ró núu náa-r̄i jíin núu ñ̄ani-r̄i.

50 Chi ñ̄ayivi skíkuu tiñu kuní máa Táa-r̄i kánchaa-ya onde andívi, j̄iñ kúu kua'a-r̄i kúu náa-r̄i. Achí-ya.

13

Tu'un yatá sikí cháa sáka trigo

1 Te kivi-ún n̄i kenda Jesús ve'e-ún te kua'an-ya. Te n̄i jaa-ya ní jungoo-ya yú'u mar.

2 Te n̄i kataka kua'a xáan ñ̄ayivi núu-yá. Te n̄i kivi-ya iní ñ̄n barco. Te n̄i jungoo-ya. Te taká ñ̄ayivi-ún n̄i k̄akendoo-i yu'u mar.

3 Te n̄i ka'an-ya kuá'a tú'un yatá jíin-i: Kuni so'o te kuni-ro. ñ̄n chāa sáka trigo, n̄i kenda-de sáka-dé.

4 Te sáka-dé kua'an-de. Te ñ̄n nuni-ún, n̄i jungava yu'íchi. Te n̄i chāa tisaa te n̄i k̄akókó-tí.

5 Te inga n̄i jungava nuu ñ̄ú'un yúu núu tú ío kua'a ñ̄ú'un. Te n̄i kana yachi-ni ch̄i tú ío kókon ñ̄u'un.

6 Te nuu ní kana ndikandii, te n̄i kasun-ni. Te n̄i ichi, ch̄i tú yo'o ní ío.

7 Te inga n̄i jungava ma'ñú íñu. Te n̄i ja'nu íñu-ún. Te n̄i jasú nuu.

8 Te sava n̄i kajungava nuu ñ̄ú'un vá'a. Te n̄i kuun nuni, ñ̄n ja ñ̄n ciento, inga ja uní xiko, te inga ja okó uxi.

9 Chāa ío so'o kuni ná'in, te ná kúni so'o-de. Achí-ya.

10 Yúan-na te n̄i chakoyo chāa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Naja ká'an-ní tu'un yatá jíin ñ̄ayivi yá'a, achí-de.

11 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Róo, ch̄i a kuajuku'un in̄i-ro tú'un yisa'í yá'a sá'a Dios, ndasa koo ñ̄uu nátu'un andívi. Ko máa ñ̄ayivi yá'a, ma' júku'un in̄i-i.

12 Chi chāa ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé sá'a-ya. Te kuñava'a-de kua'a xáan-gá. Ko chāa ja ná tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún, te kuxio k'ín.

13 Ja yúan ká'an-r̄i tu'un yatá jíin-i. Chi vasa kánde'é-i, ko tú kájin-i. Te vasa kájin-i so'o-i, ko tú kájin-i ná'in-i ní tú káju'ku'un in̄i-i.

14 Ñ̄ayivi yá'a káskíkuu-i tu'un n̄i ka'an Isaías: Vasa kájin-i ná'in vá'a-ró, ko ma' júku'un in̄i-ro. Te vasa kánde'é ndí-ró, ko ma' kuni-ro.

15 Ch̄i xāan ní kákuñi'in in̄i ñ̄ayivi yá'a. Te xāan ú'u kájin-i so'o-i. Te kájasu-i nduchi-í náva'a ma' kuni-i jíin ndúchi-í, te ma' kúni ná'in-i jíin só'o-i, te ma' júku'un in̄i-i, te ma' nájió káva in̄i-i, te ma' násáva'a-r̄i-i. Achí.

16 Ko xáan ndatu máa-ró jíná'an-ró, ch̄i kánde'é-ró jíin ndúchi-ro, te kájin-i ná'in-ró jíin só'o-ró.

17 Chi jandáa ká'an-r̄i jíin-ró ja tiní chāa kájin-i tu'un Dios jíin tiní chāa va'a, n̄i kákuñi-de nde'é-de nuu ja kánde'é máa-ró, ko tú ní kájin-de. Te suni n̄i kákuñi-de kuni so'o-de ja kájin-i so'o máa-ró, ko tú ní kájin-i so'o-de. Achí-ya.

18 Kuni ná'in jíná'an-ró tú'un yatá cháa sáka núsáa.

19 Nú ñ̄n chāa jini so'o-de tu'un ñ̄uu Dios, te nú tú júku'un in̄i-de, yúan-na te chāa kui'na te kuanchāa-ni tu'un n̄i saká in̄i añú-de-ún. Chāa yúan kúu nuni ní jungava yu'íchi.

20 Te nuni ní saká núu ñ̄ú'un yúu, yúan kúu chāa jini so'o-de tu'un, te kúsi-ní in̄i-de jíin.

21 Ko tú nuu káka yo'o in̄i-de, te yakú-ni kivi kánda. Te nú n̄i ndonda tundó'o sikí-dé, xí nú n̄i sándiva'a-i jíin-de sikí tú'un-ún, te náyu'ú-ni-de.

22 Te nuni ní saká má'ñú íñu, yúan kúu chāa jini so'o-de tu'un. Ko kútéñu-de jíin ndátñu-de. Te kuni-de kuu kúká-de. Te xndá'ú-de máa-de jíin. Ndí'í ya'á jasú nuu tú'un-ún, te tú kúun nuni.

23 Ko nuni ní saká núu ñ̄ú'un vá'a, yúan kúu chāa jini so'o-de tu'un te júku'un in̄i-de. Te bueno ja'a-de nuni, ñ̄n-de ciento, inga-de uní xiko, te inga-de okó uxi, súan kája'a-de nuni. Achí-ya.

Tu'un ndikin lazo

24 Ío inga tu'un yatá ní ka'an-ya jíin-de; Ñ̄uu nátu'un andívi kúu nátu'un ñ̄n chāa n̄i ch̄i'í itú va'a nuu ñ̄ú'un-dé.

25 Ko nini kixi-de, te n̄i jaa chāa jito u'ú tá'an jíin-de. Te n̄i ch̄i'í tuku ndikin lazo nuu trigo-de, te kua'an.

26 Ko nuu ní kana yukú itú-ún, te kúun nuni, yúan-na te suni n̄i kana lazo.

²⁷ Te *nj* jakoyo mozo máá táa, cháa xíin. Te *nj* kaka'an-i jíin-de: Táta, á tú ní chí'i-ní nuni vá'a nuu nú'un-ní yá'a. Te ndénu ní ni'in-ní lazo yá'a núsáa. Achí-i.

²⁸ Te *nj* ka'an-de jíin mozo-de: In cháa jíto u'u ruu *nj* sá'a ya'á, áchí-de. Te *nj* kaka'an mozo-ún jíin-de: Núsáa te kuni-ní ja ná kítu'un-ná náún, áchí-i.

²⁹ Te máá-de *nj* ka'an-de: Túu, chí nání tú'un-ró lazo-ún te sanaa te tu'un-ró trigo jíin.

³⁰ Ná kuá'nu máá jíiná'an onde kivi tá'nu. Te kivi-ún te tá'ú-rí tiñu nuu cháa ka'nu: Stútú xna'an-ga lazo jañ, te sá'a-ró nú'ni náv'a ka'mu-yó. Ko trigo yá'a, nastútú-ró ná kivi iní yaka-ri. Achí-de, áchí-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

³¹ Ió inga tu'un yátá ní ka'an-ya jíin-de: Nuu nátu'un andívi kúu nátu'un ndikin yuá mostaza, ja ní ki'in in cháa te *nj* chaa-de nuu nú'un-dé.

³² Te jandáa in ndikin lúli-ga kúu vásá táka-ga tata. Ko nú *nj* ja'nu, te kúu ká'nu-ga vásá táka-ga yua. Te kuu in yunu ká'nu. Te cháa tisaá andívi, te vatu-ni sá'a-ti taká-ti chí nda'a-ún. Achí-ya.

Tu'un yujan íá

³³ Ió inga tu'un yátá ní ka'an-ya jíin-de: Nuu nátu'un andívi kúu nátu'un yujan íá já ní ki'in in ná'an. Te *nj* chisá'í-ña chí uní tiiyi yúchi onde *nj* ndí'i *nj* kuu íá ní sá'a. Achí-ya.

³⁴ Taká tu'un yá'a *nj* ka'an Jesús jíin ñáyivi kuá'a-ún. Te nú túu tu'un yátá te tú ká'an-ya jíin-i.

³⁵ Náv'a ná skíkuu tu'un *nj* ka'an cháa *nj* jani tu'un Dios: Ka'an-ri tu'un yátá, te kachi-ri tu'un yísá'í onde kivi ní jungoo ñuyívi, áchí.

Ja ní ka'an káji-ya tu'un ndikin lazo

³⁶ Yúan-na te *nj* nakuatá'ú Jesús nuu ñáyivi-ún. Te *nj* ndívi-ya iní vé'e. Te *nj* jakoyo cháa káskuá'a-ún nuu-ya. Te *nj* kaka'an-de jíin-ya: Kani káji-ní tu'un yátá lazo nuu-ná, áchí-de.

³⁷ Te *nj* ka'an-ya jíin-de: Ja sáka tata vá'a-ún kúu máá Sé'e cháa.

³⁸ Te ñu'un-ún kúu ñuyívi. Te tata vá'a-ún kákuu se'e Dios. Te lazo-ún kákuu se'e kui'na.

³⁹ Te cháa u'u ja ní chí'i lazo-ún kúu kui'na. Te kivi tá'nu-ún kúu kivi jínu ñuyívi. Te cháa ka'nu-ún kákuu ndajá'a Dios.

⁴⁰ Te nátu'un kutútu lazo, te kayu nuu nú'un, súan kuu kivi jínu ñuyívi.

⁴¹ Te máá Sé'e cháa, táji-ya ndajá'a-ya kí'in. Te nastútú-ya taká ñáyivi kásá'a kuachi jíin ñáyivi kásá'a tiñu ñáa.

⁴² Te taan-ya-i kayu-i nuu nú'un. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í jíiná'an-i.

⁴³ Yúan-na te ñáyivi vá'a-ún, ndii ncháa-i nátu'un ndikandii, kuxiukú-i jíin máá Táa-i iní ñuu nuu tá'ú-ya tiñu. Cháa ío so'o kuni ná'in, ná kúni so'o-de.

Tu'un janu xú'ún, jíin tú'un perla, jíin tú'un ñunu

⁴⁴ Nuu nátu'un andívi kúu nátu'un in janu xú'ún já yísá'í chí in ñu'un, te *nj* ndenda *nj* sá'a in cháa, te jasú tuku-de síki, te kúsi iní-de jíin, te kua'an-de, te xíko ndí'i-de ñaun náv'a-a-de, te jaan-de ñu'un-ún.

⁴⁵ Suni ñuu nátu'un andívi kúu nátu'un in cháa jaan-de te xíko-de ja ndúkú-de perla luu.

⁴⁶ Te *nj* jini-de in perla ja xáan yá'u. Te *nj* kee-de kua'an-de. Te *nj* xíko ndí'i-de taká ndatínu-de. Te *nj* jaan-de perla-ún.

⁴⁷ Suni ñuu nátu'un andívi kúu nátu'un in ñunu já júkuita ka'nu iní mar. Te tñ tñ nuu tía'ká.

⁴⁸ Te nuu ní chítú ñunu-ún, te *nj* kanatava-dé yundúcha. Te *nj* kajungoo-de. Te *nj* kakaji-de kiti vá'a-ún kivi-ti iní jika. Te *nj* kaskána-de kiti ñáa-ún kua'an.

⁴⁹ Suni súan koo kivi jínu ñuyívi. Chí kenda koyo ndajá'a-ya. Te kaji-ya ñáyivi ñáa ma'ñú ñáyivi vá'a.

⁵⁰ Te taan-ya-i kayu-i nuu nú'un. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í. Achí-ya.

⁵¹ Te *nj* kachi Jesús jíin-de: *Nj* kajuku'un iní-ro taká tu'un yá'a náún, áchí-ya. Te *nj* kaka'an-de jíin-ya: Jañ Táta, áchí-de.

⁵² Te *nj* kachi-ya jíin-de: Ja yúan ío cháa káchaa tutu jini-de sa'an ñuu nátu'un andívi, te máa-de kúu nátu'un in cháa xíin vé'e, te onde iní yaka-de táva-dé ndatínu jáá jíin ndatínu aná'an, áchí-ya.

⁵³ Te súan *nj* jinu *nj* ka'an Jesús tu'un yátá yá'a. Te *nj* kenda-ya yúan kua'an-ya.

Ja ní kaské'ichi-i-ya iní ñuu Nazaret

⁵⁴ Te ni najaa-ya ñúu-ya. Te ni stá'an-ya núu-dé iní ve'e sinagoga máa-de jíná'an-de. Te ni kanaa iní-de ni kande'é-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de: Ndénu ní ni'in cháa yá'a tu'un ndichí yá'a jín tíñu ñá'nu sá'a-de yá'a.

⁵⁵ Nasu sé'e cháa carpintero kúu ya'á náún. Á nasu María nání náa-de. Te taká ñani-de káináni Jacobo, José, Simón, jín Judas.

⁵⁶ Te tú ká'jin kuá'a-de jín-yó yá'a náún. Te ndénu ní ni'in-dé taká tu'un yá'a núsáa. Achí-de.

⁵⁷ Te súan ni kakujá'a iní-i jín-yá. Te Jesús, ni ka'an-ya jín-i: Chaa jáni tu'un Dios, máni ñúu-de jín iní ve'e-de kúu ja tú kaka'an tu'un jínú'ún jín-de, achí-ya.

⁵⁸ Te tú ní sá'a-ya kuá'a tíñu ñá'nu yúan, chí tú ní kákandjá-i.

14

Ja ní jì'i Juan, cháa skuánducha

¹ Te suu kivi-ún te Herodes cháa tá'ú tíñu, ni jini tu'un-de tu'un Jesús.

² Te ni kachí-de jín mozo-de: Chaa yá'a kúu Juan ja skuánducha. Ni nachaku-de ja ní jì'i-de, te ja yúan sá'a-de tíñu ñá'nu yá'a. Achí-de.

³ Chí Herodes, ni tiin-de Juan. Te ni ju'ni-de. Te ni chindee-de cháa vekaa ja kuáchi Herodías ñasí'í Felipe ñani máa Herodes.

⁴ Te Juan, a ni kana jín-de nuu Herodes: Tú ío ley kuaka-ró-ña, achí-de.

⁵ Te Herodes, ni kunj-de ka'ni-dé Juan. Ko ni yu'ú-de ni jito-de ñayivi, chí kájani ndaa iní-i ja ún cháa jáni tu'un Dios kúu Juan.

⁶ Te ñin kivi ní sá'a Herodes ñin viko kivi ní kaku-de. Te sesí'í Herodías ni jita já'á-i nuu ñayivi. Te ni kusí iní Herodes jín-i.

⁷ Te ni jatú'un téyí-de ja kuá'a-de taká naún kakán-i nuu-dé.

⁸ Te náa-i, a ni jani íchí-ña-i, te ni ka'an-i: Kuá'a-ní xiní Juan, cháa skuánducha-ún nuu-ná kúndee nuu ñin ko'o, achí-i.

⁹ Yúan-na te máa rey-ún, ni kuxí iní-de. Ko sikí já ní jatú'un téyí-de jín sikí já ní kajini so'o cháa káyee staa jín-de-ún, te ni tá'ú-de tíñu ná kuá'a soldado nuu-í.

¹⁰ Te ni táj-de soldado ni ja'an. Te ni xiti xiní Juan iní vekaa.

¹¹ Te ni chaá xiní-dé kándeé nuu ñin ko'o. Te ni ja'a soldado nuu súchí sí'í-ún. Te máa-i, ni jančaka-i nuu náa-i.

¹² Yúan-na te ni jakoyo cháa káskuá'a jín-de. Te ni kandaña-de yiki kúñu Juan. Te ni kachínduji-de. Te ni kee-de kája'an-de. Te ni kakastú-ún-de nuu Jesús.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

¹³ Te ni jini tu'un Jesús. Te ni kuxio-ya kuá'an-ya yúan iní ñin barco onde nuu ñú'un té'é kándeé sñin-ya. Te ni kajini tu'un ñayivi jíná'an-i. Te onde taká ñuu ni kandikin-i-ya kájika já'á-i jín-yá.

¹⁴ Te ni kenda Jesús kua'an-ya. Te ni jini-ya núu ñayivi kuá'a xáan. Te ni nduku'á iní-ya jín-i. Te ni sá'a-ya taná taká ñayivi kaku'u.

¹⁵ Te nuu ní iní te ni chaakoyo cháa káskuá'a jín-yá nuu-yá. Te ni kaka'an-de: Yá'a chí máa ñú'un té'é kúu, te a ni kee ndikandii. Táji-ní-i ná kingoyo-i taká ñuu. Te ná kuáan máa-i staa kée-í, achí-de jín-yá.

¹⁶ Te ni kachí Jesús jín-de: Tú níni kí'in-i jíná'an-i: Kuá'a máa-ró já ná kée-í, achí-ya.

¹⁷ Te máa-de, ni kaka'an-de jín-yá: Tú naún káñava'a-ná chí u'un-ni státilá jín úu-ni tiyáká, achí-de.

¹⁸ Te máa-yá, ni kachí-ya jín-de: Kuá'a ná kí nuu-rí yá'a, achí-ya.

¹⁹ Te ni tá'ú-yá tíñu nuu ñayivi-ún ni kajungoo taká-i nuu ichá. Te ni ki'in-ya ndí'ú'un státilá jín úu tiyáká-ún. Te ni ndakoto-ya íchi ándví. Te ni jikan ta'u-yá ja'a státilá. Te ni sákuáchi-yá. Te ni ja'a-ya núu cháa káskuá'a jín-yá. Te cháa-ún, ni kajani-de nuu ñayivi-ún.

²⁰ Te ndivii-í ni kayee. Te ni kanda'a chí-i. Te ni kanastútú-de uxí uu jika staa kuáchi-ún ja ní ndendoso.

²¹ Te jínu u'un mil cháa ni kayee-ún, te sñin-ga kúu ñasí'í jín súchí lúlí.

Ja ní jika já'á-yá nuu mar

²² Yúan-na te ni skandá-ni Jesús cháa káskuá'a jín-yá, ni kivi koyo-de iní ñin barco. Te ná kúnúu-de kingoyo-de inga lado yu'u mar sá'a-ya, chí kuéé jachá-ya ñayivi kuá'a-ún.

²³ Te ni jacha-ya ñayivi-ún kája'an-i. Te ni kaa sñin-ya kuá'an-ya yúku, kuákakan ta'u-yá. Te ni iní, te kándeé máa ñin-ni-ya yúan.

²⁴ Te barko-ún, a kándeé ma'ñú mar. Te ká'ú xaǵn ní ndonda su ma' ndúcha sikí-dé, chí suu ni nana nuu tachí.

²⁵ Te tíkuáan-na kúu. Te ni jaǵ Jesús nuu-dé, jíká já'a-yá nuu mar.

²⁶ Te cháa káskuá'a-ún, ja ní kajini-de-ya, já jíká-ya núu mar, te ni kayu'ú-de. Te káka'an-de: Añú kúu, áchí-de. Te kákana kó'ó-de ja káyú'ú-de.

²⁷ Yúan-na te Jesús, ni ka'an-ni-ya jíin-de: Sándéé ini-ro. Máá-ri kúu. Ma yú'ú-ro, áchí-ya.

²⁸ Yúan-na te ni ka'an Pedro jíin-yá: Táta, te nú máá-ní kúu, te tá'ú-ní tíñu ná káka-ná nuu mar yá'a jaǵ-ná nuu-ní, áchí-de.

²⁹ Te ni ka'an-ya: Ña'an, áchí-ya. Te ni nuu Pedro ini barco. Te ni jika-de nuu ndúcha-ún kua'an-de nuu Jesús.

³⁰ Ko nuu ni jíin-de ja xaǵn kée tachí, te ni yu'ú-de. Te ni kejá'a-de sá'u-de chí nducha. Te ni kana kó'ó-de: Táta, nama-ní náá, áchí-de.

³¹ Te ni skáa-ni Jesús nda'a-yá. Te ni tñn-ya-dé. Te ni kachí-ya jíin-de: Cháa tú kándija va'a kúu-ró. Naja jáni sikí ini-ro. Achí-ya.

³² Te ni ndivi-ya ini barko-ún jíin-de. Te ni kuná'in-ni tachí xaǵn-ún.

³³ Yúan-na te cháa ká'jin ini barko-ún, ni chakoyo-de nuu-yá. Te ni kachiñú'ún-de-ya. Te káka'an-de: Jandáa ndíja máá-ní kúu Se'e Dios, áchí-de.

Ñayivi káku'u ini ñuu Genesaret

³⁴ Te ni kaja'a-ya kuá'an-ya ingá lado. Te ni chakoyo-ya nú'un ichi ñuu Genesaret.

³⁵ Te cháa ñuu-ún, ni kanakuní-de-ya. Te ni katáji-de tu'un ní ñuu-ún. Te ni kakinchaka-de ñayivi káku'u nuu-yá.

³⁶ Te ni kaka'an ndá'ú-i jíin-yá ja ná kée-i vasté yúsá'ma-yá. Te taká ñayivi ní kakeé sá'ma-yá-ún, ni kanduva'a-i.

15

Ndasa kuchá'an ñayivi

¹ Yúan-na te yakú cháa fariseo jíin cháa káchaa tutu ini ñuu Jerusalem, ni jakoyo-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de jíin-yá:

² Cháa káskuá'a jíin-ró, naja káské'ichi-de taninu cháa aná'an. Chí tú kánandá'a-de te káyee-dé staa. Achí-de.

³ Te máá-yá, ni ka'an-ya jíin-de: Te máá-ró, suni naja káské'ichi-ro tíñu ni tá'ú Dios nuu-ro núsáa, chí ja sikí táninu máá-ró.

⁴ Chí ni ka'an Dios: Kuandatu nuu táa-ro núu náa-ro, te ndéja ká'an ndiva'a nuu táa nuu náa, ná kúu nú kuu, áchí.

⁵ Ko máá-ró káka'an-ro: Nú ío ndatíñu ja xín ñn cháa, te a kuu ni'in tíñu ja kuni táa-de xí náa-de, te nú xna'an-ga ka'an-de: A ni soko-ri ndatíñu-ún nuu Dios, achí-de.

⁶ Yúan-na te tuká kánúú skikuu-de kua'a-de nuu táa-de nuu náa-de, áchí-ro. Te súan kástiví-ró tú'un Dios jíin táninu ni kajakin-ro.

⁷ Cháa uu xini kákuu-ró. Bueno ni jani Isaiás tu'un sikí-ro súan:

⁸ Ñayivi yá'a, jíin yú'u-i kachiñú'ún-i ruu, ko jíin añú-i chí jíká-ni kúu ini-i jito-i ruu.

⁹ Te kachiñú'ún sáni-i ruu, chí kástá'an-i tu'un jáni ini ñn cháa, áchí Isaiás. Achí-ya.

¹⁰ Te ni kana-ya xini ñayivi-ún. Te ni ka'an-ya jíin-i: Kuni so'o jíná'an-ró, Te chu'un ini-ro tú'un ká'an-ri:

¹¹ Nasu já kivi ini yu'u cháa kuchá'an-de sá'a, chí ja kenda ini yu'u-dé, yuán kúu ja kúchú'an-de sá'a, áchí-ya.

¹² Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, ni chakoyo-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de: Á jini-ní ja ní kakiti ini cháa fariseo ja ní kajini so'o-de tu'un yá'a, xí túu, áchí-de.

¹³ Ko máá-yá, ni ka'an-ya: Taká yunu já tú ní náchu'un máá Táa-ri andiví, te tu'un-ri ki'in.

¹⁴ Sía jíiná'an-ró ná kí'in-de. Cháa kuáá kástá'an ichi núu sáva-ga cháa kuáá kákuu-de. Chí nú ñn cháa kuáá stá'an-de ichi núu ingá cháa kuáá, te ndenduú-de jungoyo-de ini xa'va. Achí-ya.

¹⁵ Te ni ka'an Pedro jíin-yá: Kastu'ún káji-ní tu'un yátá yá'a nuu-ná jíná'an-ná, áchí-de.

¹⁶ Te ni kachí Jesús: Te suni onde róó tú káju'ún ini-ro náun.

¹⁷ Á tú káju'ún ini-ro já táka ja kée-i kivi kua'an chí-i, te ndénda-ni kua'an.

¹⁸ Ko ja kenda yu'u-i, chí onde ini añú-i vai, te yuán kúu ja kúchá'an-i sá'a.

¹⁹ Chí onde ichi ini añú-i kenda ja jáni náá ini, ja já'ni ndíyi, ja ísiki ncháa tá'an, ja kuáxan ini, ja saku'ná, ja ká'an tu'un tú'ún, ja ká'an ndiva'a.

²⁰ Taká tu'un yá'a kúu ja kúchá'an-i sá'a. Ko nú tú nándá'a-i te kee-i staa, tú kúchá'an-i sá'a. Achí-ya.

Tu'un sesí'í ña'an ñúu Caná

- ²¹ Te ñi kenda Jesús yúan kua'an-ya íchi ndáñúu Tiro jíin Sidón.
²² Te ñin ña'an ñúu Caná, ñi kenda-ña ndáñúu yúan. Te ñi kana kó'ó-ña: Tátá, Se'e David, kundá'ú ñi-ní náá, ch'i sesí'í-ná ká'ú xaan tá'an-i ñin tach'i k'ini, áchí-ña jíin-yá.
²³ Ko máá-yá, tú ní ká'an kuti-yá jíin-ña. Yúan-na te ñi jakoyo cháa káskuá'a jíin-yá. Te ñi kaka'an ndá'ú-de jíin-yá: Ka'an-ní jíin-ña ná kí'in-ña, ch'i kána kó'ó-ña vái-ña íchi yatá-yo, áchí-de.
²⁴ Te ñi ka'an-ya: Mání nuu ríi, kiti ní kánaa, ká'jin se'e Israel, ñi táji-yá ruu vai-ri, áchí-ya.
²⁵ Yúan-na te ñi cháa-ña núu-yá. Te ñi chiñú'ún-ña-yá. Te ñi ka'an-ña: Tátá, chindéé chítuu-ní náá, áchí-ña.
²⁶ Te ñi ka'an máá-yá: Tú ío va'a ja kuánchaa-yo stáa se'e-yó te skána-yó núu lúsu, áchí-ya.
²⁷ Te ñi ka'an-ña: Jandáa ká'an-ní, Tátá, ko lúsu-ún, íchi chíi mesa náchii-tí staa kuachí kóyo yu'u jito'o-ti yáji-tí, áchí-ña jíin-yá.
²⁸ Yúan-na te ñi ka'an Jesús: Nána, xaan vá'a ñi kandíja-ní, ná sá'a-ná jíin-ní nátu'un kuni-ní, áchí-ya. Te máá hora jian ní nduva'a-ni sesí'í-ña.

Ja ní nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kú'u

- ²⁹ Te ñi ja'a Jesús kua'an-ya yúan. Te ñi jaa-ya yú'u mar ñuu Galilea. Te ñi kaa-ya kuá'an-ya yúku-ún. Te yúan ñi jungoo-ya.
³⁰ Te ñi jakoyo kua'a ñáyivi núu-yá jíin ñáyivi rengo, ja kuáá, ja ñí'ín, ja t'ikú'lu, jíin sáva-ga-i ja káku'u. Te ñi kajakin-i-ún núu ja'a Jesús. Te ñi nasáva'a-ya-í jíná'an-i.
³¹ Te ñi kakee nuu ñáyivi-ún kándé'é-i ja súan ñi kajinj-i náka'an ñáyivi ñí'ín, ndúva'a ñáyivi t'ikú'lu, nákaa ñáyivi rengo, ndúndijin nuu ñáyivi kuáá. Te ñi kanakana jaa-i Dios ñáyivi Israel.

Ja ní skée-yá kuun mil ñayivi

- ³² Te ñi kana Jesús xin'i cháa káskuá'a jíin-yá. Te ñi ka'an-ya jíin-de: Kúndá'ú ñi-ri ñáyivi yá'a, ch'i a ñi kuu un'i kivi káxiukú-i jíin-ri, te tú naún káji-í. Te tú kuni-ri natáji-ri-i no'on ndichá-i, ch'i nú súan te sava íchi te kuítá i-í. Achí-ya.
³³ Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá ñi kaka'an-de jíin-yá: Te ndénu ní'on stáa kuá'a kée ndá'a chíi ñáyivi kuá'a yá'a, ch'i máni ñu'un té'é kúu yá'a, áchí-de.
³⁴ Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Násaa staa kándiso-ró, áchí-ya. Te ñi kaka'an-de: Usia-ni, te yakú t'yáká lúli, áchí-de.
³⁵ Yúan-na te ñi tá'ú-yá tiñu nuu ñáyivi-ún ñi kajungoo-i nuu ñu'un.
³⁶ Te ñi kí'in-ya ndí'usíi staa jíin cháká-ún, te ñi jikan ta'u-yá, te ñi sakuáchí-yá, te ñi ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá, te ñi kajani-de nuu-í.
³⁷ Te ñi kayee táká-i. Te ñi kanda'a chíi-i. Te ñi kanastútú-de ja ní kendoo kuáchí-ún, usia ndo'o chítú ndíi.
³⁸ Te ñáyivi ní kayee-ún, jínu onde kuun mil cháa, te siin-ga kúu ñasí'í jíin táká suchi lúli.
³⁹ Yúan-na te ñi jachá-ya ñáyivi-ún kuangoyo-i. Te ñi ndívi-ya iní barco. Te ñi jaa-ya ndáñúu Magdala.

16

Ja kájikān-i tuni nuu-yá

- ¹ Te ñi jakoyo cháa fariseo jíin cháa saduceo nuu-yá, ch'i koto nchaa-de-ya kákuun-de. Te ñi kájikān-de tuni íchi ándávi núu-yá te kuun-de.
² Ko máá-yá ñi ka'an-ya jíin-de: Nú ñi ñi, te káka'an-ro: nandii ndáxín, ch'i ío viko kuá'a ándávi, áchí-ro.
³ Te jañá'an káka'an-ro: Vina te kuun sau, ch'i ñin ñáa viko kuá'a ándávi, áchí-ro. Chaa uu xin'i kákuu-ró. A kájin-ro naún kuni ka'an viko ándávi, ko tú kájuku'un ñi-ro tuni kivi yá'a.
⁴ Ñáyivi ñáa yá'a ja káisi kicháa-i Dios, kájikān-i tuni nuu-ri. Ko ma kuá'a-ri ñi ñin nuu-í, ch'i máni tuni Jonás, cháa ñi jani tu'un Dios, kúu ja kuá'a-ri. Achí-ya. Te ñi skéndo-ya-dé jíná'an-de. Te kua'an-ya.

Cuenta yujan ía cháa fariseo

- ⁵ Te ñi jakoyo cháa káskuá'a-ún inga lado mar. Te ñi kánaa iní-de kundiso-de staa.
⁶ Te ñi kach'i Jesús jíin-de: Koto va'a-ró máá-ró núu yujan ía cháa fariseo jíin cháa saduceo, áchí-ya.
⁷ Te kándatu'ún máá-de: Sik'i ja tú kándiso-yó stáa ká'an-ya núsáa, áchí-de.
⁸ Te ñi jin'i Jesús ja súan kándatu'ún-de. Te ñi ka'an-ya: Chaa káandíja yakú-ni kákuu-ró. Naún kándatu'ún-ró. Ja tú ní kándiso-ró stáa náún.

⁹ Ondé vina tú kájuku'un iní-ro náún. Á tú kánuku'un iní-ro já ní kuu jíin ú'un staa jíin ú'un mil chaa, te nasaa jika ní kanastútú-ró-sa.

¹⁰ Ni ja ní kuu jíin usiá staa-ún jíin kúun mil chaa, te nasaa ndo'ó ní kanastútú-ró.

¹¹ Te naja tú kájuku'un iní-ro, chí tú ní ká'an-rí tu'un şatílá jíin-ró, chí sua ja kóto va'a-ró máá-ró nuu yújan íá cháa fariseo jíin cháa saduceo. Achí-ya jíin-de.

¹² Yúan-na te ní kajuku'un iní-de ja tú ní ká'an-ya jíin-de ja kóto-de máá-de nuu yújan íá státílá, chí sua ja má kándija-de sa'an kástá'an cháa fariseo jíin cháa saduceo.

Tu'un ni ka'an ndaq Pedro

¹³ Te ni ja Jesús ichi ndáñúú Cesarea de Filipino. Te ni jika tu'un-ya cháa káskuá'a jíin-ya: Naún cháa kúu máá Sé'e cháa káka'an ñayivi jíná'an-i, achí-ya.

¹⁴ Te máá-de ni kaka'an-de: Juan, cháa skuánducha, káka'an sava-i. Te sava-ga-i, Elías, te sava-ga-i, Jeremías, xí in cháa ni jani tu'un Dios onde sáá, achí-i. Achí-de.

¹⁵ Te máá-ya ní ká'an-ya jíin-de: Te róó, na cháa kúu-rí káka'an-ro, achí-ya.

¹⁶ Te ni ka'an Simón Pedro: Máá-ní kúu Cristo, Se'e Dios, I'a chakú, achí-de.

¹⁷ Yúan-na te ni kachj Jesús: Xáán ndatu-ro, Simón se'e Jonás, chí nasu in cháa ní kástu'un tú'un yá'a nuu-ro, chí sua máá Táa-rí I'a káncháa andívi ní stá'an-ya núu-ro.

¹⁸ Ko ruu, suni ká'an-rí jíin-ró já máá-ró kúu Pedro, te sikí káva yá'a kundii tiku'ni kándija-i nuu-rí sá'a-rí. Te ja kándeefierno má kúndéé jíin-i.

¹⁹ Te nuu-ro kuá'a-rí ndakáa máá ñúu nátu'un andívi. Te taká ja kú'ni-ro iní ñuyívi yá'a, kunu'ni iní andívi. Te taká ja ndájí-ró iní ñuyívi yá'a, ndaji iní andívi. Achí-ya.

²⁰ Yúan-na te ni ká'an xaan-ya jíin cháa káskuá'a jíin-ya, ja tú ni in nuu kachí-de ja máá-ya kúu Jesucristo.

Jiin kivi ní ka'an-ya já kuu-ya

²¹ Te máá hora jian ní kejá'a Jesús ni kastu'un ndáa-ya núu cháa káskuá'a jíin-ya ja jínu ñú'un kí'in-ya ñúu Jerusalem te ndo'ó xaan-ya. Te cháa ni kayii jíin táka sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, má kuátú'ún-de-ya te ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

²² Yúan-na te Pedro, ni kiñi'in sijn-de-ya. Te ni kejá'a-de ká'an xaan-dé jíin-ya: Má kúu Táta, tú kuti na modo ja tá'an-ní tundó'o yá'a, achí-de.

²³ Yúan-na te ni jóo káva Jesús nuu Pedro. Te ni kachí-ya jíin-de: Satanás, kuxio kí'in-ro, chí cháa sáká núu kúu-ró núu-rí. Chí tú ká'an-ro tú'un Dios, chí sa tu'un cháa ká'an-ro. Achí-ya.

Tu'un ndó'o cháa káandija

²⁴ Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-ya: Nani cháa nú kuni-de kii-de yata-rí, má kúndá'ú iní-de máá-de, te ná kuándéé iní-de jíin tundó'o kii sikí-dé, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

²⁵ Chí cháa jítu iní-de kaku-de chíi tundó'o kii sikí-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu in cháa ja sikí rúu, ko kuchaku-de. Achí-ya.

²⁶ Chí naún ní'in cháa vasa ná kúndéé-de ní'in-dé ní ñuyívi, te nú xnáa-dé añú-de. Xí na jíin chúnáa cháa añú-de.

²⁷ Chí máá Sé'e cháa, ndii-ya jíin táka ndajá'a-ya. Te nduña'nu-ya sá'a Táa-ya. Yúan-na te chá'u-ya in in ñayivi nú ndasa káa tiñu ni kasá'a máá-i.

²⁸ Jandáa ká'an-rí jíin-ró: Ió sava cháa ká'in yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuni-de nuu máá Sé'e cháa ndii-ya ñúu-ya.

17

Sikí já túku ni nduu-ya

¹ Yúan-na te nuu iní kivi te ni jaka-ya Pedro jíin Jacobo jíin ñani-de Juan, kua'an sijn-ya jíin-de in yuku súkún.

² Te yúan, tuku ni nduu-ya núu-dé. Te ni nandii ncháa nuu-ya nátu'un ndikandii. Te sa'ma-ya ni kandukiyi nátu'un ndua luz ja nandii ndáxin.

³ Te yúan ni kandenda Moisés jíin Elías, kádatu'un-de jíin-ya, ni kajini-de.

⁴ Te ni ka'an Pedro: Táta, va'a-ga ná kéndoo-yó yá'a. Nú kuni-ní te sá'a-ná unj ve'e kuii. In kuu máá-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, achí-de jíin Jesús.

⁵ Te nini ká'an-de, te ni cháa in viko nu'ún. Te ni jasú ní núu-dé. Te ni kenda luz chíi. Te ni kenda in tu'un ja ní ka'an: Yá'a kúu Se'e-rí, ja kúndá'ú iní-rí-i. Te kúsii iní-rí jíin-i. Ná kuni ná'in-ró tú'un ká'an-i núsáa. Achí Dios.

⁶ Te tu'un yá'a ni kajini so'ó cháa káskuá'a-ún. Te ni kanda ndee-ni-de, chí ni kayu'ú xaan-dé.

⁷ Yúan-na te nì jaǎ Jesús. Te nì skandá-ya-dé. Te nì ka'an-ya: Ndukoo, ma yú'ú-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

⁸ Te nì kandakoto-de. Te tuká ni ìn naún ní kájinì-de, chì máá ìn-na Jesús.

⁹ Te kánuu-de yuku-ún. Te Jesús nì ka'an xa'an-yá jín-de: Mǎ kachí-ro núu ní ìn ja súan nì kájinì-ro, chì onde ná náchaku máá Sé'e cháa ma'ñú ndíyì, áchí-ya.

¹⁰ Yúan-na te cháa káskuá'a jín-yá, nì kájká tu'un-de-ya: Te cháa káchaa tutu, naja káka'an-de ja kántú ndíi Elías xna'an-ga, áchí-de.

¹¹ Te nì ka'an Jesús jín-de: Jandáa kúu ja ndíi Elías xna'an-ga, te nasááa-de taká ndatiñu.

¹² Ko ká'an-rì jín-ró, ja á nì ndíi Elías, te tú ní kánakuni-i-de. Te nì kasá'a-i taká ja ní kákuu inì-i jín-de. Te suni súan xndó'o-i máá Sé'e cháa. Achí-ya.

¹³ Yúan-na te cháa káskuá'a-ún, nì kájkú'un inì-de ja tú'un Juan, cháa nì skuánducha, kúu ja ní ka'an-ya jín-de.

Sikì súchì jì'iyì

¹⁴ Te nì najakoyo-ya núu ñáyivi kuá'a-ún. Te nì cháa ìn cháa nuu Jesús. Te nì jukuñi jítì-de nuu-yá.

¹⁵ Te nì ka'an-de: Táta, kundá'ú inì-ní se'e-ná, chì jì'iyì-i, te ndó'o xa'an-í. Te tinì jínu nduá-i nuu ñú'un, te tinì jínu nduá-i nuu ndúcha.

¹⁶ Te nì kinchaka-ná-i nuu cháa káskuá'a jín-ní, te tú kákuu sá'a-de taná-í, áchí-de.

¹⁷ Te nì ka'an Jesús: Ñáyivi xa'an ní'in inì kákuu-ró ja tú káandíja-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-rì jín-ró. Te nasaa-ga kivi ndó'o-rì jín-ró. Kua'a-i ná kí-i, áchí-ya.

¹⁸ Te Jesús, nì ka'an xa'an-yá nuu tachí kíni-ún, te nì kenda kua'an inì suchí-ún. Te nì nduva'a-ni máá hora-ún.

¹⁹ Yúan-na te nì jakoyo sìn cháa káskuá'a-ún nuu Jesús, te nì kaka'an-de: Naja tú ní kákuu kíñi'in-ná kí'in, áchí-de.

²⁰ Te nì kachì Jesús jín-de: Sikì ja tú káandíja va'a-ró ní kuu yuán. Chì ká'an ndaa-rì jín-ró, ja nú káandíja-ró, vásté ìn tí'lì nátu'un ìn ndikin yuá mostaza, te kachì-ro kúni yuku yá'a: Kuxio yá'a te kuá'an onde yúan, achì-ro, te kí'in. Te kuu sá'a-ró taká tiñu súan.

²¹ Ko ìn tá'an yuán ní ma kenda kuti kí'in, te nú tú kakan ta'u-yo te kondicha inì-yo. Achí-ya.

Jín kivi ní ka'an-ya ja kúu-ya

²² Te nini ká'in-ya inì ñuu Galilea, te nì kachì Jesús jín-de: Máá Sé'e cháa natuu-ya núu ndá'a sáva-ga cháa.

²³ Te ka'ni-dé-ya. Ko nuu unì kivi te nachaku-ya, áchí-ya. Te máá-de, nì kandukuí'a xa'an inì-de.

Sikì xú'un póniná

²⁴ Te nì jakoyo-ya ñuu Capernaum. Te cháa kájká poniná, nì chakoyo-de nuu Pedro. Te nì kaka'an-de: Te Maestro máá-ró, tú kua'a-de poniná náún, áchí-de.

²⁵ Te Pedro: Kuu, áchí-de. Te nì ndívi-de inì ve'e. Te nì ka'an Jesús xna'an-ga jín-de: Naún kachí-ro. Taká cháa rey inì ñuyívi yá'a, ndény kájkáan-de poniná. Á nuu sé'e-de xí núu cháa sìn ve'e, áchí-ya.

²⁶ Te nì kachì Pedro jín-yá: Nuu cháa sìn ve'e kájkáan-de, áchí-de. Te nì kachì Jesús jín-de: Te se'e-de ká'io libre-i núsáa.

²⁷ Ko náva'a tú skití inì-yo-dé, te kuá'an onde yu'u mar, te skivi-ró gancho, te katiin-ró tíyáká kenda xna'an-ga. Te ndika-ro yú'u-tí. Te yúan ni'in-ro ìn peso. Te kuá'a-ró núu-dé ja kúu ruu jín róó. Achí-ya.

18

Ndéja kúñá'nu-ga inì ñuu nátu'un andívi

¹ Te suni kivi-ún nì chakoyo cháa káskuá'a-ún nuu Jesús. Te nì kaka'an-de jín-yá: Ndé cháa kúñá'nu-ga inì ñuu nátu'un andívi, áchí-de.

² Te nì kana Jesús xinj ìn suchí lúlí. Te nì jani-ya-í ma'ñú-de.

³ Te nì kachì-ya: Jandáa ká'an-rì jín-ró, ja nú tú naxió káva inì-ro te nduu-ró nátu'un ìn suchí lúlí, ma kivi kuti-ro inì ñuu nátu'un andívi.

⁴ Chì nú ndé cháa sásúchì-de máá-de nátu'un suchí lúlí yá'a, cháa-ún kúñá'nu-ga inì ñuu nátu'un andívi.

⁵ Te cháa ja jín sí'ví-rí játá'ú-de ìn suchí lúlí nátu'un suchí yá'a, te ruu játá'ú-de.

⁶ Te nú ìn suchí lúlí yá'a kándíja-i ruu, te kivi-i kuachi sá'a ìn cháa, te va'a-ga nú ní nú'nì ìn yosó ká'nu sukun cháa-ún, te kee-de kí'in-de xuu ndúcha mar núú.

7 Naka ndá'ú ñayivi iní ñuyívi, chí kájito nchaq-de-i kásá'a-i kuachi, te jínu ñú'ún já kóo kivi-ún. Ko naka ndá'ú chaq ja skívi-de-i iní kuachi.

8 Núsáá te nú nda'a-ro xí já'a-ro kuni skívi róo nuu ío kuachi, xiti te skána-ró ná kí'in. Va'a-ga ja kóo rengo-ro xí kóo tiku'lu-ró kúchaku-ro ní káni, nasu já kóo ndendúú nda'a-ro xí ndéndúú ja'a-ro kí'in-ro núu ñú'ún ní káni.

9 Te nú nduchi-ro kuni skívi róo nuu ío kuachi, tava te skána-ró ná kí'in. Va'a-ga ja kúchaku-ro jín in-ni nduchi-ro, nasu já kóo ndendúú nduchi-ro kí'in-ro núu ñú'ún inferno.

10 Koto-ró máá-ró jíná'an-ró. Ma sájá'a iní-ro núu in suchí lúli yá'a. Chí a ká'an-rí jín-ró já ndáj'a-í ká'io andíví, nené kájiní-ya núu máá Táa-rí ja kánchaq-ya ondé andíví.

Sikí ríi kiti ní sana

11 Chí máá Sé'e chaq, ni kii-ya já náma-ya táká ñayivi já á ni naa.

12 Ndasa kájani iní-ro. Nú in chaq ñáva'a-de in ciento ríi, te skuíta-de in-ti. Á tú xndóo-de kuun xiko xia'un kuun-gá-ti, te kí'in-de onde yuku kíndúkú-de kiti ní sana-ún.

13 Te nú ni nani'in-dé-ti, jandáa ká'an-rí jín-ró ja kúsí-gá iní-de jín kiti-ún vasa jín kúun xiko xia'un kuun-gá kiti tú ni kásana-ún.

14 Te súan máá Táa-ro I'a kánchaq onde andíví, tú játa'an iní-ya já náa ní in tá'an suchí lúli yá'a.

Ndasa kuu ñani sá'a kuachi

15 Núsáá te nú ñani-ro ní sá'a-de kuachi sikí-ro, te kuá'an, te kastu'ún sá'i-ro núu-dé ñaún kuachi ni sá'a-de. Te nú ni chu'un iní-de tu'un ká'an-ro jín-de, yúan-na te a ni ndumaní-dé jín-ró sá'a-ró.

16 Ko nú tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an-ro, te kuaka uu xí uní-ga ñayivi kí'in jín-ró, náv'a jín tú'un ká'an uu xí uní testigo te kundaq táka tu'un.

17 Te nú tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an chaq-ún, te kastu'ún-ró núu tiku'ni kándija. Te nú suni tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an tiku'ni-ún, te sía-ro-dé ná kúu-de nátu'un in chaq sún nacióon xí in chaq xini.

18 Jandáa ká'an-rí jín-ró, táka ja kú'ni-ro iní ñuyívi yá'a, kunu'ni iní andíví. Te táka ja ndájí-ró iní ñuyívi yá'a, ndaji iní andíví.

19 Inga tu'un ká'an-rí jín-ró, ja nú uu tá'an-ro iní ñuyívi yá'a, koo conforme-ro sikí in tu'un ja káikan ta'u-ro, te máá Táa-rí onde andíví skíkuu-ya tú'un-ún jín-ró.

20 Chí nú ni kanataká uu xí uní ñayivi káchiñú'ún-i ruu jín sí'v-í-rí, te yúan kánchaq-rí ma'ñú-í, áchí-ya.

Sikí tú'un sá'a tuká'nu iní

21 Yúan-na te ni jaq Pedro nuu-ya. Te ni ka'an-de jín-ya: Táta, nasaa jínu sá'a-ná tuká'nu iní nuu ñani-ná ja sá'a-de kuachi nuu-ná. Ondé usia jínu náún, áchí-de.

22 Te ni kachí Jesús: Tú ká'an-rí jín-ró já ondé usia jínu, chí onde kuun ciento kuun xiko uxí jínu.

23 Ja yúan máá núu nátu'un andíví kúu nátu'un in chaq kúu rey, ja ní kuni-de sándaq-de cuenta jín mozo-de.

24 Te ni keja'á-de násá'a-de cuenta. Te yúan ni jaq in chaq taú in millón peso nuu-dé.

25 Te tú ní kúu chunáa cháa yúan. Te ni tá'ú tíñu jito'o-de ja ná kúya'u-de jín sé'e-de jín ñásí'i-de jín táka ndatíñu ñáva'a-de te nakunáa xú'ún taú-de.

26 Yúan-na te ni jukuiñi jítí mozo-ún. Te ni ka'an ndá'u-de jín rey-ún: Táta, kundatu-ní, te vasa ná chunáa ndí'i-ná xu'ún-ní, áchí-de.

27 Te máá jito'o-ún, ni kundá'ú iní-de mozo-de. Te ni sía-de kua'an. Te ni sá'a-de tuká'nu iní ja taú mozo-de-ún.

28 Ko mozo-ún nuu ní kenda-de kua'an-de, te ni ketá'an-de jín in tá'an mozo-de ja taú uxí peso nuu-dé. Te ni katín chaq-ún. Te ni kiti-dé sukun cháa-ún. Te ni ka'an-de: Chunáa ndí'i ja taú-ro núu-rí, áchí-de.

29 Yúan-na te tá'an mozo-de-ún, ni jukuiñi jítí núu-dé. Te ni ka'an ndá'ú jín-de: Kundatu te vasa ná chunáa ndí'i-rí xu'ún-ró, áchí mozo-ún.

30 Ko máa-de, tú ní kuni-de, chí ni chindee-de chaq-ún vekaa onde kivi ní nakunáa já taú cháa-ún nuu-dé.

31 Te ni kajiní tá'an mozo-de-ún ja ní ta'an-de. Te ni kakuxí xáan iní-de. Te ni chaqoyo-de. Te ni kanakani ndí'i-de tu'un nuu jito'o-de ja ní ta'an chaq-ún.

³² Yúan-na te jito'o-ún, ni kana-de xiní mozo ñáá-ún ni jaá. Te ni ka'an-de: Mozo ndiva'a kúu-ró, chi taká ja taú-ro-ún ni sá'a-ri tuká'nu iní nuu-ro, chi ni ka'an nda'ú-ro jín-rí.

³³ Te nátu'un ni kundá'ú iní-ri róó, suni súan ní kundá'ú iní-ro tá'an mozo-ro núú, áchí-de.

³⁴ Yúan-na te ni kití iní jito'o-ún nuu-dé. Te ni chí'i-de chaá nda'a justicia, onde ni nachunáa-dé taká ja taú-de.

³⁵ Suni súan sá'a máá Táa-ri andívi jín-ró te nú tú sá'a-ró tuká'nu iní-ro núú taká ñani-ro, onde jín iní jín añú-ro nú naún kuachi sá'a-de jín-ró, áchí-ya jín-de.

19

Ja ní kandikín kua'a-í-ya

¹ Te ni ndí'i ni ka'an Jesús taká tu'un yá'a. Te ni kenda-ya iní nuu Galilea kua'an-ya. Te ni jaá-ya yúnuu Judea, inga lado yucha Jordán.

² Te kua'a ñáyivi, ni kandikín-i-ya kuá'an-i jín-yá. Te yúan ni nasáva'a-ya-í jíná'an-i.

Sikí tú'un tú xndóo tá'an

³ Yúan-na te ni jakoyo yakú chaá fariseo nuu-yá, ja kóto nchaá-de-ya kákuñ-de. Te ni kaka'an-de: Vatu-ni kuu xndóo ñn chaá ñási'í-de ja sikí ñani kuachi kúu, xí túu, áchí-de.

⁴ Ko máá-yá, ni ka'an-ya: Á tú ní kaka'u-ró tutú ndasa ni sá'a Dios chaá onde xnáñúú, chí ja yí jín ja sí'í ní sá'a-ya. Achí.

⁵ Yúan-na te ni ka'an Dios: Ja yúan xndóo chaá táa-de náa-de, te kétá'an-de jín ñási'í-de. Te ñn-ña ñáyivi kúu ndendúú-de. Achí Dios.

⁶ Súan kúu ja ná tuká kúu uu, chí ñn-ña kúu. Núsáa te ma sásin ñn chaá ja á ni skétá'an Dios, áchí-ya.

⁷ Te ni kakachí-de jín-yá: Te Moisés, naja ní tá'ú-de tiñu ja kúva'a akta ndusin, te ndo-ña núsáa, áchí-de.

⁸ Te ni ka'an-ga-ya jín-de: Sikí ja ní'in iní añú-ro jíná'an-ró, yuán ní jatú'un Moisés ja xndóo-ró ñási'í-ro. Ko onde xnáñúú, tú súan ní kúu.

⁹ Ko ruu, ká'an-ri jín-ró, nú ndé chaá xndóo-de ñási'í-de, nasu ja tiní iní-ña, te tãnda'a-dé jín ingá-ña, ísíki ncháa-de ñási'í-de. Te chaá tãnda'a jín ñá'an ní ndoó, suni ísíki ncháa-de-ña, áchí-ya.

¹⁰ Te ni kaka'an chaá káskuá'a jín-yá: Nú súan ío tiñu taká chaá jín ñási'í-de, va'a-ga ma tãnda'a-dé núsáa, áchí-de.

¹¹ Yúan-na te ni ka'an-ya jín-de: Nasu taká chaá juku'un iní-de tu'un yá'a, chí chaá ni ja'a-ri tu'un nuu-dé, chaá yúan kájuu'un iní-de.

¹² Ío chaá kákuu eunuco onde kiví ní kaku-de chí náa-de, te ío chaá kákuu eunuco ni sá'a inga chaá jín-de, te ío chaá kákuu eunuco ni kasá'a máa-de ja sikí núú nátu'un andívi. Chaá ja kúu juku'un iní-de, ná juku'un iní-de núsáa. Achí-ya.

Jesús jín súchí lúli

¹³ Yúan-na te ni chakoyo ñáyivi jín súchí lúli-í, ja ná cháa-ya ndá'a-yá xiní-í, te ná kakán ta'u-yá ja'a-í. Te chaá káskuá'a jín-yá, ni kaka'an xaan-dé jín ñáyivi-ún.

¹⁴ Te ni ka'an Jesús: Sía ná kíkoyo súchí lúli núu-rí, te ma kasú-ro íchi-í, chí nátu'un súchí yá'a kákuu ja kúu kiví iní nuu nátu'un andívi, áchí-ya.

¹⁵ Te ni chaá-ya ndá'a-yá xiní-í jíná'an-i. Te ni kuxio-ni-ya yúan kua'an-ya.

Chaá kúká

¹⁶ Te yúan ni jaá ñn chaá súchí núu-yá, ni ka'an-de jín-yá: Chaá va'a kúu-ní Maestro. Naún tiñu sá'a-ná te ní'in tá'u-ná kuchaku-ná ní káni. Achí-de.

¹⁷ Te ni kachí-ya jín-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jín-rí. Tú ni ñn chaá va'a ío, chí máá ñn-ni Dios. Nú kuni-ro kúchaku-ro, te skíkuu-ró tiñu ni tá'ú-yá. Achí-ya.

¹⁸ Te ni kachí-de jín-yá: Ndéja kúu núsáa, áchí-de. Te Jesús, ni ka'an-ya: Ma ká'ni-ro ndíyi, ma kúsíki ncháa tá'an-ro, ma sakuí'ná-ró, ma ká'an-ro tú'un tú'ún,

¹⁹ Kuandatú nuu táa-ro nuu náa-ro, te kundá'ú iní-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú iní-ro máa-ró, áchí-ya.

²⁰ Te ni kachí chaá súchí jín-yá: Taká tiñu yá'a, a ni skíkuu-ná onde ná lúli-ná. Naún sá'a-ga-ná núsáa. Achí-de.

²¹ Te ni kachí Jesús jín-de: Nú kuni-ro kéndoo va'a-ró, kuá'an, te xikó-ró ja ñáva'a-ró, te kuá'a-ró núú ñáyivi ndá'ú. Te onde andívi kóo yaji-ro. Yúan-na te kii-ró kundikín-ro ruu kí'on, áchí-ya.

²² Te chaá súchí-ún ja ní jini so'o-de tu'un yá'a, te kua'an-de kúxí iní-de, chí kua'a xaán ndátíñu ñáva'a-de.

²³ Yúan-na te nî kachî Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Jándáa ká'an-ri jíin-ró, ja xáan ú'u kivi in cháa kúka iní ñuu nátu'un andívî.

²⁴ Ko ruu ká'an-ri jíin-ró, ja yachî-ga ja'a in camello yau yiki tíkuí, vása in cháa kúka kivi-de iní ñuu nuu tá'u Dios tíñu, áchî-ya.

²⁵ Ko cháa káskuá'a jíin-yá, súan nî kajini so'o-de tu'un yá'a, te nî kayu'ú xaan-dé. Te nî kaka'an-de: Ndé cháa kaku núsáa, áchî-de.

²⁶ Te nî ndakoto Jesús nuu-de. Te nî ka'an-ya jíin-de: Jíin cháa ma kúu kuti, ko taká-ni tíñu ndí'i-ni kúu sá'a Dios, áchî-ya.

²⁷ Yúan-na te nî ka'an Pedro jíin-yá: Náa, nî kaskéndõ-ná taká ndatíñu-ná, te káindikî-ná ní vai-yó. Naún ní'in-ná núsáa, áchî-de.

²⁸ Te nî ka'an Jesús jíin-de: Jándáa ká'an máa Sé'e cháa jíin-ró jíiná'an-ró, ja kivi kúncháa-ri mesa-ri te nduñá'nu-ri iní ñuyívi jáa, kivi-ún te kunchaa-ro nuu uxí uú silla. Te sándaa-ro tíñu ndí'uxí uú tata cháa Israel, chî kándikî-n-ro rúu.

²⁹ Te cháa skéndõ ve'e-de, xí ñani-de, xí kuá'a-de, xí táa-de, xí náa-de, xí sé'e-de, xí ñú'un-dé ja siki rúu, te nani'in-dé in ciento vuelta. Te suni ní'in tá'u-dé kuchaku-de ní káni.

³⁰ Te kua'a cháa kúnúu, nduu-de sandí'í-ná. Te cháa sandí'í-ná, ndunúu-de.

20

Chaa kásatíñu nuu itú

¹ Chî ñuu nátu'un andívî kúu nátu'un in cháa kúu jito'o ve'e, ja ní kenda-de in jañá'an, ndúkú-de cháa sátíñu nuu itú-de.

² Te nî sándaa-de jíin cháa kásatíñu-ún ja chá'u-de in peso ja kivi. Te nî táji-de cháa-ún kuangoyo-de nuu itú-de.

³ Te suni nî kenda-de nátu'un ka'íin. Te nî jinj-de nuu sava-ga cháa ká'jin sáni-de nuyá'u.

⁴ Te nî kachî-de jíin cháa-ún: Kuángoyo nuu itú-ri, chî chá'u va'a-ri róó, áchî-de. Te máa cháa-ún kuangoyo-de.

⁵ Te nî kenda-tuku-de nátu'un ka'uxí uú jíin ká'uni. Te suni súan nî sá'a-de.

⁶ Te a yani ka'u'un nî kenda-tuku-de. Te nî ketá'an-de jíin yakú-ga cháa ká'jin sáni. Te nî kachî-de jíin cháa-ún: Naja ká'jin kúxi-ró yá'a ní ncháka ncháa, áchî-de.

⁷ Te nî kakachî cháa-ún jíin-de: Kuachi ja tú naún ká'an jíin-ná ja sátíñu-ná. Te nî kachî-de jíin máa cháa-ún: Kuángoyo nuu itú-ri, chî chá'u va'a-ri róó, áchî-de.

⁸ Te nuu ní ini kivi-ún, te nî kachî jito'o itú-ún jíin mandador: Kana xiní cháa ká'jin nuu tíñu te chá'u-ró-de, onde cháa nî chaá sandí'í-ná te onde cháa nî chaá núu, áchî-de.

⁹ Te nî chaá cháa nî jakoyo onde ka'u'un aini-ún. Te nî káki'in-de peso peso ya'u-de ja in in-de.

¹⁰ Te nî chaá cháa nî jakoyo núu yúan. Te káani iní-de ja ví'í-gá ki'in ya'u-de. Ko suni in peso nî káki'in in in-de jíiná'an-de.

¹¹ Te nî káki'in-de ya'u-de-ún. Te nî kãndonda vaá-de káka'an-de siki jito'o ve'e-ún.

¹² Chaa sandí'í-ná yá'a in hora-ni nî kásatíñu-de, te in núu-ni nî chá'u-ní-de jíin-ná ja xáan ní'ní te ní'in nî kásatíñu-ná ncháka ncháa, áchî-de.

¹³ Te máa jito'o nî kachî-de jíin in-de: Amigo, tú sá'a ndiva'a-ri jíin-ró. Nasu ní sándaa-yo ja in peso ki'in-ró náún.

¹⁴ Ki'in ya'u-ró te no'on-ro, chî ruu kuní-ri chá'u-ri cháa sandí'í-ná yá'a nátu'un nî chá'u-ri róó.

¹⁵ Tú kuu sá'a-ri ja kuní-ri jíin ja xín máa-ri náún, xí kúkuásún iní-ro ja vá'a nî chá'u-ri-de.

¹⁶ Súan kúu ja táka cháa núu, nduu-de sandí'í-ná. Te cháa sandí'í-ná-ún, nduu núu-de. Chî kána-ya xiní kuá'a ñáyivi, ko yaku-ni-i káji-ya. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

¹⁷ Te nî kaa Jesús kua'an-ya íchi ñúu Jerusalén. Te nî jaka sîn-ya ndí'uxí uú cháa káskuá'a jíin-yá. Te níni kája'an-ya te nî ka'an-ya jíin-de:

¹⁸ Ná kuní-ro, chî kaa-yó kí'in-yo ñúu Jerusalén. Te yúan natuu máa Sé'e cháa nuu táka sutu ñá'nu jíin núu cháa káchaa tutu, te ka'ni-dé-ya.

¹⁹ Te nachí'i-de-ya ndá'a ñáyivi sîn nación, náv'a sákátá-i nuu-yá. Te kuá'a-i ta'u-yá. Te ka'ni-í-ya jíká cruz. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

Favor jikán in ná ja'a sé'e-ña

²⁰ Yúan-na te nî jaj náa se'e Zebedeo nuu-yá jíin sé'e-ña. Te ni chiñú'ún-ña-yá, jikán-ña in favor nuu-yá.

²¹ Te máa-yá, ñi ka'an-ya jíin-ña: Naún kuní-ro, áchí-ya. Te ni kachí-ña jíin-yá: Kua'a-ni xiin-ni kuxiukú ndéndúú se'e-ná yá'a jíin-ní, ñin-i ichi ndává'a-ní, te inga-i ichi ndávésé-ní, kivi tá'ú-ní tiñu ñuuy-ñi, áchí-ña.

²² Yúan-na te ñi ka'an Jesús: Tú kájiní-ro naún kúu ja kájikān-ro. Á kuu ndo'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sikí-rí, xí kúu kuanducha-ro núu ñi janducha-rí. Achí-ya. Te máa-de ñi kaka'an-de: Kuu sá'a-ná, áchí-de.

²³ Te ñi ka'an-ya jíin-de: Jandáa ja ndó'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sikí-rí, te nuu ñi janducha-rí, kuanducha-ro. Ko ja kuxiukú-ró ichi ndává'a-rí jíin ichi ndávésé-rí, nasu máa-rí tá'ú tiñu ja kuá'a-rí nuu-ro, chí máa Táa-rí jiní ndé cháa ñi'ñ, chí a ñi sá'u'a-yá ja kuxiukú cháa-ún. Achí-ya.

²⁴ Te uxí-ga cháa-ún, ñi kajini so'o-de tu'un yá'a. Te ñi kakití ñi-de nuu úu ñani-ún.

²⁵ Yúan-na te Jesús, ñi kana-ya xini-dé. Te ñi kachí-ya jíin-de: Kájiní-ro ja cháa kakuñá'nu nuu ñáyivi sín naciún, tá'ú téyí-de tiñu nuu-í. Te ja kakuñá'nu sikí máa-de, suni kátin ñi'in so'o-de.

²⁶ Ko sikí róo jíin'an-ró, na tú súan koo. Chí nú ndé róo kuní kuñá'nu nuu tá'an-ró, te róo kúu ja kuatíñu nuu tá'an-ró.

²⁷ Te nú ndé róo kuní kunúú, yuán ndúu mozo nuu táká-ro.

²⁸ Nátu'un máa Sé'e cháa, chí tú vai-ya ja kuatíñu ñáyivi núu-yá, chí sua játíñu-ya núu ñáyivi, te kataña-ya máa-yá kuu-ya ja nákuuaan-ya kuá'a ñáyivi, áchí-ya.

Sikí úu cháa kuá'a

²⁹ Yúan-na te ñi kenda koyo-ya iní ñuuy Jericó. Te kua'a xaán ñáyivi, ñi kandikín-i Jesús.

³⁰ Te yúan kaxiukú úu cháa kuá'a yú'ichi-ún. Te ñi kajini so'o-de ja ñi ja'a Jesús kua'an-ya, te ñi kakana kó'o-de: Táta Sé'e David, kundá'ú ñi-ní náá, áchí-de.

³¹ Te ñáyivi-ún, ñi kaka'an xaán-í jíin-de ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máa-de, ví'i-gá ñi kakana jaa-de: Táta Sé'e David, kundá'ú ñi-ní náá, áchí-de.

³² Te ñi jukuiñi Jesús. Te ñi kana-ya xini-dé. Te ká'an-ya jíin-de: Naún sá'a-rí jíin-ró kákuñi-ro, áchí-ya.

³³ Te ñi kaka'an-de jíin-yá: Táta, ja ná ndúndijin nduchi-ná kákuñi-ná, áchí-de.

³⁴ Yúan-na te Jesús ñi kundá'ú ñi-ya-dé. Te ñi ké'e-yá nduchi-dé. Te ñi káundundijin-ni nduchi-dé. Te ñi kandikín-de-ya kuá'an-de jíin-yá.

21

Ja ní kivi Jesús ñuuy Jerusalén

¹ Te nuu ñi kakuyani-ya ñuuy Jerusalén, ñi jakoyo-ya ñuuy Betfagé chíi yuku Olivos. Yúan-na te ñi táji Jesús uu cháa kákuá'a jíin-yá kua'an-de.

² Te ká'an-ya jíin-de: Kua'an onde ñuuy kánchaa nuu-ro jíin, te ñi'in-ro ñin burro nú'ni-ti jíin ñin burro yíkin jíin-tí. Te ndáji-ro-tí, te kunchaka-ró-tí kii-ró jíin-tí nuu-rí yá'a.

³ Te nú ndé cháa ka'an jíin-ro, te kachí-ro kúni-de: máa Jito'o-yo jínu ñu'ún-yá-ti, achí-ro. Yúan-na te sía-ni-de-ti, áchí-ya.

⁴ Te súan ñi kuu taká yuán náva'a skikuu tu'un ñi ka'an cháa ñi jani tu'un Dios:

⁵ Kachí nuu sésí'í ñuuy Sion: Yá'a nde'é-ró chí Rey máa-ró vai-ya núu-ro. Vítá ñi-ya. Te yóso-yá ñin burro yíkin se'e kiti ndiso, áchí.

⁶ Te cháa kákuá'a-ún kája'an-de. Te ñi kasa'a-de nátu'un ñi tá'ú Jesús tiñu nuu-dé.

⁷ Te káinchaa-de burro jíin burro yíkin-ún ñi najaa-de nuu-yá. Te ñi kachúkú-de tikachí-de sikí-tí. Te ñi jukuso-ya-ti.

⁸ Te ñáyivi kuá'a-ún, ñi kajakín-i tikachí-i ñi ichi. Te sava-ga-i ñi kaja'nu-i nda'a yúnu. Te ñi kajakín-i ñi ichi-ún.

⁹ Te ñáyivi kája'an ichi núu-yá jíin ñáyivi kándikín ichi yatá-yá, ñi kaka'an jaa-i: Xáán va'a Sé'e David. Ná nákana jaa-yó-yá, chí ndiso-ya tiñu máa Tatá. Xáán va'a I'a kúu-ya onde andívi. Achí-i.

¹⁰ Te ñi kivi-ya iní ñuuy Jerusalem. Te ñi kuvaá taká ñáyivi ñuuy-ún. Ndé cháa kúu cháa yá'a, áchí-i.

¹¹ Te ñi kaka'an ñáyivi-ún: Cháa yá'a kúu Jesús cháa jáni tu'un Dios. Te onde ñuuy Nazaret nda'úu Galilea vai-de. Achí-i.

Ja ní sándoo-ya ve'e ij

¹² Te ñi kivi Jesús ñi ve'e ij Dios. Te ñi kiñi'in-ya ñáyivi kájaan, kaxikó, ñin ñi ve'e ij-ún, kája'an. Te ñi skuío káni-ya mesa cháa kákdáji xu'ún, jíin silla cháa kaxikó paloma.

¹³ Te ñi ka'an-ya jíin-i: A yóso núu tutú: Ve'e-rí, chí ve'e nuu kájikān ta'u-í nání, áchí tutu. Ko máa-ró, a ñi kanasá'a-ró yaú kava ñakuí'ná. Achí-ya.

¹⁴ Yúan-na te ñáyivi kuáá jíin ñáyivi rengo, ñi jakoyo-i nuu-yá iní ve'e ií. Te ñi nasáva'a-ya-í.

¹⁵ Ko sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, ñi kajini-de taká tiñu ñá'nu sá'a-ya, jíin núu súchi lúli kákana jaa-i iní ve'e ií-ún: Xáán va'a Se'e David, áchí-i. Te ñi kakití iní-de.

¹⁶ Te ñi kaka'an-de jíin-yá. Á tú jíni so'o-ró já káka'an súchi yá'a, áchí-de. Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Á té ka'u-ga-ro tutú ndasa ká'an: Súchi lúli jíin súchi kájaxin, va'a kánakana jaa-i ní, sá'a-ní, áchí.

¹⁷ Te ñi xndóo-ya-dé. Te ñi kenda-ya ñúu kua'an-ya ondé ñúu Betania. Te yúan ñi kendoo-ya ákuáa-ún.

Tu'un mérxexé

¹⁸ Te jañá'an kivi xián-ún kuano'on-ya onde ñúu, te jí'i-ya sóko.

¹⁹ Te ñi jíni-ya núu ñin mérxexé kándij yu'íchi-ún. Te ñi jaa-ya núu mérxexé-ún. Te tú kuti naún ní ñi'in-yá, chí máá núma-ní ío. Te ñi ka'an-ya jíin: Mā kúun kuti-gá nde'e xiní-ro, áchí-ya. Te ñi ichí káján-ni mérxexé-ún.

²⁰ Te cháa káskuá'a jíin-yá, ñi kánaa iní-de ja ní kajini-de tiñu yá'a. Te ñi kaka'an-de: Ndasá ñi sá'a-ya já ní ichí káján-ni mérxexé-ún, áchí-de.

²¹ Te ñi ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú kákandíja-ró te tú jáni siki iní-ro, nasu máá ñin tiñu mérxexé yá'a kuu sá'a-ró, chí suni kuu nú ka'an-ro jíin yúku yá'a: Kuxio te jungoo-ró ondé nuu mar kundee-ró, te kuu súan.

²² Te taká ja kakán ta'u-ro, te nú kákandíja-ró, te ñi'in-ro. Achí-ya.

Siki tiñu ndíso Jesús

²³ Te ñi naja-ya iní ve'e ií. Te nini stá'an-ya tú'un, te sutu ñá'nu jíin cháa ñi kayii iní ñúu, ñi jakoyo-de nuu-yá. Te ñi kajika tu'un-de-ya: Nā jíin tú'un sá'a-ró tiñu yá'a. Te ndéja ní ka'an jíin-ró sá'a-ró súan. Achí-de.

²⁴ Te ñi ka'an Jesús: Suni ná kaká tu'un-rí róo ñin tu'un. Te nú kuu xndíó káni-ró, yúan-na te kachí-ri nuu-ro ñā jíin tú'un sá'a-ri tiñu yá'a.

²⁵ Já ní skuánducha Juan sáá, ndé onde ñi kii tu'un-ún. Onde andívi xí onde cháa, áchí-ya jíin-de. Yúan-na te ñi kandatu'un máa-de: Nú ka'an-yo já onde andívi, te kachí-de kuni-yó: Naja tú ní kákandíja-ró núu-dé núsáa.

²⁶ Te nú ka'an-yo já onde cháa, te káyú'ú-yo ñáyivi, chí ndivii-i kájani iní-i ja cháa ñi jani tu'un Dios ñi kuu Juan. Achí-de jíin tá'an-de.

²⁷ Te ñi kaka'an-de: Tú kájini-ri, áchí-de jíin Jesús. Te suni ñi ka'an-ya jíin-de: Ni ruu, tú kachí-ri nuu-ro ñā jíin tú'un sá'a-ri taká tiñu yá'a.

Siki úu se'e yíi

²⁸ Ko ndasa kájani iní-ro. ñin cháa ñi ío uu se'e yíi-de, te ñi jaa-de nuu ñin-i. Te ñi kachí-de jíin-i: Hijo, kuá'an te sátiñu-ró núu itú vina, áchí-de.

²⁹ Te ñi ka'an-i: Mā kí'in-ná, áchí-i. Ko ñi kunúu, te ñi nakani iní-i te kua'an-i.

³⁰ Te táa-ún, ñi jaa-de nuu ingá-i. Te suni súan ñi ka'an-de jíin-i. Te ñi ka'an-i: Bueno, ná kí'in-ná táta, áchí-i. Ko tú ní já'an-i.

³¹ Já ndéndúú-i, ndé ñin-i ñi skíkuu tiñu kuni táa-i, áchí-ya. Te ñi kaka'an-de: Súchi ñin, áchí-de. Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja cháa xiní jíin ñá'an téné, xna'an-ga-ún kivi iní ñúu nuu tá'ú Dios tiñu vásá róo jíná'an-ró.

³² Chí ñi kii Juan, ñi stá'an-de ichi ndáa nuu-ro, te tú ní kákandíja-ró tú'un ká'an-de. Ko cháa xiní jíin ñá'an téné, ñi kákandíja-ún tú'un ñi ka'an-de. Te máa-ró, vasa ndé'é-ró tiñu yá'a, te tú ní kánakani kuti iní-ro náva'a kandíja-ró núu-dé.

Siki cháa kásatiñu nuu itú uva

³³ Kuni so'o inga tu'un yátá jíná'an-ró. ñi ío ñin cháa, táa iní ve'e kúu-de. Te ñi nachu'un-de ñin itú uva. Te ñi jasu-de jakú, te ñi jacha-de ñin yaú nuu kaxín-de. Te ñi ndukani-de ñin torre, te ñi xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíin. Te ñi kee-de kua'an jíká-de.

³⁴ Te ñi cháa kivi ndútútú ndé'e uva. Te jito'o itú uva, ñi táji-de mozo-de kája'an nuu cháa kásatiñu ja náki'in nde'e uva.

³⁵ Ko cháa kásatiñu, ñi kákatíin-ún mozo-de. ñin-de ñi kastují, inga-de ñi kaja'ni, te inga-de ñi kaja'a yuu xiní-dé.

³⁶ Te máá jito'o, ñi natáji tuku-de yakú-ga mozo-de kája'an, kua'a-gá vásá já xnañúu. Te suni súan ñi kasá'a-ún jíin mozo-de.

³⁷ Te onde sandí'i-na, te ñi táji-de se'e yíi-de kua'an. Ná koo ja jíñú'ún núu sé'e-ri, áchí-de.

³⁸ Ko ja kásatiñu-ún, ja ní kajini nuu sé'e máá jito'o, te ñi kaka'an: Chaa yá'a xiní tá'u. Ná chó'o, te ná ká'ni-yo-dé. Te ná ndóo ta'u-dé kuu-yó, áchí.

³⁹ Te ñi kákatíin-ún máá sé'e. Te ñi kákiñi'in-ún-de yata itú uva. Te ñi kaja'ni-ún-de.

⁴⁰ Te nú nĭ cháa jito'ò itũ uva. Te ndasa sá'a-de jíin cháa kásatĩũ-ún, áchĩ-ya jíin-de.

⁴¹ Te nĭ kaka'an-de jíin-ya: Xnáa ĩ-dé cháa ñáá-ún. Te kuá'a-de itũ uva-de-ún nuu ingá cháa kásatĩũ. Te kivi kúun nde'e, te nakuá'a mozo-de nde'e-ún nuu-dé. Achĩ-de.

⁴² Te nĭ ka'an Jesús jíin-de: Té ka'u-ga-ro tutũ ĩ yá'a náún. Yuu já nĭ kaské'ichĩ cháa káchutá'an, yuán kúu máa yũ ndĩso fuerza jikĩ. Máa Tatá Dios nĭ sá'a-ya súan. Te kánaa ĩnĭ-yo ndé'é-yó tĩũ yá'a.

⁴³ Núsáa te ká'an-rĭ jíin-ró, ñuu nuu tá'ú Dios tĩũ kuxio nuu-ro jíiná'an-ró. Te kuá'a-ya tá'ũ-ún nuu ingá ñayivi, náva'a kuá'a-i nde'e vá'a.

⁴⁴ Chaa ndua sikĩ yũ-ún, ta'nu-de. Te nú ndé sikĩ júngava máa yũ-ún, te kukuáchĩ sá'a. Achĩ-ya.

⁴⁵ Te sutũ ñá'nu jíin cháa fariseo nĭ kajini so'o-de tu'un yátá ní ka'an-ya-ún. Te nĭ kajuku'un ĩnĭ-de ja sikĩ máa-de nĭ ka'an-ya.

⁴⁶ Te nĭ kandúkũ-de modo tĩn-de-ya. Ko nĭ kayu'ũ-de nĭ kajito-de ñayivi, chĩ kájani ĩnĭ-i ja ĩn cháa jáni tu'un Dios kúu-ya.

22

Tu'un viko tánda'a

¹ Te nĭ ka'an Jesús inga tu'un yátá jíin-de jíiná'an-de:

² Ñuu nátu'un anáivĩ kúu nátu'un ĩn rey ja ní sá'a-de ĩn viko tánda'a já kúu se'e-de.

³ Te nĭ tájĩ-de mozo-de kuakana xinĩ táká ñayivi ní kastu'ún-de nuu, ná kĩ-i. Ko ñayivi-ún, tú ní kákunĭ-i kĩi-i.

⁴ Te nĭ tájĩ tuku-de yaku-ga mozo-de kája'an. Te nĭ ka'an-de: Kachĩ nuu ñayivi ní kana-rĭ xinĩ-ún: A nĭ sátu'a-rĭ ja kúxini-yó. Nĭ ja'ni-rĩ xndikĩ-rĩ jíin kítĩ xá'an, te ndĩ'i a ío tu'a. Ña'an viko tánda'a jíiná'an-ró. Achĩ-ro.

⁵ Ko ñayivi-ún, tú ní kájitũ ĩnĭ-i. Te kája'an-i tĩũ máa-i, ĩn-i ichi rancho-i, te inga-i nuu ndatĩũ-i.

⁶ Te sava-ga-i, nĭ kakatĩn-i mozo-de, te nĭ kaja'a-i tuka nuu-dé, te nĭ kaja'ni-í-de.

⁷ Te nĭ jini tu'un rey. Te nĭ kitĩ ĩnĭ-de. Te nĭ tájĩ-de soldado-de kája'an. Te nĭ xnáa-dé ñayivi ní kaja'ni ndĩyi-ún. Te nĭ ja'mu-de ñuu-i.

⁸ Yúan-na te nĭ ka'an rey jíin mozo-de: Jandáa, ja víko tánda'a, a ío tu'a. Ko ñayivi ní kana-rĭ xinĩ-ún, tú va'a ñayivi kákuu-i.

⁹ Núsáa te kuá'an jíiná'an-ró onde nuu náketá'an ichi yatá ñũu. Te kana-ró xinĩ ñasaa ñayivi ní ĩn-ro, ná kĩ-i nuu víko tánda'a yá'a. Achĩ-de.

¹⁰ Te nĭ kenda koyo mozo-de kája'an taká-ni ichi. Te nĭ stútũ-de ñasaa ñayivi ní kani'ĩn-dé: ĩn jĩnu-ni ñayivi vá'a jíin ñayivi ú'ũ. Te viko tánda'a-ún nĭ chítũ ndĩ jíin ñayivi.

¹¹ Te nĭ kivi rey ĩnĭ ve'e ja ndé'é-de nuu ñayivi ní kataka. Te nĭ jini-de nuu ĩn cháa ja tú ñũ'un-de sa'ma víko tánda'a.

¹² Te nĭ kachĩ-de jíin cháa-ún: Amigo, ndasa nĭ kivi-ró yá'a ja ná tú ñũ'un-ró sá'ma víko tánda'a, áchĩ-de. Te máa cháa-ún, tú ní ká'an kuti-dé.

¹³ Yúan-na te nĭ ka'an rey jíin cháa kájatĩũ-ún: Tĩn-ró te ku'nĭ-ro ndá'a-dé ja'a-dé, te kiñ'ĩn-ró-de ná k'ĩn-de nuu ñaa yatá ke'e. Yúan nde'e-de te nakaji-dé ñii yũ'u-dé.

¹⁴ Chĩ nĭ kana-rĭ xinĩ kuá'a-í, ko yaku-ni-i nĭ kaji-rĭ, áchĩ-ya.

Sikĩ xú'ún yóo

¹⁵ Yúan-na te kája'an cháa fariseo. Te nĭ kandatu'ún máa-de nú ndasa tĩn yátá-de-ya jíin tú'un ká'an-ya.

¹⁶ Te nĭ katájĩ-de cháa kákuá'a jíin máa-de jíin cháa herodiano kája'an nuu-ya. Te nĭ kaka'an-de jíin-ya: Maestro, kájinĭ-ná ja ká'an ndaa-nĩ te stá'an ndaa-nĩ ichi Dios. Te tú yú'ũ-nĩ jito-nĩ ni ĩn cháa, chĩ tú ndé'é-nĩ ndasa jito taká cháa.

¹⁷ Núsáa te kachĩ-nĩ nuu-ná jíiná'an-ná: Ndasa kachĩ-nĩ, á kuu kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César xĩ túu, áchĩ-de.

¹⁸ Ko Jesús, nĭ juku'un ĩnĭ-ya já xndá'ũ-de-ya kákunĭ-de. Te nĭ ka'an-ya jíin-de: Chaa uu xinĩ kákuu-ró. Naja kájito nchaa-ro rúu.

¹⁹ Stá'an xũ'ún yóo jián ná ndé'é-rĩ. Achĩ-ya jíin-de. Te nĭ kastá'an-de ĩn peso máa-de nuu-ya.

²⁰ Yúan-na te nĭ kachĩ-ya jíin-de: Ndé cháa kúu cháa ncháa nuu yá'a, jíin tú'un yóso yá'a, áchĩ-ya.

²¹ Te nĭ kaka'an-de jíin-ya: César kúu, áchĩ-de. Yúan-na te nĭ ka'an-ya jíin-de: Kuá'a ja xĩn César nuu César, te ja xĩn Dios nuu Dios núsáa, áchĩ-ya.

²² Te nuu ní kajini so'o-de tu'un yá'a, te nĭ kánaa ĩnĭ-de, te nĭ kaxndóo-de-ya, te kája'an-de.

Siki já náchaku ndiyi

²³ Te suni kivi-ún ni jakoyo cháa saduceo nuu-yá. Cháa-ún káka'an-de ja tú nachaku kuti ndiyi. Te ni kajika tu'ún-de-ya:

²⁴ Maestro, Moisés ni ka'an-de: Nú in cháa kuu-de, te nú tú se'e-de ní ío. Te ñani-de, ná nátanda'a jíin ñási'i-de, te ndukani-de tata ñani-de.

²⁵ Te jíin-ná ni ka'jo usiá ñani. Te cháa núu ni tanda'a-dé. Te ni ji'i-de. Te tú se'e-de ní ío. Te ni xndóo-de ñási'i-de nuu ñani-de.

²⁶ Te suni súan ni ta'an cháa uu, te suni súan cháa unj, onde ndi'usiá-de.

²⁷ Te nuu ní kaji'i ndi'usiá-de, te suni ni ji'i máá ñá'an-ún.

²⁸ Núsáá te kivi náchaku taká ndiyi, te ja ndi'usiá-de ndé in-de kuu-ña ñási'i-de. Chi ndi'i-de ni kanchaka-de-ña, áchi-de jíin-yá.

²⁹ Yúan-na te ni ka'an Jesús: Máni kástivi-ró tú'un, chi tú kájuku'un inj-ro jíin tutú i, ni jíin fuerza Dios.

³⁰ Chi kivi náchaku-de ma'ñú ndiyi, ni cháa tú tanda'a-dé jíin ñási'i, ni ñá'an tú koo yii-ñá. Chi nduu-de nátu'un ndajá'a Dios andívi.

³¹ Te siki ndiyi ja náchaku, á tú ní káka'u-ró tutú ja ní ka'an Dios jíin-ró:

³² Máá-ri kúu Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, áchi-ya. Ko nasu Dios cháa ni kaji'i kúu-ya, chi sua Dios cháa káchaku kúu-ya, áchi Jesús jíin-de.

³³ Te ñayivi-ún, ni kánaa iní-i ni kajini so'o-i tu'un stá'an-ya.

Tu'un tá'u tíñu kánúu xáan-gá

³⁴ Yúan-na te cháa fariseo, ni kajini so'o-de ja ní kundéé-yá jíin cháa saduceo, te ni kandututú-de.

³⁵ Te in máá-de, ja kúu-de maestro ley, ni jika tu'ún-de-ya náva'a koto ncháa-de-ya kuní-de:

³⁶ Maestro, ndéja kúu tu'un tá'u tíñu kánúu xáan-gá nuu tutú ley, áchi-de.

³⁷ Te ni kachi Jesús jíin-de: Kumanj-ro jíin máá Tatá-ro Dios onde jíin iní jíin añú-ro, jíin ní núu jiní tuní-ro, áchi.

³⁸ Ya á kúu tu'un tá'u tíñu kánúu xáan-gá.

³⁹ Te tu'un uu kúu suni nátu'un inga-ún: Kundá'u inj-ro tá'an-ró nátu'un kundá'u inj-ro máá-ró, áchi.

⁴⁰ Te chi ndendúu tu'un yá'a kándeé taká tutu ley, jíin taká tutu cháa ni kajani tu'un Dios, áchi-ya.

Siki Sé'e David

⁴¹ Te nini ká'jin tutú cháa fariseo yúan, te Jesús ni jika tu'ún-yá-de:

⁴² Ndasá kájani inj-ro já kúu Cristo. Ndé Sé'e kúu-ya, áchi-ya. Te ni kakachi-de jíin-yá: Sé'e David kúu-ya, áchi-de.

⁴³ Te ni ka'an-ya jíin-de: Te naja ní sá'a Espiritu ja David skúnáni-de-ya Jito'o-de núsáá. Chi ni ka'an-de:

⁴⁴ Máá Tatá Dios, ni ka'an-ya jíin Jito'o-rj: Nungoo-ró ichi ndává'a-rj nini ná chúkú-rí cháa kájito u'u róo kuu-de teyu kuxndí ja'a-ro, áchi.

⁴⁵ Te nú Jito'o ni ka'an David jíin-yá, te ndasa kúu máá-yá se'e-de núsáá, áchi-ya.

⁴⁶ Te ni in-de tú ní kúu xndío káni kuti-dé tu'un nuu-yá. Te ni tuká ní chundéé iní ni in-de kaka tu'ún-de-ya onde kivi-ún.

23*Siki já ní kana jíin-yá nuu-í*

¹ Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin ñayivi jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

² Cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, ni kajungoo-de nuu silla Moisés.

³ Núsáá te taká ngún tá'u-de tíñu nuu-ro, yúan kuándatu-ro te sá'a-ró. Ko ma sá'a-ró nátu'un kásá'a máá-de. Chi ká'an-de, ko tú káskikuu-de.

⁴ Chi kaju'ni-de carga ve ja yíi kúndiso-i, te káchaa-de siki-í. Ko máá-de jíná'an-de, tú kákuyí-de ké'é-de carga-ún ni jíin in nda'a lúlí-de.

⁵ Chi kásá'a-de taká tíñu-de náva'a kunj ñayivi núu-dé. Chi kánaskáa-de nuu yóso tú'un tutu-de, te suni súan jíin yú'a nuu tikachi-de.

⁶ Te xaan kákusi iní-de jíin silla jíin'ún onde xinj mesa nuu ío xini, jíin silla onde xinj mesa inj ve'e sinagoga.

⁷ Suni ja ká'an sa'an-yo jíin-de nuyá'u, te ja ká'an ñayivi: Maestro, Maestro, jíin-de, kákusi iní-de jíin.

⁸ Ko máá-ró jíná'an-ró, ma kúnání-ró Maestro, chi ñin máá tú'un-ni kúu Maestro máá-ró, kúu Cristo. Te taká róó, ñani kákuu-ró.

⁹ Te ma ká'an-ro já ní ñin chaá iní ñuyívi yá'a kúu Táa-ro. Chi ío ñin Táa-ro jíná'an-ró, te kánchaa-ya onde andívi.

¹⁰ Ni ma kúnání-ró Jito'o. Chi ío ñin Jito'o-ro jíná'an-ró, te Cristo kúu-ya.

¹¹ Te chaá kuñá'nu-ga nuu-ro, ná ndúu-de mozo nuu-ro jíná'an-ró.

¹² Chi chaá sáñá'nu máá-de, ndusúchí-de. Te chaá sásúchí máá-de, nduñá'nu-de.

¹³ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró, chi kájasu-ro ñúu natu'un andívi núu ñayivi. Chi tú kivi koyo máá-ró, ni tú kája'a-ró tú'un ja kivi koyo ñayivi kándúkú kivi.

¹⁴ Naká ndá'ú kuu róó, chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró, chi kákókó-ró vé'e ña'an kákendoo ndá'ú. Te kásá'a-ró já túu kuachi-ró, yuán kájikán ta'u ná'an-ró. Ja yuán ví'í-gá ta'nu ndatu-ro.

¹⁵ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró, chi káxndékava-ró mar jín ñú'un íchí ja skándija-ró ñin chaá. Te nú a ñi kandija-de, te ví'í-gá uyu jínu nduu-de ñin se'e infierno kásá'a-ró vasa máá-ró.

¹⁶ Naká ndá'ú kuu róó chaá kuáá ja káyoxnúú-ró núu ñayivi. Chi káka'an-ro: Nú ndé chaá játu'un téyí-de sikí vé'e ñi, te tú ní'ín tiñu, ko nú ñin chaá játu'un téyí-de sikí oro iní vé'e ñi-ún, yuán te fuerza ná skíkuu-de, áchí-ro.

¹⁷ Chaá ñáá jín cháa kuáá kákuu-ró. Ndéja ñá'nu-ga kúu, oro xí máá vé'e ñi ja sándoo oro-ún.

¹⁸ Te: Nú ndé chaá játu'un téyí-de sikí altar, tú ní'ín tiñu. Ko nú ñin chaá játu'un téyí-de sikí ndátíñu ñi kachúkú-i nuu altar, yuán te fuerza ná skíkuu-de. Achí-ro.

¹⁹ Chaá xini ñáá jín cháa kuáá kákuu-ró. Ndéja ñá'nu-ga kúu, ndatíñu ñi soko-í, xí máá altar ja sándoo ndatíñu-ún.

²⁰ Núsáá te chaá játu'un téyí sikí altar, sikí máá altar játu'un téyí-de jín sikí taká ndatíñu káxiukú núu-ún.

²¹ Te chaá játu'un téyí sikí vé'e ñi, sikí máá vé'e ñi-ún játu'un teyí-de jín sikí I'a ncháa iní-ún.

²² Te chaá játu'un teyí sikí andívi, játu'un teyí-de sikí silla nuu tá'ú Dios tiñu jín sikí I'a kánchaa nuu-ún.

²³ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo, chaá uyu xini kákuu-ró. Chi kája'a-ró ñin sikí uxi décimo ita minú jín ita xín jín comino nuu Dios, te káxndóo-ró tú'un kánúú xáan-gá nuu ley, ndasa kii juicio, jín ndása kundá'ú iní-ya yóó, jín ndása kándija-yó. Taká ya'a kánúú sá'a-ró núu, te suni ma xndóo-ró ingá-ún núu.

²⁴ Chaá kuáá kákuu-ró já káyoxnúú-ró núu ñayivi. Chi máni kátava-ro tíyúkún te kákókón-ró camello.

²⁵ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró. Chi kánakacha-ró íchi yatá vaso jín íchi yatá kó'o. Ko íchi iní ñú'un chítú tú'un kuí'ná jín tú'un káñáá.

²⁶ Chaá kuáá kákuu-ró, fariseo. Nakacha xna'an-ga íchi iní vaso jín íchi iní ko'o, náva'a suni súan ná ndúndoo íchi yatá-ún.

²⁷ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró, chi natu'un vé'e añu ja kándayaa kándaa-ró. Te jandáa ja lúu káa íchi yatá, ko íchi iní ñú'un chítú yiki añu jín taká ja te'yú.

²⁸ Suni súan máá-ró jíná'an-ró, chi íchi fuera, jandáa kásá'a-ró já cháa ndaa kákuu-ró núu ñayivi. Ko íchi iní-ro ñú'un chítú-ró tú'un yóso yú'u jín tú'un káñáá.

²⁹ Naká ndá'ú kuu róó chaá káchaa tutu jín cháa fariseo. Chaá uyu xini kákuu-ró, chi káskuá'nu-ró vé'e añu chaá ñi kajani tu'un Dios. Te kásá'a luu-ró vé'e añu taká chaá ndaa.

³⁰ Te káka'an-ro: Nú ní ká'io-yó kivi ní ka'io ndiyi táa-yo, te ma kivi nduu-yo jín-de ja ká'ni-yo cháa ñi kajani tu'un Dios núu, áchí-ro.

³¹ Te súan kajani ndaa-ro tú'un sikí máá-ró, chi táa-ro ñi kaja'ni-dé chaá ñi kajani tu'un-ya. Te máá-ró kákuu ndija se'e-de.

³² Núsáá te ná náskútú-ró kú'a ndiyi táa-ro.

³³ Koq jín se'e koq kákuu-ró. Ndasaa kaku-ró já tá'nu ndatu-ro núu infierno núsáá.

³⁴ Ja yuán táji-rí chaá kani tu'un Dios nuu-ro jín cháa ndíchí jín cháa chaá tutu. Te sava-de, ka'ni-ro-dé, te kata kaa-ro-de jiká cruz. Te sava-ga-de, kuá'a-ró yúnu xii-de iní vé'e sinagoga máá-ró, te chindikín-ro-dé ndíta'an ñuu.

³⁵ Náva'a koo kuachi sikí máá-ró já ní jati niñi ñayivi ndaa nuu ñú'un yá'a, onde niñi cháa ndaa Abel, te onde niñi Zacarias, se'e Berequías, chi ñi kaja'ni-ro-dé sava ma'ñú altar jín vé'e ñi.

³⁶ Jandáa ká'an-ri jín-ró: Taká tundó'o yá'a kii sikí ñayivi yá'a.

³⁷ Jerusalén, Jerusalén, ni kaja'ni-ro cháa kájani tu'un Dios. Te ni kaja'a-ró yúu cháa ni táji-yá vai nuu-ro. Ío kua'a vuelta ni kunj-ri nastútú-rí se'e-ró nátu'un chukí ja nastútú-tí tirí-tí chí ndijin-tí, ko tú ní kákunj-ro.

³⁸ Vina te ni kendoo vichi vé'e-ró núsáa.

³⁹ Chí ká'an-ri jín-ró ja má kuni kuti-gá-ro núu-rí jíná'an-ró, onde jaá in kivi ká'an-ro: Ná nákana jaa-yó-yá, chí ndiso-ya tíñu máa Tatá, achí-ro. Achí-ya.

24

Tuní nuu kúyani nchaq Jesús

¹ Te ni kenda Jesús iní ve'e i kua'an-ya. Te chaq káskuá'a jín-yá-ún, ni jakoyo-de nuu-ya ja stá'an-de taká ve'e ja ncháa tá'an jín ve'e i-ún nuu-ya.

² Te ni ka'an-ya: Á kánde'e-ró núu ve'e yá'a. Jandáa ká'an-ri jín-ró ja má kútá'an-ga ni in yuu. Chí in kivi te ndí'í stúñcháa-i. Achí-ya jín-de.

³ Te ni jungoo-ya onde yuku Olivos. Te ni jakoyo chaq káskuá'a-ún nuu-ya. Te ni kajika tu'un sijn-de-ya: Kastú'ún-ní nuu-ná. Ndé kivi kóo taká tundó'o yá'a. Te ñuñ tunj koo nuu kúyani nchaq-ní jín kivi jínu ñuyivi, achí-de.

⁴ Te ni ka'an Jesús: Koto-ró máa-ró jíná'an-ró, nává'a tú xndá'ú ni in-de róó.

⁵ Chí kikoyo kua'a cháa ki'in núu sí'ví-rí. Te ka'an-de: Máa-rí kúu Cristo, achí-de, te xndá'ú-de kua'a xaán ñáyivi.

⁶ Te kuni tu'un-ró káka'an ja ío guerra, jín ja kóo guerra. Ko ma yú'ú-ro, chí níni kóo súan. Ko té jinu-ga kivi.

⁷ Chí ndonda nacióon siki nacióon, te ñuu siki ñúu. Te koo kue'e xaán jín tamá. Te yá'a yúan tñan.

⁸ Te taká yúan kákuu tundó'o kéjá'á núu.

Tu'un ndasa ndo'o ñayivi káandíja

⁹ Yúan-na te nastúu-de róó jíná'an-ró, ja kóto-ró túndó'o. Te ka'ni-dé róó. Te taká ñayivi, koto u'u-i róó ja siki rúu.

¹⁰ Yúan-na te nayú'ú kua'a-í, te nastúu tá'an-i, te koto u'u tá'an-i.

¹¹ Te jukuñi kua'a cháa kani tu'un tú'ún. Te xndá'ú-de kua'a ñáyivi.

¹² Te ndea tíñu ñáa, te yúan kuá'a-í ma kóo manj-gá-i.

¹³ Ko chaq kúndij ñ'in onde kivi jínu, chaq-ún kaku.

¹⁴ Te tu'un va'a yá'a cuenta ñuu nuu tá'ú-yá tíñu, kuicha iní ní ñuyivi nává'a kunj ndaa taká ñayivi, yúan-na te jinu.

¹⁵ Núsáa te nú ni kajinj-ro ja káchá'an te ni tuchá taká ndatíñu iní lugar i nátu'un ni ka'an Daniel, chaq ni jani tu'un Dios onde sáa, (chaq ká'u, ná júku'un iní-de),

¹⁶ Yúan-na te ñayivi káxiukú iní ñuu Judea, kunu-i kingoyo-i onde yuku.

¹⁷ Te chaq kándeé xiní ve'e, ma núu-de kiñi'in-de ndatíñu iní ve'e-de.

¹⁸ Te chaq kándeé onde rancho, ma náxió káva yátá-de naki'in-de tikachí-de.

¹⁹ Ko kivi-ún naká ndá'ú kuu ñ'an káñu'un se'e, jín ñ'an káskáxin.

²⁰ Núsáa, te kakan ta'u-ro nává'a tú kunu-ró víko vijin ni kivi ndetátú ki'in-ro.

²¹ Chí kivi-ún koo tundó'o xaán, ja ná té koo-ga onde kivi ní jungoo ñuyivi, te onde vina, te ni ma kóo-ga.

²² Te nú tú ní ndúkúti kivi-ún núu, te ni in ñayivi má kaku kuti-í núu. Ko ja siki ñayivi ní nakaji-ya-ún, yúan ndúkúti kivi-ún sá'a-ya.

Tuní máa kivi sándí'í-na

²³ Núsáa te nú ndé chaq ká'an jín-ró: Yá'a nde'e-ró kánchaq Cristo, xí yúan nde'e-ró kánchaq-ya, ma kándíja-ró ja ká'an-de.

²⁴ Chí kenda Cristo xndá'ú jín cháa kani tu'un tú'ún. Te sá'a-de tunj jín tíñu ñá'nu, nává'a xndá'ú-de onde ñayivi ní nakaji-ya nú ná kúu sá'a-de.

²⁵ Vina a ni kastú'ún-rí nuu-ro onde jín kivi.

²⁶ Núsáa te nú ka'an ñayivi jín-ró: Yúan nde'e-ró, onde nuu ñú'un té'é kánchaq-ya, achí-i, te ma kända-ró. Xí: Jían nde'e-ró, ichi iní ve'e kánchaq-ya, achí-i, te ma kándíja-ró jíná'an-ró.

²⁷ Chí nátu'un ndíi ncháa ja nándeyú ichi núu kána ndikandii te jáa onde ichi núu kée ndikandii, suni súan kii máa Sé'e chaq.

²⁸ Chí nú ndenú kúttú ndíyí, yúan taká tijíi.

²⁹ Yúan-na te nú ni ndí'í taká tundó'o kivi-ún, te kutúun-ni ndikandii, te tuká nandii yóo. Te jungoyo tíñu xini ichi ándívi. Te taká fuerza andívi ndí'í ka'ya.

³⁰ Yúan-na te ichi ándíví kéndá tunj máá Sé'e cháa. Te nde'e taká ñayivi ío inji ñuyivi yá'a. Te kunj-i nuu máá Sé'e cháa kii-ya jín viko ío andíví, jín kuá'a fuerza ja ndúñá'nu-ya.

³¹ Te táji-ya ndajá'a-yá kinglyo. Te nde'e jaa clarín. Te nastútú-ya ñayivi ní nakaji-ya ndíkúun lado ñuyivi, onde ñn lado andíví te onde inga lado.

³² Vina te skuá'a-ró ndasa sá'a mérkexé. Nú a nj nduyúcha núma, te nj najaa nda'a, te a kájinj-ro ja á nj kuyani viko súu.

³³ Suni súan róo, nú a nj kájinj-ro taká tiñu yá'a, te kunj-ro ja á yani jaa kivi-ún.

³⁴ Jandáa ká'an-rj jín-ró, ja má náa ñayivi yá'a, onde ná skíkuu taká tiñu yá'a.

³⁵ Andíví jín ñuyivi chj naa, ko tu'un ká'an-rj chi ma náa.

³⁶ Ko kivi koo-ún, jín hora, tú ni ñn cháa jiní, ni ndajá'a ká'io andíví, tú ni ñn naún jiní, ni máá Sé'e-ya. Chj máá ñn-ni máá Táa-rj jiní-ya.

³⁷ Chj nátu'un nj jo kivi ní kii Noé, suni súan koo kivi kii máá Sé'e cháa.

³⁸ Chj kivi-ún ja ná té chá'an-ga kuu saú xáan, káye-e-í, káji'i-í, kátanda'a cháa, te kátanda'a ñá'an. Te nj jaa kivi já ní kivi Noé inji barco ká'nu.

³⁹ Te tú ní kájinj kuti-í onde nj cháa saú xáan, te nj xnáa ndí-i-cha-í. Te suni súan kii máá Sé'e cháa.

⁴⁰ Kivi-ún te kuñi uy cháa onde rancho. Te ñn-de naki'in-ya, te inga-de ndoo.

⁴¹ Te uy ñasi'í ndiko-ña ñn-ni yosó. Te ñn-ña náki'in-ya, te inga-ña ndóo.

Sikí já kúndito-yó

⁴² Núsáa te kundito-ró, chj tú kájinj-ro ña kivi ncháa Jito'o-ro.

⁴³ Ko ná júku'un inji-ro tú'un yá'a. Táa inji ve'e, nú ní jiní-de ña hora kuu ja kii ñaku'ná, te kundito-de núu. Te ma kuá'a-de tu'un ja saku'ná ve'e-de núu.

⁴⁴ Núsáa te suni koo tu'a máá-ró chj máá kivi já tú naún kájanj inji-ro, te ncháa-ni máá Sé'e cháa.

⁴⁵ Ndéja kúu ñn mozo ndíchi já játíñu va'a. Chj máá jito'o, kani-de mozo-ún ná koto-i se'e-de, náva'a skée-í suchi-ún hora ja ío va'a.

⁴⁶ Xáan ndatu kuu mozo-ún. Te nú nj ncháa jito'o-i, te nani'in-dé mozo-ún sá'a-i súan.

⁴⁷ Jandáa ká'an-rj jín-ró, ja kani-de mozo-ún ja koto-i taká ndatíñu-de.

⁴⁸ Ko nú mozo káñáa kúu-i te jáni inji-i: Kúkuéé-ga te ncháa jito'o-rj, achj-i.

⁴⁹ Te nú kejá'a-i stuji-í tá'an mozo-i. Te kee-í ko'o-i jín cháa kánajini.

⁵⁰ Yúan-na te ncháa jito'o mozo-ún kivi já tú ndatu-i jín hora ja tú jiní-i.

⁵¹ Te xiti sáva-de-í. Te skétá'an-de-í jín cháa uy xinj jiná'an. Te yúan kundee-i nde'e-i te nakaji-í ñi yú'u-í.

25

Sikí uxi ña'an jáá

¹ Yúan-na te ñuy nátu'un andíví kúu nátu'un uxj ña'an jáá, ja ní káki'in-ña linterna káindá'a-ña. Te nj kenda koyo-ña kuáta'an-ña ñn yii viko tánda'a.

² Te u'un-ña ká'io ndito xinj-ña, te u'un-ña káñáa xinj-ña.

³ Te ña'an káñáa xinj-ún, káindá'a-ña linterna-ña. Ko tú káindá'a-ña petróleo ku'un inji.

⁴ Ko ña'an ndito xinj-ún, káindá'a-ña botella ñu'un petróleo ñn ká'nu-ni jín taká linterna-ña.

⁵ Te nini nj kukuéé yii-ún ja cháa-de, te nj kakixj-ni-ña.

⁶ Te nuu ní kuu sava ñúu, te nj kájinj so'o-ña ñn tu'un kána jaa: Yá'a nde'é-ró, a vaj yii. Kenda koyo kita'an-ro-dé, áchi.

⁷ Yúan-na te taká ña'an jáá-ún, nj kandukoo-ña. Te nj kasátu'a-ña linterna-ña.

⁸ Te ña'an káñáa xinj-ún, nj kaka'an-ña jín ña'an ká'io ndito xinj-ún: Kuá'a ñn tá'u petróleo nuu-rí, chi kuanda'va linterna-rj, áchi-ña.

⁹ Ko ña'an ká'io ndito xinj-ún, nj kaka'an-ña: Ma kúu, chj sanaa te ma kánda ja kúu-rj jín já kúu-ró. Va'a-ga k'i'in-ro núu cháa xikó te kuaan-ró já kúu máá-ró. Achj-ña.

¹⁰ Te nini kája'an-ña kájakuqaan-ña, te nj cháa-ni yii-ún. Te ña'an ká'io tu'a-ún, nj kivi koyo-ña jín-de inji ve'e viko tánda'a. Te nj nakasu-de yuxé'é.

¹¹ Yúan-na te nj kunúu. Te nj chákooyo tuku sava-ga ña'an jáá-ún. Te nj kaka'an-ña: Táta, Táta, kuña-ni ve'e, ná kivi koyo-ná, áchi-ña.

¹² Ko máa-de ni ka'an-de: Jandáa, ká'an-rj jín-ró, tú jiní-rj róo, áchi-de.

¹³ Kundito núsáa, chj tú kájinj-ro ña kivi, ni ña hora ncháa máá Sé'e cháa.

Chaa nj teta'an ndatíñu

¹⁴ Chj ñuy nátu'un andíví kúu nátu'un ñn cháa ja kenda jiká-de inga ñuy k'i'in-de. Te nj kana-de xinj mozo-de. Te nj teta'an-de ndatíñu-de nuu mozo-de-ún jiná'an.

15 Te nuu ñin-i, ni ja'a-de u'un mil peso. Te nuu ingá-i, uu mil peso. Te nuu ingá-i, ñin-ni mil peso. Súan ni teta'an-de nuu ñin ñin mozo-de ndasa xiní máá-i jíná'an-i. Te ni kee-ni-de kua'an jíká-de.

16 Te mozo ni ki'in u'un mil peso-ún, ni kee-i kua'an-i jíin. Te ni sátiñu-i jíin. Te ni ni'ín-i u'un-ga mil peso siki.

17 Suni súan ni sá'a mozo ja ní ki'in uu mil peso-ún. Te ni ni'ín túku-i uu-ga mil peso siki.

18 Ko mozo ja ní ki'in ñin mil peso, ni kee-i kua'an-i. Te ni jacha-i chíi ñu'un. Te ni chisá'í-i xu'ún jito'o-i.

19 Te ni kuu kua'a kivi. Te ni nchaa jito'o mozo-ún. Te ni nasánda-de cuenta jíin-i.

20 Te ni jaá mozo ja ní ki'in u'un mil peso-ún, ni jastá'an-i u'un-ga mil peso. Te ni ka'an-i: Táta, ni ja'a-ni u'un mil peso nuu-ná. Te yá'a ndé'é-ní, u'un-ga mil peso ni ni'ín-ná siki. Achí-i.

21 Te jito'o-i, ni ka'an-de jíin-i: Ió va'a. Mozo skíkuu va'a kúu-ró. Ni skíkuu va'a-ró jíin yakú-ni ndatíñu. Ná cháa-ri kua'a tíñu siki-ro. Ná júngo-yó, chí kúsí iní jito'o-ro jíin-ró. Achí-de.

22 Te ni jaá tuku mozo ja ni ki'in uu mil peso-ún. Te ni ka'an-i: Táta, ni ja'a-ni uu mil peso nuu-ná. Te yá'a ndé'é-ní, uu-ga mil peso ni ni'ín-ná siki. Achí-i.

23 Te jito'o-i, ni ka'an-de jíin-i: Ió va'a. Mozo skíkuu va'a kúu-ró. Ni skíkuu va'a-ró jíin yakú-ni ndatíñu. Ná cháa-ri kua'a tíñu siki-ro. Ná júngo-yó, chí kúsí iní jito'o-ro jíin-ró. Achí-de.

24 Yúan-na te ni jaá mozo ja ní ki'in ñin mil peso-ún, te ni ka'an-i: Táta, a jini-ná ní ja cháa xaan iní kúu-ní. Te ja'ñu-ni nuu tú jachá-ní, te nástútú-ni nuu tú sáka-ní.

25 Te ni yu'ú-ná. Te ni ja'an-ná. Ni chisá'í-ná xu'ún-ni chíi ñu'un. Te vina ná náku'a-ná xu'ún-ni nuu-ní. Achí-i.

26 Te jito'o-i, ni ka'an-de jíin-i: Mozo ñáá, mozo kúxí kúu-ró. Ni jini-ro ja ja'ñu-ri nuu tú jachá-ri, te nástútú-ri nuu tú sáka-ri.

27 Ni ja'a-ró xu'ún-ri nuu banco núu. Te nuu ncháa-ri, te naki'in-ri xu'ún-ri onde jíin sé'e xu'ún núu. Achí-de jíin-i.

28 Yúan-na te ni kachi-de jíin ingá mozo-de: Núsáa te kuancháa-ro mil peso jian núu-í. Te kua'a-ró núu mozo ja ñáva'a uxí mil peso-ún.

29 Chi ñayivi ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-í, te ví'í-gá kuñava'a-i. Ko ñayivi ja ná tú ñáva'a, vaša ja á ñáva'a-i-ún, te kuxio ki'ín.

30 Te mozo ja tú jatiñu va'a-ún, kiñi'in-i ná kúndee-i ñuñáa yatá vé'e. Te yúan nde'e-i, te nakaji-í ñii yu'u-í. Achí-de.

Siki ja koo juicio taká naciön

31 Te kivi kii máá Sé'e cháa ja nduñá'nu-ya, te kikoyo ndi'í ndajá'a ndóo-ya jíin-yá. Yúan-na te jungoo-ya ñin nuu silla tá'ú tíñu, chí ñá'nu kuu-ya kúncháa-ya.

32 Te ndutútú taká ñayivi núu-yá. Te sásin-ya-í ná ñin ná ñin-í jíná'an-i, natu'un ndusín rií jíin ndixí'ú sá'a cháa ndito-ti.

33 Te kani-ya rií-ún ichi ndáva'a-ya, te ndixí'ú-ún ichi ndávésé-yá.

34 Yúan-na te máá Rey, kachi-ya kúni ñayivi ká'jin ichi ndáva'a-ya: Ichi yá'a kikoyo-ró, chí kúsí iní Táa-ri jíin-ró. Kivi koyo-ró ñúu nuu tá'ú-ró tíñu, chí a ni sátu'a-ya onde kivi ní jungoo ñuyívi.

35 Chi ni ji'i-ri soko, te ni kaja'a-ró ja ní yee-ri. Ni jichi-ri nducha, te ni kaja'a-ró ja ní ji'i-ri. Ni jika tatú-ri, te ni kaja'a-ró vé'e-ró ní kanchaa núu-ri.

36 Vichí líi-ri, te ni kanachisúkun-ro rúu. Ni ku'u-ri, te ni kajande'é-ró rúu. Ni kandee-ri vekaa, te ni jakoyo-ró núu-ri. Achí-ya.

37 Yúan-na te ka'an ñayivi vá'a-ún jíin-yá: Táta, ndé kivi ní kajini-ná ní ja ní ji'i-ní soko, te ni kaja'a-ná ja ní yee-ní, xí ja ní jichi-ní, te ni kaja'a-ná ja ní ji'i-ní vii.

38 Te ndé kivi ní kajini-ná ní ja ní jika tatú-ní, te ni kaja'a a núu-ná ve'e-ná nuu-ní, xí ja vichí líi-ní, te ni kanachisúkun-ná ní.

39 Te ndé kivi ní kajini-ná ní ja ní ku'u-ní, xí ja ní kandee-ní vekaa, te ni kajande'é-ná ní, achí-i.

40 Yúan-na te kachi máá Rey-ún kuni-i: Jandaa ká'an-ri jíin-ró ja ná ni kasá'a-ró súan jíin ñin ñani lúli-ri yá'a, te nuu rúu ni kasá'a-ró.

41 Yúan-na te suni kachi-ya kúni ñayivi ká'jin ichi ndávésé-yá-ún: Ñayivi tá'nu ndatu kákuu-ró. Kuxio kinglyo-ró núu kayú-ro ní káni, nuu ío tu'a ja kúndee ku'na jíin taká ndajá'a máá.

42 Chi ni ji'i-ri soko te tú ní kaja'a-ró ja kée-ri. Ni jichi-ri nducha te tú ní kaja'a-ró ja kó'o-ri.

⁴³ Nj jika tatú-rj te tú ní kája'a-ró vé'e-ró kúnchaa núu-rj. Víchí líi-rí, te tú ní kánachisúkun-ro rúu. Nj ku'ú-rj, nj kánde-rj vekaa, te tú ní kájande'é-ró rúu. Achí-ya.

⁴⁴ Yúan-na te máá ñáyivi-ún, suni ka'an-i jíin-yá: Tátá, ndé kivi ní kajinj-ná ní ja ní jíi-ní soko, xí já ní jichí-ní nducha, xí já ní jika tatú-ní, xí já víchí líi-ní, xí já ní ku'ú-ní, xí já ní kánde-ní vekaa, te tú ní kájatíu-ná nuu-ní vii. Achí-i.

⁴⁵ Yúan-na te kachí máá Rey jíin-i: Jándáa ká'an-rj jíin-ró, ja tú ní kásá'a-ró súan jíin íin ñani lúli-rí yá'a, te ni nuu rúu tú ní kásá'a-ró, achí-ya.

⁴⁶ Te kinglyo ñayivi yá'a nuu ndó'o-i ní káni. Ko ñayivi ndáa-ún, kivi koyo-i nuu kúchaku-i ní káni, achí-de. Achí Jesús.

26

Ja ní kanatíin tu'un tá'an síkí Jesús

¹ Te nuu ní ndí'i nj ka'an Jesús taká tu'un yá'a, yúan-na te nj ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

² A kájinj-ro já úu-na kivi te koo viko Pascua, te máá Sé'e cháa natuu-ya já kúu-ya jiká cruz, áchí-ya.

³ Yúan-na te sutú ñá'nu jíin cháa káchaa tutú jíin cháa nj kayii iní ñuu, nj kándututú-de yu'u palacio máá sutú ñá'nu-ga ja nání Caifás.

⁴ Te nj kanda'tu'ún-de ndasa xndá'ú-de Jesús, te katiin-de-ya, te ka'ni-dé-ya.

⁵ Te nj kaka'an-de: Ma kúu sá'a-yó máá kivi viko, chí nú súan te ndonda vaá ñayivi, áchí-de.

Jesús jíin ñá'an ndíso perfume iní ñuu Betania

⁶ Te kánde Jesús ñuu Betania kánchaa-ya iní ve'e Simón cháa té'yu ndí'yi.

⁷ Te nj cháa íin ña'an núu-yá kándá'a-ña íin tiya'a ñú'un perfume ja yá'u xaən ncháá. Te nj chí'i-ña xini-yá nini yée-yá staa.

⁸ Te cháa káskuá'a jíin-yá, nj kajinj-de yuán. Te nj kakití iní-de. Te nj kaka'an-de: Naja náa sáni perfume jian.

⁹ Chí jian kúu kuya'u ya'u xaən, te kuá'a-yó núu ñáyivi ndá'ú núu. Achí-de.

¹⁰ Te nj jini-ni Jesús ja súan ío. Te nj ka'an-ya jíin-de: Naja kástá'an-ro ñá'an yá'a. Íin tínu va'a sá'a-ña jíin-rí.

¹¹ Chí nene káxiukú ñáyivi ndá'ú jíin-ró, ko ruu, na tú nene kánchaa-rj jíin-ró.

¹² Chí nj chí'i-ña perfume yá'a yiki kúñu-rj, nává'a sátu'a-ña rúu ja yúji-rj.

¹³ Jándáa ká'an-rj jíin-ró, ja ní ñúyivi nú ná kuicha tu'un va'a yá'a, te tínu nj sá'a-ña vína, suni koo tu'un nává'a ná náku'un iní-i-ña, áchí-ya.

¹⁴ Yúan-na te íin tá'an ja uxí uu-de, nání-de Judas Iscariote, nj ja'an-de nuu sutú ñá'nu jíná'an.

¹⁵ Te nj ka'an-de jíin: Naún kuá'a-ni nuu-ná, te ná nástúu-ná-de nuu-ní, áchí-de. Te nj kaja'a oko uxí peso nuu-dé.

¹⁶ Yúan-na te onde kivi-ún, nj kejá'a-de ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya núu sutú-ún.

Viko lélú Pascua

¹⁷ Te máá kivi kejá'a víko koo statilá tú yí'i yujan ía jíin, nj jakoyo cháa káskuá'a-ún nuu Jesús. Te nj kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kuni-ní ná kísátu'a-ná nuu kée-ní lélú Pascua, áchí-de.

¹⁸ Te nj ka'an-ya: Kuá'an onde ñuu, nuu íin cháa yúan. Te kachí-ro kuni-de: Achí máa Maestro, a nj kuyani kivi-rí. Vina te kee-rí lélú Pascua iní ve'e-ró jíin cháa káskuá'a jíin-rí. Achí-ya. Achí-ro.

¹⁹ Te cháa káskuá'a jíin-yá, nj skíkuu-de tínu nj tá'ú Jesús nuu-dé. Te nj kasátu'a-de viko Pascua.

²⁰ Te nuu ní ini, te káyee-yá staa jíin uxí uu cháa káskuá'a jíin-yá.

²¹ Te nini káyee-yá staa jíin-de te nj ka'an-ya: Jándáa ká'an-rj jíin-ró, ja íin róo nastúu ruu vina, áchí-ya.

²² Te nj kakukuí'a xaən iní-de. Te ná íin ná íin-de nj kaka'an-de jíin-yá: Tátá, náá kúu náún, áchí-de.

²³ Yúan-na te nj ka'an-ya: Chaa ja chíxí'ú núu kó'o jíin-rí, cháa-ún nastúu-de ruu.

²⁴ Chí jándáa máá Sé'e cháa kí'in-ya nátu'un yóso tú'un-ya núu tutú. Ko naka ndá'ú kuu cháa nastúu máá Sé'e cháa. Va'a-ga nú tú ní kaku cháa-ún núu, áchí-ya.

²⁵ Yúan-na te nj ka'an Judas ja ní nastúu-ya-ún: Maestro, náá kúu náún, áchí-de. Te nj ka'an-ya jíin-de: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

²⁶ Te nini káyee-dé, te nj kí'in Jesús staa, te nj jikan ta'u-yá. Te nj ja'nchaa sava-ya. Te nj ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nj ka'an-ya: Kí'in te kee-ro, chí ya'a kúu yiki kúñu-rj, áchí-ya.

²⁷ Te suni n̄i ki'in-ya ñin taza. Te n̄i jikan ta'u-ya. Te n̄i ja'a-ya núu-dé jíná'an-de. Te n̄i ka'an-ya: Ko'o taká-ro jíná'an-ró.

²⁸ Chi ya'á kuu niñi-rí ja sá'a contrato jaá. Te játi ja siki kúa'a ñáyivi nává'a koo tuká'nu ini nuu taká kuachi-i.

²⁹ Te ká'an-rí jín-ró, ja onde vina ma kó'o-ga-rí nducha ndé'e uva ya'a onde kiví náko'o-rí ja jáa jín-ró ini nuu nuu tá'u Táa-rí tiñu. Achí-ya.

³⁰ Te n̄i kajita-ya ñin yaa i. Te n̄i kenda-ya kája'an-ya onde yuku Olivos.

³¹ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jín-de: Ndivii-ro náyu'ú-ro ja siki rúu akuáa vina. Ch̄i a yoso núu tutú: Stují-rí chaá ndito ri, te tikun̄i ri-ún, kuicha-ti, áchí.

³² Ko nuu náchaku-rí, te xna'an-ga ruu ki'in-rí nuu Galilea vásá róó, áchí-ya.

³³ Te n̄i ka'an Pedro: Vasa ndi'i-de ná náyu'ú-de, ko náá, chi ma náyu'ú kuti-ná, áchí-de jín-ya.

³⁴ Te n̄i ka'an Jesús jín-de: Jandáa ká'an-rí jín-ró, ja ákuáa vina, onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jínu, áchí-ya.

³⁵ Te n̄i ka'an Pedro jín-ya: Vasa ná kúu-ná jín-ní, ko ma kasú-ná yu'u-ná ja kúu ní, áchí-de. Te suni súan n̄i kaka'an sava-ga chaá káskuá'a jín-ya.

Jesús ini Jardín Getsemani

³⁶ Yúan-na te n̄i jaá Jesús jín-de ndañúu nání Getsemani. Te n̄i ka'an-ya jín cháa káskuá'a-ún: Yá'a-ni jungoo-ró nini ná ki'in-rí onde yúan kakan ta'u-rí, áchí-ya.

³⁷ Te n̄i jaka-ya Pedro jín ndéndúu se'e Zebedeo kua'an-de jín-ya. Te n̄i kejá'á-ya kúxíí ini-ya, te ndúku'a xaán ini-ya.

³⁸ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jín-de: Xaán ndúku'a ini-rí, ch̄i nátu'un a jí'í-rí, ya'a kundatu-ró te kundito-ró jín-rí.

³⁹ Te n̄i kanduu-ya ñin tí'lí-na. Te n̄i jukuiñi jí'tí-ya. Te n̄i jikan ta'u-ya: Táa máá-ná, nú kuu te chaxio-ní tundó'o-ná ya'a ná ki'in, ko nasu ja kuní máá-ná kúu, chi ja kuní máá-ní, áchí-ya.

⁴⁰ Te n̄i ncha-ya núu cháa káskuá'a jín-ya. Te n̄i jin̄i-ya ja kákixi-de. Te n̄i ka'an-ya jín Pedro: Tú kánda-ró kundito-ró jín-rí vasté ñin hora náún.

⁴¹ Kundito, te kakan ta'u-ro, nává'a ma koto ncha-ún róó. Ch̄i kuní ndija añú-ro, ko yiki kúñu-ró ch̄i túu, áchí-ya.

⁴² Te n̄i ja'an tuku-ya vuelta uu, te n̄i jikan ta'u-ya: Táa máá-ná, te nú ma kúu kuxio tundó'o-ná ya'a, ja má kundéé-ná jín, te ná kúu ja kuní máá-ní núsáa, áchí-ya.

⁴³ Te n̄i ncha-ya ingá jínu. Te n̄i jin̄i-ya ja kákixi tuku-de, ch̄i xaán káji'i-de numá'ná.

⁴⁴ Te n̄i xndóo-ya-dé jíná'an-de. Te n̄i kee tuku-ya kuá'an-ya. Te n̄i jikan ta'u-ya ja vuelta un̄i. Te suni ñin-ni tu'un n̄i ka'an-ya.

⁴⁵ Yúan-na te n̄i ncha tuku-ya núu cháa káskuá'a jín-ya. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Kusy te ndetatú-ro-ná. Vina te n̄i jaá hora ja máá Sé'e chaá natuu-ya núu ndá'a cháa ká'io kuachi.

⁴⁶ Ndukoo ná chó'o, ch̄i chaá nástúu ruu, a n̄i kuyani-de vai-de, áchí-ya.

Ja ní kakat̄in-de Jesús

⁴⁷ Te nini sá súan ká'an-ya, te n̄i chaá Judas, ñin tá'an ja uxí uu-ún. Te jín-de n̄i jakoyo kua'a xaán ñáyivi jín machete jín yúnu. Ch̄i sutu ñá'nu jín cháa n̄i kayii ini nuu-ún, n̄i katájí ñáyivi-ún.

⁴⁸ Te chaá n̄i nastúu-ya-ún, n̄i ja'a-de ñin tuni. Te n̄i ka'an-de: Chaá tiyú'ú-rí-ún, yúan kúu. Kat̄in jíná'an-ró. Achí-de.

⁴⁹ Te n̄i chaá-ni-de nuu Jesús. Te n̄i ka'an-de jín-ya: Tarsíoo, Maestro, áchí-de. Te n̄i tiyú'ú-de-ya.

⁵⁰ Te n̄i ka'an Jesús jín-de: Amigo, na siki vái-ró, áchí-ya. Yúan-na te n̄i jakoyo ñáyivi-ún. Te n̄i kakat̄in-ni-i Jesús, kája'an-i jín-ya.

⁵¹ Te ñin chaá kándij yúan jín Jesús, n̄i skáa-de nda'a-dé. Te n̄i tava-dé machete-de. Te n̄i stují-dé ñin mozo sutu ñá'nu-ún, n̄i kachi-ni-de so'o.

⁵² Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jín-de: Nachindee machete-ro, ch̄i taká ja stáa machete, jín machete kuu.

⁵³ Xí jáni ini-ro ja má kúu kakan ta'u-rí nuu Táa-rí vina, te máá-ya táji-ya ví'i-gá uxí uu mil ndajá'a ándiví kíkoyo nuu-rí náún.

⁵⁴ Ko nú súan, te ndasa skikuu tu'un ká'an tutu i ja kánúu koo súan, áchí-ya.

⁵⁵ Te suni hora-ún n̄i ka'an Jesús jín ñáyivi kuá'a-ún: Nátu'un siki ñin chaá kuí'ná vái koyo-ró jín machete jín yúnu kát̄in-ró rúu náún. Ndita'an kiví ní cancha-ri jín-ró ní stá'an-rí tu'un nuu-ro ini ve'e i, te tú ní kákatiin-ró rúu.

⁵⁶ Te súan kásá'a-ró nává'a skikuu tutu i cháa n̄i kajani tu'un Dios, áchí-ya. Yúan-na te taká chaá káskuá'a jín-ya, n̄i kaxndóo-de-ya. Te n̄i kajinu-de kája'an-de.

Jā ní kandij Jesús nuu sutú ñá'nu-ga

⁵⁷ Te cháa nì kakatiin Jesús, nì jaka-de-ya kuá'an-de jíin-yá onde ve'e Caifás, cháa kúu sutú ñá'nu. Te yúan ká'jin tútú cháa káchaa tutú jíin táká cháa nì kayii.

⁵⁸ Ko Pedro, jíká-ni ndikín-de-ya onde nì jaq-de yuxé'é sutú ñá'nu-ún. Te nì kivi-de ichi iní nì junggo-de jíin cháa kájatifu yúan, nává'a kunj-de ndasa koo.

⁵⁹ Te taká sutú ñá'nu jíin táká cháa nì kayii jíin táká cháa junta, nì kándúkú-de tu'un tú'ún sikí Jesús nává'a ka'ni-dé-ya.

⁶⁰ Ko tú ní káni'in-dé modo, vasa nì chakoyo kua'a testigo falso. Ko onde sandí'í-nā nì chakoyo uu-ga,

⁶¹ Te nì kaka'an: Cháa yá'a nì ka'an-de: Kuu stúncháa-rj ve'e ij Dios, te nuu uní-ni kivi te nachutá'an-rj, áchí.

⁶² Te nì ndukuñi máá sutú ñá'nu. Te nì jiká tu'ún-de-ya: Tú ka'an kuti-ro náún. Ndasa káka'an cháa yá'a sikí-ro. Achí.

⁶³ Ko tú ní ká'an kuti Jesús. Te nì ka'an máá sutú ñá'nu: Onde jíin Dios I'a chakú, ká'an nì'in-rj jíin-ró. Kastu'ún te nú máá-ró kúu Cristo, Se'e Dios xí túu, áchí jíin-yá.

⁶⁴ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Ká'an ndaa-ro. Te ná kástu'ún-rj nuu-ro, ja ingá kivi te kunj-ro núu máá Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a I'a ndiso fuerza. Te ndii-ya jíin vikó andívi. Achí-ya.

⁶⁵ Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga, nì ndátá-de sa'ma-dé. Te nì ka'an-de: Aaj, ká'an ndiva'a-de. Naún nini kúni so'o-yó ká'an inga testigo núsáá. Vina a nì kajini so'o-ró já ká'an ndiva'a-de.

⁶⁶ Ndasa kájani iní-ro, áchí-de. Te nì kaka'an sava-ga: Ió va'a ja kúu-de, áchí.

⁶⁷ Yúan-na te nì kativi sí'ví-de nuu-yá. Te nì kaja'a-de jikí núu-yá. Te sava-de, nì kakatu-dé yiki núu-yá.

⁶⁸ Te nì kaka'an-de: Róo Cristo, kastu'ún ndé cháa nì stují róo, áchí-de.

Jā tú ní jatú'un Pedro

⁶⁹ Te kánchaa Pedro yata ve'e-ún. Te ñin ña'an játíñu, nì jaq-ña núu-dé. Te nì ka'an-ña: Te róo, jíin Jesús ñuu Galilea jika-ró vii, áchí-ña.

⁷⁰ Ko máá-de, tú ní jatú'un-de jito nuu táká ñayivi: Tú jini-ná naún tu'un ká'an-ni, áchí-de.

⁷¹ Te nì kenda-de yuxé'é-ún kua'an-de. Te nì jini inga-ña núu-dé. Te nì ka'an-ña jíin ñayivi ká'jin yúan: Cháa yá'a suni jika kuu-de jíin Jesús ñuu Nazaret, áchí-ña.

⁷² Te inga jinu tú ní jatú'un-de. Sa máá-de nì ndunj'in yu'u-dé: Tú jini-rj cháa jian, áchí-de.

⁷³ Te nì kunúu. Te ñayivi ká'jin yúan nì jakoyo-i nuu-dé. Te nì kaka'an-i jíin Pedro: Jandaa ja súni tá'an-de kúu-ró, chi tu'un ká'an-ro nastúu róo, áchí-i.

⁷⁴ Yúan-na te nì kejá'á ní'in ká'an ndiva'a-de: Tú jini-rj cháa jian, áchí-de. Te nì kana-ni lí'li.

⁷⁵ Te nì nuku'un iní Pedro tu'un Jesús, ja ní ka'an-ya jíin-de: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuatú'un-ró rúu unj jínu. Te nì kenda-de kua'an-de. Te nì nde'e xaan-dé.

27*Jā kuá'an Jesús nuu Pilato*

¹ Yúan-na te nì kundijin. Te taká sutú ñá'nu jíin cháa nì kayii, nì kaskétá'an-de tu'un ja ká'ni-dé Jesús.

² Te nì kaju'nj-de-ya. Te kua'an-de jíin-yá nuu Poncio Pilato, cháa kúu gobernador.

³ Yúan-na te Judas, cháa nì nastúu-ya-ún, nì jini-de ja nì kunj'in sikí-yá. Te nì nakani iní-de. Te náku'a-de oko uxj peso-ún nuu sutú ñá'nu jíin núu cháa nì kayii-ún núu.

⁴ Te nì ka'an-de: Nì sá'a-ná kuachi. Nì nastúu-ná ñin cháa ja tú ío ní ñin kuachi sikí-dé, áchí-de. Ko máá sutú-ún nì kaka'an-de: Naún jítú iní-rj. Sikí máá-ró kúu. Achí-de.

⁵ Te nì súngoyo Judas oko uxj peso-ún iní ve'e ij. Te nì kee-de kua'an-de. Te nì skuá'ñá-de máá-de.

⁶ Te sutú ñá'nu-ún, nì kanastútú-de xu'ún-ún. Te nì kaka'an-de: Ma kúu chú'un-yó xú'ún yá'a iní janu núu kásoko-í, chí xu'ún yá'u ñiñi kúu, áchí-de.

⁷ Ko nì kandaťu'ún-de. Te nì kajaan-de ñin ndu'a ñu'un kixín jíin xú'ún-ún, nává'a yúan yujj taká ñayivi jiká.

⁸ Ja yúán nání ñú'un-ún onde vina: Ñu'un ñiñí.

⁹ Yúan-na te nì skikuu tu'un nì ka'an Jeremías cháa nì jani tu'un Dios: Nì káki'in-i ndí'okó uxj peso-ún, ya'u I'a nì kundaťu'ún-ya, chí yakú cháa Israel, nì kasánda-de ja kúya'u-ya,

¹⁰ Te nì kaja'a-i xu'ún-ún ja sikí ñin ndu'a ñu'un kixín, natu'un nì tá'u máá Tatá Dios tiñu nuu-rí, áchí.

11 Te Jesús, kándichí-ya núy gobernador. Te gobernador-ún nì jiká tu'ún-de-ya: Máá-ró kúu rey cháa judío náún, áchí-de. Te nì ka'an Jesús jíin-de: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

12 Te taká sutu ná'nu, nì kajikan-de kuachi sikí-ya. Ko tú ní xndió káni-ya ní ñn tu'un.

13 Yúan-na te nì ka'an Pilato jíin-ya: Te tú jíni so'o-ró nasa kuachi kájikán cháa ya'a sikí-ro náún, áchí-de.

14 Te tú ní ká'an kuti-ya ní ñn tu'un jíin-de. Te nì naa iní gobernador ndé'é-de nuu-ya.

15 Te ío costumbre gobernador ja kivi víko yúan síá-de ñn preso, nú ndéja kájata'an iní máá ñáyivi ñúy-ún síá-de.

16 Te suu kivi-ún ío ñn cháa kándeé preso nání-de Barrabás, te nì nichá tu'un-de.

17 Te nì kandutútú ñáyivi te nì ka'an Pilato jíin-i: Ndé cháa kákuni-ro ja síá-ri vina, á Barrabás xi Jesús, cháa ja nání Cristo, áchí-de.

18 Chì a nì juku'un iní-de ja ní kákuuásún iní sutu ná'nu, te yuán ní kanastúu-de Jesús.

19 Te nini káncháa Pilato iní ve'e tínu, te nì táji ñási'i-de tu'un nuu-dé: Mā sá'a-ró cuenta ja kúu sikí cháa va'a jian, chì kuni, xaan ní siyú'ú jani ruu ja sikí-dé, áchí-ña.

20 Ko sutu ná'nu jíin cháa nì kayii-ún, nì kaská'an-de ñáyivi ja ná kakán-i Barrabás kaku-de, te Jesús ná kúy-ya.

21 Te gobernador, nì jiká tu'ún-de-i: Ja úy tá'an-de, te ndé ñn-de kuni-ro síá-ri, áchí-de. Te nì kaka'an-i: Síá-ní Barrabás, áchí-i.

22 Te nì ka'an Pilato jíin-de: Núsáá te ndasa sá'a-ri jíin Jesús, cháa nání Cristo, áchí-de. Te nì kaka'an ndi'i-i: Ná kúy-de jiká cruz, áchí-i.

23 Te gobernador, nì ka'an-de jíin-i: Naún kuachi nì sá'a-de núsáá, áchí-de. Ko máá ñáyivi-ún, ví'i-gá nì kaka'an jaa-i: Ná kúy-de jiká cruz, áchí-i.

24 Te nì jíni Pilato ja tú kúndé-de jíin ñáyivi, chì sasua kándonda vaa-ga-i. Te nì kí'in-de nducha. Te nì nandá'a-de jíto nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te nì ka'an-de: Tú nā kuachi máá-ri ío ja kúncháa ñiñi cháa va'a ya'a sikí-ri. Sikí máá-ró ná kúu. Achí-de.

25 Te nì kaka'an taká ñáyivi: Mā yú'ú-ní, chì sikí máá-ná jíin sikí sé'e-ná ná kúncháa kuachi ñiñi-dé, áchí-i.

26 Yúan-na te nì síá-de Barrabás kua'an. Te nì xndó'o-de Jesús. Te nì naku'a-de-ya ja kúy-ya jiká cruz.

Ja ní kasákátá soldado nuu-ya

27 Te soldado gobernador, nì kajaka-de Jesús kua'an-de jíin-ya iní ve'e palacio. Te nì kákana-de xinjí tá'an-de nì kandutútú-de.

28 Te nì kasávichí-de-ya. Te nì kachu'un-de-ya ñn sa'ma kuá'a tindi'i.

29 Te nì kátiin-de ñn corona ínu. Te nì kachu'un-de xinjí-ya. Te nì kachi'i-de yunu ndává'a-ya. Te nì kajukuiñi jíti-de nuu-ya, nì kasákátá-de nuu-ya: Rey judío, taá ndii, áchí-de.

30 Te nì kativi sivi-de nuu-ya. Te nì kákiñi'in-de yunu-ún nda'a-ya. Te nì kastují-dé xinjí-ya jíin.

31 Te nuu ní ndi'i nì kasákátá-de nuu-ya, te nì kanakuanchaa-de sa'ma ñú'un-ya-ún. Te nì kanachu'un-de-ya sá'ma máá-ya. Te nì kakeñi'in-de-ya kuíta kaa-ya jiká cruz.

Ja ní kajata kaa-de-ya

32 Te nuu ní kákenda-de, te nì kaketá'an-de jíin ñn cháa ñuy Cirene nání-de Simón. Te nì katetiñu-de cháa-ún kí'in-de jíin-ya, kundiso-de cruz-ya.

33 Te nì jakoyo-de ñn tinduu nání Gólgota, ja kuni ka'an: Yiki xini.

34 Te nì kaja'a-de vino jíin súsia ua ja kó'o-ya. Ko nuu ní jíto ncháa-ya, te tú ní kuni-ya kó'o-ya.

35 Te nuu ní ndi'i nì kajata kaa-de-ya jiká cruz, te nì kasaka-dé sa'ma-ya nuu tá'an-de, te nì kasá'a-de ñn apuesto sikí. Te nì skíkuu tu'un ká'an cháa nì jani tu'un Dios: Nì kándátá-i sa'ma-ri, te sikí sú'nu-ri nì kasá'a-i ñn apuesto, áchí.

36 Yúan-na te nì kajungoo-de yúan, nì kandé'é-de nuu-ya.

37 Te nì kachaa-de ñn tu'un xinjí cruz-ya ja kúu kuachi-ya: Yá'a kúu Jesús Rey ñáyivi judío, áchí.

38 Te nì kajata kaa-de uy ñaku'ná jíin-ya. ñn ichi ndává'a-ya, te inga ichi ndávésé-ya.

39 Te ñáyivi kája'a yúan, nì kásku'kó-i xinjí-i. Te nì kaka'an ndiva'a-i jíin-ya.

40 Róo ká'an-ro ja stúncháa-ro ve'e ii te nuu uní kivi te ndukani-ró núu, nú Se'e Dios kúu-ró, núsáá te nama-ró máá-ró, te nuu-ró jiká cruz vii, áchí-i.

41 Te sutu ná'nu jíin cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo jíin cháa nì kayii, suni súan nì kasákátá-de nuu-ya. Te nì kaka'an-de:

42 Sava ñáyivi, nì nama-de-i, ko mā kúu nama-de máá-de. Nú rey ñáyivi Israel kúu-de, te ná núu-de jiká cruz vina. Yúan-na te ná kándíja-yó-de.

⁴³ Kándija-de nuu Dios, te ná náma máá-yá-de vina te nú kuní máá-yá, chi n̄i ka'an-de: Máá-rí kúu Se'e Dios, áchí-de. Achí.

⁴⁴ Te ñaku'i ná kándita kaa jíin-yá jiká cruz, suni ñin-ni tu'un n̄i kaka'an ndiv'a ja jíin-yá.

⁴⁵ Te nuu ní kuu ka'uxi uu te n̄i kuxki'vi ní n̄i núu ñú'un onde ka'un̄i.

⁴⁶ Te a yani ka'un̄i aini, n̄i ka'an jaa Jesús: Elí, Elí, lama sabactani, áchí-ya. Ya'á kuní ka'an: Dios máá-ná, Dios máá-ná, najá ní xndóo-ní náá.

⁴⁷ Te sava ñayivi ká'jin yúan, n̄i kajini so'o-i tu'un-ún. Te n̄i kaka'an-i: Kána chaá ya'a xin̄i Elías, áchí-i.

⁴⁸ Te jínu ñin chaá n̄i jaá-de. Te n̄i ki'in-de kach̄i, n̄i chindaji-de nuu vinagre. Te n̄i chaá-de xin̄i ñin yunu. Te n̄i ja'a-de nuu-yá ja kó'o-ya.

⁴⁹ Te n̄i kaka'an sava-ga-i: Sía, nándéó nú chaá Elías nama-de chaá xí túu, áchí-i.

⁵⁰ Ko máá Jesús, n̄i ka'an jaa-ya ingá jínu. Te n̄i jí'i-ni-ya.

⁵¹ Yúan-na te sa'ma ndíta kaa onde in̄i ve'e ij, n̄i te'nde uu onde nuu xin̄i, te onde nuu já'a. Te n̄i ñan ñuyivi. Te toto, n̄i kandata.

⁵² Te suni n̄i kanaanña ve'e añú. Te kua'a ndíyi chaá ndoo, ja á n̄i kaji'i-de, n̄i kanachaku-de.

⁵³ Te nuu á n̄i nachaku-ya, te n̄i kandenda koyo-de in̄i ve'e añú. Te n̄i ndívi koyo-de in̄i ñuu ij. Te n̄i kandenda ndíjin-de nuu kuá'a ñáyivi.

⁵⁴ Te chaá capitán, jíin cháa kándito Jesús jíin-de, n̄i kajini-de ja ní ñan, jíin táká tínu n̄i kuu. Te n̄i kayu'ú téyíi-de. Te n̄i kaka'an-de: Jandáa ja Sé'e Dios kuu chaá ya'a núu, áchí-de.

⁵⁵ Te ká'jin kua'a ñási'í yúan kánde'é jíká-ni-ña. Te suu ña'an-ún, n̄i kandikin-ña Jesús onde ñuu Galilea vai-ña kájatíñu-ña núu-ya.

⁵⁶ Te jíin ñá'an yúan ká'jin María ñuu Magdala, jíin María náa Jacobo jíin José, jíin náa se'e Zebedeo.

Ja ní kachiyuji-de-ya

⁵⁷ Te n̄i in̄i kivi-ún. Te n̄i jaá ñin chaá kúká ñúu Arimatea, nání-de José, ch̄i suni ñin chaá n̄i skuá'a jíin Jesús kúu-de.

⁵⁸ Chaá ya'a, n̄i jaá-de nuu Pilato. Te n̄i jikan-de yiki kúñu Jesús. Te n̄i tá'ú tínu Pilato ja ná kuá'a-i yiki kúñu Jesús nuu-dé.

⁵⁹ Te n̄i ki'in José ndíyi-ún. Te n̄i chisúkun-dé-ya jíin ñin sa'ma kuitá ndóo.

⁶⁰ Te n̄i chindee-de-ya in̄i ve'e añú jáá ñáv'a-a-de, ja ní jacha jiká ñin kava. Te n̄i stúu-dé ñin yuu ká'nu, n̄i jasú-de yuxé'é añú-ún. Te kua'an-de.

⁶¹ Te María ñuu Magdala jíin ingá María, káxiukú-ña yúan ichi núu vé'e añú-ún.

⁶² Te n̄i kuu kivi xían. Te iku-ún n̄i kuu kivi ní kasátu'a-i máá-i. Te taká sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, n̄i kandutútú-de nuu Pilato.

⁶³ Te n̄i kaka'an-de: Táta, kánuku'un in̄i-ná ja cháa xndá'ú ñá'an-ún, onde ná chakú-ga-de núu, te n̄i ka'an-de: Nuú uní kivi te nachaku-rí,

⁶⁴ Núsáa, te tá'ú tínu-ní ná kúkútu yuyaú-ún onde jinu nuu uní kivi. Ch̄i nú túu te sanaa kí chaá n̄i kaskuá'a jíin-de-ún akuáa, te nasáku'ná-de ndíyi-ún ki'in-de jíin. Yúan-na te kach̄i-de kuní ñayivi: N̄i nachaku-ya já ní jí'i-ya, achí-de. Te ká'ú-ga kuu tu'un xndá'ú yúan vásá já xnáñúú, áchí-de.

⁶⁵ Te n̄i ka'an Pilato jíin-de: Yá'a ká'jo soldado. Kuá'an jíin-de, te sákútu máá-ró yuyaú-ún nú ndasa kájin-ro. Achí-de.

⁶⁶ Te kája'an-de. Te n̄i kasákútu-dé ve'e añú. Te jíin sello n̄i kajasu va'a-de siki yúu já ndí'u yuyaú-ún. Te ká'jin soldado jíin-de.

28

Ja ní nachaku Jesús

¹ Te n̄i ja'a kivi ndétatú-ún. Te n̄i kundíjin kivi ñin semana. Te María ñuu Magdala jíin ingá María-un, n̄i kajandé'é-ña vé'e añú-ya.

² Te ñin ndajá'a máá Tatá Dios, n̄i kuun-ya ichi ándiví ní chaá-ya. Chi n̄i ñan xaan ní sá'a-ya. Te n̄i stúu-ya yuu-ún kua'an. Te n̄i jungoo-ya sikí.

³ Te ndíi necháa núu-ya. Te su'nu ñú'un-ya káa nátu'un yu'a volcán.

⁴ Te soldado kándito yúan, n̄i kayu'ú-de, te kákisi-i-de n̄i sá'a-ya. Te n̄i kakundiyi-de.

⁵ Te n̄i ka'an ndajá'a jíin ñá'an-ún: M̄a yú'ú-ro, ch̄i a jiní-rí ja kánandúkú-ró Jesús, I'a n̄i jí'i jiká cruz.

⁶ Túu-ya ya'a, ch̄i a n̄i nachaku-ya nátu'un n̄i ka'an-ya. Ña'an te ndé'é-ró núu ní katúu máá Jito'o-ro.

⁷ Kuángoyo yachí te kachí-ro núu cháa nì káskuá'a jíin-yá, ja á nì nachaku-ya má'ñú ndíyi. Te jandáa xna'an-ga kí'in-ya ñúu Galilea vása kí'in-ro. Te yúan kuní-ro núu-yá. Achí-ro kúni-de. Kástu'ún ndíja-rí nuu-ro, áchí-ya.

⁸ Te máá-ña káyu'ú-ña te kákusi iní-ña. Te nì kándenda-ña iní ve'e añú-ún. Te nì kajinu-ña kuákastu'ún-ña núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nini kája'an-ña núu-dé,

⁹ Te nì kenda-ni Jesús nì ketá'an-ya jíin-ña. Te nì ka'an-ya jíin-ña: Taá ndii, áchí-ya. Te nì kanuu-ña sukún já'a-yá, te nì kachiñú'ún-ña-yá.

¹⁰ Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-ña: Ma yú'ú-ro jíin'an-ró. Kuá'an te kastu'ún-ró núu ñani-rí ja ná kángoyo-de onde ñuu Galilea. Te yúan kuní-de nuu-rí. Achí-ya.

¹¹ Te nini kája'an-ña, te sava soldado kándito ve'e añú-ún, káno'on-de onde ñuu. Te nì kakastu'ún-de nuu sutú ñá'nu taká tíñu ja súan nì jo.

¹² Te nì ndutútú-de jíin cháa nì kayii. Te nì kanda'tu'ún-de. Te nì kaja'a-de kua'a xú'ún núu soldado jíin'an.

¹³ Te nì kaka'an-de: Súan ka'an-ro jíin'an-ró: Chaa káskuá'a jíin máá-de, nì kikoyo akuáa, te nì kanasáku'ná ndíyi-ún nini kákixi-ná, achí-ro.

¹⁴ Te nú tu'un yá'a ná kúni sq'o gobernador, te máá-rí, kiská'an-rí-de, nává'a ma kóo kuachi sikí máá-ró. Achí-de.

¹⁵ Te soldado, nì káki'in-de xu'ún. Te nì kasá'a-de nátu'un nì ta'u tíñu nuu-dé. Te tu'un yá'a nì jicha kua'an nii ñúu ñayivi judío onde vina.

Ja ní nastá'an-ya máá-yá nuu-i

¹⁶ Te ndí'uxí iin chaa káskuá'a-ún, nì kee-de kája'an-de onde ñuu Galilea, onde yuku núu ní tá'ú tíñu Jesús nuu-dé ja kí'in-de.

¹⁷ Te nì kajiní-de nuu-ya, te nì kachiñú'ún-de-ya. Ko sava-de tú ní kákandíja-de.

¹⁸ Te nì chaa Jesús, nì ka'an-ya jíin-de: Sikí-rí, a nì chaa Dios taká fuerza ja ío iní andívi jíin iní ñuyívi.

¹⁹ Núsáa te kuá'an jíin'an-ró. Te stá'an-ro tú'un nuu taká ñayivi, ná chú'un iní-i. Te skuánducha-ro-í onde jíin sí'ví máá Táa-yo jíin sí'ví máá Sé'e, jíin sí'ví máá Espíritu Santo.

²⁰ Te stá'an-ro núu-í ná kuándatu-i taká tíñu nì tá'ú-rí nuu-ro. Te máá-rí kaka ndíja-rí jíin-ró nii káni onde kivi ndí'í ñuyívi. Achí-ya. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MARCOS TU'UN VA'A NI CHAA SAN MARCOS

Juan, chaq skuánducha

¹ Yá'a kéjá'á tú'un va'a máá Jesucristo, Se'e Dios.

² Te súan n̄i chaa Isaías tutu, chi chaa jáni tu'un Dios n̄i kuu-de sáa: Kuni so'o-ró, ch̄i tájí-rí ndajá'a-rí kuxnúu-de jaq-de sátu'a-de ichi-ro.

³ Te ndajá'a-ún, kana jaa-de onde nuu n̄i'un té'é: Sátu'a-ró ichi máá Jító'o-yo te sándóo-ró ichi-yá, ach̄i-de, ách̄i Isaías.

⁴ Te Juan, n̄i skuánducha-dé onde nuu n̄i'un té'é. Te n̄i jani-de tu'un jánducha jíin tú'un nakani in̄i, náva'a sá'a Dios tuká'nu in̄i nuu kuáchi.

⁵ Te n̄i chaqoyo taká ñayivi ndáñúu Judea, jíin taká ñayivi núu Jerusalén. Te n̄i skuánducha-dé-i in̄i yucha Jordán. Te kánakani ndaa-i kuáchi-i yúan.

⁶ Te sa'ma ní n̄i'un Juan n̄i kuu ixi camello, jíin in̄i sánch̄i ñii nú'n̄i ch̄i-de. Te n̄i yee-dé ndikuá'yú jíin ndúxi yoko yuku.

⁷ Te n̄i jani-de tu'un: Ichi yatá-rí vai in̄i I'a kúñá'nu-ga vása rúu, ja tú kúñá'nu-r̄i jukuja ndee-r̄i te ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá, ách̄i-de.

⁸ Te ruu, ch̄i jíin ndúcha skuánducha-rí róo jíná'an-ró, ko I'a-ún, ch̄i jíin Espiritu Santo skuánducha-yá róo, ách̄i Juan.

Ja ní janducha Jesús n̄i sá'a Juan

⁹ Te n̄i kuu kivi. Te Jesús, n̄i kenda-ya núu Nazaret ndañúu Galilea. Te n̄i janducha-yá n̄i sá'a Juan in̄i yucha Jordán.

¹⁰ Te n̄i nana-ni-ya in̄i nducha-ún. Te n̄i jin̄i-ya já ní nuña andívi. Te Espiritu n̄i jungava siki-yá natu'un paloma.

¹¹ Te ichi andívi ní kenda in̄i tu'un n̄i ka'an: Máa-ró kúu Se'e-r̄i, te kúndá'ú in̄i-r̄i róo. Te kús̄i in̄i-r̄i jíin-ró. Ach̄i.

Siki já ní jito nchaq tá'an Satanás jíin-yá

¹² Yúan-na te máá Espiritu, n̄i chundá'a-ni-ya kuá'an-ya onde ñu'un té'é.

¹³ Te n̄i kanchaa-ya núu n̄i'un té'é yúan uu xiko kivi, te vása ní jito nchaq tá'an Satanás jíin-yá. Te n̄i kandee-ya jíin kiti xaán. Te máni ndajá'a andívi ní kajatíñu nuu-yá.

Ndasa n̄i kejá'á Jesús jáni-ya tú'un

¹⁴ Yúan-na te onde n̄i kivi Juan vekaqa, te n̄i jaa Jesús ndañúu Galilea, jáni-ya tú'un va'a Dios.

¹⁵ Te n̄i kach̄i-ya: A n̄i jin̄u kivi, te a yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Nakani in̄i jíná'an-ró, te kandíja-ró tú'un va'a-ya.

Ja ní kana-ya xini kúun tá'an chaq

¹⁶ Te n̄i ja'a-ya xín mar Galilea kua'an-ya. Te n̄i jin̄i-ya núu Simón jíin ñani-de Andrés, káskuíta ka'nu-de ñunu-dé in̄i mar, chi chaa kátin̄i t̄iyáká kákuu-de.

¹⁷ Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Kundikin̄i ruu kikoyo-ró, te ná násá'a-r̄i róo chaq t̄iin ñayivi. Ach̄i-ya.

¹⁸ Yúan-na te n̄i kaxndóo-ni-de ñunu-dé. Te n̄i kandikin̄i-de-ya.

¹⁹ Te n̄i jika-ya in̄i tí'li-ga. Te n̄i jin̄i-ya núu Jacobo jíin ñani-de Juan. Se'e Zebedeo kákuu chaq-ún. Suni ká'jin chaq-ún in̄i barco, kánaku'n̄i-de ñunu-dé.

²⁰ Te n̄i kana-ni-ya xini-dé. Te n̄i kaskéndoye-de táa-de Zebedeo in̄i barco-ún jíin mozo-de, te kuangoyo-de yata-yá.

Ja ní keñi'in-ya tach̄i kini

²¹ Te n̄i kivi koyo-de in̄i ñuu Capernaum. Te taká kivi ndetátú n̄i kivi-ni Jesús in̄i ve'e sinagoga, te n̄i stá'an-ya tú'un.

²² Te n̄i kanaa ini-i kájni so'o-i tu'un stá'an-ya, chi n̄i stá'an-ya natu'un chaq ndíso tíñu, nasu natu'un chaq káchaa tutu.

²³ Te in̄i ve'e sinagoga-ún kánde in̄i chaq tá'an tach̄i kini. Te chaq-ún, n̄i kana kó'o-de:

²⁴ Naún kuni-ni jíin-ná jíná'an-ná, Jesús ñuu Nazaret. Vai-ni xnáa-ni náá náún. A jin̄i-ná na ní kúu, chaq ío ndoo nuu Dios, ách̄i.

²⁵ Te Jesús, n̄i ka'an xaán-yá jíin: Kasu yu'u-ro, te kenda-ró-de, ách̄i-ya.

²⁶ Te máá tach̄i kini-ún, xaán ní ja'ni yí'í cháa-ún. Te n̄i kana jíkó'o. Te n̄i kenda kua'an in̄i-de.

²⁷ Te ndivii-í nî kánaa iní-i kándé'-é-i. Te kándatú'un máa-i: Ngún kúu ya'á. Tú'un jáá kúu náún, chí tá'tú ní'in-de tíñu nuu tachí kîni, te kájandatú nuu-dé, áchí-i.

²⁸ Te nî jicha nuu-ni tú'un-ya kuá'an níí táká ndañúu ja ní jíkó ndúu yuñúu Galilea.

²⁹ Te nî kándenda-ni-ya iní ve'e sinagoga. Te nî chakoyo-ya jíin Jacobo jíin Juan ondé ve'e Simón jíin Andrés.

³⁰ Te náchísó Simón, kátúu-ná yí'i kîji-ña. Te nî kaka'an-ni-de jíin-ya ndasa kuu máa-ña.

³¹ Yúan-na te nî jaá-ya. Te nî tiin-ya ndá'a-ñá. Te nî ndukani-ya-ñá. Te nî kee-ni kîji-ún-ña. Te nî jatíñu-ña núu-ya jíiná'an-ya.

Ja ní nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u

³² Te nuu ní iní, nî kee ndikandii, te nî chakoyo cháa kándiso ñayivi kaku'u, jíin ñáyivi tá'an tachí kîni.

³³ Te taká ñayivi ñúu-ún, nî kakutútú-i yuxé'é yúan.

³⁴ Te nî nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u tiní nuu kué'ë. Te nî kiñi'in-ya kuá'a tachí kîni kája'an. Te tú ní já'a-ya tú'un ka'an tachí kîni-ún, chí a kájiní-ún-ya.

Ja ní jikan ta'u-ya nuu ñú'un té'é

³⁵ Te ñá'an xaan ní ndukoo-ya, ondé ná íñaa-gá. Te nî kenda-ya te kua'an-ya ñin lugar ñu'un té'é. Te yúan nî jikan ta'u-ya.

³⁶ Te Simón jíin cháa káxiukú jíin-de, nî kandikín-de-ya.

³⁷ Te nî kanani'in-dé-ya. Te káka'an-de jíin-ya: Taká ñáyivi, kánandúkú-i níí, áchí-de.

³⁸ Te nî kachí-ya jíin-de: Ná kí'on sáva-ga ñuu káxiukú yáni, náv'a a kani-rí tú'un yúan, chí ja yúan ní chaá-rí. Achí-ya.

³⁹ Te kua'an-ya. Te nî jani-ya tú'un iní taká ve'e sinagoga níí ndañúu Galilea. Te nî kiñi'in-ya tachí kîni kája'an.

Ja ní nasáva'a-ya ñin cháa té'yu ndí'yi

⁴⁰ Te ñin cháa té'yu ndí'yi, nî chaá-de nuu-ya. Te nî jukuiñí jíití-de nuu-ya, ká'an ndá'ú-de jíin-ya: Nú kuní-ní, te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

⁴¹ Te Jesús, nî kundá'ú iní-ya-dé. Te nî skáa-ya ndá'a-ya. Te nî ké'é-ya-de. Te nî ka'an-ya jíin-de: Kuní-rí. Ná ndúndoo-ró. Achí-ya.

⁴² Te máa súan-ni nî ka'an-ya, te ndí'yi té'yu cháa-ún, kua'an-ni. Te nî ndundoo-ni-de.

⁴³ Yúan-na te nî ka'an xaan-ya jíin-de. Te tájí-ni-ya-dé kí'in-de.

⁴⁴ Te ká'an-ya jíin-de: Koto-ró, ma ká'an kuti-ro jíin ní ñin-i, chí kuá'an, te stá'an-ro máa-ró núu sutú. Te kundá'a-ró ndátíñu stá'an-ro núu-dé, náv'a a kuní-de ja ní ndundoo-ró, nátu'un nî tá'ú Moisés tíñu sáa, áchí-ya.

⁴⁵ Ko máa-de, nî kenda-de kua'an-de. Te nî kejá'a-de nî jacha xaan-dé tú'un. Te nî kachí-de ná nî ta'an-de. Te tuká-ni ní kúu kivi ndíjin Jesús ondé iní ñuu, ko nî kanchaa síin-ya ñin lugar ñu'un té'é. Te yúan nî kikoyo ñáyivi táká lado nuu-ya.

2

Chaa nî kuyúnú

¹ Te nî kuu yakú kivi. Te nî kivi tuku-ya ñúu Capernaum. Te nî kenda tú'un ja vé'e kánchaa-ya.

² Te nî kakutútú kuá'a xáan ñáyivi núu-ya. Te tuká ní kánda kuti yúxé'é kuíñi-i. Te nî jani-ya tú'un nuu-í.

³ Yúan-na te nî chaá yakú cháa nuu-ya jíin ñin cháa nî kuyúnú, ja kúun tá'an-de kándiso-de cháa-ún.

⁴ Te ja kuá'a ñáyivi-ún, te tú ní kúu kivi-de nuu-ya jíin cháa-ún. Te nî kajuña-de xiní vé'e nuu kánde-ya-ún. Te nuu ní kakaan-de yau-ún, nî kaskúun-de jíto yuu núu kátuu cháa nî kuyúnú-ún.

⁵ Te nî jíin Jesús ja káandíja máa-de. Te nî ka'an-ya jíin cháa nî kuyúnú-ún: Hijo, a ío tuká'nu iní nuu táká kuáchi-ró, áchí-ya.

⁶ Te yúan káxiukú yakú cháa káchaa tutú. Te yúan, nî kajani iní:

⁷ Naja ká'an cháa yá'a súan. Núsáa te tú'un ndíva'a ká'an-de. Ndéja kúu sá'a tuká'nu iní nuu kuáchi, chí ñin-ni máa Dios, áchí.

⁸ Te nî juku'un-ni iní Jesús ja súan kájani iní. Te nî ka'an-ya jíin: Naja kájani iní-ro súan.

⁹ Te ja úu tú'un yá'a, ndéja yíi-ga káa. Á ka'an-rí jíin cháa nî kuyúnú yá'a: A ío tuká'nu iní nuu táká kuáchi-ró; xí ká'an-rí jíin-de: Ndukoo, te naki'in-ró jíto yuu-ro, te kí'in-ro jíin, achí-rí náún.

¹⁰ Ko náv'a a ná kuní-ro já máa Sé'e cháa, ndíso-ya tíñu iní ñuyívi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu iní nuu kuáchi, te ná ká'an-rí inga tú'un jíin cháa nî kuyúnú yá'a núsáa:

¹¹ Jíin-ró ká'an-ri: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró, áchí-ya jíin-de.

¹² Te máá cháa-ún, n̄ ndukoo-ni-de. Te n̄ naki'in-de jito yuu-dé. Te n̄ ndenda-de kua'an-de nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te ndivii-í, n̄ kakee nuu-í kánde'é-i. Te n̄ kanakana jaa-i Dios: N̄a tú kájin̄i kuti-yo súan nátu'un ya'á, áchí-i.

Ja ní kana-ya xini Levi

¹³ Te n̄ kenda tuku Jesús kua'an-ya ondé yu'u mar. Te taká ñáyivi, n̄ jakoyo-i nuu-ya. Te n̄ stá'an-ya tú'un nuu-í.

¹⁴ Te n̄ ja'a-ya kuá'an-ya. Te n̄ jin̄i-ya núu Levi, se'e Alfeo, kánchaa-de nuu kútútu xú'ún ñúu. Te n̄ ka'an-ya jíin-de: Kundikin-ro rúu, áchí-ya. Te n̄ ndukuiñi-de. Te n̄ ndikin-de-ya.

¹⁵ Te Jesús, n̄ yee-yá staa iní ve'e-de. Te suni kua'a cháa xini jíin cháa ká'io kuachi, káyee-dé staa jíin Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-ya, chí ío kua'a-dé kándikin-de-ya.

¹⁶ Te cháa káchaa tutu, jíin cháa fariseo, kánde'é-de ja yee-yá staa jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuachi. Te n̄ kaka'an-de jíin cháa káskuá'a jíin-ya: Naja yee-yá jíi-ya jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuachi, áchí-de.

¹⁷ Yúan-na te n̄ jini so'o Jesús. Te n̄ ka'an-ya jíin-de: Chaa ká'io ndáján, tú kánandi-i-de chaa táná, chí chaa káku'u kúu ja kájinu ñú'ún. N̄a tú vai-ri kana-ri xini cháa ndaa, chí chaa ká'io kuachi kána-ri xini, áchí-ya.

Siki já kondichá iní

¹⁸ Te chaa káskuá'a jíin Juan, jíin já káskuá'a jíin cháa fariseo, ká'io ndichá iní-de. Te n̄ chakoyo chaa-ún. Te n̄ kaka'an-de jíin-ya: Chaa káskuá'a jíin Juan jíin já káskuá'a jíin cháa fariseo, naja ká'io ndichá iní-de, te chaa káskuá'a jíin-ni, tú ká'io ndichá iní-de, áchí-de.

¹⁹ Te Jesús, n̄ ka'an-ya jíin-de: Á kuu kondichá iní ñáyivi ká'jin viko tánda'a, te nú kánchaa yii jíin-i. Chí nú nini kánchaa yii jíin-i, ma kúu kondichá iní-i.

²⁰ Ko chaa ñin kivi já yi-ún, kuxio-de nuu-í. Te kivi-ún, kuu kondichá iní-i.

²¹ Tú ní ñin nachu'un sa'ma jáá núu sú'nyu tu'ú. Chí nú súan, te suni máá já ní nuku'un jáá-ún ka'nchaa-ga ja tu'ú-ún, te ja te'ndé-ún ví'i-gá te'ndé.

²² Te tú ní ñin chu'un vino jáá iní ñii tu'ú. Chí nú súan, te máá vino jáá-ún ndátá ñii-ún, te kati vino-ún, te ñii-ún naa-ni. Ko ñii jáá jíin vino jáá, kúu ja kúu ku'un, áchí-ya.

Ja ní kakachi-de yoko trigo kivi ndétatú

²³ Te ñin kivi ndétatú n̄ ja'a Jesús kua'an-ya ñin nuu káa trigo. Te chaa káskuá'a jíin-ya, kájika-de kua'an-de. Te kákachi-de yoko.

²⁴ Yúan-na te chaa fariseo, n̄ kaka'an-de jíin-ya: Naún kúu ñian. Naja kásá'a-de súan kivi ndétatú, chí tú ío ley. Achí-de.

²⁵ Te máá-ya, n̄ ka'an-ya jíin-de: Á tú ní káka'u kuti-ro tutu naún ní sá'a David, kivi ní kii tundó'o nuu-dé. Te n̄ jíi-de soko, ondé jíin cháa n̄ kaxiukú jíin-de.

²⁶ Te n̄ kivi-de iní ve'e Dios. Te Abiatar n̄ kuu máá sutú ñá'nu-ga. Te n̄ yee-dé statilá i káxiukú ndijín, ja tú ío ley kee ní ñin chaa, chí máni sutú káyee núu. Te suni n̄ ja'a-de nuu cháa káxiukú jíin-de, áchí-ya.

²⁷ Te suni n̄ ka'an-ya jíin-de: Kivi ndétatú n̄ jungoo ja siki cháa; nasu cháa ja siki kivi ndétatú.

²⁸ Núsáá te máá Sé'e chaa, suni jito'o kivi ndétatú kúu-ya, áchí-ya.

3

Ñin chaa n̄ ichi nda'a

¹ Te ingá jíinu n̄ ndivi Jesús iní ve'e sinagoga. Te yúan n̄ io ñin chaa n̄ ichi kájan ñin nda'a-dé.

² Te kánde'é-de nú nasáva 'a-ya-dé kivi ndétatú, náva'a kakan-de kuachi siki-ya.

³ Yúan-na te n̄ ka'an-ya jíin cháa kátí'ichi nda'a-ún: Ichi má'ñú ya'a jukuñi-ro, áchí-ya.

⁴ Te n̄ ka'an-ya jíin-de jíná'an-de: Ndé ley ío siki kivi ndétatú. Á sá'a va'a-yó, xí sá'a ñáa-yo.

Á nama-yó ñin chaa a yani kuu, xí ká'ni-yo ñin ndivi, áchí-ya. Te máá-de, tú ní káka'an kuti-dé.

⁵ Te ndé'é-ya nuu-dé ja ká'jin-de xiin-ya. Te n̄ kití iní-ya. Te n̄ kukuí'a iní-ya já ndáva iní añú-de jíná'an-de. Te n̄ ka'an-ya jíin cháa-ún: Skáa nda'a-ro, áchí-ya. Te n̄ skáa-de nda'a-dé. Te nda'a-dé-ún, n̄ nduva'a i-ñi.

⁶ Yúan-na te n̄ kenda koyo chaa fariseo. Te n̄ kandatú-ún-ni-de jíin cháa herodiano siki-ya, ndasa ka'ni-dé-ya.

Kua'a ñáyivi ní kándikin-i-ya

⁷ Te Jesús, n̄ kusin-ni-ya kuá'an-ya ondé yu'u mar jíin cháa káskuá'a jíin-ya. Te ñáyivi kuá'a xáan ndáñúu Galilea jíin ndáñúu Judea, n̄ kándikin-i-ya.

⁸ Te suni ondé ñuu Jerusalén jíin Idumea, jíin ingá lado yucha Jordán, jíin ndáñúu Tiro jíin Sidón. Kua'a xáan ñáyivi, n̄ kájin̄i tu'un-i ná ñá'nu tiñu ní sá'a-ya. Te n̄ chakoyo-i nuu-ya.

⁹ Te n̄i ka'an-ya j̄in cháa káskuá'a j̄in-ya ja ná kót'u'a ñin barco lúli kivi-ya, náva'a tú kaxin-i-ya. Ch̄i kua'a xáan ñáyivi-ún ío.

¹⁰ Chi n̄i nasáva'a-ya ñáyivi kuá'a. Te taká ñáyivi káku'u kue'e, n̄i kakandita-i nuu-yá, ja ké'é-i-ya kákuñ-i.

¹¹ Te tach̄i k̄ini nú n̄i kajini nuu-yá, te kájukuiñ̄i j̄iti núu-yá. Te kákana kó'ó: Máá-ní kúu Se'e Dios, áchi j̄iná'an.

¹² Ko máá-yá, n̄i ka'an xaan-ya j̄in ja ná tú stá'an ndij̄in-ún-ya.

Ja ní kaji-ya uxí uu cháa skuá'a j̄in-ya

¹³ Te n̄i kaa-ya kuá'an-ya onde yuku. Te n̄i kana-ya xini ndé cháa jata'an in̄i máá-yá. Te n̄i jakoyo-de nuu-yá.

¹⁴ Te n̄i jani-ya uxí uu tá'an cháa, kuiñi-de j̄in-ya. Te táji-yá-de k̄ingoyo-de kani-de tu'un.

¹⁵ Te kundiso-de tiñu ja násáva'a-de ñáyivi kú'u. Te kiñi'in-de tach̄i k̄ini k̄ingoyo.

¹⁶ Te Simón, n̄i naskúnáni-yá-de Pedro.

¹⁷ Te Jacobo, se'e Zebedeo, j̄in Juan ñani Jacobo, n̄i naskúnáni-yá ndendúu-de Boanerges, ja kuni ka'an: Cháa nátu'un taja.

¹⁸ Te sava-ga-de nání-de Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo se'e Alfeo, Tadeo, Simón ñuu Caná,

¹⁹ onde j̄in Judas Iscariote, ja ní nastúu-de-ya. Yúan-na te n̄i kivi koyo-de ñin ve'e j̄in-ya.

²⁰ Te n̄i ndutútú tuku kua'a ñáyivi. Te ni tuká ní kúu kee-yá staq j̄in-de.

²¹ Te n̄i kajini tu'un tá'an-ya. Te n̄i kakenda-de vai-de ja tiin-de-ya. Chi n̄i kaka'an-de: Káku'u-de, áchi-de.

Tu'un ndiva'a sik̄i Espiritu Santo

²² Te ja káchaa tutu, n̄i kikoyo onde ñuu Jerusalén, n̄i kaka'an: Yí'i-de Beelzebú. Te j̄in tach̄i k̄ini ñá'nu kiñi'in-de tach̄i k̄ini kája'an, áchi.

²³ Te n̄i kana-ya xini j̄iná'an. Te n̄i ka'an-ya tú'un yátá j̄in: Ndasa kuu kiñi'in Satanás-ún Satanás k'i'in, áchi-ya.

²⁴ Te nú ñin ñuu sás̄in máá te kánakuatá'an máá, te ñuu yúan ma kúni'in.

²⁵ Te nú ñin ve'e sás̄in máá te kánakuatá'an máá, te ve'e yúan ma kúni'in.

²⁶ Te nú Satanás kánakuatá'an máá te sás̄in máá, ma kúni'in, ch̄i sasua naa, áchi-ya.

²⁷ Tú ni ñin cháa kuu kivi-de in̄i ve'e cháa kándáj̄an te sákuí'ná-de ndatíñu, te nú tú xna'an-ga ku'ñi-de cháa ndáj̄an-ún. Yúan-na te kuu sákuí'ná-de ndatíñu cháa-ún.

²⁸ Jandáa ká'an-ri j̄in-ró ja koo tuká'nu in̄i nuu táka kuachi kásá'a cháa, te suni nuu tú'un ndiva'a nú ñani ka'an-de j̄iná'an-de.

²⁹ Ko nú ñin cháa ká'an-de tu'un ndiva'a sik̄i Espiritu Santo, ma koo kuti tuká'nu in̄i-ya núu-dé, ch̄i sua kundiso-de kuachi ñí káni, áchi-ya.

³⁰ Chi n̄i kaka'an-de: Tá'an-de tach̄i k̄ini, áchi-de.

Náa-ya j̄in ñani-ya

³¹ Te n̄i cháa náa-ya j̄in ñani-ya, te ká'jin-ña yatá ké'e. Te n̄i katáji-ña tú'un kua'an kákana-ña xini-yá.

³² Te ñáyivi kuá'a káxiukú ñí núu-yá-ún, n̄i kaka'an-i j̄in-ya: Kuándé'é-ní, ch̄i n̄i cháa náa-ní j̄in ñani-ní ká'jin-ña yatá ké'e kánandúkú-ña ñí, áchi-i.

³³ Te máá-yá, n̄i ka'an-ya: Ndéja kúu náa-ri te ndéja kákuu ñani-ri, áchi-ya.

³⁴ Te ndé'é-yá nuu ñáyivi káxiukú ñí núu-yá-ún, te n̄i ka'an-ya j̄in-i: Kuni so'o-ró, ch̄i ya'a kúu náa-ri j̄in ñani-ri.

³⁵ Chi ñáyivi sk̄ikuu tiñu kuni Dios, j̄an kúu ñani-ri, kúu kua'a-ri, kúu náa-ri, áchi-ya.

4

Tu'un yátá sik̄i cháa sáka trigo

¹ Te yu'u mar n̄i kejá'a tuku-ya ní stá'an-ya tú'un. Te n̄i k̄andutútú kuá'a xáan ñáyivi núu-yá. Te ja yúan ni kivi-ya ní jungoo-ya in̄i ñin barco nuu mar. Te taká ñáyivi-ún, n̄i kakendgo-i káxiukú-i nuu ñú'un.

² Te n̄i stá'an-ya kuá'a tú'un yátá núu-í. Te n̄i ka'an-ya j̄in-i:

³ Kuni so'o te kunj-rq: ñin cháa sáka trigo, n̄i kenda-de sáka-dé.

⁴ Te n̄i kuu ja ní kenda-de sáka-dé, te ñin nunj-ún, n̄i jungava yu'íchi. Te n̄i cháa tisaq. Te n̄i kakókó-tí.

⁵ Te inga, n̄i jungava nuu ñú'un yúu, nuu tú ío kua'a ñú'un. Te n̄i kana yach̄i-ni, ch̄i tú ío kókon ñu'un.

⁶ Te nuu ní kana ndikandii, te n̄i kasun-ni. Te n̄i ich̄i, ch̄i tú yo'o ní ío.

⁷ Te inga, n̄i jungava ma ñú' ínu. Te n̄i ja'nu íñu-ún. Te n̄i jas̄u nuu. Te tú ní kúun nunj.

⁸ Te sava, ni kajungava nuu ñú'un vá'a. Te ni kaja'nu. Te ni nakoko. Te ni kuun nunj. ñin ja okó uxj, inga ja uní xiko, te inga ja ñin ciento, áchí-ya.

⁹ Yúan-na te ni ka'an-ya jín-de: Chaa ío so'o kuni ná'ín, te ná kúni so'o-de.

¹⁰ Te nuu ní ndoo máa-na-ya, te chaa ká'jin yani nuu-yá jín ndí'uxí uu chaa káskuá'a jín-yá, ni kajika tu'un-de-ya síkí tú'un yátá-ún.

¹¹ Te ni ka'an-ya jín-de: A kuajuku'un iní-ro tú'un yísá'í yá'a, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ko jín já sñin síkí ká'jin, chí máni jín tú'un yátá ká'an-ri taká tu'un.

¹² Náva'a vasa kánde'é, ná ndé'é ko ma chú'un iní. Te vasa kájiní so'o, ná kúni so'o ko ma júku'un iní. Náva'a ma ná jó káva iní, te koo tuká'nu iní nuu taká kuachi, áchí-ya.

¹³ Te ni ka'an-ya jín-de: Tú kájuku'un iní-ro tú'un yátá yá'a náún. Ndasá juuku'un iní-ro sáva-ga tu'un yátá núsáá.

¹⁴ Chaa sáka trigo kúu chaa sáka tú'un.

¹⁵ Te nunj ní kajungava yu'íchi kákuu chaa ni saká tú'un iní-de. Ko nú ni kajini so'o-de, te cháa-ni Satanás te jánchaa-ni tu'un ni saká iní añú-de-ún kua'an-ni jín.

¹⁶ Te nunj ní saká núu ñú'un yúu, kákuu chaa kájiní so'o tu'un, te kúsi iní-de jín.

¹⁷ Ko túu nuu káka yo'o iní-de. Te yaku-ni kivi kánda. Te nú ni ndonda tundó'o síkí-dé, xí nú ni sándivá'a-i jín-de síkí tú'un-ún, te kánayu'ú-ni-de.

¹⁸ Te nunj ní saká má'ñú iñu kákuu chaa kájiní so'o tu'un.

¹⁹ Ko kácutéñu-de jín ndátíñu-de. Te kákuuní-de kukúká-de, te káxndá'ú-de máa-de jín. Te kácutóó iní-de síkí sáva-ga ndatíñu. Ndí'í yá'á sátéñu-de te jasú nuu tú'un-ún, te tú kúun nunj.

²⁰ Te nunj ní saká núu ñú'un vá'a kákuu chaa kájiní so'o tu'un. Te kájatá'ú-de te kája'a-de nunj. ñin-de okó uxj, inga-de unj xiko, te inga-de ñin ciento, áchí-ya.

Tu'un yiti

²¹ Te suni ni ka'an-ya jín-de: Á júkuifí yiti já kúndij sa'í chí nundóó, xí chí jito. Á tú kundij nuu candelero.

²² Chí tú ío ní ñin tiñu yísá'í sáni, chí taká-ni stá'an ndijin-ya. Ni tú ío ní ñin tu'un yísá'í sáni, chí taká-ni vai ndijin sá'a-ya.

²³ Chaa ío so'o kuni ná'ín, te ná kúni so'o-de, áchí-ya.

²⁴ Te suni ni ka'an-ya jín-de: Ná kúni so'o va'a-ró. Chí jín kú'a ja káchiku'a-á-ro, suni nakukua-á-ro. Te ndaa-ga síkí máa-ró já kájiní so'o-ró.

²⁵ Chí chaa ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé. Te chaa ja ná tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún te kuxio kí'ín, áchí-ya.

Tu'un tata ni ja'nu

²⁶ Te ni ka'an-ga-ya: Ñuu nuu tá'ú Dios tiñu kúu nátu'un ñin chaa ni chí'i-de tata nuu ñú'un.

²⁷ Te kixí-de ñúu te ndúko-de ndúu. Te tata-ún a kána te já'nu. Te máa-de, tú jini-de ndasa sá'a.

²⁸ Chí máa ñú'un kúu ja já'a nunj. Xna'an-ga vü, te vása kána yoko. Yúan-na te nunj ndoo chí yoko-ún.

²⁹ Te nú ni kuaan nuní-ún, te skívi-ni-de jóso, chí a ni jaá kivi tá'nu, áchí-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

³⁰ Te ni ka'an-ya: Náj jín ká'an-yo já ndása kuni koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Xí na tu'un yátá skétá'an-yó jín.

³¹ Kúu nátu'un ndikin yuá mostaza ja nú ni jicha nuu ñú'un, te yuán kúu ñin tata lúli-ga vása taká tata ío nuu ñú'un-ún yá'a.

³² Ko nú a ni jicha. Te kana, te já'nu xa'an-gá vása taká-ga yuá. Te kúná'nu nda'a. Te tisaa ío andívi vatu-ni sá'a-tí taká-tí chí kati-ún, áchí-ya.

³³ Te kua'a tú'un yátá súan ni ka'an-ya jín ñáyivi, ndasa ni kákaanda máa-i kuni so'o-i.

³⁴ Te nú tú tu'un yátá te tú ká'an-ya jín-i. Chí máni máa-ni nuu cháa káskuá'a jín-yá ni kachí kaji-yá taká tu'un.

Ja ní jukuifí tachí xa'an ní sá'a-ya

³⁵ Te ni iní kivi-ún. Te ni ka'an-ya jín-de: Ná kija'a-yó íchi lado-ún, áchí-ya.

³⁶ Te ni kaxndóo-de ñáyivi kuá'a-ún. Te súan-ni ni kajaka-de-ya iní ñin barco. Te suni kua'an yaku-ga barco lúli jín-yá.

³⁷ Te ni ndonda ñin tachí xa'an. Te suni ni ndonda su'ma mar, ni kivi iní barco-ún. Te barco-ún kuni chítu ndúcha iní núu.

³⁸ Te máa-yá, kánde-ya ondé yata barco-ún, kixí-ya síkí ñin sa'ma yí'í xinj. Te ni kaxndúko-de-ya. Te káka'an-de jín-yá: Maestro, á tú nákaní iní-ní ja náa-yo, áchí-de.

³⁹ Te ni ndukoo-ya. Te ni ka'an xa'an-yá nuu tachí-ún. Te ni ka'an-ya jín mar-ún: Ná'ín-ni koo-ró, júkuifí, áchí-ya. Te ni júkuifí tachí-ún, te ná'ín yúu í-ní ní kuu.

⁴⁰ Te nĭ ka'an-ya jíin-de: Naja káyu'ú-ro. Naja tú kákandĭja-ró, áchĭ-ya.

⁴¹ Te nĭ kayu'ú xaan-dé. Te nĭ kaka'an-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a núsáá, ja ondé tachĭ jíin mar kájandatĭ nuu-dé, áchĭ-de.

5

Chaa tá'an tachĭ kĭni ndañú Gadara

¹ Te nĭ jakoyo-ya ingá lado mar ndañú Gadara.

² Te nĭ kenda-ya inĭ barco-ún. Te onde ve'e añú nĭ kenda ĩn cháa tá'an tachĭ kĭni, te nĭ ketá'an-nĭ-de jíin-yá.

³ Te ncháá-de ma'ñú vé'e añú. Te tú nĭ ĩn kúndéé kú'nĭ-de jíin cadena.

⁴ Chĭ kua'a xaán jínu nĭ nu'nĭ-de jíin manea jíin cadena. Ko cadena-ún, ndĭ'i-nĭ nĭ ja'nu sava-de. Te manea-ún, ndĭ'i-nĭ nĭ kukuáchĭ ní sá'a-de. Te tú nĭ ĩn kúndéé jíin-de ka'nu-de.

⁵ Te taká kivĭ ndúú ñúú-nĭ jĭka-de yuku jíin má'ñú vé'e añú. Te kána jíin-de, te stuĭjĭ-dé máá-de jíin yúu.

⁶ Te nĭ jinĭ-de ja á jĭká-ga vai Jesús. Te nĭ chaa-de corre kua'an-de nuu-yá. Te nĭ jukuĭñĭ jíitĭ-de nuu-yá.

⁷ Te nĭ kana kó'ó-de: Naún sá'a-nĭ jíin-ná Jesús, Se'e Dios, I'a kúñá'nu xaán. Ká'an nda'ú-ná jíin-nĭ onde jíin Dios, ma xndó'o-nĭ náá, áchĭ-de.

⁸ Chĭ nĭ ka'an-ya: Tachĭ kĭni, kenda kĭ'in-ro inĭ cháa yá'a, áchĭ-ya.

⁹ Te nĭ jĭka tu'un-yá-de: Naún nánĭ-ró. Te máá-de, nĭ ka'an-de: Chaa kua'a xaán nánĭ-ná, chĭ kua'a-ná ío, áchĭ-de.

¹⁰ Te nĭ ka'an nda'ú-de jíin-yá ja má kĭñi'in-ya-dé ñuu-ún kĭ'in-de.

¹¹ Te yani yuku yúan ío ĩn tiku'nĭ ká'nu kĭni kájĭtu-tĭ.

¹² Te tachĭ kĭni-ún, nĭ kaka'an nda'ú jíin-yá: Tájĭ-nĭ náá ná kĭngoyo-ná kivĭ-ná inĭ kĭni yúan, áchĭ.

¹³ Te Jesús, nĭ ja'a-ya tú'un. Te nĭ kenda tachĭ kĭni-ún ká'ja'an. Te nĭ kivĭ koyo inĭ kĭni. Te tiku'nĭ kĭni-ún, nĭ kajungoyo-tĭ ĩn yukáva onde inĭ mar. Te kĭni-ún ío nátĭ'un uu mil-tĭ. Te nuu mar nĭ kajĭ'i-tĭ.

¹⁴ Te cháa kándĭto-tĭ yúan, nĭ kajĭnu-de. Te nĭ kakastĭ'ún-de nuu ñúú jíin núu rancho. Te nĭ chakoyo ñayĭvi-ún kánde'é-i naún ní kuu.

¹⁵ Te nĭ chakoyo-i nuu Jesús. Te nĭ kajĭni-i nuu cháa nĭ ndo'o jíin tachĭ kĭni-ún. Te kánchaa-de, ñú'un-de sa'ma, te a nĭ nduva'a xĭni-dé. Te nĭ kayu'ú-i.

¹⁶ Te cháa nĭ kajĭnĭ-ún, nĭ kakastĭ'ún-de nuu ñayĭvi vái koyo ndasa nĭ ta'an cháa nĭ yĭ'i tachĭ kĭni-ún, te ndasa nĭ kuu jíin kĭni-ún.

¹⁷ Te nĭ kakejá'á-de nĭ kaka'an-de jíin-yá ja ná kenda-ya ñúu-de kĭ'in-ya.

¹⁸ Te nĭ kivĭ-ya inĭ barco. Te cháa nĭ ta'an tachĭ kĭni-ún ká'an nda'ú-de jíin-yá, ja kúndee-de jíin-yá kuni-de.

¹⁹ Ko Jesús, tú ní ja'a-ya tú'un, chĭ nĭ ka'an-ya jíin-de: Kuáno'on vé'e-ró núu tá'an-ró. Te kani-ró tú'un ná ñá'nu xaán tíñu nĭ sá'a máá Jĭto'ro jíin-ró, te ndasa nĭ kundá'ú inĭ-ya róo, áchĭ-ya.

²⁰ Te nĭ kee-de kua'an-de. Te nĭ kejá'á-de nĭ jacha-de tu'un inĭ ñuu Decápolis ná ñá'nu xaán tíñu nĭ sá'a Jesús jíin-de. Te ndivĭi ñayĭvi yúan, nĭ kánaa inĭ-i kájĭni tu'un-i.

Tu'un sesí'í Jairo

²¹ Te nĭ ja'a tuku Jesús kua'an-ya jíin barco ingá lado. Te nĭ kándutútú kuá'a xaán ñayĭvi núu-yá. Te máá-yá, kándĭj-ya yú'u mar.

²² Te nĭ cháa ĩn cháa nánĭ-de Jairo kúñá'nu-de inĭ ve'e sinagoga. Te nĭ jinĭ-de nuu-yá. Te nĭ jukuĭñĭ jíitĭ-de nuu-yá.

²³ Te nĭ ka'an nda'ú téyĭ-de jíin-yá: Sesí'í-ná a yani kuu-i. Kĭ'in-yo te xndéé-nĭ nda'a-nĭ sikĭ-í náva'a ná káku-i, te nachaku-i, áchĭ-de.

²⁴ Te nĭ kee-ya kuá'an-ya jíin-de. Te nĭ kandikĭn kua'a ñayĭvi ká'ja'an-i jíin-yá. Te nĭ kajaxĭn-i-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ĩn ña'an kú'u kue'e niñĭ

²⁵ Te yúan ío ĩn ña'an ní kuu uxĭ uu kuia ndó'o-ña kué'e játi niñĭ-ñá.

²⁶ Te xaán ní ndo'o-ña jíin ñátaná. Te nĭ janĭ-ña táká ja ñáva'a-ña jíin. Te tú kuti ní kúu tana, chĭ sasua ví'í-gá nĭ sá'a.

²⁷ Te nĭ jinĭ tu'un-ña tú'un Jesús. Te nĭ ja-ña íchi yatá-yá ma'ñú ñayĭvi kuá'a-ún. Te nĭ ké'é-ña sá'ma-yá.

²⁸ Chĭ nĭ ka'an-ña: Nú ná ké'é-rĭ vasté sá'ma-yá, te kaku-rĭ. Achĭ-ña.

²⁹ Te onde nuu kána niñi-ña-ún, ni ichi-ni. Te ni jini-ña já onde iní yiki kúñu-ña ní nduva'a tundó'o tá'an-ña-ún.

³⁰ Te Jesús, ni jini-ni iní máa-yá ja ní kenda fuerza-ya kuá'an. Te ni jío káva-ya núu ñáyivi kuá'a. Te ni ka'an-ya: Ndeja ní ké'é sá'ma-rí, áchí-ya.

³¹ Te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kaka'an-de: Nde'é-ní ja ñáyivi kuá'a yá'a kájaxin-i níí, te áchí-ní: Ndeja ní ké'é rúu, áchí-de.

³² Te máa-yá, yá'a yúan ndé'é-yá nává'a kuni-ya ndéja ní sá'a.

³³ Yúan-na te ña'an-ún, yú'ú-ña te kisi-i-ña, chi a jini-ña ndasa ni ta'an-ña. Te ni chaá-ña. Te ni jukuñiñi jiti-ña núu-yá. Te ni kachi ndaa-ña táká tu'un.

³⁴ Te máa-yá, ni ka'an-ya jíin-ña: Hija, ni kandíja-ró te yuán ní kaku-ró. Ma yú'ú-ro, chi ni nduva'a-ró tundó'o tá'an-ro, áchí-ya.

Ja ní nachaku sesí'í Jairo

³⁵ Te sá súan ká'an-ya, te ni chakoyo ñáyivi ká'jin ve'e chaá kúñá'nu iní ve'e sinagoga, te ni kaka'an-i jíin-de: A ni jí'í sesí'í-ní. Naja stá'an-ga-ní Maestro, áchí-i.

³⁶ Te Jesús, ni jini so'o-ya tú'un yá'a ja súan ni kaka'an-i jíin cháa kúñá'nu iní ve'e sinagoga. Te ni ka'an-ya jíin-de: Ma yú'ú-ro. Kandíja te ni kuu-ni, áchí-ya.

³⁷ Te tú ní já'a-ya tú'un kundikín ni ñin yata-yá, chi máa-ni Pedro jíin Jacobo jíin ñani-de Juan.

³⁸ Te ni chakoyo-ya ve'e chaá kúñá'nu iní ve'e sinagoga. Te ni jini-ya já kúvaa, kánde'e, kákana jikó'o xa'an kákuu.

³⁹ Te ni kivi-ya. Te ni ka'an-ya: Naja kákuvaa-ro kánde'e-ro. Te suchí sí'í yá'a, tú ní jí'i-i, chi kixi-ni-i, áchí-ya.

⁴⁰ Te ni kasákátá ñáyivi-ún nuu-yá. Ko máa-yá, ni kiñi'in ndi'i-ya-i kája'an-i yata ké'e. Te ni ki'in-ya máa-ni táa náa suchí sí'í-ún, jíin cháa ká'jin jíin-yá, te ni kivi-ya núu kátuu suchí sí'í-ún kua'an-ya.

⁴¹ Te ni tiin-ya ndá'a suchí sí'í-ún. Te ni ka'an-ya jíin-i: Talita cumi, ja kuni ka'an: Súchi, jíin-ró ká'an-ri, nduko, áchí-ya.

⁴² Te ni nduko-ni suchí sí'í-ún. Te ni jika-i, chi a ío-i uxí uu kua. Te ni kánaa iní-de kánde'é-de, te xa'an káyu'ú-de.

⁴³ Te Jesús, ni ka'an xa'an-yá jíin-de ja tú ní ñin kuni tu'un. Te ni ka'an-ya jíin-de ja ná kuá'a-de ja kéé-í.

6

Ja ní kaske'ichi-i-ya ñúu Nazaret

¹ Te ni kenda-ya yúan. Te ni najaa-ya ñúu-ya. Te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kundikín-de-ya kája'an-de.

² Te máa kivi ndetátú ni stá'an-ya tú'un iní ve'e sinagoga. Te kua'a ñáyivi, ni kánaa iní-i ká'jini ná'in-i. Te káka'an-i: Nde ní ni'jin cháa yá'a tu'un yá'a. Te naún kuni ka'an tu'un ndichí ní ni'jin-dé-ún. Te naún siki kúu tiñu ñá'nu ja sá'a-de jíin ndá'a-dé-ún.

³ Nasu yá'á kúu chaá túji yúnu. Te nasu sé'e María, ñani Jacobo jíin José jíin Judas jíin Simón kúu-de náun. Á tú ká'jin kua'a-de jíin-yó yá'a, áchí-i. Te súan ni kakuja'a iní-i jíin-yá.

⁴ Te Jesús, ni ka'an-ya jíin-i: Chaá jani tu'un Dios, máni ñuu-de jíin tá'an-de jíin iní ve'e-de kúu ja tú kaka'an tu'un jíin-ún jíin-de, áchí-ya.

⁵ Te tú ní kúu sá'a-ya ní ñin tiñu ñá'nu yúan. Chi yaku-ni ñáyivi kaku'u ni nasáva'a-ya, já ní xndée-ya ndá'a-yá siki-í.

⁶ Te náa iní-ya ndé'é-yá ja tú kákandíja máa-i. Te ni jikó núu-ya ní ñúu yani. Te ni stá'an-ya tú'un.

Ja ní táji-yá ndí'uxí uu-de kája'an-de

⁷ Te ni kana-ya xiní uxí uu chaá káskuá'a jíin-yá. Te táji-yá ndí'úu ndí'úu-de kinyoyo-de. Te ni ja'a-ya fuerza iní-de ja kúndéé-de jíin tachí káni.

⁸ Te ni tá'ú-yá tiñu nuu-dé ja tú kuti naún kúndiso-de kuu-de ichi. Ni ñunu, ni statilá, ni xu'ún kúnu'ni sanchi-de. Chi máa vara-ni kundá'a-de.

⁹ Ko ki'vi-de ndijan. Te tú ku'un-de uu su'nu, áchí-ya.

¹⁰ Te suni ni ka'an-ya jíin-de: Nani ve'e kúu nú ni kivi-ró, te kendoo-ró iní ve'e-ún onde ní kenda-ró yúan kua'an-ro.

¹¹ Te taká ñuu tú kájatá'ú róo yúan, ní tú káchu'un iní tu'un ká'an-ro, onde ní kenda-ró yúan te skóyo-ró tikacha iní ja'a-ro, te súan kani ndaa-ro tú'un nuu-í. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja vitá-ga koo kuachi siki ñúu Sodoma jíin ñúu Gomorra kivi kú juicio, vasa siki ñúu-ún, áchí-ya.

12 Te nĭ kenda koyo-de. Te nĭ kajani-de tu'un ja taká ñayivi ná nákani inĭ-i.

13 Te suni kua'a tachi kĭni nĭ kakiñi'in-de kaja'an. Te jĭn aceite nĭ kaçhi'i-de ñayivi kaku'u, te nĭ kanasáva'a-de-i.

Ja ní jĭ'i Juan, chaq skuánducha

14 Te rey Herodes, nĭ jini tu'un-de tu'un Jesús, çhi sí'ví-yá nĭ jichá nuu ndijin kua'an. Te nĭ ka'an-de: Jan jaan, Juan ja ní skuánducha-ún, nĭ nachaku ma'ñú ndíyĭ. Ja yúan sátiñu tiñu ñá'nu xaan inĭ núsáá, áchĭ-de.

15 Ko sava-i nĭ kaka'an-i: Elías kúu-de. Te sava-ga-i nĭ kaka'an tuku-i: ñin chaq jáni tu'un Dios kúu-de, nátu'un chaq nĭ kajani tu'un-ya ondé sáá, áchĭ-i.

16 Te nĭ jini tu'un Herodes. Te nĭ ka'an-de: Yuán kúu Juan ja ní janchaa-ri xinĭ, te nĭ nachaku núsáá, áchĭ-de.

17 Chĭ suni máa Herodes, a nĭ táji-de chaq nĭ jatĭin Juan. Te nĭ ju'ni-de chaq. Te nĭ chindee-de chaq vekaa ja kuáchi Herodías, ñasí'í Felipe ñani máa Herodes. Chi nĭ janchaa-de-ña kúu tuku-ña ñasí'í-de.

18 Te Juan, a nĭ kana jĭn-de nuu Herodes: Tú ío ley kuaka-ró ñasí'í ñani-ro, áchĭ-de.

19 Ko ña'an, Herodías-ún, nĭ jito yu'u-ña Juan, çhi ka'ni-ña-de kunĭ-ña núú. Ko tú ní kúu sá'a-ña.

20 Chĭ Herodes, nĭ yu'ú-de nĭ jito-de Juan, çhi jini Herodes ja cháa ndaa chaq ndoo kúu Juan. Te nĭ ndĭto va'a-de chaq. Te jini ná'in-de ja ká'an Juan, te náa inĭ-de ndé'é-de. Te nĭ io inĭ io añú-de nĭ jini ná'in-de tu'un ká'an Juan.

21 Te ñin kivi ní kusĭ inĭ Herodes. Te nĭ sá'a-de ñin viko kivi ní kaku-de. Te nĭ sá'a-de ñin ja kúxini chaq kakuñá'nu jĭn-de, jĭn cháa kakuu general, jĭn cháa kakuñá'nu ñuu Galilea.

22 Te nĭ kivi sesí'í máa Herodías jita já'a-i. Te Herodes jĭn taká chaq káyee staa jĭn-de, nĭ kakusĭ inĭ-de nĭ sá'a-i. Te rey-ún, nĭ ka'an-de jĭn súchi sí'í-ún: Kakan naún kunĭ-ro núu-rĭ te ná kuá'a-ri nuu-ro, áchĭ-de.

23 Te nĭ jatĭ'un téyĭ-de: Taká naún kunĭ-ro kakán-ro núu-rĭ te ná kuá'a-ri nuu-ro, vasa ondé sava ñuu ja tĭin-ri, áchĭ-de.

24 Te nĭ kenda-i kua'an-i. Te nĭ ka'an-i jĭn náa-i: Naún kakán-ná nuu-dé, áchĭ-i. Te nĭ ka'an-ña jĭn-i: Xinĭ Juan ja skuánducha-ún kakan-ro, áchĭ-ña.

25 Yúan-na te máa-i, nĭ ndĭvi-ni-i nuu rey. Te nĭ jikān-i: Vina ncha te kunĭ-ná kuá'a-nĭ xinĭ Juan ja skuánducha-ún nuu-ná kundee nuu ñin ko'o, áchĭ-i jĭn-de.

26 Te rey-ún, nĭ kuxĭ xáan inĭ-de. Ko sikĭ já ní jatĭ'un téyĭ-de, jĭn sikĭ já ní kajini so'o chaq káyee staa jĭn-de, te tú ní kunĭ-de sásá'an-de kuá'a-de nuu-i.

27 Te rey-ún, nĭ táji-ni-de ñin soldado ndĭto yuxé'é-ún kua'an kuakĭ'in xinĭ Juan.

28 Te soldado-ún, nĭ ja'an. Te nĭ janchaa xinĭ Juan inĭ vekaa. Te nĭ chaq jĭn xinĭ-ún kánde nuu ñin ko'o. Te nĭ ja'a nuu súchi sí'í-ún. Te sŭchĭ-ún, nĭ ja'a-i nuu náa-i.

29 Te nĭ kajini tu'un chaq káskuá'a jĭn Juan. Te nĭ jakoyo-de, nĭ kandaña-de yiki kúñu-ún. Te nĭ kaçhindee-de inĭ ve'e añú.

Ja ní kandutútu cháa apóstol nuu-yá

30 Te chaq apóstol, nĭ kandutútu-de nuu Jesús. Te nĭ kanakani-de tu'un taká tiñu nĭ kasá'a-de, jĭn tú'un nĭ kastá'an-de.

31 Te máa-yá, nĭ ka'an-ya jĭn-de: Ña'an sĭin ñin lugar ñu'un té'é, te ndetátĭ-ro ñin tí'í, áchĭ-ya. Chĭ kua'an vai kua'a ñayivi kakuu-i. Te ní tú ní kánuña-ya já kée-yá staa.

32 Te kaja'an-ya inĭ ñin barco ondé nuu ío sĭin ñu'un té'é.

33 Te nĭ kajini ñayivi já kaja'an-ya. Te nĭ kanakuni-i-ya. Te ondé taká ñuu nĭ kajini-i nĭ kakutútu-i yúan. Te nĭ jakoyo-i xna'an-ga vásá máa-yá. Te nĭ kakutútu-i nuu-yá.

34 Te nĭ kenda Jesús. Te nĭ jini-ya ñayivi kuá'a xáan-ún. Te nĭ kundá'ú inĭ-ya-í, çhi nátu'un ri tú jito'o súan ká'jin-i. Te nĭ stá'an-ya kuá'a tú'un nuu-i.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

35 Te sáa çhi a kuá'ini, te chaq káskuá'a jĭn-yá, nĭ jaq-de nuu-yá. Te nĭ kaka'an-de: Yá'a çhi máa ñú'un té'é kúu, te a kuá'ini.

36 Núsáá te táji-nĭ-i ná kĭngoyo-i taká rancho jĭn taká ñuu yani yá'a, te ná kuáan máa-i staa kée-í, çhi tú naún kée-í, áchĭ-de.

37 Te máa-yá, nĭ ka'an-ya: Kuá'a máa-ró já kée-í, áchĭ-ya jĭn-de. Te nĭ kaka'an-de jĭn-yá: Kĭngoyo-ná te kuaan-ná uŭ ciento peso staa te kuá'a-ná kee-í náún, áchĭ-de.

38 Te nĭ ka'an-ya jĭn-de: Nasaa staa káñiso-ró. Kuándé'é, áchĭ-ya. Te nuu ní kajini-de, te nĭ kaka'an-de: U'un státilá te uŭ tĭyáká ío, áchĭ-de.

39 Yúan-na te nĭ tá'ú-yá tiñu nuu ñayivi-ún ja ná júngo sĭin ñin nuu ñin nuu-í sikĭ ichá kuí.

40 Te n̄ kajungoo yukun-i, ñn ciento, ñn ciento-i, j̄ín úu xiko ux̄i, uu xiko ux̄i-i.

41 Te n̄ ki'in-ya nd̄í'ún st̄atílá-ún j̄ín úu t̄iyáká-ún. Te n̄ ndakoto-ya íchi ándíví. Te n̄ j̄ikan ta'u-yá ja'a st̄atílá. Te n̄ sákuáchi-yá st̄atílá-ún. Te n̄ ja'a-ya núu cháa káskuá'a j̄ín-yá n̄ kajani-de nuu-í. Te n̄ saka-yá nd̄í'ún t̄iyáká-ún nuu táká-i.

42 Te ndivii ñáyivi-ún, n̄ kayee-í. Te n̄ kanda'a ch̄i-i.

43 Te n̄ kanastútú-de ja ní kendoo kuáchi, onde ux̄i uu j̄ika chítu nd̄íi kúu, onde j̄ín t̄iyáká.

44 Te cháa n̄ kayee-ún j̄ínu onde u'un mil-de.

Ja ní jika já'a-ya nuu mar

45 Yúan-na te n̄ skandá-ni Jesús cháa káskuá'a j̄ín-yá, n̄ kivi koyo-de in̄i barco. Te ná kúnúu-de nuu-yá k̄ingoyo-de ingá lado yu'u mar nuu ñúu Betsaida. Ch̄i kuéé jachá-ya ñáyivi kuá'a-ún.

46 Te n̄ nakuatá'u-yá nuu ñáyivi-ún kuangoyo-i. Te n̄ kee-ya kuá'an-ya onde yuku kuákakan ta'u-yá.

47 Te n̄ ini, te barco-ún a kánde onde ma'ñú mar. Te máá ñn-na-ya ní ndoo-ya núu ñú'íchi.

48 Te n̄ jin̄i-ya já ní kakuítá-de káskáka-de barco-ún, ch̄i sua n̄ nana nuu tach̄i. Te t̄ikuáán-na kúu, te n̄ cháa-ya núu-dé jika já'a-ya nuu mar. Te a ja'a-ya núu-dé ki'in-ya núu.

49 Te n̄ kajin̄i-de-ya já jika-ya núu mar. Te n̄ kajani in̄i-de ja añú kúu. Te n̄ kákana kó'ó-de.

50 Ch̄i nd̄í-i-de, n̄ kajin̄i-de nuu-yá. Te n̄ kayu'u-de. Yúan-na te n̄ ka'an-ni-ya j̄ín-de: Ndéé sá'a-ró in̄i-ro. Máá-rí kúu. Ma yú'u-ro, áchi-ya.

51 Te n̄ kaa-ya ní kivi-ya j̄ín-de in̄i barco-ún. Te n̄ jukuñi tach̄i. Te máá-de, n̄ kánaa xaán in̄i-de kánde'é-de nuu-yá.

52 Ch̄i ní tú ní kájuku'un in̄i-de ja ní kuu j̄ín st̄atílá-ún, ch̄i ndava in̄i añú-de.

Ñáyivi káku'u ñuu Genesaret

53 Te n̄ kajá'a-ya vái-ya ingá lado. Te n̄ ch̄akoyo-ya ñú'íchi ñúu Genesaret. Te yundúcha-ún n̄ kajukuñi-ya.

54 Te nuu ní kenda koyo-ya in̄i barco, te ñáyivi yúan, n̄ kanakun̄i-ni-i Jesús.

55 Te n̄ kajicha nuu-i táká ndañúu yúan. Te n̄ kakejá'a-i n̄ kaskuñdiso-i ñáyivi káku'u j̄ín j̄ito yuu, onde nuu ní kajini tu'un-i kánde-ya.

56 Te ndéni n̄ kuu nú n̄ kivi-ya, á ñuu lúli, á ñuu ká'nu, á rancho, te kájani-i ñáyivi káku'u-ún in̄i ichi. Te káka'an nd̄á'ú-i j̄ín-yá vasté yúsá'ma-yá ná ké'é-i. Te táká ñáyivi ní káké'é sá'ma-yá-ún, n̄ kanduva'a-i.

7

Sik̄i ndása kuchá'an ñáyivi

1 Te cháa fariseo j̄ín yakú cháa káchaa tutu, n̄ kikoyo-de ichi ñúu Jerusalén. Te n̄ kakutútú-de nuu Jesús.

2 Te cháa-ún, n̄ kajin̄i-de ja sáva cháa káskuá'a j̄ín-yá káyee-dé staa j̄ín ndá'a chá'an-de, kuachi ja tú ní kanandá'a-de. Te n̄ kandonda sik̄i-dé.

3 (Ch̄i cháa fariseo j̄ín táká cháa judío, nú tú nandá'a ná'an-de, tú káyee-dé staa. Ch̄i káñava'a-de tan̄inu aná'an.)

4 Te nú n̄ kanajió káva-de ja ní kaja'an-de nuyá'u, te nú tú nasándoo-de máá-de, tú káyee-dé. Te ío kua'a-gá tan̄inu káñava'a-de te káchiñú'ún-de, nátu'un ndúndoo vaso, tindo'o, ko'ó káa, j̄ín j̄ito.)

5 Te cháa fariseo j̄ín cháa káchaa tutu, n̄ kajika tu'un-de-ya. Te cháa káskuá'a j̄ín-ró, naja tú káchiñú'ún-de tan̄inu cháa aná'an. Naja káyee-dé staa j̄ín ndá'a chá'an-de, áchi-de.

6 Te n̄ ka'an-ya j̄ín-de: Cháa uu xin̄i kákuu-ró. Bueno n̄ jani Isaías tu'un sik̄i-ro, ch̄i súan n̄ chaa máá-de tu'un sáa: Ñáyivi yá'a j̄ín yú'u-i káchiñú'ún-i ruu, ko j̄ín añú-i ch̄i j̄iká-ni kákuu in̄i-i j̄ito-i ruu.

7 Te káchiñú'ún sáni-i ruu, ch̄i kástá'an-i tu'un jáni in̄i ñn cháa, áchi Isaías.

8 Ch̄i n̄ kasía-ro t̄iñu n̄ tá'ú Dios nuu-ro, te káchiñú'ún-ró tan̄inu n̄ kajakin cháa, ja ndúndoo tindo'o j̄ín vaso. Te káñava'a-ró kuá'a-gá tan̄inu súan, áchi-ya.

9 Te suni n̄ ka'an-ya: Bueno-ni kástávi-ró tú'un tá'ú t̄iñu Dios náv'a chiñú'ún-ró tan̄inu n̄ kajakin máá-ró.

10 Ch̄i Moisés, n̄ ka'an-de: Kuandatu-ro núu táa-ro núu náa-ro. Ch̄i nú ndéja ká'an ndiva'a j̄ín táa j̄ín náa, ná kúu nú kuu. Achí-de.

11 Ko máá-ró káka'an-ro: Nú ío ndat̄iñu ja x̄in ñn cháa. Te a kuu ni'in t̄iñu ja kuní táa-de xí náa-de, ko nú xna'an-ga ka'an-de ja Corbán kúu (ja kuní ka'an, a n̄ soko-rí nuu Dios),

12 yúan-na te tuká j̄ínu ñú'ún kúti sá'a-de ja kuní táa-de xí já kuní náa-de, áchi-ro.

13 Te súan kástívi-ró tú'un Dios jíin tánjnu nĭ kajakĭn-ro. Te kua'a-gá tiñu súan kásá'a-ró, áchí-ya.

14 Te nĭ kana tuku-ya xinĭ ñáyivi kuá'a-ún. Te nĭ ka'an-ya jíin-i: Ndi'i-ró ná kúni so'o-ró tú'un ká'an-ri, te chu'un inĭ-ro.

15 Taká ndatíñu ío ichi fuera cháa, nú nĭ kĭvi inĭ yu'u-dé, ma kúchá'an-de sá'a. Chi ja kenda inĭ yu'u-dé, yuán kúu ja kúchá'an-de sá'a.

16 Cháa ío so'o kuni ná'in, te ná kúni so'o-de, áchí-ya.

17 Te nuu ní kusĭn-ya núu ñáyivi kuá'a-ún, te nĭ ndĭvi-ya inĭ ve'e. Te cháa káskuá'a jíin-ya, nĭ kajiká tu'un-de-ya sĭkĭ tú'un yátá-ún.

18 Te nĭ ka'an-ya jíin-de: Suni tú kájuku'un inĭ máa-ró náún. Á tú kájinĭ-ro ja táká ja kĭvi inĭ cháa, ma kúu kuchá'an-de sá'a,

19 chĭ tú kĭvi inĭ añú-de, chĭ toko-dé kĭvi, te ndénda-ni kua'an, áchí-ya. Súan nĭ stá'an-ya ja ío ndoo taká ndeyu.

20 Te nĭ ka'an-ga-ya: Ja kenda ichi inĭ ñáyivi, yuán kúu ja kúchá'an-i sá'a.

21 Chĭ onde ichi inĭ añú kenda ja jáni ñáá inĭ, ja ísĭki ncháa tá'an, ja kuáxán inĭ, ja já'ni ndĭyi, 22 ja sákuí'ná, ja tóo inĭ, ja ñáá, ja xndá'ú ñá'an, ja tuká kúka nuu, ja ndákoto xaan, ja ká'an sĭkĭ tá'an, ja sávixĭ máá, ja xinĭ ñáá.

23 Taká tu'un ñáá yá'a, máni ichi inĭ añú kenda te kúchá'an-i sá'a, áchí-ya.

24 Te nĭ ndukuiñĭ-ya yúan. Te kua'an-ya onde raya ñuu Tiro jíin ñuu Sidón. Te nĭ kĭvi-ya ĩin ve'e. Te kuni-ya ja tú ni ĩin kuni tu'un. Ko tú ní kúu kundee sá'í-ya yúan.

Ñ'an sirofenicia

25 Chĭ ĩin ña'an ío ĩin sesí'í-ña tá'an-i tachĭ kĭni. Te nĭ jini tu'un-ña tú'un-ya. Te nĭ cháa-ni-ña. Te nĭ jukuiñĭ jíitĭ-ña núu-ya.

26 Te ña'an-ún, ña'an griega kúu-ña. Te onde ñuu Sirofenicia vai tata-ña. Te nĭ ka'an nda'ú-ña jíin-ya ja ná kiñi'in-ya tachĭ kĭni tá'an sesí'í-ña-ún kĭ'jn.

27 Te Jesús, nĭ ka'an-ya jíin-ña: Sía, ná ndá'a xna'an-ga chĭi taká suchĭ yá'a, chĭ tú ío va'a ja kuáncháa-yo stáa-i te skána-yo núu lúsu, áchí-ya.

28 Te nĭ ka'an-ña: Jandáa ká'an-ní Táta, ko lúsu-ún ichi chíi mesa náchĭi-tí staa kuachĭ kóyo yu'u-í yáji-tí, áchí-ña.

29 Yúan-na te nĭ ka'an-ya jíin-ña: Kuá'an núsáá, chĭ tu'un va'a kúu ja ní ka'an-ro yá'a. Te tachĭ kĭni-ún, a nĭ kenda kua'an inĭ sesí'í-ro, áchí-ya.

30 Te nĭ kee-ña kuáno'on-ñá ve'e-ña. Te nĭ jini-ña ja kátuu sesí'í-ña núu jíto. Te a nĭ kenda tachĭ kĭni-ún kua'an.

Chaa só'ó kásteté

31 Te nĭ kenda tuku-ya onde raya ñuu Tiro, nĭ kĭi-ya íchi Sidón. Te nĭ ja-ya mar Galilea. Te nĭ ja'nchá sava-ya raya ñuu Decápolis vai-ya.

32 Te nĭ kákinchaka-í ĩin cháa só'ó kásteté núu-ya. Te nĭ kaka'an nda'ú-i jíin-ya ja ná xndée-ya ndá'a-ya sĭkĭ-dé.

33 Te nĭ kiñi'in sĭn-ya-dé nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te nĭ chindee-ya ndá'a-ya so'o-de. Te nĭ tivĭ sĭ'vĭ-ya. Te nĭ ké'é-ya yáa-dé.

34 Te nĭ ndakoto-ya íchi ándívi. Te nĭ jaká nuu inĭ-ya. Te nĭ ka'an-ya jíin-de: Efata, áchí-ya. Ja kuni ka'an: Nanuña.

35 Te nĭ nanuña so'o-de. Te nĭ nduvĭtá yáa-dé. Te nĭ kuu-ni nĭ naka'an káji-de.

36 Te nĭ ka'an xa-an-yá jíin ñáyivi-ún ja tú ni ĩin nuu kachĭ-i. Te vaša nĭ'in nĭ ka'an xa-an-yá jíin-i, ko ví'í-gá nĭ kajacha-i tu'un-ya.

37 Te nĭ kanaa xáan inĭ-i kándé'é-i. Te nĭ kaka'an-i: Bueno sá'a-ya táká tiñu; chĭ cháa só'ó ná kuni so'o-de, te cháa ñi'in náka'an-de sá'a-ya, áchí-i.

8

Ja ní skée-ya kuun mil ñáyivi

1 Te kĭvi-ún, nĭ jo kua'a xáan ñáyivi, te tú naún káji-í. Te nĭ kana Jesús xinĭ cháa káskuá'a jíin-ya. Te nĭ ka'an-ya jíin-de:

2 Kúnda'ú inĭ-rĭ ñáyivi kuá'a yá'a, chĭ a nĭ kuu unĭ kĭvi káxiukú-i jíin-rĭ, te tú naún káji-í.

3 Te nú natáji-rĭ-i no'on ndichá-i ve'e-i, te sava ichi te kuítá ĩi-í, chĭ ío sava-i jĭká vai koyo-i, áchí-ya.

4 Te cháa káskuá'a jíin-ya, nĭ kaka'an-de jíin-ya: Te ndéchi kĭi staa kée ndá'a chĭi ñáyivi yá'a, chĭ máni ñu'un té'é kúu yá'a. Achĭ-de.

⁵ Te ni jiká tu'ún-yá-de: Násaa staa kándiso-ró. Achí-ya. Te ni kaka'an-de: Usiá-ni statilá, áchí-de.

⁶ Yúan-na te ni tá'ú-yá tiñu nuu ñáyivi kuá'a-ún ja ná júngo-i nuu ñú'un. Te ni ki'in-ya ndí'usiá statilá-ún. Te ni jikan ta'u-yá. Te ni sakuáchí-yá. Te ni ja'a-ya núy cháa káskuá'a jíin-yá, ja ná káni-de nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te ni kajani-de nuu-í.

⁷ Te suni kándiso-de yakú t'yáká lúli. Te ni jikan ta'u-yá ja'a-tí. Te ni tá'ú-yá tiñu ja súni ná káni-de nuu-í.

⁸ Te ni kayee-í. Te ni kanda'a chji-i. Te ni kendo-ga. Te ni kanastútú-de usiá ndo'o ja ní kendo kuáchí.

⁹ Te ñáyivi ní kayee-ún ió nátu'un kuun mil-i. Te ni jacha-ya-í kua'an-i.

¹⁰ Yúan-na te ni kivi-ni-ya iní barco jíin cháa káskuá'a jíin-yá. Te ni chaá-ya ndañúu Dalmanuta.

Tu'un yujan ía cháa fariseo

¹¹ Te yúan ni chakoyo chaá fariseo. Te ni kakejá'a-de káxdichí-de-ya kájikan-de tunj ichi ándívi núy-yá chj koto nchaá-de-ya kákuñi-de.

¹² Te ni jaká nuu iní-ya. Te ni ka'an-ya: Naja kájikan ñáyivi yá'a tunj nuu-ri. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ma kuá'a-ri ní ñin tunj nuu ñáyivi yá'a.

¹³ Te ni skéndo-ya-dé jiná'an-de. Te ni ndívi tuku-ya iní barco, te kua'an-ya ingá lado.

¹⁴ Te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kánaa iní-de kundiso-de staa. Chj ñin-ni statilá kándiso-de iní barco.

¹⁵ Te ni ka'an xa'an-yá jíin-de: Koto va'a-ró máa-ró núu yujan ía cháa fariseo jíin núu yujan ía Herodes, áchí-ya.

¹⁶ Te kándatu'ún máa-de: Sikj já tú kándiso-yó staa núsáa, áchí-de.

¹⁷ Te ni jiní Jesús. Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja kándatu'ún-ró. Ja tú kándiso-ró staa náun. Á tú kájiní-ro. Á cha'an-ga juku'un iní-ro. Sáni ndava iní añú-ro náun.

¹⁸ Ká'io so'o-ró, te á tú kájiní so'o-ró. Ká'io nduchi-ro, te á tú kándé'é-ró, te á tú kánuku'un iní-ro.

¹⁹ Te násaa jika chítú ndíi statilá ni kendo kuáchí ní kanastútú-ró kivi ní sakuáchí-rí u'un statilá ni kayee u'un mil chaá, áchí-ya. Te ni kaka'an-de: Uxi uu-ni, áchí-de.

²⁰ Te ni ka'an tuku-ya: Te násaa ndo'o chítú ndíi statilá ni kendo kuáchí ní kanastútú-ró kivi ní sakuáchí-rí usiá statilá ni kayee kúun mil ñáyivi, áchí-ya. Te ni kaka'an-de: Usiá-ni, áchí-de.

²¹ Yúan-na te ni ka'an-ya jíin-de: Te onde vina tú káju'ún iní-ro náun, áchí-ya.

Ja ní nasáva'a-ya cháa kuáa ñúu Betsaida

²² Te ni jaá-ya ñúu Betsaida. Te ni kákinchaka-i ñin chaá kuáa núy-yá. Te ni kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná ké'é-yá-de.

²³ Yúan-na te ni tiin-ya ndá'a cháa kuáa-ún. Te ni kiñi'in-ya-dé ñuu-ún. Te ni tiví s'i'ví-yá nduchi-dé. Te ni xndée-ya ndá'a-yá siki-dé. Te ni jiká tu'ún-yá-de: Á jiní-ro yakú, áchí-ya.

²⁴ Te máa-de, ni ndakoto-de. Te ni ka'an-de: Jiní-ná taká chaá. Ko nátu'un yunu jiní-ná-de kájika-de, áchí-de.

²⁵ Yúan-na te ni chaá tuku-ya ndá'a-yá siki nduchi-dé. Te ni ndakoto va'a-de. Te ni nduva'a i-dé. Te onde jiká te ni jiní káji-de ndívi.

²⁶ Te ni natáji-yá-de kuano'on-dé ve'e-de. Te ni ka'an-ya: Ma kivi-ró iní ñuu. Te ni ñin nuu cháa ñuu-ún ma kachí-ro, áchí-ya.

Tu'un ni ka'an ndaa Pedro

²⁷ Te ni kenda Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá kua'an-ya jíin-de ichi táka ñuu ndañúu Cesarea de Filipo. Te ichi-ún ni jiká tu'ún-yá-de: Te ruu, na chaá kúu-ri kaka'an ñáyivi, áchí-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

²⁸ Te ni kakastú'ún-de nuu-yá: Juan ja skuánducha, kaka'an-i. Te sava-i: Elías. Te sava-ga-i: ñin chaá ni jani tu'ún Dios onde sáa, áchí-de.

²⁹ Yúan-na te ni ka'an-ya jíin-de: Te róo, na chaá kúu-ri kaka'an máa-ró, áchí-ya. Te ni ka'an Pedro: Máa-ní kúu Cristo, áchí-de jíin-yá.

³⁰ Te ni ka'an xa'an-yá jíin-de jiná'an-de ja tú ni ñin nuu kachí-de tu'un-ya.

Jiin kivi ní ka'an-ya já kúu-ya

³¹ Te ni kejá'a-yá ni stá'an-ya núy-dé ja jinu ñú'ún ndó'o xa'an máa Sé'e chaá. Te chaá ni kayii jíin táka sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu ma kuátú'ún-de-ya, chj ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya, áchí-ya.

³² Te kájí ní ka'an-ya tú'un yá'a. Yúan-na te Pedro, nì tìin-de-ya. Te nì kejá'á-de ká'an xaan-dé nuu-ya.

³³ Te máá-yá, nì jó káva-ya. Te nì ndakoto-ya núu cháa káskuá'a jín-yá. Te nì ka'an xaan-yá nuu Pedro: Satanás, kuxio kí'in-ro, chí tú júku'un inì-ro tú'un Dios, chí sa tú'un cháa júku'un inì-ro, áchí-ya.

³⁴ Te nì kana-ya xini ñáyivi kuá'a-ún jín cháa káskuá'a jín-yá. Te nì ka'an-ya jín-de: Nani cháa nú kuni-de kii-de yata-rí, te ma chíñú'ún-de máá-de, te ná kuándéé inì-de jín túndó'o kii sikì-dé, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

³⁵ Chi cháa jítu inì-de kaaku-de chíi tündó'o kii sikì-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu ìin cháa ja sikì rúu jín sikì tú'un va'a-rì, ko kaaku-de.

³⁶ Chi naún ní'in cháa vasa ná kúndéé-de ní'in-dé ní ñáyivi, te nú xnáa-dé añú-de.

³⁷ Xí naún chúnáa cháa añú-de.

³⁸ Chí nú ndé cháa kúka nuu inì-de nuu-rí jín núu tú'un ká'an-rì ma'nú ñáyivi yá'a ja káisi kii ncháa-i Dios jín má'ñú cháa kásá'a kuachi, te suni súan kuka nuu inì máá Sé'e cháa nuu-dé, kivi ndíi-ya jín táka ndajá'a ndóo-ya. Te kivi-ún ndúñá'nu-ya sá'a Táa-ya, áchí-ya.

9

¹ Te suni nì ka'an-ya jín-de jíná'an-de: Jandáa ká'an-rì jín-ró: Ió sava cháa ká'in yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tñu, ndasa kii jín fuerza, áchí-ya.

Sikì ja túku nì nduu-ya

² Yúan-na te nuu ñú kivi te nì jaka Jesús Pedro jín Jacobo jín Juan, te máni máá-ni-de nì kiñ'in sìn-ya-dé kua'an-ya jín-de ìin yuku súkún. Te yúan, tuku nì nduu-ya núu-dé.

³ Te sa'ma-yá nì kanandii ncháa, kiyi xaán, nátu'un yu'a volcán. Te tú ío ní ìin ja súan kuu nakacha kiyi inì ñáyivi yá'a.

⁴ Te nì kandenda Elías jín Moisés nì kajini-de. Te nì kanda tu'ún cháa-ún jín Jesús.

⁵ Yúan-na te nì ka'an Pedro: Maestro, va'a-ga ná kéndoo-yó yá'a, te sá'a-ná unì ve'e kuii. Ìin kuu máá-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de jín Jesús.

⁶ Chí tú ní jini-de ndasa ka'an-de, chí káyu'ú xáan-dé.

⁷ Te nì cháa ìin viko nu'ún. Te nì jasu níi núu-dé. Te nuu vikó nu'ún-ún nì kenda ìin tu'un ja ní ka'an: Yá'á kúu Se'e-rì ja kúndá'ú inì-rì, te kuni ná'ín-ró tú'un ká'an-ya. Achí.

⁸ Te nì kanda koto-ni-de. Te tuká ní ìin naún ní kájinì-de, chí máá ìin-na Jesús.

⁹ Te kánuu-de yuku-ún, te nì ka'an xaán-yá jín-de ja tú ní ìin nuu kachi-de ja súan nì kajini-de-ún, chí onde ná náchaku máá Sé'e cháa ma'ñú ndíi. Achí-ya.

¹⁰ Te nì kañu'un inì máá-de tu'ún-ún. Te kájiká tu'ún tá'an-de naún tu'ún kúu: Ja náchaku ma'ñú ndíi.

¹¹ Te nì kájiká tu'ún-de-ya: Te cháa káchaa tutu naja káka'an-de ja kánúu ndíi Elías xna'an-ga, áchí-de.

¹² Te nì ka'an-ya jín-de: Jandáa kúu ja ndíi Elías xna'an-ga, te nasajáá-de taká ndatiñu. Te suni yóso tú'un nuu tutú ja ndó'o xaán máá Sé'e cháa te sá'a inì-i nuu-ya.

¹³ A ká'an-rì jín-ró ja Elías, a nì kii-de. Te nì kasá'a-i taká ja ní kaaku inì-i jín-de, nátu'un yóso tú'un-de nuu tutú, áchí-ya.

Suchi ñí'ín

¹⁴ Te nì ncháa-ya núu sáva-ga cháa káskuá'a jín-yá. Te nì jini-ya ñáyivi kuá'a xáan, nì kájikó ndúu-i níi núu-dé. Te cháa káchaa tutu kástátá'an jín-de.

¹⁵ Yúan-na te taká ñáyivi-ún, nì kajini-ni-i nuu-ya. Te nì kanaa inì-i kándé'e-i nuu-ya. Te nì katau-i kua'an-i nuu-ya. Te nì kaka'an-i jín-yá.

¹⁶ Te nì jiká tu'ún-yá-i: Nà sikì kástátá'an-ró jín-de jíná'an-de, áchí-ya.

¹⁷ Yúan-na te nì ka'an ìin cháa ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún: Maestro, vqi nchaka-ná se'e-ná nuu-ní, chí tá'an-i ìin tachì ñí'ín.

¹⁸ Te tachì-ún, ndéni kúu te nú nì tìin-ni-i, te já'ni yí'í-ni-i. Te sjáa-ni tí'ñu yu'u-í. Te skí'ñi nu'ún-i. Te kuá'ichì-i sá'a. Te nì ka'an-ná jín cháa káskuá'a jín-ní ja ná kí'ñi-in-de kí'in. Te tú ní kákuu sá'a-de, áchí-de.

¹⁹ Te nì ka'an-ya jín-i: Ñáyivi xáan ní'in inì kákuu-ró. Násaa-ga kivi kúncháa-rì jín-ró. Te násaa-ga kivi ndó'o-rì jín-ró. Kua'a-i ná kí-i nuu-rí núsáá, áchí-ya.

²⁰ Te nì kaja'a-de-i nuu-ya. Te nì jini-i-ya. Te tachì-ún, nì ja'ni yí'í xáan-ní-i. Te nì ndua-i nuu ñú'un. Te nì tuu-í. Te nì jaa tí'ñu yu'u-í.

²¹ Te Jesús, nì jiká tu'ún-yá táa-i: Násaa kivi ní kuu tá'an-i tachì yá'a, áchí-ya. Te nì ka'an-de: Onde lúf-i.

²² Te tondó tñi jínu nì kuu chíndee-i nuu ñú'un jín núu ndúcha, ja ká'ni-i kuni. Ko nú kuu sá'a-ní, kundá'ú inì-ní náá. Te chindéé chítuu-ní náá, áchí-de.

23 Te n̄i ka'an Jesúś jín-de: Te nú kándjja-ró, chi cháa kándjja te kuu taká ja kuní-de, áchí-ya.

24 Yúan-na te máá táa sũchí-ún, n̄i ka'an jaa-ni-de: Kándjja-ná, ko chindéé chítuu-ní náá chí tú kándjja va'a va'a-ná, áchí-de.

25 Te n̄i jíní Jesúś ja ní katau ñayivi kuá'a-ún kua'an-i nuu-yá. Te n̄i ka'an xaan-yá jín tachí kíní-ún: Tachí ñí'ín só'ó, ruu tá'ú-rí tiñu nuu-ro. Kenda-ró iní-i, te ma ndívi-ga-ro iní-i, áchí-ya jín.

26 Yúan-na te tachí-ún, n̄i kana kó'ó. Te tiní jínu n̄i ja'ni yí'í xaán-gá-i. Te n̄i kenda kua'an. Te máá sũchí-ún, n̄i kundíyi-ní-i. Te n̄i kaka'an tiní ñayivi: A n̄i jí'í-i, áchí.

27 Te Jesúś, n̄i t̄in-ya ndá'a-í, te n̄i ndukani-ya-í. Te n̄i ndukuiñí-i.

28 Te nuu ní k̄ivi Jesúś iní ve'e, te cháa káskuá'a jín-yá, n̄i kajiká tu'ún s̄in-de-ya: Najá tú ní kákuu kiñi'in-ná tachí-ún ki'ín, áchí-de.

29 Te n̄i ka'an-ya jín-de: ñin tá'an yuán, ni ma kenda kuti kí'ín, te nú tú kakan ta'u-yo te kondichá iní-yo, áchí-ya.

Ja ní ka'an tuku-ya já kúu-ya

30 Te n̄i kakenda-ya yúan. Te n̄i kaja'a-ya kuá'an-ya íchi ndáñúu Galilea. Te tú ní kuní-ya já kúní tu'un ní ñin.

31 Te n̄i stá'an-ya núu cháa káskuá'a jín-yá: Ñayivi yá'a nastúu-i máá Sé'e cháa nuu ndá'a sáva-ga cháa. Te cháa-ún, ka'ni-dé-ya. Ko nú n̄i jí'í-ya, te nuu uní k̄ivi te nachaku-ya, áchí-ya jín-de.

32 Te máá-de, tú ní kájuku'un iní-de tu'un yá'a. Te n̄i kayu'ú-de kaka tu'ún-de-ya.

Ja ní kastátá'an-de ndé cháa kuñá'nu-ga

33 Te n̄i ja-ya ñúu Capernaum. Te nuu ní k̄ivi-ya iní ve'e, te n̄i jiká tu'ún-yá-de: N̄aún tu'un n̄i kandatú'ún-ró íchi-ún, áchí-ya.

34 Te máá-de, tú ní kaka'an kuti-dé. Chí ichi-ún n̄i kastátá'an-de ndé cháa kuu ñá'nu-ga.

35 Yúan-na te n̄i jungoo-ya. Te n̄i kana-ya xiní ndí'uxí uu-de. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Nú ndé cháa kuní-de kunúu-de, te nduu-de sandí'í-n̄a nuu taká tá'an-de. Te kuatíñu-de nuu tá'an-de.

36 Te n̄i t̄in-ya ñin sũchí lúlí. Te n̄i jani-ya-í ma'ñú-de. Te n̄i junu ncha-ya-í. Te n̄i ka'an-ya jín-de:

37 Cháa ja jín sí'ví-rí kuatá'ú-de ñin sũchí lúlí nátu'un sũchí yá'a, te ruu kuatá'ú-de. Te cháa kuatá'ú rúu, nasu rúu, chí I'a n̄i tájír rúu vai-rí kuatá'ú-de, áchí-ya.

38 Te n̄i ka'an Juan jín-yá: Maestro, n̄i kajiní-ná ñin cháa ja jín sí'ví-ní ní kiñi'in-de tachí kíní kája'an. Te tú ndikín-de yóó. Te n̄i kajasu-ná nuu-de. Chí tú ndikín-de yóó, áchí-de.

39 Te Jesúś, n̄i ka'an-ya jín-de: Ma kasú-ro núu-dé, chí ñin cháa ja jín sí'ví-rí sá'a-de tiñu ñá'nu, ma kúu naka'an-de sikí-rí.

40 Chí cháa tú ká'an sikí-yo, ndújín-de jín-yó.

41 Te nú ndé cháa kuá'a-de ñin yajin ndúcha kó'o-ró jín sí'ví-rí, te nú súan ná sá'a-de chí kándujín-ró jín Cristo, jandáa ká'an-rí jín-ró ja má xnáa-dé ya'u-de.

Sikí já skívi yóó nuu kuáchi

42 Te nú ñin sũchí lúlí yá'a kándjja-i ruu te k̄ivi-i kuáchi sá'a ñin cháa, te va'a-ga nú ní nu'ni ñin yosó ká'nu sukun-dé, te kenda-de kí'ín-de nuu ndúcha mar núú.

43 Te nú ndá'a-ro kuní skívi róó nuu íó kuáchi, xiti ná kí'ín. Va'a-ga ja kúchaku tíkú'lu-ró, nasu já kóo ndendúú ndá'a-ro kí'ín-ro núu infierno, nuu kayú ñu'un ja má ndá'va kuti.

44 Te yúan, ni t̄indákú-de ma kúu-tí. Te ni ñu'un-ún ma ndá'va kuti.

45 Te nú ja'a-ro kuní skívi róó nuu íó kuáchi, xiti ná kí'ín. Va'a-ga ja kúchaku tíkú'lu-ró, nasu já kóo ndendúú ja'a-ro kí'ín-ro núu infierno, nuu kayú ñu'un ja má ndá'va kuti.

46 Te yúan, ni t̄indákú-de ma kúu-tí. Te ni ñu'un-ún ma ndá'va kuti.

47 Te nú nduchi-ro kuní skívi róó nuu íó kuáchi, tava ná kí'ín. Va'a-ga k̄ivi-ró ñúu nuu tá'ú Dios tiñu jín ñin-ni nduchi-ro, nasu já kóo ndendúú nduchi-ro kí'ín-ro núu infierno.

48 Te yúan, ni t̄indákú-de ma kúu-tí. Te ni ñu'un-ún ma ndá'va kuti.

49 Chí taká cháa kuu u'a-de sá'a ñu'un. Te taká kuñu n̄i soko, kuu u'a sá'a ñij.

50 Va'a íó ñij. Ko nú ñij-ún ná náa xikó u'a, ndasa ndu'u'a sá'a-ró núsáá. Ná kuñava'a-ró ñij iní máá-ró. Te ma kána-ro jín tá'an-ró, áchí-ya jín-de.

¹ Te n̄i kenda-ya yúan, te n̄i chaḡ-ya onde raya ñuu Judea jíin ingá lado yata yúcha Jordán. Te n̄i kutútú tuku ñayivi kuá'a núu-yá. Te n̄i stá'an tuku-ya tú'un nuu-í, nátu'un sá'a-ya.

² Te n̄i jakoyo chaḡ fariseo nuu-yá ja kóto nchaḡ-de-ya. Te n̄i kajikḡ tu'ún-de-ya: Á ío ley ja skéndoḡ ñn chaḡ ñasí'í-de, xí túu, áchí-de.

³ Te máá-yá, n̄i ka'an-ya jíin-de: Naún tiñu n̄i tá'ú Moisés nuu-ro, áchí-ya.

⁴ Yúan-na te n̄i kaka'an-de: Moisés, n̄i jatú'un-de ja kúva'a acta ndusñn, te ndḡo-ña, áchí-de.

⁵ Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Siki já ní'in in̄i añú-ro jíiná'an-ró, yuán súan n̄i tá'ú-de tiñu yá'a nuu-ro.

⁶ Ko onde xnáñúú kivi ní jungḡo ñuyivi, chí ja yí jíin já sí'í ní sá'a Dios.

⁷ Ja yúan kúu ja skéndoḡ chaḡ táa-de náa-de, te ketá'an-de jíin ñasí'í-de.

⁸ Te ja ní kuu uy tá'an, ñn-na kúu. Na tuká kúu uy, chí ñn-na kúu.

⁹ Núsáa te ja á n̄i skétá'an Dios, ma ndúsñn kuti sá'a ñn ñayivi, áchí-ya.

¹⁰ Te onde ve'e te chaḡ káskuá'a jíin-yá, n̄i kajikḡ tu'ún tuku-de-ya siki tú'un-ún.

¹¹ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Nú ndé chaḡ skéndoḡ-de ñasí'í-de te tḡnda'a-dé jíin ingá ña'an, te ísiki ncháa-de ñasí'í-de nú súan.

¹² Te nú máá ñasí'í-ún xndóo-ña yí-ñá te tḡnda'a-ñá jíin ingá-de, te tu'ún ísiki ncháa sá'a-ña. Achí-ya.

Jesús jíin súchí lúli

¹³ Te n̄i chaḡkoyo sava ñayivi núu-yá jíin súchí lúli ja ké'é-yá-i. Te chaḡ káskuá'a jíin-yá, n̄i kaka'an xaḡn-dé nuu ñayivi vái koyo jíin-i.

¹⁴ Te n̄i jin̄i Jesús. Te n̄i kit̄i in̄i-ya. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Sía, ná kíkoyo súchí lúli núu-rí, te ma kasú-ro íchi-í, chí tá'an súan kákuu ja xín ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹⁵ Jandáa ká'an-rí jíin-ró: Nú ñn chaḡ tú jatú'ún-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu nátu'un jatú'ún ñn súchí lúli, ma kivi kúti ndé yúan, áchí-ya.

¹⁶ Te n̄i junu nchaḡ-ya-í. Te n̄i xndé-ya ndá'a-yá xin̄i-í jíiná'an-i. Te n̄i jikan ta'u-yá ja'a-í.

Chaḡ kúká

¹⁷ Yúan-na te n̄i ki'in-ya íchi kuá'an-ya. Te jínu ñn chaḡ súchí n̄i chaḡ-de. Te n̄i jukuññi jíití-de nuu-yá. Te n̄i jikḡ tu'ún-de-ya: Chaḡ va'a kúu-ní Maestro. Ndasa sá'a-ná te n̄i'n tá'u-ná kuchaku-ná ní káni, áchí-de.

¹⁸ Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jíin-rí. Tú ni ñn chaḡ va'a ío chí máá ñn-ni Dios.

¹⁹ A jin̄i-ro tú'un n̄i tá'ú tiñu-ya núu-ro: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró, ma ká'ni-ro ndíyi, ma saku'í-ná-ró, ma ká'an-ro tú'un tú'ún, ma kuánchaḡ-ro ndátíñu tá'an-ró; kuandatu nuu táa-ro núu náa-ro, áchí-ya.

²⁰ Te máá-de, n̄i ka'an-de jíin-yá: Taká tiñu yá'a a n̄i skíkuu-ná onde ná lúli-ná, Maestro, áchí-de.

²¹ Yúan-na te n̄i ndakoto Jesús nuu-dé. Te n̄i kuman̄i-yá jíin-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: ñn-na tiñu kuman̄i sá'a-ró núsáa. Kuá'an, te xikó ndí'í-ró já ñáva'a-ró, te kuḡ'a-ró núu ñayivi ndá'ú. Te onde andívi kóo yaji-ro. Yúan-na te kii-ro, kundik̄in-ro rúu ki'on, te kuandéé iní-ro jíin túndó'o kii sikí-ro, áchí-ya.

²² Te máá cháa súchí-ún, n̄i kuxíí iní-de ja súan n̄i ka'an-ya. Te n̄i kee-de kua'an-de. Te ndúku'á in̄i-de. Chí kua'a xaḡn ndátíñu ñáva'a-de.

²³ Yúan-na te Jesús, n̄i ndakoto-ya ní xín-yá. Te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Xaḡn ú'u kivi ñn chaḡ kúká iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

²⁴ Yúan-na te chaḡ káskuá'a jíin-yá, kánaa iní-de kájni so'o-de tu'ún n̄i ka'an-ya-ún. Ko n̄i ka'an tuku Jesús jíin-de: Hijo, chaḡ ja xaḡn káchiñú'ún-de xu'ún, xaḡn ú'u kivi-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

²⁵ Yachí-ga ja'a ñn camello yaḡ yiki tíkuí, vásá ñn chaḡ kúká kivi-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

²⁶ Te máá-de, ví'í-gá kánaa iní-de, kájani in̄i-de: Ndé chaḡ kaku núsáa.

²⁷ Yúan-na te Jesús, n̄i ndakoto-ya núu-dé. Te n̄i ka'an-ya: Jíin cháa ma kúu kuti, ko tú súan kúu jíin Dios. Chí taká-ni tiñu ndí'í-ni kúu sá'a Dios, áchí-ya.

²⁸ Yúan-na te Pedro, n̄i ka'an-de jíin-yá: Náa, n̄i kaskéndoḡ-ná taká ndatíñu-ná. Te n̄i kandik̄in-ná ní vai-yó, áchí-de.

²⁹ Te n̄i ka'an Jesús: Jandáa ká'an-rí jíin-ró: Nú ñn chaḡ n̄i skéndoḡ-de ve'e-de, xí ñaní-de, xí kuá'a-de, xí táa-de, xí náa-de, xí ñasí'í-de, xí sé'e-de, xí tá'ú-de, ja siki rúu jíin siki tú'un va'a ká'an-rí,

³⁰ te nani'in-de ñin ciento vuelta vina kúu ve'e, kúu ñani, kúu kuá'a, kúu náa, kúu se'e, kúu ta'u. Ko chindikín-i-de. Ko onde inga vida chaá, yúan-na te kuchaku-de ní káni.

³¹ Te kua'a cháa kúnúu, nduu-de sandí'i-na. Te cháa sandí'i-na, ndunúu-de, áchí-ya.

Ja ní ka'an tuku-ya já kúu-ya

³² Te ká'in-de ichi ní kákaa-de kája'an-de ñuu Jerusalén. Te Jesús, yóxnúu-ya nuu-dé. Te ñi kánaa iní-de kájiní so'o-de. Te ñayivi káindikín-ya-ún káyú'u-i. Yúan-na te ñi kana sún tuku-ya xiní ndí'uxí uú cháa-ún. Te ñi kastu'un-ya nuu-dé taká tu'un kii sikí-ya:

³³ Ná kuní-ro: Kaa-yó kí'in-yo ñuu Jerusalén. Te yúan natyu máá Sé'e cháa nuu taká sutu ñá'nu, jín núu cháa káchaa tutu. Te ndonda-de sikí-ya kuú-ya. Te nachí'i-de-ya ndá'a cháa sún naciún.

³⁴ Te cháa-ún, sákátá-de nuu-ya. Te kuá'a-de ta'u-ya. Te tiví si'ví-de nuu-ya. Te ka'ni-dé-ya. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya, áchí-ya.

Favor jikán Jacobo jín Juan nuu-ya

³⁵ Yúan-na te Jacobo jín Juan, se'e Zebedeo, ñi jakoyo-de nuu-ya. Te ñi kaka'an-de jín-ya: Maestro, kákuní-ná ja sá'a-ní ñin ja kákán-ná nuu-ní, áchí-de.

³⁶ Te máa-ya, ñi ka'an-ya jín-de: Ndasa kákuní-ro já sá'a-rj jín-ró, áchí-ya.

³⁷ Te ñi kaka'an-de jín-ya: Kuá'a-ní xiin-ní kuxiúkú-ná jín-ní, ñin-ná ichi ndává'a-ní, te inga-ná ichi ndávésé-ní, kivi ndúñá'nu-ní, áchí-de.

³⁸ Yúan-na te Jesús, ñi ka'an-ya jín-de: Tú kájiní-ro ñaún kúu ja kájukan-ro. Á kuu ndo'o ta'an-ro jín-rí jín túndó'o kii sikí-rí, xí kúu kuanducha-ro núu ní janducha-rí, áchí-ya.

³⁹ Te máa-de, ñi kaka'an-de: Kuu sá'a-ná, áchí-de. Te Jesús, ñi ka'an-ya jín-de: Jandáa, ja ndó'o ta'an-ro jín-rí jín túndó'o kii sikí-rí, te nuu ní janducha-rí, kuanducha-ro,

⁴⁰ ko ja kuxiúkú-ró ichi ndává'a-rj jín ichi ndávésé-rí, nasu máa-rí tá'ú tiñu ja kuá'a-rj nuu-ro, chí ío tú'a ja kúu ñin cháa, te cháa-ún ñi'in, áchí-ya.

⁴¹ Te uxí-ga cháa-ún, ñi kájiní so'o-de tu'un yá'a. Te ñi kakitj iní-de nuu Jacobo jín núu Juan.

⁴² Te Jesús, ñi kana-ya xiní-dé. Te ñi ka'an-ya jín-de: Kájiní-ro já taká cháa kábito-de natu'un cháa kákuñá'nu nuu ñayivi, te kátá'ú téyí-de tiñu nuu-í. Te ja kákuñá'nu sikí máa-de, suni kátjin ñi'in so'o-de.

⁴³ Ko sikí róo jín'an-ró, ña tú súan koo: Chí nú ndé róo kuní kuñá'nu nuu tá'an-ró, te róo kúu ja kuátíñu nuu tá'an-ró.

⁴⁴ Te nú ndé róo kuní kunúu, yuán ndúu mozo nuu taká-ro.

⁴⁵ Chí máá Sé'e cháa ña tú vai-ya já kuátíñu ñayivi núu-ya, chí sua játíñu-ya núu ñayivi te kuá'a-ya máa-ya kuú-ya já nákuuan-ya kuá'a ñayivi, áchí-ya.

Bartimeo, chaá kuáá

⁴⁶ Yúan-na te ñi jakoyo-ya ñuu Jericó. Te yúan ñi ndenda-ya jín cháa káskuá'a jín-ya jín ñayivi kuá'a xáan. Te Bartimeo cháa kuáá, se'e Timeo, kánchaa-de yu'ichi, jikán-de caridad.

⁴⁷ Te ñi jini tu'un-de ja Jesús ñuu Nazaret kúu-ya. Te ñi kejá'a-de kána kó'o-de: Jesús, Se'e David, kundá'ú iní-ní náá, áchí-de.

⁴⁸ Te kua'a-í, ñi kaka'an xaán-í nuu-dé, ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máa-de, ví'í-gá ñi kana kó'o-de: Táta Se'e David, kundá'ú iní-ní náá vii, áchí-de.

⁴⁹ Yúan-na te Jesús, ñi jukuiñi-ya. Te ñi ka'an-ya: Kana xiní-dé ná kí-de, áchí-ya. Te ñi kákana-i cháa kuáá-ún: Ma ndúkuf'a iní-ro. Ndukuiñi ná chó'o, chí kána-ya róo, áchí-í jín cháa-ún.

⁵⁰ Yúan-na te máa cháa-ún, ñi skána-de tikáchí-de. Te ñi ndukuiñi-de. Te ñi jaq-de nuu Jesús.

⁵¹ Te Jesús, ñi ka'an-ya jín-de: Ñaún sá'a-rj jín-ró kuní-ro, áchí-ya. Te cháa kuáá-ún, ñi ka'an-de jín-ya: Maestro, ja ná ndúndijín nduchi-ná kuní-ná, áchí-de.

⁵² Te Jesús, ñi ka'an-ya jín-de: Kuá'án núsáá. Ja kándíja-ró ní nama róo, áchí-ya. Te ñi ndúndijín-ni nduchi-dé. Te ñi ndikín-de Jesús kua'an-de ichi-ún jín-ya.

11

Ja ní kivi Jesús ñuu Jerusalén

¹ Te ñi kákuyani-ya ñuu Jerusalén, ñuu Betfagé, jín ñuu Betania, chí yuku Olivos. Te ñi táji-ya uú cháa káskuá'a jín-ya kua'an-de.

² Te ká'an-ya jín-de: Kuá'án ñuu kánchaa nuu-ro jíán. Te nuu kivi-ni-ró yúan, te ñi'in-ro ñin burro nú'ni-tj, ja ní ñin cháa té koso-gá-de-tj. Te ndájí-ró-tj, te kii-ró jín-tj.

³ Te nú ndé cháa ká'an jín-ró: Naja sá'a-ró súan, achí-de. Te kachí-ro kúni-de: Máá Jíto'o-yo jínu ñú'ún-ya-tj, achí-ro. Yúan-na te táji-ni-de-tj kú-ró jín-tj, áchí-ya jín-de.

⁴ Te n̄i kaja'an-de. Te n̄i kani'in-dé burro-ún nú'ni-ti yúx'é é ichi yatá k'é'e, nuu náketá'an uu ichi. Te n̄i kandáji-de-ti.

⁵ Te sava ja ká'in yúan, n̄i kaka'an jíin-de: Naún kásá'a-ró sá burro jian kándáji-ró, áchí.

⁶ Yúan-na te máá-de, n̄i kaka'an-de jíin-ún, nátu'un n̄i tá'ú Jesús tíñu nuu-dé. Te vásá ní kasíá-ún-de vai-de.

⁷ Te n̄i chaq-de jíin burro-ún nuu Jesús. Te n̄i kaɣndée-de tikachí-de sikí-tí. Te n̄i jukoso-yá-ti.

⁸ Te kua'a-dé, n̄i kajak̄in-de tikachí-de in̄i ichi, te sava-ga-de, n̄i kaja'nu-de numa yúnu. Te n̄i kajak̄in-de in̄i ichi-ún.

⁹ Te ñayivi kája'an ichi núu-yá, jíin ñayivi kándik̄in ichi yatá-yá, káka'an jaa-i: Xáán va'a I'a kúu-yá. Ná nákana jaa-yó-yá, chí ndíso-yá tíñu máá Tatá Dios.

¹⁰ Te kákusi in̄i-yo, chí táa-yo David, a yani tá'ú-de tíñu nuu-yo. Xáán va'a I'a kúu-yá ondé andívi, áchí-i.

¹¹ Te n̄i kivi Jesús in̄i ñuu Jerusalén, jíin in̄i ve'e ij. Te n̄i ndakoto-yá núu táká ndatíñu in̄i ní yúan. Te nuu ní in̄i, te n̄i kenda-yá kuá'an-yá ñuu Betania jíin máá uxí uu-de.

Tu'un mérkexé

¹² Te kivi xian-ún, n̄i kakenda-yá kuá'an-yá in̄i ñuu Betania. Te n̄i chaq soko chíi-yá.

¹³ Te ondé jíká ní jin̄i-yá in̄i mérkexé ja ío numa ndá'a. Te n̄i kandita-yá kuá'an-yá, jáni in̄i-yá já ní'in-yá ja kée-yá núu. Te nuu ní jaa-yá núu mérkexé-ún, tú kuti naún ní ní'in-yá, chí máá núma-ní ío. Chí nasu kivi kúun nde'e kúu.

¹⁴ Yúan-na te Jesús, n̄i ka'an-yá: Ni in̄i tuká naún kée kúti ndé'e xin̄i-ro ní káni, áchí-yá jíin mérkexé-ún. Te chaq káskuá'a jíin-yá, n̄i kajini so'o-de ja súan n̄i ka'an-yá.

Ja ní sándoo-yá ve'e ij

¹⁵ Te n̄i jakoyo-yá ñuu Jerusalén. Te n̄i kivi Jesús in̄i ve'e ij. Te n̄i kiñi'in-yá ñayivi kájaan káxikó in̄i-in̄i ve'e ij-ún kája'an-i. Te n̄i skuíó káni-yá mesa chaq káxndái xu'un, jíin silla chaq káxikó paloma.

¹⁶ Te tú ní já'a-yá tú'un ja'a ní in̄-i jíin kivi in̄i ve'e ij-ún.

¹⁷ Te n̄i stá'an-yá tú'un nuu-í: Á tú yóso núu tutú ja ve'e-rí, ve'e nuu kájik̄an ta'u táká ñayivi nání. Ko máá-ró, a n̄i kanasá'a-ró yaú kava ñaku'i'ná, áchí-yá.

¹⁸ Te chaq káchaa tutu jíin sutú ñá'nu, n̄i kajini so'o-de tu'un-ún. Te kándúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-yá. Ko káyu'ú-de-yá, chí taká ñayivi kánaa in̄i-i kájin̄i so'o-i tu'un stá'an-yá.

¹⁹ Te nuu kuá'ini, te n̄i kenda Jesús in̄i ñuu-ún, kua'an-yá.

Ja ní ichi mérkexé

²⁰ Te janá'an inga kivi, n̄i kanaja'a-yá kuá'an-yá. Te n̄i kajini-yá mérkexé-ún ja á n̄i ichi ondé yo'o.

²¹ Yúan-na te n̄i nuku'un in̄i Pedro. Te n̄i ka'an-de jíin-yá: Maestro, ndé'é-ní mérkexé-ún ja ní ka'an ndíva'a-ní jíin. Te vina a n̄i ichi ij, áchí-de.

²² Te Jesús, n̄i ka'an-yá jíin-de: Kandíja nuu Dios,

²³ chí jandáa ká'an-rí jíin-ró: Nú ndé chaq ka'an-de jíin yúku yá'a: Kuxio, te jungoo-ró ondé nuu mar, te nú tú kani sikí in̄i-de, chí sua kándíja-de ja súan kuu ja ní ka'an-de-ún, te ja ní jikan-de-ún, ní'in-dé.

²⁴ Ja yúan ká'an-rí jíin-ró: Taká ja jikán-ro, te kakan ta'u-ro jíin, te ná kándíja-ró já ní'in-ro, te ní'in-ro.

²⁵ Te nú kájik̄an ta'u-ro, te kuña ká'nu in̄i-ro núu ndé in̄i chaq jito u'u róó, náva'a máá Táa-ro kánchaq-yá ondé andívi, suni kuña ká'nu in̄i-yá núu kuáchi-ró.

²⁶ Chí nú tú kuña ká'nu in̄i-ro, suni súan máá Táa-ro kánchaq-yá ondé andívi, ma kúña ká'nu in̄i-yá núu kuáchi-ró, áchí-yá.

Sikí tíñu ndíso Jesús

²⁷ Te n̄i najakoyo tuku-yá ñuu Jerusalén. Te jika kuu-yá in̄i ve'e ij. Te sutu ñá'nu, jíin cháa káchaa tutu, jíin cháa n̄i kayii, n̄i chaqoyo-de nuu-yá.

²⁸ Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Na jíin tú'un sá'a-ró tíñu yá'a. Te ndéja ní ka'an jíin-ró sá'a-ró tíñu yá'a, áchí-de.

²⁹ Te Jesús, n̄i ka'an-yá jíin-de: Ná kaká tu'un-rí róó in̄i tu'un, te kachí-ro núu-rí. Yúan-na te ná kachí-rí nuu-ro na jíin tú'un sá'a-rí tíñu yá'a.

³⁰ Ja ní skuánducha Juan sáá, á ondé andívi ní kii tu'un, xí cháa n̄i tá'ú tíñu. Kastu'un, áchí-yá.

³¹ Yúan-na te n̄i kandatu'un máá-de: Nú ka'an-yo: Ja ondé andívi. Te kachí-de kuni-yó: Naja tú ní kákandíja-ró núu-dé núsáá.

³² Te nú ka'an-yo já cháa ni tá'ú tíñu. Te káyu'ú-yo ñáyivi, chí ndivii-í kájani ndaa iní-i ja cháa ni jani tu'un Dios ni kuu Juan, áchí-de jíin tá'an-de.

³³ Ja yúán ní kaka'an-de: Tú kájiní-rí, áchí-de jíin Jesús. Yúan-na te ni ka'an Jesús: Suni ruu, tú kachí-rí nuu-ro ná jíin tu'un sá'a-rí tíñu yá'a núsáá, áchí-ya jíin-de.

12

Chaa kásatiñu nuu itú uva

¹ Te ni keja'á-yá ni ka'an-ya tú'un yátá jíin-de jíná'an-de: ñin cháa, ni nachu'un-de ñin itu uva. Te ni jasú-de jakú. Te ni jacha-de ñin yaú nuu kaxín-de. Te ni ndukani-de ñin torre. Te ni xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíin. Te ni kee-de kua'an jíká-de.

² Te ñin kivi te ni tájí-de ñin mozo-de vai nuu já kásatiñu jíin uva-ún, ja vái naki'in-de nde'e itú uva nuu já ní kásatiñu-ún.

³ Ko máá-ún, ni kakatiin-ún mozo-de. Te ni kastují-dé. Te ni kákiñi'in-ún-de. kuano'on sání-ni-de.

⁴ Te máá jito'o, ni natáji tuku-de inga mozo-de vai nuu já kásatiñu-ún. Te ni kastují-ún xiní mozo-de. Te ni kásakátá nuu-dé. Te ni kákiñi'in-ún-de kuano'on-de.

⁵ Te máá jito'o uva, ni natáji tuku-de inga cháa vai. Te ni kaja'ni-ún-de jíin kuá'a-gá-de. Te sava-de ni kastují. Te sava-de ni kaja'ni.

⁶ Ko máá jito'o, ío ñin se'e-de ja kúndá'ú iní-de. Te onde sandí'í-ña ni tájí-de se'e-de vai nuu cháa kásatiñu. Te ni ka'an-de: Ná kóo jíin'ún yúán nuu se'e-rí, áchí-de.

⁷ Ko máá já kásatiñu-ún, ni kandatú'ún: Chaa yá'a xín tá'u. Ná chó'o, ná ká'ni-yo-dé, te ná ndóo ta'u-dé kuu-yó, áchí.

⁸ Te ni kakatiin-ún sé'e-de. Te ni kaja'ni-ún-i. Te ni kaskána ndiyi-ún yátá itú uva.

⁹ Ndasa sá'a jito'o itu uva-ún núsáá. Chaa-de, te xnáa-dé ja ní kásatiñu-ún. Te kuá'a-de itu uva-ún nuu sava-ga cháa, áchí-ya.

¹⁰ Ni tutú ij yá'a té ka'u-ga-ro náún. Yuu já ní kaské'ichí cháa kácutá'an, ya'á kúu máá yúu ndíso fuerza jíki.

¹¹ Máá Tatá Dios, ni sá'a-ya súan. Te kánaa iní-yo ndé'é-yó tíñu yá'a, áchí-ya jíin-de.

¹² Te kándúkú-de modo tiin-de-ya. Chi ni kajúku'un iní-de ja síki máá-de kúu tu'un yátá ní ka'an-ya-ún. Ko ni kayu'ú-de ni kajito-de ñáyivi. Te ni kaxndóo-de-ya, te kaja'an-de.

Siki xú'ún yóo

¹³ Te ni katáji-de sava cháa fariseo jíin cháa herodiano kaja'an-de nuu-yá, náva'a tiin yátá-de-ya jíin yakú tu'un.

¹⁴ Te ni chakoyo-de. Te ni kaka'an-de jíin-yá: Maestro, kájiní-ná ja ká'an ndaa-ní. Te tú yú'ú-ní jito-ní ni ñin cháa, chí tú ndé'é-ní ndasa jito taká cháa, chí sua stá'an ndaa-ní ichí Dios. Á kuu kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César, xí túu. Á kuá'a-yó, xí ma kuá'a-yó, áchí-de jíin-yá.

¹⁵ Yúan-na te máá-yá, a ni juku'un iní-ya já xndá'ú-de-ya kákuni-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja kájiito nchaa-ro rúu. Kua'a xu'ún jíin ná kú nde'e-rí, áchí-ya.

¹⁶ Te máá-de, ni kaja'a-de xu'ún-ún nuu-yá. Te ni ka'an-ya jíin-de: Ndé cháa kúu cháa ncháa nuu yá'a, jíin tu'un yóso yá'a, áchí-ya. Te ni kaka'an-de jíin-yá: César kúu, áchí-de.

¹⁷ Te Jesús, ni ka'an-ya jíin-de: Kua'a ja xín César nuu César, te ja xín Dios nuu Dios, áchí-ya. Te ni kánaa xáan iní-de ni kájiní so'o-de tu'un ni ka'an-ya.

Siki já náchaku ndiyi

¹⁸ Yúan-na te ni chakoyo cháa saduceo nuu-yá. Te cháa-ún, káka'an-de ja tú nachaku kuti ndíyi. Te ni kajika tu'un-de-ya:

¹⁹ Maestro. Moisés, ni chaa-de tutú ni ndoo jíin-yó, nú ñani ñin cháa kuu-de, te ndoo ñasí'í-de, te nú tú se'e-de ní ío, te ñani-de naki'in ñasí'í-de, te nandakín-de tata ñani-de, áchí tutú-ún.

²⁰ Te ni ka'jo usiá ñani. Te cháa núú, ni tãnda'a-dé. Yúan-na te ni jíi-de. Te tú ní xndóo-de tata-de.

²¹ Te cháa uu, ni naki'in-de-ña. Te ni jíi-de. Te ni cháa-ún, tú ní xndóo-de tata-de. Te cháa unj, suni súan.

²² Te ndí'usiá-de, ni kanchaka-de-ña. Te tú ni ñin-de ní xndóo-de tata. Te onde sandí'í-ña te ni jíi máá ñá'an-ún.

²³ Núsáá te kivi náchaku taká ndiyi, ja náchaku máá ñani jíná'an-de, te ndé ñin-de kuu-ña ñasí'í-de, chí ndí'usiá-de, ni kanchaka-de-ña, áchí-de jíin-yá.

²⁴ Yúan-na te Jesús, ni ka'an-ya jíin-de: Tú kajúku'un iní-ro jíin tutú ij, ni jíin fuerza Dios. Yuán ní kastíví-ró tú'un.

²⁵ Chì kivì náchaku-de ma'ñú ndíyi, ni tuká tãnda'a kúti-dé, ni ma' nãtãnda'a máá-ña. Chì nduu-de nátu'un ndajá'a ká'io andívi.

²⁶ Te sikì ndíyi ja náchaku, á té ka'u-ga-ro tutú Moisés, ndasa ni ka'an Dios jíin-de ma'ñú yukú: Máá-rí kúu Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, áchí-ya jíin Moisés.

²⁷ Ko nasu Dios cháa ni kaji'í kúu-ya, chí sua Dios cháa káchaku kúu-ya. Xaã kástívi-ró tú'un núsáá, áchí-ya jíin-de.

Tu'un tá'ú tíñu kánúú xáan-gá

²⁸ Te ñin cháa cháa tutú ni jíin so'o-de kástátá'an-de, ni jaã-de. Te ni jíin-de ja vá'a ni nachísó-yá tu'un nuu-dé. Te ni jiká tu'un-de-ya: Ndé tu'un kánúú xáan-gá nuu táká tu'un ni tá'ú-yá tíñu sáá, áchí-de.

²⁹ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Ya'á kúu tu'un kánúú xáan-gá nuu táká-ga: Kuni so'o Israel, máá Tatá-yo Dios, máá ñin-ni-ya ío.

³⁰ Núsáá te kumaní-ro jíin máá Tatá-ro Dios onde jíin ini jíin añu-ro, jíin níi núu jíin tuní-ro, jíin níi fuerza-ro. Ya'á kúu tu'un tá'ú tíñu kánúú xáan-gá.

³¹ Te tu'un uu kúu suni nátu'un inga-ún: Kundá'ú iní-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú iní-ro máá-ró. Tuká inga tu'un tá'ú tíñu kánúú-ga ío, chí ya'á-na, áchí-ya jíin-de.

³² Yúan-na te cháa cháa tutú, ni ka'an-de jíin-ya: Jandáa Maestro, va'a ká'an-ní, chí Dios ñin-ni-ya ío, te tuká inga Dios ío.

³³ Te kumaní-yo jíin-yá onde jíin ini jíin añu-yo, jíin níi núu jíin tuní-yo, jíin níi fuerza-yo, te kundá'ú iní-yo tá'an-yó nátu'un kundá'ú iní-yo máá-yó, kánúú xáan-gá ya'á vásá já ká'mu-yó kiti jíin táká kiti ká'ni-yo nuu-yá, áchí-de jíin-yá.

³⁴ Yúan-na te ni jíin Jesús ja vá'a xaã ní xndíó káni-de tu'un. Te ni ka'an-ya jíin-de: A yani kuu kiví-ró ñúu nuu tá'ú Dios tíñu, áchí-ya. Te ni ñin-de, tuká ní chundéé ini-de kaka tu'un-de-ya:

Sikì Sé'e David

³⁵ Te ni stá'an Jesús iní ve'e ñi. Te ni ka'an-ya: Naja káka'an cháa káchaa tutú ja Cristo kúu Se'e David.

³⁶ Chì suni máá David, ni ka'an-de ni sá'a Espiritu Santo jíin-de: Máá Tatá Dios ni ka'an-ya jíin Jító'o-rí: Nungoo-ró ichi ndává'a-rí, te ná chúkú-rí cháa kájito u'u róó, kuu-de teyu kuxndíi ja'á-ro, áchí Dios. Achí David.

³⁷ Chì suni máá David, Jító'o, ni ka'an-de jíin-yá. Te ndasa kuu máá-yá se'e-de núsáá, áchí-ya. Te táká ñayivi ndá'ú, ni ká'io iní ni ká'io añu-i ni kajini ná'ín-i ja ká'an-ya.

Sikì já ní kana jíin-yá nuu-í

³⁸ Te ni stá'an-ya tú'un. Te ni ka'an-ya jíin-i: Koto-ró máá-ró núu cháa káchaa tutú. Chì kákuni-de kaka-de jíin sú'nu káni. Te kákuni-de ja ká'an sa'án-yo jíin-de nuyá'u.

³⁹ Te silla onde xiní mesa iní ve'e sinagoga, jíin silla xiní mesa nuu ío xiní kákuni-de.

⁴⁰ Te cháa ya'a kákókó-de ve'e ña'an kéndoo ndá'ú, te kásá'a-de ja túu kuächi-de, yuã kájikã ta'u ná'an-de. Cháa ya'a ví'í-gá ta'nu ndatu-de, áchí-ya.

Ja ní sokó ñã'an viuda xu'ún

⁴¹ Te kánchaa Jesús ichi núu janú nuu kásoko-í xu'ún. Te ndé'é-yá ndasa káchu'un kua'a ñayivi xu'ún iní janu-ún. Te kua'a cháa kúká, ni káchu'un teyíí-de.

⁴² Te ni cháa ñin ña'an ní kéndoo ndá'ú. Te ni chindee-ña úu xu'ún yíkí náa, ja kúu ñin centavo.

⁴³ Yúan-na te ni kana-ya xiní cháa káskuá'a jíin-yá. Te ni ka'an-ya jíin-de: Jandáa ká'an-rí jíin-ró, ja ñã'an ní kéndoo ndá'ú ya'a, ni chu'un-ga-ña vásá táká ñayivi ní káchu'un iní janu-ún.

⁴⁴ Chì táká-i, ni káchu'un-i ja ní ndendoso sikí-í. Ko ña'an ya'a, vása kundá'ú-ña, ko ni chu'un ndí'i-ña já ñáva'a-ña, onde jíin táká ja kúchaku-ña, áchí-ya jíin-de.

13

Tuní nuu kúyani nchaa Jesús

¹ Te ni ndenda-ya iní ve'e ñi. Te ñin cháa skuá'a jíin-yá, ni ka'an-de jíin-yá: Maestro, ndé'é-ní ná xaã lúu yuu te luu ve'e ío, áchí-de.

² Te Jesús, ni ka'an-ya jíin-de: Á ndé'é-ró núu táká ve'e ná'nu ya'a. Ma kútá'an-ga ni ñin yuu, chí ñin kiví te ndí'i ndua, áchí-ya.

³ Te ni jungoo-ya ondé yuku Olivos, ichi núu ve'e ñi. Te Pedro, Jacobo, Juan, jíin Andrés, ni kájikã tu'un ñin-de-ya:

⁴ Kastu'ún-ní nuu-ná. Ndé kivi kóo taká tiñu yá'a. Te naun tunj koo nuu kuyani chaq taká tiñu yá'a, áchí-de.

⁵ Te Jesús, nǐ kejá'á-yá ká'an-ya jíin-de: Koto-ró máá-ró jíná'an-ró, nává'a tú xndá'ú ni ñin-de róo.

⁶ Chǐ kikoyo kua'a cháa ki'in núu-de sí'ví-rí, te ka'an-de: Máá-rí kúu Cristo, achi-de. Te xndá'ú-de kua'a xáan ñáyivi.

⁷ Te nú nǐ kajini tu'un-ró káka'an ja ío guerra xí já kóo guerra, te ma yú'ú-ro. Chǐ kánúú kóo súan. Ko té jinu-ga kivi.

⁸ Chǐ ndonda nación siki nación, te ñuu siki ñuu. Te yá'a yúan taan, te nǐ'in, te koo tama, te nǐ'in ñáyivi. Yá'á kákuu tundó'o kejá'á núú.

Tu'un ndasa ndo'o ñáyivi kákandja

⁹ Te koto-ró máá-ró, chǐ nastúu-de róo nuu junta. Te inǐ ve'e sinagoga xndó'o-de róo. Te onde nuu gobernador jíin núu rey kana-de xinǐ-ro já siki rúu. Te kani ndaa-ro tu'un nuu-dé.

¹⁰ Te jinu ñú'ún já xná'an-ga kuicha tu'un va'a-ri nuu taká ñáyivi.

¹¹ Te nú kinchaka-de róo, ja nastúu-de róo, ma náani tu'a inǐ-ro ndasa ka'an-ro jíin-de. Chǐ ja kuá'a-ya núu-ro hora jian, yúan ká'an-ro. Chǐ nasu máá-ró ká'an, chǐ Espiritu Santo ka'an, áchí-ya.

¹² Te ñani jíin ñani nastúu tá'an ja ná kúu. Te táa jíin sé'e, te se'e-ún ndonda siki táa, te ka'ni tá'an.

¹³ Te taká ñáyivi, koto u'u-i róo ja siki rúu. Ko chaa kundii nǐ'in onde kivi jinu, cha-a-ún kaku, áchí-ya.

¹⁴ Ko nú nǐ kajini-ro já káchá'an te nǐ tucha taká ndatiñu nuu má kúu kuti kóo súan núú, natu'un nǐ ka'an Daniel chaa nǐ jani tu'un Dios (chaa ká'u, ná júku-un inǐ-de), yúan-na te ñáyivi káxiukú inǐ ñuu Judea, ná kúu-i kǐngoyo-i onde yuku.

¹⁵ Te chaa kánde xini vé'e, ma núu-de ndǐvi-de inǐ ve'e ki'in-de ndatiñu-de.

¹⁶ Te chaa kánde onde rancho, ma náxió káva yátá-de náki'in-de tikachí-de ichi yatá-dé.

¹⁷ Ko kivi-ún naká ndá'ú kuu ja káñu'un se'e, jíin já káskáxin-í.

¹⁸ Ná kakán ta'u-ro núsáa, nává'a tú kunu-ró máá viko vǐjin ki'in-ro.

¹⁹ Chǐ kivi-ún koo tundó'o, ja té tuká koo onde kivi ní sá'a Dios ñuyivi, te onde vina, te ni ma kóo-ga.

²⁰ Te nú máá Tatá Dios, tú ní náxndǐyi-ya kivi-ún núú, ni ñin chaa ma káku kuti-dé núú. Ko ja siki cháa nǐ nakaji-ya, yúan ní nañndǐyi-ya kivi-ún.

Tunj máa kivi sándǐ'i-na

²¹ Núsáa te nú ndé chaa ká'an jíin-ró: Yá'a ndé'é-ró kánchaa Cristo, xí: Yúan ndé'é-ró kánchaa-ya, ma kándja-ró já ká'an-de.

²² Chǐ kenda Cristo xndá'ú, jíin cháa kani tu'un tu'ún. Te sá'a-de tunj tiñu ñá'nu xaan, nává'a xndá'ú-de onde chaa nǐ nakaji-ya, te nú ná kúu sá'a-de.

²³ Koto-ró máá-ró, chǐ a nǐ kachǐ ndǐ'i-ri nuu-ro, áchí-ya.

²⁴ Te kivi ndǐ'i koo tundó'o-ún, kutúun ndikandii, te yoq ma ndǐ-gá.

²⁵ Te tiñuú xini, jungoyo-tǐ ichi ándǐví kú-tǐ. Te taká fuerza ándǐví, ndǐ'i ka'ya.

²⁶ Yúan-na te kunǐ ñáyivi núu máá Sé'e chaa kii-ya ichi ándǐví núu viko nu'ún jíin kuá'a fuerza ja ndúñá'nu-ya.

²⁷ Yúan-na te táji-yá ndajá'a-ya kǐngoyo. Te nastútu-yá ñáyivi ní nakaji-ya ndíkúun lado ñuyivi, onde nuu ndǐ'i ñu'un, te onde nuu ndǐ'i ándǐví.

²⁸ Vina te skuá'a-ró ndasa sá'a yunu mérkexé. Nú a nǐ nduyúcha núma, te nǐ najaa nda'a, te a kájinǐ-ro já a nǐ kuyani viko sáú.

²⁹ Suni súan róo, nú a nǐ kajini-ro kuákuu taká tiñu yá'a, te kunǐ-ro já a yani ja kivi-ún.

³⁰ Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja má náa ñáyivi yá'a, onde ná skíkuu taká tiñu yá'a.

³¹ Ándǐví jíin ñuyivi chǐ naa, ko tu'un ká'an-ri chǐ ma náa.

Siki já kúndito-i

³² Ko kivi kóo-ún, jíin hora, tú ni ñin chaa jini, ni ndajá'a ká'io ándǐví, ni máá Sé'e-ya, chǐ máá ñin-ni máá Táa-yo Dios jini-ya.

³³ Koto-ró máá-ró, te kundito-ró, te kakan ta'u-ro. Chǐ tú kájinǐ-ro na kivi kóo.

³⁴ Chǐ natu'un ñin chaa kua'an jíká-de. Te nǐ xndóo-de ve'e-de. Te nǐ ja'a-de tu'un nuu mozo-de, ná tiñu sá'a ñin ñin-de. Te chaa ndító yuxé'é, nǐ ta'u tiñu nuu-dé, ná kúndito-de.

³⁵ Núsáa te kundito-ró, chǐ tú kájinǐ-ro na hora nchaa jito'o ve'e-ún, á aini, á ñuú, á kána lí'li, á jañá'an.

³⁶ Chǐ sánaa inǐ-ro te nchaa-ni-ya. Te nǐ'in-yá róo kákixi-ro.

³⁷ Te taká tu'un ká'an-ri jín-ró yá'a, suni ká'an-ri jín ndivii-í jíná'an-i. Kundo jíná'an-ró, áchí-ya.

14

Ja ní kanatin tu'un tá'an siki Jesús

¹ Te u-ga kivi te vásá ní kuu Pascua jín víko kóo statilá tú yí'i yujan íá. Te sutu nã'nu jín cháa káchaa tutu, nì kãndúkú-de modo ndasa xndá'ú-de-ya te tìn-de-ya. Te ka'ní-dé-ya kãkunj-de.

² Te nì kaka'an-de: Mã kúu sá'a-yó máá kivi víko, chj nú súan te ndonda vaã ñayivi, áchí-de.

Jesús jín nã'an ndiso perfume

³ Te kãndee-ya ñúu Betania, kãncha-ya núu mesa ve'e Simón chaã té'yu ndi'yi. Te nì chaã ñn nã'an, kãndá'á-ña ñn tiya'a ñú'un perfume máá nían itã nardo kúu. Te ncháá ya'u téyíí. Te nì tá'ú-ña tiya'a-ún. Te nì chu'un-ña xiní-ya.

⁴ Te sava, nì kakitj iní. Te nì kaka'an: Naja náa perfume jian.

⁵ Chj kuu kuya'u ví'í-gá unj ciento peso, te kuã'a-yó núu ñayivi ndá'ú núu, áchí. Te nì kaka'an vaã siki-ñá.

⁶ Ko Jesús, nì ka'an-ya: Sía-ña. Naja kástá'an-ro-ñá. Tiñu va'a sá'a-ña jín-rí, áchí-ya.

⁷ Chj nene kãxiukú ñayivi ndá'ú jín-ró. Te nú kãkunj-ro te kuu sá'a va'a-ró jín-i. Ko ruu, na tú nene kãncha-ri jín-ró.

⁸ Ya'á-ni nì kuu nì sá'a-ña. Chj a nì chi'i tu'a-ña perfume yiki kúñu-ri kivi yúji-ri.

⁹ Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja ní ñúyivi nú ná kuicha tu'un va'a yá'a, te tiñu nì sá'a-ña yá'a, suni koo tu'un návã'a ná ndúkú'un iní-i-ña, áchí-ya.

¹⁰ Yúan-na te Judas Iscariote, ñn ja uxí uu yúan, kua'an-de nuu sutú nã'nu ja nastúu-de-ya.

¹¹ Te súan nì kajini so'o sutu-ún. Te nì kãkusij iní. Te nì kãkeyu'u já kuã'a xu'ún núu-dé. Te ná ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya.

Viko lélú Pascua

¹² Te máá kivi kéjá'á víko kóo statilá tú yí'i yujan íá, suni máá kivi kásoko-dé lélú Pascua, te chaã káskuá'a-ún, nì kaka'an-de jín-yá: Ndénu kuni-ní ná kísátu'a-ná nuu kée-ní lélú Pascua, áchí-de.

¹³ Te nì táji-yá uu chaã káskuá'a jín-yá kua'an-de. Te nì ka'an-ya jín-de: Kuá'an ondé ñuu. Te yúan ketá'an-ró jín ñn chaã ndiso ñn kivi nducha. Te kundikj-ro-dé ki'in-ro jín-de.

¹⁴ Te nuu ndivi-de, yúan ka'an-ro jín máá jito'o ve'e-ún: Achí máá Maestro: Ndénu ío ñn ve'e kuã'a núu-ní nuu kée-ná lélú Pascua jín cháa káskuá'a jín-ná, achj-ro.

¹⁵ Te máá-de, ná stá'an-de ñn cuarto ká'nu ondé xiní vé'e nuu-ro, yúan a ío tu'a. Te yúan sátu'a-ró ndasa kuu-yó, áchí-ya jín-de.

¹⁶ Te kája'an chaã káskuá'a jín-yá. Te nì jakoyo-de ñuu-ún. Te nì kani'in-dé natu'un nì ka'an-ya jín-de. Te nì kásátu'a-de ndasa kuxini-de lélú Pascua.

¹⁷ Te nì iní. Te kua'an-ya jín máá uxí uu chaã-ún.

¹⁸ Te kãxiukú-de nuu mesa káyee-dé staa. Te nì ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja ñn róo, ja yée jín-rí, nastúu-ró rúu, áchí-ya.

¹⁹ Yúan-na te nì kãkuxij iní-de. Te nì kajika tu'ún ná ñn ná ñn-de-ya: Ja náá náún, ja náá náún, ká'an ñn-de, ká'an inga-de.

²⁰ Te nì ka'an-ya jín-de: ñn ja uxí uu ja chíxí'ú núu kó'o jín-rí kúu, áchí-ya.

²¹ Chj jandáa máá Sé'e chaã ki'in-ya natu'un yóso tú-un-ya núu tutú. Ko naka ndá'ú kúu chaã nastúu máá Sé'e chaã. Va'a-ga nú tú ní kaku chaã-ún núu, áchí-ya.

²² Te káyee-dé. Te nì ki'in Jesús staa. Te nì jikan ta'u-yá. Te nì sakuáchi-yá. Te nì ja'a-ya núu-dé. Te nì ka'an-ya: Kee jíná'an-ró. Ya'á kúu yiki kúñu-ri, áchí-ya.

²³ Te nì ki'in-ya ñn taza. Te nì jikan ta'u-yá. Te nì ja'a-ya núu-dé. Te ndi'i-de, nì kajji'i-de.

²⁴ Te nì ka'an-ya jín-de: Ya'á kúu niñi-rí ja sá'a contrato jáá. Te ja siki ñayivi kuã'a te nì jati.

²⁵ Te jandáa ká'an-ri jín-ró: Mã kó'o-ga-ri nducha ndé'e uva, ondé kivi náko'o-ri ja jáá iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

²⁶ Te nì kajita-ya ñn yaã ij. Te nì kenda-ya kája'an-ya ondé yuku Olivos.

²⁷ Yúan-na te Jesús, nì ka'an-ya jín-de: Ndivii-ro, nayu'ú-ro já siki rúu akuáa vína. Chj a yóso núu tutú: Stují-ri chaã ndito rij, te máá rij-ún, kuicha-tj, áchí.

²⁸ Ko nuu náchakj-ri, te xna'an-ga ruu ki'in-ri ñuu Galilea vásá róo, áchí-ya.

²⁹ Ko Pedro, nì ka'an-de jín-yá: Vasa ndivii-dé ná ñayú'ú-de, ko náá chj túu, áchí-de.

³⁰ Te Jesús, nì ka'an-ya jín-de: Jandáa ká'an-ri jín-ró, chj róo, akuáa vína, ondé ná té kana-ga lí'li uu jinu, te mã kuátu'un-ró rúu unj jinu, áchí-ya.

³¹ Ko máá-de, téyíí ní ka'an-de: Vasa ná kúu-ná jíin-ní, ko ma kasú-ná yu'u-ná ja kúu ní, áchí-de. Te suni súan ni kaka'an ndi'-de.

Jesús iní Jardín Getsemaní

³² Te ni jakoyo-ya in nuu nani Getsemaní. Te ni ka'an-ya jíin cháa kaskuá'a jíin-ya: Yá'a-ni jungoo-ró nini ná kakán ta'u-rí, áchí-ya.

³³ Te ni jaka-ya Pedro jíin Jacobo jíin Juan kája'an-de jíin-ya. Te ni kejá'a-yá yú'ú-ya, te ndúkuí'a iní-ya.

³⁴ Te ni ka'an-ya jíin-de: Xa'an ndúkuí'a iní-rí, chí a yani kuu-rí. Yá'a kundatu-ró, te kundito-ró, áchí-ya.

³⁵ Te ni kanduu-ya in tí'í. Te ni jukuíni jíí-ya nuu nú'un. Te ni jikan ta'u-ya, te nú kuu kaku-ya hora-ún.

³⁶ Te ni ka'an-ya: Abba, Táa. Taká tínu kúu sá'a máá-ní. Chaxio-ní tundó'o-ná yá'a ná kí'in. Ko nasu já kuni máá-ná, chí ja kuni máá-ní ná kúu, áchí-ya.

³⁷ Te ni ncha-ya. Te ni jini-ya já kákixi-de. Te ni ka'an-ya jíin Pedro: Simón, kixi-ro náún. Á tú kánda-ró kundito-ró vasté in hora.

³⁸ Kundito, te kakan ta'u-ro, náv'a ma koto ncha-ún róó. Chí kuni ndija añu-ro, ko yiki kúnu-ró chí túu, áchí-ya.

³⁹ Te kua'an tuku-ya. Te ni jikan ta'u-ya. Suni in-ni tu'un ni ka'an-ya.

⁴⁰ Te ni ncha-ya. Te ni jini tuku-ya-dé kákixi-de, chí xa'an káji'i-de numá'ná. Te tú kútu ni ndasa xndíó káni-de tu'un nuu-ya.

⁴¹ Te ni ncha-ya vuelta uní. Te ni ka'an-ya jíin-de: Kusú te ndetátú-ro-ná. A ni kuu. Vina te ni ja hora ja máá Sé'e cha natuu-ya nuu ndá'a cháa ká'io kuachí.

⁴² Nduko, ná chó'o. Chí ja nástuu ruu, a ni kuyani vai, áchí-ya.

Ja ní kakatiin-de Jesús

⁴³ Te súan ka'an-ya, te ni cha-ni Judas, in ja uxí uu-ún. Te in nuu já káchindéé tá'an jíin-de, jíin machete jíin yúnu vai koyo jíin-de. Chí sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu jíin cháa ni kayii, ni katáji cháa-ún.

⁴⁴ Te cha ni nastuu-ya-ún, ni ja'a-de in tuni, te ni ka'an-de: Cha títú'ú-rí-ún, yúan kúu. Katiin jíná'an-ró, te kunchaka-ró kí'in-ro jíin, áchí-de.

⁴⁵ Yúan-na te ni cha-de. Te ni kandita-ni-de nuu-ya. Te ni ka'an-de jíin-ya: Maestro, Maestro, áchí-de. Te ni títú'ú-de-ya.

⁴⁶ Te cha vai koyo jíin Judas-ún, ni kakatiin-de-ya.

⁴⁷ Te in cha kándii yúan, ni staa-de machete-de. Te ni kachi-de so'o mozo máá sutú ñá'nu-ga.

⁴⁸ Te ni ka'an Jesús jíin-de jíná'an-de: Nátu'un sikí in cha kuí'ná vai koyo-ró jíin machete jíin yúnu katiin-ró rúu náún.

⁴⁹ Ndi'a'an kivi ní kandee-rí jíin-ró iní ve'e ii, ni stá'an-rí tu'un, te tú ní kákatiin-ró rúu. Ko súan kásá'a-ró náv'a ná skíkuu tutu ii, áchí-ya.

⁵⁰ Yúan-na te cha kaskuá'a jíin-ya, ni kaskéndo-de-ya. Te ni kajinu ndi'-de kája'an-de.

⁵¹ Te in suchí, ndikín-i-ya kuá'an-i jíin-ya. Te ndi-i in sa'ma kuitá, chí víchí lí-i. Te ni kakatiin-de-i.

⁵² Ko máá-i, ni xndóo-i sa'ma kuitá-ún. Te ni jinu víchí lí-i kua'an-i.

Ja ní kandi Jesús nuu sutú ñá'nu-ga

⁵³ Te ni kakinchaka-de Jesús nuu máá sutú ñá'nu-ga. Te taká sutu ñá'nu jíin cháa ni kayii jíin cháa káchaa tutu, ni kandutú-de.

⁵⁴ Te Pedro, jíká ndikín-de-ya ondé iní yuxé'é máá sutú ñá'nu-ga-ún. Te ni jungoo-de jíin cháa kájatínu-ún, ndúvixi-de nu'un.

⁵⁵ Te taká sutu ñá'nu jíin táka cha junta, ni kandúkú-de in tu'un sikí Jesús, ja ká'ni-dé-ya kákuni-de. Ko tú ní káni'in-dé.

⁵⁶ Chí kua'a-dé, ni kasátú'ún-de sikí-ya. Ko tu'un ni kaka'an-de-ún, tú ní kétá'an.

⁵⁷ Yúan-na te ni kandukuiñi sava-de, ni kasátú'ún-de sikí-ya:

⁵⁸ Máá-ná, ni kajini-ná ká'an-de: Ruu, stuncháa-rí ve'e ii yá'a ja ní kasáva'a nda'a. Te nuu uní kivi te ndukani-rí inga ja tú níni jíin ndá'a, áchí-de, áchí jíná'an.

⁵⁹ Ko ní súan tú ní kétá'an tu'un ni kaka'an.

⁶⁰ Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga-ún, ni ndukuiñi-de kándii-de ma'nú. Te ni jiká tu'un-de Jesús: Tú ka'an kuti-ro náún. Ndasá káka'an cha yá'a sikí-ro, áchí-de jíin-ya.

⁶¹ Te máá-ya, tú ní ká'an kuti-ya. Te máá sutú ñá'nu-ga-ún, ni jiká tu'un tuku-de-ya: Máá-ró kúu Cristo, Sé'e máá I'a ii náún, áchí-de jíin-ya.

⁶² Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Máá-rí kúu. Te kun̄i-ro máá Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a Dios nuu ío fuerza-ya. Te ndii-ya íchi ándví jíin vikó nu'ún, áchí-ya.

⁶³ Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i ndátá-ni-de sa'ma-dé. Te n̄i ka'an-de: Naún níni kúni so'o-yó ká'an inga-de núsáa.

⁶⁴ N̄i kajin̄i-ro ná ndiva'a ká'an-de. Ndasa kájani in̄i-ro. Achí sutú ñá'nu-ga-ún. Te taká cháa-ún, n̄i kanakuxndíi-de-ya ná kúu-ya.

⁶⁵ Te sava-de, n̄i kativ̄i s̄i'ví-de nuu-ya. Te n̄i kajasu-de nuu-ya. Te n̄i kaja'a-de jikí nuu-ya. Te káka'an-de jíin-ya: Kani tu'un, áchí-de. Te cháa káatíñu-ún, n̄i kastuji-dé-ya jíin jikí.

Ja tú ní játu'un Pedro

⁶⁶ Te íchi chíi yux'é yúan kándij Pedro. Te ñn ña'an játíñu nuu máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i chaa-ña.

⁶⁷ Te n̄i jin̄i-ña núu Pedro kándij-de ndúvixi-de. Te n̄i ndakoto-ña núu-dé. Te n̄i ka'an-ña: Te róo, jíin Jesús ñuu Nazaret jíká-ró vii, áchí-ña.

⁶⁸ Ko máá-de, tú ní játu'un-de. Tú jin̄i-ná, ní tú júku'un in̄i-ná naún ká'an-ní, áchí-de jíin-ña. Te n̄i kenda-de yux'é yatá vé'e-ún. Te n̄i kana-ni lí'li.

⁶⁹ Te ña'an játíñu-ún, n̄i jin̄i-ña núu-dé inga jínu. Te n̄i ka'an-ña jíin cháa ká'jin yúan. Chaa yá'a suni tá'an-de, áchí-ña.

⁷⁰ Ko máá-de, tú ní játu'un tuku-de. Te n̄i kunúu tuku. Te cháa ká'jin-ún, n̄i kaka'an tuku-de jíin Pedro: Jandáa ja s̄uni tá'an-de kúu-ró, chí cháa galileo kúu-ró. Te tu'un ká'an-ro s̄uan kuní koo, áchí-de.

⁷¹ Ko máá-de, n̄i'in n̄i ka'an ndiva'a-de: Tú jin̄i-ri cháa yá'a ja káka'an-ro tú'un-de, áchí-de.

⁷² Yúan-na te ní kana-ni lí'li vuelta uu. Te Pedro, n̄i nuku'un in̄i-de taká tu'un n̄i ka'an Jesús jíin-de núu: Ondé ná té kana-ga lí'li uu jínu, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jínu, áchí-ya sáa. Te n̄i nakani in̄i-de sikí tú'un-ún. Te n̄i nde'e-de.

15

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

¹ Te jañá'an-ún, te taká sutú ñá'nu, jíin cháa n̄i kayii, jíin cháa káchaa tutu, jíin ndívii cháa junta, n̄i kaskétá'an-ni-de tu'un. Te n̄i kaju'n̄i-de Jesús kua'an-de jíin-ya. Te n̄i kaja'a-de-ya núu Pilato.

² Te Pilato, n̄i jiká tu'un-de-ya: Máá-ró kúu Rey cháa judío naún, áchí-de. Te n̄i ka'an-ya: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya jíin-de.

³ Te sutú ñá'nu-ún, n̄i'in n̄i kajikan-de kuachi sikí-ya.

⁴ Te Pilato, n̄i jiká tu'un tuku-de-ya: Tú ka'an kuti-ro naún. Nde'é, ná kua'a kuachi kájukan-de sikí-ro, áchí-de jíin-ya.

⁵ Ko Jesús, tuká ní ká'an kuti-ya. Te n̄i naa in̄i Pilato nde'é-de nuu-ya.

⁶ Te ío costumbre Pilato ja kivi víko-ún sía-de ñn cháa yí'i veka, ñani cháa kakuu in̄i ñayivi.

⁷ Te n̄i jo ñn cháa nání-de Barrabás, kánde-de veka jíin tá'an-de ja ní kãndonda-de, n̄i kaja'ni-dé ndiyi.

⁸ Te n̄i chákooyo kua'a ñayivi. Te n̄i kaka'an-i jíin Pilato ná sa'a-de nátu'un ío costumbre-de.

⁹ Te n̄i ka'an Pilato jíin-i: Kákun̄i-ro ja sía-ri Rey cháa judío naún, áchí-de.

¹⁰ Ch̄i a n̄i jin̄i-de ja ní kakukuásun in̄i sutú ñá'nu-ún, te yúan ní kaja'a-ún-ya nuu-dé.

¹¹ Ch̄i sutú ñá'nu-ún, n̄i kaská'an-de ñayivi kuá'a-ún ja Pilato va'a-ga ná sía-de Barrabás kí'in.

¹² Te n̄i ka'an tuku Pilato: Ndasa kákun̄i-ro ja sa'a-ri jíin cháa kaskúnání-ró Rey judío núsáa, áchí-de jíin-i.

¹³ Te máá-i, n̄i kákana jaa tuku-i: Kata kaa-ní cháa jian jiká cruz, áchí-i.

¹⁴ Ko Pilato, n̄i ka'an-de jíin-i: Naún kuachi n̄i sa'a-de, áchí-de. Te máá-i, ví'í-gá n̄i kákana jaa-i: Kata kaa-ní-de ná kúu-de, áchí-i.

¹⁵ Te Pilato, kuní-de ja ná kúsij in̄i ñayivi-ún. Te n̄i sía-de Barrabás kua'an. Yúan-na te n̄i xndó'o-de-ya. Te n̄i ja'a-de-ya kuíta kaa-ya ja ná kúu-ya.

Ja ní kasákátá soldado nuu-ya

¹⁶ Yúan-na te soldado, n̄i káki'in-de-ya kuá'an-de jíin-ya in̄i ve'e palacio. Te n̄i kákana xin̄i tá'an-de n̄i kãndutútú-de.

¹⁷ Te n̄i kachu'un-de-ya ñn sa'ma kuá'a tĩndí'í. Te n̄i kat̄ñn-de ñn corona iñu. Te n̄i kachu'un-de xin̄i-ya.

¹⁸ Yúan-na te n̄i kaka'an-de jíin-ya: Rey judío, taá ndii, áchí-de.

¹⁹ Te n̄i kakuun-de yunu xin̄i-ya. Te n̄i kativ̄i s̄i'ví-de nuu-ya. Te n̄i kajukuiñi jíití-de nuu-ya, te n̄i kachiñú'un-de-ya.

²⁰ Te nuu ní ndi'i nì k̄asákátá-de nuu-yá, te nì k̄atava-dé sa'ma kuá'á t́ndí'í ñú'un-ya-ún. Te nì kanachu'un-de-ya sá'ma máá-yá, te nì k̄akeni'in-de-ya káta kaa-de-ya.

²¹ Te ñin cháa nání-de Simón ñuu Cirene (táa Alejandro jíin Rufo kúu-de), nì ja'a-de vai-de ichi rancho. Te nì katetíñu-de cháa-ún k'i'in-de jíin-de kundiso-de cruz-ya.

²² Te kája'an-de jíin-yá onde nuu nání Gólgota, ja kuni ka'an: yiki xiní.

²³ Te nì k̄asáká nuu-de vino jíin súsia uá. Te nì k̄aja'a-de nuu-yá ko'o-ya. Ko máá-yá, tú ní játá'ú-yá ko'o-ya.

Ja ní kajata kaa-de-ya

²⁴ Te nì kajata kaa-de-ya jiká cruz. Te nì k̄asaka-dé sa'ma-yá nuu tá'an-de. Te nì k̄asá'a-de apuesto siki, ndasa ni'in, ñin ñin-de.

²⁵ Te k̄a'ñin nì kajata kaa-de-ya.

²⁶ Te nuu tutú kuachi siki-yá yóso: Yá'á kúu Rey cháa judío, áchí.

²⁷ Te nì kajata kaa-de uú ñaku'i'ná jíin-yá, ñin ichi ndáv'a-ya, te inga ichi ndávésé-yá.

²⁸ Te nì skikuu tu'un ká'an tutu i: Onde jíin cháa kándañáá ní k̄askétá'an-de-ya, áchí.

²⁹ Te ñayivi kája'a yúan, nì k̄askuikó-i xiní-í. Te nì kaka'an ndiva'a-i jíin-yá: Jan jaan. Róo, ká'an-ro já stuncháa-ro vé'e ñi Dios, te nuu uní kivi te ndukani-ró núú.

³⁰ Vina te nama-ró máá-ró, te nuu-ró jiká cruz núsáá vii, áchí-i.

³¹ Te suni súan nì k̄asákátá sutú ñá'nu-ún nuu-yá. Te kándatu'ún jíin cháa káchaa tutu: Sava ñayivi á nì kuu nì nama-de, ko ma kúu nama-de máá-de.

³² Cristo, Rey cháa Israel, ná núu-de jiká cruz vina, te ná kuni-yo, te ná kándija-yó, áchí. Te cháa kándija kaa jíin-yá-ún, suni súan nì kaka'an ndiva'a-de jíin-yá.

³³ Te nuu ní kuu kaxiuu, te nì kuxkí'vi ní nùú núú ñú'un onde k̄a'uní.

³⁴ Te nuu ní kuu k̄a'uní, te nì k̄a'an jaa Jesús: Eloi, Eloi, lama sabactani, achí-ya. Ja kuni ka'an: Dios máá-ná, Dios máá-ná, naja ní xndóo-ní náá.

³⁵ Te sava cháa ká'jin yúan, nì kajini so'o-de. Te nì kaka'an-de: Nde'é, chí kána-de xiní Elías, áchí-de.

³⁶ Te jíin ñin cháa nì jaa-de, te nì chindájí-de kachí nuu vinagre. Te nì chaa-de xiní ñin yunu. Te nì ja'a-de nuu-yá ja kó'o-ya. Te nì k̄a'an-de: Ná ndé'ó nú cháa Elías xnúu-de cháa, áchí-de.

³⁷ Ko máá Jesús, nì k̄a'an jaa-ya. Te nì jí'i-ya.

³⁸ Yúan-na te sa'ma ndíta kaa iní ve'e ñi, nì te'nde uú onde nuu xiní te onde nuu já'a.

³⁹ Te ñin cháa capitán kándij-de nuu-yá. Te nì jiní-de ja ní kana jaa-ya ní jí'i-ya. Te nì k̄a'an-de: Jandáa ja Sé'e Dios kúu cháa ya'a núú, áchí-de.

⁴⁰ Te suni ká'jin sava ñasi'í kándé'é jiká-ña. Te yúan ká'jin María ñuu Magdala, jíin Salomé, jíin María náa José jíin Jacobo súchí.

⁴¹ Chí onde ná kánde-ya núú Galilea, te ña'an-ún, nì kandikin-ña-yá. Te nì kajatíñu-ña núú-yá. Te suni ío kua'a-gá-ña, nì kaja'an-ña jíin-yá ñuu Jerusalén.

⁴² Te nì ini kivi-ún. Te kásatu'a-de, chí yuchaan kúu kivi ndétatú.

⁴³ Te José ñuu Arimatea, cháa kúñá'nu nuu junta kúu-de, te suni núkuu iní-de ja kúu ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, nì cháa-de. Te nì chundéé iní-de nì kivi-de nuu Pilato. Te nì jikan-de yiki kúñu Jesús.

⁴⁴ Te Pilato, tú kándija-de ja á nì jí'i-ya. Te nì kana-de xiní capitán. Te nì jiká tu'ún-de cháa-ún nú a nì jí'i-ya.

⁴⁵ Yúan-na te nì kundaá iní-de ja ní k̄a'an capitán-ún jíin-de. Te nì ja'a-de yiki kúñu-ya núú José.

⁴⁶ Te José, nì jaan-de ñin sa'ma kuitá. Te nì xnúu-de-ya. Te nì chisukun-dé-ya sá'ma-ún. Te nì chindee-de-ya iní ve'e añú ja ní jacha chí ñin kava. Te nì stúu-dé ñin yuu ní jasú-de yuv'e añú-ún.

⁴⁷ Te María ñuu Magdala, jíin María náa José, nì kajini-ña núú ní jakin-de-ya.

16

Ja ní nachaku Jesús

¹ Te nì ini kivi ndétatú-ún. Te María ñuu Magdala, jíin María náa Jacobo, jíin Salomé, nì kajaan-ña jí'o vixí kichí'i-ña-yá.

² Te jañá'an kivi ñin semana, ja á nì kana ndikandii, nì jakoyo-ña núú vé'e añú.

³ Te káka'an máá-ña: Ndénu ní'in-yo ñin cháa chaxio yuu yuv'e añú, áchí-ña.

⁴ Te nì kandakoto-ña. Te nì kajini-ña já á nì kuxio yuu-ún kua'an. Te ká'nu xaan.

⁵ Te nì kivi koyo-ña iní ve'e añú-ún. Te nì kajini-ña ñin cháa súchí, ñú'un káni-dé ñin sa'ma ku'jin, kánchaa-de ichi ndáv'a. Te nì kayu'ú-ña.

⁶ Te cháa-ún, nì k̄a'an-de jíin-ña: Ma yú'ú-ro. Kánandúkú-ró Jesús ñuu Nazaret I'a nì jí'i jiká cruz. Túu-ya yá'a, chí a nì nachaku-ya. Yá'a ndé'é-ró nú ní jakajin-de-ya.

⁷ Kuángoyo núsáá, te kach̄i-ro núu cháa káskuá'a jíin-yá, jíin núu Pedro, ja xná'an-ga-ya kí'in űuu Galilea vása kí'in-ro. Yúan kun̄i-ro núu-yá, nátu'un n̄i ka'an-ya jíin-ró sáá, ách̄i-de jíin-ña.

⁸ Te máá-ña, kájinu-ña ní ndenda-ña vé'e añú. Ch̄i káyú'ú-ña, te kákisi-i-ña. Te tú ni ñin nuu ní kákach̄i-ña, ch̄i káyú'ú-ña.

⁹ Te Jesús, a n̄i nachakú-ya máá jáñá'an kiv̄i ñin semana. Te xnáñúú-gá n̄i ndenda ndij̄in-ya núu María űuu Magdala. Ña'an-ún, n̄i ȳ'i usiá tach̄i k̄ini-ña. Te n̄i kiñ̄i'in-ya kuá'an.

¹⁰ Te n̄i kee-ña kuá'an-ña. Te n̄i kach̄i-ña núu cháa n̄i kajika jíin-yá, ch̄i kándukuí'a ñi-de te kánde'e-de.

¹¹ Te súan n̄i kajini tu'un-de ja chakú-ya ní jin̄i ña'an-ún nuu-yá. Ko tú ní kákand̄ija-de tu'un ká'an-ña.

¹² Te n̄i kuee-ga. Te inga modo n̄i nastá'an ndij̄in-ya máá-yá nuu úu-de kájika-de kua'an-de ichi rancho-de.

¹³ Te cháa-ún, n̄i kaja'an-de. Te n̄i kastu'ún-de nuu sáva-ga. Ko ni tú ní kákand̄ija ja káka'an-de.

Ja kuáno'on-yá and̄iv̄i

¹⁴ Yúan-na te vása ní nastá'an ndij̄in-ya máá-yá nuu máá ux̄i ñin-de, káxiukú-de káyee-dé staa. Te n̄i kana jíin-yá nuu-dé, ch̄i ndava iní añú-de, te tú ní kákand̄ija-de tu'un n̄i kaka'an ja ní kajini nuu-yá ja ní nachakú-ya.

¹⁵ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kuá'an jíiná'an-ró ñí ñúyivi, te kani-ró tú'un va'a-ri nuu táká ñayivi.

¹⁶ Chaa kánd̄ija te kuanducha-dé, kaku-de. Ko chaa tú kánd̄ija, ta'nu ndatu-de.

¹⁷ Te cháa kákand̄ija, sá'a-de tun̄i yá'a: Jíin sí'ví-rí kiñ̄i'in-de tach̄i k̄ini k̄ingoyo. Te ka'an-de inga yu'u jáá.

¹⁸ Kuanchaa-de koq, te nú n̄i ji'i-de veneno, te ma sá'a daño jíin-de. Te xndée-de nda'a-dé siki ñáyivi kú'u, te nduva'a-i, ách̄i-ya jíin-de.

¹⁹ Yúan-na te nuu ní ndi'i n̄i ka'an máá Jito'o-yo jíin-de jíiná'an-de, te n̄i ndaa-ya kuáno'on-yá and̄iv̄i. Te n̄i nungoo-ya íchi ndává'a Dios.

²⁰ Te máá-de, kaja'an-de. Te n̄i kajani-de tu'un-ya táká lado. Te máá Jito'o-yo, n̄i chindéé ní chituu-ya-dé. Te jíin tun̄i n̄i kasá'a-de-ún n̄i stá'an-ya já ío ndaa taká tu'un yá'a. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS TU'UN VA'A NI CHAA SAN LUCAS

Siki tú'un ni chaa San Lucas

¹ Kua'a cháa ni kachaa-de tu'un ná taká tiñu ni sá'a Jesús ni kajini-yo.

² Te chaa ni kajini nuu-yá ná onde kivi ní kejá'a-yá, ni kajani-de tu'un-ya. Te ni kakastu'un-de nuu-yo.

³ Te náá, a ni nandúku víi-ná taká tu'un-ya, ná onde kivi ní kejá'a. Te jáni ini-ná ja súni ío va'a chaa káji-ná tu'un yá'a nuu-ní, Teófilo máni,

⁴ nává'a ná kuni-ní ja ío ndaa taká tu'un ni skuá'a-ní.

Ja ni ka'an ndajá'a Dios jín Zacarías

⁵ Te kivi ní kuu Herodes rey ñuu Judea, ni jo ñin sutu nání-de Zacarías ja ní chindéé tá'an-de jín Abías. Te ñasí'í-de nání-ña Elisabet. Te onde chi Aaron vai tata-ña.

⁶ Te chaa ndaa ni kakuu ndendúu-de nuu Dios. Te ñúkuún ní kaskikuu-de taká tu'un jín tiñu tá'u-yá nuu-yo.

⁷ Te tú se'e-de ní ío, chi Elisabet, ña'an numá kúu-ña, te vina, a ni kayii-de.

⁸ Yúan-na te ni jaá kivi ní kateta'an-i nuu Zacarías jiku-de jín tiñu ja kúu-de sutu nuu Dios, ⁹ nátu'un ni kasa'a máa sutú. Te ja yúan ni kivi-de ini ve'e ii máa Jito'o-yo. Te ní ja'mu-de susia kutú.

¹⁰ Te nini ja'mu-de susia kutú, te ichi yatá vé'e ii, kájukan ta'u ñáyivi kuá'a.

¹¹ Te ni kenda ñin ndajá'a máa Jito'o-yo núu-dé, kándii-ya ichi ndáv'a altar nuu ja'mu-de susia kutú.

¹² Te ni jini Zacarías nuu-yá, te ni yu'ú-de, te ni kisi-i-de.

¹³ Ko máa ndajá'a-ún, ni ka'an-ya jín-de: Zacarías, ma yu'ú-ro, chi ja ní jikan ta'u-ro a ni jini so'o Dios. Te ñasí'í-ro Elisabet, skáku-ña ñin se'e yí, te skúnáni-ró-i Juan.

¹⁴ Te kusii xáan ini-ro. Te kusii ini kua'a ñáyivi jín-i kivi káku-i.

¹⁵ Te kuu-i ñin chaa kuñá'nu nuu Dios. Te ma kó'o-i vino, ni ndixi. Te kukutú Espíritu Santo ini-i, vasa ñú'un-ga-i chi náa-i.

¹⁶ Te kua'a cháa Israel ndío káva ini-de nuu Dios sá'a-i.

¹⁷ Te kuxnúu-i jín modo jín fuerza Elías nuu I'a kii. Te taká táa, ndundá'ú ini-de se'e-de, te chaa ni'in ini, nakuandatu-de tu'un ndichi ká'an chaa ndaa, sá'a-i. Te sátu'a-i ñáyivi kóo tu'a ja cháa máa Jito'o-yo. Achí-ya jín-de.

¹⁸ Te ni ka'an Zacarías jín ndajá'a-ún: Ndasa kuni-ná te nú jandaa kúu, chi chaa ni yii kúu-ná, te ñasí'í-ná, suni a ni yii-ña, áchí-de.

¹⁹ Te ni ka'an ndajá'a-yá: Máa-rí kúu Gabriel, ja kándii-ri nuu Dios. Te ni táji-yá ruu, vai ka'an-ri jín-ró, te kachi-ri tu'un va'a yá'a nuu-ro.

²⁰ Vina te kuñí'in-ro, te ma kúu ka'an-ro onde kivi skikuu tu'un yá'a, chi tú ní kándija-ró tú'un ni ka'an-ri, te tu'un skikuu ná'in kúu, ná jaá kivi, áchí-ya jín-de.

²¹ Te ñáyivi-ún, káindatu-i Zacarías. Te kájani ini-i ñaún tá'an-de ja ní kuná'an kánde-de ini ve'e ii.

²² Yúan-na te ni ndenda-de, te tuká ní kúu ka'an-de jín-i. Te ni kajuku'un ini-i ja ini ve'e ii-ún ni jini-de ñin ja Dios ní skóto-ya-dé. Te máa seña-ña ni sá'a-de nuu-í, chi a ni kuñí'in-de.

²³ Te nuu ní jinu tiñu ndíso-de, te kuano'on-dé ve'e-de.

²⁴ Yúan-na te ni kuu yaku kivi. Te ñasí'í-de Elisabet, ni ni'in sé'e-ña. Te ni chisa'í-ña máa-ña ú'un yoo. Te ni ka'an-ña:

²⁵ Súan ni sá'a máa Jito'o-yo jín-rí ja ní jini-ya núu-rí. Te vina tuká kúu nuu-rí nuu taká ñáyivi. Achí-ña.

Ja ni ka'an Gabriel jín María

²⁶ Te nuu iñu yoo, te ni táji Dios ndajá'a Gabriel, ni ja'an-ya ñin ñuu nání Nazaret, ndañuu Galilea.

²⁷ Ni ja'an-ya núu ñin ña'an jáá, ja á yani tanda'a-ña jín ñin chaa nání José. Te onde chi David vai tata-de. Te ña'an jáá-ún nání-ña María.

²⁸ Te ni jaá ndajá'a-yá nuu kánchaa-ña yúan. Te ni ka'an-ya jín-ña: Taá ndii, ta'u-ro kúu, chi máa Jito'o-yo jika-ya jín-ró. Te xáan ndatu kéndo-ro vásá taká ña'an. Achí-ya.

²⁹ Te máa-ña, ni jini-ña núu-yá. Te ni kuñáa ini-ña ja súan ni ka'an-ya. Te jáni ini-ña ñaún tu'un kúu ja ní ka'an-ya-ún.

³⁰ Yúan-na te ni ka'an ndajá'a-yá jín-ña: María, ma yu'ú-ro, chi ni kusii ini Dios jín-ró.

³¹ Vina te juku'un se'e-ró, te skáku-ró ñin se'e yí. Te skúnáni-ró-i Jesús.

³² Kuñá'nu sũchí-ún. Te kunání-i Se'e I'ã kúñá'nu xaãn. Te máá Tatá Dios kuá'a-ya mesa táa-i David nuu-í.

³³ Te tá'ú-i tiñu iní ve'e Jacob níí káni. Te kivi tá'ú-i tiñu-ún, ma ndí'i kuti. Achí-ya.

³⁴ Yúan-na te nĩ ka'an María jíin ndájá'a-yá: Ndasa koo Táta, chí tú yii-ná ío, áchí-ña.

³⁵ Te nĩ kachĩ ndájá'a-yá jíin-ña: Máá Espíritu Santo kii sikí-ro, te fuerza máá I'ã kúñá'nu xaãn sá'a kati sikí-ro. Yúan máá sũchí íi káku-ún, kunání-i Se'e Dios.

³⁶ Te kástu'ún-rí nuu-ro, já tá'an-ró Elisabet, suni a nĩ ní'in sé'e-ña vína vasa a nĩ yii-ña. Te vina ío iñu yoo já tuká nání-ña ñá'an numá.

³⁷ Chí taká ja kuni Dios, te kuu sá'a-ya, áchí ndájá'a-yá

³⁸ yúan-na te nĩ ka'an María: Kuu, chí jíitíñu-ná nuu máá Tatá Dios, te súan ná koo nátu'un nĩ ka'an-ní núsáá, áchí-ña. Te máá ndájá'a-ún, kua'an-ya.

Ja ní jaq María nuu Elisabet

³⁹ Te nĩ kuu kivi, Te nĩ ndukuiñi María, nĩ kaa-ña ñin yuku kuá'an-ña, nĩ jaa-ña ñin ñuu nání Judá.

⁴⁰ Te nĩ kivi-ña iní ve'e Zacarías. Te nĩ ka'an-ña jíin Elisabet.

⁴¹ Te nuu ní jini so'o Elisabet tu'un nĩ ka'an María jíin-ña, te sũchí lúli-ún nĩ tuñu-ni-i chíi-ña. Te nĩ chítu ndíi Elisabet jíin Espíritu Santo.

⁴² Te nĩ ka'an jaa-ña: Xáan ndatu kúu-ró núu taká ña'an. Te suni xáan ndatu kúu sũchí ñú'un chíi-ró.

⁴³ Te naún ña'an kúu ruu ja ní chaa náa máá Jito'o-rí nuu-rí.

⁴⁴ Chí ja ní jini so'o-rí tu'un nĩ ka'an-ro jíin-rí, te sũchí ñú'un chíi-rí yá'a, nĩ tuñu-ni-i ja kúsii iní-i.

⁴⁵ Xáan ndatu kúu ña'an ní kandija-ún, chí taká tu'un nĩ keyu'u máá Tatá Dios, skíkuu ná'in jíin-ña, áchí Elisabet.

⁴⁶ Yúan-na te nĩ ka'an María: Kúu iní-rí ja ná ndúñá'nu máá Tatá Dios.

⁴⁷ Te kúsii iní-rí jíin Dios ja náma-ya rúu.

⁴⁸ Chí nĩ jíin-ya já kúka nuu iní ña'an jíitíñu nuu-yá núu. Ko onde vina te ka'an taká ñayivi jíin-rí ja xáan ndatu-rí.

⁴⁹ Chí I'ã tñin ndí'i fuerza, nĩ sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin-rí, te sí'ví íi ñáva'a-ya.

⁵⁰ Te níí káni kundá'ú iní-ya taká ñayivi kájanatú nuu-yá.

⁵¹ Nĩ sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin ndá'a-yá. Te nĩ skúnu-ya cháa víxi kája'an-de, onde jíin taká ja kájani sáni iní-de.

⁵² Te nĩ chaxio-ya cháa kákuñá'nu nuu mesa-de. Ko cháa kákuñá'ú, nĩ nasáñá'nu-ya-dé.

⁵³ Te nuu cháa káji'i sooko, nĩ ja'a-ya já kée vá'a-de. Ko cháa kúka, nĩ kiñi'in sáni-ya-dé kája'an-de.

⁵⁴ Te nĩ chindéé ní chituu-ya mozo-ya ñayivi Israel, chí núku'un iní-ya já ní kundá'ú iní-ya-í.

⁵⁵ Chí nĩ ka'an-ya jíin ndíyi táa-yo jíiná'an-de, ja níí káni kundá'ú iní-ya Abraham jíin taká tata-de, áchí María.

⁵⁶ Te nĩ kanchaa María jíin-ña nátu'un uní yoo. Yúan-na te kuano'on-ña ve'e-ña.

Kivi ní kaku Juan, cháa skuánducha

⁵⁷ Te Elisabet nĩ jaa kivi skáku-ña sé'e-ña. Te nĩ skáku-ña ñin se'e yíi.

⁵⁸ Te nĩ kajini tu'un tá'an-ña jíin ñayivi káxiukú yáni, ja Dios xaãn ní kundá'ú iní-ya-ña. Te kákusii iní-i jíin-ña.

⁵⁹ Yúan-na te nuu uná kivi, te nĩ chakoyo-de ja xití ndúu sũchí yíkín-ún. Te skúnání-de-i sí'ví táa-i Zacarías núu.

⁶⁰ Ko nĩ ka'an náa-i: Ma kúu, chí Juan kunání-i, áchí-ña.

⁶¹ Te nĩ kaka'an-de jíin-ña: Najá. Te tú ní ñin tá'an-ró nání súan, áchí-de.

⁶² Yúan-na te jíin seña kájiká tu'ún-de táa-i ndasa kuni-de kunání-i.

⁶³ Te nĩ jikán máa-de ñin tutu. Te yúan nĩ chaa-de: Juan kunání-i, áchí. Te taká ñayivi-ún nĩ kanaa iní kánde'é-i.

⁶⁴ Te nĩ nanuña-ni yu'u-dé. Te nĩ nduvitá-ni yáa-dé. Te nĩ naka'an-ni-de nĩ nakana jaa-de Dios.

⁶⁵ Te taká ñayivi kákuu tá'an-de, nĩ kayu'ú-i. Te nĩ jichá taká tu'un yá'a kua'an níí yúku ndáñúu Judea.

⁶⁶ Te taká ja ní kajini so'o tu'un-ún, nĩ kañu'un-ni iní máa. Te káka'an: Ndasa koo sũchí yá'a núsáá, chí máá Tatá Dios ndíto-ya-í, áchí.

⁶⁷ Yúan-na te táa-i Zacarías, nĩ chítu ndíi-dé jíin Espíritu Santo. Te nĩ jani-de tu'un:

68 Ná nákana jaa-yó máá Tatá Dios ñayivi Israel, chi ñi kinde'é-yá ñayivi-yá. Te ñi nama-ya-í.

69 Te onde iní ve'e mozo-ya David, ñi jani-ya ñin cháa kúñá'nu nama yóó.

70 Nátu'un ñi kaka'an cháa ndoo ñi kajani tu'un-ya ní kikoyo-de onde xnáñúú,

71 ja náma-ya yóó iní nda'a cháa kájito u'u yóó jíin núu já kákiti iní kájito yóó.

72 Chí kúndá'ú iní-ya táa-yo. Te núku'un iní-ya tú'un ñi ní keyu'u-yá.

73 Tu'un-ún ñi chisó tú'un téyí-yá nuu Abraham, ja kuá'a-ya núu-yo.

74 Ja náma-ya yóó nuu cháa kájito u'u yóó. Te ma yú'ú-ga-yo, kuatiñu-yó núu-yá.

75 Jíin tíñu ndoo jíin tíñu ndaa taká kivi kúchaku-yo.

76 Te róó suchí lúli, kunáni-ró cháa jáni tu'un I'a kúñá'nu xañ, chí kuxnúú-ró kí'in-ro íchi núu máá Jito'o-yo náva'a sátu'a-ró íchi-yá.

77 Te kastu'un-ró núu ñayivi máa-yá ja náma-ya-í, jíin já kóo tuká'nu iní nuu taká kuachi-i.

78 Chí xañ kúndá'ú iní Dios yóó. Ja yúan kúndijin nuu-yo sá'a I'a ñá'nu.

79 Náva'a kundijin nuu já ká'jin ñuñáa jíin núu já kákuni naa. Yúan-na te kuu kaka-yó íchi vá'a, jíin íchi túu tundó'o, sá'a-ya, áchí-de.

80 Te suchí lúli-ún, ñi ja'nu ndé-e, te ñi yija iní-i. Te ñi kanchaa-i onde nuu ñú'un té'é ondé kivi ní stá'an ndijin-i máa-i nuu ñayivi Israel.

2

Kivi ní kaku Jesucristo

1 Te ñi kuu yakú kivi. Te Augusto César, ñi jacha-de tu'un ja taká ñayivi ndútútú xini-í jiná'an-i.

2 Ya'á kúu ja ní ndútútú núu xini-í. Te Cirenio ñi kuu-de gobernador ñuu Siria.

3 Te taká ñayivi-ún, kája'an-i ndita'an ñuu-i ja náku'a-a-i xini-í.

4 Te ja yúan ní kenda José iní ñuu Nazaret, ndañú Galilea. Te ñi kaa-de kua'an-de ñuu Judea. Te ñi kivi-de ñuu David ja nání Belén. Chí tá'an iní ve'e David kúu-de.

5 Náva'a náku'a-a-de xini-dé jíin ñási'i-de María, chí a yani tanda'a-ña jíin-de, te ñú'un se'e-ña.

6 Te nini ká'jin-de yúan, te ñi jinu kivi skáku-ña-í.

7 Te ñi skáku-ña se'e yíi núu-ña. Te ñi chisúkun-ña-í, te ñi jakin-ña-í iní nundóó kíti, chí tuká núña mesón.

8 Te suni ñuu yúan ío cháa kándito ñúú-de ri-de.

9 Te yúan ñi kú ñin ndajá'a máá Tatá Dios nuu-dé. Te káyú'u xañ-dé.

10 Te ñi ka'an máá ndajá'a-yá jíin-de: Ma yú'ú-ro jiná'an-ró, chí vai-ri kástu'un-ri ñin tu'un va'a nuu-ro, te kusij iní taká ñayivi sá'a.

11 Chí vina onde iní ñuu David ñi kaku ñin I'a nama róó. Cristo máá Jito'o-yo kúu-ya.

12 Te kunj-ro já súan ío, chí nani'in-ro suchí yíkin-ún yísúkun-í sa'ma te kátúu-í iní ñin nundóó kíti. Achí-ya.

13 Te sanaa-ní te ñi kenda ñin tiku'ñi andíví, ká'jin kua'a-ya jíin ndajá'a-yá-ún, kánakana jaa-ya Dios, te káka'an-ya:

14 Ná nákana jaa-yó Dios onde andíví. Te ná ndúndéé iní taká ñayivi iní ñuyívi yá'a, sá'a Dios ja kúsij iní-ya jíin-i, áchí.

15 Yúan-na te ndajá'a-ya-ún, ñi xndóo-ya-dé te káno'on-ya andíví. Te máá cháa ndító-ti, káka'an-de: Ná kí'on ondé Belén te kunj-yo ñaún ní kuu. Chí súan ñi kastu'un máá Tatá Dios nuu-yo. Achí-de.

16 Te yachi kája'an-de. Te ñi kajini-de nuu María jíin José, jíin núu suchí yíkin-ún kátúu-í iní nundóó kíti.

17 Te súan ñi kajini-de nuu-í. Te ñi kajacha-de tu'un ndasa ñi kajini-de sikí suchí yíkin-ún.

18 Te ñi kánaa iní taká ñayivi ní kajini so'o-i tu'un káka'an cháa kándito ri.

19 Ko María ñi chiva'a-ña taká tu'un yá'a. Te náxndáa-ña tú'un-ún iní añú-ña.

20 Te ñi kanaxió káva cháa kándito ri, káno'on-de, kánakana jaa-de Dios. Chí ñi kajini-de ja ío ndaa taká tu'un ñi kajini so'o-de, nátu'un ñi ka'an ndajá'a-ya jíin-de.

Ja ní stá'an-de-i nuu máá Dios iní ve'e ñi

21 Te ñi kuu uná kivi. Te ñi xiti ndúy suchí yíkin-ún. Te ñi kaskúnání-de-i Jesús, chí sí'vi-ún ñi ka'an ndajá'a-yá ná té júku'un-ga-i núu.

22 Yúan-na te ñi jinu kivi ndúndoo-ña, nátu'un ká'an ley Moisés. Te ñi kajanchaka-de-i ñuu Jerusalén náva'a stá'an-de-i nuu máá Tatá Dios.

23 Chí yóso núu tutú máá Tatá Dios: Taká suchí yíi káku núu, suchí-ún, ná kúña ñi-í nuu máá Tatá Dios, áchí.

- 24 Te suni soko-dé uḡ lí'vi, xí úḡ paloma, nátu'un ká'an ley máá Tatá Dios.
- 25 Te yúan ió iin chaḡ ñuu Jerusalén, nání-de Simeón. Te chaḡ ndaa, chaḡ ndoo kúu-de, te ñúkuu iní-de chaḡ l'a ka'an tu'un ndéé jíin ñáyivi Israel. Te Espiritu Santo jíka-ya jíin-de.
- 26 Chí a nì kastu'ún Espiritu Santo nuḡ-dé ja má kúu kuti-dé te nú tú kuní-de nuḡ Cristo máá Tatá Dios xna'an-ga.
- 27 Te nì chaḡ-de iní ve'e iḡ, nì sá'a Espiritu Santo. Yúan-na te táa suḡhí lúli Jesús, nì kaskívi-de-i iní ve'e iḡ, ja sá'a-de jíin-i nátu'un ká'an ley.
- 28 Te Simeón, nì junu nchaḡ-de-i. Te nì nakana jaa-de Dios. Te nì ka'an-de:
- 29 Aí Táta, síá-ní mozo-ní ná kí'in-de, nátu'un nì ka'an-ní, chí nì kuva'a iní-ná vina.
- 30 Chi nì jiní jíin núu-ná ja náma-ní yóó.
- 31 Chi yúan ní sátu'a-ní jíto nuḡ táká ñayivi,
- 32 náva'a ná kúndijin nuḡ ñayivi sáin nación, te nduñá'nu ñayivi máá-ní Israel, sá'a-ní. Achí-de.
- 33 Te José jíin náa-i, kánaa iní-de kájini so'o-de tu'un-i ndasa ká'an chaḡ-ún.
- 34 Te nì jikan ta'u Simeón ja'a-dé jíiná'an-de. Te nì ka'an-de jíin náa-i María: Suḡhí yá'a vai-i ja nduá te ndonda kua'a ñáyivi Israel sá'a-i. Te státá'an ñayivi já síkí-i.
- 35 Náva'a ná kéndá ndijin ndasa kájani iní kua'a ñáyivi. Te iin yuchí kuiso iní añú-ro. Achí-de.
- 36 Te suni kánde Ana yúan, ña'an jáni tu'un Dios kúu-ña, se'e Fanuel tatá Aser kúu-ña. Te a nì yíi-ña chí onḡ ná jáá-ña te nì kanchaa-ña jíin yíi-ña usiá kuia.
- 37 Te nì kendoo ndá'ú-ña onḡ nì jinū-ña kúun xíko kuun kuiá-ña. Te tú kúxio-ña iní ve'e iḡ, chí sua játiñu-ña ndúú ñúú. Te ndicha iní-ña. Te jikán ta'u-ña.
- 38 Te suni hora-ún nì chaḡ-ña, nì nakana jaa-ña Dios. Te nì ka'an-ña tú'un suḡhí yíkín-ún nuḡ táká ñayivi káñukuu iní-i kenda iin chaḡa nama-de ñuu Jerusalén.
- 39 Te nì kuu nì skíkuu-de táká tiñu ká'an ley máá Tatá Dios. Te káno'on-de ñuu-de Nazaret ndañú Galilea.
- 40 Te suḡhí lúli-ún, nì ja'nu ndéé-i, te nì yija-i, te nì kundíchi xáan-i, te nì kusí iní Dios jíin-i.

Ja ní kivi ndúu Suḡhí Jesús iní ñuu Jerusalén

- 41 Te ndita'an kuia kája'an táa-i ñuu Jerusalén, ja ndé'é-de viko Pascua yúan.
- 42 Te nuḡ ní kuu uxí uḡ kuia-i, te nì kákaa táa-i kája'an-de ñuu Jerusalén, nátu'un kásá'a máa-de kivi víko-ún.
- 43 Te nì jinū kivi víko-ún, te káno'on-de. Te suḡhí lúli Jesús nì kendoo-i iní ñuu Jerusalén, ní tú ní kájiní táa-i náa-i.
- 44 Te kájani iní-de ja ndé kánde nduu-i ma'ñú ñáyivi káno'on ichi-ún. Te nì kajika-de iin kivi ncháka, te vása ní kanandúkú-de-i ma'ñú táká tá'an-de.
- 45 Ko tú ní kánani'in-dé-i, te nì kanaxíó káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén, kuandúkú-de-i.
- 46 Te onḡ nuḡ uní kivi te vása ní kanani'in-dé-i iní ve'e iḡ, kanchaa-i ma'ñú cháa kákuu maestro, jíni ná'in-i, te xndichí-i-de.
- 47 Te táká ja kájiní so'o tu'un ká'an-i-ún, nì kánaa iní kánde'é núu-i ja bueno ndito xiní-i, te va'a xndíó káni-i tu'un.
- 48 Te nuḡ ní kajiní-de nuḡ-i, te nì kánaa iní-de kánde'é-de. Te nì ka'an náa-i jíin-i: Hijo, naja sá'a-ró súan jíin-rí, chí táa-ro jíin rúu, kánandúkú xáan-rí róó te kándukuí'a iní-rí, áchí-ña.
- 49 Yúan-na te nì kachí-i jíin-ña: Naún ní kuu, náa. Naja kánandúkú-ní náá. Tú kájiní-ní ja jínu ñú'ún kúkuu-ná jíin tiñu Táa-ná náún. Achí-i.
- 50 Ko máa-ña, tú ní kájuku'un iní-ña tú'un nì ka'an-i jíin-ña.
- 51 Te nì nuḡ-i kuano'on-i jíin-de jíiná'an-de. Te nì naja-i ñuu Nazaret, jándatu-i nuḡ-dé. Te náa-i nì chiva'a va'a-ña táká tu'un yá'a iní añú-ña.
- 52 Te Jesús, nì ja'nu-ga-i, te nì kundíchi-ga-i. Te Dios jíin táká ñayivi, nì kakuḡ-gá iní jíin-i.

3

Juan, chaḡ skuánducha

- 1 Te nuḡ xiá'un kuia ja tá'ú tiñu chaḡ Tiberio César, te Poncio Pilato kúu-de gobernador ñuu Judea. Te Herodes tá'ú-de tiñu ñuu Galilea. Te ñani-de Felipe tá'ú tiñu ñuu Iturea ndañú Tracónite. Te Lisaniás tá'ú tiñu-de ñuu Abilinia.
- 2 Te sutu'ú ñá'nu kákuu Anás jíin Caifás, te nì chaḡ tu'un máá Tatá Dios nuḡ Juan, se'e Zacarías kanchaa-de nuḡ ñú'un té'é.
- 3 Te nì kii-de nì jikó núu-de ní ñúu Jordán. Te jáni-de tu'un jánducha, jíin tú'un nakani iní náva'a sá'a Dios tuká'nu iní nuḡ kuáchi.

⁴ Te súan n̄i chaa Isaiás tutu, chi chaa jáni tu'un Dios n̄i kuu-de sáá: ñn ndajá'a, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátú'a-ró íchi máá Jito'ò-yò, te sándóó-ró íchi-yá.

⁵ Taká yì'ndì nachítu. Te nuu taká yuku jíin tínduu. Te ndundóó íchi yákuá. Te ichi ndái ndulii.

⁶ Te taká ñayivi, kunj-i ja Dios nama-ya-í. Achí.

⁷ Te n̄i kenda koyo kua'a ñayivi núu-dé ja skuánducha-dé-i. Te n̄i ka'an-de jíin-i: Se'e koo kákuu-ró. Ndéja ní kastú'un núu-ro ja kúnu-ró kóto-ró juicio chaa.

⁸ Núsáá te sá'a-ró tíñu sikì ja á n̄i nakani in̄i-ro-ún. Te ma kéjá'a-ró káni in̄i-ro: Abraham kúu táa-rì, achí-ro. Chì ká'an-rì jíin-ró ja kúu-ni sá'a Dios ja taká yuu yá'a nduu se'e Abraham.

⁹ Te vina a kátuu tú'a hacha ja xiti yúnu ondé yo'o. Te taká yunu ja tú kúun nde'e vá'a xinj, xitj te kivi nuu ñú'un. Achí-de.

¹⁰ Te ñayivi kuá'a-ún, n̄i kajika tu'un-i-de: Te ndasa sá'a-ná núsáá, achí-i.

¹¹ Te n̄i ka'an-de: Ja ñáva'a uu su'nu, ná kuá'a nuu ja tú ñáva'a kuti. Te ja ñáva'a ja kée, suni súan ná sá'a, achí-de jíin-i.

¹² Te suni n̄i chaqoyo yaku chaa xini ja kuánducha-dé. Te n̄i kaka'an-de jíin Juan: Maestro, te náá, ñaún sá'a-ná, achí-de.

¹³ Te n̄i ka'an-de jíin: Ma skáa-ró kakán-ro ndasa n̄i ta'u tíñu nuu-ro, achí-de.

¹⁴ Te suni yaku soldado, n̄i kajika tu'un yúan-de: Te náá, ndasa sá'a-ná jíinán-aná, achí. Te n̄i ka'an-de jíin: Ma kuánchaa-ro ndátíñu tá'an-ró, ni ma sátú'un-ró, te koo si-í-ni in̄i-ro jíin yá'u-ró.

¹⁵ Te kájani in̄i taká chaa sikì Juan ja sánaa te kúu-de Cristo xí túu, chi ñayivi-ún, káindatu-i chaa-ya.

¹⁶ Te n̄i ka'an Juan: Ruu, ch̄i jíin ndúcha skuánducha ndíja-rì róó. Ko vai ñn I'a kúñá'nu-ga vása ruu, ja tú kúñá'nu-rì ndáji-rì ñni yí'i ndijañ-yá. Máá-yá, ch̄i jíin Espiritu Santo skuánducha-yá róó jíin ñú'un.

¹⁷ Te tñn-ya pala chíxí'ú trigo. Te nasándoó va'a-ya era-ya. Te nastútú-yá trigo ndivi in̄i yaka-ya. Te ka'mu-ya paja nuu ñú'un ja má ndá'va kuti-gá.

¹⁸ Te kua'a-gá tu'un n̄i ka'an xaán-dé nuu ñayivi-ún. Ch̄i súan n̄i jani-de tu'un va'a-ya núu-í.

¹⁹ Te suni n̄i ka'an xaán-dé nuu Herodes, chaa tá'ú tíñu-ún. Chi chaa-ún, n̄i jaka-de Herodías, ñasí'í ñani-de Felipe. Te kua'a-gá tíñu ñáá súan n̄i sá'a Herodes.

²⁰ Te ja vi'í-gá n̄i sá'a-de kúu ja ní chindee-de Juan vekaa.

Ja ní janducha Jesús ní sá'a Juan

²¹ Te nuu ní ndi'í n̄i kajanducha ñayivi, te suni n̄i janducha Jesús. Te nini jikán ta'u-yá, te n̄i nuña-ni andívi.

²² Te nátu'un forma paloma n̄i jungava Espiritu Santo sikì-yá. Te ichi ándivi ní kenda ñn tu'un n̄i ka'an: Máá-ró kúu Se'e-rì te kúndá'ú in̄i-rì róó. Te kúsi in̄i-rì jíin-ró. Achí.

Lista ndasa vai tata Jesucristo

²³ Te ná n̄i kejá'a Jesús stá'an-ya tú'un, ío-ya okó uxì kuia. Te kájani in̄i ñayivi ja sé'e José kúu-ya. Te táa José n̄i kuu Elí,

²⁴ ja kúu se'e Matat, se'e Leví, se'e Melqui, se'e Jana, se'e José,

²⁵ ja kúu se'e Matatías, se'e Amós, se'e Nahum, se'e Esli, se'e Nagai,

²⁶ ja kúu se'e Maat, se'e Matatías, se'e Semei, se'e José, se'e Judá,

²⁷ ja kúu se'e Joana, se'e Resa, se'e Zorobabel, se'e Salatiel, se'e Neri,

²⁸ ja kúu se'e Melqui, se'e Adi, se'e Cosam, se'e Elmodam, se'e Er,

²⁹ ja kúu se'e Josué, se'e Eliezer, se'e Jorim, se'e Matat,

³⁰ ja kúu se'e Leví, se'e Simeón, se'e Judá, se'e José, se'e Jonán, se'e Eliaquim,

³¹ ja kúu se'e Melea, se'e Mainán, se'e Matata, se'e Natán,

³² ja kúu se'e David, se'e Isai, se'e Obed, se'e Booz, se'e Salmón, se'e Naasón,

³³ ja kúu se'e Aminadab, se'e Aram, se'e Esrom, se'e Fares, se'e Judá,

³⁴ ja kúu se'e Jacob, se'e Isaac, se'e Abraham, se'e Taré, se'e Nacor,

³⁵ ja kúu se'e Serug, se'e Ragau, se'e Peleg, se'e Heber, se'e Sala,

³⁶ ja kúu se'e Cainán, se'e Arfaxad, se'e Sem, se'e Noé, se'e Lamec,

³⁷ ja kúu se'e Matusalén, se'e Enoc, se'e Jared, se'e Mahalaleel, se'e Cainán,

³⁸ ja kúu se'e Enós, se'e Set, se'e Adán, se'e Dios.

4

Sikì ja ní jito nchaa tá'an kui'na jíin-yá

¹ Te Jesús, n̄i chítu ndi-yá jíin Espiritu Santo. Te n̄i ndenda-ya yúcha Jordán kua'an-ya. Te n̄i jaa-ya ondé nuu ñú'un té'é ní sá'a Espiritu Santo.

² Te yúan nî kanchaa-ya úu xiko kivi. Te nî jito nchaa tá'an kui'na jíin-ya. Te taká kivi-ún, tú ní yéé kúti-ya, chí onde nî ja'a kivi, te vásá nî ji'i-ya sóko.

³ Yúan-na te nî kachî kui'na-ún jíin-ya: Nú Se'e Dios kúu-ró, ka'an jíin yúu yá'a ná ndúu staa, áchí.

⁴ Te Jesús nî ka'an-ya jíin: Yóso núu tutú: Nasu máni máá staa kée cháa te kuchaku-de, chí sua jíin tú'un Dios, áchí-ya.

⁵ Te nî jaka kui'na-ún-ya kuá'an jíin-ya xinî ñin yuku súkún. Te ñin núnúu-ni te nî stá'an-ni taká ñuu ní ñúyivi núu-ya.

⁶ Te nî kachî kui'na-ún jíin-ya: Kua'a-rî taká ñuu luu yá'a nuu-ro te tá'ú tíñu-ró núu. Chí máa-rí tíñ ndi'i, te ndé nuu kunî-rî, te kuu kua'a-rî.

⁷ Núsáa te nú chiñú'ún-ró rúu, te kua'a-rî taká ñuu yá'a nuu-ro. Achí.

⁸ Te nî ka'an Jesús: Satanás, kuxio kuá'an, chí yóso núu tutú: Chiñú'ún-ró máá Tatá Dios máa-ró, te nuu máá ñin-ni-ya kuatíñu-ró, áchí. Achí-ya.

⁹ Te kua'an tuku jíin-ya ñuu Jerusalén. Te yúan nî kaa jíin-ya xinî torre ve'e ij. Te nî ka'an jíin-ya: Te nú Se'e Dios kúu-ró, te súnгава-ró máa-ró yá'a te onde nuu nú'ún,

¹⁰ chí yóso núu tutú: Tájí-ya ndajá'a-ya kii te koto-ya róó.

¹¹ Kunu nchaa-ya róó náva'a tú stuji-ro já'a-ro núu yúu, áchí. Achí kui'na.

¹² Te nî ka'an Jesús: A yóso núu tutú: Ma kóto nchaa-ro máá Tatá-ro Dios, áchí-ya jíin kui'na-ún.

¹³ Te nî ndi'i nî jito nchaa kui'na-ún-ya. Te nî kuxio núu-ni kua'an.

Ja ní kaské'ichi-i-ya iní ñuu Nazaret

¹⁴ Te jíin fuerza Espíritu kuano'on Jesús ñuu Galilea. Te nî jichá tu'un-ya ní ndáñúu yani yúan.

¹⁵ Te nî stá'an-ya tú'un iní ve'e sinagoga ñayivi yúan. Te nî kanakana jaa ndi'i-i-ya.

¹⁶ Te nî jaa-ya ñúu Nazaret, nuu ní ja'nu-ya. Te nî kivi-ya iní ve'e sinagoga nátu'un sá'a-ya taká kivi ndétatú. Te nî ndukuiñi-ya ní ka'u-ya ñin tutú.

¹⁷ Te yúan ío tutú Isaias chaa nî jani tu'un Dios onde sáa. Te nî kaja'a-de nuu Jesús. Te nî janu-ya tutú-ún. Te nî jiní-ya ñin nuu yóso, te nî ka'u-ya:

¹⁸ Espíritu máá Tatá Dios jika-ya jíin-rí, chí nî teta'an-ya rúu náva'a kani-rî tu'un va'a nuu ñayivi ndá'ú. Te nî tájí-ya ruu vai-rí náva'a sá'a-rí tana ñayivi kákukuí'a iní, te kastu'ún-rí nuu ñayivi káindasu koo libre-i. Te taká ñayivi kuáa, ndundijin nuu-i, te nama-rí ñayivi ní katují.

¹⁹ Te náva'a kani-rí tu'un sikí kuía játa'an iní máá Tatá Dios, áchí-ya.

²⁰ Te nî natuu-ya tutú-ún. Te nî nakuá'a-ya núu cháa játíñu. Te nî nungoo-ya. Te taká chaa ká'jin iní ve'e sinagoga, kánde'é vá'a-de nuu-ya.

²¹ Yúan-na te nî ka'an-ya jíin-de: Vina a nî kajini so'o-ró já ní skíkuu tu'un ká'an tutu ij yá'a, áchí-ya.

²² Te ndivii-dé nî kaka'an va'a-de tu'un-ya. Te kánaa iní-de kánde'é-de nuu-ya ja lúu ká'an-ya. Te nî kaka'an-de: Á nasu sé'e José kúu chaa yá'a. Achí-de.

²³ Te nî ka'an-ya jíin-de: Jáni iní-rí ja sánaa te ka'an-ro tú'un yátá yá'a jíin-rí: Chaa táná, sá'a tana máa-ró, te taká tíñu nî kajini tu'un-rí nî sá'a-ró ñuu Capernaum, suni súan ná sá'a-ró ñuu-ro yá'a vij, achí-ro.

²⁴ Te nî ka'an-ga-ya: Jandaa ká'an-rí jíin-ró, ja ñayivi máá ñuu chaa jáni tu'un Dios, máa-i kúu ja tú káatá'ú-i-de.

²⁵ Jandaa ká'an-rí jíin-ró, ja ní jo kua'a ñá'an ní kendoo ndá'ú ñuu Israel kivi ní chaku Elías, te kivi-ún nî ndasu andívi uní kuía iñu yoo. Te nî jo ñin tama xáan ní-ni ñuu-ún.

²⁶ Ko tú ní tájí-ya Elías ki'in-de nuu ní ñin ña'an-ún, chí máa-ni onde ñuu Sarepta ndañú Sidón nî ja'an-de nuu ñin ña'an ní kendoo ndá'ú.

²⁷ Te iní ñuu Israel, suni nî jo kua'a cháa nî kate'yu ndi'yi, kivi ní chaku Eliseo, chaa nî jani tu'un Dios. Ko tú ní ñin chaa-ún ní ndúndoo, chí máa-ni Naamán, chaa ñuu Siria. Achí-ya.

²⁸ Yúan-na te taká chaa ká'jin iní ve'e sinagoga, nî kakití iní-de ja ní kajini so'o-de tu'un ká'an-ya.

²⁹ Te nî kandonda-de sikí-ya nî kákiñi'in-de-ya yatá ñuu-ún, te kua'an-de jíin-ya xiní yúku núu kándijí ñuu-de. Te yúan súnгава-de-ya kákuñi-de.

³⁰ Ko máa-ya, nî ja'a-ya má'ñu-de, te kua'an-ya.

Ja ní kiñi'in-ya tachí káni

³¹ Te nî najinu-ya ñuu Capernaum, ndañú Galilea. Te nî stá'an-ya tú'un nuu-dé jíná'an-de ndita'an kivi ndétatú.

³² Te n̄i k̄anaa iní-de kájini s̄o'o-de tu'un stá'an-ya, ch̄i n̄i stá'an-ya nátu'un ñin ch̄aa ndiso tíñu.

³³ Te in̄i ve'e sinagoga kánde'e ñin ch̄aa tá'an tach̄i k̄ini. Te ch̄aa-ún, n̄i kana kó'ó-de:

³⁴ Kuxio-ní T́ata, ch̄i tú káyitá'an-ná jíin-ní, Jesús ñuu Nazaret. V̄ai-ní xnáa-ní náá náún. A jiní-ná n̄a ní kúu, ch̄aa ndoo nuu Dios. Achí.

³⁵ Te Jesús, n̄i ka'an xaan-yá jíin: Kasu yu'u-ro te kenda-ró-de, áchí-ya. Yúan-na te n̄i ndua-ní ch̄aa-ún ma'ñú ñáyivi, n̄i sá'a tach̄i k̄ini-ún. Te n̄i kenda kua'an in̄i-de. Te tú naún ní sá'a jíin-de.

³⁶ Te ndivií-i, n̄i kayu'ú-i. Te kándatu'ún-i: Naún tu'un kúu ya'á. Ch̄i ndiso tíñu-de ja tá'ú ní'in-de tíñu nuu tach̄i k̄ini te kenda koyo, káka'an-i.

³⁷ Te tu'un-ya ní jich̄a nuu kua'an taká lado ndañúu yúan.

Ja ní nasáva'a-ya náchisó Pedro jíin sáva-ga-i

³⁸ Yuán-na te n̄i ndukuiñ̄i Jesús, n̄i kenda-ya in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i kivi-ya ve'e Simón. Te náchisó Simón, yí'i xaan kiji-ña. Te ní kaka'an nda'ú-de jíin-ya ndasa kuu-ña.

³⁹ Te n̄i kandita-ya núu-ñá, te n̄i ka'an xaan-yá nuu kiji-ún. Te n̄i kee-ni kiji-ún-ña. Te n̄i ndukoo-ni-ña. Te n̄i jatíñu-ña núu-ya jíin'an-ya.

⁴⁰ Te kuakee ndikandii, te taká ja káñava'a ñáyivi kaku'ti tin̄i nuu kué'e, n̄i k̄akinchaka-i nuu-ya. Te n̄i xndée-ya ndá'a-yá sik̄i ñin ñin-i te n̄i nasáva'a-ya-í.

⁴¹ Te suni in̄i kua'á ñáyivi ní k̄akenda tach̄i k̄ini. Te n̄i k̄akana kó'ó: Máa-ní kúu Se'e Dios, áchí. Ko ní ka'an xaan-yá jíin. Te tú ní já'a-ya tú'un ka'an. Ch̄i a kájini ja máa-yá kúu Cristo.

⁴² Te n̄i kundijin. Te n̄i kenda-ya kuá'an-ya ñin nuu ñú'un té'é. Te ñáyivi kánandúkú-i-ya, n̄i jakoyo-i nuu-ya. Te kástendatu-i-ya nává'a tú kuxio-ya núu-í núu.

⁴³ Ko máa-yá ní ka'an-ya jíin-i: Jínu ñú'un já súni nuu sáva-ga ñuu kani-r̄i tu'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Ch̄i yuán ní táji-yá ruu v̄ai-r̄i. Achí-ya.

⁴⁴ Te jáni-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga ñuu Galilea.

5

Ja ní kana-ya xini cháa tíin t̄iyáká

¹ Te n̄i kuu ja kánde'e Jesús yu'u mar Genesaret. Te ñáyivi, n̄i kajaxin-i-ya já ndúkú-i kuni s̄o'o-i tu'un Dios.

² Te n̄i jin̄i-ya úu barco ká'jin yani yu'u mar. Te ch̄aa kátin̄i t̄iyáká, a n̄i k̄akenda-de in̄i barco. Te kánakacha-de ñunu-dé.

³ Te n̄i kivi-ya in̄i barco Simón. Te n̄i ka'an-ya jíin-de ja ná skáka-de ñin tí'lj̄i kuxio nuu ñú'un. Te n̄i jungoo-ya. Te onde in̄i barco n̄i stá'an-ya tú'un nuu ñáyivi.

⁴ Te nuu ní jin̄u n̄i ka'an-ya, te n̄i kachi-ya jíin Simón: Ná ch̄o'ó núu kúnú ndúcha, te skuíta ka'nu-ró ñunu-ro, te tíin-ró t̄iyáká, áchí-ya.

⁵ Te n̄i ka'an Simón: Maestro, ní ñiñú n̄i k̄asatíñu-ná, ko tú ní ñin ní kátin̄i kuti-ná. Ko ja ká'an máa-ní kúu, te ná skuíta ka'nu-ná ñunu-ná, áchí-de.

⁶ Te n̄i sá'a-de súan. Te n̄i jas̄u-de t̄iyáká kuá'a xáan in̄i ñunu-dé. Te ñunu-dé ndúkú té'nde núu.

⁷ Te n̄i kasá'a-de seña nuu tá'an-de, ká'jin in̄i inga barco, ná kí chindéé tá'an jíin-de. Te n̄i ch̄akoyo-de. Te n̄i k̄ashítu nd̄i-dé-t̄i in̄i ndendúu barco ja kuni kee barco-ún ch̄i nducha núu.

⁸ Te Simón Pedro, n̄i jin̄i-de ja súan n̄i kuu. Te n̄i jukuñ̄i jíit̄i-de nuu Jesús, te n̄i ka'an-de: Kuxio-ní T́ata, ch̄i ch̄aa ío kuachi kúu-ná, áchí-de.

⁹ Ch̄i máa-de jíin taká ja ní k̄achindéé tá'an jíin-de-ún, n̄i k̄anaa iní-de kánde'é-de ja ní kátin̄i-de t̄iyáká-ún,

¹⁰ te suni súan Jacobo jin̄i Juan, ndendúu se'e Zebedeo, ch̄i ch̄aa k̄achindéé tá'an jíin Simón kákuu-de. Te n̄i kachi Jesús jíin Simón: Ma yú'ú-ro. Onde vina te tíin-ró cháa. Achí-ya.

¹¹ Yúan-na te nuu ní k̄andenda barco nuu ñú'un íchí, te n̄i k̄axndóo ndi'i-de ndatíñu-de. Te n̄i kandik̄in-de-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñin ch̄aa té'yu ndi'yi

¹² Te Jesús, kánde'e-ya ñin ñuu. Te n̄i jañ̄ ñin ch̄aa nuu-ya, té'yu ndi'yi-de. Te ch̄aa-ún, n̄i jin̄i-de nuu Jesús. Te n̄i jukuñ̄i jíit̄i-de. Te n̄i ka'an nda'ú-de jíin-ya: T́ata, nú kuni-ní te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

¹³ Yúan-na te n̄i skáa-ya ndá'a-yá. Te n̄i ké'é-ya-de. Te n̄i ka'an-ya: Kuni-r̄i, ná ndúndoo-ró, áchí-ya. Te ndi'yi té'yu-ún, n̄i kuxio-ni kua'an.

¹⁴ Te ni ka'an xa'an-ya jiiin-de: Ma kachi kuti-ro nuu ni iin. Chi kuá'an, te stá'an-ro máá-ró nuu sutú. Te kundá'a-ró ndátíñu stá'an-ro nuu-dé, náva'a kunj-de ja ni ndundoo-ró, nátu'un ni tá'ú Moisés tíñu sáa. Achí-ya.

¹⁵ Ko tu'un-ya-ún, ni jicha-ga kua'an. Te ni kataka kua'a xa'an ñáyivi já kúni ná'in-i, te nduva'a-i taká kua'e káta'an-i kákuni-i.

¹⁶ Te máá-ya, ni kusin-ya kuá'an-ya ondé ñu'un té'é. Te yúan ni jikan ta'u-ya.

Chaa ni kuyúnú

¹⁷ Te iin kivi kándeé Jesús stá'an-ya tú'un. Te chaa fariseo jiiin maestro ley, kaxiukú-de yúan. Te chaa-ún, ni kikoyo-de ichi taká ñuu Galilea ndañú Judea jiiin ñúu Jerusalén. Te fuerza máá Tatá Dios kándeé jiiin-ya náva'a nasáva'a-ya ñáyivi kú'u.

¹⁸ Te ni chaa yakú chaa, te nuu iin jito yuu kándiso-de iin chaa ni kuyúnú. Te kándúkú-de skívi-de chaa-ún nuu kándeé-ya, te kani-de chaa-ún nuu-ya.

¹⁹ Te ja kuá'a ñáyivi, te tú ni káni'in-dé ndéñu skívi-de chaa-ún. Yúan-na te ni kaka-de xinj vé'e. Te yúan ni kaxndóna-de teja, te ni kaskúun-de chaa-ún nuu Jesús sava ma'ñú jiiin jito yuu.

²⁰ Te ni jini-ya já kákandja chaa-ún. Te ni ka'an-ya jiiin chaa ni kuyúnú-ún: Súchi, a ío tuká'nu inj nuu taká kuachi-ró, áchí-ya.

²¹ Yúan-na te chaa káchaa tutú jiiin chaa fariseo, ni kejá'a-de kájani inj-de: Ndé chaa kuu ya'á ja ká'an tu'un ndiva'a. Ndéja kuu sá'a tuká'nu inj nuu kuachi, chi iin-ni máá Dios, áchí-de.

²² Yúan-na te Jesús, a ni jini-ya já súan kájani inj-de. Te ni ka'an-ya jiiin-de: Naún kájani inj-ro.

²³ Ja úu tu'un yá'a ndéja yí-ga káa. Á ka'an-rj: A ío tuká'nu inj nuu taká kuachi-ró, xí ká'an-rj: Ndukoo, te kaka-ró.

²⁴ Ko náva'a ná kuni-ró já máá Sé'e chaa ndiso-ya tíñu nuu ñáyivi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu inj nuu kuachi, te ná ká'an-rj inga tu'un jiiin chaa ni kuyúnú yá'a núsáa: Jiiin-ró ká'an-rj, ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró. Achí-ya.

²⁵ Te ni ndukoo-ni chaa-ún jito nuu ñáyivi-ún. Te ni naki'in-de jito nuu ní katúu-dé-ún. Te kuano'on-dé ve'e-de, nákana jaa-de Dios.

²⁶ Te taká ñáyivi-ún, ni kanaa iní-i kánde'é-i. Te ni kayu'ú xa'an-í. Te ni kanakana jaa-i Dios: Vina te ni kajini-yo tíñu ná'nu xa'an yá'a, áchí-i.

Ja ní kana-ya xiní Levi

²⁷ Yúan-na, te ni kenda Jesús kua'an-ya. Te ni jini-ya nuu iin chaa xini, nání-de Levi, kánchaa-de nuu kútútu xú'ún ñuu. Te ni ka'an-ya jiiin-de: Kundikjin-ro rúu, áchí-ya.

²⁸ Te ni xndóo-de taká ndatíñu-de. Te ni ndukuiñi-de. Te ni ndikjin-de-ya.

²⁹ Te ni sá'a Levi iin gasto ká'nu inj vé'e-de, te ni jo kua'a tá'an-de, chaa xini jiiin sáva-ga-de. Te chaa-ún, káyee-dé staa jiiin-ya.

³⁰ Te chaa káchaa tutú jiiin chaa fariseo, ni kaka'an-de sikí chaa kákuá'a jiiin-ya: Naja káyee-ro káji'i-ró jiiin chaa xini jiiin chaa ká'jo kuachi, áchí-de.

³¹ Te ni ka'an Jesús, chaa ká'jo ndáján, tú kánandi'i-de chaa táná, chi chaa kaku'u kuu ja kájinu ñú'ún.

³² Na tú vai-rj kana-rj xinj chaa ndaa. Chi chaa ká'jo kuachi, kana-rj xinj ná nákan inj-de, áchí-ya jiiin-de.

Sikí tú'un kondichá iní

³³ Yúan-na te ni kaka'an-de jiiin-ya: Chaa kákuá'a jiiin Juan, tini jinu ká'jo ndichá inj-de te kájinan ta'u-dé. Te suni súan kásá'a chaa kákuá'a jiiin chaa fariseo. Ko chaa kákuá'a jiiin máá-ní, naja máni káyee-dé káji'i-de. Achí-de.

³⁴ Te ni ka'an-ya jiiin-de: Á kuu sá'a-ró já kóndichá iní ñáyivi ká'jin viko tánda'a, te nú kánchaa yii jiiin-i.

³⁵ Ko chaa iin kivi já kuxio yii nuu-í. Te kivi-ún, kuu kondichá inj-i. Achí-ya.

³⁶ Te ni ka'an-ya iin tu'un yátá jiiin-de: Tú ni iin náchu'un sa'ma jáá nuu sú'nu tu'ú. Te nú súan, suni máá já jáá-ún ka'ncha-ga, chi nuu sú'nu tu'ú ma kuu nuku'un sa'ma jáá.

³⁷ Te tú ni iin chu'un vino jáá iní ñii tú'ú, chi nú súan, te máá vino jáá-ún ndátá ñii-ún, te vino-ún kati, te ñii-ún naa.

³⁸ Ko vino jáá jiiin ñii jáá, kuu ja kuu ku'un inj. Te kendoo va'a ndendúu.

³⁹ Te tú ni iin-í ío, ja á ni ji'i-í ja tu'ú, te kuni tuku-i ko'o-í ja jáá, chi: Ja ni kutú'ú kuu ja vá'a-ga, áchí-i. Achí-ya.

6

Ja ní kakachi-de yoko trigo kivi ndétátú

¹ Te kivi ndétatú nuu semana unj, te nj ja'a Jesús kua'an-ya ñin nuu kaa trigo. Te chaá kaskuá'a jín-yá nj kachachi-de yoko trigo, nj kakün-dé inj nda'a-dé, te káyee-dé.

² Te sava chaá fariseo nj kaka'an-de jín-yá: Naja kásá'a-ró jián, chj tú ío ley sá'a-ró súan kivi ndétatú, áchi-de.

³ Te nj ka'an Jesús: Á tú ní káka'u kuti-ro tutú ñaun ní sá'a David. Chj máá-de jín cháa nj kaxiukú jín-de, nj kaji'-de soko ñin kivi.

⁴ Te nj kivi-de inj ve'e Dios, te nj ki'in-de statilá kaxiukú ndijín, nj yee-dé. Te suni nj ja'a-de nuu cháa kaxiukú jín-de-ún nj kayee. Te tú ío ley kee ní ñin chaá statilá-ún, chj máni sutu káyee núu. Achí-ya jín-de.

⁵ Te nj ka'an-ga-ya jín-de: Máá Sé'e chaá, suni Jito'o kivi ndétatú kúu-ya, áchi-ya.

Ïn chaá nj ichi nda'a vá'a

⁶ Te inga kivi ndétatú, suni nj kivi-ya ini ve'e sinagoga, te nj stá'an-ya tú'un. Te yúan kándeé ñin chaá nj ichi káján ndá'a vá'a-de.

⁷ Te chaá fariseo jín cháa káchaa tutu, kájito yu'u-de Jesús nú sá'a-ya taná kivi ndétatú, náva'a kakan-de kuachi siki-ya kuni-de.

⁸ Ko máá-yá, a nj jin-ya tú'un kájani inj-de. Te nj ka'an-ya jín cháa kátí'ichi nda'a-ún: Ndukuñi, te ichi má'ñú yá'a kundü-ro, áchi-ya. Te máá cháa-ún, nj ndukuñi-de, te nj jukuñi-de.

⁹ Yúan-na te nj ka'an Jesús jín-de jíná'an-de: Ná kaká tu'ún-rí róo ñin tu'un. Ndé ley ío siki kivi ndétatú. Á sá'a va'a-yó, xí sá'a ñáá-yo. Á nama-yó ñin chaá ndukú kúu, xí ká'ni-yo ñin ndyi. Achí-ya.

¹⁰ Te ndé'é-yá nuu taká ja kaxiukú xín-yá-ún. Te nj ka'an-ya jín cháa kú'u: Skáa nda'a-ro, áchi-ya. Te nj sá'a-de súan. Te nda'a-dé-ún, nj nduva'a ij-ní.

¹¹ Te máá-ún, nj kakitj xaán ini, te kándatu'ún ndasa sá'a jín Jesús.

¹² Te nj kuu kivi. Te nj kenda Jesús kuakakan ta'u-yá onde yuku. Te ñi ñiñú nj jikan ta'u-yá nuu Dios.

Ja ní kaji-ya uxí uu chaá skuá'a jín-yá

¹³ Te nuu ní kundijín, te nj kana-ya xini cháa kaskuá'a jín-yá. Te nj nakaji-ya uxí uu tá'an-de. Te chaá-ún, nj skúnáni-yá-de apóstol.

¹⁴ Te Simón, nj naskúnáni-yá-de Pedro, jín ñani-de, Andrés, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé.

¹⁵ Mateo jín Tomás, Jacobo se'e Alfeo, jín Simón chaá nani Zelote,

¹⁶ Judas ñani Jacobo, jín Judas Iscariote ja ní nastúu-de Jesús.

Tu'un nj stá'an-ya núu-í

¹⁷ Te nj nuu-ya jín-de jíná'an-de. Te nj jukuñi-ya ñin ndu'a. Te kua'a xaán cháa kaskuá'a jín-yá jín kuá'a ñáyivi ñúu Judea jín ñáyivi ñúu Jerusalén, jín ñáyivi yú'u mar ñuu Tiro jín ñúu Sidón, nj kikoyo-i ja kúni ná'in-i tu'un ka'an-ya, te suni ja ná nduva'a-i kue'e káta'an-i kuni-i.

¹⁸ Te taká ñáyivi kándo'o jín tachí káni, nj kanduva'a ndi-i-i nj sá'a-ya.

¹⁹ Te ndivii ñáyivi kuá'a-ún, nj kandúkú ndéé-i ké'é-i-ya. Chj ío fuerza inj-ya. Te nj nasáva'a-ya taká-i.

²⁰ Te nj ndakoto-ya núu cháa kaskuá'a jín-yá. Te nj ka'an-ya: Xáán ndatu róo, chaá káta'an ndá'ú, chj kuu kivi-ró ñúu nuu tá'ú Dios tiñu.

²¹ Xáán ndatu róo ja káji'-ro sóko vina, chj nda'a chji-ró. Xáán ndatu róo ja kánde'e-ro vina, chj kuaku-ro.

²² Xáán ndatu róo jíná'an-ró nú kákitj inj chaá kájito-de róo, jín nú kákuxio-de nuu-ro ki'in-de, jín nú káka'an tási-de siki-ro, jín nú káské'ichi-de róo nátu'un chaá ñáá, ja siki máá Sé'e chaá.

²³ Siñ ná kóo inj-ro kivi-ún, te kusij xaán ini-ro, chj ká'nu xaán kóo ta'u-ro onde andívi. Chj súan nj kasá'a táa-de jín cháa nj kajani tu'un Dios onde sáá.

²⁴ Ko naka ndá'ú kúu róo, chaá kúká, chj vina-ni ká'io siñ ini-ro.

²⁵ Naka ndá'ú kúu róo ja ká'jin tii chji-ró vina, chj kuu-ro sóko. Naka ndá'ú kúu róo ja vina kájaku-ro, chj nduku'a inj-ro te nde'e-ro.

²⁶ Naka ndá'ú kúu róo nú vina ká'an jínú'ún taká chaá jín-ró. Chj súan nj kasá'a táa-de jín cháa nj kajani tu'un xndá'ú onde sáá.

²⁷ Ko ká'an-ri jín róo ja kájiní so'o: Kundá'ú inj-ro cháa kájito u'u róo, te sá'a va'a-ró jín cháa kákitj inj nuu-ro.

²⁸ Te ka'an va'a-ró jín cháa káka'an ndiva'a jín-ró. Te kakan ta'u-ro já'a cháa kásá'a tu'un tú'ún siki-ro.

29 Te nú ndé cháa stují ñn yiki núu-ro, suni kuá'a-ró tú'un ná stují-dé inga. Te nú ndé cháa jánchaa-de tikachi-ró, ni su'nu-ro ma sásá'an-ró ná kí'in-de jíin.

30 Nani cháa jikán nuu-ro, te kuá'a-ró núu-dé. Te cháa kí'in ndatíñu-ro, ma nándakán-ro.

31 Te nátu'un kuní-ro sá'a ñayivi jíin-ró, suni súan sá'a máá-ró jíin-i.

32 Chì nú manj-ro jíin cháa manj jíin máá-ró, ndé cháa nakuatá'u núu-ro núsáa. Chi cháa ká'jo kuachi, suni manj-dé jíin cháa manj jíin máá-de.

33 Te nú sá'a va'a-ró jíin cháa kásá'a va'a jíin máá-ró, ndé cháa nakuatá'u núu-ro, chi cháa ká'jo kuachi, suni súan kásá'a-de.

34 Chì nú kuá'a núu-ró núu cháa ja ñúkuu inj-ro kuá'a-de nuu-ro, ndé cháa nakuatá'u núu-ro, chi cháa ká'jo kuachi, suni já'a núu-de nuu sáva-ga cháa ká'jo kuachi, náv'a nani'in-gá-de.

35 Núsáa te kundá'u inj-ro cháa kájito u'u róó, te sá'a va'a-ró jíin-de. Te kuá'a núu-ró núu-dé. Te ma kúñukuu inj-ro ñaún kuá'a-de nuu-ro. Te ká'nu koo ta'u-ro, te kuu-ró sé'e Dios andívi. Chì máá-yá, va'a inj-yá jíin cháa já'a inj jíin cháa ndíva'a.

36 Núsáa te kundá'u inj-ro ñayivi nátu'un máá Táa-ro já súni kundá'u inj-yá-i.

37 Ma ndóna-ró sikí ñayivi, náv'a ma ndóna-i sikí máá-ró. Ma náku'ndí-ro sikí-í, náv'a ma náku'ndí-i sikí máá-ró. Sá'a tuká'nu inj-ro núu-í, náv'a ná sá'a-i tuká'nu inj-i nuu máá-ró.

38 Kuá'a nuu-í te suni súan kuá'a-i nuu-ro. Chikuá'a va'a-i, sání'in-i, kaja-i, te onde jichá chu'un-i kuá'a-i nuu-ro. Chì suni jíin kú'a nì chikuá'a-ro-ún, suni nakukua'á-ro. Achí-ya.

39 Te nì ka'an-ya ñn tu'un yátá jíin-i: Chaa kuáa á kuu stá'an-de ichi núu ingá cháa kuáa. Á tú jungava ndendúu-de inj xa'va.

40 ñn cháa skuá'a, nasu ñá'nu-ga kúu-de vása maestro-de. Ko taká cháa káskuá'a, nú a nì kutu'a va'a-de, te koo-de nátu'un maestro-de.

41 Naja ndé'é-ró já kándeé m'i'n ndúchi ñani-ro, te tú nákani inj-ro já ñn vitu kándeé nduchi máá-ró náún.

42 Naja ká'an-ro jíin ñani-ro: Ñáni, kundatu ná táva-rí m'i'n kándeé nduchi-ro, te tú nákani inj-ro já kándeé ñn vitu ndúchi-ro náún. Chaa u'u xinj, xna'an-ga tava-ro vitu kándeé nduchi máá-ró. Yúan-na te kuu ndé'é vá'a-ró já táva-ro m'i'n kándeé nduchi ñani-ro.

43 Chì xinj yúnu vá'a tú kúun nde'e káñáa. Te nì xinj yúnu káñáa tú kúun nde'e vá'a.

44 Chì ndita'an yunu, jíin ndé'e te jini-yo ñaún yunu kúu, chì tú táxin-yó mérkexé xinj nú ñú, nì tú táxin-yó uva xinj zarza.

45 Chaa va'a, sá'a-de tiñu va'a, chí ío va'a inj-de. Te cháa ñáá, sá'a-de tiñu ñáá, chí káñáa inj-de. Chi tu'un ñú'un inj añu cháa, tu'un-ún ká'an-de.

46 Naja káka'an-ro jíin-rí: Táta, Táta, te tú káskíkuu-ró tiñu ká'an-rj jíin-ró núsáa.

47 Taká ñayivi vái nuu-rí, te jini so'o tu'un ká'an-rj, te skíkuu, ná stá'an-rj nuu-ro ña jíin kété'an.

48 Kúu nátu'un ñn cháa ja jáni-de ve'e-de, te nì jacha kúnú-de. Te nì jani-de ja'a sikí káva. Te nuu ní cháa ñn nducha ñú'un xáan, te yucha-ún nì kunj stúuncháa ve'e-ún núú. Ko tú ní kandá kuti, chí sikí káva kandij.

49 Ko ñayivi jini so'o, te tú skíkuu, yuán kúu nátu'un ñn cháa nì jani-de ve'e-de nuu ñú'un, te tú yíndují ja'a. Te ñn nducha ñú'un ní kani ve'e-ún, te nì stúuncháa-ni. Te nì naa í-ní ve'e-ún. Achí-ya.

7

Ja ní nasáva'a-ya mozo capitán

1 Te nì jinu nì ka'an-ya ní kajini ná'in ñayivi-ún. Yúan-na te nì kivi-ya kuá'an-ya ñúu Capernaum.

2 Te ñn cháa kúu capitán, ío ñn mozo-de ja maní-dé jíin. Te mozo-ún, kú'u-i te a yani kuu-i. Te cháa capitán yúan, nì jini-de tu'un Jesús. Te nì táji-de yakú cháa judío ñá'nu, kuá'an nuu-yá, ka'an ndá'u jíin-yá ja ná kíi-ya te nama-ya mozo-de.

4 Te nì jakoyo cháa-ún nuu Jesús. Te nì kaka'an ndá'u-de jíin-yá: Kánúú sá'a-ní ja ká'an-de, 5 chí manj-dé jíin ñúu-ná. Te nì jani-de ñn ve'e sinagoga kuu-ná jíná'an-ná. Achí-de.

6 Te kua'an Jesús jíin-de. Te nuu ní kakuyani-ya vé'e-ún, te nì táji capitán yakú amigo-de, kua'an nuu-yá. Te nì ka'an-de jíin-yá: Táta, tú kuní-ná sátéñu-ná ní ja kivi-ni inj ve'e-ná.

7 Ja yúan tú ní kuní-ná kii-ná nuu-ní núú, ko máni ka'an-ní, te ná ndúva'a mozo-ná.

8 Chì máá-ná, suni cháa ndiso tiñu kúu-ná. Te tá'u-ná tiñu nuu soldado-ná. Te ká'an-ná jíin ñn-de: Kuá'an, te já'an-de. Te jíin ingá-de: Ña'an, te cháa-de. Te jíin mozo-ná: Sá'a ya'á, te sá'a-i. Achí-de.

⁹ Tu'un yá'a nì jini so'ò Jesús. Te nì naa iní-ya ní ndé'é-ya nuu-dé. Te nì xíó káva-ya. Te nì ka'an-ya jín ñáyivi kuá'a kándikin yata-yá: Ndaa ká'an-ri jín-ró, ja ní iní ñuu Israel tú súan ní jini-ri chaá kándíja, áchí-ya.

¹⁰ Te chaá nì táji-de nuu-yá núu, nì najakoyo-de ve'e. Te nì jini-de ja á nì nduva'a mozo-ún.

Ja ní nachaku se'e yí ña'an viuda

¹¹ Yúan-na te nì kuu kivi. Te nì kivi Jesús kua'an-ya ñuu Naín. Te kua'a cháa skuá'a jín-ya, jín ñáyivi kuá'a, kája'an-i jín-ya.

¹² Te nì kuyani-ya yúñú-ún. Te kákiñi'in ñáyivi-ún ñin suchí yí ní j'i-i, ja máa ñin-i nuu náa-i núu. Te ña'an viuda kúu-ña. Te suni kua'a ñáyivi ñuu-ún ká'jin jín-ña.

¹³ Te nì jini máa Jito'o-yo núu-ña. Te nì kundá'ú iní-ya-ña. Te nì kachí-ya jín-ña: Ma ndé'e-ro, áchí-ya.

¹⁴ Te nì kandita-ya. Te nì tin-ya camilla ndiyi-ún. Te nì kajukuiñi chaá kándiso-ún. Te nì ka'an-ya: Súchi, jín-ró ká'an-ri, ndukoo, áchí-ya.

¹⁵ Yúan-na te nì ndukoo suchí ja á nì j'i-ún. Te nì kejá'a-i náka'an-i. Te Jesús, nì naku'a-a-ya-í nuu náa-i.

¹⁶ Te ndivii ñáyivi, nì kayu'ú-i. Te kánakana jaa-i Dios. Te sava-i káka'an-i: Nì chaá ñin chaá jáni tu'un Dios nuu-yo, te kúñá'nu-de. Te sava-ga-i káka'an-i: Máa Dios, nì chaá-ya núu-yo. Achí-i.

¹⁷ Te tu'un-ya-ún nì jichá kua'an ñí ñúu Judea jín ñí ñúu yani yúan.

Uu chaá nì táji Juan nuu-ya

¹⁸ Te chaá káskuá'a jín Juan, nì kakastu'ún núu-dé ndasa ío taká tiñu. Yúan-na te nì kana Juan xiní úu chaá káskuá'a jín-de.

¹⁹ Te nì táji-de kua'an nuu Jesús, náv'a kaka tu'un-de-ya: Máa-ní kúu chaá kii-ún, xí kúndatu-yó ingá-de náún, achí-de.

²⁰ Te nì jakoyo chaá-ún nuu-yá. Te nì kaka'an-de jín-ya: Juan, chaá skuánducha, nì táji-de náa vai koyo-ná nuu-ní vai kaka tu'un-ná ní: Á máa-ní kúu chaá kii-ún xí kúndatu-yó ingá-de náún, áchí-de.

²¹ Te suni máa hora-ún nì nasáva-a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u, jín ja káte'yu, jín ja káta'an tachi kini. Te suni kua'a cháa kuáa, nì ndundijin nuu-dé ní sá'a-ya.

²² Te nì ka'an Jesús: Kuá'an, te kastu'ún-ró núu Juan ñaún ní kajini-ro, jín tu'un nì kajini so'o-ró. Chaá kuáa, kándundijin nuu-dé. Te chaá rengo kánakaka-de. Te chaá té'yu ndiyi kándundoo-de. Te chaá só'ó kánakuni so'o-de. Te chaá nì j'i' kánachaku-de sá'a-ri. Te suni jáni-ri tu'un va'a Dios nuu ñáyivi ndá'ú.

²³ Te xáán ndatu koo chaá ja má náyú'ú-de koto-de ruu. Achí-ro.

²⁴ Te chaá nì táji Juan nì kenda-de káno'on-de. Te Jesús, nì kejá'a-ya ká'an-ya tu'un Juan jín ñáyivi: Naja ní kenda-ró kája'an-ro ondé ñu'un té'é. Ja ndé'é-ró ñin ichá ja kandá sá'a tachi náún.

²⁵ Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaá ñu'un sa'ma ndúchá náún. Ko ná kastu'ún-ri, chaá káñu'un sa'ma lúu te ncháa va'a-de ja kákusiñ iní-de, máni iní ve'e rey káxiukú-de.

²⁶ Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaá jáni tu'un Dios náún. Te suni ká'an-ri jín-ró: Kúñá'nu xaan-gá-de vasa ñin chaá jáni tu'un Dios.

²⁷ Chaá yá'a kúu chaá yóso tu'un-de nuu tutú: Kuni so'o-ró chí táji-ri ndajá'a-ri kuxnúu-de jaá-de, te chaá-ún sátu'a-de ichi-ro vasa jáa-ro, áchí.

²⁸ Chí a ká'an-ri jín-ró ja iní ñuyivi yá'a tú ío ní ñin chaá jáni tu'un Dios ja kúñá'nu-ga máa-de vasa Juan chaá skuánducha. Ko máa cháa lúli-ga iní ñuu ñátu'un andiví, chaá-ún kúñá'nu-ga-de vasa Juan. Achí-ya.

²⁹ Te chaá xiní jín táká ñáyivi-ún, kájin so'o tu'un ká'an-ya, te nì kajatá'ú-i tu'un Dios. Te nì kajanducha-í nuu Juan.

³⁰ Ko chaá fariseo jín cháa maestro ley, nì kaské'ichi-de tu'un kuni Dios ja sá'a-de, kuachi ja tú ní káanducha-dé nuu Juan.

³¹ Te nì kachí máa Jito'o-yo: Naún tu'un yátá skétá'an-ri jín ñáyivi yá'a núsáa, te naún ní kándaku-i.

³² Kákuu-i nátu'un suchí lúli káxiukú nuyá'u, ja kákana kó'o-i xiní tá'an-i: Nì kaxndé'e-ri xkuuli nuu-ro, te tú ní kájata já'a-ró: Nì kanda'i-ri nuu-ro, te tú ní kánde'e-ro, áchí-i.

³³ Chí nì kii Juan chaá skuánducha. Tú ní yé-de staa, tú ní j'i-de vino, te káka'an-ro: Tá'an-de tachi kini.

³⁴ Ko máa Sé'e chaá yé-yá, j'i-ya. Te káka'an-ro: Yá'a ío ñin chaá yáji téyí, te jí'i xaan-dé vino, chaá jiní tá'an jín cháa xiní jín cháa ká'jo kuachi kúu-de. Achí-ro.

³⁵ Ko ñin chaá ndíchí, máni tiñu ndíchí sá'a-de. Te súan kuní-ro jándáa ndíchí-de. Achí-ya.

Jesús jín ñá'an ndiso perfume

³⁶ Te ñin cháa fariseo, ni ka'an ndá'ú-de jín Jesús kee-yá staa jín-de. Te ni kivi-ya iní ve'e-de, te ni jungoo-ya já kée-yá.

³⁷ Te ñin ñá'an ío kuachi, kánchaa-ña ñuu yúan. Te ni jini-ña já kánchaa Jesús ve'e ñin cháa fariseo. Te ni cháa-ña jín ñin tiya'a perfume.

³⁸ Te kánchaa-ña núu já'a-yá ichi yatá-yá. Te ndé'e-ña, te ni xndáji-ña já'a-yá jín ndúcha núu-ña. Te ni ñasí'ichí-ña já'a-yá jín íxi xiní-ña. Te ni tiyú'ú-ña já'a-yá, te ni jí'i-ña perfume ja'a-yá.

³⁹ Te fariseo, cháa ni kana xini-yá-ún, súan ni jini-de, te ni jani iní máa-de: Nú cháa jáni tu'un Dios kuu cháa yá'a, te kuni-de ndé ñá'an kuu ñá'an yá'a núu. Chí ñá'an yá'a, ja ké'é-ña-de, ñá'an ío kuachi kuu-ña, áchí-de.

⁴⁰ Yúan-na te ni ka'an Jesús: Simón, ka'an-ri ñin tu'un jín-ró kuni-ri, áchí-ya jín-de. Te máa-de, ni ka'an-de: Ka'an-ni, Maestro, áchí-de.

⁴¹ Te ni ka'an Jesús: ñin cháa já'a núu xu'ún, ni jo uu cháa taú nuu-dé. ñin cháa, ni tau u'un ciento peso. Te inga cháa ni tau uu xiko uxj peso nuu-dé.

⁴² Te tú na jín kánava'a cháa-ún ja náku'áa. Te ni sá'a-de tuká'nu iní nuu ndéndúu cháa-ún. Ka'an, ndé ñin cháa-ún kumani-gá jín-de núsáa. Achí-ya.

⁴³ Te ni ka'an Simón: Jáni iní-ná ja cháa ni sá'a-ga-de tuká'nu iní nuu-ún, áchí-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Jandáa ka'an-ro, áchí-ya.

⁴⁴ Te ni xío koto-ya ichi núu ñá'an-ún. Te ni ka'an-ya jín Simón: Jini-ro ñá'an yá'a náún. Ni kivi-ri iní ve'e-ro, te tú ni já'a-ró ndúcha já ndúndoo ja'a-ri. Ko ñá'an yá'a, ni xndáji-ña já'a-ri jín ndúcha núu-ña. Te ni ñasí'ichí-ña jín íxi xiní-ña.

⁴⁵ Tú ni tiyú'ú-ró rúy. Ko ñá'an yá'a, onde ni kivi-ri iní ve'e-ro, tú júkuñi-ña já tiyú'ú-ña já'a-ri.

⁴⁶ Tú ni jí'i-ro aceite xini-ri. Ko ñá'an yá'a ni jí'i-ña perfume ja'a-ri.

⁴⁷ Núsáa te ka'an-ri jín-ró, ja á ni sá'a-ri tuká'nu iní nuu táka kuachi-ña vasa ío kua'a, chi ni kumani xáan-ña jín-ri. Ko nú sá'a-ri tuká'nu iní nuu ñin cháa ío yaku-ni kuachi-de, te yaku-ni kumani-dé jín-ri, áchí-ya.

⁴⁸ Te ni ka'an-ya jín-ña: A ni sá'a-ri tuká'nu iní nuu táka kuachi-ró, áchí-ya.

⁴⁹ Te cháa káyee staa jín-yá, ni kakejá'a-de káani iní máa-de: Ndé cháa kuu cháa yá'a, ja sá'a-de tuká'nu iní nuu kuachi, áchí-de.

⁵⁰ Te ni ka'an-ya jín ñá'an-ún: Ni kandíja-ró, te yúan ní nama-ri róo. Kuá'an, te ma yú'ú-ga-ro, áchí-ya.

8

Tu'un ñá'an ní kajatiñu nuu-ya

¹ Yúan-na te kúkuéé-ga, te ni jika kuu-ya táka ñuu jín rancho. Te jáni-ya tú'un va'a te kástu'ún-yá ndasa koo máa ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te máa uxí uu apóstol, kája'an-de jín-yá.

² Te suni ío yaku ñá'an já á ni kata'an-ña tachí káni jín kué'e, ja á ni nasáva-a-ya-ña. Te ñá'an-ún, suni kája'an-ña jín-yá. Te ñin-ña kuu María ñuu Magdala. Te iní ñá'an yúan ni kiñi'in-ya usiá tachí káni kája'an onde sáa.

³ Te sava-ga-ña káináni-ña Juana, ñasí'í cháa nání Chuza, cháa ndiso tiñu Herodes, jín Susana, jín kuá'a-ga ñá'an. Te kajatiñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

Tu'un yátá sikí cháa sáka trigo

⁴ Te ni kakututú kuá'a xáan ñáyivi. Te ñáyivi káxiukú táka ñuu-ún, ni jakoyo-i nuu-yá. Te ni ka'an-ya ñin tu'un yátá jín-i:

⁵ ñin cháa sáka trigo, ni kenda-de sáka-dé trigo-de. Te jachá-de, te ñin nuní ní jungava yu'íchi te ni jañu-i sikí. Te tisaá andívi ní kakókó-tí.

⁶ Te inga ni jungava sikí yúy. Te ni kana. Ko ni ichi, chí tú kajin.

⁷ Te inga ni jungava ma'ñú iñu. Te ñin núu-ni ni kákana iñu jín. Te ni kajasu nuu.

⁸ Te sava ni kajungava nuu ñú'un vá'a. Te nuu ní kákana, te ja ñin, te ni já'a ciento nuní. Achí-ya. Yúan-na te ka'an jaa-ya: Cháa ío so'o, kuni ná'in-de, te ná kúni so'o-de, áchí-ya.

⁹ Te cháa káskuá'a jín-yá, ni kajiká tu'un-de-ya ñaún kuni ka'an tu'un yatá-ún.

¹⁰ Te ni ka'an-ya: Róo, chí a kuajuku'un iní-ro tú'un yísá'í yá'a sá'a Dios, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ko ka'an-ri tu'un yátá jín sáva-ga-i nává'a vasa ndé'é-i, ko ma kuni-i, te vasa jini so'o-i, ko ma júku'un iní-i.

¹¹ Tu'un yátá yá'a kuni ka'an: Tata-ún kuu tu'un Dios.

¹² Tata ni kajungava yu'íchi-ún kákuu cháa káini so'o tu'un. Te cháa-ni kui'ña te jánchaa tu'un-ún iní añú-de nává'a tú kandíja-de te kaku-de.

¹³ Te ja ní kajungava sikí yúu-ún kákuu cháa kájini so'o-de tu'un. Te kúsi iní-de jíin. Ko túu nuu káka yo'o iní-de. Te yakú-ni kivi kákandjá-de. Te nú ndonda tundó'o sikí-dé te kánayú'ú-de.

¹⁴ Te ja ní kajungava ma'ñú inu kákuu cháa kájini so'o-de. Ko nú kua'an-de, te kákutéñu-de jíin ndátñu-de, chí kákuni-de kukúká-de nává'a koo sií iní-de. Yúan náa tú'un iní-de. Te tú yija va'a nunj-dé.

¹⁵ Ko ja ní kajungava nuu ñú'un vá'a kákuu cháa kánde añú va'a añú ndaą iní-de. Te tu'un nı kajini so'o-de-ún, ñú'un nı'in iní-de. Te kája'a-de nunj táká kivi.

Tu'un yiti

¹⁶ Tú ní in ñayivi chí'i-i ñu'un xinı yiti te jasú-i kisi sikı, ni tú jani-i chíi jito. Chí sua kundii nuu in candelero, nává'a tuun ndua ñú'un nuu ñayivi kivi koyo.

¹⁷ Chí tú ío ni in tiñu yisa'í sáni, chí stá'an ndijin-ya táká-ni. Ni tú ío ni in tu'un yisa'í sáni, chí vai ndijin taká-ni sá'a-ya, te kunı-yo núu.

¹⁸ Núsáa te ná kúni so'o va'a-ró, chí cháa ñává'a, te kii-ga nuu-dé, te cháa tú ñává'a, vaša jani iní-de ja á ñává'a-de te kuxio ki'in, áchı-ya.

Náa-ya jíin ñanı-ya

¹⁹ Yúan-na te nı jaá náa-ya jíin ñanı-ya núu-yá. Te tú ní kúu kivi koyo-ña núu-yá sikı já kuá'a ñayivi.

²⁰ Te nı kakastu'un ñayivi-ún nuu-yá: Náa-nı jíin ñanı-nı ká'in-ña yatá vé'e, te ka'an-ña jíin-nı kákuni-ña, áchı-i.

²¹ Yúan-na te nı ka'an-ya: Náa-ri jíin ñanı-ri kákuu ñayivi kájini so'o tu'un Dios, te káskıkuu-i, áchı-ya jíin-i.

Ja ní jukuñi tachı xáan ní sá'a-ya

²² Te in kivi, nı kivi-ya inı in barco jíin cháa kákuá'a jíin-yá. Te nı ka'an-ya jíin-de: Ná kija'a-yó ingá lado mar. Te nı káskáka-ya barco kája'an-ya.

²³ Ko nini káskáka-de barco, te nı kixı-ya. Te nı ndonda in tachı xáan núu mar. Te ndúkú chítu ndúcha inı barco, te a yani koo tundó'o núu.

²⁴ Te nı jakoyo-de nuu-yá. Te nı kaxndúko-de-ya. Maestro, Maestro, vina te naa-yo, áchı-de. Te nı nata'ú nuu-yá. Te nı ka'an xaan-ya nuu tachı-ún jíin núu mar. Te nı kuná'in-ni. Te ná'in yúu í-i ní nı kuu.

²⁵ Te nı ka'an-ya jíin-de: Naja tú kákandjá-ró. Te káyú'ú-de, te kánaa inı-de kándé'e-de. Te káka'an jíin tá'an máa-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja onde nuu tachı jíin núu ndúcha tá'ú-de tiñu te kájandatı nuu-dé, áchı-de.

Cháa tá'an tachı kını onde ndañu Gadara

²⁶ Te nı jakoyo-de ñuu Gadara, ja kánchaą ichi núu ñuu Galilea.

²⁷ Te nuu ní jaá-ya núu ñú'un íchı, te in cháa ñuu-ún nı kita'an-de-ya. Te tá'an-de kua'a tachı kını. Te nı kuu kua'a kua'á ja tú ñú'un kutı-dé sa'ma, ni tú ncháa-de in ve'e, chí ma'ñú vé'e añú ncháa-de.

²⁸ Te cháa-ún, nı jinı-de nuu Jesús. Te nı jukuñi jíiti-de nuu-yá. Te nı kana jaa-de: Naún sá'a-nı jíin-ná Jesús, Se'e Dios, I'a kúñá'nu xaan. Ká'an nda'ú-ná jíin-nı ma xndó'o-nı náá, áchı-de.

²⁹ Te nı tá'ú-yá tiñu nuu tachı kını-ún ná kenda ki'in inı cháa-ún, chí nı kuu kua'a kua'á xndó'o cháa-ún. Te nı kaju'ni-i cháa-ún jíin cadena jíin manea kaa. Ko ndı'i nı kukuáchı sá'a-de. Te kenda-de já'an-ni-de onde ñu'un té'é sá'a tachı kını-ún.

³⁰ Te Jesús, nı jiká tu'ún-yá-de: Naún nání-ró, áchı-ya. Te nı ka'an-de jíin-yá: Ja kuá'a xaan nání-ná, áchı, chí yi'ı kua'a xaan tachı kını inı-de.

³¹ Te nı kaka'an nda'ú tachı-ún jíin-yá ja ná tú táji-yá ki'in inı tunchi kúnú.

³² Te yuku yúan ío in tiku'nı kını kájitu-tı. Te yúan nı kaka'an nda'ú jíin-yá ja ná kuá'a-ya tú'un kivi koyo inı-tı. Te nı ja'a-ya tú'un kája'an.

³³ Te nı kenda tachı kını-ún inı cháa-ún kája'an. Te nı kivi koyo inı kını. Te tiku'nı kını-ún nı kajungoyo-tı yúkava-ún onde inı mar. Te nuu mar nı kaji-tı.

³⁴ Te cháa kándito-tı, nı kajinjı-de ja súan nı kuu. Te nı kajinu-de kája'an-de. Te nı kakastu'ún-de nuu ñayivi ñúu-ún jíin táká rancho.

³⁵ Te nı kenda koyo ñayivi-ún ja ndé'e-i naún ní kuu. Te nı jakoyo-i nuu Jesús. Te nı kajinjı-i nuu cháa nı kenda tachı kını-ún, káncha-de nuu já'a Jesús, ñú'un-de sa'ma, te a nı nduvá'a xinı-dé. Te nı kayú'ú-i.

³⁶ Te cháa nı kajinjı, nı kajani-de tu'un nuu ñayivi-ún, ndasa nı nduvá'a cháa nı ta'an tachı kını.

³⁷ Yúan-na te taká ñayivi ñuu Gadara, nı kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná kúxio-ya ki'in-ya, chí xaan káyú'ú-i. Te máa-yá, nı ndıvi-ya inı barco. Te nı naxío káva-ya kuá'an-ya.

³⁸ Te chaꝝa n̄i kaꝝenda tach̄i-ún, n̄i ka'an nda'ú-de ja kuéni ki'in-de jíin-yá. Ko Jesús, n̄i táj̄i-yá-de kua'an-de:

³⁹ Kuáno'on vé'e-ró, te kani-ró tú'un ná ñá'nu xaꝝa t̄iñu n̄i sá'a Dios jíin-ró, ách̄i-yá jíin-de. Te máá cháa-ún n̄i kee-de kua'an-de. Te n̄i jani-de tu'un ní ñúu yúan ná ñá'nu xaꝝa t̄iñu n̄i sá'a Jesús jíin-de.

⁴⁰ Yúan-na te n̄i najaa-ya. Te ñayivi-ún n̄i kaka'an va'a-i jíin-yá, ch̄i ndivii-í káindatu-i-ya.

Tu'un sesí'í Jairo

⁴¹ Te iin chaꝝa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga nání-de Jairo, n̄i chaꝝa-de. Te n̄i jukuñi j̄it̄i-de nuu já'a Jesús. Te n̄i ka'an nda'ú-de jíin-yá ja ná k̄ivi-ya in̄i ve'e-de.

⁴² Ch̄i ío iin sesí'í-de ja máá iin-i nuu-dé, nátu'un ux̄i uu kuia-i. Te such̄i-ún ndúkú-i kuu-i. Te n̄i kee Jesús kua'an-ya. Te kua'á ñayivi ní kajax̄in-i-ya.

Ja ní nasáva'a-ya iin ña'an kú'u kue'e niñi

⁴³ Te iin ñasí'í n̄i kuu ux̄i uu kuia j̄at̄i niñi-ñá. Te ña'an-ún n̄i janu-ña táka ndatiñu-ña ní kuu chaꝝa táná. Te tú ní ndúva'a-ña sá'a ní iin-de.

⁴⁴ Te n̄i jaa-ña íchi yatá-yá. Te n̄i ké'é-ña yú'u sá'ma-yá. Te n̄i ichi-ni nuu j̄at̄i niñi-ñá-ún.

⁴⁵ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Ndéja ní ké'é rúu, ách̄i-ya. Te ndivii-dé tú ní kája'a-de tu'un. Te Pedro jíin cháa ká'jin jíin-de yúan, n̄i kaka'an-de: Maestro, ñayivi kuá'a yá'a kájax̄in-i ní, te a ká'an-ní: Ndéja ní ké'é rúu, ách̄i-de.

⁴⁶ Ko n̄i ka'an Jesús: Ndaꝝ ja iin ñayivi ní ké'é rúu, ch̄i n̄i jin̄i-ri ja ní kenda fuerza in̄i-ri, ách̄i-ya.

⁴⁷ Yúan-na te ña'an-ún, n̄i jin̄i-ña j̄a tú ní kúu chisa'í-ña máá-ña, te n̄i chaꝝa-ña k̄isi-i-ña. Te n̄i jukuñi j̄it̄i-ña núu Jesús, te j̄ito nuu táka ñayivi, n̄i jani ndaa-ña tú'un naja ní ké'é-ña-yá, te ndasa n̄i nduva'a-ni-ña ní sá'a-ya.

⁴⁸ Te máá-yá n̄i ka'an-ya jíin-ña: N̄i kand̄ija-ró, te yúan ní kaꝝa-ró. Kuá'an, te ma yú'ú-ro. Ach̄i-ya.

Ja ní nachaku sesí'í Jairo

⁴⁹ Te nini ká'an-ya súan, te n̄i chaꝝa iin mozo chaꝝa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga-ún, n̄i kach̄i nuu-dé: A n̄i j̄i'í sesí'í-ro. Ma sát̄eñu-ga-ro Maestro, ách̄i.

⁵⁰ Te n̄i jini so'o Jesús ja ní ka'an mozo-ún. Te n̄i kach̄i-ya jíin cháa-ún: Ma yú'ú-ro: Kand̄ija-ni, te ná káku sesí'í-ro.

⁵¹ Te n̄i k̄ivi-ya in̄i ve'e. Te tú ní já'a-ya tú'un k̄ivi ní iin jíin-yá, ch̄i máá-ni Pedro jíin Jacobo, jíin Juan, jíin táꝝa náꝝa such̄i sí'í-ún.

⁵² Te kánde'e ndivii ñayivi te kánduku'á in̄i-i. Te n̄i kach̄i-ya: Ma ndé'e-ro j̄iná'an-ró. Tú ní j̄i'í-i, ch̄i kix̄i-ni-i, ách̄i-ya.

⁵³ Te n̄i kaꝝakát̄a-i nuu-yá, ch̄i n̄i kajini-i ja á n̄i j̄i'í such̄i-ún.

⁵⁴ Ko máá-yá, n̄i iin-ya ndá'a-í. Te n̄i ka'an jaa-ya: Súch̄i, ndukoo, ách̄i-ya.

⁵⁵ Yúan-na te n̄i nachaku-i. Te n̄i ndukoo-ni-i. Te n̄i tá'ú-yá t̄iñu ja ná kuá'a-de staa kée-í.

⁵⁶ Te táꝝa-i náꝝa-i, n̄i kaꝝee nuu-dé kánde'e-de. Ko n̄i tá'ú-yá t̄iñu nuu-dé ja tú ní iin nuu kach̄i-de ja súan n̄i kuu.

9

Ja ní táj̄i Jesús ux̄i uu-de kája'an-de

¹ Te n̄i naštútú-yá ndí'ux̄i uu chaꝝa-ún. Te n̄i ja'a-ya fuerza in̄i-de ja kúndé-de jíin táka tach̄i k̄ini jíin ja kuánchaꝝa-de taká kue'e.

² Te n̄i táj̄i-yá-de kája'an-de ja ná káni-de tu'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios t̄iñu, te ná násáva'a-de ñayivi káku'u.

³ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ma kúndiso kuti-ro j̄a kúu ichi, ni vara, ni ñunu, ni staa, ni xu'ún, ni ma kúndiso-ró uu su'nu.

⁴ Te ñani ve'e kúu nú n̄i k̄ivi-ró, te kendo-ro yúan. Te yúan kenda-ró kí'in-ro.

⁵ Te nú ndé nuu tú kákuñi-i kuatá'ú-i róo, te nú n̄i kenda-ró ñuu yúan, te skóyo-ró t̄ikacha in̄i ja'a-ro. Te súan kani ndaa-ro tú'un nuu-í j̄iná'an-í, ách̄i-ya.

⁶ Te n̄i kenda-de kája'an-de, n̄i kajíko ndúu-de taká ñuu, n̄i kajani-de tu'un. Te taká lado n̄i kanasáva'a-de ñayivi káku'u.

Ja ní kuñáá in̄i Herodes

⁷ Te Herodes, chaꝝa tá'ú t̄iñu, n̄i jini tu'un-de taká t̄iñu n̄i sá'a-ya, te kúñáá in̄i-de, ch̄i káka'an sava-i: Juan, chaꝝa n̄i j̄i'í, n̄i nachaku-de.

⁸ Te sava tuku-i: Nj ndenda Elías. Te sava-ga tuku-i: ñin cháa nj jani tu'un Dios onde sáa a nj nachaku-de. Achí-i.

⁹ Te nj kachj Herodes: Nj janchaa-ri xinj Juan. Te ndé cháa kúu cháa yá'a núsáa, chj jini tu'un-ri ja sá'a-de tiñu yá'a, achí-de. Te nj kunj-de nde'é-de nuu Jesús.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

¹⁰ Te nj nchaa cháa káskuá'a-ún. Te nj kanakani-de tu'un nuu-yá taká tiñu nj kasá'a-de. Te nj ki'in-ya-dé, te kua'an sán-ya jín-de ñin nuu ñú'un té'é, ñúu nání Betsaida.

¹¹ Te nj kajinj ñayivi-ún. Te nj kandikj-in-ya, kája'an-i jín-yá. Te nj jatá'ú-yá-i, te nj jani-ya tú'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te nj nasáva'a-ya taká ñayivi káku'ú.

¹² Te a kua'ini. Te nj nchakoyo ndí'uxi uu-de nuu-yá. Te nj kaka'an-de jín-yá: Tájí-ni ñayivi kuá'a yá'a ná kíngoyo-i taká ñuu jín taká rancho yani yá'a, te ndúkú-i ndenu ndoo-i te ni'in-í staa kée-í, chj yá'a nuu ñú'un té'é ká'jin-yó, achí-de.

¹³ Te nj kachj-ya jín-de: Kua'a máa-ró ja ná kée-í, achí-ya. Te nj kaka'an-de: Tú nañun káñava'a-ná, chj u'un-ni statilá jín úu-ni t'yáká. Te nú túu kikuñan-ná staa kée taká ñayivi yá'a, te ma kánda, achí-de.

¹⁴ Chj ío nátu'un u'un mil cháa. Yúan-na te nj ka'an-ya jín cháa káskuá'a-ún: Ka'an jín ñayivi ná júngo ñin nuu ñin nuu-í nátu'un uu xiko uxj, uu xiko uxj ja ñin ñin, achí-ya.

¹⁵ Te súan nj kasá'a-de, nj kasungoo ndi'i-de-i.

¹⁶ Te nj ki'in-ya ndí'ú'un statilá jín uu t'yáká-ún. Te nj ndakoto-ya íchi ándívi te nj jikan ta'u-yá ja'a statilá. Te nj sakuáchi-yá statilá-ún. Te nj ja'a-ya núu cháa káskuá'a jín-yá nj kajani-de nuu-í.

¹⁷ Te ndivii-í nj kayee-í. Te nj kanda'a chji-i. Te nj kanastútú-de uxj uu jika staa kuáchi ja ní ndendoso.

Tu'un nj ka'an ndaa Pedro

¹⁸ Te ñin kivi jikán ta'u máa ñin-ni Jesús, chj máa-ni cháa káskuá'a-ún ká'jin-de jín-yá. Te nj jika tu'un-yá-de: Te ruu, na cháa kúu-ri, káka'an ñayivi, achí-ya.

¹⁹ Te nj kaka'an-de: Juan, cháa skuánducha, káka'an-i. Te sava-i: Elías. Te sava-ga-i: ñin cháa nj jani tu'un Dios onde aná'an, nj nachaku-de, achí-de.

²⁰ Te nj ka'an-ya jín-de: Te róo, na cháa kúu-ri káka'an máa-ró, achí-ya. Yúan-na te Simón Pedro, nj ka'an-de: Máa-ni kúu Cristo Sé'e Dios, achí-de.

²¹ Yúan-na te nj ka'an xaan-yá jín-de, te nj tá'ú-yá tiñu nuu-dé ja tú ni ñin nuu kachí-de tu'un yá'a.

Jín kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

²² Te nj ka'an-ya: Jínu ñú'un ndó'o xaan máa Sé'e cháa, te cháa nj kayji jín taká sutu ñá'nu jín cháa káchaa tutu, ma kuátú'un-de-ya, chj ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

²³ Te nj ka'an-ya jín ndí-de: Nani cháa nú kuni-de kii-de yata-rí, te ma chíñú'un-de máa-de te ná kuándéé iní-de jín túndó'o kii sikí-dé taká kivi, te ná kúndikj-in-de ruu kii-de.

²⁴ Chj cháa jítu iní-de kaku-de chji túndó'o kii sikí-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu ñin cháa ja sikí rúu, ko kaku-de.

²⁵ Chj nañun ní'in cháa, vasa ná kúndéé-de ni'in-dé ní ñúyivi, te nú xnáa-dé máa-de, xj sjita-de añú-de.

²⁶ Chj nú ndé cháa kúka nuu iní-de nuu-rí jín núu tú'un ká'an-ri, suni súan kuka nuu iní máa Sé'e cháa nuu cháa-ún kivi ndí-ya. Te kivi-ún ñá'nu koto luu-ya jín Táa-ya, te suni jín taká ndajá'a ndóo-ya.

²⁷ Te jandáa ká'an-ri jín-ró, ja ío sava cháa ká'jin yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

Sikí ja túku nj nduu-ya

²⁸ Yúan-na te nátu'un nuu uná kivi ja ní ka'an-ya tú'un yá'a, te nj jaka-ya Pedro, jín Juan, jín Jacobo, nj kaa-ya kuá'an-ya jín-de ñin yuku, kuákakan ta'u-yá.

²⁹ Te nini jikán ta'u-yá, te nuu-yá, tuku nj nduu. Te sa'ma-yá ní nduu kivi xaan. Te nj kanandii ncháa.

³⁰ Te yúan nj kanatú'un uu cháa jín-yá. Te cháa-ún kákuu Moisés jín Elías.

³¹ Te kándii ncháa cháa-ún. Te nj kaka'an-de tu'un ja á yani skikuu-ya tiñu-ya te kuu-ya ñúu Jerusalén.

³² Te Pedro jín cháa ká'jin jín-de-ún káji'i xaan-dé numá'ná te kákixi-de. Te nuu ní kanata'u núu-dé, te nj kajinj-de ja ndí ncháa Jesús, jín uu cháa ká'jin jín-yá-ún.

³³ Te nuu ní kaxuxio cháa-ún nuu Jesús, te nì ka'an Pedro jíin-yá: Maestro, va'a-ga ná kendo-yó yá'a. Te ná sá'a-ná unj ve'e kuui, ñin kuu máá-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de. Te tú jiní-de naún tu'un nì ka'an-de.

³⁴ Te nini ká'an-de, Te nì cháa ñin viko nu'ún ní jasú ñí núu-dé jíná'an-de. Te nì kayu'ú xaan-dé ja ní kivi koyo-de chíj viko nu'ún-ún.

³⁵ Te chíj viko nu'ún yúan, nì kenda ñin tu'un ja ní ka'an: Yá'a kúu Se'e-rj, ja kúndá'ú iní-rj-i, te kuni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, áchí.

³⁶ Yúan-na te nì jukuiñi tu'un-ún. Te máá ñin-na Jesús kándij-ya núu-dé. Te máá-de tú ní káka'an kuti-dé. Te ñí-ni kivi-ún tú ní ñin nuu ní kákachí-de ja súan nì kajiní-de.

Sikí súchí tá'an tachí kini

³⁷ Te inga kivi xian-ún, nì kanuu-ya yúku-ún. Te ñin ñayivi kuá'a, nì kenda-i nì kajata'an-i Jesús.

³⁸ Te nuu ñayivi kuá'a-ún nì kenda ñin cháa nì kana jaa-de: Maestro, jikán ta'u-ná nuu-ní ja ndé'é-ní se'e-ná, chíj máá ñin-i ñáva'a-ná.

³⁹ Chíj ñin tachí kini ñin-ni. Te sanaa-ní te kána kó'ó-i sá'a, te já'ni yí'í-ni-i. Te sjáa-ni ti'ñu yu'u-í. Te xaan stuji-í. Te xaan ú'u kenda.

⁴⁰ Te nì ka'an ndá'ú-ná jíin cháa káskuá'a jíin-ní yá'a ja ná kíñi'in-de kí'in. Te tú ní kákuu sá'a-de, áchí-de jíin Jesús.

⁴¹ Te nì ka'an Jesús: Ñayivi xáan ní'in iní kákuu-ró ja tú kákandja-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-rj jíin-ró te ndo'o-rj jíin-ró. Kua'a se'e-ró ná kí-i, áchí-ya.

⁴² Te nini nì kandita-i nuu-yá, te tachí kini nì stuncháa-ni-i. Te nì ja'ni yí'í xáan-ni-i. Ko máá Jesús nì ka'an xaan-yá nuu tachí kini-ún. Te nì nasáva'a-ya súchí-ún. Te nì nakuá'a-ya-í nuu táa-i.

Jíin kivi ní ka'an-ya ja kúu-ya

⁴³ Te ndivii ñayivi ní kanaa iní-i kándé'é-i ndasa ñá'nu káa Dios. Te nì kakee nuu-í kándé'é-i taká tiñu nì sá'a Jesús. Te nì ka'an Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

⁴⁴ Chu'un tu'un yá'a iní-ro jíná'an-ró. Chíj máá Sé'e cháa natuu-ya iní nda'a cháa ká'io kuachi, áchí-ya.

⁴⁵ Ko máá-de, tú ní káju'ú-un iní-de tu'un yá'a. Chíj nì ka'an sa'í-ya tú'un yá'a náva'a ma júku'un iní-de. Te nì kayu'ú-de kaka tu'ún-de-ya sikí tú'un-ún.

Ja ní kastátá'an-de ndé cháa kúñá'nu-ga

⁴⁶ Yúan-na te nì kastátá'an-de nú ndé cháa kúñá'nu-ga.

⁴⁷ Ko Jesús, nì jiní-ya ja súan kájani iní-de. Te nì kí'in-ya ñin súchí lúli. Te nì jani-ya-í xiin-yá.

⁴⁸ Te nì ka'an-ya jíin-de: Chaa ja jíin sí'ví-rí játá'ú-de súchí yá'a, te ruu játá'ú-de. Te cháa játá'ú rúu, játá'ú-de j'a nì táji rúu vai-rj. Te cháa súchí-ga ma'ñú róo jíná'an-ró, cháa-ún kúñá'nu-de, áchí-ya.

⁴⁹ Yúan-na te nì ka'an Juan: Maestro, nì kajiní-ná ñin cháa ja jíin sí'ví-ní kíñi'in-de tachí kini kája'an, te nì kajasú-ná nuu-dé, chíj tú ndikín-de yóo, áchí-de.

⁵⁰ Ko nì ka'an Jesús jíin-de: Ma kasú-ro núu-dé jíná'an-ró, chíj cháa tú jito u'u yóo, jíin yóo ndújín-de.

Ñayivi núu Samaria nì kaské'ichi-i-ya

⁵¹ Te nì kuyani jaa kivi nó'on máá-yá onde andíví. Te nì chaa téyí iní-ya ja kí'in-ya núu Jerusalén.

⁵² Te nì táji-yá cháa kua'an jíin tú'un káyoxnúu-de nuu-yá. Te cháa-ún kája'an-de. Te nì kivi-de ñin núu Samaria náva'a sátu'a-de te vása jáa-ya.

⁵³ Ko ñayivi yúan tú ní kájatá'ú-í-ya, chíj nì kajiní-í ja íchi núu Jerusalén kí'in-ya núu.

⁵⁴ Te Jacobo jíin Juan, cháa káskuá'a jíin-yá, nì kajiní-de yúan. Te nì kaka'an-de: Táta, á tú kuni-ní ná tá'ú tíñu-yóo kí ñu'un ichi andíví te ná xndí'í ñayivi yá'a, natu'un nì sá'a Elías. Achí-de.

⁵⁵ Yúan-na te nì jó káva Jesús nuu-dé. Te nì ka'an xaan-yá jíin-de: Tú kájiní-ro ndasa káa iní-ro,

⁵⁶ chíj máá Sé'e cháa, tú vai-ya ja xnáa-yá ańú ñayivi, chíj sua nama-ya-í, áchí-ya. Te kája'an-ya ingá ñuu.

Uu cháa ndúkú-de kundikín-de-ya

⁵⁷ Te kájika-ya kuá'an-ya. Te ñin cháa nì ka'an-de jíin-yá ichi-ún: Táta, kundikín-ná ní vasa ndé onde kí'in-ní, áchí-de.

⁵⁸ Te nì kachí Jesús jíin-de: Taká ñukuui, ká'io yau kava káyi'í-tj, te suni tisaq andíví ká'io taka-tj. Ko máá Sé'e cháa, tú nuu kusú-ya, áchí-ya.

⁵⁹ Te ni ka'an-ya jín ingá-de: Kundikín nuu ná kí'on, áchí-ya. Te máá cháa-ún ni kachí-de: Táta, kua'a-ní tu'un ná kíhinduji-ná táa-ná xna'an-ga, áchí-de.

⁶⁰ Te ni ka'an Jesús jín-de: Skéndoŋo taká ndiyi-ún ná chínduji tá'an ndiyi jíná'an. Te róó kuá'án te kani-ró tú'un taká lado, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

⁶¹ Yúan-na te suni ni ka'an ingá-de: Táta, kundikín-ná ní, ko kuá'a-ní tu'un ná kíká'an-ná xna'an-ga jín já ká'io ve'e-ná, áchí-de.

⁶² Te Jesús, ni ka'an-ya jín-de: ñin cháa nú jítu-de jín latú-de, te ndé'é-de ichi yatá-dé, tú va'a cháa kúu-de ja kivi-de iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

10

Ja ní tájí-yá uní xiko uxí-de kua'an-de

¹ Yúan-na te onde ni kuu taká tiñu yá'a, te máá Jító'o-yo ní jani-ya uní xiko uxí-ga-de. Te cháa-ún, ni tájí-yá uu uu-de káyoxnúú-de nuu-yá kua'an-de taká ñuu jín lugar nuu á jani iní máá-yá ja kí'in-ya.

² Te ni ka'an-ya jín-de: Trigo ta'nu, jandáa kúu ja kuá'a, ko cháa ka'nu yakú-ni-de ío. Núsáa, te kakan ta'u-ro núu máá Tatá xíin trigo, ná tájí-yá cháa ka'nu kikoyo-de nuu trigo-ya.

³ Kuá'án jíná'an-ró. Ná kástu'ún-rí nuu-ro, chí tájí-rí róó kí'in-ro nátu'un lélu má'ñú yí'i.

⁴ Te ma kúndiso-ró bolsa, ni ñunu, ni ndiján-ro. Te nú ndéja ní ketá'an-ró jín ichi, te ma ndátu'ún-ró jín.

⁵ Te ñani ve'e nú kivi-ró, te xna'an-ga ka'an-ro: Ná sándéé iní ve'e yá'a, achí-ro.

⁶ Te nú iní ve'e yúan ío ñin cháa va'a iní, te tu'un ndéé ní ka'an-ro-ún ná jáa sikí-dé. Te nú tú káncháa ñin cháa va'a iní, te tu'un ndéé-ún najaa-ni nuu-ro.

⁷ Te suni ve'e yúan kendŋo-ró, te kee-ro, ko'o-ró ñaún kájá'a-i nuu-ro. Chí cháa sátiñu, ni'ín-dé kee-dé. Ma káka-ró ndíta'an ve'e.

⁸ Te ñani ñuu nú ni kivi koyo-ró, te nú kuatá'ú-i róó, yúan te kaji-ro jíná'an-ró ñaún kájani-i nuu-ro.

⁹ Te nasáva'a-ró ñáyivi káku'u káxiukú-i ñuu yúan. Te kachí-ro kúni-i: Nuu-ro jíná'an-ró, a yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, achí-ro.

¹⁰ Ko ñani ñuu nú ni kivi koyo-ró, te nú tú ní kájata'ú-i róó, te kenda koyo-ró iní ichi-í yúan, te ka'an-ro:

¹¹ Onde tikachá ñú'un ío ñuu-ro yá'a ni tñin iní ja'a-rí jíná'an-rí, ná náskoyo-rí ja kúu sikí máá-ró. Te kuní-ro, ja á yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹² Te ká'an-rí jín-ró, kivi-ún te koo-ga tuká'nu iní ya núu ñáyivi ñúu Sodoma, vása núu ñúu-ún.

¹³ Naka ndá'ú kuu róó ñuu Corazín, te naka ndá'ú kuu róó ñuu Betsaida. Chí nú iní ñuu Tiro jín iní ñuu Sidón ní sa'a-rí tiñu ñá'nu ja ní sa'a-rí nuu máá-ró yá'a núu, te inga kivi te a ni kanakani iní ñáyivi-ún núu, te ku'un-i sa'ma ndáí te ku'-í yaa núu-í núu.

¹⁴ Núsáa te kivi kí juicio te koo-ga tuká'nu iní-ya núu ñuu Tiro jín núu ñuu Sidón vása núu máá-ró.

¹⁵ Te róó, ñuu Capernaum, a ni kuñá'nu xaan-ro jini-ro ñaún, ko onde infierno najinu-ro.

¹⁶ Cháa jini so'o tu'un ká'an máá-ró, nuu-rí jini so'o-de. Te cháa sájá'a iní nuu-ro, nuu-rí sájá'a iní-de. Te cháa sájá'a iní nuu-rí, sájá'a iní-de nuu l'a ni tájí rúu vai-rí. Achí-ya.

¹⁷ Te ni najakoyo uní xiko uxí cháa-ún kákusi iní-de, te káka'an-de: Táta, onde tachí kini kájangatu nuu-ná ja jín sí'vi-ní vidáa, áchí-de.

¹⁸ Te Jesús, ni ka'an-ya jín-de: Ni jini-rí nuu Satanás ni jungava ichi ándiví, nátu'un ñin taja.

¹⁹ Vina te kuá'a-rí fuerza nuu-ro náv'a kuañu-ro sikí kóo jín sikí kúrsiuku, jín sikí táka fuerza máá ja jító u'u yóo. Te tú ñaún sa'a kuti jín-ró.

²⁰ Ko ma kúsi iní-ro jín tiñu ya'a ja kájangatu tachí nuu-ro, chí sua ná kúsi iní-ro ja á káyošo sí'vi-ró onde ándiví. Achí-ya.

²¹ Te suni hora-ún ni kusí iní Jesús, onde jín Espíritu Santo, te ni ka'an-ya: Ná kúta'u-ná nuu-ní Táa, Jító'o ándiví jín ñuyivi kúu máá-ní, ja ní jasu-ní taká tu'un yá'a nuu cháa ndichí jín núu cháa kájuku'un iní. Te ni stá'an ndijín-ní nuu cháa súchí iní jíná'an-de. Chí súan ni jata'an iní-ní Táa.

²² Taká ndatíñu ni ja'a Táa-rí iní nda'a-rí. Te tú ni ñin jini nuu máá Sé'e, chí máni máá Táa jini-ya. Ni tú jini ní ñin nuu máá Táa, chí máá Sé'e jini, jín ñani cháa ja kuní máá Sé'e te stá'an ndijín-ya núu-dé. Achí-ya.

²³ Te sñin ni jíó káva máá Jesús nuu cháa kákuá'a jín-yá. Te ni ka'an-ya: Xáan ndatu cháa kuní tiñu ja ní kajini máá-ró.

²⁴ Chì ká'an-rì jín-ró ja kuá'a cháa kájani tu'un Dios jín cháa kákuu rey, nì kakunì-de nde'é-de nuu já kánde'é máá-ró, ko tú ní kájini-de, te kuni so'o-de ja ní kájini so'o-ró kuni-de núú, ko tú ní kájini so'o-de, áchí-ya.

Chaa va'a ñuu Samaria

²⁵ Te yúan kánchaa ñn maestro ley, te nì ndukuiñi-de chì koto nchaa-de-ya kuni-de: Maestro, naún sá'a-ná náva'a n'in tá'u-ná kuchaku-ná ñí káni, áchí-de.

²⁶ Te nì ka'an máá Jesús jín-de: Ndasa yóso núú tutú ley. Ndasa ká'an ká'u-ró. Achí-ya.

²⁷ Te máá cháa-ún nì ka'an-de: Kumanì-ro jín máá Tatá-ro Dios onde jín iní jín añu-ro jín ñí fuerza-ro jín ñí núú jini tuni-ro, te kundá'ú inì-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú inì-ro máá-ró, áchí-de.

²⁸ Te nì kachì Jesús jín-de: Va'a nì ka'an-ro. Sá'a súan, te n'in tá'u-ro kúchaku-ro núsáá, áchí-ya.

²⁹ Ko máá cháa-ún, kuni-de ja kée ndaa-de jín tú'un ká'an-de, te nì jiká tu'un-de Jesús: Te ndéja kúu tá'an-ná, áchí-de.

³⁰ Te máá Jesús nì ka'an-ya: ñn cháa nì kenda-de ñuu Jerusalén. Te nì kuun-de kua'an-de ñuu Jericó. Te ichi-ún nì kenda ñaku'í ná núú-dé, te nì kajanchaa ndatiñu-de, te nì kastují-de. Te nì kee kája'an, nì ndoo cháa-ún kátúu-dé. Te a yani kuu-de núú.

³¹ Te nì kuu ja íchi-ún nì kuun ñn sutu vai-de. Te nì jini-de nuu cháa-ún. Te nì sío-ni-de kua'an-de.

³² Suni súan ñn cháa levita, nì kuyani-de lugar yúan. Te nì jini-de nuu cháa-ún. Te nì sío-ni-de kua'an-de.

³³ Ko ñn cháa ñuu Samaria, jiká-de kua'an-de ichi-ún, nì kuyani-de nuu kátúu cháa-ún. Te nì jini-de. Te nì kundá'ú inì-de cháa-ún.

³⁴ Te nì jaa-de. Te nì chu'un-de aceite jín alcohol nuu ní tujì cháa-ún. Te nì ju'ni-de nuu. Te nì skáa-de cháa-ún siki caballo-de. Te kua'an-de jín-de onde mesón. Te nì jito-de cháa.

³⁵ Te inga kivi xían-ún nì kenda-de kua'an-de. Te nì tava-dé uu peso nì ja'a-de nuu cháa xín mesón. Te nì ka'an-de: Koto-ní-de. Jín táká-ga ja kanú-ní jín-de, te nuu ncháa-ná, te nachunáa-ná nuu-ní, áchí-de.

³⁶ Núsáá te ja uní tá'an cháa-ún, te ndé ñn-de nì kuu tá'an cháa nì kenda ñaku'í ná nuu-ún, jáni inì-ro, áchí-ya jín-de.

³⁷ Te nì ka'an máá cháa-ún: Chaa nì kundá'ú inì-de-ún, áchí-de. Yúan-na te nì ka'an Jesús jín-de: Kuá'an núsáá, te suni súan sá'a máá-ró, áchí-ya.

Ja ní jaa-ya núu María jín Marta

³⁸ Te jiká-ya kuá'an-ya íchi. Te nì kivi-ya ñn ñuu. Te ñn ñas'í, nání-ña Marta, nì kana-ña xiní-ya ní kivi-ya iní ve'e-ña.

³⁹ Te ña'an yá'a, ío ñn ku'u-ña nání María. Te María-ún, nì jungoo-ña núu já'a Jesús, jini ná'ín-ña tú'un ká'an-ya.

⁴⁰ Ko Marta kutéñu-ña já tiní tiñu sá'a-ña. Te nì jaa-ña núu-yá, te nì kachì-ña: Táta, tú ndé'é-ní ja kú'u-ná nì xndóo-i náá játiñu máá ñn-ná. Núsáá te ka'an-ní jín-i ná chindéé tá'an-i jín-ná. Achí-ña.

⁴¹ Ko nì ka'an Jesús: Marta, Marta, xaan jítu iní-ro sátiñu-ró, te ja kuá'a tiñu sá'a-ró, te nì ndukui'a inì-ro jín.

⁴² Ko ío ñn-ní tiñu kánúú xáan. Te María, nì nakaji-i tiñu kánúú-ún. Te nì ñn, ma kúu kuanchaa nuu-í. Achí-ya.

11

Ja jikán ta'u-yo jín Padre Nuestro

¹ Te nì kuu ja jikán ta'u-yá kánchaa-ya ñn lugar. Te nuu ní ndí'i nì ka'an-ya, te ñn cháa káskuá'a jín-yá, nì ka'an-de jín-yá: Táta, stá'an-ní nuu-ná ndasa kakan ta'u-ná jíná'an-ná, nátu'un nì stá'an Juan nuu cháa káskuá'a jín-de, áchí-de.

² Te nì kachì-ya jín-de: Nú kájikán ta'u-ro, te sua ka'an-ro: Táa máá-ná ja kánchaa-ní onde andívi, ná nákana jaa-ná ní jín sí'ví-ní. Te ná kóo ñuu nuu tá'ú-ní tiñu. Te ná kóo taká tiñu játa'an inì máá-ní, nátu'un ío inì andívi suni súan ná kóo inì ñuyívi yá'a.

³ Staa káye-e ná taká kivi kuá'a-ní nuu-ná vina.

⁴ Te sá'a-ní tuká'nu inì-ní nuu táká kuachi-ná, chì suni máá-ná kásá'a-ná tuká'nu inì-ná nuu ñayivi kásá'a-i falta nuu-ná. Te ma skívi-ní náá koto nchaa-i náá chì sua nama-ní náá nuu kini nuu kuí'a. Achí-ya.

⁵ Te nì ka'an-ga-ya jín-de: Ndé róó ío ñn amigo-ro te nú ki'jn-ro núu-dé sava ñúú te kachì-ro kuni-de: Amigo, kuá'a núu unì staa núu-rí,

⁶ Chì ìn amìgo-rì nì chaa-de ve'e-rì ja jìka-de viaje. Te tú naún kuá'a-rì nuu-dé kee-dé. Achì-ro.

⁷ Te chaa kándeé ichi iní ve'e ka'an-de: Mā stá'an-ro rúu, chì a ndasú yuxé'é-rí, te se'e-rì kákixi-i jín-rí. Te mā kúu ndukoo-rì te kuá'a-rì nuu-ro. Achì-de.

⁸ Ká'an-rì jín-ró, vasa mā ndúko-de kuá'a-de nuu-ro já kúu-de amìgo-ro, ko ja xáan stá'an-ro-dé te yuán ndúko-de te kuá'a-de taká ja jínu ñú'un-ró.

⁹ Te ká'an-rì jín-ró jíná'an-ró: Kakan, te kuá'a-ya núu-ro. Ndúkú, te ní'in-ro. Ka'an, te ná núña ve'e kivi-ró.

¹⁰ Chì chaa jikán, te kii nuu-dé. Te chaa ndúkú, te ní'in-dé. Te chaa ká'an, te núña ve'e kivi-de.

¹¹ Te ndé ìn róo ìn táa iní ve'e kúu-ró. Te nú se'e-ró jikán-i staa núu-ro, te kuá'a-ró ìn yuu núu-í náún. Xí nú jikán-i ìn tiyáká, te lugar ja kuá'a-ró tiyáká, te kuá'a-ró ìn koq nuu-í náún.

¹² Xí nú jikán-i ìn ndívi núu-ro, te kuá'a-ró ìn kúrsiuku nuu-í náún.

¹³ Te nú róo vasa chaa ñáá kákuu-ró, te kájin-ro kuá'a-ró ndátíñu va'a nuu sé'e-ró, naga nì kuu máá Táa-ro I'a kánchaa andívi já má kuá'a-ya Espiritu Santo nuu cháa jikán núsáá. Achí-ya.

Sikì tú'un Beelzebú káka'an-i jín-ya

¹⁴ Te kíñi'in-ya ìn tachì ñí'in. Te nuu ní kenda tachì-ún kua'an, te chaa ñí'in-ún nì naka'an-de. Te taká ñayivi ká'jin yúan nì kakee nuu-í kándé'é-i.

¹⁵ Ko sava ñayivi-ún nì kaka'an-i: Jín Beelzebú, chaa kúñá'nu nuu taká tachì, kíñi'in-de tachì kája'an, áchí-i.

¹⁶ Te sava-ga-i kájito nchaa-i-ya. Te nì kajikan-i ìn tunj ichi ándívi núu-ya.

¹⁷ Ko máá Jesús nì jiní-ya já súan kájani iní-i. Te nì ka'an-ya jín-i: Te nú ìn ñuu sásín máá, te kánakuatá'an máá, te ñuu yúan mā kúní'in. Te nú ìn ve'e sásín máá te kánakuatá'an máá, te ve'e yúan mā kúní'in.

¹⁸ Te nú Satanás suni sásín máá, ndasa kuní'in ñuu nuu tá'ú tíñu máá núsáá. Chì káka'an máá-ró ja jín Beelzebú kíñi'in-rì tachì-ún kája'an.

¹⁹ Te nú ndújín Beelzebú jín-rì ja kíñi'in-rì tachì kíni. Núsáá te se'e-ró, ndé jín kákiñi'in máá-i tachì-ún. Ja yúan máá-i, ná nákuñdii-i sikì-ro.

²⁰ Ko nú jín xini ndá'a Dios kíñi'in-rì tachì kíni kája'an, jandáa kúu ja núu-ro ní chaa ñuu nuu tá'ú Dios tíñu núsáá.

²¹ Nú ìn chaa kándáján, te jín machete ndíto-de yujé'é-de, yúan-na te ká'jin va'a taká ndatíñu-de.

²² Ko nú jaá inga chaa nì'in-ga vasa máá-de, yúan-na te kundéé cháa-ún jín-de, te kuanchaa ndí-i-ni machete-de nuu-dé ja ndíto-de jín. Te kíñi'in ndí-i ndatíñu-de.

²³ Nú ndé chaa tú ndújín-de jín-rí, núsáá te jito u'u-de ruu. Te chaa tú nástútú jín-rí, jachá-de.

²⁴ Nú nì kenda ìn tachì kíni iní ìn chaa te jìka kuu nuu ñú'un té'é, ndúkú núu júngo te tú ní'in, yúan-na te ka'an: Ná nó'on-rì ve'e nuu ní kenda-rì, achì.

²⁵ Te nú nì nchaa te jiní ja vé'e luu kúu, chì nì ndundoo,

²⁶ yúan-na te kí'in tachì-ún, te kuaka tá'an jín usia-ga tachì ñáa-ga kaa vasa máá. Te kivi koyo, te kuxiukú yúan. Núsáá te ví'i-gá tá'an chaa yúan onde sandí-i-ná vasa já xnáñúú núu, áchí-ya.

²⁷ Te nì kuu ja ká'an-ya tú'un yá'a. Te ìn ña'an kándeé mā'ñú ñayivi kuá'a-ún, nì kana jaa-ña xini-ya: Xáan ndatu ña'an ní skáku ní, te nì skáxin-ña ní, áchí-ña.

²⁸ Te nì ka'an-ya: Sua ndatu-ga kúu ñayivi kájinì so'o tu'un Dios, te káchu'un iní-i, áchí-ya.

Ja kájukan-i ìn tunj

²⁹ Te nì kataka ñayivi núu-ya, te nì ka'an-ya: Ñayivi ñáá yá'a, kájukan-i tunj, ko mā kuá'a-rì nuu-í, chì tunj Jonás kúu ja kii nuu-í.

³⁰ Chì nátu'un Jonás, nì kuu-de ìn tunj nuu cháa ñuu Nínive, suni súan máá Sé'e chaa kuu-ya ìn tunj nuu ñayivi yá'a jíná'an-i.

³¹ Te reina onde ichi sur, nachaku-ña jín ñayivi yá'a kivi kii juicio. Te nakuxndii-ña sikì-í. Chì onde jíká xáan ní kii-ña ní jiní so'o-ña tú'un ndíchí ní ka'an Salomón. Te vina ví'i-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vasa Salomón.

³² Taká chaa ñuu Nínive nachaku-de jín ñayivi yá'a kivi kii juicio, te nakuxndii-de sikì-í. Chì máá-de nì kanakani iní-de kivi ní jani Jonás tu'un nuu-dé. Te vina ví'i-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vasa Jonás.

³³ Tú ni ñin cháa, nú ñi chí'i-de ñu'un xiní yíti, te chisá'í-de yiti-ún chji nundóó. Chj sua kani-de nuu candelero, náva'a ná kuní ñáyivi kivi koyo ini ve'e, nuu máa luz.

³⁴ Lámpara yiki kúñu kúu nduchi-yo. Te nú nduchi-ro ío va'a, ní-ñi yiki kúñu-ró ndíi ncháa. Ko nú nduchi-ro káñáa, te ní-ñi yiki kúñu-ró kándeé ñuñáa.

³⁵ Koto ñúkúún-ró máa-ró núsáa, chj luz kándeé iní-ro sanaa te ñu'un tuún kúu.

³⁶ Nú ní yiki kúñu-ró ndíi ncháa, ní tú ío ñin tí'lí nuu tuún, ní nándii ncháa núsáa, nátu'un ñin lámpara ja xú'ún kayú. Achí-ya.

Ja ní kana jín-yá nuu cháa fariseo

³⁷ Te nini ká'an-ya, te ñi ká'an ndá'ú ni ñin cháa fariseo jín-yá ja kée-yá staa jín-de. Te ñi kivi Jesús ini ve'e cháa-ún. Te ñi jungoo-ya kée-yá staa jín-de.

³⁸ Te cháa-ún, ñi jiní-de nuu-yá. Te ñi naa ini-de ndé'é-de ja tú ní nánda'á-yá te yée-yá staa.

³⁹ Te máa Jító'o-yo ní ká'an-ya jín-de: Jandáa kúu, chj róó, cháa fariseo, kánakacha-ró ichi yatá tindo'o jín ichi yatá kó'o. Ko ichi ini-ro, chj ñi kachítu ndíi-ro jín tú'un kui'ná jín tú'un náa.

⁴⁰ Cháa káñáa jín'an-ró. I'a ñi sá'a ichi yatá, á tú suni ní sá'a-ya ichi ini.

⁴¹ Ko taká ja kéndoo sobra nuu-ro, te kája'a-ró kúu caridad, te kájani iní-ro ja taká tiñu kásá'a-ró ío ndoo ja súan.

⁴² Naka ndá'ú kuu róó cháa fariseo, chj kája'a-ró ñin sikí uxí ita minú jín ruda jín taká yua, nuu Dios, te tú kásá'a kuti-ro tiñu ndaa, ni tú maní-ro jín-yá. Ní kásá'a-ró ndéndú tiñu yá'a te ma xndóo-ró ingá tiñu-ún núu.

⁴³ Naka ndá'ú kuu róó cháa fariseo, chj xaan kákuñ-ro silla onde xiní mesa iní ve'e sinagoga. Te ká'an sa'an ñáyivi jín-ró nuyá'u kákuñ-ro.

⁴⁴ Naka ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, chj cháa uu xiní kákuu-ró. Nátu'un ve'e añu ja tú ndijin kándeé, súan ká'jo-ró, te cháa kájika kuu, tú jiní-de ja jañú-de sikí, achí-ya jín-de.

⁴⁵ Te ñin cháa kúu maestro ley, ñi ká'an-de: Maestro, nuu ní ká'an-ní tu'un yá'a, suni ñi ká'an-ní sikí máa-ná jín'an-ná, achí-de jín-yá.

⁴⁶ Te ñi ká'an-ya: Naka ndá'ú kuu róó cháa maestro ley jín'an-ró, chj káchaa-ró carga ve'e sikí taká cháa ja tú kákuu kundiso-de. Ko máa-ró, ní tú káké'e-ró carga-ún vasté jín ñin nda'a lúli-ró.

⁴⁷ Naka ndá'ú kuu róó jín'an-ró. Chj kásá'a-ró vé'e añu cháa ñi kajani tu'un Dios. Te ñi kaja'ni táa-ro-dé jín'an-de.

⁴⁸ Súan kúu ja káka'an ndaa-ro ja kájata'an iní-ro tiñu ñi kasá'a táa-ro. Chj jandáa kúu ja ní kaja'ni-dé cháa-ún. Te máa-ró, ñi kasá'a-ró vé'e añu ndiyi-ún.

⁴⁹ Ja yúan súni ñi ká'an Dios ñin tu'un ndíchi: Tájí-rí cháa kani tu'un-rí jín cháa apóstol ki'ñ nuu-í jín'an-i. Te sava-de ka'ni-í te sava-ga-de chindikin-i, achí Dios,

⁵⁰ náva'a sikí ñáyivi yá'a ná kóo kuachi cuenta ja ní jati niñi taká cháa ñi kajani tu'un-rí onde kivi ní jungoo ñuyivi,

⁵¹ onde niñi Abel, te onde niñi Zacarías, cháa ñi j'i' sava ma'ñú altar jín vé'e ij. Súan ká'an-rí jín-ró, ja sikí ñáyivi yá'a kuu kuachi-ún.

⁵² Naka ndá'ú kuu róó maestro ley, chj ñi kajanchaa-ro ndákáa kivi-i iní tu'un ndíchi núu, te ñi kajasu-ro núu cháa kákuñ skuá'a. Ko ní máa-ró suni tú ní káskuá'a-ró, achí-ya.

⁵³ Te nini ká'an-ya tu'un yá'a, te cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, ñi katau xaan-dé nuu-yá. Te ñi kastátá'an-de jín-yá ja ná ká'an-ga-ya kuá'a tú'un.

⁵⁴ Chj kájito yu'u-dé-ya, ja sanaa te ni'ñin-dé yakú tu'un ká'an-ya, náva'a kakan-de kuachi sikí-yá.

12

Cuenta yujan ía cháa fariseo

¹ Nini súan kúu, te ñi kákatútú kuá'a xaan ñáyivi, ja kájañu tá'an-i. Te ñi ká'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá: Koto va'a-ró máa-ró núu yujan ía cháa fariseo, chj yúan kúu tu'un yóso yú'u.

² Chj tú ni ñin naún yíndi'u ja má kenda ndijin. Ní tú ni ñin ja yísá'í ja má kuní-yo núu.

³ Núsáa, taká tu'un ñi ká'an-ro ñuñáa, onde nuu ío ndijin ná kúni so'o-i. Te tu'un ñi ká'an yaá-ro ní kajini so'o-i ká'jin-i iní ve'e, te onde xiní vé'e ná kóo jaa tu'un.

Ndéja yú'ú-yo koto-yó

⁴ Ko amigo, ká'an-rí jín-ró jín'an-ró: Ma yú'ú-ro koto-ró ñáyivi já'ni yiki kúñu-yó, chj nú ñi ndíi ñi kaja'ni-í, te tuká inga naún kúu sá'a-ga-i.

⁵ Ko ná stá'an-rj nuu-ro ndé ja yú'ú-ro koto-ró. Ió ñn ja nú a ñi ja'ni-ró te ío poder yuán chindee róo nuu infierno. Yuán yú'ú-ro koto-ró núsáá. Yuán kástu'ún-rí nuu-ro.

⁶ Tú kúya'u u'un tisaá ja úu xu'ún náún. Te tú ni ñn-ti náa iní Dios.

⁷ Chj a ñi ka'u-ya ondé taká ixi xiní-ro. Núsáá te ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chj kánúú-ga-ro vása kuá'a tisaá.

⁸ Te ká'an-rj jín-ró: Nú ndé chaá kani ndaa-de tu'un-rj nuu ñáyivi, suni súan máá Sé'e chaá nakani ndaa-ya tú'un-de nuu ndájá'a Dios.

⁹ Ko nú ndé chaá ské'ichi-de ruu nuu ñáyivi, suni súan ské'ichi-rj-de nuu taká ndájá'a Dios.

¹⁰ Te nú ndé chaá ka'an ndiva'a-de siki máá Sé'e chaá, koo tuká'nu iní-ya núu-dé. Ko nú ndé chaá ka'an ndiva'a-de siki Espiritu Santo, ma koo tuká'nu iní nuu-dé.

¹¹ Te nú ñi kajanchaka-i róo iní ve'e sinagoga nuu cháa kakuñá'nu jín núu cháa tá'ú tiñu, ma nákani xaán iní-ro ndasa xndió káni-ró tú'un, xí ndasa ka'an-ro.

¹² Chj máá Espiritu Santo stá'an-ya núu-ro ndasa kanúú tú'un ka'an-ro hora-ún, áchí-ya.

Siki já kútóó iní

¹³ Yuán-na te ñn chaá kánde-de nuu ñáyivi kuá'a-ún, ñi ka'an-de jín-ya: Maestro, ka'an-ní jín ñani-ná ná ká'ncha sava-de ta'u-ná jín-ná, áchí-de.

¹⁴ Ko máa-ya ñi ka'an-ya jín-de: Utale, ndéja ní jani ruu ja kúu-rj chaá sándaá xí cháa ka'ncha sava ta'u já kúu róo jíná'an-ró. Achí-ya.

¹⁵ Te ñi ka'an-ya jín-de: Koto va'a-ró máa-ró, te ma kútóó iní-ro, chi vaša kua'a xaán ndatiñu ñáva'a ñn chaá, ko nasu já jín yuán te kuchaku jín'ún-de, áchí-ya.

¹⁶ Yuán-na te ñi ka'an-ya ñn tu'un yátá jín-i: Ni jo ñn chaá kúka. Te ñi ndeja xaán nuní-dé.

¹⁷ Te chaá-ún, nákani iní-de: Ndasa sá'a-rj, chj tuká núña yaka-rj nataan-gá-rj niñi-rí, áchí-de.

¹⁸ Te ñi kachj-de: Sua ná sá'a-rj. Ná kanú-rj yaka-rj. Te nakani-rj ja ká'nu-ga. Te yuán nataan ndi'i-rj niñi-rí jín taká-ga ndatiñu-rj.

¹⁹ Yuán-na te kachj-rj jín iní jín añu-rj: Vina te kua'a xaán ndatiñu ñáva'a-ró já kánda kua'a kuiá. Ná ndéta-tú-ro te kaji-ro kó'o-ró, te ná kúsi iní-ro núsáá, áchí-de jín máa-de.

²⁰ Ko ñi kachj Dios jín-de: Chaá ñáá kúu-ró. Akuáa vina te kuu-ro. Te ndatiñu ñi sátu'a-ró-ún, ndé chaá kuu. Achí Dios.

²¹ Súan ío siki cháa ja sákúka-de máa-de, ko tú kúka-de nuu Dios.

Ma nákani iní-yo siki já kúchaku-yo

²² Te ñi ka'an-ya jín cháa káskua'a jín-ya: Núsáá te ká'an-rj jín-ró, ma nákani iní-ro siki já kúchaku-ro, nú ndasa kee-ro, ni siki yiki kúñu-ró, nú ndasa kundii kunamá-ro.

²³ Á tú kánúú-ga vida-ro vása já kée-ro, te yiki kúñu-ró vása sá'ma-ro náún.

²⁴ Nde'é-ró tikaká, tú jitu-ti, ni tú nástútú-ti, ni tú náchiva'a-ti iní yaka-ti, chj máá Dios skée-ya-ti. Á tú kánúú-ga-ro vása kiti-ún.

²⁵ Ko ndé róo ja súan nákani iní-ro te á kuu chíso-ga-ro máa-ró ñn yiki.

²⁶ Te nú ma kúu sá'a-ró vásté ñn tiñu lúli-ga súan, te naja kánakani iní-ro jín sáva-ga-ún núsáá.

²⁷ Nde'é ndasa kája'nu ita yuku. Tú sátiñu, ni tú táú. Ko ká'an-rj jín-ró ja rey Salomón kivi ní kuñá'nu xaán-dé ni tú ní kúu ku'un-de sa'ma súan nátu'un ita-ún.

²⁸ Te Dios, nú súan skúnamá-ya ita yuku-ún ja ío vina te yuchaan kayu nuu ñú'un, naga ñi kuu ja má skúnamá-ya róo. Te naja tú kákandija va'a-ró.

²⁹ Te ma kuítú iní-ro ndasa kee-ro, xí ndása ko'o-ró ni ma nákani xaán iní-ro núsáá.

³⁰ Chj taká ndatiñu ya'a kájitú iní ñáyivi ñúyivi jín. Ko máá Táa-ro a jini-ya já kánandi'i-ró taká ndatiñu ya'a.

³¹ Ko kuítú iní-ro kivi-ró iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Yuán-na te kuá'a-ga-ya taká ndatiñu-ún nuu-ro.

³² Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chi vaša tikun'ñi lúli kákuu-ró, ko máá Táa-ro ándivi, a ñi kusij iní-ya já núu-ro kuá'a-ya ñuu nuu tá'ú-ya tiñu.

³³ Xikó taká ndatiñu-ró, te sá'a-ró caridad. Ndúkú-ró bolsa ja má kútú'ú kuátíñu-ró. Te suni taan-ro yaji-ro ondé ándivi nuu tú naa. Chj yuán ma kúu kivi ñaku'ná, ni ma kúu chaá tikixin te stívi-ti.

³⁴ Chi nuu kánde yaji-ro, yuán kúu nuu kuítú iní-ro jín.

³⁵ Ku'ñi ñi'in chji-ró jíná'an-ró, te lámpara máa-ró, ná koo tu'a-ni ñu'un iní.

Ja ní káindatu mozo jito'o-i

³⁶ Te máa-ró jíná'an-ró ná koo tu'a-ró nátu'un mozo káindatu-i jito'o-i ja ncháa-de kua'an-de viko tánda'a, náva'a nú ñi nchaá-de te ka'an-de, te kuña-ni-i ve'e jíná'an-i.

³⁷ Xáán ndatu kuu mozo-ún te nú n̄ nchaá jito'o-i nuu-í, te jini-de ja kándito-i. Jandáa ká'an-rj jín-ró ja kú'ni-de chii-de, te nuu mesa súnogo-de mozo-de te kani-de ko'o-i jín'an-í.

³⁸ Te vasa ná cháa-de ñúú, xí vasa ná ncháa-de ja'a ñuu, te nú suni súan kuni-de sá'a mozo-ún ja kándito-i, ndatu xaán kéndoo mozo-ún jín'an-í.

³⁹ Ko ná júku'un in̄i-ro tú'un yá'a. Táa in̄i ve'e, nú ní jini-de na hora kúu ja kí ñaku'ná te kundito-de núú, te ma kuá'a-de tu'un sáku'ná vé'e-de núú.

⁴⁰ Te róó suni súan koo tu'a-ró, ch̄i máá kivi'í ja tú naún kájani in̄i-ro, te nchaá-ni máá Sé'e chaá, áchí-ya jín-de.

⁴¹ Yúan-na te Pedro, n̄i jiká tu'ún-de-ya: Táa, máá-ni nuu náá jín'an-ná ká'an-ní tu'un yá'a náún, xí súni ká'an-ní nuu táká-ga chaá yá'a, áchí-de.

⁴² Te n̄i ka'an máá Jito'o-yo: Ndéja kúu ñin mozo ndito xin̄i ja skíkuu va'a, ch̄i máá jito'o, kani-de mozo-ún ná kóto-i se'e-de náva'a skée-í suchi-ún máá hora ja xín tiñu.

⁴³ Xáán ndatu kuu mozo-ún, te nú n̄i nchaá jito'o-i te nani'in-dé-i sá'a-i súan.

⁴⁴ Jandáa ká'an-rj, ja káni-de mozo-ún ja kóto-i taká ndatíñu-de.

⁴⁵ Ko nú mozo-ún jani in̄i-i: Kúkuéé-ga te nchaá jito'o-rj, ach̄i máá-i. Te kejá'a-i stují-i mozo máá-i jín ñá'an kájatíñu nuu-í. Te kee-í te ko'o-i, te najini-i.

⁴⁶ Te mozo-ún, nú n̄i nchaá jito'o-i kivi'í ja tú ndatu-i jín hora ja tú jini-i, te xndó'o-de-i, te kiñi'in-de-i onde jín cháa tú káskíkuu va'a.

⁴⁷ Ch̄i nú ndé mozo a jini-i tiñu ndasa játa'an in̄i jito'o-i, te nú tú ní sátu'a-i, ni tú ní skíkuu-i tiñu kuni máá-de, ndo'o xaán-í yunu xii.

⁴⁸ Ko nú ndé mozo tú jini-i tiñu ndasa játa'an in̄i jito'o-i, te nú sá'a-i tiñu ñáá ja xndó'o-de-i núú, yúan-na te yaku-ni yunu xí ndo'o-i. Ch̄i nú kuá'a-ya kuá'a ndatíñu nuu ñin chaá, te nandakan kua'a-ya nuu-dé. Te suni súan nú kua'a ndatíñu kátatu-i ñin chaá, ví'í-gá nandakan-i nuu-dé.

Sikí tú'un sásin máá jín'an

⁴⁹ N̄i kii-rj ja chindee-rj ñu'un in̄i ñuyivi yá'a. Te xaán kuni-rj ja ná kóo.

⁵⁰ Te ío ñin tundó'o ja kuánducha-rí jín, ko xaán nduku'a in̄i-rj onde ná skíkuu-rj.

⁵¹ Kájani in̄i-ro ja ní chaá-rj ja kóo ná'in-ni in̄i ñuyivi náún. Ká'an-rj jín-ró ja ná túu, ch̄i sua ndonda sikí tá'an.

⁵² Ch̄i ñin-ni ve'e koo u'un ñayivi, te sásin máá jín'an. Un̄i ndonda sikí úu, te uu ndonda sikí uní.

⁵³ Ch̄i ndonda sikí tá'an, táa sikí se'e-de, te se'e sikí táa-i. Náa sikí sésí-í-ña, te sesí-í sikí náa-i. Náchisó sikí sejanú-ña, te sejanú sikí náchisó-í. Achí-ya.

Sikí tuni skuá'a-yó

⁵⁴ Te suni n̄i ka'an-ya jín ñayivi kuá'a-ún: Nú n̄i kajini-ro nána viko ichi nú kée ndikandii, te káka'an-ro: Kuun sau, áchí-ro, te kúu súan.

⁵⁵ Te nú n̄i nana nuu tach̄i, te káka'an-ro: Nandii, áchí-ro, te súan kúu.

⁵⁶ Chaá uu xin̄i kákuu-ró. A kajini-ro naún kuni ka'an tun̄i in̄i ñuyivi jín ándivi, te naja tú kánakuni-ro kivi yá'a núsáa.

⁵⁷ Te naja tú kátava máá-ró cuenta ndé ja kúu tiñu va'a núsáa.

⁵⁸ Ko nú kua'an-ro núu juez jín cháa jito u'ú róó, te yach̄i ná ndátu'ún vá'a-ró jín-de nini ká'jin-ró ichi jín-de. Ch̄i nú túu, te kuá'a-de róó nuu juez, te juez kuá'a-de róó nuu policia, te policia chindee-de róó vekaa.

⁵⁹ Te ká'an-rj jín-ró, ja má kenda kuti-ro yúan onde nú tú chunáa-ro táká centavo, áchí-ya jín-de.

13

Kánúú nákani in̄i-yo

¹ Te suni kivi-ún ká'jin yaku chaá jín-ya yúan. Te n̄i kajani-de tu'un nuu-ya ndasa n̄i kata'an chaá ñuu Galilea. Ch̄i Pilato, n̄i sáká núu-de ñiñi cháa-ún jín ñiñi kiti ja kásoko-í nuu Dios.

² Te n̄i ka'an Jesús: Chaá ñuu Galilea yúan, ja súan kándo'o-de tundó'o-ún, te á n̄i jo xaán kuáchi-de vása táká-ga chaá ñuu Galilea, kájani in̄i-ro náún.

³ Ná kástu'ún-rí nuu-ro ja túu, ch̄i suni súan naa-ro jín'an-ró nú tú nakani in̄i-ro.

⁴ Te suni xia'un un̄i chaá ja sikí máá-de n̄i nduá torre ñuu Siloé te n̄i kaji-í-de, á n̄i kasá'a-de kuach̄i xaán-gá vása táká-ga chaá káxiukú ñuu Jerusalén, kájani in̄i-ro náún.

⁵ Ná kástu'ún-rí nuu-ro ja túu. Ch̄i suni súan naa-ro jín'an-ró nú tú nakani in̄i-ro. Achí-ya.

Tu'un mérxexe

⁶ Te n̄i ka'an-ya tú'un yátá yá'a: ñin ch̄a ñáv̄a'a-de ñin mérkex̄e ja ní nachu'un-de ma'ñú itú uva-de. Te n̄i jā-de ndúkú-de nde'e xini. Te tú ní n̄i'n kúti-dé.

⁷ Te n̄i kach̄i-de j̄in mozo ndíto it̄u uva-ún: Vina te a ío un̄i kuiā k̄indúkú-rí nde'e xini mérkex̄e yá'a, te tú ní n̄i'n kúti-rí. Xiti ná kí'in. Naja kándij satéñu nuu ñú'un yá'a. Achí-de.

⁸ Yúan-na te n̄i ka'an máá mozo: Táta, skénd̄o-ní, ná kúndij vasté ingá kuiā yá'a, onde ná sayúchí-ná ja'a te chu'un-ná ja'an te nándéó.

⁹ Te nú n̄i ja'a nde'e, te ío va'a. Te nú túu, te vásá xiti-ní áchí-i. Achí-ya.

Tu'un ña'an j̄ika tí'í

¹⁰ Te ñin kivi ndétatú n̄i stá'an-ya tú'un ñin ve'e sinagoga.

¹¹ Te n̄i kenda ñin ña'an tá'an-ña ñin tach̄i k̄ini ja ní kuu xia'un un̄i kuiā kú'u-ña. Te n̄i ka'í-ña, j̄ika tí'í-ña, ch̄i tú kúu kuti ndúkoo tuun-ña.

¹² Te n̄i j̄ini Jesús nuu-ña. Te n̄i kana-ya xini-ña. Te n̄i kach̄i-ya j̄in-ña: Nana, vina te a n̄i nduva'a-ní ja kú'u-ní, áchí-ya.

¹³ Te n̄i chaa-ya ndá'a-yá sik̄i-ña. Te n̄i ndúkoo tuun-ni-ña, te n̄i ñakana jaa-ña Dios.

¹⁴ Te ch̄a kuñá'nu in̄i ve'e sinagoga, n̄i kit̄i in̄i-de nuu Jesús ja ní nasáva'a-ya-ña kivi ndétatú. Te n̄i ka'an-de j̄in ñáyivi kuá'a-ún: Ññu kivi ío sátiñu-ró, te kivi-ún ch̄akoyo-ró kúu tana-ro. Ko kivi ndétatú yá'a, ch̄i ma kúu, áchí-de.

¹⁵ Yúan-na te n̄i ka'an máá Jito'o-yo j̄in-de; Ch̄a u y x̄in kákuu-ró. Ja kúu kivi ndétatú te tú kándaj̄i-ró x̄ndik̄i-ro x̄i burro-ró núu káyee-tí-ún, te tú káskó'o-ró-tí nducha náun.

¹⁶ Te ses̄í'í Abraham yá'a, nú'ñi-ña xia'un un̄i kuiā n̄i sá'a kui'na. Te tú ío va'a ndáj̄i-rí-ña kivi ndétatú náun, áchí-ya.

¹⁷ Te súan n̄i ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i k̄akuka nuu táka ch̄a k̄ajito u'u-ya-ún. Ko taká ñáyivi, n̄i k̄akusī in̄i-í j̄in táka tiñu ñá'nu n̄i sá'a-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

¹⁸ Te n̄i ka'an-ya: Ndasa kuni koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te na j̄in skétá'an-r̄i.

¹⁹ Kúu nat̄u'un ndikin yuá mostaza ja ní kí'in ñin ch̄a te n̄i chaa-de nuu itú-de. Te n̄i ja'nu. Te n̄i kuu ñin yunu ká'nu. Te tisaq̄ andív̄i n̄i kasá'a-t̄i taká-t̄i chíi nda'a-ún. Achí-ya.

Tu'un yátá yujan ía

²⁰ Te n̄i ka'an tuku-ya: Naun tu'un yátá skétá'an-r̄i j̄in ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

²¹ Kúu nat̄u'un yujan ía ja ní kí'in ñin ña'an. Te n̄i ch̄isá'í-ña chíi un̄i t̄iyi yúchi onde n̄i ndi'í n̄i kuu ía ní sá'a. Achí-ya.

Sik̄i íchi yúxé'é túu

²² Te n̄ini kua'an-ya íchi ñuu Jerusalén, te n̄i jika kuu-ya táka ñuu j̄in táka rancho, n̄i stá'an-ya tú'un.

²³ Te n̄i ka'an ñin ch̄a j̄in-yá: Táta, yaku-ni ch̄a k̄aku-de náun, áchí-de. Te n̄i kach̄i-ya j̄in-de:

²⁴ Ndúkú ndéé téyí-ró kivi koyo-ró íchi yúxé'é túu, ch̄i ká'an-r̄i j̄in-ró ja kuá'a ñáyivi ndúkú ndéé-i kivi-i, ko ma kúu kivi koyo-i.

²⁵ Ch̄i táa in̄i ve'e, ndukuiñi-de, te kas̄u-de yuxé'é. Te ichi yátá ve'e kuiñi-ró. Te skáján-ró vitú yúxé'é te ka'an-ro: Táta, táta, kuña-ní ve'e, ná kivi koyo-ná, ach̄i-ro. Te kach̄i-de kuni-ró: Aa, tú j̄ini-r̄i ná ñuu vaikoyo-ró, ach̄i-de.

²⁶ Yúan-na te keja'á-ró ká'an-ro j̄in-de: N̄i kayee-ná staq̄ j̄in-ní, te in̄i ya'ya ñuu-ná n̄i stá'an-ní tu'un nuu-ná, ach̄i-ro.

²⁷ Te máa-de kach̄i-de kuni-ró: Ach̄i-r̄i j̄in-ró ja tú j̄ini-r̄i róo ndé ñuu vaikoyo-ró. Kuxio j̄iná'an-ró ch̄i ñáyivi kásá'a tiñu ñáá kákuu-ró. Ach̄i-de.

²⁸ Te yúan nde'e-ro, te nakaji-ro ñi yú'u-ro kuiñi-ró. Te kun̄i-ro núu Abraham j̄in núu Isaac j̄in núu Jacob j̄in núu táka-ga ch̄a n̄i kajani tu'un Dios kuiñi-de in̄i ve'e Dios. Te róo kuxio-ró sás̄in-ya róo.

²⁹ Te kikoyo-i ichi núu kána ndikandii j̄in íchi núu kée ndikandii, ichi norte j̄in íchi sur, te junggo-i in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

³⁰ Kuni so'o va'a-ró: Sava ch̄a sandi'í-ña, ndunúu-de. Te sava ch̄a kúnúu, nduu-de sandi'í-ña. Achí-ya.

Tu'un Herodes

³¹ Te kivi-ún n̄i jakoyo yaku tá'an ch̄a fariseo, te ká'an-de j̄in-yá: Kuxio-ní yá'a te kenda-ní kí'in-ní, ch̄i ch̄a Herodes ka'ni-dé ní kuni-de, áchí-de.

³² Te n̄i kach̄i-ya j̄in-de: Kuá'an, te kast̄u-ún-ró núu máá ñúkui j̄an: Vina ch̄i kíñi'in-r̄i tach̄i k̄ini kája'an. Te sá'a-r̄i tana vina j̄in yúchaan. Te onde nuu un̄i kivi te síj̄inu-r̄i tiñu-r̄i.

³³ Ko kánúú xáan já vína jíin yúchaan jíin ísá te kaka-ri ki'in-ri, chi ma kúu ja in chaá jáni tu'un kenda-de yatá ñúu Jerusalén, te kuu-de. Achí-ro.

Siki já ní kukuí'a iní-ya jíin ñúu Jerusalén

³⁴ Jerusalén, Jerusalén, ni kaja'ni-ro cháa kájani tu'un Dios, te ni kaja'a-ró yúu xiní cháa ni táji-yá vai nuu-ro. Ió kua'a vuelta ni kunj-ri nastútú-rí se'e-ró, nátu'un chukí ja nastútú-tí tirí-tí chí ndijin-tí, ko tú ní kákuni-ro.

³⁵ Vina te kéndoo víchí ve'e-ró núsáá. Ko ká'an-ri jíin-ró já má kuni kuti-gá-ro núu-rí jíná'an-ró onde jaá in kivi ká'an-ro: Ná nákana jaa-yó-yá chí ndiso-ya tífu máa Tatá Dios, achí-ro. Achí-ya.

14

Ja ní nasáva'a-ya in chaá kú'u kivi ndétatú

¹ Te in kivi ndétatú ni kivi-ya iní ve'e in chaá kúñá'nu nuu cháa fariseo jíná'an-de ja kée-yá staa jíin-de. Te kájito yu'u-dé-ya.

² Te ni kenda in chaá kú'u-de kue'e kuiñi, kándij-de nuu-yá.

³ Te ni ka'an Jesús jíin cháa kákuu maestro ley jíin cháa fariseo: Á kuu sá'a-ri taná kivi ndétatú xí túu, achí-ya.

⁴ Ko máa-de, tú ní káka'an kuti-dé. Yúan-na te ni ki'in-ya cháa ñú'un kuiñi-ún. Te ni nasáva'a-ya-dé. Te ni natáji-yá-de kuano'on-dé.

⁵ Te ni ka'an-ya jíin-ún: Te ní burro máa-ró xí xndiki-ro júngava-ti iní in sókó, te tú natava-ro-ti vasa kivi ndétatú kúu náún. Achí-ya.

⁶ Te tú ní kákuu xndíó káni-de ni in tu'un nuu-yá ja súan ni ka'an-ya jíin-de.

Siki ñáyivi sáñá'nu-i máa-i

⁷ Te ni jini-ya já kándúk-de jungoo jíin'ún-de silla xiní mesa. Te ni ka'an-ya in tu'un yatá jíin cháa ni kataka yúan.

⁸ Nú ni kana in chaá xiní-ro já kí'in-ro in viko tánda'a, te ma júngoo jíin'ún-ró silla xiní mesa. Chí nú súan, sanaa te a ni kana-de xiní in chaá kúñá'nu-ga vasa róó.

⁹ Te chaá chaá ni kana xiní-ro-ún jíin-de. Te ka'an-de jíin-ró: Kuxio, ná kunchaa chaá yá'a jian. Yúan-na te kúka nuu-ro kí'in-ro ondé sandí'i-na kunchaa-ro.

¹⁰ Ko nú ni kana in chaá xiní-ro, kuá'an te jungoo-ró ondé sandí'i-na. Chí nú jaa chaá ni kana róó yúan te kachí-de kuni-ró: Amigo, nuu silla jíin'ún yá'a jungoo-ró, achí-de. Yúan-na te nduñá'nu-ró jito nuu cháa káxiukú ká'nu jíin-ró.

¹¹ Chí taká chaá sáñá'nu-de máa-de, ndusúchí-de. Te taká chaá sásúchí-de máa-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

¹² Te suni ni ka'an-ya jíin cháa ni kana xiní-yá-ún: Nú sá'a-ró sáma xí xini, ma kána-ró xiní cháa kákuu amigo-ro, ni xiní ñani-ro, ni xiní tá'an-ró, ni xiní cháa kúká. Chí nú súan te suni máa-de nakana-de xiní-ro. Te ni kuu ja ní nani'in-ro tá'u-ro.

¹³ Ko nú sá'a-ró gasto, te kana-ró xiní cháa ndá'ú, chaá tikú'lu, chaá tá'nú, jíin xiní cháa kuáá.

¹⁴ Te xáán ndatu kéndoo-ró nú súan, chí tú ngún náku'a-a-de nuu-ro. Ko ni'in-ro yá'u-ró kivi náchaku taká chaá ndaa, achí-ya.

Fin xini ká'nu

¹⁵ Te in chaá yée staa jíin-yá, ni jini so'o-de tu'un yá'a. Te ni kachí-de jíin-yá: Xáán ndatu kuu chaá ja kée-dé staa ondé iní nuu nuu tá'ú Dios tífu. Achí-de.

¹⁶ Yúan-na te ni kachí-ya jíin-de: Fin chaá ni sá'a-de in xini ká'nu, te ni kana-de xiní kuá'a ñáyivi.

¹⁷ Te nuu ni jaa hora ja kúxini-de-ún, te ni táji-de mozo-de kuakachi nuu já kée staa xini-ún: Ña'an-ni jíná'an-ni. Chí a ni ndí'i íó tu'a. Achí.

¹⁸ Te in-ni ni kasajá'a iní ndí'i-de. Te chaá in ni kachí-de jíin mozo. Ni jaan-ri in ñu'un te kánúú kinde'é-rí. Te ná kúña ká'nu iní-de nuu-rí, chí ma jaa-ri. Achí-de.

¹⁹ Te ni ka'an ingá-de: Ni jaan-ri u'un yunta xndiki te kikoto nchaq-ri-ti. Ná kúña ká'nu iní-de nuu-rí, chí ma jaa-ri. Achí-de.

²⁰ Te ni ka'an tuku ingá-de: Sáa ní tanda'a-rí. Te ja yúan má kúu jaa-ri. Achí-de.

²¹ Te kuano'on mozo-ún ni kastú-ún-de nuu jito'o-de. Yúan-na te máa táa iní ve'e-ún, ni kití iní-de. Te ni kachí-de jíin mozo-de: Kuá'an yachí ní nuyá'u jíin taká ya'ya, te kana-ró xiní cháa ndá'ú, chaá tikú'lu, chaá tá'nú, jíin cháa kuáá, ná kíkoyo-de. Achí-de.

²² Te ni kachí mozo-ún: Táta, a ni kuu nátu'un ká'an-ni ko núña-ga lugar. Achí-i.

²³ Te jito'o-ún n̄i ka'an-de jíin mozo-de: Kuá'an taká ichi jíin taká rancho te stétuu-ró ñáyivi-ún ná kii-i yá'a, náva'a ná chítú iní ve'e-ri.

²⁴ Ch̄i ká'an-ri jíin-ró já ní ñin chaa n̄i jakana-ró-ún, ma kúxini kuti-dé ve'e-ri, áchí-de. Achí-ya.

Sik̄i cháa kuni-de kundik̄in-de-ya

²⁵ Te kája'an kua'a xaañ ñáyivi jíin Jesús. Te n̄i ka'an-ya jíin-i:

²⁶ Nú ndé chaa kii-de nuu-ri, te nú chíñú'ún-de táa-de, náa-de, ñasi'í-de, se'e-de, ñani-de, kua'a-de, xí ondé jíin máa-de, ma kúu kuu-de chaa skuá'a jíin-ri.

²⁷ Te chaa tú ndóyo-de jíin túndó'o kii sik̄i-dé, te kundik̄in-de nuu kii-de, ma kúu kuu-de chaa skuá'a jíin-ri.

²⁸ Ch̄i nú ndé róo kuni-ró káni-ró ñin ve'e, á tú xna'an-ga jungoo-ró te tava-ro cuenta nasaa kuu gasto, te kuni-ró nú vatu-ni kanda-ró jíinu xí túu.

²⁹ Ch̄i nú túu, te nú á n̄i jani-ró já'a, te ma kánda xu'ún-ró s̄jínu-ró. Yúan-na te taká ñáyivi kájin̄i nuu vé'e tikú'lu-ró-ún, sákátá-i nuu-ro.

³⁰ Te ka'an-i: Chaa yá'a, n̄i kejá'a-de jáni-de ñin ve'e, te tú ní kánda-de s̄jínu-de, achí-i.

³¹ Xí nú ndé rey kuni-de ki'jin-de kuatá'an-de jíin ingá rey, á tú xna'an-ga jungoo-de te nakani in̄i-de te nú vatu-ni kuu jíin uxí mil soldado kuatá'an-de jíin ingá rey ja vái sik̄i-dé jíin okó mil soldado.

³² Ch̄i nú túu, te nini jíká-ga vāi inga rey, te táji-de ñin chaa ki'jin ka'an nda'ú jíin-de ja ná júkuñi.

³³ Te suni súan nú ndé róo tú s̄jíta-ró taká ndatíñu ñáva'a-ró, ma kúu kuu-ró cháa skuá'a jíin-ri núsáa.

Tu'un yátá sik̄i ñij

³⁴ Va'a ío ñij, ko nú onde ñij-ún ná náa xikó, te ndasa ndu'u'a núsáa.

³⁵ Ma kuatíñu kuti, ni ja kúu nuu ñú'un já ndúu ja'an, ch̄i kacha-de ki'jin. Chaa ío so'o kuni ná'in, ná kúni so'o-de. Achí-ya.

15

Sik̄i r̄ij, kiti ní sana

¹ Te taká chaa xini jíin cháa ká'io kuachi, n̄i jakoyo-de nuu Jesús náva'a kuni so'o-de tu'un ká'an-ya.

² Te chaa fariseo jíin cháa káchaa tutu, n̄i kaka'an-de: Chaa yá'a, já'tá'ú-de chaa ká'io kuachi te yé-de staa jíin cháa-ún, áchí-de.

³ Te máa Jesús, n̄i ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin-de:

⁴ Nde ñin róo nú ñáva'a-ró ñin ciento ñi, te skuíta-ró ñin-ti, á tú skéndo-ró kúun xiko xia'un kuun-gá-ti onde nuu ñú'un té'é, te kinandúkú-ró kiti ní naa-ún onde nani'in-ro-ti xí túu.

⁵ Te nú n̄i nani'in-ro-ti, kúsij iní-ro xndée-ró-ti nuu chó'o-ro.

⁶ Te nú n̄i naja-ro vé'e te nastútú-ró cháa kákuu amigo-ro jíin tá'an-ró, te kach̄i-ro kúni chaa-ún: Ná kúsij iní-yo ch̄i n̄i nani'in-ri r̄ij-ri kiti á n̄i naa núu. Achí-ro.

⁷ Ká'an-ri jíin-ró, ja súan kusij-gá in̄i-ya onde andívi jíin ñin chaa ío kuachi nú nakani in̄i-de, vasa jíin kúun xiko xia'un kuun-gá chaa va'a ja tú kájinu ñú'un-de tu'un nakani in̄i.

Tu'un ña'an ní skuíta-ña ñin peso

⁸ Xí nú ñin ñasi'í ñáva'a-ña uxí peso, te skuíta-ña ñin peso, á tú chí'i-ña yiti te nastáa-ña vé'e, te nandúkú víi-ña onde nani'in-ña.

⁹ Te nú n̄i nani'in-ña, te kána-ña xini tá'an-ña jíin amiga-ña, te kach̄i-ña kúni-i: Ná kúsij iní-yo, chí n̄i nani'in-ri peso-ri ja ní skuíta-ri-ún núu. Achí-ña.

¹⁰ Ká'an-ri jíin-ró, ja súan kúsij-gá in̄i taká ndaja'a Dios jíin ñin chaa ío kuachi nú nakani in̄i-de.

Tu'un suchí ní naa, te n̄i ndenda-i

¹¹ Te n̄i ka'an-ga-ya: ñin chaa n̄i jo uu se'e yí-de.

¹² Te suchí suchí-ún n̄i ka'an-i jíin táa-i: Táa, ku'a-ní sava ñu'un núu-ná ja kúu ta'u-ná, áchí-i. Te n̄i teta'an-de ta'u-í nuu ndéndúú-i.

¹³ Te n̄i kuu yaku kivi, te suchí suchí-ún n̄i stútú ndí'i-i ndatíñu-i. Te n̄i kee-i kua'an jíká-i inga ñuu. Te yúan n̄i xnáa-i ta'u-í, chí n̄i janu ndáva'a-i.

¹⁴ Súan n̄i ndí'i n̄i janu sáni-i, te vasa ní chaa ñin tama xaañ iní ñuu-ún, te n̄i kejá'a nándi'i-i.

¹⁵ Te n̄i kee-i kua'an-i, te n̄i ja-a-i nuu ñin chaa ñuu-ún. Te chaa-ún n̄i táji-de-i kua'an-i onde rancho-de ja yúan koto-i kin̄i-de.

¹⁶ Te kuni-i taan tí-i chí-i jíin tíxiko káye kiní-ún. Ch̄i tú kuti ní ñin naún ní já'a nuu-í.

¹⁷ Yúan-na te n̄i jin̄i máá-i. Te n̄i ka'an-i: Taká mozo ío in̄i ve'e táa-r̄i, ío kua'a gá táa káyee-dé. Te ruu j̄i'ri soko yá'a.

¹⁸ Ná ndúkuiñi-r̄i te ná nó'on-r̄i nuu táa-r̄i. Te kachi-r̄i kuni-de: Táa, a n̄i sá'a-ná kuachi nuu Dios andívi j̄in̄i núu máá-ní.

¹⁹ Tuká va'a cháa kúu-ná ja kúnání-ná se'e-ní. Ko kua'a-ní tu'un kuu-ná natu'un ñn mozo-ní. Achí-r̄i.

²⁰ Te n̄i ndukuñi-r̄i, te n̄i kee-i kuano'on-i nuu táa-i. Te nini j̄iká-gá vai-i, te n̄i jin̄i táa-i nuu-i. Te n̄i kundá'ú in̄i-de-i. Te j̄inu-de n̄i ja-de. Te n̄i nuu-de sukun-i, te n̄i titú-de-i.

²¹ Yúan-na te n̄i ka'an-i j̄in̄i-de: Táa, a n̄i sá'a-ná kuachi nuu Dios andívi j̄in̄i núu máá-ní. Tuká va'a cháa kúu-ná ja kúnání-ná se'e-ní. Achí-i.

²² Ko máá táa-i, n̄i ka'an-de j̄in̄i mozo-de: Kuák'i in̄i ñn su'nu vá'a-ga te chu'un-ró-i. Te chu'un-ró ñn xe'e ndá'a-i. Te chí'i-ró ndiján ja'a-i.

²³ Te suni kiki'in-ró chélu xá'an. Te ka'ni-ro-tí ná kée-yo. Ch̄i sá'a-yó viko.

²⁴ Chi se'e yí-ri yá'a a n̄i j̄i'i-núú, te n̄i nachaku-i. A n̄i naa-i núú, te n̄i ndenda-i, áchí-de. Te n̄i kakejá'a-de sá'a-de viko.

²⁵ Te se'e yí ñá'nu-de, kánde-i onde rancho. Suchi-ún vai ndii-i. Te n̄i nduyani-i yata vé'e. Te n̄i jin̄i so'o-i tiví música te kájita ja'a ñáyivi.

²⁶ Te n̄i kana-i xin̄i ñn mozo. Te n̄i j̄ika tu'un-i mozo-ún nú ñaún viko ío.

²⁷ Te n̄i kachi mozo-ún nuu-i: N̄i nchaa ñani-ro te táa-ro, n̄i ja'ni-dé chelu xá'an, chí n̄i ndenda va'a se'e yí-de, áchí mozo.

²⁸ Yúan-na te n̄i kit̄i in̄i-i, te tú ní kuni-i ndivi-i, ko n̄i kenda táa-i. Te n̄i ka'an nda'ú-de j̄in̄i-ná ndívi-i.

²⁹ Ko máá-i n̄i ka'an-i: Ío kua'a kuia játíñu-ná nuu-ní, ni tú sání'in kuti in̄i-ná tíñu tá'ú-ní. Te tú ní ja'a-ní vasté ñn lítú núu-ná kee sí-ñá j̄in̄i amigo-na, áchí-i.

³⁰ Ko n̄i nchaa se'e-ní yá'a. Te vasa n̄i xnáa ndí'i-i ndatíñu-ní j̄in̄i ñá'an tené, te n̄i ja'ni-ní chelu xá'an kée-i, áchí-i j̄in̄i táa-i.

³¹ Yúan-na te n̄i kachi-de j̄in̄i-i: Hijo, róo chí nene ncháa-ro j̄in̄i-rí. Te taká ndatíñu máá-rí suni ndatíñu máá-ró kúu.

³² Ko j̄inu ñú'ún sá'a-yó viko te kusii in̄i-yo. Ch̄i ñani-ro yá'a, a n̄i j̄i'i-núú, te n̄i nachaku-i. A n̄i naa-i núú, te n̄i ndenda-i, áchí-de. Achí-ya.

16

Tu'un mandador xndá'ú

¹ Te suni n̄i ka'an-ya j̄in̄i cháa káskua'a j̄in̄i-yá: ñn cháa kúká, n̄i ñava'a-de ñn mandador. Te cháa kúká-ún n̄i jin̄i tu'un-de ja stíví mandador ndatíñu-de.

² Te n̄i kana-de xin̄i cháa-ún. Te n̄i ka'an-de j̄in̄i-de: Naún tu'un kúu ja j̄ini tu'un-r̄i siki-ro. Naku'a cuenta tíñu ndiso-ró, chí ma kúu-ga-ro mandador nuu-rí. Achí-de.

³ Yúan-na te cháa mandador, n̄i ka'an máá-de: Ndasá sá'a-r̄i. Ch̄i jito'o-r̄i jánchaa-de tíñu mandador nuu-rí. Nú kacha-r̄i ñu'un, ma kánda-r̄i. Nú kakan-r̄i caridad, xaan kúka nuu-rí.

⁴ A jin̄i-r̄i ndasá sá'a-r̄i nává'a kivi kuánchaa-de tíñu ndiso-r̄i, te koo ñayivi maní j̄in̄i-rí, te kuu kivi-r̄i in̄i ve'e-i.

⁵ Te n̄i kana-de xin̄i ná ñn cháa káitau nuu jito'o-de. Te n̄i kachi-de j̄in̄i cháa-ún: Násaa taú-ro núu jito'o-r̄i, áchí-de.

⁶ Te máá cháa-ún, n̄i kachi-de: Un̄i mil litro aceite, áchí-de. Te n̄i kachi mandador j̄in̄i-de: Ki'in lista-ro. Te jungoo yachi-ro. Te chaa-ró úu mil-na. Achí-de.

⁷ Yúan-na te n̄i ka'an-de j̄in̄i ingá cháa: Te róo, násaa taú-ro, áchí-de. Te cháa-ún, n̄i kachi-de: ñn ciento ve'e trigo, áchí-de. Te máá-de n̄i kachi-de j̄in̄i cháa-ún: Ki'in lista-ro, te nachaa-ró kúun xiko-ni, áchí-de.

⁸ Te jito'o-ún, n̄i ka'an-de j̄in̄i cháa mandador xndá'ú ja bueno ndíchi ní sá'a-de. Chi taká se'e kuia yá'a, ndíchi-gá máá-i nuu ñáyivi ío vina, vásá taká se'e luz.

⁹ Te máá-rí, ka'an-r̄i j̄in̄i-ró: J̄in̄i xú'ún xndá'ú, ná sá'a-ró amigo-ro nává'a nú n̄i ndí' xú'ún-ró, te naki'in-i róo kunchaa-ro in̄i ve'e-i ní káni.

¹⁰ Ch̄i cháa skikuu va'a ñn tíñu vasa lúli-ni, suni skikuu va'a-de j̄in̄i tíñu ándéé. Te cháa ja xndá'ú-de j̄in̄i ñn tíñu vasa lúli-ni, suni xndá'ú-de j̄in̄i tíñu ándéé.

¹¹ Ch̄i nú siki xú'ún xndá'ú tú ní káskikuu va'a-ró, ndé cháa kua'a tíñu ndaa nuu-ro násáa.

¹² Te nú tú ní káskikuu va'a-ró j̄in̄i ndatíñu sava-ga cháa, ndéja kuá'a ndatíñu máá-ró nú-ro násáa.

¹³ Ni ñn mozo ma kúu kuañu-de nuu úu jito'ò. Chi kitì inì-de nuu ñn, te kumanì-dé jíin ingá, xí kuándatu-de nuu ñn te sání'in inì-de nuu inga. Ma kúu kuañu-ró núu Dios jíin núu xú'ún, áchí-ya.

¹⁴ Te chaá fariseo ká'jin-de yúan, chaá tóó iní kákuu-de. Te nì kajini so'o-de taká tu'un ká'an-ya. Te nì kasákátá-de nuu-ya.

¹⁵ Te nì ka'an-ya jíin-de: Máá-ró kákuu-ro já ná káni inì ñayivi já cháa ndaa kákuu-ró. Ko Dios, a jiní-ya ndasa káa ichi iní añú-ro. Chi tiñu kájani inì ñayivi já tiñu ñá'nu kúu-ún, te nuu Dios tiñu chá'an kúu.

¹⁶ Máá ley jíin cháa kájani tu'un Dios, nì kuu-ga onde kiví ní kii Juan. Yúan-na te nì kejá'a tú'un va'a ñuu nuu tá'tú Dios tiñu. Te ñayivi, jíin fuerza kiví koyo-i yúan.

¹⁷ Ko yachì-ga naa ándívi jíin ñúyivi, vása já náa ñn punto nuu tutú ley.

¹⁸ Nú ndé chaá skéndo-de ñasí'i-de te tãnda'a-dé jíin ingá ña'an, yúan ísíki ncháa-de-ña. Te chaá tãnda'a jíin ñá'n ní ndo-ún, suni ísíki ncháa-de tá'an-de.

Chaa kúka jíin Lázaro

¹⁹ Nì jo ñn chaá kúka, nì ñu'un-de sa'ma kuá'a tándí'í jíin sa'ma tĩndu'á vá'a. Te ndita'an kiví ní sá'a-de ndeyu ní kayee vá'a-de.

²⁰ Te suni nì jo ñn chaá ndá'ú nání-de Lázaro, nì jikan-de caridad. Kátúu-dé yuxé'é cháa kúka-ún. Te ní-de nì kana ndí'yi.

²¹ Te kuni-de kee ndá'a chijì-de jíin yúxi stáa kóyo chijì mesa chaá kúka-ún. Te jákoyo tí'ina te kána yuu-tì núu ndí'yi-de.

²² Te nì jì'jì chaá jikán caridad-ún. Te ndajá'a ándívi, nì jaka-ya-dé kuano'on-ya jíin-de nuu Abraham. Te suni nì jì'jì chaá kúka-ún, te nì yuji-de.

²³ Te chaá kúka-ún, ndó'o xaan-dé kánde-de infierno. Te nì ndakoto-de. Te onde jíká ní jinì-de nuu Abraham, te kánchaá Lázaro jíin-de.

²⁴ Yúan-na te máa cháa-ún, nì kana kó'ó-de: Táta Abraham, kundá'ú inì-ní náa, te tájì-ní Lázaro ná kichindaji-de xinì ndá'a-dé nuu ndúcha, te ná xndáji-de yáa-ná. Chi xaan jatú-ná kayú-ná nuu yáa ñu'un yá'a. Achí-de.

²⁵ Te nì kachì Abraham jíin-de: Hijo, a núku'un inì-ro já ní jo kúka-ró ná nì chaku-ro, te Lázaro, sua ndá'ú nì ta'an-de, ko vina, a nì ndundéé iní-de yá'a, te róo ndó'o-ró jíin.

²⁶ Te suni nì sá'a Dios ñn xa'va kúnú xaan, kándeé ma'ñú róo jíin rúy. Te chaá ká'jin yá'a, vaša kákuu-de ja'a-de jaq-de jian, ko ma kúu, ni ma kúu ja'a máá-ró kí-ró yá'a. Achí Abraham.

²⁷ Yúan-na te nì ka'an, chaá kúka-ún: Táa, jikán ta'u-ná nuu-ní, tájì-ní-de kí'in-de ve'e táa-ná núsáa.

²⁸ Chi ío u'un-ga ñani-ná, te ná káni ndaa-de tu'un nuu-í, náv'a'a ma kíkoyo-i nuu ndó'o-ná yá'a, áchí-de.

²⁹ Te nì kachì Abraham jíin-de: A káñava'a-i tutu nì chaa Moisés jíin tutu nì kachaa chaá nì jani tu'un Dios onde sáa. Yúan ná kúni so'o-i, áchí Abraham.

³⁰ Yúan-na te máa-de nì kachì-de: Túu, táta Abraham, chi nú ñn chaá nì jì'jì kí'in nuu-í, yúan-na te nakani inì-i jín'an-i, áchí-de.

³¹ Ko nì kachì Abraham jíin-de: Nú tú chú'un inì-i tu'un nì jani Moisés jíin cháa nì kajani tu'un Dios, suni ma kándja kuti-í nú nachaku ñn ndiyi kí'in nuu-í, áchí-de.

17

Sikì ñáyivi skívi tá'an nuu kuáchi

¹ Te nì kachì-ya jíin cháa káskuá'a jíin-ya: Tú modo te nú tú koto nchaá-i ñayivi. Ko naka ndá'ú kuu chaá skívi ñayivi-ún nuu kuáchi.

² Va'a-ga nú ní nú'ñi ñn yosó sukún-dé te kenda-de kí'in-de nuu ndúcha mar, nasu já skívi-de ñn sunchi lúli yá'a nuu kuáchi.

Sikì tú'un sá'a tuká'nu inì

³ Koto va'a-ró máá-ró: Nú ñani-ro sá'a-de kuáchi sikì-ro, kana jíin núu-dé. Te nú nì nakani inì-de, te sá'a-ró tuká'nu inì-ro núu-dé.

⁴ Te nú usia jínu ja ñn kiví ní sá'a-de kuáchi sikì-ro, te nú usia jínu nakani inì-de te ka'an-de jíin-ró: Sá'a tuká'nu inì-ro núu-rí, achì-de, yúan-na te ná sá'a-ró tuká'nu inì-ro núu-dé. Achí-ya.

⁵ Te nì kaka'an chaá kákuu apóstol jíin máa Jító'o-yo: Sá'a-ní ja vá'a-ga ná kándja-ná núsáa, áchí-de.

⁶ Te n̄i kach̄i máá Jító'o-yo j̄ín-de: Nú kákand̄ija-ró vasté ìin tí'l̄i nátu'un ìin nd̄ikin yuá mostaza núú, te ka'an-ró j̄ín n̄úy'ndú yá'a: Tu'un máá-ró onde j̄ín yó'o-ro, te nachu'un-ró máá-ró onde nuu mar, ach̄i-ro. Te kuandat̄u nuu-ro.

Tu'un yátá mozo ját̄iñu

⁷ Ndé ìin róó, ñáva'a-ró ìin mozo j̄itu-de j̄ín xndik̄i x̄i skáji-dé r̄i. Te najaa-de ve'e ja ní ja'an-de yuku. Te kach̄i-ni-ró kúni-de: Ña'an te nungoo-ró.

⁸ Á tú xna'an-ga ka'an-ro j̄ín-de: Sá'a ndeyu ná kúxini-r̄i. Naku'n̄i va'a ch̄ii-ró, te kani-ró kó'o-r̄i. Te onde nú n̄i nd̄i'i n̄i yee-r̄i staa, yúan-na te vása kée máá-ró kó'o-ró, ach̄i-ro x̄i túu.

⁹ Te á nakuatá'ú-ró núu mozo-ún ja ní sk̄ikuu-i tiñu n̄i tá'ú-ró núu-í. Jáni in̄i-r̄i ja túu.

¹⁰ Suni súan máá-ró j̄íná'an-ró, nú n̄i kask̄ikuu-ró tiñu n̄i tá'ú-yá nuu-ro, te ka'an-ro: Tú va'a mozo kákuu-ná, ch̄i máni tiñu ja taú-ná sá'a-ná, kúu ja á n̄i kasá'a-ná, ach̄i-ro. Ach̄i-ya.

Ux̄i cháa té'yu nd̄i'yi

¹¹ Te j̄ika Jesús kua'an-ya ñúu Jerusalén. Te ichi in̄i ñuu Samaria j̄ín in̄i ñuu Galilea n̄i ja'a-ya kuá'an-ya.

¹² Te nuu ní k̄ivi-ya in̄i ìin ñuu yúan, te ux̄i cháa té'yu nd̄i'yi n̄i kaketá'an-de j̄ín-yá. Te cháa-ún onde j̄iká ní kajukuiñ̄i-de.

¹³ Te n̄i kákana jaa-de: Maestro, Jesús, kundá'ú in̄i-ni náá víi, ách̄i-de.

¹⁴ Te n̄i j̄in̄i Jesús nuu-dé, te n̄i kach̄i-ya j̄ín-de: Kuá'an j̄íná'an-ró te stá'an-ro máá-ró núu sutú, ách̄i-ya. Te n̄i n̄i kája'an-de, te n̄i kandundoo-ni-de.

¹⁵ Yúan-na te ìin-de, n̄i j̄in̄i-de ja ní nduva'a-de. Te n̄i nax̄i'ó káva-de kua'an-de. Te nákana jaa-de Dios.

¹⁶ Te n̄i jukuiñ̄i j̄it̄i-de nuu ja'á Jesús. Te n̄i nakuatá'ú-de nuu-yá. Te cháa-ún, cháa ñuu Samaria kúu-de.

¹⁷ Te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de: Nasu ux̄i tá'an-ro ní kandundoo náún. Te ìin-ga-de, ndénu ká'jin-de núsáa.

¹⁸ Tú ío inga-de ja cháa-de te nakana jaa-de Dios, x̄i sá cháa s̄in ñuu yá'a náún. Ach̄i-ya.

¹⁹ Te n̄i kach̄i tuku-ya j̄ín-de: Ndukuiñ̄i, te no'on-ro vé'e-ró. N̄i kand̄ija-ró te yuán ní nduva'a-ró, ách̄i-ya.

Sik̄i ñúu nuu tá'ú Dios tiñu

²⁰ Te cháa fariseo, n̄i kajika tu'un-de-ya: Ndé kivi cháa ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ach̄i-de. Te n̄i kach̄i-ya j̄ín-de: Ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, ma cháa ndij̄in.

²¹ Ni má kúu ka'an-i: Nde'é yá'a, n̄i cháa, x̄i ndé'é yúan, n̄i jaa, ch̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, a ío ma'ñú máá-ró j̄íná'an-ró. Ach̄i-ya.

²² Yúan-na te n̄i ka'an-ya j̄ín cháa káskuá'a j̄ín-yá: Chaa tiempo ja kákuu-ro ndé'é-ró ìin kivi kenda máá Sé'e cháa, ko ma kuni-ro j̄íná'an-ró.

²³ Te kach̄i-i kuni-ró: Nde'é yá'a kánchaa-ya, x̄i ndé'é yúan kánchaa-ya, ach̄i-i. Te ma kí'in-ro j̄ín-i, ni ma kúndikin-ro-í.

²⁴ Ch̄i nátu'un nd̄i ncháa ja nándeyu onde ìin lado and̄iví te jaá onde inga lado and̄iví, suni súan kuu kivi k̄i máá Sé'e cháa.

²⁵ Ko j̄inu ñú'ún ja xná'an-ga ndo'o xaan-yá, te ñayivi yá'a ské'ich̄i-i-ya.

²⁶ Ch̄i nátu'un n̄i kuu kivi ní kii Noé, suni súan kuu kivi k̄i máá Sé'e cháa.

²⁷ Káyee-í, káji'i-i, kátanda'a cháa, kátanda'a ñá'an, te n̄i jaá kivi ja ní kivi Noé in̄i barco ká'nu-de. Te n̄i cháa sau xáan. Te n̄i xnáa nd̄i'i ch̄a-í j̄íná'an-i.

²⁸ Suni súan n̄i kuu kivi Lot. Káyee-í káji'i-i, kájaan-i káx̄ikó-i, káchi'i-i itu, kájan-i ve'e,

²⁹ onde n̄i jaá kivi ní kenda Lot in̄i ñuu Sodoma kua'an-de. Te n̄i kuun ñu'un j̄ín azufre ichi and̄iví. Te n̄i naa nd̄i'i ñayivi-ún.

³⁰ Suni súan kuu kivi k̄i máá Sé'e cháa kistá'an ndij̄in-ya máá-yá.

³¹ Te kivi-ún, te cháa kándeé xin̄i vé'e-de, ma núu-de naki'in-de ndat̄iñu-de ja ní ndo in̄i ve'e. Te cháa kándeé onde rancho, ma náx̄i'ó káva-de no'on-de.

³² Ma náa in̄i-ro ndasa n̄i ta'an ñas̄i'í Lot.

³³ Ch̄i cháa j̄it̄u in̄i-de kaku-de ch̄i tundó'o kii sik̄i-dé, naa-dé. Ko cháa kuu ja sik̄i rúu, kaku-de.

³⁴ A ká'an-r̄i j̄ín-ró ja ákuáa-ún kundaa uu-i nuu j̄ito. Te ìin-i naki'in-ya, te ndo inga-i.

³⁵ Uu ñas̄i'í ndiko ká'nu-ña. Te ìin-ña náki'in-ya, te ndo inga-ña.

³⁶ Uu cháa kuiñi-de rancho. Te ìin-de naki'in-ya, te inga-de xndóo-ya.

³⁷ Te n̄i kaka'an-de j̄ín-yá: Ndénu kúu Táta, ách̄i-de. Te n̄i kach̄i-ya j̄ín-de: Nuú kútúu nd̄iyi, yúan taká tiji, ách̄i-ya.

18

Tu'un yátá sikí juez jíin ñá'an viuda

¹ Te ñi ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-de ja nené kakan ta'u-dé te ma kuitá-de jíin.

² Te ñi kachí-ya: Ñi ñi ñin juez ñi ñin ñuu. Te ni tú ní yú'ú-de nuu Dios, ni tú ní jito-de nuu ní ñin chaá.

³ Te suni ñi ñi ñin ñá'an ní kendoo ndá'ú-ña ñuu yúan. Te ñá'an-ún, ñi ja'an ñi ja'an-ña núu-dé. Te ñi ka'an-ña jíin-de: Sá'a-ní justicia ja ní sá'a ñayivi jíin-ná jito u'u-i náá. Achí-ña.

⁴ Ko máá juez-ún, kua'a kivi tú ní kuni-de sá'a-de. Yúan-na te ñi nakani ñi máá-de: Vasa tú yú'ú-ri jito-ri Dios ni tú jito-ri nuu ní ñin chaá,

⁵ ko ja ñá'an viuda yá'a, xaan stá'an-ña rúu. Te yúan ná sá'a-ri justicia jíin-ña. Chì ní tú, te kuníni ñi iní-ri sá'a-ña.

⁶ Te ñi kachí máá jito'o-yo: Kuni ná'in-ró jíin'an-ró ndasa ñi ka'an juez kañáá-ún.

⁷ Te Dios tú sá'a-ya justicia jíin ñayivi ní nakaji-ya náun, ja ndúú ñúú-ni káka'an ndá'ú-i jíin-ya, vasa kueé sándaq-ya já'a-í.

⁸ A ká'an-ri jíin-ró ja yachí nama-ya-í jíin'an-i. Ko kivi cháá máá Sé'e chaá, á ni'in-ya ñayivi káandíja nuu-ya ñi ñuyivi yá'a xí túu, achí-ya.

Tu'un yátá cháa fariseo jíin cháa xíní

⁹ Te suni ñi ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin yakú chaá ká'in yúan, chì káani iní-de ja cháa ndaq kákuu máá-de te kásajá'a iní-de nuu sáva-ga ñayivi.

¹⁰ Uu tá'an chaá ñi kákaa-de kája'an-de ve'e ñi, ja kákan ta'u-dé. ñin-de kúu chaá fariseo, te inga-de kúu chaá xíní.

¹¹ Te chaá fariseo, ñi kandij-de, te ñi jikan ta'u-dé tu'un yá'a: Tátá Dios, ná kúta'u-ná nuu-ni chì tú káa-ná nátu'un káa sava-ga chaá, chaá kui'ná, chaá ñáá, chaá ísíki ncháá tá'an kákuu-de, ni tú káa-ná nátu'un káa chaá xíní yá'a.

¹² Uu jínu ja semana ío ndichá iní-ná. Te já'a-ná ñin ja uxí sikí táká ndatíñu ñáv'a-ná nuu-ní, achí-de.

¹³ Ko chaá xíní-ún, ñi kandij jíká-ni-de, ni tú ní kuni-de ndukani-de nuu-dé, chì ñi kani-de jíkí jíká-dé ja kúku'a iní-de. Te ñi ka'an-de: Tátá Dios, kundá'ú iní-ní náá, chì chaá ío kuachi kúu-ná, achí-de.

¹⁴ Ká'an-ri jíin-ró já cháa ndá'ú yá'a, ñi nuu-de kuano'on-dé ve'e-de, te ñi janchaa-ya kuachi-de, ko ingá chaá-ún, chì túu. Chì taká chaá sáñá'nu-de máá-de ndusúchí-de. Te taká chaá sásúchí-de máá-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

Jesús jíin súchí lúli

¹⁵ Te ñi chaá kóyo ñayivi jíin sé'e lúli-i nuu Jesús ja ná ké'é-yá-i. Te chaá kásku'a jíin-ya, ñi kajini-de ja súan ío, te ñi kaka'an xaan-dé nuu ñayivi-ún.

¹⁶ Ko máá Jesús, ñi kana-ya xíní-dé. Te ñi ka'an-ya: Síá ná kíkoyo súchí lúli núu-rí. Te ma kasú-ro íchi-í, chì nátu'un súchí yá'a kákuu ja kúu kivi iní ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

¹⁷ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñin chaá tú játú'ún-de ñuu nuu tá'ú Dios tíñu nátu'un játú'ún ñin súchí lúli, ma kivi kuti-dé yúan, achí-ya.

Chaá kúká

¹⁸ Te ñin chaá kúñá'nu, ñi jiká tu'ún-de-ya: Chaá va'a kúu-ní Maestro. Ñaun sá'a-ná te ni'in tá'u-ná kuchakú-ná ñí káni. Achí-de.

¹⁹ Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jíin-rí. Tú ni ñin chaá va'a ío, chì máá ñin-ni Dios.

²⁰ A jíni-ro tú'un ñi tá'ú tíñu-ya núu-ro: Ma ká'ni-ro ndíyi, ma kúsíki ncháá tá'an-ró, ma sáku'ná-ró, ma ká'an-ro tú'un tú'ún, kuandatu nuu táa-ro, nuu náa-ro, achí-ya.

²¹ Te máá-de ñi kachí-de: Taká tíñu yá'a a ñi skíkuu-ná onde ná lúli-ná, achí-de.

²² Te Jesús, ñi jíni so'o-ya tú'un yá'a. Te ñi kachí-ya jíin-de: ñin-ña tíñu kúmaní sá'a-ró. Xíkó ndí'í ja ñáv'a-a-ró, te kuá'a-ró núu ñayivi ndá'ú. Te onde andívi kóo yají-ro. Yúan-na te kii-ró kúndikín-ro rúu kí'on. Achí-ya.

²³ Yúan-na te máá cháa-ún, ñi jíni so'o-de ja súan ñi ka'an-ya. Te ñi kuxíí xaán iní-de, chì kúká xaán-dé.

²⁴ Te ndé'é Jesús ja súan ñi kuxíí xaán iní-de, te ñi kachí-ya: Xaán ú'u kivi ñin chaá kúká iní ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

²⁵ Yachí-ga kivi ñin camello yaú yiki tíkuí vásá ñin chaá kúká kivi-de iní ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Achí-ya.

²⁶ Te ñayivi, ñi kajini so'o-i tu'un ñi ka'an-ya-ún, ñi kaka'an-i: Te ndé chaá kaku núsáá, achí-í.

²⁷ Te nì ka'an-ya jíin-de: Ió tiñu ja má kúu sá'a ni ñn cháa. Ko Dios, chí kúu sá'a-ya táká-ni. Achí-ya.

²⁸ Yúan-na te nì ka'an Pedro jíin-yá: Náá, nì kaskéndoo-ná taká ndatíñu-ná te káindikín-ná ní vai-yó. Achí-de.

²⁹ Te máá-yá nì kachì-ya jíin-de: Jandáa ká'an-rj jíin-ró, nú ñn cháa nì skéndoo-de ve'e-de, xí táa-de, xí ñani-de, xí ñásí-de, xí se'e-de ja sikí ñúu nuu tá'ú Dios tiñu,

³⁰ te nani'in kuá'a-gá-de vina. Te onde inga vida cháa, te kuchaku-de ní káni. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

³¹ Te Jesús, nì kí'in-ya ndí'uxí uu-de, te nì ka'an-ya jíin-de: Vina chí kaa-yó kí'in-yo ñúu Jerusalén. Te yúan skikuu taká tu'un nì cháa cháa nì kajani tu'un Dios onde sáá sikí máá Sé'e cháa.

³² Chí natuu-ya núu ñáyivi sñn naciòn. Te sákátá-i nuu-yá. Te sá'a ndiva'a-i jíin-yá. Te tiví sí'ví-i nuu-yá.

³³ Yúan-na te nú nì ndí'i nì kaxndó'o-i-ya, te ka'ni-i-ya. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

³⁴ Ko máá-de, tú ní kájuku'un kuti iní-de tu'un yá'a. Te tu'un-ún nì ka'an sa'i-ya. Yúan tú ní kájuku'un iní-de ja ní ka'an-ya jíin-de.

Ja ní ndundijin nduchi cháa kuáa

³⁵ Te nì kuyani-ya kuá'an-ya ñúu Jericó. Te ñn cháa kuáa, káncháa-de yu'íchi jikán-de caridad.

³⁶ Te cháa kuáa-ún, nì jini so'o-de kája'a ñáyivi kája'an-i. Te nì jiká tu'un-de naún kúu yúan.

³⁷ Te nì kakachì-i nuu-dé ja Jesús, ñúu Nazaret, nì ja'a-ya kuá'an-ya.

³⁸ Yúan-na te nì kana kó'ó-de: Jesús, Sé'e David, kundá'ú iní-ní náá, áchí-de.

³⁹ Te ñáyivi kája'an ichi núu-yá, nì kaka'an-i jíin-de ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máá-de ví'í-gá nì kana kó'ó-de: Sé'e David, kundá'ú iní-ní náá víí, áchí-de.

⁴⁰ Yúan-na te nì jukuiñí Jesús. Te nì tá'ú-yá tiñu ná kí-de nuu-yá. Te nì jaá-de. Te nì jiká tu'un-yá-de:

⁴¹ Naún sá'a-rj jíin-ró kuní-ro, áchí-ya. Te cháa-ún nì ka'an-de: Táta, ja ná ndundijin nduchi-ná kuní-ná, áchí-de.

⁴² Te nì kachì Jesús jíin-de: Kuá'an, chí nì kandíja-ró te yúan ní nduva'a-ró, áchí-ya.

⁴³ Te nì ndundijin-ni nduchi-dé. Te nì ndikín-de-ya, nákana jaa-de Dios. Te taká ñáyivi-ún, nì kajini-i nuu-dé. Te nì kanakana jaa-i Dios.

19

Tu'un Zaqueo

¹ Te nì kivi Jesús iní ñúu Jericó, nì ja'a-ni-ya kuá'an-ya núu.

² Te yúan nì kenda-ni ñn cháa kúká, nání-de Zaqueo. Te cháa-ún kúná'nu-de nuu táká cháa xíní.

³ Te ndúkú ndéé-de ndé'é-de nuu Jesús nú ndé cháa kúu-ya. Ko tú ní kúu, chí kua'a ñáyivi ní kajasu-i-ya, te vina liki-ni-de.

⁴ Te jínu-de nì jakuxnúu-de. Te nì kaa-de xiní ñn nuyú'ndú náva'a kunj-de nuu-yá. Chí yúan ja'a-ya kí'in-ya.

⁵ Te nì jaá Jesús yúan. Te nì ndakoto-ya núu-dé. Te nì ka'an-ya jíin-de: Zaqueo, yachì nuu-ró chí vina jínu ñú'ún ja kéndoo-rj ve'e-ró. Achí-ya.

⁶ Yúan-na te yachì nì nuu-de. Te kúsií xáan iní-de nì jaka-de-ya.

⁷ Te ñáyivi-ún, nì kajini-i ja súan nì kuu. Te nì kaka'an sóo-i: A kua'an-tu-ya kéndoo-ya jíin ñn cháa ío kuachi, áchí-i.

⁸ Yúan-na te Zaqueo nì jukuiñí-de. Te nì kachì-de jíin máá Jító'o-yo: Táta, sava ndatíñu-ná, ná kuá'a-ná nuu ñáyivi ndá'ú. Te nú nuu ñn cháa nì janchaa-ná ndatíñu-de, te ná náku'a-ná kuun ja súan nuu-dé. Achí-de.

⁹ Te nì kachì Jesús jíin-de: Vina te iní ve'e yá'a nì kaku ñn cháa núsáá, chí máá, suni se'e Abraham kúu.

¹⁰ Chí máá Sé'e cháa vai nándúkú-yá te nama-ya já á nì naa. Achí-ya.

Tu'un yátá uxí mozo jíin xú'ún

¹¹ Te nì kajini so'o ñáyivi-ún taká tu'un yá'a. Te Jesús nì ka'an-ga-ya ñn tu'un yátá, chí a nì kuyani-ya ñúu Jerusalén, te kajani iní-i ja vítan ñú'ni koo ndijin ñúu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹² Ja yúan ní ka'an-ya: ñn cháa kúná'nu, nì kenda-de kua'an jiká-de inga ñúu náva'a ní'in-dé fuerza ja tñn-de ñuu, te cháa-de.

¹³ Te n̄i kana-de xin̄i ux̄i tá'an mozo-de, te n̄i ja'a-de ciento ciento peso nuū ñ̄n ñ̄n-i. Te n̄i ka'an-de j̄ín-i: Sátiñu j̄íná'an-ró nini ki'ñ̄n-r̄i te nchaq-r̄i, áchí-de.

¹⁴ Ko kájito u'ũ ñ̄ayivi ñ̄úú-ún-de, te n̄i katájí ñ̄n comisión kuakasu nuū-dé: Tú jata'an in̄i-yo já tá'ú cháa yúan tiñu nuū-yo. Achí.

¹⁵ Te n̄i kuu ja ní ni'ñ̄n-dé fuerza ja t̄in-de ñ̄uu, te n̄i nchaq-de. Te n̄i tá'ú-de tiñu ná k̄i mozo ja ní ja'a-de xu'ún núú-ún, náva'a ná kuní-de ndasa n̄i kasátiñu ñ̄n ñ̄n-i.

¹⁶ Te mozo ñ̄n n̄i jaq nuū-dé. Te n̄i ka'an-i: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuū-ná, te n̄i ni'ñ̄n-ná mil peso siki, áchí-i.

¹⁷ Te máa-de n̄i kach̄i-de j̄ín mozo: Ió va'a ch̄i mozo va'a kúu-ró. N̄i sk̄ikuu va'a-ró j̄ín yakú ndatiñu-r̄i. Vina te tá'ú-ró tiñu nuū ux̄i ñ̄uu t̄in-r̄i, áchí-de.

¹⁸ Te n̄i chaq inga mozo te n̄i ka'an: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuū-ná, te n̄i ni'ñ̄n-ná u'un ciento peso siki, áchí-i.

¹⁹ Te suni n̄i ka'an-de j̄ín mozo-ún: Róó, suni tá'ú-ró tiñu nuū ú'un ñ̄uu t̄in-r̄i, áchí-de.

²⁰ Te n̄i chaq inga mozo. Te n̄i ka'an: Táta, yá'a ió ciento peso-ní, ch̄i n̄i chiva'a-ná in̄i ñ̄n pañito.

²¹ Chi n̄i yu'ú-ná n̄i jito-ná ní ja cháa xaan iní kúu-ní, te náki'in-ní ja tú jaitúu-ní, te já'ny-ní ja tú jachá-ní, áchí-i.

²² Yúan-na te n̄i kach̄i-de j̄ín-i: Mozo kãñáá kúu-ró, te j̄ín tú'un n̄i kenda yu'u-ro j̄ián, nákuñd̄i-r̄i siki-ro. Ch̄i a jini-ro já cháa xaan iní kúu-r̄i, ja náki'in-r̄i ja tú jaitúu-r̄i, te já'ny-r̄i ja tú jachá-r̄i.

²³ Núsáá, naja tú ní ja'a-ró xu'ún-r̄i no'on banco núú. Te nuū ncháq-r̄i te nandakan-r̄i xu'ún-r̄i onde j̄ín sé'e xu'ún núú. Achí-de.

²⁴ Yúan-na te n̄i kach̄i-de j̄ín sáva-ga ñ̄ayivi ká'ñ̄n yani nuū-dé: Kuanchaq ciento peso j̄ián núú-í, te kuá'a-ró núú mozo ñ̄áva'a mil peso, áchí-de.

²⁵ Te máá ñ̄ayivi, n̄i kaka'an j̄ín-de: Táta, a ñ̄áva'a-i mil peso xáan, áchí.

²⁶ Te n̄i ka'an tuku máá cháa kũñá'nu: A ká'an-r̄i j̄ín-ró, chaq ja á ñ̄áva'a, te kii-ga nuū-dé, te chaq ja tú ñ̄áva'a, vasa ja á ñ̄áva'a-de-ún, te kuxio ki'ñ̄n.

²⁷ Te suni chaq kájito u'ũ ruu, ja tú ní kákuni-de ja tá'ú-rí tiñu nuū-dé, kuák̄i'in-de ná kíkoyo-de nuū-r̄i yá'a. Te ka'ni-ro-dé j̄íná'an-de. Achí-de.

Ja ní k̄ivi Jesús in̄i ñ̄uu Jerusalén

²⁸ Te n̄i nd̄i'í n̄i ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i jakuxnúú-yá kuakaa-ya núú Jerusalén.

²⁹ Te nuū ní kuyani-ya ñ̄úú Betfagé j̄ín ñ̄úú Betania, n̄i jaq-ya ñ̄n yuku nání yúku Olivos. Te n̄i táji-yá uú chaq káskuá'a j̄ín-ya kája'an-de:

³⁰ Kuá'an rancho kándeé lado j̄ián. Te nuū k̄ivi-ni-ró yúan, te ni'ñ̄n-ro ñ̄n burro nú'ñ̄i-t̄i, ja ní ñ̄n chaq té koso-gá-de-t̄i. Te ndájí-ró-t̄i. Te kii-ró j̄ín-t̄i.

³¹ Te nú ndé chaq ká'an j̄ín-ró, naja kándájí-ró-t̄i, ach̄i-de, te ka'an-ro j̄ín-de: Máá Jító'o-yo j̄inu ñ̄ú'ún-yá-t̄i, ach̄i-ro, áchí-ya.

³² Te kája'an chaq n̄i táji-yá-ún te n̄i kani'ñ̄n-dé-t̄i natú'un n̄i ka'an-ya j̄ín-de.

³³ Te nini kándájí-de burro-ún te n̄i kaka'an jito'o-t̄i j̄ín-de: Naja kándájí-ró burro-r̄i, áchí-de.

³⁴ Te máa-de, n̄i kaka'an-de: Ch̄i máá Jító'o-yo j̄inu ñ̄ú'ún-yá-t̄i, áchí-de.

³⁵ Te n̄i chakoyo-de j̄ín-t̄i nuū Jesús. Te n̄i kaxndé-de tikach̄i-de siki burro-ún. Te n̄i kaskáa-de Jesús siki-t̄i yóso-yá-t̄i.

³⁶ Te nini j̄ika-ya kuá'an-ya, te n̄i kajakin-de tikach̄i-de in̄i ichi.

³⁷ Te nini kákuyani-ya ñ̄úú Jerusalén ja kákuun-ya yúku Olivos, te taká chaq káskuá'a j̄ín-yá, kánakana jaa-de Dios siki taká tiñu ñ̄á'nu ja ní kajini-de n̄i sá'a-ya.

³⁸ Te káka'an-de: Ná nákana jaa-yó Rey yá'a ch̄i ndiso-ya tiñu máá Tatá Dios. Ch̄i vindaq vinené ió onde and̄iví, te suni luu ñ̄á'nu káa yúan. Achí.

³⁹ Yúan-na te sava chaq fariseo ká'ñ̄n ma'ñ̄u ñ̄ayivi kuá'a-ún, n̄i kaka'an-de j̄ín-yá: Maestro, kana j̄ín-ní nuū cháa káskuá'a j̄ín-ní, ná kasú-de yu'u-dé, áchí-de.

⁴⁰ Te máá Jesús n̄i ka'an-ya: A ká'an-r̄i j̄ín-ró ja nú chaq yá'a ná kasú-de yu'u-dé, te súan kana kó'ó taká yuu, áchí-ya.

⁴¹ Te n̄i kuyani-ya. Te n̄i jini-ya núú ñ̄úú-ún. Te n̄i nde'e-ya siki ñ̄úú-ún.

⁴² Te n̄i ka'an-ya: Aq, xáán va'a nú ní jini máa-ró ndasa vaí tu'un vindaq vinené núú. Ko vina ch̄i a yísá'í te ma kuní-ro núú.

⁴³ Ch̄i jaq k̄ivi, ja cháa kájito u'ũ róó kuíko ndúú n̄ini-dé róó. Te taká lado kasu-de róó. Te nataan ni'in-de róó.

⁴⁴ Te stuncháa-de róó nuū ñ̄u'un onde j̄ín sé'e-ró já káxiuk̄i-i in̄i-ro. Te ma skéndoo-de yuu kóso tá'an siki yúu, ch̄i tú ní jini-ro já ní kii-ya núu-ro. Achí-ya.

⁴⁵ Te nĭ kĭvĭ Jesús inĭ vĕ'e ĭj. Te nĭ kejá'á-yá kĭfĭ'in-ya ñáyĭvĭ kájaan káxĭkó ĭin-i inĭ vĕ'e ĭj-ún kája'an-i.

⁴⁶ Te nĭ ka'an-ya jĭin-i: Á tú yóso núu tutú: Vĕ'e-rĭ, chĭ vĕ'e nuu kájĭkan ta'ŭ kúu, ko máá-ró, a nĭ kanasá'a-ró yaú kava ñákui'ná, áchĭ-ya.

⁴⁷ Te ndĭta'an kĭvĭ stá'an-ya tú'un inĭ vĕ'e ĭj. Ko sutu ñá'nu jĭin cháa káchaa tutu jĭin cháa kákuñá'nu inĭ ñuu-ún, nĭ kándúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-ya.

⁴⁸ Ko tú ní kákuu ndasa sá'a-de jĭin-yá, chĭ ndĭvĭi ñáyĭvĭ, nĭ kákee nuu-í ká'ĭin-i kájĭni ná'ĭn-i tu'un ká'an-ya.

20

Sikĭ tĭnu ndĭso Jesús

¹ Te ĭin kĭvĭ jĭán stá'an-ya tú'un nuu ñáyĭvĭ inĭ vĕ'e ĭj, te jáni-ya tú'un va'a. Te sutu ñá'nu jĭin cháa káchaa tutu jĭin cháa nĭ kayĭi, nĭ jakoyo-de nuu-yá.

² Te nĭ kajĭka tu'ún-de-ya: Kastu'ún, na jĭin tú'un sá'a-ró tĭnu yá'a. Te ndéja ní ka'an jĭin-ró sá'a-ró súan, áchĭ-de.

³ Yúan-na te nĭ ka'an Jesús jĭin-de: Suni ná kaká tu'ún-rí róó ĭin tu'un: Kastu'ún,

⁴ ja ní skuánducha Juan sáa, á onde andĭví ní kĭi tu'un, xĭ cháa nĭ tá'ú tĭnu, áchĭ-ya.

⁵ Yúan-na te nĭ kandatú'ún máá-de: Nú ka'an-yo já onde andĭví, te kachĭ-de kuni-yó: Naja tú ní kákandĭja-ró núu-dé núsáa.

⁶ Te nú ka'an-yo já cháa nĭ tá'ú tĭnu, te ndĭvĭi ñáyĭvĭ kuá'a-i yuu xĭnĭ-yo. Chĭ kájani ndĭja ĭnĭ-i ja cháa nĭ jani tu'un Dios nĭ kuu Juan, áchĭ-de jĭin tá'an-de.

⁷ Te nĭ kaka'an-de ja tú kájĭni-de ndĕnu ní kĭi tu'un-ún.

⁸ Yúan-na te nĭ ka'an Jesús jĭin-de: Suni ruu tú kachĭ-rĭ nuu-ro na jĭin tú'un sá'a-rĭ tĭnu yá'a, áchĭ-ya.

Chaa kásatĭnu nuu itú uva

⁹ Te nĭ kejá'á-yá nĭ ka'an-ya tú'un yátá yá'a jĭin ñáyĭvĭ-ún: ĭn chaa nĭ nachu'un-de ĭin itú uva. Te nĭ xndóo-de nuu cháa kásatĭnu jĭin. Te nĭ kee-de kua'an jĭká-de ja ná'an xáan.

¹⁰ Te ĭin kĭvĭ nĭ tájĭ-de ĭin mozo-de kua'an nuu cháa kásatĭnu jĭin uva ja ná nákuá'a-de nde'e uva nuu mozo-ún núu. Ko chaa kásatĭnu-ún, nĭ kastujĭ-dé mozo. Te nĭ kákĭñi'in-de-i kuano'on sáni-nĭ-i.

¹¹ Te jĭto'o-ún, nĭ natájĭ tuku-de inga mozo-de. Ko máá cháa kásatĭnu-ún, suni nĭ kastujĭ-dé mozo-ún, te nĭ kasákátá-de jĭin-i te nĭ kákĭñi'in-de-i kuano'on sáni-nĭ-i.

¹² Te jĭto'o uva-ún nĭ natájĭ tuku-de mozo unĭ-de kua'an. Ko máá cháa kásatĭnu-ún, suni nĭ kastujĭ-dé mozo-ún. Te nĭ kasákuu-de-i.

¹³ Yúan-na te nĭ ka'an máá jĭto'o itú uva: Ndasa sá'a-rĭ. Ná tájĭ-rĭ se'e-rĭ ja kúndá'ú ĭnĭ-rĭ-i. Sanaa te koo ja jĭfĭ'ún-de nuu se'e-rĭ. Achĭ-de.

¹⁴ Ko máá cháa kásatĭnu-ún, nĭ kájĭni-de nuu-í. Te nĭ kandatú'ún máá-de: Sŭchĭ yá'a xĭin tá'ú. Ná chó'o, ná ká'ni-yo-í nává'a ná ndóo ta'ŭ-í kuu-yó, áchĭ-de.

¹⁵ Te nĭ kákĭñi'in-de-i ichi yátá itú uva. Te nĭ kaja'ni-dé-i. Te ndasa sá'a máá jĭto'o itú uva jĭin-de núsáa.

¹⁶ Chaa-de, te xnáa-dé chaa kásatĭnu-ún. Te kua'a-de itú uva nuu ingá chaa. Achĭ-ya. Te ñáyĭvĭ-ún ja ní kájĭni sq'o-i tu'un yá'a, te nĭ kaka'an-i: Ma kúu kuti súan, Táta. Achĭ-i.

¹⁷ Ko máá-yá nĭ ndé'é-yá nuu-í te nĭ ka'an-ya: Núsáa te naún kuni ka'an tu'un yóso yá'a: Yuu ní kas ké'ichi chaa kácutá'an, ya'á kúu máá yúu ndĭso fuerza jĭkĭ. Achĭ.

¹⁸ Taká-i ja ndúa sikĭ yúu-ún, te ta'nu. Ko nú ndé sikĭ júngava máá yúu-ún, te kukuáchĭ-i sá'a. Achĭ-ya.

Sikĭ xú'ún César

¹⁹ Yúan-na te sutu ñá'nu-ún jĭin cháa káchaa tutu nĭ kándúkú-de modo tĭin-de-ya máá hora-ún. Chĭ nĭ kajuku'un ĭnĭ-de ja sikĭ máá-de kúu tu'un yátá ní ka'an-ya-ún. Ko nĭ kayu'ú-de nĭ kajĭto-de ñáyĭvĭ.

²⁰ Te ndé'é ndé'é-de ichi-yá. Te nĭ katájĭ-de sava chaa ja kóto yu'u-dé-ya. Te chaa-ún, káka'an-de ja cháa ndaa kákuu-de, nává'a tĭin yátá-de-ya sikĭ tú'un ká'an-ya, te nastúu-de-ya núu fuerza gobernador, chaa tá'ú tĭnu yúan, kákunĭ-de.

²¹ Te chaa-ún, nĭ kajĭka tu'ún-de-ya: Maestro, kájĭni-ná ja ká'an va'a-ní te stá'an ndaa-ní tu'un. Te tú ndé'é-ní ndasa jĭto taká ñáyĭvĭ, chĭ sua stá'an ndaa-ní ichi Dios.

²² Á kuu kua'a-yó xú'ún yóo nuu César xĭ túu, áchĭ-de.

²³ Ko máá-yá, nĭ jĭni-ya já xndá'ú-de-ya kákunĭ-de. Te nĭ ka'an-ya jĭin-de: Naja kájĭto nchaa-ro rúu.

²⁴ Stá'an xú'ún jĭán ná ndé'é-rĭ. Ndé chaa kúu chaa ncháa nuu yá'a, jĭin tú'un yóso yá'a. Achĭ-ya. Te nĭ kaka'an-de: César kúu, áchĭ-de.

²⁵ Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ku'a ja x̄in César nuu César, te ja x̄in Dios nuu Dios núsáá, áchí-ya.

²⁶ Te tú ní kákúu t̄in yátá-de-ya jíin tú'un yá'a jíto nuu ñáyivi. Te n̄i k̄anaa iní-de n̄i kajini so'o-de tu'un n̄i ka'an-ya jíin-de. Te tú ní káka'an kuti-gá-de.

Sik̄i já náchaku nd̄iyi

²⁷ Yúan-na te n̄i jakoyo yakú ch̄aa saduceo. Te ch̄aa-ún, káka'an-de ja tú nachaku kuti nd̄iyi. Te n̄i kajik̄a tu'un-de-ya:

²⁸ Maestro, Moisés n̄i ch̄aa-de tutu n̄i nd̄o jíin-yó: Nú ñani in ch̄aa kuu-de, te ío ñasíí-de, te nú tú se'e-de ní ío. Yúan-na te ñani-de ná náki'in ñasíí-de, te nandak̄in-de tat̄a ñani-de, áchí tutu-ún.

²⁹ Bueno, n̄i ka'jo usiá ñani. Te ch̄aa núu, n̄i t̄anda'a-dé. Te n̄i jíi-de. Te tú kuti sé'e-de ní ío.

³⁰ Te ch̄aa uu, n̄i naki'in-de-ña. Te n̄i jíi-de. Te tú kuti sé'e-de ní ío.

³¹ Te ch̄aa un̄i n̄i naki'in-de-ña. Te n̄i jíi tuku-de. Te nd̄í'usiá-de suni súan. Te n̄i kajij̄i-de. Te tú kuti ní in̄ se'e ní káxndóo-de.

³² Te ond̄e sand̄i'í-n̄a te suni n̄i jíi máá ñá'an-ún.

³³ Te kivi náchaku taká nd̄iyi, ndé in-de kuu-ña ñasíí-de núsáá. Ch̄i nd̄í'usiá-de n̄i kanchaka-de-ña, áchí-de jíin-yá.

³⁴ Yúan-na te n̄i kach̄i Jesús jíin-de: Se'e ñáyivi yá'a, ch̄i kátanda'a-í jíná'an-i.

³⁵ Ko ío ñáyivi já jáni in̄i Dios ja ñáyivi vá'a kúu-i. Te ñáyivi-ún nachaku-i ma'ñú nd̄iyi, te kivi-i inga vida. Te tú t̄anda'a kúti-í jíná'an-i yúan.

³⁶ Ni ma' kúu kuti-gá-i. Ch̄i in̄ núu-ni kákúu-i jíin nd̄ajá'a ánd̄iví, te suni se'e Dios kákúu-i, ch̄i a n̄i nachaku-i.

³⁷ Te sik̄i nd̄iyi ja náchaku, suni in-ni tu'un n̄i st̄á'an Moisés nuu yóso tú'un cuenta yukú. Ch̄i n̄i sk̄unáni-de-ya Dios Abraham, Dios Isaac, jíin Dios Jacob.

³⁸ Ch̄i Dios, nasu Dios ñáyivi ní kajij̄i kúu-ya, ch̄i sua Dios ñáyivi káichaku kúu-ya. Ch̄i nuu máa-yá káichaku taká ñáyivi. Achí-ya.

³⁹ Te yakú ch̄aa káchaa tutu, n̄i kaka'an-de: Va'a-ni n̄i ka'an-ni Maestro, áchí-de.

⁴⁰ Te tuká ní kátava iní-de ja kaká tu'un-de-ya.

Sik̄i Cristo, Se'e David

⁴¹ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Naja káka'an-de ja Cristo kúu Se'e David.

⁴² Ch̄i máá David n̄i ka'an-de nuu tutu Salmo: Máá Tatá Dios n̄i ka'an-ya jíin Jító'o-r̄i: Nungoo-ró íchi nd̄ává'a-r̄i,

⁴³ Te ná ch̄ukú-rí ñáyivi kájito u'u róo kuu-i teyu kuxnd̄i ja'a-ro, áchí.

⁴⁴ Te máá David: Jító'o n̄i ka'an-de jíin-yá: Te ndasa kúu-ya sé'e-de núsáá, áchí-ya.

⁴⁵ Te kánchaa-ya ma'ñú taká ñáyivi. Te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskúa'a jíin-yá:

⁴⁶ Koto-ró máa-ró núu cháa káchaa tutu, ch̄i kákuni-de kaka-de jíin sú'nu káni. Te kákuni-de ja ká'an sa'an-yo jíin-de nuyá'u. Te silla jíin-ún ond̄e xin̄i mesa in̄i ve'e sinagoga, jíin silla xin̄i mesa nuu ío x̄ini kákuni-de.

⁴⁷ Te suni ch̄aa yá'a kákókó-de ve'e ña'an kéndoo ndá'ú. Te kándúkú-de modo sáni, ja kájikan ta'u ná'an-de. Ch̄aa yá'a, ví'í-gá ta'nu ndat̄u-de, áchí-ya.

21

Ja ní soko ñá'an viuda xu'un

¹ Te n̄i ndakoto-ya, te n̄i jin̄i-ya núu ñáyivi kúká káchu'un-i xu'un in̄i jan̄u.

² Te n̄i jin̄i-ya núu in̄ ña'an viuda ja ní kéndoo ndá'ú íi-ñá, te n̄i chu'un-ña úu xu'un yík̄in náa in̄i jan̄u-ún.

³ Te n̄i ka'an-ya: J̄andáa ká'an-r̄i jíin-ró, ja ñá'an ní kéndoo ndá'ú yá'a, n̄i chu'un-ga-ña vásá taká-ga-i.

⁴ Ch̄i taká-i, n̄i káchu'un-i ja ní ndendoso sik̄i-í n̄i kasoko-í nuu Dios. Ko ña'an yá'a, vaša kúndá'ú-ña ko n̄i chu'un nd̄i'í-ña já kúchaku-ña jíin, áchí-ya.

N̄aun tun̄i koo kivi jínu ñuyivi

⁵ Te sava-de káka'an-de tu'un ve'e ij, ndasa n̄i nduloo jíin yúu lúu jíin ofrenda. Te n̄i ka'an-ya:

⁶ Taká ndat̄iñu ja kánd̄e'é-ró yá'a, ch̄aa in̄ kivi já má kútá'an-ga ni in̄ yuu, ch̄i nd̄i'í ndua sá'a-i, áchí-ya.

⁷ Yúan-na te n̄i kajik̄a tu'un-de-ya: Maestro, ndé kivi koo taká tiñu yá'a. Te n̄aun tun̄i koo nuu kúyani ch̄aa taká tiñu yá'a, áchí-de.

⁸ Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Koto-ró máá-ró jíná'an-ró náva'a tú xndá'ú ní ñin-i róó. Ch̄i kíkoyo kua'a ñáyivi kí'in núu s'ví-rí, te ka'an-i: Máá-rí kúu l'a-ún. A n̄i chaá kivi-ún, achí-i. Ko ma kí'in-ro jíin-i.

⁹ Te nú n̄i kajini tu'un-ró já ío guerra te kájat'an ñáyivi, te ma yú'ú-ro, ch̄i kánúú já xná'an-ga koo taká tiñu yá'a. Ko ma ndí'i yachí.

¹⁰ Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ndonga nación siki nación te ñuu siki ñúu.

¹¹ Te taan xaan. Te yá'a yúan koo tama jíin kué'e xaan. Te koo tunj ñá'nu ichi ándívi, te yu'ú ñáyivi jíná'an-i.

¹² Ko onde té chá'an-ga koo taká tiñu yá'a, te chindikin-i róó te katiin-i róó. Te nastúu-i róó in̄i ve'e sinagoga jíin iní vekaa, kinchaka-i róó nuu rey jíin núu gobernador ja siki rúu.

¹³ Te koo súan náva'a kani ndaa-ro tú'un.

¹⁴ Núsáa te ná kúndaá in̄i-ro já má nákani in̄i-ro ndasa xndíó káni-ró tú'un nuu-í.

¹⁵ Ch̄i ruu, kua'a-rj ñin yu'ú jíin tú'un ndíchí nú-ro, náva'a chaá kábito u'ú róó, ma kúu ka'an-de siki-ro ní ma kúu kundéé-de jíin-ró.

¹⁶ Te suni táa-ro, ñani-ro, tá'an-ró, jíin ñáyivi kájiní tá'an-ró jíin, nastúu-i róó. Te kuu sava-ró sá'a-i.

¹⁷ Te taká ñáyivi, koto u'ú-i róó ja siki rúu.

¹⁸ Ko ní ñin íxi xiní-ro ma náa kúti.

¹⁹ Te nú kuandéé iní-ro te kuchaku añú-ro.

²⁰ Ko nú n̄i kajini-ro já ní kajikó ndúu soldado yata ñúu Jerusalén, yúan-na te juku'un in̄i-ro já á yani naa ñúu-ún.

²¹ Yúan-na te ñáyivi káxiukú iní ñuu Judea, kunu-i k̄ingoyo-i onde yuku. Te ñáyivi ká'jin ma'ñú ñúu-ún, kuxio-i kí'in-i. Te ñáyivi ká'jin onde rancho, ma ndívi-i in̄i ñuu.

²² Ch̄i kivi yúan kuu kivi náni'in tá'an Dios jíin-i, náva'a náskikuu taká tu'un yóso núu tutú.

²³ Ko kivi-ún, naka ndá'ú kuu ña'an káñu'un se'e jíin ñá'an káskáxin-í, ch̄i kii tundó'o xaan siki ñúyivi. Te kit̄i in̄i Dios jíin ñáyivi yá'a.

²⁴ Te kuu-í jíin machete. Te k̄ingoyo-i preso onde taká nación. Te ñáyivi s̄in nación, kuañu-i siki ñúu Jerusalén onde jinu kivi ñáyivi s̄in nación.

²⁵ Yúan-na te koo tunj nuu ndikandii jíin núu yóo jíin núu tiñu-xíní. Te kii tundó'o siki taká ñáyivi ñúyivi yá'a. Te yu'ú ñáyivi já ní'in mar jíin sú'ma mar.

²⁶ Te kuu xaan sava chaá ja káyu'ú-de, ch̄i káindaŋu-de chaá tundó'o yá'a siki ní ñúyivi. Te taká fuerza andívi, ndí'i kua'ya.

²⁷ Yúan-na te kuni-i nuu máá Sé'e chaá kii-ya núu ñin viko nu'ún, jíin fuerza ja ndúñá'nu xaan-ya.

²⁸ Te nú a n̄i kejá'a taká tiñu yá'a, yúan-na te ndukani-ró xiní-ro te ndakoto-ró, ch̄i a yani nama-ya róó, áchí-ya jíin-de.

²⁹ Te suni n̄i ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-de: Nde'e yúnu mérxexe, jíin taká-ga yunu.

³⁰ Nú n̄i kajini-ro já ní kejá'a nájaa numa yúnu-ún, yúan-na te káju'ú-un in̄i-ro já á yani nchaá viko sáú.

³¹ Suni súan máá-ró, nú n̄i kajini-ro kuákuu taká tiñu yá'a, yúan-na te kuni-ro já á yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

³² Jandáa ká'an-rj jíin-ró ja má náa ñáyivi yá'a onde nú tú skikuu taká tiñu.

³³ Andívi jíin ñúyivi ch̄i naa, ko tu'un ká'an-rj chi ma náa.

³⁴ Koto-ró máá-ró náva'a ma kutéñu añú-ro jíin já kée ndásí-ró xí já koo nájini-ró. Te ma kutéñu-ró jíin ndátíñu kuchaku-ro, ch̄i sanaa te chaá-ni kivi-ún siki-ro.

³⁵ Ch̄i natu'un ñin xeyu, súan jinu siki taká ñáyivi káxiukú ní ñúyivi yá'a.

³⁶ Núsáa te kundito-ró taká kivi, te kakan ta'ú-ro náva'a kuu kaku-ró núu taká tundó'o ja kí-ún, te kundij-ro núu máá Sé'e chaá. Achí-ya.

³⁷ Te ndita'an kivi ní stá'an-ya tú'un in̄i ve'e ij. Te ndita'an akuáa ní kenda-ya kuá'an-ya onde yuku Olivos. Te yúan n̄i ndo-ya.

³⁸ Te taká ñáyivi, ña'an chákoyo-i nuu-ya in̄i ve'e ij, náva'a kuni so'o-i tu'un ká'an-ya.

22

Ja ní kanatin tu'un tá'an siki Jesús

¹ Yúan-na te n̄i kuyani viko koo štatilá tú yí'i yujan ía, ja nání víko Pascua.

² Te taká sutu ñá'nu jíin taká chaá káchaa tutu, n̄i kandúkú sá'í-de modo ndasa ka'ni-dé-ya, ch̄i n̄i kayu'ú-de n̄i kajito-de ñáyivi.

³ Te n̄i kivi Satanás in̄i Judas, chaá nání Iscariote, ñin tá'an ja uxí u-ún kúu-de.

⁴ Te cháa-ún, nì kee-de kua'an-de. Te nì ndatu'ún-de jíin sutú ñá'nu jíin cháa kákuu jefe nú ndasa nastúu-de Jesús.

⁵ Te máa cháa-ún nì kákusii'í ini-de. Te nì kakee yu'u-de já kuá'a-de xu'ún núu Judas.

⁶ Te nì jatú'un Judas. Te nì ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya núu sutú jíná'an náv'a'a tú kuvaa ñayivi.

Viko lélú Pascua

⁷ Te nì jaá viko kóo statilá tú yí'i yujan íá. Te máa kivi-ún jínu ñú'ún ká'ni-í lélú Pascua.

⁸ Te nì táji-yá Pedro jíin Juan kua'an-de, te nì ka'an-ya jíin-de: Kuá'an te sátu'a-ró núu kée-yo lélú Pascua, áchí-ya.

⁹ Te nì kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kuni-ní sátu'a-ná, áchí-de.

¹⁰ Te nì kachí-ya jíin-de: Kuni so'o, nú a nì jaá-ro ini ñuu-ún, te ketá'an-ró jíin ñin cháa ndíso ñin kiyi nducha. Kundikín-ro-dé ki'in-ro jíin-de onde ini ve'e nuu ndívi-de.

¹¹ Te ka'an-ro jíin jito'o ve'e-ún: Achí máa Maestro jíin-ní: Ndénu ío ñin ve'e kuá'a núu-ní nuu kée-ná lélú Pascua jíin cháa káskuá'a jíin-ná, achí-ro.

¹² Yúan-na te jito'o-ún stá'an-de ñin cuarto ká'nu onde xiní ve'e nuu-ro, ja á núña. Te yúan sátu'a-ró. Achí-ya.

¹³ Te kája'an-de. Te nì kani'in-dé natu'un nì ka'an-ya jíin-de. Te nì kasátu'a-de ndasa kuxíni-de lélú Pascua.

¹⁴ Te nì jaá hora-ún, te nì jungoo-ya núu mesa. Te suni nì kajungoo apóstol-ya jíin-yá.

¹⁵ Te nì kachí-ya jíin-de: Xaan kúu ini-rí kee-rí lélú Pascua yá'a jíin-ró jíná'an-ró ja té ndo'o-ga-rí.

¹⁶ Chí kástu'ún-rí nuu-ro, ja má kée kuti-gá-rí Pascua yá'a, onde nú tú skíkuu máa ini ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Achí-ya.

¹⁷ Te nì ki'in-ya ñin taza. Te nì jikan ta'u-yá, te nì ka'an-ya: Ki'in ya'á. Te saka-ro núu tá'an-ró.

¹⁸ Chí ká'an-rí jíin-ró já onde vina ma kó'o kuti-gá-rí nducha ndé'e uva, onde nú tú koo ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

¹⁹ Te nì ki'in-ya stáa. Te nì jikan ta'u-yá. Te nì sakuáchí-yá. Te nì ja'a-ya núu-dé jíná'an-de. Te nì ka'an-ya: Ya'á kúu yiki kúñu-rí ja ní jataña-rí ja síki róo jíná'an-ró. Ya'á sa'a-ró já núku'un ini-ro rúu.

²⁰ Suni súan nì sa'a-ya jíin taza, nuu ní ndí'i nì kuxíni-ya. Te nì ka'an-ya: Taza yá'a kúu niñí-rí ja sa'a contrato jáá. Te nì jati ja síki róo jíná'an-ró.

²¹ Ko ndé'e-ró já cháa nastúu ruu, kánchaa-de jíin-rí nuu mesa yá'a.

²² Chí jandáa, máa Sé'e cháa ki'in-ya ichi já ní sándaq Dios. Ko naká ndá'ú kuu cháa nastúu l'a-ún, áchí-ya.

²³ Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, nì kakejá'á-de kájiká tu'ún tá'an máa-de, nú ndé ñin-de kúu cháa sa'a tíñu yá'a.

Ja ní kastatá'an-de ndé chqa kúñá'nu-ga

²⁴ Te nì kakejá'á-de kástatá'an máa-de nú ndé ñin-de kúñá'nu-ga nuu tá'an-de.

²⁵ Yúan-na te máa-yá nì ka'an-ya jíin-de: Taká rey, chí nuu taká ñayivi kátá'ú téyíí-de tíñu. Te cháa kákuñá'nu nuu máa-i, cháa kásá'a va'a káskúnáni-i-de.

²⁶ Ko síki róo jíná'an-ró ña tú súan koo. Ndé róo ja kúñá'nu-ga, ná ndúu-ró natu'un cháa súchí-ga. Te ndé róo ja kúñá'nu-ga-ro, ná ndúu-ró natu'un cháa jatiñu nuu tá'an-ró.

²⁷ Te ndéja kúñá'nu-ga ío, á cháa yée stáa núu mesa, xí cháa jatiñu. Nasu cháa ja yée stáa núu mesa náún. Te ruu, natu'un cháa jatiñu kúu-rí nuu-ro.

²⁸ Ko máa-ró jíná'an-ró, nì ka'in-ró jíin-rí vasa kábito nchaa-i ruu.

²⁹ Te natu'un nì ja'a Táa-rí ñin ñuu ja tá'ú-rí tíñu nuu, suni súan kuá'a-rí nuu-ro.

³⁰ Náv'a'a kee-ro kó'o-ró núu mesa jíin-rí ini ñuu nuu tá'ú-rí tíñu. Te jungoo-ró núu silla. Te sándaq-ro tíñu ndí'uxí uu tatá Israel.

Tu'un Pedro jíin lí'li

³¹ Te suni nì ka'an máa Jito'o-yo: Simón, Simón, kuni so'o-ró, chí nì jikan Satanás róo jíná'an-ró ja síjin-ún róo natu'un trigo.

³² Ko nì jikan ta'u-rí ja kúu róo náv'a'a ma náyu'ú-ro. Te máa-ró, nú a nì naxió káva ini-ro, te ná síyja-ró taká ñani-ro. Achí-ya.

³³ Te nì ka'an-de jíin-yá: Táta, a kándii tu'a-ná ja kí'in-ná jíin-ní vasa vekaa te ku-yo, áchí-de.

³⁴ Te nì ka'an-ya: Pedro, áchí-rí jíin-ró, ja onde ná té kana-ga lí'li vina te uní jínu ka'an-ro já tú jini kuti-ro rúu, áchí-ya.

³⁵ Yúan-na te nì jiká tu'un-yá-de: Ná nì tájí-rí róó nì kaja'an-ro já tú ní kándiso-ró ñunu, ni bolsa, ni tú ní káyí-ró ndiján, á nì kumanì ñin ndatíñu nuu-ro náún, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Tú ni ñin, áchí-de.

³⁶ Te nì ka'an-ya jíin-de: Ko vina, cháa ñáva'a ñunu, ná náki'in-de. Te suni súan jíin bolsa. Te cháa já tú ñaún ñáva'a-de, ná xikó-de tikachí-de te ná kuáan-de ñin machete.

³⁷ Chì ká'an-rì jíin-ro, já kánúú skíkuu-rì tu'un yá'a já yóso núu tutú: Te onde jíin cháa ñáá nì skétá'an-de-ya, áchí. Chì taká tu'un-rì já yóso ná skíkuu ná'ín, áchí-ya.

³⁸ Yúan-na te nì kaka'an-de: Táta, yá'a ío uu machete, áchí-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Suu jian-ni, áchí-ya.

Jesús iní Jardín Getsemaní

³⁹ Te nì kenda-ya. Te nì kee-ya kuá'an-ya onde yuku Olivos nátu'un sá'a sá'a-ya. Te cháa káskuá'a jíin-yá, suni kája'an-de jíin-yá.

⁴⁰ Te nuu ní ja-a-ya yúan, te nì kachì-ya jíin-de: Kakan ta'u jíná'an-ró náva'a tú koto ncha-a-i róó, áchí-ya.

⁴¹ Te nì kuxio-ya núu-dé kua'an-ya nátu'un ñin nuu skánda yuu. Te nì jukuiñi jíití-yá. Te nì jikan ta'u-yá.

⁴² Táa, nú jata'an iní-ni te chaxio-ni tundó'o-ná yá'a ná kí'in, ko nasu já kuni máá-ná, chí já kuni máá-ni ná kúu, áchí-ya.

⁴³ Te nì kenda ñin ndajá'a ándíví ní ja-a nuu-yá. Te nì ka'an ñin tu'un ndéé iní jíin-yá.

⁴⁴ Te nì nduku'a xa-an iní-ya. Te nì ndúku ndéé téyí-ga-ya ní jikan ta'u-yá. Te nì kana tañi-yá já ní too onde nuu ñú'u nátu'un yúyú ná'nu ñiñi.

⁴⁵ Te nuu ní ndukuñi-ya já ní ndi'i nì jikan ta'u-yá, te nì najaa-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì jini-ya já kákixi-de, chí kánduku'a iní-de.

⁴⁶ Te nì kachì-ya jíin-de: Naja kákixi-ro. Ndukoo, te kakan ta'u-ro náva'a tú koto ncha-a-i róó, áchí-ya.

Ja ní kakatiin-de Jesús

⁴⁷ Te nini sásuan ká'an-ya, te nì jakoyo kua'a ñáyivi. Te ñin cháa nání Judas, ñin tá'an já uxí uu-ún, yóxnúu-de nuu ñáyivi-ún nì ja-a-de. Te nì kandita-de nuu Jesús já tíyú'ú-de-ya.

⁴⁸ Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Judas, tíyú'ú-ró rúu te súan nastúu-ró máá Sé'e cháa náún. Achí-ya.

⁴⁹ Te cháa ká'jin jíin Jesús, nì kajinj-de ndasa kuakuu. Te nì kaka'an-de jíin-yá. Táta, stují-yo-dé jíin machete xí túu, áchí-de.

⁵⁰ Te ñin máá cháa-ún, nì stují-ni-de ñin mozo máá sutú ñá'nu-ga. Te nì kachì-de so'o lado vá'a.

⁵¹ Yúan-na te nì ka'an Jesús: Sía, áchí-ya. Te nì ké'é-yá so'o mozo-ún, te nì nasáva'a-ya.

⁵² Te nì ka'an Jesús jíin sutú ñá'nu-ún jíin cháa kákuu jefe iní ve'e ij jíin cháa nì kayii, já ní chakoyo-de sikì-yá: Nátu'un sikì ñin cháa ku'ná vái koyo-ró jíin machete jíin yúnu náún.

⁵³ Ndita'an kiví ní kandee-rì jíin-ró iní ve'e ij te tú ní kákatiin-ró rúu. Ko ya'a kúu hora máá-ró jíin fuerza ñuñáa. Achí-ya.

Ja tú ní játu'un Pedro

⁵⁴ Te nì kakatiin-de-ya kuá'an-de jíin-yá. Te nì kaskívi-de-ya iní ve'e sutú ñá'nu-ga. Te Pedro, jíká-ni ndikín-de-ya.

⁵⁵ Te sava ñáyivi, nì kanastá'an-i ñin ñu'un yata vé'e-ún. Te nì kanakuikó ndúu-i káxiukú-i. Te Pedro, suni nì jungoo-de jíin ñáyivi-ún.

⁵⁶ Te ñin ña'an játíñu iní ve'e-ún, nì jini-ña núu-dé já káncha-a-de yuñú'un yúan. Te nì ndé'é vá'a-ña núu-dé. Te nì ka'an-ña: Te cháa yá'a, suni jíká-de jíin cháa-ún vii, áchí-ña.

⁵⁷ Yúan-na te máá-de, tú ní játu'un-de: Nána, nà tú jini-ná cháa-ún, áchí-de.

⁵⁸ Te nì kunúu ñin tí'li-ga. Te nì jini tuku inga-de nuu Pedro te nì ka'an-de: Te róó, suni tá'an-de kúu-ró vii, áchí. Te nì ka'an Pedro: Hombre, nasuú kúu-rì, áchí-de.

⁵⁹ Te nátu'un ñin hora-ga te nì kachì inga-de: Jandáa já cháa yá'a, suni jíká-de jíin cháa-ún, chí cháa ñuu Galilea kúu-de, áchí.

⁶⁰ Te nì ka'an Pedro: Hombre, tú jini kuti-rí ñaún tu'un ká'an-ro, áchí-de. Te nini súan ká'an-de, te nì kana-ni lí'li.

⁶¹ Yúan-na te nì xíó kóto máá Jító'o-yo. Te nì ndé'é-yá nuu Pedro. Te nì nukú'un iní-de tu'un nì ka'an máá Jító'o-yo jíin-de: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu uní jinu, áchí-ya.

⁶² Te nì kenda Pedro kua'an-de. Te nì nde'e xa-an-dé.

Ja ní kasákátá-de nuu-yá

⁶³ Te taká cháa kándito Jesús, nì kasákátá-de nuu-yá. Te nì kastují-dé-ya.

⁶⁴ Te n̄i kajasu-de nuu-yá. Te n̄i kastují-dé nuu-yá. Te n̄i kajiká tu'ún-de-ya: Kastu'ún, ndé cháa n̄i stují róó, áchí-de.

⁶⁵ Te ío kua'a-gá tu'un n̄i kaka'an-de sikí-yá ja ní kasá'a ndiva'a-de jíin-yá.

Ja ní kajanchaka-de-ya núu junta

⁶⁶ Te nuu ní kundijin, te n̄i kanataka cháa n̄i kayii, jíin sutú ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, n̄i kajanchaka-de-ya núu junta máa-de.

⁶⁷ Te n̄i kaka'an-de: Máa-ró kúu máa Cristo, náun. Kachí nuu-rí, áchí-de. Te n̄i kachí-ya jíin-de: Vasa ná kachí-rí nuu-ro, te ní ma kándija kuti-ro.

⁶⁸ Te suni nú ruu xndichí-rí róó, te ma xndió káni-ró tu'un nuu-rí. Te ní ma sía-ro rúu.

⁶⁹ Ko onde vina te máa Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a nuu ío fuerza Dios, áchí-ya.

⁷⁰ Te ndi'i-de, n̄i kajiká tu'ún-de-ya: Núsáa te máa-ró kúu Se'e Dios náun, áchí-de. Te n̄i kachí-ya jíin-de: Máa-ró kaka'an ja rúu kúu, áchí-ya.

⁷¹ Yúan-na te n̄i kaka'an-de: Naún níni kúni so'o-ga-yo ká'an inga cháa núsáa, chí jíin yú'u máa-de n̄i kajini so'o-yó vina, áchí-de.

23

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

¹ Yúan-na te n̄i kandonda ndi'i-de n̄i kajanchaka-de-ya núu Pilato.

² Te n̄i kejá'á-de kásátú'ún-de sikí-yá: Chaa yá'a n̄i kani'in-ná-de ja sáká núu-de xin̄i ñáyivi ñúu-yo. Te tú já'a-de tu'un kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César. Te ká'an-de ja máa-de kúu Cristo Rey, áchí.

³ Yúan-na te Pilato, n̄i jiká tu'ún-de-ya: Máa-ró kúu Rey ñáyivi judío náun, áchí-de. Te máa-yá n̄i ka'an-ya: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

⁴ Te n̄i kachí Pilato jíin táka sutu ñá'nu jíin ñáyivi kuá'a-ún: Tú ní ñin kuachi ní'in-rí sikí cháa yá'a, áchí-de.

⁵ Ko máa cháa-ún, ví'i-gá n̄i kaka'an-de: Xaan kúvaa ñáyivi sá'a-de jíin tu'un stá'an-de ní ñúu Judea, n̄i kejá'á-de onde ñuu Galilea te n̄i kenda-de onde yá'a, áchí-de.

Ja kándij Jesús nuu Herodes

⁶ Yúan-na te Pilato, ja ní jini so'o-de ja Galilea kaka'an, te n̄i jiká tu'ún-de nú cháa ñuu Galilea kúu-ya.

⁷ Te nuu ní juku'un in̄i-de ja ndá'a Herodes yi'i ñuu-ya, te n̄i tájí-de-ya kuá'an-ya núu Herodes chí kivi-ún suni kánde Herodes in̄i ñuu Jerusalén.

⁸ Te nuu ní jin̄i Herodes nuu Jesús, n̄i kusij xáan in̄i-de, chí ío kua'a kivi kuni-de ndé'é-de nuu-yá, chí ní jin̄i tu'un-de kua'a tú'un sikí-yá. Te ñúkuu in̄i-de ja sá'a-ya ñin tun̄i nuu-dé.

⁹ Te xaan ní xndichí-de-ya. Ko tú ní ñin tu'un ní xndió káni-ya núu-dé.

¹⁰ Te taká sutu ñá'nu jíin táka cháa káchaa tutu, ká'jin-de yúan, kásátú'ún téyíi-ga-de sikí-yá.

¹¹ Yúan-na te Herodes jíin soldado-de, n̄i kasándiva'a-de jíin-yá. Te n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i chu'un-de-ya ñin sa'ma tindú. Te n̄i natájí tuku-de-ya kuáno'on-yá nuu Pilato.

¹² Te suni máa kivi-ún, n̄i kanakun̄i man̄i tá'an Herodes jíin Pilato, chí aná'an chí kájito u'u tá'an-de núu.

¹³ Yúan-na te n̄i kana Pilato xin̄i táka sutu ñá'nu, jíin táka cháa kákuu jefe jíin táka ñáyivi. Te n̄i kandutútú-i.

¹⁴ Te n̄i ka'an-de jíin-i: N̄i kákinchaka-ró cháa yá'a nuu-rí, ja sáká núu-de xin̄i ñáyivi, áchí-ro. Te vina a n̄i xndichí-rí-de jito nuu máa-ró. Te tú ní ñin kuachi ní ní'in-rí sikí-dé natú'un kásátú'ún-ró,

¹⁵ Te ní Herodes, chí n̄i tájí-rí-de ní ja'an-de yúan. Te tú ní ñin kuachi ní sá'a-de ja ká'ni-yo-dé.

Ja kuá'an tuku-ya núu Pilato

¹⁶ Núsáa te ná xndó'o-rí-de te sía-rí-de ki'in-de. Achí-de.

¹⁷ Chí ndita'an viko-ún kánúú ja sía-de ñin preso.

¹⁸ Ko taká ñáyivi kuá'a-ún, ñin núu-ni n̄i kákana jaa-i: Ka'ni-ní cháa yá'a. Te sía-ní Barrabás ná ki'in-de, áchí-i.

¹⁹ Te Barrabás, kánde-de vekaa kuachi ja ní xndóna-de-i n̄i kanakuatá'an máa-i, te n̄i ja'ni-dé ñin ndiyi.

²⁰ Te n̄i ka'an tuku Pilato jíin-i, chí sía-de Jesús kuni-de núu.

²¹ Ko máa-i n̄i kakana jaa tuku-i: Ka'ni-ní-de jiká cruz, kata kaa-ní-de, áchí-i.

²² Te n̄i ka'an tuku-de jíin-i vuelta un̄i: Te naún kuachi n̄i sá'a cháa yá'a vii. Tú ní'in kúti-rí ní ñin kuachi sikí-dé ja kúu-de. Núsáa te xndó'o-rí-de, te sía-rí-de ki'in-de. Achí Pilato.

Ja ní kajata kaa-de-ya

²³ Ko ñin jínu-ni ni kākana jaa ñayivi-ún, ni kajikan-i ja ná kúu-ya jiká cruz. Te máa-i jín táká sutu ñá'nu, ni kākana jaa téyí-i. Te yúan ní kundéé-i jín Pilato.

²⁴ Yúan-na te Pilato, ni sándaq-de ja ná kúu ja ní kajikan-i.

²⁵ Te ni síá Pilato cháa ni kandee vekaa siki já ní xndóna-de-i ni kanakuatá'an máa-i te ni ja'ni-dé ndiyi. Chí súan ni kajikan ñayivi-ún. Te ni naku'a-de Jesús nuu-í ja ná sá'a-i ndasa kákuu iní máa-i jín-ya.

²⁶ Te ni kákiñi'in-i-ya. Te ni kakatiin-i ñin cháa nání Simón ñuu Cirene ja vái-de ichi rancho. Te ni kachaa-i cruz siki-dé. Te ndiso-de kua'an-de yata Jesús.

²⁷ Te kua'a ñayivi jín ñá'an, ni kandikin-i yata-ya. Te ña'an-ún, kánde'e-ña te kākana jikó'ó-ña já'a-ya.

²⁸ Ko máa Jesús, ni xió koto-ya núu-ña. Te ni ka'an-ya jín-ña: Se'e ñuu Jerusalén, ma ndé'e-ro já'a-rí. Nde'e ja'a máa-ró jín já'a sé'e-ró jín'an-i.

²⁹ Te kuni so'o-ró, chí cháa kivi já ká'an-i: Xáan ndatu ña'an numá, jín já tú ní skáku se'e, jín já tú ní skáxin-í, achí-i.

³⁰ Yúan-na te ka'an ñayivi jín táká yuku: Nduá siki-rí jín'an-rí. Te suni jín táká tinduu: Kasu siki-rí jín'an-rí, achí-i.

³¹ Chí nú jín yúnu yí'í kasá'a-de tiñu yá'a, te ndasa sá'a-de jín yúnu íchí núsáá, áchí-ya.

³² Te suni ni jo uu cháa ká'io kuachi kája'an-de jín-ya ja kúu-de.

³³ Te ni jakoyo-i jín-ya tinduu nání yiki xiní, te yúan ni kajata kaa-i-ya jiká cruz. Te suni ni kajata kaa-i ndendúu cháa ká'io kuachi-ún, ñin-de ichi ndává'a-ya, te inga-de ichi ndávésé-ya.

³⁴ Te ni ka'an Jesús: Táa, sá'a-ní tuká'nu iní-ní nuu-í, chí tú kájiní-i ñaún kásá'a-i, áchí-ya. Te ni kándatá-i sa'ma-ya, ni kasá'a-i ñin apuesto siki.

³⁵ Te ñayivi ká'jin yúan kánde'e-i nuu-ya. Te cháa kákuñá'nu, suni ni kasákátá-de nuu-ya. Te ni kaka'an-de: Sava ñayivi á ni kuu ni nama-de. Ná nama-de máa-de, te nú Cristo I'á ni káji Dios kúu-de, áchí-de.

³⁶ Te soldado, suni ni kasákátá-de nuu-ya. Te ni kākandita-de nuu-ya. Te kája'a-de vinagre ko'o-ya.

³⁷ Te ni kaka'an-de jín-ya: Nú máa-ró kúu rey ñayivi judío, te ná nama-ró máa-ró, áchí-de.

³⁸ Te suni ni jo ñin tutu yoso siki-ya jín yú'u griego, jín latín, jín hebreo: Yá'a kúu Rey ñayivi judío, áchí.

³⁹ Te ñin máa cháa ío kuachi-ún ja ndíta kaa-de, ni ka'an ndiva'a-de jín-ya: Nú máa-ró kúu Cristo, te ná nama-ró máa-ró te suni nama-ró rúu jín'an-rí núsáá, áchí-de.

⁴⁰ Ko inga-de, ni ka'an xaan-dé nuu tá'an-de: Tú ío ja jñú'ún-ró núu Dios náun, chí ñin núu-ni tá'nu ndatu-ro jín-ya.

⁴¹ Chí máa-yó, jandáa vatu-ni ndó'o-yó yá'a, chí súan kúta'u-yo táká tiñu ni sá'a-yó, Ko I'á yá'a, tú ni ñin kuachi ní sá'a-ya, áchí-de.

⁴² Te ni ka'an-de jín Jesús: Nuku'un iní-ní náá nú ni najaa-ní iní ñuu nuu tá'ú-ní tiñu, áchí-de.

⁴³ Yúan-na te ni ka'an Jesús jín-de: Jandáa ká'an-rí jín-ró, ja vína te kunchaa-ro jín-rí nuu jardín andívi, áchí-ya.

⁴⁴ Te nuu ní kuu nátu'un kaxiuu, te ni kuxkí'v'í ní núu ñú'un onde ka'uní.

⁴⁵ Te ni kutúún ndikandii. Te sa'ma ndíta kaa iní ve'e íj, ni ndata sava sava.

⁴⁶ Yúan-na te ni ka'an jaa Jesús: Táa, iní nda'a-ní náku'a-a-ná añú-ná, áchí-ya. Te súan ni ka'an-ya, te ni j'i-í-ni-ya.

⁴⁷ Te cháa capitán, nuu ní jini-de ja súan ni kuu, te ni nakana jaa-de Dios: Ndaa ndija ja cháa yá'a ñin cháa ndaa ni kuu-de, áchí-de.

⁴⁸ Te ndivii ñayivi ká'jin yúan, ni kájiní-i ja súan ni kuu. Te ni kanaxíó káva-i kákani-i jikí jiká-í kája'an-i.

⁴⁹ Ko taká cháa kájiní tá'an jín-ya, jín táká ña'an kándikin-ña-ya onde ñuu Galilea, ká'jin jiká-ña kánde'e-ña táká tiñu yá'a.

Ja ní kachiyuji-de-ya

⁵⁰ Te ni jo ñin cháa nání José, cháa vá'a cháa ndaa kúu-de. Te suni ñin cháa junta kúu-de.

⁵¹ Ko tú ní játa'an iní-de tu'un ni kandatú'ún junta-ún ni tiñu ni kasándaq-ún. Te ñuu Arimatea iní ñuu Judea ncháa-de. Te ñúkuu iní-de koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

⁵² Chaa yá'a, ni jaa-de nuu Pilato. Te ni jikan-de yiki kúñu Jesús.

⁵³ Te ni janchaa-de-ya. Te ni chisúkun-dé-ya jín ñin sa'ma kuitá. Te ni chindee-de-ya iní ve'e añú ja ní jacha jiká ñin kava nuu tú kunduji-ga ni ñin ndiyi.

⁵⁴ Te kivi xian-ún koo viko Pascua. Te a yani kundijin kivi ndétatú.

⁵⁵ Te ña'an ní kikoyo jín-ya onde ñuu Galilea, kándikin-ña José kua'an-ña jín-de. Te ni kájiní-ña yaú kava-ún nuu ní yuji yiki kúñu-ya.

⁵⁶ Te nì kaxaxió káva-ña káno'on-ña. Te nì kaxásat'u-a-ña jí'o jíin perfume, te nì kandétatú-ña kivi ndétatú-ún, nátu'un nì tá'ú tíñu ley.

24

Já ní nachaku Jesús

¹ Te tíkuáán-ná kivi in semana nì jakoyo-ña yaú kava-ún, káindá'a-ña táká jí'o nì kasatú'a-ña. Te suni kája'an sava-ga ña'an jíin-ña.

² Te nì kajini-ña já ní kuxio yuu ndí'u yu'u yaú kava-ún kua'an.

³ Te nì kivi koyo-ña. Te tú ní kájiní-ña yíki kúñu máá Jító'o-yo Jesús.

⁴ Te nini kákuñáá inji-ña já súan nì kajini-ña, te uu chaá káñu'un sa'ma kuíjin kándii ncháa, nì kajukuiñi-ni-de xiin-ña.

⁵ Te nì kayu'ú-ña. Te nì kaxaxin-ña núu-ña nuu ñú'un. Te nì kaka'an chaá-ún jíin-ña: Naja sá ma'ñú ndíyi kánandúkú-ró I'a chakú.

⁶ Túu-ya yá'a, chí a nì nachaku-ya. Á tú ná'an-ró ndasa nì ka'an-ya jíin-ró ná nì kandee-ga-ya onde ñuu Galilea núu.

⁷ Chí nì ka'an-ya: Jínu ñú'un já máá Sé'e chaá natuu-ya núu ndá'a cháa ká'io kuachi, te kuu-ya jiká cruz, te nachaku-ya kivi uní. Achí.

⁸ Yúan-na te nì kanuku'un inji-ña tú'un nì ka'an-ya jíin-ña.

⁹ Te nì kenda-ña yaú kava-ún káno'on-ña. Te nì kaxastu'ún-ña tú'un yá'a nuu ndí'uxi in-de jíin táká nuu sava-ga-de.

¹⁰ Te ña'an kaxastu'ún tú'un yá'a nuu apóstol kákuu María ñuu Magdala, jíin Juana, jíin ingá María náa Jacobo, jíin sava-ga-ña.

¹¹ Ko máá apóstol, kájani inji-de ja tú'un tá'an tachí káka'an-ña. Te tú ní káandíja-de.

¹² Te nì ndukuiñi-ni Pedro. Te nì jinu-de kua'an-de onde yaú kava-ún. Te nì jukuíta ndee-de. Te nì jini-de ja sá'ma kuítá-ún kándaa-ná máá. Te nì kee-de kuano'on-dé ve'e-de jáni inji-de naún ní kuu.

Já ní ketá'an-ya jíin úu-de

¹³ Te suu kivi-ún, te kája'an uu-de ichi in ñuu nání Emaús ja ncháa nátu'un uxí kilómetro yósava jíin ñuu Jerusalén.

¹⁴ Te kándatu'ún máá-de taká tíñu yá'a ja ní kuu-ún.

¹⁵ Te nini kándatu'ún-de te kájika tu'ún tá'an máá-de. Te máá Jesús, nì jaá-ya yatá-dé. Te kájika tai-ya kuá'an-ya jíin-de.

¹⁶ Ko nátu'un ndasú nduchi-dé nává'a ma nákuñi-de-ya.

¹⁷ Te nì ka'an-ya jíin-de: Naún tu'un kándatu'ún-ró yá'a nini kájika-ró. Te naja kánduku'a inji-ro, áchí-ya.

¹⁸ Te in-de ja nání-de Cleofas, nì ka'an-de jíin-yá: Á sá ní chaá-ní inji ñuu Jerusalén, te máá in-ni ní tú jini-ni taká tíñu ja ní kuu inji ñuu-ún kivi yá'a náún, áchí-de.

¹⁹ Te nì jiká tu'ún-yá-de: Te naún ní io, áchí-ya. Te máá-de nì kaka'an-de jíin-yá: Aa, ja ní ta'an Jesús ñuu Nazaret, chaá nì jani tu'un Dios te nì sá'a-de tíñu ñá'nu. Te jíin fuerza nì jani-de tu'un jíto nuu Dios jíin núu táká ñayivi.

²⁰ Te sutu ñá'nu jíin cháa kákuñá'nu nuu-yo, nì kanastuu yuán-de. Te nì kanakuxndíi siki-dé ja ná kúu-de. Te nì kaja'ni-ún-de jiká cruz.

²¹ Ko máá-ná jíná'an-ná, nì kañukuu iní-ná ja máá-de kúu chaá ja náma ñuu Israel núu. Te nì ndí'i taká tíñu yá'a, te vina nì kuu uní kivi já ní kuu taká tíñu-ún.

²² Ko sava ñasí'í ío jíin-ná jíná'an-ná, suni nì kasíyú'ú-ña-ná, chí jañá'an xaan ní jangoyo-ña yaú kava-ún.

²³ Te tú ní kánani'in-ña yiki kúñu-de. Te nì chakoyo-ña te áchí-ña já ní kajini-ña já ní kenda koyo ndajá'a ándivi núu-ña. Te nì kaka'an ndajá'a-ún jíin-ña já chakú-de.

²⁴ Te nì kaja'an sava tá'an-ná onde yaú kava-ún. Te nì kajini-de nátu'un nì kaka'an ña'an-ún. Ko tú ní kájiní kuti-dé nuu máá cháa-ún. Achí-de.

²⁵ Yúan-na te nì ka'an-ya jíin-de: Chaá xini náá kákuu-ró. Xaan ún inji añu-ro já kándíja-ró táká tu'un nì kaka'an chaá nì kájani tu'un Dios.

²⁶ Á tú kánúú já ndó'o Cristo tundó'o yá'a te vása ndívi-ya núu ndúñá'nu-ya náún. Achí-ya.

²⁷ Te nì kejá'a-yá onde tu'un Moisés jíin tú'un chaá nì kájani tu'un Dios, te nì jani káji-yá taká tu'un tutu'í núu-dé ja ká'an tu'un máá-yá.

²⁸ Te nì kakuyani-de rancho nuu kája'an-de-ún. Te máá-yá nì sá'a-ya nátu'un ki'in jiká-ga-ya.

²⁹ Ko máá-de nì kastétuu-de-ya, nì kaka'an-de jíin-yá: Kendoo-ní jíin-ná, chí a kuá'ini te kuakuxkí'vi, áchí-de. Yúan-na te nì kivi-ya já kéndoo-ya jíin-de.

³⁰ Te nuu ní kajungoo-de ja kée-dé staa, te ni ki'in-ya staa-ún, te ni jikan ta'u-yá. Te ni ja'ncha sava-ya. Te ni ja'a-ya nuu-dé jíná'an-de.

³¹ Yúan-na te nátu'un ni kananuña nduchi-dé. Te ni kanakuni-de-ya. Ko ij-ní ni kuxio-ni-ya kuá'an-ya.

³² Yúan-na te ni kaka'an máa-de: Jandaa ja ní tá'u'ụ iní añú-yo ja níni jáni-ya tú'un nuu-yo ichi-ún nuu ní juña-ya tutú ij nuu-yo.

³³ Te suni hora-ún ni kandukuiñi-de. Te kuano'on-dé ichi ñuu Jerusalén. Te yúan ni kanaketá'an-de jín uxi iin-ga chaá-ún ká'jin tutú-de jín sáva-ga tá'an-de.

³⁴ Te ni kaka'an-de: Jandaa jakúti a ni nachaku máa Jító'o-yo. Te a ni ndenda ndijin-ya nuu Simón. Achí-de.

³⁵ Yúan-na te ndendúu chaá-ún, ni kakastu'ún-de ndasa ni kaketa'an-de jín-ya ichi-ún. Te ndasa ni kanakuni-de nuu-yá nuu ní ja'ncha sava-ya staa.

³⁶ Te níni kándatu'ún-de tu'un yá'a, te ni jukuñi-ni máa-yá sava ma'ñú-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Ma kúku'á iní-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

³⁷ Ko máa-de, ni kayu'ú-de. Te ni kandakoto jo-de. Te kájani iní-de ja ñin añú kúu-ya.

³⁸ Ko máa-yá ni kachi-ya jín-de: Naja káyu'ú-ro. Naja súan kájani iní-ro.

³⁹ Nde'é ndá'a-rí jín ja'a-rí, te kuni-ro ja máa-rí kúu. Tíin ruu te kuni-ro, chi ñin añú tú ñáva'a kuñu ni yiki nátu'un kánde'é-ró ja ñáva'a máa-rí. Achí-ya.

⁴⁰ Te ni kuu ni ka'an-ya tú'un yá'a. Te ni stá'an-ya ndá'a-yá ja'a-yá nuu-dé jíná'an-de.

⁴¹ Te vasa kákusi xáan iní-de, ko tú ní kákandíja va'a-de. Te yúan ní ka'an-ya jín-de: Ió ja kée-rí yá'a xí túu, áchí-ya.

⁴² Yúan-na te ni kaja'a-de ñin tiyáká táu nuu-yá, jín ñin yoko ja ñú'un nduxi.

⁴³ Te ni ki'in-ya ní yee-yá nuu-dé jíná'an-de.

⁴⁴ Te ni ka'an-ya jín-de: Yá'a kúu taká tu'un ni ka'an-rí jín-ró ná ni kanchaa-rí jín-ró sáa, ja kánúu skíkuu taká tu'un-rí ja yóso nuu tutú ley Moisés, jín nuu tutú chaá ni kájani tu'un Dios jín nuu tutú Salmo. Achí-ya.

⁴⁵ Te ni juña-ya ja jini tuni-de jíná'an-de, náva'a kuu juku'un iní-de tu'un ká'an tutú ij.

⁴⁶ Te ni kachi-ya jín-de: Súan yóso nuu tutú ja ndó'o Cristo, te nuu uní kivi te nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁴⁷ Te jín sí'vi-yá ná kuichá tu'un nuu taká ñayivi ja ná nákani iní-i, náva'a koo tuká'nu iní-ya nuu taká kuachi-i. Te kejá'a tú'un yá'a onde ñuu Jerusalén ki'in.

⁴⁸ Máa-ró kákuu chaá kani ndaa tu'un yá'a.

⁴⁹ Te vina táji-rí ja ní keyu'u Táa-rí. Te kii sikí-ro jíná'an-ró. Ko kendo-ro iní ñuu Jerusalén onde ná kú'un-ró fuerza ja kí onde andívi, áchí-ya.

Ja ní ndaa-ya kuá'an-ya andívi

⁵⁰ Yúan-na te ni kiñi'in-ya-dé kua'an-ya jín-de onde ñuu Betania. Te yúan ni kaña-ya ndá'a-yá. Te ni jikan ta'u-yá ja'a-dé jíná'an-de.

⁵¹ Te níni jikan ta'u-yá ja'a-dé, te ni kuxio-ni-ya nuu-dé, ni ndaa-ni-ya kuá'an-ya onde andívi.

⁵² Te máa-de, ni kachiñú'ún-de-ya. Yúan-na te ni kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén kákusi xáan iní-de.

⁵³ Te nene ni ka'jin-de iní ve'e ij kájikán ta'u-dé te kánakana jaa-de Dios. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN JUAN TU'UN VA'A NI CHAA SAN JUAN

Máá-yá kúu máá Tú'un

¹ Ondé xnáñúú ní kuu Tu'un. Te Tu'un-ún, n̄i kanchaa-ya jíin Dios. Te máá Tú'un-ún n̄i kuu Dios.

² Máá-yá n̄i kanchaa-ya ondé xnáñúú jíin Dios.

³ Te onde jíin máá-yá n̄i sá'a Dios taká ndatíñu. Te nú tú ní sá'a máá-yá, te ma kúva'a ní in ndatíñu yá'a núú.

⁴ Te in̄i máá-yá ñú'un vida te yuán kúu in̄i luz ja stúun nuu taká ñayivi.

⁵ Te máá luz, xndíi ncháa nuu ñúñáa. Te ñúñáa-ún, tú ní kúndéé ndá'va.

Juan, chaa skuánducha

⁶ Te n̄i tájí Dios in̄i chaa nání Juan.

⁷ Chaa yá'a, n̄i kii-de ja káni ndaa-de tu'un máá luz, náva'a kándija taká ñayivi sá'a-de.

⁸ Nasu máá-de ní kúu luz. Ko n̄i kii-de náva'a kani ndaa-de tu'un máá luz.

⁹ Máá-yá kúu luz ndija ja stúun nuu taká ñayivi, te onde sáá ní kii-ya in̄i ñuyivi.

¹⁰ Te n̄i ncháa-ya in̄i ñuyivi, ko vasa jíin máá-yá n̄i kuva'a ñuyivi, te tú ní nákun̄i ñayivi núu-yá.

¹¹ N̄i kii-ya núu ja xín máá-yá, te ñayivi máá-yá-ún, tú ní kajatá'ú-i-ya.

¹² Ko sava ñayivi, n̄i kakandija-i-ya jíin sí'ví-yá, te n̄i kajatá'ú-i-ya. Te nuu máá-i n̄i ja'a-ya tú'un ja ndúu-i se'e Dios.

¹³ Te máá-i, tú ní kákaku-i cuenta niñi, te ni yiki kúñu, ni chaa, tú ní kásá'a, ch̄i sua máá Dios n̄i sá'a.

¹⁴ Te máá tú'un-ún, n̄i nduu-ya in̄i yiki kúñu. Te n̄i ncháa-ya jíin-yó. Te ñú'un chítú-yá jíin tú'un luu, jíin tú'un ndaa Dios. Te n̄i kajini-yo ja lúu n̄i nduñá'nu-ya. Ch̄i nátu'un luu kúñá'nu máá tú'un-ni Se'e Táa-yo Dios, suni súan-ni káa máá-yá.

¹⁵ Juan, n̄i jani ndaa-de tu'un-ya: I'a yá'a kúu ja ní ka'an-ri: I'a ja váji ichi yatá-rí ñá'nu-ga kúu-ya vásá rúu, ch̄i onde ná té kaku-ga-ri, te a íó-ya, áchí-de.

¹⁶ Te ja ñú'un chítú máá-yá, onde yúan n̄i kani'in taká-yo, ch̄i bueno n̄i ja'a-ya tú'un luu in̄i-ya núu-yo.

¹⁷ Moisés, n̄i ja'a-de ley nuu-yo. Ko Jesucristo, n̄i ja'a-ya tú'un luu in̄i-ya jíin tú'un ndaa nuu-yo.

¹⁸ Tú ní jini kuti ní in̄i ñayivi núu Dios. Ió in̄i máá tú'un-ni Se'e-ya ja kanchaa jíin-yá, te máá Sé'e-ya-ún, n̄i jani-ya tú'un Dios nuu-yo.

¹⁹ Te judío, n̄i katáji-ún sutú jíin cháa levita n̄i kikoyo ichi ñúu Jerusalén. Te n̄i kajika tú'un-ún Juan: Te roó ndé chaa kúu-ró, áchí. Te ya'á kúu tu'un n̄i jani ndaa Juan,

²⁰ te tú ní jasú-de yu'u-dé. Ch̄i n̄i ka'an ndaa-de: Nasu Cristo kúu-ri, áchí-de.

²¹ Te n̄i kajika tú'un-ún-de: Núsáa te Elías kúu-ró náún, áchí. Te n̄i ka'an Juan: Nasu rúu kúu, áchí-de. Te n̄i kajika tú'un-tuku-ún-de: Máá cháa jani tu'un Dios kúu-ró núsáa, áchí. Túu, áchí Juan.

²² Te n̄i kaka'an tuku jíin-de: Te ndé chaa kúu-ró núsáa. Ka'an náva'a nakani-ri tu'un nuu cháa n̄i katáji rúu vai-ri. Ná ka'an máá-ró ndé chaa kúu-ró víi, áchí.

²³ Te n̄i ka'an Juan: Máá-rí kúu in̄i ndajá'a kána jaa onde nuu ñú'un té'é: Ná sándóó-ró ichi máá Jito'o-yo, nátu'un n̄i ka'an Isaías, chaa n̄i jani tu'un Dios onde sáa.

²⁴ Te ja ní kikoyo-ún, fariseo n̄i katáji-ún.

²⁵ Te n̄i kajika tú'un Juan: Te naja skuánducha-ro te nú nasu Cristo ni Elías ni máá cháa jani tu'un Dios kúu-ró núsáa, áchí.

²⁶ Te n̄i ka'an Juan jíin: Ruu, ch̄i jíin ndúcha skuánducha-rí. Ko ma'ñú máá-ró kanchaa in̄i I'a ja tú kájin̄i-ro.

²⁷ I'a yá'a vai ichi yatá-rí. Te tú kúñá'nu-ri ndáji-rí ñii yi'i ndijan-yá, ch̄i ñá'nu-ga kúu-ya vásá rúu. Achí-de.

²⁸ Súan n̄i io in̄i ñuu Betábara, onde inga lado Jordán, nuu ní skuánducha Juan.

²⁹ Te kivi xián-ún n̄i jini Juan nuu Jesús ja vai-ya núu-dé. Te n̄i ka'an-de: Yúan vai Lélú Dios, I'a kuánchaa kuachi ñayivi ñuyivi.

³⁰ I'a yá'a kúu ja ní ka'an-ri: Ichi yatá-rí vai in̄i I'a ñá'nu-ga kúu vásá rúu. Ch̄i onde ná té kaku-ga-ri te íó-ya.

³¹ Te tú ní nákun̄i-ri-ya. Ko náva'a kenda ndiijn-ya núu ñayivi Israel, yúan ní kii-ri skuánducha-rí jíin ndúcha. Achí-de.

³² Te nî jani ndaa Juan tu'un: Nî jinî-ri Espîritu ja ní kuun ichi ándíví nátu'un paloma. Te nî jungoo sikî-yá.

³³ Te tú ní nákuñî-ri-ya, ko máá Dios, I'a nî tájí rúu vai-ri ja skuánducha-ri jíin ndúcha, máá-yá nî ka'an jíin-ri: Nú kuñî-ro já kúun Espîritu sikî ín cháa te jungoo sikî-dé, te máá cháa-ún kuu I'a skuánducha jíin Espîritu Santo, áchí Dios.

³⁴ Te a nî jinî-ri-ya. Te jáni ndaa-ri tu'un ja I'a yá'a kúu máá Sé'e Dios, áchí-de.

Uy cháa kándikîñ-de Jesús

³⁵ Te kivi xian-ún kánchaa tuku Juan jíin úu cháa skuá'a jíin-de.

³⁶ Te nî jinî-de nuu Jesús ja jika kuu-ya yúan. Te nî ka'an-de: Yúan nde'é-ró máá Lélú Dios, áchí-de.

³⁷ Te ndendúú cháa skuá'a-ún, nî kajini so'o-de tu'un nî ka'an Juan. Te nî káindikîñ-de Jesús.

³⁸ Te nî xío kóto Jesús. Te nî jinî-ya já káindikîñ-de yata-yá. Te nî ka'an-ya jíin-de: Naún kánandúkú-ró, áchí-ya. Te nî kaka'an-de jíin-yá: Rabí (ja kuní ka'an: Maestro), ndéñu ncháá-ní, áchí-de.

³⁹ Te nî ka'an-ya jíin-de: Ña'an te kunî-ro, áchí-ya. Te nî jakoyo-de te nî kajini-de nuu ncháá-ya. Te nî káendoo-de jíin-yá kivi-ún, chí a ío nátu'un kakuun áini.

⁴⁰ Te ndendúú cháa-ún, nî kajini so'o-de tu'un nî ka'an Juan. Te nî káindikîñ-de-ya. Te ñn-de kúu Andrés, ñanî Simón Pedro kúu-de.

⁴¹ Cháa yá'a, nî nani'ín-ní-de ñani-de Simón. Te nî ka'an-de jíin: Nî kaketá'an-ri jíin Mesías (ja kuní ka'an: Cristo), áchí-de.

⁴² Te ncháka-de cháa nî cháa-de jíin núu Jesús. Te nî nde'é Jesús nuu-dé. Te nî ka'an-ya: Máá-ró kúu Simón, se'e Jonás. Vina te kunání-ró Cefas (ja kuní ka'an: ñn kava). Achí-ya.

Ja ní kana-ya xinî Felipe jíin Natanael

⁴³ Te inga kivi xian-ún kuní Jesús kí'ín-ya ñúu Galilea. Te nî ni'ín tá'an-ya jíin Felipe. Te nî ka'an-ya jíin-de: Kundikîñ-ro rúu kí'on, áchí-ya.

⁴⁴ Te Felipe kúu cháa ñuu Betsaida, ñuu Andrés jíin Pedro.

⁴⁵ Te nî ni'ín tá'an Felipe jíin Natanael. Te nî ka'an-de jíin: A nî kaketá'an-ri jíin Jesús ñuu Nazaret. Se'e José kúu-ya. Te máá-yá kúu I'a yóso tú'un-ya núu tutú ley Moisés jíin núu tutú nî kachaa cháa nî kajani tu'un Dios onde sáa, áchí-de.

⁴⁶ Te nî ka'an Natanael jíin-de: Á ío ja vá'a onde inî ñuu Nazaret, áchí-de. Te nî ka'an Felipe jíin-de: Ña'an te kunî-ro, áchí-de.

⁴⁷ Te nî jinî Jesús ja vái Natanael. Te nî ka'an-ya tú'un-de: Yá'a vai ñn cháa Israel ndaa, chí tú xndá'ú kuti-dé, áchí-ya.

⁴⁸ Te nî ka'an Natanael jíin-yá: Ndasá jiní-ní náá, áchí-de. Te nî ka'an Jesús: Nî jinî-ri róo onde ná té kana-ga Felipe xinî-ro, ná nî kándeé-ró chí yunu mérkexé, áchí-ya jíin-de.

⁴⁹ Te nî ka'an Natanael: Maestro, máá-ní kúu Se'e Dios, máá-ní kúu Rey nuu ñáyivi Israel, áchí-de jíin-yá.

⁵⁰ Te nî ka'an Jesús: Nî ka'an-ri jíin-ró já ní jinî-ri róo chíi yunu mérkexé. Ja yúan kándíja-ró náún. Tiñu ñá'nu-ga kunî-ro vasa yá'a, áchí-ya jíin-de.

⁵¹ Te nî ka'an-ga-ya jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Vina te kunî-ro já núña andíví, te ndajá'a Dios, kándaá kánuu sikî máá Sé'e cháa, áchí-ya.

2

Viko tánda'a ñúu Caná

¹ Te kivi uní nî kuu ñn viko tánda'a iní ñuu Caná ndañú Galilea. Te yúan kánchaa náa Jesús.

² Te suni nî kákana-i xinî Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá, nî kaja'an-ya víko-ún.

³ Te a nî ndí'i vino. Te náa Jesús nî ka'an-ña jíin-yá: Tú kuti-gá vino káñava'a-i, áchí-ña.

⁴ Te nî ka'an Jesús jíin-ña: Nána, naja stéuu-ní-ná, chí té ja-ga hora-ná, áchí-ya.

⁵ Te nî ka'an náa-ya jíin súchí kájatíñu-ún: Sá'a ndéja ká'an-ya jíin-ró. Achí-ña.

⁶ Te yúan ío iñu tinaja yuu. Te kuu ku'un uu xí uní kiyi ja ñn ñn. Chí cháa judío, súan ndoo inî-de.

⁷ Te nî ka'an Jesús jíin-i: Skútú-ró tinaja yá'a nducha. Te nî kaskútú-i onde yu'u.

⁸ Te nî ka'an-ya jíin-i: Vina te tava-ro te kincháka-ró núu mayordomo, áchí-ya. Te nî kajancháka-i nuu-dé.

⁹ Te mayordomo, nî jito ncháa-de nducha já ní nduu vino, te tú ní jinî-de ndéñu ní kii. Ko mozo nî katava ndúcha-ún a kájinî-i. Yúan-na te nî kana-de xinî máá yí.

¹⁰ Te nî ka'an-de jíin: Taká cháa kája'a-de vino va'a xna'an-ga te nú a nî kají'i vatú máá-i, yúan-na te já'a-de ja tú ío va'a. Ko máá-ró nî chiva'a-ró vino va'a yá'a onde vina.

¹¹ Yá'a kúu tunj xnáñúú ní sá'a Jesús inji ñuu Caná ndañúu Galilea. Te ni kajini-i ja lúu ñá'nu-ya. Te chaq káskuá'a jíin-yá, ni káandja-de-ya.

¹² Te ni kuu yuán. Te máá-yá jíin náa-ya jíin ñani-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá, ni kanuu-ya ñúu Capernaum. Te ni kaxiukú-yá yúan yaku-ni kivi.

Ja ní sándoo-ya ve'e ij

¹³ Te ni kuyani viko Pascua ñayivi judío. Te ni kaa Jesús kua'an-ya ñúu Jerusalén.

¹⁴ Te ni jini-ya ñayivi káxikó xndiki jíin ríi jíin paloma, jíin ñayivi káxndáji xu'un, káxiukú-i inji ve'e ij.

¹⁵ Te ni sá'a-ya in cuarta ñii. Te ni skúnu-ya táká-i inji ve'e ij onde jíin ríi jíin xndiki-í. Te ni jacha-ya xu'un ñayivi káxndáji. Te ni skuío káni-ya táká mesa-i.

¹⁶ Te ni ka'an-ya jíin ñayivi káxikó paloma: Chaxio kiti yá'a. Ve'e Táa-ri, ma násá'a-ró nuyá'u. Achí-ya.

¹⁷ Yúan-na te chaq káskuá'a jíin-yá, ni kanuku'un inji-de tu'un yóso núu tutú: Ná kuitú xáan ini-ri ve'e-ró, onde kujtá-ri jíin, achí.

¹⁸ Te ni kaka'an chaq judío: Na tunj stá'an-ro núu-ri ja ní sá'a-ró súan, achí-de jíin-yá.

¹⁹ Te ni ka'an Jesús: Stúuncháa-ro ve'e ij yá'a, te nuu uní-ni kivi te ndukani-ri, achí-ya.

²⁰ Yúan-na te ni kaka'an chaq judío: Nuú úu xiko inu kua te ni jinu ve'e ij yá'a. Te róo nuu uní-ni kivi te ndukani-ró náún. Achí-de.

²¹ Ko máá-yá, chi kuni ka'an-ya já yíki kúñu-ya kúu nátu'un ve'e ij.

²² Ja yúán, nuu ní nachaku-ya já ní jii-ya, te chaq káskuá'a jíin-yá, ni kanuku'un inji-de ja ní ka'an-ya tú'un yá'a. Te ni káandja-de tutú ij jíin tú'un ni ka'an Jesús.

²³ Te máá kivi viko Pascua kánchaq-ya ñúu Jerusalén. Te kua'á ñayivi ní káandja-i-ya, chi ni kajini-i taká tunj ni sá'a-ya.

²⁴ Ko Jesús, tú ni játú'un-yá-i, chi a jini-ya táká-i.

²⁵ Te tú ní jinu ñú'un-yá ja ká'an ni in chaq tu'un ñayivi jíin-yá, chi a jini-ya ndasa kaa inji-i jiná'an-i.

3

Tu'un Nicodemo

¹ Te ni jo in tá'an chaq fariseo nání-de Nicodemo. Te kúñá'nu-de nuu ñayivi judío.

² Chaq yá'a ni chaq-de nuu Jesús in akuáa. Te ni ka'an-de jíin-yá: Maestro, a kajini-ná ja in maestro kúu-ni te vai-ni onde nuu Dios, chi nú tú chindéé chítuu Dios in chaq, te ma kúu sá'a-de taká tunj ja sá'a máá-ni núu, achí-de.

³ Te ni ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja nú tú nakaku jáá in chaq, te ma kúu kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, achí-ya jíin-de.

⁴ Te ni ka'an Nicodemo jíin-yá: Ndasá kuu nakaku in chaq nú a ni yii-de. Á kuu ndivi-de chi náa-de te nakaku tuku-de, achí-de.

⁵ Te ni ka'an tuku Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú tú kaku in chaq jíin ndúcha jíin Espiritu, te ma kúu kivi-de inji ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

⁶ Ja ní kaku cuenta kuñu, kuñu kúu. Te ja ní kaku cuenta Espiritu, se'e Espiritu kúu.

⁷ Ma nánaa ini-ro tú'un ká'an-ri jíin-ró: Jínu ñú'un já náaku jáá-ró.

⁸ Kéé tachí ndénu kuni máá, te jini so'o-ró já káyu, ko tú jini-ro ndénu vái ni ndénu kí'in. Súan kúu taká ñayivi já kaku cuenta Espiritu, achí-ya.

⁹ Te ni ka'an Nicodemo: Ndasá kuu yuán núsáá, achí-de jíin-yá.

¹⁰ Te ni ka'an Jesús: Máá-ró kúu in maestro Israel te tú júku'un inji-ro jíin tú'un yá'a náún.

¹¹ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Ká'an-ri tu'un ja júku'un inji-ri. Te jáni ndaa-ri tu'un tiñu ni jini-ri. Ko tú játú'un-ró tú'un ndaa ká'an-ri.

¹² A ni ka'an-ri tu'un ñayivi jíin-ró te tú kándja-ró. Ndasá kándja-ró nú ka'an-ri tu'un andívi jíin-ró núsáá.

¹³ Máá Sé'e chaq kánchaq-ya andívi. Te ni kuun-ya íchi andívi. Te máá in-ni-ya ní ndaa-ya andívi, tuká inga chaq ní sá'a.

¹⁴ Chi nátu'un ni jata kaa Moisés ko nú ñú'un té'é, jínu ñú'un já súni súan kuita kaa máá Sé'e chaq.

¹⁵ Nává'a ma náa táká ñayivi káandja-i-ya, chi sua kuchaku-i ní káni, achí-ya jíin-de.

¹⁶ Chi Dios, xaán ní kundá'ú inji-ya ñayivi ñuyivi. Ja yúán ní táji-yá Se'e-ya ní kii-i, vaša máá tú'un-ni-i ni jo, nává'a ma náa táká ñayivi káandja-i-ya, chi sua kuchaku-i ní káni.

¹⁷ Chi tú ní táji Dios Se'e-ya núu ñuyivi já tá'nu ndatu ñayivi, chi sua ja ná kaku ñayivi sá'a-ya.

¹⁸ Nù kándíja ìn ñà'yívi nù-ya, te ma tá'nu ndatu-i. Ko ñà'yívi tú kándíja, ta'nu ndatu ná'ín-i, kuachi ja tú kándíja-i nuu máá ìn-ni Se'e Dios.

¹⁹ A ni chaa máa luz iní ñuyívi. Ko ñayívi-ún, ni kàkumani-gá-i jín ñúñáa vása jín luz, chi tiñu kásá'a-i kákuu tiñu ñáá. Ja yúan te ta'nu ndatu ná'ín-i.

²⁰ Chi taká ñayívi já sá'a tiñu ñáá, jito u'u-i nuu ío luz. Te tú kii-i nuu ío luz, nává'a tú ndenda ndijin tiñu sá'a-i.

²¹ Ko ñayívi já sátiñu ndaa, vai-i nuu ío luz, nává'a kenda ndijin ja jín Dios ni sá'a-i tiñu máá-i.

Tu'un ndaa ni ka'an Juan

²² Yoán-na te Jesús jín cháa káskuá'a jín-ya, kája'an-ya ñúy Judea. Te yúan ni kanchaa-ya jín-de. Te ni skuánducha-ya.

²³ Te suni ni skuánducha Juan iní ñuu Enón yani ñuu Salim, chi ni jo kua'a ndúcha yúan. Te ni kikoyo ñayívi nù-dé, te ni skuánducha-dé-i.

²⁴ Chi té kivi-ga Juan vekaa.

²⁵ Te chaa káskuá'a jín Juan, ni kastátá'an-de jín cháa judío siki modo ndoo iní.

²⁶ Te ni chakoyo-de nuu Juan. Te ni kaka'an-de: Maestro, chaa ni kanchaa jín-ni inga lado yucha Jordán ja ni ka'an ndaa-ni tu'un-de, vina te skuánducha máá-de, te ndivii ñayívi kája'an-i nuu-dé, áchí.

²⁷ Te ni ka'an Juan: Ni ìn chaa ma ní'in kúti-dé ni ìn modo, te nú tú kii onde andívi.

²⁸ Máá-ró ni kajinj ndaa-ro já ni ka'an-ri: Nasu rúu kuu Cristo, chi sua ni táji-ya nuu yoxnú-ri nuu-ya vai-ri.

²⁹ Chaa ncháka ñási kúu yii. Te amigo yii-ún ká'jin xiin-dé te kájin so'o tu'un ká'an-de. Te kákuu xáan iní-i, nú a ni kajini so'o-i ká'an yii-ún. Súan kuu ja kúsi xáan iní-ri vina.

³⁰ Jínu ñú'ún já ndúñá'nu-ga máá-ya te ndúsúchí-ga máá-ri, áchí Juan.

³¹ I'a vai onde nuu súkún, ñá'nu-ga kúu-ya vása taká-i. Te chaa ni kaku iní ñuyívi yá'a, se'e ñuyívi kúu-de. Te tu'un ñuyívi ká'an-de. I'a vai ichi andívi, ñá'nu-ga kúu-ya vása taká chaa.

³² Te jani ndaa-ya tú'un ja ní jini-ya jín já ní jini so'o-ya. Ko ni ìn ñayívi tú játá'ú-i tu'un ká'an-ya.

³³ Ko ñayívi játá'ú tu'un ndaa ká'an-ya, suni máá-i ká'an-ndaa-i ja ío ndaa tu'un ká'an Dios.

³⁴ Chi I'a ni táji Dios vai, tu'un Dios ká'an-ya. Chi Dios, tú kú'a-ni já'a-ya Espiritu-ya.

³⁵ Máá Táa, kúndá'ú iní-ya Sé'e-ya, te ni já'a-ya taká ndatíñu nda'a Sé'e-ya.

³⁶ Ñayívi já kándíja nuu máá Sé'e-ya, kuchaku-i ní káni. Te ñayívi já tú kándíja nuu Sé'e-ya, ma kúchaku-i chi sua ví'i-gá kitj iní Dios nuu-i.

4

Jesús jín ñá'an ñúy Samaria

¹ Te chaa fariseo, ni kajini tu'un-de tu'un Jesús, ja ío kua'a-ga chaa káskuá'a jín máá-ya vása jín Juan jín já skuánducha-ya kua'a-ga ñayívi vása Juan. Te ni jini Jesús tu'un-ún.

² Ko tú ní skuánducha Jesús, chi sua chaa káskuá'a jín-ya, káskuánducha máá-de.

³ Te ni kenda-ya ñúy Judea. Te kua'an tuku-ya ñúy Galilea.

⁴ Te jínu ñú'ún já já'a-ya kí'in-ya ñúy Samaria.

⁵ Yúan-na te ni jaa-ya ìn ñuu nání Sicar iní ñuu Samaria, yani ndu'a Jacob ja ní ja'a-de nuu sé'e-de José.

⁶ Te yúan ío sókó Jacob. Te Jesús, ni jungoo-ya xín sókó-ún, chi ni kujítá-ya ichi kuá'an-ya. Te natu'un kaxiuu kuu.

⁷ Te ni chaa ìn ñá'an ñuu Samaria, vai tava-ñá nducha. Te ni ka'an Jesús jín-ña: Kuá'a nducha ná kó'o-ná. Achí-ya.

⁸ Chi chaa káskuá'a jín-ya, a kája'an-de onde ñuu kuakuuan-de ja kée-dé.

⁹ Te ñá'an ñúy Samaria, ni ka'an-ña jín-ya: Naja jikán-ni nducha núu-ná ko'o-ni, chi chaa judío kúu-ni, te ñá'an ñúy Samaria kúu-ná, áchí-ña. Chi ñayívi judío, tú kivi nduu-i jín ñayívi ñúy Samaria.

¹⁰ Te ni ka'an Jesús: Nú ní jini-ni naún kuu ja kuá'a Dios nuu-ni, te jín I'a ja ká'an jín-ni: Kuá'a-ni nducha ná kó'o-ná, yúan-na te kakán-ni nuu-ya te kuá'a-ya ndúcha chaku ko'o-ni núu, áchí-ya.

¹¹ Te ni ka'an ñá'an-ún jín-ya: Táta, xaán kúnú sókó yá'a te tú na jín táva-ni nducha. Núsáa te ndénu ní'in-ni nducha chaku.

¹² Chi sókó yá'a ni ja'a táa-yo Jacob nuu-yo. Te yá'a ni ji'i máá-de nducha, jín sé'e-de, jín kítí-dé. Te ñá'nu-ga máá-ni vása máá-de náún. Achí-ña.

¹³ Te ni ka'an Jesús: Nú ndé chaa ko'o nducha yá'a, kuchj tuku-de.

14 Ko cháa ko'o nducha já kuá'a-ná nuu-dé, ma kuchí kuti-gá-de, chí nducha já kuá'a-ná-ún, koo ñn sóko iní-de ja kána nducha kúchaku-de ní káni sá'a, áchí-ya jíin-ña.

15 Te ñi ka'an ña'an-ún jíin-yá: Táta, kuá'a-ní nducha-ún ko'o-ná, náva'a tuká kuchí kuti-ná, ni tuká kitava-ná-cha yá'a, áchí-ña.

16 Te ñi ka'an Jesús jíin-ña: Kuákana-ní xiní yí-ní te chaq-ní, áchí-ya.

17 Te ñi ka'an ña'an-ún: Tú yíi-ná ío, áchí-ña. Te ñi ka'an Jesús jíin-ña: Va'a-ni ká'an-ní, tú yíi-ná ío,

18 chí ñi jo u'un yíi-ní. Te cháa ncháka-ní vina, nasu yíi máa-ní kúu-de. Ya'á kúu ja ní ka'an ndaa-ní, áchí-ya.

19 Te ñi ka'an ña'an-ún jíin-yá: Táta, ñn cháa jáni tu'un Dios kúu-ní jáni iní-ná.

20 Ndiyí táa-yo, yuku yá'a ñi kachiñú'ún-de Dios. Te máa-ní káka'an-ní ja ñuu Jerusalén kúu nuu kánúu chíñú'ún-yó, áchí-ña.

21 Te ñi ka'an Jesús jíin-ña: Nána, ná kándija-ní tu'un ká'an-ná chí cháa ñn kivi, ja ní yuku yá'a, ni ñuu Jerusalén, tú chíñú'ún-ní máa Táa-yo Dios súan.

22 Níi, tú kájiní-ní naún kúu ja kachiñú'ún-ní. Ko máa-ná, kájiní-ná I'a kachiñú'ún-ná. Chí onde nuu ñáyivi judío vai tu'un nama yóo.

23 Te cháa ñn kivi já ñáyivi kachiñú'ún ndáa, chíñú'ún ndíja-i Táa-yo Dios jíin iní jíin añú-i. Chí Táa-yo, ndúkú-yá ñáyivi já súan chíñú'ún-i-ya kuní-ya. Te a ñi cháa kivi-ún.

24 Dios kúu Espiritu. Te ñáyivi kuní chíñú'ún, kánúu já chíñú'ún ndíja-i-ya jíin iní jíin añú-i, áchí-ya.

25 Te ñi ka'an ña'an-ún jíin-yá: Jini-ná ja kí Mesías, ja nání Cristo. Te nú ñi cháa máa-yá, te stá'an-ya taká tu'un nuu-yo. Achí-ña.

26 Te ñi ka'an Jesús jíin-ña: Máa-ná kúu I'a-ún ja ká'an-ná jíin-ní, áchí-ya.

27 Te ñini sá súan ká'an-ya, te ñi chákooyo cháa káskuá'a jíin-yá. Te ñi kanaa iní-de kándé'é-de ja ndátu'ún-yá jíin ñn ña'an. Ko tú ñi ñn-de ní ka'an: Naún jiká tu'ún-ní-ña, xí: Naún tu'un ndátu'ún-ní jíin-ña.

28 Yúan-na te ña'an-ún, ñi skéndoo-ña kíyi-ña te kua'an-ña onde ñuu. Te ñi ka'an-ña jíin ñáyivi yúan:

29 Ña'an jíná'an-ró te kuní-ro ñn cháa. Cháa-ún ñi kachi-de nuu-rí taká naún tiñu ñi sá'a-ri. Sánaa te máa-de kúu Cristo, áchí-ña.

30 Yúan-na te ñi kenda koyo-i ñuu-ún. Te ñi chákooyo-i nuu-yá.

31 Te cháa káskuá'a jíin-yá, ñi kastétuu-de-ya: Maestro, kee-ní staa, áchí-de.

32 Te ñi ka'an-ya jíin-de: Ío ndeyu kée-rí ja tú kájiní-ro, áchí-ya.

33 Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, ñi kajiká tu'ún tá'an-de: ñn cháa ñi kinchaka ja ní yee-yá náún, áchí-de.

34 Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Ndeyu-rí kúu ja sá'a-ri tiñu kuní I'a ñi táji rúu vai-ri jíin já skíkuu-ri tiñu-ya-ún.

35 Á tú káka'an-ro: Ío kuun yóo onde kivi tá'nu trigo. Vina te ká'an-ri jíin-ró: Ndukani nuu-ro te nde'é-ró ní ndú'a-ún, chí a ñi kuaan já tá'nu.

36 Te cháa já'nu, a kí'in-de ya'u-de te nástútú-de nuní já kúchaku ní káni, náva'a cháa sáka jíin cháa já'nu, ñn ká'nu-ni kusí iní-de.

37 Chí súan kúu ja ká'an ndaa tu'un: ñn cháa sáka, te inga-de já'nu, áchí.

38 Te a ñi táji-rí róo kika'nu-ro núu tú ní kásatiñu-ró. Sava-ga cháa ñi kásatiñu, te máa-ró, a ñi kivi koyo-ró núu tiñu-de. Achí-ya.

39 Te ñáyivi ñuu Samaria iní ñuu yúan, ñi kájiní so'o-i tu'un ñi ka'an ña'an-ún. Te kua'a-í, ñi káandija-i-ya. Chí ñi ka'an ndaa-ña: Ní kachi-de nuu-rí taká naún tiñu ñi sá'a-ri, áchí-ña.

40 Yúan-na te ñi chákooyo ñáyivi ñuu Samaria nuu-yá. Te ñi kaka'an ndá'u-i jíin-yá ja ná kéndoo-ya yúan. Te ñi kendooyá yúan uu kivi.

41 Te kua'a-gá-i ñi káandija-i-ya sikí tú'un ká'an-ya.

42 Te ñi kaka'an-i jíin ñá'an-ún: Tuká ñini tú'un máa-ró te kandija-ri-ya, chí a ñi kájiní so'o máa-rí tu'un ká'an-ya. Te kájiní-ri ja I'a yá'a kúu ndija I'a nama ñuyivi, chí Cristo kúu-ya. Achí-i.

Ja ní nasáva'a-ya sé'e mozo rey

43 Te nuu úu kivi-ún ñi kenda-ya yúan te kua'an-ya ñuu Galilea.

44 Chí máa Jesús, ñi ka'an ndaa-ya já ñn cháa jáni tu'un Dios, tú ká'jo ja jíin'ún ñáyivi ñuu máa-de jíin-de.

45 Te ñi jaq-ya ñuu Galilea. Te ñáyivi Galilea, ñi kajatá'u-i-ya, chí ñi kájiní-i taká tiñu ñi sá'a-ya onde ñuu Jerusalén kivi ní jo viko yúan. Chí máa-i, suni ñi kaja'an-i viko-ún.

⁴⁶ Yúan-na te nì kee tuku Jesús kua'an-ya ingá jínu onde ñuu Caná ndañú Galilea nuu ní jo nducha já ní nduu vino nì sá'a-ya. Te iní ñuu Capernaum nì jo ñin cháa játíñu nuu rey te kú'u se'e-de.

⁴⁷ Chaa yúan, nì jini tu'un-de ja ní kenda Jesús ñuu Judea vai-ya ñuu Galilea. Te nì ja'an-de nuu-ya. Te nì ka'an ndá'ú-de jíin-yá ja ná núu-ya kí'in-ya te nasáva'a-ya sé'e-de, chí a yani kuu-i.

⁴⁸ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Aa, te nú tú kuñi-ro tuni jíin tíñu ñá'nu, ma kándja kuti-ro, áchi-ya.

⁴⁹ Te cháa játíñu nuu rey, nì ka'an-de jíin-yá: Tátá, nuu-ní ki'on vína chí nú ná kúkuéé-ní te kuu-i, áchi-de.

⁵⁰ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Kuá'an, chí chakú se'e-ró, áchi-ya. Te cháa-ún, nì kandíja-de tu'un nì ka'an Jesús. Te nì kee-de kua'an-de.

⁵¹ Te nini núu-de kuano'on-dé, te nì kenda koyo mozo-de, nì kajanata'an-de, te nì kakastu'un núu-dé: Nì nduva'a se'e-ní, áchi jíin-de.

⁵² Te máa-de nì jiká tu'un-de na hora nì kejá'a nduva'a-i. Te nì kaka'an jíin-de: Iku ka'ñin nì kee kiji-i, áchi.

⁵³ Te máa táa-i, nì juku'un iní-de ja hora-ún kúu hora nì ka'an Jesús jíin-de: Chakú se'e-ró. Te nì kandíja-de jíin ñí vé'e-de.

⁵⁴ Ya'a kúu tuni uu ja ní sá'a Jesús ná nì ndii-ya ñuu Judea onde ñuu Galilea.

5

Ja ní nasáva'a-ya ñáyivi kú'u

¹ Yuán-na te nì jo viko ñáyivi judío. Te nì kaa Jesús kua'an-ya ñuu Jerusalén.

² Te ñuu Jerusalén ío ñin pila nducha máa yatá yúxé'é ñí. Te nuu yú'u hebreo nání Betesda. Te sókó-ún ñáva'a u'un portal.

³ Te iní portal yúan kándaa kuá'a ñáyivi kaku'u, ja kuáa, ja rengo, ja tí'ichi. Te káindatu-i kanda nducha-ún.

⁴ Chí ío kivi já núu ñin ndajá'a-ya iní pila-ún. Te skandá-ya ndúcha. Te cháa kivi xnáñúu iní pila, nú a nì skandá-ya ndúcha, te nduva'a-de ñani kue'e tá'an-de.

⁵ Te yúan kátúu ñin cháa ja ní kuu oko xia'un uní kuia kú'u-de.

⁶ Te nì jini Jesús ja kátúu cháa yá'a. Te nì juku'un iní-ya já ní kuu kua'a kuiá kú'u-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kuni-ro nduva'a-ró náun, áchi-ya.

⁷ Te nì ka'an cháa kú'u-ún jíin-yá: Tátá, tú ní'in-ná ni ñin cháa skívi náa iní pila, nú a nì kanda nducha. Chí nini vai-ná te kivi-ni inga-de te vása cháa-ná. Achí-de.

⁸ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro te ki'in-ro, áchi-ya.

⁹ Te cháa-ún nì nduva'a-ni-de. Te nì ki'in-de jito yuu-dé te kua'an-de. Te máa kivi ndétatú kúu kivi-ún.

¹⁰ Yúan-na te nì kaka'an cháa judío jíin cháa nì nduva'a-ún: Kivi ndétatú kúu. Tú ío ley ja kúndiso-ró jito yuu-ro, áchi.

¹¹ Te nì ka'an-de jíin cháa judío: Chaa nì nasáva'a ruu, máa-de nì ka'an-de jíin-rí: Ki'in jito yuu-ro, te ki'in-ro, áchi-de.

¹² Yúan-na te nì kajiká tu'un-ún-de: Ndé cháa nì ka'an jíin-ró: Ki'in jito yuu-ro te ki'in-ro, áchi.

¹³ Te cháa nì nduva'a-ún, tú ní jini-de ndé cháa kúu. Chí Jesús, a nì kuxio-ni-ya kuá'an-ya núu ñáyivi ká'jin yúan.

¹⁴ Kúkuéé-ga, te nì ketá'an Jesús jíin-de iní ve'e i. Te nì ka'an-ya jíin-de: Vína te nì nduva'a-ró. Ma sá'a-ga-ro kuáchi. Chí nú túu, te kii ñin tundó'o xaan-gá siki-ro. Achí-ya.

¹⁵ Te máa-de kua'an-de. Te nì kastu'un-de nuu táka ñáyivi judío ja Jesús kúu í'a nì nasáva'a-ya-dé.

¹⁶ Te nì sá'a Jesús tiñu yá'a kivi ndétatú. Te cháa judío, ja yúan ní kachindikin-de-ya. Te kándúku-de modo ndasa ka'ni-dé-ya.

¹⁷ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Máa Táa-ri sátiñu-ni-ya vína te suni ruu sátiñu-ri, áchi-ya.

¹⁸ Ja yúan cháa judío, ví'i-gá nì kándúku-de modo ka'ni-dé-ya. Chí nasu máa ñin kivi ndétatú ní stívi-yá, chí suni nì ka'an-ya já Táa-ya kúu Dios. Te ñin núu-ni sá'a-ya máa-yá jíin Dios.

¹⁹ Te nì ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró: Máa Sé'e, ma kúu sá'a kuti-yá ja máa-yá, chí máni ja ní jini-ya sá'a Táa-ya. Chí taká ja sá'a máa-yá, suni súan sá'a máa Sé'e-ya ñin núu-ni jíin-yá.

²⁰ Chí máa Táa, kúndá'ú iní-ya Sé'e-ya. Te stá'an-ya núu-í taká tiñu sá'a-ya. Te ñá'nu-ga tiñu stá'an-ya vása yá'a, náva'a naa iní-ro ndé'é-ró jíná'an-ró.

21 Chì nátu'un máá Táa, ndúkani-ya ndíyi te náschakú-ya-í, suni súan máá Sé'e, náschakú-ya ndéja kuni máá-yá.

22 Chì máá Táa, tú náku-xndí-ya síkí ní ìn ñayivi, chi nì ja'a-ya tú'un ja náku-xndí máá Sé'e-ya síkí táká ñayivi.

23 Náv'a kuandatú ndiví ñayivi núu Sé'e nátu'un ká-jandatú-i nuu máá Táa. Te ja tú jándatu nuu Sé'e, suni tú jándatu nuu máá Táa ja ní tájì-yá Sé'e-ya vái.

24 Jandáa ká'an-rì jín-ró: Nú ìn ñayivi chu'un inì-i tu'un ká'an-rì, te kandíja-i nuu I'a nì tájì rúu vai-rì, ñayivi-ún kuchakú-i ní káni, te ma tá'nu ndatu-i ja kúu-i, chì sua kuchakú-i ní káni.

25 Jandáa ká'an-rì jín-ró: Chaa hora, te vina a kúu, ja táká ndíyi kuni so'o-i tu'un kana jaa máá Sé'e Dios. Te ja kuni so'o, nachakú jín'an.

26 Chì nátu'un máá Táa ñú'un vida inì máá-yá, suni súan nì ja'a-ya núu Sé'e-ya já ñú'un vida inì máá-i.

27 Te suni nì ja'a Dios tu'un ja náku-xndí Se'e síkí ñayivi, chì suni Se'e chaa kúu-i.

Sikì já náchakú ndíyi

28 Ma náa inì-ro já ká'an-rì tu'un yá'a jín-ró. Chì chaa ìn kivì já táká ndíyi ká'ìn inì ve'e añú, kuni so'o-i tu'un kana jaa-ya.

29 Te taká ñayivi ní kasá'a tíñu va'a, kenda-i te kuchakú-i ní káni. Te ñayivi ní kasá'a tíñu ñáá, suni nachakú-i ko ta'nu ndatu-i.

30 Ma kúu kuti sá'a máá-rì ja máá-rì. Nátu'un jini so'o-rì, súan sánda-rì. Te modo ndaa sánda-rì, chì tú sá'a-rì ja kuni máá-rì, chì ja kuni máá Táa-rì I'a nì tájì rúu vai-rì sá'a-rì.

31 Te nú ruu ká'an-rì tu'un máá-rì, te tú ío ndaa tu'un ká'an-rì.

32 Inga kúu ja jáni ndaa tu'un-rì. Te jini-rì ja tú'un ndaa kúu ja ká'an-ya tú'un-rì.

Ja ní ka'an ndaa tu'un Jesús

33 Máá-ró nì kátá-jì-ró cháa nì kaja'an nuu Juan. Te máá-de nì jani ndaa-de máá tú'un ndaa.

34 Vasa tú játá'ú-rì tu'un-rì ká'an ní ìn chaa, ko tu'un yá'a ká'an-rì náv'a a kaku-ró jín'an-ró.

35 Máá-de nì kuu lámpara ja kayú te stúun. Te máá-ró, yaku-ni kivì ní kajata'an inì-ro núu luz máá-de.

36 Ko ñá'nu-ga kúu ja jáni ndaa tu'un-rì vasa já ní ka'an Juan. Chì Táa-rì, nì ja'a-ya tíñu nuu-rì ja ná sá'a-rì. Te suu tíñu sá'a-rì-ún kúu ja kájani ndaa tu'un ja Táa-rì, nì tájì-yá ruu vai-rì.

37 Te máá Táa-rì ja ní tájì-yá ruu vai-rì, máá-yá nì ka'an ndaa-ya tú'un-rì. Te tú ní kájini so'o kuti-ro tu'un ká'an-ya, ní tú ní kájini-ro ndasa kaa-ya.

38 Te ní tú ncháá nì'in tu'un-ya inì-ro. Chì tú káandíja-ró I'a nì tájì-yá vai.

39 Kánakaji va'a-ró tutú ì, chì kájani inì-ro já tú'un yóso yúan kúu ja kúchakú-ro ní káni sá'a, ko máá tutú-ún kúu ja ká'an ndaa tu'un máá-rì.

40 Te tú kákuni-ro kíkoyo-ró núu máá-rì náv'a a kuchakú-ro jín'an-ró.

41 Tú játá'ú-rì ja sáñá'nu ñayivi rúu.

42 Te a jini-rì róó ja tú kúmani-ro jín Dios onde jín inì jín añú-ro.

43 Ruu vai-rì jín sí'ví Táa-rì, te tú kátá'ú-ró rúu. Te nú inga chaa chaa-de jín sí'ví máá-de, sa chaa-ún yachì kuatá'ú-ró-de.

44 Ndasa kuu kandíja-ró, chì kásáñá'nu-ró tá'an-ró, te tú kándúkú-ró já ndúñá'nu-ró sá'a Dios, ja máá ìn-ni-ya ío.

45 Ma nákani inì-ro já kákán-rì kuachi síkì-ro núu Táa-rì. A kañukuu inì-ro núu Moisés. Te máá-de, jikán-de kuachi síkì-ro jín'an-ró.

46 Chì nú ní káandíja-ró núu Moisés, suni ní kándíja-ró rúu núu, chì tu'un máá-rì nì chaa-de.

47 Te nú tú káandíja-ró tutú nì chaa-de-ún, te ndasa kandíja-ró tú'un ká'an-rì núsáá. Achì-ya jín-de.

6

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

1 Te nì kuu taká tíñu yá'a. Te nì kee tuku Jesús kua'an-ya ingá lado mar Galilea, ja kúu mar Tiberias.

2 Te kua'a xaán ñayivi ní kandíjin-i-ya, chì nì kajini-i taká tunj nì sá'a-ya jín ñayivi káku'u.

3 Te nì kaa Jesús ìn yuku. Te nì jungoo-ya yúan jín cháa kásuá'a jín-ya.

4 Te a nì kuyani viko Pascua, viko ñayivi judío.

⁵ Te nì ndakoto Jesús. Te nì jìní-yá já vái koyo kua'á xáan ñáyívi. Te nì ka'an-ya jíin Felipe: Ndénu kuáan-yó stáa kée ñáyívi yá'a, áchí-ya.

⁶ Ko súan nì ka'an-ya já jíto nchaa-ya-dé, chí a nì jìní-yá ndasa kúu já sá'a-ya.

⁷ Te nì ka'an Felipe jíin-yá: Mā kánda uu ciento peso staa náva'a kee-í tí'li tí'li jíná'an-i, áchí-de.

⁸ Te Andrés, ñanì Simón Pedro, ñin cháa skuá'a jíin-yá, nì ka'an-de:

⁹ Ío ñin suchí yá'a te ndíso-i u'un statilá cebada jíin uu tìyáká lúli. Ko ñasaa-ña kúu-ún, chí kua'á xáan ñáyívi, áchí-de.

¹⁰ Yúan-na te nì ka'an Jesús: Súngo-ro ñáyívi, áchí-ya. Te yúan ío kua'á ichá. Te nátu'un u'un mil cháa nì kajungo-de.

¹¹ Te nì ki'in Jesús statilá-ún. Te nì jìkan ta'u-yá. Te nì saka-yá nuu cháa káskuá'a jíin-yá. Te máa-de nì ja'a-de nuu ñáyívi káxiukú-ún. Suni súan nì kaja'a-de tìyáká-ún. Te nì kayee-í ñasaa kákuu inì máa-i.

¹² Te nuu ní kanda'a chí-i, te nì ka'an-ya jíin cháa káskuá'a-ún: Nastútú-ro táka pedazo ja ní ndendoso, náva'a tú naa kúti, áchí-ya.

¹³ Te ja á nì kayee ñáyívi-ún, te nì kanastútú-de pedazo ja ní ndendoso sikí ndí'ú'un statilá cebada-ún. Te nì kútú-ni uxí uu jìka.

¹⁴ Te ñáyívi-ún nì kajinì-i tunì nì sá'a Jesús, te nì kaka'an-i: Jandáa ndija ja cháa yá'a kúu l'a kani tu'un Dios ja kí inì ñuyívi. Achí-i.

¹⁵ Te nì jìní Jesús ja vái koyo-i ja kátin-i-ya, kuu-ya rey máa-i. Te nì kuxio tuku máa ñin-ni-ya kuá'an-ya yúku-ún.

Ja ní jìka já á-ya nuu mar

¹⁶ Te nuu ní inì, te cháa káskuá'a jíin-yá, nì kanuu-de onde mar.

¹⁷ Te nì kivi koyo-de inì ñin barco. Te kaja'an-de inga lado mar onde ñuu Capernaum. Te nì kuñaa. Te té nchaa-ga Jesús nuu-dé.

¹⁸ Te nì kee ñin tachí xáan. Te ndóna nducha mar sá'a.

¹⁹ Te nì kajika-de jíin barco nátu'un u'un xí inñ kilómetro. Te nì kajinì-de Jesús ja jìka-ya núu mar. Te nì kuyani-ya núu barco-ún. Te nì kayu'ú-de.

²⁰ Te máa-yá nì ka'an-ya jíin-de: Máa-rí kúu. Mā yú'ú-ro jíin'an-ró, áchí-ya.

²¹ Te kákuñ inì-de ja ná kivi-ya inì barco. Yúan-na te nì ja-ñi barco nuu ñú'un núu kuángoyo-de-ún.

Máa Stáa chakú kúu Jesús

²² Te kivi xián-ún, te kájin taká ñáyívi inga lado mar. Te nì kajinì-i ja máa ñin-ni barco ío yúan. Te suni nì kajinì-i ja tú ní kivi Jesús inì barco jíin cháa káskuá'a jíin-yá, chí sua máni máa-ni cháa káskuá'a-ún, nì kaja'an máa-ni-de.

²³ Ko sava-ga barco lúli, onde ñuu Tiberias nì jakoyo yani lugar nuu ní kayee-í staa já ní jìkan ta'u máa jíto'o-yo núu.

²⁴ Te nì kajinì ñáyívi já Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá, tú káxiukú-yá yúan. Te nì kivi koyo máa-i inì barco lúli-ún, te kaja'an-i ñuu Capernaum kuanandúkú-i Jesús.

²⁵ Te nì kanani'in-i-ya onde inga lado mar. Te nì kaka'an-i jíin-yá: Maestro, ña hora nì cháa-ni yá'a, áchí-i.

²⁶ Te nì ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja kánandúkú-ró rúu, nasu já ní kajinì-ro táka tunì nì sá'a-ri, chí sua ja ní kayee-ro staa te nì kanda'a chí-ro.

²⁷ Mā sátiñu-ró já ni'in-ro ndéyu já náa, chí sua ja ná kúchaku-ro ñí káni sá'a. Máa Sé'e cháa kua'a-ya ndéyu-ún nuu-ró, chí nì jatú'un Táa-yo Dios ja sá'a-ya súan. Achí-ya jíin-i.

²⁸ Te nì kaka'an-i jíin-yá: Ndasa sá'a-ná náva'a sá'a-ná tiñu kuní Dios, áchí-i.

²⁹ Te nì ka'an Jesús: Tiñu kuní Dios kúu ja kándija-ró núu l'a nì táji-yá vai, áchí-ya jíin-i.

³⁰ Yúan-na te nì kaka'an-i: Núsáa te ñaún tunì sá'a-ní náva'a kuní-ná te kándija-ná ní. Ñaún tiñu sá'a-ní.

³¹ Ndiyí táa-yo, nì kayee-dé staa ándívi onde nuu ñú'un té'é nátu'un yóso núu tutú: Onde ándívi ní ja'a-ya staa nì kayee-dé, áchí-i jíin-yá.

³² Te nì ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nasu Moisés ní já'a staa onde ándívi núu-ro jíin'an-ró. Ko Táa-ri, chí onde ándívi já'a ndija-ya Staa núu-ro.

³³ Chí Staa Dios kúu l'a nì kuun ichi ándívi. Te já'a-ya já kúchaku ñáyívi ñúyívi. Achí-ya jíin-i.

³⁴ Te nì kaka'an-i jíin-yá: Táta, nene ku'a-ní staa jían kée-ná, áchí-i.

³⁵ Te nì ka'an Jesús: Máa-rí kúu máa Staa já kúchaku-ro sá'a. Ndéja kí nuu-ri, mā kúu kuti sóko. Te ndéja kándija ruu, mā kuchi kuti ndúcha.

³⁶ Ko a nì ka'an-ri jíin-ró, ja tú káandija-ró rúu, vaša nì kajinì-ro núu-ri.

³⁷ Taká ja já'a máá Táa-ri nuu-ri, chaḡ nuu-ri. Te ndéja cháa nuu-ri ma kíñi'in kuti-ri kí'in.

³⁸ Ni kuun-ri ichi ándívi nává'a sá'a-ri ja kuní l'a ni táji rúu vai-ri, nasu já sá'a-ri ja kuní máa-ri.

³⁹ Te máá Táa-ri kúu l'a ni táji rúu vai-ri. Te tú kuní-ya já náa ní in ñayivi ní ja'a-ya núu-ri, chi sua ja ná náschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi.

⁴⁰ Te ya'á kúu ja kuní l'a ni táji rúu vai-ri. Taká ñayivi já jini nuu Sé'e-ya te kandija-i nuu-ya, kuchaku-i ní káni. Te máa-ri naschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi. Achí-ya jín-i.

⁴¹ Yúan-na te ni kaka'an chaḡ judío siki-ya. Chi ni ka'an-ya: Máa-ri kúu Staa ní kuun ichi ándívi.

⁴² Te ni kaka'an-de: Á nasu cháa ya'a kúu Jesús, se'e José. Te a kájiní-yo táa-de jín náa-de. Te naja ká'an-de: Ichi ándívi ní kuun-ri, áchí-de.

⁴³ Te ni ka'an Jesús: Ma ká'an sóo-ró jíná'an-ró.

⁴⁴ Máá Táa-ri, ni táji-ya ruu vai-ri. Te ma kúu kii ní in ñayivi núu-ri nú tú kinchaka máa-ya-i. Yúan-na te naschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi.

⁴⁵ Yóso núu tutú chaḡ ni kajani tu'un Dios: Nditaká-de kutu'a-de sá'a Dios, áchí. Núsáa te taká ñayivi jini so'o tu'un ká'an máá Táa-ri, te tu'a-i jín, ñayivi-ún kii-i nuu-ri.

⁴⁶ Ni in ñayivi, tú ní jini kuti núu máá Táa-ri. Máá l'a vai onde nuu Dios, máá in-ni-ya kúu ja á ni jini-ya núu máá Táa-ya.

⁴⁷ Jandáa ká'an-ri jín-ró jíná'an-ró: Nú in ñayivi kándija-i ruu, kuchaku-i ní káni.

⁴⁸ Máa-ri kúu Staa já kuchaku-ro sá'a.

⁴⁹ Ndiyí táa-ro, ni kayee-dé staa ándívi onde nuu ñu'un té'é te a ni kaji'i-de.

⁵⁰ Ko ya'á kúu Staa já vái ichi ándívi nává'a nú ndé ñayivi kée, te ma kúu-i.

⁵¹ Máa-ri kúu Staa chakú ja vái ichi ándívi. Te nú ndé ñayivi kée Staa ya'a, kuchaku-i ní káni. Te Staa já kuá'a-ri-ún, kúu kuñu-ri. Te kuá'a-ri kuñu-ri nává'a kuchaku ñuyivi. Achí-ya.

⁵² Yúan-na te chaḡ judío, ni kastátá'an máa-de: Chaḡ ya'a, ndasa kuu kuá'a-de kuñu-de kee-yo, áchí-de.

⁵³ Te ni ka'an Jesús jín-de: Jandáa ká'an-ri jín-ró, nú tú kee-ro kuñu máá Sé'e chaḡ, te nú tú ko'o-ró niñi-ya, te ma kuchaku-ro jíná'an-ró.

⁵⁴ Chi chaḡ kee kuñu-ri te ko'o niñi-ri, kuchaku-de ní káni. Te máa-ri naschakú-ri-de kivi jínu ñuyivi.

⁵⁵ Chi kuñu-ri kúu ndija ndeyu. Te niñi-ri kúu ndija nducha.

⁵⁶ Chaḡ yé kúu-ri te jí'i niñi-ri, nene kunchaa-de jín-ri, te ruu jín máa-de.

⁵⁷ Máá Táa-ri chakú-ya. Te ni táji-ya ruu vai-ri. Te máa-ri chakú-ri sá'a Táa-ri. Suni súan nú ndé chaḡ kee rúu, suni kuchaku-de sá'a-ri.

⁵⁸ Ya'á kúu Staa vái ichi ándívi. Ndiyí táa-ro sún staa ándívi ní kayee-dé, te a ni kaji'i-de. Ko nú ndé chaḡ kee Staa ya'a, kuchaku-de ní káni, áchí-ya jín-de.

⁵⁹ Taká tu'un yúan ni ka'an Jesús iní ve'e sinagoga, nini stá'an-ya iní ñuu Capernaum.

⁶⁰ Te kua'a cháa káskuá'a jín-ya, ni kajini so'o-de. Te ni kaka'an-de: Xaan yí kaa tu'un ya'a. Ndé chaḡ kúu juku'un iní, áchí-de.

⁶¹ Te Jesús ni jini-ni-ya já súan ni kaka'an chaḡ káskuá'a jín-ya. Te ni ka'an-ya jín-de: Kánayu'ú-ro sá'a tu'un ya'a náun.

⁶² Te ndasa sá'a-ró nú kuñi-ro máá Sé'e chaḡ, ndaa-ya núu ní kanchaa núu-ya.

⁶³ Jín máá Espíritu kúu ja kuchaku-yo sá'a. Te yiki kúu tú kuti ní'in tíñu. Tu'un ni ka'an-ri jín-ró jíná'an-ró káku cuenta Espíritu jín já kuchaku-yo sá'a.

⁶⁴ Ko sava-ró, tú káandija-ró, áchí-ya. Chi Jesús, onde xnañúú ní jini-ya ndéja kúu ja tú kandija, te ndéja kúu ja nástuu-ya.

⁶⁵ Te ni ka'an-ga-ya: Já yúan ní ka'an-ri jín-ró ja ní in ñayivi ma kúu kii-i nuu-ri, nú tú ní játu'un máá Táa-ri, áchí-ya.

⁶⁶ Yúan-na te kua'a cháa káskuá'a jín-ya, ni kanakaka yátá-de, te tuká-ni ní kájika-de jín-ya.

Ja ní ka'an ndaa Pedro

⁶⁷ Te ni ka'an Jesús jín máá ndí'uxí uu chaḡ-ún: Te róo suni kinyoyo-ró kákuñi-ro náun, áchí-ya.

⁶⁸ Te ni ka'an Simón Pedro: Táa, ndé nuu kinyoyo-ná, chi máa-ní kúu l'a jáni tu'un ndasa kuchaku-ná ní káni.

⁶⁹ Te kájiní-ná te káandija-ná ja máa-ní kúu Cristo, Se'e Dios, l'a chakú, áchí-de.

⁷⁰ Te ni ka'an Jesús jín-de: Tú ní kaji-ri ndí'uxí uu-ro náun. Te in-ró kúu kuñi-ya. Achí-ya.

⁷¹ Te súan ni ka'an-ya sikí Judas Iscariote, se'e Simón. Chi chaa yá'a, nastúu-de-ya. Te ñin tá'an ja uxí uu-ún kúu-de.

7

Viko vé'e enramada

¹ Te ni kuu taká tiñu yá'a. Te jika kuu Jesús ñuu Galilea. Te tú kuni-ya káka kuu-ya ñuu Judea, chi chaa judío kándúkú-de modo ka'ni-dé-ya.

² Te a ni kuyani viko vé'e enramada, ja kúu ñin viko ñáyivi judío.

³ Te ni kaka'an ñani-ya jín-ya: Kenda-ró yá'a te ki'in-ro ñuu Judea va'a-ga, náva'a chaa káskuá'a jín-ro ná kuni-de ná tiñu sá'a-ró.

⁴ Nú kuni ñin chaa ja kuichá tu'un-de, naja sá'a sa'í-de tiñu. Te nú tiñu yá'a sá'a-ró, te stá'an ndijin-ro máa-ró nú ñáyivi núsáa, áchí-de jín-ya.

⁵ Chi ni ñani-ya, tú kájatú'un-de-ya.

⁶ Yúan-na te ni ka'an Jesús jín-de: Té chá'an-ga jaá kivi-rí. Ko kivi máa-ró, chi a ni chaa.

⁷ Ma kúu koto u'u ñáyivi róó, ko jito u'u-i ruu, chi ká'an-ri tu'un ndaa máa ñáyivi ja máni tiñu ñáá kásá'a-i.

⁸ Kaa máa-ró kuángoyo-ró viko-ún. Máa-rí chi ma kí'in-ri viko-ún vina, chi té jaá-ga kivi-rí. Achí-ya.

⁹ Te ni ka'an-ya tú'un yá'a jín-de. Te ni kendo-ni-ya ñuu Galilea.

¹⁰ Te ni kaa ñani-ya kája'an. Yúan-na te sumi ni kaa máa-yá kuá'an-ya viko-ún, ko tú ní stá'an ndijin-ya máa-yá, chi sa'í-ni ní ja'an-ya.

¹¹ Te chaa judío, kánandúkú-de-ya viko-ún. Te káka'an-de: Ndénu kánde chaa-ún, áchí-de.

¹² Te xaan ní kuva tu'un-ya nú ñáyivi-ún, chi sava-i ni kaka'an-i: Chaa va'a kúu-de. Te sava-ga-i ni kaka'an-i: Túu, chi xndá'ú-de ñáyivi, áchí-i.

¹³ Ko ni ñin-i tú ní káka'an ndijin-i tu'un-ya, chi káyu'ú-i chaa judío.

¹⁴ Te sava viko, ni kaa Jesús kua'an-ya vé'e ij, te ní stá'an-ya tú'un.

¹⁵ Te ni kanaan iní chaa judío kánde'é-de: Ndasa jiní chaa yá'a letra, chi tú ní skuá'a-de, áchí-de.

¹⁶ Yúan-na te ni ka'an Jesús: Tu'un stá'an-ri nasu máa-rí xín, chi tu'un I'a ni táji rúu vai-ri kúu.

¹⁷ ñin chaa, nú kuni-de sá'a-de tiñu kuni Dios, chaa-ún, juku'un ini-de tu'un stá'an-ri, nú onde nuu Dios vai, xí já ní kiñi'in máa-rí kúu, áchí-ya.

¹⁸ Chaa ká'an tu'un máa-de, ndúkú-de ja ndúñá'nu máa-de. Ko nú ñin chaa ndúkú-de ja ndúñá'nu chaa ni táji-de vai-de, chaa yá'a kúu chaa ndaa, te tú naún tu'un ñáá ío ini-de.

¹⁹ Moisés, ni ja'a-de ley nuu-ro jíná'an-ró xí túu. Ko tú ni ñin-ró káskíkuu ley-ún. Naja kákuni-ro ká'ni-ro rúu. Achí-ya jín-de.

²⁰ Te ni kaka'an ñáyivi kuá'a-ún: Tá'an-ro tachí. Ndéja kuni ka'ni róó. Achí-i.

²¹ Te ni ka'an Jesús jín-i: Ni sá'a-ri ñin tiñu, te ndivii-ro ní kanaan iní-ro kánde'é-ró.

²² Jandáa, Moisés ni ja'a-de ley xiti ndúu-ro jíná'an-ró. Ko nasu já ní kuu ini Moisés, chi ja ní kuu ini ndiyi táa-ro kúu. Te kivi ndétatú káxiti ndúu-ro.

²³ Te nú káxiti ndúu-ro máa kivi ndétatú, náva'a skíkuu ley Moisés, te naja kákiti ini-ro núu-ri ja ní násáva'a ij-ri ñin chaa kivi ndétatú núsáa.

²⁴ Ma koso ninu-ni tu'un ká'an-ro, chi sua ná nándúkú víi-ro tú'un ndaa. Achí-ya jín-i.

²⁵ Yúan-na te ni kaka'an sava ñáyivi ñuu Jerusalén: Nasu chaa yá'a kúu ja kánandúkú-de ka'ni-dé náún.

²⁶ Te yá'a nde'é-ró ká'an ndijin-de. Te tú naún tu'un káka'an jín-de. Sanaa te ni kunda iní chaa kákuñá'nu ja chaa yá'a kúu Cristo.

²⁷ Ko chaa yá'a, a kájiní-yo-dé, jín ndé ñuu vai-de: Ko ja cháa Cristo, ni ñin-yó, ma kuni-yo ndéchi kii-ya. Achí-i.

²⁸ Yúan-na te ni ka'an jaa Jesús ini ve'e ij, hora stá'an-ya tú'un: A kájiní-ro rúu, te kájiní-ro ndé ñuu vai-ri. Tú vai-ri ja sikí máa-rí, ko ñin I'a ndaa ni táji rúu vai-ri. Te tú kájiní-ro I'a-ún.

²⁹ Ko máa-rí, chi jiní-ri-ya, te onde nuu máa-yá vai-ri, chi ni táji-yá ruu vai-ri, áchí-ya.

³⁰ Yúan-na te ni kándúkú ndeé-de ja káñin-de-ya. Ko tú ni ñin-de ní kenda'a-dé-ya, chi té jaa-ga hora-ya.

³¹ Te ni káandíja kua'a ñáyivi tú'un ni ka'an-ya. Te ni kaka'an-i: Nú ná cháa máa Cristo, te sá'a-ga-ya tuni vásá já sá'a chaa yá'a náún, áchí-i.

³² Te chaa fariseo, ni kájiní so'o-de ja ñáyivi kuá'a-ún súan káka'an-i tu'un-ya. Te sutu ñá'nu jín chaa fariseo, ni kátáji-de policia ja káñin-de-ya.

³³ Te ni ka'an Jesús: Yaku-na kivi kúnchaa-ri jín-ró jíná'an-ró. Te no'on-ri nuu I'a ni táji rúu vai-ri.

³⁴ Te nandúkú-ró rúu. Te ma náni'in-ro rúu. Te ma kúu jaꝛ koyo-ró núu kúnchaa-ri. Achí-ya.

³⁵ Yúan-na te ni kaka'an chaa judío: Te ndénu kí'in chaa yá'a ja má náni'in-yo-dé. Xí kí'in-de nuu ñáyivi-yo já ni kajicha nuu ini nuu Grecia, te stá'an-de tu'un nuu ñáyivi núu Grecia-ún náún.

³⁶ Naún tu'un kúu ja ní ka'an-de yá'a: Nandúkú-ró rúu, te ma náni'in-ro rúu, te ma kúu jaꝛ koyo-ró núu kúnchaa-ri, áchí.

³⁷ Te kivi jínu viko-ún, ja kúu kivi kúká'nu viko, te ni ndukuiñ Jesús. Te ni ka'an jaa-ya: Nú ndé in ñáyivi jichí nducha, te ná kí-i nuu-rí te ko'o-i-cha.

³⁸ Nú in ñáyivi kándija-i ruu, yucha nducha chakú kaka ini-i, ná tu'un ká'an tutu ij. Achí-ya.

³⁹ Súan ni ka'an-ya tú'un Espiritu ja ní'in ñáyivi kákandija-i-ya. Ko té chaa-ga Espiritu Santo. Chj té chá'an-ga nduñá'nu luu Jesús.

Ja ní kusún-i siki-yá

⁴⁰ Te sava ñáyivi kuá'a-ún, ni kajini so'o-i tu'un yá'a. Te ni kaka'an-i: Jandaa ja máa cháa jáni tu'un Dios kúu chaa yá'a, áchí-i.

⁴¹ Te sava-ga-i ni kaka'an-i: Chaa yá'a kúu Cristo. Ko sava-ga-i ni kaka'an-tu-i: Ondé nuu Galilea kii Cristo náún.

⁴² Á tú ká'an tutu ij, ja kii Cristo ondé tata David ondé nuu Belén nuu ní nchaa máa David, áchí-i.

⁴³ Yúan-na te ni kastátá'an ñáyivi já siki-yá.

⁴⁴ Te sava-i, katiin-i-ya kákuni-i. Ko tú ni in-i ní kenda'a-i-ya.

⁴⁵ Te policia-ún, káno'on nuu sutú ñá'nu jín núu cháa fariseo. Te máa-ún, ni kaka'an jín policia: Naja tú ní cháa-de jín-ro, áchí.

⁴⁶ Te ni kaka'an policia-ún: Tú kuti ní in chaa ká'an ná tu'un ká'an chaa yúan, áchí.

⁴⁷ Te ni ka'an chaa fariseo jín-de: Te suni ni xndá'ú-de róo jíná'an-ró náún.

⁴⁸ A ni kandija in chaa kuñá'nu xí in chaa fariseo nuu-dé náún.

⁴⁹ Aa, ñáyivi yúku yá'a ja ná tú kajini kuti-i ley, ná tají-i, áchí.

⁵⁰ Te Nicodemo, chaa ni kii nuu-yá akuáa-ún, suni in chaa fariseo kúu-de. Te ni ka'an-de.

⁵¹ Naún áchí ley. Kuu nakuxndí-yó siki in chaa, te nú tú xna'an-ga kuni so'o-yó tú'un ká'an-de, jín nú tú ndúkú víi-yo naún tiñu sá'a-de náún. Achí-de.

⁵² Te ni kaka'an: Te róo, suni ondé nuu Galilea vai-ró náún. Nandúkú vá'a te kuni-ro já ondé nuu Galilea tú kenda kuti ní in chaa jáni tu'un Dios. Achí.

⁵³ Te kuano'on-dé ná ve'e ná ve'e-de.

8

Ñá'an ní ísiki ncháq-ña

¹ Te ni kee Jesús kua'an-ya yúku Olivos.

² Te ja kuákundijin te ni chaa tuku-ya vé'e ij. Te ndivii ñáyivi ní chakoyo-i nuu-yá. Te ni jungoo-ya, te ni stá'an-ya tú'un nuu-í jíná'an-i.

³ Yúan-na te chaa fariseo jín cháa káchaa tutu, ni kakinchaka-de in ñá'an ísiki ncháq tá'an. Te ni jani-de-ña má'ñú-i.

⁴ Te ni kaka'an-de jín-ya: Maestro, ni kani'in-ná ñá'an yá'a máa núu tiñu ísiki ncháq-ña.

⁵ Te nuu ley ní tá'ú Moisés tiñu nuu-yo já kuá'a-yó yúu xini ñá'an kásá'a súan. Te máa-ní, ndasa kachj-ní, áchí-de.

⁶ Ko ni kaka'an-de tu'un yá'a ja kájito nchaa-de-ya, náva'a kuu kakan-de kuachi siki-yá. Ko Jesús, ni jaxin-ya máa-yá. Te ni chaa-ya núu ñú'un jín xini ndá'a-yá.

⁷ Te kájika tu'un kájika tu'un-de-ya. Te ni ndukani-ya máa-yá. Te ni ka'an-ya jín-de: Te nú ndé in máa-ró tú ío kuachi, te róo kúu ja xná'an-ga kuá'a yuu xini-ña núsáa, áchí-ya.

⁸ Te ni nakuaxin-ya máa-yá. Te ni chaa tuku-ya núu ñú'un.

⁹ Te ni kajini so'o-de ja súan ni ka'an-ya. Te ni kanakani u'u ini-de. Te in-ni-de in-ni-de ni kenda koyo-de ká'a'an-de. Ni kejá'a ondé chaa ñá'nu-ga te ondé ni ndí-i-na. Te ni kendo máa in-na Jesús jín ñá'an kándij ma'ñú-ún.

¹⁰ Te Jesús, ni ndukani-ya máa-yá. Te tuká ni in-de ní jini-ya, chj máa-na ñásí-i-ún. Te ni ka'an-ya jín-ña: Súchi, ndéchi ká'a'an chaa kájikan kuachi siki-ro. Tuká ni in-de sání'in róo náún. Achí-ya.

¹¹ Te ni ka'an-ña: Ni in-de Táta, áchí-ña. Yúan-na te ni ka'an Jesús jín-ña: Ni ruu, tú sání'in-ri kuachi-ró: Kuá'an, te ma sá'a-ga-ro kuachi, áchí-ya.

Jesús kúu ja stúun ini ñuyívi

12 Te inga jínu nî ka'an tuku Jesús jíin ñayivi: Máá-rí kúu luz ja stúun inî ñuyivi. Ndé ñayivi kúndikin ruu, te tú kaka-i ñuñáa, chî sua kuñava'a-i luz ja kúchaku-i sá'a.

13 Yúan-na te cháa fariseo nî kaka'an-de jíin-yá. Róó ká'an-ro tú'un máá-ró. Tú ío ndaa tu'un ká'an-ro. Achí-de.

14 Te nî ka'an Jesús: Vasa ká'an-rî tu'un máá-rí, ko ío ndaa tu'un ká'an-rî, chî jini-rî ndénu vái-rî, te ndénu kí'in-rî. Ko róó, ni tú kájinî-ro ndénu vái-rî, ni ndénu kí'in-rî.

15 Máá-ró, cuenta cháa jíto nchaa-ro ndasa ío. Ko ruu, tú jíto nchaa-rî ndasa káa ni ñin ñayivi.

16 Te nú ndúkú-rí ndasa káa, te kenda ndaa tu'un sá'a-rî, chî tú sá'a máá ñin-rî, chî onde jíin máá Táa-rî, I'a nî tájí rúu vai-rî.

17 Te yóso núu tutú ley máá-ró, ja nú ka'an uu testigo, te ío ndaa tu'un-ún.

18 Ruu, ká'an ndaa-rî tu'un-rî. Te suni máá Táa-rî, I'a nî tájí rúu vai-rî, kúu inga testigo-rî. Achí-ya.

19 Te nî kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kánchaa Táa-ro, áchí-de. Te nî ka'an Jesús: Tú kájinî-ro rúu ni Táa-rî. Te nú ni kájinî-ro rúu, suni kunj-ro Táa-rî núu, áchí-ya.

20 Tu'un yá'a nî ka'an Jesús nuu kásokó-i xú'ún nini sta'an-ya iní ve'e ij. Te tú ni ñin-i ní tñin-i-ya, chî té cha'an-ga jaá hora-ya.

21 Te nî ka'an tuku Jesús jíin-de: Ruu, chî kí'in-rî. Te nandúkú-ró rúu ko ndíso-ró kuáchi-ró kúu-ro, te ma kúu jaá koyo-ró núu kí'in-rî, áchí-ya.

22 Yúan-na te nî kaka'an cháa judío: Naja ká'an-de: Ma kúu jaá koyo-ró núu kí'in-rî. Á ka'ni-dé máá-de ja súan. Achí-de.

23 Te nî ka'an-ya jíin-de: Máá-ró íchi véé vái koyo-ró, te ruu chî onde nuu súkún vái-rî. Máá-ró kákuu cháa ñuyivi yá'a, ko ruu nasu cháa ñuyivi yá'a kúu-rî.

24 Ja yúan ni ká'an-rî jíin-ró, ja ndíso-ró kuáchi-ró kúu-ro. Chî nú tú kákandíja-ró ja máá-rí kúu I'a, te kundiso ná'in-ró kuáchi-ró kúu-ro. Achí-ya.

25 Te nî kaka'an-de jíin-yá: Te róó, ndé cháa kúu-ró, áchí-de. Yúan-na te nî ka'an Jesús jíin-de: Máá-rí kúu ja ní ka'an-rî jíin-ró ondé xnáñúu.

26 Te sikí máá-ró ío kua'a-gá tu'un ka'an-rî, jíin ja kána jíin-rí nuu-ro. Ko I'a nî tájí rúu vai-rî kúu I'a ndaa. Te tu'un ká'an-rî nuu ñuyivi yá'a kúu tu'un nî jini so'o-rî nî ka'an máá-yá. Achí-ya.

27 Ko tú ni káju'ku'un inî-de ja ká'an-ya tú'un máá Táa-yo jíin-de.

28 Yúan-na te nî ka'an Jesús: Ondé nú nî kajata kaa-ró máá Sé'e cháa, yúan-na te kunj-ro ja máá-rí kúu, te tú nañun sá'a-rî ja máá-rí, chî ká'an-rî tu'un nî stá'an máá Táa-rî nuu-rí.

29 Chî I'a nî tájí rúu vai-rî kánchaa-ya jíin-rí. Tú xndóo-ya rúu, chî sá'a ná'in-rí tíñu játa'an inî máá-yá. Achí-ya.

30 Te ja ní ka'an-ya tú'un yá'a, te kua'a xáan-dé nî kákandíja-de-ya.

Sé'e Dios jíin sé'e kui'na

31 Te nî ka'an Jesús jíin cháa judío ja kákandíja-ún: Te nú kendoo nî'in-ró jíin tú'un-rî, te kuu-ró cháa skuá'a ndíja jíin-rí.

32 Te juku'un inî-ro jíin tú'un ndaa, te koo libre-ro sá'a tu'un ndaa-ún. Achí-ya.

33 Te nî kaka'an-de jíin-yá: Tata Abraham kákuu-rî, te tú kájatíñu kuti-rí nuu ní ñin ñayivi. Naja ká'an-ro: Koo libre-ro, áchí-de.

34 Te nî ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-rî jíin-ró, ja táka cháa sá'a kuáchi, máni mozo kuáchi kúu-de.

35 Te ñin mozo, tú kéndoo-de inî ve'e ní káni, ko se'e, chî kéndoo-i inî ve'e ní káni.

36 Núsáa te nú koo libre-ro sá'a máá Sé'e, te a nî kákuu libre ndíja-ró.

37 A jini-rî ja ñin tata Abraham kákuu-ró, ko ka'ni-ro rúu kákuu-ro, chî tú káchu'un inî-ro tú'un ká'an-rî.

38 Ruu ká'an-rî tu'un nî jini-rî nuu Táa-rî. Te suni máá-ró kásá'a-ró tíñu nî kajini so'o-ró núu táa máá-ró. Achí-ya.

39 Te nî kaka'an-de: Táa-rî kúu Abraham, áchí-de. Te nî ka'an Jesús: Te nú se'e Abraham kákuu-ró núu, te tíñu nî sá'a Abraham suni sá'a máá-ró núu.

40 Nî jini so'o-rî tu'un ndaa nuu Dios, te nî ka'an-rî tu'un-ún jíin-ró. Ko máá-ró, kákuu-ró ká'ni-ro rúu. Ko nasu tíñu súan ní sá'a Abraham.

41 Máá-ró kásá'a-ró tíñu máá táa-ro, áchí-ya jíin-de. Yúan-na te nî kaka'an-de: Máá-rí, tú ní kákaku téné-rí. Ío ñin-ni táa-rî. Dios kúu-ya. Achí-de.

42 Te nî ka'an Jesús: Te nú táa-ro kúu Dios, te kumanj ndíja-ró jíin-rí núu. Chî onde nuu Dios nî kenda-rî. Na tú vai-rî ja máá-rí, chî máá-yá nî tájí-yá ruu vai-rî.

43 Naja tú káju'ku'un inî-ro tú'un ká'an-rî núsáa. Kuáchi ja tú kákanda-ró kúni so'o-ró tú'un-rî.

⁴⁴ Máá-ró kákuu se'e táa-ro kuí'na. Te skíkuu-ró tíñu kuní táa-ro kákuu-ro. Máá-de, nì ja'ni-dé ndiyi onde xnañúú. Te tú ní kándij nì'in-de jíin tú'un ndaa, chì tú kuti ní ìn tú'un ndaa ñú'un inì-de. Te nú ká'an-de tu'un xndá'ú, tu'un máá-de ká'an-de, chì ja xndá'ú ñáá kúu-de. Te onde chij máá-de káku taká tu'un tú'ún.

⁴⁵ Ko ruu, ká'an-rì tu'un ndaa. Te ja yúan tú kákandija-ró rúu.

⁴⁶ Ndé ìn róo ndini'in kuachi sikì-rì núsáá. Te nú ká'an ndaa-rì, naja tú kákandija-ró rúu.

⁴⁷ Ñayivi kákuu se'e Dios, káchu'un inì-i tu'un Dios. Ja yúan tú káchu'un inì máá-ró, chì nasu se'e Dios kákuu-ró, áchì-ya jíin-de.

⁴⁸ Yúan-na te nì kaka'an chaa judío: Ndaa káka'an-rì ja cháa ñuu Samaria kúu-ró, te tá'an-ro tachí, áchì-de jíin-yá.

⁴⁹ Te nì ka'an Jesús: Tú tá'an-rì tachì, chì sua jándatu-rì nuu Táa-rì. Te máá-ró tú káka'an jíin'ún-ró jíin-rì.

⁵⁰ Te tú ndúkú-rì ja nduñá'nu-rì. Dios kúu I'a sá'a, te ndé'é-yá ndasa káa.

⁵¹ Jandáa ká'an-rì jíin-ró: Nú ndé ñayivi skíkuu tu'un ká'an-rì, ma kúu kuti-í. Achí-ya.

⁵² Te chaa judío, nì kaka'an-de: Vina te nì kajinì-rì ja tá'an-ro tachí. Abraham jíin cháa kájani tu'un Dios, nì kaji'i-de. Te róo áchì-ro: Ja skíkuu tu'un ká'an-rì, ma kúu kuti.

⁵³ Nì jíi' táa-yo Abraham. Te ñá'nu-ga kúu-ró vása máá-de náún. Te suni nì kaji'i chaa nì jani tu'un onde sáa, te ndé chaa sá'a-ró máá-ró núsáá. Achí-de jíin-yá.

⁵⁴ Te nì ka'an Jesús: Te nú ruu sáñá'nu-rì máá-rì, te nduñá'nu sáni-rì núú. Máá Táa-rì kúu I'a sáñá'nu ruu. Te máá-ró káka'an-ro ja I'a-ún kúu Dios máá-ró.

⁵⁵ Te tú kájinì kuti-ro núu-yá. Ko ruu, chì jinì-rì nuu-yá. Nú ká'an-rì jíin-ró já tú jinì-rì-ya, te kuu-rì chaa xndá'ú ñáá nátu'un máá-ró jiná'an-ró núú. Ko jinì ndija-rì-ya. Te skíkuu-rì tu'un ká'an-ya.

⁵⁶ Táa-ro Abraham, nì kusij inì-de kunì-de kivì cháa-rì. Te a nì jinì-de. Te a nì kusij inì-de. Achí-ya.

⁵⁷ Yúan-na te nì kaka'an chaa judío jíin-yá: Aa, ni té koo-ga-ro úu xiko uxì kuia, te a nì jinì-ro núu Abraham náún, áchì-de.

⁵⁸ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-rì jíin-ró: A ío-rì onde ná té kaku-ga Abraham, áchì-ya.

⁵⁹ Yúan-na te nì káki'in-de yuu já kuá'a-de-ya. Ko máá Jesús nì sa'í-ni-ya. Te nì kenda-ya inì ve'e ij. Te nì ja'a-ya sava ma'ñú-de, te kua'an-ni-ya.

9

Chaa nì kaku kuáá

¹ Te nini kua'an-ya, te nì jinì-ya núu ìn chaa kuáá onde kivì ní kaku-de.

² Te chaa káskuá'a jíin-yá, nì kajiká tu'un-de-ya: Maestro, naja ní kaku kuáá cháa yá'a. Kuachi máá-de xí kuáchi táa-de kúu náún, áchì-de.

³ Te nì ka'an Jesús: Nasu kuáchi máá-de, nì nasu kuáchi táa-de kúu. Chì sua ja ná sátiñu ndijin Dios jíin-de.

⁴ Kánúú sá'a-rì tíñu I'a nì tájì rúu vai-rì, nini ío ndúú. Chì nú ná kuáa, te ma kúu sátiñu-yó.

⁵ Nini kánde-rì inì ñuyivi, te luz ñuyivi kúu-rì. Achí-ya.

⁶ Súan nì ka'an-ya. Te nì tivì s'í-ví-yá nuu ñú'un. Te nì sá'a-ya ndé'yu jíin tisi'ví-yá-ún. Te nì jíi'-yá nde'yu-ún sikì ndúchi cháa kuáá-ún.

⁷ Te nì ka'an-ya jíin-de: Kuá'an, te nakiti nuu-ro inì pila Siloé (ja kuní ka'an, ndajá'a). Te nì kee-de kua'an-de. Te nì nakiti nuu-dé, te nì ndundijin-ni nuu-dé vai ndii-de.

⁸ Yúan-na te taká tá'an-de, jíin taká ja á nì kajinì ja cháa kuáá kúu-de núú, nì kajiká tu'un tá'an: Á nasu cháa yá'a kúu ja ncháa-ni te jikán caridad núú, áchì.

⁹ Te sava nì kaka'an: Suu-de kúu, áchì. Te sava tuku nì kaka'an: Súan jíto-de nátu'un chaa-ún, áchì. Ko máá-de nì ka'an-de: Máá-rì kúu, áchì-de.

¹⁰ Yúan-na te nì kajiká tu'un-ún-de: Ndasa nì nanuñá nduchi-ro núsáá, áchì.

¹¹ Te nì ka'an-de: Ìn chaa nání Jesús, nì sá'a-de nde'yu. Te nì jíi'-dé nduchi-rì. Te nì ka'an-de jíin-rì: Kuá'an nuu pila Siloé, te nakiti nuu-ro, áchì-de. Te nì ja'an-rì, te nì nakiti nuu-rì, te nì ndundijin-ni nuu-rì, áchì-de.

¹² Yúan-na te nì kaka'an jíin-de: Ndéñu kánde chaa-ún, áchì. Te nì ka'an-de: Na kútuní, áchì-de.

¹³ Yúan-na te nì kajanchaka chaa nì kakuáá-ún nuu fariseo.

¹⁴ Te kivì ndéatú kúu kivì ní sá'a Jesús nde'yu-ún ja ní nakuña-ya ndúchi-dé.

¹⁵ Te fariseo, suni nì kajiká tu'un ndasa nì ndundijin nuu-dé. Te nì ka'an-de jíin: Nì jíi'-dé nde'yu sikì ndúchi-rì, te ní nakiti nuu-rì, te nì ndundijin-ni nuu-rì, áchì-de.

¹⁶ Yúan-na te sava fariseo ñi kaka'an: Chaa-ún, nasu onde nuu Dios vai-de, chi tú chiñú'ún-de kivi ndetátú, áchi. Ko ñi kaka'an sava-ga: Nú ñn chaa ío kuachi kúu-de, te ndasa kuu sá'a-de taká tuni yá'a, áchi. Te ñi kastátá'an máá jíná'an.

¹⁷ Te ñi kaka'an tuku jín chaa kuáá-ún: Róo, ñaún kachí-ro siki chaa ñi nakuña nduchi-ro núsáa, áchi. Te máa-de ñi ka'an-de: ñn chaa jáni tu'un Dios kúu-de, áchi-de.

¹⁸ Ko tú ní kákandja judío ja á ñi ndundijin nuu-dé ni ja ní kuu-de chaa kuáá núú. Te ñi kakana xinj táa náa chaa ja ní ndundijin nuu.

¹⁹ Te ñi kajika tu'un-ún-de: Yá'a kúu se'e-ró, ja ní kaku kuáá kaka'an-ro náún. Núsáa te ndasa ñi ndundijin nduchi-dé vina, áchi.

²⁰ Te ñi kaka'an táa-de: Kájinj-ri ja chaa yá'a kúu se'e-ri, ja ní kaku kuáá núú.

²¹ Ko tú kajini-ri ndasa ñi ndundijin nuu-dé vina. Ni tú kájinj-ri ndé chaa ñi nakuña nduchi-dé. Kaka tu'un máa-ró-de, chi chaa ñá'nu kúu-de, te ná kástu'ún máa-de ja máa-de. Achí-de.

²² Súan ñi kaka'an táa-de, chi káyú'ú-de kájito-de judío. Chi judío, a ñi kasándaaj ja nú ndé ñayivi ká'an ndaa ja máa-yá kúu Cristo, te kiñi'in-i ki'in-i yatá vé'e sinagoga.

²³ Ja yúan ní kaka'an táa-de: A ñá'nu-de, kaka tu'un máa-ró-de, áchi-de.

²⁴ Yúan-na te inga jinu ñi kakana xinj chaa ñi kakuáá-ún. Te ñi kaka'an jín-de: Ná nákana jaa-ró Dios, chi chaa yúan a kájinj-yo ja chaa ío kuachi kúu-de, áchi.

²⁵ Yúan-na te máa-de ñi ka'an-de: Nú ío kuachi-de xí ñaún, tú jinj-ri. Ko ío ñn ja jinj-ri. Chi chaa kuáá ní kuu-ri núú, te vina ñi ndundijin nuu-ri. Achí-de.

²⁶ Te ñi kajika tu'un tuku-de: Ndasa ñi sá'a-de jín-ró. Ndasa ñi nakuña-de nduchi-ro núsáa vii. Achí.

²⁷ Te ñi ka'an-de jín: A ñi kuu ñi kastu'ún-ri nuu-ro te tú káchu'un inj-ro. Naja kákuni-ro kúni so'o-ró ingá jínu. Suni skuá'a-ró jín-de kákuni-ro náún. Achí-de.

²⁸ Te ñi kakitj inj nuu-dé. Te ñi kaka'an jín-de: Máa-ró skuá'a-ró jín-de. Ko ruu, chi káskuá'a-ri tu'un Moisés.

²⁹ Kájinj-ri ja ní ka'an Dios jín Moisés. Ko chaa jian, tú kájinj-ri ndénu vai-de, áchi.

³⁰ Te ñi ka'an máa chaa-un: Náa inj-ri ja súan kaka'an-ro, chi vasa ñi nakuña-de nduchi-ri te tú kájinj-ro ndénu vai-de.

³¹ Te a kájinj-ro ja Dios tú jini so'o-ya ká'an ñayivi ío kuachi. Ko nú ndé ñn ñayivi chiñú'ún-i Dios te sá'a-i ja kuni-ya, nuu ñayivi-ún jini so'o-ya.

³² Ondé ñi vai-yó ña tú ní kájinj so'o kuti-yo ja ñn chaa nakuña-de nduchi ingá chaa ñi kaku kuáá.

³³ Te chaa yúan, nú tú vai-de onde nuu Dios, te ma kúu kuti sá'a-de núú. Achí-de.

³⁴ Te ñi kaka'an judío: Róo, chi ío kuachi-ró onde kivi ní kaku-ró, te stá'an-ro tu'un nuu máa-ri náún, áchi jín-de. Te ñi kakeñi'in-de kua'an-de.

³⁵ Te ñi jini tu'un Jesús ja ní kakeñi'in-de kua'an-de, te ñi nani'in-yá-de. Te ñi ka'an-ya jín-de: Á kándja-ró Sé'e Dios, áchi-ya.

³⁶ Te ñi ka'an-de: Ndé chaa kúu-de náva'a kandja-ná-de vii, táta, áchi-de.

³⁷ Te ñi ka'an Jesús jín-de: A ñi jinj-ro núu-yá. Te chaa ká'an jín-ró, máa-yá kúu, áchi-ya.

³⁸ Te ñi ka'an-de: Kándja-ná Táta, áchi-de, te ñi chiñú'ún-de-ya.

³⁹ Te ñi ka'an Jesús: Vai-ri inj ñuyivi yá'a ja náku-xndú-ri siki ñayivi. Náva'a taká ja kakuáa, te ndundijin nuu, te taká ja ndijin nuu, te kukuáa. Achí-ya.

⁴⁰ Te ká'jin sava fariseo jín-yá. Te ñi kajini so'o tu'un yá'a. Te ñi kaka'an jín-yá: Suni chaa kuáá kakuu-ri náún, áchi.

⁴¹ Te ñi ka'an Jesús jín: Nú chaa kuáá kakuu-ró, te ma kóo kuachi-ró núú. Ko vina chi ñi kaka'an-ro, kájinj-ri, áchi-ro, te ja yúan kéndoo kuachi-ró jín-ró.

10

Tu'un máa-yá jín rií

¹ Jandáa ká'an-ri jín-ró: Nú ndé chaa tú kivi-de ichi yújakú rií, chi sasua kaa-de kivi-de inga lado, chaa-ún kúu natoo jín ñáku'úná.

² Ko chaa kivi ichi yuxé'é, chaa-ún kúu chaa ndíto rií.

³ Te chaa ndíto yuxé'é, júña-de yuxé'é já kivi chaa-ún. Te rií-ún, kájinj so'o-ti ja ká'an-de. Te kána-de xinj rií máa-de jín sí'vi-ti, te kíñi'in-de-ti.

⁴ Te nú ñi kiñi'in-de taká rií máa-de, te yóxnúú-de nuu-ti. Te máa rií-ún káindikj-ti-dé, chi kánakunj-ti ká'an-de.

⁵ Ko ma kúndikj-ti yatá ñn chaa jiká, chi sua kunu-ti kóto-ti-dé, chi tú kájinj-ti modo ká'an chaa jiká-ún, áchi-ya.

⁶ Nĩ ka'an Jesús tu'un yátá yá'a jíin-de. Ko tú ní kájuku'un ini-de jíin tú'un nĩ ka'an-ya jíin-de.

⁷ Te nĩ ka'an tuku Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró: Máá-rí kúu nátu'un yujákú ríi.

⁸ Taká cháa nĩ kikoyo xna'an-ga vása ní chaá-ri, ñatóó jíin ñáku'i ná kákuu-de, ko tú ní kájandatú ríi-ún modo nĩ kaka'an-de.

⁹ Máá-rí kúu nátu'un máá yúx'é. Nú ndé ñayivi kivi ichi-rí, kaku-i. Te kivi-i te ndenda-i, te nĩ in-í ichá kee-í.

¹⁰ In ñáku'i ná, máni ja sáku'i ná-de, te ka'ni-dé, te xnáa-dé vai-de. Ko ruu, chi vai-ri ja ná kúchaku-i, te suni kuchaku jíin'ún-i.

¹¹ Máá-rí kúu l'a ndíto va'a ríi. Nú ndé cháa ndíto va'a-de ríi, cháa-ún koto-de-ti vasa kuu-de jíin-ti.

¹² Ko in cháa kí'in ya'u, tú ndíto va'a-de ríi, chí nasu ríi máa-de kákuu-ti. Te nú nĩ jini-de ja vái yi'i, te xndóo-de ríi katíin-ún-ti, te skuní jo ríi.

¹³ Te cháa kí'in ya'u-ún, jinu-de, chí máni cháa kí'in ya'u kúu-de, te tú kúndá'ú ini-de ríi.

¹⁴ Máá-rí kúu l'a ndíto va'a ríi. Te jini-ri nuu taká ríi-ri. Te máa-ti, kájin-ti rúu.

¹⁵ Nátu'un máá Táa-ri jini-ya rúu, te máá-rí jini-ri nuu Táa-ri. Te cháa ini-ri kuu-ri ja ríi-ri.

¹⁶ Suni ñáva'a-ri yaku-ga ríi. Ko sún sún jakú ká'jin-ti. Te jinu fú'ún ja kík'in-ri kiti-ún, te kuni so'o-ti tú'un ká'an-ri. Te koo in-ni tikú nĩ-ti. Te in-ni ja koto-ti.

¹⁷ Kúndá'ú ini Táa-ri ruu, chí cháa ini-ri kuu-ri náva'a naschaku-ri máá-rí.

¹⁸ Nĩ in ma kúu ka'ni rúu, chí máá-rí kúu ja já'a tu'un kuu-ri. Nú kuni-ri, te kuu kuu-ri, te nú kuni-ri, te kuu nachaku-ri, chí súan ío fuerza-ri. Tiñu yá'a nĩ tá'ú máá Táa-ri nuu-ri. Achí-ya.

¹⁹ Te judío nĩ kastátá'an tuku sikí tú'un yá'a.

²⁰ Te kua'a, ní kaka'an: Tá'an-de tachí kíni, te kátachí-dé. Naja kájin so'o-ró tú'un ká'an-de, áchí.

²¹ Te sava-ga nĩ kaka'an: Nasu tú'un cháa kátachí ká'an-de. Kuu nakuña in tachí kíni nduchi cháa kuáa náun. Achí.

Sikí ja kiti ini judío nuu Jesús

²² Te nĩ kuu kivi víko ja ndúndoo ndatíñu ini ñuu Jerusalén. Te tiempo viko vjín kúu.

²³ Te Jesús, kua'an-ya, vai-ya ini ve'e ii, ini portal Salomón.

²⁴ Te cháa judío, nĩ kandutiyú-de nuu-yá. Te nĩ kaka'an-de jíin-yá: Nasa kivi sténdatu-ró ini-ri. Te nú máá-ró kúu Cristo, kachí káji núu-ri jíná'an-ri, áchí-de.

²⁵ Te nĩ ka'an Jesús jíin-de: A nĩ kastu'ún-ri nuu-ro te tú kákandíja-ró. Taká tiñu ja sá'a-ri jíin sí'ví Táa-ri, yúan kúu ja káka'an ndaa tu'un-ri.

²⁶ Tú kákandíja-ró, chí nasu ríi máá-rí kákuu-ró, nátu'un nĩ ka'an-ri jíin-ró.

²⁷ Ríi-ri, chí kájandatú-ti tú'un ká'an-ri. Te máá-rí jini-ri-ti jíná'an-ti, te káindikín-ti rúu.

²⁸ Te kuchaku-ti ní káni sá'a-ri. Te ma náa kúti-ti. Te ni in ñayivi ma kúu kuanchaa-i-ti ndá'a-ri.

²⁹ Máá Táa-ri nĩ ja'a-ya-ti nuu-ri. Te ñá'nu-ga kúu-ya vása taká ñayivi. Te tú ni in ñayivi kúu kuanchaa-i-ti ndá'a Táa-ri.

³⁰ Máá-ri jíin Táa-ri, in-ni kákuu-ri, áchí-ya.

³¹ Yúan-na te cháa judío, nĩ káki'in tuku-de yuu ja kuá'a-de-ya.

³² Te nĩ ka'an Jesús jíin-de: Nĩ stá'an-ri kua'a tiñu va'a nuu-ro cuenta Táa-ri. Kuachi ndé in tiñu-ún kúu ja kuá'a-ró yúu rúu níksáá. Achí-ya.

³³ Te nĩ kaka'an cháa judío: Nasu síksá tiñu va'a kúu ja kuá'a-yó yúu róó, chí kuachi ja ká'an ndiva'a-ró. Chí róó, cháa kúu-ró. Te sá'a-ró ja Dios kúu-ró. Achí-de jíin-yá.

³⁴ Te nĩ ka'an Jesús: Á nasu yóso tú'un núu ley máá-ró: Nĩ ka'an-ri ja súni Dios kákuu-ró, áchí.

³⁵ Chi nĩ táji Dios tu'un-ya kuá'an nuu sáva cháa. Te nĩ skúnáni-yá-de Dios. Te ma kúu ské'ichi-yo tutú ii.

³⁶ Núsáa te naja káka'an máá-ró ja tú'un ndiva'a kúu ja ní ka'an-ri ja Sé-e Dios kúu-ri. Chí máá Táa-ri nĩ teta'an ndoo-ya rúu, te nĩ táji-yá ruu vai-ri.

³⁷ Te nú tú sá'a-ri tiñu Táa-ri, ma kándíja-ró rúu.

³⁸ Ko nú sá'a-ri, vasa tú kándíja-ró rúu, ko ná kándíja-ró tiñu-ún náva'a kuni-ro te kándíja-ró ja máá Táa-ri kánchaa-ya jíin-ri, te máá-rí jíin máá Táa-ri, áchí-ya jíin-de.

³⁹ Yúan-na te ingá jinu kándúku ndé-de katíin-de-ya. Ko nĩ kuxio-ya núu-dé kua'an-ya.

⁴⁰ Te nĩ naxío káva Jesús kua'an-ya ingá lado yucha Jordán, nuu ní skuánducha núu Juan. Te nĩ kanchaa-ya yúan.

41 Te n̄i kikoyo kua'a xáan ñáyivi núu-yá. Te n̄i kaka'an-i: Juan, jandáa tú ní sá'a-de ni ñn tunj. Ko ío ndaa táká tu'un n̄i ka'an-de cuenta cháa yá'a. Achí-i.

42 Te kua'a xáan-i n̄i kakandija-i-ya yúan.

11

Já ní nachaku Lázaro

1 Te kú'u ñn cháa nání Lázaro ñuu Betania, nuu kúu ñuu María jín kú'u-ña Marta.

2 Te María-ún kúu ja ní chí'i aceite máá jíto'o-yo, te n̄i nasi'ichi-ña já'a-yá jín fxi xiní-ña. Te cháa kú'u-ún kúu kuá'a-ña Lázaro.

3 Te kuá'a-de-ún, n̄i katáji-ña tú'un kua'an nuu-yá: Táta, kuni so'o-ní, cháa ja maní-ní jín, kú'u-de, áchí-ña.

4 Te n̄i jini so'o Jesús. Te n̄i ka'an-ya: Kue'e yá'a, nasu kué'e kuu-de kúu. Chí sua sá'a ja ná nákana jaa-i Dios, náv'a nduñá'nu Se'e Dios sá'a máá kué'e-ún. Achí-ya.

5 Te kúmanj Jesús jín Marta jín kú'u-ña jín Lázaro.

6 Te nuu ní jini tu'un-ya já kú'u-de, te n̄i kendoo-ya yúan uu kivi núu kánchaa-ya-un.

7 Yuán-na, te n̄i ka'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá: Ná kí'on ñúu Judea inga jínu, áchí-ya.

8 Te cháa káskuá'a-ún n̄i kaka'an-de jín-yá: Maestro, vina a kándúkú ndéé cháa judío kuá'a-de yuu ní. Te inga jínu kí'in-ní yúan náún. Achí-de.

9 Te n̄i ka'an Jesús: Á tú ío uxj uu hora ñn ncháka. Cháa ja jíka ndúú, tú skáchi'i-de ja'a-dé, chí kúndijin nuu-dé ñuyívi yá'a.

10 Ko cháa jíka akuáa, skáchi'i-de ja'a-dé, chí tú kúndijin nuu-dé, áchí-ya.

11 Súan n̄i ka'an-ya. Te vása ní ka'an tuku-ya jín-de: Amigo-yo Lázaro kixí-de. Kí'in-rj ja xndúkoo-rj-de nuu kixí-de. Achí-ya.

12 Yúan-na te n̄i kaka'an cháa káskuá'a jín-yá: Táta, nú kixí-de te nduva'a-de, áchí-de.

13 Ko súan n̄i ka'an Jesús ja á n̄i jí'i-de. Te máá-de n̄i kajani iní-de ja kixí ndija-de.

14 Yúan-na te n̄i ka'an káji Jesús jín-de: A n̄i jí'i Lázaro, áchí-ya.

15 Te kúsi iní-rj ja róo jíná'an-ró, ja tú ní kánchaa-rj yúan, náv'a'a kandija-ró. Ko vina ná kí'on núu-dé. Achí-ya.

16 Yúan-na te Tomás, cháa nání Dídimó, n̄i ka'an-de jín tá'an-de, cháa káskuá'a: Suni ná kí'in-yo náv'a'a ná kúu ta'an-yo jín-de, áchí-de.

17 Te n̄i cháa Jesús, te n̄i jini-ya já ní kuu kuun kivi já á n̄i yuji Lázaro.

18 Te ñuu Betania kánchaa yani jín ñúu Jerusalén, nátu'un uní kilómetro suu súan-ni kúu.

19 Te kua'a ñáyivi judío, n̄i kikoyo-i nuu Marta jín núu María, ja káka'an-i tu'un ndéé iní jín-ña já kuá'a-ña.

20 Yúan-na te n̄i jini tu'un Marta ja vái Jesús. Te n̄i kenda-ña kuáta'an-ña-yá. Ko María, n̄i kendoo-ña iní ve'e.

21 Te n̄i ka'an Marta jín Jesús: Táta, nú ní kánchaa-ní yá'a te ma kúu kuá'a-ná núu.

22 Te suni vina jini-ná ja táká ja jikán-ní nuu Dios, te kuá'a-ya núu-ní, áchí-ña.

23 Te n̄i ka'an Jesús jín-ña: Nachaku kuá'a-ró, áchí-ya.

24 Te n̄i ka'an Marta jín-yá: A jini-ná ja náchaku-de kivi náchaku táká ndiyi onde ná jínu ñuyívi, áchí-ña.

25 Te n̄i ka'an Jesús: Máá-rí kúu I'a sá'a ja náchaku jín já kúchaku ní káni. Ja kándija ruu, vasa a n̄i jí'i, ko nachaku.

26 Te nú ndé ñáyivi chakú-i te kándija-i ruu, ma kúu kuti-i. Á kándija-ró tú'un yá'a xí túu. Achí-ya jín-ña.

27 Te n̄i ka'an-ña jín-yá: Jaan Táta. A n̄i kándija-ná ja máá-ní kúu Cristo, Se'e Dios, ja kí iní ñuyívi, áchí-ña.

28 Te súan n̄i ka'an-ña. Te n̄i kee-ña kuá'an-ña. Te n̄i kana sa'í-ña xiní kú'u-ña María: Máá Maestro, a n̄i cháa-ya, te kána-ya xiní-ro, áchí-ña.

29 Te María, ja ní jini so'o-ña, n̄i ndukuñi yachi-ña, te kua'an-ña núu-yá.

30 Ko Jesús, té jaa-ga-ya onde ñuu, chí n̄i ndoo-ní-ya kánchaa-ya núu ní jata'an Marta-ún-ya.

31 Te káxiukú ñáyivi judío iní ve'e jín María, káka'an-i tu'un ndéé iní jín-ña. Te n̄i kajini-i ja ní ndukuñi yachi-ña kuá'an-ña. Te n̄i kajindikin-i-ña, chí n̄i kaka'an-i: Onde yuvé'e añú kuánde'e-ña yúan.

32 Ko ní jaa María nuu kánchaa Jesús. Te n̄i jini-ña núu-yá. Te n̄i jukuñi jíi-ña núu já'a-yá. Te n̄i ka'an-ña jín-yá: Táta, nú ní kánchaa-ní yá'a, te ma kúu kuá'a-ná núu, áchí-ña.

33 Yúan-na te n̄i jini Jesús ja ndé'e-ña jín já kánde'e ñáyivi judío vaj koyo jín-ña. Te n̄i jaka nuu iní-ya. Te n̄i nduku'a iní-ya.

34 Te n̄i ka'an-ya: Ndénu ní chindee-ró-de, áchí-ya. Te n̄i kaka'an-ña jín-yá: Ña'an-ní te kunj-ní, áchí-ña.

³⁵ Te nì nde'e Jesús.

³⁶ Yúan-na te nì kaka'an ñayivi judío: Nde'é ná xáan ní kundá'ú inì-de cháa-ún, áchí-i.

³⁷ Ko nì kaka'an sava-i: Bueno nì nakuña cháa yá'a nduchi chaa kuáa. Á tú ní kuu sá'a-de ja má kúu Lázaro núu, áchí-i.

³⁸ Te nì ndukuí'a tuku inì Jesús. Te nì cháa-ya yúv'e añú-ún. Te ñn yaú kava kúu. Te jiká yú'u yaú-ún ndasú ñn yuu.

³⁹ Te nì ka'an Jesús: Chaxio yuu jían jína'an-ró, áchí-ya. Te Marta, ku'a cháa nì jí'i-ún, nì ka'an-ña jíin-yá: Táta, a já'an xiko-de, chí a nì kuu kuun kivi yínduji-de, áchí-ña.

⁴⁰ Te nì ka'an Jesús jíin-ña: Nasu ní ka'an-rì jíin-ró ja nú kándija-ró te kunì-ro já ndúñá'nu Dios náún, áchí-ya.

⁴¹ Yúan-na te nì ka'chaxio-i yuu núu kánde ndiyi-ún. Te Jesús, nì ndakoto-ni-ya íchi ándívi. Te nì ka'an-ya: Táta, ná kúta'u-ná nuu-ní ja jíni so'o-ní tu'un ká'an-ná.

⁴² Te jíiní-ná ja jíni so'o ná'ín-ní tu'un ká'an-ná, ko ká'jin kua'a ñáyivi yá'a. Ja yúan súan nì ka'an-ná náva'a ná kándija-i ja máa-ní nì táji-ní náa vai-ná, Achí-ya.

⁴³ Te súan nì ka'an-ya. Te nì ka'an jaa-ya: Lázaro, ña'an tikenda, áchí-ya.

⁴⁴ Te cháa ja á nì jí'i, nì kenda-de, te yisúkun ndá'a-dé sí'in-de jíin sá'ma cinta. Te nuu-dé yisúkun ñn sa'ma. Te nì ka'an Jesús jíin-i: Ndáji-de, te sí'a-ro-dé ná kí'in-de, áchí-ya.

⁴⁵ Yúan-na te kua'a ñáyivi judío ja ní kikoyo nuu María-ún, nì ka'kandija-i-ya. Chi nì kajini-i tiñu nì sá'a Jesús.

⁴⁶ Ko sava-i nì kaja'an-i nuu cháa fariseo. Te nì kaka'stu'ún-i ndasa nì sá'a Jesús.

Ja ní kanatiñ tu'un tá'an sikí Jesús

⁴⁷ Yúan-na te sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, nì ka'kututú-de. Te nì kanda'tu'ún-de: Ndasá sá'a-yó, chí cháa yá'a xaan sá'a-de tuni.

⁴⁸ Chí nú sí'a-yo-dé, te ndivii ñáyivi kándija-i. Te cha'koyo cháa ñuu Roma, te xnáa-dé ñuu-yo onde jíin ñáyivi-yo, áchí-de.

⁴⁹ Te ñn tá'an-de nání-de Caifás, cháa-ún kúu-de máa sutú ñá'nu-ga kuia-ún, nì ka'an-de jíin: Róo tú kájiní kuti-ro.

⁵⁰ Nì tú káju'ún inì-ro ja kánúu kúu ñn cháa ja sikí ñáyivi, nasu já náa ndivii ñáyivi jíiná'an-i, áchí-de.

⁵¹ Ko tu'un yá'a, na tú ní ka'an-de ja máa-de. Chí ja kúu-de máa sutú ñá'nu-ga kuia-ún, te nì jani-de tu'un ja kúu Jesús ja sikí ñáyivi.

⁵² Te nasu máa ñn ja ñáyivi yúan, chí suni ja nástutú-yá se'e Dios ja ní kajicha nuu-i jíiná'an-i.

⁵³ Yúan-na te onde kivi-ún nì kanda'tu'ún-de ja ká'ni-dé-ya.

⁵⁴ Yúan-na te tuká ní jika ndijin Jesús nuu cháa judío, chí nì kenda-ya yúan kua'an-ya ñn ñuu nání Efraín nuu ío yani ñu'un té'é. Te nì kendo-ya yúan jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

⁵⁵ Te a nì kuyani viko Pascua ñáyivi judío. Te kua'a-i ní ka'kaa-i kua'an-i ñuu Jerusalén, náva'a sándo-i máa-i xna'an-ga vasa kéj'á viko Pascua.

⁵⁶ Te kánandúkú-i Jesús. Te kájiká tu'un tá'an-i inì ve'e i: Ndasá jáni inì-ro. Chaa-de viko yá'a xí túu. Achí-i.

⁵⁷ Te sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, nì kátá'ú-de tiñu ja nú ndé ñn-i jíin-i ndény kánde-ya, ná kástu'ún-i náva'a tiin-de-ya.

12

Ja ní jí'i María ja'a Jesús jíin perfume

¹ Te ñnu kivi já té kej'á-ga viko Pascua, te nì cháa Jesús ñuu Betania nuu kánchaa Lázaro cháa nì jí'i te nì nachaku-de ja ní kuu-de ndiyi núu.

² Te nì kajá'a-de ndeyu ní kuxini-ya yúan. Te Marta nì jani-ña kó'o. Te Lázaro kúu ñn cháa yé stáa jíin-yá.

³ Yúan-na te nì kí'in María ñn libra perfume ita nardo ja ncháa ya'u. Te nì jí'i-ña ja'a Jesús, te nì nasi'ichí-ña já'a-yá jíin íxi-ña. Te ní iní ve'e-ún, nì jicha xiko perfume.

⁴ Te ñn cháa skuá'a jíin-yá, nání-de Judas Iscariote, se'e Simón, te kuu-de cháa nastúu-de-ya. Te nì ka'an-de:

⁵ Naja tú ní kuya'u perfume yá'a ja uní ciento peso, te kua'a-yó núu ñáyivi ndá'ú núu. Achí-de.

⁶ Súan nì ka'an-de, nasu já kundá'ú inì-de ñáyivi ndá'ú, chí sua cháa ku'ná ní kuu-de. Te nì kuu-de tesorero, te jánchaa-de ja kájakin-i-ún.

⁷ Yúan-na te nì ka'an Jesús: Sí'a-ña, chí sikí kivi yúji-rì kúu ja chíva'a-ña yá'a.

⁸ Chí nene káxiukú ñáyivi ndá'ú jíin-ró, ko ruu, na tú nene kánchaa-rì jíin-ró. Achí-ya.

⁹ Yúan-na te kua'a ñáyivi judío, nì kajini tu'un-i ja kánchaq-ya yúan. Te nì chakoyo-i. Ko nasu máá ñin Jesús vai nde'é-i, chí suni nde'é-i nuu Lázaro kákuni-i. Chí a nì j'i-de te nì nachaku-de.

¹⁰ Ko sutu ñá'nu, nì kandatu'un-de ja súni ka'ni-dé Lázaro.

¹¹ Chí kua'a ñáyivi judío, nì kenda-i kája'an-i, te kákandija-i nuu Jesús ja sikí Lázaro.

Ja ní káivi Jesús ñuu Jerusalén

¹² Te inga kivi xián, nì chakoyo kua'a ñáyivi víko-ún. Te nì kajini tu'un-i ja vái Jesús ñuu Jerusalén.

¹³ Te nì káki'in-i numa yukú ñuu. Te nì kenda koyo-i kuata'an-i-ya. Te nì kakana jaa-i: Xáan va'a I'a kúu-ya. Ná nákana jaa-yó-ya chí ndiso-ya tíñu máá Tatá Dios. Máá Rey ñáyivi Israel kúu-ya. Achí-i.

¹⁴ Te nì n'ín Jesús ñin burro jáá. Te nì jungoo-ya sikí-tí nátu'un ká'an tutu:

¹⁵ Sesí'í ñuu Sion, ma yú'ú-ro. Yá'a nde'é-ró vái Rey máá-ró, yóso-ya ñin burro jáá, áchí.

¹⁶ Onde xnáñúú te tú ní kájuku'un iní chaq kásku'a jíin-yá jíin tíñu yá'a. Ko onde ná nì nduñá'nu Jesús, yúan-na te vásá ní kanuku'un iní-de tu'un yóso sikí máá-yá, jíin ja ní kásá'a-de tíñu yá'a jíin-yá.

¹⁷ Te ñáyivi ká'jin jíin-yá, nì kaka'an ndaa-i ndasa nì kana-ya xiní Lázaro yuvé'e añú, te ndasa nì nachaku-de ja á nì j'i-de.

¹⁸ Ja yúán ní kenda koyo kua'a-gá-i, nì kajata'an-ya. Chí nì kajini tu'un-i ja ní sá'a-ya tuní yá'a.

¹⁹ Ko chaq fariseo nì kaka'an máá-de: Vina te a kájiní-yo ja má kúu kasu kuti-ro. Yúan nde'é-ró, ja ndívii ñáyivi kája'an-i yata-dé.

Ñáyivi ñuu Grecia ndúkú-i Jesús

²⁰ Te suni yaku ñáyivi ñuu Grecia nì kákaa-i kuachiñú'un-i kivi víko-ún.

²¹ Ñáyivi-ún, nì jakoyo-i nuu Felipe chaq ñuu Betsaida ndañú Galilea. Te nì kaka'an nda'ú-i jíin-de: Táta, nde'é-ná nuu Jesús kákuni-ná, áchí-i.

²² Te nì ja'an Felipe, nì kastu'un-de nuu Andrés. Yúan-na te Andrés jíin Felipe ndendúú nì kaka'stu'un-de nuu Jesús.

²³ Te nì ka'an Jesús jíin-de: A nì jaa hora ja nduñá'nu máá Sé'e chaq.

²⁴ Jandáa ká'an-rí jíin-ró, ja ñin nuní trigo nú tú jungava nuu ñú'un te kuú, te máá ñin-ni kendoo. Ko nú kuú, te kua'a xáan nuní nánda.

²⁵ Nú ndé chaq kúnda'ú iní-de máá-de, te naa-dé. Ko nú ndé chaq tú chíñú'un-de máá-de iní ñuyívi yá'a, te kuchaku-de ní káni.

²⁶ Nú ndé ñin chaq kuní kuatíñu nuu-rí, ná kúndikin-de ruu. Te nuu kúnchaq-rí yúan kúnchaq chaq játiñu nuu-rí-ún. Te nú ndé ñin-de játiñu-de nuu-rí, te koo ja jíñú'un Táa-rí nuu-dé.

²⁷ Te vina ndúkú'á iní-rí. Te á ka'an-rí: Táa, nama-ní náá nuu túndó'o hora yá'a, achí-rí xí tú. Ma kúu, chí ja sikí hora yá'a kúu ja vái-rí.

²⁸ Táa, ná nákana jaa-i ní sá'a-ní, áchí-ya jíin Dios. Yúan-na te ichi ándiví ní kenda ñin tu'un: A nì kanakana jaa-i ruu nì sá'a-rí. Te nakana jaa-i ruu inga jínu sá'a-rí, áchí.

²⁹ Te ñáyivi ká'jin yúan, nì kajini so'o-i te nì kaka'an-i ja tája kúu. Te sava-ga-i, nì kaka'an-i: Nì ka'an ñin ndaja'á Dios jíin-de, áchí-i.

³⁰ Te nì ka'an Jesús: Tú vai tu'un yá'a ja sikí rúu, chí sua ja máá-ró jíin'an-ró.

³¹ Vina kúu ja ndúni'in kuachi sikí ñuyívi yá'a. Vina kúu ja kenda ja kúñá'nu iní ñuyívi yá'a kí'in.

³² Te ruu, nú a nì ndita kaa-rí iní ñuyívi te kana-rí xiní ndívii ñáyivi kíkoyo-i nuu-rí, áchí-ya.

³³ Tu'un yá'a nì ka'an-ya ja stá'an-ya ndasa kuú-ya.

³⁴ Te nì kaka'an ñáyivi-ún jíin-yá: Kájiní-ná ja kéndoo Cristo ní káni, áchí tutu ley. Te naja ká'an-ní ja jínu ñú'un kuíta kaa máá Sé'e chaq núsáa. Te ndéja kúu máá Sé'e chaq-ún. Achí-i.

³⁵ Yúan-na te nì ka'an Jesús: Yaku-na kivi kúnchaq máá luz jíin-ró jíin'an-ró. Kaka nini ío ndijin náva'a tú kuñaa núu-ro. Chí chaq jika ñuñáa, na tú jiní-de ndénu kí'in-de.

Ja tú kákandija chaq judío

³⁶ Kandija nuu máá luz nini kánchaq-ya jíin-ró, náva'a ná ndúu-ró sé'e luz, áchí-ya jíin-i. Súan nì ka'an Jesús. Te nì kee-ya kuá'an-ya. Te nì sa'i-ni-ya núu-i jíin'an-i.

³⁷ Ko vasa nì sá'a-ya kuá'a tuní nuu-í, ko tú ní kákandija-i-ya.

³⁸ Náva'a skíkuu tu'un nì ka'an Isaias chaq nì jani tu'un Dios ja ní ka'an-de onde sáa: Táta, ndéja ní kandija tu'un nì ka'an-yo. Te ndéja ní jiní nuu fuerza máá Jító'o-yo, áchí.

³⁹ Ja yúán tú ní kúu kandija-i jíin'an-i, chí nì ka'an tuku Isaias:

⁴⁰ Nj sákuáá-ya ndúchi-í, te nj kundava iní añú-i nj sá'a-ya, náva'a ma kuni-i jín ndúchi-í, ni ma júku'un iní añú-i, ni ma nájío káva iní-i, ja sá'a-rj tana-í, áchí.

⁴¹ Tu'un yá'a nj ka'an Isaías, chí nj jini-de ndasa kúñá'nu luu-ya. Te nj ka'an-de tu'un-ya.

⁴² Ko vaša súan nj ío, te kua'a cháa tá'ú tíñu, nj kakandja-de nuu-yá. Ko ja káyu'ú-de fariseo te tú ní kákastu'ún-de. Chj nú súan, te skúnu-ún-de kenda-de inj ve'e sinagoga, jáni inj-de.

⁴³ Chj kúsi-gá inj-de ja ndúñá'nu-de sá'a ñayivi vásá ja ndúñá'nu-de sá'a Dios.

⁴⁴ Te nj ka'an jaa Jesús: Ñayivi kándja ruu, nasu máá ñn ruu kándja-i, chj nuu l'a nj tájí rúu vai-rj kándja-i.

⁴⁵ Te ñayivi ndé'é núu-rí, suni ndé'é-i nuu l'a nj tájí rúu vai-rj.

⁴⁶ Vai-rj ja kúu-rj ñn luz inj ñuyivi, náva'a nú taká ñayivi kándja-i ruu, ma kúnchaa-i ññáa.

⁴⁷ Nú ñn ñayivi jini so'o-i tu'un ka'an-rj, te tú skíkuu-i, tú nakuxndí-rj sikí-í, chj tú vai-rj ja náku-xndí-rj sikí ñuyivi, chj sua ja náma-rj ñuyivi.

⁴⁸ Te ñayivi ské'ichj ruu, te tú játu'ún-i tu'un ka'an-rj, ío ja náku-xndí sikí-í. Tu'un nj ka'an-rj kúu ja náku-xndí sikí-í onde kivi jínu ñuyivi.

⁴⁹ Chj tú ka'an-rj ja máá-rí, chj Táa-rj l'a nj tájí rúu vai-rj, máá-yá nj tá'ú-yá tíñu nuu-rí. Ndasa kachj-rj te ndasa ka'an-rj.

⁵⁰ Te a jini-rj ja tíñu tá'ú-yá kúu ja kúchaku-i ññ káni sá'a. Núsáa te tu'un ka'an-rj, máni tu'un nj ka'an Táa-rj jín-rí kúu, áchí-ya.

13

Ja ní nakacha-ya já'a cháa káskuá'a

¹ Ondé ná te koo-ga viko Pascua, te a nj jini Jesús ja ní jaa hora kenda-ya ñuyivi yá'a no'on-ya núu Táa-ya. Ko kúndá'ú inj-ya ñayivi-yá ká'io inj ñuyivi, te onde sandí-í-na nj kundá'ú inj-ya-i.

² Te nj ndí'í nj káku-xini-ya. Te vina a nj ka'an kui'na jín iní añú Judas, se'e Simón Iscariote, ja nástúu-de-ya.

³ Te a jini Jesús ja máá Táa-ya, a nj ja'a-ya táká ndatíñu inj nda'a-yá, te suni jini-ya já ní kenda-ya núu Dios vai-ya. Te suni nuu Dios no'on-ya.

⁴ Te nj ndukuiñi-ya já ní kuxini-ya. Te nj chaxio-ya sá'ma-yá. Te nj ki'in-ya ñn sa'ma vítá. Te nj ju'ni-ya chí-ya.

⁵ Te nj chu'un-ya ndúcha iní ñn tija'an, te nj kejá'a-yá náka-cha-ya já'a cháa káskuá'a. Te nási'ichí-ya jín sá'ma vítá já nú'nj chí-ya-ún.

⁶ Te nj jaa-ya núu Simón Pedro. Te nj ka'an Pedro jín-yá: Táta, ní, nakacha-ní ja'a-ná náún, áchí-de.

⁷ Te nj ka'an Jesús: Tú júku'un inj-ro ja sá'a-rj vina, ko kúkuéé-ga te juku'un inj-ro, áchí-ya jín-de.

⁸ Te Pedro nj ka'an-de jín-yá: Ma náka-cha kuti-ní ja'a-ná, áchí-de. Te nj ka'an Jesús jín-de: Nú tú nakacha-rj ja'a-ro te ma kúu kundij-ro jín-rí, áchí-ya.

⁹ Te nj ka'an Simón Pedro jín-yá: Táta, nasu máá ñn ja'a-ná, chj suni nda'a-ná jín xiní-ná núsáa, áchí-de.

¹⁰ Te nj ka'an Jesús jín-de: Chaa ja á nj ndundoo, máni jínu ñú'ún já ndúndoo máá já'a-ní-de, te a nj ndundoo ndí'í-ni-de. Te máá-ró, a nj káundundoo-ró ko nasu táká-ro. Achí-ya.

¹¹ Chj a nj jini-ya ndéja kúu ja nástúu-ya. Ja yúan ní ka'an-ya: Nasu táká-ro ká'io ndoo.

¹² Te nj kuu nj nakacha-ya já'a-dé jiná'an-de, te nj naki'in-ya sá'ma-yá. Te nj nungoo tuku-ya. Te nj ka'an-ya: Á kájiní-ro já ní sá'a-rj jín-ró.

¹³ Káka'an-ro já Maestro jín Jító'o-ro kúu-rj, te káka'an ndaa-ro. Chj suu máá-rí kúu.

¹⁴ Te nú ruu, vaša Jító'o-ro jín Maestro kúu-rj, nú nakacha-rj ja'a-ro, suni súan kánúú náka-cha ja'a tá'an-ró.

¹⁵ Chj tíñu yá'a nj stá'an-rj nuu-ro náva'a suni sá'a máá-ró jín tá'an-ró nátu'un nj sá'a-rj jín-ró.

¹⁶ Jandáa ká'an-rj jín-ró: ñn mozo na tú kúñá'nu-ga-de nuu jító'o-de, ni ñn apóstol, na tú kúñá'nu-ga-de nuu cháa nj tájí-de kua'an-de.

¹⁷ Nú kájuku'un inj-ro jín tú'un yá'a, te xáan ndatu koo-ró nú sá'a-ró súan.

¹⁸ Na tú ká'an-rj sikí táká-ro. A jini-rj ndéja ní kaji-rj. Ko ná skíkuu tu'un ká'an tutu íi: Chaa nj yee stáa jín-rí, nj jañu-de ruu jín xúsí'yi-dé, áchí tutu.

¹⁹ Ondé vina kástu'ún-rí taká tíñu nuu-ro onde jín tiempo, náva'a nú nj kuu, te kandja-ró ja máá-rí kúu l'a-ún.

²⁰ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñin ñayivi kuátú'un-i ñin cháa ni tájí-rí kua'an, te játú'un-i ruu. Te ñayivi játú'un ruu, suni játú'un-i l'a ni tájí ruu vai-ri, áchí-ya jíin-de jíná'an-de.

Ja ni kivi Satanás ini Judas

²¹ Te ja á ni ka'an Jesús tu'un yá'a, te ni ndukuí'a ini-ya. Te ni ka'an ndaa-ya: Jandáa ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró ja ñin róó, nastúu-ró ruu, áchí-ya.

²² Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, ni kandakoto-de nuu tá'an-de, kájani ini-de ndé cháa kúu ja ni ka'an-ya.

²³ Te ñin máa cháa káskuá'a-ún ja maní-yá jíin-de, ndítuu-de jiká Jesús.

²⁴ Te ni sá'a Simón Pedro ñin seña nuu cháa-ún, náv'a ná kaká tu'un-de-ya ndé cháa kúu ja ni ka'an-ya.

²⁵ Yúan-na te máa-de ja ndítuu-de jiká Jesús, ni ka'an-de jíin-yá: Táta, ndé cháa kúu, áchí-de.

²⁶ Te ni ka'an Jesús: Ná chindaji-ri staa te kua'a-ri nuu ñin cháa, te cháa-ún kúu, áchí-ya. Te ni chindaji-ya staa. Te ni ja'a-ya núu Judas Iscariote se'e Simón.

²⁷ Te ni yee staa-ún. Te ni kivi-ni Satanás ini. Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin: Tiñu sá'a-ró, ná sá'a yachí-ro, áchí-ya.

²⁸ Ko ni ñin cháa káyee staa jíin-yá-ún, tú ní kájuku'un ini-de naún tu'un kúu ja ni ka'an-ya jíin.

²⁹ Chí sava-de, ni kajani ini-de ja ní ka'an Jesús jíin: Kuaan-ró naún kájinu ñú'un-yó ja kúu viko. Xí ja kuá'a yakú na jíin núu cháa ndá'ú. Chí Judas ñin janú xú'ún.

³⁰ Te ja ni yee staa-ún, te ni kenda-ni kua'an. Te a ni kuaa.

Tiñu jaá tá'u-yá nuu-yo

³¹ Yúan-na te ja kuá'an, te ni ka'an Jesús: Vina te a ni nduñá'nu máa Sé'e cháa. Te suni ni nduñá'nu Dios ni sá'a-ya.

³² Te nú nduñá'nu Dios sá'a-ya, suni sáni nduñá'nu máa-yá sá'a Dios, te nduñá'nu-ni-ya vítan ñú'ni.

³³ Súchi, yakú-na kivi kúnchaa-ri jíin-ró. Te nandúkú-ró ruu, te nátu'un ni ka'an-ri jíin cháa judío, onde nuu kí'in-ri, ma kúu jaá koyo-ró jíná'an-ró.

³⁴ Ñin tiñu jaá tá'u-rí nuu-ro jíná'an-ró: Ja ná kundá'ú ini-ro táká tá'an-ró. Nátu'un kundá'ú ini-ri róó, suni súan kundá'ú ini-ro tá'an-ró.

³⁵ Te nú kundá'ú ini-ro táká tá'an-ró, yúan-na te kuní taká ñayivi ja máa-ró kákuu cháa ni káskuá'a jíin-rí, áchí-ya.

Tu'un Pedro jíin lí'li

³⁶ Te ni ka'an Simón Pedro jíin-yá: Táta, ndénu kí'in-ní, áchí-de. Te ni ka'an Jesús jíin-de: Nuú kí'in-ri-ún, ma kúu kundikín-ro ruu vina. Ko kúkuéé-ga te kundikín-ro ruu jaá-ro.

³⁷ Te ni ka'an Pedro jíin-yá: Táta, naja má kúu kundikín-ná ní vina. Tú yú'ú-ná kuú-ná ja ní. Achí-de.

³⁸ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Kuú-ro ja ruu náún. Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró ruu uní jínu.

14

Ja sátu'a-ya vé'e andívi kúu yóó

¹ Ma kúñáá ini añu-ro. A kákandíja-ró Dios, suni ná kándíja-ró ruu.

² Chí ío kua'a vé'e ini ve'e Táa-ri. Te nú tú súan ío, a ni kastu'un-rí nuu-ro núu. Kí'in-ri kísátu'a-ri ve'e kuxiukú-ró.

³ Te nú kua'an-ri sátu'a-ri ve'e kuxiukú-ró, te nchaa-ri kinastútú-rí róó kí'on. Náv'a a nuu kúnchaa máa-rí-ún, suni yúan kuxiukú-ró.

⁴ Te a kájiní-ro ndénu kí'in-ri. Te kájiní-ro ichi, áchí-ya.

⁵ Te ni ka'an Tomás jíin-yá: Táta, tú kájiní-ná ndénu kí'in-ní. Te ndasa kuní-ná ichi núsáá, áchí-de.

⁶ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Máa-rí kúu máa ichi, jíin tú'un ndaa, jíin tú'un kuchaku. Ma kúu jaá ni ñin-i nuu Táa-ri te nú túu ruu.

⁷ Te nú ní kájiní-ro ruu, te suni a ni kájiní-ro Táa-ri núu. Te onde vina a kájiní-ro-yá, te a ni kande'é-ró núu-yá, áchí-ya.

⁸ Te ni ka'an Felipe jíin-yá: Táta, stá'an-ní máa Táa-yo núu-ná, te ná kúv'a ini-ná jíná'an-ná, áchí-de.

⁹ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Felipe, kua'a kivi ní kuu jíká-ri jíin-ró. Té chá'an-ga kuní-ro ruu náún. Chaa ni jiní ruu, nuu máa Táa-yo ní jiní-de. Naja ká'an-ro: Stá'an-ní máa Táa-ro núu-ná.

¹⁰ Á tú kándija-ró já máá-rí kánchaa-rj jín máá Táa-yo, te máá Táa-yo Dios kánchaa-ya jín-rí. Taká tu'un ká'an-rj jín-ró, nasu já kúu inji máá-rí ká'an-rj. Chj máá Táa-yo kánchaa-ya jín-rí, te máá-yá sá'a tíñu-ún.

¹¹ Kandija ruu ja kánchaa-rj jín máá Táa-yo, te máá Táa-yo jín máá-rí: Te nú tú súan, te kandija ruu cuenta máá tíñu sá'a-rj.

¹² Jandaa ká'an-rj jín-ró: Nú ndé chaa kándija ruu, tíñu ja sá'a-rj yá'a suni sá'a-de. Te ñá'nu-ga tíñu sá'a máá-de vása yá'á, chj no'on-rj nuu máá Táa-yo Dios.

¹³ Te taká naún ja kakán-ro núu máá Táa-yo jín sí'ví-rí, yuán sá'a-rj, nává'a nduñá'nu máá Táa-yo já síki máá Sé'e-ya.

¹⁴ Te nú naún kakán-ro jín sí'ví-rí, te skíkuu-rj.

Ja ní keyu'u-yá ja kíu Espíritu Santo

¹⁵ Te nú manj-ro jín-rí, te kuandatu-ro tíñu tá'u-rí nuu-ro.

¹⁶ Ma kakan ta'u-rí nuu máá Táa-yo Dios. Te kua'a-ya ingá I'a chindéé chítuu róo jíná'an-ró, nává'a kunchaa-ya jín-ró ní káni.

¹⁷ Máá Espíritu ndaa kúu I'a-ún. Te ñayivi, ma kúu kuatá'u-i-ya, chj tú kánde'é-i nuu-yá ní tú kájinj-i-ya. Ko máá-ró, chj kájinj-ro-yá, chj ncháa-ya jín-ró, te ku'un-ya iní-ro.

¹⁸ Ma skéndoo ndá'u-rí róo, chj nchaa-rj nuu-ro jíná'an-ró.

¹⁹ In tí'lí-na te ma kuni-ga ñuyivi núu-rí. Ko máá-ró chj kuni-ro rúu, chj chakú-rj. Te ja yuán suni kuchaku máá-ró.

²⁰ Te kivi-ún kuni-ro já kánchaa-rj jín máá Táa-rj, te máá-ró jín rúu, te máá-rí jín máá-ró jíná'an-ró.

²¹ Nú ndé chaa ñu'un inji-de tíñu nj tá'u-rí, te skíkuu-de, chaa-ún kúu ja manj jín-rí. Te nú manj-dé jín-rí, suni kumanj máá Táa-rj jín-de. Te máá-rí, kumanj-rí jín-de te stá'an ndijin-rj máá-rí nuu-dé, áchí-ya.

²² Te nj ka'an Judas jín-yá (ko nasuú Iscariote): Tátá, naja stá'an ndijin-ní máá-ní nuu-ná jíná'an-ná, te nuu ñayivi chj túu, áchí-de.

²³ Te nj ka'an Jesús jín-de: Nú ndé chaa manj-dé jín-rí, te skíkuu-de tu'un ká'an-rj, yuán-na te kumanj máá Táa-rj jín-de. Te chakoyo-rj nuu-dé. Te kuxiukú-rj jín-de.

²⁴ Te chaa tú manj jín-rí, tú skíkuu-de tu'un ká'an-rj. Te tu'un nj kájinj so'o-ró, nasu tú'un máá-rí kúu, chj tu'un máá Táa-yo I'a nj táj rúu vai-rj kúu.

²⁵ Tu'un yá'a ká'an-rj jín-ró, nini kánchaa-rj jín-ró.

²⁶ Ko máá Táa-yo Dios, táj-yá máá I'a chindéé chítuu róo kii-ya jín sí'ví-rí. Te máá I'a-ún kúu Espíritu Santo. Máá-yá, stá'an-ya taká tu'un nuu-ro, te xndáku-ya nuu-ro taká tu'un nj ka'an-rj jín-ró.

²⁷ Skéndoo-rj tu'un ndéé iní jín-ró, tu'un ndéé iní máá-rí kua'a-rj nuu-ro. Nasu cuenta ñuyivi, chj máá-rí kua'a-rj nuu-ro. Ma kúku'a inji añú-ro, te ni ma yú'u-ro.

²⁸ A nj kájinj so'o-ró já ní ka'an-rj jín-ró: Kí'in-rj te nchaa-rj nuu-ro, áchí-rj. Nú nj kumanj-ro jín-rí, te kusij ndija inji-ro núu, chj nj ka'an-rj jín-ró já nó'on-rj nuu máá Táa-yo Dios. Chj ñá'nu-ga kúu máá Táa-yo vása rúu.

²⁹ Vina a nj kastu'un-rí nuu-ro ondé jín tiempo, nává'a a nú a nj kuu, te kandija-ró jíná'an-ró.

³⁰ Ma ká'an kua'a-gá-rj jín-ró, chj vai ja kúñá'nu inji ñuyivi yá'a. Te tú ndújín jín-rí.

³¹ Ko vai máá, nává'a kuni ñuyivi ja manj-rí jín máá Táa-yo Dios, te natu'un nj tá'u máá Táa-yo Dios tíñu nuu-rí, suni súan sá'a-rj. Ndukuiñi ná chó'o.

15

Máa yó'o uva ndija

¹ Máá-rí kúu máa yó'o uva ndija. Te máá Táa-rj kúu I'a jítu ja'a.

² Taká nda'a já nditjin ruu te tú já'a nde'e, jánchaa-ya. Te taká nda'a já já'a nde'e, násándooyá nává'a kua'a-ga nde'e.

³ Te máá-ró a nj káundoo-ró jín tú'un nj ka'an-rj jín-ró.

⁴ Ná kúxiukú-ró jín-rí, te máá-rí jín máá-ró. In nda'a uva, ma kúu kua'a máá nde'e, te nú tú kutjin jiká máa yó'o. Te suni súan róo, te nú tú kuxiukú-ró jín-rí.

⁵ Máá-rí kúu yo'o-ún, te máá-ró kákuu nda'a-rí. Chaa ja kánchaa jín-rí, te máá-rí jín máá-de, chaa-ún já'a kua'a nde'e. Chj nú túu ruu, te ma kúu kuti sá'a ní in-ró jíná'an-ró.

⁶ Chaa ja tú kánchaa jín-rí, kenda-de kí'in-de, sá'a-ya. Te ichj natu'un in nda'a sáni, ja nástútú-i, te taan-í nuu ñu'un, te kayu.

⁷ Nú káxiukú-ró jín-rí te tu'un ká'an-rj ñu'un inji-ro. Yuán-na te kakan naún kákuu-rj, te kua'a-rj nuu-ro.

⁸ Nú kája'a-ró kuá'a nde'e, yuán-na te nduñá'nu Táa-rj sá'a, te súan kuu-ró cháa káskuá'a jín-rí.

⁹ Nátu'un máá Táa-yo kúndá'ú iní-ya rúu, suni súan kúndá'ú iní-rj róó jíná'an-ró. Núsáá te kukuu-ga-ro jín tú'un kúndá'ú iní-rj róó.

¹⁰ Nú skíkúu-ró tíñu nī tá'ú-rí nuu-ro, te nene kundá'ú iní-rj róó. Nátu'un máá-rí nī skíkúu-rj tíñu nī tá'ú Táa-rj nuu-rí, te nene kundá'ú iní-ya rúu.

¹¹ Tu'un yá'a ká'an-rj jín-ró, náv'a a ná kúkútu-ro jín tú'un kúsij iní máá-rí.

¹² Yá'a kúu tíñu tá'ú-rí: Já ná kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, nátu'un kúndá'ú iní-rj róó jíná'an-ró.

¹³ Nú in cháa kuu-de ja'a amigo-de, tuká inga modo ja kúndá'ú-ga iní-i-de nátu'un nī sá'a cháa-ún.

¹⁴ Máá-ró kákuu amigo-rj nú skíkúu-ró taká tíñu tá'ú-rí nuu-ro.

¹⁵ Tuká skúnání-rí róó mozo. Chī in mozo, tú jini-de ñaun sá'a jito'o-de. Chī sua skúnání-rí róó amigo-rj, chī a nī kastu'ún-rí nuu-ro taká tu'un nī jini s'o-ro onde nuu máá Táa-rj.

¹⁶ Tú ní kákaji-ró rúu. Chī sua nī kaji-rj róó, te nī jani-rj róó ja kíngoyo-ró te kuá'a-ró ndé'e. Te ma náa ndé'e-ro. Te taká ja kakán-ro núu máá Táa-yo Dios jín sí'ví-rí, kuá'a-ya núu-ro.

¹⁷ Tíñu yá'a tá'ú-rí nuu-ro: Já ná kúndá'ú iní-ro tá'an-ró.

Ja káchindikín-i cháa kákandja

¹⁸ Te nú kitj iní taká ñayivi núu-ro jíná'an-ró, te ma náa iní-ro já súni nī kitj iní-i nuu máá-rí xna'an-ga.

¹⁹ Te nú cháa ñuyivi ní kákuu-ró, te kumanj ñayivi jín róó nátu'un jín tá'an máá-i núu. Ko nasu cháa ñuyivi kákuu-ró, chī sua nī kaji-rj róó iní ñuyivi. Já yúan kákitj iní ñayivi núu-ro.

²⁰ Ma náa iní-ro tú'un nī ká'an-rj jín-ró: in mozo, tú kúñá'nu-ga-de nuu jito'o-de. Nú nī káchindikín-i ruu suni súan chindikín-i róó. Nú nī skíkúu-i tu'un nī ká'an-rj, suni skíkúu-i tu'un ká'an-ro.

²¹ Ko taká tíñu yá'a sá'a-de jín-ró ja síkí sí'ví-rí, chī tú kájinj-i I'a nī tájij rúu vai-rj.

²² Nú tú ní kí-rj, ní nú tú ní ká'an-rj jín-i, ma kóo kuáchi-i núu. Ko vina ma kúu kaku-i nuu kuáchi-i.

²³ Ñayivi kájito u'u ruu, suni kájito u'u-i máá Táa-rj.

²⁴ Nú tú ní sá'a-rj tíñu nuu-i ja ní in cháa tú ní sá'a, te ma kóo kuáchi-i núu. Ko vina a nī kájinj-i tíñu-ún, te kájito u'u-i ruu jín máá Táa-rj.

²⁵ Ko súan kásá'a-i náv'a skíkúu tu'un yóso núu tutú ley máá-i: Já tú na kuáchi-rj, te nī kájito u'u-i ruu, áchi.

²⁶ Ko onde nuu máá Táa-yo tájij-rí máá I'a chindéé chítuu róó. Máá Espiritu ndaa kúu-ya, te onde chij máá Táa-yo Dios kenda-ya. Te nú a nī cháa-ya, te kani ndaa-ya tu'un-rj.

²⁷ Te suni máá-ró kani ndaa-ro tú'un, chī kájin-ró jín-rí onde kivi ní kejá'a-rí.

16

¹ Tu'un yá'a nī ká'an-rj jín-ró náv'a a tú nayu'ú-ro.

² Te ské'ichi-i róó iní ve'e sinagoga kíngoyo-ró. Te jaá hora ja nú in cháa ka'ni-dé róó, te kani iní-de ja bueno nī sá'a-de nuu Dios.

³ Te tíñu yá'a sá'a-i jín-ró, chī tú kájinj-i nuu máá Táa-yo Dios, te nī nuu máá-rí.

⁴ Ko nī ká'an-rj tu'un yá'a jín-ró náv'a a nú a nī jaá hora, te nuku'un iní-ro já súan nī ká'an-rj jín-ró. Te tú ní ká'an-rj tu'un yá'a jín-ró onde kivi ní kejá'a-rí, chī jlka-rj jín-ró jíná'an-ró.

⁵ Te vina, chī no'on-rj nuu I'a nī tájij rúu vai-rj. Te nī in róó, na tú kaka tu'un-ró rúu: Ndenu kí'in-ní.

⁶ Te vina a nī kuxij iní-ro chī súan nī ká'an-rj jín-ró.

⁷ Ko ká'an ndaa-rj jín-ró: Já síkí róó kúu ja kánúu kí'in-rj. Chī nú tú kí'in-rj, te I'a chindéé chítuu róó, ma cháa-ya núu-ro jíná'an-ró. Nú kí'in-rj, te tájij-rí-ya kí-ya núu-ro.

⁸ Te nú a nī cháa-ya te stá'an-ya núu-í-ja ndiso máá-i kuáchi, jín já kúu tíñu ndaa, jín ndasa nákuwndí-ya-í.

⁹ Máá kuáchi-ún kúu ja tú kákandja-i ruu.

¹⁰ Te máá tíñu ndaa-ún kúu ja nó'on-rj nuu máá Táa-yo Dios, te ma kuni-ga-ro núu-rí.

¹¹ Te tu'un nákuwndí-ún kúu ja á nī nákuwndí-ya síkí máá já kúñá'nu iní ñuyivi yá'a.

Tu'un máá Espiritu ndaa

¹² Ió kua'a-ga tu'un ká'an-rj jín-ró, ko ma kánda-ró jín vina.

¹³ Te nú nī cháa máá Espiritu ndaa, máá-ya stá'an-ya taká tu'un ndaa nuu-ro. Chī tú ká'an-ya já kuni máá-ya, chī ká'an-ya taká ja jini s'o-o-ya. Te stá'an-ya taká tíñu cháa.

¹⁴ Te nduñá'nu-rj sá'a-ya, chī kí'in-ya tu'un xín máá-rí, te stá'an-ya núu-ro jíná'an-ró.

¹⁵ Taká ja xín máá Táa-yo, suni máá-rí xín. Já yúan ní ká'an-rj ja kí'in-ya já xín máá-rí te stá'an-ya núu-ro.

¹⁶ Ɔn tí'lí-ná, te ma kuni-ga-ro núu-rí. Te suni Ɔn tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró núu-rí, chi no'on-ri nuu máá Táa-yo. Achí-ya.

¹⁷ Yúan-na te sava chaá káskuá'a jíin-yá ni kaka'an-de jíin tá'an-de: Naún kúu tu'un ni ka'an-ya jíin-yó: Ɔn tí'lí-ná te ma kuni-ga-ro núu-rí, te suni Ɔn tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró núu-rí, chi no'on-ri nuu Táa-ri.

¹⁸ Te ni kaka'an-ga-de: Naún tu'un kúu ja ní ka'an-ya jíin-yó: Ɔn tí'lí-ná. Tú kájuku'un iní-yo já ká'an-ya. Achí-de.

¹⁹ Te ni jini Jesús ja kaká tu'un-de-ya káku-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Á kájika tu'un tá'an-ró já ní ka'an-ri tu'un yá'a jíin-ró: Ɔn tí'lí-ná, te ma kuni-ga-ro núu-rí, te suni Ɔn tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró núu-rí.

²⁰ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nde'e-ro te nduku'a iní-ro, ko kusii iní ñayivi ñúyivi. Te kuku'a iní-ro, ko vaša kákuu'a iní-ro, te ndusii iní-ro.

²¹ Ɔn ñasi'í, nú já'ncha chi-ña, te kúku'a iní-ña, chi kuakuyani skáku-ña. Te nú a ni skáku-ña Ɔn suchí lúli, tuká ná'an-ña túndó'o ni ta'an-ña, chi kusii iní-ña já ní kaku Ɔn chaá iní ñuyivi.

²² Suni súan máá-ró, kákuu'a ndija iní-ro vina. Ko inga kivi te nakuni-ri nuu-ro te kusii iní-ro. Te ma nduku'a-ga iní-ro jíin-ró sá'a ni Ɔn ñayivi.

²³ Te kivi-ún tú naún kaká tu'un-ró rúu. Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú naún kakán-ro núu máá Táa-yo jíin sí'ví-rí, te ku'a-ya núu-ro.

²⁴ Ondé vina te tú naún ní kájukan kuti-ro jíin sí'ví-rí. Kakan, te ni'in-ro, náva'a kusii vá'a iní-ro.

²⁵ Tu'un yá'a ká'an yátá-ri jíin-ró. Ko Ɔn kivi te ma ká'an yátá-gá-ri jíin-ró, chi sua kastu'un káji-ri taká tu'un máá Táa-yo Dios.

²⁶ Te kivi-ún, kakan-ro jíin sí'ví-rí. Te tú ká'an-ri jíin-ró já kakán ta'u-rí nuu máá Táa-yo já síkí róó.

²⁷ Chi máá Táa-yo, kúndá'u iní-ya róó. Chi máá-ró ni kákuani-ro jíin-rí, te ni káandija-ró já ondé nuu Dios vai-ri.

²⁸ Ni kenda-ri ondé nuu máá Táa-yo, te ni chaá-ri iní ñuyivi. Vina te kenda tuku-ri iní ñuyivi te no'on-ri nuu máá Táa-yo Dios. Achí-ya.

²⁹ Te ni kaka'an chaá káskuá'a jíin-yá: Vina te ká'an káji-ní. Tú ká'an-ní ni Ɔn tu'un yátá.

³⁰ Vina te kájuku'un iní-ná ja jini-ní taká tu'un, te tú jinu ñú'ún-ní ja kaká tu'un-i níí. Ja yúán káandija-ná ja ní kenda ndija-ní ondé nuu Dios vai-ní. Achí-de jíin-yá.

³¹ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Vina te káandija-ró náún.

³² Kuni so'o-ró, chi vai Ɔn hora, te a ni chaá, ja kuichá nuu-ró kinyo-ró vé'e-ró. Te skéndo-ró rúu máá Ɔn-ri. Ko ma kúnchaá máá Ɔn-ri, chi máá Táa-yo Dios kánchaá-ya jíin-rí.

³³ Tu'un yá'a ká'an-ri jíin-ró náva'a koo ndéé iní-ro sá'a-ri. Iní ñuyivi, chi koto-ró túndó'o. Ko kava téyí-ró, chi a ni kundéé-ri jíin ñuyivi, áchi-ya.

17

Tu'un ni jikan ta'u Jesús ja'a yóó

¹ Tu'un yá'a ni ka'an Jesús. Te ni ndakoto-ya íchi ándívi. Te ni ka'an-ya: Táa, a ni chaá máá hora. Sání'nu-ní Se'e-ní, náva'a suni Se'e-ní sání'nu-ní.

² Chi ni ja'a-ní fuerza nuu máá Sé'e síkí taká chaá, náva'a nuu taká chaá ni ja'a-ní nuu-í, ku'a-a-i ja kúchaku-de ní káni.

³ Te tu'un kuchaku ní káni kúu ja ná kuni-de ní ja máá Ɔn ndija-ní Dios kúu-ní ondé jíin Jesucristo I'a ni táji-ní vai.

⁴ Máá-ná, ni sání'nu-ná ní iní ñuyivi. A ni sjínu-ná tiñu ni tá'ú-ní nuu-ná.

⁵ Te vina Táa, sání'nu-ní náá, ná kuni jíin núu máá-ní, natu'un ni kuñá'nu-ná jíin-ní ondé ná té jungoo-ga ñuyivi.

⁶ Ni stá'an ndijin-ná ní jíin sí'ví-ní nuu taká chaá ni ja'a-ní nuu-ná iní ñuyivi. Máá-ní ni xín-dé núu. Te ni ja'a-ní-de nuu-ná. Te ni kaskíkuu-de tu'un-ní.

⁷ Vina te a kájiní-de ja ondé nuu máá-ní vai taká tu'un ni ja'a-ní nuu-ná.

⁸ Chi tu'un ni ja'a-ní nuu-ná, ni ja'a-ná nuu máá-de jíin'an-de. Te ni kajatá'ú-de tu'un-ún. Te a ni kájiní nda-ga-de ja ní kenda-ná ondé nuu-ní. Te ni káandija-de ja ní táji-ní náá vai-ná.

⁹ Te jikán ta'u-ná ja'a máá-de. Tú jikán ta'u-ná ja'a ñuyivi, chi sua jikán ta'u-ná ja'a cháa ni ja'a-ní nuu-ná, chi máá-ní xín-dé.

¹⁰ Te taká ndatiñu-ná kúu ndatiñu máá-ní. Te taká ndatiñu máá-ní kúu ndatiñu máá-ná. Te ni nduñá'nu-ná ni sá'a ndatiñu-ún.

11 Te tuká kánchaa-ná iní ñuyívi. Ko máa-de chí káxiukú-de iní ñuyívi, te máa-ná nájaa-ná nuu-ní. Táa, máa-ní kúu l'a ndoo, te jín sí'ví-ní koto-ní taká chaa nì ja'a-ní nuu-ná, náv'a a ñin-ní ná kúu-de nátu-un kákuu máa-yó.

12 Ná nì kanchaa-ná jín-de iní ñuyívi, te nì ndito-ná-de jín sí'ví-ní ja nì ja'a-ní nuu-ná. Nì ndito-ná-de te tú ní náa nì ñin-de, chí máa-ní se'e kui'na ní naa, náv'a a skíkuu tutu jì.

13 Te vina najaa-ná nuu-ní. Te ká'an-ná tu'un yá'a iní ñuyívi náv'a a ná kúsií v'a a iní-de jín tú'un kúsií iní máa-ná.

14 Nì kastu'ún-ná tu'un-ní nuu-dé. Te nì kakitj iní ñayivi núu-dé, chí nasu sé'e ñuyívi kákuu-de nátu'un máa-ná nasu sé'e ñuyívi kúu-ná.

15 Na tú jikán ta'u-ná ja cháxio-ní-de iní ñuyívi, chí sua koto-ní-de nuu kini nuu kuí'a.

16 Nasu tá'an ñuyívi kákuu-de. Nátu'un máa-ná nasu tá'an ñuyívi kúu-ná.

17 Nasándo-ní-de jín tú'un ndaa. Tu'un máa-ní kúu máa tú'un ndaa.

18 Nátu'un nì tájì-ní náa vai-ná iní ñuyívi, suni súan tájì-ná-de kí'ín-de iní ñuyívi.

19 Te ja síkí máa-de kúu ja sándo-ná máa-ná, náv'a a koo ndoo máa-de jín tú'un ndaa.

20 Tú jikán ta'u-ná ja'a máa ñin chaa yá'a jín'an-de, chí suni ja'a taká ñayivi ja ná kándija-i náa sá'a tu'un kani-de jín'an-de.

21 Náv'a a taká-i ná kúu-i ñin-ní, nátu'un kánchaa-ní jín-ná, Táa, te máa-ná jín máa-ní. Te suni súan ná kúu-i ñin-ní jín-yó kuni-ná, náv'a a ná kándija ñuyívi ja máa-ní nì tájì-ní náa vai-ná.

22 A nì sañá'nu-ná máa-de nátu'un nì sañá'nu-ní náa, náv'a a ñin-ní ná kúu-de nátu'un ñin-ní kákuu-yó.

23 Te nátu'un máa-ná jín máa-de, te máa-ní jín máa-ná, suni súan kuni-ná ja ná síyja-ní-de náv'a a ñin-ní ná kúu-de, te náv'a a kuni ñayivi ja ní tájì-ní náa vai-ná, jín ja kúndá'ú iní-ní-de nátu'un kúndá'ú iní-ní náa.

24 Táa, taká chaa nì ja'a-ní nuu-ná-ún, kuni-ná ja núu kunchaa máa-ná suni yúan ná kúxiukú máa-de jín-ná, náv'a a ná kuni-de ndasa ndúñá'nu-ná sá'a-ní. Chí kúndá'ú iní-ní náa onde ná té jukuñi-ga ñuyívi.

25 Táa, máa-ní kúu l'a ndaa, ko tú kájinj taká ñayivi núu-ní. Ko máa-ná chí jiní-ná nuu-ní. Te chaa yá'a, kájinj-de ja ní tájì-ní náa vai-ná.

26 Te máa-ná, a nì stá'an-ná ní jín sí'ví-ní nuu-dé. Te stá'an-ga-ná nuu-dé, náv'a a ná kúndá'ú iní-de tá'an-de nátu'un kúndá'ú iní-ní náa, te suni náv'a a kunchaa-ná jín-de.

18

Ja ní kakatiin-de Jesús

1 Te nì kuu, nì ka'an Jesús tu'un yá'a. Te nì kenda-ya jín cháa káskuá'a jín yá kua'an-ya yatá yúcha Cedrón, nuu ío ñin jardín. Te yúan nì kivi-ya jín cháa káskuá'a jín-yá.

2 Te Judas ja ní nastúu-ya-ún, suni jiní-de lugar yúan, chí ío kua'a vuelta nì ketá'an Jesús yúan jín cháa káskuá'a jín-yá.

3 Te nì jaka Judas ñin nuu soldado jín yakú ndajá'a sutú ñá'nu jín cháa fariseo, te nì jakoyo-de yúan jín linterna jín ñú'un yiti jín machete.

4 Yúan-na te Jesús, ja á nì jiní-ya taká tundó'o vai síkí-yá, nì kenda-ya íchi núu-dé. Te nì ka'an-ya jín-de: Ndé chaa kánandúkú-ró, áchí-ya.

5 Te nì kaka'an-de jín-yá: Jesús ñuu Nazaret kánandúkú-rí, áchí-de. Te nì ka'an Jesús: Máa-rí kúu, áchí-ya jín-de. Te Judas, chaa nì nastúu-ya-ún, suni kándij-de jín cháa-ún jín'an-de.

6 Te ja súan nì ka'an-ya, máa-rí kúu, te nì kanakaka yatá-de. Te nì kandua-ni-de nuu ñú'un.

7 Te nì jiká tu'ún tuku-ya-dé: Ndé chaa kánandúkú-ró, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Jesús ñuu Nazaret, áchí-de.

8 Te nì ka'an Jesús: A nì ka'an-rj jín-ró ja máa-rí kúu. Te nú ruu kánandúkú-ró, te sía chaa yá'a ná kóngoyo-de. Achí-ya.

9 Súan nì kuu náv'a a ná skíkuu tu'un ja ní ka'an-ya: Tú ní xnáa-ná ní ñin chaa nì ja'a-ní nuu-ná, áchí-ya.

10 Yúan-na te Simón Pedro, ja ñáv'a-a-de ñin machete, nì tava-dé. Te nì stují-ni-de mozo máa sutú ñá'nu-ga. Te nì kachi-de so'o lado v'a'a. Te mozo-ún, nání Malco.

11 Te nì ka'an Jesús jín Pedro: Nachiva'a machete-ro iní cubierta. Chi tundó'o yá'a ja ní ja'a Táa-rj nuu-rí, tú kánúu ja ndó'o-rj náún. Achí-ya.

Ja ní kandij Jesús nuu sutú ñá'nu-ga

12 Yúan-na te soldado, jín cháa kuñá'nu, jín ndajá'a cháa judío, nì kakatiin-de Jesús, te nì kaju'nj-de-ya.

¹³ Te xna'an-ga ni kajanchaka-de-ya nuu núu Anás. Chi táchisó Caifás ni kuu-de. Te Caifás, ni kuu-de máá sutú ñá'nu-ga kuia-ún.

¹⁴ Te Caifás kúu máá cháa ni ja'a consejo nuu cháa judío, ja jínu ñú'ún já kúu ñin cháa ja'a ñáyivi.

¹⁵ Te Simón Pedro, ndikín-de Jesús kua'an-de jín-yá, jín ingá cháa skuá'a. Te cháa-ún, jini sutú ñá'nu nuu-dé. Te ni kivi-de iní Palacio jín Jesús.

¹⁶ Ko Pedro, ni kandij-ni-de ichi yuxé'é yatá vé'e. Te máá cháa skuá'a ja jini sutú ñá'nu-ga nuu-dé, ni kenda-de, te ni ka'an-de jín ñá'an ndító yuxé'é. Te ni skivi-de Pedro iní ve'e palacio.

¹⁷ Yúan-na te ña'an ndító yuxé'é-ún, ni ka'an-ña jín Pedro: Te róó suni ñin cháa skuá'a jín cháa yá'a kúu-ró vii, áchí-ña. Te ni ka'an-de: Nasu náá kúu, áchí-de.

¹⁸ Te mozo-ún jín policía, ni kanastá'an-de ñu'un, chi sá'a vijin. Te ká'jin-de kánduvixi-de. Te Pedro, suni kándij-de yúan, ndúvixi-de.

¹⁹ Te sutú ñá'nu-ga, ni xndichí-de Jesús siki cháa káskuá'a jín-yá jín siki tú'un stá'an-ya.

²⁰ Te ni ka'an Jesús: A ni ka'an ndijin-ri iní ñuyivi. Nene ni stá'an-ri tu'un iní ve'e sinagoga jín iní ve'e ñi, nuu ndútútu ndí'i ñáyivi judío, te tú ni ñin tu'un ní ká'an sa'i-ri.

²¹ Naja jiká tu'un-ró rúu. Kaka tu'un ñáyivi ní kajini so'ó tu'un ní ka'an-ri nú ñaún ní ka'an-ri, chi máá-i káimá'an-i tu'un ni ka'an-ri jín-i, áchí-ya jín-de.

²² Te ja súan ni ka'an Jesús, te ñin mozo kándij yúan, ni ja'a-ni ñin jiki núu Jesús. Te ni ka'an jín-yá: Súan ká'an-ro jín sutú ñá'nu náún, áchí.

²³ Te ni ka'an Jesús jín: Nú ni ka'an ndiva'a-ri, te kastu'un ñaún kúu tu'un ñáá ní ka'an-ri-ún. Ko nú tu'un va'a ni ka'an-ri, te naja stují-ro rúu núsáá, áchí-ya.

²⁴ Te Anás ni táji-de-ya nú'ni-ya kuá'an-ya nuu Caifás ja kúu máá sutú ñá'nu-ga.

²⁵ Te kándij Simón Pedro ndúvixi-de. Te ni kaka'an jín-de: Nasu cháa skuá'a jín-de kúu-ró náún, áchí. Te máá-de, tú ni játu'un-de: Nasu rúu kúu, áchí-de.

²⁶ Te ñin mozo sutú ñá'nu-ga, tá'an ja ní xiti Pedro so'ó-ún, ni ka'an jín-de: Nasu ní jini-ri róó jín-de iní jardín náún, áchí.

²⁷ Te Pedro, tú ní játu'un tuku-de. Te ni kana-ni lí'li.

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

²⁸ Yúan-na te ni kãndenda-de jín Jesús iní ve'e Caifás kája'an-de jín-yá onde iní ve'e palacio. Te jaña'an kúu. Te ñáyivi judío, tú ní kivi koyo-i iní ve'e palacio, chi tú kãkuni-i kuchá'an-i. Chi nú súan te ma kúu kee-i lélu Pascua.

²⁹ Yúan-na te ni kenda Pilato nuu ñáyivi ká'jin yatá vé'e. Te ni ka'an-de: Ñaún kuachi kájukan-ro siki cháa yá'a, áchí-de.

³⁰ Te ni kaka'an-i: Chaa yá'a, nú tú kúu-de cháa ñáá, ma kíanchaka-ná-de nuu-ni núu, áchí-i jín-de.

³¹ Te ni ka'an Pilato jín-i: Kí'in máá-ró-de, te sãnda-ro siki-dé natu'un ká'an ley máá-ró, áchí-de. Te ñáyivi judío ni kaka'an-i jín-de: Ja náá jín'an-ná, tú ío ley ja ká'ni-ná ni ñin ñáyivi, áchí-i.

³² Súan ni kaka'an-i náva'a skikuu tu'un ni ka'an Jesús, ja ní kastu'un-yá ñaún modo kuu-ya.

³³ Te ni ndivi Pilato iní ve'e palacio. Te ni kana-de xiní Jesús ni kivi-ya. Te ni ka'an-de jín-yá: Máá-ró kúu Rey ñáyivi judío náún, áchí-de.

³⁴ Te ni ka'an Jesús jín-de: Á súan jani iní máá-ró, xí súan ni kastu'un sáva-ga cháa nuu-ro, áchí-ya.

³⁵ Te ni ka'an Pilato: Chaa judío kúu-ri náún. Ñáyivi máá-ró jín sutú ñá'nu, ni kanaku'a róó nuu-ri. Ñaún ní sá'a-ró núsáá. Achí-de.

³⁶ Te ni ka'an Jesús: Nasu ñuyivi yá'a kúu nuu tá'ú-ri tiñu. Nú iní ñuyivi yá'a kúu nuu tá'ú-ri tiñu, yúan-na te cháa kájatíñu nuu-ri, kuatá'an-de ja'a-rí náva'a tú natu-ri nuu ñáyivi judío núu. Ko nasu ñuyivi yá'a kúu nuu tá'ú-ri tiñu vina. Achí-ya.

³⁷ Yúan-na te ni ka'an Pilato jín-yá: Te ñin rey kúu-ró ja súan, áchí-de. Te ni ka'an Jesús: Máá-ró ká'an ja rúu kúu rey. Kánúú káni-ri tu'un ndaa. Ja yúan ní kaku-ri. Te ja yúan vái-ri iní ñuyivi. Taká ñáyivi ká'jin jín tú'un ndaa, ñáyivi-ún jini ná'in-i tu'un ká'an-ri. Achí-ya.

³⁸ Te ni ka'an Pilato jín-yá: Ñaún kúu tu'un ndaa, áchí-de. Te ja ní ka'an-de tu'un yá'a, te ni kenda tuku-de nuu ñáyivi judío. Te ni ka'an-de jín-i: Tú kuti ní ñin kuachi ní'in-ri siki-dé.

³⁹ Ko ío costumbre máá-ró já víko Pascua te nuu-ro síá-ri ñin cháa índee vekaa. Te kãkuni-ro ja síá-ri rey ñáyivi judío nuu-ro xí túu, áchí-de.

⁴⁰ Yúan-na te ndivii-í ni kãkana jaa-i ingá jínu: Ma síá-ni cháa yá'a, chi sua ná síá-ni Barrabás, áchí-i. Te cháa kuí'ná ní kuu Barrabás.

19

¹ Yúan-na te Pilato, n̄i ki'in-de Jesús. Te n̄i xndó'o-de-ya.

² Te soldado, n̄i katiin-de ñin corona ñnu. Te n̄i kachu'un-de xin̄i-yá. Te n̄i kachu'un-de-ya ñin sa'ma kuá'a tindi'í.

³ Te n̄i kãkandita-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de j̄iin-yá: Rey judío, taá ndii, áchí-de. Te kaja'a-de j̄iki núu-yá.

⁴ Yúan-na te n̄i kenda Pilato inga j̄inu. Te n̄i ka'an-de j̄iin ñáyivi: Yá'a nde'é-ró vai-r̄i j̄iin-de yata vé'e, náva'a ná kuni-ro já tú ni ñin kuachi ní'in-r̄i sik̄i-dé, áchí-de.

⁵ Te n̄i kenda Jesús yata vé'e, ñu'un-ya corona ñnu j̄iin sa'ma kuá'a tindi'í. Te n̄i ka'an Pilato j̄iin-i: Yá'a nde'é-ró cháa yá'a, áchí-de.

⁶ Te sutu ñá'nu j̄iin cháa kãjat̄iñu, n̄i kajini-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an jaa-de: Kata kaa-ni-de j̄ika cruz, ná kúu-de, áchí-de. Te n̄i ka'an Pilato j̄iin-de: Katiin máa-ró-de te ka'ni-ro-dé, ch̄i ruu, tú ní'in-r̄i ni ñin kuachi sik̄i-dé, áchí-de.

⁷ Te n̄i kaka'an judío: Máa-ná kãñava'a-ná ley. Te sik̄i ley-ún kuu-de, ch̄i áchí-de ja Sé'e Dios kúu-de, áchí.

⁸ Te ja ní jini so'o Pilato tu'un yá'a, te ví'i-gá yú'u-de.

⁹ Te n̄i nd̄ivi tuku-de inga j̄inu in̄i ve'e palacio. Te n̄i j̄ika tu'un-de Jesús: Ndé onde vai-ró, áchí-de. Ko Jesús, tú ní kã'an kuti-yá j̄iin-de.

¹⁰ Yúan-na te n̄i ka'an Pilato j̄iin-yá: Tú ka'an-ro j̄iin-r̄i náun. Á tú jini-ro já ndiso-r̄i tiñu ja kã'ni-r̄i róó j̄ika cruz, te suni ndiso-r̄i tiñu ja sia-r̄i róó ki'in-ro. Achí-de.

¹¹ Te n̄i ka'an Jesús: Nú tú ní kã' tu'un onde andívi, te ma kúu ndonda-ró sik̄i-r̄i. Ja yúan cháa n̄i nakua'a ruu nuu-ro, kuachi xaan-gá ndiso-de. Achí-ya.

¹² Te onde hora yúan ndúkú ndéé Pilato sia-de-ya. Ko ñáyivi judío, n̄i kaka'an jaa-i: Nú sia-ni cháa yá'a, te nasu amigo César kúu-ni. Ch̄i nú ñin cháa sá'a-de ja máa-de kúu rey, cháa-ún kã'an-de sik̄i César. Achí-i.

¹³ Te Pilato, ja ní jini so'o-de tu'un yá'a, n̄i kiñi'in-de Jesús yata vé'e. Te n̄i jungoo-de in̄i ve'e tiñu nuu nani pavimento. (Te nuu yú'u hebreo nani Gabata.)

¹⁴ Te máa kivi sãtu'a ja koo viko Pascua kúu, natu'un ka'ñu. Te n̄i ka'an-de j̄iin ñáyivi judío: Yá'a nde'é-ró núu rey máa-ró j̄inã'an-ró, áchí-de.

¹⁵ Te n̄i kaka'an jaa-i: Ándale, chaxio-ni-de, te ka'ni-ni-de j̄ika cruz, áchí-i. Te n̄i ka'an Pilato j̄iin-i: Ja kã'ni-r̄i rey máa-ró náun, áchí-de. Te n̄i kaka'an sutu ñá'nu: Tuká inga rey kãñava'a-ná, ch̄i máa-ni César, áchí.

¹⁶ Yúan-na te n̄i nakua'a-de-ya núu-í ja ná kúu-ya j̄ika cruz. Te n̄i kãkatiin-i Jesús, te kua'an-i j̄iin-yá.

Ja ní kajata kaa-de-ya

¹⁷ Te máa-yá, ndiso-ya cruz-ya. Te n̄i kenda-ya yúan, kua'an-ya ñin nuu nani yiki xiní. Te nuu yú'u hebreo nani Gólgota.

¹⁸ Yúan n̄i kajata kaa-i-ya j̄ika cruz. Te suni n̄i kajata kaa-i uu cháa j̄iin-yá, ñin ñin-de lado xiin-yá. Te máa Jesús n̄i nd̄ita kaa-ya má'ñu.

¹⁹ Te suni n̄i cháa Pilato ñin tutu. Te n̄i ch̄it̄iñ-de xin̄i cruz. Te súan n̄i ka'an: Jesús ñuu Nazaret, Rey ñáyivi judío, áchí.

²⁰ Te kua'a ñáyivi judío, n̄i kaka'u-i tu'un yá'a. Ch̄i nuu ní nd̄ita kaa Jesús, máa yani yuñúu kúu. Te yóso tú'un-ún j̄iin yú'u hebreo, j̄iin yú'u griego, j̄iin yú'u latin.

²¹ Te sutu ñá'nu judío, n̄i kaka'an-de j̄iin Pilato: Ma cháa-ni: Rey ñáyivi judío. Ch̄i sua cháa-ni ja ní ka'an-de: Rey kúu-r̄i nuu ñáyivi judío, achí-ni, áchí-de.

²² Te n̄i ka'an Pilato: Ma násama-r̄i ja á n̄i cháa-r̄i, áchí-de.

²³ Te soldado, nuu ní kajata kaa-de Jesús j̄ika cruz, te n̄i kãki'in-de sa'ma-yá. Te n̄i kãndátá-de kuun pedazo, ñin ñin kuu soldado-ún. Te suni n̄i kãki'in-de tikãchí-yá. Ko tikãchí-ún tú ní kiku, ch̄i n̄i kunu ñi onde xin̄i te onde nuu já'a.

²⁴ Te n̄i kaka'an máa-de: Ma ndátá-yó, ch̄i ná sá'a-yó ñin apuesto sik̄i. Te ná ndéó ndé ñin-yó ní'in, áchí-de. Súan n̄i kasá'a soldado, náva'a skikuu tu'un kã'an tutu ñi: N̄i kaja'nchã sava-de sa'ma-ná, n̄i kãkuu máa-de. Te sik̄i tikãchí-ná n̄i kasá'a-de apuesto. Achí.

²⁵ Te xiin cruz Jesús kã'jin náa-ya, j̄iin kú'u-ña María, ñasi'í Cleofas, j̄iin María ñuu Magdala.

²⁶ Te n̄i jini Jesús nuu náa-ya j̄iin núu cháa skuá'a ja maní-yá j̄iin-de. Te kãnd̄i yani-de. Te n̄i ka'an-ya j̄iin náa-ya: Náa, jian ndé'é-ni kãnd̄i se'e-ni, áchí-ya.

²⁷ Yúan-na te n̄i ka'an-ya j̄iin cháa skuá'a-ún: Jian ndé'é-ró kãnd̄i náa-ro, áchí-ya. Te onde sáa-ni n̄i kana-de-ña kuá'an-ña j̄iin-de ve'e-de.

²⁸ Yúan-na te n̄i jini Jesús ja á n̄i jinu taká tiñu. Te n̄i ka'an-ya: Jichí-r̄i nducha, áchí-ya. Súan n̄i ka'an-ya náva'a skikuu tu'un kã'an tutu ñi.

²⁹ Te yúan nì ǐo ìn tindo'ò ñú'un chítú vinagre. Te nì chindaji-de kachì núu vinagre-ún. Te nì chaa-de xinì ìn yunu. Te nì kachaa-de yu'u-yá.

³⁰ Te Jesús nì jì'í-yá vinagre-ún. Te nì ka'an-yá: A nì jinu, áchí-yá. Te nì kaí-ni xinì-yá. Te nì jì'í-ni-yá.

³¹ Te kivi sátu'a kúu, te chaa judío, tú kákuni-de ja kuíta koyo ndiyi-ún jika cruz kivi ndétatú. Chì vai kivi ndétatú, te ìn kivi kánúú xáan kúu. Te nì kajikan-de nuu Pilato ja ná tá'nyu s'i'in-i, te ná kúxio-i jika cruz.

³² Te nì chakoyo soldado. Te nì kaja'nyu-de s'i'in chaa ìn, te suni súan inga chaa ja ndíta kaa jín-yá.

³³ Ko nuu ní chakoyo-de nuu Jesús, nì kajini-de ja á nì jì'í-yá. Te tú ní kája'nyu-de s'i'in-yá.

³⁴ Ko ìn soldado, nì kaan-de xiin-yá jín punta machete, te nì kenda-ni niñi jín ndúcha.

³⁵ Te ìn chaa nì jini-ún, jáni-de tu'un. Te tu'un ká'an-de-ún, ío ndaa. Te máa-de, suni jini-de ja tu'un ndaa ká'an-de, náva'a kandíja tuku máa-ró jín'an-ró sá'a-de.

³⁶ Chì súan nì kuu, náva'a skíkúu tu'un ká'an tutu ǐ: Mǎ ká'nyu-ro ní ìn yiki-yá, áchí.

³⁷ Te suni inga tu'un ká'an tutu ǐ: Nde'é-de nuu l'a nì kakaan-de, áchí.

Ja ní kachiyuji-de-ya

³⁸ Yúan-na, te ío ìn chaa nání José ñuu Arimatea, chaa-ún skuá'a sa'í-de jín Jesús, chì yú'ú-de ñayivi judío. Te nì ka'an ndá'ú-de jín Pilato nú kuu kuanchaa-de yiki kúñu Jesús. Te Pilato nì jatu'un. Yúan-na te nì jaá-de. Te nì xnúu-de yiki kúñu Jesús.

³⁹ Te Nicodemo, chaa nì ja'an nuu Jesús akuáa-ún núu, suni nì jaá-de ndíso-de súsia uǎ jín jí'o áloe, nátu'un kuun arroba.

⁴⁰ Te nì káki'in-de yiki kúñu Jesús. Te nì kachisúkun-dé jín sá'ma kuíta jín jí'o, nátu'un kásá'a máa ñayivi judío ja kachiyuji-i añú.

⁴¹ Te nuu ní jì'í-yá jika cruz, yúan nì ǐo ìn jardín. Te nuu jardín ío ìn ve'e añú jáá núu té yuji-ga ní ìn añú.

⁴² Yúan nì kachindee-de Jesús, chì ve'e añú-ún kánchaa yani. Te a yani kejá'a kivi sátu'a judío ja kóo viko Pascua.

20

Ja ní nachaku-ya

¹ Te jañá'an kivi ìn semana-ún, nì jaá María ñuu Magdala ve'e añú-ún ja íña-gá. Te nì jini-ña já ní kuxio yuu já ndí'yu yuvé'e añú-ún.

² Yúan-na te nì jinu-ña ní jaá-ña núu Simón Pedro jín núu inga chaa skuá'a-ún ja ní kumanì Jesús jín. Te nì ka'an-ña jín-de: Nì katava-dé Jito'o-yo iní ve'e añú. Te tú kájini-yo ndényu ní jachindee-de-ya, áchí-ña.

³ Te nì kenda Pedro jín inga chaa skuá'a-ún, te nì jakoyo-de ve'e añú.

⁴ Te nì kajinu táí ndendúú-de. Ko inga chaa skuá'a-ún, nì jinu yachi-ga-de vása Pedro. Te xna'an-ga-de nì jaá ve'e añú.

⁵ Te nì jito nuu-de. Te nì jini-de sa'ma kuíta kándaa máa-na iní kava. Ko tú ní kivi-de.

⁶ Te nì jaá tuku Simón Pedro ja ndikín-de kua'an-de. Te nì kivi-de iní ve'e añú-ún. Te nì jini-de sa'ma kuíta-ún kándaa máa-na.

⁷ Te pañito nì yisúkun xinì Jesús, tú kátúu jín sá'ma kuíta-ún chi nì nakaíta'nyu te kátúu sún.

⁸ Yúan-na te suni inga chaa skuá'a-ún, chaa nì jaá xna'an-ga ve'e añú, nì kivi-de. Te nì jini-de. Te nì kandíja-de.

⁹ Chì té chá'an-ga juku'un iní-de tu'un ka'an tutu ǐ, ja jinu ñú'ún náchaku-ya nú a nì jì'í-yá.

¹⁰ Te chaa káskuá'a-ún, nì kano'on-de nuu tá'an-de.

Ja ní nakuni María Magdalena nuu-yá

¹¹ Ko María, kándijí-ña ndé'e-ña yatá vé'e añú-ún. Te nini ndé'e-ña, te nì jito nuu-ña ní ndé'e-ña iní ve'e añú.

¹² Te nì jini-ña já káxiukú úu ndajá'a ándívi, káñu'un-ya sá'ma kuíjín, ìn-ya íchi xinì, te inga-ya íchi núu já'a núu ní kátúu yiki kúñu Jesús.

¹³ Te nì kaka'an-ya jín-ña: Nána, naja ndé'e-ní. Te nì ka'an-ña jín-yá: Nì kajanchaa-de Jito'o-ná, te tú jini-ná ndényu ní janchaka-de-ya, áchí-ña.

¹⁴ Te súan nì ka'an-ña, te nì xío kóto-ña. Te nì jini-ña núu Jesús kándijí-ya yúan. Ko tú ní nákuní-ña já Jesús kúu-ya.

¹⁵ Te nì ka'an Jesús jín-ña: Súchi, naja ndé'e-ro. Ndeja nándúkú-ró, áchí-ya. Te máa-ña, jáni iní-ña já cháa ndíto nuu itú kúu-ya. Te nì ka'an-ña jín-yá: Táta, te nú máa-ní nì chaxio-ní-ya, te kastu'un-ní ndé nì chindee-ní-ya, te ná kínáki'in-ná-ya, áchí-ña.

¹⁶ Te nì ka'an Jesús jín-ña: María, áchí-ya. Te nì naxío kóto-ña. Te nì ka'an-ña jín-yá: Raboní, áchí-ña, ja kuní ka'an, Maestro.

17 Te nì ka'an Jesús jíin-ña: Mā ké'é-ró rúu, chì té ndaa-ga-ri nuu máá Táa-yo Dios. Kuá'an nuu ñani-ri, te kachì-ro nuu-dé ja ndaa-ri no'on-ri nuu máá Táa-ri, máá Táa máá-ró, te nuu Dios máá-rí, Dios máá-ró, áchì-ya.

18 Te kua'an Mariá nuu Magdala, nì kastu'un-ña núu cháa káskuá'a-ún ja ní jinì-ña núu Jító'o-yo jíin já ní ka'an-ya tú'un yá'a jíin-ña.

Ja ní nakunì chaq káskuá'a nuu-yá

19 Te nì ini máá kivi ñin semana-ún, te ká'jin tútu cháa káskuá'a-ún inji ñin ve'e. Te ndí'u yuxé'é chì káyu'ú-de kájito-de ñayivi judío. Te nì chaq Jesús nì jukuiñi-ya má'ñu-de, te nì ka'an-ya jíin-de: Mā kúkuí'a inji-ro jíin-ña an-ró, áchì-ya.

20 Te súan nì ka'an-ya. Te nì stá'an-ya ndá'a-yá jíin xíin-yá. Te chaq káskuá'a-ún, nì kaksuij ini-de ja ní kajini-de nuu máá Jító'o-yo.

21 Yúan-na te nì ka'an tuku Jesús: Mā kúkuí'a inji-ro. Nátu'un nì táji máá Táa-yo Dios ruu vai-ri, suni súan táji-rí róo k'ingoyo-ró. Achì-ya.

22 Tu'un yá'a nì ka'an-ya, te nì tivì tachì-yá nuu-dé jíná'an-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kì'in Espiritu Santo jíin-ña an-ró.

23 Nú sá'a-ró tóká'nu inji nuu kuáchi ñin ñayivi, te koo tuká'nu inji nuu kuáchi-i. Te nú kendoo kuáchi siki ñin ñayivi sá'a-ró, te kendoo. Achì-ya.

24 Ko Tomás ja nání-de Dídimo, ñin tá'an ja uxí uu-ún kúu-de, tú kánchaq-de jíin cháa-ún jíin-ña an-de, ná nì chaq Jesús.

25 Te sava-ga chaq káskuá'a, nì kaka'an-de jíin Tomás: Nì kajini-ri nuu máá Jító'o-yo, áchì-de. Te nì ka'an Tomás: Nú tú kunì-ri nuu ní tuji ndá'a-yá nì sá'a nduyu kaq, te nú tú chindee-ri xini ndá'a-rí nuu ní indee nduyu kaq, te nú tú chindee-ri nda'a-rí xiin-yá, te ma kándija kuti-rí, áchì-de.

26 Te nì kuu ñin semana. Te inga jíin ká'jin tútu cháa káskuá'a-ún inji ve'e. Te kánde Tomás jíin-de. Te nì chaq tuku Jesús vasa ndí'u yuxé'é. Te nì jukuiñi-ya má'ñu-de. Te nì ka'an-ya: Mā kúkuí'a inji-ro jíin-ña an-ró.

27 Te nì ka'an-ni-ya jíin Tomás: Chindee xini ndá'a-ro yá'a, te kunì-ro ndá'a-rí. Te skáa nda'a-ro, te chindee-ró xini-rí. Te ma káni siki inji-ro, chì sua ná kándija-ró. Achì-ya.

28 Yúan-na te nì ka'an Tomás jíin-yá: Ají Táta, Jító'o máá-ná, te Dios máá-ná kúu-ní, áchì-de.

29 Te nì ka'an Jesús jíin-de: Nì jinì-ri rúu, Tomás, te yúan ní kándija-ró: Xáán ndatu ñayivi já kándija vasa tú ní kajini-i nuu-rí, áchì-ya.

30 Te suni nì sá'a Jesús kua'a-ga tuni nuu cháa káskuá'a jíin-yá, ja tú yóso núu tutú yá'a.

31 Ko tuni yá'a yóso náva'a kándija-ró já Jesús kúu Cristo máá Sé'e Dios. Chì nú kándija-ró-yá, te kuchaku-ri ní káni jíin sí'ví-yá.

21

Ja ní nastá'an-ya máa-yá inji ñuu Galilea

1 Te kukuéé-ga te Jesús, nì nastá'an ndijin tuku-ya máa-yá nuu cháa káskuá'a jíin-yá ja káxiqkú-de nuu mar Tiberias. Te modo yá'a nì stá'an ndijin-ya máa-yá.

2 Ká'jin tútu Simón Pedro, jíin Tomás, ja nání Dídimo, jíin Natanael, chaq ñuu Caná ndañú Galilea, jíin táka se'e Zebedeo, jíin úu-ga chaq káskuá'a jíin-yá.

3 Te nì ka'an Simón jíin-de: Ná kítin-ri t'yáká, áchì-de. Te nì kaka'an-de jíin-de. Suni ná k'ingoyo-ri jíin-ró, áchì-de. Te kuangoyo-de, te nì kivi koyo-de ñin barco. Ko tú ní kátiin kuti-dé-ti ákuáa-ún.

4 Te ja kuákundijin, te nì jukuiñi Jesús yu'u mar. Ko chaq káskuá'a-ún, tú ní kánakuni-de ja Jesús kúu-ya.

5 Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Súchi, á káñava'a-ró ñin t'yáká kée-rí, áchì-ya. Te nì kaka'an-de jíin-yá: Tú kuti, áchì-de.

6 Te nì ka'an-ya jíin-de: Skuíta ka'nu ñunu-ro íchi lado vá'a barco, te ni'in-ro-tí, áchì-ya. Yúan-na te nì kaskuíta ka'nu-de ñunu. Te tuká ní kúu kuti nátava-dé ñunu, ja kuá'a xáan cháka ní ni'in-dé.

7 Yúan-na te chaq skuá'a ja maní Jesús jíin, nì ka'an-de jíin Pedro: Máá Jító'o-yo kúu, áchì-de. Te ja ní jini so'o-de ja máá Jító'o-yo kúu, te nì nachu'un-de sa'ma-dé, chì víchi líi-dé núu. Te nì ndava-ni-de kua'an-de nuu mar.

8 Te sava-ga chaq káskuá'a-ún, vai koyo-de jíin barco jíin ñunu ñu'un chítu t'yáká. Chì tú jíká ká'jin-de jíin ñu'un íchi, chì yani nátu'un uu ciento yíki.

9 Te ja ní kanuu-de nuu ñu'un, te nì kajini-de ja nduxiá tikuañu'un. Te íxndée ñin cháka núu ñu'un-ún, jíin stáa.

10 Te nì ka'an Jesús jíin-de jíin-ña an-de: Kuáki'in t'yáká já ní kátiin-ró vína ná kú, áchì-ya.

¹¹ Te n̄i k̄iv̄i Simón Pedro in̄i barco. Te n̄i stáa-de ñunu cháká ní chaq̄-de jíin yú'u mar. Te ñú'un chítú cháká ná'nu, ñin ciento uq̄ xiko ux̄i un̄i. Te vasa súan kua'a-tí n̄i ñú'un, ko tú ní té'nde ñunu-ún.

¹² Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Ña'an jíná'an-ró te kasi in̄i-ro, ách̄i-ya. Te ni ñin chaq̄ káskuá'a-ún, tú ní chundéé in̄i-de ja kaká tu'ún-de-ya: Róó, ndé chaq̄ kúu-ró. Ch̄i a kájin̄i-de ja máá Jító'o-yo kúu-ya.

¹³ Te n̄i chaq̄ Jesús. Te n̄i ki'in-ya stáa-ún. Te n̄i ja'a-ya núu-dé. Te suni súan n̄i ja'a-ya t̄iyáká-ún nuu-dé.

¹⁴ Ya'á ní kuu vuelta un̄i ja ní nastá'an ndijin Jesús máa-ya nuu cháa káskuá'a jíin-ya, ja á n̄i nachaku-ya ja ní j̄i'ya.

¹⁵ Te nuu ní ndi'i n̄i kajas̄i in̄i-de, te n̄i ka'an Jesús jíin Simón Pedro: Simón, se'e Jonás, kúndá'ú-ga in̄i-ro rúu vása yá'á xí túu, ách̄i-ya. Te n̄i ka'an-de jíin-ya: Jaan, Táta, máa-ní jin̄i ja maní-ná jíin-ní, ách̄i-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Skée-ro létú-ri núsáa, ách̄i-ya.

¹⁶ Te n̄i ka'an tuku-ya vuelta uq̄ jíin-de: Simón, se'e Jonás, kúndá'ú in̄i-ro rúu náún, ách̄i-ya. Te n̄i ka'an-de jíin-ya: Jaan Táta, máa-ní jin̄i ja maní-ná jíin-ní, ách̄i-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Skée-ro r̄i-ri núsáa, ách̄i-ya.

¹⁷ Te n̄i ka'an tuku-ya vuelta un̄i jíin-de: Simón, se'e Jonás, man̄i-ro jíin-ri náún, ách̄i-ya. Te n̄i kux̄í in̄i Pedro ja vuelta un̄i n̄i ka'an-ya jíin-de: Man̄i-ro jíin-ri náún. Te n̄i ka'an-de jíin-ya: Táta, máa-ní jin̄i ja maní-ná jíin-ní, ách̄i-de. Te n̄i ka'an-ya: Skée-ro r̄i-ri núsáa.

¹⁸ Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ondé ná s̄uchí-ró núu, te n̄i naku'n̄i máa-ró chí-ró. Te n̄i j̄ika-ró ndénu ní kuu in̄i-ro. Ko nú ná ȳi-ró, te skáa-ro ndá'a-ro. Te inga chaq̄, nach̄i'i-de ch̄i-ró, te kunchaka-de róó ki'in-ro jíin-de vasa tú kun̄i-ro. Ach̄i-ya jíin-de.

¹⁹ Tu'un yá'a n̄i ka'an-ya náva'a ná júku'un in̄i-de ndé modo kuu-de ja ndúná'nu Dios sá'a-de. Yúan-na te n̄i ka'an-ya: Kundik̄in ruu ná kí'on, ách̄i-ya jíin-de.

²⁰ Te n̄i x̄íó kóto Pedro. Te n̄i jin̄i-de chaq̄ skuá'a ja man̄i Jesús jíin, ja ndik̄in-de vai-de, chaq̄ n̄i ndituu j̄ika Jesús ná n̄i kakux̄ini-ya, ja ní j̄ika tu'ún-de-ya: Táta, ndé chaq̄ kúu ja nastúu ní.

²¹ Te n̄i jin̄i Pedro nuu cháa-ún. Te n̄i ka'an-de jíin Jesús: Táta, te chaq̄ yá'a, naún sá'a-de, ách̄i-de.

²² Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Nú kun̄i-ri ja kénd̄o-de ondé k̄iv̄i ncháa-ri, naun jítú in̄i-ro. Kundik̄in ruu ná kí'on. Ach̄i-ya.

²³ Te n̄i j̄icha tu'un yá'a nuu táká ñani-yo, ja cháa skuá'a-ún ma kúu-de. Ko tú ní ká'an Jesús ja má kúu-de, ch̄i sua n̄i ka'an-ya: Nú kun̄i-ri ja kénd̄o-de ondé k̄iv̄i ncháa-ri, te naun jítú in̄i-ro.

²⁴ Chaq̄ n̄i skuá'a-ún kúu chaq̄ yá'a, te jáni ndaa-de tu'un taká tiñu yá'a. Te suni n̄i chaa-de taká tu'un yá'a. Te kájin̄i-yo ja tú'un jáni-de ká'an ndaa.

²⁵ Suni ío kua'a xáan-gá tiñu n̄i sá'a Jesús. Te nú chaa-yó ná ñin ná ñin, te ma kánda ní ñúyivi ja kú'un tutu koso tú'un-ún núu, jáni in̄i-ri. Amén.

LOS HECHOS DE LOS APOSTOLES JA NI KASA'A CHAA APOSTOL

Ja ni keyu'u-yá kii Espiritu Santo

¹ Teófilo, táta máni. Nuú tutú ja ní chaa núu-ná ní kastu'un-ná taká tiñu ní sá'a Jesús, jín taká tu'un ní stá'an-ya ondé kivi ní kejá'a-yá,

² te onde kivi ní tá'u-yá tiñu jín Espiritu Santo nuú taká apóstol, chaá ni kaji-ya. Te suni kivi-ún ni ndaa-ya kuá'an-ya ándívi.

³ Te nuú ní jinu ni ndo'o-ya, te jín kuá'a tuni ío ndaa ni ndenda-ya chakú-ya núu cháa-ún jíná'an-de. Te uú xiko kivi ní stá'an-ya máa-yá nuu-dé. Te ni ka'an-ya jín-de tu'un ñuu nuú tá'u Dios tiñu.

⁴ Ká'jin tutú-de. Te ni tá'u-yá tiñu nuu-dé ja má kúxio-de ini ñuu Jerusalén, chi ná kúndatu-de chaá I'a ni keyu'u máa Táa-yo Dios. Te ni ka'an-ya jín-de: A ni kajani so'o-ró já súan ni ka'an-ri jín-ró.

⁵ Chi Juan, jandáa ja jín ndúcha ní skuánducha-dé-i. Ko róo jíná'an-ró, yakú-na kivi te kuánducha-ro jín Espiritu Santo, áchi-ya.

⁶ Te chaá ni kakutútú núu-yá, ni kajika tu'un-de-ya: Táta, te vina natá'u tiñu chaá Israel ini ñuu máa-de sá'a-ní xí túu, áchí-de.

⁷ Te ni kachí-ya: Ma kúu kunj-ro kivi xí kuiá ja ní teta'an máa Táa-yo jín tu'un ndíso-ya tiñu.

⁸ Ko nú a ni chaá Espiritu Santo sikí-ro, yúan-na te ni'in-ro fuerza-ya, te kani ndaa-ro tu'un-ri ní ini ñuu Jerusalén, ní ini ñuu Judea, jín ñuu Samaria, jín onde nuú ndí'i ñuyívi. Achí-ya jín-de.

Ja ní ndaa Jesús kuano'on-ya ándívi

⁹ Te ni ndí'i ni ka'an-ya taká tu'un yá'a. Te nini kánde'é-de, te ni ndaa-ya kuá'an-ya. Te ni chaá in viko nu'un ní jasú nuu-yá.

¹⁰ Te nini ká'jin-de kándakoto-de ichi ándívi núu ndaa-ya kuá'an-ya, te ni chaá-ni uú tá'an chaá káñu'un sa'ma ku'jin, ni kajukuiñi xiin-dé.

¹¹ Te ni kaka'an chaá-ún jín-de: Róo chaá ñuu Galilea, najá kándakoto-ró ichi ándívi. Jesús yá'a, ja ní xndóo-ya róo te kua'an-ya ichi ándívi, suni súan ndii-ya natu'un ni kajini-ro kuano'on-ya ándívi. Achí-de.

Ja ní nukuiñi Matías jín cháa káskuá'a

¹² Yúan-na te ni kanuu-de yuku Olivar káno'on-de ñuu Jerusalén. Te onde yuku-ún, te onde ñuu, jíká natu'un kájika chaá judío in kivi ndétatú.

¹³ Te ni najaá koyo-de ini ñuu. Te ni kaka-de xin in ve'e nuú káxiukú Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo se'e Alfeo, Simón Zelote jín Judas ñani Jacobo.

¹⁴ Taká chaá yá'a, in núu-ni ká'jin-de kájikán ta'u-dé, jín sáva ñasí'i, jín María náa Jesús, jín taká ñani-ya.

¹⁵ Te in kivi ní jukuiñi Pedro nuú taká ñani-ún. Te ká'jin natu'un ciento oko ñayívi. Te ni ka'an-de:

¹⁶ Nani jíná'an-ró, ni skíkuu níni tú'un ká'an tutu i já ní ka'an Espiritu Santo onde sáa jín yú'u David tu'un Judas, chaá ni yoxnúu núu já ní kakati in Jesús.

¹⁷ Te suu chaá-ún, ni yoso-dé jín-yó. Te ni chindéé tá'an-de jín-yó sikí tú'un yá'a.

¹⁸ Chaá yúan, ni jaan-de in ñu'un jín xú'ún ní ni'in-dé sikí tiñu ñáa ni sá'a-de. Te onde súkun te ni kanangava-de, te ni ndatá sáva chí-de. Te ni ndí'i jiti-de ni jichá.

¹⁹ Te ni jichá tu'un yá'a nuú taká ñayívi káxiukú núu Jerusalén. Te yúan ní káskúnáni-i ñu'un-ún nuú yú'u máa-i Acéldama, ja kuni ka'an: Nu'un niñi.

²⁰ Chi súan yóso núu tutú Salmo: Ve'e-de, ná kúu in ve'e sáni. Te ma kúnchaq ni in-i ini ve'e-ún. Te suni ká'an: Tiñu ndíso-de, ná kúndiso ingá chaá. Achí.

²¹ Núsáa te jinu ñu'ún já káji-yó in chaá ma'ñú taká chaá ja á ká'jin jín-yó taká kivi ní jika máa Jító'o-yo Jesús jín-yó,

²² te onde kivi ní skuánducha Juan, te onde kivi ní xndóo-ya yóo te ni ndaa-ya kuá'an-ya ándívi. Te chaá kaji-yó, ná kúu-de testigo jín-yó já á ni nachakú-ya. Achí-de.

²³ Te ni kajani-de uú tá'an chaá: José, ja nání-de Barsabás te Justo kúu ingá sí'vi-de, jín Matías.

24 Te nĭ kajikan ta'u-dé: Tátá, máá-ní chĭ jiní-ní ndasa káa inĭ añú taká ñayivi. Núsáá te ja úu tá'an cháa yá'a, stá'an-ní ndé ĩn-de nĭ kaji-ní,
 25 nává'a kundiso-de tiñu apóstol. Chĭ Judas, nĭ sá'a-de kuachi, te nĭ kenda-de kua'an-de lugar máá-de. Achí-de.
 26 Yúan-na te nĭ kasá'a-de sortear. Te nĭ jungava-ni sikĭ Matías. Te nĭ nukoso-dé jíin uxĭ ĩn-ga apóstol.

2

Kivĭ Pentecostés

1 Te máá kivĭ Pentecostés nĭ ka'jin tútu ĩn núu-ni-de.
 2 Te sánaa-ní te nĭ cháa ĩn ndusu ichi ándivĭ nátu'un ní'in ĩn tachĭ xáan, te nĭ skútú inĭ ve'e nuu káxiukú-de.
 3 Te nĭ kajinĭ-de ja nĭ jichá nátu'un yáá ñú'un. Te nĭ jungoo sikĭ ná ĩn ná ĩn-de.
 4 Te ndĭ'i-de, nĭ kukútu jíin Espĭritu Santo. Te nĭ kaka'an-de sĭn sĭn yu'u, ndasa nĭ stá'an máá Espĭritu nuu-dé ka'an-de.
 5 Te ñuu Jerusalén, káxiukú ñáyivi judío ondé taká ñuu ní ñúyivi. Te káchiñú'un-i Dios.
 6 Te ja súan nĭ ñi'in, te nĭ kataká ñayivi kuá'a. Te nĭ kuñáá inĭ-i, chĭ ná ĩn ná ĩn-i, nĭ kajini so'o-i káka'an-de yu'u máá-i.
 7 Te nĭ kánaa inĭ-i kánde'é-i. Te nĭ kaka'an-i: Nasu cháa ñuu Galilea kákuu taká cháa káka'an yá'a náún.
 8 Ndasa kúu núsáá. Chĭ ná ĩn ná ĩn-yó, kájinĭ so'o-yó káka'an-de yu'u ní kakaku-yó jíin.
 9 Chĭ cháa ondé ñuu Parto jíin ñuu Media jíin ñuu Elam kákuu-yó. Te sava-yó, vai-yó ondé ñuu Mesopotamia, jíin ñuu Judea, jíin ñuu Capadocia, jíin ñuu Ponto, jíin ñuu Asia.
 10 Suni ondé ñuu Frigia jíin ñuu Panfilia, jíin ñuu Egipto jíin ndáñuu África ja kánchaa inga lado ñuu Cirene vai koyo-yó. Te sava-ga-yo ondé ñuu Roma jĭká vai-yó. Te suni ío sava cháa nĭ naki'in sé'é judío.
 11 Suni cháa ñuu Creta jíin cháa ñuu Arabia kákuu-yó. Te kájinĭ so'o-yó já jíin yú'u máá-yó káka'an-de taká tiñu ñá'nu sá'a Dios. Achí-i.
 12 Te taká-i, cuenta kánaa ĩ inĭ-i kánde'é-i. Te káka'an-i jíin tá'an-i: Naún tu'un kúu ya'á núsáá, áchĭ-i.
 13 Ko sava-i káka'an kátá-i: Kánajini-de, áchĭ-i.

Ja ní jani Pedro tu'un nuu kuá'a ñáyivi

14 Yúan-na te nĭ ndukuiñĭ Pedro jíin uxĭ ĩn-ga-de. Te nĭ ka'an jaa-de jíin-i: Níi, cháa judío, jíin taká níi cháa káxiukú inĭ ñuu Jerusalén, tiñu ya'a ná kuni ndĭ'i-ní jiná'an-ní. Te kuni ná'in-ní tu'un ná ká'an-ná jíin-ní.
 15 Chĭ cháa yá'a, tú kánajini-de nátu'un kájinĭ inĭ-ní, chĭ sáá ká'ĭn jañá'an kúu.
 16 Ko ya'á kúu tu'un nĭ ka'an Joel cháa nĭ jani tu'un Dios ondé sáa:
 17 Achí Dios: Kivĭ sándĭ'í-na te kachá nuu-rĭ Espĭritu-rĭ sikĭ taká ñayivi. Te se'e yíi-ro jíin sé'e sí'í-ro, kani-i tu'un-rĭ. Te cháa súchĭ jiná'an-de jíin cháa ñá'nu, skóto jani-de.
 18 Te jandáa ja kivĭ-ún te kachá nuu-rĭ Espĭritu-rĭ sikĭ mozo-rĭ, kúu cháa kúu ña'an. Te kani-i tu'un-rĭ jiná'an-i.
 19 Te sá'a-rĭ tiñu ñá'nu ondé ándivĭ. Te sá'a-rĭ tunĭ nuu ñúyivi. Te koo niñĭ jíin ñú'un jíin yokó ñu'ma.
 20 Te ndikandĭi, nduu túún. Te yoo, nduu niñĭ. Te vásá jaá kivĭ máá Jító'o-yo. Kivĭ ká'nu, kivĭ stá'an ndĭjin-ya máá-yá kuu-ún.
 21 Te taká ñayivi ká'an nda'ú jíin máá Jító'o-yo ondé jíin sí'ví-yá, kaku-i, achĭ Joel.
 22 Níi cháa ñuu Israel, kuni so'o-ní tu'un ya'a jiná'an-ní: Máá Jesús ñuu Nazaret, I'a va'a nĭ kuu-ya núu Dios. Te nuu máá-ní nĭ sá'a-ya tiñu ñá'nu jíin kuá'a tunĭ. Te nĭ kakee nuu-ní nĭ kánde'é-ní ja súan nĭ sá'a-ya ondé jíin Dios. Te suni súan kájinĭ taká-ní.
 23 Ko níi, nĭ kanachi'i-ni-ya ndá'a cháa ñáá. Te nĭ kaja'ni-dé-ya jĭká cruz. Te jíin tiempo, a nĭ jinĭ Dios ja súan sá'a-ní núu, chĭ súan nĭ teta'an-ya.
 24 Ko nĭ nachaku-ya ní sá'a Dios. Te nĭ janchaa-ya fuerza kue'e kuu-yo, chĭ tú ní kúu kendoo-ga Jesús inĭ nda'a kué'e kuu-yo.
 25 Chĭ David, nĭ ka'an-de tu'un-ya: Nĭ jinĭ-rĭ nuu máá Jító'o-rĭ, ja nené kánchaa-ya jíin-rĭ. Chĭ kánchaa-ya ichi ndává'a-rĭ, nává'a ma yu'ú-rĭ.
 26 Ja yúán ní kusĭ inĭ añú-rĭ. Te nĭ nakana jaa-rĭ-ya. Te suni ndetátú yĭki kúñu-rĭ, te kuñukuu inĭ-rĭ.
 27 Chĭ ma skéndo-ní añú-ná inĭ lugar ndĭyi, ní ma kuá'a-ní tu'un te'yu Se'e-ní, I'a ĩ.
 28 Nĭ stá'an-ní nuu-ná ndasa ní'in-ná ichi kúchaku-ná. Te kivĭ kúnchaa-ná jíin-ní te kusĭ xáan inĭ-ná sá'a. Achĭ David.

²⁹ Nāni jíná'an-ní, ná kachí kají-ná nuu-ní tu'un David tatá ñúu-yo. Chi nī jī-de. Te nī yuji-de. Te ve'e añú-de kánchaa jín-yó onde vīna.

³⁰ Chi cháa nī jani tu'un Dios nī kuu-de. Te nī jini-de ja ní ka'an téyí-yá jín-de ja núu-dé, cuenta chíi tata-de, nukuiñi Cristo kunchaa-ya mesa-de tá'ú-yá tiñu.

³¹ Te ya'á ní jini-de jín tiempo, nī kastu'ún-de ja náchaku Cristo, chíi añú-ya, tú ní kéndoo inī lugar ndiyi. Te nī yiki kúñu-ya, tú ní té'yu.

³² Te Jesús, nī nachaku-ya ní sá'a Dios. Te kájinī-yo já chakú-ya.

³³ Te nī ndaa-ya kuá'an-ya íchi ndává'a Dios. Te nátu'un nī keyu'u máá Táa-yo, te onde nuu máa-ya, nī ñin Jesús Espiritu Santo. Te nī jacha nuu-ya nátu'un kánde'é-ni te kájinī so'o-ní vīna.

³⁴ Chī David, tú ní ndaa-de andívi. Ko nī ka'an-de: Máá Tatá Dios, nī ka'an-ya jín Jító'o-ri: Nungoo-ró íchi ndává'a-ri,

³⁵ te ná chúkú-rí cháa kájito u'ú róó, kuu-de teyu kúxndí ja'a-ro, áchí.

³⁶ Te ná kuni ndaa ndivii ñayivi Israel ja Dios, nī jani-ya máá Jesús ja ná kúu-ya Jító'o-yo vasa nī kaja'ni-ní máa-ya jiká cruz, te suni máa-ya kúu Cristo. Achí Pedro jín-i.

³⁷ Te súan nī kájinī so'o-i tu'un yá'a. Te nī kanata'u'ú inī añú-i. Te nī kaka'an-i jín Pedro jín sava-ga apóstol: Nāni jíná'an-ní, ndasa sá'a-ná jíná'an-ná núsáá, áchí-i.

³⁸ Te nī kachī Pedro jín-i: Nakani inī-ní jíná'an-ní, te kuanducha-ní jín sí'ví máá Jesucristo náva'a koo tuká'nu inī nuu kuáchi-ní. Te kuá'a-ya Espiritu Santo-ya núu-ní.

³⁹ Chī nuu máa-ní jín núu sé'e-ní, súan nī keyu'u-yá. Te suni súan nī ka'an-ya núu táká ñayivi káxiukú jiká, nuu násaa-i ja máá Tatá-yo Dios kana-ya xini-í ná kí'in-i nuu-ya.

⁴⁰ Te Pedro, jín kuá'a-gá tu'un súan, nī ka'an ndaa-de. Te nī ka'an ñin-de jín-i: Ná ndúkú ndéé-ní kaku-ní ma'ñú táká ñayivi ñáa'yá'a, áchí-de.

⁴¹ Te nī kajatú'ún sava-i tu'un nī ka'an-de. Te nī kajanducha-í. Te kivi-ún nī ndea-ga-i nátu'un unī mil ñayivi.

⁴² Te nī ka'jin nī'in-i sikí tú'un kástá'an apóstol, nī kanda'tu'ún inī núu-de, nī kasákuáchí-de staa. Te nī kajikan ta'u-dé.

Ja ní kañava'a ká'nu-i taká ndatíñu-i

⁴³ Te ndi'í ñayivi, nī kayu'ú-i. Te cháa apóstol, nī kasá'a-de kua'a tíñu ñá'nu jín tuní.

⁴⁴ Te taká ñayivi káandija, káxiukú tútu-i. Te kañava'a ká'nu-i taká ndatíñu-i.

⁴⁵ Te nī kaxikó-i taká ndatíñu-i, jín táká ve'e-i. Te nī kasaka-i xu'ún núu tá'an-i, ndasa jínu ñú'ún in inī jíná'an-i.

⁴⁶ Te ndita'an kivi kája'an tútu-i ve'e i. Te kásakuáchí-i staa ndita'an ve'e-i. Te luu, si i ní ka'jo inī añú-i káye-i staa.

⁴⁷ Te kánakana jaa-i Dios. Te sava-ga ñayivi ñúu-ún, nī kaka'an jín'ún jín-i. Te ndita'an kivi ní káka sava-ga ñayivi ní sá'a máá Jító'o-yo. Te nī kandujín-i jín tíku'ní kándija-ún.

3

Ja ní nduva'a cháa rengo

¹ In kivi te nī kákaa Pedro jín Juan, kája'an-de inī ve'e i. Chī máá hora ka'unī aini kúu, te jikán ta'u-í yúan.

² Te kákinchaka-i in cháa rengo onde kivi ní kaku-de. Te cháa-ún, ncháá-de ndita'an kivi yuxé'é vé'e i nuu nání hermosa, jikán-de caridad nuu táká ñayivi kivi koyo inī ve'e i yúan.

³ Te cháa-ún, nī jini-de nuu Pedro jín Juan, ja kuá'ivi-de inī ve'e i. Te nī ka'an nda'ú-de jín-de ja ná kuá'a-de in caridad.

⁴ Te Pedro jín Juan, nī kánde'é vá'a-de nuu cháa-ún. Te nī kaka'an-de jín-de: Yá'a nde'é-ró núu-rí, áchí-de.

⁵ Te máá cháa-ún, ndátu tu'a-de, jáni inī-de nī'in-dé yakú na jín núu Pedro jín Juan.

⁶ Te nī kachī Pedro: Tú ñáva'a-ri plata ni oro. Ko ja ñáva'a-ri, yúan kuá'a-ri nuu-ro. Jín sí'ví máá Jesucristo ñuu Nazaret ndukuiñi te kaka-ró, áchí-de.

⁷ Te nī tñn-de ndavá'a cháa-ún. Te nī xndúkuiñi-de cháa. Te ja'a-dé jín sukún já'a-dé, nī kanduva'a-ni.

⁸ Te in nī kanda-ni-de. Te nī ndukuiñi-de. Te nī jika-de. Te nī kivi-de jín Pedro jín Juan inī ve'e i, jika-de, kánda-de, te nákana jaa-de Dios.

⁹ Te nī kájiní taká ñayivi núu-dé ja nákana-de te nákana jaa-de Dios.

¹⁰ Te nī nakunī-i nuu-dé ja máá cháa jikán caridad yuxé'é vé'e i ja nání hermosa kúu-de. Te nī kákee nuu-í kánde'é-í. Te nī kayu'ú-i, chíi kájinī-i ja súan nī ta'an cháa-ún.

¹¹ Te cháa nī nduva'a-ún, nini tñn-de Pedro jín Juan, te nī kataka-ni ñayivi núu-dé inī corredor ja nání Salomón. Te nī kákee nuu-í kánde'é-í.

¹² Te n̄i jin̄i Pedro ja s̄uan k̄uu. Te n̄i ka'an-de j̄in ñáyivi-ún: Ch̄aa ñuu Israel, naja kánaa in̄i-ní kánde'é-ni tiñu yá'a. Naja kánde'é-ni nuu-ná. Kájani in̄i-ní ja ch̄aa va'a kákuu-ná xí ío fuerza in̄i-ná náv̄a'a nakaka ch̄aa yá'a sá'a-ná náún.

¹³ Máa Dios Abraham, j̄in Isaac, j̄in Jacobo, máa Dios, Táa-yo, n̄i nduñá'nu Se'e-ya Jesús n̄i sá'a-ya, te n̄i kanastúu-ní Jesús, te n̄i kanakuxndii-ní I'a-ún j̄ito nuu Pilato, vaša s̄iá ch̄aa-ún-ya kun̄i-de nuu.

¹⁴ Ko máa-ní, n̄i kaské'ichi-ní I'a īi, I'a ndoo. Te n̄i kajikan-ní iin ch̄aa já'ni ndíyi s̄iá Pilato.

¹⁵ Te n̄i kaja'ni-ní máa J̄ito'o, I'a náschakú yóo. Ko Dios, n̄i naschakú-ya Jesús onde ma'ñú ndíyi. Te máa-ná kákuu-ná testigo ja s̄uan ío.

¹⁶ Te a kájin̄i-ní ch̄aa yá'a te kánakuni-ní-de. Te n̄i kandija-de Jesús j̄in sí'ví-yá, te ja yúan ní nasáva'a-ya-dé. Ch̄i kándija-de-ya, te yuán ní nduva'a a īi ch̄aa yá'a nátu'un kájin̄i máa-ní.

¹⁷ Ko vina ñani, a jin̄i-ná ch̄i siki já tú ní kájuku'un in̄i-ní kúu ja ní kasá'a-ní s̄uan, te suni s̄uan n̄i kasá'a ch̄aa kátá'ú tiñu nuu-ní.

¹⁸ Te j̄in kivi, n̄i kajani ch̄aa tu'un onde sáa ní sá'a Dios, ndasa koo tiñu, j̄in ndása ndo'o Cristo. Te vina a n̄i sk̄ikuu-ya s̄uan.

¹⁹ Te ná náxió káva in̄i-ní, te ná nákani in̄i-ní jiná'an-ní núsáa, náv̄a'a ná ndá'va taká kuachi-ní, te ch̄aa kivi já ndúsi in̄i-ní sá'a máa J̄ito'o-yo.

²⁰ Náv̄a'a táji Dios Jesucristo kii-ya, nátu'un n̄i sánda-a-ya já kúu ní onde sáa.

²¹ Ko j̄inu ñú'ún já kéndoo-ya onde andívi, onde kivi ndújáa taká ndatiñu, nátu'un n̄i kaka'an ch̄aa ndoo n̄i kajani tu'un onde aná'an ní sá'a Dios.

²² Ch̄i Moisés, n̄i ka'an-de j̄in táa-yo: Máa Tatá-ro Dios, ku'a-ya iin ch̄aa nátu'un ruu, te kani-de tu'un nuu-ro. Te kenda-de ma'ñú taká ñani-ro nátu'un n̄i kenda-ri. Te ná chú'un in̄i-ro tú'un ka'an ch̄aa-ún nú naún ndi'i tu'un ka'an-de j̄in-ró.

²³ Te nú ndé ch̄aa tú kun̄i-de chu'un in̄i-de tu'un ch̄aa kani tu'un-ún, te naa íi-dé ma'ñú taká-ga ñayivi, áchí Moisés.

²⁴ Te taká ch̄aa n̄i kajani tu'un, onde kivi ní kii Samuel te ní-gá onde vina, suni n̄i kajani-de tu'un ja kii kivi yá'a.

²⁵ Máa-ní kákuu se'e ch̄aa n̄i kajani tu'un-ya j̄in sé'e siki contrato n̄i sánda-a Dios j̄in táa-yo. Te n̄i ka'an-ya j̄in Abraham: Onde ch̄i tata-ro kenda ja kéndoo ndatu taká se'e ñuyivi sá'a, áchí.

²⁶ Te Dios, n̄i naschakú-ya Sé'e-ya. Te n̄i táji-yá Se'e-ya, te n̄i kii-ya nuu máa-ní xna'an-ga, náv̄a'a chaxio-ya-ni nuu taká kuachi-ní. Yúan-na te kéndoo ndatu-ní.

4

Ja ní kakatiin-de Pedro j̄in Juan

¹ Te nini káka'an-de j̄in ñáyivi-ún, te sutu, j̄in já kúñá'nu in̄i ve'e īi, j̄in saduceo, n̄i chakoyo-ún nuu-dé.

² Te kákiti xaan in̄i ja kástá'an apóstol nuu ñáyivi, ja kájani-de tu'un Jesús ja á n̄i nachaku-ya má'ñú ndíyi.

³ Te n̄i kakatiin-ún-de. Te n̄i kachindee-de in̄i vekaa onde kivi xian-ún, ch̄i a n̄i ini.

⁴ Ko kua'a xáan ñáyivi ní kájin̄i s̄o'o-i tu'un n̄i kaka'an ch̄aa apóstol. Te n̄i kakandija-i. Te n̄i jin̄u nátu'un u'un mil ch̄aa.

⁵ Te kivi xian-ún, te ch̄aa kakuñá'nu nuu máa-i, j̄in ch̄aa n̄i kayii, j̄in ch̄aa káchaa tutu, n̄i kandutútú-de in̄i ñuu Jerusalén.

⁶ Te suni n̄i kandutútú-de j̄in máa sutú ñá'nu-ga Anás, j̄in Caifás, j̄in Juan, j̄in Alejandro, j̄in taká-ga ja kákuu tá'an sutu ñá'nu-ga-ún.

⁷ Te n̄i kajani-ún-de ma'ñú. Te n̄i kajika tu'un-de: N̄a j̄in fuerza, xí n̄a j̄in sí'ví kásá'a-ró tiñu yá'a, áchí.

⁸ Yúan-na te Pedro, ch̄i n̄i kútú-de j̄in Espiritu Santo, te n̄i kachi-de j̄in ch̄aa-ún: Ní ch̄aa kakuñá'nu in̄i ñuu, j̄in ní ch̄aa n̄i kayii nuu ñúu Israel:

⁹ Vina te nú xndichí-ní náa siki iin tiñu va'a a n̄i kasá'a-ná j̄in iin ch̄aa kú'u yá'a a ndasa n̄i nduva'a-de,

¹⁰ núsáa te máa-ní j̄in taká ñayivi ñuu Israel, ná júku'un in̄i-ní ja j̄in sí'ví máa Jesucristo ñuu Nazaret n̄i nduva'a ch̄aa kándij nuu-ní yá'a. Te suu I'a-ún n̄i kaja'ni-ní-ya jiká cruz. Ko n̄i nachaku-ya má'ñú ndíyi n̄i sá'a Dios.

¹¹ I'a yá'a kúu yuu já ní kaské'ichi ní, ch̄aa kácutá'an ve'e. Te yuu-ún, máa yúu ndíso fuerza jiká kúu vina.

¹² Te tuká inga ch̄aa nama yóo, ch̄i túu inga sí'ví nání ní iin ch̄aa ío in̄i ñuyivi yá'a ja kúu nama taká ñayivi jiná'an-i. Achí Pedro.

¹³ Yúan-na te n̄ kajini ja tú káyú'ú Pedro jín Juan káka'an-de. Te a kájin̄i ja tú tu'a va'a-de, chí tú ní kájika-de escuela. Te n̄ kánaa iní kándé'é núu-dé. Te n̄ kajuku'un in̄i ja ní kajika-de jín Jesús.

¹⁴ Te kándé'é núu cháa n̄ nduva'a-ún, kándichi-de jín Pedro jín Juan. Te tú ní kákuu kuti xndíó káni n̄ in̄ tu'un.

¹⁵ Ko n̄i katá'ú tíñu nuu-dé ja ná kéndá koyo-de ichi yatá municipio nini ná ndátu'un máa jíná'an.

¹⁶ Te n̄i kaka'an: Ndasa sá'a-yó jín cháa yá'a núsáá. Chi jandáa kúu ja ní jicha tu'un kua'an nuu táká ñayivi ñúu Jerusalén ja súan n̄i kasá'a-de in̄ tíñu ñá'nu. Te ma kúu ka'an-yo já tú ío ndaa.

¹⁷ Ko náva'a ma kuichá-ga tu'un yá'a ki'in nuu táká ñayivi, te ná ká'an xaan-yo núu-dé ja má kachí kuti-gá-de tu'un cháa-ún nuu ní in̄ ñayivi, áchí.

¹⁸ Te n̄i kanakana xin̄i-dé. Te n̄i katá'ú tíñu nuu-dé ja má ká'an-ga-de te ma stá'an-ga-de ní in̄ tu'un jín sí'ví Jesús.

¹⁹ Yúan-na te n̄i kaka'an Pedro jín Juan: Tava máa-ní cuenta te nú jata'an in̄i Dios ja kuándatu-ná nuu-ní xna'an-ga vása núu máa-yá.

²⁰ Chí ñni káni-ná tu'un ja ní kajini-ná jín ja ní kajini so'o-ná. Achí-de.

²¹ Yúan-na te cháa junta, n̄i kaka'an xaan núu Pedro jín Juan, te n̄i síá-de kua'an-de, chí tú ní káni'in kúti modo xndó'o Pedro jín Juan, chí káyú'ú kájito ñayivi, chí taká-i, kánakana jaa-i Dios sikí já ní kuu-ún.

²² Chí cháa n̄i nduva'a jín tíñu ñá'nu-ún, ví'i-gá uu xiko kua ío-de.

Ja ní kajikan ta'u tíku n̄i kándíja

²³ Te n̄i kakaku-de kája'an-de. Te n̄i najakoyo-de nuu tá'an-de. Te n̄i kanakani-de taká tu'un n̄i kaka'an sutu ñá'nu jín cháa n̄i kayi nuu-dé.

²⁴ Te súan n̄i kajini so'o-i tu'un kánakani-de. Te in̄i jínu-ni n̄i kaka'an jaa-i jín Dios: Táta, máa-ní kúu Dios n̄i sá'a andívi, ñuyivi, mar, jín taká-ga ndatíñu.

²⁵ Te jín Espíritu Santo n̄i ka'an-ní jín yú'u táa-yo David, ja ní kuu-de mozo-ní. Chí n̄i ka'an-de: Naja kákiti in̄i ñayivi, te naja kánakani sáni in̄i-i.

²⁶ N̄i kataka cháa kákuu rey ñuyivi jíná'an-de. Te cháa kákuñá'nu-ún, n̄i kakutútú-de. Te in̄-na n̄i kandongda-de sikí máa Tatá Dios jín sikí Cristo-ya.

²⁷ Chí Herodes jín Poncio Pilato jín cháa s̄in nación jín ñayivi ñúu Israel, n̄i kakutútú ndíja-de in̄i ñuu yá'a, n̄i kandongda-de sikí Sé'e ij-ní Jesús, T'a n̄i jani-ní,

²⁸ náva'a sá'a-de taká tíñu n̄i teta'an máa-ní, jín ja ní kundaaj in̄i-ní onde sáa.

²⁹ Te vina, Táta, ndé'é-ní ndasa káka'an xaan-dé nuu-ná jíná'an-ná. Te kuá'a-ní fuerza nuu mozo-ní ja ná chundéé iní-ná kani-ná tu'un máa-ní.

³⁰ Te skáa-ní nda'a-ní náva'a sá'a-ní tana, jín tuni, jín tíñu ñá'nu. Te taká yuán ná kúu jín sí'ví máa Sé'e ij-ní Jesús. Achí-i.

³¹ Te súan n̄i kajikan ta'u-í. Te nuu ká'jin tútú-i-ún, n̄i taan. Te ndí'i-i, n̄i kakutú-i jín Espíritu Santo. Te n̄i kachundéé iní-i kájani-i tu'un Dios.

Ja ní kañava'a ká'nu-i ndatíñu-i

³² Te ñayivi kuá'a kákandíja, chí jín iní jín añú-i n̄i kanduu in̄i núu-i. Te tú ní in̄-i ní káka'an-i ja máa-i x̄in in̄i ndatíñu. Chí taká ndatíñu, n̄i kañava'a ká'nu-i.

³³ Te téyí xáan kájani ndaa apóstol tu'un ndasa n̄i kajini-de ja ní nachaku Jito'o-yo Jesús. Te bueno n̄i kuu tu'un luu Dios in̄i-de.

³⁴ Te tú kuti nañ nándi'í ní in̄-de, chí taká cháa káx̄in ñú'un, xí vé'e, n̄i kax̄ikó-de, te n̄i kákinchaka-de xu'un,

³⁵ te n̄i kachúkú-de xu'un-ún nuu já'a cháa apóstol. Te cháa apóstol n̄i kasaka-dé nuu in̄i in̄i tá'an-de ndasa kájini ñú'un máa-i.

³⁶ Te José, tata Leví, ncháá-de ñuu Chipre, ío inga sí'ví-de kájatíñu apóstol, nání-de Bernabé, ja kuní ka'an, se'e tu'un ndéé iní.

³⁷ N̄i x̄ikó-de in̄i ñu'un-dé. Te n̄i kinchaka-de xu'un. Te n̄i chúkú-de xu'un-ún nuu já'a cháa apóstol.

5

Sikí Ananías jín Safira

¹ Ko in̄i cháa nání Ananías jín ñásí'í-de Safira, n̄i kax̄ikó-de in̄i ñu'un.

² Te n̄i janchara-de sava xu'un. Te suni jiní ñásí'í-de ja súan n̄i sá'a-de. Te n̄i kinchaka-de yaku-ní. Te n̄i chúkú-de nuu já'a cháa apóstol.

³ Te n̄i ka'an Pedro: Ananías, naja ní k̄iv̄i Satanás in̄i añú-ro já xndá'ú-ro Esp̄iritu Santo núú. Ch̄i n̄i jancha-q-ro sáva xu'un ñú' un ní kaxikó-ró.

⁴ Ná té x̄ikó-ga-ro, á nasu máá-ró x̄in núú. Te nuu ní x̄ikó-ró, á nasu in̄i nda'a máá-ró ñú' un núú. Naja ní nakani in̄i-ro sá'a-ró súan. Ko nasu cháa xndá'ú-ro, ch̄i Dios, ách̄i-de.

⁵ Te súan n̄i jini so'o Ananías taká tu'un yá'a, te n̄i ndua-ni-de. Te n̄i ji'j-ni-de. Te taká ñayiv̄i ní kajini so'o tu'un-ún, n̄i kayu'ú xa-an-í.

⁶ Te n̄i k̄andukuiñ̄i cháa súch̄i. Te n̄i k̄axndánuu-de ndiyi-ún, te n̄i k̄akiñ̄i'in-de-i yat̄a vé'e. Te n̄i k̄achiyuji-de-i.

⁷ Te n̄i kunúu, nátu'un un̄i hora. Te n̄i jaá ñasí'í-de n̄i k̄iv̄i-ña vé'e-ún. Te ñaun̄ jini máá-ña ja súan n̄i kuu.

⁸ Te Pedro, n̄i jik̄a tu'un-de-ña: Kastu'un núu-rí. N̄i x̄ikó-ró ñú' un-ún in̄i tanto súan x̄i túu. Ach̄i-de. Te n̄i kach̄i-ña: Jaan, in̄i súan n̄i kaxikó-ná, ách̄i-ña.

⁹ Te Pedro, n̄i ka'an-de jíin-ña: Naja ní skétá'an-ró tú'un ja kóto ncha-q-ro Esp̄iritu máá Tatá Dios. Kuni so'o, yuxé'é yá'a ká'ma vai koyo cháa n̄i kach̄induji yii-ro. Te suni súan kiñ̄i'in-de ród ki'jn-ro, ách̄i-de.

¹⁰ Te n̄i ndua-ni-ña núu já'a Pedro. Te n̄i ji'j-ni-ña. Te n̄i ndiyi koyo cháa súch̄i-ún. Te n̄i kajin̄i-de ja á n̄i ji'j-ña. Te n̄i k̄akiñ̄i'in-de-ña, te n̄i k̄ach̄induji-de-ña x̄in yí-ñá.

¹¹ Te ndiv̄i tíku'n̄i kándija jíin taká ñayiv̄i ní kajini tu'un tiñu yá'a, n̄i kayu'ú xa-an-í.

Kua'a tíñu ñá'nu jíin tuni n̄i kasá'a apóstol

¹² Te cháa apóstol, n̄i kasá'a-de kua'a tíñu ñá'nu jíin tuni jíto nuu ñayiv̄i. Te in̄i ká'nu-ni kándutú-de in̄i corredor Salomón.

¹³ Ko tú ní chundéé in̄i ní in̄i-ketá'an-i jíin-de. Ko ñayiv̄i, ví'í-gá n̄i kajatú'ún-i-de.

¹⁴ Te ñayiv̄i ní k̄akandija nuu máá Jító'o-yo, ví'í-gá n̄i ndea-i, kúu cháa kúu ña'an, kua'a xa-an-í.

¹⁵ Te n̄i k̄akinchaka-de kua'a ñayiv̄i káku'u. Te n̄i kajakin̄i-de-i in̄i yá'ya kándaa-i nuu jíto jíin núu yúu, náva'a nú vai Pedro sanaa jin̄u vasté máá káti-dé siki-í.

¹⁶ Te suni taká ñayiv̄i núu yani-ún, n̄i katak̄a kua'a-í in̄i ñuu Jerusalén, n̄i k̄akinchaka-i ja káku'u jíin já káta'an tach̄i k̄ini. Te ndi'í-ún, n̄i kanduv̄a'a jiná'an.

Ja ní k̄ach̄indikin̄i-i Pedro jíin Juan

¹⁷ Yúan-na te n̄i k̄akukuásun in̄i sutu ñá'nu jíin sáva tá'an ja kách̄iñ̄i'ún sikí saduceo, te n̄i kandonda.

¹⁸ Te n̄i k̄akat̄in-ún cháa apóstol. Te n̄i k̄ataan-dé in̄i vek̄aa ñuu.

¹⁹ Ko ndajá'a máá Tatá Dios, akuáa ní juña-ya yuxé'é vek̄aa-ún. Te n̄i kiñ̄i'in ya-dé jiná'an-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de:

²⁰ Kuá'an, te k̄uiñ̄i-ró in̄i vé'e ij̄. Te yúan kani-ró taká tu'un nuu ñayiv̄i ndasa kuchaku-i vida jáá yá'a. Ach̄i-ya.

²¹ Te n̄i kajini so'o-de tu'un yá'a. Te nuu ní kundijin, te n̄i k̄iv̄i koyo-de in̄i vé'e ij̄. Te n̄i kastá'an-de tu'un nuu ñayiv̄i. Te n̄i kástá'an-de, te n̄i ch̄akoyo sutu ñá'nu jíin tá'an-de. Te n̄i nastútú-de cháa junta jíin cháa n̄i kayi in̄i ñuu Israel. Te n̄i táji-de ndajá'a kuá'jn-de cháa-ún in̄i vek̄aa.

²² Ko nuu ní jakoyo cháa kákuu ndajá'a-ún vek̄aa, te tú ní káni'in-dé apóstol. Te n̄i kanaxió káva-de. Te n̄i k̄akastu'ún-de tu'un yá'a:

²³ Jandáa kúu ja ní kajin̄i-ná ndasú va'a vek̄aa. Te ká'jin cháa kándito-ún ichi yuxé'é. Ko nuu ní kajuña-ná, te tú kuti ñaun̄ cháa ní kajin̄i-ná nuu. Ach̄i-de.

²⁴ Te cháa kúñá'nu in̄i vé'e ij̄ jíin sutu ñá'nu, nuu ní kajini so'o-de tu'un yá'a, n̄i k̄akejá'a-de káyu'ú-de ja má júkuñ̄i tu'un-ún.

²⁵ Ko n̄i jaá in̄i ñayiv̄i. Te n̄i kastu'ún-i: Ña'an-ní, te nde'é-ní. Cháa n̄i k̄ataan-ní vek̄aa, ká'jin-de in̄i vé'e ij̄. Te kástá'an-de tu'un nuu ñayiv̄i. Ach̄i-í.

²⁶ Yúan-na te n̄i kaja'an cháa kúñá'nu-ún jíin ndájá'a. Te ñúkuún vai-de jíin apóstol, ch̄i káyu'ú-de kájito-de ñayiv̄i já kuá'a-i yuu xini-dé.

²⁷ Te nuu ní jaá-de jíin apóstol, te n̄i jani-de cháa-ún in̄i municipio. Te sutu ñá'nu, n̄i xndich̄i-ún:

²⁸ Á tú ní kástu'ún-rí nuu-ro já má stá'an-ga-ro tú'un cháa jian. Ko vina ch̄i ñí ñuu Jerusalén ní xndeá-ro sá'an-ro. Te kákuñ̄i-ro cháa-ró niñi cháa jian sikí-rí jiná'an-rí, ách̄i.

²⁹ Ko Pedro jíin apóstol, n̄i kaka'an-de: N̄i k̄uándatu-ná nuu Dios vásá núu taká cháa.

³⁰ Máa Dios ndiyi táa-yo, n̄i naschakú-ya Jesús, I'a n̄i kaja'ni máá-ní ja ní kajata kaa-ní-ya jiká cruz.

³¹ I'a yá'a n̄i nduñá'nu-ya kánchaa-ya ichi ndává'a Dios. Te n̄i nduu-ya I'a tá'ú tíñu jíin I'a nama yóo, náva'a nakani in̄i ñayiv̄i ñuu Israel te koo tuká'nu in̄i-ya núu taká kuach̄i-í.

³² Te máá-ná jíin Espíritu Santo, kákuu-ná testigo máá-yá nuu táká tu'un yá'a. Chì já'a Dios Espíritu-ya núu táká ñayivi kájandatú nuu-yá. Achí-de.

³³ Te máá-ún, súan nì kajini so'o tu'un yá'a. Te nì kakitì xaḅan iní. Te ka'ni-ún-de kákuni núu.

³⁴ Ko ío ñn maestro ley, nání-de Gamaliel. Te kúu-de cháa fariseo. Te taká ñayivi, kájatú-ún-i-de. Te nì ndukuiñi-de nuu junta. Te nì tá'ú-de tíñu ná kúxio núu cháa apóstol.

³⁵ Te nì ka'an-de jíin: Róo cháa ñuu Israel, kani va'a ini-ro te nú ḅaún kákuni ro sá'a-ró jíin cháa yá'a.

³⁶ Chì onḅe sáá ní ndonda Teudas, te áchí-de ja cháa téyíí kúu-de. Te nì kataka-i nuu-dé nátu'un kuun ciento cháa. Te nì jí'i-de nì sá'a sava-ga cháa. Te taká ja ní kajandatú tu'un nì ka'an-de, nì kajicha nuu kája'an sáni.

³⁷ Yúan-na te kivi ní ndutútú xini, te nì ndonda Judas cháa ñuu Galilea. Te nì jaka-de kua'a ñayivi kuángoyo yata-dé. Te suni nì naa cháa-ún. Te taká ñayivi ní kajandatú nuu-dé, nì kajicha nuu-i kája'an-i.

³⁸ Te vina ná kuá'a-ri consejo róo: Ma ké'é-ga-ro cháa yá'a. Sí-a-de ná kí'in-de. Chì nú onḅe chíi ñayivi vái tu'un yá'a xí tíñu yá'a, te naa íi.

³⁹ Ko nú onḅe nuu Dios vaí, ma kúu kasu-ro. Chì sánaa te natuu ja jíin Dios kájatá'an-ró. Achí-de.

⁴⁰ Te nì kajatú'ún tú'un nì ka'an Gamaliel. Te nì kakana xini cháa apóstol. Te nì kaskúun yunu xii sukun-dé. Te nì ka'an xaḅan núu-dé ja má ká'an-ga-de tu'un jíin sí'ví Jesús. Te nì kasía-de kája'an-de.

⁴¹ Te máá apóstol, nuu junta nì kenda koyo-de kája'an-de, kákusi iní-de ja ní jatú'un-ya kándo'o-de sikí sí'ví-yá.

⁴² Te ini ve'e ií jíin táká ve'e, tú ní kájukuiñi-de ja kástá'an-de te kájani-de tu'un Jesucristo.

6

Ja ní kajani-de usia cháa kuatíñu

¹ Te nì ndea kua'a cháa káskuá'a. Te ñn kivi, te cháa ñuu Grecia, nì kaka'an sóo-de sikí cháa hebreo, chí tú ní téta'an ñn núu-de staḅa kée ñá'an viuda hora ja sáka-dé ndita'an kivi.

² Yúan-na te máá uxí uu apóstol, nì kanastútú-de taká cháa káskuá'a, te nì kaka'an-de: Ma kúu jukuiñi máá-ri ja kájani-ri tu'un Dios, te kuatíñu-ri nuu mesa.

³ Núsáa te róo ñán, kaji-ró usia tá'an máá-ró, cháa va'a, cháa ndíchí, cháa kañu'un chítú Espíritu Santo ná kúu-de. Te ná cháa-yó tíñu yá'a sikí-dé.

⁴ Te ruu jiná'an-ri, kukuu-ri jíin ja kakán ta'u-ri, te kani-ri tu'un yá'a. Achí-de.

⁵ Te tu'un nì ka'an-de, nì kajata'an ini ñayivi kuá'a-ún. Te nì kakaji-i Esteban, cháa kándija va'a kúu-de. Te ñú'un chítú-de Espíritu Santo, jíin Felipe, jíin Prócoro, jíin Nicanor, jíin Timón, jíin Parmenas, jíin Nicolás, cháa nì naki'in sé'é judío ñuu Antioquía.

⁶ Taká cháa yá'a, nì kajani-i nuu cháa apóstol. Te nì kajikan ta'u-dé te nì kaḅndée-de nda'a-dé xini cháa-ún.

⁷ Te tu'un Dios nì jika kua'an. Te cháa káskuá'a, nì kandaḅa xaḅan-dé ini ñuu Jerusalén. Te suni kua'a sutú nì kajatú'ún, te nì kaḅandija.

Tu'un Esteban

⁸ Te Esteban, nì chítú ndii-de jíin fuerza, te ñúkúun ní sá'a-de tíñu ñá'nu xaḅan jíin tuní nuu táká ñayivi.

⁹ Te ini ve'e sinagoga nì kandonda yaku cháa, cháa libertino, jíin cháa ñuu Cirene, jíin cháa ñuu Alejandría, jíin cháa ñuu Cilicia, jíin Asia, nì kastátá'an jíin Esteban.

¹⁰ Ko tú ní kákundéé jíin-de, chí ndíchí-de, te suni nì ka'an-de jíin fuerza máá Espíritu.

¹¹ Yúan-na te nì kaská'an yaku cháa ja ní kaka'an: Nì kajini so'o-ná ká'an ndiva'a Esteban sikí Moisés jíin sikí Dios, áchí.

¹² Te súan nì kaská'an-ún ñayivi, jíin cháa nì kayii, jíin cháa káchaa tutu. Te nì kajinu yuán sikí-dé, te nì kaḅatiin-ún-de kuángoyo jíin-de onḅe nuu junta.

¹³ Te nì kajani testigo falso ja ní kaka'an: Cháa yá'a, ndita'an kivi ká'an ndiva'a-de sikí ve'e ií yá'a jíin sikí ley.

¹⁴ Chì nì kajini so'o-ná ká'an-de ja Jesús, cháa ñuu Nazaret, kanu-de ve'e ií yá'a, te nasama-de taninu nì xndoo Moisés nuu-yo. Achí.

¹⁵ Yúan-na te taká ja káxiukú iní municipio, nì kandakoto nuu-dé, te nì kajini ja jito nuu-dé nátu'un nuu ñn ndajá'a ándiví.

7

Tu'un nì jani ndaa Esteban

¹ Te máá sutú ñá'nu-ga, ñi ka'an jíin-de: Súan kúu náún, áchí.

² Te máá-de, ñi ka'an-de: Táta, ñáni, kuni so'o-ní tu'un yá'a jíná'an-ní. Máá Dios, I'a ñá'nu, I'a luu, ñi kenda-ya núu táa-yo Abraham ná ñi kanchaa-de iní ñuu Mesopotamia, onde ná té ki'in-ga-de kunchaa-de iní ñuu Harán núu.

³ Te ñi ka'an-ya jíin-de: Kenda iní ñuu-ro jíin má'ñú tá'an-ró, te ki'in-ro kunchaa-ro iní ñuu ja stá'an-ri nuu-ro, áchí-ya.

⁴ Yúan-na te ñi kenda-de iní ñuu Caldea. Te ñi kanchaa-de iní ñuu Harán. Te yúan ñi jíi' táa-de. Te ñi sá'a Dios ja ní chaa-de ñuu yá'a nuu kaxiukú-ní vina.

⁵ Te tú ní já'a-ya ñú'un-ún kuu ta'u-dé, ni vasté ñin tí'li. Ko ñi keyu'u-yá ja kuá'a-ya ñú'un-ún nuu-dé onde jíin núu taká tata kii nuu-dé, vasa tú ní ío se'e-de sáa.

⁶ Te súan ñi ka'an Dios jíin-de: Tata-de kuxiukú jiká-i inga ñuu. Te kuun ciento kuia kuatíñu sáni-de-i te xndó'o-de-i.

⁷ Te ñi ka'an Dios: Ko máá-rí, ndonda-ri siki ñúu nuu kúu-i mozo-ún. Te onde nú ñi kuu-ún, te kenda koyo-i te chiñú'un-i ruu ichi yá'a.

⁸ Te ñi sá'a-ya contrato jíin-de jíin tuni ja xití ndúu-de. Te se'e Abraham ñi kuu Isaac. Te ñi xiti ndúu-de-i nuu uná kivi-í. Te se'e Isaac ñi kuu Jacob, te se'e Jacob ñi kuu ndí'uxi uu máá tata ñuu.

⁹ Te taká tata ñúu-ún, ñi kakukuásún iní-de. Te ñi kaxikó-de José kua'an-i onde ñuu Egipto, Ko Dios ñi jika-ya jíin-i.

¹⁰ Te ñi nama-ya-í nuu taká tundó'o ñi ta'an-i. Te ñi kundíchí-i. Te Faraón, chaa kúu rey ñuu Egipto, ñi kusii iní-de jíin-i ñi sá'a-ya. Te ñi chaa-de gobernador siki José. Te José, ñi tá'u-de tiñu nuu ñúu Egipto jíin núu vé'e Faraón.

¹¹ Te ñi kii ñin tama xáan ñí ñúu Egipto jíin ñí ñúu Canaán. ñin tundó'o xaan ní kuu-ún. Te ndiyi táa-yo, tú ní káni'in-dé ja kée-dé jíná'an-de.

¹² Te ñi jini tu'un Jacob ja ío trigo onde ñuu Egipto. Te ñi táji-de táa-yo ní kaja'an-de vuelta ñin.

¹³ Te ja vuelta uu, ñi kanakuni ñani José nuu-dé ja máá-de kúu. Te suni ñi stá'an José ñani-de nuu Faraón.

¹⁴ Te José, ñi táji-de chaa kája'an ja ní kana-de xiní táa-de Jacob kii-de jíin taká tá'an-de. Ío uní xiko xia'un-i.

¹⁵ Súan ñi kuun Jacob kua'an-de onde ñuu Egipto. Te yúan ñi jíi'-de jíin taká tata ñúu-yo.

¹⁶ Te chaa-ún, ñi kanaja'a-de káno'on-de onde ñuu Siquem. Te ñi kayuji-de iní ve'e añu ja jíin plata ñi jaan Abraham nuu se'e Hamor ñuu Siquem.

¹⁷ Ko ñi kuyani kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham. Te ñayivi-ún, ñi ndea-i. Te ñi kukua'a-í iní ñuu Egipto.

¹⁸ Te ñi kuu kuia. Te ñi nukuiñi inga rey iní ñuu Egipto ja tú játu'un-de tu'un José.

¹⁹ Te rey-ún, ñi xndá'ú-de ñayivi ñúu-yo, ñi sándiva'a-de jíin táa-yo, ja fuerza ná skána-de se'e-de kuu-i.

²⁰ Te kuia-ún ñi kaku Moisés. Te ñi kusii iní Dios jíin-i. Te uní yoq ní ja'nu-i iní ve'e táa-i.

²¹ Te náa-i, ñi skána-ña-í. Te ñi naki'in sesi'í Faraón-ún-i. Te ñi skuá'nu-ña-í nátu'un se'e máá-ña.

²² Te ñi kutu'a Moisés taká tu'un ndíchi ñúu Egipto. Te ñá'nu xaan ní kuu-de jíin taká tu'un ka'an-de jíin taká tiñu sá'a-de.

²³ Te nuu úu xiko kuia-de, te ñi kusii iní-de kinde'é-de taká ñani-de ja káku se'e Israel.

²⁴ Te ñi jini-de nuu ñin chaa Egipto ja sándiva'a jíin ñin chaa Israel. Te ñi stují-dé chaa Egipto-ún, te súan ñi nama-de ñani ndá'ú-de.

²⁵ Ko máá-de, jáni iní-de ja júku'un iní taká ñani-de ja Dios ñi táji-yá-de ja náma-de ñani-de núu. Ko máá ñani-de, tú ní kájuku'un kuti iní.

²⁶ Te inga kivi xian-ún, suni ñi jini-de nuu úu chaa kájatá'an. Te ñi jaq-de. Te ñi ka'an-de jíin já ná júkuñi: Súchi, naja kásá'a ndiva'a-ró jíin tá'an-ró. Chi ñani-ro kanakuni tá'an-ró. Achí-de.

²⁷ Ko máá cháa já'a ta'u tá'an-ún, ñi chujiki-de Moisés. Te ñi ka'an-de: Ndéja ní jani róo ja kúñá'nu-ró te sándaa-ro tiñu-ri jíná'an-ri.

²⁸ Te suni kuni-ro ká'ni-ro rúu nátu'un ñi ja'ni-ro cháa ñuu Egipto iku náún. Achí-de jíin Moisés.

²⁹ Te tu'un yá'a ñi jini so'o Moisés. Te ñi jinu-de kua'an-de. Te jiká ní nchaa-de onde ñuu Madián. Te yúan ñi skáku ñasi'í-de uu se'e yí.

³⁰ Te ñi jinu tuku uu xiko kuia. Yúan-na te ñin ndajá'a ándiví, ñi kenda-ya núu-dé onde nuu ñú'un té'é yúku Sinaí, ma'ñú ñin yukú kayú yáá ñú'un ñi kenda-ya.

³¹ Yúan-na te Moisés, ndé'é-de, te náa iní-de ja ní jiní-de ñu'un-ún. Te nì kandita-de nává'a kunj-de nuu. Te nì ka'an máá Tatá-yo Dios jíin-de:

³² Máá-rí kúu Dios ndiyi táa-ro, Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, áchí-ya. Ko Moisés, kisi-i-de, te tú ní chúndéé iní-de ndé'é-de nuu.

³³ Te máá Tatá Dios, nì kachí-ya jíin-de: Kiñi'n ndijan-ro já'a-ro. Chì nuu kándij-ro jíán, ñu'un ñí kúu.

³⁴ A nì jiní-rj ja sé'e-rj ká'jin-i iní ñuu Egipto, xaḡn kándo'o-i. Te suni jini so'o-rj ja kánde'e ndá'ú-i. Te nì kuun-rj vai-rj ja náma-rj-i jíná'an-i. Te vina, ña'an yá'a núsáá. Te ná tájí-rí róó ki'jin-ro ondé ñuu Egipto. Achí-ya jíin-de.

³⁵ Núsáa te Moisés yá'a, vasa a nì kaské'ichí-i-de te vasa nì kaka'an-i: Ndéja ní jani róó ja kúñá'nu-ró siki-rí, te sánda-ro tíñu-rj, nì achí-i jíin-de. Ko Dios, nì tájí-yá-de kua'an-de ja tá'ú-de tíñu nuu-i te nama-de-i. Te ndajá'a-yá ja ní kenda nuu-dé nuu yukú-ún, suni nì chindéé ní chituu-ya-dé.

³⁶ Te chaá yá'a, nì ndiñi'in-de-i jíná'an-i iní ñuu yúan, te nì sá'a-de kua'a tíñu ñá'nu, jíin táka tunj iní ñuu Egipto, jíin núu mar kuá'a, jíin núu ñu'un té'é, uu xiko kuia.

³⁷ Chaá yá'a kúu Moisés ja ní ka'an jíin táka se'e Israel: Ma'ñú táka ñani-ro, nukuiñi in chaá kani tu'un máá Tatá-ro Dios sá'a-ya nátu'un ruu. Te nuu cháa-ún kuni ná'in-ró tú'un ka'an-de. Achí.

³⁸ Chaá-ún kúu chaá nì kandee jíin tíku'nj ndiyi táa-yo ondé nuu ñu'un té'é. Te nì ka'an in ndajá'a-ya jíin-de xiní yukú Sinai, te nì n'jin-dé tu'un ndasa kuchaku-yo. Te nì jani-de tu'un-ún nuu-yo.

³⁹ Ko ndiyi táa-yo, tú ní kákuni-de kuandatu-de nuu cháa-ún, chí sasua nì kaské'ichí-de chaá. Te nì kakusi iní-de, no'on-de ñuu Egipto kákuni-de núú.

⁴⁰ Te ní kaka'an-de jíin Aarón: Sáva'a tini-ro I'a ná kúnúú nuu-yo. Chì chaá Moisés, ja ní kiñi'in-de yóó iní ñuu Egipto vai-yó, tú kájiní-yo naún ní ta'an-de. Achí.

⁴¹ Yúan-na te nì kasá'a-de in chelu. Te nuu ndosó-ún nì kasokó-dé kiti. Te nì kakusi iní-de jíin tíñu nì kasá'a-de jíin ndá'a-dé.

⁴² Te Dios, nì kuxio-ya núu-dé kua'an-ya. Te nì xndóo-ya-dé ná kuatíñu-de nuu tíñuú xiní ándiví, nátu'un yóso núu tutú chaá nì kajani tu'un Dios ondé sáá: Róó ñayivi Israel, a nì kaja'ni-ro kiti núu-rí uu xiko kuia nuu ñu'un té'é náún.

⁴³ Túu, chí sasua nì kajani-ró ve'e kuii ndosó Moloc jíin tíñuú xiní máá Renfán, ndoso ja ní kasá'a máá-ró já chíñu'un-ró. Ja yúan ná sjá'a-rj róó ki'jin-ro ondé yatá ñuu Babilonia, áchí-ya.

⁴⁴ Ndiyi táa-yo, ondé ñu'un té'é ní kañavá'a-de ve'e ñii Dios, nátu'un nì tá'ú Dios tíñu nuu Moisés ja súan sá'a-de ve'e-ún, nátu'un muestra nì jiní-de.

⁴⁵ Sáá chí jíin fuerza Dios nì kaskúnu ndiyi táa-yo ñayivi siin nación ja ní katjin máa-i ñuu yá'a. Yúan-na te jíin Josué ní kivi koyo-de iní lugar máa-i, nì kákinchaka-de ve'e ñii-ún nì kendoo yá'a ondé kivi David.

⁴⁶ Te David, nì kusij iní Dios jíin-de. Te nì jikan-de ja ná sáva'a-de in ve'e kuu Dios Jacob.

⁴⁷ Ko Salomón, nì sá'a-de in ve'e máá-yá.

⁴⁸ Ko I'a ñá'nu-ún, tú ncháa-ya iní ve'e kásá'a chaá, nátu'un nì ka'an chaá jani tu'un-ya ondé sáá:

⁴⁹ Ándiví kúu silla kánchaa-rj, te tá'ú-rí tíñu. Ñuyivi kúu teyu nuu káxndí ja'a-rí. Ndasá koo ve'e kani-ró kúnchaa-rj núsáá. Xí ndénu kúu nuu ndétatú-rj.

⁵⁰ Á tú ní sá'a ndi'i-rj ndatíñu yá'a, áchí máá Tatá Dios.

⁵¹ Xaan kákujá'a iní-ní. Tú káandíja iní añú-ní te xaḡn só'ó-ní. Chì nene kájasu-ní nuu Espiritu Santo, nátu'un nì kasá'a ndiyi táa-ní ondé aná'an.

⁵² Ío in chaá nì kajani tu'un-ya ondé sáá ja tú ní káhindikij táa-ní-de náún. Chì táa-ní, a nì kaja'ni-dé chaá kajani tu'un ja kú máá I'a ndaa núú. Te I'a-ún, a nì kanastúu-ní-ya te nì kaja'ni-ní-ya.

⁵³ Ko máá-ní, tú ní káskíkuu-ní, vasa ndajá'a máá-yá, nì kajani-ya ley nuu-ní. Achí Esteban.

⁵⁴ Táka tu'un yá'a nì kajini so'o. Te nì káta'u'u iní. Te kánakaji ñii yú'u kájito Esteban.

⁵⁵ Ko máá Esteban, nì kútú-de Espiritu Santo. Te nì ndakoto-de ichi ándiví. Te nì jiní-de ja ndii ncháa nuu kánchaa Dios. Te Jesús, kándij-ya ichi ndává'a Dios.

⁵⁶ Te nì ka'an-de: Vina te ndé'é-rí ja núña ándiví. Te ndé'é-rí nuu máá Sé'e chaá kándij-ya ichi ndává'a Dios. Achí-de.

⁵⁷ Yúan-na te nì kákana kó'ó. Te nì kajasu so'o. Te in jinu-ni nì kándonda vaḡ siki Esteban.

⁵⁸ Te nì kákiñi'in Esteban kua'an jíin-de ondé yu'u ñuu. Te nì káskána tikáchí. Te nì kaja'a yuu xiní-dé. Te ñayivi kánde'é, nì káchúkú-i tikáchí-ún nuu já'a in chaá súchí nání Saulo.

⁵⁹ Te nini kájoṭo yuu xiní Esteban, te nī ka'ḡn ndá'ú Esteban jíin máá Jító'o-yo: Tátá Jesús, naki'in-ní añú-ná vina, áchí-de.

⁶⁰ Te nī jukuññí jíí-de. Te nī ka'ḡn jaa-de: Tátá, mā chí'i-ní cuenta kuḡchi yá'a sikí-í jíin'an-i, áchí-de. Súan nī ka'ḡn-de tu'un yá'a, te nī jíí-ni-de.

8

Ja ní chindikḡn Saulo tiku'nī kándíja

¹ Te Saulo, nī jatú'ún-de ja ní jíí Esteban. Te kivi-ún nī kejá'á káchindikḡn xaḡn-í tiku'nī kándíja iní ñuu Jerusalén. Te tiku'nī-ún, nī kajichḡ nuu-i kája'ḡn-i nñ ndáñúu Judea jíin ndáñúu Samaria. Ko chaḡ apóstol chí túu.

² Te chaḡ káchiñú'ún Dios, nī kajachḡnduji-de Esteban. Te nī kande'e xaḡn-dé ja ní naa Esteban.

³ Ko Saulo, chí xnáa-dé tiku'nī kándíja kuní-de. Te kivi-de ndita'ḡn ve'e. Te ñú'un-de chaḡ, ñá'an, táan-dé-i vekḡa.

Ja ní jika tu'un Dios iní ñuu Samaria

⁴ Te taká ñayivi ní kajichḡ nuu-ún, kája'ḡn-i taká ñuu kájani-i tu'un Dios.

⁵ Te Felipe, nī kuun-de kua'ḡn-de ñuu Samaria. Te yúan nī jani-de tu'un Cristo nuu ñayivi.

⁶ Te taká ñayivi-ún, nī kachu'un iní-i taká tu'un ja ní ka'ḡn Felipe jíin-i. Te nī kajini so'o-i, te nī kajini-i taká tunj nī sá'a-de.

⁷ Chí iní kua'ḡ ñayivi ní kiñi'in-de tachí káni. Te nī kenda-ún kákana kó'ó kája'ḡn. Te tini chaḡ nī kuyúnú jíin cháa rengo, nī kandu'va'a-de.

⁸ Te nī kakusñi xáḡn iní ñayivi ñuu-ún.

⁹ Te iní ñuu-ún nī jo in chaḡ nání Simón. Te chaḡ-ún, chaḡ ñavá'a kúu-de. Te xaḡ kánaa iní ñayivi ñuu Samaria kándé'é-i. Te nī ka'ḡn-de ja in chaḡ ñá'nu xaḡ kúu máa-de.

¹⁰ Te ñayivi, xaḡn vá'a káchu'un iní-i tu'un ká'ḡn-de onde suchí lúli te onde chaḡ ñá'nu. Te nī kaka'ḡn-i: Chaḡ yá'a xaḡn yí'i fuerza Dios ñá'nu iní-de.

¹¹ Te káchu'un iní-i tu'un ká'ḡn-de, chí xaḡn káni kivi ní sá'a-de tiñu ñavá'a nuu-í, nī kánaa iní-i kándé'é-i.

¹² Ko nuu-í nī jani Felipe tu'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, jíin tú'un sí'ví Jesucristo. Yúan-na te nī kakándíja-i. Te nī kajanducha-í kúu chaḡ kúu ñá'an.

¹³ Te máá Simón, suni nī kándíja-de, nī janducha-dé. Te nī jika kuu-de jíin Felipe, ndé'é-de ja sá'a Felipe taká tunj jíin taká tiñu ñá'nu. Te nī kee nuu-dé kándí-de.

¹⁴ Te chaḡ apóstol ká'jin-de iní ñuu Jerusalén, nī kajini tu'un-de ja ñayivi ñuu Samaria, nī kajatá'ú-i tu'un Dios. Te nī katájí-de Pedro jíin Juan kája'ḡn-de yúan.

¹⁵ Te nī jakoyo chaḡ-ún. Te nī kajikan ta'ú-de ja'a ñayivi-ún, nává'a ná ní'in-í Espiritu Santo jíin'an-i.

¹⁶ Chí té cha'ḡn-gḡ kii-ya sikí ní in-i. Chí máni nī kajanducha-í jíin sí'ví Jesús.

¹⁷ Yúan-na te nī kachaa-de nda'a-dé xiní-í jíin'an-i te nī chaḡ Espiritu Santo sikí-í.

¹⁸ Te nī jini Simón ja súan kachaa apóstol nda'a-dé xiní ñayivi-ún, te já'a-ya Espiritu Santo nuu-í. Te kuḡ'a-de xu'ún núu apóstol kuní-de núu.

¹⁹ Te nī ka'ḡn-de: Suni kuní-ná ja kuá'a-ní fuerza yá'a nuu-ná nává'a nani ñayivi xndée-ná nda'a-ná xiní-í, te chaḡ Espiritu Santo sikí-í, áchí-de.

²⁰ Yúan-na te nī kachí Pedro jíin-de: Xu'ún-ró ná náa jíin-ró, chí jani iní-ro já jíin xu'ún kúu kuaan-ró tá'uj já'a Dios.

²¹ Tú cuenta-ro ní tú ta'ú-ro já kúndí-ro sikí tiñu yá'a, chí tú ío ndaḡ iní añú-ro núu Dios.

²² Núsáá te nakani iní-ro sikí kuáchi-ró yá'a. Te nandakan ta'ú-ro núu Dios, sanaa te sá'a-ya túká'nu iní-ya núu kuáchi ñú'un iní-ro.

²³ Chí jini-rí ja xáḡn kújá'ḡ iní-ro núu-ya. Te máni kuḡchi tñn róo. Achí Pedro jíin-de.

²⁴ Yúan-na te nī ka'ḡn Simón jíin-de: Kakan ta'ú máa-ró já'a-rí nuu máá Jító'o-yo nává'a ní in tu'un ká'ḡn-ro jíin mā kii sikí-rí, áchí-de.

²⁵ Te máa-de, nī kaka'ḡn ndaḡ-de. Te nī kajani-de tu'un Dios. Te nī kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén. Te kua'ḡ-gḡ ndáñúu Samaria kájani-de tu'un va'a.

Felipe jíin cháa eunuco

²⁶ Te in ndajá'a máá Tatá Dios, nī ka'ḡn-ya jíin Felipe: Ndukiññi te ki'in-ro íchi sur, ichi já kenda iní ñuu Jerusalén, ja kúun kua'ḡn onde ñuu Gaza. Achí-ya. Te yúan chí ñu'un té'é kúu.

²⁷ Yúan-na te nī ndukuññi Felipe kua'ḡn-de. Te nī kenda-ní in chaḡ eunuco etíope. Te chaḡ-ún játiñu-de nuu reina etíope, nání-ña Candace. Te in gobernador kúu-de. Te suni ndito-de yaká xu'ún-ña. Te nī kii-de ñuu Jerusalén, nī kichiñú'ún-de Dios.

²⁸ Te kuḡno'on-dé kánchaḡ-de nuu carreta-de. Te ká'u-de tutu nī chaḡ Isaías chaḡ nī jani tu'un Dios onde sáa.

- ²⁹ Te máá Espíritu nî ka'an-ya jíin Felipe: Kuá'an te kita'an-ro carreta-ún.
- ³⁰ Te Felipe, nî kundé-de nî jaá-de. Te nî jini so'o-de ká'u chaá-ún tutu ja ní chaa Isaías onde sáá. Te nî jiká tu'ún-de chaá-ún: Á júku'un inî-ní naún ká'u-ní xí túu. Achí-de.
- ³¹ Te máá eunuco, nî ka'an-de jíin Felipe: Te ndasa juku'un inî-ná te nú tú stá'an in chaa nuu-ná, áchí-de. Te nî ka'an ndá'ú-de ja ná káa Felipe nuu carreta-de te kunchaa-de jíin-de.
- ³² Te nuu ká'u-de tutu iî-ún nî ka'an tu'un yá'a: Nátu'un in riî ja kuá'an-tî kúu-tî, súan nî ja'an-ya. Te nátu'un in lélu sété tú ndé'e-tî, suni súan tú ní ká'an kuti-ya.
- ³³ Te hora nî kuka nuu-ya, tú ní sándaá va'a-i jíin-ya. Ndasa koo tu'un tata-ya, chi nî ji'i-ya inî ñuyivi yá'a. Achí.
- ³⁴ Yúan-na te chaá eunuco-ún, nî ka'an-de: Chaá nî jani tu'un yá'a, ndé sikî cháa ká'an-de. Sikî máá-de xí sikî ingá chaá, áchí-de jíin Felipe.
- ³⁵ Yúan-na te Felipe, nî kejá'á-de ká'an-de. Te jíin tú'un ká'an tutu iî-ún nî jani-de tu'un va'a Jesús nuu cháa-ún.
- ³⁶ Te nini kája'an-de ichi-ún, te nî jakoyo-de in nuu ñú'un nducha. Te nî ka'an chaá eunuco: Yá'a ñú'un nducha. Á tú kuu kuanducha-ná, xí ndéja jasú. Achí-de.
- ³⁷ Te nî kachî Felipe: Nú kándija-ní onde jíin inî jíin añú-ní, te kuu, áchí-de. Te nî ka'an eunuco: Kándija-ná ja Jesucristo kúu máá Sé'e Dios, áchí-de.
- ³⁸ Te nî tá'ú-de tiñu nî jukuñî carreta. Te nî kanuu ndendúú-de kája'an-de nuu ñú'un nducha yúan. Te nî skuánducha Felipe chaá eunuco.
- ³⁹ Te nuu ní kanana-de in nducha, te Espíritu máá Tatá Dios, nî chaxio-ni-ya Felipe kua'an-de. Te chaá eunuco, tuká ní jini-de nuu Felipe. Te nî ki'in-de ichi kuáno'on-dé. Te kúsi inî-de.
- ⁴⁰ Ko Felipe, nî ndenda-de onde ñuu Azoto. Te nini já'a-de kua'an-de, te jáni-de tu'un va'a-ya táká ñuu. Te vása ní jaá-de ñuu Cesarea.

9

Ja ní nakani inî Saulo

- ¹ Te Saulo, nákata-de ja ndóna-de ka'ni-dé taká chaá káskuá'a tu'un máá Jító'o-yo. Te nî jaá-de nuu sutú kúñá'nu-ga.
- ² Te nî jiká-de tutu nuu cháa-ún ja kí'in-de taká ve'e sinagoga ñuu Damasco, náva'a kat'in-de sava chaá xí ñá'an já ká'in sikî tú'un-ya. Te ku'ni-de ñayivi-ún kunchaka-de-i kii-de jíin-i ñuu Jerusalén kuni-de.
- ³ Te nî ki'in-de ichi kuá'an-de. Te nî kuyani-de ñuu Damasco. Te sánaa-ní te nî ndii ncháa-ni ní nuu-dé onde andívi.
- ⁴ Te nî ndua-ni-de nuu ñú'un. Te nî jini so'o-de ká'an in tu'un jíin-de: Saulo, Saulo, naja chándik'in-ro rúu. Achí.
- ⁵ Te máá-de, nî ka'an-de: Ndé chaá kúu-ní vii, Táta, áchí-de. Te nî kachî-ya jíin-de: Máá-rí kúu Jesús ja chándik'in-ro rúu. Xaan yí kúu ja kuañú yátá-ró punta garrocha. Achí-ya.
- ⁶ Te máá-de, kisi-i-de, chí yú'ú-de. Te nî ka'an-de: Táta, naún sá'a-ná kuni-ní, áchí-de. Te máá Jító'o-yo, nî kachî-ya jíin-de: Ndukoo, te kivi-ró inî ñuu. Te yúan ni'in-ro tú'un ndasa sá'a-ró. Achí-ya.
- ⁷ Te chaá kája'an jíin Saulo, nî kajukuñî-de kákee nuu-dé kándé'é-de. Chi nî kajini so'o ndija-de ní'in, ko tú ní kájinj-de nuu ní in chaa ká'an.
- ⁸ Yúan-na te nî ndukoo Saulo nuu ñú'un. Te nî ndakoto-de. Ko tú ní in nuu ní jiní-de. Te ká'in chaa-ún nda'a-dé kája'an-de jíin-de. Te nî kaskivi-de Saulo inî ñuu Damasco.
- ⁹ Te yúan nî kanchaa-de unî kivi. Te tú ní kúu kuti ndé'é-de, ni tú ní yé-de staa, ni tú ní jíi-de nducha.

Saulo inî ñuu Damasco

- ¹⁰ Te nî io in chaa skuá'a tu'un-ya ñúu Damasco nání-de Ananías, te jíin jáni nî ka'an máá Jító'o-yo jíin-de: Ananías, áchí-ya. Te máá-de, nî ka'an-de jíin-ya: Táta, yá'a kánchaa-ná, áchí-de.
- ¹¹ Te nî ka'an máá Jító'o-yo jíin-de: Ndukuiñî te kí'in-ro ichi yá'ya ja nání derecha. Te inî ve'e Judas ná ndúkú-ró in chaa nání Saulo ñuu Tarso, chi jandáa jikán ta'ú-dé.
- ¹² Te skóto jani-de ja in chaa nání Ananías, kivi-de te cháa nda'a xiní-dé, náva'a ndundijin nduchi-dé. Achí-ya.
- ¹³ Yúan-na te nî ka'an Ananías: Táta, a nî jini tu'un-ná sikî cháa yúan ja xáan sá'a ndiva'a-de jíin ñayivi ndóo-ní inî ñuu Jerusalén.
- ¹⁴ Te vina nî chaá-de yá'a ndíso-de tiñu sutu ñá'nu, náva'a kat'in-de taká ñayivi káchiñú'ún-i ní, te taan-dé-i vekaa. Achí-de.

¹⁵ Te máá Jító'ò-yò, nì ka'an-ya jíín-de: Kuá'án, chi cháa nì kaji máá-rí kúu cháa jian, náva'a ná kání-de tu'un-rì kí'ín-de ní níú náyivi sín naciòn, ní níú rey, jíín ní níú tákà náyivi níú Israel.

¹⁶ Chì stá'an-rì nuu-dé ja kánúú ndó'o-de kua'a xáan túndó'o siki sí'ví-rí. Achí-ya.

¹⁷ Yúan-na te kua'an Ananías. Te nì kivi-de inì ve'e-ún. Te nì xndée-de nda'a-dé xinì Saulo. Te nì ka'an-de: Nánì, Saulo. Máá Jító'ò-yò Jesús, l'a nì kenda nuu-ro íchi vái-ró, nì tájì-yá ruu vaj-rì nuu-ro náva'a ná ndúndijìn nduchi-ro, te ná kútú-ró Espiritu Santo. Achí-de.

¹⁸ Te nì koyo-ni nátu'un soo yúndúchi-dé. Te nì ndundijìn nduchi-dé. Te nì ndukuiñi-de. Te nì janducha-dé.

¹⁹ Yúan-na te nì nakee-dé staa. Te nì nani'in iní-de. Te nì kendo Saulo yaku kivi jíín cháa káskuá'a ja káxiukú-de inì níú Damasco.

²⁰ Te nì kejá'á-ni-de jáni-de tu'un Jesucristo inì ve'e sinagoga, áchí-de ja l'a yá'a kúu-ya Sé'e Dios.

²¹ Te tákà náyivi ní kajini so'o tu'un ká'an-de, nì kakee nuu-í kándé'e-i. Te nì kaka'an-i: Á nasu cháa yá'a xaan sá'a ndiva'a-de jíín tákà náyivi kándaku ñi'in sí'ví-yá yá'a núú. Te ja yúan ní cháa-de yá'a, ku'nì-de preso no'on-de jíín-i nuu sutú ñá'nu núú. Achí-i.

²² Ko Saulo, ví'í-gá nì ndúkú ndéé-de nì sáká núu-de xinì cháa judío káxiukú inì níú Damasco, ká'an téyíí-de ja Jesús kúu Cristo.

²³ Te nì kuu-ga kivi. Te cháa judío, nì kanatìn tu'un tá'an-de ja ká'ni-dé Saulo.

²⁴ Ko Saulo, nì ni'in-dé tu'un ja súan nì kandatú'un cháa-ún. Te máá cháa judío ndúú níú-ni kájito yu'u-dé ichi níú kéndá yuxé'é níú ja ká'ni-dé Saulo núú.

²⁵ Yúan-na te cháa káskuá'a jíín-de, nì káki'in-de Saulo akuáa. Te inì ñn jìka nì kaskúun-de cháa jìka ñn nama níú-ún.

Saulo inì níú Jerusalén

²⁶ Te nuu ní naja-de níú Jerusalén, te kuní-de naketá'an-de jíín cháa káskuá'a-ún. Ko máá cháa-ún, nì kayú'ú-de nì kajito-de Saulo, chí tú ní kákandíja-de ja cháa skuá'a kúu Saulo.

²⁷ Ko Bernabé, nì jaka-de kua'an jíín-de nuu cháa kákuu apóstol. Te nì jani-de tu'un nuu cháa-ún ndasa nì jinì Saulo nuu máá Jító'ò-yò íchi kuá'an-de, te nì ka'an-ya jíín-de, jíín ndasa nì chundéé inì Saulo nì ka'an téyíí-de tu'un Jesús inì níú Damasco.

²⁸ Te ndénda-de ndívi-de níú Jerusalén jíín cháa kákandíja yúan.

²⁹ Te nì jani téyíí-de tu'un máá Jító'ò-yò. Te nì státá'an-de jíín cháa judío níú Grecia. Ko máá cháa-ún, kákuñi-de ka'ni-dé Saulo.

³⁰ Te nì kajini tu'un tákà ñani. Te nì kachu'un íchí-de Saulo onde níú Cesarea. Te yúan nì katájí-de Saulo kuano'on-dé onde níú Tarso.

³¹ Te tiku'nì kákandíja ní inì níú Judea, jíín níú Galilea, jíín níú Samaria, tuká ní káchindikín-de-i. Te nì ja'nu-ga-i jíín tú'un. Te nì káchiñú'un-i máá Jító'ò-yò. Te nì káundéé iní-i nì sá'a Espiritu Santo. Te nì ndea-ga-i.

Ja ní nduvá'a Eneas

³² Te Pedro, jìka kuu-de nuu-í tákà lado. Te suni nì ja'an-de nuu náyivi ndóo inì níú Lida.

³³ Te yúan nì jinì-de nuu ñn cháa nání Eneas, ja ní kuu uná kuia káa-de jito, chí nì kuyúnú-de.

³⁴ Te nì kachì Pedro jíín-de: Eneas, Jesucristo ná násáva'a-ya róó. Nduko, te natuu-ro jito-ró. Achí-de. Te nì nduko-ni cháa-ún.

³⁵ Te nì kajini tákà náyivi káxiukú níú Lida jíín níú Sarón. Te nì kanaxió káva inì-i nuu máá Jító'ò-yò.

Ja ní nachaku Dorcas

³⁶ Te suni nì jo ñn ña'an skuá'a inì níú Jope, nání-ña Tabita, ja kuní ka'an nuu yú'u griego, Dorcas. Ña'an yá'a, xaan ní sá'a-ña tíñu va'a jíín caridad.

³⁷ Te kivi-ún nì ku'u-ña. Te nì jì'í-ña. Te nì ndi'i nì nasándoo-de ña'an-ún. Te nì kajakín-de-ña ñn inì ve'e.

³⁸ Te níú Lida, yani kánchaa jíín níú Jope. Te cháa káskuá'a-ún, nì kajini tu'un-de ja kánchaa Pedro yúan. Te nì katájí-de uú cháa kuaka'an ndá'ú jíín Pedro: Mā kúkuéé-ni te cháa-ni nuu-ná, áchí-de.

³⁹ Yúan-na te nì ndukuiñi Pedro kua'an-de jíín-de. Te nuu ní ja-de, nì kajaka-de Pedro kua'an-de jíín-de inì ve'e-ún. Te yúan, tákà ña'an viuda, nì kajikó ndúy-ña-dé kándé'e-ña. Te kástá'an-ña tákà su'nu jíín tákà tikachi ní sá'a Dorcas ná nì kánchaa-ña jíín-ña jiná'an-ña núú.

⁴⁰ Yúan-na te Pedro, nì jacha ndi'i-de náyivi-ún kája'an-i yatá vé'e. Te nì jukuñi jítí-de. Te nì jikan ta'u-dé. Te nì naxió koto-de ichi níú kátúu ndíyí-ún. Te nì ka'an-de: Tabita, nduko, áchí-de. Te máá-ña, nì ndakoto-ni-ña. Te nì jinì-ña níú Pedro. Te nì nduko-ni-ña.

41 Te máá-de, n̄i t̄in-de nda'a-ñá. Te n̄i xndúkuiñi-de-ña. Yúan-na te n̄i kana-de xin̄i ñáyivi ndóo jíin viuda. Te n̄i stá'an-de-ña já á chakú-ña.

42 Te tiñu yá'a n̄i jichá tu'un n̄i n̄i Jope kua'an. Te kua'a ñáyivi, n̄i kākandija-i nuu máá Jító'o-yo.

43 Te Pedro, kua'a kivi ní kendgo-de in̄i ñuu Jope, kánchaa-de ve'e in̄i chaa curtidor nání Simón.

10

Pedro jíin Cornelio

1 Te in̄i ñuu Cesarea n̄i io in̄i chaa nání Cornelio, n̄i kuu-de capitán, n̄i t̄in-de soldado nání Italiana.

2 Chaa chíñú'un vá'a Dios kúu-de onde jíin n̄i vé'e-de. Te bueno sá'a-de caridad nuu táká ñáyivi. Te nene jikán ta'u-de nuu Dios.

3 Te chaa yá'a, n̄i skóto-ya-dé natu'un ka'unj aini. Te n̄i jin̄i-de nuu in̄i ndajá'a máá Dios n̄i kivi-ya núu kánchaa-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Cornelio, áchí-ya.

4 Te máá-de, n̄i ndakoto-de nuu-yá. Te yú'ú-de. Te n̄i ka'an-de: Naún kuni-ní Tátá, áchí-de. Te n̄i kach̄i-ya jíin-de: A n̄i jin̄i Dios ndasa jikán ta'u-ro jíin já sá'a-ró caridad.

5 Vina te táji-ró úu chaa ná kí'in-de ñuu Jope. Te kana-ró xin̄i Simón ná kí-de, te chaa-ún, nání-de Pedro.

6 Ncháá núu-de ve'e in̄i chaa nání Simón curtidor, ja ncháá ve'e-de yani yundúcha mar. Te máá-de kastu'un núu-ro ndéja kánúú sá'a-ró. Achí-ya.

7 Te ndajá'a ní ka'an jíin Cornelio, a kua'an-ya. Te n̄i kana-de xin̄i úu mozo-de jíin xin̄i in̄i soldado ja jíitñu kútu núu-dé.

8 Te onde n̄i ndi'i n̄i nakani-de taká tu'un nuu mozo-ún, te n̄i táji-de mozo kája'an onde ñuu Jope.

9 Te ingá kivi xian-ún, kájika-i kája'an-i. Te n̄i kākuyani-i ñuu-ún. Te Pedro, ná ka'uxj uu n̄i kaa-de xin̄i vé'e ja kakán ta'u-dé.

10 Te n̄i chaa soko ch̄i-de. Te n̄i kuni-de kee-dé staa. Ko nini kásatu'a-ña-ún, te n̄i skóto-ya-dé.

11 Te n̄i jin̄i-de núña andívi. Te in̄i bulo natu'un in̄i sa'ma kuitá já nú'ni ndíkúun punta, n̄i kuun vai nuu ñu'un ní skóto-ya-dé.

12 Te in̄i-ún káñu'un taká kiti kúun ndá'a ío nuu ñu'un yá'a, jíin kóo, jíin táká tisañ andívi.

13 Te n̄i jin̄i so'o-de in̄i tu'un n̄i ka'an: Pedro, ndukuiñi, te ka'ni-ro, te kee-ro, áchí.

14 Ko Pedro, n̄i ka'an-de: M̄a kúu Tátá, ch̄i té kee-gá-ná kuñu chá'an n̄i ja tú ío ndoo, áchí-de.

15 Te n̄i ka'an tuku jíin-de vuelta uu: Ja ní sándoo Dios, m̄a skúnáni-ró kúñu chá'an, áchí.

16 Te tu'un yá'a n̄i kii un̄i vuelta nuu-dé. Te sa'ma kuitá-ún, n̄i ndaa kuano'on andívi.

17 Te nini kánchaa Pedro jáni in̄i-de naún kúu ja ní jin̄i-de-ún, te n̄i jakoyo mozo n̄i táji Cornelio kua'an, kájika tu'un-i ve'e Simón onde n̄i jakoyo-i yux'é cháa-ún.

18 Te n̄i kaka'an jaa-i. Te n̄i kajiká tu'un-i nú yúan ncháá in̄i chaa nání Simón, te ío ingá sí'vi-de nání-de Pedro.

19 Te nini kánchaa Pedro náni in̄i-de nú naún kúu ja ní jin̄i-de-ún, te n̄i ka'an máá Espiritu jíin-de: N̄i chaa un̄i mozo kánandúkú-i róo.

20 Ndukuiñi, te nuu-ró. Te m̄a yú'ú-ro kí'in-ro jíin-i. Ch̄i máá-rí, n̄i táji-rí-i vai-i, áchí-ya.

21 Yúan-na te Pedro, n̄i nuu-de nuu mozo n̄i táji Cornelio. Te n̄i ka'an-de: Amigo, máá-rí kúu chaa kánandúkú-ró. Ndé sik̄i kúu ja vái koyo-ró núu-rí núsáá, áchí-de.

22 Te máá mozo-ún, n̄i kaka'an-i: Cornelio, chaa capitán, chaa ndaa, chaa chíñú'un vá'a Dios kúu-de. Te suni taká ñáyivi judío káka'an-i ja cháa va'a kúu-de. N̄i ka'an in̄i ndajá'a ndóo-ya jíin-de ja ná kána-de xin̄i-ní kii-ní kí'on vé'e-de. Te ná kuni ná'in-de tu'un ka'an-ní jíin-de. Achí-i.

23 Yúan-na te n̄i skívi-de mozo-ún in̄i ve'e. Te n̄i kākendgo-i yúan. Te ingá kivi xian-ún, n̄i ndukoo-de. Te n̄i kee-de kája'an-de. Te suni kája'an yakú ñani ñuu Jope jíin-de.

24 Te ingá kivi ní jakoyo-de ñuu Cesarea. Te Cornelio, ndátu-de chaa jiná'an-de, ch̄i n̄i stútú-de ta'an-de jíin amigo va'a-de.

25 Te nini kivi Pedro in̄i ve'e, te n̄i kenda Cornelio ka'an-de jíin Pedro. Te n̄i jukuiñi jíití-de nuu já'a Pedro. Te n̄i chíñú'un-de chaa.

26 Ko Pedro, n̄i xndúkuiñi-de Cornelio. Te n̄i ka'an-de: Ndukuiñi, ch̄i ruu, suni chaa kúu-ri. Achí-de.

27 Te kándatu'un-de. Te n̄i kivi koyo-de. Te n̄i jin̄i Pedro ja ní kakutútú kua'a ñáyivi káxiukú-i in̄i ve'e.

28 Te n̄i ka'an Pedro j̄in n̄ayivi-ún: A kájin̄i-ní ja tú ío ley ja in chaa judío, ketá'an-de xí sá'a-de in visita nuu in chaa tú kúu judío. Ko Dios, n̄i stá'an-ya núu-ná ja tú ni in n̄ayivi chá'an, n̄ayivi k̄ini ío.

29 Ja yúan, te nuu ní kana-ní xin̄i-ná, te vaj-ná, tú ní sájá'a in̄i-ná. Ja yúan jiká tu'un-ná ní: N̄a siki kúu ja ní kana-ní náá, áchí Pedro.

30 Yúan-na te n̄i ka'an Cornelio: Vina ío kuun kivi nátu'un máá hora yá'a ío ndicha in̄i-ná. Te ka'un̄i aini kúu jikán ta'u-ná in̄i ve'e-ná. Te n̄i chaa in ndajá'a-ya nuu-ná. Te ndi ncháa sa'ma n̄i'un-ya.

31 Te n̄i ka'an-ya j̄in-ná: Cornelio, a n̄i jin̄i Dios ndasa jikan ta'u-ro j̄in ja sá'a-ró caridad.

32 Núsáa te táji-ró mozo ná kí'in nuu Jope. Te kana-ró xini in chaa kúu Simón ja nání-de Pedro, ná kí-de nuu-ro. Te chaa-ún, ncháa-de ve'e in chaa nání Simón curtidor. Te máá yú'u mar ncháa ve'e-de. Te chaa chaa-ún, te kastu'un-de nuu-ro, áchí-ya j̄in-ná.

33 Súan n̄i kuu. Te n̄i táji-ná mozo kujaa kana ní. Te va'a n̄i sá'a-ní ja ní chaa-ní. Te vina, taká-ná, ká'jin̄i t̄utu-ná yá'a nuu Dios, nává'a kuni so'o-ná tu'un ka'an-ní, ndasa n̄i tá'ú Dios tiñu nuu-ní. Achí-de.

34 Yúan-na te n̄i ka'an Pedro: Vina te n̄i jin̄i ndaa-ná ja Dios tú ncháa nuu-ya n̄ayivi.

35 Chi nani n̄ayivi, nú káchiñú'un-i-ya te kásatiñu va'a-i nuu-ya, te kúsi in̄i-ya j̄in-i.

36 N̄i ka'an-ya j̄in taká se'e Israel, n̄i kastu'un-ya nuu-i ja máá Jesucristo já'a-ya tú'un ndéé in̄i-i. Te l'a yá'a kúu Jito'o taká-yo.

37 Máá-ní, a kájin̄i tu'un-ní tu'un Jesucristo. Chi n̄i jani Juan tu'un jánducha, yúan-na te n̄i kejá'a tú'un-ya ondé nuu Galilea, te n̄i jichá nuu ní n̄i'u Judea,

38 ndasa n̄i ja'a Dios Espíritu Santo j̄in fuerza nuu-ya. Te ndasa n̄i jika kuu ya ní sá'a-ya tiñu va'a, te n̄i nasáva-a-ya taká n̄ayivi tá'an tach̄i k̄ini. Chi Dios, n̄i chindéé ní chituu-ya Jesús n̄i Nazaret.

39 Te máá-ná, n̄i kajini-ná taká tiñu n̄i sá'a-ya in̄i nuu Judea, j̄in in̄i nuu Jerusalén. Te n̄i kaja'ni-i-ya, n̄i kajata kaa-i-ya jiká in cruz.

40 Ko l'a yá'a, n̄i nachaku-ya ní sá'a Dios kivi uní. Te n̄i ndenda ndijin-ya ní sá'a Dios.

41 Ko tú ní ndénda ndijin-ya núu taká n̄ayivi, chi máni nuu chaa ja á n̄i kaji Dios ja kúu-de testigo. Te testigo-ún kákuu-ná, chi n̄i kayee-ná staa n̄i kaji'i-ná nducha j̄in-ya, nuu ní nachaku-ya má'n̄i ndíyi.

42 Te n̄i tá'ú-ya tiñu nuu-ná j̄iná'an-ná ja ná káni-ná tu'un-ya núu taká n̄ayivi. Te ka'an ndaa-ná ja ní jani Dios máá-ya kuu-ya juez nuu n̄ayivi káichaku j̄in núu n̄ayivi ní kaji'i.

43 Chi tu'un l'a yá'a ní kaka'an ndaa taká chaa n̄i kajani tu'un Dios ondé sáá. Ja taká n̄ayivi kándija nuu-ya, j̄in sí'ví-ya koo tuká'nu in̄i nuu taká kuachi-i. Achí Pedro.

Ja ní jaa Espíritu Santo siki n̄ayivi s̄in naci6n

44 Te nini ká'an Pedro taká tu'un yá'a, te n̄i chaa-ni Esp̄ritu Santo siki taká n̄ayivi kájin̄i so'o tu'un ká'an-de.

45 Te chaa káandija, ja ní jakoyo j̄in Pedro, ja kákuu-de chaa n̄i kaxiti ndúu, n̄i kanaan in̄i-de kándé'é-de ja s̄ini n̄i chaa Esp̄ritu Santo siki n̄ayivi s̄in naci6n.

46 Chi n̄i kajini so'o-de káka'an n̄ayivi-ún s̄in yu'u, te kánakana jaa-i Dios.

47 Yúan-na te n̄i ka'an Pedro: Ndéja jasú kii nducha, nává'a ná kuánducha n̄ayivi yá'a, chi n̄i chaa Esp̄ritu Santo siki máá-i nátu'un siki máá-yó, áchí-de.

48 Te n̄i tá'ú-de tiñu nuu-i j̄iná'an-i ja ná kuánducha-i j̄in sí'ví máá Jito'o-yo Jesús. Yúan-na te n̄i kaka'an ndá'ú-i j̄in-de ja ná kéndo-de j̄in-i yakú kivi.

11

1 Te chaa ap6stol j̄in taká nani ká'jin̄i ní n̄i'u Judea, n̄i kajini tu'un-de ja n̄ayivi s̄in naci6n, suni n̄i kajatá'ú-i tu'un Dios.

2 Te n̄i ndaa Pedro kuano'on-dé nuu Jerusalén. Te sava chaa n̄i kaxiti ndúu, n̄i kaka'an siki-dé.

3 Te n̄i kaka'an-de: Najá ní kivi-ró in̄i ve'e chaa tú ní kaxiti ndúu, te n̄i yee-ro staa j̄in-de, áchí.

4 Yúan-na te n̄i kejá'a Pedro n̄i jani káji-de tu'un nuu chaa-ún:

5 N̄i kanchaa-r̄i nuu Jope. Te nini jikán ta'u-rí, te n̄i sk6to-ya rúu. Te n̄i jin̄i-r̄i in bulto nátu'un in sa'ma kuítá ja nú'n̄i ndíkúun punta. Te n̄i kuun vaj ondé nuu-rí ichi ándiví.

6 Te n̄i ndé'é-rí. Te n̄i jin̄i-r̄i ja in̄i-ún káñu'un kiti kúun ndá'a kájika nuu n̄i'un yá'a, j̄in kiti xáan, j̄in k6o, j̄in tisaq andiví.

7 Te n̄i jini so'o-r̄i in tu'un n̄i ka'an j̄in-rí: Pedro, ndukuiñi, ka'ni-ro te kee-ro. Achí.

8 Te n̄i ka'an-r̄i: Ma kúu Táta, chi té kee-gá-ná kuñu chá'an ní kuñu ja tú ío ndoo.

⁹ Ko tu'un-ún ni ka'an tuku jín-rí onde andíví: Jā ní sándoo Dios mā skúnání-ró kúñu chá'an. Achí.

¹⁰ Te suni súan ni ka'an uní vuelta. Yúan-na te ni ndaa bulto-ún kuano'on íchi ándíví.

¹¹ Yúan-na te suni hora-ún ni jakoyo uní mozo kánandúkú-i ruu. Te onde ñuu Cesarea ni ta'u tíñu nuu-í vai-i. Te ni jakoyo-i ve'e-rí.

¹² Te máá Espíritu, ni ka'an-ya jín-rí ja má yú'ú-rí ki'in-rí jín-i. Te suni ni kaja'an iñu ñani yá'a jín-rí. Te ni kivi koyo-rí iní ve'e in cháa.

¹³ Te cháa-ún, ni jani-de tu'un nuu-rí, ná ni jini-de in ndajá'a ándíví kándij-ya iní ve'e-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Tájí-ró mozo ná ki'in ñuu Jope te kana-ró xini Simón, cháa nani Pedro, ná kí-de.

¹⁴ Te cháa-ún, kani-de tu'un nuu-ro ndasa kaku-ró onde jín ní ve'e-ró, áchí-de jín-rí.

¹⁵ Te nuu ní kejá'a-rí ká'an-rí, te ni cháa Espíritu Santo siki-í jíná'an-i suni nátu'un ni cháa-ya siki-yo ja xnáñúú.

¹⁶ Yúan-na te ni nuku'un iní-rí tu'un ni ka'an máá Jító'o-yo: Jandáa jín ndúcha skuánducha Juan. Ko róó, chí jín Espíritu Santo kuanducha-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

¹⁷ Te nú suni ni ja'a Dios Espíritu-ya núu máá-i nátu'un ni ja'a-ya núu máá-yó, ja kákandija-yó núu máá Jító'o-yo Jesucristo, te ndé cháa kuu ruu ja kasú-rí nuu Dios núsáá. Achí Pedro.

¹⁸ Súan ni kajini so'o-de tu'un yá'a, te tuká ní káka'an-de. Te ni kanakana jaa-de Dios: Suni ni ja'a Dios tu'un ja ná nákami iní ñayivi sún naciún náva'a kuchaku-i ní káni núsáá, áchí-de.

Tiku'ni kándija iní ñuu Antioquia

¹⁹ Te kivi ní kaja'ni-dé Esteban, ni kejá'a ní kachindikín-de-i. Te ñayivi ní kajicha nuu kaja'an ni jakoyo-i onde ñuu Fenicia, jín ñuu Chipre, jín iní ñuu Antioquia. Te tú ni in ñuu ñayivi ní kajani-i tu'un, chí máni nuu ñayivi judío ni kajani-i tu'un-ya.

²⁰ Ko ni jo yaku cháa ñuu Chipre jín cháa ñuu Cirene jín ñayivi ní kajicha-ún. Te cháa-ún, ni jakoyo-de ñuu Antioquia. Te ni kaka'an-de jín ñayivi níu Grecia, ni kajani-de tu'un va'a máá Jító'o-yo Jesús nuu-i.

²¹ Te máá Jító'o-yo, ni chindéé ní chituu-ya-dé. Te ni kákandija kua'a ñayivi, te ni kanaxió káva iní-i nuu máá Jító'o-yo.

²² Te ni jicha tu'un yá'a. Te ni jini tu'un tiku'ni kándija iní ñuu Jerusalén. Te ni katáji-i Bernabé kua'an-de onde ñuu Antioquia.

²³ Te Bernabé, nuu ní jaá-de yúan, te ni jini-de ja lúu kua'an tu'un Dios. Te ni kusí iní-de. Te ni ka'an ni in-de jín táka ñayivi-ún ja jín iní jín añú-i ná skíkuu va'a-i tu'un máá Jító'o-yo, te mā náyu'ú-i.

²⁴ Chí Bernabé, cháa va'a kuu-de. Te ni kútú-de Espíritu Santo. Te kándija va'a-de. Te ni kákandija kua'a ñayivi núu máá Jító'o-yo.

²⁵ Yúan-na te ni kenda Bernabé kua'an-de onde ñuu Tarso, kuanandúkú-de Saulo. Te ni nani'in-dé cháa-ún. Te ncháka-de cháa ni cháa-de ñuu Antioquia jín-de.

²⁶ Te ní-ni in kua'ni kanda'tu'ún-de yúan jín tiku'ni kándija. Te ni kastá'an-de tu'un nuu kuá'a ñayivi. Te cháa káskuá'a-ún, ni nakunání-de cristiano xnáñúú-gá iní ñuu Antioquia.

²⁷ Te cháa kajani tu'un Dios, suni kivi-ún ni kenda koyo-de ñuu Jerusalén kaja'an-de onde ñuu Antioquia.

²⁸ Te ni ndukuiñi in tá'an-de nání-de Ágabo. Te ni kastu'ún-de, ni sá'a Espíritu, ja kí in tama xáan ní ñuyivi. Te tama-ún, ni kii kivi ní tá'ú Claudio tíñu.

²⁹ Yúan-na te ni kanda'tu'ún cháa káskuá'a-ún ja chundá'a-de yaku na jín kí'in nuu ñani-de káxiukú iní ñuu Judea, ndasa kákanda in in-de kua'a-de.

³⁰ Te súan ni kasá'a-de. Te ni katáji-de kua'an nuu cháa kákuu nuu, ni kajanchaka Bernabé jín Saulo.

12

Ndasa ni ja'ni-dé Jacobo

¹ Te suni kua'ún ni katin rey Herodes sava ñayivi tiku'ni kándija. Te ni sá'a ndiva'a-de jín-i.

² Te jín machete ni ja'ni-dé Jacobo, ñani Juan.

Ndasa ni kenda Pedro vekaa

³ Te ni jini-de ja súan ni kakusi iní cháa judío ni sá'a-de. Te suni ni katin-de Pedro. Máá kivi-ún ni kuu viko státilá ja tú yl'i yujan íá.

⁴ Te nuu ní tin-de Pedro, te ni chindee-de cháa vekaa. Te ni jani-de xia'un in soldado kándito-ún-de, chí kuni-de kiñ'in-de cháa stá'an-de nuu ñayivi nú ná já'a viko Pascua.

⁵ Súan nî kuu ja kánde Pedro inî vekaa. Ko tikunî kándija, nî'in nî kajikan ta'u-í ja'a Pedro nuu Dios.

⁶ Te jáni inî Herodes ja kíñi'in-de cháa nuu ñáyivi-ún núú. Te suni akuáa-ún kixi Pedro inî vekaa ma'ñú úu soldado, nú'ni-de jíin úu cadena. Te suni ká'jin soldado yuxé'é kándito-ún vekaa.

⁷ Te sanaa-ní te nî jaa ñin ndajá'a máa Tatá Dios. Te nî ndii ncháa inî vekaa. Te nî skáki'vi-ya Pedro, nî xndúko-yo-dé. Te nî ka'an-ya: Yachi ndukoo-ró, áchi-ya. Te cadena nú'ni nda'a-dé-ún, nî jungava-ni kua'an.

⁸ Te nî kachî ndajá'a-yá jíin-de: Nachi'i chji-ró te nachi'i ndijan-ro, áchi-ya. Te súan nî sá'a-de. Te nî kachî tuku ndajá'a-yá jíin-de: Kundii tikachi-ró te kundikin-ro ruu ki'on, áchi-ya.

⁹ Te nî kenda-ya. Te ndikín-de-ya kuá'an-de jíin-yá. Te naún jini máa-de ja jándaa kúu ja ní sá'a ndajá'a-yá jíin-de, chî jáni inî-de ñin jani kúu ja ní skóto-i-de.

¹⁰ Te nî kaja'a-de nuu ká'jin yukun ñin jíin yukun ñin soldado ja kándito-ún-de. Te nî jakoyo-de yuxé'é káa ja jito ichi yúñú. Te yuxé'é-ún, nî nuña ñi-ní máa. Te nî kenda koyo-de. Te nî kaja'a-de ñin ya'ya kája'an-de. Yúan-na te nî kuxio-ni ndajá'a-yá nuu-dé kua'an-ya.

¹¹ Te Pedro, nî ndukáji inî-de, te nî ka'an máa-de: Vina te nî jinî ndaa-rî ja ní táji máa Tatá Dios ndajá'a-yá ní kii, te nî nama-ya ruu inî nda'a Herodes jíin núú táka ñáyivi judío ja ká'ni-i ruu kákuñi-i, áchi-de.

¹² Te nuu ní jini-de ja ní kaku ndija-de, te nî kee-de kua'an-de ve'e María náa Juan, cháa nání Marcos. Te yúan nî kanataka kua'a ñáyivi kájukan ta'u-í.

¹³ Te nî ka'an Pedro ichi yuxé'é yatá ké'e. Te kua'an ñin suchi sí'í nání-i Rode ja kúña-i yuxé'é núú.

¹⁴ Te suchi-ún, nî nakunî-i tachî Pedro. Te ja kúsi inî-i tú ní júña-i yuxé'é-ún, chî jinu-i nî ndjivi inî ve'e. Te nî kastu'ún-i ja kándij Pedro ichi yatá yuxé'é.

¹⁵ Te nî kaka'an jíin-i: Aa, kátachî-ro, áchi. Ko máa-i, nî'in ká'an-i ja máa-de kúu. Yúan-na te nî kaka'an: Añú-de kúu núsáa, áchi.

¹⁶ Ko Pedro, ví'í-gá kána-de. Yúan-na te nî kajuña-i. Te nî kajini-i nuu-dé. Te nî kándakoto jo-i.

¹⁷ Ko máa-de, nî sá'a-de seña jíin ndá'a-dé ja ná kasú-i yu'u-í. Te nî kastu'ún-de ndasa nî kíñi'in máa Jito'o-yo-dé inî vekaa. Te nî ka'an-de: Kastu'ún táka tu'un yá'a nuu Jacobo jíin núú táka ñani-yo, áchi-de. Te nî kenda-de kua'an-de inga lugar.

¹⁸ Te nuu ní kundijin xian-ún, te nî kakuvaá téyí soldado ja tú ndénda Pedro.

¹⁹ Ko Herodes, nándúkú-de Pedro. Ko tú ní nani'in-dé cháa. Te nuu ní xndichí-de soldado jin'an, te nî tá'ú-de tiñu ja ná kengoyo kuu. Yúan-na te nî kenda-de inî ñuu Judea nî kuun-de kua'an-de nuu Cesarea. Te nî kengoo-de yúan.

Ja ní j'i Herodes

²⁰ Te nî kitî xaan inî Herodes nî jito-de ñáyivi núú Tiro jíin ñáyivi núú Sidón. Ko ñáyivi-ún, nî katau-i vai-i nuu-dé. Te nî kakundéé-i nî kaská'an-i Blasto cháa kúña'nu játñu nuu rey. Te nî kajikan-i paz. Chi taká máa-i, káñi'in-í ja káyee-i ondé ñu'un Herodes.

²¹ Te nî teta'an Herodes ñin kivî. Te nî nuku'un-de sa'ma rey máa-de. Te nî nungoo-de mesa tá'ú-de tiñu. Te nî ka'an-de ñin tu'un nuu-í.

²² Te ñáyivi-ún, nî kaka'an jaa-i: Tu'un Dios kúu ya'á vii, nasu tú'un cháa kúu. Achí-i.

²³ Te ñin ndajá'a máa Tatá Dios, nî stujî-ni-ya-dé te nî kayaji tndákú-de, te nî jî'ni-de, chî ní sáxixi-ni-de máa-de, lugar ja nákana jaa-de Dios.

²⁴ Te tu'un máa Tatá Dios, ví'í-gá nî ndea, te ví'í-gá nî jichá nuu kua'an.

²⁵ Te Bernabé jíin Saulo, nî kaskikuu-de tiñu nî kaja'an-de inî ñuu Jerusalén. Te nî kanaxió káva-de káno'on-de. Te nî jaka-de Juan cháa nání Marcos kua'an-de jíin-de.

13

Ja ní katáji-i Saulo jíin Bernabé sá'a Espíritu Santo

¹ Te inî tikunî kándija inî ñuu Antioquia nî ka'jo cháa jáni tu'un Dios jíin cháa kástá'an tu'un-ya. Te kánáni-de Bernabé, Simón ja nání Niger, Lucio ñuu Cirene, jíin Manaén cháa nî ja'nu jíin Herodes gobernador, jíin Saulo.

² Te nini káchiñú'ún cháa yá'a nuu máa Jito'o-yo te kás'a ndichá-de inî-de, te nî ka'an máa Espíritu Santo: Vina te kuni-rî ja sásin-ró Bernabé jíin Saulo ná kí'in-de ñin tiñu, chî ja yúan ní teta'an-rî-de jíná'an-de.

³ Yúan-na te ndichá inî-de nî kajikan ta'u-dé. Te nî kaxndéé-de nda'a-dé xinî cháa-ún. Te nî katáji-de cháa kája'an-de.

⁴ Te máa-de, kua'an-de ni sá'a Espiritu Santo, ni kuun-de kája'an-de ñuu Seleucia. Te yúan ni kivi koyo-de barco te kua'an-de onde isla Chipre.

⁵ Te ni jakoyo-de ñuu Salamina. Te ni kajani-de tu'un Dios iní ve'e sinagoga chaá judío. Te jika Juan jín-de, játiñu nuu-dé.

Já ní ndukuáá cháa ñavá'a

⁶ Te ni kaja'a-de iní ní isla-ún. Te ni jakoyo-de ñuu Pafos. Te yúan ni kajini-de nuu in chaá ñavá'a nání Barjesús. Chaá judío kúu-de, te jáni-de tu'un tú'ún.

⁷ Te chaá-ún, ni sátiñu-de nuu gobernador Sergio Paulo. Te gobernador, chaá ndichí kúu-de. Te ni kana-de xini Bernabé jín Saulo, ja kúni ná'in-de tu'un Dios kuní-de.

⁸ Ko Elimas, chaá ñavá'a-ún (chi súan kuní ka'an sí'ví-de), jasú-de nuu Saulo jín nuu Bernabé, chi ndúkú ndéé-de sáká núu-de nává'a ma kándija gobernador.

⁹ Yúan-na te Saulo, ja súni nání-de Pablo, ni kútú-de Espiritu Santo. Te ni ndé'é-de nuu cháa-ún.

¹⁰ Te ni ka'an-de: Chaá sá'a tiñu chá'an xndá'ú ñá'an kúu-ró. Se'e kui'na já jito u'u taká tiñu ndaa kúu-ró. Naja máni sáyo'o-ro ichi ndóó máá Jító'o-yo.

¹¹ Te máá Jító'o-yo, xndó'o-ya róó vina. Te kukuáá-ro, ma kuní-ga-ro ndikandii yakú kivi, Achí Pablo. Te ni kuñaa-ní nuu-dé. Te kindá'ta kí'in íu-de jiku-de, ndúkú-de ndéja tiñ nda'a-dé skáka-de.

¹² Yúan-na te gobernador, ni jini-de ja súan ni kuu, te ni kandija-de. Te náa-ná iní-de jini so'o-de tu'un máá Jító'o-yo.

Já ní kajani Pablo tu'un iní ñuu Antioquia

¹³ Yúan-na te Pablo jín tá'an-de-ún, ni kenda koyo-de ñuu Pafos. Te jín barco ni jakoyo-de ndañuu Perge ñuu Panfilia. Te yúan ni kusin Juan kuño'on-dé ñuu Jerusalén.

¹⁴ Te máa-de, ni kaja'a-de ñuu Perge kája'an-de. Te ni jakoyo-de ñuu Antioquia ndañuu Pisidia. Te ni kivi koyo-de iní ve'e sinagoga in kivi ndétatú. Te ni kajungoo-de.

¹⁵ Te nuu ní kuu ní ka'u tutu ley jín tutu chaá ni kajani tu'un Dios onde sáá, yúan-na te chaá kakuñá'nu iní ve'e sinagoga, ni kakana-de xini cháa-ún: Nání jín'an-ní, nú káñavá'a-ní yakú tu'un kani-ní nuu taká ñayivi yá'a, te ka'an ndéé-ní jín-i, áchi-de.

¹⁶ Yúan-na te ni ndukuñi Pablo, ni sá'a-de seña jín ndá'a-dé ja ná kúná'in ñayivi-ún, te ni ka'an-de: Róo chaá ñuu Israel, róo chaá káchiñú'ún Dios, kuni ná'in jín'an-ro.

¹⁷ Máá Dios ñayivi Israel, ni kaji-ya táa-yo jín'an-de. Te nini kaxiukú tatú-de iní ñuu Egipto ni kakuu jínú'ún-ga-de ni sá'a-ya. Yúan-na te jín fuerza máa-yá ni kiñi'in-ya-í iní ñuu-ún kája'an-i.

¹⁸ Yúan-na te ni ndito-ya-í onde nuu ñú'un té'é nátu'un uu xiko kuia.

¹⁹ Te ni xnáa-yá usia nación iní ñuu Canaán. Te ni saka-yá ñu'un ñúu-ún nuu-í.

²⁰ Te ni kuu-ga kivi nátu'un kuun ciento uu xiko uxí kuia. Te ni ja'a-ya cháa ni kakuu juez nuu-í onde kivi ní kenda Samuel chaá ni jani tu'un-ya.

²¹ Yúan-na te ni kajikan-i in rey. Te Dios, ni ja'a-ya Saúl nuu-í ni tá'ú-de tiñu uu xiko kuia. Te Saúl, tata Benjamín, se'e Cis ni kuu-de.

²² Te ni kuxio Saúl. Te ni nakani-ya David ni kuu-de rey nuu-í. Te ni ka'an ndaa-ya tú'un-de: A ni jini-ri David se'e Isai ja in chaá jándatu va'a nuu-ri kúu-de. Te skíkuu-de taká tiñu játa'an iní-ri, áchi-ya.

²³ Te Dios, chi tata yá'a ni jani-ya Jesús ja náma-ya ñayivi Israel nátu'un ni keyu'u-yá.

²⁴ Te ná té chá'an-ga kii-ya te ni jani Juan tu'un jánducha jín tú'un nakani iní nuu taká ñayivi Israel.

²⁵ Te nuu á yani xndí Juan tiñu sá'a-de, te ni ka'an-de: Ndé chaá kúu-ri káani iní-ro. Nasu I'a-ún kúu-ri, ko kuni so'o va'a-ró: Ichi yatá-rí vai in I'a ja tú kúñá'nu-ri ndájí-rí ñii yi'i ndijan-yá. Achí-de.

²⁶ Nání jín'an-ró, taká róo tata Abraham jín róo ja káandatu nuu Dios, nuu máa-ró ní táji-yá tu'un yá'a vai ja náma-ya róo.

²⁷ Chi taká ñayivi ñuu Jerusalén jín taká chaá kakuñá'nu nuu-í, tú ní kánakuní-i nuu-yá. Te ni kandonda-i sikí-yá. Te súan ni kaskíkuu-i tu'un ni kaka'an chaá ni kajani tu'un Dios onde sáá, vasa a ni kajini ná'in-i tu'un-ún ndita'an kivi ndétatú.

²⁸ Vasa tú ní káni'in-í ni in kuachi sikí-yá ja kúu-ya, ko ni kaka'an ni'in-í jín Pilato ja ná kúu-ya.

²⁹ Te nuu ní skíkuu taká tu'un yóso sikí-yá nuu tutú, te ni kaxnúu-i-ya jiká cruz. Te ni kachindee-i-ya iní in ve'e añú.

³⁰ Ko ni nachaku-ya má'ñú ndíyi ni sá'a Dios.

³¹ Te kua'a kiví ní ndenda ndijin-ya núu ñáyivi ní kakaa kája'an jíin-ya onde ñuu Galilea te onde ñuu Jerusalén. Te ñáyivi-ún kákuu ja kájani ndaa tu'un-ya núu sava-ga-i.

³² Te ruu, kájani-ri tu'un va'a yá'a nuu-ro ja súan ni keyu'u-ya nuu táa-yo.

³³ Te tu'un-ún ni skikuu Dios jíin máa-yó ja kákuu-yó sé'e-de. Chi ni naschakú-ya Jesús. Chi súan ka'an Salmo uu: Se'e-ri kúu-ró, te ruu kúu Táa-ro vína, áchí.

³⁴ Te ni naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi náva'a ma té'yu kuti-ya, te ni ka'an Dios: Skikuu ná'in-ri jíin táka tu'un va'a ni keyu'u-ri nuu David, áchí.

³⁵ Ja yúan súni súan ka'an inga tutu: Té'yu Se'e ij-ní, chi ma kuá'a-ní tu'un, áchí.

³⁶ Chi David, ni jatíñu-de nuu Dios, ni sá'a-de ja kuní máa-ya. Te ni jíinu kuia-de, te ni jíi-de. Te ni yuji-de ma'ñú táa-de. Te ni té'yu ndija-de.

³⁷ Ko I'a ni naschakú Dios, tú ní té'yu kuti-ya.

³⁸ Nani jíiná'an-ró, ná kástu'ún-ri nuu-ro, ja I'a yá'a ni kastu'ún-ya nuu-ro ja sá'a-ya túk'a'nu iní-ya núu táka kuachi-ro.

³⁹ Chi nú ndé chaá kándija-de nuu I'a yá'a, te nda'va-ya táka kuachi-de ja tú ní kúu nda'va máa-de jíin ley Moisés.

⁴⁰ Koto va'a-ró máa-ró jíiná'an-ró, náva'a ma kí siki-ro táka tu'un yóso núu tutú chaá ni kajani tu'un Dios, súan:

⁴¹ Taká róo ñáyivi kásakátá, ná ndé'é vá'a-ró, te ná kée nuu-ro ndé'é-ró, te kuu-ro. Chi ma'ñú máa-ró sá'a-ri ñin tíñu ja má kándija kuti-ro vasa ná káni sava-ga ñáyivi tú'un-ún nuu-ro. Achí.

⁴² Te ni ndenda koyo-de iní ve'e sinagoga chaá judío. Te ñáyivi síin naciún, ni kaka'an nda'u-i jíin-de ja ingá kiví ndetátú kani tuku-de tu'un yá'a nuu-i.

⁴³ Te ni jicha ñáyivi-ún kája'an-i. Te ñáyivi judío jíin ñáyivi ní naki'in sé'é judío ja káchiñú'ún-i nuu Dios, tini-i ni kandikin-i Pablo jíin Bernabé kája'an-i jíin-de. Te ni kandatú'ún-de jíin-i káka'an-de jíin-i ja ná kúndij ni'in-i jíin tú'un luu Dios.

⁴⁴ Te kiví ndetátú inga semana, natu'un ndivii ñáyivi ñúu-ún, ni kakutútú-i ja kúni ná'in-i tu'un Dios.

⁴⁵ Ko chaá judío, ni kajini-de nuu ñáyivi kuá'a-ún, te ni kakukuásun iní-de. Te ni kaka'an-de siki tú'un ni ka'an Pablo, te ni kaka'an ndiva'a-de. Achí-de ja tú ío ndaa tu'un-ún.

⁴⁶ Yúan-na te Pablo jíin Bernabé ni kaka'an ni'in-de: Kánúu ja xná'an-ga nuu máa-ró káni-ri tu'un Dios. Ko a ni kasája'a iní-ro núu, te kuachi máa-ró kúu ja má ni'in-ro tú'un kuchaku-ro ní káni. Vina te chaxio-ri máa-ri kikastu'ún-ri nuu ñáyivi síin naciún.

⁴⁷ Chi ni tá'u máa Jito'o-yo tíñu nuu-ri jíiná'an-ri súan: Ni jani-ri róo ja stúun-ro núu ñáyivi síin naciún, te kani-ró tú'un nuu ñáyivi ní ñúyívi ja náma-ri-i jíiná'an-i, áchí-ya.

⁴⁸ Te ñáyivi síin naciún-ún, ni kajini so'o-i tu'un yá'a. Te ni kakusii xáan iní-i. Te ni kanakana jaa-i tu'un máa Jito'o-yo. Te taká ñáyivi ní teta'an Dios ja ná kúchaku-i ní káni, ni kándija-i.

⁴⁹ Te tu'un máa Jito'o-yo, ni jicha nuu kua'an ní táka ndañúu yúan.

⁵⁰ Te iní ñuu-ún káxiukú ñá'an ndaa ja kájandatú-ña núu Dios. Ko chaá judío, ni kaská'an-de-ña jíin cháa kakuñá'nu jian. Te ni kachindikin-ña Pablo jíin Bernabé, te ni kaskúnu-ña-dé kája'an-de.

⁵¹ Te máa-de, ni kaskóyo-de tikacha ñú'un iní ja'a-dé siki máa-i. Te ni jakoyo-de ñuu Iconio.

⁵² Te chaá kaskuá'a-ún, ni kakutú-de Espíritu Santo. Te kákusii xáan iní-de.

14

Ja ni kajinu-de iní ñuu Iconio

¹ Te ñuu Iconio ni kiví koyo-de iní ve'e sinagoga chaá judío. Te ni jani téyí-de tu'un. Te ni kakándija kua'a ñáyivi judío. Te suni súan ni kándija kua'a ñáyivi ñuu Grecia.

² Ko chaá judío ja tú ní kándija, jíin tú'un tú'ún ni kaská'an téyí-de ñáyivi síin naciún. Yúan ní kaka'an nchaá-i táka ñani.

³ Te ni káandgo-de yúan kua'a kiví. Te jíin máa Jito'o-yo, ni chundéé iní-de, ni kaka'an ni'in-de tu'un. Te máa-ya, ni stá'an-ya ja ío ndaa tu'un va'a, chi ní kúkuún ní ja'a-ya tú'un luu ío iní máa-ya, ja ní kasá'a-de tuní jíin tíñu ñá'nu.

⁴ Te ñáyivi ñúu-ún, ni kasásiin-i máa-i sava-i ni kandujín-i jíin cháa judío, te sava-ga-i ni kandujín-i jíin cháa apóstol.

⁵ Te ñáyivi judío jíin ñáyivi síin naciún, ñin ká'nu ni kándonda-i jíin cháa kakuñá'nu nuu-i náva'a kuá'a-i tuka nuu apóstol, te kuá'a-i yuu xini-dé.

⁶ Te ni kajuku'un iní-de. Te ni kajinu-de kája'an-de onde ñuu Listra jíin ñuu Derbe, ndañúu Licaonia, jíin táka ñuu ká'jo yani yúan.

⁷ Te yúan ni kajani-de tu'un va'a-ya.

Ja ní kajoto-i yuu xiní Pablo

⁸ Te yúan kánchaa iin chaa ñuu Lистра ja tú ío fuerza ja'a-dé. Te káa rengo-de onde kivi ní kaku-de, ja té cha'an-ga kaka kuti-dé.

⁹ Chaa yá'a, ñi jini so'o-de ká'an Pablo. Te ñi nde'é Pablo nuu cháa-ún. Te ñi jini-de ja kándija va'a chaa-ún ja ndúva'a-de.

¹⁰ Te ñi ka'an jaa-de jíin cháa-ún: Ndukuiñi te kundij-ro, áchí-de. Te ñi kanda-ni-de, te ñi jika kuu-de.

¹¹ Te ñi kajini ñayivi-ún tiñu ñi sá'a Pablo. Te ñi kaka'an jaa-i jíin yú'u máa ñuu Licaonia: Ñi kuun I'a, ñi chakoyo nuu-yo, kájika kuu nátu'un chaa vidáa, áchí-i.

¹² Te Bernabé, ñi kaskúnáni-i-de i'a Júpiter. Te Pablo ñi kaskúnáni-i-de i'a Mercurio, ch'i Pablo kuu chaa jáni tu'un.

¹³ Te yuñú-ún kánchaa viñu'un Júpiter. Te máa sutú viñu'un-ún, ñi kenda-de vai nchaka-de xndikí jíin itá onde yux'é é ñuu. Te máa-de jíin ñayivi, ka'ni-dé xndikí te soko-dé-ti ñuu Bernabé jíin Pablo kákuñi-de núú.

¹⁴ Te Bernabé jíin Pablo, chaa kákuu apóstol, ñi kajini tu'un-de tu'un-ún. Te ñi kándatá-de su-nu-dé. Te ñi kéndava-de ñi kivi koyo-de ma'ñú ñayivi kuá'a-ún. Te ñi kakana kó'ó-de:

¹⁵ Hombre, najá kásá'a-ró súan. Ch'i ruu, suni chaa kákuu-ri nátu'un máa-ró. Te kákastu'ún-rí nuu-ro, ma sá'a-ga-ro tiñu sáni yá'a, ch'i sua ná chíñú'ún-ró máa Dios, I'a chakú, I'a ñi sá'a andívi jíin ñuyivi jíin ndúcha mar jíin táka-ga ndatíñu ní ká'nu.

¹⁶ Te onde aná'an ní ja'a-ya tú'un ja sá'a taká ñayivi tiñu kákuñi máa-i.

¹⁷ Ko stá'an ndaa-ya já ío-ya, ch'i sá'a-ya tiñu va'a nuu-yo. Skúun-ya saú íchi andívi. Te bueno kée itu-yo sá'a-ya. Te já'a-ya stáa kée-yo. Te kákusiñi iní-yo sá'a-ya. Achí-de.

¹⁸ Te vasa súan ñi kaka'an-de, ko xa'an ú'u ñi kajasu-de nuu ñayivi-ún náva'a tú soko-í kiti-ún nuu-dé.

¹⁹ Yúan-na te ñi chakoyo yaku chaa judío ñuu Antioquia jíin ñuu Iconio. Te ñi kaská'an ñayivi kuá'a-ún. Te ñi kaja'a-i yuu xiní Pablo. Te ñi kaskána-i-de yuñú-ún, ñi kajani iní-i ja ní jí'i-de.

²⁰ Ko ñi kajíko ndúu chaa káskuá'a-ún nuu-dé. Te ñi nduko-de. Te ñi ndivi-de iní ñuu. Ko inga kivi te ñi k'in-de ichi kuá'an-de jíin Bernabé onde ñuu Derbe.

Ja káno'on túku-de ñuu Antioquia

²¹ Te iní ñuu-ún ñi kajani-de tu'un va'a. Te ñi skándija-de kua'a ñayivi. Te káno'on tuku-de ñuu Lистра jíin ñuu Iconio jíin ñuu Antioquia.

²² Te ñi kayija-ga iní chaa káskuá'a yúan ñi kasa'a-de. Te ñi kaka'an ñi'in-de jíin cháa-ún ja ná kúkuu-ga-de kándija va'a-de. Te kaka'an-de ja níni kí kua'a túndó'o sikí-yo te vasa kivi-yó iní ñuu nuu tá'u Dios tiñu.

²³ Te ñi kajani-de chaa kákuu nuu ná koto ndita'an tiku'ñi káandija. Te ñi kajikan ta'u ndichá-de ja'a cháa-ún nuu máa Jíto'o-yo, ch'i nuu máa-ya káandija-de.

²⁴ Te ñi kaja'a-de ichi ñuu Pisidia kua'an-de. Te ñi najakoyo-de ñuu Panfilia.

²⁵ Te ñi kajani-de tu'un iní ñuu Perge. Te ñi nuu-de ñi jakoyo-de ñuu Atalia.

²⁶ Te yúan ñi kenda-de. Te jíin barco kaja'an-de ñuu Antioquia nuu onde xnáñú ní kájukan ta'u ñayivi núu Dios ja'a-dé ja ná chindéé chítuu-ya-dé jíin tiñu ja á ñi kasíjnu-de.

²⁷ Te nuu ní najakoyo-de yúan, te ñi nastútú-de tiku'ñi kándija. Te ñi kajani-de tu'un ná ñá'nu tiñu ñi sá'a Dios jíin-de, ch'i bueno ñi ja'a-ya tú'un ja ná kándija ñayivi sáin naciön jíiná'an-i.

²⁸ Te ñi kákindo-de yúan kua'a kivi jíin cháa káskuá'a-ún.

15*Junta apóstol iní ñuu Jerusalén*

¹ Yúan-na te ichi ñuu Judea ñi kikoyo yaku chaa, te ñi kastá'an-de nuu táka ñani: Nú tú xiti ndúu-ro nátu'un ká'an ley Moisés, te ma' káku kuti-ro, áchí-de.

² Te yúan ní kuvaa. Te Pablo jíin Bernabé, ñi kastátá'an téyí-de jíin cháa-ún. Te ñi kundaa tu'un ja kóngoyo Pablo jíin Bernabé jíin sáva-ga chaa ñuu Jerusalén. Te yúan ndatu'ún-de jíin cháa apóstol jíin cháa kákuu nuu sikí tú'un yá'a.

³ Yúan-na te tiku'ñi kándija-ún, ñi kanakuatá'u-i nuu-dé. Te ñi kaja'a-de kaja'an-de ichi ñuu Fenicia jíin íchi ñuu Samaria, kájani-de tu'un ndasa ñi káandija ñayivi sáin naciön. Te xa'an ní kákusiñi iní taká ñani.

⁴ Te ñi jakoyo-de iní ñuu Jerusalén. Te tiku'ñi kándija yúan, jíin cháa apóstol, jíin cháa kákuu nuu, ñi kajatá'u-de chaa. Te ñi kajani-de taká tu'un ndasa ñi sá'a Dios jíin-de.

⁵ Ko sava chaa fariseo ja káandija, ñi ndukuiñi. Te ñi kaka'an: Jínu ñú'ún já xiti ndúu-i te tá'u-yó tiñu nuu-í ja ná kuándatu-i nuu ley Moisés, áchí.

⁶ Te n̄i k̄andutúrú táká ch̄aa apóstol j̄ín táká ch̄aa kákuu nuu náva'a ndat̄u'ún-de, te s̄anda-a-de sik̄i tú'un yá'a.

⁷ Te nuu ní j̄inu n̄i kastátá'an téyí-de, te n̄i ndukuiñ̄i Pedro, te n̄i ka'an-de: Ñ̄ani, a kájini va'a máa-ró já onde sáá ní kaji Dios ruu náva'a kani-r̄i tu'un va'a-a-yá núu ñáyivi s̄in nació'n te kand̄ij-i j̄iná'an-i.

⁸ Te Dios ja j̄ini-yá iní añú-i, n̄i stá'an-yá já ní jatá'ú-yá-i, chi n̄i ja'a-yá Esp̄iritu Santo nuu-i j̄iná'an-i nat̄u'un n̄i ja'a-yá núu máa-yó.

⁹ Te tú ní sás̄in-yá yóo j̄ín-i, ch̄i suni n̄i k̄akand̄ija-i te n̄i s̄andoo-yá añú-i.

¹⁰ Te vina naja kájito ncha-a-ro Dios núsáá, ch̄i káxndée-ro ñ̄in yugo xin̄i cháa káskuá'a yá'a, te ni ndiyi táa-yo j̄iná'an-de te ni máa-yó, tú ní kákanda-yó kúndiso-yó.

¹¹ Ch̄i kákand̄ija-yó já Jito'o-yo Jesús kúndá'ú in̄i-yá yóo, te yuán nama-yá yóo. Te suni súan nama-yá máa-i. Ach̄i-de.

¹² Yúan-na te ch̄aa kua'a-ún, n̄i k̄akuná'in-de. Te n̄i kajini ná'ín-de tu'un káka'an Pablo j̄ín Bernabé ná taká tiñ̄u ñá'nu j̄ín táká tun̄i n̄i sá'a Dios j̄ín-de ja ní kasá'a máa-de nuu ñáyivi s̄in nació'n.

¹³ Te nuu ní k̄akuná'in-de, te n̄i chíso Jacobo tu'un: Ñ̄ani j̄iná'an-ró, kuni so'o tu'un ná ká'an-r̄i:

¹⁴ Simón, n̄i jani-de tu'un ja onde xn̄añúú ní ja'a Dios tu'un nuu ñáyivi s̄in nació'n ja ná kúndiso-i sí'ví-yá.

¹⁵ Te tu'un yá'a, ñ̄in núu-ni káka'an j̄ín táká ch̄aa n̄i kajani tu'un Dios onde sáá nat̄u'un yóso tú'un-de nuu tut̄u:

¹⁶ Te vásá nchá-a-r̄i nasáva'a-r̄i ve'e David ja ní ndua. Te nachutá'an-r̄i ja ní tanu, te ndukani jáa-r̄i kund̄ij̄,

¹⁷ náva'a taká-ga ch̄aa j̄ín táká ñáyivi s̄in nació'n ja kúnání-i j̄ín sí'ví-rí, ná nándúkú-i máá Tatá Dios, ách̄i máá I'a sá'a taká tiñ̄u yá'a.

¹⁸ Te onde kiv̄i ní jungoo ñuyivi stá'an-yá tiñ̄u yá'a nuu ñáyivi.

¹⁹ Ja yúan jani in̄i-r̄i ja ná tú kasu-yo núu ñáyivi s̄in nació'n ja kánaxió káva in̄i-i nuu Dios, ²⁰ ch̄i sua ná cháa-yó carta ki'ñ̄ nuu-i já ná kúnu-i koto-i ndatiñ̄u ja kúchá'an sá'a ndoso, te ma káka téné-i, te ma ké-e-i niñ̄i, ni kuñ̄u kiti ní kuá'ñá.

²¹ Ch̄i onde aná'an ká'io ch̄aa jani tu'un Moisés ndita'an kiv̄i ndétatú in̄i ve'e sinagoga ndita'an nuu. Ach̄i Jacobo.

²² Yúan-na te n̄i k̄akunda-a in̄i ch̄aa apóstol, j̄ín cháa kákuu nuu, j̄ín ndívii tiku'n̄i kánd̄ija. Te n̄i kakaji máa-de sava ch̄aa k̄ingoyo j̄ín Pablo j̄ín Bernabé onde ñ̄uu Antioquía. Te ch̄aa n̄i kakaji-de-ún, kákuu Judas ja nání-de inga sí'ví Barsabás, j̄ín Silas. Te kákuñá'nu-de nuu táká ñ̄ani.

²³ Te ch̄aa-ún, ndiso-de carta yá'a: Máa-rí kákuu ch̄aa apóstol, j̄ín táká ch̄aa kákuu nuu, j̄ín táká ñ̄ani-yo. Te kácha-a-r̄i tu'un yá'a nuu róo, ñ̄ani, ñáyivi s̄in nació'n ja káxiukú-ró iní ñ̄uu Antioquía j̄ín ñ̄uu Siria j̄ín ñ̄uu Cilicia. Sándée in̄i-ro j̄iná'an-ró.

²⁴ N̄i kajini tu'un-r̄i ja ní kenda koyo sava ch̄aa yá'a, te kásáká núu-de in̄i-ro j̄ín tú'un káka'an-de. Te n̄i k̄akuxí in̄i-ro. Ch̄i kátá'ú-de tiñ̄u ja xit̄i ndúu-ro, j̄ín já kuándat̄u-ro núu ley, kuni-de. Ko ruu, tú ní kátáj̄i-r̄i ch̄aa-ún ja-a-de nuu-ro.

²⁵ Te n̄i kasánda-a-r̄i, ch̄i ñ̄in-na n̄i naketa'an in̄i-r̄i. Te n̄i kakaji-r̄i ch̄aa táj̄i-r̄i ja-a nuu-ro j̄ín ñ̄ani-yo Bernabé j̄ín Pablo.

²⁶ Ch̄aa yá'a, a kájatañ̄aa-de máa-de nuu túndó'o, vasa ná kúu-de ja sik̄i Jito'o-yo Jesucristo.

²⁷ Núsáá te táj̄i-r̄i Judas j̄ín Silas ja-a-de nuu-ro. Te ch̄aa-ún, suni ñ̄in-ni tu'un kast̄u'ún-de nuu-ro j̄iná'an-ró.

²⁸ Ch̄i máa-rí j̄ín Esp̄iritu Santo, kájani in̄i-r̄i ja má xndée-r̄i ni ñ̄in tiñ̄u vee sik̄i-ro, ch̄i máa-ni tiñ̄u kánúu yá'a.

²⁹ Ma káji-gá-ro ndatiñ̄u ja á n̄i soko núu ndoso, ni niñ̄i, ni kiti kuá'ñá, te ma káka téné-ró. Nú ndi'i taká ya'a xnáa-ro, te bueno sk̄ikuu-ró nú súan. A n̄i ka'an-yo núsáá. Ach̄i.

³⁰ Yúan-na te ch̄aa kája'an-ún, n̄i kakuun-de kua'an-de ñ̄uu Antioquía. Te n̄i kast̄utú-de ñáyivi kuá'a. Te n̄i kaja'a-de carta-ún nuu-i.

³¹ Te n̄i káka'u-i carta-ún. Te n̄i k̄akus̄i in̄i-i j̄ín tú'un ndée in̄i ja ndiso carta-ún.

³² Te Judas j̄ín Silas, suni ch̄aa kájani tu'un Dios kákuu-de. Te j̄ín kuá'a tú'un n̄i kaka'an n̄i'in-de j̄ín táká ñ̄ani-ún. Te n̄i kayija-ga in̄i-i n̄i kasá'a-de.

³³ Te n̄i k̄akendo-de yúan kua'a kiv̄i. Yúan-na te ñ̄ani yúan, n̄i k̄anachu'un ích̄i-i-de káno'on-de nuu apóstol. Te n̄i kuná'ín-ni tu'un-ún.

³⁴ Ko Silas, n̄i jata'an in̄i-de ja kendo-de yúan.

³⁵ Te Pablo jíin Bernabé, n̄i k̄akend̄o-de in̄i ñuu Antioquía. Te jíin sáva-ga ch̄aa n̄i kastá'an-de tu'un n̄i kajani-de tu'un máá Jító'o-yo.

J̄a ní kus̄in Pablo jíin Bernabé

³⁶ Te n̄i kuu-ga kivi. Te n̄i kachi Pablo jíin Bernabé: Vina te kinde'é-yó táká ñani-yo ndíta'an ñuu ja ní kajani-yó tú'un máá Jító'o-yo núu-í, ná ndéó ndasa kákuu-í. Achí-de.

³⁷ Te Bernabé, kuni-de ja kunchaka-de Juan, ch̄aa nání Marcos.

³⁸ Ko tú ní jata'an in̄i Pablo ja kí'in ch̄aa-ún jíin-de, ch̄i onde ñuu Panfilia n̄i kus̄in Juan nuu Pablo jíin Bernabé, te tú ní kuni-de kukuu-de jíin-de jíin tíñu.

³⁹ Te n̄i kastátá'an téyí-í-de sik̄i Juan. Te n̄i k̄akus̄in-de. Te Bernabé, n̄i jaka-de Marcos, kua'an jíin-de jíin barco onde ñuu Chipre.

⁴⁰ Te Pablo, n̄i kaji-de Silas, kua'an jíin-de. Te n̄i kanakuatá'ú táká ñani nuu-dé. Te n̄i kajikan ta'u-í ja'á Pablo ja ná chindéé ch̄ituu-ya-dé.

⁴¹ Te n̄i jika kuu-de ñí ñúu Siria jíin ñí ñúu Cilicia. Te tiku'n̄i kákand̄ija yúan, n̄i kayija-ga in̄i-í n̄i sá'a-de.

16

J̄a ní kaji Pablo Timoteo

¹ Yúan-na te vása ní jaá Pablo ñuu Derbe jíin ñuu Listra. Yúan ío ñin ch̄aa súchi skuá'a nání Timoteo. Se'e yí ñin ña'an judía kúu-í. Te ña'an kánd̄ija va'a kúu máá-ña. Ko táa-í kúu ch̄aa ñuu Grecia.

² Te taká ñani in̄i ñuu Listra jíin in̄i ñuu Iconio, n̄i kaka'an-de ja cháa va'a kúu-í.

³ Te Pablo, kuni-de kunchaka-de ch̄aa súchi yá'a kí'in-í jíin-de. Te n̄i jaka-de-í. Te n̄i xiti ndúy-de-í kuachi ja ká'jin ch̄aa judío yúan, ch̄i ndi'í-de, a kájin-í-de ja cháa ñuu Grecia kúu táa-í.

⁴ Te kája'an-de taká ñuu. Te n̄i kastá'an-de tu'un n̄i katá'ú tíñu ch̄aa apóstol jíin cháa kákuu nuu in̄i ñuu Jerusalén. Te n̄i kaka'an-de ja ná kuándatu-í tu'un-ún.

⁵ Te tiku'n̄i kákand̄ija, n̄i kayija-ga in̄i-í. Te n̄i ndea kua'a-gá-í ndita'an kivi.

J̄a kája'an-de ñuu Macedonia ní sá'a jani

⁶ Te n̄i kaja'a-de ichi ñúu Frigia ndañú Galacia kua'an-de. Te n̄i jas̄u Espiritu Santo nuu-dé ja má káni-de tu'un in̄i ñuu Asia.

⁷ Te n̄i jakoyo-de ñuu Misia. Te kákuñ-í-de k̄ingoyo-de ichi ñúu Bitinia. Ko máá Espiritu, tú ní ja'a-ya tú'un kí'in-de.

⁸ Te n̄i kaja'a-de ichi xiin ñúu Misia, n̄i kakuun-de ñuu Troas kája'an-de.

⁹ Te ñin akuáa ní skóto-ya Pablo. Te n̄i jin̄-í-de nuu ñin ch̄aa ñuu Macedonia kánd̄ij nuu-dé ká'an nda'ú jíin-de: Ña'an-ní ñuu Macedonia yá'a te chindéé ch̄ituu-ní náá, áchí.

¹⁰ Te súan ní jin̄-í-de jani-ún, te n̄i ndúkú ndéé-rí kája'an-ni-rí ñuu Macedonia, ch̄i kájiní káji-rí ja máá Dios n̄i kana-ya xini-rí ja kástu'ún-rí tu'un va'a-ya núu ñáyivi yúan.

J̄a ní kandee-de vekaa in̄i ñuu Filipos

¹¹ Te n̄i kenda koyo-rí in̄i ñuu Troas. Te jíin barco ní jio-ni vaí koyo-rí ñuu Samotracia. Te inga kivi xián n̄i jakoyo-rí ñuu Neápolis.

¹² Te yúan n̄i kenda koyo-rí. Te n̄i jaá-rí ñuu Filipos ja t̄in xini ñúu Macedonia, te ch̄i ñuu Roma kánde. Te yúan n̄i k̄akend̄o-rí yakú kivi.

¹³ Te ñin kivi ndéatú n̄i kenda koyo-rí ñuu-ún, n̄i jaá-rí xiin ñin yucha. Te kájaní in̄i-rí ja yúan ío ñin lugar kájik̄an ta'u-í. Te n̄i kajungo-rí. Te n̄i kaka'an-rí jíin táká ña'an ní kanataka yúan.

¹⁴ Te ñin ña'an nání Lidia xíkó-ña sá'ma ndí'í in̄i ñuu Tiatira. Te jándatu va'a-ña núu Dios. Te n̄i jini so'o-ña tú'un káka'an-rí. Te máá Jító'o-yo, n̄i juña-ya añú-ña náva'a kuni ná'ín-ña tú'un ká'an Pablo.

¹⁵ Te nuu ní janducha-ña onde jíin ñí sé'e-ña, te n̄i ka'an nda'ú-ña jíin-rí: Nú kájaní in̄i-ní ja kánd̄ija va'a-ná nuu máá Jító'o-yo, te kivi-ní in̄i ve'e-ná kend̄o-ní, áchí-ña. Te n̄i stétuu-ña rúu.

¹⁶ Te n̄i kee-rí kája'an-rí nuu kájik̄an ta'u-í yúan. Te ñin súchi sí'í ndíso-í tu'un ñavá'a, n̄i ketá'an-í jíin-rí. Te súchi-ún, ní'in-í kua'á xú'ún kúu patrón-í jíná'an, ja kástu'ún-í nuu ñáyivi ndasa ío.

¹⁷ Te súchi-ún, ndikín-í vaí yata Pablo jíin rúu kána kó'o-í: Ch̄aa yá'a kájatíñu-de nuu Dios onde andívi, te kástu'ún-de nuu-ro ndasa kaku-ró jíná'an-ró, áchí-í.

¹⁸ Te kua'a kivi ní ka'an-í súan. Te n̄i kuku'á in̄i Pablo. Te n̄i xió kóto-de nuu-í. Te n̄i ka'an-de jíin tachí-ún: Jíin sí'ví máá Jesucristo tá'ú-rí tíñu nuu-ro ja kenda-ró in̄i-í kí'in-ro, áchí-de. Te n̄i kenda-ni kua'an suni máá hora-ún.

¹⁹ Te nî kajinî patrón-i ja má ní'n-gá xü'ún. Te nî kəkatiin Pablo jín Silas kua'an jín-de onde municipio nuu justicia.

²⁰ Te nî kajani-ún-de nuu justicia. Te nî kaka'an: Chaa yá'a kákuu chaa judío, te kásáká núu-de inî ñuu-yo.

²¹ Te kájakin-de inga costumbre ja tú ío ley kuandatu-yo ni ma sá'a-yó, chi chaa ñuu Roma kákuu-yó. Achí.

²² Te suni nî kəndonda ñayivi kuá'a sikí-dé. Te chaa justicia, nî kajanchaa sa'ma-dé. Te nî katá'ú tíñu ná ndó'o xaən-dé yunu xí.

²³ Te nuu ní ndi'i nî kastují-ún-de ja ní kaja'a xaən yunu xí-de, te nî kaskívi-de vekaa. Te nî katá'ú tíñu nuu cháa ndito vekaa ja ná koto va'a chaa-ún-de jiná'an-de.

²⁴ Te chaa ndito vekaa-ún, nuu ní ta'u tíñu yá'a nuu-dé, te nî skívi-de Pablo jín Silas kaja'an-de vekaa onde ichi iní-ga. Te nú'ni ja'a-dé jín manea.

²⁵ Ko nuu ní kuu sava ñúú, te kájkən ta'u Pablo jín Silas, kájita-de yaa ijí núu Dios. Te ñayivi ká'jin vekaa jín-de, nî kajini ná'in-i.

²⁶ Te sanaa-ni te nî taən xaən. Te onde nuu káyindují ja'a vékaa-ún nî kakanda. Te nî kanuña-ni taká yuxé'é vékaa-ún. Te cadena ja káinu'ní taká ñayivi-ún, nî kandají-ní.

²⁷ Te nî nata'u núu cháa ndito vekaa. Te nî jiní-de ja kánuña yuxé'é vékaa-ún. Te nî tava-dé machete ja ká'ni-dé máa-de núu, chí jáni iní-de ja ní kajinu ñayivi ká'jin vekaa-ún kaja'an-i.

²⁸ Ko Pablo, nî kana jaa-de: Ma stují-ro máa-ró, chí yá'a ká'jin ndi'i-rí, achí-de.

²⁹ Yúan-na te máa cháa ndito vekaa, nî kana-de ñu'un nî chaa. Te kisi-i-de nî kivi-de iní vekaa. Te nî jukuiñí jítí-de nuu já'a Pablo jín Silas.

³⁰ Te nî kiñi'in-de Pablo jín Silas ichi fuera. Te nî ka'an-de jín-de: Táta, ñaún sá'a-ná náva'a kaku-ná, achí-de.

³¹ Te nî kaka'an-de jín cháa-ún: Kandíja nuu máa Jíto'o-yo Jesucristo te kaku-ró onde jín ní vé'e-ró, achí-de.

³² Te nî kajani-de tu'un máa Jíto'o-yo núu cháa-ún jín núu taká ñayivi ká'jin iní ve'e-de.

³³ Te chaa ndito vekaa, suni máa ákuúa-ún nî kiñi'in-de Pablo jín Silas. Te nî nakacha-de nuu ní katují cháa-ún nî sá'a yunu xí. Te vásá ní janducha-dé onde jín tá'an-de.

³⁴ Te nî jaka-de chaa kua'an-de jín-de onde ve'e-de. Te nî ja'a-de staa ní kayee-dé. Te nî kusijí iní-de ja ní kəkandíja-de nuu Dios jín ní vé'e-de.

³⁵ Te nuu ní kundijin, te justicia nî katájí policía kaja'an. Te nî kaka'an: Sía chaa jian ná kóngoyo-de, achí.

³⁶ Te chaa ndito vekaa, nî kastu'ún-de tu'un yá'a nuu Pablo: Chaa justicia, nî katájí-de tu'un vaj ja kenda koyo-ní ki'ín-ní. Núsáa te kenda koyo-ni te kuá'an-ní, ma yú'u-ní. Achí-de.

³⁷ Ko nî kachí Pablo jín-de: Nî kajiní kua'a ñáyivi já ní kaja'a-de yunu xí ruu vasa tu na kuachi-rí. Te nî kaskívi-de ruu iní vekaa yá'a vasa chaa ñuu Roma kákuu-rí. Te vina kiñi'in sa'í-de ruu kuní-de náún. Ma kúu kuti. Ná kíkoyo máa-de kiñi'in-de ruu jiná'an-rí. Achí Pablo.

³⁸ Te policía, nî kanaxíó káva-de nî kastu'ún-de taká tu'un yá'a nuu justicia. Te nî kayu'ú xaən, chí nî kajini so'o ja cháa ñuu Roma kákuu Pablo jín Silas.

³⁹ Te nî jakoyo justicia-ún. Te nî kaka'an nda'ú jín-de. Te nî kákiñi'in-de vekaa. Te nî kaka'an nda'ú jín-de ná kúxio-de kóngoyo-de iní ñuu-ún.

⁴⁰ Yúan-na te nî kenda koyo-de vekaa. Te nî ndi'vi-de ve'e Lidia. Te nî kajandé'é-de taká ñani. Te nî kaka'an-de tu'un ndéé iní jín-i. Te nî kee-de kaja'an-de.

17

Ja ní kakuvaq ñayivi Tesalónica

¹ Te Pablo jín Silas, nî kaja'a-de ñuu Anfípolis jín ñúu Apolonia kaja'an-de. Te nî jakoyo-de ñuu Tesalónica nuu ío in ve'e sinagoga chaa judío.

² Te Pablo, nátu'un sá'a sá'a-de nî kivi-de nuu cháa-ún uní kivi ndétatú. Te ndita'an semana nî kastátá'an-de jín cháa-ún sikí tutú ijí.

³ Te nî jani-de tu'un nuu-í, nî stá'an-de ja kánúú ndó'o Cristo te nachaku-ya nú nî jí'i-ya. Te nî ka'an-de: Jesús, í'a jáni-rí tu'un yá'a, máa-yá kúu Cristo, achí-de.

⁴ Te sava ñayivi, nî kəkandíja-i. Te suni súan kua'a cháa ñuu Grecia ja káchiñú-ún-de Dios, jín kuá'a ñá'an ñá'nu, nî kəndujín-de jín Pablo jín Silas.

⁵ Yúan-na te chaa judío ja tú kəkandíja, nî kakití xaən iní. Te nî kastútú sáva chaa ñáá, chaa kúxí, kua'an jín. Te nî kutútú kuá'a ñáyivi ní kəndonda-i iní ñuu-ún. Te nî jakoyo-i ve'e Jasón kánandúkú-i Pablo jín Silas ja kiñi'in-i-de nuu ñáyivi-ún.

⁶ Ko tú ní kánani'in-í-de. Te nì kãñu'un-i JASON jín sáva-ga ñani nì jakoyo-i jín-de onde nuu justicia ñuu-ún. Te nì kãkana jaa-i: Chaa yá'a ja kásáká núu-de inì ñuyívi, suni nì chakoyo-de yá'a,

⁷ te JASON, nì ja'a núu-de ve'e-de ncháá chaa-ún. Te taká máá-de, tú kãjandatú-de nuu ley César. Chì sua káka'an-de ja ío inga rey nani Jesús, áchí-i.

⁸ Te ñayívi jín cháa kákuu justicia, nì kajini so'o-i tu'un yá'a. Te nì kãkuvaa-i.

⁹ Ko nì kajikan-i xú'ún núu JASON jín núu sáva-ga-de. Te onde nì kajinì-i nuu xú'ún te vása ní kasiá-i-de kája'an-de.

Ñayívi ñuu Berea kándúkú ví-i tu'un-ya

¹⁰ Yúan-na te ñani-ún, nì kaskáka ñúú-ni-de Pablo jín Silas kája'an-de onde ñuu Berea. Te nuu nì jakoyo-de yúan, te nì kivi koyo-de inì ve'e sinagoga chaa judío.

¹¹ Te chaa judío yúan, ndito-ga xinì-dé vása cháa judío ñuu Tesalónica, chì bueno nì kãkusi inì-de jín tu'un. Te ndita'an kivi kãnandúkú ví-dé inì tutu ñ ndaa ká'an xí tuu.

¹² Súan nì kuu. Te nì kãkandíja kua'á-i, jín ku'á ñá'an ñá'nu ñuu Grecia, te suni súan kua'á cháa.

¹³ Ko chaa judío ñuu Tesalónica, nì kajini tu'un-de ja súni onde ñuu Berea nì jichá tu'un Dios nì sá'a Pablo. Te nì kee-de kája'an-de. Te suni yúan nì kãxndóna-de ñayívi.

¹⁴ Yúan-na te ñani yúan, nì katájí-ni-de Pablo kua'an-de onde yu'u mar. Te Silas jín Timoteo, nì kãkendoo-de inì ñuu Berea.

¹⁵ Te ñayívi ní kachu'un íchí Pablo, kua'an-i jín-de onde ñuu Atenas. Te nì natá'ú-de tiñu nuu-í ja yachí jaa Silas jín Timoteo nuu-dé. Te nì kee-i vai ndikoyo-i.

Chaa ñuu Atenas kújá'a inì-de siki tú'un nì nachaku-ya

¹⁶ Te nini ndátu Pablo chaa-ún inì ñuu Atenas, te nì jinì-de ja ñayívi ñúú-ún xaãn kãchiñú'ún-i ndoso. Te nì kukuí'á inì-de.

¹⁷ Te inì ve'e sinagoga nì státá'an-de jín cháa judío jín cháa kãchiñú'ún Dios. Te suni ndita'an kivi státá'an-de jín ñayívi ká'jin nuyá'u.

¹⁸ Te sava chaa ndíchi kãskuá'a siki epicúreos jín siki estoicos, nì kãstátá'an jín-de. Te sava nì kaka'an: Nañun tu'un ká'an chaa tilakuá yá'a, áchí. Te sava-ga-i: Chaa jani tu'un i'á jáa kúu-de, áchí-i. Chì nì jani-de tu'un Jesús ja ní nachaku-ya.

¹⁹ Te nì kajaka-ún-de vai jín-de onde municipio Areópago te káka'an: Á kuu kachì-ro núu-rí nañun tu'un jáa kúu ja stá'an-ro-ún,

²⁰ chì stá'an-ro tú'un jáa núu-rí. Te ná júku'un inì-rí nañun kúu-ún kãkunì-rí. Achí jín-de.

²¹ Chì taká chaa ñuu Atenas jín taká chaa jíká kãxiukú núu-de yúan, tuká ndé inga tiñu kásá'a-de, chì máni ká'an-de xí jini so'o-de in tu'un jáa.

²² Te Pablo, kãndij-de inì municipio Areópago-ún. Te nì ka'an-de: Chaa ñuu Atenas jíná'an-ró, jini va'a-rí ja bueno kãchiñú'ún-ró l'a máá-ró.

²³ Chì nì jika kuu-rí nì jandé'é-rí inì viñu'un-ró. Te nì jinì-rí nuu in altar nuu yóso tú'un yá'a: Nuu i'a ja ná tú jinì-yo, áchí. Te máá l'a-ún, ja kãchiñú'ún-ró-yá vasa tú kajinì-ro-yá, l'a-ún kúu Dios ja jani-rí tu'un-ya núu-ro.

²⁴ Máá Dios, l'a nì sá'a ñuyívi jín taká-ga ndatíñu, máá-yá kúu Jito'o andívi jín ñuyívi. Te tú ncháa-ya inì ve'e ñ ja kúva'a sá'a nda'a.

²⁵ Te tú nándi'i-ya ní in ndatíñu ni ñayívi kuátíñu nuu-yá, chì máá-yá, já'a-ya tú'un ja kãichaku ñayívi jín já staa-i tachì jín já n'ín-i ndatíñu.

²⁶ Te chì in-ni tata nì sá'a-ya taká ñayívi náva'a kuxiukú-i ní ñuyívi. Te nì jani-ya kivi kúchaku in in-i jín lugar kuxiukú-i jíná'an-i.

²⁷ Náva'a ná nándúkú-i Dios, te nú súan skáka nda'a-i te n'ín-í-ya, chì tú jíká ncháa-ya jín in in-yó.

²⁸ Chì jín máá-yá, kãichaku-yo, kãkanda-yó, te ñú'un vida-yo. Natu'un sava chaa kátava yáa-ro, nì kaka'an-de: Chì suni onde tata máá-yá kákuu taká-yo, áchí.

²⁹ Nú tata Dios kákuu-yó núsáá, te ma kúu kani inì-yo ja Dios kúu oro xí plata xí yúu. Chì máni kãjani inì-i ja súan jito-ya, te súan kãnatava máá-i-ya.

³⁰ Te vasa tú ní sá'a-ya cuenta ja tú ní kãjukú'un inì ñayívi onde sáá, ko vina kãna-ya xiní taká ñayívi ní ñuyívi ná nákani inì-i.

³¹ Te a nì teta'an-ya in kivi já nákuñdii ndaa-ya siki ñuyívi, sá'a Dios jín máá l'a nì jani-ya-ún. Te nì stá'an ndijin Dios ja súan kuu, chì nì naschakú-ya l'a-ún ma'ñú ndiyi. Achí Pablo.

³² Te súan nì kajini so'o-i tu'un ja náchaku ndiyi, te sava-i, nì kasakátá-i nuu-dé. Te sava-ga-i, nì kaka'an-i: Kãkunì-ná kuni so'o-ná inga jinu siki tú'un ká'an-ní yá'a, áchí-i.

³³ Te máá Pablo, nì kenda-de ma'ñú ñayívi-ún kua'an-de.

³⁴ Ko yaku ñayivi, ni kakandija-i. Te ni kandujiin-i jiin Pablo. Te in-i kuu Dionisio chaq Areopago, te inga-i kuu in ña'an nani-ña Dámaris, jiin sava-ga-i.

18

Jasu-ya nuu chaa ñáá iní nuu Corinto

¹ Yúan-na te ni kenda Pablo iní nuu Atenas, te kua'an-de onde nuu Corinto.

² Te yúan ni jini-de nuu in chaa judío nani Aquila, chaq nuu Ponto kuu-de, ja sá yakú-ni kivi ní chaq-de jiin ñási'-i-de Priscila, ja ní kuxio-de iní nuu Italia. (Chí Claudio, ni tá'-ú-de tiñu ja ná kenda koyo taká ñayivi judío iní nuu Roma.) Te ni jaq Pablo nuu chaa-ún.

³ Te suni tiñu sá'a chaq-ún sá'a Pablo. Te ni kendoo-de yúan. Te ni sátitñu-de, chí tiñu kásá'a-de-ún kuu ja kájani-de ve'e sa'ma natu'un ñi.

⁴ Te ndita'an kivi ndétatú ni jani-de tu'un iní ve'e sinagoga. Te ni ndúkú ndéé-de ni skándija-de ñayivi judío jiin ñáyivi nuu Grecia.

⁵ Te Silas jiin Timoteo, ni kikoyo-de ichi nuu Macedonia. Te Pablo, a jani téyí-de tu'un, te jani ndaa-de tu'un nuu ñayivi judío ja Jesús kuu-ya Cristo.

⁶ Ko ñayivi-ún, ni kaka'an ndiva'-a-i siki-dé. Te máa-de, ni kaja-dé sa'ma-dé. Te ni kachi-de jiin-i: Kuachi máa-ró kuu núsáa, chí ruu, tú kuachi-ri. Vina te ki'in-ri nuu ñayivi sín naciön. Achí-de.

⁷ Te ni kenda-de yúan. Te ni kivi-de ve'e in chaa nani Justo. Te chaq-ún, chíñú-ún-de Dios. Te ve'e chaq-ún kándij yani jiin vé'e sinagoga.

⁸ Te Crispo, chaq kúñá'nu iní ve'e sinagoga, ni kandija-de nuu máa Jító'o-yo onde jiin ní vé'e-de. Te kua'a ñayivi nuu Corinto, ni kajini ná'in-i. Te ni kakandija-i. Te ni kajanducha-í.

⁹ Te máa Jító'o-yo, jiin jani ni ka'an-ya jiin Pablo in akuáa: Ma yú'-ú-ro ni ma kasú-ro yú'-u-ro, chí kukuu-ró ká'an-ro.

¹⁰ Chí jika-ri jiin-ró, te ma sándiva'a ni in chaa jiin-ró. Chí ñáva'a-ri kua'a ñayivi iní nuu ya'a, achí-ya.

¹¹ Te ni kendoo-de yúan in kua' yósava, te stá'an-de tu'un Dios nuu-í.

¹² Te Galión kuu gobernador iní nuu Acaya. Te ñayivi judío, in ká'nu-ni ni kandongda-i siki Pablo. Te ni kajaka-i-de kua'an-i jiin-de onde iní municipio.

¹³ Te ni kaka'an-i: Chaq ya'a, xaan ská'an-de taká ñayivi ja ná chíñú-ún-i Dios te ma kuándatu-ga-i tu'un ká'an ley, kuní-de. Achí-i.

¹⁴ Te keja'a Pablo ka'an-de núu, ko ni ka'an-ni Galión jiin ñayivi judío: Ñayivi judío jiná'an-ró, nú siki in tu'un ni'in iní kuu, xí in kuachi xaan kuu, te vatu-ni ná kuni ná'in-ri tu'un ka'an-ro.

¹⁵ Ko nú siki tú'un-ni kuu, xí siki nani sí'vi, xí siki ley máa-ró, yúan-na te ná sándaq máa-ró núsáa. Chí ruu, tú kuní-ri skivi nduu-ri ja sándaq-ri tu'un súan.

¹⁶ Te ni skúnu-de-í ká'ja'an-i fuera municipio.

¹⁷ Yúan-na te ni kakatün-i Sóstenes, chaq kúñá'nu iní ve'e sinagoga. Te ni kaja'-a-i-de yuxé'é municipio. Te Galión, tú ní sá'a-de cuenta.

Ja kuáno'on túku Pablo nuu Antioquia

¹⁸ Ko Pablo, ni kuu kua'a kivi kánchaq-de yúan. Te ni nakuatá'-ú-de nuu táka ñani yúan. Te kua'an-de jiin barco onde nuu Siria. Te Priscila jiin Aquila ká'ja'an jiin-de. Te ni jaq-de nuu Cencrea. Te ni seté-de xini-dé siki in tu'un ni keyu'u-dé.

¹⁹ Te ni jaq-de nuu Éfeso, te ni skéndoq-de chaq-ún yúan. Ko Pablo, ni kivi-ni-de iní ve'e sinagoga kástatá'an-de jiin ñayivi judío.

²⁰ Te ni kaka'an ndá'-ú-i jiin-de ja ná kéndoq-de yaku-ga kivi jiin-i. Ko Pablo, tú ní jatú'un-de.

²¹ Chí ni nakuatá'-ú-de nuu-í. Te ni ka'an-de: Kánúú ja kí'in ná'in-ri nuu Jerusalén, sá'a-ri kivi í. Ko nú kuní Dios, te nchaq tuku-ri nuu-ro. Achí-de. Te ni kenda-de nuu Éfeso kua'an-de.

²² Te ni jaq-de jiin barco onde nuu Cesarea. Te ni kaa-de nuu Jerusalén. Te nuu ní ndi'i ni ka'an-de jiin tíku'ni kándija yúan, te ni nuu-de ni najaa-de nuu Antioquia.

²³ Te ni kendoo-de yúan yaku kivi. Te vásá ní kenda-de kua'an-de, ni jika kuu-de ní ndáñú Galacia jiin ndáñú Frigia. Te ni kayija-ga iní ñayivi káskuá'a-ún ni sá'a-de.

Ndasa ni ni'in Apolos tu'un Jesús

²⁴ Te nuu Éfeso ni chaq in chaa judío nani Apolos, chaq nuu Alejandría kuu-de. Te va'a ká'an-de chí ndíchi xaan-dé tutú í.

²⁵ Te chaq-ún, a ni kutu'a-de jiin tú'un máa Jító'o-yo. Te jítu iní-de tú kuítá-de ká'an-de ja stá'an-de tu'un máa Jító'o-yo, vasa máni tu'un ja ní skuánducha Juan jini-de ká'an-de.

²⁶ Te n̄i chundéé iní-de ká'an kájí-de in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i kajini so'o Priscila jíin Aquila tu'un ká'an-de. Te n̄i kajaka-de cha'a kua'an-de jíin-de. Te n̄i kajani kájí-ga-de tu'un Dios nuu-dé.

²⁷ Te kuni Apolos ja kí'in-de onde ñuu Acaya. Te taká ñani-ún, n̄i kaka'an ndéé jíin-de. Te n̄i kachaa tutu' kua'an nuu cháa káskuá'a yúan ja ná kuátá'ú-de cha'a. Te nuu ní ja'a-de yúan, te va'a n̄i chindéé ní chituu-de ñayivi kákandja tu'un luu máa-yá.

²⁸ Te ma'ñú taká ñayivi ní státá'an-de jíin cháa judío. Te n̄i stá'an-de ja Jesús kúu-ya Cristo, nátu'un ká'an tutu' ij.

19

Cha'a káskuá'a jíin Juan káni'in-dé tu'un Espíritu Santo

¹ Te nini kándeé Apolos in̄i ñuu Corinto, te n̄i ja'a Pablo vai-de ñuu ichi nínu-ga, te n̄i ncha'a-de ñuu Éfeso. Te yúan n̄i jin̄i-de nuu sáva ñayivi káskuá'a.

² Te n̄i jiká tu'un-de-i: A n̄i kani'in-ro Espíritu Santo ja ní kákandja-ró xí té chá'an-ga, áchí-de. Te máa-i, n̄i kaka'an-i jíin Pablo: Té kuni tu'un-ga-ná ja ío Espíritu Santo, áchí-i.

³ Yúan-na te n̄i kach̄i Pablo: Na siki ní kajanducha-ro núsáá, áchí-de. Te n̄i kaka'an-i: Siki tú'un n̄i skuánducha Juan, áchí-i.

⁴ Te n̄i ka'an Pablo: N̄i skuánducha Juan jíin tú'un ja ná nákani in̄i-i, te áchí-de jíin ñayivi ja ná kándja-i nuu I'a vai ichi yatá-dé, kúu Cristo Jesús. Achí-de.

⁵ Te nuu ní kajini so'o-i tu'un yá'a, te n̄i kajanducha-ní-i jíin sí'ví máá Jító'o-yo Jesús.

⁶ Te Pablo, n̄i cha'a-de nda'a-dé siki-í. Te n̄i cha'a-ni Espíritu Santo siki-í jíná'an-i. Te n̄i kaka'an-i s̄in s̄in yu'u. Te n̄i kajani-i tu'un-ya.

⁷ Te n̄i jo nátu'un ux̄i uu tá'an-i.

⁸ Te n̄i kivi Pablo in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i chundéé iní-de, n̄i ka'an vatú máa-de nuu uní yog, ndatu'ún-de te skándja-de ñayivi siki ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

⁹ Yúan-na te sava-i, n̄i kakuja'a in̄i-i te tú ní kákandja-i. Te ni kaka'an ndiva'a-i siki ichi Dios nuu taká ñayivi kánataka. Te n̄i kuxio-ni Pablo núu ñayivi-ún. Te kája'an cha'a káskuá'a-ún jíin-de. Te ndita'an kivi ní ndatu'ún-de jíin cháa-ún in̄i escuela in̄i cha'a nání Tiranno.

¹⁰ Te uu kua'á ní sá'a-de súan. Te taká ñayivi káxiukú ñuu Asia, kúu ñayivi judío te kúu ñayivi ñuu Grecia, n̄i kajini so'o-i tu'un máá Jító'o-yo Jesús.

¹¹ Te n̄i sá'a Dios tin̄i tiñu ñá'nu xa'an jíin ndá'a Pablo.

¹² Te n̄i kákinchaka pañito-de xí sá'ma-dé nuu ñayivi káku'u. Te n̄i kaxndéé siki-í. Te n̄i kandu'á'a-ni-i kue'e káta'an-i. Te tach̄i k̄ini, n̄i kákenda in̄i-i kája'an.

Ja ní kundéé tach̄i k̄ini jíin sé'e Esceva

¹³ Te sava cha'a judío, n̄i kajika kuu-de káskúnu-de tach̄i k̄ini. Te káku'ni-de kuatíñu-de sí'ví máá Jító'o-yo Jesús ja kíñi'in-de tach̄i k̄ini in̄i ñayivi. Te súan n̄i kaka'an-de: Ká'an ní'in-r̄i jíin-ró jíin sí'ví Jesús ja jáni Pablo tu'un-ya, áchí-de.

¹⁴ Te in̄i cha'a judío nání-de Esceva, kúu-de sutu' ñá'nu, te n̄i jo usiá se'e yí-de ja kásá'a tiñu yá'a.

¹⁵ Ko n̄i ka'an-ni tach̄i k̄ini-ún: A jin̄i-r̄i máá Jesús. Te sumi a jin̄i-r̄i Pablo. Ko róo, ndé cha'a kákuu-ró. Achí jíin-de.

¹⁶ Te cha'a tá'an tach̄i k̄ini-ún, n̄i kundéé-de, n̄i k̄endava-de siki usiá cha'a-ún. Te n̄i kajinu vichí líi-dé n̄i kenda koyo-de in̄i ve'e-ún chi n̄i katuj̄i-dé.

¹⁷ Te tu'un yá'a n̄i jich̄a kua'an ní nuu ñayivi káxiukú in̄i ñuu Éfeso, kúu ñayivi judío jíin ñayivi ñuu Grecia, n̄i kajini tu'un-i. Te n̄i kayu'ú xa'an-í. Te n̄i kanakana jaa-i máá Jító'o-yo Jesús jíin sí'ví-yá.

¹⁸ Te kua'a ñayivi ja ní kákandja, n̄i jakoyo-i nuu Pablo, n̄i kanakani ndaa-i kuachi-i jíin tiñu ñáá n̄i kasá'a-i.

¹⁹ Te kua'a cháa ja ní kasá'a tiñu ñavá'a, n̄i jakoyo-de kándá'a-de tutu-de. Te n̄i kaja'mu-de tutu-ún jító nuu taká ñayivi. Te n̄i katava-dé cuenta nasaa ncháá tutu' n̄i kayu-ún. Te n̄i kajin̄i-de ja uu xiko ux̄i m̄il peso kúu.

²⁰ Súan n̄i ndea téyí tú'un máá Jító'o-yo. Te n̄i jich̄a nuu kua'an.

²¹ Te nuu ní ndi'í taká tiñu yá'a, te n̄i cha'a in̄i Pablo ja kí'in-de ñuu Macedonia jíin ñuu Acaya te vásá nája-de ñuu Jerusalén. Te n̄i ka'an-de: Nú n̄i ja'an-r̄i yúan, yúan-na te kánúú kí'in-r̄i ñuu Roma, áchí-de.

²² Te n̄i táji-de uu cha'a káchindéé tá'an jíin-de kája'an ñuu Macedonia, kákuu Timoteo jíin Erasto. Te n̄i kanchaa máa-de ñuu Asia yakú-ga kivi.

Ja ní k̄andonda ñuu Éfeso káka'an-i ja'a ndosó Diana

²³ Te suu kivi-ún n̄i k̄andonda xa'an ñayivi siki ichi-yá.

²⁴ Chi ñi jo ñin chaqa platero nání Demetrio. Te máa-de jín cháa kásátiñu ta'an jín-de, xaan ní kani'in-dé xu'un, chi jín plata kásá'a-de ve'e lúli i'a Diana.

²⁵ Te chaqa-ún, ñi kaštútú-de tá'an-de ja kásá'a suni tiñu-ún jín-de. Te ñi ka'an-de: A kájiní-ro já síki tiñu kásá'a-yó yá'a kani'in téyíí-ró xu'un.

²⁶ Te kájiní-ro te suni kájiní tu'un-ró já cháa Pablo yúan, nasu máa ñin ñuu Éfeso chi ní-ñi ñuu Asia sásin-de ñayivi jín tú'un ská'an-de-i. Chi ká'an-de ja násu Dios kákuu i'a kásá'a nda'a.

²⁷ Te yú'ú-rj ja kani inñ ñayivi já tiñu sání kuu tiñu kásá'a-yó. Te sanaa te jita viñu'un i'a ñá'nu Diana, te suni sájá'a in-i nuu Diana luu vasa ndivii ñayivi ñuu Asia jín ní ñuyivi káchiñú'ún-i nuu-yá vina. Achí-de.

²⁸ Súan ñi kájiní so'o-de tu'un yá'a, te ñi kakitj xaan iní-de. Te ñi kaakana jín-de: Kúñá'nu téyíí Diana i'a ñuu Éfeso, achí-de.

²⁹ Te ñayivi ñuu-ún, ñi kaakuva-a-i. Te ñin ká'nu-ni ñi kañonda-i kája'an-i onde inñ teatro kañu'un-i Gayo jín Aristarco, chaqa ñuu Macedonia ja kájika ta'an-de jín Pablo.

³⁰ Te kuni Pablo kivi-de nuu ká'jin tútu ñayivi-ún. Ko ñayivi káskuá'a-ún, tú ní kája'a-i tu'un ki'in-de.

³¹ Te suni sava chaqa kákuñá'nu inñ ñuu Asia, ja kákuu amigo-de, ñi kaťáji tú'un kua'an nuu-dé káka'an ndá'ú jín-de ja má ki'in-de inñ teatro.

³² Te sava ñayivi, ñi kaakana jaa-i ñin tu'un, te sava-ga-i inga tu'un, chi junta-ún, ñi kasaka nuu-i. Te kua'a-gá-i, tú kájiní kuti-í na síki kuu ja ní kataka-i.

³³ Te sava chaqa judío, ñi kaçhundá'a-de Alejandro, ñi kañiñi'in-de chaqa ma'ñú ñayivi kuá'a-ún. Yúan-na te Alejandro, sá'a-de seña jín ndá'a-dé ja ná kúná'in-i, chi ka'an-de ja'a judío jín ñayivi kuá'a-ún kuni-de.

³⁴ Ko ñi kañakuní-i-de ja cháa judío kuu-de, te yúan ní kaakana kó'ó-i nátu'un uu hora: Kúñá'nu téyíí Diana i'a ñuu Éfeso, achí-i.

³⁵ Yúan-na te ñi kañuná'in ñayivi ní sá'a chaqa kuu secretario ñuu-ún. Te ñi ka'an-de: Róó ñayivi ñuu Éfeso, a kájiní taká ñayivi já ñuu Éfeso xaan káchiñú'ún-i i'a Diana jín ndosó ja ní táji Júpiter, ñi kuun vai.

³⁶ Te tu'un yá'a, taká kaťatú'ún-i. Núsáa te va'a-ga ná kasú-ro yú'u-ro te ma sá'a yachi-ro ní ñin tiñu ja tú ní kátava-ro cuenta.

³⁷ Chi ñi kañinchaka-ró cháa yá'a onde yá'a vasa tú ní kásá'a-de ni ñin kuachi ni tú ní káka'an ndiva'a-de ni ñin tu'un síki i'a máa-yó.

³⁸ Te Demetrio jín taká chaqa kásátiñu ta'an jín-de, nú kañin-de kuachi síki ñin chaqa, ío juzgado ná ki'in-de. Te ío gobernador, yúan ná kakán-de kuachi síki tá'an-de.

³⁹ Te nú ío inga tu'un kákuñi-ro, te kuu sánda-a-ro onde nuu ñin junta legal.

⁴⁰ Chi yú'ú-rj ja cháa-de kuachi síki-yó, kachi-de ja kañakuatá'an máa-yó, chi ma ní'in-yo tú'un ka'an-yo naja ní kañataka-yo vina. Achí-de. Te ñi ndi'ñi ka'an secretario tu'un yá'a.

⁴¹ Te ñi jacha-de ñayivi-ún kája'an-i.

20

¹ Yúan-na te ñi kukiñi tixín-ún. Te ñi kana Pablo xinñ cháa káskuá'a. Te ñi ka'an-de jín cháa-ún ja má yú'ú-de. Te ñi kañanuu tá'an-de. Te kua'an-de ñuu Macedonia.

² Te ñi jika kuu-de ní taká ndañú-ún. Te ñi ka'an-de kua'a tú'un ndéé iní jín taká ñayivi. Te ñi ja-a-de ñuu Grecia.

³ Te ñi kanchaa-de yúan unñ yoo. Te a yani ki'in-de jín barco onde ñuu Siria núu. Ko chaqa judío, ñi kañatiñ tu'un tá'an ja ndóna síki-dé. Ja yúan ní nakani iní-de te ñu'ichi ní ja'an-de ñuu Macedonia.

⁴ Te ñi ka'jo sava chaqa ñi kaja'an jín Pablo onde ñuu Asia. Te káinání-de Sópater ñuu Berea, Aristarco jín Segundo onde ñuu Tesalónica, Gayo ñuu Derbe, Timoteo, Tíquico jín Trófimo onde ñuu Asia.

⁵ Chaqa yá'a, ñi kaçoxnúu-de. Te kañdatu-de ruu jíná'an-rj onde ñuu Troas.

⁶ Te ruu jíná'an-rj, nuu ní ja'a viko státilá tú y'i yujan ía, te jín barco ñi kenda koyo-rj ñuu Filipos. Te nuu ú'un kivi ní kañaketá'an-rj jín-de onde ñuu Troas. Te ñuu yúan ñi kañiukú-rí ñin semana.

Ja ní jungava Eutico ventana sá'a numá'na

⁷ Te máa kivi ñin semana, ñi kañdutútu cháa káskuá'a-ún ja sákuachi-de státilá. Te ñi stá'an Pablo tu'un nuu cháa-ún, chi kenda-de kivi xi'an-ún. Te kani ní ka'an-de onde sava núu.

⁸ Te ñi jo kua'a lámpara inñ ve'e súkún núu ní ká'jin tútu-de yúan.

⁹ Te ñin chaqa súchí nání-i Eutico, kánchaa-i máá yú'u ventana. Te nini ñi kuná'an ká'an Pablo, jí'i xaañ-i numañá. Te ñi kixi-ñi-i. Te ñi jungava-ñi-i onde piso uní te onde nuu ñú'un. Te a ñi jí'i-i ñi kándukani-de-i.

¹⁰ Yúan-na te ñi nuu Pablo. Te ñi jito nuu-de nuu-i. Te ñi junu nchaa-de-i. Te ñi ka'an-de: Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chí chakú-i, áchí-de.

¹¹ Te ñi ndaa-de. Te ñi sákuáchí-de statilá. Te ñi yee-dé. Te ñi ka'an ná'an-ga-de onde kuakundiñin. Yúan-na te ñi kee-de kua'an-de.

¹² Te káno'on ñayivi jíin súchí-ún chakú-i. Te kákusi xáan iní-i.

¹³ Te ruu, ñi kəkoyo-ri iní barco te ká'a'an-ri jíin onde ñuu Asón, yúan naketá'an-ri jíin Pablo. Chí súan ñi sándaq-de ja kí'in-de ñu'un íchí te jaq-de yúan.

¹⁴ Te ñi kənaní'in tá'an-ri jíin-de iní ñuu Asón. Te ñi kaa-de barco. Te kua'an-de jíin-ri ñuu Mitilene.

¹⁵ Yúan ñi kakenda-ri jíin barco. Te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Quío, te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Samos. Te ñi kakendqo-ri ñuu Trogilio. Te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Mileto.

¹⁶ Chí jáni iní Pablo ja já'a-ñi-de kí'in-de ñuu Éfeso nává'a ma kúkuéé-de ñuu Asia te naa tiempo núú. Chí jítú iní-de jaq yachi-de ñuu Jerusalén máá kivi Pentecostés nú ná kúni'in-de.

Consejo Pablo nuu cháa kákuu nuu ñuu Éfeso

¹⁷ Te kánchaa-de ñuu Mileto. Te ñi tájí-de tu'un kua'an onde ñuu Éfeso ñi kana-de xiní cháa kákuu nuu iní tíku'ñi kándíja.

¹⁸ Te nuu ní chakoyo chaqa-ún nuu-dé, te ñi kachi-de: Máá-ró kájiní va'a-ró ndasa ñi jiku-ri jíin-ró onde kivi ní chaqa núu-ri ñuu Asia.

¹⁹ Te tú ní sávixi-ri máá-ri kivi ní jatíñu-ri nuu máá Jító'o-yo. Te ío hora ñi nde'e-ri. Te kuachi ñayivi judío, ja ní kənatñin tu'un tá'an-i te ñi kii tundó'o siki-ri.

²⁰ Te tú ní yú'ú-ri kani-ri tu'un nuu-ro ja kuatíñu va'a-ró, ní tú ní yú'ú-ri stá'an-ri tu'un nuu-ro, vaša nuýá'u xí iní ve'e-ro.

²¹ Te ñi jani ndaa-ri tu'un nuu ñayivi judío jíin núu ñayivi sín naciön ja ná nákani iní-i kuandatú-i nuu Dios. Te ná kándíja-i nuu máá Jító'o-yo Jesucristo.

²² Te vina cháa téyí iní-ri te ja yúan ñu'un íchí-ri kí'in-ri ñuu Jerusalén. Ko tú jiní-ri ñaún ta'an-ri yúan.

²³ Ko ndita'an ñuu já'an-ri chí ká'an Espiritu Santo jíin-ri ja chíndee-i ruu vekqa te kii tundó'o siki-ri.

²⁴ Te ní tú sá'a-ri cuenta vaša ná ká'ni-i ruu, chí ja ná síjínu-ri tiñu ñi ja'a máá Jító'o-yo Jesús nuu-ri kúu ja kánúú jáni iní-ri, jíin súni ja kúsi iní-ri kani-ri tu'un va'a tu'un luu Dios.

²⁵ Te ma'ñú táká róo ja á ñi jika kuu-ri ñi jani-ri tu'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, te vina a jiní-ri ja ní ñin-ró ma kuni kuti-gá-ro núu-ri.

²⁶ Ja yúan kástu'ún káji-ri nuu-ro jíná'an-ró vina, ja tú tau ya'u-ri niñi-ró.

²⁷ Chí tú ní yú'ú-ri kani-ri ndivii tu'un Dios nuu-ro.

²⁸ Núsáá te koto va'a-ró máá-ró jíin ní tíku'ñi, chí Espiritu Santo ñi jani-ya róo ja kúndito-ró-i te skée-ro tíku'ñi máá Jító'o-yo, chí ñi nakuaan-ya-i jíin niñi-yá.

²⁹ Chí jiní-ri ja nú ná kí'in-ri, te kivi koyo yi'i kiti xáan má'ñú-ró te ma kúndá'ú iní-ti tíku'ñi.

³⁰ Te suni onde nuu tá'an iní máá-ró kéndá sava-de ka'an-de tu'un tú'un nává'a xndá'ú-de ñayivi káskuá'a kí'in-i jíin-de.

³¹ Koo ndito iní-ro jíná'an-ró núsáá. Te ma náa iní-ro ja uní kuiá ndúú ñúú-ni tú ní júkuiñi-ri ja kána jíin-ri nuu ñin ñin-ró vaša ñi nde'e-ri.

³² Te vina ñáni, jikán ta'u-ri nuu Dios ja'a máá-ró ja ná kuá'a-ya tú'un luu-ya núu-ro. Chí tu'un-ún kuu skuá'nu róo te ñin-ro tá'ú jíin táká-ga ñayivi ní sásin-ya.

³³ Tú ní ndío iní-ri ní plata ní oro ní sa'ma ñin ñayivi.

³⁴ A kájiní va'a-ró já ndéndúú nda'a-ri yá'a, ñi ndúkú táká ja jínu ñú'ún-ri jíin cháa káxiukú jíin-ri yá'a.

³⁵ Te modo ñi stá'an ndi'i-ri nuu-ro ja kánúú sátiñu-yó súan, nává'a chíndee tá'an-yó jíin táká chaqa vítá káku'u. Te ma náa iní-ro tú'un máá Jító'o-yo Jesús, chí súan ñi ka'an-ya: Luu-ga ja kuá'a-yó ñin ndatiñu nasu já ní'in-yo. Achí-ya. Achí Pablo.

³⁶ Te nuu ní ndi'i ñi ka'an-de taká tu'un yá'a, te ñi jukuiñi jíti-de. Te ñi jikan ta'u-dé jíin táká chaqa-ún.

³⁷ Yúan-na te xaañ ní kande'e taká-de. Te ñi kakanuu-de Pablo, te ñi katitú-de chaqa.

³⁸ Chí kákukuí'a xaañ iní-de jíin tú'un ñi ka'an Pablo ja má kuni-ga-de nuu-dé. Te ká'a'an-de jíin-de onde nuu ío barco.

21

Ja ní chaa iní Pablo kí'in tuku-de ichi ñúu Jerusalén

¹ Yúan-na te nì kàkusíin-rí jíin-de. Te nì kàkí'in ndóó-ni-rí ichi jíin barco onde nì chaa-rí ñúu Cos. Te inga kivi ní jakoyo-rí ñúu Rodas. Te yúan nì kenda-rí te nì jakoyo-rí ñúu Pátara.

² Te nì kani'in-rí ñin barco ja kí'in ñúu Fenicia. Te nì kàkaa-rí nuu te kája'an-rí.

³ Te nuu ní kajini-rí nuu ñúu Chipre, te nì kaskéndo-rí ñúu-ún ichi ndávésé-rí. Te nì kajika-rí kája'an-rí jíin barco onde ñúu Siria. Te nì jakoyo-rí ñúu Tiro, chí yúan skéndo barco-ún carga.

⁴ Te nì kəkendoo-rí yúan ñin semana, chí nì kani'in tá'an-rí jíin ñáyivi káskuá'a. Te nì kaka'an-i jíin Pablo nì sá'a Espíritu ja má kí'in-de ñúu Jerusalén.

⁵ Ko nuu ní ja'a kivi-ún, te nì kenda koyo-rí. Te taká-i jíin ñásí'i-i jíin sé'e-i, nì kajachu'un íchí-i ruu onde yatá ñúu-ún. Te nì kajukuiñí jítí-rí jíin-i yu'u mar. Te nì kajikañ ta'u-rí.

⁶ Te nì kənanuu tá'an-rí yúan. Te nì kàkaa-rí nuu barco kája'an-rí. Te nì kənaxió káva-i káno'on-i ve'e-i.

⁷ Te ruu jíiná'an-rí, nì kenda koyo-rí ñúu Tiro nì kajika-rí jíin barco. Te nì jakoyo-rí ñúu Tolemaida. Te yúan nì kaka'an-rí jíin taká ñani. Te nì kəkendoo-rí jíin-de ñin kivi.

⁸ Te inga kivi-ún nì kenda Pablo jíin taká-ga-rí ja kájin-rí jíin-de. Te nì chakoyo-rí ñúu Cesarea. Te nì kivi koyo-rí iní ve'e ñin chaa jáni tu'un nání-de Felipe. Chaa-ún kúu ñin chaa ndí'usiá. Te nì kəkendoo-rí jíin-de.

⁹ Te chaa-ún, ío kuun sésí'í súchí-de kájani-i tu'un Dios.

¹⁰ Te nì kaxiukú-rí yúan kua'a kivi. Te ichi ñúu Judea nì kii ñin chaa jáni tu'un Dios, nání-de Ágabo.

¹¹ Te nì chaa-de nuu-rí. Te nì kí'in-de sánchí Pablo. Te nì ju'ni-de nda'a jíin sí'in Pablo. Te nì ka'an-de: Súan ká'an Espíritu Santo: Ñáyivi judío, súan ku'ni-i chaa xín sánchí yá'a, te nú ná jáa-de ñúu Jerusalén. Te nastúu-i-de nuu ñáyivi sín naciún. Achí-de.

¹² Tu'un-ún nì kajini so'o-rí. Te ruu jíin cháa kájin yúan, nì kaka'an nda'u-rí jíin Pablo ja má kaa-de kí'in-de ñúu Jerusalén.

¹³ Yúan-na te nì ka'an Pablo: Naja kánda'i-ro te ndúku'a iní añú-rí kásá'a-ró. Chí ruu, a ío tu'a-rí ja násu máá ñin ja kúnu'ni-rí iní ñúu Jerusalén, chí suni ja kúu-rí yúan ja sikí sí'ví máá Jító'o-yo Jesús, áchí-de.

¹⁴ Te tú ní kúu ská'an-rí-de. Te nì kasía-ni-rí-de. Te nì kaka'an-rí: Ná kóo ndasa játa'an iní máá Jító'o-yo, áchí-rí.

¹⁵ Yúan-na te vásá ní kasátu'a-rí taká ndatíñu-rí. Te nì kàkaa-rí ñúu Jerusalén kája'an-rí.

¹⁶ Te suni kája'an yaku chaa káskuá'a iní ñúu Cesarea jíin-rí, ncháka-de ñin chaa ñúu Chipre nání-de Mnasón. Chaa nì skuá'a aná'an kúu-de. Te nì kəkendoo-rí ve'e chaa-ún.

¹⁷ Te nuu ní jakoyo-rí ñúu Jerusalén, te ñani-yo-ún, nì kəkusi xáan iní-de nì kajatá'u-de ruu.

¹⁸ Te inga kivi xían-ún nì kivi Pablo jíin-rí jíiná'an-rí iní ve'e Jacobo. Te yúan nì kakutútu taká chaa kákuu nuu.

¹⁹ Te Pablo nì sá'a-de saludar chaa-ún. Yúan-na te nì jani-de tu'un taká tíñu nì sá'a Dios jíin ñáyivi sín naciún nini játíñu-de nuu-yá.

²⁰ Te nì kajini so'o-de tu'un yá'a. Te nì kənakana jaa-de Dios. Te nì kaka'an-de jíin Pablo: Ñáni, vina te nì jini-ro ná kua'a mil ñáyivi judío nì kəkandíja-i. Te nene kájanatu nì'in-i nuu ley.

²¹ Ko nì kajini tu'un-de ja stá'an-ro núu taká chaa judío káxiukú iní ñúu ñáyivi sín naciún ja má kuándatu-ga-de nuu Moisés, ní ma xití ndúu-ga se'e-de, ní ma kuándatu-de tanínu aná'an.

²² Ndasa kuu núsáá, chí kuni tu'un ñáyivi já ní chaa-ro, te taká kua'a ndíja-i.

²³ Sá'a ja káka'an-rí jíin-ró yá'a núsáá: A ká'io kuun cháa yá'a ja á nì kakeyu'u-dé.

²⁴ Kuaka chaa yá'a ná kí'in-de jíin-ró. Te nasándoo-ró máá-ró jíin-de. Te ku'a-ró xú'un núu-dé nává'a ná sété-de xini-dé. Yúan-na te juku'un iní taká ñáyivi-ún ja tú kuti-gá ñaún ío ja ní kandatí'ún-i sikí-ro, chí kundaá iní-i ja súni jándatu máá-ró núu ley.

²⁵ Ko ñáyivi sín naciún ja kəkandíja-ún, a nì kachaa-rí carta kua'an nuu-i ja má kuándatu-i ní ñin tu'un yúan. Te ma kée-i kuñu ja ní soko núu ndosó, ní niñi, ní kiti kuá'ñá. Te ma káka téné-i. Achí-de.

²⁶ Yúan-na te Pablo, nì jaka-de chaa-ún. Te inga kivi xían-ún, nì nasándoo-de máa-de jíin-de. Te nì kivi-de iní ve'e ñi ja kástu'ún-de nuu-i na kivi jínu kándundo-de te soko-dé kiti núu-yá sikí ñin ñin-de núu.

Ja ní kakatíin-i Pablo iní ve'e ñi

²⁷ Te kákuu-de ja sǎjǎnu-de ndí'usiá kivi-ún núú. Ko sava judío ñuu Asia, ñi kajini nuu Pablo kánde-de iní ve'e ij. Te ñi kaská'an ndí'i ñayivi yúan. Te ñi kaktiin Pablo.

²⁸ Te ñi kákana jaa: Chaa Israel, kua'a nuu nda'a jíná'an-ró, chi chaa yá'a jika kuu-de taká ñuu, stá'an-de nuu taká chaa te ká'an-de siki ñayivi-yo, jín siki ley, jín siki lugar yá'a. Te suni a ñi skivi-de sava chaa sin naciún iní ve'e ij yá'a te ñi sáchá'an-de ve'e ij. Achí.

²⁹ Chí onde ná kánde Pablo iní ñuu-ún ñi kajini judío ja kánde-de jín Tróximo, chaa ñuu Éfes. Te ñi kajini iní ja ní skivi Pablo chaa-ún iní ve'e ij.

³⁰ Te ñii-ni ñuu-ún ñi kánda-i. Te ñi kataka-i. Te ñi kaktiin-i Pablo. Te ñi kastáa-i-de ñi kenda-de yatá vé'e ij-ún. Te ñi kanakasú-ni-i yuxé'é.

³¹ Te kája'ni-í Pablo núú. Ko ñi ja'an tu'un yá'a nuu general chaa tǎn soldado ja ñí ñuu Jerusalén ñi kánda-i kákuva-a-i.

³² Te chaa general, ñi jaka-de soldado jín capitán. Te kájinu-de kája'an-de onde nuu kájin ñayivi kuá'a-ún. Te ñi kajini ñayivi ja ní jakoyo general jín soldado, te ñi kajukuñi-í ja kája'a-i Pablo.

³³ Yúan-na te ñi ja general te ñi tǎn-de Pablo. Te ñi tá'ú-de tiñu ñi jakunu ñi Pablo jín úu cada. Yúan-na te ñi jiká tu'ún ndé chaa kuu-de te naún ní sá'a-de.

³⁴ Te ñayivi kuá'a-ún, sava-i ñi kákana-i ñi tu'un te sava-ga-i inga. Te tú ní kúnda iní-de naún siki kúu ja súan kákuva-a-i. Te ñi tá'ú-de tiñu kua'an Pablo cuartel.

³⁵ Te nuu ní ja Pablo escalera ve'e-ún, te soldado ñi kandiso Pablo, chí xaan ní kánda ñayivi kuá'a.

³⁶ Chí kua'a ñayivi vái koyo-i ichi yatá soldado, te kákana jaa-i: Ka'ni-ní chaa jian, áchí-i.

³⁷ Te kaskávi-de Pablo iní vekaa, te ñi ka'an Pablo jín general: Á kuu ka'an-ná ñi tu'un jín-ní, áchí-de. Te ñi kachj general jín-de: Jini-ro ká'an-ro yú'u ñuu Grecia náún.

³⁸ Nasu róo kúu máa chaa ñuu Egipto ja íku ñuu ñi xndóna-ró-i ñi kanakuatá'an máa-i, te suni ñi kiñi'in-ró kúun nuu chí káku'na kája'an-de jín-ro onde nuu ñi tu'un té'é náún. Achí.

³⁹ Yúan-na te ñi kachj Pablo: Máa-ná kúu ndija chaa judío, te ñi se'e ñuu Tarso, ñi ñuu ká'nu ndañu Cilicia. Te ká'an ndá'ú-ná jín-ní kua'a-ní tu'un ná ká'an-ná jín ñayivi yá'a. Achí-de.

⁴⁰ Te general, ñi ja'a-de tu'un. Te ñi jukuñi Pablo nuu escalera. Te ñi sá'a-de señaal jín ndá'a-dé nuu ñayivi-ún. Te ná'in yúu-ni ñi kákuu-i. Yúan-na te jín yú'u hebreo ñi ka'an-de:

22

Ja ní ka'an Pablo ja'q máa-de nuu-í

¹ Ñáni jíná'an-ní, jín taká ní chaa kákuu táa, kuni so'o-ní tu'un ká'an-ná ja'a máa-ná jín-ní vina, áchí-de.

² Te ñi kajini so'o-i ja ká'an Pablo tu'un jín yú'u hebreo, te ví'í-gá ñi káku'na-in-i. Te ñi ka'an Pablo:

³ Máa-ná kúu chaa judío, ñi kaku ndija-ná iní ñuu Tarso ndañu Cilicia. Ko ñi ja'nu-ná iní ñuu yá'a. Te escuela Gamaliel ñi kutu'a va'a-ná ñi stá'an-de tu'un ñi in ley ñuu-yo núu-ná. Te káchiñ'ún vá'a-ná nuu Dios nátu'ún kásá'a máa-ní vina.

⁴ Te ñi chindikj-ná ñayivi káandija tu'un yá'a onde ná ndí-i-i kuu. Te kúu chaa kúu ña'an, ñi kaktiin-ná-i ñi chindee-ná-i vekaa.

⁵ Te sutu ñá'nu jín taká chaa kákuu nuu, ñi kajini-de ja súan ñi sá'a-ná. Te suni chaa-ún, ñi kachaa-de tutu nuu taká ñani. Te ñi kaja'a-de tutu-ún nuu-ná ñi ja'an-ná onde ñuu Damasco ja káku'ni-ná ñayivi káxiukú yúan. Te kinanchaka-ná-i onde ñuu Jerusalén te ndo'o-i yá'a núú.

⁶ Te ñi ki'in-ná ichi kua'an-ná. Te ñi kuyani-ná yuñu Damasco nátu'un kaxiuu kúu. Te ñi ndii nchá-ni nuu-ná ñi jinú ñi ndua ndí ní kii ichi ándivi.

⁷ Te ñi ndua-ni-ná nuu ñi tu'un. Te ñi jini so'o-ná ká'an ñi tu'un jín-ná: Saulo, Saulo, najá chindikj-ro rúu, áchí.

⁸ Yúan-na te ñi ka'an-ná: Ndé chaa kúu-ní vii, Táta, áchí-ná. Te ñi ka'an-ya jín-ná: Máa-rí kúu Jesús ñuu Nazaret ja chindikj-ro rúu, áchí-ya.

⁹ Te chaa kája'an jín-ná, ñi kajini ndija-de ndua ndí-ún, te ñi kayu'ú-de, ko tú ní kájin so'o-de tu'un ñi ka'an-ya jín-ná.

¹⁰ Yúan-na te ñi ka'an-ná: Táta, te naún sá'a-ná, áchí-ná. Te ñi kachj máa Jito'o-ná jín-ná: Nduko te ki'in-ro ñuu Damasco. Te yúan ta'u tiñu nuu-ro ndasa sá'a-ró, áchí-ya.

¹¹ Te tú ní jini-ná nuu ní ñi, chí ndí nchá ndua ndí-ún. Te chaa kája'an jín-ná, kájin-na-de ndá'a-ná kua'an-ná jín-de onde ñuu Damasco.

¹² Te yúan kánchaa ñi chaa nání Ananías. Te taká ñayivi judío yúan káka'an ja chaa va'a kúu Ananías, chí va'a jándatu-de nuu ley.

¹³ Te n̄i jaꝝ chaꝝ-ún te n̄i kandita-de nuu-ná. Te n̄i ka'an-de jíin-ná: N̄áni Saulo, ná ndúndjijn nuu-ro, áchí-de. Te n̄i jin̄i-ni-ná nuu-dé.

¹⁴ Te n̄i kach̄i-de: Máá Dios ndiyi táꝝ-yo, n̄i jani-ya róo vina ja ná júku'un in̄i-ro tú'un kuni-ya. Te kuni-ro núu máá I'a ndaa, te kuni so'o-ró tú'un ka'an-ya.

¹⁵ Te kuu-ró testigo máá-yá nuu ndívi ñáyivi táká ja ní jin̄i-ro jíin já ní jini so'o-ró.

¹⁶ M̄a kúu uun in̄i-ro vina núsáá. Ndukuifi te kuanducha-ro. Te kakañ ta'u-ro núu-yá. Achí-de jíin-ná.

¹⁷ Te n̄i naxió káva-ná n̄i nchaꝝ-ná ñuu Jerusalén. Te jikán ta'u-ná in̄i ve'e i, te n̄i skóto-ya náá.

¹⁸ Te n̄i jin̄i-ná nuu-yá n̄i ka'an-ya jíin-ná: Ndúkú ndéé-ro te kenda yach̄i-ro in̄i ñuu Jerusalén yá'a, chi m̄a kuátú'ún-i tu'un-r̄i jáni ndaa-ro núu-í, áchí-ya.

¹⁹ Te n̄i ka'an-ná jíin-yá: Tátá, a kájin̄i-i ja ní kivi-ná ndíta'an ve'e sinagoga n̄i jat̄in-ná taká ñáyivi kákandja nuu-ni. Te n̄i stuji-ná-i n̄i taan-ná-i vekaa.

²⁰ Te kivi ní jich̄a ñiñi Esteban, chaꝝ n̄i jani ndaa tu'un-ni, suni kándij-ná yúan sáá. Te n̄i jatú'ún-ná ja ní j'i-de. Te n̄i ndito-ná sa'ma cháa n̄i kaja'an Esteban. Achí-ná jíin-yá.

²¹ Te n̄i kach̄i-ya jíin-ná: Kuá'an, ch̄i táji máá-rí róo ki'in jiká-ró ondé nuu ñáyivi s̄iin nacióñ, áchí-ya jíin-ná. Achí Pablo.

²² Te a n̄i kajini ná'in-i onde n̄i ka'an-de tu'un yá'a. Yúan-na te n̄i kakuvaꝝ-i. Te n̄i kaka'an jaa-i: Ná kúxio chaꝝ jian ná kúu-de. Tú va'a chaꝝ kúu-de ja kúchaku-ga-de ñuyivi yá'a. Achí-i.

²³ Te súan kákana kó'o-í. Te n̄i kaské-e-i tikach̄i-i kaja'an. Te n̄i kaskánda-i tikach̄a nú'un.

²⁴ Te n̄i tá'ú tíñu general ná kivi Pablo in̄i cuartel. Te n̄i ka'an-de ja ná xndichí soldado Pablo onde jíin cuarta náva'a kutuni in̄i general na sik̄i ní kãndonda ñáyivi-ún sik̄i Pablo.

²⁵ Te n̄i kaju'ni-de Pablo jíin yó'o ñi. Te n̄i ka'an Pablo jíin cháa kúu capitán ja kándij-de yúan: Á ío ley kua'a-ni cuarta in̄i chaꝝ ñuu Roma ja té chá'an-ga ndúkú vi-ni kuach̄i-de, áchí-de.

²⁶ Te n̄i jini so'o capitán tu'un yá'a, te n̄i kee kua'an. Te n̄i ka'an jíin general: Ndasa sá'a-ni, chi chaꝝ ñuu Roma kúu chaꝝ ya'a, áchí.

²⁷ Yúan-na te n̄i jaꝝ general nuu Pablo. Te n̄i jik̄a tu'un-de: Kach̄i nú suu chaꝝ ñuu Roma kúu-ró, áchí. Te n̄i ka'an Pablo: Jaan, suu máá-ná kúu, áchí-de.

²⁸ Te n̄i ka'an general: Ruu, chi ni ja'a-r̄i kua'a xú'ún, te n̄i kaja'a-de tu'un kuu-r̄i in̄i chaꝝ ñuu yúan, áchí. Te n̄i ka'an Pablo: Ko náá, ch̄i túu. Ch̄i in̄i ñuu-ún n̄i kaku-ná, áchí-de.

²⁹ Yúan-na te ja kákun̄i xndó'o-de, n̄i kãkuxio-ni kaja'an. Te suni onde general n̄i yu'ú, chi n̄i juku'un in̄i-de ja ní ju'ni-de Pablo. Te in̄i chaꝝ ñuu Roma kúu Pablo.

³⁰ Te inga kivi xian-ún, kuni-de kundaꝝ va'a in̄i-de na sik̄i kúu ja ní kãndonda chaꝝ judío sik̄i Pablo. Te n̄i ndáji-de cadena nú'ni Pablo. Te n̄i tá'ú-de tíñu n̄i taká taká sutu ñá'nu jíin táká chaꝝ junta. Te n̄i kiñi'in-de Pablo. Te n̄i jani-de nuu cháa n̄i kãndutútú.

23

Ja ní kãndij Pablo nuu junta sik̄i máá-de

¹ Yúan-na te n̄i ndakoto Pablo nuu junta. Te n̄i ka'an-de: N̄áni jiná'an-ni. Máá-ná ch̄i a jini va'a in̄i-ná ja ní jandatu va'a-ná nuu Dios onde vina. Achí-de.

² Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga nání Ananías, n̄i tá'ú tíñu nuu cháa ká'in yani nuu-dé-ún ja ná kuá'a-ún in̄i jik̄i máá yú'u-dé.

³ Te n̄i ka'an Pablo jíin sutú ñá'nu-ún: Xáan ndoo ka'an-ro. Dios stuji-yá róo. Ch̄i kãnchaꝝ-ro ja sãndaꝝ-ro tíñu-r̄i natu'un ká'an ley. Chi vaꝝa tú ío ley te tá'ú-ró tíñu ja stuji-dé ruu náun. Achí-de.

⁴ Te n̄i kaka'an chaꝝ ká'in nuu-dé-ún: Naja ká'an ndiva'a-ró jíin sutú ñá'nu Dios, áchí jíin-de.

⁵ Te n̄i ka'an Pablo: Tú ní jini-ná ja sutú ñá'nu kúu-de ñáni, ch̄i yóso núu tutú: M̄a ká'an ndiva'a-ró sik̄i cháa kúñá'nu in̄i ñuu-ro. Achí.

⁶ Ko nuu ní jin̄i Pablo ja sáva-de kãkuu-de saduceo te sava-ga-de kãkuu-de fariseo, te n̄i ka'an jaa-de nuu junta: N̄áni jiná'an-ni, máá-ná kúu chaꝝ fariseo, se'e fariseo. Ch̄i ñúkuu in̄i-ná ja náchaku taká ndiyi, te ja yúan xndichí-ni náá. Achí-de.

⁷ Te ja súan n̄i ka'an-de, te n̄i kãkanaá chaꝝ fariseo jíin cháa saduceo. Te chaꝝ junta, s̄iin s̄iin tu'un n̄i kaka'an-de.

⁸ Ch̄i kãka'an chaꝝ saduceo ja má náchaku ndiyi, ni tú ká'jo ndajá'a-yá, ni tach̄i. Ko chaꝝ fariseo, kãjatú'ún-de ndenúni tu'un-ún.

⁹ Te xaꝝn ní kuvaꝝ. Te sava chaꝝ kãchaa tutu ja kãkuu tá'an chaꝝ fariseo, n̄i kãndukuiñi. Te n̄i kaka'an n̄i'in: Tú ni in̄i kuach̄i kãni'in-r̄i sik̄i cháa yá'a. Sanaa te n̄i ka'an ndija in̄i añú xí in̄i ndajá'a-yá jíin-de. M̄a sãni'in in̄i-yo núu Dios núsáá. Achí.

10 Te xaḡan ní kaḡanaḡá-i. Te general, yú'ú-de ja ndátá ñáa-i Pablo. Te nḡ tá'ú-de tiñu ja ná kivi soldado te kañaa ninu Pablo sava ma'ñú-i, te ná kivi-de inḡ cuartel.

11 Te akuaa-ún nḡ chaḡ-ni máá Jito'o-yo nuu-dé te nḡ ka'an-ya jín-de: Pablo, ma ndúku'a inḡ-ro, chḡ nátu'un nḡ jani ndaa-ro tú'un-rḡ inḡ ñuu Jerusalem, suni súan kánúú kíkani-ró tú'un-rḡ onḡ inḡ ñuu Roma, áchí-ya.

Ja ní kanatḡin tu'un tá'an-i ka'ni-i Pablo

12 Te nuu ní kundijḡn, nḡ kaḡutútú sava ñayivi judío. Te nḡ kanatḡin tu'un tá'an-i. Te nḡ kaka'an téyí-i ja má kée kúti-i staḡ ni ma kó'o kuti-i nducha onḡ nú tú ka'ni-i Pablo.

13 Te ví'i-gá uu xiko judío nḡ kaka'an téyí-i tu'un yá'a.

14 Te nḡ kaja'an-i nuu sutú ñá'nu jín nuu cháa kákuu nuu, te nḡ kaka'an-i jín cháa-ún: Máá-ná, nḡ kaka'an téyí-i ná ja má kée kúti-i ná onḡ nú tú ka'ni-ná Pablo.

15 Núsáa te máá-ní jíná'an-ní jín táka junta, kuáka'an-ní jín general ná kíñi'in-de Pablo chaḡ-de nuu-ní yá'a, chḡ kákunḡ-ní xndichí va'a-ga-ní-de, achí-ní. Te ná kótu'a máá-ná ka'ni-ná-de onḡ té chaḡ-ga-de yá'a. Achí-i.

16 Ko ḡn se'e yíi ku'a Pablo, nḡ jini so'o-i ja súan nḡ kanatḡin tu'un tá'an. Te nḡ ja'an-i nḡ kivi-i inḡ cuartel. Te nḡ kastu'un-i nuu Pablo.

17 Te nḡ kana Pablo xinḡ ḡn chaḡ kúu capitán. Te nḡ ka'an-de: Kunchaka suḡhí yá'a ki'in-ro jín-i nuu general, chḡ ío ḡn tu'un kastu'un-i nuu-dé, áchí-de.

18 Te capitán, nḡ jaka-de-i kua'an-de jín-i nuu general. Te nḡ ka'an-de: Pablo chaḡ yíndi'u vekaa, nḡ ka'an nda'ú-de jín-ná ja kíanchaka-ná suḡhí yá'a nuu-ní, chḡ ío ḡn tu'un ka'an-i jín-ní, áchí-de.

19 Te nḡ tiḡn general nda'a-í. Te nḡ kuxio-de jín-i. Te nḡ jiká tu'un sá'í-de-i: Naún tu'un ka'an-ro jín-rḡ kuni-ro, áchí-de.

20 Te nḡ ka'an-i: Chaḡ judío nḡ kaḡkétá'an-de tu'un ja yúchaḡn ka'an nda'ú-de jín-ní kíñi'in-ní Pablo nuu táka chaḡ junta, chḡ xndichí va'a-de Pablo sikḡ tiñu kákunḡ-de, achí-de.

21 Ko ma kándija-ní, chḡ ví'i-gá uu xiko-de káindatu sa'í-de. Te kaka'an téyí-de ja má kée-dé staḡ ni ma kó'o-de nducha onḡ nú tú ka'ni-dé Pablo, áchí-de. Te vina a káindatu tu'a-de onḡ ná kuátu'un-ní. Achí-i.

22 Te nḡ tá'ú tiñu general nuu-í, ja tú ni ḡn nuu kachí-i ja súan nḡ kastu'un-i nuu-dé. Te nḡ táji-de-i kuḡon'on-í.

23 Yúan-na te nḡ kana-de xinḡ uu capitán. Te nḡ ka'an-de: Sátu'a-ró uu ciento soldado, jín uní xiko uxḡ soldado koso caballo, jín uu ciento soldado kátḡin lanza, nává'a kíngoyo-ró jín-de onḡ ñuu Cesarea ka'ḡn akuaa vina.

24 Te suni ná sátu'a-de caballo koso Pablo. Te koto va'a-de Pablo kíngoyo-de onḡ nuu Félix chaḡ kúu gobernador, áchí-de.

25 Te nḡ chaḡ-de ḡn carta ja ní ka'an tu'un yá'a:

26 Máá-ná kúu Claudio Lisias. Te cháa-ná carta yá'a nuu ní Félix, gobernador ñá'nu. Ta ni táa.

27 Ñayivi judío, nḡ katḡin-i ḡn chaḡ yá'a. Te a yani ka'ni-í-de núú, ko nḡ nama-ná-de jín soldado chḡ nḡ jini-ná ja cháa ñuu Roma kúu-de.

28 Te kuni-ná kundaḡ inḡ-ná naja kájikan-i kuachi sikḡ-dé. Te nḡ jani-ná-de nuu junta máá-i jíná'an-i.

29 Te nḡ jini-ná ja sikḡ ley máá-i kájikan-i kuachi sikḡ-dé. Ko tú ní'in-ná ni ḡn kuachi sikḡ-dé ja kúu-de xḡ ja kúndee-de vekaa.

30 Ko nḡ ní'in-ná tu'un ja ní kanatḡin tu'un tá'an ñayivi judío sikḡ-dé. Te ja yúan táji-ná-de kujaja yachḡ-de nuu-ní. Te tá'ú-ná tiñu nuu ñayivi kájikan-i kuachi sikḡ-dé ja súni ná jákoyo-i nuu-ní. Te yúan ka'an-i jín-ní nú naja kájikan-i kuachi sikḡ-dé. A nḡ kuu nḡ ka'an-yo táa. Achí.

31 Te soldado, nḡ kajaka ñúú-ní Pablo kua'an jín-de onḡ ñuu Antipatris nátu'un nḡ ta'ú tiñu nuu.

32 Te inga kivi ní kanaxíó káva-ni soldado káno'on onḡ cuartel, te nḡ kaḡndóo Pablo nuu soldado káyoso caballo ná kí'in-ún jín-de.

33 Te nḡ jákoyo-ún ñuu Cesarea. Te nḡ kaja'a carta nuu gobernador yúan. Te suni nḡ jani ndḡj Pablo nuu-dé.

34 Te nḡ ka'u gobernador carta-ún. Te nḡ jiká tu'un-de ndé estado kúu Pablo. Te nḡ jini-de ja cháa ñuu Cilicia kúu Pablo.

35 Te nḡ ka'an-de: Ná cháa chaḡ kájikan kuachi sikḡ-ro. Yúan-na te kuni ná'in-rḡ tu'un ka'an-ro, áchí-de. Te nḡ tá'ú-de tiñu nḡ jakuva'a Pablo inḡ palacio Herodes.

¹ Te nuu ú'un kivi te máá sutú ñá'nu Ananías jíin sáva cháa kákuu nuu, jíin íin cháa ká'an yu'u núu-dé nání Tértulo, ni chákooyo ñuu-ún. Te ni kivi koyo nuu gobernador ni kasátú'ún sikí Pablo.

² Te ni kana gobernador xinj Pablo. Te ni sátú'ún Tértulo sikí-dé ni ka'an: Táta, ja níi kúu ja víndaa vinené káxiukú-yó. Te ja va'a cháa kúu-ni te ni kejá'a ndúva'a taká tiñu iní ñuu yá'a sá'a-ní.

³ Chj nené kánakuatá'ú-yó taká tiñu sá'a-ní taká lugar. Te kúsi iní-yo jíin, chj xaan va'a sá'a-ní, táta Félix.

⁴ Ko ká'an nda'ú-ná jíin-ní, ma kití iní-ní, te kuni so'o-ní iní tu'un lúli ká'an-ná jíin-ní nú va'a-ní.

⁵ Chi ni kajini-ná cháa yá'a ja kúu-de iní kue'e kúu-de iní kuachi. Te kánakuatá'an máá ñáyivi judío ní iní ñuyivi sá'a-de. Te skandá-de taká cháa nazareno.

⁶ Te suni a ndúkú ndéé-de sáchá'an-de ve'e ij, ko ni kakatíin-ná-de. Te kákuuní-ná sánda-ná jíin-de núu, natu'un ká'an ley máá-ná.

⁷ Ko ni jaa-ni general Lisias, te ni janchaa-de cháa yá'a nda'a-ná.

⁸ Te ni tá'ú-de tiñu ja cháa káxiukan kuachi sikí-dé, ná kíkoyo-de nuu-ní. Te vina kuu xndichí máá-ní-de, te ná kuni-ní jíin yú'u máá-de ná kaa taká kuachi ja jikán-ná sikí-dé nuu-ní. Achí-de.

⁹ Te suni ni kasátú'ún ñáyivi judío sikí-dé káka'an ja súan kúu ndija taká kuachi-de.

¹⁰ Yúan-na te ni sá'a gobernador señal nuu Pablo ná ká'an-de. Te ni ka'an Pablo: A jini-ná ja kuá'a kuiá kúu-ní gobernador iní ñuu yá'a, te yúan kúsi iní-ná sánda-ná iní tu'un sikí máá-ná nuu-ní.

¹¹ Chj máá-ní, kuu juku'un iní-ní ja té kuu-ga uxí uu kivi ní kaa-ná ni ja'an-ná ñuu Jerusalén ni jachiñ'ún-ná Dios yúan.

¹² Te cháa yá'a, tú ní kájiní kuti-dé nú státá'an-ná jíin iní cháa iní ve'e ij, xí nú xndóna-ná ñáyivi iní ve'e ij, xí iní máá ñuu.

¹³ Ni tú prueba taká kuachi kasátú'ún-de sikí-ná.

¹⁴ Ko kachi ndaa-ná nuu-ní ja chíñú'ún-ná Dios ndiji táa-ná. Ko modo chíñú'ún-ná-ún, káka'an-de ja sá'an ñaa kúu. Te kándija-ná taká tu'un yóso núu tutú ley jíin núu tutú cháa ni kajani tu'un-ya ondé sáa.

¹⁵ Te iní núu-ni kándija-ná jíin-de tu'un ká'an Dios ja náchaku taká ndiji, kúu ñáyivi va'a te kúu ñáyivi ú'u.

¹⁶ Ja yúan jíitú iní-ná sá'a-ná taká tiñu va'a náva'a tú kuka nuu-ná nuu Dios jíin núu ñáyivi.

¹⁷ Ko kua'a kuiá ni kuu, te vásá ní ncha-ná ni sá'a-ná caridad nuu ñáyivi ñuu ná. Te suni ni ja'ni-ná kiti núu-ya.

¹⁸ Te ni kani'in-dé ná iní ve'e ij kánde-ná násándoo-ná máá-ná. Ko tú ní káxiukú ñáyivi kuá'a ja kákuva-i jíin-ná, ko ni ka'jin yakú cháa ñuu Asia jíin-ná.

¹⁹ Te ná kuíni cháa-ún nuu-ní yá'a. Te ná ká'an máá-de sikí-ná nú ñaun kuachi ni sá'a-ná kajani iní-de.

²⁰ Xí ná ká'an cháa ká'jin yá'a te nú ni kani'in-dé iní kuachi xaan sikí-ná kivi ní kandi-ná nuu junta-de yúan.

²¹ Xí sánaa te kajani iní-de ja kuachi-ná kúu máá yá'a-ni, chj kivi ní kandi-ná nuu junta ni ka'an jaa-ná: Kándija-ná ja náchaku taká ndiji, te ja yúan káxndichí-ní náá, achí-ná. Achí Pablo.

²² Te ni jini so'o Félix tu'un yá'a. Te a kúnda va'a iní-de jíin íchi yá'a. Te ni sténdatu-de-ún jíin'an. Te ni ka'an-de: Ondé ná cháa general Lisias te kunj ndi'i-ri tiñu kákuuní-ro. Achí-de.

²³ Te ni tá'ú-de tiñu nuu capitán ná kóto va'a Pablo. Te ni ja'a-de tu'un ná káka kuu-de iní tí'li. Te ma kasú nú va'i tá'an-de kinchaka-i ja kée-dé, xí kika'an-i jíin-de.

²⁴ Te ni kuu yakú kivi. Te ni cháa Félix jíin ñásí'i-de Drusila, ña'an judía kúu-ña. Te ni kana-de xinj Pablo. Te ni jini ná'in-de tu'un ja kánúú kándija-yó núu Jesucristo.

²⁵ Te ni ka'an Pablo jíin-de ndasa jka tiñu ndaa, te ná kúxndi va'a-de máá-de. Te suni ni jani Pablo tu'un ja cháa juicio. Te ni yú'ú Félix. Te ni ka'an-de: Vina te kuá'an. Ko nú inga kivi núña-ri te kana-ri xinj-ro kú-ro, achí-de.

²⁶ Te suni ñúkuu iní-de ja kuá'a Pablo xu'ún núu-dé núu. Ja yúan tiní jinu ni kana-de xinj Pablo ni ja'an-de nuu-dé ni ndatu'ún-de jíin-de.

²⁷ Ko nuu ní ndi'i uu kuiá te ni nukuiñ Porcio Festo nuu Félix. Te kuni Félix ja ná kúsi iní ñáyivi judío jíin-de. Te yúan ní skéndo-de Pablo iní vekaa.

¹ Te unj-ni kivi já ní kivi Festo kúu-de gobernador inji ñuu-ún, te nj kenda-de inji ñuu Cesarea kua'an-de onde ñuu Jerusalén.

² Te taká sutu ñá'nu jín taká chaá kakuñá'nu nuu ñayivi judío, nj jakoyo nuu Festo. Te nj kajani tu'un nuu-dé siki Pablo. Te nj kaka'an nda'ú jín Festo,

³ ja nú va'a-de te ná táji-de Pablo no'on ñuu Jerusalén. Chi nj kanatin tu'un tá'an ja ká'ni Pablo inji ichi.

⁴ Ko nj kachj Festo ja á yindi'u va'a Pablo onde ñuu Cesarea, te suni naki'in yachj máa-de ichi nó'on-de.

⁵ Te nj ka'an-ga Festo: Ndé róo kánuña-ró kí'in-ro, ná kúun-ró kóngoyo tútú-ró jín-rí. Te yúan ka'an-ro te nú ío kuachi-de. Achí-de.

⁶ Te nj kendoo-de jín cháa-ún nátu'un una xí uxí kivi. Te nj nchaq-de ñuu Cesarea. Te inga kivi ní nungoo-de inji municipio. Te nj tá'ú-de tiñu nj chaq Pablo nuu-dé.

⁷ Te a ká'jin chaq judío ja ní kikoyo ichi ñuu Jerusalén. Te nj chaq Pablo te nj kajikó ndúu-ún-de. Te nj kandongda nj kasátú'ún téyí siki-dé. Ko tú ní kákundéé jín tú'un tú'ún.

⁸ Te nj ka'an Pablo ja'a máa-de: Tú ní sá'a-ná ni ñin kuachi siki ley judío, ni siki vé'e ij, ni siki César, áchí-de.

⁹ Ko Festo, chj ná kúsi inji chaq judío kuni-de, te nj ka'an-de jín Pablo: Á tú kuni-ro kí'in-ro onde ñuu Jerusalén te yúan sándaq-ri taká tu'un yá'a, áchí-de.

¹⁰ Te nj ka'an Pablo: A kándij-ná inji municipio César vina, te yá'a níni kúndaq tiñu-ná. Máa-ní, a jini va'a-ní ja tú ní sá'a-ná ni ñin kuachi siki cháa judío.

¹¹ Chi nú ío kuachi-ná, nú nj sá'a-ná ñin kuachi xaaj já ká'ni-ní náa te vatu-ni kuu-ná núsáa. Ko nú tú ío ndaq tu'un kasátú'ún cháa yá'a siki-ná, te ni ñin chaq ma kúu kua'a-de náa nuu cháa yá'a jín'an-de. Núsáa te kí'in-ná nuu César kuni-ná. Achí-de.

¹² Te Festo, nj kandatú'ún-de jín junta, te nj kachj-de jín Pablo: A nj ka'an-ro já kí'in-ro núu César kuni-ro. Vina te kí'in-ro núu-dé núsáa. Achí-de.

Ja ní ka'an Pablo ja'a máa-de nuu Agripa

¹³ Te nj kuu yakú kivi. Te nj jaq rey Agripa jín Berenice onde ñuu Cesarea kaka'an-de jín Festo.

¹⁴ Te kua'a kivi ní kaxiukú-de yúan. Te nj jani Festo tu'un Pablo nuu rey-ún: Ío ñin chaq yá'a nj skéndo Félix kándeé vekaa.

¹⁵ Te ná nj ja'an-ná ñuu Jerusalén, te sutu ñá'nu jín ñayivi kakuu nuu judío, nj jakoyo-i nuu-ná kájikaj-i kuachi siki cháa yá'a.

¹⁶ Te nj kachj-ná jín-i ja tú ío costumbre chaq ñuu Roma ja ká'ni-dé ñin chaq nú tú xna'an-ga kuiñi ñayivi kájikaj kuachi siki-dé nuu-dé. Yúan-na te kuu ka'an-de ja'a máa-de nuu kuachi-ún.

¹⁷ Yúan-na te nj chakoyo tútú-i yá'a. Te inga kivi tú ní kúkuéé-ná nj nungoo-ná mesa sándaq-ná kuachi. Te nj tá'ú-ná tiñu ní kii chaq yá'a.

¹⁸ Te ká'jin ñayivi kájikaj kuachi siki-dé. Ko tú ni ñin kuachi xaaj ní káni'in-i siki-dé nátu'un jáni inji-ná núú.

¹⁹ Chj máni siki já kákandja máa-i nj kuu tu'un-ún, jín siki ñin chaq nání Jesús ja á nj ji'i-de. Ko Pablo, áchí-de ja chakú ndija chaq-ún.

²⁰ Te máa-ná, tú ní kútuní kuti ini-ná ndasa kúndaq tu'un-ún. Te nj jikq tu'un-ná-de, sánaa kuni-de kí'in-de ñuu Jerusalén te yúan kúndaq kuachi-de.

²¹ Ko máa Pablo, nj kachj-de ja kí'in-de nuu Augusto te kúndaq kuachi-de yúan kuni-de. Te nj tá'ú-ná tiñu ná kúndee-de vekaa onde táji-ná-de kí'in-de nuu César. Achí-de.

²² Yúan-na te nj kachj Agripa jín Festo: Máa-ná, suni kuni so'o-ná tu'un ká'an chaq jian kuni-ná, áchí-de. Te nj kachj Festo: Yuchaaj te kuni so'o-ní tu'un ká'an-de, áchí-de.

²³ Te kivi xian-ún, nj chakoyo Agripa jín Berenice ká'jo tu'a-de. Te nj kivi koyo-de inji municipio jín sáva general jín cháa kakuñá'nu inji ñuu-ún. Te nj tá'ú tiñu Festo nj chaq Pablo.

²⁴ Te nj ka'an Festo: Táta rey Agripa jín taká ní chaq kaxiukú jín-ná yá'a. Vina te ndé'é-ní nuu cháa yá'a, chj siki-dé nj kandongda taká ñayivi judío ñuu Jerusalén jín ñayivi judío ñuu yá'a kájikaj-i chaq yá'a nuu-ná te kaka'an-i ja tú ío va'a kuchaku-ga chaq yá'a.

²⁵ Ko tú ní'in-ná ni ñin kuachi siki-dé ja kúu-de. Ko nj ka'an-de ja kí'in-de nuu Augusto kuni-de. Te ja yúan ní ka'an-ná ja táji-ná-de kí'in-de.

²⁶ Te siki cháa yá'a tú kútuní inji-ná naun tu'un chaq-ná nuu jito'o-ná. Ja yúan ní kiñi'in-ná-de nuu-ní jín'an-ní, te kánúú-ga nuu máa-ní, táta rey Agripa. Te xndichí-ní-de náva'a ná ní'in-ná tu'un chaq-ná carta kí'in.

²⁷ Chj kúka nuu-ná táji-ná ñin preso kí'in, te nú tú kastu'ún-ná naun kuachi kájikaj-i siki-dé. Achí-de.

26

¹ Te n̄i kach̄i Agripa jíin Pablo: Já'a-ri tu'un ka'an-ro já'a máá-ró, áchí-de. Te n̄i skáa Pablo nda'a-dé. Te n̄i ka'an-de ja'a máá-de:

² Kúsij iní-ná vina, ch̄i kuu ka'an-ná ja'a máá-ná nuu-ní, táta rey Agripa. Ch̄i ñayivi judío, kásatú'ún-i sik̄i-ná.

³ Ch̄i a jiní va'a máá-ní taká tanjnu jíin taká tu'un ñayivi judío jiná'an-i. Ja yúan ká'an nda'ú-ná jíin-ní ja jíin paciencia kuni so'o-ní tu'un kani-ná nuu-ní.

⁴ A kájiní taká ñayivi judío ndasa n̄i sá'a-ná onde lúli-ná, ch̄i onde ná lúli-ná n̄i nchaa-ná jíin ñayivi ñúu-ná jíin iní ñuu Jerusalén.

⁵ Te máá-de, nú kákuni-de kach̄i ndaa-de, te a kájiní-de náa ja onde xnáñúú ní kuu-ná ñin fariseo. Te sa'an fariseo, yíi-ga káa vásá taká-ga sa'an-yo.

⁶ Te vina, ch̄i sik̄i já ñúkuu iní-ná tu'un n̄i keyu'u Dios nuu ndíyi táa-yo, yuán ní kákana-de náa vina kúndaq kuachi-ná yá'a.

⁷ Ch̄i ndí'uxí uu tata Israel, ndúú ñúú kájatíñu va'a-i nuu-yá sanaa te kuni máá-i tu'un n̄i keyu'u-yá. Sik̄i tu'un yá'a n̄i kásatú'ún cháa judío sik̄i-ná, táta rey Agripa.

⁸ Te naja kájani iní-ní ja má kúu naschakú Dios taká ndíyi.

⁹ Te máá-ná, n̄i jani iní-ná ndiso-ná tiñu ndonda téyí-ná sik̄i sí'ví Jesús ñuu Nazaret núú.

¹⁰ Te tiñu-ún, suni súan n̄i sá'a-ná iní ñuu Jerusalén. Ch̄i n̄i ni'ñ-ná orden nuu taká sutu ñá'nu. Te xañ ní taan-ná ñayivi ndóo iní veka. Te suni n̄i chu'un-ná voto ja ná kúu-i, te n̄i kaji'ñ-i.

¹¹ Te tiní jinú n̄i xndó'o-ná-i iní taká ve'e sinagoga. Te fuerza stétuu-ná ka'an ndiva'a-i núú, ch̄i téyí xaán ní kit̄i iní-ná nuu-í. Te n̄i chindik̄in-ná-i jinú-ná jíin-i onde ñuu jíká.

¹² Te jíku-ná jíin tiñu-ún. Te n̄i ja'an-ná ñuu Damasco ndiso-ná tiñu sutu ñá'nu.

¹³ Te máá ká'uxí uu kúu, táta rey, kua'an-ná ichi-ún. Te n̄i jiní-ná ñin ndua ndíi ní kii ichi ándá'ví, ví'i-ga vásá ndikandii káa. Te n̄i ndii ncháa-ni ñíi núu-ná jíin núu cháa kuangoyo jíin-ná.

¹⁴ Te n̄i kandaq ndí'i-ná nuu ñú'un. Te n̄i jini so'o-ná tu'un n̄i ka'an jíin-ná jíin yú'u hebreo: Saulo, Saulo, naja ch̄indik̄in-ro rúu. Xañ yíi kúu ja kuañ yatá-ró punta garrocha. Achí.

¹⁵ Yúan-na te n̄i ka'an-ná: Ndé cháa kúu-ní vii, Táta, áchí-ná. Te máá Jító'o-ná n̄i kach̄i-ya jíin-ná: Máá-ri kúu Jesús ja ch̄indik̄in-ro rúu.

¹⁶ Ndukoo te kundij-ro, ch̄i n̄i kenda-ri nuu-ro náva'a kani-ri róo kuatíñu-ró núu-ri, te kani ndaa-ro tu'un ñaun ní jiní-ro jíin sáva-ga tu'un ka'an-ri jíin-ró, ch̄i ndenda-ga-ri nuu-ro.

¹⁷ Te nama-ri róo nuu taká ñayivi ñúu-ro jíin núu ñayivi s̄in naciún. Ch̄i nuu ñayivi-ún táji-ri róo ki'ñ-ro vina.

¹⁸ Náva'a kuña-ró ndúchi-í. Te ná kenda-i ch̄i ñuñáa nuu tá'ú Satanás tiñu nuu-í, te no'on-i nuu Dios nuu ío ndijin, náva'a kandija-i nuu-ri te sá'a-ri tuká'nu iní-ri nuu-í. Yúan-na te ni'ñ-í ta'ú jíin ñayivi ní sásin-ri. Achí-ya jíin-ná.

¹⁹ Tata rey Agripa, ja yúan tú ní sáni'in iní-ná nuu tu'un n̄i jini so'o-ná onde andí'ví.

²⁰ Ch̄i xna'an-ga n̄i jani-ná tu'un nuu ñayivi káxiukú ñuu Damasco, jíin iní ñuu Jerusalén, jíin ñí ñúu Judea, jíin núu ñayivi s̄in naciún. N̄i jani-ná tu'un nuu-í ja ná nákani iní-i, te ná náxió káva iní-i ichi núu Dios, te ná sá'a-i tiñu va'a ja kánúú sá'a-i te nú a n̄i nakani iní-i.

²¹ Ja sik̄i yá'a te n̄i kákat̄in ñayivi judío náa iní ve'e ij. Te ka'ni-i náa kákuni-i núú.

²² Ko n̄i chindéé ní chituu Dios náa, te kándij ni'ñ-ná onde vina, jáni ndaa-ná tu'un nuu ñayivi lúli jíin núu ñayivi ñá'nu. Ch̄i Moisés jíin cháa n̄i kajani tu'un Dios onde sáa, súan n̄i kajani-de tu'un ná taká tiñu cha. Te suni máa yúan-ní ká'an tuku máá-ná.

²³ Ch̄i n̄i kajani-de tu'un ja kánúú ndó'o Cristo, te xna'an-ga máa-ya nachaku vásá taká-ga ndíyi, náva'a kani-ya tu'un ja ní ndundijin nuu ñayivi ñúu-yo jíin núu ñayivi s̄in naciún. Achí-de.

²⁴ Te súan n̄i ka'an Pablo ja'a máá-de, te n̄i ka'an jaa Festo: Kátach̄i-ro, Pablo. Ja ní skuá'a xañ-ro te ndúkú kútach̄i-ro. Achí.

²⁵ Ko n̄i ka'an Pablo: Tú kátach̄i-ná, táta Festo, ch̄i ío káji iní-ná ká'an ndaa-ná tu'un yá'a.

²⁶ Ch̄i máá rey, a jiní va'a-de taká tu'un yá'a. Te tú yú'ú-ná ka'an-ná tu'un yá'a jíin-de. Ch̄i a jiní-ná ja tú kuñáa iní-de jíin ní ñin tu'un ká'an-ná, ch̄i tú sa'í jika taká tiñu yá'a.

²⁷ Táta rey Agripa, á kándija-ní ja káka'an cháa kájani tu'un-ya onde sáa. A jiní máá-ná ja kándija-ní, áchí Pablo.

²⁸ Yúan-na te n̄i ka'an Agripa jíin Pablo: A yani kándija-ri nuu Cristo sá'a-ró kuni-ro, áchí-de.

²⁹ Te n̄i ka'an Pablo: Vasa a yani xí túu, ko jikán ta'ú-ná nuu Dios ja máá-ní jíin taká-ga cháa kájiní so'o tu'un ká'an-ná vina, ná ndúu-ní nátu'un máá-ná, ko cadena yá'a ch̄i túu, áchí-de.

³⁰ Te n̄i ndi'i n̄i ka'an Pablo taká tu'un yá'a. Te n̄i ndukuiñi rey jín gobernador jín Berenice, jín taká chaá n̄i kaxiukú jín-de.

³¹ Te n̄i kakuxio s̄in máa-de. Te n̄i kandatú'un-de: Tú ni ñin kuachi ní sá'a chaá yá'a ja kúy-de x̄i já kúndee-ga-de vekaa, áchí-de.

³² Te n̄i kach̄i Agripa jín Festo: Kuu s̄iá-ní chaá yá'a núú, nú tú ní ká'an-de ja kí'in-de onde nuu César kuni máa-de. Achí-de.

27

Jín barco kua'an Pablo ichi ñúú Roma

¹ Te n̄i kundaa ja kingoyo-ri jín barco onde ñuu Italia. Te n̄i kaja'a-de Pablo jín sáva-ga chaá ká'in vekaa-ún nuu ñin capitán nání Julio ja t̄in-de soldado nání Augusto.

² Te n̄i kivi koyo-ri ñin barco ñuu Adramitio kaja'an-ri ichi yú'u mar ñuu Asia. Te suni ñin chaá onde ñuu Macedonia ñuu Tesalónica ja nání-de Aristarco, kua'an-de jín-ri.

³ Te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Sidón. Te Julio, n̄i kundá'ú in̄i-de Pablo. Te n̄i ja'a-de tu'un n̄i jandé'é Pablo amigo-de, náv'a'a chindéé chituu-i-de.

⁴ Te ñuu yúan n̄i kenda-ri kaja'an-ri jín barco, n̄i kaja'a-ri ichi chí ñuu Chipre nuu ndó'yo tach̄i, chí sua n̄i nana nuu tach̄i.

⁵ Te n̄i kundéé-ri n̄i kaja'a-ri nuu mar Cilicia jín núú mar ñuu Panfilia. Te n̄i jakoyo-ri ñuu Mira ja kándeé in̄i ñuu Licia.

⁶ Te ñuu yúan n̄i ni'in capitán ñin barco ñuu Alejandría ja kí'in ichi ñúú Italia. Te n̄i skívi-de ruu in̄i barco-ún jín'an-ri.

⁷ Te kua'a kivi ní kajika kuéé-ri nuu ndúcha-ún. Te fuerza-ni n̄i jakoyo-ri yuñúú Gnido. Te tuká ní já'a tach̄i-ún tu'un kaka-ri. Te n̄i kaja'a-ri ichi chí ñuu Creta nuu ndó'yo tach̄i, xiin ñúú Salmón.

⁸ Te xaán ní ndúkú ndéé barco-ún. N̄i jika nduu te n̄i jakoyo-ri jín ñin lugar nuu káskúnání-i Buenos Puertos. Te yani puerto-ún ío ñuu Lasea.

⁹ Te vina chí a n̄i kuu kua'a kivi. Te sanaa te kiñá'an ñin tundó'o nuu mar, chí a n̄i ja'a viko kóndichá in̄i, te n̄i ka'an ni'in Pablo jín-de:

¹⁰ Tátá jín'an-ní, jiní-ná ja xaán yí kóo viaje yá'a, te kii ñin tundó'o sikí barco. Ko nasu máa ñin barco jín ndátíñu naa, chí suni kii tundó'o-ún sikí máa-yó. Achí-de.

¹¹ Ko tú ní kándija capitán ja ká'an Pablo, chí sua n̄i kándija-ga-de tu'un ká'an chaá skáka barco-ún jín ja ní ka'an chaá xiin barco.

¹² Ko sikí ja puerto-ún tú ío va'a ja kéndoo-de ní viko víjin, te n̄i kanakani in̄i kua'a-gá-i ja kenda koyo-i yúan, sanaa te kuu jakoyo-i ñuu Fenice, te yúan kendo-i viko víjin kájaní in̄i-i. Chí ñuu Fenice kúu ñin puerto ñuu Creta ja jito xiin ichi nínu jín ichi véé.

¹³ Te n̄i kee ñin tach̄i ichi sur. Te n̄i kájaní in̄i-i ja jáa-i nuu kákuni-i. Te n̄i skáka-ga-i barco, kájika nduu-i ñuu Creta.

Ja ní ndonda ñin tach̄i xaán sikí barco

¹⁴ Ko n̄i kunúu. Te n̄i ndonda-ni ñin tach̄i xaán ja nání Euroclidón.

¹⁵ Te n̄i stáa-ni barco kua'an-ni jín. Te tú ní kúu kundéé barco jín tach̄i. Te n̄i kas̄iá-ni-ri kua'an te kuangoyo-ni-ri jín.

¹⁶ Te n̄i jakoyo-ri nuu ndó'yo tach̄i chí ñin isla lúlí nání Clauda. Te u'u xaán ní kanat̄in-ri barco lúlí ja ndikín yata.

¹⁷ Te n̄i kaskívi-i in̄i barco ká'nu. Te n̄i kaju'n̄i va'a-i máa barco ká'nu jín yó'o jín vitú. Te n̄i s̄jinú-i sa'ma xndéché ichi xiní, chí káyu'u-i ja t̄in barco nú kaku'un yu'u mar. Te súan-na kaja'an-ri jín.

¹⁸ Ko xaán ní kaja barco n̄i sá'a tach̄i xaán. Te kivi xián-ún, n̄i kaķejá'a-i káskána-i taká ndatíñu ndíso barco.

¹⁹ Te kivi uní, taká ndatíñu jatíñu barco n̄i kajacha nda'a-ri.

²⁰ Te kua'a kivi tuká ndijn túun ndikandii jín t̄iñuú xiní, ni tú ní júkuiñi kuti tach̄i xaán-ún. Te tuká káñukuu in̄i-ri kaķu-ri núú.

²¹ Te n̄i kuu kivi já tuká káyeé kúti-ri staa. Te n̄i jukuiñi Pablo sava ma'ñú cháa-ún. Te n̄i ka'an-de: Tátá, ni káandatu-ni tu'un n̄i ka'an-ná, te ma kenda-yó iní ñuu Creta, te ma koto-yó tundó'o yá'a ni ma náa ndátíñu núú.

²² Ko vina ká'an ni'in-ná jín-ní, ma kúku'a in̄i-ní jín'an-ní. Chí ni ñin-ní ma náa-ní. Chí máni máa-ni ndatíñu jín barco kúu ja náa.

²³ Chí kuni-ni n̄i kanchaa ñin ndajá'a máa Dios jín-ná. Chí I'a-ún xiin náa, te jatíñu-ná nuu-yá.

²⁴ Te *nj* kachj-ya jín-ná: Pablo, ma yú'ú-ro, chj kánúú jáa-ro núú César. Te a *nj* ja'a Dios taká chaa kua'an jín-ró jián núu-ro. Achí-ya.

²⁵ Tátá jíná'an-ní, ma yú'ú-ní núsáá. Chj máá-ná, a kándjja-ná nuu Dios ja súan kuu nátu'un *nj* ka'an-ya jín-ná.

²⁶ Ko nini kíkani-yó núú ñin isla, áchí-de.

²⁷ Te *nj* kuu uxj kuun ákuáa. Te kájika-rj nuu mar Adriático. Te nuu ní kuu sava ñúú, te kájani inj ñayivi káskáka barco ja á *nj* kakuyani-rj nuu ñin ñu'un íchí.

²⁸ Te *nj* kaskuíta ka'nu-i ñin plomada chji nducha. Te *nj* kajinj-i ja ío oko nda'a. Te *nj* kajika-ga-i ñin tí'li. Te *nj* kanaskuíta ka'nu tuku-i plomada. Te *nj* kajinj-i ja ío-ga xia'un nda'a.

²⁹ Te káyu'ú-i jaá-i ñin nuu ío toto chí nducha. Te *nj* kaskána-i kuun kaa tikánchu tñn yata barco-ún kua'an. Te kákuni-i ja ná kúndijjn yachj yachj.

³⁰ Te chaa káskáka barco, kákuni-de kunu-de kí'in-de jín barco lúli, te xndóo-de barco ka'nu núú. Ja yúán ní kaskúun-de barco lúli-ún nuu ndúcha, te kásá'a-de ja kí'in-de ichi núu barco ka'nu ja skáa-ga-de kaa tikánchu yúan núú.

³¹ Te *nj* kachj Pablo jín capitán jín soldado: Nú tú kendjo chaa yúan inj barco ka'nu yá'a, te ma kuu kaku kuti máá-ní jíná'an-ní, áchí-de.

³² Yúan-na te soldado, *nj* kaxiti-dé yo'o tñn barco lúli. Te *nj* kasía-ni-de *nj* tene kua'an.

³³ Te nuu kuákundijjn te *nj* ka'an ndéé Pablo jín taká chaa ja ná kée-dé staa: Vina ío uxj kuun kivi já káindjto-ní te ká'jo ndicha inj-ní chj tú ní káyee kúti-ní staa.

³⁴ Te ká'an nda'ú-ná jín-ní ja ná kée-ní staa, te ná nani'in iní-ní núsáá. Chj *nj* ñin-ní, ma náa ní ñin ixi xini-ní. Achí-de.

³⁵ Te *nj* ndi'i *nj* ka'an-de tu'un yá'a. Te *nj* kí'in-de ñin staa. Te ma'ñú taká ñayivi-ún *nj* jikan ta'u-dé nuu Dios. Te *nj* sakuáchí-de. Te *nj* kejá'a-de yée-dé staa-ún.

³⁶ Yúan-na te *nj* káundudéé iní taká-i. Te suni *nj* kayee-í staa.

³⁷ Te ja úndi'i-rj ká'jo uu ciento unj xiko xia'un ñin-rj ja kaxiukú-rj inj barco.

³⁸ Te *nj* kanda'a chji-i ja ní kayee-í staa. Yúan-na te *nj* kajacha-i trigo kua'an nuu ndúcha-ún, *nj* kanasañama-i barco.

Ja ní naa barco nuu ñu'un íchí

³⁹ Te nuu ní kundijjn, te tú ní kánakuni-i ñu'un íchí. Ko *nj* kajinj-i ñin nuu kátisú'ú ja ío ñití. Te kákuni-i jaá-i yúan jín barco nú ná kuu sá'a-i.

⁴⁰ Te *nj* kaxiti-í yo'o yí'i kaa tikánchu yúan. Te *nj* kaxndóo-i kaa-ún nuu mar. Te *nj* kastá'ya-i nuu tñn su'ma skuikó barco. Te *nj* kajata kaa-i sa'ma xini nává'a xndéché tachí barco. Te *nj* kajika-i kua'an-i ichi yú'u mar.

⁴¹ Ko *nj* jakoyo-de ñin nuu náketá'an uu yucha inj mar. Te *nj* kaku'un tá'an barco jín tóto jín ñití. Te ichi núu barco-ún *nj* tñn-ní, te tuká ní kandá kuti. Te yata barco-ún *nj* ka'ya-ní ja ní'in *nj* kaku'un su'ma mar.

⁴² Yúan-na te *nj* kánda'tu'un soldado ja ka'ni taká preso nává'a ma súchá ní ñin-i ja kúnu-i.

⁴³ Ko capitán-ún, nama-de Pablo kuni-de. Te *nj* jasú-de tu'un-ún. Te *nj* tá'ú-de tñn nú ndé ñayivi kuu súchá-i te ná kée-ni-i kí'in-i nuu mar xna'an-ga te jakoyo-i ondé nuu ñu'un íchí.

⁴⁴ Te sava-ga-i ná kenda-i kí'in-i, sava-i koso tene-i jín tabla te sava-ga-i jín pedazo yunu barco. Te súan *nj* kakaku ndi'i-i *nj* jakoyo-i ñu'un íchí.

28

Ja ní ta'an Pablo ñuu isla Malta

¹ Te nuu ní kakaku-rj, yúan-na te *nj* kani'in-rj tu'un ja isla-ún nání Malta.

² Te ñayivi sñn yu'u yúan, *nj* kakumanj-i jín-rj jíná'an-rj. Te *nj* kastá'an-i ñin ñu'un, chj kúun sau te vjñn sá'a. Yúan-na te *nj* kakana-i xini-rj *nj* jakoyo-rj nuu-i.

³ Te *nj* stútú Pablo yakú titaka. Te *nj* taan-dé nuu ñu'un. Te ñin koq, jínu-tj ní kenda-tj já ní kuni'ní. Te *nj* chiyú'ú-ni-tj ndá'a-dé.

⁴ Te ñayivi sñn yu'u ñúu-ún, *nj* kajinj-i ja ndíta kaa koq-ún yiyú'ú-tí nda'a-dé. Te kaka'an-i: Ndaa ja cháa já'ni ndiyí kuu chaa yá'a núsáá. Te vasa a *nj* kaku-de nuu mar, ko máá l'a tu'un ndaa tú já'a tu'un kuchaku-ga-de, áchí-i.

⁵ Ko Pablo, *nj* kisi-de koq-ún nuu ñu'un. Te tú ñaún ní tá'an-de.

⁶ Te máá-i, káinda'tu-i ja chú'un kuñi-dé xí nduá-de te kuu-de. Ko *nj* kuná'an xáan káinda'tu-i *nj* kajinj-i ja tú ñaún ní tá'an-de. Yúan-na te *nj* nakani iní-i te *nj* kaka'an-i ja ñin i'a kuu Pablo.

⁷ Te yani yúan *nj* jo ñu'un cháa kuu gobernador inj isla-ún, nání-de Publio. Te chaa-ún, *nj* kana-de ruu jíná'an-rj. Te *nj* ja'a núu-de ve'e-de *nj* kakendjo manj-rj jín-de unj kivi.

⁸ Te táa Publio kátúu-dé nuu jíto, kú'u-de jíin kué'e kiji jíin íin kue'e kúun chíi-de. Te nì kivi Pablo ve'e cháa-ún. Te nì jikan ta'u-dé. Te nì cháa-de nda'a-dé sikì cháa-ún. Te nì nduva'a-ni cháa-ún.

⁹ Yuán-na, te suni sava-ga ñayivi kaku'u ní isla-ún, nì jakoyo-i. Te nì kanduva'a-ni-i.

¹⁰ Te ñayivi-ún, nì kajatú'ún-i ruu jíná'an-rj, te nì kaja'a-i kua'a ndátífu nì kakuta'u-rí. Te nuu ní kenda koyo-rj kua'an-rj, te nì kaja'a-i taká ndatífu kánandi'i-rj.

Ja ní jani Pablo tu'un iní ñuu Roma

¹¹ Súan-ni onde nuu uní yoo, te nì kajika-rj kua'an-rj jíin íin barco ñuu Alejandria ja ní kanchaa nuu isla tiempo viko víjin. Te barco-ún, máa cháan ndiso íin figura ñayivi Cástor jíin Pólux.

¹² Te nì jakoyo-rj ñuu Siracusa. Te yúan nì kakendo-rj uní kivi.

¹³ Te yúan nì kenda koyo-rj kua'an-rj nduu nduu yundúcha. Te nì jakoyo-rj ñuu Regio. Te inga kivi ní kee tachí íchi sur, te inga kivi xián-ún, nì jakoyo-rj ñuu Puteolí.

¹⁴ Te yúan nì kani'in tá'an-rj jíin sava ñani. Te nì kaka'an ndá'ú-de jíin-rí nì kakendo-rj jíin-de íin semana. Yúan-na te vasa ní jakoyo-rj ñuu Roma.

¹⁵ Te ñani yúan a nì kani'in-dé tu'un ruu jíná'an-rj. Te nì kenda koyo-de, nì kakita'an-de ruu onde nuyá'u nání Apio jíin ndénúni mesón. Te nì jiní Pablo nuu-dé. Te nì nakuatá'ú-de nuu Dios. Te nì ndundéé ini-de.

¹⁶ Te nuu ní jakoyo-rj ñuu Roma, te nì ja'a capitán taká preso nuu cháa kakuñá'nu nuu ejército ñuu Roma. Ko nì ja'a-de tu'un kunchaa síin Pablo jíin íin soldado kukoto-ún-de.

¹⁷ Te nuu uní kivi te nì kana Pablo xiní taká cháa kakuñá'nu nuu ñayivi judío nì kakutútú-de. Te nì ka'an Pablo jíin-de: Ñani jíná'an-ró, ruu tú kuti naún ní sá'a-rj sikì ñuu-yo ní sikì táninu táa-yo. Ko onde ñuu Jerusalén nì kaja'a-i ruu nuu cháa ñuu Roma jíná'an-de. Te nì kachindee-de ruu vekaa.

¹⁸ Te cháa ñuu Roma, nì kaxndichí-de ruu. Te kákuñi-de sía-de ruu núu, chí tú ni íin kuachi ío sikì-rí ja kúu-rj.

¹⁹ Ko tú ní jatú'ún ñayivi judío. Yuán ní jikan-rj ja kú-rj nuu César. Ko na tú vai-rj ja ká'an-rj sikì ñayivi ñuu-rj.

²⁰ Ja yúan ní kana-rj xiní-ro jíná'an-ró, náva'a ná kuni-rj nuu-ro te ka'an-rj jíin-ró. Chí sikì tú'un káñukuu iní ñayivi Israel kúu ja nú'ni-rj jíin cadena yá'a. Achí-de.

²¹ Te nì kaka'an cháa-ún jíin Pablo: Tú ní íin carta ní cháa nuu-rí onde ñuu Judea ja kúni tu'un-rj róo. Te taká ñani ja ní chakoyo yá'a, tú kákastu'ún-de ní tú káka'an-de ní íin tu'un náá sikì-ro.

²² Ko kuni so'o-rj tu'un ka'an-ro nú ndasa jáni iní-ro kákuñi-rj. Chí sikì tú'un yá'a a kájiní-yo ja taká ñayivi káka'an ndiva'a-i. Achí-de.

²³ Te nì teta'an Pablo íin kivi. Te nì chakoyo kua'a-dé ve'e nuu ncháa Pablo. Te nuu cháa-ún nì jani ndaa-de tu'un ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Te ndúkú-de skándija-de cháa-ún sikì tú'un Jesús onde jíin tú'un ká'an ley Moisés jíin tutú cháa nì kajani tu'un Dios onde sáa. Te súan nì stá'an-de onde jañá'an te onde aini.

²⁴ Te sava cháa-ún, nì kajatá'ú-de tu'un nì ka'an Pablo. Ko sava-ga-de, tú ní káandija kuti-dé.

²⁵ Te nì kastátá'an-de jíin tá'an-de. Te nini kaja'an-de nì ka'an Pablo tu'un yá'a: Bueno nì ka'an Espiritu Santo jíin tú'un Isaías, cháa nì jani tu'un Dios onde sáa, chí nì ka'an-de jíin táa-ro ní sá'a-ya:

²⁶ Kuá'an nuu ñayivi yá'a te kachi-ro kúni-i: Vasa kájiní ná'in vá'a-ro, ko ma júku'un iní-ro. Te vasa kánde'é ndí-ro, ko ma kuni-ro.

²⁷ Chí xaán ní kakuñi'in iní ñayivi yá'a, te xaán ú'u kájiní so'o-i. Te kájasu-i nduchi-í náva'a ma kuni-i jíin nduchi-í, te ma kúni ná'in-i jíin só'o-i, te ma júku'un iní-i, te ma náxió káva iní-i, ja násava'a-rj-i. Achí-ya.

²⁸ Ná kástu'ún-rí nuu-ro núsáa, chí tu'un nì táji Dios I'a náma yóo, vina te ná táji-yá tu'un yá'a kí'in nuu ñayivi síin nación, Te máa-i kuni ná'in-i. Achí-de.

²⁹ Te nì jinú nì ka'an-de tu'un yá'a. Te kaja'an cháa judío kástátá'an xaán máa-de.

³⁰ Te nì kendo Pablo ní ncháa-de uu kuia íin ve'e nì kí'in núu-de. Te nì jatá'ú-de taká ñayivi ní jakoyo-i nuu-dé.

³¹ Te jáni-de tu'un ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Te bueno stá'an-de tu'un máa Jto'o-yo Jesucristo. Te tú ní íin cháa ní jasú nuu-dé.

EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU ROMA

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí kúu Pablo, mozo Jesucristo, chi ñi kana-ya xiní-rí kúu-rí apóstol nuu-ya, te ñi teta'an-ya rúu ja káni-rí tu'un va'a Dios.

² Chi ñi keyu'u-ya onde aná'an. Te súan ñi kaka'an chaa ñi kajani tu'un-ya, te yóso núu tutú ñi.

³ Tu'un Se'e-ya ká'an. Te yiki kúñu-ya ní kaku chií tata David.

⁴ Te ñi ka'an ñi'in Dios ja Sé'e máá-ya kúu Jito'o-yo Jesucristo. Te yí'i fuerza jíin Espiritu Santo iní-ya, sikí ja ní nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁵ Te ja sikí sí'ví-ya, ñi kani'in-rí tu'un luu ío iní-ya. Te kákuu-rí apóstol ñi sá'a-ya, náva'a kuandatu ñayivi sáin nación, te kandíja-i.

⁶ Suni onde róó, chi ñi kana-ya xiní-ro náva'a ná kí'ví-ro ndá'a Jesucristo.

⁷ Cháa-rí tutú ya'a nuu táká róó ja káxiukú-ro iní ñuu Roma, chi kúnda'ú iní Dios róó. Te ñi kana-ya xiní-ro ná ndúndoo-ro. Tu'un luu ío iní jíin tu'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin ja kí nuu máá Jito'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ro jíná'an-ro.

⁸ Xnáñúú-gá nuu Dios máá-rí, nákuatá'ú-rí ja sikí róó jíná'an-ro sá'a Jesucristo. Chi ñí ñáyivi jichá tu'un kua'an ja kákandíja-ro-ya.

⁹ Te Dios kúu testigo-rí, chi nuu-ya játiñu-rí jíin iní jíin añú-rí te jáni-rí tu'un va'a Se'e-ya. Te nené ká'an-rí ja'a-ro nú jikán ta'u-rí.

¹⁰ Ká'an ndá'ú ñini-rí jíin-ya, sanaa te nú kuní máá Dios, te jaq va'a-rí nuu-ro vasté ñin vina-na.

¹¹ Chi kúu iní-rí ndé'é-rí nuu-ro jíná'an-ro, náva'a saka-rí yakú ta'u yí'i Espiritu nuu-ro, náva'a ná yíja-ga iní-ro jíná'an-ro.

¹² Súan kuní-rí, náva'a ñin ká'nu-ni ná sándéé iní-yo, chi róó jíin rúu kákandíja ká'nu-ni-yo.

¹³ Ñání, kuní-rí ja ná júku'un iní-ro ja tíni jínu ñi chaa iní-rí jaa-rí nuu-ro, ko onde vina sáni-ga ndasú ichi-rí. Chi kuní-rí kandíja sava-ro sá'a-rí, nátu'un ñi sá'a-rí jíin sáva ñayivi sáin nación.

¹⁴ Taú-rí kani-rí tu'un nuu ñayivi griego jíin núu ñayivi sáin yu'u, nuu ñayivi ndíchí jíin núu ñayivi tú jíni kuti.

¹⁵ Chi ruu, ja yúan kúu yachi iní-rí kani-rí tu'un va'a-ya núu róó tuku, ja káxiukú-ro iní ñuu Roma.

¹⁶ Chi tú kúka nuu-rí sikí tú'un va'a, chi fuerza Dios kúu, náva'a ñani chaa nú kándíja-de te kaku-de sá'a, ñayivi judío xna'an-ga, te suni ñayivi griego.

¹⁷ Te jíin tú'un-ún jíni ndijin-yo ndasa ío ndoo iní Dios, te nú kándíja-yó te kendqo-yó súan. Te kandíja-ga-yo sá'a-ún. Nátu'un yóso núu tutú: Chaa ndaa, chi sikí ja kándíja-de te kuchaku-de, áchi.

Ja kití iní Dios nuu kuáchi

¹⁸ Chi onde ichi ándívi jíni ndijin-yo ja kití iní Dios jito-ya táká tiñu ñáá kásá'a ñayivi ja tú káchiñú'ún-i-ya. Chi jíin tiñu ñáá kásá'a-i te kájasu-i nuu tú'un ká'an ndaa.

¹⁹ Chi táká tu'un ja kájiní ñayivi ndasa káa Dios, suni a kájiní ndijin máá-i, chi máá Dios ñi stá'an ndijin-ya nuu-i.

²⁰ Onde kívi ní jukuñí ñuyívi, te kúu jíni ndijin ñayivi ndasa káa tu'un sa'í Dios, ndasa yí'i fuerza-ya ñí káni jíin ndása I'a kúu máá-ya. Chi jíin ndátíñu ñi sá'a-ya kúu ja kájuku'un iní-i súan. Te ja yúan tú modo nama-i máá-i nuu kuáchi-i.

²¹ Chi ñi kájiní-i nuu Dios. Ko tú ní kánakana jaa-i-ya ja kúu-ya Dios, ni tú ní kánakuatá'ú-i nuu-ya, chi sua ñi kásáñáa-i máá-i jíin tú'un káka'an-i. Te iní añú-i ñi kutúún, ñi ndasu.

²² Káka'an-i ja kákuu ndíchí-i, ko ñi kanduu ñáá-i.

²³ Te Dios ja má té'yu kuti-ya, ndíi ncháa nuu kánchaa-ya. Ko ñi kasía-i-ya ñi káchiñú'ún-i muestra ndasa káa ñin chaa ja té'yu, ndasa kándaa tisaa, kiti kúun ndá'a jíin kóo.

²⁴ Ja yúan ní sáa Dios ñayivi-ún ja ná sá'a máá-i tiñu chá'an jíin táká ja kíni kákuñi iní añú-i, ñin modo ja kásáchá'an-i tá'an-i kúu.

²⁵ Te tu'un ndaa ká'an Dios ñi kájasu ñayivi-ún, ñi kívi koyo-i jíin tú'un tú'un ñi kajatú'ún-i. Te ñi káchiñú'ún-i táká ndatíñu ñi sá'a-ya. Te súan ñi kasá'a ñayivi-ún, lugar ja chíñú'ún-i máá I'a ñi sá'a-ún, chi máá-ya ñí káni kúu-ya I'a ñi. Amén.

²⁶ Ja yúan Dios nĩ sĩa-ya-ĩ ja ná sá'a máá-i tiñu ja tú ío jĩñú'ún, chĩ onde ñasí'í, nĩ kasama-ña máá modo ja xĩn tiñu, te nĩ kivi-ña jĩn modo káñáá.

²⁷ Suni súan chaa jíná'an-de, nĩ kasía-de máá modo ja xĩn tiñu jĩn ñasí'í. Te nĩ kandukijĩ-de nĩ kasá'a kuáxan-de jĩn tá'an yí-de. Te nĩ kasáñáá chaa jĩn chaa. Te inĩ yiki kúñu-de bueno nĩ kani'in-dé ta'u-dé sikĩ kuáchi nĩ kasá'a-de.

²⁸ Chĩ máá-de tú nĩ kajatú'ún-de ja júku'un inĩ-de Dios, Ja yúan ní sĩa Dios chaa-ún ja ná kúñáá xinĩ-dé jĩn ja ná sá'a-de tiñu ja tú ío va'a.

²⁹ Nĩ kútú ndí'i-de taká tiñu tú ká'io ndaa, kájika téné, kásáñáá, kácutóó iní, tú ká'io va'a, kándio inĩ, kája'ni ndíyi, kákanaá, káxndá'ú, kándukini,

³⁰ kácutuku inĩ kájito tá'an, káka'an tú'ún sikĩ tá'an, kájito u'u-de Dios, káka'an ndíva'a, kásavixi máá, kásatéyí máá, kástúu costumbre káñáá, tú kájandatú nuu táa nuu náa,

³¹ tú kájuku'un kuti iní, tú káskikuu tu'un kádatu'ún, tú kákumani vá'a, tú káindaťu núu, tú kákundá'ú inĩ tá'an.

³² Te chaa-ún, vaša a kájinĩ-de ndasa ká'an ley Dios, ja chaa kásá'a súan, ná kúu-de nú kuu-de, te nasu máni ja kásá'a-de-ún chĩ suni kajatú'ún-de chaa kásá'a súan.

2

Sikĩ já sándaq Dios tiñu-i

¹ Núsáá te ja sikĩ yúan ma káku-ró vaša naun chaa kúu-ró já jikán-ro kuáchi, chĩ nĩ kunĩ-ro nákuñndĩ-ró sikĩ ingá chaa, ko sua nĩ nakuxndĩ-ró sikĩ máá-ró. Chĩ róó suni súan sá'a-ró nátu'un nákuñndĩ-ró sikĩ ingá chaa-ún.

² Ko a kájinĩ-yo já ndóna Dios nakuxndĩ ndija-ya sikĩ taká chaa kásá'a súan.

³ Te róó, chaa nákuñndĩ sikĩ taká chaa kásá'a súan, te suni súan sá'a máá-ró, te jáni inĩ-ro já káku-ró núu Dios kivi sándaq-ya náun.

⁴ Xí sájá'a inĩ-ro já vá'a xaan iní-ya jĩn-ró, te paciencia inĩ-ya, te tú yachĩ kitĩ inĩ-ya núu-ro. Tú júku'un inĩ-ro já tú'un va'a inĩ-ya-ún nakani inĩ-ro sá'a náun.

⁵ Ko sikĩ já ní'in inĩ-ro jĩn sikĩ já tú nakani inĩ añú-ro kúu ja kayá-ga-ro tú'un kitĩ inĩ-ya sikĩ-ro já kúu kivi kitĩ inĩ-ya, chĩ kenda ndijĩn kivi sándaq va'a Dios jĩn ñáyivi.

⁶ Chĩ máá-yá, chaa-u-ya ná ñin ná ñin chaa ndasa tiñu kásá'a máá-de.

⁷ Ko nuu chaa kásá'a ndí'i tiñu va'a, já'a-ya tú'un ja ná kúchaku-de níi káni, chĩ kándúkú-de tú'un luu tu'un jĩñú'ún, jĩn tú'un ja má kúu kuti-dé jĩn.

⁸ Te kitĩ xaan iní-ya te jito u'u-ya chaa kákanaá, chĩ kásáni'in inĩ-de nuu tú'un ká'an ndaa, te káandatú-de nuu tú'un yákuá yó'o.

⁹ Te tundó'o u'u xaan já'a-ya sikĩ taká ñáyivi kásá'a tiñu ñáá, xnáñúú-gá nuu ñáyivi judío te suni súan nuu ñáyivi griego.

¹⁰ Ko sikĩ taká ñáyivi kásá'a máni tiñu va'a, já'a-ya tú'un luu, tu'un jĩñú'ún, jĩn tú'un kuaká'nu inĩ.

¹¹ Chĩ Dios tú ncháa nuu-ní-ya ñin ñin ñáyivi.

¹² Chĩ taká chaa ja ní kasá'a kuáchi, vaša tú káyí'i-de chĩ ley, suni tú níni ley te naa-dé. Ko taká chaa nĩ kasá'a kuáchi ja á káyí'i-de chĩ ley, suni jĩn ley kundaq tiñu-de.

¹³ Chĩ nasu chaa kájinĩ so'o tú'un ká'an ley kúu ja ká'io ndaa nuu Dios, chĩ chaa káskikuu tu'un ká'an ley kúu ja ká'io ndaa nuu-ya.

¹⁴ Chĩ chaa siin naciún ja tú káñava'a-de ley ja á yóso, ko kásá'a-de súan-ni taká tiñu yí'i nuu ley. Chĩ chaa-ún, vaša tú káñava'a-de ley, ko máá-de kákuu-de ley kájatíñu máá-de.

¹⁵ Ja yúan jini-yo já tú'un tá'ú ley chĩ yóso iní añú-de. Te añú-de kúu testigo-de. Te tu'un kájinĩ inĩ-de kájikán kuáchi sikĩ-dé, xí sánaa ká'an ja tú naun kuáchi ndíso-de.

¹⁶ Súan sá'a-de kivi sándaq Dios sikĩ taká tiñu sa'í kásá'a ñáyivi. Te jĩn Jesucristo sándaq-ya jĩn tú'un va'a ká'an-ri.

Káyí'i judío nda'a kuáchi

¹⁷ Te nú róó, chaa judío nání-ró, te jĩn ley kándij nĩ'in-ró, te sátéyí-ró máá-ró ká'an-ro já chíñú'ún-ró Dios,

¹⁸ te nú jini-ro ndasa játa'an inĩ-ya, te nú játu'ún-ró tú'un jĩñú'ún, te nú nĩ kutu'a-ró jĩn ley,

¹⁹ te nú jáni ndija inĩ-ro já máá-ró kúu chaa yóxnúú núu chaa kuáá, nú máá-ró kúu ñu'un stúun nuu ñáyivi ká'jĩn ñuñáa,

²⁰ nú máá-ró kúu chaa stá'an nuu ñáyivi tú kájinĩ kuti, nú máá-ró kúu maestro suhí lúli, te nú súan jáni inĩ-ro, chĩ jĩn máá ley te ñáva'a-ró ichi ndasa júku'un inĩ-i jĩn tú'un ká'an ndaa,

²¹ te nú róó súan stá'an-ro núu ingá chaa, naja tú stá'an-ro núu máá-ró núsáá. Te nú róó súan jáni-ró tú'un ja má kúu sáku'ná-yó, te naja sáku'ná-ró núsáá.

²² Róó, chĩ ká'an-ro já má kúu kusíki ncháá tá'an-yó, te naja ísíki ncháá tá'an-ró núsáá. Róó, chĩ ká'an-ro já kúkini inĩ-ro jĩto-ró ndosó, te naja sáku'ná-ró ndatĩũu íó inĩ-ye ij núsáá.

²³ Róó, chĩ sátéyíí-ró máá-ró jín ley, te naja kúka nuu Dios sá'a-ró sikí já tú jándatu-ro nuu ley núsáá.

²⁴ Chĩ cháa s̄in nacióon, máni káka'an ndiva'a-de sikí Dios já kuáchi róó jíná'an-ró, nátu'un yóso nuu tutú.

²⁵ Chĩ nú skíkuu-ró tú'un ká'an ley, yúan-na te nĩ'n tĩũu ndija já ní xitĩ ndúu-ro. Ko nú tú jándatu-ro tú'un ká'an ley, yúan-na te já ní xitĩ ndúu-ro-ún kúu nátu'un túu-ni ní xitĩ ndúu-ro.

²⁶ Já yúán, iin cháa já tú ní xitĩ ndúu, nú skíkuu-de taká tĩũu tá'ú ley, te vasa tú ní xitĩ ndúu-de, te tú nduu-de nátu'un já ní xitĩ ndúu náún.

²⁷ Te cháa yúan ja máá jándáa cháa tú ní xitĩ ndúu kúu-de, ko nú skíkuu va'a-de tu'un ká'an ley, yúan-na te kuu nakuxndí-de sikí-ro, chĩ tú jándatu-ro tú'un ká'an ley vasa ñáva'a-ro tutú, te nĩ xitĩ ndúu-ro.

²⁸ Chĩ judío máá jándáa ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí kúu. Ni já ní xitĩ ndúu ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí yíki kúũu kúu.

²⁹ Chĩ judío ndija kúu já káa súan onde ichi iní. Te já ní xitĩ ndúu ndija, kúu já káa súan onde inĩ, onde añũ, chĩ nasu cuenta tutu kúu, te nasu ñáyivi kájatú'ún cháa-ún, chĩ Dios.

3

¹ Ndény ní'in tĩũu-ga cháa judío núsáá. Te ndény játĩũu já xitĩ ndúu núsáá.

² Xaan vá'a ní'in tĩũu vij. Te já xnáũú, chĩ inĩ nda'a máá-de nĩ kivi tu'un Dios nĩ sá'a-ya.

³ Tú naũn sá'a vasa sava-de tú ní kákandja. Te kuáchi já tú ní kákandja-ún, te nĩ skíkuu sáni Dios tu'un máá-ya náún.

⁴ Túu, chĩ sua ká'an ndaa Dios, vasa máni káxndá'ú taká cháa nátu'un yóso nuu tutú: Náva'a ná kéndoo ndaa-nĩ jín taká tu'un ká'an-nĩ, te kundéé-nĩ ní káxndichí-de ní, áchí.

⁵ Te nú kenda ndijin-ga tu'un ndaa Dios sá'a kuáchi-yó, te ndasa ka'an-ye núsáá. Kándij yo'o Dios já súan xndó'o-ya yóó náún. Aa, nátu'un káka'an cháa yúkú, ká'an-rĩ nú súan.

⁶ Ma kúu kuti. Chĩ nú súan te ndasa sándaq Dios kuáchi ñáyivi núsáá.

⁷ Te nú kenda luu-ga tu'un ndaa Dios sá'a tu'un tú'ún máá-rí, te naja ní'in ná'in-rí kuáchi núsáá, áchí-i.

⁸ Vatu-ni sá'a-yó tĩũu ñáá náva'a kenda tĩũu va'a náún. Chĩ sava ñáyivi káka'an ndiva'a-i sikí-yo já súan káka'an-yo. Bueno ta'nu ndatu máá-i nú súan.

Ndivii ñáyivi káyí'i-i nda'a kuáchi

⁹ Naun. Va'a-ga yóó, cháa judío, vásá cháa-ún náún. Túu. Chĩ a nĩ ka'an-rĩ já taká ñáyivi vasa judío vasa griego káyí'i-i nda'a kuáchi.

¹⁰ Nátu'un yóso nuu tutú: Tú kuti ñáyivi ndáa íó, ni vasté iin-i.

¹¹ Tú kuti ñáyivi júku'un inĩ íó, ni tú kuti ñáyivi nándúkú Dios íó.

¹² Taká-i, nĩ kákusin-i kája'an-i, iin-na nĩ kativí sáni-i. Tú kuti ñáyivi sá'a tĩũu va'a íó, ni vasté iin máá tú'ún-i.

¹³ Yau ndiyi já núña kúu yoo sukun-í. Te jín yáa-í jakin-i tu'un xndá'ú. Te nducha kuifí-tí yí'i yu'u-í.

¹⁴ Nĩ chítú iní yu'u-í, ñú'un tu'un tásí jín tú'un tixín.

¹⁵ Xaan yachí ja'a-í káskáka-i niñi.

¹⁶ Sikí íchi ká'iin-i, yúan kii tundó'o naa sáva-ga-i.

¹⁷ Te íchi íó tu'un vindáa vinené tú kájiní kuti máá-i.

¹⁸ Tú kájiní-i kuandatu-i nuu Dios. Achí.

¹⁹ Ko kájiní-yo já taká tu'un ká'an ley, ká'an jín máá cháa káyí'i nda'a ley, náva'a ná kasú taká ñáyivi yú'u-í, te sikí ní ñúyivi ná nákuuxndí Dios.

²⁰ Chĩ jín sikí taká tĩũu tá'ú ley, ni iin ñáyivi ma kéndoo ndaa-i nuu-ya. Chĩ ley sá'a já jiní-yo núu kuáchi.

Nqún modo kendoq ndaa ñáyivi

²¹ Ko vina a nĩ kenda ndijin tu'un ndaa Dios, ko nasu jín ley. Chĩ testigo sikí tú'un-ún kákuu máá ley jín cháa nĩ kajani tu'un Dios onde sáá.

²² Te tu'un-ún kúu já nú kándja-yó Jesucristo te kendoq ndaa-yo sá'a Dios nuu taká-i ja kákandja-i nuu-ya. Chĩ iin núu-ni ká'io taká-i.

²³ Chĩ taká-i kásá'a-i kuáchi. Te já yúan tú kákuudéé-i skíkuu-i tu'un luu Dios.

²⁴ Sikí já tú'un luu íó iní-ya kúu já ní ja'a sáni-ya tú'un nĩ kákuudéé-i, te nĩ nakuaan Cristo Jesús ñáyivi-ún.

²⁵ Te n̄i kenda Jesús n̄i sá'a Dios, náva'a kuanchaḡ I'a-ún kuḡchi-yó jíin niñi-yá, te nú kándija-yó núu-yá. Náva'a ná kuni-yo ja I'a ndaa kúu-yá. Ch̄i jíin paciencia te tú ní ndóna Dios siki kuáchi n̄i kasá'a ñayivi sáa.

²⁶ Súan n̄i sá'a-ya náva'a ná kuni-yo v̄ina ja I'a ndaa kúu máa-yá jíin já ná kéndḡo ndaa ñayivi nú kándija-i nuu Jesús sá'a Dios.

²⁷ Ndéchi kuá'an tu'un sátéyí-i máa-i núsáa. A n̄i kenda kua'an. Ndé jíin ley. Jíin ley ja tá'u tíñu ndasa sá'a-yó náún. Túu, ch̄i jíin ley siki tú'un kándija-yó.

²⁸ Ja yúan jiní-yo já kéndḡo ndaa ñin chaḡ jíin tú'un kándija-de, nasu jíin tú'un skikuu-de ja ká'an ley.

²⁹ Te máa ñin nuu ñayivi judío kúu-ya Dios náún. Nasu s̄uni kúu-ya Dios nuu ñayivi s̄in nación náún. Jandáḡ ch̄i suni Dios kúu-ya núu ñayivi s̄in nación.

³⁰ Ch̄i Dios, máa ñin-ni-ya ío. Te máa I'a-ún, skéndḡo ndaa-ya ñayivi ní xit̄i ndúu, siki já kándija-i, jíin ñayivi tú ní xit̄i ndúu suni jíin tú'un kándija-i.

³¹ Te a n̄i stíví-yó ley jíin tú'un kákandija-yó náún. M̄a kúu kuti, ch̄i sua skikuu-ga-yo.

4

Tu'un n̄i kándija Abraham

¹ Ndasa káka'an-ri siki ndíyi tatá ñúu sáká-yó Abraham, chi ch̄i máa-de n̄i kakaku-yó.

² Ch̄i nú ní kéndḡo ndaa Abraham siki táka tíñu sá'a-de, ío modo sátéyí-de máa-de núu, ko nasu núu Dios.

³ Ch̄i ndasa ká'an tutu ij: N̄i kándija Abraham nuu Dios, te n̄i chi'i-ya cuenta-de ja á n̄i kéndḡo ndaa-de, áchí.

⁴ Ko nuu ñayivi s̄atiñu, nasu ñin favor sá'a-yó jíin-i ja kuá'a-yó kúta'u-í. Ch̄i tíñu n̄i sá'a-i, yúan chá'u-yó-i.

⁵ Ko nú kándija ñin ñayivi, vasa tú s̄atiñu-i, chi'i-ya cuenta ja á n̄i kéndḡo ndaa máa-i, chi n̄i kándija-i nuu máa-yá ja kúu skéndḡo ndaa-ya ñayivi chá'an-ga kuandat̄u va'a nuu-yá.

⁶ Te nú n̄i chi'i Dios cuenta ñin chaḡ ja á n̄i kéndḡo ndaa-de, vasa tú ní s̄atiñu-de, ná kéndḡo ndat̄u-de, áchí David súan:

⁷ Xáán ndat̄u kéndḡo ñayivi já á n̄i sá'a-ya tóká'nu in̄i nuu táka tíñu ñáa n̄i kasá'a-i, te n̄i jas̄u-ya siki kuáchi-i.

⁸ Xáán ndat̄u kéndḡo ñin chaḡ ja tú ndenda kuḡchi-de siki-dé, sá'a máa Tatá Dios, áchí David.

⁹ Nuú máa ñin ñayivi xit̄i ndúu kúu tu'un ndat̄u yá'a náún, x̄i s̄uni kúu nuu ñayivi tú xit̄i ndúu náún. Ch̄i káka'an-yo já ní kándija Abraham te ja yúan n̄i chi'i-ya cuenta-de ja á n̄i kéndḡo ndaa-de.

¹⁰ Ndasa n̄i chi'i-ya cuenta-de núsáa. Ondé ná té xit̄i ndúu-ga-de x̄i já á n̄i xit̄i ndúu-de náún. Nasu já á n̄i xit̄i ndúu-de kúu, ch̄i onde ná té xit̄i ndúu-ga-de.

¹¹ Te onde ná té xit̄i ndúu-ga Abraham, te n̄i tá'u-yá tíñu ja ná xit̄i ndúu-de máa-de. Jian ní kuu ñin tun̄i x̄i ñin sello, ja ní kándija-de, te ja yúan a n̄i skéndḡo ndaa-ya-dé. Súan n̄i sá'a-ya, náva'a ná kúu máa-de táḡ nuu táka ñayivi kákandija, náva'a ná chi'i-ya cuenta-i ja á n̄i kakéndḡo ndaa-i vasa tú ní kaxit̄i ndúu-i.

¹² Te suni kuu-de táḡ nuu ñayivi ní kaxit̄i ndúu, ko nasu núu ñayivi já n̄in n̄i kaxit̄i ndúu, ch̄i suni ká'jin-i ichi ndíyi táḡ-yo Abraham. Te kákandija-i nátu'un n̄i kándija máa-de onde ná té xit̄i ndúu-ga-de núu.

¹³ Ch̄i nasu siki ley ní keyu'u-yá, ja Abraham x̄i ñayivi kákuu tat̄a-de ni'ñ tá'u ní ñúyivi. Ch̄i sua siki já kéndḡo ndaa-i sá'a tu'un kándija-i kúu ja ní keyu'u-yá.

¹⁴ Ch̄i nú chaḡ káy'i ch̄i ley kákuu chaḡ x̄in tá'u, te kákandija sáni-yó núsáa. Te tu'un n̄i keyu'u-yá naa núu.

¹⁵ Ch̄i kit̄i n̄i-ya núu-í sá'a ley. Ko nuu tú ley ío, tú ñaún tu'un stíví tíñu ío.

¹⁶ Ja yúan, cuenta tu'un kándija-yó kúu ja kéndḡo ndaa-yo, náva'a ná kóo-ún jíin tú'un ío luu in̄i máa-yá, te náva'a ná kéndḡo seguro tu'un n̄i keyu'u-yá nuu táka tat̄a-de. Ko nasu núu máa ñin ñayivi káy'i nda'a ley kúu, ch̄i suni nuu ñayivi kákandija nátu'un n̄i kándija Abraham. Chi chaḡ-ún kúu táḡ táka yóo jiná'an-yó, j̄ito nuu máa-yá.

¹⁷ Nátu'un yóso núu tutu: Róo kuu táḡ nuu kuá'a xáan nación n̄i sá'a-ri, áchí. Te nuu máa-yá n̄i kándija-de. Te máa-yá kúu I'a náschaku táka ndíyi, te kána-ya x̄in táka ndat̄iñu ja té koo-ga, te vaj jáa-ni.

¹⁸ Te máa Abraham, vasa tú ñúkuu in̄i-de núu, ko n̄i ñúkuu in̄i-de. Chi n̄i kándija-de ja jáa-de kuu-de táḡ nuu kuá'a xáan ñúu, nátu'un n̄i ka'an-ya jíin-de: Súan ndea tat̄a-ro. Achí-ya.

¹⁹ Te n̄i'in n̄i kandija-de. Tú ní kuítá-de, ní tú ní sá'a-de cuenta ja á kuayii-de, ch̄i a yani koo-de ñin ciento kuia. Ní tú ní sá'a-de cuenta ja ní ichi ch̄i Sara.

²⁰ Suni súan j̄in tú'un n̄i keyu'u Dios, tú ní j̄ani sik̄i in̄i-de ja má kándija-de núú, ch̄i sua n̄i kandija n̄i'in-ga-de. Te n̄i nakana jaa-ga-de Dios.

²¹ Te seguro xaan ní kandija-de ja kúu sk̄ikuu Dios tu'un n̄i keyu'u-yá.

²² Ja yúan ní ch̄i'i-ya cuenta-de ja á n̄i kendo ndaa-de.

²³ Te nasu máá ñin sik̄i Abraham yóso tutú ja súan n̄i ch̄i'i-ya cuenta-de.

²⁴ Ch̄i suni yóso ja sik̄i yóó, ja ná ch̄i'i-ya cuenta yóó, ñayivi kákandija nuu máá Dios ja ní naschakú-ya Jító'o-yo Jesús.

²⁵ Ch̄i Jesús n̄i j̄i'i-ya ja sik̄i kuáchi-yó. Te n̄i nachaku-ya náva'a ná kendo ndaa-yo.

5

Sik̄i tá'u ní'in ñáyivi kákendo ndaa

¹ A n̄i kákendo ndaa-yo j̄in tú'un kákandija-yó núsáá. Te ja yúan, tú kájito u'u tá'an-yó j̄in Dios n̄i sá'a Jító'o-yo Jesucristo.

² Ch̄i ja sik̄i I'a-ún kákandija-yó, te núña ichi kivi-yó j̄in tú'un luu ío in̄i-ya yá'a. Ch̄i sik̄i yá'a ká'jin n̄i'in-yó te kus̄i in̄i-yo. Ch̄i káñukuu in̄i-yo kivi-yó núú ndi ncháá kánchaa Dios.

³ Te nasu máá ñin sik̄i t̄iñu yá'a, ch̄i suni kús̄i in̄i-yo sik̄i ja kájito-yó túndó'o. Ch̄i a kájini-yo ja túndó'o sá'a ja ío paciencia in̄i-yo.

⁴ Te pacienckia-ún yija-yó sá'a. Te ja ní yija-yó-ún, sá'a ja ñúkuu in̄i-yo.

⁵ Te tu'un ñúkuu in̄i-ún, tú kúka nuu-yo sá'a, ch̄i tu'un n̄i kundá'ú in̄i Dios yóó, n̄i jich̄a nuu kua'an in̄i añú-yo ní sá'a Espíritu Santo ja ní ja'a-ya núu-yo.

⁶ Ch̄i onde ná tú kúu nama-yó máá-yó núú, te máá mí'in kivi te n̄i j̄i'i Cristo ja sik̄i ñáyivi ñáá.

⁷ Ch̄i fuerza-ni kuu kuú ndija ñin cháa sik̄i ñin cháa j̄ika ndaa. Ko sanaa te chundéé in̄i ñin cháa kuu-de ja'a ñin cháa va'a.

⁸ Ko Dios, stá'an-ya núu-yo ndasa kundá'ú in̄i-ya yóó, ch̄i nini kándiso-yó kuáchi te n̄i j̄i'i Cristo ja'a yóó.

⁹ Vina a n̄i kákendo ndaa-yo ní sá'a ñiñi-yá. Núsáá te ví'i-gá kaku-yó núú tú'un kití in̄i Dios sá'a-ya.

¹⁰ Ch̄i nú kájito u'u-yo-yá sáá, te n̄i naketá'an-yó j̄in Dios n̄i sá'a ja ní j̄i'i Se'e-ya, te ja súan, a n̄i naketá'an-yó j̄in-yá, núsáá te ví'i-gá kaku-yó vína ja súan chakú-ya.

¹¹ Te nasu níni máá súan-ni, ch̄i suni kákus̄i in̄i-yo núú Dios sá'a Jító'o-yo Jesucristo. Ch̄i ja sik̄i I'a-ún, te n̄i naketá'an-yó j̄in Dios vina.

Ja ní kenda kue'e kuu-yo

¹² Ja yúan, suni súan nátu'un n̄i kivi kuáchi in̄i ñuyivi ní sá'a máá tú'ún-ni cháa. Te sik̄i kuáchi-ún, te n̄i kivi kue'e kuu-yo. Te súan n̄i jich̄a kue'e kuu-yo-ún, nuú táká ñayivi, ch̄i taká-i n̄i kasá'a-i kuáchi.

¹³ Ch̄i onde ná té koo-ga ley, te n̄i jo kuáchi in̄i ñuyivi. Ko tú ch̄i'i-ya cuenta nuu túu máá ley.

¹⁴ Kue'e kuu-yo-ún, n̄i tá'ú t̄iñu onde kivi ní kii Adam, te onde kivi ní kenda Moisés, vaša onde sik̄i ñáyivi ja tú ní kasá'a-i kuáchi modo n̄i stívi Adam t̄iñu. Ch̄i cháa-ún n̄i kuu muestra I'a cháa.

Ja ní kenda tu'un kuchaku-yo

¹⁵ Ko ta'u ja ní ja'a-ya, nasu ní kii nátu'un máá kuáchi-ún. Ch̄i nú sik̄i t̄iñu n̄i stívi máá tú'ún-ni cháa onde sáá, te n̄i kaji'j̄i kua'a ñáyivi ní sá'a, núsáá te ví'i-gá sá'a tu'un luu ío in̄i Dios j̄in tá'u lúu ja'a máá tú'ún-ni cháa Jesucristo, n̄i kajich̄a nuu nuu kuá'a-í.

¹⁶ Te siñ sá'a kuáchi máá tú'ún-ni cháa-ún, te siñ sá'a ta'u-ya. Ch̄i sik̄i kuáchi máá tú'ún-ni cháa-ún te n̄i nakuxndi-ya-í ja tá'nu ndatu-i. Ko j̄in tá'u-ún, te kii tu'un ja kendo ndaa-i, vaša kua'a-í n̄i kastívi-í t̄iñu.

¹⁷ Te nú máá tú'ún-ni cháa-ún n̄i stívi t̄iñu, te ja yúan ní tá'ú t̄iñu kue'e kuu-yo ní sá'a máá tú'ún-ni cháa-ún, núsáá te ví'i-gá ná tá'ú t̄iñu ñayivi kúchaku, sá'a máá tú'ún-ni cháa Jesucristo. Ch̄i n̄i'in vá'a-i máá tú'ún luu ío in̄i-ya, te suni n̄i'in-í ta'u ja kendo ndaa-i.

¹⁸ Núsáá te nátu'un n̄i nakuxndi-ya sik̄i táká cháa, ch̄i n̄i stívi máá tú'ún-ni cháa-ún t̄iñu, suni súan máá tú'ún-ni cháa n̄i sá'a t̄iñu ndaa, ja yúan te kaku taká cháa te kuchaku-de.

¹⁹ Ch̄i nátu'un tú ní jándatu máá tú'ún-ni cháa, te kua'a xaán cháa n̄i kivi koyo ch̄i kuáchi n̄i sá'a-de. Suni súan n̄i jándatu máá tú'ún-ni cháa, te kua'a xaán cháa kendo ndaa sá'a-ya.

²⁰ Ko ley, ni chaá náva'a ná ndeá-ga kuáchi, ko nuu ní ndeá-ga kuáchi, te ni ndeá-ga tu'un luu ío iní-ya.

²¹ Chi nátu'un ni tá'ú tíñu kuáchi ja kóo kue'e kuu-yo, suni súan ná tá'ú tíñu tu'un luu ío iní-ya jíin tíñu ndaa náva'a kuchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Jesucristo.

6

Ja tuká chakú-yo chí kuáchi

¹ Ndasa ka'an-yo núsáá. Kukuu-ni-yo jíin kuáchi náva'a ná kuá'nu-ga tu'un luu ío iní-ya náún.

² Ma kúu kuti, chi yóo ni kaji'i-yo, ni kákenda-yo chí kuáchi. Te naja káka kuu-ga-yo jíin kuáchi núsáá.

³ Á tú kájuku'un iní-ro ja táka yóo ja ní kajanducha-yo chí Cristo Jesús, suni ni kajanducha-yo chí tu'un ni jíi-ya.

⁴ Chi ni kayuji ta'an-yo jíin-ya ja ní jíi-ya, chi ni kajanducha-yo chí tu'un ni jíi-ya. Te ni nachaku Cristo ma'ñú ndíyi ni sá'a tu'un luu máa Táa-ya, náva'a yóo, suni súan kuu kaka kuu jáá-yo.

⁵ Chi nú ñn núu-ni ni kánduu-yo jíin-ya jíin nátu'un ni jíi-ya, suni súan nduu-yo jíin-ya jíin nátu'un ni nachaku-ya.

⁶ Tu'un yá'a a kájiní-yo, chi chaá tú'ú ja kándeé iní-yo, ñn núu-ni ni jíi-de jika cruz jíin máa Cristo, náva'a ná náa yiki kúñu ja ndiso kuáchi, náva'a ma kuátíñu sáni-ga-yo núu kuáchi.

⁷ Chi chaá ja á ni jíi, a ni kenda-de iní nda'a kuáchi.

⁸ Te nú ni jíi-yo jíin Cristo, a kákandíja-yo ja súni súan nachaku-yo jíin-ya.

⁹ Chi a kájiní-yo ja Cristo ni nachaku-ya má'ñú ndíyi, te ma kúu kuti-gá-ya. Chi kue'e kuu-yo, tuká tñn so'o-ya.

¹⁰ Te ja súan ni jíi-ya chí kuáchi, ni jíi-ya ñn jínu-ni. Ko ja vína chakú-ya, chí Dios chakú-ya.

¹¹ Suni súan róo jíin'an-ró, ná sá'a-ró cuenta ja á ni kaji'i ndíja-ró chí kuáchi, ko a káichaku-ro chí Dios ni sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

Ja tuká tñn kuáchi so'o-yo

¹² Núsáá te ma kuá'a-ró tú'un ja tá'ú tíñu-ga kuáchi nuu yiki kúñu-ró ja kúu. Chi kuni kuáchi-ún ja kuándatu-ro núu sá'a-ró táka tíñu ndío iní yiki kúñu-ró.

¹³ Ni ma sokó-ro táka pedazo yiki kúñu-ró núu kuáchi ja sá'a tíñu ñáá, chí sua sá'a-ró cuenta ja ní kanachaku-ro má'ñú ndíyi, te ná kuá'a-ró máa-ró núu Dios. Te taká pedazo yiki kúñu-ró ná kuá'a-ró núu-ya ja sá'a-ya tíñu ndaa jíin.

¹⁴ Chi kuáchi, ma kúu tá'ú-ga tíñu nuu-ro, chí tuká káyí'i-ró ndá'a ley, chí sua káyí'i-ró ndá'a tú'un luu ío iní-ya.

¹⁵ Ndasa kuu núsáá, kukuu-yo sá'a-yo kuáchi, chí tuká káyí'i-yo ndá'a ley, chí sua káyí'i-yo ndá'a tú'un luu ío iní-ya náún. Ma kúu kuti.

¹⁶ Á tú kájiní-ro ja nú kajandatu-ro núu ñn chaá, mozo-de kákuu-ró, chi ni kaja'a-ró máa-ró núu-dé náva'a kuu-ró mozo-de kuándatu-ro núu-dé. Suni súan nú kuándatu-ro núu kuáchi, te kuu-ro. Xí nú kuándatu-ro núu-ya, te kendo ndaa-ro.

¹⁷ Ko ná kúta'u-yo núu Dios, chí vasa ni kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko vína chí onde jíin iní jíin añu-ro ní kajandatu-ro núu tú'un, ná modo ni kajatá'ú-ró.

¹⁸ Te vína a ni kenda koyo-ró iní nda'a kuáchi. Te ni kánduu-ró mozo nuu táka tíñu ndaa.

¹⁹ Nátu'un káka'an ñayivi yúkú, súan ká'an-ri jíin-ró. Chi tú yachi xini-ro. Chi nátu'un sáa, ni ja'a-ró táka pedazo yiki kúñu-ró núu tíñu chá'an jíin núu tíñu ñáa ja ní kaa ñáa-ga sá'a, suni súan vína ná kuá'a-ró táka pedazo yiki kúñu-ró núu tíñu ndaa, náva'a kenda tíñu ndoo.

²⁰ Chi ná ni kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko siki tíñu ndaa tú ní kákuu-ró mozo.

²¹ Naún ní ja'a taká tíñu-ún nuu-ro, chí vína kákuka nuu-ro sá'a-ún. Chi nú kukuu-yo jíin-ún te kuu-yo.

²² Ko vína a ni kenda koyo-ró iní nda'a kuáchi. Te ni kánduu-ró mozo Dios. Te a ni kándundoo-ró ní sá'a-ya, te onde sandí'i-na te kuchaku-ro ní káni.

²³ Chi ya'u-yo ja kuá'a kuáchi nuu-yo kúu ja kúu-yo. Ko ñn ta'u-yo ja kuá'a Dios nuu-yo kúu ja kúchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

7

Modo ja tñn ley so'o ñayivi

¹ Nání, xí tú kájuku'un iní-ro ja tñn ley so'o ñn chaá nú nini chakú-de náún. Ká'an-ri jíin cháa kájiní ndasa ká'an ley.

² Chì ña'an ní tãnda'a, yí'i-ña ndá'a yíi-ña sá'a ley, ko nú a ñi jì'jì yii-ñá, a ñi kenda-ña chí ley cuenta yii-ñá.

³ Ja yúán, nú chakú yii-ñá, te ketá'an-ña jíin ingá cháa, te kunání-ña ñá'an ísíki ncháa yii nú súan. Ko nú a ñi jì'jì yii-ñá, a ñi kenda-ña chí ley-ún. Te vasa ná kétá'an-ña jíin ingá cháa, nasu ísíki ncháa-ña yii-ñá.

⁴ Suni súan róó jíná'an-ró, ñāni mání, a ñi kaji'j-ro núu ley ja súan ñi jì'jì yiki kúñu Cristo, návā'a ná náketá'an-ró jíin ingá, ja kúu máá l'a ja ní nachakú ma'ñú ndi'yi, návā'a kuu sá'a-yó táká tiñu va'a kuní Dios.

⁵ Chì ná ñi kajika-yó jíin modo kákúu inì ñayivi, te ñi ndukanda taká ja ndío inì-yo jíin kuáchi ñi sá'a ley. Te ñi kasátiñu-ún inì pedazo yiki kúñu-yó, te ñi sá'a taká tiñu ja kúu-yo jíin núu.

⁶ Ko vina ñi kenda koyo-yó inì nda'a ley, te ñi kaji'j-yo núu ja jasú-yó-ún. Te ja yúán kájatíñu jáá-yó jíin máá Espiritu, nasu jíin tutú aná'an.

⁷ Ndasa ka'an-yo núsáá, ley kúu kuáchi náún. Ma kúu kuti. Ko ja máá-rí, ma kuní-rí ja ío kuáchi nú tú ley núu. Te suni ma kuní-rí ja ío tu'un ndío inì nú tú ní ká'an ley jíin-rí: Ma ndío inì-ro, áchí.

⁸ Te jíin ley ñi jikín nuu kuáchi jíin-rí, te ñi skú inì-rí ñi ndío inì-rí taká tiñu kuní. Chì nú tú ley, te a ñi jì'jì kuáchi nú súan.

⁹ Te ruu, tú ní jiní-rí ley, te ñi ichaku-rí sáá. Ko nuu ní chaá tu'un tá'ú tiñu, yúan-na te ñi nachakú kuáchi, te ruu ñi jì'jì-rí.

¹⁰ Te ley chì kuchakú-yo jíin núu, ko ñi jiní-rí ja kuní kuu-rí jíin.

¹¹ Te jíin tú'un tá'ú tiñu, ñi jikín nuu kuáchi jíin-rí, te ñi xndá'ú ruu, te ñi ja'ni rúu.

¹² Ja yúán ío ndoo ndija máá ley. Te tu'un tá'ú tiñu, suni ío ndoo, ío va'a, te ío ndaa.

Ndasa kájatá'an ley yúkú jíin ley máá-yá

¹³ Te ja ío va'a yúan, ñi ja'ni rúu náún. Túu, chì sua máá kuáchi, jíin máá ley ja ío va'a ñi ja'ni rúu, návā'a ná kuní-yo ja kuáchi ndíso ndija kuáchi, te kaa xa'an-gá kuáchi síki kuáchi sá'a tu'un tá'ú tiñu.

¹⁴ Chì kájinì-yo ja ley jìka cuenta Espiritu, ko ruu, chì chaá yúkú kúu-rí. Te ñi jaan kuáchi ruu, te jándatu-rí nuu.

¹⁵ Chì tiñu sá'a-rí, tú júku'un inì-rí jíin, ni tú sá'a-rí ja kuní-rí, chì sasua sá'a-rí ja kití inì-rí jito-rí-ún.

¹⁶ Te nú sá'a-rí ja tú kuní-rí-ún, yúan-na te játu'ún-rí ja ío va'a ley.

¹⁷ Ja yúán, vina nasu rúu kúu ja sá'a tiñu-ún, chì kuáchi ja ncháá inì-rí kúu ja sá'a.

¹⁸ Te a jiní-rí ja iní-rí, ja kuní ka'an inì añú máá-rí, tú ncháá tiñu va'a, chì kúu inì-rí sá'a-rí tiñu va'a, ko tú kúndéé-rí sá'a-rí.

¹⁹ Chì tú sá'a-rí tiñu va'a ja kúu inì-rí sá'a-rí, ko tiñu ñáá ja tú kuní-rí sá'a-rí-ún, sa yuán sá'a-rí.

²⁰ Te nú sá'a-rí tiñu ja tú játa'an inì-rí, nasu rúu sá'a yuán, chì kuáchi ja ncháá inì-rí kúu ja sá'a.

²¹ Jiní-rí ingá ley ya'a núsáá: Vasa kúu inì-rí sá'a-rí tiñu va'a, sasua ncháá tiñu ñáá inì-rí.

²² Chì kúsij iní-rí jíin ley Dios onde jíin iní jíin añú-rí.

²³ Ko jiní-rí nuu ingá ley ja jìka inì taká pedazo yiki kúñu-rí, kájatá'an jíin ley ja jìka jíin ja jini tuní-rí, te nátu'un preso skívi ruu inì nda'a ley ndíso kuáchi ja ncháá inì pedazo yiki kúñu-rí.

²⁴ Naka ndá'ú chaá kúu-rí. Ndéja náma ruu chìi modo máá-rí ya'a ja kúu núsáá.

²⁵ Ná kúta'u-rí nuu Dios sá'a máá Jító'e-yo Jesucristo. Núsáá te játiñu-rí nuu ley Dios jíin ja jini tuní-rí, ko nuu ley kuáchi, chì jíin modo máá-rí játiñu-rí.

8

Modo jìka-yó jíin máá Espiritu

¹ Núsáá te vina ma náku-xndí kuti-yá síki ñayivi káyí'i nda'a Cristo, chì tuká kájika-i nátu'un kuní modo máá-i, chì sua kájika-i nátu'un kuní máá Espiritu.

² Chì ley ja ká'an Espiritu, onde jíin Cristo Jesús sá'a ja chakú-yo. Yuán ní nama ruu inì nda'a ley ja ndíso kuáchi jíin ja ndíso kue'e kuu-yo.

³ Chì tiñu ja tú ní kúu sá'a ley síki ja víta inì ñayivi, te ñi sá'a Dios, chì ñi táji-yá Se'e-ya ní kii nátu'un kándaá máá-yó, návā'a kundiso-ya kuáchi. Te ñi nakú-xndí-ya síki kuáchi ja ndíso ñayivi.

⁴ Návā'a ná skíkuu-yó táká tiñu tá'ú ley sá'a-ya, jíin yóó ja tú kájika-yó nátu'un kuní máá modo ñayivi, chì kájika-yó nátu'un kuní máá Espiritu.

⁵ Chi ñayivi kájika nátu'un kuní máa modo máa-i, ja kúu modo máa-i kájítú iní-i jíin. Ko ñayivi kájika nátu'un kuní máa Espíritu, ja kúu tínu Espíritu kájítú iní-i jíin.

⁶ Chj nú kájani iní-yo nátu'un kuní modo ñayivi, te kuu-yo. Ko nú kájani iní-yo nátu'un kuní máa Espíritu, te kuchaku-yo jíin tú'un kuaká'nu iní.

⁷ Ñayivi jáni iní-i sikí modo máa-i, chj jito u'ú-i Dios, chj tú jándatu-i nuu ley Dios. Te ni ma kúu kuandatu-i.

⁸ Tú kúu kusij iní Dios sá'a ñayivi kájika jíin modo máa-i.

⁹ Ko róo tuká kájika-ró jíin modo máa-ró, chj jíin Espíritu kájika-ró, te nú ncháa ndija Espíritu Dios iní-ro. Te nú in ñayivi tú ndiso-i Espíritu máa Cristo, nasu iní nda'a-yá yí'i-i.

¹⁰ Ko nú ncháa Cristo iní-ro, te vasa sikí kuachi a nī jī'ī yiki kúñu-ró, ko chakú añu-ro sikí tínu ndaa.

¹¹ Ko nú iní-ro jíin'an-ró ncháa Espíritu máa Dios, I'a nī naschakú Jesús ma'ñū ndíyi, te suni súan jíin Espíritu-ya já ncháa iní-ro te nachaku yiki kúñu-ró ja kúu-ún sá'a Dios ja ní naschakú-ya Cristo Jesús ma'ñū ndíyi.

¹² Ñāni, cháa káitay kákuu-yó núsáá. Ko nasu núu modo máa-yó, ja káka-yó nátu'un kúu iní máa-yó.

¹³ Chj nú kájika-ró nátu'un kuní modo máa-ró, te kuu-ro nú súan. Ko nú jíin Espíritu xnáa-ro táka tínu ja sá'a-ró jíin modo máa-ró, te kuchaku-ro.

¹⁴ Chi taká ñayivi já káyoxnúu Espíritu Dios nuu-í, ñayivi yúan kákuu se'e Dios.

¹⁵ Chj nasu nátu'un mozo ní sá'a-ya róó ja yú'ú-ro ingá jinu, chj ní nduu-ró nátu'un se'e-ya. Te ja yúan kákana ndá'ú-yo: Abba, ja kuní ka'an: Aj Tātā māni.

¹⁶ Chj suni máa Espíritu ká'an ndaa ta'an jíin añu-yo já kákuu-yó sé'e Dios.

¹⁷ Te nú se'e-ya kákuu-yó, suni cháa ni'in tá'ú kákuu-yó, cháa ni'in tá'ú núu Dios kákuu-yó. Te ni'in ká'nu-yó tá'ú-yo jíin Cristo. Te nú súan kuandéé iní yo ndó'o ta'an-yo jíin-yá, náva'a suni nduñá'nu luu ta'an-yo jíin-yá.

Ja kóo kivi kuánchaq tundó'o ñuyivi

¹⁸ Chj jáni iní-ri ja táka tundó'o kándo'o-yó vina, ni ma jáni tá'an kuti jíin tú'un nduñá'nu luu-yó já kenda kuee-ga, te kuní ndijin-yo núu.

¹⁹ Chi taká ja ní sá'a-ya, káñukuu iní onde kenda ndijin taká se'e Dios.

²⁰ Chi taká ja ní sá'a-ya, nī kivi sáni iní nda'a tú'un té'yu, ko nasu já kákuu máa, chj súan nī jata'an iní máa I'a nī sá'a. Te káñukuu iní.

²¹ Chj in kivi, te taká ja ní sá'a-ya-ún, kenda iní nda'a tú'un té'yu, te kaka kuu ndicha-na jíin tú'un luu nátu'un taká se'e Dios.

²² Chj kájiní-yo já taká ja ní sá'a-ya-ún, in ká'nu-ni kátana, te kájito tundó'o onde vina.

²³ Te nasu máa in ja ní sá'a-ya-ún, chj suni onde yóó, ja ní kejá'a sátiñu Espíritu iní-yo, te suni kátana-yó jíin iní máa-yó, káindatu-yó já náki'in sé'é-yá yóó. Yúan kúu ja náma-ya yiki kúñu-yó.

²⁴ Chj káñukuu iní-yo te a nī kakaku-yó. Te nú ndijin kándé'é-yó núu in ja káñukuu iní-yo, nasu já káñukuu iní-yo kúu. Chj nú in ja á kájiní-i nuu kúu, ndé ñayivi káñukuu-ga iní núsáá.

²⁵ Ko nú ja tú kájiní-yo núu kúu, káñukuu iní-yo. Yúan-na te jíin paciencia káindatu-yó-ún.

²⁶ Suni súan chindéé tá'an Espíritu jíin-yó já vítá iní-yo, chj tú kájiní-yo kakán ta'ú-yo nátu'un kánúu kakán ta'ú-yo, ko suni máa Espíritu kúu ja jikán ta'ú já'a-yo, te tána jíin, te tú ni'in tú'un ka'an jíin.

²⁷ Ko máa I'a jito nchaq vii iní añu-yo, jini-ya ndasa jáni iní Espíritu. Chj máa Espíritu, jikán ta'ú já'a táka ñayivi ndóo nátu'un kuní máa Dios.

Ja má kúu kuanchaq-i yóó iní nda'a Cristo

²⁸ Te a kájiní-yo já taká ja tá'an ñayivi, kendoo va'a-ga-i jíin sá'a-ya, nuu ñayivi já kákumani-í jíin-yá, ja ní kana-ya xiní-i nátu'un nī jata'an iní-ya.

²⁹ Chi taká ñayivi, jíin tiempo a nī jiní-ya núu-í. Suni nī teta'an-ya-í ja ná kóo-i nátu'un káa Se'e-ya, náva'a ná kúu Jesús ñani núu vásá sáva-ga ñani.

³⁰ Te máa ñayivi ní teta'an-ya-ún, suni nī kana-ya xiní-í, te ñayivi ní kana-ya xiní-ún, suni nī kakendoo ndaa-i nī sá'a-ya. Te ñayivi ní kakendoo ndaa-ún, suni nī nduñá'nu luu-i nī sá'a-ya.

³¹ Te naún káka'an-yo sikí tú'un yá'a núsáá. Chj nú Dios ká'an-ya já'a-yo, te ndéja kúu ka'an sikí-yo núsáá.

³² Chj máa-yá, tú ní sásá'an-yá Se'e-ya, chj sua nī ja'a-ya-í ja sikí taká-yo. Te naja má kuá'a-ya táka ndatíñu nuu-yo onde jíin Sé'e-ya núsáá.

³³ Ndéja kúu kakán kuachi sikí ñayivi ní kaji Dios núsáá. Máa Dios kúu I'a skéndoo ndaa yóó.

³⁴ Ndéja nákuḡndíi sikí-yo. Máá Cristo kúu l'á nǝ jǝ'í, te suni nǝ nachaku-yá má'ñú ndíyi, te vǝna kánchaa-yá íchi ndává'a Dios, te suni l'á-ún ká'an-yá já'a-yo.

³⁵ Ndéja kúu kuanchaa yóo nuu tú'un nǝ kundá'ú inǝ Cristo yóo núsáá. Á tǝndó'o, xǝ já ndúkuí'a inǝ-yo, xǝ já kájika jǝnu-yó, xǝ tamá, xǝ já kájika víchǝ-yó, xǝ já káyu'ú-yo, xǝ yuchǝ náún.

³⁶ Nátu'un yóso núu tutú: Já sikǝ ní kúu já kájǝ'í-ná ndita'an kǝvǝ, te nátu'un riǝ kǝti kúu, kájani inǝ-i kájito-i náá, áchǝ.

³⁷ Ko tú súan, chǝ sua nǝ kundéé-ga-yo jíin tákǝ tu'un yá'a nǝ sá'a máá l'á-ún já ní kundá'ú inǝ-yá yóo.

³⁸ Chǝ jáni ndija inǝ-rǝ já ní kue'e kuu-yo, ni tu'un já chakú-yo, ni ndajá'a máá-ún, ni já kákuñá'nu, ni já kátá'ú tíñu, ni já vǝna, ni já yúchaan,

³⁹ ni nuu súkún, ni nuu kúnú, ni ñn ndatíñu já ní sá'a-yá, má kúu kutǝ kuánchaa yóo nuu tú'un já máá Dios jíin Jito'o-yo Cristo Jesús, nǝ kundá'ú inǝ-yá yóo.

9

Tu'un ñayivi Israel

¹ Ká'an ndaa-rǝ tu'un Cristo, tú xndá'ú-rǝ, chǝ súan ká'an ndaa-rǝ jíini-rǝ inǝ añú-rǝ jíin Espǝritu Santo.

² Chǝ ndúkuí'a xaan inǝ-rǝ, te nene tá'u'u inǝ añú-rǝ.

³ Chǝ suni kunǝ máá-rǝ kuxio-rǝ nuu Cristo, te ná náa-rǝ núu, já sikǝ ñanǝ-rǝ já kúu tá'an-rǝ já ñn-nǝ níñǝ, ñn-nǝ kuñu, kákuu-rǝ jíin.

⁴ Te cháa Israel kákuu-de. Máá-de kákuu cháa naki'in sé'é-yá, jíin já ndúñá'nu-de, jíin já ní sá'a-yá contrato jíin-de, jíin já ní já'a-yá ley nuu-dé, jíin já chíñú'ún-de máá-yá, jíin tú'un nǝ keyu'u-yá nuu-dé.

⁵ Te chíi tatá cháa-ún, nǝ kakenda ndíyi táa-yo. Te suni chíi tatá yúan, nǝ kenda níñǝ, kuñu Cristo. Te tákǝ ndatíñu yǝ'í nda'a Dios. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuíá. Amén.

⁶ Ko nasu já ní tivǝ tu'un Dios, chǝ nasu tákǝ ñayivi já kákuu tatá Israel kúu máá cháa Israel.

⁷ Te suni vasa tatá Abraham kákuu-i, ko nasu ndǝ'í-i kákuu se'e-de. Chǝ sua ká'an: Chǝ Isaac koo já kunánǝ-i tatá-ro, áchǝ.

⁸ Yúan kunǝ ka'an, nasu já kákuu se'e yiki kúñu kákuu se'e Dios, chǝ sua se'e já ní keyu'u-yá-ún. Chí'i-yá cuenta-i já kákuu ndija-i tatá-ún.

⁹ Chí yá'á kúu tu'un nǝ keyu'u-yá: Sunǝ kǝvǝ yá'a jíinu kuíá, te cháa-rǝ, te koo ñn se'e yǝ Sara, áchǝ.

¹⁰ Te suni ío ingá tu'un, chǝ suni nǝ ní'n sé'e Rebeca. Uu se'e yǝ ní sá'a ñn-nǝ cháa, já kúu ndíyi táa-yo Isaac.

¹¹ Te onde ná té kaku-ga-i jíin'an-i, ni té kunǝ-ga-i sá'a-i já vǝ'a já ú'u, návǝ'a kendoo nǝ'in tu'un, nǝ kǝjǝ ñúkuún Dios máá-i. Chǝ nasu jíin tíñu sá'a-i, chǝ sikǝ já ní kana-yá xinǝ-í.

¹² Chí nǝ ka'an-yá jíin-ña: Já ñá'nu kuatíñu nuu já súchǝ, áchǝ-yá.

¹³ Nátu'un yóso núu tutú: Nǝ kumanǝ-rǝ jíin Jacob, te nǝ kǝti inǝ-rǝ nuu Esau, áchǝ.

¹⁴ Ndasaa ka'an-yo núsáá. Á sá'a Dios tíñu já tú ío ndaa náún. Má kúu kutǝ.

¹⁵ Chí nǝ ka'an máá-yá jíin Moisés: Ndéja kunǝ-rǝ kundá'ú inǝ-rǝ te kundá'ú inǝ-rǝ, te ndéja kunǝ-rǝ kukuí'a inǝ-rǝ jíin te kukuí'a inǝ-rǝ jíin, áchǝ-yá.

¹⁶ Núsáá te tú kée tíñu sá'a ní cháa kunǝ, ni cháa jiku jíin, chǝ máá Dios kúu l'á kúndá'ú inǝ-yá.

¹⁷ Chǝ áchǝ tutú íi jíin rey Faraón: Já yúan ní jani-rǝ róo návǝ'a ná kuichá tu'un sǝ'ví-rǝ kǝ'ín ní ñúyivi, te kunǝ ndíjin-i ndasaa káa fuerza-rǝ já kúkuu-rǝ jíin-ró, áchǝ.

¹⁸ Núsáá, te nú ndéja kunǝ-yá, te kúndá'ú inǝ-yá, te nú ndéja kunǝ-yá, te sándava-yá inǝ.

¹⁹ Sanaa te ka'an-ro jíin-rǝ: Naja jikán-ga-yá kuáchi núsáá, chǝ ndé cháa kuu kasu nuu-yá ndasaa játa'an inǝ-yá, achǝ-ro.

²⁰ Chǝ sua ka'an-rǝ jíin-ró: Te róo, ndé cháa kúu-ró já státá'an-ró jíin Dios. Á kuu ka'an kǝsi ñu'un jíin máá cháa nǝ sá'a-ún: Naja ní sá'a-ró úu, achǝ.

²¹ Te cháa sá'a-ún, ío derecho-de já sá'a-de ñn kǝsi ku'un ndatíñu luu, te ingá kǝsi ku'un ndatíñu chá'an xǝ túu.

²² Te nú kunǝ Dios stá'an-yá núu-í ndasaa káa tu'un kǝti inǝ máá-yá, návǝ'a kunǝ-i nǝ fuerza ndiso-yá, te nú já yúan jíin paciencia tú ní xndǝ'í yachǝ-yá ñayivi-ún, cuenta kǝsi já á yani naa ñúkuún máá, te naja tú játu'ún-ró nú súan.

²³ Te súan sá'a-yá, chǝ kunǝ-yá kuichá tu'un ndasaa sá'a-yá kuá'a tíñu luu xaan núu ñayivi já ní sávǝ'a-yá-í, nátu'un jíin kǝsi, súan ná kéndoo luu-i jíin-yá.

²⁴ Ñayivi yúan kákuu yóó ja ní kana-ya xiní-yo. Chì nasu máá ìn ñayivi judío ní kána-ya xiní, chì suni nì kana-ya xiní ñayivi sìn naciòn.

²⁵ Suni súan nátu'un ká'an nuu tutú Oseas: Ñayivi já ná tú ní kúu ñayivi máá-rí-ún núú, skúnání-rí-i ñayivi máá-rí vina. Te ña'an já tú ní kúmani-rí jíin-ña núú, skúnání-rí-ña ñá'an já mani-rí jíin vina. Achí.

²⁶ Yúan-na te nuu ní ka'an-ya: Nasu róó kákuu ñayivi máá-rí, áchí-ya, tu'un ñuu yúan ka'an-i: Ñayivi yúan se'e Dios I'a chakú kákuu-i.

²⁷ Suni súan nì kana jaa Isaias tu'un ñayivi Israel: Vasa nándeá se'e ñuu Israel nátu'un ñiti káa yu'u mar, ko ìn tíin-ni-i kaku,

²⁸ chì máá Tatá Dios síjínu-ya tínu sá'a-ya já ndóna-ya sikì ñúyivi, te yachì sánda-ya.

²⁹ Nátu'un nì ka'an Isaias onde sáa: Te nú máá Tatá I'a tíin so'o taká soldado, nú tú ní skéndo-ya yakú-ga tata nuu-yo núú, te nátu'un ñayivi ñuu Sodoma jíin ñayivi ñuu Gomorra, súan kuu-yó te súan ta'an-yo núú. Achí.

³⁰ Ndasa ka'an-yo núsáa. Ñayivi sìn naciòn, tú ní kándúkú-i tínu ndaa, ko nì kákendoo ndaa-i, chì sikì já ní káandíja-i, yuán ní kákendoo ndaa-i.

³¹ Te ñayivi Israel, nì kándúkú-i ja kéndoo ndaa-i jíin ley, ko tú ní skíkúu kuti-i jíin máá ley.

³² Te naja. Chì nì kándúkú sáni-i, nasu jíin tú'un kándíja, chì sasua jíin táká tínu tá'ú ley. Ja yuán ní kajúngoyo-i sikì máá yúu xín tínu skáchi'i xinì já'a-i.

³³ Nátu'un yóso núú tutú: Nde'é, chì onde Sion kaitú-rí máá yúu xín tínu skáchi'i xinì já'a-i, te suni jungoyo-i sá'a yuu-ún. Te ñayivi kándíja nuu yúu-ún, ma kúka nuu-i, chì máá-yá kúu, áchí.

10

¹ Ñáni, kúu ndija inì añú-rì, te jikán ta'u-rí nuu Dios ja'a ñayivi Israel, náva'a kaku-i jíiná'an-i.

² Chì ruu, a jiní ndaa-rì ja bueno kákuu inì-i kájito-i Dios, ko tú kákunda-ya inì-i jíin.

³ Chì tú kájuku'un inì-i ndasa kéndoo ndaa-i sá'a Dios, te kándúkú-i ja kéndoo ndaa-i sá'a máa-i. Te ja yuán tú kájandatu-i nuu íchi ndaa Dios.

⁴ Chì jíin Cristo te nì jukuinì tu'un ká'an ley, náva'a kéndoo ndaa taká ñayivi kándíja.

⁵ Chì nì ka'an Moisés ja nú ìn chaá skíkúu tínu ndaa ká'an ley, te kuchaku-de jíin.

⁶ Ko tu'un kéndoo ndaa, kenda chíi tu'un kándíja-yó, te ká'an súan: Ma káni inì añú-ro: Nde chaá kaa ki'in andívi núsáa, áchí. Yuán kuni ká'an, ja xnúu-de Cristo onde nuu ñú'un.

⁷ Ni ma káni inì-ro: Nde chaá kuun-de ki'in-de inì tunchi núsáa, áchí. Yuán kuni ká'an, ja xndaa-de Cristo ma ñú ndívi.

⁸ Ko ndasa ká'an tu'un-ún: Yani jíin-ró ío tu'un ka'an-ro, inì yu'u-ro te inì añú-ro ío, áchí. Yuán kúu tu'un káandíja-yó, te yuán kúu tu'un kájani-ró.

⁹ Chì nú játú-ún-ró onde jíin yú-u-ro já Jító'o-ro kúu Jesús, te nú onde jíin inì jíin añú-ro kándíja-ró já ní nachaku Jesús ma ñú ndívi nì sá'a Dios, yúan-na te kaku-ró.

Kánúu káni-yó tu'un-ya ná kándíja-i

¹⁰ Chì jíin inì jíin añú-yo kándíja-yó-yá náva'a kéndoo ndaa-yo. Ko jíin yú-u-yo kuátú-ún-yó-yá náva'a kaku-yó.

¹¹ Chì tutu ìi ká'an: Taká ñayivi kándíja-i nuu-yá, ma kéndoo kuti-i tuká nuu, áchí.

¹² Chì tú ká'io sìn ñayivi griego jíin ñayivi judío, chì suni ìn-ni máá Jító'o-yo tíin so'o taká-i. Te kúndá'ú xaan inì-ya ñayivi káka'an nda'ú jíin-yá.

¹³ Chì taká ñayivi káka'an nda'ú jíin máá Jító'o-yo onde jíin sí'ví-yá, kaku-i.

¹⁴ Ndasa ka'an nda'ú-i jíin-yá te nú tú káandíja-i-ya. Te ndasa kándíja-i-ya te nú tú jíin so'o-i tu'un-ya. Te ndasa kuni so'o-i te nú tú nauin kani tu'un-ya núú-i.

¹⁵ Te ndasa kani-i tu'un-ya te nú tú táji-yá-i ki'in-i. Nátu'un yóso núú tutú: Xáan luu kándaa ja'a ñayivi kájani tu'un kuaká'nu inì, jíin já'a ñayivi kájani tu'un va'a tu'un luu.

¹⁶ Ko nasu táká-i káchu'un inì-i ja ká'an tu'un va'a, chì nì ka'an Isaias: Táta, ndé ñayivi kándíja tu'un kájani-ná vii, áchí-de.

¹⁷ Núsáa te kuu kándíja-i onde nú kuni so'o-i, te kuu kuni so'o-i onde nú koo ja káni tu'un Dios.

¹⁸ Ko ruu ká'an-rì: Á tú ní kájini so'o-i. Jandaa nì kájini so'o-i, chì ká'an: Ní ñúyivi ní kenda tu'un-i te onde nuu ndí-i-ña ñuyivi ní jicha tu'un-i, áchí.

¹⁹ Ko ruu ká'an-rì: Á tú ní kájuku'un inì ñayivi Israel tu'un yá'a. Xnáñúú-ga nì ka'an Moisés: Ná kúkuñi-ro sá'a-rì jíin ingá naciòn ja násu ñuu máá-rí kúu, te jíin ìn naciòn ñáa skitì inì-rì róó, áchí-de.

²⁰ Suni Isaiás n̄i chundéé iní-de n̄i ka'an-de: Ñáyivi já tú ní kánandúkú rúu, a n̄i jin̄i-i ruu. Te ñáyivi já tú ní kájika tu'un rúu, n̄i stá'an ndijin-r̄i máá-r̄i nuu-í, áchí-de.

²¹ Ko sik̄i ñáyivi Israel ká'an: Ncháka ncháa, n̄i jata ñaa-r̄i nda'a-r̄i nuu ñáyivi tú jándatu, jín nuu ñáyivi ní'in in̄i, áchí-ya.

11

Ja ío ñin t̄in-ga ñáyivi Israel

¹ Núsáa te ká'an-r̄i: A n̄i kiñi'in Dios ñáyivi máá-ya náún. M̄a kúu kuti. Ch̄i ruu, suni cháa Israel kúu-r̄i, tata Abraham kúu-r̄i, tá'an tata Benjamín kúu-r̄i.

² Tú ní kiñi'in Dios ñáyivi máá-ya já a n̄i jin̄i-ya nuu-í jín tiempo x̄i tú kájin̄i-ro tutú ñi ndasa ká'an tu'un Elías, ndasa n̄i ka'an nda'u-de jín Dios sik̄i ñáyivi Israel:

³ Táta, n̄i kaja'ni-í cháa kájan̄i tu'un-ní, te n̄i kajacha-i altar-ní. Te náá, máá ñin-na-ná n̄i kendoo. Te vina, káchindik̄in-i náá, ka'ni-í náá kákuni-i, áchí-de.

⁴ Ko yúan-na te ndasa ní xndió káni Dios tu'un nuu-dé núsáa: A ñáva'a ná'in-r̄i vasté usiá mil ñáyivi káchin̄i'ún rúu, te ñáyivi-ún tú kájukuiñi j̄iti kúti-í nuu ndosó Baal, áchí-ya.

⁵ Te suni súan vina, ch̄i ío ñin t̄in-ga, te jín tu'un luu ío in̄i-ya ní kaji-ya-ún.

⁶ Te nú sik̄i tu'un luu ío in̄i-ya kúu, te nasu ní ní'in-í jín t̄in̄u n̄i sá'a-í núsáa. Ch̄i nú súan, te n̄i j̄ita tu'un luu ío in̄i-ya núu.

⁷ Naún káka'an-r̄i núsáa. Ja ní kándúkú ñáyivi Israel, tú ní kákundéé-i ní'in-í. Ko n̄i kákundéé ñáyivi ní kaji-ya-ún, n̄i kani'in-í. Te sava-ga-í n̄i kandun̄i'in in̄i-í.

⁸ Natu'un yóso n̄iú tutú: Nuu-í n̄i ja'a Dios ñin x̄in̄i já tú j̄uku'un kuti in̄i, jín ndúchi já tú kun̄i kuti, jín só'o ja tú kuni so'o kuti ondé vina, áchí.

⁹ Te n̄i ka'an David: Viko kásá'a-í, ná kúu natu'un ñin xeyu, ñin ja t̄in yátá-ún-í, ñin tunchi, ñin nuu ní'in-í ya'u-í.

¹⁰ Te nduchi-í, ná kúñaa náva'a m̄a kúu nde'é-í jín, te ná kóo t̄i'í-í ní káni, áchí-de.

¹¹ Núsáa te ruu ká'an-r̄i: N̄i kandua-í, te n̄i kajita ñi-í náún. M̄a kúu kuti. Ch̄i sua n̄i kakaku ñáyivi s̄in̄i nación ja súan n̄i kasáña'mu ñáyivi Israel, náva'a ná kúkuíñi máá Israel jín'an.

¹² N̄i kasáña'mu Israel, te ja yúan ní ndukúká ñúyivi. N̄i kajita Israel, te ja yúan ní ndukúká ñáyivi s̄in̄i nación. Naga n̄i kuu ja xáán ndatu t̄in̄u koo ondé kivi ná náki'in sé'é-ya taká Israel núsáa.

¹³ Ch̄i jín róo ñáyivi s̄in̄i nación ká'an-r̄i, ch̄i ruu suni cháa skáka tu'un nuu cháa s̄in̄i nación kúu-r̄i, te j̄in̄u'ún ká'an-r̄i sik̄i t̄in̄u sá'a-r̄i,

¹⁴ náva'a ná kúkuíñi tá'an-r̄i sá'a-r̄i, te kaku sava-de sá'a-r̄i.

¹⁵ Ch̄i nú n̄i kiñi'in-ya Israel, te ja yúan ní kanaketá'an ñáyivi ñúyivi j̄in̄i-ya, núsáa te kivi náki'in sé'é-ya Israel, te nasu natu'un ja ní nachaku-í m̄a'ñi ndiýi koo yúan náún.

Olivo yúkú xini olivo táta

¹⁶ Te nú ío ndoo nde'e já kúun núu, te suni ñi-ni ío ndoo. Te nú ndu'u ío ndoo, suni súan ío ndoo taká nda'a.

¹⁷ Ko nú sava nda'a-ún, n̄i kajanchaa, te nú róo ja kúu-ró ñin nda'a yúnu olivo yúkú, n̄i nuku'un-ró núu ní kajanchaa nda'a táta-ún, te nú stáa ta'an-ro kájin ondé ndu'u númá máá yúnu olivo táta,

¹⁸ m̄a sátéyí-ro máá-ró já ndóna-ro sik̄i taká nda'a-ún núsáa. Ch̄i nú sátéyí-ro máá-ró, te ná nuku'un in̄i-ro já tú stáa ndu'u-ún kájin-ro, ch̄i sua stáa-ró kájin máá ndú'u-ún.

¹⁹ Sanaa te ka'an-ro: Sava nda'a ní kajanchaa kua'an náva'a nuku'un-r̄i ya'a, achí-ro.

²⁰ Bueno, ko sik̄i já tú ní kándija máá nda'a-ún, yúan ní kajanchaa. Ko róo, ch̄i sik̄i já kándija-ro, yúan nukuíñi n̄i-in-ró. M̄a sávixi-ro máá-ró núsáa, sua yu'ú-ro.

²¹ Ch̄i nú Dios, tú ní kúnda'ú in̄i-ya máá nda'a x̄in̄i t̄in̄u-ún, naga n̄i kuu róo, ja kúnda'ú in̄i-ya róo.

²² Nde'é vá'a-ró núsáa, ndasa kúnda'ú in̄i Dios, te suni xaan in̄i-ya. Xaan in̄i-ya jín cháa n̄i kandua-ún, ko kúnda'ú in̄i-ya róo, te nú kundij̄i n̄i-in-ró jín tu'un kúnda'ú in̄i-ya róo. Te nú túu, te suni kuanchar̄a-ya róo ki'in-ro.

²³ Suni súan máá ñáyivi-ún, nú kandija-i, suni nuku'un-í, ch̄i máá Dios kuu nachu'un tuku-ya-í.

²⁴ Te nú róo, vai-ró chí yunu olivo ja á káa yúkú, te n̄i nuku'un-ró xini yunu olivo táta, vasa nasu tá'an-ún kúu-ró, naga n̄i kuu ñáyivi-ún ja máá nda'a x̄in̄i t̄in̄u kákuu-í, ja má nachu'un-ya-í xini máá yunu olivo máá-í núsáa.

²⁵ Ñán̄i, ch̄i tú kun̄i-r̄i ja kúñaá x̄in̄i-ro ndasa ío sik̄i tu'un sa'í ya'a, náva'a m̄a sávixi-ro máá-ró te kani in̄i-ro já ndíchí xáan-ro jín'an-ró, ch̄i sava ñáyivi Israel, n̄i kasán̄i'in in̄i-í, te n̄i kanaa-í, ondé ná ndéka'va taká ñáyivi s̄in̄i nación.

²⁶ Yúan-na te ndí'i ñayivi Israel kaku-i. Natu'un yóso núu tutú: Ichi ñúu Sion kii I'a nama yóo, te kuanchaa-ya chá'an tá'an Jacob, ja tú káchifú'ún-i-ya.

²⁷ Te tu'un yá'a kuu contrato sándaq-ri jín-i onde ná kuánchaq-ri kuachi-i, áchi.

²⁸ Ja'a róo, kájito u'u-i-ya já sikí máá tú'un va'a. Ko ñi kaji-ya-í, te kúnda'ú iní-ya-í, ja sikí táa-i.

²⁹ Chì Dios tú natu'u iní-ya já téta'an-ya tá'u-yo jín já kána-ya xiní-yo.

³⁰ Suni súan róo, ñi kasáni'in iní-ro núu Dios onde sáa. Ko vina, chì sikí já ní kasáni'in iní máá ñáyivi-ún, te ñi kúnda'ú iní-ya róo.

³¹ Suni súan máá ñáyivi-ún, ñi kasáni'in iní-i vina, náv'a suni natu'un ñi kúnda'ú iní-ya róo jín'an-ró, suni súan ná kúnda'ú iní-ya-í vina.

³² Chì máá Dios, ñi jasú-ya táká ñayivi chí tu'un sáni'in iní-i, náv'a kúnda'ú iní-ya táká-i.

³³ Xáán kúnú káa tu'un kúká, tu'un ndíchi, tu'un tu'a Dios. Ni ma júku'un kuti iní-yo ndasa káa taká tínu sándaq-ya. Te xaqa sá'i ín taká ichi-yá.

³⁴ Chì ndé chaq, a ñi jini ndasa jáni iní Dios, xí ndé chaq ñi ja'a consejo nuu yá.

³⁵ Xí ndé chaq ñi ja'a nuu-yá xna'an-ga náv'a a chunaa-yá nuu-dé.

³⁶ Chì onde nuu máá-yá vai taká ndatínu. Te suni máá-yá ñi sá'a. Te suni máá-yá tén. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Amén.

12

Ndasas kuatínu va'a ñayivi ndóo

¹ Ñáni, ja yúan ká'an nda'ú-ri jín-ró jín tú'un ñi kúnda'ú iní Dios róo, chì vina chakú-ro jín yiki kúnu-ró, te kuní-ri ja ná kóo ndoo te kuá'a-ro núu máá-yá. Te ná kúsi iní Dios jín-ró, chí yúan kúu ja chífú'ún-ró-yá onde jín iní jín añú-ro.

² Te ma kóo iní núu iní-ro jín ñáyivi yá'a, chì sua ná násama-ró máá-ró, te ná ndúu jáá xiní-ro, náv'a ná kuní-ro ndasa va'a káa tu'un játa'an iní Dios, jín tú'un ñi yija va'a ja kúsi iní-ya sá'a.

³ Chì tu'un luu ja ní ja'a-ya nuu-rí sá'a ja ká'an-ri jín in iní chaq ká'in ma'ñú-ró jáan, ja má skákunu-ga-de ku'a máá-de nuu kú'a ja á ká'in-de, chì sua ná káni kuándí'i iní-de natu'un ñi ja'a Dios tu'un kándija nuu in iní-de.

⁴ Chì natu'un yóo, jín modo ja kuá'a pedazo ndíso yiki kúnu-yó ko tú in-ni tínu kás'a,

⁵ suni súan yóo, vasa kua'a-yo, ko natu'un in-ni ñayivi kaku-yó núu Cristo. Ko ja in iní máá-yó, chì pedazo-ni-yó kánakuní tá'an-yó.

⁶ Chì ñi iní-yo sún sún ta'u ndasa ku'a ñi ja'a-ya tú'un luu ío iní-ya nuu-yo. Te nú ta'u já káni-yó tú'un-ya kúu, ná sá'a-yó jín kú'a kándija-yó núsáa.

⁷ Xí nú ta'u já kuatínu-yó kúu, ná kuatínu-yó. Te nú ta'u já stá'an-yo kúu, ná stá'an-yo.

⁸ Ñayivi ká'an ndéé, ná ká'an ndéé-i. Ñayivi já'a, ná táva iní-i kuá'a-i. Ñayivi tá'u tínu, ñúkúun ná sá'a-i. Ñayivi kúnda'ú iní, sù ná kóo iní-i.

⁹ Tu'un kúnda'ú iní, ma kóo jín tú'un yóso yú'u. Ná kóto u'u-ro tínu ñáa, te ma síq-ro tínu va'a.

¹⁰ Ná kúnchaka maní tá'an-ró. Te sá'a-ró cuenta ja maní-ro jín ñani máá-ró. Te kúitú iní-ro já sá'a jífú'ún-ró jín tá'an-ró.

¹¹ Ma sá'a kúxi-ró nú ío tínu kás'a-ró. Te jín iní jín añú-ro ná kúitú iní-ro kuatínu-ró núu máá jíto'o-yo.

¹² Te a káñukuu iní-ro, te ná kóo sù iní-ro. Te nú ío tundó'o, te kuandéé iní-ro. Te nene kakán ta'u-ro.

¹³ Te taká ñayivi ndóo, nú kánandí-i yakú najjín, te koto tá'an-ró jín-i. Te koto ndá'ú-ro núu ñayivi jiká.

¹⁴ Kakan ta'u-ro ja'á ñayivi káchindikín róo, kakan ta'u-ro ja'á-í te ma ká'an tásí-ró sikí-í.

¹⁵ Ná kúsi iní-ro jín ñayivi ká'jo sù iní, te ná ndé'e-ro jín ñayivi kánde'e.

¹⁶ In-ni ná kóo xiní-ro jín'an-ró. Ma skákunu-ró máá-ró, chì sua ná ndútá'an-ró jín cháa ká'jo súchi iní. Ma sá'a-ró já cháa ndíchi xaqa kaku-ro.

¹⁷ Ma ná sá'a ndiva'a-ró jín ní in ñayivi, nú ñi sá'a ndiva'a-i jín-ró. Kúitú iní-ro sá'a jífú'ún-ró tínu onde jíto jín núu táká-i.

¹⁸ Te nú kuu sá'a-ró, te vindáq vinené kuxiukú-ro jín taká ñayivi, onde jín kú'a kúndéé-ró jín.

¹⁹ Ñáni máni, ma cháa iní-ro já nani'in tá'an-ró jín'an-ró, chì sua nuu máá-yá ná kuá'a-ró tú'un kití iní-ya nuu-í, chì súan yóso núu tutú: Nani'in tá'an máá-rí jín-i, máá-rí kuá'a ya'u-i, áchi máá Tatá Dios.

²⁰ Ja yúán, nú chaa kájito u'u róó, jí'i-de soko, kuá'a ja ná kée-dé. Nú jichí-de, kuá'a ja ná kó'o-de. Chí nù súan, te kundéé-ró jíin-de, kuka nuu-de sá'a-ró.

²¹ Ma yují-ro sá'a tíñu ñáá, chí sua ná yují tíñu ñáá sá'a-ró jíin tíñu va'a.

13

Ndasá kaka-yó ichi núu gobierno

¹ Taká ñayivi, ná kuándatu-i nuu cháa kákuñá'nu-ga, chí túu chaa tá'ú tíñu te nú tú ní ja'a Dios tu'un núu. Te taká chaa a kándiso tíñu, Dios nì chaa tíñu sikí-dé.

² Ja yúán, nú ío chaa tú jándatu nuu cháa tá'ú tíñu, te tíñu nì teta'an Dios ské'ichí-de, te chaa káské'ichí, nakuxndí-de sikí máá-de.

³ Chí chaa kátá'ú tíñu, tú ndóna-de sikí cháa sá'a tíñu va'a, chí sua sikí cháa sá'a tíñu ñáá. Te róó, kuní-ro já tú yu'ú-ro sá'a chaa tá'ú tíñu náún. Sá'a tíñu va'a, te ná kuátú'un-de róó.

⁴ Chí mozo Dios kúu-de, ja kóto va'a-de róó. Ko nú sá'a-ró tíñu ñáá, te ná yú'ú-ro, chí nasu já kúsij iní máá-de ndíso-de machete, chí mozo Dios kúu-de, nává'a xndó'o-de ñayivi sá'a tíñu ñáá.

⁵ Ja yúán kánúu kuándatu-ro núu-dé jíná'an-ró, nasu máá ñin ja tú kití iní-ya nuu-ro, te suni nává'a ma kána jíin añú-ro núu-ro.

⁶ Chí suni ja sikí yúán kúu ja kája'a-ró xú'un yóo, chí mozo kájatíñu nuu Dios kákuu-de, suni ja sikí tíñu yúan.

⁷ Ka'ncha ja káitau-ro núu taká ñayivi. Nuú já tau-ro xú'un yóo, te xu'un yóo. Nuú ñayivi já tau-ro xú'un póniná, te xu'un póniná. Nú ñini kuándatu-ro, te ná kuándatu-ro. Te nú ñini kóo tu'un jíñú'ún, te ná kóo jíñú'ún-ró.

⁸ Ma kútau kuti-ro núu ní ñin ñayivi, chí máá-ni ja kúndá'ú iní-ro tá'an-ró. Chí chaa kúndá'ú iní tá'an, a nì kundéé-de nì skíkuu-de tu'un ká'an ley.

⁹ Chí ká'an nuu tutú: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró, ma ká'ni-ro ndíyi, ma sakuí'ná-ró, ma sátú'un-ró, ma ndío iní-ro. Te nú ío sava-ga tu'un tá'ú tíñu, ko ñin ká'nu-na ká'an: Kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, nátu'un kúndá'ú iní-ro máá-ró, áchi.

¹⁰ Tu'un kúndá'ú iní, tú sá'a ndíva'a jíin tá'an. Ja yúán, tu'un kúndá'ú iní tá'an kúu tu'un skíkuu taká tíñu ká'an ley.

¹¹ Te súan ná sá'a-yó, chí a kájiní-yo já máá hora nata'u núu-yo já kákixi-yo kúu. Chí vina a nì kuyani-ga kivi káku-yó, vasa kivi ní kandíja-yó.

¹² Akuáa a nì ja'a kua'an, te a kuyani chaa ndúú. Núsáá te ná skána-yó tíñu ñuñáa kí'in, te ná sá'a-yó tíñu ndúú.

¹³ Ná káka kuu jíñú'un-yó cuenta ndúú. Ma kée ú'iní-yo, te ma kóo ká'vá-yó. Ma káka téné-yó, te ma káka kuáxán-yó. Ma kuátá'an-yó, te ma kóo kuásún iní-yo.

¹⁴ Sua ná kúkútu-ro jíin Jító'o-yo Jesucristo, te ma sákútu-ro máá-ró jíin tíñu ndío iní yiki kúñu-ró.

14

Ndasá sá'a-yó jíin ñayivi vítá iní

¹ Chaa kándíja vítá, ná kuátá'ú-ró-de, ko nasu já státá'an-ró jíin-de sikí taká tu'un.

² Chí ío chaa kándíja ja kúu kee-dé taká-ni nuu, ko chaa vítá iní máá ñian-ni yua yée-dé.

³ Róó chaa yée, ma sája'a iní-ro núu cháa tú yée. Te róó chaa tú yée, ma nákuuxndí-ró sikí cháa yée, chí Dios játá'ú-ya chaa-ún.

⁴ Te róó, ndé chaa kúu-ró já nákuuxndí-ró sikí cháa kúu mozo tatú núsáá. Te nú kundij nì'in-de, xí káka yátá-de, ko nuu máá patrón-de játíñu-de. Ko nukuíñi nì'in-de, chí máá Jító'o-yo kuu nakani nì'in-ya-dé.

⁵ Ñin chaa ká'an ja ú ñin kivi vasa ingá kivi. Te inga chaa ká'an ja ñin-ni kándqa taká kivi. Ko ná ñin ná ñin-de ná nátava-dé cuenta ndasa jáni ndíja iní-de.

⁶ Chaa játú'un kivi, ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Te chaa tú játú'un kivi, suni ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Chaa yée, yée-dé te játíñu-de nuu máá Jító'o-yo, chí nákuatá'ú-de nuu Dios. Te chaa tú yée, suni játíñu-de nuu máá Jító'o-yo, vasa tú yée-dé, chí nákuatá'ú-de nuu Dios.

⁷ Chí tú ní ñin-yó káichaku-yo já máá-yó. Ni tú ní ñin-yó kúu-yo já máá-yó.

⁸ Te nú káichaku-yo, káichaku-yo já kuátíñu-yó núu máá Jító'o-yo. Te nú kuu-yo, suni kuu-yo já játíñu-yó núu máá Jító'o-yo. Núsáá te vasa ná kúchaku-yo, xí vasa ná kúu-yo, ko máá Jító'o-yo xín yóo.

⁹ Chí ja sikí yúan kúu ja ní jíi Cristo, te nì nachaku tuku-ya, nává'a kuu-ya Jító'o nuu ñayivi ní kají'í jíin núu ñayivi káichaku.

¹⁰ Te róo, naja nákuɣndí-ró síkí ñaní-ro núsáá. Xí róo, naja sájá'a inji-ro núu ñaní-ro núsáá. Chì taká-yo, kuiñi-yó yú'u mesa Cristo sánda-a-ya tíñu-yó.

¹¹ Chì súan yóso núu tutú: Jandá ndíja nuu máá-rí jukuiñi jíti táká ñayivi, te nakana jaa taká-i Dios, áchí máá Jító'o-yo.

¹² Núsáá te ná ñin ná ñin-yó, nakuɣ'a-yó cuenta nuu Dios ndasa nì kasá'a máá-yó.

¹³ Mā nákuɣndí-yó síkí tá'an-yó núsáá, chì sua ná cháa inji-yo já má skívi-yó ñaní-yo júngava-de nuu kuáchi.

¹⁴ A jini-ri, te kándija-ri sá'a máá Jító'o-yo Jesús, ja tú ni ñin ndatíñu kúchá'an máá já máá. Nú ñin cháa jáni inji-de ja káchá'an ñin ndatíñu, te síkí máá-de káchá'an.

¹⁵ Ko nú síkí ndéyu-ro tá'u'u inji ñaní-ro núsáá te nasu kundá'ú inji-ro-í. Mā xnáa-ro cháa-ún ja kuáchi ndeyu-ro, chì ja cháa-ún kúu ja ní jii'í Cristo.

¹⁶ Núsáá te mā kuá'a-ró tú'un ka'an-i síkí tíñu sá'a-ró já ío va'a jini máá-ró.

¹⁷ Chì nasu já kée já kó'o kúu inji nuu nuu tá'ú Dios tíñu, chì tu'un ndaa, jíin tú'un kuaká'nu inji, jíin tú'un kúsi'í iní sá'a Espíritu Santo kúu.

¹⁸ Chì cháa ja súan jatíñu-de nuu Cristo, kúsi'í iní Dios sá'a-de. Te suni taká ñayivi kájatú'ún-i-de.

¹⁹ Núsáá te ná kuítu iní-yo sá'a-yó táká tíñu ndíso tu'un vindáa vinené, náva'a skuá'nu tá'an-yó.

²⁰ Ja kuáchi ndeyu-ro, mā xnáa-ro tíñu nì sá'a Dios. Taká ndatíñu ío ndoo ndija, ko nú ñin cháa skívi-de inga-i inji kuáchi, sá'a ndeyu yée-dé, te kuáchi ndíso-de nú súan.

²¹ Va'a-ga mā kée-ro kúñu, nì mā kó'o-ró vino, ni ñin mā sá'a-ró te nú kivi ñaní-ro kuáchi sá'a, xí tivi-de sá'a.

²² Kándija va'a-ró náun. Núsáá te súan ná káni inji máá-ró jíin ondé nuu Dios. Xáan ndatu kendoo cháa ja tú nakuxndí añu-de síkí máá-de jíin tú'un jatú'ún-de.

²³ Ko cháa jáni ñin jáni uu inji-de nú yée-dé, kuchá'an-de sá'a, chì tú kándija va'a-de te yée-dé. Chì taká ja sá'a-yó, te nú tú kándija va'a-yó, te máni kuáchi kúu.

15

¹ Núsáá te yóo, nú ñayivi ká'jin nì'in-ga kákuu-yó, te níni ná kuándéé iní-yo jíin já kásáña'nu ñayivi vitá inji. Te mā ndúkú-yó já kúsi'í iní máá-yó sá'a-yó.

² Ná ñin ná ñin-yó ná kúsi'í iní tá'an-yó sá'a-yó, náva'a skuá'nu-yó-i, te kendoo va'a-ga-i.

³ Chì Cristo, nasu ní ndúkú-yá ja kúsi'í iní máá-yá sá'a-ya, chì sua yóso núu tutú: Taká tu'un ndíva'a ja ní kaka'an ndíva'a-i síkí-ní, nì nduu síkí máá-ná, áchí.

⁴ Chì taká tu'un ja ní jukoso ondé sáá, nì jukoso náva'a skuá'a-ún yóo. Náva'a nú kuiñi nì'in-yó, te koo ndéé iní-yo sá'a tutu'í. Yúan-na te kuñukuu inji-yo.

⁵ Ko máá Dios, ja ñáva'a-ya paciencia jíin tú'un ndéé iní, ná sá'a-ya já ñin-ni xiní kúñava'a taká-ro cuenta Cristo Jesús.

⁶ Náva'a ná kété'an tu'un kaka'an-ro, te ñin núu, ná nákana jaa-ró Dios, I'a kúu Táá máá Jító'o-yo Jesucristo.

Tu'un ñayivi sáin nación

⁷ Núsáá te kuatá'ú-ró tá'an-ró nátu'un nì jatá'ú Cristo yóo, náva'a nakana jaa-yó Dios.

⁸ Chì ká'an-ri ja Cristo nì jatíñu-ya núu ñayivi judío, náva'a stá'an-ya já ío ndaa tu'un ká'an Dios, te náva'a ná kúkútu táká tu'un nì keyu'u-yá nuu ndíyi táa-yo,

⁹ te náva'a suni ñayivi sáin nación ná nákana jaa-i Dios ja ní kundá'ú inji-ya-í. Nátu'un yóso núu tutú: Núsáá te ná nákana jaa-ná ní mā'ñú ñayivi sáin nación, chì kuatú'ún-ná sí'ví-ní, te kata-ná, áchí.

¹⁰ Te inga ká'an: Róo, ñayivi sáin nación, ná kúsi'í iní-ro ondé jíin ñayivi máá-yá, áchí.

¹¹ Te inga jínu ká'an: Taká ñayivi sáin nación, ná nákana jaa-ró máá Tatá Dios. Te taká ñayivi sáin nuu, ná nákana jaa-i-ya, áchí.

¹² Te suni ká'an Isaías: Najaa ñin numa Isaí. Te yúan kenda ñin cháa nukuiñi tá'ú tíñu nuu ñayivi sáin nación, te taká ñayivi sáin nación, kundatu-i cháa-ún, áchí.

¹³ Te máá Dios, náva'a-ya tú'un kuñukuu inji. Te ná kúsi'í téyí iní-ro, te kuaká'nu inji-ro sá'a-ya, chì kándija-ró, náva'a ná kúñukuu xa'an iní-ro sá'a fuerza Espíritu Santo.

¹⁴ Nání máni, ko ruu, chì jáni ndija inji-ri ja ní kakútú-ró jíin tíñu va'a, te kájuku'un ndí'i inji-ro. Te suni kájin-ro kána jíin-ró núu tá'an-ró,

¹⁵ ko nì chundéé iní-ri cháa-ri tutu'í yá'a nuu-ro, ñáni jíná'an-ró, náva'a ná xndáku-ri nuu-ro. Chì nuu-rí nì ja'a-ya tú'un luu ío inji Dios,

¹⁶ náva'a kuu-ri yu'u núu Jesucristo kuatíñu-ri nuu ñáyivi sñin naci6n, te kani-ri tu'un va'a Dios, náva'a ná kúsi iní-ya jíin ñáyivi sñin naci6n ja ní ja'a-ri-i nuu-ya, chí a nì kãndundoo-i nì sá'a Espiritu Santo.

¹⁷ Chí ruu, ío ndasa sáteyíí-rí máá-rí sá'a Cristo Jesús, cuenta tíñu nì sá'a-ri nuu Dios.

¹⁸ Chí tuká chundéé iní-ri ka'an-ri inga tu'un, chí máni sikí tú'un ndasa nì sátiñu Cristo jíin-ri. Ja yúan nì jandatu ñáyivi sñin naci6n nì sá'a-ri jíin tú'un nì ka'an-ri, jíin tíñu nì sá'a-ri.

¹⁹ Jíin fuerza taká tíñu ñá'nu, jíin tíñu ja kánaa iní-i kãnde'é-i, onde jíin fuerza Espiritu Dios, chí onde ñuu Jerusalén, jíin ñúu nì kajikó ndúu ní yúan, onde ñuu Ilirico, nì xndékava ndi'i-ri tu'un va'a Cristo.

²⁰ Chí súan jítu xáan iní-ri jáni-ri tu'un va'a, ko tú ní ja'an-ri nuu á káka'an-i tu'un Cristo, chí tú ní kuní-ri skuá'nu-ri sikí cimíento ja á nì jani inga cháa.

²¹ Chí sua nì sá'a-ri nátu'un yóso núu tutú: Ñayivi já tú ní in-de ní kástu'un tú'un-ya núu-í, vina te kuní-i, te ñáyivi já tú ní kájiní sq'o kuti-í tu'un-ún, vina te juku'un iní-i, áchí.

²² Suni ja yúan ní kuu kua'a jínu ndasú ichi-rí ja-a-ri nuu-ro.

²³ Ko vina chí tuká nuu kí'in-ri ní ndáñúu yá'a, te kúu xaan iní-ri ja já-a-ri nuu-ro, chí súan kuní-ri onde a ío kua'a kuíá.

²⁴ Te nú kí'in-ri España, te kuní-ri kinde'é-ri róo. Te ja'a-ri kí'in-ri, te chu'un íchí-ró rúu kí'in-ri yúan, te nú nì nda'a iní-ri in tí'ljí ka'an-ri jíin-ró xná'an-ga.

²⁵ Ko vina, kí'in-ri ichi ñúu Jerusalén, chí ndiso-ri yaku najjín já kúu ñáyivi ndóo ká'io yúan.

²⁶ Chí cháa ñuu Macedonia jíin cháa ñuu Acaya, nì kakusí iní-de nì kajakin-de yaku najjín já kuatíñu ñáyivi káta'an ndá'ú, jíin ñáyivi ndóo káxiukú iní ñuu Jerusalén.

²⁷ Te nì kakusí vá'a iní-de, chí káitau ndija-de nuu ñáyivi-ún, chí nú cháa sñin naci6n nì kani'in tá'an-de tíñu sá'a Espiritu, te suni súan kánúú kóto ta'an-de ñáyivi-ún jíin ndatíñu káñava'a-de iní ñuyivi.

²⁸ Núsáa te nú nì sjjínu-ri tíñu yá'a, te nú nì ja'a-ri xu'un yá'a nuu-í, yúan-na te ichi núu-ro jíin já'a-ri kí'in-ri España.

²⁹ Te jiní-ri ja nú ná ja-a-ri, te kendoo va'a-ró sá'a tu'un va'a Cristo, ja kúndiso ndi'i-ri ja-a-ri jíin núu-ro.

³⁰ Ko ká'an ndá'ú-ri jíin-ró ñáni, ja sikí máá Jíto'o-yo Jesucristo jíin já sikí tú'un nì kundá'ú iní Espiritu-ya yóo, ná chindéé chítuu-ró rúu kakan ta'u-ro já'a-ri nuu Dios,

³¹ náva'a ná káku-ri iní nda'a cháa tú kãjandatu káxiukú iní ñuu Judea, te náva'a ñáyivi ndóo ká'io iní ñuu Jerusalén, ná kuatá'ú vá'a-i yaku najjín já kundá'a-ri kí'in-ri jíin.

³² Náva'a nú játa'an iní Dios, te ja-a-ri nuu-ro, te ná kúsi iní-ri jíin-ró, te in ká'nu-ni nani'in iní-ri jíin-ró.

³³ Te máá Dios ja ndiso-ya tú'un kuaká'nu iní, ná kóo-ya jíin taká-ro jíiná'an-ró. Amén.

16

Tu'un ndéé iní nì cháa Pablo nuu-í

¹ Nda'a-ro chí'i-ri ku'a-a-yó Febe, chí ña'an-ún, ña'an játiñu nuu tíku'nì kãndija iní ñuu Cencrea kúu-ña.

² Te ná kuatá'ú-ró-ña nátu'un níni sá'a va'a taká ñáyivi ndóo, chí súan kuní máá Jíto'o-yo. Te ñani ndatiñu nú jínu ñú'ún-ña jiní-ro, ku'a-a-ró núu-ña, chí súan nì ja'a-ña núu kuá'a ñáyivi, te suni onde ruu.

³ Ka'an-ro jíin Priscila jíin Aquila, ná sãndéé iní-de, chí kãchindéé tá'an-de jíin-rí nuu Cristo Jesús.

⁴ Chí nì kajataña-a-de máa-de ja sikí rúu, ná jí'i-ri núu. Te vina nasu máá in-ri nákuatá'ú núu cháa-ún jíiná'an-de, chí suni taká tíku'nì ñáyivi sñin naci6n, kãnakuatá'ú-i nuu-dé.

⁵ Suni súan ná sãndéé iní tíku'nì ío ve'e-de. Te Epeneto, cháa maní-ri jíin, násãndéé iní-de, achí-ro kúni-de, chí xnáñúu-gá máa-de kúu cháa nì kandija nuu Cristo iní ñuu Acaya.

⁶ Suni ná sãndéé iní María, chí ña'an-ún, nì sátiñu xaan-ña ja róo jíiná'an-ró.

⁷ Ná sãndéé iní tá'an-ri Andrónico jíin Junias, chí suni cháa kájika ta'an vekaa jíin-rí kákuu-de, te apóstol kákuñá'nu kákuu-de, chí xna'an-ga máa cháa-ún nì kãkandija-de nuu Cristo vásá rúu.

⁸ Ná sãndéé iní Amplias, cháa maní-ri jíin-de nuu máá Jíto'o-yo.

⁹ Ná sãndéé iní Urbano, cháa sátiñu ta'an jíin-yó núu Cristo Jesús. Suni súan ka'an-ro jíin Estaquis, cháa maní jíin-rí.

¹⁰ Ná sãndéé iní Apeles, cháa kãndij va'a nuu Cristo. Ná sãndéé iní tá'an Aristóbulo.

¹¹ Ná sãndéé iní tá'an-ri Herodi6n. Ná sãndéé iní tá'an Narciso ja á káyí'i-i nda'a máá Jíto'o-yo.

¹² Ná sándéé iní Trifena jíin Trifosa, chí ña'an-ún, kásatiñu-ña já kúu máá Jító'o-yo. Ná sándéé iní Pérsida, ña'an maní jíin-yó. Chí ña'an-ún, xaḡn ní sátiñu-ña já kúu máá Jító'o-yo.

¹³ Ná sándéé iní Rufo, cháa nì kaji máá Jító'o-yo, te suni súan ka'an-ro jíin náa-de te náa-ri.

¹⁴ Ná sándéé iní Asincrito, jíin Flegonte, jíin Hermas, jíin Patrobas, jíin Hermes. Suni súan ka'an-ro jíin táká ñani-yo káxiukú jíin-de.

¹⁵ Ná sándéé iní Filólogo, jíin Julia, jíin Nereo, jíin kuá'a-de, jíin Olimpás, jíin táká ñayivi ndóo káxiukú jíin-de.

¹⁶ Nú káka'an-ro jíin tá'an-ró, te ndoo titú tá'an-ró. Taká tiku'nj káyí'i nda'a Cristo, káka'an ja ná sándéé iní-ro jíin tá'an-ró.

¹⁷ Te ká'an nda'ú-ri jíin-ró, ñani jíin'an-ró, ja kóto va'a-ró ñayivi kástátá'an, jíin já kákutuku iní-i sikí tú'un ja ní kaskuá'a-ró. Va'a-ga ná kúxio-ró núu-í.

¹⁸ Chí ñayivi yúan tú kájatíñu-i nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, chí máni chí-i kájitú iní-i jíin. Te xaḡn vixí yu'u-í, te káka'an nchaḡ-i, te súan káxndá'ú-i sava-ga ñayivi yachí iní.

¹⁹ Chí táká ñayivi, a kájiní-i ja bueno kájanatú-ro. Te ja yúan kúsi iní-ri ja sikí róo. Ko kuní-ri ja ná kúu ndichí vá'a-ró sá'a-ró tíñu va'a, te ma ndichí kóo iní-ro jíin tíñu ñáá.

²⁰ Te máá Dios, I'a ndiso tu'un kuaká'nu iní, yachí kaita'nu-ya Satanás, kúxndíi ja'a-ro sukún. Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíin'an-ró.

²¹ Sándéé iní-ro, áchí Timoteo, cháa sátiñu ta'an jíin-rí. Te suni súan káka'an Lucio, jíin Jason, jíin Sosípater, cháa kákuu tá'an-ri.

²² Te ruu Tercio, ja cháa-ri carta yá'a, ká'an-ri ja ná sándéé iní-ro jíin'an-ró núu máá Jító'o-yo.

²³ Gayo, cháa já'a núu ve'e nuu-ri jíin núu úndi'i tiku'nj, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro. Erasto, cháa kúu tesoro iní ñuu yá'a, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro jíin'an-ró, te suni súan ká'an ñani-yo Cuarto.

²⁴ Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin táká róo jíin'an-ró. Amén.

²⁵ Te máá-yá kuu síyja va'a-ya iní-ro jíin'an-ró, nátu'un ká'an tu'un va'a ká'an-ri, jíin tú'un Jesucristo ja jáni-ri nátu'un nì kenda ndijin tu'un sa'í-ún, ja yísa'í ní káni ondé sáá núu.

²⁶ Ko vina a nì kenda ndijin tu'un-ún. Te jíin tutú ñi já ní kachaa cháa nì kajani tu'un Dios, nì kenda tu'un-ún nuu táká ñayivi ní ñúyivi, nátu'un nì tá'ú tíñu Dios, I'a chakú ní káni, náva'a ná kuándatú-i te kandíja-i.

²⁷ Ja yúan ní káni ní kuíá, ná nákana jaa-yó máá in Dios, I'a ndichí sa'a Jító'o-yo Jesucristo. Súan ná kóo, Amén.

**LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS
CORINTIOS
YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL
NUU ÑAYIVI ÑUU CORINTO**

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí kúu Pablo, jíin ñani-yo Sóstenes. Te ni jata'an iní Dios, ni kana-ya xiní-rí kúu-ri apóstol Jesucristo.

² Káchaa-ri tutu ya'a nuu tíku'ni kándija nuu Dios, te káxiukú-i iní ñuu Corinto, te a ni kandundoo-i ni sá'a Jesucristo, te ni kana-ya xiní-í, ná ndúu-i ñayivi ndóo. Te suni káchaa-ri nuu táká ñayivi kákakuñi'in sí'ví máá Jító'o-yo Jesucristo, ndéni ni kuu, chi Jító'o taká-ni yóo kúu-ya.

³ Tu'un luu ío iní jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin ja kí nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní nakuatá'ú Pablo nuu Dios

⁴ Nene nákuatá'ú-rí nuu Dios máá-rí ja síkí róo jíná'an-ró, chi tu'un luu ío iní Dios ni ja'a Jesucristo nuu-ro.

⁵ Te jíin táká tu'un-ya káka'an-ro, te jíin táká tu'un-ya káju'nu iní-ro, ni kukúká-ró ní sá'a-ya.

⁶ Suni súan tu'un ni jani ndaa-ri nuu-ro, te a ni kakukútu vá'a iní-ro jíin.

⁷ Núsáa te tuká ñaun kúmani kúti nū-yo ja kuá'a máá Espiritu nuu-ro, nini káinda-tu-ró kivi kéndá ndijin Jító'o-yo Jesucristo.

⁸ Te máá-yá, sákútu-yá róo onde ná jínu kivi, náva'a ma kóo kuachi-ró kivi kéndá Jító'o-yo Jesucristo.

⁹ I'a ndaa kúu Dios, te ni kana-ya xiní-ro náva'a kuní tá'an-ró jíin Sé'e-ya, I'a kúu Jító'o-yo Jesucristo.

Sikí ja sásin-i máa-i

¹⁰ Ñáni, onde jíin sí'ví máá Jító'o-yo Jesucristo ká'an ndá'ú-rí jíin-ró, ja ñn-ni tu'un ná ká'an taká-ro, te ma sásin-ró máá-ró, chi sua jíin ñn-ni xiní te jíin ñn-ni ja jiní tuní ná yíja va'a iní-ro.

¹¹ Ñáni máni, ni kastu'ún tá'an Cloé nuu-ri ja kákanaá-ro.

¹² Súan ká'an-ri, chi káka'an ná ñn ná ñn-ró: Ruu, chi jíin Pablo kándij ndija-ri. Te ruu, chi jíin Apolos. Te ruu, chi jíin Cefas. Te ruu, chi jíin Cristo, áchí-ro.

¹³ Te Cristo, sín sín ío-ya náún. Xí ní j'i' Pablo jiká cruz ja síkí róo náún. Xí jíin sí'ví Pablo ni kajanducha-ro náún.

¹⁴ Nákuatá'ú-rí nuu Dios ja tú ni ñn-ró ní skuánducha-ri, chi máá-ni Crispo jíin Gayo.

¹⁵ Náva'a tú ni ñn-ró ká'an ja jíin sí'ví-rí ni janducha-ro.

¹⁶ Te suni ni skuánducha-ri Estéfanos, jíin ñayivi ká'io ve'e-de. Ko tú ná'an-rí te nú ni skuánducha-ri inga-i.

¹⁷ Chi nasu ní tájí Cristo ruu ja skuánducha-ri-i, chi sua ja ná káni-ri tu'un va'a nuu-í. Ko nasu jíin tú'un ndíchi, chi nú súan, te ni j'i' sáni Cristo jiká cruz núú.

Jesús kúu tu'un ndíchi jíin fuerza Dios

¹⁸ Te ñayivi náa, chi kájani iní-i ja tu'un katachi kúu ndasa ni j'i'-ya jiká cruz. Ko máá-yó, ja á ni kaku-yó, kájani iní-yo ja fuerza Dios kúu tu'un-ún.

¹⁹ Chi súan yóso núu tutu: Ná xnáa-ri tu'un ndíchi ñayivi ndíchi, te ná kasú-ri tu'un júku'un iní ja ká'an ñayivi kájiní va'a, áchí.

²⁰ Ndéchi kuá'an ñayivi ndíchi. Ndéchi kuá'an ñayivi cháa tutu. Ndéchi kuá'an ñayivi kástátá'an kuia ya'a. Nasu ní nduu ñáa tu'un ndíchi ñuyivi ya'a ni sá'a Dios náún.

²¹ Chi súan ndíchi ní sá'a Dios, náva'a ñuyivi ya'a jíin tú'un ndíchi jiní máá, ma kúu kuní nuu Dios. Te ja yúan ní jata'an iní Dios ja jíin tú'un kájani máá-yó, te nama-ya ñayivi kákandja, va'a kájani iní sava-de ja tú'un katachi kúu.

²² Te ñayivi judío, chi máni tuni kájikán-i. Te ñayivi núu Grecia, chi tu'un ndíchi kándúkú-i.

²³ Ko máá-rí, chi kájani-ri tu'un ndasa ni j'i' Cristo jiká cruz. Te judío, chi kití ndija iní-i sá'a tu'un-ún, te ñayivi sín nación, chi kájani iní-i ja tú'un katachi kúu.

²⁴ Ko ñayivi ja á ni kana-ya xiní-í, va'a ñayivi judío, xí ñayivi núu Grecia kúu-i, chi kájani iní-i ja Cristo kúu máá fuerza Dios jíin máá tú'un ndíchi Dios.

²⁵ Chi tu'un ñáá Dios, ndíchí-gá vása táká ñayivi, te tuchi vitá Dios, ni'in-ga káa vása táká ñayivi.

²⁶ Ñani, nde'é ndasa ni kana-ya xiní-ro jíná'an-ró. Tú kua'a-ro ndíchí jín tú'un ñuyivi, ni tú kua'a-ro yí'i fuerza, ni tú kua'a-ro kákuu se'e chaá kúñá'nu.

²⁷ Chi ni kaji Dios tu'un katachí ío iní ñuyivi, nává'a koo tuká nuu ñayivi ndíchí sá'a-ya. Te ni kaji-ya ndatíñu vitá ío iní ñuyivi, nává'a koo tuká nuu ñayivi ní'in.

²⁸ Te ni kaji Dios ndatíñu ja tú kúñá'nu iní ñuyivi, jín ndatíñu ja kújá'a iní-i jín, onde jín ndatíñu ja tú ñaún ío, nává'a ná kasú-ya núu táká ja á ío,

²⁹ nává'a ni ñin ñayivi, ma kúu sátéyí-i máa-i koto-i Dios.

³⁰ Te ni kanduu-ró sé'e Dios ni sá'a-ya jín Cristo Jesús. Te onde nuu máa-yá ni kani'in-yo tú'un ndíchí Dios, te ni kendoo ndaa-yo, te ni kandundoo-yó, te ni ñakuaan-ya yóo.

³¹ Núsáá te ná kóo nátu'un yóso núu tutú: Nú ñin ñayivi sátéyí-i máa-i, núsáá te ná sátéyí-i máa-i sikí ja ní sá'a máa Jító'o-yo, áchí.

2

Ja tú ní játíñu Pablo tu'un ndíchí ñuyivi

¹ Te ruu, ñani, ná ni ja-rí nuu-ro, ni jani ndaa-rí tu'un sa'í Dios. Chi nasu jín tú'un yíi, ni jín tú'un ndíchí ní ja-rí.

² Te ni chaa iní-rí ja má ká'an kuti-rí nuu-ro, chi máni tu'un Jesucristo jín tú'un ndasa ni j'i-ya jiká cruz.

³ Te ná ni nchaa-rí jín-ró, te kuitá-rí, te yú'ú-rí, te kisi-i ruu.

⁴ Te nuu ní jani-rí tu'un nuu-ro, tú ní játíñu-rí tu'un ndíchí nátu'un skándja chaá ñuyivi, ko ni stá'an-rí nuu-ro ndasa sátíñu máa Espiritu jín fuerza.

⁵ Nává'a tu'un kándja-ró ná kúndij sikí fuerza Dios. Ma kúndij sikí tú'un ndíchí káka'an ñayivi.

⁶ Ko káka'an ndíchí-yó jín táká ñayivi ní kayija, ko nasu tú'un ndíchí ja ío iní ñuyivi yá'a, ni nasu tú'un ndíchí ja káka'an chaá kátá'ú tíñu kuia yá'a, chi chaá yúan naa íi-dé.

⁷ Ko káka'an-yo tú'un ndíchí sá'í Dios, chi yisa'í núu, chi tu'un ndíchí-ún, ni teta'an Dios onde ná te jukuñi-ga ñuyivi, nává'a sáñá'nu tu'un-ún yóo.

⁸ Chi ni ñin chaá kátá'ú tíñu iní ñuyivi yá'a, tú ní kájiní-de tu'un-ún, chi nú ní kájiní-de tu'un-ún, ma ká'ni kúti-dé Jító'o ñá'nu-yó jiká cruz núu.

⁹ Chi nátu'un yóso núu tutú: Tu'un ni sátu'a Dios ja ní'in ñayivi maní jín-yá, ni nduchi tú ní jini, ní so'o tú ní jini so'o, ni tú ní kivi iní añú ñayivi, áchí.

Jín máa Espiritu ni ní-in-dé tu'un

¹⁰ Ko yóo, chi jín Espiritu ni stá'an Dios tu'un-ún nuu-ro, chi ndi'i nandúkú víi máa Espiritu, vasa yíi xáan káa tu'un Dios.

¹¹ Ndé ñayivi jini-i ndasa jani iní inga ñayivi, chi máa añú ñayivi-ún jini, chi kándeé iní-i. Suni súan, tú ni ñin ñayivi jini-i tu'un jani iní Dios, chi máa Espiritu Dios jini.

¹² Ko yóo, nasu modo ja ío iní ñuyivi ní kani'in-yo, chi sua máa Espiritu ja vái nuu Dios ni chaá nuu-yo, nává'a juku'un iní-yo jín tú'un ja ní ja'a Dios nuu-yo.

¹³ Chi suni sikí tú'un-ún káka'an-yo, ko nasu jín tú'un ja stá'an ñayivi ndíchí, chi sua jín tú'un ja stá'an máa Espiritu. Te tu'un cuenta Espiritu, stá'an-yo núu ñayivi ní kani'in máa Espiritu.

¹⁴ Ko ñayivi yúkú, tú játá'ú-i tu'un ja'a máa Espiritu Dios nuu-í, chi jani iní máa-i ja tú'un katachí kúu. Te ma kúu juku'un kuti iní-i jín, chi jín máa Espiritu kúu ja kuní.

¹⁵ Chi ñayivi yí'i Espiritu, nándúkú víi-i ndasa káa taká-ni, ko ní ñin chaá ma kuní ndasa káa máa-i.

¹⁶ Ndé ñayivi jini-i ndasa jani iní máa Jító'o-yo, nává'a kuu stá'an-i nuu-yá. Ko yóo, a kájani iní máa-yó nátu'un jani iní Cristo.

3

Tu'un cha'u-ya-í

¹ Ñani, te ruu, tú ní kúu ka'an-rí jín-ró nátu'un jín ñayivi yí'i Espiritu, chi sua ni ka'an-rí nátu'un jín ñayivi jiká jín modo máa-i, xi nátu'un jín ñayivi sáskuá'a jín Cristo.

² Ni ja'a-rí leche ni j'i-ró. Tú ní skée-rí róo ndeyu ndáva, chi té kuu-ga kee-ro sáá, suni té kuu-ga kee-ro vna.

³ Chi sáni-ga kákuu-ró ñayivi jiká jín modo máa-ró. Chi nini kákukuásun iní-ro, kákanaá-ro, kástatá'an-ró, te nasu ñayivi yúkú, ñayivi jiká jín modo máa-i kákuu-ró náún.

4 Ch̄i ñn-ró ká'an: Ruu, ch̄i jín Pablo kándij ndija-rj. Te inga-ro ká'an: Te ruu, ch̄i jín Apolos. Ja yúan nasu ñáyivi yúkú kákuu-ró náún.

5 Naún ch̄aa kúu Pablo, te naún ch̄aa kúu Apolos núsáa. Ch̄i máni ch̄aa játif̄u nuu-ro jín ja ní skándija róó kákuu-de. Ch̄i ná ñn ná ñn-de n̄i sá'a-de nátu'un n̄i ch̄aa Jito'o-yo tíñu sik̄i-dé.

6 Ruu n̄i chí'i, te Apolos n̄i jak̄in nducha, ko Dios n̄i xndeá.

7 Núsáa, te ni ch̄aa chí'i, te ni ch̄aa jak̄in nducha, tú kánúú, ch̄i máa Dios, l'a n̄i xndeá kúu.

8 Te ch̄aa chí'i, jín ch̄aa jak̄in nducha, ñn-ni ch̄aa kákuu-de, vaša s̄in s̄in n̄i'ñn-dé ya'u-de ndasa tíñu n̄i kasá'a-de.

9 Ch̄i ruu, ch̄aa káchindéa té'an jín Dios kákuu-rj. Te róó, ch̄i it̄u Dios kákuu-ró, te ve'e n̄i jani Dios kákuu-ró.

Tu'un skuá'nu-i sik̄i cimientu ja máa-yá kúu

10 Ch̄i ná n̄i ch̄aa máa Dios tíñu sik̄i-rí, te ruu, ch̄i nátu'un albañil ndíchí ní jani-rj ja'a. Te inga-de skuá'nu-de nuu. Ko ná ñn ná ñn-i ná kóto-i ndasa skuá'nu-ga-i.

11 Ni ñn ñáyivi ma kúu kani-i inga ja'a, ch̄i a kándij ñn-ni, te yúan kúu Jesucristo.

12 Te nú oro, xí plata, xí yúu lúu, xí yúnu, xí ichá, xí tiku'lu icha, skuá'nu ñn ñáyivi núu á kándij ja'a-ún,

13 ch̄i tíñu sá'a ñn ñn-i natuu. Ch̄i máa kivi te kenda tu'un-ún. Ch̄i jín ñú'un te natuu, ch̄i ñu'un kúu ja kóto nchaa ndasa káa tíñu n̄i sá'a ñn ñn-i.

14 Te nú tíñu n̄i skuá'nu-ga ñn-i kendoo n̄i'in, te n̄i'ñn-i ya'u-i.

15 Te nú kayu tíñu n̄i sá'a ñn-i, te xnáa-í ya'u-i, ko kaku máa-í, ko nátu'un kaku-i nuu ñú'un.

16 Tú kájin-ro ja vé'e ij Dios kákuu-ró, te suni Espiritu Dios ncháa in-ro náún.

17 Te nú ñn ch̄aa xnáa-dé ve'e ij ncháa Dios, Dios xnáa-yá ch̄aa-ún, ch̄i ndoo xaan ío ve'e ij Dios, te ve'e-ún, kákuu máa-ró jín'an-ró.

18 Ni ñn ñáyivi, ma xndá'u-i máa-í. Nú ñn ñáyivi jani in-i ja kuia yá'a ndíchí-i, ná násama-i máa-i ndutachí-i, náva'a kuu-i ñáyivi ndíchí.

19 Ch̄i tu'un ndíchí ío in̄i ñuyivi yá'a, tu'un katachj kúu jiní Dios. Ch̄i súan yóso núu tutú: Máa-yá, natu-ya ñáyivi ndíchí jín táka maña kasá'a-i, áchí.

20 Te inga nuu ká'an: Máa Jito'o-yo jiní-ya ndasa kájani in̄i ñáyivi ndíchí, ja máni kájani sáni in̄i-i, áchí.

21 Núsáa te ma kuá'a-ró tu'un ja ní ñn ñáyivi sátéyí-i máa-í sik̄i cháa. Ch̄i ndi'i kúu cuenta máa-ró,

22 vaša Pablo, vaša Apolos, vaša Cefas, vaša ñuyivi, vaša ná kúchaku-yo, vaša kue'e kuu-yo, vaša vina, vaša kuia ch̄aa, ndi'i yí'i nda'a máa-ró,

23 te róó káyi'i-ró ndá'a Cristo, te Cristo, nda'a Dios.

4

Ndasa n̄i kajika ch̄aa apóstol jín-i

1 Súan ná káni in̄i táka ñáyivi, ja mozo Cristo, jín ch̄aa kándito tu'un sa'í Dios kákuu-rj.

2 Te ch̄aa ndito ndatíñu, ch̄i níni ná kéndoo responsable-de, te skikuu-de.

3 Te ruu, tú sá'a-rj cuenta nú náku-xndí-ró ruu, xí nú ch̄aa yúkú kúu ja náku-xndí ruu. Ni tú náku-xndí-rj máa-rí.

4 Ch̄i vaša tú jiní-rj ni ñn tíñu ñáa n̄i sá'a-rj, ko nasu ja yúan te n̄i kendoo ndaa-rj, ch̄i máa Jito'o-yo kúu l'a jito nchaa-ya rúu.

5 Núsáa te ma kóto nchaa-ro ní ñn ndatíñu onde jín tiempo, ch̄i onde ná ndí máa Jito'o-yo. Ch̄i máa-yá kiñi'in ndijin-ya táka ja yísa'í in̄i ñuñáa, te nastúu-ya táka ja kájani in̄i añú-yo. Yúan-na te kuatú'ún Dios ná ñn ná ñn-i.

6 Nánj, ya'á kúu tu'un yátá ká'an-rj sik̄i-rj jín sik̄i Apolos, te kunj-ro, náva'a jín tu'un-rj ná skuá'a-ró, te ma sjá'a-ga-ro núu ja á yóso núu tutú, ni ma sávi-xi-ro máa-ró jín ná ñn ná ñn ch̄aa stá'an.

7 Ch̄i ndé ch̄aa n̄i sañá'nu-ga róó. Xí naún ñáva'a-ró ja tú ní játá'ú-ró. Te nú ní játá'ú-ró, te naja kásatéyí-ró máa-ró nátu'un ja tú ní játá'ú-ró núu.

8 A n̄i kanda'a ch̄i-ró. A n̄i kakukúká-ró. Ni tú níni rúu jín'an-rj te tá'u máa-ró tíñu jín'an-ró sa. Te bueno nú ná kúu tá'ú-ró tíñu vij, náva'a suni ñn núu-ni tá'ú-rí tíñu jín'an-ró jín'an-rj.

9 Ch̄i súan jani in̄i-rj, ja nátu'un nuu ndi'i-na comedia, te n̄i kiñi'in ndijin Dios ruu, ch̄aa kákuu apóstol, nátu'un ch̄aa a n̄i kunda ja kúu-de, náva'a nde'é ñuyivi, jín ndájá'a ándívi, jín ñáyivi, nuu-rj jín'an-i.

10 Ch̄i ja sik̄i Cristo te kákuu-rj ch̄aa kándatachj, te róó ch̄aa ká'io káji in̄i nuu Cristo, te ruu ch̄aa tikuinu, te róó ch̄aa n̄i'in, róó ch̄aa jif̄u'ún, te ruu ch̄aa tú káxáan.

¹¹ Ondé vina ñú'ni káji'i-ri soko, te kájichi-ri nducha, kájika víchi-rí, te ñi katují-rí ja kakuun-de ruu, te kákixi tatú-ni-ri.

¹² Te kásatiñu ñi'in-ri jíin ndá'a-rí. Káka'an ndiva'a-i jíin-rí, ko káka'an va'a-ri jíin-i. Káchindikín-i ruu, ko tú kásá'a-ri cuenta.

¹³ Káka'an-i sikí-ri, ko káka'an maní-ri jíin-i. Chì nátu'un kuayo iní ñuyívi kakuu-ri, te onde vina káské'ichi-i ruu.

¹⁴ Nasu cháa-ri tutu yá'a ja kúka nuu-ro sá'a, chì kána jíin-rí nuu-ro nátu'un nuu sé'e-ri ja kúndá'ú iní-ri-i.

¹⁵ Chi vasa káñava'a-ró uxí mil cháa ndító róo nuu Cristo, ko tú kua'a táa-ro ío. Chì jíin tú'un va'a te ruu kúu táa-ro nuu Cristo Jesús.

¹⁶ Ko ká'an ndá'ú-ri jíin-ró, ja ná ndáku-ró rúu núsáa.

¹⁷ Ja yúan ní táji-rí se'e-ri Timoteo, ja maní-ri jíin-i, te ja'a-i nuu-ro jíin'an-ró, chì bueno jándatu-i nuu máa Jító'o-yo. Te máa-i naxndáku-i nuu-ro ndasa modo sá'a-ri nuu Cristo, te ndasa stá'an-ri nuu táka tiku'ni taká lado.

¹⁸ Te sava-i, kásávi-xi-i máa-i nátu'un kájani iní-i ja má jáa kuti-gá-ri nuu-ro.

¹⁹ Ko nú játa'an iní máa Jító'o-yo, te ja'a yachi-ri nuu-ro. Yúan-na te ma sá'a-ri cuenta ndasa ká'an cháa vixi-ún, ko kuní-ri ndé fuerza ndíso-de.

²⁰ Chì ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, nasu máa tú'un sáni-ni kúu, chì ndíso fuerza.

²¹ Ndéja kuní-ro, ja jáa-ri nuu-ro jíin yúnu xí, xí jíin tú'un ja kúndá'ú iní-ri róo, xí já ká'an vitá-ri jíin-ró.

5

Ja ní kana jíin Pablo nuu cháa ñi sáténé

¹ Te ñi kenda ndija tu'un ja ñin róo jíka téné. Te cháa-ún, ví'i-gá jíka téné-de nasu já kásá'a ñayívi sán naciún, chì ncháka-de ñasí'í táa-de.

² Te naja kásávi-xi-ro máa-ró núsáa. Va'a-ga ná ndúku'á iní-ri, te nuu-ro ná cháxió-ro cháa ñi sá'a falta-ún kí'in-de.

³ Chì ruu, vasa tú kánchaa máa-ri jian, ko nátu'un kánchaa-ri. Chì nátu'un ja á ñi sá'a-ri súan, ní kánchaa-ri núu, chì vina náku-xndíi ndija-ri sikí cháa ñi sá'a súan.

⁴ Vina te nátu'un a ñi naketá'an-ró jíin-rí. Chì jíin sí'ví máa Jító'o-yo Jesús, te jíin fuerza Jító'o-yo Jesús, ká'an-ri.

⁵ Te cháa yúan ná chí'i-yó-de nda'a Satanás nává'a ná kúu tu'un yúkú ndíso-de, ko kaku añu-de kivi ndíi máa Jító'o-yo Jesús.

⁶ Tú va'a ja sátéyí-ro máa-ró. Xí tú kájiní-ro já ñin tá'ú-ni yujan ía, te jiá ndí'i-ni yujan sá'a náún.

⁷ Núsáa te ná skána-ró yujan ía tú'ú-ún, nává'a ná kúu-ró yujan jáa, nátu'un kákuu ndija-ró já tú yí'i yujan ía róo vina. Chì lélu Pascua, ñi jí'i-ya já sikí yóó, te máa-yá kúu Cristo.

⁸ Násá'a-yó víko-ún núsáa, ko nasu jíin yujan ía tú'ú, ni nasu jíin yujan ía chá'an, xí yujan ía ñáa, chì sua ná kóo káji, te ná kóo ndaa statilá ja tú yí'i yujan ía.

⁹ Te jíin carta, a ñi kastu'ún-rí nuu-ro já má kivi nduu-ro jíin ñayívi kájika téné.

¹⁰ Nasu áchi-ri ja má kúu ketá'an-ró jíin ñayívi kájika téné ío iní ñuyívi yá'a, xí jíin ñayívi tóo iní, xí jíin ñayívi kuí'ná, xí jíin ñayívi káchiñú'ún ndosó, chì nú súan, te jinu ñú'ún já kenda níni-ro iní ñuyívi yá'a núu.

¹¹ Chì sua ñi cháa-ri tutu nuu-ro, ja nú ñin cháa ká'an-de ja ñani-yo kúu-de, te jíka téné-de, xí tóo iní-de, xí chíñú'ún-de ndoso, xí ká'an ndiva'a-de, xí ká'vá-de, xí kuí'ná-de, yúan-na te jíin cháa sá'a súan, ma kivi nduu-ro, ni ma kée kúti-ro stáa jíin-de.

¹² Chì ndasa kuu náku-xndíi-ri sikí ñayívi ká'jin sán inga sikí. Nasu sikí ñayívi ká'jin jíin-ró kúu cuenta máa-ró já náku-xndíi-ró-i náún.

¹³ Chì máa Dios, náku-xndíi-ya sikí ñayívi ká'jin sán inga sikí. Núsáa te cháa ñáa ma'ñú-ro jíin, náskúnu-ró-de kí'in-de.

6

Tu'un jikín nuu-í sikí tá'an-i nuu justicia

¹ Te nú ñin róo jikín nuu-ro sikí ingá tá'an-ró, te naja káchundéé iní-ro ndúkú-ró justicia nuu cháa tú ká'io ndaa. Naja tú kásanda-ro núu cháa ndoo.

² Xí tú kájiní-ro já ñayívi ndoo, koto nchaa-i ñuyívi náún. Te nú koto nchaa máa-ró ñuyívi, naja tú kákanda-ró sá'a-ró justicia sikí ñin cuestión lúli-ni núsáa.

³ Xí tú kájiní-ro já koto nchaa máa-yó ndájá'a ándví jíin'an náún. Naga ñi kuu taká ja ío iní ñuyívi yá'a núsáa.

⁴ Núsáá te hora ja jínu ñú'ún-ró já kóo justicia siki tíñu ká'io inji ñuyivi, naja ndúkú-ró cháa tú kájatú'ún vá'a tíku'ni, ja ndúu-de justicia.

⁵ Súan ká'an-rj náva'a ná kúka nuu-ro. Núsáá te á tú ndíchi kúti ní ñn-ró, ja kúu koto nchaá-de ndé ñani-ro ío ndaa náún.

⁶ Chj ñani jíin ñani, kivi koyo-de nuu justicia, vasa tú kákandja justicia-ún náún.

⁷ Súan chj máni kástivi ndja-ró tíñu, ja káskivi tá'an-ró núu justicia. Á tú va'a-ga ná sía-ro-í sá'a ndiva'a-i jíin-ró, jíin já xndá'ú-i róo.

⁸ Chj sasua kásá'a ndiva'a-ró, te káxndá'ú-ro ondé ñani-ro.

Ja tú nani'in tá'u ñáyivi ñáá

⁹ Á tú kájinj-ro já ñáyivi tú ío ndaa, ma nani'in tá'u-í ndivi koyo-i inji ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Ma xndá'ú-ro máa-ró, chj ni ñáyivi kájika téné, ni ñáyivi káchiñú'ún ndosó, ni ñáyivi káisiiki nchaá tá'an, ni chaá kándaá sí'í, ni chaá kákuu xi'ncha,

¹⁰ ni ñáyivi kuí'ná, ni ñáyivi too iní, ni ñáyivi ká'vá, ni ñáyivi káka'an ndiva'a, ni ñáyivi chísa'í ndatiñu tá'an, ma nani'in tá'u-í ndivi koyo-i inji ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

¹¹ Te súan kándaá sava-ró núú, ko vina, a ñi nakacha-ya róo, a ñi nasándo-ya róo, a ñi kakendoo ndaa-ro jíin sí'í máa Jító'o-yo Jesús onde jíin Espiritu Dios máa-yó.

¹² Taká tíñu kúu sá'a-rj. Ko tú ndi'í kéndoo va'a. Taká tíñu kúu sá'a-rj, ko tú kuni-rj ja kútiin ñi tíñu-ún so'o-rj.

¹³ Ío ndeyu já kú'un chji, te chji kúu ja kú'un ndeyu, te ndendúu yuán náa sá'a Dios. Ko yiki kúñu-yó, nasu já kuátíñu nuu tú'un téné kúu, chj ja kuátíñu nuu máa Jító'o-yo kúu, te Jító'o-yo játiñu-ya máa yiki kúñu-ún.

¹⁴ Te Dios, a ñi naschakú-ya Jító'o-yo, te suni súan naschakú-ya yóo jíin fuerza máa-yá.

¹⁵ Á tú kájinj-ro já yiki kúñu-ró kúu pedazo Cristo. Núsáá te á kuu ki'in-rj pedazo Cristo te nasá'a-rj pedazo ñi ña'an kuáxán. Aa, ma kúu kuti.

¹⁶ Á tú kájinj-ro já cháa kété'an jíin ña'an kuáxán, ñn-na kúu-de jíin-ña, chj súan ká'an: Ndendúu-ún, ñn-na kúu, áchi.

¹⁷ Ko chaá kété'an jíin Jító'o-yo, ñn-na nuu, kúu-de jíin-yá.

¹⁸ Kunu-ró kóto-ró tíñu téné. Chj taká kuachi sá'a chaá, fuera yiki kúñu-de kúu. Ko nú sáténé-de, chj siki yiki kúñu máa-de sá'a-de kuachi.

¹⁹ Á tú kájinj-ro já vé'e ij kúu yiki kúñu-ró, te onde nuu Dios ñi kenda Espiritu Santo vai ncháa inji-ro. Chj nasu máa-ró xín máa-ró.

²⁰ Chj ya'u ñi nakuaan-ya róo. Núsáá te ná nákana jaa-i Dios sá'a-ró jíin yiki kúñu-ró jíin iní jíin añú-ro. Chj máni Dios xín yuán.

7

Tu'un tãnda'a jíin tú'un tú ndúsãn

¹ Ná ká'an-ga-rj siki táka tu'un ñi chaá-ró núu-rí. Va'a-ga kendoo chaá nú tú ké'é-de ñási'í.

² Ko kuachi ja ío tu'un téné, ja yuán vá'a-ga ná ñn ná ñn-de ná kóo ñási'í máa-de. Te ná ñn ná ñn-ña ná kóo yii máa-ña.

³ Te chaá kúu yii-ún, ná skikuu va'a-de jíin ñási'í-de. Te ñási'í-ún, suni súan ná skikuu va'a-ña jíin yii-ña.

⁴ Ñási'í, tú kúu tá'ú máa-ña tíñu nuu yiki kúñu-ña, chj yii-ña. Suni súan chaá kúu yii, tú kúu tá'ú máa-de tíñu nuu yiki kúñu-de, chj ñási'í-de.

⁵ Nú kákuñ-ro kakán ta'u ni'in-ró ñn tiempo-ni, te nú ío conforme tá'an-ró, te kuu sásá'an-ró máa-ró, te nú túu te túu. Yuán-na te va'a-ga ná náketá'an tuku-ró, náva'a ma kúu koto nchaá Satanás róo siki tú'un téné.

⁶ Ko tu'un yá'a ká'an-rj siki permiso, nasu já tá'ú-rí tíñu nuu-ro.

⁷ Játa'an inji-rj ja táka chaá ná kóo-de nátu'un káa-rj, ko ná ñn ná ñn-de ñi ni'in-dé ta'u-dé nuu Dios, chj súan ñi teta'an-ya-dé.

⁸ Súan ká'an-rj jíin cháa kákuu soltero, jíin ña'an kákendoo ndá'ú, ja vá'a-ga kendoo súan-ni jíná'an nátu'un ruu.

⁹ Te nú kájinj máa, já má kánda jíin, ná tãnda'a. Chj va'a-ga ja tãnda'a, nasu já ndúkjí.

¹⁰ Ko jíin ñáyivi ní katanda'a, ká'an ñi'in-rj, ko nasu ruu chj máa Jító'o-yo ká'an: Ja ñási'í, ma xndóo-ña yii-ña.

¹¹ Te nú kenda-ña kuni-ña, ma nátãnda'a-ña, xí ná nándikjñ-ña yii-ña, Te chaá kúu yii-ún, ma kíñi'in-de-ña kí'in-ña.

¹² Te jíin sáva-ga-de ká'an máa-rí, nasu máa Jító'o-yo: Nú ñn ñani-yo ncháka-de ñn ña'an tú kándja, te játa'an inji máa-ña kúnchaá-ña jíin-de, ma kíñi'in-de-ña kí'in-ña.

13 Te nú ñin ña'an ncháka-ña ñin cháa tú kándija, te jata'an inji máa-de kunchaa-de jíin-ña, ma kíñi'in-ña-dé ki'in-de.

14 Chi cháa tú kándija, a ñi ndundoo-de sá'a ñasí'i-de. Te ña'an tú kándija, a ñi ndundoo-ña sá'a yii-ña. Chi nú tú súan, te koo chá'an sé'e-ró núú, ko vina a ñi kandundoo-i.

15 Ko nú kuxio cháa tú kándija-ún kuni-de, ná kúxio-de. Chi ja yúan tú níni xáan sikí cháa xí ñá'an. Chi sua vindáa vinené ná kúxiukú-yó kuni Dios ja ní kana-ya xiní-yo.

16 Chi naún jini róó, ñasí'i, ja sánaa te kundéé-ró kaku yii-ro sá'a-ró, xí róó, cháa kúu yii, ja kaku ñasí'i-ro sá'a-ró.

17 Ko nátu'un ñi ja'a Jito'o-yo núú ñin ñin-de, jíin nátu'un ñi kana Dios xiní ñin ñin-de, súan ná káka-de, chi suni súan tá'ú-rí tiñu nuu táka tiku'ñi.

18 Ñi kana-ya xiní ñin cháa ja á ñi xiti ndúu náún. Núsáa te ná kóo-de súan-ni. Ñi kana-ya xiní ñin cháa tú ní xiti ndúu náún. Ma xiti ndúu-de máa-de núsáa.

19 Tu'un xiti ndúu, jíin tú'un tú xiti ndúu, tú dé jatiñu, chi sua ja ná skikuu va'a-yó tiñu tá'ú Dios.

20 Ná ñin ná ñin-de ndasa ñi jo hora ñi kana-ya xiní-dé, jíin yúan ná kúndij-de.

21 Mozo kúu-ró, te ñi kana-ya xiní-ro náún. Ma yu'ú-ro núsáa vii. Ko nú jini máa-ró ja kúu kenda-ró káka kuu ndichá-na-ro, kuu nú kuu.

22 Chi nú mozo kúu-de, te ñi kana Jito'o-yo xiní-dé, libre ío-de nuu máa Jito'o-yo. Suni súan jíin cháa jika kuu ndichá-na, nú ñi kana-ya xiní-dé, mozo kúu-de nuu Cristo.

23 Chi ya'u ñi nakuaan-ya róó jiná'an-ró. Ma kuátíñu sáni-ró núú cháa núsáa.

24 Ñáni, ná ñin ná ñin cháa ndasa tiñu ñi kana-ya xiní-dé, súan ná kúndij-de náva'a ná kuátíñu-de nuu Dios.

25 Ko sikí ñá'an jáá, tú ní tá'ú máa Jito'o-yo tiñu nuu-rí. Ko ná ká'an-ri ndasa jáni inji-ri, nátu'un ñin cháa ja ñi kundá'ú inji Jito'o-yo-dé, náva'a kundij ndaa-de.

26 Vaj tundó'o sikí-yo vina. Te ja yúan jáni inji-ri ja va'a-ga kendoo cháa nú kunchaa-ni máa-de súan.

27 Ncháka-ró ñasí'i náún. Ma sía-ro-ña núsáa. Tú ñasí'i-ro náún. Ma kúñukuu inji-ro ñasí'i vii.

28 Ko nú tanda'a-ro, nasu kuáchi sá'a-ró. Te nú ña'an jáá ní tanda'a-ña, nasu kuáchi sá'a-ña. Ko ñayivi yúan, ni'in-í tundó'o inji ñuyivi yá'a. Te tú kuni-ri ja tá'an-ro súan.

29 Ñáni, tu'un yá'a ká'an-ri chi a ñi nduu kúti tiempo. Vina te cháa ká'io ñasí'i, ná sá'a-de cuenta ja tú-ña ío.

30 Te cháa kánde'e, nátu'un tú kánde'e-de. Te cháa kákusi iní, nátu'un tú kákusi iní-de, te cháa kájaan, nátu'un tú naún káñava'a-de,

31 te cháa kutéñu jíin tiñu ñuyivi yá'a, nátu'un tú kutéñu-de, chi modo ñuyivi yá'a náa-ní.

32 Chi jata'an inji-ri ja má yu'ú-ro. Chaa soltero, jitu iní-de jíin táka tiñu máa Jito'o-yo, ndasa ná kúsi iní Jito'o-yo sá'a-de,

33 ko cháa a ñi tanda'a, jitu iní-de jíin táka tiñu ja ío inji ñuyivi, ndasa kusí iní ñasí'i-de sá'a-de.

34 Suni súan sñin sñin kájani inji ña'an jáá jíin ñá'an á ñi tanda'a. Chi ña'an jáá, jitu iní-ña jíin táka tiñu kuni máa Jito'o-yo, náva'a kendoo ndoo yiki kúñu-ña jíin añu-ña kuni-ña. Ko ña'an á ñi tanda'a, jitu iní-ña jíin táka tiñu ío inji ñuyivi, ndasa kusí iní yii-ña sá'a-ña kuni-ña.

35 Ko tu'un yá'a ká'an-ri náva'a kendoo va'a-ró jiná'an-ró. Nasu yó'o chú'un-ri sukun-ro, ko ñi ka'an-ri náva'a kaka jíñu'ún-ró, te náva'a nuña-ró kuátíñu kúu-ro núú máa Jito'o-yo.

36 Te nú ñin cháa jáni inji-de ja tú va'a jika-de jíin ñin ña'an jáá, chi nú ñi ja'a medida kúu, te nú níni sá'a-de, núsáa te ná sá'a-de ndasa kuni-de, nasu kuáchi kúu ná tanda'a-dé jíin-ña.

37 Te nú ñin cháa kándij ni'in inji añu-de, te tú nándi'i-de, chi kúu jito-de máa-de, te ñi chaa inji añu-de ja má tiin-de ña'an jáá-ún. Suni va'a-ni sá'a-de.

38 Súan ío, te cháa tanda'a jíin-ña, va'a sá'a-de. Te cháa tú tanda'a jíin-ña, va'a-ga sá'a-de.

39 Ña'an ní tanda'a, nú nini chakú yii-ña, yí'i-ña ndá'a-dé. Ko nú a ñi jii yii-ña, yúan-na te a ñi nuña-ña. Te nú kuni máa-ña, te kuu ná nátanda'a-ña jíin ñin cháa kándija nuu máa Jito'o-yo.

40 Ko jáni inji-ri ja sí-gá koo inji-ña nú kunchaa ndá'ú máa-ña súan-ni. Te jáni inji-ri ja súní yí'i Espiritu Dios ruu.

8

Sikí ndéyu já kájani-i nuu ndoso

¹ Bueno. Te sikí ndéyu já kájani-i nuu ndoso, ndaa chi taká-yo kájiní-yo yakú. Te jíin tú'un kájiní-i-ún kúu ja kásávi-xi-i máa-i, ko jíin tú'un kúndá'ú inji tá'an kúu ja nákuá'nu-ga-i jíin.

² Nù ìn chàa jáni inì-de ja tú'a va'a-de, núsáa te kuní-ga te kutú'a va'a-de jíin.

³ Te nú ìn chàa kúmaní-dé jíin Dios, suni jiní-ya núu cháa-ún.

⁴ Sikí ndéyu já kájani-i nuu ndosó, ká'an-rj, chj a kájiní-yo já tú ndé játíñu kuti ndosó inì ñuyívi. Chj tú ingá Dios ío, chj máa ìn-ni-ya.

⁵ Chi vasa ío kua'a í'a, te ío kua'a jito'o ja káskúnání máa-i í'a inì andívi xí inì ñuyívi,

⁶ ko máa-yó káka'an-yo já máa ìn-ni máa Táa-yo Dios ío. Te onde nuu máa-ya vaj taká ndatíñu te nuu máa-ya játíñu-yó. Suni ìn-ni máa Jito'o-yo Jesucristo ío. Te máa-ya nj sá'a taká ndatíñu te nj sá'a-ya yóo.

⁷ Ko tú ndí-i-i kájiní-i tu'un yá'a. Te sava-i a nj kakaan-i jíin ndosó onde sáa. Te nú káyee-í, nátu'un ndeyu ndosó káyee-í, ko vitá inì añú-i, te kúchá'an añú-i sá'a.

⁸ Chj nasu jíin ndéyu te kuatú'un Dios yóo, chj nú tú kee-yo, nasu já yúan te kundá'u-yo, te nú kee-yo, nasu já yúan te kendoo va'a-ga-yo jíin-ya.

⁹ Ko vasa nj'in kándij-ro, koto-ró náv'a a tú súngava-ró tá'an-ró, já vitá inì añú-ún, nuu kuáchi.

¹⁰ Róo chi chàa jiní kákuu-ró, te nú ìn chàa kunj-de nuu-ro hora ja yée-ro stáa inì ve'e ndosó, á tú sánaa te skí-i inì-de, te kivi-de kee túku máa-de ndeyu ndosó-ún sá'a-ró xí túu.

¹¹ A nj jíi Cristo ja'a ñaní-ro, chàa vitá inì añú-ún, ko ja sikí tú'un tu'a-ró-ún, te nj xnáa-ro-dé.

¹² Súan kásá'a-ró kuáchi nuu ñaní-ro, chi ja ú'u-ni chindee-ró inì añú-de ja vitá, te suni nuu Cristo kásá'a-ró kuáchi.

¹³ Ja yúan, te nú ndeyu sá'a ja júngava ìn ñani nuu kuáchi, ma kée kúti-gá-rj kuñu ní káni, náv'a a ma súngava-rj ñani-rj nuu kuáchi.

9

Sikí já ío derecho chaq apóstol

¹ Nasu apóstol kúu-rj náún. Á tú jka kuu ndicha-na-rj. Á tú ní jiní-rj nuu máa Jito'o-yo Jesús. Nasu róo kákuu tíñu nj sá'a-rj nuu máa Jito'o-yo náún.

² Nú tú kúu-rj apóstol nuu sava-ga chàa, ko nuu-ro chj kúu ndija-rj. Chj róo kákuu tunj-rj ja ndíso-rj tíñu apóstol nuu máa Jito'o-yo.

³ Ya'á kúu tu'un ká'an-rj ja náma-rj máa-rí nuu cháa káxndichí ruu:

⁴ Á tú ká'jo derecho-rj kee-rí ko'o-rj.

⁵ Á tú ká'jo derecho-rj kunchaka-rj ñasí'í kándija, nátu'un kánchaka sava-ga apóstol, jíin Cefas, jíin cháa kákuu ñani máa Jito'o-yo.

⁶ Xí máa ìn-ni ruu jíin Bernabé, tú ká'jo derecho-rj ja tú sátíñu-ga-rj náún.

⁷ Ndé soldado kájatá'an, te yée-dé cuenta máa-de. Ndé chàa jitu uva, te tú yée-dé nde'e-í. Xí ío chàa skée-dé vaca-de, te tú jí'i-de leche-ti.

⁸ Nátu'un ká'an chàa yúkú, ká'an-rj náún. Á nasu suni tu'un yá'a ká'an ley.

⁹ Chj nuu ley ja ní chaa Moisés, yóso: Ma chú'un-ró ñunu yú'u xndikí kiti jkó, áchí. Á sikí xndikí ká'an Dios xí túu.

¹⁰ Xí máni sikí yóo ká'an tu'un-ún náún. Jandáa ja sikí yóo yóso. Chj kuní-ya já ná kúñukuu inì chàa jitu, ni'in-dé, te chàa jkó, ná kúñukuu inì-de kee-dé.

¹¹ Nú nj kajakin-rj tu'un Espíritu inì-ro, te stútú-rj ja kúchaku-rj nuu-ro, kuáchi xaan kúu náún.

¹² Nú sava chàa ío derecho-de kájikán-de súan nuu-ro, á tú va'a-ga kakan máa-rí. Ko tú ní kákuu-rj kuatíñu-rj derecho-rj, chj sua kándo'o-rj te ní'in-rí náv'a a tú u'u kaka tu'un Cristo sá'a-rj.

¹³ Á tú kájiní-ro já cháa kásatíñu inì ve'e ij, inì ve'e ij-ún kenda ja káichaku-de. Te chàa kájatíñu onde nuu altar, sikí altar-ún káichaku ta'an-de.

¹⁴ Suni súan nj tá'ú tíñu Jito'o-yo já sikí tú'un va'a ná kúchaku chàa kájani tu'un va'a.

¹⁵ Ko ruu, tú naún ní jikán-rj ni ìn súan. Ni nasu cháa-rj tu'un yá'a ja ná kuá'a-ró núu-rj vina. Chi va'a-ga ná kúu-rj, nasu já kasú ìn chàa nuu-rj ja sátéyí-rí máa-rí jíin tíñu yá'a.

¹⁶ Vasa jáni-rj tu'un va'a, ja yúan má kúu sátéyí-rí máa-rí, chj níni skíkuu-rj sá'a-ya. Chj koo tundó'o sikí-rí, nú tú kani-rj tu'un va'a.

¹⁷ Te nú jíin gusto máa-rí sá'a-rj súan, yúan te ni'in-rj ya'u-rj. Te vasa tú játa'an inì-rj, ko nj chaa-ya tíñu sikí-rí, te responsable-rj kúu.

¹⁸ Ndéja kúu ya'u-rj núsáa. Ja ná káka kuu-rj kani-rj tu'un va'a Cristo, ni tú níni yá'u-rj, ni tú jikán-rj derecho-rj sikí tú'un va'a.

¹⁹ Ja yúan, vasa tú naún chàa tñn so'o-rj, játíñu-rj nuu taká-ni, náv'a a skándija-ga-rj ñayívi.

²⁰ Nátu'un judío násá'a-rí máá-rí nuu cháa judío, nává'a kundéé-rí skándija-rí cháa judío. Te nátu'un cháa yí'i nda'a ley, násá'a-rí máá-rí nuu cháa yí'i nda'a ley, vasa tú yí'i-rí nda'a ley, nává'a skándija-rí cháa yí'i nda'a ley.

²¹ Ko nuu cháa tú kájandatu nuu ley, suni súan nátu'un tú jándatu-rí nuu ley násá'a-rí máá-rí nuu-dé, nává'a kundéé-rí skándija-rí cháa tú kájandatu nuu ley, vasa ncháa ley Dios jíin-rí chí yí'i-rí nda'a ley Cristo.

²² Te nuu cháa vjítá inji, násá'a vjítá-rí máá-rí, nává'a skándija-rí cháa vjítá inji-ún. Súan taká-ni modo násá'a-rí máá-rí nuu taká cháa, nává'a kundéé-rí nama-rí sava-de.

²³ Te ja síkí tú'un va'a kúu ja sá'a ndi'i-rí súan, nává'a ruu, suni ná ní'in-rí ta'ú-rí ja kenda yúan.

²⁴ Á tú kájiní-ro ja cháa kájinu carrera, chí ndi'i-de kájinu ndija-de, ko ñin-ni-de kundéé-de ní'in-dé premio-de. Suni súan ndúkú ndéé-ró kúnu-ró, nává'a ní'in-ro premio-ro.

²⁵ Te taká cháa káísiki, jito va'a ná'an-de máá-de. Te cháa-ún, súan kásá'a ndija-de, nává'a ní'in-dé ñin premio ja kútú'ú. Ko yóo chí ní'in-yo premio ja má kútú'ú kúti.

²⁶ Núsáa te modo súan, ndúkú ndéé-rí jinu-rí, tú jinu sáni-rí. Modo súan kájatá'an-rí, tú skée íú-rí.

²⁷ Chí sua ñin ní'in-rí máá-rí, te ja'a-rí máá-rí, nává'a ma cháxio-ya ruu, vasa a ni jani-rí tu'un nuu sava-ga cháa.

10

Síkí ja káchiñú'ún-i ndoso

¹ Ñáñi, kuní-rí ja ná júku'un inji-ro ndasa ni ka'jin ndiyi táa-yo núu vikó nu'ún, te ni kaja'a taká-de nuu mar.

² Te taká-de, ni kajanducha-dé nuu vikó nu'ún jíin núu mar. Chi taká-de, ni kajindikin-de Moisés.

³ Te taká-de, ni kayee-dé ndeyu ní ja'a máá-yá.

⁴ Te taká-de, ni kaji'i-de ñin-ni nducha ní ja'a-ya. Chi ni kaji'i-de nducha ní kenda chíi kava ní sá'a-ya. Te kava-ún, ni ndikin yata-dé, chí kava-ún kúu nátu'un Cristo.

⁵ Ko tú ní kúsii ini Dios jíin kuá'a-dé. Ja síkí yúan kúu ja ní xnáa-yá-de onde nuu ñú'un té'é.

⁶ Taká tú'un yá'a kúu ñin modo nává'a koto nchaa máá-yó, te ma ndío ñáa inji-yo nátu'un ni kandio ñáa inji cháa-ún.

⁷ Ma chíñú'ún-ro ndoso jíin'an-ró nátu'un ni kasá'a sava máá cháa-ún. Chí súan yóso núu tutú: Ní kajungoo ñayivi ní kayee-í ni kaji'i-i te ni kandukuiñi-i ni kajita já'a-i, áchi.

⁸ Ni ma káka kuáxan-yó nátu'un ni kajika kuáxan sava máá cháa-ún, te ni kaji'i oko uní mil-de ja ñin kivi-ní.

⁹ Ni ma kóto nchaa-yo Jíto'o-yo Jesucristo nátu'un sava máá cháa-ún ja ní kajito nchaa-de-ya, te ni kaji'i-de ni sá'a koo.

¹⁰ Ni ma kútuku inji-yo nátu'un ni kakutuku inji sava-de, te ni kaji'i-de ni sá'a ñin kue'e xaan já ní ja'a-ya.

¹¹ Te modo-ún, ni kuu nává'a koto nchaa máá-yó. Te ja yúan, yóso-ún núu tutú va'i nuu yóo, cháa kuní ndasa kuandi'i ñuyivi.

¹² Nú ñin cháa jáni inji-de ja kúndijí ní'in-de, ná kóto va'a-de máá-de, nává'a tú ndua-de núsáa.

¹³ Ñin-ni jíto nchaa ja'ú róo, onde jíin taká ñayivi. Ko bueno skíkuu Dios, te máá hora jíto nchaa ja'ú róo, kuña-ya íchi kenda-ró, nává'a kundéé-ró kenda-ró. Súan te ma kuá'a-ya tú'un ja kóto nchaa-ga róo, ja má kánda-ga-ro.

¹⁴ Ñáñi máñi. Kunu-ró kóto-ro ndoso núsáa. Ma chíñú'ún-ro.

¹⁵ Nátu'un jíin cháa ío káji xiní, súan ká'an-rí jíin-ró. Kani inji máá-ró naun tu'un ká'an-rí.

¹⁶ Vaso ij, ja ní kasá'a ij-yo, nasu taká-yo kaji'i ká'nu-yo ñiñi Cristo náún. Te staa ja ní kasákuáchí-yó, nasu taká-yo káyee ká'nu-yo yiki kúnu Cristo náún.

¹⁷ Chí ñin-ni staa-ún ío. Súan yóo, tñi-yo kákuu-yó ñin-ni ñayivi, chí taká-yo káyee ká'nu-yó ñin-ni staa-ún.

¹⁸ Nde'é ndasa kásá'a cháa Israel. Chaa káyee kiti já kásoko-dé nuu-yá, nasu káyee ká'nu-de nuu altar náún.

¹⁹ Naún áchi-rí núsáa. Játíñu ndoso náún, xí játíñu ndeyu ñin nuu ndoso náún.

²⁰ Túu, chí ndeyu kásoko cháa ñin nacióon, nuu tachí kásoko-dé, nasu núu Dios. Te tú kuní-rí ja kétá'an ká'nu-ró jíin tachí.

²¹ Ma kúu ko'o-ró ini vaso máá Jíto'o-yo, te suni ko'o-ró ini vaso tachí. Ma kúu kee ká'nu-ró núu mesa máá Jíto'o-yo, te kee-ro núu mesa tachí.

²² Xí kuní-yo kúkuñi inji Jíto'o-yo sá'a-yó náún. Ní'in-ga-yo vasa máá-yá náún.

²³ Taká-ni tiñu kúu sá'a-rj, ko tú ndi'i kéndgo luu. Taká-ni kúu sá'a-rj, ko tú ndi'i skuá'nu tá'an.

²⁴ Ni ñin cháa, ma ndúkú-de sá'a-de ja vá'a máa-de, chi ja vá'a inga ñani tá'an-de ná sá'a-de.

²⁵ Ndi'i-ni ndeyu núyá'u, kee-ro jíná'an-ró. Te nú kiyu'ú inji-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún.

²⁶ Chi máa Jito'o-yo xín ñúyivi jín taká ndatíñu ío inji, áchi.

²⁷ Te nú ñin cháa tú kándija, te kana-de xini-ro kée-ro jín-de, te nú suni kuni-ro kí'in-ro, núsáa te kee-ro taká ja káni-de nuu-ro. Te nú kiyu'ú inji-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún.

²⁸ Ko nú kastu'ún ñin cháa nuu-ro: Kundatu, chi ya'á ja ní kandij nuu ndosó kúu, achi-de. Yúan-na te ma kée-ro, ja kuáchi cháa ni kastu'ún-ún jín kuáchi ja kiyu'ú inji-de.

²⁹ Sikí ja kiyu'ú inji ká'an-rj. Ko nasu ja sikí róo, chi sikí ja ingá cháa. Te nú kiyu'ú inji inga cháa, naja kóto nchaa-de ruu ndasa jika kuu ndicha-na-rj núsáa.

³⁰ Te nú ruu xna'an-ga nákuatá'ú-rí te yée-rí, naja kaka'an ndiva'a-de sikí-rí sikí ndéyu ja ní jikan ta'u-rí ja'a-ún.

³¹ Núsáa te vasa ná kée-ro, vasa ná kó'o-ró, vasa ná sátiñu-ró, ko modo ja ná nákana jaa-i Dios ná sá'a-ró.

³² Koto-ró nává'a ma skivi-ró cháa judío, ni cháa ñin nación, ni tiku'ni Dios, nuu kuáchi.

³³ Suni súan ruu jín taká tiñu sá'a-rj, kuni-rj ja ná kúsiñ ini taká cháa. Tú jítu ini-rj ja sá'a-rj ja vá'a máa-rí, chi kuni-rj sá'a-rj ja vá'a sava-ga cháa, nává'a kaku-de jíná'an-de.

11

¹ Ná ndáku-ró rúu jíná'an-ró, suni natu'un ndáku máa-rí Cristo.

Ja ná kúndasu xini ñásí'í

² Bueno kánuku'un inji-ro rúu. Te ká'jin ni'in-ró jín taká tiñu ni tá'ú-rí nuu-ro, jín modo ja ní stá'an-rj nuu-ro.

³ Ko kuni-rj ja ná kuni-ro jíná'an-ró ja Cristo kúu-ya xini taká cháa. Te cháa kúu-de xini ñásí'í. Te Dios kúu-ya xini Cristo.

⁴ Taká cháa ja ndasú xini-dé te jikán ta'u-dé xí jáni-de tu'un, ja'a-de tuká nuu xini-dé.

⁵ Ko taká ñásí'í, nú tú ndasú xini-ña te kakan ta'u-ña xí káni-ña tú'un, ja'a-ña tuka nuu xini-ña, chi ñin-ni kúu nú seté xini-ña.

⁶ Chi nú ñásí'í, tú jasú-ña xini-ña, ná seté-ña núsáa. Te nú kúka nuu-ña seté-ña, xí xiti-ña ixi-ña, ná kasú-ña núsáa.

⁷ Chi cháa, ma kúu kasu-de xini-dé, chi muestra luu Dios kúu-de. Ko ñásí'í, chi stá'an-ña ndasa luu káa inji yí-ña.

⁸ Chi tú ní sáva'a-ya cháa jín yiki ñásí'í, chi sua ñásí'í jín yiki cháa.

⁹ Chi tú ní kúva'a cháa ja kuátíñu-de nuu ñásí'í, chi sua ni kuvá'a ñásí'í ja sikí cháa.

¹⁰ Ja sikí taká ndaja'a ándivi te nini kundasu xini ñásí'í.

¹¹ Chi nuu máa Jito'o-yo tú sá'a-ya cuenta ndéja kúu ja yí, te ndéja kúu ja si'í, chi nú túu ñin, te ma kóo inga.

¹² Chi natu'un ni sáva'a-ya ñásí'í jín yiki cháa, te vina kúva'a cháa chi ñásí'í, ko Dios kúu I'a sáva'a taká-ni.

¹³ Kani inji máa-ró jíná'an-ró, á ío va'a ja tú kundasu xini ñásí'í te kakan ta'u-ña nuu Dios.

¹⁴ Nasu máa ñúyivi stá'an nuu-ro, ja tú luu jito cháa jín ixi-dé, nú ná kée náun.

¹⁵ Ko nú ñásí'í, te sía-ña ixi-ña kee máa, luu jito-ña jín, chi ixi-ún, ni ja'a-ya núu-ña kundasu xini-ña.

¹⁶ Ko nú ñin cháa kuni-de kutixín-de jín tú'un yá'a, ko yóo tú ká'io costumbre-yo súan, ni tiku'ni Dios.

Sikí xini máa Jito'o-yo

¹⁷ Tá'ú ní'in-rj inga tiñu yá'a nuu-ro, ja tú kúsiñ ini-rj jín-ró, chi tú kándutútú-ró ja sá'a va'a-ga-ro, chi sasua ñáa-ga kásá'a-ró.

¹⁸ Ya'á ká'an-rj xna'an-ga. Ni jini tu'un-rj ja kásáñin-ró máa-ró, máa hora kácutútú-ró. Te yaku kándija-rj.

¹⁹ Chi níni kóo ñayivi sásñin ma'ñú-ró, nává'a kuni-ro ndé ñayivi kándija va'a ma'ñú-ró.

²⁰ Te nú ñin-ni nuu kándutútú-ró, nasu ja kúxini-ró cuenta máa Jito'o-yo kúu-ún núsáa.

²¹ Chi ná ñin ná ñin-ró, máni kanduu-ro núu ingá-de xna'an-ga kákuñi-ro. Te ñin-ró jí'i-ro sóko, te inga-ro nájini-ró.

²² Á tú káñavá'a-ró vé'e nuu kée-ro kó'o-ró náún. Xí kásájá'a inji-ro núu tíku'ni Dios. Te cháa tú naún káindá'a-de, kákuka nuu-dé kásá'a-ró xí túu. Ndasá ka'an-ri jíin-ró jíná'an-ró. Kúsi inji-ri jíin-ró xí túu. Jíin tú'un yá'a tú kúsi kúti inji-ri jíin-ró.

²³ Chì tú'un yá'a nì kutu'a-ri nuu máá Jító'o-yo. Te suni yá'a ní stá'an-ri nuu-ro jíná'an-ró. Chì máá ákuáa já ní kanastúu-de Jító'o-yo Jesús, nì ki'in-ya stáa.

²⁴ Te nì jikān ta'u-yá. Te nì sákuchí-yá. Te nì ka'an-ya: Kí'in te kee-ro jíná'an-ró, chí yá'a kúu yiki kúñu-ri, te já siki róó nì kukuáchi. Súan sá'a-ró te ná núku'un inji-ro rúu. Achì-ya.

²⁵ Suni súan nì ki'in-ya vaso, nuu ní ndi'i nì kuxíni-ya. Te nì ka'an-ya: Vaso yá'a kúu contrato jáá já ní sá'a-ri jíin niñi-ri. Te taká vuelta nú káji'i-ró, te súan sá'a-ró nává'a ná núku'un inji-ro rúu. Achì-ya.

²⁶ Chì taká vuelta já káyee-ro stáa yá'a te káji'i-ró iní vaso yá'a, kivi ní jí'i máá Jító'o-yo kúu já kákastú'un-ró ondé kivi ncháa-ya.

²⁷ Te nú in cháa kee-dé staa yá'a, xí kó'o-de inji vaso Jító'o-yo yá'a, te nú tú jíin'ún sá'a-de, te koo kuáchi-de nuu yiki kúñu máá Jító'o-yo jíin núu niñi-yá.

²⁸ Ná in ná in cháa, ná nándúkú víi-dé siki máá-de núsáa. Yúan-na te kee-dé staa-ún te ko'o-de inji vaso-ún.

²⁹ Te nú in cháa tú jini-de já kúu yiki kúñu-ya, cháa-ún chí ndonda kuáchi siki-dé nú ko'o-de kee-dé.

³⁰ Já yúan ío kua'á cháa káku'u, jíin cháa vítá inji, kájin ma'ñi-ró jíná'an-ró. Te nì kaji'j yakú-de.

³¹ Ko nú nándúkú víi-yo siki máá-yó, te ma ndóna kuáchi siki-yo.

³² Ko nú a nì ndonda kuáchi siki-yo, máá Jító'o-yo xndó'o-ya yóó, nává'a tú ta'nu ndatu-yo jíin ñayivi ñuyivi.

³³ Nánj máni, já yúan nú kándutútú-ró káyee-ro, te kundatu tá'an-ró.

³⁴ Te nú in cháa jí'i-de soko, ná kée-dé ve'e-de, nává'a tú ndonda kuáchi siki-ro hora kándutútú-ró. Te sava-ga tiñu sánda-ri onde ná jáa-ri.

12

Siki tá'u já vái nuu Espiritu

¹ Nánj, siki taká ta'u já vái nuu Espiritu, kuni-ri já ná júku'un inji-ro jíin.

² A kájiná'an-ró já ná nì kakuu-ró cháa tú kákandja, te nì káindikín-ro yatá ndosó ñi'in núu, ndasa nì kakuu inji máá-ró núu.

³ Já yúan kástu'ún-ri nuu-ro já tú ní in cháa kuu ka'an tásí-de siki Jesús, nú a yí'i-de Espiritu Dios. Te tú ní in-de kuu ka'an-de: Jító'o-ri kúu Jesús, nú tú yí'i-de Espiritu Santo.

⁴ Chì sijn sijn ta'u ní saka-yá, ko suni in-ni máá Espiritu kúu.

⁵ Te sijn sijn tiñu nì cháa-ya siki-yo, ko in-ni máá Jító'o-yo kúu.

⁶ Te sijn sijn modo kásatiñu-yó, ko suni máá Dios kúu I'a sá'a taká tiñu jíin taká-yo.

⁷ Ko ná in ná in-de, nì ja'a-ya tú'un Espiritu nuu-dé nává'a ná skuá'nu tá'an-de.

⁸ Chì onde jíin máá Espiritu nì ja'a ndija-ya tú'un ka'an ndíchi in-de. Te suni onde jíin máá Espiritu nì ja'a-ya tú'un já júku'un inji ingá-de.

⁹ Te nuu ingá-de, suni jíin máá Espiritu nì ja'a-ya já ná kándja va'a-de. Te suni jíin máá Espiritu nuu ingá-de já ná sá'a-de tana.

¹⁰ Te nuu ingá-de já ná sá'a-de taká tiñu ñá'nu. Te nuu ingá-de, já ná káni-de tu'un. Te nuu ingá-de, já ná nándúkú víi-dé siki taká já vá'a já ú'u. Te nuu ingá-de já ná ká'an-de tiní yu'u. Te nuu ingá-de já ná násama-de tu'un sijn yu'u.

¹¹ Ko taká tiñu yá'a sá'a suni máá in-ni máá Espiritu. Sijn sijn sáka-yá nuu in in-de, ndasa játa'an inji máá-yá.

¹² Chì nátu'un yiki kúñu in-ni kúu, te ñává'a kua'á pedazo, te taká pedazo-ún, vasa kua'a, ko in-ni yiki kúñu kúu, suni súan kúu Cristo.

¹³ Chì jíin in-ni máá Espiritu nì kajanducha taká-yo, nává'a nduu-yó in-na ñayivi, vasa judío xí ñayivi nuu Grecia, vasa cháa kúu mozo xí cháa jika kuu ndicha-na. Ko taká-ni-de, nì kani'in-dé in-ni máá Espiritu nì sá'a-ya.

¹⁴ Ko yiki kúñu, nasu in pedazo-ni kúu, chí sua ndíso kua'a.

¹⁵ Chì nú ja'a ká'an: Nasu yiki kúñu xijn rúu, chí tú kúu-ri nda'a, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xijn ná'in.

¹⁶ Te nú so'o ká'an: Nasu yiki kúñu xijn rúu, chí tú kúu-ri nduchi, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xijn ná'in.

¹⁷ Nú ndi'i yiki kúñu ní kuu nduchi, ndasa kuni so'o núu. Nú ndi'i ní kuu so'o, ndasa kuaan xiko núu.

¹⁸ Vina te ni jini-yo ndasa ni jata'an ini máá Dios te ni chaa-ya táká pedazo-ún ná in ná in jiká yiki kúñu.

¹⁹ Chi nú taká-ni ní kakuu in-ni pedazo-ún, ndasa koo máá yiki kúñu núú.

²⁰ Ko vina chi kua'a ndíja pedazo íó, ko máá in-ni yiki kúñu núú.

²¹ Ni ma kuu ka'an nduchi jín ndá'a: Tú jinu ñú'un-rí róó. Suni súan ni ma kuu ka'an xinj jín já'a: Tú jinu ñú'un-rí róó.

²² Chi sua kánúú táká pedazo nditjin ta'an jín yiki kúñu, vasa vjtá-ga jito.

²³ Te taká pedazo yiki kúñu ja jáni ini-yo já tú jínú'un jito, suu yúan ñúkúún xáan-gá jasú-yo núú. Te ja tú luu kájito-ún jini-yo, luu-ga kájasu-yo núú.

²⁴ Te pedazo ja lúu kájito-ún jini-yo, tú níni kúndasu nuu. Chi máá Dios, súan ni chutá'an-ya yiki kúñu-ún, te jínú'un-gá ni skéndo-yo já tú luu jito-ún,

²⁵ náva'a tú sásin pedazo yiki kúñu-ún máá, chi taká pedazo-ún, sua in núú ná kóto va'a tá'an.

²⁶ Chi nú in-ni pedazo jatú, taká-ni pedazo in jinu-ni kájatú. Te nú in-ni pedazo jito luu, taká-ni pedazo in ká-nu-ni kákusi iní.

²⁷ Te róó, modo súan kákuu-ró yiki kúñu Cristo. Te pedazo-ya-ún kákuu in in-ró.

²⁸ Te súan ni jani máá Dios chaa kuatiñu nuu tíku'ni: Já in, apóstol, ja úu, chaa kájani tu'un, ja uní, chaa kástá'an tu'un, yúan-na te chaa kásá'a tiñu ñá'nu, yúan-na te chaa kásá'a tana, te vasa cháa chindéé tá'an, jín cháa kátá'ú tiñu, jín cháa ká'an tini yu'u.

²⁹ Taká-de kákuu apóstol náún. Taká-de kájani tu'un náún. Taká-de kástá'an náún. Taká-de kásá'a tiñu ñá'nu náún.

³⁰ Taká-de kájiní-de sá'a-de tana sá'a-ya náún. Taká-de káka'an-de tini yu'u náún. Taká-de kánasama-de tu'un sin yu'u náún.

³¹ Ko ná kuítu iní-ro ndúkú-ró tá'u vá'a-ga kua'a-ya núu-ro jíná'an-ró. Ko íó inga modo va'a xaan-gá, ná stá'an-rí nuu-ro jíná'an-ró.

13

Tu'un kúndá'ú ini tá'an

¹ Te nú ruu, vasa ká'an-rí nátu'un káka'an chaa xí ndájá'a ándiví, te nú tú kúndá'ú ini-rí-i, te kúu-rí nátu'un in kaa ja ndáxín káxín xí in platillo ja sáña.

² Te vasa jáni-rí tu'un sá'a-ya, te júku'un ndí'i ini-rí taká tu'un sa'í jín taká tu'un ndíchi, te vasa kándíja téyí-rí ja kuu skuíó káni-rí yuku, te nú tú kúndá'ú ini-rí-i, tú ña tiñu-rí.

³ Te vasa ná sáka ndí'i-rí taká ndatiñu-rí kee ñáyivi ndá'ú, te vasa ná kuá'a-rí yiki kúñu-rí kayu, te nú tú kúndá'ú ini-rí-i, tú ña ya'u-rí íó.

⁴ Tu'un kúndá'ú ini, ndiso paciencia, te ndiso tu'un kúmaní iní. Tu'un kúndá'ú ini, tú ndiso tu'un kuásún iní. Tu'un kúndá'ú ini, tú sáxixi máá, ni tú sátéyí máá.

⁵ Tú ká'an ndivá'a. Tú ndúkú já kuu máá. Tú kití ini. Tú chú'un ini.

⁶ Tú ndúvatú ini, chi sua kúsi ini jín tiñu ká'io ndaa.

⁷ Ndi'i jándéé iní. Ndi'i kándíja. Ndi'i ñúkuu ini. Ndi'i kánda.

⁸ Taká tu'un kájani-yó, chi naa, te taká yu'u chi ndí'i, te tu'un ndíchi, chi taká kuxio, ko tu'un kúndá'ú ini, ma náa kúti.

⁹ Chi yaku-ni tu'un kájiní-yo, te yaku-ni tu'un kájani-yó,

¹⁰ ko onde ná cháa máá tú'un ni yija va'a, yúan-na te kuxio yaku-ni ja kájiní-yo-ún ki'in.

¹¹ Ná ni kuu-rí suchí yikín, te ni ka'an yikín-rí núú, te ni jani ini-rí nátu'un suchí yikín. Ko nuu ní kuu-rí chaa ñá'nu, te ni chaxio-rí taká ja ní sá'a-rí ná lúli-rí-ún kua'an.

¹² Te vina kándé'é-yó nátu'un jín espejo ja káxkí'vi, ko kúkuéé-ga te kuní ndijin-yo nátu'un jín núú tá'an-yó. Te vina chi yaku-ni jini-rí, ko kúkuéé-ga te kuní ndí'i-rí nátu'un jini káji-yá ruu.

¹³ Te vina íó unj tu'un jatiñu ni'in, tu'un kándíja va'a, tu'un káñukuu ini, jín tú'un kúndá'ú ini. Ko máá tú'un kúndá'ú ini, kánúú xáan-gá vasa úu-ga-ún.

14

Siki já káka'an-i sin yu'u

¹ Ndúkú ndéé-ró jín tú'un kúndá'ú ini tá'an, te kuítu iní-ro ndúkú-ró táka ta'u já'a Espiritu, ko kánúú-gá ja káni-ró tú'un.

² Chi chaa ká'an-de sin yu'u, jín Dios ká'an-de, nasu jín ñáyivi, chi tú ní in chaa júku'un ini ñaún ká'an-de, chi jín Espiritu ká'an-de tu'un sa'í.

³ Ko chaa jáni tu'un, jín ñáyivi ká'an-de, chi skuá'nu-de ñáyivi-ún, te ká'an ká'nu-de, te ká'an ndéé-de jín-i.

- 4 Chaa ká'an sîn yu'u, skuá'nu-de máá-de, ko chaa jáni tu'un, chi tiku'ni skuá'nu-ga-de.
- 5 Játa'an iní-ri ja taká-ro ná kuu ka'an-ro sîn yu'u, ko kánúú-gá ja káni-ró tú'un, chi ñá'nu-ga chaa jáni tu'un vása cháa ká'an sîn yu'u, te nú tú násama-de tu'un-ún, náva'a kua'nu-ga tiku'ni sá'a-de jín.
- 6 Ñáni, vina te nú jaq-ri nuu-ro te ka'an-ri sîn yu'u jín-ró, naún tiñu ní'in ja kuu róó, nú tú ka'an-ri in tu'un ni kenda ndijin, xí in tu'un ndíchi, xí in tu'un stá'an-ri.
- 7 Ío ndija ndatiñu kándaa tí'úú já kásá'a ndusu, natu'un xkuili xí guitarra. Te nú tú sîn sîn nota ndé'e, ndasa kuní-yo ndé yaa jiku-de jín xkuili, xí jín guitarra-ún.
- 8 Te nú corneta tú ndé'e káji, te ndé chaa sátu'a-de máá-de ja kuátá'an-de núsáá.
- 9 Suni súan róó jíná'an-ró, nú ká'an-ro sîn yu'u, te nú tú káji ká'an tu'un-ún, te ndasa juku'un iní-i naún tu'un ká'an-ro núsáá, chi kuachi tisi'ví-ró stí'ví-ró.
- 10 Kua'a núú yú'u ío iní ñuyivi ná sá'a-yó cuenta, te taká júku'un iní chaa jini.
- 11 Nú ruu tú júku'un iní-ri yu'u ká'an in chaa, te kuu-ri chaa jiká núú cháa ká'an-ún. Te chaa ká'an-ún, suni kuu-de chaa jiká núú-ri.
- 12 Suni súan róó ja á kájitú iní-ro ní'in-ro tá'u Espíritu, ná ndúkú ndéé-ró náva'a skuá'nu va'a-ró tíku'ni jín.
- 13 Ja yúan nú ká'an in chaa sîn yu'u, ná kakán ta'u-dé nuu-yá náva'a kuu nasama-de tu'un.
- 14 Chi nú ruu kakán ta'u-ri jín tú'un sîn yu'u, iní añú-ri kuu ja jikán ta'u, ko nú tú júku'un kuti iní-ri, tú na tiñu.
- 15 Ndasá sá'a-ri núsáá. Ná kakán ta'u-ri iní añú-ri, ko suni ná kakán ta'u-ri jín tú'un júku'un iní. Ná káta-ri iní añú-ri, ko suni ná káta-ri jín tú'un júku'un iní.
- 16 Chi nú máni tu'un jini máá-ró jín añú-ro nákuatá'ú-ró jín, te in chaa tú tu'a, ndasa kuní-de ka'an-de amén nuu tú'un nákuatá'ú-ró-ún, chi tú jini kuti-dé naún tu'un ká'an-ro.
- 17 Chi róó, bueno nákuatá'ú ndíja-ró, ko inga chaa-ún, tú já'nu tu'un iní-de sá'a.
- 18 Nákuatá'ú-ri nuu Dios, ja tini-ga yu'u ká'an-ri vása taká róó.
- 19 Ko nuu tíku'ni, chi máá ú'un-ni tu'un ja júku'un iní-ri jín, játa'an iní-ri ka'an-ri, náva'a suni stá'an-ri nuu sáva-ga chaa, vása ja ká'an-ri uxi mil tu'un sîn yu'u.
- 20 Ñáni, ma kóo-ró natu'un suchí lúli jín tú'un júku'un iní-ro. Chi sua koo-ró natu'un suchí lúli jín tú'un ñáá, ko ná yíja va'a-ró jín já jini tuní-ro.
- 21 Súan yoso núú ley: Jín cháa ká'an sîn yu'u, te jín sáva-ga chaa ká'an tu'un jiká, súan ka'an-ri jín ñáyivi yá'a, ko vasa súan te ni ma kúni so'o-i tu'un ká'an-ri, áchi máá Jíto'o-yo, áchi.
- 22 Ja yúan taká yu'u, máni tuní-ni kákuu nuu cháa tú kákandíja, nasu núú cháa kákandíja. Ko tu'un jáni-yó, tuní nuu cháa kákandíja kuu-ún, nasu núú cháa tú kákandíja.
- 23 Núsáá te nú taká tiku'ni ndutúú in-ni lugar, te taká súan ka'an sîn sîn yu'u, te yúan jakoyo chaa tú tu'a xí cháa tú kákandíja, á tú ka'an-de ja kándaa tachí-ro.
- 24 Ko nú taká-ro kájani-ró tú'un, te kivi in chaa tú kándíja xí in chaa tú tu'a, te kuní-de kuachi máá-de, sá'a taká-ro, te ndandúkú ví-dé siki máá-de, sá'a taká-ro.
- 25 Te tu'un jáni sa'í iní añú-de kenda ndijin. Yúan-na te jukuiní jiti-de te chiñú'ún-de Dios. Te kani ndaa-de tu'un ja ncháá ndija Dios jín-ró.
- 26 Ñáni, ja yúan nú kándutúú-ró, te ná in ná in-ró ío in yaa kata-ró, ío tu'un stá'an-ro, ío sîn yu'u ká'an-ro, ío tu'un sa'í ká'an ndijin-ro, ío ja násama-ró tú'un sîn yu'u. Ndi'í ná sá'a-ró jíná'an-ró náva'a skuá'nu tá'an-ró.
- 27 Te nú ío chaa káka'an sîn yu'u, ná kóo tu'un-ún ja jín úu-de xí jín uní-de. Ko in-ni-de in-ni-de ná ká'an. Te in-de ná násama-de tu'un sîn yu'u.
- 28 Te nú túu chaa nasama tu'un ío, ná kasú-de yu'u-dé nuu kándutúú-ró-ún núsáá. Te ná ká'an máá-de ja máá-de jín Dios.
- 29 Suni súan chaa kájani tu'un, ná ká'an uy xí uní-de, te sava-ga-de ná nándúkú ví-dé-ún.
- 30 Te nú inga chaa kánchaa-ún, a ni jini ndijin-de yakú tu'un sa'í, te chaa ni kejá'á ná kasú-de yu'u-dé.
- 31 Chi taká-ro kuu kani-ró tú'un in-ni-ró in-ni-ró, náva'a ná kútu'a taká-ro, te ndundéé iní taká-ro.
- 32 Te iní añú taká chaa kájani tu'un, káandatu nuu máá cháa kájani tu'un-ún.
- 33 Chi Dios, nasu Dios sávaá kuu-ya, chi sua vindaá vinené sá'a-ya. Te natu'un kásá'a-i nuu taká tiku'ni chaa ndoo,
- 34 súan ná kasú taká ñasí'í yu'u-ña nuu kándutúú-ró. Chi tú permiso ka'an-ña, chi nasu ñá'nu-ga kuu-ña natu'un ká'an ley.

³⁵ Te nú kutu'a-ña ñn tu'un kákuni-ña, te onde ve'e ná kaká tu'ún-ña máa yí-ña, chi tuka nuu kúu nú ká'an ñn ñasí'í núu kándutútú-i.

³⁶ Á nuu-ro jíná'an-ró ní kenda tu'un Dios, xí níni nuu máa-ni-ró ní jaa tu'un-ya náún.

³⁷ Te nú ñn chaá jáni iní-de ja ñn chaá jáni tu'un kúu-de, xí jíka Espiritu jín-de, ná chú'un va'a iní-de, chi tiñu nì tá'ú máa Jító'o-yo kúu tu'un cháa-ri nuu-ro.

³⁸ Ko chaá tú játú'un tú'un yá'a, suni tú játú'un-yó-de.

³⁹ Ñáni, ja yúan ná kuitú iní-ro káni-ró tú'un jíná'an-ró, te ma kasú-ro núu cháa ká'an sñn sñn yu'u.

⁴⁰ Ko ñúkúún ná sá'a kájí-ró taká tiñu jíná'an-ró.

15

Tu'un nachaku ndiyi

¹ Ñáni, vina te kástu'ún-rí tu'un va'a nuu-ro já ní jani-ri nuu-ro sáá. Chi tu'un yúan, suni a nì kajatá'ú-ró, te suni jín tú'un yúan ká'jín nì'in-ró,

² chi suni jín tú'un-ún nì kakaku-ró, te nú kátin nì'in-ró tú'un nì jani-ri nuu-ro, nú tú ní kákandíja sáni-ró.

³ Chi suni tu'un kánúú já ní nì'in-rí-ún, nì nastá'an-ri nuu-ro: Ja ní jì'í Cristo ja síkí kuáchi-yó, nátu'un ká'an tutu.

⁴ Te nì yuji-ya. Te nì nachaku-ya núu uní kiví nátu'un ká'an tutu.

⁵ Te nì ndenda ndjijn-ya núu Cefas. Te vásá ní ndenda-ya núu máa uxí uu-de.

⁶ Te vásá ní ndenda-ya núu ví'í-gá u'un ciento ñani-yo ká'jín tútú-de. Te sava chaá-ún, sáni-ga káichaku-de. Te sava-de, a nì kaji'í-de.

⁷ Te vásá ní ndenda-ya núu Jacobo. Te vásá núu taká apóstol.

⁸ Te onde sandí'í-na, te suni nì kenda-ya núu-rí, nátu'un nuu ñn suchi xánú.

⁹ Chi ruu kúu chaá lúli-ga nuu taká apóstol, ja kúka nuu-ri kunáni-ri apóstol, kuáchi ja ní chindikín-ri tiku'ní Dios.

¹⁰ Te káa-ri nátu'un ío-ri, chi súan nì jika tu'un luu ío iní Dios jín-rí. Te tu'un luu ío iní-ya, tú ní jika sáni jín-rí, chi sua nì sátiñu-ga-ri vásá taká máa cháa-ún. Ko nasu rúu, chi tu'un luu ío iní Dios ja jika jín-rí-ún, nì sá'a.

¹¹ Núsáa te vasa ruu xí vasa chaá-ún, súan kájani-ri tu'un, te súan kákandíja-ró.

¹² Te nú kájani-yó tú'un Cristo ja ní nachaku-ya má'ñú ndiyi, te naja káka'an sava tá'an-ró já tú naún ndiyi nachaku núsáa.

¹³ Chi nú tú naún ndiyi nachaku, suni tú ní náchaku Cristo núsáa.

¹⁴ Te nú tú ní náchaku Cristo, kájani sáni-ri tu'un-ya, te suni kákandíja sáni-ró-yá núsáa.

¹⁵ Chaá tú káka'an ndaa tu'un Dios kákuu-ri nú súan, chi nì kaka'an-ri ja ní naschaku Dios Cristo, te nú ma náchaku ndija taká ndiyi, tú ní náschaku-ya Cristo núsáa.

¹⁶ Chi nú ma náchaku taká ndiyi, suni tú ní náchaku Cristo núsáa.

¹⁷ Te nú Cristo, tú ní náchaku-ya, kákandíja sáni-ró-yá núsáa, te kándiso-ga-ro kuáchi-ró nú súan.

¹⁸ Nú súan ío, te a nì kánaa taká chaá ja ní kaji'í nuu ndá'a Cristo núsáa.

¹⁹ Te nú níni máa vína-ni ja káichaku-yo, káñukuu iní-yo Cristo, chaá ndá'ú ñ kákuu-yó vásá sáva-ga chaá núsáa.

²⁰ Ko vina a nì nachaku Cristo ma'ñú ndiyi. Máa-yá nì nachaku xna'an-ga vásá taká ja ní kaji'í.

²¹ Chi ja síkí ñn chaá, te nì chaá kue'e kuu-yo. Suni súan ja síkí ñn chaá, te nachaku ndiyi.

²² Chi nátu'un kaji'í taká-i nì sá'a Adán, suni súan nachaku taká-i sá'a Cristo.

²³ Ko ná ñn ná ñn-de ndasa kándita koyo tá'an máa-de: Cristo xna'an-ga, te onde nchaa Cristo, te nachaku chaá káyi'í nda'a-yá.

²⁴ Yúan-na te onde sandí'í-na te xnáa ndí'í-ya já kátá'ú tiñu, jín taká ja kákuñá'nu, jín taká ja kátin so'o. Yúan-na te nuu máa Táa-yo Dios te nakuá'a-ya ñúu nuu tá'ú-yá tiñu.

²⁵ Chi tá'ú níni máa-yá tiñu onde ná kúxiukú taká ja kájito u'u-ya chí ja'a-yá sá'a-ya.

²⁶ Te máa kué'e kuu-yo, já jító u'u yóo, chi onde sandí'í-na te xnáa-yá-ún.

²⁷ Chi taká ndatiñu ní kí'in Dios, nì chúkú-yá chí ja'a Cristo, te síkí já ká'an súan, ja yúan jini kaji-yó já tú yí'í Dios nda'a Cristo, chí a nì chí'í Dios taká-ga ndatiñu nda'a Cristo.

²⁸ Ko nú a nì ndí'í taká ndatiñu yí'í nda'a Cristo, yúan-na te suni máa Sé'e-ún kivi-ya ndá'a máa I'a ja ní chí'í-ya taká ndatiñu-ún nda'a-yá, náv'a máa Dios kutiin ndí'í-ya taká ndatiñu.

²⁹ Chi nú túu, te ndasa sá'a chaá kájanducha síkí ndiyi. Te nú tú nachaku kuti ndiyi núsáa, naja kájanducha-dé síkí ndiyi núsáa.

³⁰ Te ruu, naja ndíta'an hora káindee iní-ri koto-ri tundó'o núsáa.

³¹ Nāni, ká'an ndaa-ri, chi ja sikí róo jíná'an-ró kúu ja sátéyí-rí máá-rí nuu Jító'o-yo Cristo Jesús, ndita'an kivi jí'i-ri.

³² Nátu'un cháa yúkú ká'an-ri. Ní kajatá'an-ri iní ñuu Éfeso jíin kíti xa'an, te nú tú nachaku taká ndiyi, naun ya'u-ri ní'in-ri núsáá. Ná kée-yo ná kó'o-yo chí yuchaan ku-yo nú súan.

³³ Ma xnda'u-ro máá-ró, chí nú kájika-ró jíin cháa ñáá, te sáchá'an-de róo, vaša va'a tífu kásá'a-ró núú.

³⁴ Ná kóo káji iní-ro jíin tífu ndaa. Ma sá'a-ga-ro kuáchi jíiná'an-ró. Chí sava-de, tú kájiní-de nuu Dios. Súan ká'an-ri náva'a ná kúka nuu-ro.

³⁵ Ko sanaa te ka'an in cháa: Ndasá nachaku taká ndiyi, ndasa koo yiki kúñu-ún nchaá jíin, achí-de.

³⁶ Ja xini ñáá kákuu-ró. Tata jakín-ro, ma náchaku kuti, onde nú tú kuu xna'an-ga.

³⁷ Te nú tata jakín-ro, nú trigo xí ingá nuní, nasu jakín-ro yukú ja kóo kúkuéé-ga, chí máá nuní víchi kúu ja jakín-ro.

³⁸ Ko Dios, já'a-ya yukú nuní-ún, ndasa ní jata'an iní máá-yá, te ná in ná in tata jíin yukú máá.

³⁹ Taká kuñu, nasu in-ni kuñu kúu. Ko in kuñu kúu ndija kuñu cháa. Te ingá kuñu kúu kuñu kiti, te ingá kúu kuñu týáká, te ingá kúu kuñu tisaa.

⁴⁰ Te ío yiki kúñu andíví, te ío yiki kúñu nuu ñú'un. Ko sáin luu káa ja ío andíví, te sáin luu káa ja ío nuu ñú'un.

⁴¹ Te sáin luu káa ndikandii. Te sáin luu káa yoó. Te sáin luu káa tíñuú xini, chí tú in nuu lúu kándaá tíñuú xini-ún.

⁴² Suni súan kúu ja náchaku taká ndiyi. Jakín-ya te te'yu, naschakú-ya te ma té'yu-ga.

⁴³ Jakín-ya te kuka nuu, naschakú-ya te nduu luu. Jakín-ya te koo vjítá, naschakú-ya te nduu fuerza.

⁴⁴ Jakín-ya te ja káa yúkú, te naschakú-ya ja kí'vi ndee andíví. Ío yiki kúñu yúkú, te ío yiki kúñu yí'í ndee andíví.

⁴⁵ Suni súan yóso núú tutú: Adán xnáñúú, ní kuu-de in cháa ní kuva'a jíin vida cuenta ñayivi, áchí. Te Adán sandí'i-na kúu máá-yá, te náschakú-ya-í jíin Espiritu-ya.

⁴⁶ Ko cháa xnáñúú, nasu cháa yí'í ndee andíví kúu-de, chí cháa yúkú kúu-de. Yúan-na te vásá ní cháa cháa yí'í ndee andíví.

⁴⁷ Cháa xnáñúú kúu cháa nuu ñú'un, chí jíin tikacha ní kuva'a-de. Te cháa uu, onde andíví vái-ya.

⁴⁸ Taká cháa nuu ñú'un káa nátu'un máá cháa tikacha-ún. Te taká cháa onde andíví káa nátu'un máá cháa andíví-ún.

⁴⁹ Te nátu'un kájiní-yo ndasa ní kaa cháa tikacha-ún, suni súan koto-yo ndasa káa cháa andíví-ún.

⁵⁰ Nāni, tu'un ya'a ká'an-ri, chí kuñu jíin niñí, ma kúu ní'in tá'u iní ñuu nuu tá'u Dios tífu. Ní ja te'yú, ma ní'in tá'u ja má té'yu.

⁵¹ Kuni so'o-ró ná ká'an-ri in tu'un sa'í jíin-ró. Nasu taká-yo kusú-yo, ko taká-yo, nasama-yo.

⁵² Ja in nú núu-ni, nátu'un in nakuaní-ni-yo, nuu ndí'i-na nde'e clarín. Chí nde'e clarín, te nachaku taká ndiyi, te ma té'yu-ga. Te yoó, chí nasama-yo.

⁵³ Chí ja te'yú ya'a, kánúú núku'un ja tuká te'yu. Te ja kúu ya'a, kánúú núku'un ja tuká kuu kuti.

⁵⁴ Te nú ja te'yú ya'a, nukú'un ja tuká te'yu, te ja kúu ya'a, nukú'un ja tuká kuu, yúan-na te skíkuu ja ká'an tu'un yóso núú tutú: Ní kundéé-yá ní ja'ni-yá kue'e ku-yo.

⁵⁵ Róo kue'e ku-yo, ndasa kundéé-ró jíin-ri. Róo kue'e ku-yo, ndasa tuu-ró rúu. Achí.

⁵⁶ Chí iní kue'e ku-yo kúu kuáchi. Te fuerza kuáchi kúu ley.

⁵⁷ Ko ná kúta'u-yo núú Dios ja já'a-ya fuerza kundéé-yo sá'a Jító'o-yo Jesucristo.

⁵⁸ Nāni máni, ja yúan ná kuíni ní'in-ró, ma náyu'ú-ro. Nene ná xndeá-ga-ro jíin tífu kuni máá Jító'o-yo. Chí a kájiní-ro ja tú kásatíñu sáni-ró núú máá Jító'o-yo.

16

Sikí já kakín-i xu'un kuátíñu

¹ Sikí xú'un kájakín-ro ja kuátíñu ñayivi ndóo, suni ná sá'a-ró nátu'un ní tá'u-rí tífu nuu tíku'ní ndañúu Galacia.

² Ndita'an kivi in semana, ná in ná in-ró vé'e-ró chíva'a sáin-ró yakú najíin, ndasa ní jatú'un-ya ní'in-ro, náva'a nú ní jaá-ri te tú níni kakín-ro.

³ Te nú n̄i jāa-r̄i, te koo cháa kaj̄i máa-ró kuá'a-ró credencial nuu-dé, te táj̄i-rí-de onde ñuu Jerusalén kincháka-de yakú jā kakín-ro-ún.

⁴ Te nú kee cuenta jā súni ki'ín-r̄i, te k̄ingoyo-de jíin-rí.

Consejo jíin sá'an kúta'u

⁵ Te jāa-r̄i nuu-ro, te nú n̄i ja'an-r̄i ñuu Macedonia ch̄i ichi ñuu Macedonia ja'a-r̄i jāa-r̄i.

⁶ Ch̄i sanaa te kend̄o-r̄i jíin-ró, x̄i sjá'a-r̄i viko víjin, náva'a chu'un íchí-ró rúu nú ndénu kun̄i-r̄i ki'ín-r̄i.

⁷ Ch̄i vina tú kun̄i-r̄i ja ká'an-r̄i jíin-ró te ja'a-ni-r̄i ki'ín-r̄i, ch̄i núkuu in̄i-r̄i kend̄o-r̄i jíin-ró yakú kivi, te nú kuá'a máa Jító'o-yo tú'un.

⁸ Ko kend̄o-r̄i in̄i ñuu Éfeso, onde jā kivi Pentecostés.

⁹ Ch̄i bueno n̄i nuña ñn yuxé'é kivi-r̄i sátiñu va'a-r̄i. Ko kua'a cháa kájasu ichi ío.

¹⁰ Te nú n̄i jāa Timoteo, te koto va'a-ró-de, ma syú'ú-ro-dé, ch̄i tiñu máa Jító'o-yo sá'a-de nátu'un sá'a-r̄i.

¹¹ Ni ñn-ró ma sá'á in̄i-ro núu-dé núsáa, ch̄i sua vindáa vinené ná náchu'un íchí-ró-de náva'a ná ncháa-de nuu-r̄i, ch̄i kundatu-r̄i-de jíin ñani-yo.

¹² Te cuenta ñani-yo Apolos, xāan ní ka'an n̄i'in-r̄i jíin-de ja ná jáa-de nuu-ro jíin ñani-yo. Ko ni ñn modo tú ní játa'an in̄i-ya jáa-de vina. Ko jāa ná'in-de, nú ná núña-de.

¹³ Koo ndito in̄i-ro jíin'an-ró. Kuiñi n̄i'in-ró jíin tú'un kákandja-ró. Cuenta cháa téyí sátiñu-ró, te ná koo fuerza in̄i-ro.

¹⁴ Jíin tú'un kúnda'ú in̄i tá'an sá'a-ró táka tiñu.

¹⁵ N̄ani, a kájin̄i-ro ja vé'e Estefanas n̄i kákandja xna'an-ga in̄i ñuu Acaya, te bueno kákutéñu-i kájatíñu-i nuu ñáyivi ndóo.

¹⁶ Te ká'an n̄i'in-r̄i jíin-ró ja ná kivi-ró chíi nda'a ñáyivi kás'a súan, jíin núu táka ñáyivi káchindéé tá'an jíin-ró, jíin ñáyivi kásatiñu jíin-ró.

¹⁷ Kúsij̄i in̄i-r̄i ja ni cháa Estefanas jíin Fortunato jíin Acaico, chi cháa-ún kákuu yunúu-ro ja tú ní ká'jin presente-ro.

¹⁸ Chi n̄i ndundéé in̄i añú-r̄i jíin in̄i añú-ro ní kasá'a-de. Ná kuátú'ún-ró cháa kaa súan.

¹⁹ Sándéé in̄i-ro, áchí tiku'n̄i ká'jo ndañúu Asia. Aquila, jíin Priscila, jíin tiku'n̄i náta'ka in̄i ve'e-de, onde jíin máa Jító'o-yo káka'an n̄i'in-de ja ná sándéé in̄i-ro.

²⁰ Sándéé in̄i-ro, áchí táka ñani-yo. Te titú ndoo tá'an-ró nú káka'an jítá'an-ró.

²¹ Ya'a kúu tu'un ndéé in̄i, n̄i chaa máa-rí Pablo jíin ndá'a-rí.

²² Nú ío ñn cháa ja ná tú kúman̄i-dé jíin Jító'o-yo Jesucristo, ná náa-dé. N̄a'an-ní Táta.

²³ Tu'un luu ío in̄i máa Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jíin-ró jíin'an-ró.

²⁴ Kúnda'ú in̄i-r̄i táka-ro sá'a Cristo Jesús. Súan ná koo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU CORINTO

Sa'an kúta'u

¹ Máa-rí Pablo kúu-rí apóstol nuu Jesucristo, chî súan nî jata'an inî Dios. Te jíin ñaní-yo Timoteo káchaa-rî tutu yá'a nuu tiku'nî Dios kánchaa inî ñuu Corinto, onde jíin núu táká ñayivi ndóo káxiukú nî ñúu Acaya.

² Tu'un luu ío inî, jíin tú'un kuaká'nu inî, ja kí nuu máa Táa-yo Dios, jíin já kí nuu máa Jito'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíiná'an-ró.

Ndasa nî sándéé inî Pablo jíin túndó'o

³ Ná kúta'u-yo núu Dios, Táa Jito'o-yo Jesucristo, chî Táa tu'un kúndá'ú inî yóo kúu-ya. Te suni Dios taká tu'un ndúndéé inî-yo kúu-ya.

⁴ Te máa-yá, chî já'a-ya tú'un ndéé inî-yo núu táká túndó'o káta'an-yo, náva'a yóo, suni kuu kuá'a-yó tú'un ndéé inî nuu cháa kájito túndó'o. Te jíin tú'un ndúndéé inî-yo sá'a Dios ja ká'an máa-yó máa tú'un ndéé inî.

⁵ Chî nátu'un jito ta'an-yo kuá'a túndó'o jíin Cristo, suni súan bueno ní'in-yo tú'un ndéé inî-yo sá'a máa Cristo.

⁶ Ko nú kájito máa-rí túndó'o, yuán kúu ja ná káku máa-ró te koo ndéé inî-ro. Xí nú kándundéé inî-rí, yuán kúu ja ná ndúndéé inî-ro. Chî ní'in-ro tú'un-ún, te nú jíin paciencia ná ndó'o-ró túndó'o nî kando'o-rí.

⁷ Te tú násama inî-rí ja káñukuu inî-rí sikí róo, chî a kájini-rí ja nátu'un kájito ta'an-ro túndó'o jíin-rí, suni súan kándundéé tá'an inî-ro jíin-rí.

⁸ Kákuni-rí, ñáni, ja ná júku'un inî-ro sikí túndó'o nî kata'an-rí inî ñuu Asia. Chi nî kuku'a inî añú-rí já á yani ma kánda-rí, te káindatu ká'nu-na-rí ja kúu-rí núu.

⁹ Ko máa-rí, a nî kaja'ncha inî-rí ja kúu-rí. Súan sá'a-ya náva'a ma kándija-rí ja kúu nama-rí máa-rí, chî sua nuu Dios ja náschakú-ya ndíyi, kándija-rí.

¹⁰ Chî máa-yá, nî nama-ya rúu jíiná'an-rí onde nuu á yani kuu-rí, te náma-ya rúu. Te káñukuu inî-rí, ja súní nama-ga-ya rúu.

¹¹ Suni ná chéndéé-ró rúu ja kakán ta'u-ro já'a-rí, náva'a suni kua'a-í, ná nákuatá'ú-i ja sikí rúu, ná nî kani'in-rí ta'u-rí nî sá'a kua'a-í ja ní kajikan ta'u-í.

Naja tú ní jáa yachî Pablo

¹² Chî jíin yá'a kúu ja kásatéyi-rí máa-rí. Chî inî añú-rí kúu testigo ja ní kajika kuu va'a ñúkuún-rí inî ñuyivi, jíin tú'un ndoo inî, jíin tú'un kájí iní cuenta Dios, nasu jíin tú'un ndíchí cuenta ñuyivi, chî sua jíin tú'un luu ío inî Dios.

¹³ Chî tuká káchaa-rí tu'un jáa núu-ro, chî ja á káka'u-ró-ún kúu, te a kájuku'un inî-ro. Te ñúkuu inî-rí ja ná júku'un va'a va'a inî-ro,

¹⁴ chî ndaa, kájuku'un inî-ro ñin tá'ú, ja onde kiví ncháa máa Jito'o-yo Jesús, te koo sî inî-ro já sikí rúu, te suni súan koo sî inî-rí ja sikí róo jíiná'an-ró.

¹⁵ Te súan nî jani ndija inî-rí. Te yuán jáa-rí nuu-ro xná'an-ga núu, náva'a kusî inî-ro úu jíin.

¹⁶ Chî ichi núu-ro jáa-rí, yúan-na te ja'a-rí kí'in-rí ñuu Macedonia núu, te ndenda-rí ñuu Macedonia, te nchaa-rí nuu-ro ingá jíin, te róo nachu'un íchi-ró rúu kí'in-rí ñuu Judea núu.

¹⁷ Te ja súan nî kuu inî-rí ja-rí, te cha nátu'u iní kúu-rí náún. Xí tú'un ja jáni inî-rí sá'a-rí-ún, tu'un jáni yúkú-ni inî máa-rí kúu náún. Yachî ká'an-rí: Kuu, kuu, yúan-na te: Túu, túu, náún.

¹⁸ Chî skíkuu va'a Dios, te jíin-ya já tú'un káka'an-rí jíin-ró, nasu ká'an-rí: kuu, yúan-na te: Túu-ni.

¹⁹ Jesucristo kúu Se'e Dios. Te Silvano jíin Timoteo jíin rúu, nî kajani-rí tu'un-ya núu-ro. Te jíin-ya, nasu tú'un kuu, jíin tú'un túu ío, chî nuu máa-yá, ío máni tu'un kuu.

²⁰ Chî taká tu'un nî keyu'u Dios, nî ka'an: Kuu, ja cuenta máa-yá. Te máa-yó, káka'an-yo: Amén, nuu-ya, chî kánakana jaa-yó Dios.

²¹ Te Dios kúu I'a skétá'an ní'in ruu jíin róo jíin Cristo. Te nî chaa-ya tíñu sikí-yo.

²² Te suni máa-yá, nî chaa-ya tuní sikí-yo, te nî ja'a-ya Espiritu-ya iní añú-yo já kúu seña-yo.

²³ Té jaa-ga-ri Corinto, chi tú kuni-ri kana jín-rí nuu-ro. Te ná kúu Dios testigo, ndasa jáni inji añú-ri.

²⁴ Nasu kákuni-ri kutiin nî'in-ri so'o-ró ndasa kákandíja-ró, chi sua káchindéé tá'an-ri jín-ró já ná kúsi-gá inji-ro. Chi ká'jin nî'in-ró jín tú'un kákandíja-ró.

2

¹ Ko súan nî chaa inji-ri ja má jaa-ri inga jínu nuu-ro jín tú'un ndúkuí'a inji-ro sá'a-ri.

² Chi nú ndúkuí'a inji-ro sá'a-ri, te ndé chaa kúu ja násási inji ruu, chi suni máá cháa ja ndúkuí'a inji sá'a-ri-ún.

³ Te suni tú'un yá'a nî chaa-ri nuu-ro, náv'a a nú nî jaa-ri, te ma kúkuí'a inji-ri sá'a chaa ja násási nîni inji ruu jian. Te jáni ndija inji-ri ja nátu'un kúsi inji-ri, suni koo si inji táká-ro.

⁴ Chi siki já jito xaan-rí tundó'o, te tá'u'u inji añú-ri, te xaan ndé'e nducha núu-ri, kúu ja ní chaa-ri tutu yá'a nuu-ro, náv'a a ná kuni-ro já maní xaan-rí jín-ró, nasu já ndúkuí'a inji-ro sá'a-ri.

Siki tú'un kuña ká'nu inji

⁵ Ko nú iin chaa sákuí'a inji-de ruu, nasu nîni ruu sá'a-de jín-rí, chi suni onde siki táká-ro sá'a-de. Súan ká'an-ri, náv'a a tú ka'an xaan-gá-ri nuu-ro.

⁶ Te sava-ró, nî kákana jín-ró núu-dé, te su súan-ni a nî kuu castigo yá'a siki iin chaa súan.

⁷ Ja yuán súa ná sá'a-ró tuká'nu inji-ro núu-dé jíná'an-ró, te ka'an-ro tú'un ndéé inji jín-de, náv'a a má ndákí'vi tú'un kuí'a inji-ún xini-dé.

⁸ Te ká'an nî'in-ri jín-ró, ja ná náka'an maní-ro jín-de jíná'an-ró.

⁹ Chi suni ja siki tínu yá'a kúu ja ní chaa-ri nuu-ro, náv'a a koto ncha-ri róó, te kuni-ri nú ká'jandatú va'a-ró táká tínu.

¹⁰ Te nú sá'a-ró tuká'nu inji-ro núu iin chaa, suni ruu. Te nú nî sá'a-ri tuká'nu inji-ri nuu iin-de, siki já maní-ri jín-ró núu Cristo, yuán ní sá'a-ri tuká'nu inji-ri nuu-dé,

¹¹ náv'a a ma kúndéé Satanás xndá'ú yóó, chi a ká'jini va'a-yó modo tîin yátá-ún yóó.

¹² Ná nî ja'an-ri ñuu Troas ja káni-ri tú'un va'a Cristo, nî nuña ichi já ká'an-ri nî sá'a máá Jíto'o-yo.

¹³ Ko tú ní kúsi inji añú-ri chi tú ní nání'in-rí ñani-ri Tito. Yuán-na te nî nakuatá'ú-ni-ri nuu táká chaa-ún, te nî k'i'in-ni-ri ichi kuá'an-ri ñuu Macedonia.

¹⁴ Ko ná kúta'u-yo núu Dios, chi bueno kúndéé-yó skáka-yó tínu Cristo sá'a-ya, chi táká lugar jichá nuu tú'un-ya kuá'an kásá'a-yó, te ká'jini tú'un-i-ya.

¹⁵ Chi tú'un Cristo, bueno skáka-yó já'an sá'a Dios, te jáa tú'un-ún nuu cháa kákaku jín núu cháa kánaa.

¹⁶ Iin chaa-ún, vaša jini so'o-de tú'un-ún, ná kúu i-de. Te inga chaa jini so'o va'a, ná kúchaku-ni-de. Te ja siki táká tú'un yá'a, ndé chaa kanda jín.

¹⁷ Chi nasu cháa ká'jiko tú'un Dios cuenta mercancia kákuu-ri, vaša kásá'a sava chaa súan, chi sua chaa ndaa kákuu-ri. Nátu'un chaa nî táji Dios vaí kákuu-ri, chi Dios, jini-ya ndasa káka'an-ri tú'un Cristo.

3

Siki tú'un contrato jáa

¹ A nî ndejá'a-yó inga jínu ká'an-yo já'a máa-yó náún, xí kánandi'i-ri tutu ka'an ja'a-ri ja kúu róó, xí tutu ka'an-ro já'a-ri nátu'un sava-de náún.

² Róó kákuu tutu-ri yoso-ro inji añú-ri, te ká'jini táká chaa nuu, te káka'u-de.

³ A ká'jini ndijin-i ja róó kákuu tutu nî chaa Cristo, ja ní kaskáka-ri, ko nasu jín tinta, chi jín Espiritu Dios, I'a chakú, nî chaa-ya, ni nasu núu yúu tabla, chi ichi inji añú.

⁴ Yuán kúu tú'un ká'jani ndija inji añú-ri jín núu Dios sá'a máa Cristo.

⁵ Nasu ká'jani inji-ri ja kákundéé máa-ri ja máa-ri siki tínu-ún, ja kákuu inji-ri. Chi súan já'a máa Dios tú'un ja kúndéé-yó.

⁶ Chi siki iin contrato jáa, játiñu va'a-ri sá'a-ya, ko nasu já ká'an letra, chi ja ká'an máa Espiritu kúu. Chi letra já'ni, ko Espiritu náschakú.

⁷ Te tú'un-ún ja kúu-yo jín núu, chi nî yoso núu yúu. Te xaan ní ndii ncháa kivi ní chaa-ún. Te nî ndii ncháa nuu Moisés nî sá'a. Te ja yuán tú ní kákuu ndé'é sé'e Israel nuu-dé, vása kuéni kuéni nî nda'va ja ndii ncháa-ún.

⁸ Te nú súan ío yuán, naga nî kuu tú'un Espiritu. Á tú ví'i-gá ndii ncháa nuu.

⁹ Chi nú tú'un ja tá'nu ndatu-yo jín, nî ndii ncháa, ví'i-gá ndii ncháa xaan tú'un nasánda yóó.

¹⁰ Chi ja ní ndii ncháa-ún, tuká ndii ncháa jín yá'a, chi nî'in-ga ndii ncháa ya'a.

¹¹ Chi nú ja ní nda'va-ún nî ndii ncháa, ví'i-gá ndii ncháa ja koo ní káni.

- 12 Nú súan káñukuu inji-rj, te ná chúndéé iní-rj ka'an-rj núsáá,
 13 te tú kásá'a-rj nátu'un nǐ sá'a Moisés, ja ní jasú-de ñn sa'ma núu-dé, náva'a tú kuu nde'é sé'e Israel nuu-dé ndasa kuanda'va ja ní ndii ncháa-ún.
 14 Ko inji añú máá cháa-ún nǐ ndasú, chǐ onde vina nú káka'u-de tutu contrato aná'an, te suni nátu'un ndasú-ni sa'ma-ún nuu-dé, tú núña, chǐ onde nú kándja-yó Cristo, yúan-na te kuxio sa'ma-ún ki'in.
 15 Suni sáni onde vina, nú káka'u-de tutu nǐ chaa Moisés, te ndasú-ni sa'ma-ún nuu añú-de.
 16 Ko nú naxió káva inji-de nuu máá Jító'o-yo, te sa'ma-ún kuxio-ni ki'in.
 17 Chǐ máá Jító'o-yo kúu-ya Espiritu. Te nuu ío Espiritu máá Jító'o-yo, yúan ío nuu káka kuu ndichá-na-yo.
 18 Núsáá te taká máá-yó, tú ndasú nuu-yo, te kándé'é-yó núu máá Jító'o-yo, nátu'un nuu ñn espejo, ndasa ndii ncháa nuu-yá. Te suni súan ndii ncháa kánasama-yó nátu'un káa máá-yá. Súan sá'a Espiritu Jító'o-yo jín-yó.

4

- 1 Ja yúan ní chaa-ya tíñu yá'a siki-rǐ nátu'un nǐ kundá'ú inji-ya rúu. Te tú kákuítá-rǐ, te tú káyú'ú-rǐ.
 2 Chǐ sua nǐ kachaxio-rǐ tu'un yísá'í ja kúka nuu-yo sá'a-ún kua'an. Tú xndá'ú-rǐ kájika kuu-rǐ, ni tú kánasama-rǐ tu'un Dios, chǐ sua káka'an ndijin-rǐ tu'un ndaa. Te taká ñayivi kájinǐ inji añú-i ja káka'an va'a-yó onde nuu Dios.
 3 Te nú sáni-ga ndasú siki tú'un va'a káka'an-rǐ, nuu cháa naa ndasú siki.
 4 Chi ja tǐn so'o ñuyívi yá'a, nǐ jasú xinǐ cháa tú kákandja, náva'a tú tuun ndua tú'un va'a nuu ja jini tuni cháa-ún, te kunǐ-de ndasa luu kánchaa Cristo, chǐ muestra Dios kúu-ya.
 5 Chǐ nasú tú'un máá-rǐ kájani-rǐ, chǐ tu'un máá Jító'o-yo Jesucristo kúu. Te ruu kákuu-rǐ mozo-ro ja siki Jesús.
 6 Chǐ Dios kúu I'a nǐ tá'ú-yá tíñu ja ná kundijin ñuñáa. Te nǐ stúun-ya iní añú-rǐ, náva'a ná kunǐ-rǐ nuu Jesucristo ndasa ndii ncháa Dios.

Ndasa ndo'o ñayivi kándja

- 7 Ko tu'un yá'a ñú'un inji yiki kúñu vitá xaan-rǐ, náva'a ná kunǐ-rǐ ja onde nuu Dios kúu nuu kǐ fuerza nǐ'in xaan, nasú núu máá-rǐ kéndá.
 8 Kájito-rǐ tundó'o taká lado, ko kákanda-rǐ jín. Tú kákutunǐ inji-rǐ ndasa sá'a-rǐ, ko káñukuu ná'in iní-rǐ.
 9 Káchindikǐn-i ruu, ko tú xndóo-ya rúu. Kástujǐ-í ruu, ko tú káxnáa-í ruu.
 10 Te taká lado kájika kuu-rǐ, te nene a yani kuu yiki kúñu-rǐ, ná nǐ jǐ'ǐ Jesús, náva'a jín yiki kúñu-rǐ te ná kunǐ ndijin-i tu'un nǐ nachaku Jesús.
 11 Chǐ ruu, nini káichaku-rǐ, nene kájja'a-rǐ máá-rǐ, te ná kúu-rǐ nú kuu-rǐ siki Jesús, náva'a jín yiki kúñu ndá'ú-rǐ yá'a, ná kunǐ ndijin-i tu'un nǐ nachaku Jesús.
 12 Ja yúan jǐka kue'e kuu-rǐ jín-rǐ, te jín-ró jǐka tu'un kuchaku-ro.
 13 Ko ñn-ni modo kákandja-rǐ, nátu'un cháa nǐ chaa nuu tutú: Nǐ kandja-rǐ te ja yúan ní ka'an-rǐ, áchǐ. Suni súan kákandja-rǐ, te ja yúan káka'an-rǐ.
 14 A kájinǐ-rǐ ja máá I'a nǐ naschakú Jesús, suni naschaku-ya rúu jín'an-rǐ ja jín Jesús, te kani-ya rúu nuu-yá onde jín róo jín'an-ró.
 15 Chi taká tundó'o yá'a kándó'o-rǐ ja siki róo jín'an-ró, náva'a nánde-ga tu'un luu-ya ki'in nuu kuá'a-gá-i, te ná káa-ga ná nákuatá'ú-i, te ná nákana jaa-i Dios.
 16 Ja yúan tú káyú'ú-rǐ, chǐ sua ndújáá añú-rǐ ñn ñn kivi, vasa kuakuítá yiki kúñu-rǐ.
 17 Chi tundó'o kájito-rǐ vina, tú ká'ú kúu, chǐ núnúu-ni kúu, te ná nǐ'in-rǐ ta'u ñá'nu, luu xaan, kúu-rǐ ní káni sá'a-ún.
 18 Tú kándé'é-rǐ nuu ndátíñu ja jini ndijin-yo núu, chǐ sua kándé'é-rǐ nuu ndátíñu ja tú jini ndijin-yo núu. Chǐ ndatíñu ja jini ndijin-yo núu, ja'a-ni ki'in. Ko ndatíñu ja tú jini ndijin-yo núu-ún, kundito ní káni.

5

Ve'e ja tú ní kuvá'a jín ndá'a

- 1 Chǐ a kájinǐ-rǐ ja vé'e kuui ncháa-rǐ nuu ñú'un yá'a, nú ná náa, te a káñava'a-rǐ ñn ve'e ká'nu nuu Dios, ko ñn ve'e ja násu jín ndá'a ní kuvá'a, chǐ ní káni súan-ni ío máá onde andví.
 2 Te ja siki yá'a kúu ja kájaka nuu inji-rǐ, chǐ kákunǐ-rǐ kundasú ve'e-rǐ andví-ún siki-rǐ.
 3 Chǐ nú ná nándasú siki-rǐ, te ma kóo vichǐ líi-gá-rǐ.

⁴ Chì suni súan ruu ja ká'jin-rì inì ve'e kuui yá'a, ndá'ú xaan kájaká nuu inì-rì, chì tú kákunì-rì kúvíchí líi-rí, chì sua kákunì-rì koso tá'an ku'un-rì, nává'a kunu ja kúu-ún kí'in, te kendo ja kúchaku-ún níi káni.

⁵ Ko I'a nì sává'a ruu ja súan nduu-rì, Dios kúu-ya. Te máa-yá nì ja'a-ya Espiritu inì-rì ja kúu seña nuu-rì.

⁶ Ja yúan nené ká'io ndéé inì-rì. Te kájinì-rì ja níni ká'jin-rì chìi yiki kúñu yá'a, kájika kuu jíká-rì nuu máá Jító'o-yo.

⁷ Chì siki já kákandija-rì te kájika-rì, nasu já kándé'é-rí nuu.

⁸ Ko tú yú'ú-rì, vasa ví'í-gá kákunì-rì kenda-rì chìi yiki kúñu yá'a, ja nája-rì kuxiukú-rí jín máá Jító'o-yo.

⁹ Nándúkú ndéé vá'a-rì núsáá, vasa ká'jin jíká-rí, xí káxiukú-rí ve'e ká'jin yani-rì, ko ná kúsì inì-ya sá'a-rì.

¹⁰ Chì níni kuñi ndijin taká-yo yú'u mesa Cristo sánda-ya tíñu-yó, nává'a kí'in ìn ìn-yó yá'u-yó nú ndasa tíñu nì kasá'a-yó jín yiki kúñu-yó, vasa va'a xí vasa náá.

Ndasa naketá'an-i jín Dios sá'a-yó

¹¹ Kájinì-rì kuandatu-rì nuu máá Jító'o-yo, te káskándija-rì ñayivi. Ko a jini ndijin Dios ruu jíná'an-rì, te suni káñukuu inì-rì ja kájinì ndijin-ro rúu jín inì añú-ro.

¹² Nasu núu-ro káka'an tuku máa-rì ja'a máa-rì, chì kákastu'ún-rí modo ndasa sátéyí-ró máa-ró siki rúu, nává'a ná ní'in-ro tú'un xndió káni-ró núu cháa ja kásatéyí-de máa-de ja kándé'é-de ndasa kánda-ya nuu-dé, tú kándé'é-de ndasa kánda inì añú-de.

¹³ Chì nú cháa kánda-tachì kákuu-rì, siki já játíñu-rì nuu Dios kúu. Te nú cháa ká'io káji inì kákuu-rì, siki já játíñu-rì nuu róó kúu.

¹⁴ Chì tu'un kúndá'ú inì Cristo, stétuu ruu sá'a-rì tíñu yá'a. Chì súan kájani inì-rì ja nú ìn-ya ní jì'í ja'a taká ñayivi, te nátu'un nì káji'í taká-i núsáá.

¹⁵ Te nì jì'í-ya já'a taká ñayivi. Ja yúan ñáyivi káichaku, tuká kuchaku-i ja máa-i, chì kuchaku-i ja siki máa-yá, I'a nì jì'í te nì nachaku ja siki máa-i.

¹⁶ Ja yúan ondé vina te níi-gá kua'an-yo, ma káni yúkú inì-rì koto-rì ní ìn ñayivi, vasa súan nì kájani yúkú inì-rì siki Cristo sáá, ko vina tuká jáni inì-rì súan.

¹⁷ Chì nú ìn ñayivi yí'i-nda'a Cristo, a nì nduu jáá-i, te tu'un tú'ú, a nì kaja'a kua'an. Te vina a nì ndi'i nì kandujáá.

¹⁸ Te ndi'i ya'á ní sá'a Dios. Chì máa-yá a nì naskétá'an-ya rúu jín máa-yá nì sá'a Cristo. Te nì chaa-ya tíñu siki-rí ja kástu'ún-rí ndasa naketá'an-i jín-ya.

¹⁹ Te jandáa, chì jín Cristo nì jiku Dios, náskétá'an máa-yá ñuyivi jín máa-yá, te taká kuachi kásá'a cháa tú ní chí'i-ya cuenta siki-dé. Te nì chaa-ya tíñu siki-rí ja ná káni-rì tu'un ndasa naketá'an-i jín-ya.

²⁰ Ja yúan vái koyo-rì jín sí'ví máá Cristo. Te ná sá'a-yó cuenta ja yú'u núu Dios kákuu-rì. Te káka'an ndá'ú-rì jín-ró jín sí'ví máá Cristo, ja ná náketá'an-ró jín Dios.

²¹ Te Jesús, tú ní sá'a-ya kuachi. Te nì nduu-ya kuachi nì sá'a Dios ja yóó, nává'a kendo ndaa-yo modo Dios sá'a Cristo.

6

¹ Suni súan ruu, káchindéé tá'an-rì jín-ya. Te káka'an nì'in-rì jín-ró ja má kuátá'ú sáni-ró tú'un luu ío inì Dios.

² Chì áchí-ya: Máá kivi vá'a nì jini so'o-rì tu'un ká'an-ro, te kivi ní kaaku-ró ní nama-rì róó. Vina-ni kúu máá kivi vá'a, vina-ni kúu máá kivi náma-rì róó, áchí-ya.

³ Nì ìn cháa, tú káskivi-rì-de nuu ní ìn kuachi, nává'a ma ká'an-i siki tíñu kándiso-rì.

⁴ Chì sua káskikuu va'a-rì jín taká tíñu, nátu'un kájatíñu-rì nuu Dios. Te nì kákaanda-rì vasa kájito-rì tündó'o, vasa kánandi'i-rì, vasa kánduku'á inì-rì,

⁵ vasa káskúun-i yunu xí sukun-rì, vasa táan-í ruu vekaa, vasa kándaonda vaa-i siki-rí, vasa kána tajn-rì, vasa kája'ni-rí máa-rí ja nùma'ná, vasa ká'io ndichá inì-rì.

⁶ Ko kájika-rì jín tú'un ndoo, jín tú'un júku'un inì, jín paciencia, jín tú'un manì inì, jín Espiritu Santo, jín tú'un kúndá'ú ndija inì,

⁷ jín tú'un ká'an káji, jín fuerza Dios, jín tú'un jika ndaa nuu tú'ma-yó, kúu ichi ndávésé-rí, te kúu ichi ndává'a-rì,

⁸ vasa jínú'ún káka'an-i jín-rí xí túu, vasa kájatú'ún-i ruu xí túu. Káka'an-i ja cháa xndá'ú kákuu-rì, vasa cháa ndaa kákuu-rì.

⁹ Káka'an-i ja tú kánakunì-i ruu ko a kájinì va'a-i ruu, xí já káji'i-rì, ko káichaku ná'ín-rí, xí já káxndó'o-i ruu, ko tú ní kája'ni-i ruu.

¹⁰ Káka'an-i ja kándukuí'a iní-rí, ko nene ká'io siji iní-rí, xí ja cháa ndá'ú kákuu-rí, ko kás'a kúka-rí kua'a ñáyivi, xí ja tú naun káñava'a kuti-rí, ko máa-rí xín ndí'i.

¹¹ Róo chaá ñuu Corinto. ñi kaka'an káji-rí jín-ró, te onde jín iní jín añú-rí ñi kundá'ú iní-rí róo.

¹² Ruu, chí ío lugar iní añú-rí ja kúu róo, ko róo, tú kás'a-ró lugar iní añú-ró ja kóto ndá'ú-ró núu-rí.

¹³ Nátu'un jín sé'e-rí ká'an-rí. Ná kundá'ú tuku iní máa-ró ruu, náva'a ñin núu ná xndíó káni-ró tú'un-ún.

Sikí tú'un tú kivi nduu-yo jín tíñu ñáá

¹⁴ Ma kivi koyo nduu-ró jín ñáyivi tú kákandja, chí naun tíñu ketá'an sá'a tu'un ndaa jín tú'un ñáá. Te ndasa ketá'an ñundijín jín ñúñáa.

¹⁵ Ndasa ka'an ñin núu tú'un Cristo jín tú'un Belial, xí ndasa kuiñi ká'nu chaá kándja jín cháa tú kándja.

¹⁶ Ndasa kani tá'an tu'un ve'e ij Dios jín tú'un ndoso. Chí yóo kákuu-yó vé'e ij Dios, I'a chakú, nátu'un ñi ka'an Dios: Kunchaa-rí te kaka kuu-rí ma'ñú-i, te kuu-rí Dios máa-i, te kuu-i ñáyivi máa-rí.

¹⁷ Chí máa Tatá Dios ká'an-ya: Ja yúan ná kenda koyo-ró má'ñú máa-de, te ná sásin-ró máa-ró, te ma ké'é-ró tíñu chá'an, te naki'in sé'é-rí róo,

¹⁸ te ruu kuu-rí Táa-ro jíná'an-ró, te róo jíná'an-ró kúu-ró sé'e yí-rí jín sé'sí-rí, áchi máa Tatá Dios, I'a kúñá'nu tá'ú tíñu.

7

¹ Ñáni, káñava'a-yó tú'un yá'a ja ní keyu'u-ya, te ná nákaça ndí'i-yó táka cha'an ndiso yiki kúñu-yó jín añú-yo núsáa. Te ná kuándatu-yo núu Dios, te ná síyja-yó máa-yó jín tú'un ñi ñasándoo-ya yóo.

Ja ní nakani iní tiku'ñi kándja

² Ná káni va'a iní-ró ja kúu ruu. Tú ní ñin chaá ní kás'a ndiva'a-rí jín-de. Tú ní ñin chaá ní kásijita-rí. Tú ní ñin chaá ní káxndá'ú-rí.

³ Nasu ká'an-rí tu'un yá'a ja náku-xndí-rí sikí-ro, chí a ñi ka'an-rí jín-ró ja kákundá'ú iní-rí róo, te ñin ká'nu-ni kuu-yo, te ñin ká'nu-ni kuchaku-yo.

⁴ Xaan chundéé iní-rí ká'an-rí tu'un-ró. Xaan sátéyí-rí máa-rí ja sikí róo jíná'an-ró. Xaan ío ndéé iní-rí. Xaan kúsi iní-rí, vaça taká tundó'o yá'a kájito-rí.

⁵ Chí ná ñi jakoyo-rí ñuu Macedonia tú ní kúu kuti ndéatú-rí, chí sua ñi kajito-rí tundó'o taká lado. Ichi fuera kájatá'an, ichi iní kayu'ú-rí.

⁶ Ko chaá ndúkuí'a iní, ndundéé iní-de sá'a Dios, te ñi ñasándéé-yá iní-rí jíná'an-rí ja ní nchaá Tito.

⁷ Ko nasu máa ñin sikí ja ní nchaá-de, chí suni ñi kákusii iní-rí jín tú'un ndéé iní ja ní ndundéé iní-de ñi kasá'a-ró. Chí ñi nakani-de tu'un nuu-rí ndasa kájitú iní-ró, ndasa kánde'e-ro, ja káñukuu iní-ró ruu. Te ja yúan ní kusii-gá iní-rí.

⁸ Chí vaça ñi kukuí'a iní-ró ní sá'a carta-rí, tuká nakani iní-rí vaça a ñi nakani iní-rí, chí a ñi jini-rí ja ní kándukuí'a iní-ró yakú-ni kivi ní sá'a carta-rí.

⁹ Te vina kúsi iní-rí. Ko nasu sikí ja ní kándukuí'a iní-ró, chí sua ja ní kanakani iní-ró ní sá'a ja ní kándukuí'a iní-ró. Chí súan ñi kuni máa Dios ja ní kándukuí'a iní-ró, te tú ní xnáa-ro ní ñin ta'u-ro sá'a-rí.

¹⁰ Chí nú kándukuí'a iní-yo nátu'un kuni Dios, yúan-na te ná nakani iní-yo te kaçu-yó. Nú sá'a-yó súan, te ma yú'u-yo. Ko nú cuenta sikí ñuyívi yá'a kándukuí'a iní-yo, te kuu-yo sá'a.

¹¹ Ñi kándukuí'a iní-ró nátu'un kuni Dios. Vina te ndéé ndasa xaan ní kájitú iní-ró ní sá'a, te xaan ní kaka'an-ró ja máa-ró, te xaan ní kákitú iní-ró, te xaan ní kayu'ú-ró, te xaan ní káñukuu iní-ró, te xaan ní kanandúkú víi-ro, te xaan ní kákana jín-ró núu kuáchi. Te bueno ndoo ñi káenda-ró, tú naun kuáchi ní kenda sikí-ro.

¹² Ja yúan vaça ñi chaá-rí tutu-ún nuu-ró, ko nasu sikí cháa ñi sá'a kuáchi-ún kúu, te ní nasu sikí cháa ñi ndo'o-ún kúu, chí sua náva'a ná kuni ndijín-ró jíná'an-ró ndasa káñukuu iní-rí sikí róo nuu Dios.

¹³ Ja yúan ní káundéé iní-rí ñi sá'a tu'un ndéé-ró. Ko ví'i-gá ñi kákusii iní-rí ñi sá'a tu'un ñi ndusi iní Tito, chí ñi nani'in iní añú-de ñi kasá'a-ró.

¹⁴ Chí ñi ndutéyí ñin tí'li iní-rí nákaní-rí tu'un nuu-dé ndasa kás'a-ró. Te tú ní kúka nuu-rí jín, chí nátu'un ñi kaka'an ndaa-rí taká tu'un jín-ró, suni súan ñi kee ndaa taká tu'un ñi kaka'an téyí-rí cuenta róo nuu Tito.

¹⁵ Te káa-gá kundá'ú iní-de róo, hora núku'un iní-de ndasa káandatú taká-ro, jín ndasa káyu'ú-ró te kákisi-ró róo ná ñi kájatá'ú-ró-de.

16 Kúsii iní-rj, chj tú yú'ú-rj ndasa kásá'a-ró jíin ní ñn tiñu.

8

Siki já jakín-i xu'ún kuatíñu ñayivi ndá'ú kándija

1 Ñani, suni súan káastú'ún-rj nuu-ro, ndasa nj ja'a Dios tu'un luu ío iní-ya núu tíku'nj kákandija ká'jo iní nuu Macedonia.

2 Chj kua'a túndó'o nj ja'a-ya núu-í, ja ní jito nchaq-ya-í. Te vasa ndá'ú xaan káta'an-i, ko nj kakusij xaan iní-i. Te bueno ká'jo iní-i nj kaja'a-i najjín.

3 Te a jíini máa-rí ja táká ja á kúu sá'a-i, nj kaja'a-i. Te sobra-ga nj kaja'a-i, natu'un kákana kuu iní máa-i.

4 Te nj'in xaan ní kajikan-i permiso nuu-rí ja ná chindéé chítuu-i sava-ga cha ndoo.

5 Ko nasu ñn súan káñukuu iní-rj núu, chj sua xna'an-ga nj kaja'a-i máa-i nuu máa Jító'o-yo jíin núu-rí, chj súan nj yata'an iní Dios.

6 Te ja yúan ní kaka'an nj'in-rj jíin Tito ja ná sjínu ndi'i-de tiñu luu yá'a jíin-ró jíná'an-ró, natu'un nj keja'á-de sá'a-de núu.

7 Bueno kásá'a-ró táká-ni. Bueno kákandija-ró. Bueno káka'an-ro. Bueno kájuku'un iní-ro. Bueno kájítú iní-ro. Bueno kákundá'ú iní-ro rúu. Suni súan ná ndeá-ga tiñu luu yá'a sá'a-ró núsáa.

8 Na tú ká'an-rj natu'un ká'an cha tá'ú tiñu, chj sua ndé'é-rí nú kákundá'ú ndija iní-ro-í. Te jíin modo kájítú iní sava-ga-i ná chíku'a-rj róó.

9 Chj a kájini-ro tú'un luu ío iní Jesucristo, ja ní kundá'ú iní-ya róó. Te ja yúan ní ñasándá'ú-ya máa-yá, vasa kúká-yá núu, náv'a koo kúká-ró jíná'an-ró sá'a tu'un nj kundá'ú-ya.

10 Te ja'a-rj consejo yá'a nuu-ro. Andujin nj ka'jo iní-ro sá'a-ró, te nj keja'á-ró sá'a-ró.

11 Núsáa te vina ío va'a ja ná sjínu ndi'i tuku-ró sá'a-ró. Te natu'un nj kajítú iní-ro keja'á-ró, vina te nú ndasa ja'a túndó'o, suni súan ku'a-ró.

12 Chj nú kúu iní-yo kuá'a-yó, kuu ku'a-a-yó ndasa ñáva'a-yó, nasu ja nú tú ñaún ñáva'a-yó.

13 Chj nasu ká'an-rj tu'un yá'a ja ná kuíñi jinu sava-i jíin túndó'o, te róó kuíñi nj'in-ró jíin túndó'o,

14 chj sua kuni-rj ja ná koo ñn nuu. Te vina kua'a káñava'a-ró te ku'a-a-ró núu-í, chj kánandi'i-ga-i, náv'a suni súan nú kua'a ñáva'a-i te ku'a-a-i nuu-ro, nú kánandi'i-ga-ro, náv'a ketá'an ñn nuu sá'a-ró.

15 Natu'un yóso núu tutú: Cha nj kanastútú kuá'a, tuká ñaún ní kéndoo, te cha nj kanastútú yakú-ni, tuká ñaún ní kánandi'i-de, áchi.

16 Ko ná kúta'ú-rj nuu Dios ja iní añu Tito nj ja'a-ya súni tu'un kájítú iní-rj ja kúu róó.

17 Chj ní jatá'ú ndija-de tu'un nj kaka'an-rj jíin-de, ko suni súan jíitú iní-de ki'in-de ichi ja'a-de nuu-ro jíná'an-ró, chj súan kána kuu iní máa-de.

18 Te jíin-de kátájí-rí ñn ñani jaa-de nuu-ro. Te tíku'nj taká lado, kájatú'ún-i cha-ún, chj bueno jáni-de tu'un va'a.

19 Te nasu máa ñn ya'á, chj suni taká tíku'nj nj cha tiñu siki-dé, ja kúu-de cha chindéé tá'an jíin-rí jíin tiñu luu yá'a. Te kástútú-rí náv'a nakana jaa-i máa Jító'o-yo sá'a, te náv'a kuni-i ndasa kájito ndá'ú-rj nuu-í.

20 Súan kásá'a-rj, náv'a a ma ká'an ndiva'a ni ñn cha siki-rí, ndasa kinchaqa-rj xu'ún kuá'a ya'a ja ní kaja'a-ró.

21 Kájítú iní-rj sá'a-rj tiñu jíñú'ún, ko nasu máa ñn nuu máa Jító'o-yo, chj suni súan jíin núu táká cha.

22 Suni kátájí-rí ñani-rj jaa jíin-de jíná'an-de, chj tiñu jíitú iní cha yá'a, tiní jínu nj kajito nchaq va'a-rj-de. Te ví'i-gá vina jíitú-ga iní-de, chj tuká yú'ú-de ja kúu róó.

23 Chj Tito, máa-de kúu cha chindéé tá'an sátíñu jíin-rí ja siki róó. Te sava-ga ñani-yo-ún, máa-de kákuu ndaja'a tíku'nj kákandija, te kánakana jaa-i Cristo sá'a-de.

24 Te ná stá'an ndijin-ro núu-dé jíin núu táká tíku'nj ndasa kákundá'ú ndija iní-ro rúu, te ndasa tú ní kásatéyí sáni-rj máa-rí nuu-dé ja siki róó.

9

1 Chj cuenta siki xú'ún kájakin-ro ja kuatíñu ñayivi ndoo, tú níni cháa-ga-rj tutu nuu-ro.

2 Chj a jíini-rj ja kúu iní-ro sá'a-ró. Ja yúan sátéyí-rí máa-rí nuu ñayivi núu Macedonia, chj ká'an-rj ja núu Acaya, a ká'jo tu'a-de onde kuia andujin. Te modo ja ní kasá'a-ró, nj ndukanda iní sava-de nj sá'a.

3 Ko tájí-rí ñani-yo núu-ro náv'a a tú sátéyí sáni-rj máa-rí siki tiñu yá'a ja siki róó, náv'a ná koo tu'a-ró jíná'an-ró natu'un nj ka'an-rj.

⁴ Chì sanaa te jaꝝ yakꝝ chꝝa ñuu Macedonia jín-rí. Te nú kunj-de róó, ja tú ká'io tu'a-ró, yúan-na te koo tuka nuu-rí jíná'an-rí jín-ró, ja súan ni kaka'an-rí ja ká'io tu'a ndija-ró núú.

⁵ Ja yúan kánúú-gá ni ka'an nda'ú-rí jín ñaní-yo, ja ná kúxnúú-de jaꝝ-de nuu-ro, te ná sátu'a-de xu'ún ja ní kakeyu'u-ro, náva'a koo tu'a nátu'un ñi ndatíñu ja kákuu iní-ro ní ja'a-ró, nasu ja ní kastétuu-rí róó kúú.

⁶ Ko tu'un yá'a ká'an-rí: Chꝝa kakin táma, suni táma nástútú-de. Te chꝝa kakin kua'a, suni kua'a nástútú-de.

⁷ Ná ñi ná ñi-de ná kakín-de ndasa táva iní-de. Ma kúxí iní-de ku'a-a-de, chì nasu fuerza kúú. Chì Dios, kúmanj iní-ya jín ñáyivi kúsij iní ja'a.

⁸ Te máa Dios kuu sá'a-ya ja ná ndeá ndi'í tiñu luu nuu-ro, náva'a ná kayá-ro taká ndatíñu, náva'a nene kanda va'a-ró, te kuu ku'a'a núu-ró ndá'a núu taká tiñu va'a.

⁹ Nátu'un yóso núu tutú: Ondé jichá ni ja'a-ya núu ñáyivi káta'an ndá'ú. Te tiñu ndaa sá'a-ya, nene kéndoo ñi káni. Achí.

¹⁰ Te I'a ja'a tata nuu cháa sáka, suni ku'a-a-ya stáa kée-dé. Nakoko-ga itꝝ-ro sá'a-ya. Te xndeá-ga-ya, te skuá'nu-ga-ya, tiñu ndaa sá'a-ró.

¹¹ Te ná kúkúká-ró jín taká, náva'a kuu ku'a'a kua'a-ro, te skáka-rí nuu-í. Te yuán sá'a ja kánakuatá'ú-i nuu Dios.

¹² Chì xu'ún kájakin-ro ja kúú sikí tiñu yá'a, nasu níni nuu taká ñáyivi ndóo chindéé tá'an jín-i, chì suni kua'a-í kánakuatá'ú núu Dios sá'a.

¹³ Te tiñu yá'a kúú ja jíto nchaꝝ róó. Te ja yúan kánakana jaa-i Dios sikí ja kájandatu-ro jín ja kájatú'un-ró tú'un va'a Cristo. Chì va'a kákuu iní-ro kájakin-ro náva'a kuatíñu máa-i jín sáva-ga-i.

¹⁴ Suni súan kájikan ta'u máa-i ja'a-ro jíná'an-ró. Chì káñukuu xaꝝ iní máa-i róó, sikí ja ní sjá'a Dios tu'un luu ío iní-ya ní ja'a-ya núu-ro.

¹⁵ Ná kúta'yu-ro núu Dios, chì ni kin ndiva'a-na-ya tá'yu-yá ni ja'a-ya núu-yo.

10

Ja ní ka'an Pablo ja'a tiñu ndíso-de

¹ Ko ruu, Pablo, chì jín tú'un vitá iní, jín tú'un manj iní ío iní Cristo, ká'an nda'ú-rí jín-ró. Ruu, nú kánchaa-rí jín-ró, chì sá'a súchí ndija-rí iní-rí nuu-ro, ko nú kánchaa jíká-rí, chì a chúndéé-ni iní-rí ká'an ní'in-rí jín-ró.

² Yuán ká'an nda'ú-rí jín-ró vína, náva'a nú ni jaꝝ-rí nuu-ro, te tú níni chúndéé iní-rí ka'an xaꝝ-rí, vaša jáni ndija iní-rí ja ká'an-rí súan nuu sáva-ga-de ja kájani iní-de ja kájika kuu yúkú-ni-rí.

³ Chì vaša kájika kuu-rí iní ñuyívi, ko tú kájatá'an-rí nátu'un kájatá'an-i iní ñuyívi.

⁴ Chì ja kájatá'an-rí jín, nasu ja kájatíñu-i iní ñuyívi kákuu, chì ja yí'i fuerza Dios kákuu. Te kuu xnáa-ún taká ndatíñu ní'in.

⁵ Káxnáa-rí taká tu'un kástátá'an-i, jín tú'un ja ndúkú sávixj máa, kuní kasu ichi náva'a ma kuní sáva-ga-i nuu Dios núú. Ko ñi-in-rí so'o taká tu'un kájani iní-i, náva'a kuu kuandatu-i nuu Cristo.

⁶ Te ká'io tu'a-rí ja xndó'o-rí chꝝa tú kájandatu, onde nú ná skíkuu máa-ró kuandatu va'a-ró.

⁷ Nde'é-ró núu taká ndatíñu ndasa kájito. Nú ñi chꝝa jáni ndija iní-de ja yí'i-de nda'a Cristo, ná sá'a-de cuenta ja nátu'un yí'i máa-de nda'a Cristo, suni súan ruu.

⁸ Chì vaša sátéyíi-ga-rí máa-rí sikí tiñu ni chaa-ya sikí-rí jíná'an-rí, te ma kúka nuu-rí sá'a, chì tiñu-ún ni chaa máa jíto'o-yo sikí-rí ja skuá'nu-ga-rí róó jíná'an-ró, nasu ja xnáa-rí róó.

⁹ Chì tú kuní-rí ja káni iní-ro ja ndúkú-rí síyú'ú-rí róó jín carta-rí.

¹⁰ Chì ío chꝝa káka'an ndija: Carta-de xaꝝ ndái, te ní'in ká'an, ko nú ni chꝝa-de, tú ndáján jíto-de, te tu'un ká'an-de chì tú káxáan, achí-de.

¹¹ Te chꝝa-ún, ná sá'a-de cuenta ja nátu'un káka'an-rí jín carta nú ká'jin jíká-rí, suni súan kákuu-rí jín tiñu nú ká'jin-rí nuu-ro.

¹² Chì tú kákuu-rí kivi nduu-rí jín-de, ni ja skétá'an-rí máa-rí jín sáva chꝝa ja kájatú'un-de máa-de. Máa cháa-ún, káchiku'a-de máa-de ja máa-de, te káskétá'an-de máa-de jín tá'an-de, ko tú ká'io káji iní-de ja súan.

¹³ Ko ruu, ma sjá'a-rí punto ja sátéyíi-rí máa-rí, chì nani káa máa kú'a ni ja'a Dios nuu-rí, te jaꝝ ku'a-ún onde nuu máa-ró jíná'an-ró.

¹⁴ Nasu kásjá'a-rí punto káskáa-rí ku'a-rí nátu'un tú ní jakoyo-rí nuu-ro núú, chì sua ruu kákuu ja xnánúú ní jakoyo-rí onde nuu róó kájani-rí tu'un va'a Cristo.

¹⁵ Tú sjá'a-rí punto ja sátéyíi-rí máa-rí sikí tiñu kásá'a inga chꝝa, ko káñukuu iní-rí ja ná yja-ga modo kákandíja-ró, te súan ná ndeá xaꝝ-gá tiñu sá'a-rí jín róó jíná'an-ró,

¹⁶ náva'a kani-ri tu'un va'a ní-gá ñuu ío onde yata ñú-ro. Súan te tú níni sátéyí-rí máá-rí sikí tíñu ja á ká'io tu'a ní sá'a inga chaá.

¹⁷ Ko chaá ja sátéyí-de máá-de, ná sátéyí-de máá-de sikí máá Jító'o-yo.

¹⁸ Chì nasu cháa ja játú'ún máá kúu ja kéndoo jíñú'ún, chì sua chaá ja máá Dios játú'ún-yá-de.

11

¹ Kuña ká'nu iní-ro ná ká'an-ri ñin tí'li tu'un katachì jíñ-ró. Kuña ká'nu iní-ro núsáá vij.

² Chì kúkuñí-ri ja'a-ro jíñ tú'un kuñí Dios, chì ní ja'ncha-ri tu'un ja stánda-a-rí róo jíñ ñin-ni yíi, kúu máá Cristo, te stá'an-ri róo nuu-yá nátu'un ñin ña'an jáá íi.

³ Ko nátu'un koo, ní xndá'ú-tí Eva jíñ tú'un ndíchi-tí, súan yú'ú-ri jíñ-ró ja sanaa te sana nuu já jini tuní-ro, te sanaa te sí-a-ro modo káji, modo ndoo, ja káchiñú'ún-ró Cristo.

⁴ Chì nú inga chaá chaá, te kani-de tu'un inga Jesús nuu já á ní kajani-ri nuu-ro, xí nú kuatá'ú-ró ingá espíritu nuu já á ní kajatá'ú-ró, xí ingá tu'un nuu já á ní kachu'un iní-ro, a jini-ri ja bueno kájandeé iní-ro jíñ.

⁵ Chì apóstol yúan, vasa kúñá'nu xaán-dé ká'an-de, ko tú kánúú kúti-dé kanduu-de ruu, jáni iní-ri.

⁶ Chì vasa tú jákuta'an ka'an-ri, ko ndíchi-rí, te ndivii ták'a yá'a, a ní kastá'an káji-rí nuu-ro jíñá'an-ró.

⁷ Te ruu, ní nasásúchi-rí máá-rí náva'a kendo jíñú'ún-ró, te tú ní xíkó-rí tu'un Dios nuu-ro. Te kuachi ní kivi-ri ja ní sá'a-ri súan náún.

⁸ Ní tevíchi-rí sava-ga tiku'ñi ja ní ñin-ri xu'ún-i, náva'a ja-ri kuatíñu-ri nuu-ro.

⁹ Chì ná káncha-ri jíñ-ró núú, te ní nandi'i-ri yaku najíñ, ko tú ní stáa-ri sikí ní ñin-ró. Chì vasa ní nandi'i-ri, ko ñani-yo já ní kikoyo-de ichi ñúú Macedonia, ní kaja'a kua'a-dé nuu-ri. Te tú ní stá'an kúti-rí róo jíñá'an-ró, te ní ma sá'a-ri.

¹⁰ Te jíñ tíñu yá'a ná sátéyí-rí máá-rí. Ma kasú-de nuu-ri ja súan ka'an-ri ní ndáñúú Acaya núsáá, chì tu'un ndija Cristo ká'an-ri.

¹¹ Te naja. Tú kúndá'ú iní-ri róo náún. Máá Dios, a jini-ya.

¹² Ko sá'a-ga-ri tíñu sá'a-ri yá'a, chì chaá-ún, kásátéyí-de máá-de, kándúkú-de cuestión, káka'an-de ja ñin núú-ni kásatíñu-de jíñ-rí, ko ma kúndéé-de, chì kasu-ri nuu-dé.

¹³ Chì chaá yúan, apóstol falso kákuu-de. Te máni káxndá'ú-de jíñ tíñu kásá'a-de. Ko kásá'a-de máá-de ja apóstol Cristo kákuu-de.

¹⁴ Nasu tíñu naa iní-yo ndé'é-yó kúu, chì suni máá Satanás, násama máá, te ndúu ndaja'a ndí ncháa.

¹⁵ Ja yúan, nasu tíñu káxaan kúu, chì chaá kájatíñu nuu já'ú, kánasá'a-de máá-de, te kásá'a-de ja cháa kájatíñu ndaa kákuu-de. Te jíñ yá'u tíñu kásá'a máá-de, súan naa-dé.

¹⁶ Ná ká'an-ri inga jíñu. Ni ñin chaá, ma káni iní-de ja cháa katachì kúu-ri. Te nú súan, ná kuatá'ú-ró rúy vasté nátu'un ñin chaá katachì, náva'a kuu sátéyí-rí máá-rí ñin tí'li-ga núsáá.

¹⁷ Tu'un ká'an-ri yá'a, nasu ní tá'ú tíñu máá Jító'o-yo, chì sua ká'an-ri nátu'un ká'an chaá katachì.

¹⁸ Chì tini-de, kásátéyí-de máá-de ndasa kákuu-de jíñ modo kásá'a ñayivi. Te ruu, suni ná sátéyí-ga-ri máá-rí núsáá.

¹⁹ Chì kákuu va'a iní-ro kájanatú-ro núu cháa káñáá xiní, chì chaá ká'io káji iní kákuu-ró.

²⁰ Chì nú ñin chaá taan-dé róo, sátiñu sáni-ró, xí nú ñin chaá kee-dé sikí-ro, xí nú ñin chaá kuanchaá-de ndatíñu-ró, xí nú ñin chaá sáñá'nu-de máá-de, xí nú ñin chaá stují-dé yiki núu-ro, bueno kájandeé iní-ro jíñ-de jini-ri.

²¹ Kúka nuu-ri, chì vitá máá-ri te ja yúan tú ní kásá'a xaán-rí súan, áchi-ri vii. Chì nátu'un chúndéé iní inga chaá sátéyí-de máá-de, suni súan ruu chúndéé iní-ri ká'an-ri tu'un katachì.

²² Chaá hebreo kákuu-de náún. Suni ruu. Chaá Israel kákuu-de náún. Suni ruu. Tata Abraham kákuu-de náún. Suni ruu.

Tundó'o ní jito Pablo sikí tú'un-yq

²³ Chaá kájatíñu nuu Cristo kákuu-de náún. (Ká'an-ri nátu'un chaá kátagh.) Ko ruu ví'í-gá. Kua'a-gá tíñu sá'a-ri. Nasaa vuelta kákuu-de yunu xí sukun-ri. Xaán-gá já'an-ri vekaa. Ní kuu kua'a jínu káku-ri kuu-ri.

²⁴ Chaá judío, ñin-na te jínu uu xiko cuarta ní kaja'a-de ruu u'un vuelta.

²⁵ Uní jínu ní ki'in-ri yunu xii. ñin jínu ní ki'in-ri yuu. Uní jínu ní ta'u barco-ri. ñin núú te ñin ndúú ní káxndee ñinu-ri nuu kúnú ndúcha mar.

²⁶ Kua'a jínu ní ja'an jíká-rí ichi. Ní kuu káku-ri nuu yúcha. Ní kuu káku-ri nuu ñáku'í'na. Ní kuu káku-ri nuu ñáyivi ñúu-ri. Ní kuu káku-ri nuu ñáyivi sñin nació. Ní kuu káku-ri iní ñuu. Ní kuu káku-ri máá iní ñu'un té'é. Ní kuu káku-ri nuu mar. Ní kuu káku-ri ma'ñú ñani tú ká'jin ndaa.

²⁷ Nj̄ kuitá-rj̄. Nj̄ kana taj̄n-rí. Nj̄ sátif̄nu-rj̄. Kua'a j̄inu nj̄ kuu já'ni-rí máá-rí numá'ná. Nj̄ kuu jí'j̄-rj̄ soko, te jichí-rj̄ nducha. Ió kua'a kivi tú ní'in-rí kee-rí. Nj̄ kuu tá'an vij̄in-rj̄ te j̄ika kuu víchí-ni-rj̄.

²⁸ Te sikí táká tundó'o tá'an-rj̄-ún, ío inga. Chi táká kivi nákani xaḡn iní-rj̄ te jítu iní-rj̄ ja kúu taká tiku'nj̄ kákandj̄a.

²⁹ Ndé ñayivi vitá inj̄-i, te ruu tú vitá inj̄-rj̄ náún. Ndéja kánangava nuu kuáchi sá'a inga chaḡ, te ruu tú ndúkijí xinj̄-rí náún.

³⁰ Te nú kánúú sátéyí-rí máá-rí, te ná sátéyí-rí máá-rí sikí já vitá inj̄-rj̄.

³¹ Máá Dios, Táḡ Jito'o-yo Jesucristo, ja kánakana jaa-i-ya ní káni ní kuiá, a jiní-ya já tú xndá'ú-rj̄.

³² Inj̄ ñuu Damasco nj̄ sá'a gobernador jíin-rí, chaḡ tá'ú tíñu ndañúú tíin rey Aretas, ja ní kaj̄indasu-de yuñúú cháa Damasco, ja tíin-de ruu kákuni-de núú.

³³ Ko inj̄ ñn j̄ika nj̄ kánde-rj̄. Te nj̄ kákiñi'in-i ruu yaḡ ventana. Te nj̄ kaskúun-i ruu j̄ika vé'e namá ñúú Damasco. Te súan nj̄ kaku-rj̄ inj̄ nda'a cháa-ún.

12

¹ Nini sátéyí-rí máá-rí ja máá-rí vaḡa tú ní'in tíñu. Ka'an-rj̄ sikí tú'un nj̄ stá'an ndij̄in máá Jíto'o-yo núu-rj̄ jíin já ní skóto-ya rúu.

² Jiní-rj̄ nuu ñn chaḡ yí'i-de nda'a Cristo, ja ío uxí kuḡn kuiá nj̄ ndéché cháa-ún nj̄ ja'an-de onde andíví uní. Te nú jíin yíki kúñu-de, xí naḡn, tú jiní-rj̄, xí ní xndóo-de yíki kúñu-de, tú jiní-rj̄. Dios kúu l'ḡ jiní.

³ Te jiní-rj̄ chaḡ-ún. Te nú jíin yíki kúñu-de, xí ní xndóo-de yíki kúñu-de, tú jiní-rj̄. Dios kúu l'ḡ jiní.

⁴ Ja ní ndéché-de nj̄ ja'an-de onde nuu jardín andíví. Te yúan nj̄ jini so'o chaḡ-ún tu'un sa'í, ja má kúu kastu'ún ní ñn chaḡ.

⁵ Sikí cháa-ún, ná sátéyí-rí máá-rí, ko ja jíin máá-rí, ja máá-rí, ma sátéyí-rí máá-rí, chj̄ sua nú jíin tú'un vitá inj̄-rj̄ te kuu.

⁶ Nú kuní-rj̄ sátéyí-rí máá-rí, tú káñáá xinj̄-rí. Chj̄ ka'an ndaa-rj̄. Ko ma sá'a-rj̄. Ko ma ká'an-rj̄ súan, chj̄ sanaa te ñn chaḡ kani-ga inj̄-de ja súkún-ga ku'a-rj̄ vásá já jiní-de ruu, xí já jini so'o-de tu'un-rj̄.

⁷ Chj̄ sikí já ní stá'an ndij̄in kua'a-ya nuu-rí, tú kuní-ya já já'a ku'a sañá'nu-ga-rj̄ máá-rí. Ja yúan ní chaḡ ñn kue'e nuu-rí. Te ñn yuchj̄ Satanás kúu-ún, nj̄ stuji núu-rí, náva'a tú ja'a ku'a kusij̄ iní añú-rj̄ jíin máá-rí.

⁸ Ja yúan ní kuu unj̄ j̄inu ká'an nda'ú-rj̄ jíin máá Jíto'o-yo, já ná cháxio-ya-ún kí'in.

⁹ Te nj̄ ka'an-ya jíin-rí: Tú nini, chi tu'un luu ío inj̄-rj̄ kúu ja kánúú núu-ro, chj̄ nú ká'jo vitá inj̄ ñayivi, yúan-na te fuerza-rj̄ ná yija inj̄-i, áchí-ya. Ja yúan kusij̄ xaḡn iní-rj̄ sátéyí-rí máá-rí sikí já vitá inj̄-rj̄, náva'a ná kúnchaḡ fuerza máá Cristo jíin-rí.

¹⁰ Ja sikí yúan kúu ja xaḡn kusij̄ iní-rj̄ jíin tú'un vitá inj̄, jíin tú'un kástá'an-i ruu, jíin tú'un nándi'i-rj̄ najj̄in, jíin tú'un káchindik̄in-i ruu, jíin tú'un tá'an-rj̄ tundó'o ja sikí Cristo. Chj̄ hora ío vitá-rj̄, máá hora-ún ío ndáj̄an-rí.

¹¹ Chaḡ káñáá xinj̄ sá'a-rj̄ máá-rí ja súan sátéyí-rí máá-rí. Ko máá-ró, nj̄ kastétuu-ró rúu, chj̄ sua ka'an-ro já'a-rí jiná'an-ró núú. Chj̄ ní tú kuí'a kuti cháa kúu-rj̄ nuu apóstol kákuu ví'i-gá-ún, vaḡa tú na tíñu-rj̄.

¹² Te ma'ñú táká-ro ní jo ndija taká tunj̄ nj̄ sá'a-rj̄ cuenta apóstol, jíin táka paciencia jíin tuní, jíin tíñu ñá'nu, jíin tíñu náa iní-yo ndé'é-yó.

¹³ Naḡn ta'ú kuí'a nj̄ ní'in-ro vásá sáva-ga tiku'nj̄ kákandj̄a, chj̄ máni ja tú ní stáa kuti-rí sikí-ro. Sá'a tuká'nu inj̄ nuu-rí ja súan nj̄ sá'a ndiva'a-rj̄ jíin-ró.

Ja kuní Pablo kí'in-de vuelta unj̄ sándaḡ-de tíñu-i

¹⁴ Te vina a ío tu'a-rj̄ ja jáa-rj̄ nuu-ro vuelta unj̄. Ko nasu já stáa-rj̄ sikí-ro jiná'an-ró, chj̄ nasu ndátíñu-ró kuní-rj̄, chj̄ róo kuní-rj̄. Chi se'e, tú modo kaya-i ja kúu táa-i, chj̄ sua kaya táa ja kúu se'e-de.

¹⁵ Ko ruu chj̄ kusij̄ iní-rj̄ kanu-rj̄ cuenta máá-rí, te vaḡa onde máá-rí ná síjita ndi'i-rj̄ máá-rí sikí añú-ro. Sikí já kúndá'ú xaḡn-gá inj̄-rj̄ róo, ja yúan nú ku'a kákundá'ú inj̄-ro rúu, náún.

¹⁶ Ja jáan, ko ruu, vaḡa tú ní stáa kuti-rí sikí-ro, chj̄ sua nj̄ tíin yátá-rí róo, chi chaḡ mañá kúu-rj̄ káka'an-ro.

¹⁷ Jaán, jíin ñn tá'an chaḡ nj̄ táji-rí nj̄ jaḡ nuu-ro, ní xndá'ú-rj̄ róo, náún.

¹⁸ Nj̄ ka'an nda'ú-rj̄ jíin Tito jaḡ-de, te nj̄ táji-rí ñn ñanj̄ kuj̄aḡ jíin-de. Te xí sanaa ní xndá'ú Tito róo. Nasu jíin ñn-ni xinj̄ kájika kuu-rj̄ náún. Te nasu ñn-ni ichi kájika-rj̄ náún.

¹⁹ Kájani inj̄-ro já kándúkú-rí ka'an-rj̄ ja'a máá-rí nuu-ro náún. Máá Dios jiní-ya já káka'an-rj̄ tu'un Cristo. Nánj̄ máni, taká yúan kásá'a-rj̄ náva'a ná yija-ga inj̄-ro.

²⁰ Chì yú'ú-rì ja sánaa nú ná jáa-rì, te ma ní'in-rí róó nátu'un játa'an inì máá-rí. Ni róó, ma játa'an inì-ro rúy. Chì sánaa kákanaá-ro, kákukuásún iní-ro, kákiti inì-ro, kásásín-ro máá-ró, káka'an tú'ún sikí tá'an-ró, kákutuku inì-ro kájito tá'an-ró, kásávixi-ro máá-ró, tú kété'an kásá'a-ró.

²¹ Chì nú sanaa jáa tuku-rì, yúan-na te kuka nuu-rí sá'a Dios kunì-ro jíná'an-ró. Te nduku'a inì-rì sá'a kua'a cháa kásá'a kuachi ichi yatá, chì tú kákuñi-de nakani inì-de sikí táka tíñu chá'an kásá'a-de, ja kásá'a téné-de, ja kásá'a kuaxán-de.

13

¹ Ya'á kúu vuelta unì ja jáa-rì nuu-ro jíná'an-ró. Te jín tú'un ka'an uu xí uní testigo te kundaá taká tíñu.

² A nì kana jín-rì nuu ñáyivi ní kasá'a kuachi-ún, te suni nuu sáva-ga-i. Te vina vasa jíká kánchaa-rì, ko kána jín tuku-rì nuu-i, ná nì ka'an-rì kivi ní jaá-rì vuelta uu nì kanchaa-rì jín-ró chì nú jaá-rì inga jínu, te ma ká'an vítá-rì jín-i.

³ Chì kájikan-ro prueba ja nú ndaa ká'an Cristo ja ká'an-rì yu'u núy-yá. Te I'a-ún, tú vítá-ni jiku-ya já'a róó, chì sua jiku-ya jín fuerza ja'a róó jíná'an-ró.

⁴ Chì vítá-ya te nì j'i-ya jíká cruz, ko chakú-ya sá'a fuerza Dios. Te suni súan yóó, vítá inì-yo jín-yá, ko kúkuéé-ga te kuchaku-yo jín-yá sá'a fuerza Dios ja'a yóó jíná'an-yó.

⁵ Ná nándúkú víi máá-ró sikí máá-ró, te kunì-ro nú kákandija va'a-ró xí túu, chì sanaa te ká'in-ga-ro núy kuáchi. Xí tú kájinì-ro máá-ró já ncháá Jesucristo inì-ro náún, te nú ma kéndoo kuí'a-ro.

⁶ Ko ñúkuu inì-rì ja ná kunì-ro jíná'an-ró já rúy tú kákendoo kuí'a-rì.

⁷ Te kájikan ta'u-rì nuu Dios, náv'a ma sá'a-ró ní ñn tíñu ñáá jíná'an-ró, ko nasu sikí já ná kúndéé-rì kéndoo va'a-rì. Chì kunì-rì ja ná kúndéé-ró sá'a-ró tíñu va'a, vasa ruu ná kóo-rì nátu'un cháa kéndoo kuí'a, nì jini-ro.

⁸ Chì ma kúu kasu-rì ichi tú'un ndaa, chì máni sua skáka-rì tu'un ndaa.

⁹ Ja yúan kákusi inì-rì nú vítá inì-rì, te róó, nú ká'jo fuerza inì-ro. Te kájikan ta'u-rì ja ná yíja va'a-ga inì-ro.

¹⁰ Ja yúan vasa kánchaa jíká-rí, te cháa-rì taká tu'un yá'a nuu-ro, náv'a a tú kundij-rì nuu-ro te ka'an xaan-rì jín-ró. Chì nì ja'a máá Jító'o-yo fuerza-ya núy-rì ja skuá'nu-rì róó, nasu já xnáa-rí róó.

¹¹ A nì ka'an-yo núsáá, ñáni. Ko ío ñn máá tú'ún-na tu'un ka'an-rì jín-ró. Ná kóo sñ inì-ro. Ná síyíja-ga-ro máá-ró. Ná sándéé inì-ro jíná'an-ró. Vindáa vinené ná kúxiukú-ró. Te máá Dios, I'a ndiso tu'un kuaká'nu inì, jín tú'un kúndá'ú inì, ná kúnchaa-ya jín-ró jíná'an-ró.

¹² Nú káka'an-ro jín tá'an-ró te ndoo titú tá'an-ró. Taká ñáyivi ndóo, káka'an-i ja ná sándéé inì-ro jíná'an-ró.

¹³ Tu'un luu ío inì máá Jító'o-yo Jesucristo jín tú'un kúndá'ú inì Dios yóó, jín tú'un kété'an ká'nu-yó jín Espíritu Santo, ná kóo jín taká-ro jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS GALATAS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU GALACIA

Sa'qñ kúta'u

¹ Máa-rí Pablo kúu apóstol. Ko nasu ñáyivi ní kásá'a, ni nasu ñin ñáyivi ní káchaa tiñu sikí-rí, chí máa Jesucristo jíin máa Táa-yo Dios, I'a nì naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi.

² Te onde jíin táká ñani káxiukú jíin-rí yá'a, káchaa-rí tutu nuu táká tiku'nì kákandíja ní ndáñú Galacia.

³ Tu'un luu ío inì, jíin tú'un kuaká'nu inì, ja kí nuu máa Táa-yo Dios, jíin ja kí nuu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

⁴ Chí I'a-ún nì soko-yá máa-yá ja sikí kuáchi yóo, náva'a tava-yá yóo inì ñuyivi ñáá yá'a, nátu'un játa'an inì máa Táa-yo Dios.

⁵ Ja yúan ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Amén.

Sikí ja tuká inga tu'un ndaa ío

⁶ A nì kana-ya xiní-ro sikí tú'un luu ío inì Cristo. Te náa iní-rí ndé'é-rí naja xa'an yachí nì kaskéndo-ro-yá, te nì káxi nduu-ro sikí ingá tu'un.

⁷ Ko tú kuti ingá tu'un va'a ío, vasa ío ñáyivi káská'an róo, te kákuñ-i nasama-i tu'un va'a Cristo.

⁸ Ko sanaa te ruu jíná'an-rí, xí ñin ndajá'a ándívi, káni sñin inga tu'un nuu-ro jíná'an-ró, te nú tú kétá'an jíin tú'un nì kajani-rí nuu-ro-ún, ná náa cháa-ún.

⁹ Nátu'un a nì kaka'an-rí jíin-ró, suni súan ká'an tuku-rí vina: Nú ndé cháa jáni sñin inga tu'un nuu-ro, te nú tú kétá'an jíin tú'un nì kajatá'ú-ro-ún, ná náa cháa-ún.

¹⁰ Te á ñáyivi xí Dios kuatú'ún rúu kuní-rí, xí ndúkú-rí ja kúsí iní ñáyivi sá'a-rí náún. Ko jandáa ká'an-rí jíin-ró ja nasu mozo Cristo kúu-rí nú súan ná ndúkú-rí sá'a-rí ja kúsí iní ñáyivi núú.

Onde nuu Dios vaí tu'un ká'qñ Pablo

¹¹ Ko kástu'ún-rí nuu-ro jíná'an-ró, ñáni, ja tú'un va'a ja ní jichá nuu kua'an nì sá'a-rí, nasu tú'un ñáyivi kúu.

¹² Chí nasu ñin ñáyivi ní stá'an tu'un yá'a nuu-rí, ni tú ní kútu'a-rí sá'a ñáyivi, chí Jesucristo nì stá'an ndíjin-ya núu-rí.

¹³ Chí a nì kajini tu'un-ró rúu, ndasa nì sá'a-rí sáá, ná nì chíñú'ún-rí tu'un judío, te nì chindikín téyí-rí tiku'nì Dios, te xndí'i-rí-i kuní-rí núú.

¹⁴ Te nì kutu'a-ga-rí jíin sá'an judío vása sáva ñáyivi ká'na núu jíin-rí. Te nì jítú-ga iní-rí jíin táninu vuelú-rí.

¹⁵ Te nì teta'an-ya rúu onde ná ñú'un-rí chíi náa-rí. Te jíin tú'un luu ío iní-ya ní kana-ya xiní-rí.

¹⁶ Te nuu ní kusí iní Dios ja jíin rúu te stá'an ndíjin-ya Sé'e-ya, náva'a kani-rí tu'un-ya núu ñáyivi sñin nación, yúan-na te tú ní jiká tu'ún kúti-rí ní ñin ñáyivi.

¹⁷ Ni tú ní ja'an-rí ñuu Jerusalén nuu cháa ja á kákuu apóstol vása rúu. Chí nì ja'an-rí ñuu Arabia. Yúan-na te nì no'on tuku-rí ñuu Damasco.

¹⁸ Yúan-na te onde nuu uní kúia, te nì ja'an-rí ñuu Jerusalén, nì jandé'é-rí Pedro. Te nì kanchaa-rí xia'un kivi jíin-de.

¹⁹ Ko tú ní jini-rí nuu ingá apóstol, chí ñin-ni nuu Jacobo ñani máa Jító'o-yo ní jini-rí.

²⁰ Tu'un yá'a cháa-rí nuu-ro, te a jini Dios ja tú xndá'ú-rí.

²¹ Yúan-na te nì ja'an-rí ní ndáñú Siria jíin Cilicia.

²² Ko tiku'nì kákandíja nuu Cristo inì ñuu Judea, tú ní kákanuní kuti-í ruu.

²³ Máa ní kajini tu'un-ni-i káka'an: Chaa-ún nì chindikín-de yóo sáá. Te xndí'i-de tu'un kákandíja-yó kuní-de núú, ko a jani-de tu'un yá'a vina. Achí-i.

²⁴ Te nì kanakana jaa-i Dios ja súan nì sá'a-ya jíin-rí.

2

¹ Yúan-na te onde nuu uxí kuun kúia, te nì ja'an tuku-rí ñuu Jerusalén jíin Bernabé, te suni nì jaka-rí Tito nì ja'an jíin-rí.

² Te n̄i ja'an-r̄i, ch̄i súan n̄i tá'ú ndij̄in-ya t̄iñu nuu-r̄i. Te nuu cháa ñá'nu n̄i kastu'ún sá'í-r̄i na'ún tu'ún jáni-r̄i nuu ñáyivi s̄in naci'ón, ch̄i sanaa ní jika kuu sáni-r̄i, x̄i káka kuu sáni-ga-r̄i jáni in̄i-r̄i.

³ Ko Tito, ja jika-de jíin-r̄i, vasa cháa ñuu Grecia kúu-de, tú ní kástétuu-de cháa x̄iti ndúu-de.

⁴ Te n̄i ío ñani kándañáá, n̄i k̄ivi koyo sa'í-de, náva'a koto yu'u-dé ndasa kájika kuu ndicha-na-yo ní sá'a Jesucristo, ch̄i kákuni-de nduu tuku-yó mozo.

⁵ Ko ní ñin hora tú ní kájandat̄u-r̄i nuu cháa-ún, ch̄i kun̄i-r̄i ja ná kéndoo tu'ún ndaa tu'ún va'a jíin-ró jíiná'an-ró.

⁶ Te cháa ja káka'an-i ja kúñá'nu-de, ko tú ní sá'a-r̄i cuenta ndasa káa-de, ch̄i Dios, tú ncháa nuu-yá ñáyivi. Tuká na'ún ní stá'an cháa ñá'nu-ún nuu-r̄i.

⁷ Ch̄i sasua n̄i kajin̄i-de ja ndíso-r̄i t̄iñu ja jáni-r̄i tu'ún va'a nuu ñáyivi s̄in naci'ón, nátu'un Pedro jíin ñáyivi judío,

⁸ ch̄i I'a sátiñu jíin Pedro ja jáni-de tu'ún nuu ñáyivi judío, suni I'a-ún sátiñu jíin-r̄i jíin ñáyivi s̄in naci'ón.

⁹ Te káka'an-i ja Jacobo jíin Cefas jíin Juan kákuu cháa kándituu tiku'n̄i. Te nuu ní kajin̄i-de ndasa ku'a n̄i ja'a-ya tú'un luu máa-yá in̄i-r̄i, yúan-na te n̄i kaka'an man̄i-dé jíin-r̄i jíin Bernabé. Te n̄i kasánda-r̄i ja kíngoyo máa-r̄i nuu ñáyivi s̄in naci'ón. Te kíngoyo máa-de nuu ñáyivi judío.

¹⁰ Mání kákuni-de ja ná núku'un in̄i-r̄i koto-r̄i ñáyivi káta'an ndá'ú, ko suni yúan ñúkuu in̄i máa-r̄i sá'a-r̄i núú.

Modo kendo ndaa-yo núu Dios

¹¹ Ko nuu ní jaq Pedro ñuu Antioquía, te n̄i kana jíin-r̄i nuu-dé, chi kuachi n̄i sá'a-de.

¹² Ch̄i onde ná té chakoyo-ga yakú cháa n̄i táji Jacobo, te n̄i yee Pedro staa jíin ñáyivi s̄in naci'ón. Yúan-na te n̄i chakoyo cháa-ún, te n̄i kuxio-ni-de n̄i sásin-de máa-de, chi n̄i yu'ú-de n̄i jito-de cháa judío.

¹³ Te sava judío káand̄ija, n̄i kasá'a uu xin̄i jíin-de. Te jíin úu xin̄i-dé n̄i kaxndá'ú-de onde máa Bernabé.

¹⁴ Yúan-na te n̄i jin̄i-r̄i ja tú kájika ndóo-de nátu'un ká'an ndaa máa tú'un va'a, te n̄i kachi-r̄i jíin Pedro jito nuu ták-de: Róo kúu-ró cháa judío, te sá'a-ró nátu'un sá'a ñáyivi s̄in naci'ón, te tú sá'a-ró nátu'un sá'a ñáyivi judío, te naja stétuu-ró ñáyivi s̄in naci'ón nduu-i ñáyivi judío núsáa.

¹⁵ Ch̄i yóo, cháa n̄i kakaku ñuu judío kákuu-yó, nasu ñáyivi s̄in naci'ón kándiso kuachi kákuu-yó.

¹⁶ Ch̄i a kájin̄i-yo ja tú ní ñin ñáyivi kéndoo ndaa-i jíin t̄iñu skíkuu-i ja tá'ú ley, ch̄i onde nú kándija-yó Jesucristo. Te máa-yó, a káand̄ija-yó Jesucristo, náva'a kendo ndaa-yo jíin tú'un kándija-yó Cristo, ch̄i jíin t̄iñu tá'ú ley, ní ñin ñáyivi ma kéndoo ndaa kuti-í.

¹⁷ Te nini kun̄i-yo kéndoo ndaa-yo jíin tú'un Cristo, te n̄i kajin̄i-yo ja ío kuachi-yó, Núsáa te Cristo sá'a-ya kuachi náún. Túu.

¹⁸ Ch̄i nú nak̄i'in tuku-r̄i ja ní skána-r̄i-ún, te kuachi sá'a-r̄i núsáa.

¹⁹ Ch̄i ruu, a n̄i kenda-r̄i ch̄i ley, chi n̄i j̄i-r̄i n̄i sá'a máa ley. Te vina, a chakú-r̄i nuu Dios.

²⁰ N̄i j̄i-r̄i jika cruz jíin Cristo, te chakú-r̄i. Ko nasu rúu kúu ja chakú, ch̄i Cristo kúu I'a chakú in̄i añú-r̄i. Te modo ja chakú-r̄i in̄i ñuyivi yá'a vina, kúu ja kándija-r̄i nuu Sé'e Dios, chi n̄i kundá'ú in̄i-ya rúu, te n̄i soko-yá máa-yá ja rúu.

²¹ Nasu jasú-r̄i nuu tú'un luu ío in̄i Dios, ch̄i nú kéndoo ndaa ñáyivi jíin tú'un tá'ú ley, yúan-na te n̄i j̄i' sáni-ni Cristo núú.

3

¹ Te róo ñáyivi Galacia ja x̄ini ñáá, ndé cháa n̄i t̄in yátá róo. Naja tú kájandat̄u-r̄o núu tú'un ndaa. Ch̄i a n̄i stá'an ndij̄in-r̄i nuu-r̄o ndasa n̄i j̄i' Jesucristo jika cruz.

² Máa ñin tu'ún jiká tu'ún-r̄i róo: Ndasa n̄i kani'jn-r̄o Espiritu, á ja ní skíkuu-ró t̄iñu tá'ú ley, x̄i ja ní kándija-ró tú'un n̄i kajini so'o-ró.

³ Súan kákuñáá xin̄i-r̄o náún. N̄i kakej'á-ró jíin máa Espiritu, te vina jíin modo yúku máa-ró kuáyija-ró náún.

⁴ Te taká tundó'o n̄i ndo'o sáni-ró náún. Ko jáni in̄i máa-r̄i ja tú ní kúu sáni.

⁵ Te máa-yá, chi n̄i ja'a-ya Espiritu-ya núu-r̄o, te sá'a-ya t̄iñu ñá'nu ma'ñú-ró. Te á sá'a-ya jíin ja ní skíkuu-ró tú'un tá'ú ley, x̄i sá'a-ya jíin ja ní kándija-ró tú'un n̄i kajini so'o-ró.

Tu'ún n̄i keyu'u-yá nuu Abraham

⁶ Nátu'un Abraham, chi n̄i kándija-de nuu Dios, te n̄i chí'i-ya cuenta-de nátu'un ja á n̄i kendo ndaa-de.

⁷ Vina te kunj-ꞑ núsáá, chí taká cháa ja kákandjja, yuán kákuu se'e Abraham.

⁸ Ondé ná té chá'an-ga kuu, te n̄ jini tutu ij ja in kivi te skéndo ndaa Dios ñayivi s̄in naciôn nú kandjja-i. Ja yuán, jín kivi ní ja'an tu'un va'a nuu Abraham: Ondé jín róó, ná kéndoo ndatu taká ñuu, áchí-ya.

⁹ Núsáá te ñayivi kákandjja vina, ká'jo ndatu-i jín Abraham, cháa n̄ kandjja.

¹⁰ Yí'i tasi siki taká ñayivi ja kákandjja-i kaku-i nú ná skíkuu-i tu'un tá'ú ley, chí súan yóso núu tutú: Yí'i tasi siki taká ñayivi tú skíkuu taká tu'un ja yóso nuu tutú tá'ú tíñu, áchí.

¹¹ Te a jini kajj-yó ja tú ni in ñayivi kéndoo ndaa-i ichi nú Dios sá'a ley jín-i. Te ñayivi ndaa, chí siki ja kándjja-i te kuchaku-i.

¹² Chí nasu chí tu'un kándjja vai ley. Chí ká'an ley: Ñayivi skíkuu ya'á te kaku-i kuchaku-i jín, áchí.

¹³ Te Cristo n̄ nakuaan-ya yóó chí tasi ja ní sá'a ley. Te n̄ ndiso-ya tasi-yo. Chí yóso núu tutú: Yí'i tasi taká ñayivi ndita kaa jika yúnu, áchí.

¹⁴ Náva'a tu'un ij, ja ní keyu'u-ya nuu Abraham, ná jaá nuu ñayivi s̄in naciôn sá'a Cristo Jesús, nává'a ná kándjja-yó-yá, te ni'in-yo Espiritu ja ní keyu'u ya sáá.

¹⁵ Ñani, ná kani-ri in tu'un nuu-ꞑ natu'un ká'an-yo ndíkivi. Nú ío in acta, te vasa ñayivi ní sá'a, te nú a n̄ kukútu, ni ma kúu ndáva-ga, te ni ma kúu jukoso-ga.

¹⁶ Nuu Abraham jín núu ja kúu tata-de, n̄ keyu'u-ya. Tú ká'an: Nuuj ja kákuu tata-de, na tú ká'an siki ja ku'á, chí ká'an siki ja in-ni: Nuuj ja kúu tata-ꞑ, áchí. Yuán kúu Cristo.

¹⁷ Súan kuni ka'an-ri: Tú kúu ndáva ley máá acta ja ní sákútu Dios onde jín kivi. Ni tú kúu sijita ley tu'un ja ní keyu'u-ya, chí onde ná kuun ciento oko ux̄i kuia ja ní keyu'u-ya-ún, yúan-na te n̄ cháa ley.

¹⁸ Chí nú jín siki ley kii ta'u-yo, núsáá te tuká jítíñu tu'un n̄ keyu'u-ya. Ko siki tú'un ja ní keyu'u-ya-ún kúu ja ní ja'a-ya tá'ú núu Abraham.

Nqun ni'in tíñu máá ley

¹⁹ Te ndenu jítíñu ley núsáá. Chí n̄ kuva'a ley ja kúu siki ñayivi ní kasaña'mu, te vasa ní cháa tata ja ní keyu'u-ya sáá, te ndaja'a ándivi ní sūngo tu'un-ún jín in ja ní kuu yu'u núu.

²⁰ Te nú ío ja kúu yu'u núu, ko nasu jín máá in-ni kándi, ko Dios, chí máá in-ni-ya.

²¹ Núsáá te ley, jito u'u tu'un n̄ keyu'u Dios núu. Túu, chí nú ley kuu naschakú yóó núu, yúan-na te kuu kendo ndaa ndija-yó sá'a ley núu.

²² Sáá te n̄ keyu'u-ya siki ñayivi kándjja nuu Jesucristo. Te tutu ij ley n̄ jasú taká-i chí kuachi, nává'a ni'in-í tu'un-ún nú kandjja-i-ya.

²³ Ko onde ná té cháa-ga tu'un-ún ja kándjja-yó, te n̄ kayi'i-yó ndá'a ley. Chí ley n̄ ndito yóó, onde kivi kándjja-yó tu'un ja ní kenda ndijin kuéé-ga.

²⁴ Núsáá te ley kúu máá ja ní chí'i yóó nda'a Cristo, nává'a kándjja-yó-yá te kendo ndaa-yo.

²⁵ Ko vina n̄ cháa tu'un-ún ja kándjja-yó-yá, te tuká yí'i-yó ingá nda'a.

²⁶ Chí siki ja kákandjja-ró Cristo Jesús, te n̄ kandu-ró se'e Dios.

²⁷ Chí taká róó, ja natu'un skuánducha Cristo in-ꞑ, suni natu'un Cristo káindji-ró.

²⁸ Tú judío ío, ni ñayivi griego. Tú mozo ío, ni ñayivi jika kuu ndicha-na. Tú cháa ío, ni ña'an. Chí taká róó, in-ni káyi'i-ró ndá'a Cristo Jesús.

²⁹ Te nú Cristo kúu ja xín róó, núsáá te tata Abraham kákuu-ró, te ni'in-ꞑ tá'u-ꞑ ja ní keyu'u-ya-ún nuu máá-de.

4

¹ Te ná ká'an-ri jín-ró: In suchi ja xín tá'u, te vasa tin-i so'o taká-ni, ko nú nini lúli-i, in-ni kúu-i jín mozo.

² Chí sua kánde-i chí cháa tin so'o-i jín chí cháa ndito ndatíñu-i, onde ná jinu kivi ní jani táa-i.

³ Suni súan yóó, ná lúli-yó núu, te n̄ kajandatú sáni-yó núu táninu ñuyivi.

⁴ Ko nuu ní jinu ndaa kivi, te Dios n̄ táji-ya Se'e yí-ya ní kii-ya ní kaku-ya chí in ñasí'í, te suni n̄ kaku-ya chí ley.

⁵ Náva'a ndiñ'in-ya ñayivi yí'i chí ley, nává'a naki'in sé'e-ya yóó.

⁶ Te siki ja sé'e-ya kákuu-ró, yuán ní táji Dios Espiritu Se'e-ya ní kivi in añú-ro. Te Espiritu yúan kúu ja kána jaa: Abba, áchí, kuni ka'an, Táa.

⁷ Núsáá te tuká kúu-ró mozo, chí se'e-ya kúu-ró. Te nú se'e-ya kúu-ró, suni cháa xín tá'u núu Dios kúu-ró sá'a Jesucristo.

⁸ Chí onde kivi sáá, tú ní kájin-ro núu Dios, te n̄ kajatíñu sáni-ró núu ja násu ndija i'a kákuu.

Siki ja káchiñú'ún táninu sáni

⁹ Ko vina, a kájiní-ro já kúu Dios, xí vá'a-ga ní ká'an-ri ja á jiní Dios róo. Núsáá te naja kákuni-ro náxíó káva-ró náchiñú'un tuku-ró núu táninu ja tú ní'in tíñu kuti.

¹⁰ Chí máni kivi, máni yoq, máni viko, máni kuiu káchiñú'un-ró.

¹¹ Yuán yú'ú-ri, chí sanaa ní ndo'o sáni-ri ja síkí róo.

¹² Nánj jíná'an-ró, ká'an ndá'ú-ri jín-ró ja ná sá'a-ró nátu'un sá'a-ri, chí ruu, a nì sá'a-ri nátu'un kásá'a-ró. Te tú ní kásá'a ndiva'a-ró jín-ri.

¹³ Ko a kájiní va'a-ró ndasa nì kuu onde ná xnáñúú, chí vitá yiki kúñu-ri, te ja yuán ní jani-ri tu'un va'a nuu-ro sáa.

¹⁴ Te vaša nì kuku'a iní-ro ní sá'a-ri jín ku'e tá'an-ri, ko tú ní káské'ichi-ro rúu, nì tú ní kásájá'a iní-ro núu-rí, chí sua nì kajatá'ú-ró rúu nátu'un in ndajá'a Dios, xí nátu'un máa Cristo Jesús.

¹⁵ Núsáá te naja tuká kákusi iní-ro. Chí jandáa ká'an-ri jín-ró, já nú ní kúu sá'a-ró, te tava-ro ndúchi-ro te ku'a-a-ró núu-ri núu.

¹⁶ Ja yuán, te chaá jito u'u róo kúu-ri ja ní kastu'un ndaa-ri tu'un nuu-ro náun.

¹⁷ Ní'in kánandúkú-de róo, ko tú va'a, chí kákuni-de kasu-de nuu-ro, náva'a kundikín nì'in-ró máa-de.

¹⁸ Chí ío va'a ja ndúkú ní'in-de róo taká kivi nú tíñu va'a kúu, te nasu onde níni máa kivi ncháa-ri jín-ró.

¹⁹ Hijo máni, ja síkí róo kúu ja tá'u'u xaán túku iní-ri, onde ná yíja va'a Cristo iní-ro jíná'an-ró.

²⁰ Chí kuní-ri jaa-ri kunchaa-ri jín-ró vina, te naxnúu-ri tachí-rí ka'an-ri jín-ró. Kúñáá xiní-ri, tú jiní-ri ndasa sá'a-ri jín-ró.

²¹ Róo, ja kákuni-ro kuñí-ró chí ley, kastu'un núu-rí: Á tú kájiní so'o-ró ndasa ká'an ley:

²² Chí súan yóso núu tutú, ja Abraham nì ñava'a-de uu se'e yíi-de, in-i kúu se'e ña'an ndikín nchaa, te inga-i kúu se'e ña'an kúu nuu.

²³ Ko se'e ña'an ndikín nchaa, nì kaku-i nátu'un taká ñayivi, ko se'e ña'an kúu nuu, a nì kaku-i nátu'un nì keyu'u máa-yá.

²⁴ Taká tu'un yá'a kúu in tu'un yátá. Chí ña'an yá'a kákuu-ña úu tu'un. Chí in-ña nání-ña Agar, te vaí-ña onde yuku Sinaí, te máa-ña skáku-ña se'e sátiñu sáni.

²⁵ Chí Agar kúu nátu'un máa yúku Sinaí, onde ñuu Arabia. Te ná nì kuu-ún, suni súan kúu ñuu ja nání Jerusalén vina, chí suni máa jín taká se'e kájatíñu sáni.

²⁶ Ko máa Jerusalén ja vái onde andívi, chí tú játíñu sáni nuu ní in. Te náa-yo kúu-ún.

²⁷ Chí súan yóso núu tutú: Róo ña'an numá, ja tú skáku-ró se'e, ná kóo sñ iní-ro. Róo ja tú jiní-ro jatú-ro káku se'e-ró, ná kána jaa-ró, te ná kána kó'o-ró. Chí ío kua'a-gá se'e ña'an máa in, nasu se'e ña'an ío yíi, áchí.

²⁸ Núsáá, te yóo, ñánj, nátu'un Isaac, súan kákuu-yó se'e-ya já ní keyu'u-yá.

²⁹ Te chaá nì kaku nátu'un taká ñayivi, chí nì chindikín-de chaá nì kaku jín máa Espiritu. Te ná nì kuu sáa, suni súan kúu, onde vina.

³⁰ Ko ndasa ká'an tutú i: Kiñi'in ña'an ndikín nchaa, ná kí'in-ña jín sé'e-ña, chí se'e ña'an ndikín nchaa, ma kúu nì'in-í ta'u-i jín sé'e ña'an kúu nuu, áchí.

³¹ Nánj, tú kákuu-yó se'e ña'an ndikín nchaa, chí se'e ña'an kúu nuu kákuu-yó.

5

Ná kuñi nì'in-yó jín tú'un nì nduu libre-yo

¹ Chí nì ndájí-yá yóo náva'a koo libre-yo. Núsáá te kuñi nì'in-ró, te ma ndívi nduu tuku-ró jín tú'un ja jasú sáni róo.

² Nde'é te kuní-ro, ruu Pabla ká'an-ri jín-ró, ja nú xiti ndúu-ro máa-ró, yuán-na te tú ní'in tíñu Cristo síkí róo.

³ Te inga jínu ká'an ndaa-ri nuu taká chaá ja nú xiti ndúu-de máa-de, te fuerza ná skíkuu-de ndivii tú'un ká'an ley núsáa.

⁴ Taká ñayivi já ndúkú-i kendoo ndaa-i jín máa ley, a nì kasáa-i Cristo, te tu'un luu ío iní-ya tuká yí'i iní-i.

⁵ Chí yóo, jín máa Espiritu ndátu-yó kivi kéndoo ndaa-yo, chí kákandíja-yó.

⁶ Chí jín tú'un Cristo Jesús, nì tú játíñu nú xiti ndúu, te nì tú játíñu nú tú xiti ndúu, chí máni jín tú'un kákandíja-yó kúu ja ní'in tíñu jín tú'un kúnda'ú iní-ya yóo.

⁷ Va'a-ni kásá'a-ró núu, ko ndé chaá nì jasú nuu-ro já tú káandatu-ro núu tú'un ndaa núsáa.

⁸ Chí máa-yá kúu I'a nì kana-ya xiní-ro, ko nasu máa-yá kúu ja ská'an róo vina.

⁹ Chí in tá'ú-ni yujan ía, te jáa ndí-i-ni yujan sá'a.

¹⁰ Te jáni ndíja iní-ri sá'a máa Jito'o-yo, ja má nákan iní-ro ingá tu'un. Ko chaá sáká núu iní-ro, nakuxndí-ya síkí-dé, nani chaá kúu-de.

11 Ñáñi, ch̄i ruu, nú sáni-ga jáni-r̄i tu'un xit̄i ndúu núú, te naja káchindik̄in-ga-i ruu núsáá. Ch̄i nú súan, te ma kiti-ga in̄i-i nuu cruz-ya sá'a-r̄i núú.

12 Te chaa ja sáká núu in̄i-ro, va'a-ga nú ná xit̄i-gá-de máa-de, jáni in̄i-r̄i.

13 Ñáñi, ñi kana-ya xin̄i máa-ró jíná'an-ró náv̄a'a koo libre-ro. Te vasa tuká t̄in ley so'o-ró, ko ma kivi-ró jín táká modo játa'an in̄i máa-ró, ch̄i sua ná kúndá'ú in̄i-ro tá'an-ró, te kuat̄if̄u nuu tá'an-ró.

14 Te nú ñi sk̄ikuu-ró jín máa in̄i-ni tu'un yá'a, te a ñi kundéé-ró jín ní ley: Kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró nátu'un kúndá'ú in̄i-ro máa-ró, áchi.

15 Ko nú káyaji yí'í tá'an-ró, te kájichi sik̄i tá'an-ró, yúan-na te koto-ró máa-ró, ch̄i sanaa te xnd̄i'í tá'an-ró.

Modo kásá'a ñayivi

16 Súan ká'an-r̄i, ja ná káka-ró nátu'un kun̄i máa Esp̄iritu. Yuán te ma sá'a-ga-ro ja kun̄i modo máa-ró.

17 Ch̄i modo ja kun̄i ñayivi j̄ito u'u sik̄i máa Esp̄iritu, te ja kun̄i máa Esp̄iritu j̄ito u'u sik̄i modo máa-i, te uu tu'un yá'a kájasu nuu tá'an. Ja yúan tú kúu sá'a-ró ja kun̄i máa-ró jíná'an-ró.

18 Ko nú máa Esp̄iritu stá'an ichi núu-ro, núsáá te tuká ká'in-ró chí ley.

19 Ió ndij̄in taká t̄if̄u sá'a ñayivi, te ya'á kákuu: Tu'un is̄iki ncháa tá'an, tu'un jíka téné, tu'un sá'a chá'an, tu'un sá'a kuáxán,

20 tu'un chíñú'ún ndosó, tu'un sá'a tásí, tu'un jíto u'u tá'an, tu'un kájatá'an, tu'un kúkuásún in̄i, tu'un kiti in̄i, tu'un kánaá, tu'un kástátá'an, tu'un sás̄in máa,

21 tu'un ndío in̄i, tu'un já'ni ndiyi, tu'un ká'vá, tu'un sá'a viko kuáxán, jín sik̄i táká tu'un sá'a súan. Te ya'á kúu tu'un kástu'ún-r̄i nuu-ro, nátu'un ñi ka'an-r̄i jín-ró sáá, ja ñayivi kásá'a súan, ma nani'in tá'u kúti-i naja-i in̄i ñuu nuu tá'ú Dios t̄if̄u.

Modo sá'a máa Esp̄iritu

22 Ko t̄if̄u sá'a máa Esp̄iritu kákuu: Tu'un kúndá'ú in̄i, tu'un kúsij̄ in̄i, tu'un kuaká'nu in̄i, tu'un paciencia, tu'un man̄i in̄i, tu'un va'a in̄i, tu'un sk̄ikuu va'a,

23 tu'un súch̄i in̄i, jín tú'un ñúkuún in̄i. Sik̄i táká tu'un yá'a tú ndóna ley.

24 Ko ñayivi káyí'í ch̄ji Cristo, a ñi kaja'ni-i yiki kúñu-i jik̄a cruz, onde jín táká ja kúu in̄i máa, jín táká t̄if̄u kun̄i máa.

25 Ch̄i nú jín máa Esp̄iritu káichaku-yo, te suni jín máa Esp̄iritu ná káka-yó núsáá.

26 Ma sávixi sáni-yó máa-yó, ma skit̄i in̄i-yo tá'an-yó, ni ma kúkuásún in̄i-yo sik̄i tá'an-yó.

6

Ja náchu'un ích̄i-yó cháa sáña'mu

1 Ñáñi, sanaa te kun̄i-ro sáña'mu in̄i ñayivi. Te róo ja jín máa Esp̄iritu kájika kuu-ró, te ná náchu'un ích̄i-ró-i jín tú'un súch̄i in̄i. Ko koto-ró máa-ró náv̄a'a suni súan tú s̄ungava-ró máa-ró.

2 Ná kúndiso-ró carga v̄ee tá'an-ró, ch̄i súan kúu ja sk̄ikuu-ró jín ley Cristo.

3 Te nú in̄i ñayivi jáni in̄i-i ja ñayivi téyí kúu-i, ko tú ndija-i, yúan máni xndá'ú-i máa-i.

4 Ná in̄i ná in̄i ñayivi, ná koto ncháa-i ndasa káa t̄if̄u kásá'a-i, yúan-na te ni tú níni jín ingá ñayivi te kuu s̄atéyí-i máa-i.

5 Ch̄i ná in̄i ná in̄i-i ná kúndiso-i responsable máa-i.

6 Ñayivi ní kutu'a jín tú'un máa-yá, na nd̄i'í ja vá'a náv̄a'a-i, ná ch̄indéé tá'an-i jín cháa stá'an nuu-i.

7 Ma xndá'ú-ro máa-ró, chi ma kúu sákátá-yó núu Dios, chi taká ja jakín ñayivi, suni yúan nani'in-i.

8 Ch̄i ñayivi jakín-i ja kun̄i yiki kúñu-i, ya'u yiki kúñu-i ni'in-i ja té'yu-i. Ko ñayivi jakín-i ja kun̄i máa Esp̄iritu, nuu máa Esp̄iritu ni'in-i ja kúchaku-i ní káni.

9 Ma kuitá-yo sá'a-yó t̄if̄u va'a núsáá, ch̄i nú ná jáa kivi, te ni'in-yo, te nú ma kuitá in̄i-yo.

10 Núsáá te hora ja ñúña-yó, te ná sá'a va'a-yó jín táká ñayivi, ko xnañúú-gá jín tá'an-yó ja kákandija.

Tu'un cruz máa J̄ito'o-yo

11 Nde'é jíná'an-ró ná xaan ná'nu letra cháa-r̄i nuu-ro jín ndá'a-r̄i.

12 Te ío cháa kásáña'mu-de máa-de kákuñi-de. Te cháa-ún kástétuu-de róo ja xit̄i ndúu-ro, náv̄a'a ma ch̄indik̄in-i-de sik̄i cruz Cristo.

13 Ko ni máa cháa ñi kaxit̄i ndúu-ún, suni tú kásk̄ikuu-de jín ley, ch̄i kákuñi-de ja ná xit̄i ndúu-ro, náv̄a'a sá'a téyí-de máa-de ja súan kásá'a-ró.

¹⁴ Ko ruu, tú játa'an iní-rj sá'a téyí-rí máá-rí, chí máni jíín cruz Jito'o-yo Jesucristo kúsi iní-rj. Chí jíín tú'un cruz nĭ sĭa-rĭ ñuyívi, te máá ñúyívi suni nĭ sĭa ruu.

¹⁵ Chí nuu Jesucristo, ni ja xití ndúu, te ni ja tú xití ndúu, tú ní'in tíñu kuti, chí ja ná ndúu jáá iní-yo.

¹⁶ Te taká ñayivi káka modo yá'a, tu'un kuaká'nu iní-yə jíín tú'un kúndá'ú iní-yə-í, ná kóo sikĭ-í jĭná'an-í, jíín sikĭ ñáyivi Israel, se'e Dios.

¹⁷ Ondę vina te ní-gá kua'an-yo, ma kuá'a-rĭ tu'un ja stá'an ni ĩn cháa ruu, chí nuu yĭki kúñu-rĭ ndĭso-rĭ tunĭ Jito'o-yo Jesús.

¹⁸ Ñánĭ jĭná'an-ró, tu'un luu ío inĭ máá Jĭto'o-yo Jesucristo, ná kóo inĭ añú-ro. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU EFESO

Sa'an kúta'u

¹ Máá-ri kúu Pablo, apóstol Jesucristo, ch̄i súan n̄i jata'an in̄i Dios. Te cháa-ri tutu yá'a nuu ñáyivi ndóo, ja káskikuu va'a-i nuu Cristo Jesús, ja káxiukú-i in̄i ñuu Éfeso.

² Tu'un luu jín tú'un kuaká'nu ío in̄i máá Táa-yo Dios jín in̄i máá Jíto'o-yo Jesucristo, ná kóo jín-ró jiná'an-ró.

Ná sik̄i ní teta'an-ya-yó

³ Ná nákana jaa-yó Dios, I'a kúu Táa Jíto'o-yo Jesucristo. Luu n̄i sá'a-ya jín-yó jín táká tiñu sá'a Espiritu. Te ichi andívi sá'a-ya-ún jín Cristo.

⁴ Nátu'un n̄i kaji Dios yóo nuu Jesús onde ná té jukuiñi-ga ñuyivi, náva'a koo ndoo-yó, te tú koo chá'an-yó núu-ya, te kundá'ú in̄i-ya yóo.

⁵ Te n̄i teta'an-ya yóo náva'a naki'in sé'é máa-ya-yó sá'a Jesucristo, ndasa n̄i jata'an ya'a in̄i-ya sá'a-ya,

⁶ náva'a ná nákana jaa-yó-ya jín tú'un luu tu'un va'a ío in̄i máa-ya. Te jín tú'un-ún n̄i kí'in sé'é-ya-yó ndúu jín-yó jín Cristo, I'a kundá'ú in̄i-ya.

⁷ Te I'a-ún, n̄i nakuaan-ya yóo jín niñí-ya. Te n̄i chaxio-ya kuáchi-yó jín tú'un luu xaan ío in̄i-ya.

⁸ Te jín tú'un-ún n̄i chítu ndíi añú-yo onde jín táká tú'un ndíchí, tu'un júku'un in̄i.

⁹ Te tiñu ja ní chaa in̄i máa-ya sáa, ja kúsi in̄i máa-ya sá'a-ya kuní-ya, ch̄i tu'un sa'í-ún n̄i stá'an-ya núu-yo.

¹⁰ Ch̄i onde ná jínu va'a kivi te kuní Dios ja in̄i ká'nu-na nduu ndí'i-ni in̄i nda'a Cristo, vasa ja ká'io in̄i andívi xí vasa ja ká'io in̄i ñuyivi.

¹¹ Te jín Cristo n̄i kani'in-yo tá'u-yo. Te n̄i teta'an Dios yóo, nátu'un n̄i chaa in̄i máa-ya, I'a sá'a taká-ni ndasa jata'an in̄i máa-ya, ndasa kúsi in̄i máa-ya.

¹² Súan n̄i sá'a-ya, náva'a máa-yó, ja xná'an-ga n̄i kañukuu in̄i-yo Cristo, ná nákana jaa-yó-ya jín tú'un luu máa-ya.

¹³ Te suni róo, n̄i kajini so'o-ró tú'un ndaa. Te jín tú'un va'a-ún n̄i kakaku-ró. Te nuu máa Cristo n̄i kakandja-ró. Te suni máa Espiritu Santo ja ní chísó tú'un-ya, n̄i chaa sello in̄i añú-ró.

¹⁴ Yúan kúu seña ja ní'in-yo tá'u-yo, onde ná tün-yó máa. Yúan-na te nakana jaa-yó tú'un luu-ya ja sikí-ún.

Tu'un n̄i jikan ta'u Pablo ja'a yóo

¹⁵ Te suni ruu, n̄i jini tu'un-ri ndasa kákandja-ró núu máa Jíto'o-yo Jesús, jín ndasa kundá'ú in̄i-ro táká ñáyivi ndóo.

¹⁶ Te ja yúan tú jukuiñi-ri ja nákuatá'ú-ri ja róo jiná'an-ró, te nuku'un in̄i-ri róo nú jikán ta'u-ri,

¹⁷ náva'a kunj-ro núu máa Dios, I'a xín máa Jíto'o-yo Jesucristo, máa Táa-yo, I'a ndiso tu'un luu, te náva'a ná kuá'a-ya modo ndíchí, te stá'an ndijin-ya tú'un nuu-ro.

¹⁸ Te stúun-ya in̄i añú-ro, náva'a kunj-ro ndéja kúu tu'un ñúkuu in̄i-ro sikí ja ní kana-ya xiní-ro, te ndéja kúu ta'u luu xaan ní'in-ya sikí ñáyivi ndóo.

¹⁹ Te kunj-ro ndasa n̄i'in xaan sátiñu-ya já'a róo, ñáyivi kákandja, ch̄i fuerza téyí ndiso-ya.

²⁰ Te fuerza-ún, n̄i jatíñu Dios kivi ní naschakú-ya Cristo ma'ñú ndíyi, jín ja ní súngeo-ya Cristo ichi ndáv'a-ya ondé andívi.

²¹ Te n̄i jani-ya Cristo sikí táká ja kátá'ú tiñu, jín ja kándiso tiñu, jín ja kátijn so'o, jín ja kakuñá'nu, jín sikí táká sí'ví ja káskúnáni-i, nasu níni kuiá ya'a, ch̄i suni taká kuiá chaa.

²² Te taká-ni n̄i jañu Cristo sukun ní sá'a Dios. Te n̄i nduu Cristo xiní núu máa tiku'n̄i kákandja, n̄i sá'a-ya sikí táká-ni.

²³ Te tiku'n̄i-ún kúu nátu'un yiki kúñu Cristo, te chítu máa-i jín máa-ya, ch̄i I'a schítu níi ká'nu-ni kúu-ya.

2

Ndasa n̄i nama-ya-yó

¹ Te máa-ya, n̄i naschakú-ya róo, ja á n̄i kaji'i-ro ní sá'a kuáchi-ró jín ja ní kasaña'mu-ró.

² Chi n̄ kajika-ró jín máa yuán sáa, nátu'un kásá'a-i in̄i ñuyívi yá'a, nátu'un kuní máa já tá'ú tñu nuu tachí. Yuán kúu tachí já sátiñu jín ñáyivi ní'in in̄i ío vina.

³ Te suni taká máa-yó ní kajika-yó jín ñáyivi-ún sáa, n̄i kásá'a-yó tñu n̄i kakan̄i in̄i-yo, n̄i kaskíkuu-yó tñu n̄i kun̄i yiki kúñu-yó jín tñu n̄i kajani in̄i-yo, te n̄i kakuu-yó ñáyivi ní kiti in̄i-ya núu, nátu'un nuu sáva-ga-i.

⁴ Ko in̄i Dios yí'i kua'a tú'un kúndá'ú in̄i, te n̄i kundá'ú xañ in̄i-ya yóo.

⁵ Te nini n̄i kakuu-yó ndíyi n̄i sá'a kuachi-ún, te n̄i naschakú-ya yóo jín Cristo. Te jín tú'un luu ío in̄i-ya te n̄i kakaku-ró.

⁶ Te ñin núu-ni n̄i ndukani-ya yóo jín Cristo. Te suni súan n̄i sún̄go-ya yóo onde andívi jín Cristo Jesús,

⁷ náva'a ní-gá kuia ja cháa-ga, stá'an-ya ndasa kua'a xañ já luu ío in̄i-ya jín tú'un kúman̄i-ya jín-yó jín Cristo Jesús.

⁸ N̄i kakandíja-ró, te ja yuán ní kakaku-ró ní sá'a tu'un luu ío in̄i-ya. Te nasu máa-ró ní kíñi'in, chí ta'u já ní ja'a Dios nuu-yo kúu.

⁹ Nasu síki tñu sá'a-yó ní kakaku-yó, te ja yuán tú ní ñin-i kuu sátéyí-i máa-i.

¹⁰ Chí máa-ya n̄i sá'a yóo. Te n̄i sáva'a-ya yóo nuu Cristo Jesús, náva'a sá'a-yó taká tñu va'a. Chí jín kivi, n̄i sátu'a Dios tñu-ún ja káka kuu-yó jín.

¹¹ Núsáa te ná núku'un in̄i-ro já chí ñáyivi s̄in nación n̄i kakaku-ró sáa. Onda sáa, chí nání-de cháa n̄i kaxiti ndúu kuñu-de ja ní sá'a nda'a. Te cháa-ún, n̄i kaskúnání-de róo: Ñáyivi tú ní kaxiti ndúu.

¹² Te suni ná núku'un in̄i-ro já onde kivi sáa, tú ní ká'jin-ró jín Cristo. Jíká ní ka'jin-ró jín ñáyivi ñúu Israel. Te jíká xañ ní ka'jo-ró jín tú'un n̄i keyu'u-ya, ni tú ní káñukuu in̄i-ro, ni Dios, tú ní jík-ya jín-ró in̄i ñuyívi yá'a.

¹³ Ko vina jín Cristo Jesús, te róo ja ní ka'jin jíká-ró onde kivi sáa, chí a n̄i kakuyani-ró ní sá'a ññi Cristo.

¹⁴ Chí máa-ya kúu paz nuu-yo, te ja ndéndúu ñu-ún n̄i nasá'a-ya ñin-na, chí n̄i stúncháa-ya máa xé'ñú já ní sás̄in yóo n̄i kandij sava ma'ñú-yó.

¹⁵ Te xé'ñú-ún ja ní skánaá yóo kúu taká tu'un tá'ú tñu jín tán̄nu ndíso máa. Te jín yiki kúñu-ya ní xnáa-ya taká yuán, náva'a naskétá'an-ya ndéndúu-ún núu máa-ya, te nduu ñin-na ñáyivi jáa, te ja yuán sá'a-ya paz,

¹⁶ Te suni náva'a jín máa cruz te naskétá'an-ya ndéndúu yuán jín Dios, chí ñin-na ñáyivi ní nduu-ún, te jín cruz n̄i xnáa-ya máa já ní kajito u'u tá'an.

¹⁷ Te n̄i kii-ya, te n̄i jani-ya tú'un paz nuu-ro, já ní ka'jin jíká-ró núu-ya, jín núu ñáyivi já ní ka'jin yani.

¹⁸ Chí ja máa-ya kúu ja núña ichi kivi koyo ndéndúu-yo núu máa Táa-yo, sá'a suni ñin-ni máa Espíritu.

¹⁹ Núsáa te tuká kákuu-ró ñáyivi jíká, ni ñáyivi tatú, chí ñin-na n̄i kanduu-ró jín ñáyivi ndóo, te suni tá'an se'e Dios kákuu-ró.

²⁰ Te n̄i kaja'nu máa-ró síki cimientu ja kákuu apóstol jín cháa n̄i kájani tu'un. Te máa Jesucristo kúu yuu ndíso jiki.

²¹ Te ní vé'e jákutá'an jín máa-ya, te já'nu kua'an náva'a nduu ñin ve'e ij sá'a máa Jító'o-yo.

²² Te suni n̄i kanduu-ró ñin ve'e n̄i sá'a-ya, náva'a kunchaa Dios in̄i jín máa Espíritu.

3

Tu'un yí tu'un sa'í ndíso Pablo

¹ Te ruu Pablo, ja yuán kánde-rj vekaa ja síki Cristo Jesús ja'a róo, ñáyivi s̄in nación jíná'an-ró.

² Te n̄i kajini tu'un-ró ndasa n̄i ja'a Dios tu'un luu ío in̄i-ya núu-rí ja'a róo, jáni in̄i-rj.

³ Chí n̄i stá'an ndijin-ya tú'un sa'í-ún nuu-rí, nátu'un n̄i cháa-rj yakú tu'un nuu-ro ká'an ichi yatá.

⁴ Te nú ka'u-ró, te a kuu juku'un in̄i-ro ndéja kúu tu'un sa'í Cristo ja jiní-rj.

⁵ Te tu'un-ún tú ní stá'an-ya núu ní ñin se'e cháa ní kuia n̄i kii ichi yatá. Ko vina n̄i stá'an ndijin Espíritu-ya núu taká apóstol ndoo-ya, jín núu cháa kájani tu'un-ya.

⁶ Te tu'un-ún ká'an ja ñáyivi s̄in nación, suni ná ní'in tá'an-i ta'u-í, te ñin-na ñáyivi ná ndúu-i jín-yó, te ja ní keyu'u-ya ná ní'in tá'an-i sá'a Cristo jín máa tú'un va'a.

⁷ Te síki tú'un-ún játiñu máa-rí. Te ta'u-ún n̄i ja'a tu'un luu ío in̄i Dios nuu-rí, te jín fuerza-ya ní sá'a-ya-ún.

⁸ Ruu kúu cháa s̄ichí-ga vásá ñáyivi ndóo s̄ichí xañ, te nuu máa-rí n̄i ja'a-ya tá'u luu yá'a ja jáni-rj tu'un va'a nuu ñáyivi s̄in nación, ndasa va'a xañ káa tu'un Cristo,

⁹ Jín ja stá'an ndijin-ri nuu táká-i ndasa koo máá tú'un sa'í ja ní yisa'í onde sáá iní máá Dios, I'a ní sá'a taká-ni.

¹⁰ Náva'a taká ja kátá'ú tíñu jín ja kakuñá'nu ichi ándíví, ná kuní jíná'an ndasa kua'a xa'an tú'un ndíchí Dios ío, sá'a tiku'ní.

¹¹ Nátu'un nì chaa inì-ya ní káni, te nì skíkuu-ya ní sá'a-ya-un jín Jító'o-yo Cristo Jesús.

¹² Te kákandja-yó-yá. Te ja yúan máá-yá sá'a ja káchundéé inì-yo, tú yú'ú-yo, kivi koyo-yó núu Dios.

¹³ Ja yúan ká'an nda'ú-ri jín-ró, ja má kúkuí'a inì-ro sá'a tundó'o jito-ri ja sikí róo, chì sua ndea-ga tu'un luu inì máá-ró sá'a.

¹⁴ Ja yúan kúu ja júkuiñí jítí-rí núu máá I'a kúu Táa Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁵ Te nuu máá-yá kenda sí'ví taká tata ká'io andíví jín ja ká'io inì ñuyívi,

¹⁶ chì tu'un luu xa'an ío inì-ya, te jikán ta'ú-ri nuu-yá ja súan ná yíja va'a inì añú-ro sá'a-ya jín fuerza ndíso máá Espíritu.

¹⁷ Te suni jikán-ri ja ná kunchaa Cristo inì añú-ro jíná'an-ró sá'a ja kákandja-ró, náva'a ná kuikín va'a tu'un kúndá'ú inì tá'an inì-ro,

¹⁸ te suni náva'a kuu juku'un va'a inì-ro, jín taká ñayívi ndóo, ndasa káa tu'un jichá, tu'un káni, tu'un kúnú, tu'un súkún, cuenta máá-yá,

¹⁹ te suni náva'a ná kuní-ro ndasa kúndá'ú inì Cristo yóo, vasa tú kúu juku'un inì-yo tú'un-ún, te náva'a ku'un chítú ndí-ro jín kú'a ñú'un chítú Dios. Achí-ri.

²⁰ Máá-yá, kúu I'a sá'a va'a xa'an-gá vásá ja kájani inì-yo xí ja kájikān-yo, chì jiku fuerza-ya inì-yo.

²¹ Te nuu máá-yá, ná nákana jaa tiku'ní kákandja sá'a Cristo Jesús. Te súan ná kóo ní káni ní kuiá, onde taká kuiá chaa. Súan ná kóo. Amén.

4

ñn-ni kákuu-yó sá'a Espíritu

¹ Ruu, chì kándeé-ri vekaa sikí máá Jító'o-yo. Te ká'añ nda'ú-ri jín-ró ja ná káka kuu-ró nátu'un ío jín'ún sikí ja ní kana-ya xiní-ro.

² Te ná kóo súchí va'a inì-ro. Te ná kóo vítá inì-ro. Te jín tú'un kúndá'ú inì, te jín paciencia, ná kuándéé inì-ro jín tá'an-ró.

³ Ná kuitú inì-ro ja ñn-nā naketá'an-ró jíná'an-ró iní máá Espíritu sá'a tu'un kuaká'nu inì.

⁴ Chì ñn-nā ñayívi ío, te suni ñn-ni Espíritu, suni nátu'un nì kana-ya xiní-ro ja ñn-ni tu'un kuñukuun inì-ro, chì yúan kúu ja ní kana-ya xiní-ro,

⁵ te suni ñn-ni máá Jító'o-yo ío, jín ñn-ni tu'un kándja, jín ñn-ni tu'un jánducha,

⁶ jín ñn-ni máá Dios Táa xinì taká-yo, chì máá-yá ndíto taká-ni, te máá-yá nì sá'a taká-ni, te jín ndí'i-ni ncháá-ya.

⁷ Ko ná ñn ná ñn-yo, kúta'u-yo tú'un luu ío inì máá-yá ndasa ku'a já'a máá Cristo nuu-yo.

⁸ Ja yúan ká'an tutu: Nuu ní ndaa-ya kuá'an-ya ándíví, nì stútú-yá kua'a ja ní yindasu te kua'an-ya jín. Te nì jacha nuu-ya tá'u núu taká ñayívi, áchí.

⁹ Te ja súan ká'an: Nì ndaa-ya kuá'an-ya, suni kuní ka'an ja ní kuun-ya ní ja'an-ya onde nuu kúnú-ga chì ñu'un.

¹⁰ I'a nì kuun, suni máá-yá kúu I'a nì ndaa kua'an onde nuu súkún-ga andíví, náva'a skíkuu-ya jín taká tíñu.

¹¹ Te suni máá-yá, nì teta'an-ya sáva ñayívi kí'in apóstol, te sava-ga kani tu'un-ya, te sava-ga skuikín tu'un va'a, te sava-ga kundito tiku'ní, te sava-ga stá'an.

¹² Súan nì teta'an-ya, náva'a ná yíja va'a ñayívi ndóo, jín ja kuátíñu nuu-í, náva'a ná kuá'nu tiku'ní Cristo sá'a.

¹³ Súan te ná naketá'an ñn núu-yó jín tú'un kándja, jín tú'un kuní-yo núu Sé'e Dios. Te suni ná yíja va'a-yó nátu'un ñn-nā-yo, onde chítú kú'a Cristo inì-yo.

¹⁴ Yúan-nā te ma nátu'u inì-yo cuenta súchí lúlí, nì ma kivi nduu-yo yá'a yúan jín sñn sñn sa'an, ndasa kuní chaa xndá'ú ja kándúkú-de tñn yátá-de yóo, sñna inì-yo sá'a-de.

¹⁵ Chì sua ná kútñn-ró tú'un ndaa jín tú'un kúndá'ú inì, te ná kuá'nu-ró jín taká tíñu kuní máá I'a kúu xinì, te I'a-ún kúu Cristo.

¹⁶ Te inì máá-yá, ñn-nā káñtá'an ní tiku'ní, te ndítñn tá'an taká nátu'un taká va'u, te ná ñn ná ñn játíñu ndasa xñn tíñu. Te xndea tá'an te skuá'nu tá'an jín tú'un kúndá'ú inì.

Ñayívi ñúndjijn

¹⁷ Tu'un yá'a ká'an-ri, chì ká'an nì'in-ri jín-ró cuenta máá Jító'o-yo, ja má káka-ga-ro nátu'un kájika sava-ga ñayívi sñn nación, chì kájika kuu-i jín tú'un kájani sáni inì máá-í.

18 Nj kakuñaa nú jini tuni-i. Te tú ñú'un kuti vida Dios inji-i, chi tú kájinj-i nuu máa-yá, chi nj'in inji añú-i.

19 Te ñayivi-ún, nj kayija-i jín máa tú'un nj'in inji. Te nj kivi koyo-i jín tú'un kuaxán ja ná kuitú ini-i sá'a-i taká tiñu chá'an.

20 Ko róó jíná'an-ró, nasu súan ní káskuá'a-ró ichi Cristo.

21 Te súan nj kajini so'o-ró tú'un-ya, te nj kakutu'a-ró ní sá'a-ya, natu'un ío ndaa tu'un jín Jesús.

22 Ná cháxio-ró máa cháa tú'ú k'in-de jín taká tiñu nj jika-ró jín-de ichi yatá, chi máni kuchá'an-de jín taká tiñu ñáa sá'a-de kuni-de.

23 Te ná ndújáa modo kájani inji-ro.

24 Te ná núku'un-ró cháa jáa, ja ní kuvá'a-de natu'un káa máa Dios jín tú'un ndaa, jín tú'un ndoo ndija.

25 Núsáa te ná sía-ro tú'un xndá'ú, te ná ká'an ndaa-ro jín taká tá'an-ró, chi pedazo-yo kánakunj tá'an-yó.

26 Nú kitj inji-ro te ma sá'a-ró kuáchi. Ni ma kuá'a-ró tú'un ja kitj inji-ro ondé kee ndikandii.

27 Ma kuá'a-ró tú'un kukuu ja'ú jín-ró.

28 Ñayivi ní saku'ná, ma saku'ná-ga-i, chi sua ná sátiñu-i. Ná tin-i taká tiñu va'a jín ndá'a-i, nává'a ná nj'in-í najjín kuá'a-i nuu ñayivi kánandii.

29 Ni ñn tu'un chá'an ma kenda yu'u-ro, chi sua ná ká'an-ro tú'un va'a ja skuá'nu tá'an, nává'a ñayivi jini so'o-ún ná kendo luu inji-i sá'a.

30 Nde'é-ró nává'a ma kuku'a inji Espiritu Santo Dios sá'a-ró, chi jín Espiritu nj jaxin-ya sello róó, onde jinu kivi nákuuan-ya yóó.

31 Taká tu'un ua, jín tú'un xaan ini, jín tú'un kitj inji, jín tú'un kákaná, jín tú'un ká'an ndiva'a, ná cháxio-ró jín taká tiñu jito u'u tá'an.

32 Chi sua ná kúmanj-ro jín tá'an-ró. Ná kúndá'ú inji-ro tá'an-ró. Ná sá'a-ró táká'nu inji-ro núu tá'an-ró, natu'un nj sá'a Dios tuká'nu inji-ya núu-ro sikí Cristo.

5

1 Te róó, ná ndáku-ró Dios natu'un se'e máa-yá ja manj jín-yá.

2 Te kaka kuu-ró jín tú'un kúndá'ú inji, natu'un nj kundá'ú inji Cristo róó, te nj soko-yá máa-yá ja sikí róó, te nj ja'an asun-ya nj soko-yá máa-yá ja ní ja'a-ya máa-yá nuu Dios.

3 Ko tu'un téné, jín taká tu'un chá'an, xí tú'un too ini, ni ma ndatu'un-ró súan jíná'an-ró, chi tú súan kásá'a ñayivi ndóo.

4 Ni ma koo tu'un chá'an, ni tu'un ñáa, ni tu'un ndiyi, chi túu sá'a luu. Chi sua ná nákuatá'ú-ró.

5 Chi a kájinj-ro ja ío ndaa tu'un yá'a, ja ní ñn ñayivi kájika téné, xí ja kásá'a chá'an, xí ja too ini (chi ñn-ni kúu-ún jín ja kájatñu nuu ndosó), tú nani'in tá'u kúti-i ndivi-i inji ñuu nuu tá'ú Cristo tiñu jín Dios.

6 Koto-ró, ma xndá'ú ní ñn-i róó jín tú'un sáni, chi ja sikí taká tu'un yá'a te cháa tu'un kitj inji Dios sikí taká-i ja tú káandatu-i.

7 Ma kivi nduu-ro jín-i núsáa.

8 Chi kivi sáa, nj kaichaku-ro sikí ñúñáa, ko vina, a kaichaku-ro sikí ñúndjijn nuu máa Jito'o-yo. Ná kaka kuu-ró natu'un kájika kuu ñayivi ñúndjijn núsáa.

9 Chi tiñu sá'a Espiritu kuu taká ja vá'a, taká ja ío ndaa, taká ja ío ndija.

10 Ná ndúkú ví-ro taká ja kúsij ini máa Jito'o-yo sá'a-ró.

11 Te ma kivi nduu-ro jín tiñu ñuñáa ja tú nj'in tiñu, chi sua ná kána jín-ró núu.

12 Chi kúka nuu-yo ká'an-yo tiñu kásá'a sa'í-i.

13 Ko taká tu'un ja á nj tuun nuu, jini ndijjn-yo núu sá'a luz, chi luz kúu ja kiñi'in ndijjn taká-ni.

14 Ja yúan ká'an: Róó ja kákixj, natá'ú núu-ro, ná ndúko-ró má'ñú ndíyi, te Cristo ná stúun-ya núu-ro, áchi.

15 Núsáa te nde'é vá'a-ró ndasa kájika ñúkuún-ró, nasu natu'un cháa káñáa, chi natu'un cháa ndíchi.

16 Ma stívi-ró tiempo, chi kándañáa kivi yá'a.

17 Núsáa te ma ndúñáa xinj-ro, chi sua ná júku'un va'a inji-ro naún tiñu játa'an inji máa Jito'o-yo.

18 Ma koo ká'vá-ró sikí vino, chi jín yúan te jita sáni-ró. Chi sua ná kútú Espiritu inji-ro.

19 Te ka'an jín tá'an-ró jín salmo, jín yáa máa-yá, jín yáa Espiritu. Te ichi ini añú-ro ná káta-ró te ná chíñú-ún-ró máa Jito'o-yo.

20 Te nene nakuatá'ú-ró núu máa Táa-yo Dios sikí taká-ni, jín sí'ví máa Jito'o-yo Jesucristo.

Tu'un kuandatu-yo nuu tá'an-yó

- ²¹ Te kuandatu-ro nuu tá'an-ró, chi káchiñú'ún-ró Dios.
²² Te ñásí'í, ná kuándatu-ña nuu yíi máá-ña, natu'un nuu máá Jíto'o-yo.
²³ Chi yíi kúu xiní ñásí'í, natu'un Cristo kúu-ya xiní tíku'ní. Te máá-yá kúu l'a náma-ún.
²⁴ Chi natu'un tiku'ní kájandatu-i nuu Cristo, suni súan ñásí'í ná kuándatu ndi'i-ña nuu yíi máá-ña.
²⁵ Te róó yíi jíná'an-ró, ná kúndá'ú iní-ro ñásí'í-ro, natu'un ní kundá'ú iní Cristo tiku'ní-ya. Te ní ja'a-ya máá-yá ja tíku'ní-ún,
²⁶ nává'a nasándoo-ya, te nakacha-ya-ún jín máá tú'un, natu'un iní nuu ndúndoo jín ndúcha,
²⁷ nává'a koo ñn tiku'ní luu kundij nuu máá-yá, ja tú kundiso cha'an, ni tú ti'yi, ni ñn ja súan, chi sua ná kóo ndoo, ma kúnchaa cha'an.
²⁸ Suni súan taká yíi, níni ná kúndá'ú iní-de ñásí'í máá-de, natu'un jín máá-de. Chi cháa kúndá'ú iní-de ñásí'í-de, máá-de kúndá'ú iní-de.
²⁹ Chi tú ni ñn cháa jíto u'u-de máá-de, chi sua skée-dé te jíto ñúkúun-de máá-de. Suni súan sá'a Cristo jín tíku'ní-ya.
³⁰ Chi natu'un pedazo máá-yá kákuu-yó, yiki-yá, kuñu-ya.
³¹ Ja yuán skéndo cháa táa-de náa-de, te kétá'an-de jín ñásí'í-de, te ñn-na kákuu ndendúu-de.
³² Yíi xáan káa tu'un sa'í yá'a. Ko ruu, chi cuenta sikí Cristo jín sikí tíku'ní ká'an-ri.
³³ Ko ná ñn ná ñn róó, ná kúndá'ú iní-ro ñásí'í máá-ró, natu'un kúndá'ú iní-ro máá-ró. Te suni ñásí'í, ná kóo ja jíñú'ún-ña nuu yíi-ñá.

6

- ¹ Hijo, kuandatu-ro nuu táa-ro, nuu náa-ro sikí máá Jíto'o-yo, chi yuán kúu ja vá'a sá'a-ró.
² Chi ya'á kúu xna'an-ga tu'un ja ndiso ta'u, ní tá'ú-yá tiñu: Koo ja jíñú'ún-ró nuu táa-ro nuu náa-ro,
³ nává'a ná kéndoo va'a-ró, te ná'an kúchaku-ro iní ñuyívi yá'a. Achí.
⁴ Te róó, táa jíná'an-ró, ma skiti-ro iní se'e-ró jíná'an-i, chi sua ka'nu-ro-í, te stá'an-ro nuu-í sikí máá Jíto'o-yo.
⁵ Róó mozo jíná'an-ró, kuandatu-ro nuu patrón-ro ñuyívi yá'a, jín tú'un jíñú'ún, jín tú'un yú'ú, jín tú'un koo káji iní añú-ro, natu'un nuu Cristo.
⁶ Ma sá'a-ró tiñu ja kúñi iní ñayívi ndé'e-i nuu, chi sua sá'a-ró natu'un mozo Cristo. Te kuu iní-ro sá'a-ró já játa'an iní Dios.
⁷ Te jín iní jín añú-ro kuátíñu-ró. Te kani iní-ro já nuu máá Jíto'o-yo játiñu-ró, nasu nuu ñayívi.
⁸ Chi a kájiní-ro já nú tiñu va'a sá'a ñn ñn-ró, jín ya'á te nani'in-ro ya'u-ró nuu máá Jíto'o-yo, vaša mozo xí cháa jika kuu ndicha-na.
⁹ Te róó patrón jíná'an-ró, suni súan sá'a-ró jín-i, te ma síyú'ú-ro-í, chi a kájiní-ro já ío Jíto'o máa-i jín máá-ró ondé andívi, te ñn núu-ni ndíto-ya táka ñayívi.

Ná kúkútu-yo jín taká tu'un Dios

- ¹⁰ Te ñn-na tu'un ío, ñani máni: Ná kuíñi n'i-in-ró jíná'an-ró sá'a máá Jíto'o-yo jín fuerza sátiñu máá-yá.
¹¹ Ná kúkútu-ro jín taká tu'un Dios nává'a ma káka yátá-ró sá'a ja'ú ja ndúkú tiñ yátá róó. Chi nasu kájatá'an-yó jín cháa yí'i niñi jín kúñu, chi sua jín ja kákuñá'nu, jín ja kátjin so'o, jín taká jíto'o ñuyívi yá'a, ja kátá'ú tiñu ñuñáa yá'a, jín taká tachí ñáá kájika nuu tachí.
¹³ Núsáa te ná kúkútu ndi'i-ró jín taká tu'un Dios, nává'a ma káka yátá-ró kivi ío tundó'o. Te kundij n'i-in-ró ondé nú ni ndi'i ni jinu ni sá'a-ró.
¹⁴ Núsáa te kuíñi n'i-in-ró jíná'an-ró. Te chiva'a-ró tú'un ndaa, natu'un ná kúnu'ní sánchijí-ro. Te ná kú'un-ró tú'un skéndo ndaa-ya róó, natu'un ñn su'nu káa.
¹⁵ Te ná kí'vi-ró tú'un va'a tu'un vindáa vinené, natu'un ndijan iní ja'a-ro.
¹⁶ Te ío ñn-na tu'un kánúu: Jín tú'un kándíja te kasu-ro máá-ró, natu'un ñn nuu tú'ma-ró, chi jín yuán te kuu nda'va ndi'i-ró yáa ñu'un ja skée ja'ú natu'un ndua.
¹⁷ Te ná kú'un-ró tú'un nama róó, natu'un kachíní káa. Te natu'un machete, kuatíñu-ró tú'un Espiritu, chi yuán káa tu'un Dios.
¹⁸ Te nene kakan ta'u-ro te ka'an nda'ú-ro jín-yá, te ná kakan ta'u-ro sá'a máá Espiritu. Te ja yuán ná kóo ndito iní-ro, te ja'a táka ñayívi ndoo ná kakan ta'u-ro, te ná ka'an nda'ú-ro.
¹⁹ Te suni ka'an-ro já'a-ri, nává'a ná chúndéé iní-ri ndika-ri yu'u-rí kani-ri tu'un va'a tu'un sa'í-ya,

²⁰ te ka'an vatṽ mǎá-rí ndasa kánúú ká'an-rj, chi ja síkí tú'un-ún jíka kuu-rj, te nú'ni-rj.

²¹ Tíquico kúu cháa játiñu te skíkúu va'a-de tiñu mǎá Jító'ḡ-yḡ, te mañi-yḡ jíín-de. Te suni kastu'ún-de nuṽ-ro ndasa kua'an tiñu jíku-rj jíín, náva'a kunj ndi'i-ni-ró.

²² Mǎá já yúán-ni tájí-rí-de kujaa-de nuṽ-ro, náva'a kunj-ro ndasa kákuu-rj, te ndundéé iní añú-ro sǎ'a-de.

²³ Tu'un kuaká'nu inj, jíín tú'un kúndá'ú inj, jíín tú'un kándjja, ja kí nuṽ mǎá Táa-yḡ Dios jíín núu mǎá Jító'ḡ-yḡ Jesucristo, ná kóo jíín táká ñani-yḡ.

²⁴ Tu'un luu ío inj-ya ná kóo jíín táká ñayivi maní ndjja-i jíín Jító'ḡ-yḡ Jesucristo. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU FILIPOS

¹ Máa-rí kákuu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo, te káchaa-ri tutu yá'a nuu táká ñayivi ndóo kákandija nuu Cristo Jesús, ja káxiukú-i iní ñuu Filipos, jíin núu cháa ja kándito-de-i, jíin núu cháa kájatíñu nuu-í.

² Tu'un luu ío iní, jíin tú'un kuaká'nu iní, ja kú nuu máá Táa-yo Dios jíin núu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíiná'an-ró.

Ja ní nakuatá'ú Pablo nuu Dios

³ Nákuatá'ú-rí nuu Dios máa-rí ndíta'an jínu ja núku'un iní-rí róo jíiná'an-ró.

⁴ Nú jikán ta'ú-rí, te nene kúsiñ iní-rí jikán ta'ú-rí ja'a róo jíiná'an-ró.

⁵ Chi ní chindéé tá'an-ró jíin-rí skáka-yó tú'un va'a onde kiví xnáñúú, te onde vina.

⁶ Te jáni ndija iní-rí ja síjínu ná'in-yá tíñu va'a ja ní skéjá'á-yá jíin-ró, te súan kukuu-ga-ya jíin onde kiví ndíi Jesucristo.

⁷ Te suni ío va'a ja súan nákani iní-rí ja kúu taká róo, chí ñú'un iní añú-rí ja kúu róo, chí ní kani'in táká-ni yóo tu'un luu ío iní-ya, te káchindéé tá'an-ró jíin-rí kiví kánde-rí vekaa jíin ja káka'an-yo ja'a tú'un va'a jíin ja káxndeá-ga-yo.

⁸ Chí Dios kúu testigo-rí ja jini-ya ná ku'a kúu iní-rí ja kúu taká róo, jíin ja maní-rí jíin-ró, nátu'un maní Jesucristo jíin-ró.

⁹ Te jikán ta'ú-rí ya'a. Kuní-rí ja ná kúndá'ú-ga iní-ró tá'an-ró, te ná skuá'a-ga-ro júku'un-ga iní-ro tú'un-ya, te nde'é-ró ndéja ío va'a,

¹⁰ nává'a kuu kuatú'un-ró máá ja vá'a, te suni nává'a ná kóo káji iní-ro, te tú nakuxndí-ya sikí-ro kiví ndíi Cristo,

¹¹ te suni nává'a ná kúkútu-ro jíin tíñu ndaa sá'a Jesucristo. Jíin kúu ja nákana jaa-yó Dios, jíin ja ká'an jíinú'un-yó jíin-yá.

Modo ñi jika máá tú'un va'a

¹² Náni, kuní-rí ja ná kuní-ro ná tundó'o ñi ta'an-rí, chí ñi jicha-ga tu'un va'a ñi sá'a.

¹³ Te taká ñayivi ká'io iní palacio, jíin sáva-ga-i, ñi kajini tu'un-i ruu ndasa kánde-rí vekaa ja sikí Cristo.

¹⁴ Te kuachi ja nú'ni-rí kánde-rí vekaa, yuán ní kayija iní sava ñani-yo ja káchiñú'un-de máá Jító'o-yo. Te ñi kachundéé téyíí-gá iní-de kájani-de tu'un va'a, te tuká káyu'u-de.

¹⁵ Ndaa, chí sava ñayivi, kájani-i tu'un Cristo sikí tú'un kuásún iní, jíin ja kástátá'an-i. Ko sava-i, suni kájani-i tu'un sikí ja ká'io va'a iní-i.

¹⁶ Te sava-i kájani-i tu'un Cristo ja skuikín-ni-i tixin, te tú ndija-i, chí kákuni-i ja xndeá-ga-i tundó'o vekaa sikí-rí.

¹⁷ Ko sava-i kájani-i tu'un va'a chí kúndá'ú iní-i ruu, te a kájini-i ja ndúkú íchi-rí ká'an-rí ja'a tú'un va'a.

¹⁸ Tú nañun sá'a núsáa, chí taká-ni modo jichá tu'un Cristo, vasa káka'an síkí-i, xí ká'an ndaa-i. Te ya'a kúu ja kúsiñ iní-rí sá'a, te ñi ma ndí'i kuti ja kúsiñ iní-rí.

¹⁹ Chí jini-rí ja ya'a kúu ja náma ruu, jíin ja kájikán ta'ú-ro, jíin ja chindéé chítuu Espiritu Jesucristo ruu.

²⁰ Chí ñúkuu iní-rí, te kuní ndásí iní-rí, ja má kúka nuu kúti iní-rí, chí sua ná chundéé téyíí iní-rí, nává'a ná ndúñá'nu Cristo sá'a máa-rí vina, nátu'un ní ní kii-rí, te vasa ná kúu-rí xí kúchaku-rí.

²¹ Chí ja chakú-rí kúu ja jika-rí jíin máa Cristo, te ja kúu-rí kúu ja ní'in-gá-rí.

²² Ko nú kuchaku-ga-rí, te súan ní'in-rí sikí taká tíñu ñi sá'a-rí tú jini-rí ndé ichi tñin-rí vii.

²³ Chí ma'ñú ndéñúú tu'un ya'a kánde-rí iní-rí. Te kúu iní-rí no'on-rí kunchaa-rí jíin Cristo. Yuán kúu máá ja vá'a xaan-gá.

²⁴ Ko ja ná kúchaku núu-ga-rí kúu ja kánúú-gá ja sikí róo jíiná'an-ró.

²⁵ Súan jáni ndija iní-rí. Yuán kúu ja jini-rí ja kúkuu-ga-rí jíin-ró jíiná'an-ró, nává'a ná kándija va'a-ga-ro, te kusí-gá iní-ro.

²⁶ Nává'a kusí-gá iní-ro jíiná'an-ró jíin Cristo Jesús ja sikí rúu, chí jaa tuku-rí nuu-ro.

²⁷ Mání ná káka kuu va'a-ró jíiná'an-ró, nátu'un kánúú máá sikí tú'un va'a Cristo, nává'a vasa ná jáa-rí te kuni-rí nuu-ro, xí vasa ná kunchaa jiká-rí, ko kuni tu'un-rí róo ja ká'jin ñi'in-ró jíin ñin-ni xiní, te jíin ja ñin ká'nu-ni kásatíñu ñi'in-ró sikí tú'un va'a ja kákandija-yó.

²⁸ Te ma yú'ú kuti-ro sá'a ja kájito u'u róó, chi yuán kúu tu'un ja náa íi máá jíná'an, ko róó, a kaku-ró jíná'an-ró, chi ya'á sá'a Dios.

²⁹ Chi ni ja'a Cristo uu tu'un nuu-ro jíná'an-ró. Nasu máá íin ja ná kándija-ró núu-yá, chi suni ja ná ndó'o-ró já siki máá-yá.

³⁰ Te suni kándo'o-ró nátu'un ni kajini-ro já ndó'o-ri, te vina a ni kajini tu'un-ró já jiku jín-rí.

2

Ja ní sásúchi-yá máá-yá

¹ Núsáa te jín tú'un ndéé ío ini Cristo, jín tú'un kúndá'ú ini-ya yóó skandá-ya róó, jín tú'un ja ká'io íin núu-ró ini máá Espiritu, jín tú'un maní ini-ro jín-i, jín já jito ndá'ú-ro núu-í.

² Jín táká tu'un ya'a ná kúkuu-ró, nává'a kusii xaán ini-ri. Te íin-ni ná káa xini-ro. Te íin-ni ná kúndá'ú ini-ro tá'an-ró. Te íin-ni ná kóo ini-ro jín íin-ni ná káni ini-ro.

³ Tú ni íin ndatiñu sá'a-ró já kuátá'an-ró, xí já sáxixi-ro máá-ró, chi sua ná kóo súchi ini-ro jíná'an-ró, te ná táva-ro cuenta ja vá'a-ga kúu tá'an-ró vásá máá-ró.

⁴ Te ma kóto-ró tíñu ja kúu máá-ró jíná'an-ró, chi suni ná kóto-ró tíñu ja kúu tá'an-ró.

⁵ Ná káni ini-ro jíná'an-ró nátu'un ni jani ini Cristo Jesús.

⁶ Te máá-yá ni ka-a-ya nátu'un Dios, ko tú ní ndío ini-ya já jín fuerza nduu íin núu-yá jín Dios.

⁷ Ko ni sí-a-ya máá-yá, te ni nduu-ya nátu'un kánda mozo, ni kaku-ya nátu'un jito cha-a.

⁸ Te nuu ni kenda-ya nátu'un jika cha-a, te ni sásúchi-yá máá-yá. Te ni jandatu-ya onde ni ji'i-ya, va-a ni ji'i-ya jiká cruz.

⁹ Ja yuán ní nduñá'nu luu xa-an-yá ni sá'a Dios, te nuu Jesús ni ja'a Dios íin sí'ví kánúu núu táká-ga sí'ví.

¹⁰ Nává'a jín sí'ví Jesús ná júkuíñi jíti táká ja ká'jin ini andí'vi, jín já ká'jin nuu ñú'un, jín já ká'jin chíi ñu'un,

¹¹ te taká yu'u ka'an nda-a ja Jesucristo kúu máá Jíto'o. Yuán kánakana jaa-ún máá Tá-a-yo Dios.

¹² Nánj mánj, nene nátu'un ni kajandatu-ro núu-rí kivi ní kandij-ri nuu-ro, te suni súan va'a-ga ni kasá'a-ró vina va-a jika ní kancha-a-ri, núsáa te vina ná sátiñu va'a-ró nává'a ná kée va'a ja náma-ró máá-ró. Te jín tú'un yú'ú, tu'un kisi-i róó, ná sá'a-ró.

¹³ Chi Dios kúu I'a sátiñu jín-ró nává'a ná sá'a-ró ndasa kuni maá-yá, jín ndasa kúsi ini máá-yá.

¹⁴ Ma kútu'u ini-ro jín tíñu kásá'a-ró, ni ma kána-ga-ro jín tá'an-ró.

¹⁵ Nává'a tú naún náku-xndí-ya siki-ro. Te ma kivi nduu-ro jín tíñu ñáá. Te kuu-ró sé'e Dios, ñayivi tú cha'an, va-a kájika kuu-ró má'ñu ñayivi yákua yo'o ini, jín má'ñu ñayivi ní'in ini. Te ma'ñu ñayivi-ún kástúun-ro nátu'un lámpara ini ñuyivi.

¹⁶ Kutíin ni'in-ró tú'un ja kúchaku-ro jín, nává'a kusii ini-ri kivi ndíi Cristo. Yúan-na te kuni-ri ja ná tú ní jika kuu sáni-ri, ní tú ní kána sáni tajn-ri.

¹⁷ Te nú ni jati niñi-ri ja ndúkú-ri skándija-ga-ri róó, yuán kúu nátu'un ni soko-rí máá-ri nuu-ya. Yuán kúsi ini máá-ri, te suni kúsi ini-ri onde jín táká róó jíná'an-ró.

¹⁸ Te suni súan ná kúsi ini máá-ró jíná'an-ró, te ná kúsi ini-ro onde jín rúu.

Tu'un Timoteo jín Epafrodito

¹⁹ Ko ñúkuu ini-ri ja ná kuá'a máá Jíto'o-yo Jesús tu'un, te táji yachi-ri Timoteo ja-a-de nuu-ro, nává'a ná ndúndéé ini-ri ní ní jini-ri ndasa ká'jo-ró.

²⁰ Chi tú kuti ingá cha-a ío yá'a ja íin-ni xini kúñava'a jín-rí nátu'un máá-de, ja kuitú ini koto ñúkuún róó.

²¹ Chi taká-de kándúkú-de ja kúu máá-de, ko nasu já kúu Cristo Jesús.

²² Ko a ni kajini-ro já bueno sá'a Timoteo. Nátu'un se'e jín tá-a-i, suni súan ni kuu játiñu-de jín-rí jáni-de tu'un va'a.

²³ Núsáa te ñúkuu ini-ri táji-ri cha-a yá'a ja-a-de nuu-ro, te nú ni jini-ri ndasa kua'an tíñu jiku-ri jín.

²⁴ Te jáni ndija ini-ri ja kuá'a máá Jíto'o-yo tú'un, ja súni máá-ri ja-a yachi-ri nuu-ro.

²⁵ Ko ni jani ini-ri ja kánúu táji-ri ñani-ri Epafrodito ja-a-de, chi cha-a sátiñu jín-rí kúu-de, te chindéé tá'an-de jín-rí. Te suni ndajá'a máá-ró ní kuu-de sáa. Te suni játiñu-de nuu-ri taká nuu nándi'i-ri-de.

²⁶ Chi ni kuu xa-an ini-de ja kuni-de nuu-ro jíná'an-ró núu. Te ni kuku'a ini-de, chi a ni kajini tu'un-ró já ní ku'u-de.

²⁷ Chì jandáa ñi ku'u-de ja á yani kuu-de núú, ko Dios, ñi kundá'ú inì-ya-dé, ko nasu máá ñn-de, chì onde ruu, nává'a tú kaa-ga kuku'á inì-rì núú.

²⁸ Núsáá te jítu inì-rì ñi tájí-rì-de kujaa-de nuu-ro, nává'a ná kuni-ro núú-dé jíná'an-ró. Te ndusii túku inì-ro, te ruu tuká nduku'á ndási inì-rì.

²⁹ Núsáá te kuatá'ú-ró-de, chì kándija-de nuu máá Jító'o-yo, te ná kóo sii inì-ro, te ka'an jínú'ún-ró jín cháa ja kándaa nátu'un káa-de.

³⁰ Chì a yani kuu-de núú, ja síkí tiñu máá Cristo. Te vasa ní jí'í-de ko a ñi skíkuu-de tiñu ja tú ní sjínu máá-ró ja kúu ruu.

3

Nq sikì ndúkú ndéé-yó

¹ Te ñn-na tu'un ío ñáni. Ná kúsii inì-ro jín máá Jító'o-yo. Chì ruu, jandáa, tú kúnini inì-rì chaa-rì suni suni-ni tu'un-ún nuu-ro, ko súan ío seguro-ga ja kúu róó.

² Mq kóto-ró núú tí'ina. Mq kóto-ró núú ñáyivi kásá'a tiñu ñáá. Mq kóto-ró núú cháa ñi kaxiti ndúu.

³ Chì yóó kákuu cháa ñi kaxiti ndúu ndija. Te jín inì jín añú-yo káchiñú'ún-yó Dios. Te kákusii inì-yo jín Cristo Jesús. Chì tú káchiñú'ún-yó máá-yó.

⁴ Te nú ndé cháa jáni inì-de ja kúu chiñú'ún-de máá-de, te suni ruu ví'í-gá sá'a-rì núú, chì suni ruu chiñú'ún-rì máá-rì nú súan ío núú.

⁵ Chì ñi xití ndúu ruu nuu uná kivi. Te suni tata Israel kúu-rì. Te suni tá'an tata Benjamín kúu-rì. Te suni hebreo se'e hebreo kúu-rì. Te suni ñi chiñú'ún-rì ley ja káchiñú'ún fariseo.

⁶ Te ñi jítu inì-rì ñi chindikín-rì tik'u'ni ñi sá'a ndiva'a-rì jín-i. Te tú ní náku-xndí ni ñn ley sikí-rí, chì ñi skíkuu ndaa-rì.

⁷ Ko taká tiñu ja kundéé-rì jín núú, tú sá'a-rì cuenta jín-ún vína, chì va'a-ga ná náa-ún, te ná chíñú'ún-rì Cristo jáni inì-rì.

⁸ Te jandáa, chì jáni inì-rì ja vá'a-ga ná náa taká tiñu-ún, nává'a ná kuni va'a-rì ja kúu tu'un Jító'o-rì Cristo Jesús, chì jian kúu ja kánúú-gá. Te ja síkí máá-yá ñi xnáa-rí taká tiñu, te jáni inì-rì ja máni kuayo kúu. Súan sá'a-rì nává'a kundéé-rì najaa-rì nuu Cristo,

⁹ te nává'a ñn kivi te a jini-rì ja kánde-rì chii Cristo. Ko nasu já sánda-rì máá-rì jín ley, chì sua ja kéndo ndaa-rì sá'a Dios jín tú'un kándija-rì, chì kándija-rì nuu Cristo,

¹⁰ nává'a kuni va'a-rì nuu-yá, te kuni-rì ndasa káa fuerza naschakú-ya yóó, te suni ndo'o ta'an-rì jín-yá, te suni nduu-rì nátu'un káa máá-yá jín tú'un ja ní jí'í-ya.

¹¹ Chì sanaa te súan kundéé-rì nachaku-rì mq'ñú ndíyi.

¹² Te chá'an-ga kundéé-rì, ni té chá'an-ga yija-rì. Ko ndúkú ndéé-rì kua'an-rì nává'a ná ní'in-rì tu'un-ún, chì ja yúan kúu ja ní ní'in Cristo Jesús ruu.

¹³ Ñáni jíná'an-ró, ruu na tú sá'a-rì cuenta ja á ñi kundéé-rì jín. Ko máni xnáa-rí inì-rì taká ja ní kuu ichi yatá, te skáa-ga-rì ichi núu-rì kua'an-rì jín.

¹⁴ Te ndúkú ndéé-rì kua'an-rì ná jáa-rì onde nuu ío ku'a, nává'a kundéé-rì ní'in-rì premio ja kuá'a Dios, chì kana-ya xini-rì kí'in-rì ichi nínu onde jín Cristo Jesús.

¹⁵ Te ndé yóó ñi yija-yó, te súan ná kóo xini-yo núsáá. Te nú ndé róó sún xini káñava'a-ró, suni ya'á ná stá'an Dios nuu-ro.

¹⁶ Ko nú ndasa ñi kundéé-yó ní skuá'a-yó, súan ná káka-yó, te suni ñn-ni ná kóo xini-yo.

¹⁷ Ñáni, ná ndáku-ró rúu jíná'an-ró, te kunchaa nuu-ro ñáyivi kájika súan nátu'un ichi ní stá'an-rì nuu-ro.

¹⁸ Chì kua'a ñáyivi kájika kuu-i ichi ñáá, te tini jínu ñi jani-rì tu'un ñáyivi yúan nuu-ro. Te suni ka'an ndé'e-rì jín-ró vína, ja máá-i kákuu ñáyivi kájito u'u-i tu'un ja ní jí'í Cristo jika cruz.

¹⁹ Te ñn kivi te naa íi ñáyivi-ún, te ndí-i. Chì máni chíñú'ún-i toko-i. Te kúsii inì-i jín tú'un ja kúu nuu inì-i sá'a núú. Te kaní inì-i ndé'e-i nuu ndátíñu ío inì ñuyívi.

²⁰ Ko ñuy máá-yó kúu onde andívi. Te suni onde yúan káinda-tu-yó ndí máá Jító'o-yo Jesucristo, I'a nama yóó.

²¹ Te máá I'a-ún, nasama-ya yiki kúñu ndá'ú-yo, nává'a nduu nátu'un káa yiki kúñu ndí ncháa máá-yá. Chì Dios kúu ka'nu-ya taká ja ío, te suni jín fuerza-ya sá'a-ya-ún.

4

Nene ná kúsii inì-yo

¹ Ñáni máni jíná'an-ró, súan ná kuíñi ñi'in-ró jín máá Jító'o-yo, chì kúu inì-rì róó, te kúsii inì-rì jín-ró, te róó kúu nátu'un premio-rì.

² Te ká'an ndá'ú-rj jín Evodia, te ká'an ndá'ú-rj jín Síntique ja ná kóo ìn-ni xinì-ñá jíná'an-ña, nátu'un kuní máá Jító'ò-yo.

³ Te nuu róo Timoteo, suni ká'an ndá'ú-rj jín-ró, chi cháa nì chindéé tá'an va'a jín-rí kúu-ró, te ná kuá'a núu-ró ndá'a núu ñá'an yá'a, chi nì kasátiñu nì'in-ña jín-rí nì jani-rj tų'un va'a sáá, te suni onde jín Clemente jín sáva-ga ñayivi kásátiñu jín-rí, chj sí'ví ñáyivi yúan a káyoso núu lista ñayivi kúchakų ní káni.

⁴ Nene ná kúsiì inì-ro jíná'an-ró núu máá Jító'ò-yo. Inga jínu ká'an-rj jín-ró: Ná kúsiì inì-ro.

⁵ Ka'an manj-ro jíná'an-ró nává'a ná kuichá tų'un ki'ín nuu táká ñayivi já súan káa máá-ró. Máá Jító'ò-yo a nì kuyani-ya.

⁶ Ma nándi'i inì-ro sikí ní ìn. Ko ná ká'an-ro jín Dios onde jín tú'un kánakuatá'ú-ró, jín tú'un kájikan ta'ų-ro, jín tú'un káka'an ndá'ú-ró, nává'a ná kuní-ya ndéja kuní máá-ró.

⁷ Yúan-na te Dios kuá'a-ya tú'un vindáa vinené inì añu-ro jín xinì-ro. Vasa tú kájuku'un inì-ro ndasa sá'a-ya-ún, te koto-ya róo onde jín Cristo Jesús.

⁸ Náni, máá ìn-na tų'un ío. Tų'un yá'a ná kúndee xinì-ro: Taká tų'un ndija, taká tų'un jín'ún, taká tų'un ndaa, taká tų'un ndoo, taká tų'un manj inì, taká tų'un ja jatú'ún-i, taká nuu ío ja vá'a, jín taká ja kúu nakana jaa-yó-yá sá'a, yuán ná núku'un inì-ro.

⁹ Taká tų'un ja ní kaktu'a-ró, jín tú'un nì kani'in-ro, jín tú'un nì kajini so'ò-ró, jín tíñu nì kajini-ro sá'a máá-rí, taká yuán ná sá'a máá-ró. Yúan-na te máá Dios, l'a já'a tų'un vindáa vinené, koo-ya jín-ró.

¹⁰ Ko kúsiì xáan inì-rj jín máá Jító'ò-yo, chj vina, vasa kuéé, ko nì kanuku'un inì-ro, te nì kachindéé-ró rúu. Chj súan sá'a-ró kuní-ro núu, ko tú ní ío modo.

¹¹ Nasu já ndá'ú tá'an-rj ká'an-rj, chj ruu, a nì skuá'a-rj kaan-rj jín nú ndasa-ni tá'an-rj.

¹² Jini-rj kuchakų ndá'ú-rj, te jini-rj kuchakų kúká-rí. Ndi'i nì skuá'a-rj, te a nì kaan-rj jín taká, nú ja ndá'a chji-rj, nú ja yíta'an nuu-rí, nú ja kúñava'a kuá'a-rí, xí já tá'an ndá'ú-rj.

¹³ Ndi'i-ni kúu sá'a-rj, chj máá Cristo já'a-ya fuerza inì-rj.

¹⁴ Ko bueno nì sá'a-ró já ní jito ta'an-ro túndó'o jín-rí.

¹⁵ Te róo, ñayivi núu Filipos, suni a kájin-ro já ní ìn tikunì tú ní kájito tá'an jín-rí ja kuá'a yakų najjín kúta'ų-rí, chj máni róo jíná'an-ró onde kivi ní kejá'a-rí jani-rj tų'un va'a ná nì kenda-rj vai-rj ñuu Macedonia.

¹⁶ Chj onde ná kándeé-ga-rj ñuu Tesalónica nì katáji-ró yakų ja jínu ñú'ún-rí, nì jaa ìn uu jínu.

¹⁷ Nasu ndúkú-rí ja kuá'a-ró núu-rí núu, chj ndúkú-rí ja ná ndeé-ga ta'ų-ro núu-yá.

¹⁸ Te a ñává'a-rj taká ja jínu ñú'ún-rí, te sobra-ga ío. Te a ñú'un chítú inì nda'a-rí, chi nì ni'in-rj ja ní katáji-ró vai jín Epafrodito. Te kúsiì inì Dios sá'a, chj nátų'un nì kasokų vá'a-ró núu-yá, te asun já'an.

¹⁹ Te Dios máá-rí, ná nákuá'a-ya núu-ro taká ja nándi'i-ró, chj kúká máá-yá jín tú'un ja vá'a ja lúu ío inì Cristo Jesús.

²⁰ Te nuu máá Táa-yo Dios ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúí. Súan ná kóo. Amén.

²¹ Ná sándéé inì taká ñayivi ká'io ndoo nì sá'a Cristo Jesús, achj-ro kúni-i. Te ñani-yo já káxiukú jín-rí yá'a káka'an ja ná sándéé inì-ro jíná'an-ró.

²² Te taká ñayivi ndóo káka'an-i ja ná sándéé inì-ro jíná'an-ró. Te nì kaa-ga káka'an ñayivi káxiukú vé'e César.

²³ Tų'un luu ío inì máá Jító'ò-yo Jesucristo, ná kóo jín taká róo jíná'an-ró. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU COLOSAS

1 Máa-rí Pablo kúu apóstol Jesucristo, chj súan nĭ jata'an inĭ Dios. Te jĭin ñani-yo Timoteo, ² káchaa-rĭ tutu yá'a nuu ñayivi ndóo, jĭin núu ñani-yo kákandĭja nuu Cristo ja káxiukú-i inĭ ñuu Colosas. Tu'un luu jĭin tú'un kuaká'nu inĭ ío inĭ máa Táa-yo Dios, jĭin inĭ máa Jíto'o-yo Jesucristo, ná kóo jĭin-ró jĭiná'an-ró.

Tu'un nĭ jĭkan ta'u Pablo nuu Dios ja'q máa-i

³ Nene kájĭkan ta'u-rĭ ja'a róo jĭiná'an-ró. Te kánakuatá'ú-rĭ nuu Dios Táa Jito'o-yo Jesucristo. ⁴ Chi nĭ kajĭni tu'un-rĭ róo ja kákandĭja va'a-ró núu Cristo Jesús, jĭin ndasa kájito ndá'ú-ro núu táká ñayivi ndóo,

⁵ chĭ kánukuu inĭ-ro ní'in-ro ja yĭva'a onde andívi. Tu'un yúan a nĭ kajĭni tu'un-ró, chĭ súan ká'an ndaa tu'un va'a.

⁶ Chi tu'un-ún, a nĭ jaá nuu-ro jĭiná'an-ró, nátu'un nuu ní ñúyivi, chĭ ní'in tíŋu te ndeá kua'an, suni nátu'un nĭ sá'a jĭin-ró onde kivĭ ní kajĭni so'o-ró. Te nĭ kajuku'un ndĭja inĭ-ro tú'un luu ío inĭ Dios,

⁷ nátu'un nĭ kutu'a-ró ní sá'a Epafras. Mozo ta'an jĭin-yó kúu-de. Te kúmani-yo jĭin-de. Te cha-ún játĭŋu va'a-de nuu Cristo ja sĭkí róo jĭiná'an-ró.

⁸ Cha-ún, nĭ kastu'ún-de tu'un-ró núu-rĭ ndasa kákundá'ú inĭ tá'an-ró sá'a Espĭritu. ⁹ Ja yúan rúu jĭiná'an-rĭ, suni tú kájukuifĭ-rĭ ja kájĭkan ta'u-rĭ ja'a-ro núu-yá onde kivĭ ní kajĭni tu'un-rĭ tu'un-ún. Te kájĭkan-rĭ nuu-yá ja ná kunĭ ndĭ'i-ró ndasa jata'an inĭ máa-yá, te ná kunĭ-ro táká tu'un ndĭchĭ jĭin tú'un júku'un va'a inĭ-ro sá'a Espĭritu,

¹⁰ nává'a ná káka kuu luu-ró, nátu'un kunĭ máa Jíto'o-yo, te ná kúsĭj vá'a inĭ-ya sá'a-ró jĭin táká-nĭ, te ñani tíŋu va'a jĭku-ró jĭin, ná ní'in tíŋu, te ná júku'un-ga inĭ-ro sĭkí Dios.

¹¹ Te va'a téyĭ ná yĭja táká fuerza-ya inĭ-ro, nátu'un káa fuerza luu máa-yá, nává'a ná kóo sĭj inĭ-ro, te ká'nu koo inĭ-ro, te kuandéé inĭ-ro.

¹² Ná nákuatá'ú-ró núu máa Táa-yo Dios ja ní chi'i-ya fuerza yóo nává'a ní'in tá'an-yo tá'u-yo jĭin ñayivi ndóo ja ká'ĭn-i nuu ndĭ ncháa.

¹³ Chi nĭ ndĭñĭ'in máa-yá yóo inĭ nda'a fuerza ñuñáa, te nĭ xndĭvi-ya yóo inĭ ñuu nuu tá'ú tíŋu Se'e-ya, I'a manĭ-yá jĭin.

¹⁴ Te Se'e-ya-ún, chĭ nĭ ñakuuaan-ya yóo jĭin niñĭ-yá. Te nĭ sá'a-ya tóká'nu inĭ-ya núu-yo jĭin kuáchi-yó.

Muestra Dios kúu Jesús

¹⁵ Te Se'e-ya-ún kúu muestra Dios, I'a tú jĭinĭ ndĭjĭn-yo núu. Te xñañúú-gá Se'e-ún, vása táká ndatĭŋu ja ní sá'a-ya.

¹⁶ Chĭ jĭin máa Sé'e-ya-ún kúu ja ní kuvá'a táká ndatĭŋu ja ká'jo andívi, jĭin ja ká'jo inĭ ñuyĭvi ja jĭin-yo núu jĭin ja tú jĭin-yo núu, kúu nuu tá'ú tíŋu, kúu nuu kúñá'nu, kúu ja kátĭin xĭnĭ, kúu ja kándĭso tíŋu. Ndĭ'i nĭ kuvá'a nĭ sá'a Dios jĭin máa-yá, te kúu cuenta máa-yá.

¹⁷ Máa-yá ío xna'an-ga vása ní kuvá'a táká ndatĭŋu, te táká ndatĭŋu tĭin nĭ'in máa-yá. ¹⁸ Te máa-yá kúu xĭnĭ tĭku'nĭ, te nátu'un yĭkĭ kúŋu-ya kúu-ún. Máa-yá kúu nuu kéj'á, te máa-yá nĭ nachaku xna'an-ga ma'ñú ndĭyi, nává'a kuñá'nu-ga-ya núu táká-nĭ.

¹⁹ Chi nĭ kusĭj inĭ máa Dios ja ñú'un tá'an ká'nu-nĭ-ya jĭin máa Sé'e-ya, ²⁰ nává'a naketá'an táká-nĭ jĭin Dios sá'a-ya jĭin máa Sé'e-ya. Te jĭin niñĭ Sé'e-ya, I'a nĭ ndo'o jĭka cruz, te ná kóo paz sá'a-ya sĭkĭ máa ja ká'jo inĭ ñuyĭvi jĭin ja ká'jo andívi.

²¹ Te suni súan nĭ sá'a Se'e-ya jĭin-ró, chĭ sĭin sĭkĭ ní ka'ĭin-ró sáa, chĭ nĭ kajito u'u-ro-yá, te máni tíŋu ñáá nĭ kásá'a-ró núu. Ko vĭna a nĭ naskétá'an-ya róo jĭin Dios.

²² Yá'a ní sá'a-ya jĭin yĭkĭ kúŋu-ya ja ní jĭĭ, nává'a nasándoo-ya róo, te ma kúnchaa cha'an róo, ní ma kána jĭin Dios nuu-ro hora stá'an-ya róo nuu Dios.

²³ Súan sá'a-ya nú kuiñĭ nĭ'in-ró, te kandĭja ndĭja-ró, te ní ma násama inĭ-ro jĭin tú'un va'a kánukuu inĭ-ro ja ní kajĭni so'o-ró. Chi tu'un-ún a nĭ jĭcha ní ñuyĭvi chí andívi. Te ruu Pablo kúu chaa játĭŋu sĭkĭ tú'un-ún.

Sátĭŋu Pablo ja'q ñayivi sĭin nacióŋ

²⁴ Te kúsĭj inĭ-rĭ vĭna, chĭ ndó'o-rĭ ja sĭkĭ róo jĭiná'an-ró. Te skĭkuu yĭkĭ kúŋu-rĭ ja kúmani-gá ndo'o Cristo inĭ tĭku'nĭ máa-yá, ja kúu yĭkĭ kúŋu-ya,

²⁵ Te suni játiñu-rj nuu-ún, chj súan nj chaa Dios tiñu sikí-rí ja'a róó, náva'a ná ká'an ndi'i-rj tu'un Dios jíin-ró.

²⁶ Yuán kúu máá tú'un sa'í ja ní yisa'í onde ná nj kejá'á kuia aná'an jíin ñayivi. Ko vina a nj stá'an ndijin-ya tú'un-ún nuu táká ñayivi ndóo máá-yá.

²⁷ Chj máá Dios súan nj kunj-ya stá'an-ya núu ñayivi-ún, ndasa kúká káa tu'un luu ja ndiso tu'un sa'í yá'a, kua'an nuu ñayivi sin nación. Te tu'un-ún kúu máá Cristo kándeé inj-ro, jíin já káñukuu inj-ro núu lúu kánchaa-ya.

²⁸ Te tu'un I'a-ún kúu ja kájani-rj, te kákana jíin-rí nuu táká ñayivi. Te jíin tú'un ndichí kástá'an ñúkúun-rí nuu-í náva'a ná yja va'a taká-i kuñi-i nuu Cristo Jesús sá'a-rj.

²⁹ Te ja sikí yuán sátiñu-rj. Te nj'in sátiñu-rj jíin fuerza máá-yá. Te máá fuerza-ya-ún kúu ja sátiñu téyí jíin-rí.

2

¹ Chj kuní-rj ja ná kuní-ro ndasa ndí'i xaan iní-rj ja sikí róó jíin sikí táká ñayivi ká'io inj ñuu Laodicea, jíin sikí táká ñayivi tú kájiní kuti núu-rí ndasa káa-rj,

² náva'a ná ndúndéé iní añú-i, te ñin nuu kúnchaka manj tá'an-i, te ná júku'un ndi'i inj-i taká tu'un luu-ya, náva'a kunj-i tu'un sa'í máá Táa-yo Dios te yuán kúu cuenta Cristo.

³ Chj inj nda'a máá-yá yisa'í taká yaka tu'un ndichí, jíin tú'un ja júku'un inj-yo sá'a.

⁴ Te tu'un yá'a ká'an-rj jíin-ró jíná'an-ró, náva'a tú ni ñin chaa xndá'ú-de róó, ja kándja-ró ingá tu'un tñin yátá.

⁵ Chi vasa kándeé jíká máa-rí, ko nátu'un kándeé-rj jíin-ró, te kúsij iní-rj te ndé'é-rí tiñu va'a kásá'a-ró, chj nj'in káandjia-ró núu Cristo.

⁶ Chj nátu'un nj kajatá'ú-ró máá Jito'o-yo Jesucristo, súan ná káka-ró jíin-yá núsáa.

⁷ Ná nákuikj in yo'o-ro iní-ya. Te ná skuá'nu tá'an-ró sikí-yá. Te ná yja va'a-ró jíin tú'un kándja, nátu'un nj kutu'a-ró. Te ná ndea-ga-ro jíin tú'un-ún, onde jíin tú'un nakuatá'ú-ró núu-yá.

Inj nda'a Cristo ncháá taká-ni

⁸ Koto va'a-ró máa-ró, náva'a tú xndá'ú ni ñin ñayivi róó, jíin sikí tú'un ndichí ñáá, jíin tú'un vixj sáni, nátu'un ío tanjnu chaa, modo kásá'a-de inj ñuyivi yá'a te tú kásá'a-de ja kuní Cristo.

⁹ Chj jíin máa-yá, te inj yiki kúñu máa-yá, ncháá ndi'i taká-ni ndasa káa Dios.

¹⁰ Te ká'io chítu-ró jíin Cristo. Te máa-yá tñin xinj táká ja tá'ú tiñu, jíin táká ja kándiso tiñu.

¹¹ Te suni jíin máa-yá nj kaxitj ndúu-ro, ko nasu jíin ndá'a ní kaxitj ndúu-ro. Te nj chaxio-ya táká kuachi ndiso máa-ró, chj Cristo nátu'un nj xiti ndúu-ya róó.

¹² Chj ñin núu-ni nj kayujj-ró jíin-yá nuu ní kajanducha-ro, te suni yuán nj kanachaku-ro jíin-yá, chi nj káandjia-ró tiñu sá'a Dios ja ní naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi.

¹³ Ko róó, tú kaxitj ndúu-ro núu, te a nj kajj'i-ro ní sá'a taká kuachi-ró. Ko ñin ká'nu-ni nj kanachaku-ro jíin Cristo ní sá'a Dios. Te nj sá'a-ya táká'nu inj nuu táká jíin ní kásáña'mu-ró.

¹⁴ Te nj nda'va-ya acta ja tñin sukun-yo te jito u'u yóo núu. Te nj skána-ya, chj nátu'un nj stñin-ya-ún jíin ndúyu kaa jiká cruz.

¹⁵ Te nj tevichí-yá taká ja kátá'ú tiñu jíin já kándiso tiñu, te nj kiñi'in ndijin-ya, te nj kákuka nuu. Chi nj kundéé-yá jíin, nj sá'a máa cruz.

¹⁶ Ja yuán ma kuá'a-ró tú'un ja nákuñdii ni ñin-i sikí-ro, cuenta sikí já yee, xí já j'i, xí cuenta kivi ío viko, xí já núkoso yóo, xí sikí kivi ndéatú.

¹⁷ Chi yuán kúu nátu'un ñin kuanda'u taká ndatiñu chaa kuee-ga, ko máá jándaa kúu ja cuenta máa Cristo.

¹⁸ Ma kuá'a-ró tú'un ja ní ñin ñayivi kasú-i nuu tá'u-ro. Chj kásá'a-i ja súchí iní máa-i, te káchiñú'ún-i taká ndajá'a-yá. Te kákiñi nduu-i jíin tú'un ja tú ní kájiní ndijin-i, te máni kásáviñi sáni-i máa-i. Chj yúku xiní máa-i.

¹⁹ Te tú ká'jin nj'in-i jíin máa I'a kúu xinj. Chj máa-yá kúu ja skuá'nu yiki kúñu, chj skée máa-ún túchi, te ñútá'an sá'a máa túchi, te já'nu máa sá'a Dios.

²⁰ Chj nú nj kajj'i-ro jíin Cristo sikí táká tanjnu inj ñuyivi, te naja kajika-ga-ro nátu'un kájika ñayivi ñuyivi. Te naja káandatu-ro núu tú'un yá'a:

²¹ Ma tñin-ró, ni ma ké'é-ró, ni ma kée-ro, áchí.

²² Chi taká tu'un-ún nini kájatíñu máa, te ndi'i-ni naa. Chj máni tu'un, máni tanjnu ja ní janj sáni inj ñayivi kúu-ún.

²³ Kájani ndija inj-i ja tú'un ndichí kúu-ún, chj stétuu-ún-i ja ní'in chiñú'ún-i, te sá'a ja sásúchí iní, te nj'in ndóna máa sikí yiki kúñu, ko tú ní'in tiñu kuti já kasú nuu já kuní máa-i.

3

¹ Núsáá te nú nɪ kənachaku-ɾo jín Cristo, te va'a-ga ná ndúkú-ró tú'un andíví, nuu kánchaa Cristo ichi ndává'a Dios.

² Ná káni inɪ-ɾo sikí tú'un ká'io ichi andíví, nasu sikí tú'un ká'io inɪ ñuyívi.

³ Chɪ a nɪ kají'ɪ-ɾo, te vida-ɾo, a yísá'í, jín Cristo inɪ Dios.

⁴ Te Cristo, I'a kúu vida-ɾo-ún, te nú kenda ndijin-ya, yúan-na te suni luu kenda koyo ndijin-ɾo jín-yá.

Chaa tú'ú jín cháa jáá

⁵ Ná kasú-ɾo inɪ yiki kúñu-ró já káa yúkú, nává'a ma sá'a téné, ma koo chá'an, ma káni ñáá inɪ, ma ndío inɪ, chɪ ñin-ni kúu-ún jín já chíñú'ún ndosó.

⁶ Chɪ ja sikí táká tíñu yúan kúu ja kití inɪ Dios, te ndonda-ya sikí ñáyivi ni'in inɪ.

⁷ Te suni jín tíñu-ún nɪ kajilka-ró núú, ná nɪ kasá'a-ró súan.

⁸ Ko vina ná síá-ɾo táká tú'un yá'a núsáá: Tú'un kití inɪ, tú'un xaən inɪ, tú'un káñáá, tú'un ká'an sikí tá'an, jín tú'un chá'an kenda yu'u-ro.

⁹ Ma xndá'ú tá'an-ró, chɪ a nɪ chaxio-ró cháa tú'ú-ún kua'an-de jín táká tíñu nɪ sá'a-de.

¹⁰ Te nɪ nuku'un-ró cháa jáá. Chɪ chaa-ún kuajuku'un inɪ-de, kuandujáá-de, nátu'un káa máa-yá ja ní sá'a-ya-dé.

¹¹ Te yúan tú'ú sín ñayivi ñúu Grecia jín ñáyivi judío, ni ja ní xití ndúy, te ni ja tú'ú ní xití ndúy, ni ja sín yu'u, te ni ja kúu ñayivi escita, ni ja sátiñu sáni, te ni ja jlka kuu ndichá-na, chɪ Cristo kúu ndí'i-ni, te yí'i-ya inɪ táká-yo.

¹² Chɪ nɪ kajɪ Dios róó. Te ñayivi ndoo ja maní-yá jín kakuu-ró. Núsáá te níni kundá'ú inɪ-ɾo tá'an-ró, te kumanɪ-ɾo jín tá'an-ró, te koo súchí inɪ-ɾo, koo paciencia-ɾo.

¹³ Kuandéé inɪ-ɾo jín tá'an-ró, te sá'a-ró táká'nu inɪ nú jikín nuu-ɾo sikí tá'an-ró. Chɪ nátu'un nɪ sá'a Cristo táká'nu inɪ-ya núu-ɾo, te suni súan sá'a-ró jíná'an-ró.

¹⁴ Te ja kánúú xaən-gá nuu táká tú'un yá'a kúu tú'un kundá'ú inɪ tá'an. Chɪ tú'un yúan kúu ja skétá'an taká-ni jín ja síyja va'a.

¹⁵ Te tú'un vindáa vinené ja ndíso máa Dios, ná kútñn añu-ɾo. Chɪ ja yúan ní kana-ya xinɪ-ɾo ndúu-ró ñin-na ñayivi. Te suni ná nákuatá'ú-ró jíná'an-ró.

¹⁶ Te tú'un Cristo ná kútú ndí'i inɪ-ɾo, jín ndí'i tú'un ndíchí. Te stá'an-ɾo núu tá'an-ró. Te ka'an ndá'ú-ɾo jín-i jín salmo, jín yáa máa-yá, jín yáa Espíritu. Te ichi inɪ añu-ɾo ná káta luu-ró núu máa Jító'o-yo.

¹⁷ Te taká tíñu kásá'a-ró, nú ja ká'an-ɾo, xí ja sá'a-ró kúu, taká ná sá'a-ró jín sí'ví máa Jító'o-yo Jesús. Te ná nákuatá'ú-ró núu máa Táa-yo Dios sá'a Jesús.

Tíñu kánúú skikuu chaa jáá

¹⁸ Róó ñasí'í, kuandatɔ-ɾo núu yí máa-ró jíná'an-ró, chɪ súan játa'an inɪ máa Jító'o-yo.

¹⁹ Róó yí jíná'an-ró, ná kundá'ú inɪ-ɾo ñasí'í-ɾo. Te ma ndúu ua-ɾo jín-ña.

²⁰ Róó se'e jíná'an-ró, taká tíñu kuandatɔ-ɾo núu táa-ɾo, nuu ñaa-ɾo. Chɪ súan kúsñ inɪ máa Jító'o-yo sá'a.

²¹ Róó táa jíná'an-ró, ma skití inɪ-ɾo sé'e-ró jíná'an-i, nává'a tú kukuí'a inɪ-i.

²² Róó mozo jíná'an-ró, taká tíñu kuandatɔ-ɾo núu patrón-ɾo ñuyívi yá'a. Ma sá'a-ró tíñu ja kúsñ inɪ ñayivi ndé'e-i nuu, chɪ sua koo ndaa añu-ɾo sá'a-ró, te kuandatɔ-ɾo núu Dios.

²³ Te taká tíñu kásá'a-ró, koo inɪ koo añu-ɾo sá'a-ró. Kani inɪ-ɾo ja núu máa Jító'o-yo kájatíñu-ró, nasu núu ñáyivi.

²⁴ Chɪ a jínɪ-ɾo já máa Jító'o-yo kuá'a va'a-ya tá'u-ɾo já kúu ya'u-ró. Chɪ nuu máa Jító'o-yo Jesucristo kájatíñu-ró.

²⁵ Ko ñayivi sá'a tíñu ñáá nduta'u túku-i ja ní sá'a-i-ún, chɪ tú ncháa nuu-yá-i.

4

¹ Róó patrón jíná'an-ró, sá'a va'a-ró jín mozo-ɾo. Te ñin nuu koto-ró núu-í. Chɪ a kájinɪ-ɾo já súni káñava'a-ró máa patrón-ɾo andíví.

² Ma júkuiñ-ɾo já jlkan ta'u-ɾo. Te ná nákuatá'ú-ró, te koo ndito inɪ-ɾo jín tú'un-ún.

³ Te suni hora-ún kakən ta'u-ɾo já'a-rí jíná'an-rɪ, nává'a ná kúña Dios ichi káni-rɪ tú'un, nává'a kuu ká'an-rɪ tú'un sa'í Cristo, chɪ ja sikí tú'un-ún kúu ja kándeé-rɪ vekaa,

⁴ chɪ kuni-rɪ ká'an ndijin-rɪ nátu'un kánúú ká'an-rɪ.

⁵ Kaka kuu ñúkúún-ró jín ñáyivi ká'jin sín sikí, te ma stíví-ró tempo.

⁶ Te nenə ka'an asun-ɾo, ná já'an ñij tú'un ká'an-ɾo, nává'a kuni-ɾo ndasa kánúú xndío káni-ró tú'un nuu ñin ñin-i.

Tu'un ndéé nɪ chaa Pablo nuu-i

⁷ Taká tiñu sá'a-rj ná kástu'ún Tiquico nuu-ro jíná'an-ró, chj ññi ñani sátiñu jín-rí nuu máá Jító'o-yo kúu-de, te bueno játiñu-de nuu-yá, te manj-yo jín-de.

⁸ Te ja yúan táj-rí cháa yá'a jaa-de nuu-ro, nává'a ná kuní-ro ndasa kua'an tiñu kákuu-rj jín, te ndundéé iní añú-ro sá'a-de.

⁹ Suni táj-rí Onésimo, te manj-rí jín-de, chj ññi kándija va'a kúu-de, te tá'an máá-ró kúu-de. Te taká ja kúu ichi yá'a, ná kástu'ún-de nuu-ro jíná'an-ró, ndasa ío.

¹⁰ Aristarco, cháa kándeé ta'an jín-rí vekaa yá'a, sándéé iní-ro áchí-de. Te suni súan ká'an Marcos, sajñ Bernabé, te sikj cháa-ún, a ñj tá'ú-rí tiñu nuu-ro. Te nú kujaa-de nuu-ro, te kuatá'ú-ró-de.

¹¹ Te suni súan ká'an Jesús, cháa nání Justo. Chaa ñj kaxitj ndúu kákuu cháa-ún. Mání cháa yá'a kákuu cháa káchindéé tá'an-de jín-rí sikj ñúu nuu tá'ú Dios tiñu, te ío ndéé iní-rj kásá'a-de.

¹² Suni sándéé iní-ro áchí Epafra, cháa kúu tá'an máá-ró, te mozo Cristo kúu-de, te nene jítú iní-de jikán ta'u-dé ja'a-ro jíná'an-ró, nává'a ná yjá-ro kuíñi-ró, te nává'a ná skíkuu ndi'i-ró tiñu kuní máá Dios.

¹³ Chj ná ká'an ndaa-rj tu'un-de nuu-ro, ja xa'an jítú iní-de ja kúu róó jíná'an-ró, jín ja kúu ñayivi ñúu Laodicea, jín ja kúu ñayivi ñúu Hierápolis.

¹⁴ Lucas, cháa táná, ja manj-yo jín-de, jín Demas, káka'an-de ja ná sándéé iní-ro.

¹⁵ Ná sándéé iní ññi-yo, cháa káxiukú iní ñúu Laodicea, kachj-ro kúni-de. Suni súan ka'an-ro jín Ninfas, jín tiku'ñj ío ve'e-de.

¹⁶ Te nú ñj kuu ñj kaka'u-ró carta yá'a, te suni ná ká'u tiku'ñj ñúu Laodicea sá'a-ró. Te róó, suni ná ká'u-ró ingá ja ndíi ichi ñúu Laodicea.

¹⁷ Te kastu'ún-ró núu Arquipo: Ná ndúkú ndéé-de skíkuu-de tiñu ñj chaa máá Jító'o-yo sikí-dé, achj-ro kúni-de.

¹⁸ Nda'a máá rúu Pablo, ñj chaa-rj tu'un yá'a ja ná sándéé iní-ro. Te nuku'un inj-ro jíná'an-ró ja kándeé-rj vekaa. Te tu'un luu ío inj máá-yá, ná kóo jín-ró jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI NUU TESALONICA

¹ Máá-rí kákuu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, te káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'nj kákandjja ñuu Tesalónica, ja ká'jin-i nuu máá Táa-yo Dios, jíin núu máá Jító'o-yo Jesucristo: Tu'un luu ío iní-ya jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin núu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní kandjja va'a-i

² Nene kánakuatá'ú-rí nuu Dios sikí táká róó. Te kánuku'un iní-ri róó, hora kájikan ta'ú-rí.

³ Nene káxndáku-ri róó nuu máá Táa-yo Dios ndasa kásatiñu-ró jíin tú'un kándjja, jíin ndása kákundá'ú iní-ro-í kásatiñu-ró já'a-í, jíin ndása káñukuu n'i iní-ro, sá'a máá Jító'o-yo Jesucristo.

⁴ A kájiní-ri, ñáni, ja Dios kúndá'ú iní-ya róó, te nj kaji-ya róó jíná'an-ró.

⁵ Ko nasu jíin máá tú'un ní jáa tu'un va'a-ri nuu-ro, chí suni nj jaá jíin fuerza, jíin Espiritu Santo, te nj kayija iní-ro jíin. Te kájiní-ro ndasa clase ñayivi ní kakuu-ri jíin-ró, chí nj kundá'ú iní-ri róó.

⁶ Te ruu jíná'an-ri, jíin máá Jító'o-yo nj kándaku-ró. Te jíin túndó'o xaan ní kajatá'ú-ró tú'un, te nj kákusij iní-ro ní sá'a Espiritu Santo.

⁷ Te nj káduu-ró ñayivi stá'an ichi núu táká ñayivi kákandjja ío iní ñuu Macedonia jíin ñuu Acaya.

⁸ Chí máá-ró, nj káskáka-ró tú'un máá Jító'o-yo. Ko nasu máá ñin ñuu Macedonia jíin ñuu Acaya, chí ní ká'nu-ni nj jichá tu'un kua'an ja kákandjja-ró núu Dios, te tú nini já ká'an kuti-gá-ni-ri.

⁹ Chí máá-i kájani-i tu'un-ri ndasa nj kivi koyo-ri nuu-ro jíná'an-ró, jíin já ní káxndóo-ró ndosó, te nj ndivi-ró núu Dios ndija, náva'a kuatíñu-ró núu-yá, chí chakú-ya,

¹⁰ Te náva'a kundatu-ró ncháa Se'e-ya íchi ándívi, I'a nj naschakú-ya-ún. Te máá Jesús kúu-ya. Te a nj nama-ya yóo nuu tú'un kití iní ja cháa sá'a Dios núu.

2

Ndasa nj sá'a Pablo iní ñuu Tesalónica

¹ Chí a kájiní máá-ró, ñáni, ja tú ní jákoyo sáni-ri nuu-ro.

² Chí a kájiní-ro já súa nj kando'o-ri xna'an-ga iní ñuu Filipos, te yúan nj kaja'a-de tuka nuu rúu. Te Dios máá-yó, nj nasá'a téyí-ya ruu náva'a kani-ri tu'un va'a-ya núu-ro, vasa nj kajito-ri túndó'o.

³ Chí tu'un káka'an nda'ú-ri jíin-ró, tú ndiso tu'un tú'ún, ni tú káchá'an, ni tú xndá'ú.

⁴ Chí nátu'un nj jatú'ún Dios ruu jíná'an-ri, te nj chaa tiñu-ya rúu ja káni-ri tu'un va'a, suni súan káka'an-ri. Ko na tú kásá'a-ri nátu'un kásá'a ñayivi já kúsij iní tá'an-i sá'a-i, chí sua kúsij iní Dios sá'a-ri, chí máá-yá jító ncháa-ya añú-yo.

⁵ Chí a kájiní-ro já tú ní káka'an ncháa kuti-rí róó, ni tú ní kákutóo iní-ri sikí-ro. Te máá Dios kúu-ya testigo-ri.

⁶ Ni tú ní kándúkú-rí ja kuatú'ún ñayivi rúu, vasa róó xí sáva-ga-i, vasa kuu tá'ú ní'in-ri tiñu nuu-ro núu, chí káji já apóstol Cristo kákuu-ri.

⁷ Chí sua nj kaka'an vitá-ri jíin-ró nátu'un ñin ña'an ncháa yíkin, ja ñúkúún iní-ña jíin sé'e-ña.

⁸ Te nj kákundá'ú xaan iní-ri róó, te yúan ní kakuní-ri ja násu máá ñin tu'un va'a Dios kua'a-ri nuu-ro, chí suni onde jíin añú-ri núu, chí maní xaan-ri jíin-ró.

⁹ Chí a kánuku'un iní-ro, ñáni, ndasa nj kando'o-ri jíin tiñu. Te nj kásatiñu-ri ndúú ñúú-ni, náva'a tú stáa-ri sikí ní ñin-ró, nini nj kájani-ri tu'un va'a Dios nuu-ro.

¹⁰ Máá-ró, a kájiní-ro, te suni jiní Dios, ndasa ndoo, ndasa ndaa nj kajika-ri jíin-ró, te tú kuachi ní kásá'a-ri nuu máá-ró ñayivi kákandjja.

¹¹ Te suni a kájiní-ro ndasa nj kaka'an nda'ú-ri jíin ná ñin ná ñin-ró, te ndasa nj kaka'an-ri tu'un ndéé iní jíin-ró, nátu'un ñin chaa jíin sé'e-de,

¹² Te nj kaka'an ní'in-ri jíin-ró já ná káka jíin'ún-ró núu Dios, chí nj kana-ya xiní-ro kí'in-ro núu ñuu luu tá'ú-yá tiñu.

¹³ Ja yúán, suni tú kájukuiñi-rj ja kánakuatá'ú-rí nuu Dios ja ní kajatá'ú-ró tú'un Dios nĭ kaka'an-rĭ. Te nĭ jinĭ-ro ja násu tú'un cháa kúu, chí jandáa máá tú'un Dios kúu, te máá tú'un-ún sátiñu inĭ róó ñayivi kákandĭja.

¹⁴ Te máá-ró jíná'an-ró ñáni, ĩn-ni káta'an-ro jĭn tíku'nĭ ñuu Judea ja kákandĭja-i nuu Dios jĭn nuu Cristo Jesús, chí nátu'un nĭ kando'o máá-i nĭ kasá'a cháa judío, te suni súan nĭ kando'o máá-ró ní kasá'a ñayivi ñúu-ro.

¹⁵ Chí judío-ún nĭ kaja'ni-dé máá Jíto'o-yo Jesús jĭn cháa nĭ kajani tu'un-ya ondé sáa. Te nĭ kachindikĭn-de ruu nĭ kakenda-rĭ, te tú kúsi inĭ Dios kásá'a-de, te kándonda-de sikĭ táká ñayivi.

¹⁶ Te kájasu-de ja ká'an-rĭ jĭn ñayivi sĭn nació náv'a kaku-i. Te súan káskútú ná'in-de ku'a kuachi kándiso-de. Te sikĭ-dé nĭ cháa ndi'i-ni tu'un kitĭ inĭ Dios.

Ja ní kuxio núu Pablo

¹⁷ Ko ruu jíná'an-rĭ, ñáni, a nĭ kakuxio núu-rĭ nuu-ro, ko máá-ni-rĭ, nasu jĭn añu-rĭ. Te vi'i-gá kándúkú ndéé-rĭ kájítú inĭ-rĭ ja kunĭ-rĭ nuu-ro.

¹⁸ Te ja yúán ní kakunĭ-rĭ jaá-rĭ nuu-ro núu, chí ruu Pablo, ĩn uŷ jĭnu nĭ kunĭ ndija-rĭ, ko Satanás nĭ jasú nuu-rĭ jíná'an-rĭ.

¹⁹ Chí naŷn sikĭ kañukuu inĭ-rĭ, xí ja kákusiĭ inĭ-rĭ, xí ja kúu premio ja sáñá'nu-rĭ máá-rĭ. Nasu máá-ró kákuu jĭan náun, hora kuiñi-yó núu máá Jíto'o-yo Jesucristo kivi ndi-ya.

²⁰ Suu ja sikĭ róó te nduñá'nu-rĭ te kusĭ inĭ-rĭ jíná'an-rĭ.

3

Sikĭ tíñu nĭ sá'a Timoteo

¹ Ja yúán tú ní kándá-rĭ kundatu-ga-rĭ, te nĭ kasánda-ga-rĭ ja kéndoo máá-na-rĭ ñuu Atenas jíná'an-rĭ,

² te nĭ katájĭ-rĭ ñani-rĭ Timoteo, cháa jatíñu nuu Dios sikĭ tú'un va'a Cristo, chí sátiñu ta'an-de jĭn-rĭ, kujaa-de nuu-ro náv'a a siyĭja-de inĭ-ro jíná'an-ró, te ka'an ndá'ú-de jĭn-ró sikĭ tú'un kákandĭja-ró.

³ Náv'a a ní ĩn-ró ma náyu'ú-ro sá'a tundó'o yá'a, chí róó a kájinĭ-ro ja sikĭ tú'un yá'a nĭ jani-ya yóó.

⁴ Chí ondé ná káxiukú-rĭ jĭn-ró núu, nĭ kakastu'ún-rĭ nuu-ro ja kóto ná'in-yó tundó'o, nátu'un nĭ kata'an-ro te a kájinĭ-ro.

⁵ Ja yúán súni máá-rĭ tú ní kándá-rĭ kundatu-ga-rĭ, te nĭ táji-rĭ-de kujaa-de ja ná kunĭ-rĭ ndasa kákandĭja-ró, chí sanaa te nĭ jito ncháa máá-ún róó, te naa sáni tíñu nĭ kasá'a-rĭ.

⁶ Ko vina, a nĭ ncháa Timoteo nuu-rĭ ja ní jaá-de nuu-ro. Te nĭ nakani-de tu'un-ró núu-rĭ jíná'an-rĭ ndasa kákandĭja-ró, te kákundá'ú inĭ-ro tá'an-ró, te nene kánuku'un va'a inĭ-ro rúu, te kákuu inĭ-ro kunĭ-ro núu-rĭ, te suni súan kákuu inĭ-rĭ kunĭ-rĭ nuu-ro.

⁷ Ja yúán, te nĭ kandundéé inĭ-rĭ, ñáni, nĭ sá'a tu'un ja kákandĭja-ró, vasa kájito-rĭ tundó'o, te kánandi'i-rĭ.

⁸ Te vina a nĭ kanani'in inĭ-rĭ te nú ká'jin nĭ'in-ró jĭn máá Jíto'o-yo.

⁹ Te ndasa nákuatá'ú-rĭ nuu Dios ja sikĭ róó jíná'an-ró, sikĭ táká tu'un kúsi inĭ-rĭ nuu Dios máá-yó ní kasá'a-ró.

¹⁰ Chí ndúú ñúu-ni kájikān ta'ŷ téyĭ-rĭ ja ná kunĭ-rĭ nuu-ro, te stá'an ndi'i-ga-rĭ ndéja kúmani kándĭja-ga-ro.

¹¹ Ko máá Táa-yo Dios jĭn máá Jíto'o-yo Jesucristo, ná chú'un íchĭ-yá ruu jakoyo-rĭ nuu-ro, kunĭ-rĭ.

¹² Te máá Jíto'o-yo ná skuá'nu-ya róó te ná xndea-ya tú'un ja kúndá'ú inĭ-ro tá'an-ró, jĭn táká-ga-i, suni nátu'un kákundá'ú inĭ-rĭ róó.

¹³ Náv'a a násĭyĭja-ya añu-ro, te ná kóo ndoo inĭ, náv'a a tú kenda ní ĩn kuachi sikĭ-ro núu máá Táa-yo Dios kivi ncháa Jíto'o-yo Jesucristo jĭn táká ñayivi ndóo-ya.

4

Ndasa sá'a-yó te kusĭ inĭ Dios

¹ ĩn-na tu'un ío, ñáni. Ná ká'an nĭ'in-rĭ te ná ká'an ndá'ú-rĭ jĭn-ró sikĭ máá Jíto'o-yo Jesús, chí nátu'un nĭ kakutu'a-ró ja ní kastá'an-rĭ nuu-ro, ndasa kánúu káka-ró, te kusĭ inĭ Dios sá'a-ró, súan ná kúkuu-ga-ro jĭn.

² Chí a kájinĭ-ro naŷn tíñu nĭ katá'ú-rĭ nuu-ro sikĭ máá Jíto'o-yo Jesús.

³ Chí kunĭ Dios ja ná kóo ndoo-ró, te ma káka téné-ró.

⁴ Te ná ĩn ná ĩn-ró ná kunĭ-ro ndasa koo jĭnú'ún-ró jĭn ñásĭ'i-ro, te koo ndoo-ña.

⁵ Te ma kanĭ xaān inĭ-ro jásĭ'í, nátu'un kásá'a ñayivi sĭn nació náv'a a tú kájinĭ-i nuu Dios,

⁶ náva'a tú ní ñin-ró sáña'mu-ró, ní tú xndá'ú-ro ñani-ro sikí tú'un yá'a, chĩ máá Jító'o-yo kúu l'a nani'n tá'an-ya jín táká yúan, nátu'un nĩ kakachĩ kajĩ-rĩ nuu-ro.

⁷ Chĩ tú ní kána Dios xini-yo já koo chá'an-yó, chí ja ná koo ndoo-yó.

⁸ Núsáá te cháa ské'ichĩ tu'un yá'a, tú ské'ichĩ-de nuu cháa, chí sua nuu Dios, l'a nĩ ja'a-ya Espiritu Santo-ya núu-yo.

⁹ Ko tú nĩni já cháa-rĩ tutu nuu-ro sikí já kúnchaka manĩ tá'an-ró, chí a nĩ stá'an Dios nuu-ro já koo manĩ-ro jíná'an-ró.

¹⁰ Te suni súan kásá'a-ró jín táká ñani-yo já káxiukú-de ní ñúu Macedonia. Ko káka'an ndá'ú-rĩ jín-ró, ñáni, ja ví'i-gá nándeá-ga tu'un manĩ-ún inĩ-ro.

¹¹ Te ná cháa inĩ-ro kúxiukú ná'ín-ró. Te ma kivi nduu-ro ingá tiñu. Te ñin-ró tiñu jín ndá'a-ro nátu'un nĩ katá'ú-rĩ tiñu nuu-ro.

¹² Súan sá'a-ró náva'a ná káka jín'ún-ro jín ñáyivi ká'jin síin sikí, náva'a suni tú nandi'i-ró.

Kivi ncháa-ya jín já náchaku-i

¹³ Suni kákunĩ-rĩ, ñáni, ja ná júku'un inĩ-ro sikí ñáyivi kákixĩ, náva'a ma ndúku'á inĩ-ro nátu'un kásá'a sava ñáyivi tú káñukuu inĩ-i.

¹⁴ Chĩ nú kákandja-yo já nĩ j'i Jesús te nĩ nachaku-ya, suni súan kinaki'in Dios ñáyivi kákixĩ nuu ndá'a Jesús.

¹⁵ Chĩ ya'á kákastu'ún-rĩ nuu-ro jín tú'un máá Jító'o-yo, ja yóo ja káichaku-yo, ja ní kákendoo-yó ondé kivi ncháa máá Jító'o-yo, ma kúxnúú-yó xná'an-ga nuu ñáyivi kákixĩ-ún.

¹⁶ Chĩ máá Jító'o-yo, nuu-ya kí-ya íchi ándiví, te kana jaa-ya, te ka'an jaa ndajá'a ñá'nu ándiví, te nde'e clarín máá Dios. Te nachaku xna'an-ga taká ndiyi nuu ndá'a Cristo.

¹⁷ Yúan-na te yóo ja káichaku-yo, ja ní kákendoo-yó, ñin ká'nu-ni kaña-ya yóo kí'in-yo jín-ya ma'ñú vikó nu'ún. Te kita'an-yo máá Jító'o-yo sáva ándiví. Te súan kunchaa-yo ní káni jín máá Jító'o-yo.

¹⁸ Te jín tú'un yá'a ná ká'an ká'nu-ró jín tá'an-ró núsáa.

5

¹ Ko sikí kuía jín kivi, tú nĩni cháa-rĩ tutu nuu-ro, ñáni.

² Chĩ a kájinĩ va'a-ró já kivi ncháa máá Jító'o-yo, koo nátu'un cháa ñaku'i'ná ákuáa.

³ Te nú káka'an-i: Vina te ná'ín-ni ío, te ma kí tundó'o. Yúan-na te ñin sanaa-ni te cháa tundó'o sikí-i ja náa-í, nátu'un sikí ñá'an já já'nchá skáku-ña, te súan ma kúu kaku kuti-í jíná'an-i.

⁴ Ko máá-ró ñáni, nasu ká'jin-ró ñúñaá. Te ja yúan ma jinú-ya nátu'un ñaku'i'ná sikí-ro kivi-ún.

⁵ Chĩ taká róo kákuu-ró sé'e ñundijin jín sé'e ndúú, nasu sé'e akuáa ni nasu sé'e ñúñaá kákuu-yó.

⁶ Núsáá te ma kusú-yo nátu'un sava-ga-i. Chĩ sua ná kúndito-yó, te ná koo kuándí'i-yo.

⁷ Te ñáyivi kákixĩ, chí akuáa kákixĩ-i, te ñáyivi kánajini, chí akuáa kánajini-i.

⁸ Te máá-yó, chí sé'e ndúú kákuu-yó, te ná koo kuándí'i-yo. Te ná kú'un-yó tú'un kándja jín tú'un kúndá'ú inĩ tá'an, nátu'un ñin su'nu káa. Te ná kú'un-yó tú'un kuñukuu inĩ-yo káku-yó, nátu'un kachíní káa.

⁹ Chĩ Dios, tú ní teta'an-ya yóo ja kóto u'yu-ya yóo, chí sua ja ná káku-yó sá'a máá Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁰ Te l'a-ún nĩ j'i-ya já yóo, náva'a kunchaa ká'nu-yó jín-ya, vasa kusú-yo xí kúndito-yó.

¹¹ Ja yúan ná ká'an ndéé-ró jín tá'an-ró. Te ná síyja-ró tá'an-ró, nátu'un kákuu-ró jín.

Consejo Pablo

¹² Te káka'an ndá'ú-rĩ jín-ró ñáni, ja kuándatu-ro núu cháa kásatiñu jín-ró, te kátá'ú-de tiñu nuu-ro já cuenta máá Jító'o-yo te kákana jín-de nuu-ro.

¹³ Te ná koo ja jín'ún xáan-ro núu-dé, te koo manĩ-ro jín-de sikí tiñu kásá'a-de. Te vindáa vinené ná kúxiuku-ró jín tá'an-ró.

¹⁴ Te káka'an ndá'ú-rĩ jín-ró ñáni, ja kána jín-ró núu cháa kájika ñáá, te ka'an ká'nu-ró jín cháa tú kua'a inĩ, te kutuu-ró cháa vítá inĩ, te koo paciencia inĩ-ro jín táká-i.

¹⁵ Te nde'é-ró, ma násá'a ndiva'a-ró jín ní ñin ñáyivi, nú nĩ sá'a ndiva'a-i jín-ró, chí sua nene ná ndúkú-ró tiñu ja kée va'a jín tá'an-ró, jín táká-i.

¹⁶ Te nene ná koo sí inĩ-ro jíná'an-ró.

¹⁷ Ma júkuiñi-ro já jikán ta'ú-ro.

¹⁸ Ná nákuatá'ú-ró nú naún ndi'i kúu, chí súan kuní Dios ja sá'a-ró núu Cristo Jesús.

¹⁹ Ma kasú-ro núu máá Espiritu.

²⁰ Ma sájá'a inĩ-ro núu tú'un kájani-i tu'un-ya.

²¹ Ná kóto nchaḡ vii-ro táká-ni, te nú ja vá'a kúu, te kutin ni'in-ró,

²² te nú ja ú'ṽ kúu, ma kivi nduu-ro jíin.

²³ Te máá Dios, I'ḡ ndiso tu'un kuaká'nu ini, nasándoo ndi'i-ya ini-ro jíná'an-ró. Te kundito kútu-yá ini-ro, añú-ro, jíin yíki kúñu-ró, náva'a tú nakuxndí-ya sikí-ro kivi ncháḡ máá Jító'o-yo Jesucristo.

²⁴ Te bueno skíkuu máá-yá, I'ḡ ni kana xiní-ro, te súan sá'a-ya.

²⁵ Ñani jíná'an-ró, kakan ta'u-ro já'a-rí jíná'an-rí.

²⁶ Nú káka'an-ro jíin ñani-yo, te ndoo titú-ro-i.

²⁷ Káka'an ni'in-rí jíin-ró jíná'an-ró sikí máá Jító'o-yo, ja ká'u-ró tutú yá'a nuu táká ñani-yo, chaḡ ká'io ndoo.

²⁸ Tu'un luu ío ini máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíin-ró jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU TESALONICA

¹ Máa-rí kákuu Pablo jíin Silas jíin Timoteo, te káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'nj kákandíja ñuu Tesalónica, ja ká'jin-i nuu máa Táa-yo Dios, jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo.

² Tu'un luu ío inj-ya jíin tú'un kuaká'ni inj ja kii nuu máa Táa-yo Dios jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jiná'an-ró.

Dios kúu l'a sándaq va'a tíñu-yó

³ Kánakuatá'ú nani-rí nuu Dios ja siki róo ñáni. Súan ío va'a, chi kuakukútu-gá-ro jíin tú'un kákandíja-ró, te bueno kákundá'ú inj-ro tá'an-ró.

⁴ Ja yúan kákusi iní-ri ja siki róo jiná'an-ró, hora kánakani-ri tu'un-ró núu tíku'nj máa Dios, ndasa kákandíja-ró, jíin ja ká'jin n'i-in-ró, vasa káchindikin-i róo, vasa káta'an-ro túndó'o.

⁵ Yuán kúu in tunj ja sándaq ndaa-ya-í, náva'a nani'in tá'u-ro nájaa-ro iní ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, chi ja siki yúan kándo'o-ró.

⁶ Chí ío va'a ja súni jíin túndó'o nachunáa Dios nuu ñayivi káxndó'o róo.

⁷ Te róo, ñayivi kándo'o, in ká'nu-ni ndetátú-ro jíin-ri jiná'an-ri sá'a-ya kivi ja ndii ndijin Jító'o-yo Jesús ichi ándivi, jíin táka ndajá'a-ya ja ká'io n'i-in téyí.

⁸ Te jíin yáa ñú'un kii-ya, te xndó'o-ya ñayivi tú kájito nuu Dios, jíin ñayivi tú kájanatú nuu tú'un va'a máa Jító'o-yo Jesucristo.

⁹ Te máa ñayivi-ún ndo'o-i ja náa-í ní káni sá'a-ya, jíin ja má kúu kivi koyo-i nuu kánchaa máa Jító'o-yo jíin núu lúu ndii ncháa fuerza-ya.

¹⁰ Súan sá'a-ya kivi ncháa-ya ja ndúñá'nu luu-ya sá'a taká ñayivi ndóo-ya, te náva'a naa iní sava ñayivi ndé'é-i nuu-ya kivi-ún sá'a taká ñayivi kákandíja nuu-ya, chi n'i kákandíja-ró tú'un ndaa n'i kakastu'ún-ri nuu-ro.

¹¹ Ja siki yá'a, te nene kájikán ta'u-ri ja ja róo, náva'a Dios máa-yó kuva'a inj-ya jíin-ró ja ní kana-ya róo. Te taká tíñu va'a kákuu-ri ná skikuu-ya jíin-ró, jíin fuerza-ya, te suni jíin tíñu kásá'a-ró, jíin tú'un kákandíja-ró.

¹² Náva'a ná nákana jaa-i sí'vi máa Jító'o-yo Jesucristo sá'a-ró jiná'an-ró, te suni kúatú'ún-i róo sá'a-ya, chí súan sá'a tu'un luu ío inj Dios máa-yó jíin ja ío inj Jító'o-yo Jesucristo.

2

Siki ñayivi náa kivi ndii Jesús

¹ Te vina káka'an nda'ú-ri jíin-ró, ñáni, siki ja ndii máa Jító'o-yo Jesucristo jíin ja ndútútú-yó núu-ya,

² ja má nátu'u yachi inj-ro, ni ma kúkuí'a inj-ro sá'a in ja jika kuu, xí tú'un, xí tutú ja sá'a siki-i ja rúu táji, cuenta siki ja á ni kuyani ndaa kivi máa Jító'o-yo.

³ Ma kuá'a-ró tú'un ja xndá'ú kuti ní in-i róo. Chi ma cháa kivi-ún onde nú túu ndu'ichí inj kua'a-í-ya, te suni onde ná kenda ndijin máa cháa ja xín kuáchi, chí máa cháa ta'nu ndatu kúu-de.

⁴ Te ndonda-de kasu-de nuu táka ja káskúnáni-i Dios, jíin núu ja káchiñú'ún-i. Ja yúan te nungoo-de inj ve'e ij Dios, te ka'an-de ja Dios kúu máa-de.

⁵ Á tú kánuku'un inj-ro ja onde ná kánchaa-ga-ri jíin-ró, n'i ka'an-ri tu'un yá'a jíin-ró jiná'an-ró.

⁶ Te vina a kájin-ri ndéja kúu ja jasú nuu-dé, náva'a onde ná jaá kivi máa-de te kenda ndijin-de.

⁷ Chí máa tú'un sa'í xín kuáchi, a yáji ní'ni kua'an, ko ío ja jasú nuu vina, onde ná kúxio-ún.

⁸ Yuán-na te kenda ndijin máa cháa xín kuáchi-ún. Te máa Jító'o-yo ká'ni-yá-de nini jíin máa ja tiví tachí-ni-ya, te nini ja ndii ncháa kenda ndijin-ya, te xnáa-yá-de.

⁹ Te cháa-ún kii-de sá'a Satanás, te jíin fuerza n'i-in xaán, jíin tuní, jíin tíñu ñá'nu sá'a siki-ni-de.

¹⁰ Te jíin táka tíñu tú jika ndaa, te tin yátá-de ñayivi náa, kuáchi ja tú ní kájatú'ún-i kumani-í jíin tú'un ndaa, náva'a kaku-i sá'a-ya núu.

¹¹ Ja yúan te skí Dios inj-i, te kuñáa xiní-í, ja kándíja-i in tu'un xndá'ú,

¹² náva'a nakuxndí-ya siki táka-í ja tú kákandíja-i tu'un ndaa, chí sasua kákusi iní-i jíin tíñu tú jika ndaa.

Máa-yá kúu I'á skíkúu

¹³ Nene kánakuatá'ú nini-rí nuu Dios ja'a róó, ñáni, ja kúndá'ú iní Jito'o-yo róó. Chí máa Dios nì kaji-ya róó onde ná xnáñúú náva'a kaku-ró, te suni jín Espiritu-ya ndúndoo iní-roy te kandíja-ró tú'un ndaa.

¹⁴ Ja yúán nì kana-ya xini-ro jíná'an-ró nì sá'a tu'un va'a káka'an-ri, náva'a ja-ro nú ndíi ncháa kánchaa Jito'o-yo Jesucristo.

¹⁵ Núsáa te kuiñi nì'in-ró ñáni, te kutiin nì'in-ró tú'un nì kakutu'a-ró, kúu jín tú'un xí jín tutú-ri.

¹⁶ Máa Táa-yo Dios kúu I'á nì kúndá'ú iní yóó, jín ja nì ja'a-ya tú'un koo ndéé iní-yo ní káni, jín ja kúñukuu va'a iní-yo sá'a tu'un luu ío iní-ya. Te máa-yá, onde jín máa Jito'o-yo Jesucristo,

¹⁷ ná násándéé-yá iní añú-ro jíná'an-ró, te ná síyja-ya róó sikí tú'un jín sikí tíñu va'a.

3

¹ Hin-na tu'un ío, ñáni. Ná kakán ta'u-ro jíná'an-ró ja'a-ri jíná'an-ri, náva'a yachi ná kuichá nuu tu'un máa Jito'o-yo kí'in, te ná kuátú'un-i, natu'un nuu máa-ró jíná'an-ró,

² te suni náva'a ná kaku-ri iní nda'a cháa ñáa jín cháa kástá'an ruu jíná'an-ri, chí nasu ndí'i-de káandíja.

³ Ko bueno skíkúu máa Jito'o-yo. Te ná síyja-ya iní-ro, te koto-ya róó nuu kini nuu kuí'a.

⁴ Te kájani ndíja iní-ri, sá'a máa Jito'o-yo, ja kákuu-ró jín tíñu nì katá'ú-ri nuu-ro te kuku-ga-ro jín.

⁵ Te máa Jito'o-yo, ná stá'an-ya núu añú-ro ndasa koo maní-ro jín Dios, te ndasa kundiso-ró paciencia Cristo.

Sikí cháa kúxi

⁶ Ko katá'ú-ri tíñu nuu-ro, ñáni, jín sí'ví máa Jito'o-yo Jesucristo, ja kúxio-ró núu táka ñani-yo ja kájika kuu katá-ni-de, chí nasu súan nì kástá'an-ri nuu-ro.

⁷ Chí a kájiní máa-ró ndasa kánúú ndáku-ró rúu, chí tú súan nì kájika kuu katá-ni-ri nuu-ro jíná'an-ró.

⁸ Ni tú nì káyee sáni-ri staa sikí nì in-ró, chí sua nì kaja-ni-ri máa-ri jín tíñu, te ndúú ñúú-ni nì kasátiñu-ri, te tú nì kúnini iní nì in-ró nì kasá'a-ri.

⁹ Nasu ja túu derecho-ri kakan-ri núu. Chí sua kuní-ri kuu-ri in ejemplo nuu-ro ndasa ndaku-ró rúu.

¹⁰ Chí onde ná káxiukú-ga-ri jín-ró, te nì katá'ú-ri tíñu yá'a nuu-ro, ja nú ndé in ñayivi tú kuní-i sátiñu-i, te ma kée-i núsáa.

¹¹ Chí nì kájiní tu'un-ri ja kájika kuu katá-ni sava-i jín-ró, tú kásatiñu kuti-i, chí sasua kájika kuu-i kándúkú tú'un-ni-i tá'an-i.

¹² Te nuu ñayivi-ún katá'ú-ri tíñu, te káka'an nda'ú-ri jín-i sikí máa Jito'o-yo Jesucristo, ja ná'in-ni ná koo-i, te ná sátiñu-i, te nì'in-í kee-í sikí máa-i.

¹³ Te róó jíná'an-ró ñáni, ma kuítá-ro ja kásá'a-ró tíñu va'a.

¹⁴ Te nú ndé in-i tú kuní-i kuandatú-i nuu tú'un-ri ja ká'an carta yá'a, kunchaa nuu-ro-í te ma kétá'an-ró jín-i jíná'an-ró, náva'a ná kúka nuu-í.

¹⁵ Ko ma koto u'u-ro-í, chí sua kana jín-ró núu-í natu'un nuu in ñani-ro.

¹⁶ Te máa Jito'o-yo, I'á ndiso tu'un kuaká'nu iní, nene ná kuá'a-ya tú'un vindáa vinené iní-ro jíná'an-ró jín táka-ni modo. Te máa Jito'o-yo ná kunchaa-ya jín táka-ro jíná'an-ró.

¹⁷ Ruu, Pablo, áchí-ri ja ná sándéé iní-ro te cháa nda'a máa-ri, chí ya'a-ni kúu in tuní ja chísó-ri nuu táka-ni carta-ri. Chí súan cháa-ri.

¹⁸ Tu'un luu ío iní máa Jito'o-yo Jesucristo ná koo jín táka róó jíná'an-ró. Súan ná koo. Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO YA'A KUU CARTA HÑ JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Máá-rí Pablo kúu apóstol Jesucristo, chj súan n̄i tá'ú tĩnu Dios, I'á náma yóó, jíin Jító'ó-yo Jesucristo, ja káñukuu in̄i-yo-yá.

² Cháa-rj tutu yá'a nuu Timoteo, se'e ndija-rj ja ní skándija-rj: Tu'un luu ío in̄i-ya, jíin tú'un kúndá'ú in̄i-ya, jíin tú'un kuaká'nu in̄i ja kii nuu máá Táa-yo Dios, jíin núu máá Jító'ó-yo Cristo Jesús, ná kóo jíin-ró.

Sikj ñáyivi s̄iin s̄iin sa'an

³ Nátu'un n̄i ka'an nda'ú-rj jíin-ró ja ná kéndoo-ró ñúu Éfeso ná ni ki'in-rj ichi kuá'an-rj ñuu Macedonia, ja ná ká'an n̄i'in-ró jíin sáva-i, te suni ká'an tuku-rj ja má stá'an-i s̄iin s̄iin nuu sá'an,

⁴ ní ma kuá'a-i tu'un ja ná ndúkú kuáchí-i sikj cuento, jíin sikj jíchi tu'un tá'an. Chj sua nákaa-ga kua'an, te skuikín tix̄in, lugar ja yija-ga tu'un kándija-yó núu Dios sá'a. Achí-rj.

⁵ Ya'á kúu ja kuni-rj tá'ú-rí tĩnu nuu-ro, ja ná kúndá'ú in̄i-ro-i jíin tú'un koo ndoo in̄i-ro, jíin tú'un koo va'a in̄i añú-ro, jíin tú'un kándija ja tú yóso yú'u.

⁶ Ja sikj yuán kájika yátá sáva-i, te kákusiin in̄i-i kájukuiñj-i sikj tú'un ja tú n̄i'in tĩnu.

⁷ Kákuni-i kuu-i maestro ley, ko ní tú kájuku'un in̄i-i ñaún tu'un káka'an-i, ni ñaún tu'un kájani n̄i'in-i.

⁸ A kájinj-yo ja ío va'a ley, ko nú koo káji in̄i-ro jíin.

⁹ Chj a jini-yo ja ley, tú ní kúva'a ja ndóna sikj ñáyivi vá'a, chj sua ndóna sikj ñáyivi ñáá, sikj ñáyivi tú kájandatu, sikj ñáyivi tú káchiñú'un-i-ya, sikj ñáyivi kásá'a kuächi, sikj ñáyivi kánda ndiva'a jíin ñáyivi chá'an, sikj ñáyivi kája'ni táa náa, jíin sikj ñáyivi kája'ni ndiýi,

¹⁰ sikj ñáyivi kájika téné, sikj xi'ncha, sikj ñáyivi sáku'ná ñáyivi, sikj ñáyivi káxnda'ú, sikj ñáyivi kásátú'un, jíin sikj sáva-ga tu'un ja tú káni tá'an jíin tú'un máa-yá ja ío ndéé ndánu.

¹¹ Chj tu'un-ún kúu máá tú'un va'a luu xaan ja vái nuu máá Dios, I'á ij. Te sikj tú'un-ún n̄i chaa tĩnu-ya rúu.

Tĩnu n̄i chaa-yo sikj Pablo

¹² Te nákuatá'ú-rí nuu máá I'á n̄i ja'a fuerza in̄i-rj, kúu Cristo Jesús Jito'ó-yo, te n̄i nakani in̄i-ya ja cháa skikuu va'a kúu-rj, te n̄i chaa tĩnu-ya rúu.

¹³ Ko onde sáá núu, chj n̄i ka'an ndiva'a-rj, te n̄i chindik̄in-rj-i, te n̄i stují-rí-i. Ko n̄i kundá'ú in̄i-ya rúu, chj tú jini-rj te n̄i sá'a-rj, te ní tú ní kándija-rj sáá.

¹⁴ Ko tu'un luu ío in̄i máá Jító'ó-yo, n̄i ndea-ga in̄i-rj jíin tú'un kándija, jíin tú'un kúndá'ú in̄i Cristo Jesús rúu.

¹⁵ Chj ío va'a ja ná kuatá'ú táká-i tu'un ndaa yá'a, ja Cristo Jesús n̄i kii-ya in̄i ñuyivi, náva'a nama-ya ñáyivi kándiso kuächi, te ruu kúu máá ja ní kaa-ga n̄i sá'a.

¹⁶ Ko n̄i kundá'ú in̄i-ya rúu, náva'a jíin rúu ja ní kaa-ga n̄i sá'a-rj, te kunj-i ndasa ío xaan paciencia in̄i Jesucristo, náva'a kuu-rj ñn muestra nuu ñáyivi kúkuéé-ga kándija-i nuu-yá, te nani'in tá'u-i kuchaku-i ñí káni.

¹⁷ Núsáá te ñí káni ñí kuiá ná ká'an jíñú'un-yo te ná nákana jaa-yó máá Rey, I'á ndíto chakú ñí káni, ja tú jí'i-ya, ja tú kúu nde'é ndijin-yo núu-yá, ja máá ñn-ni-ya kúu Dios ndíchi. Amén.

¹⁸ Hijo, súan tá'ú-rí tĩnu nuu róo Timoteo. Chj jíin kivi ní kaka'an-i ja kúndij máá-ró. Te jíin tú'un n̄i kaka'an-i-ún, te ná skikuu va'a-ró jíin tĩnu jíku-ró.

¹⁹ Te kándija n̄i'in-ró, te ná káni va'a in̄i añú-ro, chj tu'un yá'a n̄i kaské'ichj sava-i, te n̄i kasjíta-i máá-i nuu tú'un kándija.

²⁰ Te chaa yúan, Himeneo jíin Alejandro kákuu-de, ko n̄i chí'i-rj-de nda'a Satanás, náva'a ná skuá'a-de inga jinu ma ká'an ndiva'a-ga-de.

2

Ndé cuenta kakan ta'u-yo

¹ Te ví'i-gá ká'an nda'ú-rj jíin-ró núsáa, ja ná kakán ta'u-ro ja'a táká ñáyivi. Ka'an nda'ú-ro jíin-yá ja kúu máá-i, te kakan-ro nú ñaún jinu ñú'un-i, ko nene ná nákuatá'ú-ró ja kúu máá-i.

² Suni ná ká'an-ro ja'a táká rey jíin ja'a táká chaa kákuñá'nu, náva'a ná kúxiukú ná'in-yó, te ná kóo paz nuu-yo, te chiñú'un-yó-yá, te koo ja jíñú'un-yó núu táká-ni.

³ Chj ya'á kúu ja ío va'a te sá'a ja jata'an in̄i Dios, I'á náma yóó.

⁴ Te máá-yá kuní-ya já táká ñayivi ná káku-i, te ná kuní-i ndasa káa máá tú'un ndaa.

⁵ Chì íó ñn-ni Dios, suni súan íó ñn-ni I'á ká'an ja'á táká ñayivi onde nuu Dios, te I'á-ún, máá cháa Jesucristo kúu-ya.

⁶ Te I'á-ún ñi soko-yá máá-yá ja ní nakuaan-ya táká yóó, te onde máá kivi-ún, ñi kenda testigo siki I'á-ún.

⁷ Te ja siki yúan ní jani-ya rúu ja kúu-ri apóstol náva'a kani-ri tu'un. Chaa jini stá'an va'a nuu ñayivi sñn naciòn kúu-ri. Te jandaa ká'an-ri, te a jini máá Cristo tú xndá'ú-ri.

⁸ Te kuní-ri ja ndéni ñi kuu, te ná kakán ta'ú táká cháa jiná'an-de. Te ná kóo ndoo nda'a-dé ndukani-de. Te ma kití iní-de, te ni ma kánaa-de.

⁹ Suni súan taká ñasí'í, ná kasú va'a-ña máá-ña jíin sá'ma jíin'ún, ja tú kuka nuu iní-yo sá'a. Te nasu sáluu-ña máá-ña jíin lazo, xí oro, xí perla, xí sá'ma ncháa ya'u,

¹⁰ Chì sua ná sáluu-ña máá-ña jíin tíñu jíin'ún sá'a-ña, nátu'un kánúú sá'a taká ña'an já káka'an-ña já káchiñú'ún-ña máá-yá.

¹¹ Te ñasí'í, násku'a-a-ña kasú-ña yú'u-ña, te ma ndúkú-ña tá'ú-ña tíñu.

¹² Chì tú já'a-ri tu'un ja kánduu ñasí'í stá'an-ña, ni tú tá'ú-ña tíñu nuu cháa, chì ná'in-ni ná kóo-ña.

¹³ Chì Adán ñi sáva'a-ya xná'an-ga, te vasa ní sáva'a-ya Eva.

¹⁴ Chì tú ní xndá'ú ja'ú Adán, chì sua ñasí'í-de ñi kandíja-ña, te ñi sáña'mu-ña.

¹⁵ Ko kaku-ña sá'a ja júku'un se'e-ña, te nú túu síg-ña tú'un kándíja-ña jíin tú'un kúndá'ú iní-ña, jíin tú'un koo ndoo iní-ña, jíin tú'un ja tú kuka nuu-ña sá'a.

3

Ndasaa koo cháa ndíto tiku'ni

¹ Tu'un ndaa kúu ya'á: Nú ñn cháa kuní-de kuu-de cháa kundito tiku'ni, bueno tíñu ndúkú-de.

² Núsáá te ñini ná kóo jíin'ún cháa kundito-ún, náva'a tú ndenda kuachi siki-dé. Te ñn máá tú'ún-ni ñasí'í-de ná kóo, te koo ndito iní-de, koo kuándí'í-de, koo káji iní-de, kundá'ú iní-de ñayivi jíká, te koo ñama iní-de stá'an-de.

³ Ma koo ká'vá-de, ma stují-dé ñayivi. Ma ndío xaán iní-de siki xú'ún. Chì sua ná kóo paciencia iní-de. Ma kútíxín-de. Ma kútóó iní-de.

⁴ Te jíin'ún ná tá'ú-de tíñu iní ve'e-de, te ná kúñava'a-de se'e ja skíkuu-i tíñu tá'u núu-í jíin já kóo jíin'ún-i.

⁵ Chì cháa ja tú jini-de tá'ú jíin'ún-de tíñu iní ve'e-de, ndasa koto-de tiku'ni Dios núsáá.

⁶ Ko ma kuu kivi ñn cháa jáá. Te nú túu, chì sanaa te sávixi-de máá-de te ndonda ja'ú siki-dé.

⁷ Suni kánúú já kúu-de ñn cháa ja kuátú'ún ñayivi-dé, vasa ká'jin-i sñn inga siki, náva'a ma kuakú nchaq-i-de, ni ma tñn yátá já'ú-de.

Ndasaa koo cháa játíñu nuu tiku'ni

⁸ Suni súan cháa kájatíñu nuu tiku'ni kákandíja, ná kóo jíin'ún-de, ma kóo tilakuá-de, ma kóo ká'vá-de, ni ma ndío xaán iní-de siki xú'ún.

⁹ Ko ná kóo ndoo iní añú-de, te ná kundij ñi'in-de jíin tú'un sa'í kákandíja-yó.

¹⁰ Te cháa ya'a, suni kuní ja kóto nchaq-yo-dé xna'an-ga, náva'a kuní-yo nú túu kuachi yí'i siki-dé. Yúan-na te kuu kuatíñu-de.

¹¹ Suni súan ná kóo va'a iní taká ñasí'í, ma ndúkú tú'un-ña tá'an-ña, te ná kóo kuándí'í-ña, te ná skíkuu-ña táká naún tíñu kúu.

¹² Chaa kájatíñu nuu tiku'ni, suni ñn-ni ñasí'í-de ná kóo, te ná tá'ú vá'a-de tíñu nuu se'e-de jíin núu táká iní ve'e-de.

¹³ Chì cháa kájatíñu va'a, sua skákunu-ga-de máá-de kua'an-de, te káchundéé-gá iní-de sá'a-de siki tú'un kákandíja-yó núu Cristo Jesús.

¹⁴ Tu'un yá'a cháa-ri kujaa nuu-ro. Te ñúkuu iní máá-ri jaq yachi-ri nuu-ro.

¹⁵ Ko sanaa te kúkuéé-ga te jaq-ri nuu-ro. Te ja yúan cháa-ri ya'á, náva'a kuní-ro ndasa kánúú káka-ró jíin ñayivi káchiñú'ún Dios. Chì yúan kúu tiku'ni Dios, I'á chakú. Te yúan kándítuu te kásákúu-gá máá tú'un ndaa.

¹⁶ Ndaa ká'an-ri, ja yíi xaán káa máá tú'un sa'í káchiñú'ún-yó: Ñi kenda ndijin Dios jíin yíki kúñu-ya. Te ñi kendoq ndaa-ya ní sá'a máá Espiritu. Ñi kajiní ndajá'a-ya nuu-yá. Ñi jichá nuu tu'un-ya núu ñayivi sñn naciòn. Ñayivi ñúyivi ní kákandíja-i nuu-yá. Ñi ndaa-ya kuá'an-ya núu lúu ndí ncháq ñi sá'a Dios.

4

Sikí tú'un ndu'ichí inji

¹ Ko náá Espíritu, a kástu'ún káji núu-yo, nú ná kúyani ndi'i kiví te ndu'ichí inji sava-i jíin tú'un kákandija-i. Te kuatú'ún-i máá já ká'an tu'un xndá'ú jíin sá'an tachí.

² Kundiso-i uu xiní, te ka'an-i tu'un tú'ún, chí ndukava ini añú-i.

³ Mā kuá'a-i tu'un tanda'a-yo, ni mā kuá'a-i tu'un kee-yo sáva ndeyu ní sá'a Dios ja kuní máá-yá ja ná ni'in cháa kákandija jíin cháa kájiní ichi ndáa, chí kánkuatá'ú-de nuu-yá te káye-de.

⁴ Chí taká ja ní sá'a Dios ío va'a, te mā kúu ské'ichí-yo, te nú ná nákuatá'ú-yó núu-yá te ná kée-yo.

⁵ Chí jíin tú'un Dios, te jíin tú'un kakan ta'u-yo núu-yá, te a ni ndundoo-ni ndeyu-ún.

Chaa játiñu va'a nuu Jesucristo

⁶ Ko nú tu'un yá'a kastu'ún-ró núu taká ñanj-yo, chaa játiñu va'a nuu Jesucristo kúu-ró nú súan, chí a ni tñin tu'un kándija-ró-ún inji-ro, onde jíin sá'an va'a ja bueno skíkuu-ró.

⁷ Ko taká tu'un yúkú, jíin taká tu'un aná'an, ná skána-ró kí'in, te ná skuá'a-ró máni tu'un ja chíñú'ún-yó máá-yá.

⁸ Tiñu ja skuá'a-yó ndúndéé yíki kúñu, chí yakú-ni ni'in tiñu. Ko tu'un chíñú'ún-yó máá-yá, chí taká-ni modo ni'in tiñu, chí vida yá'a jíin vida chaa, bueno kee sá'a.

⁹ Tu'un ndaa kúu tu'un yá'a, te ío va'a ja ná kuatá'ú taká-i.

¹⁰ Chí sikí yá'a kúu ja kásatiñu ni'in-yó, te kándo'o-yó, chí káñukuu inji-yo já kúu máá Dios, l'a chakú, chí máá-yá kúu l'a náma taká ñayivi, ko ví'í-gá náma-ya ñayivi kákandija nuu-yá.

¹¹ Tu'un yá'a ná stá'an-ro, te tá'ú-ró tiñu.

¹² Mā kuá'a-ró tú'un ja kújá'a inji ni'in-i koto-i róo vaša súchí-ró. Te ná kóo va'a-ró, náva'a ñayivi kákandija kuu ndaku-i róo jíin tú'un ká'an-ro, jíin modo jika kuu-ró, jíin tú'un kúndá'ú inji-ro-í, jíin tú'un kándija-ró, jíin tú'un ndoo inji-ro.

¹³ Nini kúkuéé-ga-ri te jaq-ri, te ná kuítú ini-ro ká'ú-ró tutú nuu-í, ná kána jíin-ró núu-í, ná stá'an-ro tú'un nuu-í.

¹⁴ Mā kúkúxí-ró jíin tá'ú ní ni'in-ro, chí chaa kákuu nuu, ni chaa-de nda'a-dé xiní-ro, te ni kuta'u-ro yúan, nátu'un ni kaka'an-de onde kiví ní kuu-ún.

¹⁵ Ná kúndee tu'un yá'a xiní-ro. Te kuuu ni'in-ró jíin, náva'a ná kuní taká-i ndasa bueno kuayija-ró jíin.

¹⁶ Te koto va'a-ró máá-ró jíin tú'un stá'an-ro. Mā sía-ro. Chí nú súan ná sá'a-ró, te bueno nama-ró máá-ró jíin taká ñayivi chú'un inji tu'un ka'an-ro.

5

¹ Mā kána jíin-ró núu cháa ñá'nu, chí sua ka'an nda'ú-ro jíin-de nátu'un jíin táa-ro. Te nuu cháa súchí, ka'an-ro jíin-de nátu'un jíin ñaní-ro,

² te nuu ñá'an ñá'nu, nátu'un jíin náa-ro, te nuu ñá'an súchí, nátu'un jíin kuá'a-ró. Te tu'un ndoo ndatu'ún-ró.

³ Te ná ká'an jíñú'ún-ró jíin ñá'an kákendoo ndá'ú, te nú ni kákendoo ndá'ú ndija-ña.

⁴ Ko nú in ña'an kéndoo ndá'ú ío se'e-ña, xí sé'e tñáni-ña, ná kútu'a súchí yá'a xna'an-ga kundiso jíñú'ún-i responsable máá-i inji ve'e-i, te ná nákoto-i táa-i náa-i, chí súan játa'an inji Dios.

⁵ Te nú ña'an já ní kéndoo ndá'ú ndija kúu-ña, te máá in-ña, te ñúkuu inji-ña Dios, te nene ká'an nda'ú-ña jíin-yá te jikán ta'u-ña ndúú ñúú-ni nuu-yá.

⁶ Ko nú ña'an jika sikí tú'un sñi ini kúu-ña, vaša chakú-ña, ko nátu'un a ni jí'í-ña.

⁷ Tu'un yá'a ná tá'ú-ró tiñu nuu-í, náva'a tú ndenda kuachi sikí-í.

⁸ Te nú in chaa tú ndíto-de tá'an-de, te ví'í-gá nú jíin tá'an máa-de inji ve'e-de, te a ni ské'ichí-de tu'un kándija-de nú súan, te chaa ñáa-ga kúu-de vása in chaa tú kándija.

⁹ Mā sá'a-ró cuenta ja ñá'an ní kéndoo ndá'ú kúu-ña, te nú té jinu-ga-ña uní xiko uxí kuia-ña, jíin já máá in-ni yíi-ña ni nchaka-ña,

¹⁰ jíin já kajatú'ún vá'a-i ja bueno tiñu ni sá'a-ña, jíin já ní skuá'nu-ña sé'e, jíin já ní kundá'ú inji-ña ñayivi jiká, jíin já ní nakacha-ña já a ñayivi kákandija, jíin já ní chindéé-ña ñayivi káta'an tundó'o, jíin já ní in ni jika-ña jíin taká tiñu va'a.

¹¹ Ko ña'an súchí ja kéndoo ndá'ú-ña, mā kuatá'ú-ró-ña, chí nú a ni kaisiki ncháa-ña sikí Cristo, yúan-na te kákuni-ña já nátanda'a túku-ña.

¹² Nú súan, te ta'nu ndatu-ña sá'a máa-ña, chí tú ní skíkuu-ña tú'un ni keyu'u-ña xnáñúú.

¹³ Te suni káskuá'a-ña kée kúxí-ña, kájika-ña ndíta'an ve'e, te nasu máá in ja kée kúxí-ña, chí suni sikí cuentú-ni kájika kuu-ña, te kivi nduu-ña ká'an-ña tú'un ja tú ío va'a.

14 Núsáá, te taká ñasí'í súchí kákendoo ndá'ú, kuní-rí ja ná nátanda'a-ñá, náskuá'nu-ña sé'e-ña, ná kóto va'a-ña vé'e-ña, te ma kuá'a-ña lugar ja ká'an ndiva'a ja'ú siki-yo.

15 Chí sava-ña a nì kajika yátá-ña, te nì kandikín-ña yatá Satanás kája'an-ña jíin.

16 Ko nú ìin cháa kándija, xí ìin ña'an kándija, káñava'a tá'an ja kákuu ña'an ní kendoo ndá'ú, ná kóto-de-ña, te ma cháa-de carga siki tíku'nì kákandija, nává'a nì'in tíku'nì najíin kúu ña'an kákendoo ndá'ú ndija.

17 Ná koo jíin'ún xáan-ro núu cháa kákuu nuu, te nú kátá'ú vá'a-de tíñu, ko ví'í-gá jíin'ún ná koo-ro núu-dé nú kájani nì'in-de tu'un jíin já kástá'an-de.

18 Chí áchí máá tutú'í: Mā chú'un-ró ñunu yú'u xndikí jkó, áchí. Te: Cháa sátiñu kivi, chí ío derecho-de ja kí'in-de ya'u-de, áchí.

19 Mā kuátú'ún-ró ní ìin kuachi siki cháa kúu nuu, chí onde nú ío uu xí uní testigo.

20 Te ñayivi kúkuu jíin kuáchi, kana jíin-ró núu-í, ko ná kuní jíin núu táká-i, nává'a suni ná yú'ú sava-ga-i.

21 Ko onde jíin Dios, jíin máá Jító'o-yo Jesucristo, jíin táká ndaja'a-yá ja ní kaji-ya, ká'an nì'in-rí tu'un yá'a jíin-ró, ja ná skíkuu va'a-ró, te ma kúnchaa nuu-ro-í, ma ìin-i kaa ìin-i kuun koto-ro núu-í.

22 Mā xndée yachi-ro ndá'a-ro xiní ní ìin-i, te ma kivi nduu-ro kuáchi jíin ingá ñayivi. Koto va'a-ró máá-ró nává'a ná kéndoo ndoo-ró.

23 Vina te ñí-gá kua'an-yo, ma kó'o-ga-ro máni máá ndúcha, ná kó'o-ró ìin tí'li vino siki já sá'a kue'e chí-ro, jíin já núu-ni núu-ni kú'u-ro.

24 Taká kuáchi kásá'a sava-i, a nì natuu, te jiní-yo já náku xndí-ya siki yúán, ko kuáchi kásá'a sava-ga-i, chí kuéé-ga te natuu.

25 Suni súan kúu taká tíñu va'a, chí a nì natuu, te ja ná té tuká-ún, mā kúu kundee sa'í.

6

1 Taká ñayivi kákuu mozo kásatiñu sáni-i, ná koo jíin'ún vá'a-i nuu patrón-i, nává'a tú koo ndiva'a tu'un siki sí'ví máá Jító'o-yo jíin siki sá'an-ya.

2 Te ñayivi káñava'a-i patrón kákandija, mā sájá'a ìin-i nuu-dé siki já ñaní-i kákuu cháa-ún, chí sua ná kuátíñu va'a-ga-i nuu-dé, chí kákandija cháa-ún ja kájatíñu-i nuu-dé, te maní-dé jíin-i. Súan ká'an nì'in tu'un yá'a, te suni stá'an.

Siki tú'un xndá'ú

3 Te nú ndé ìin cháa stá'an-de ingá tu'un, te nú tú játú'ún-de ja ío ndaa tu'un máá Jító'o-yo Jesucristo, te nú tú játú'ún-de sa'an ja káchiñú'ún-yo máá-yá,

4 máni sávixi-de máá-de. Te ní ìin tu'un tú júku'un ìin-de, chí tíxin jáni ìin-de, te kánaá-de jíin tú'un ká'an sáni. Te yúan kákuu tu'un kuásún iní, tu'un tíxin, tu'un ká'an ndiva'a, tu'un jáni ñáá ìin xinj,

5 jíin já kákanaá cháa kándakú'u xinj, cháa tú káñu'un tu'un ndaa ìin-de, te kájani ìin-de ja ná chíñú'ún-de máá-yá nává'a nì'in-dé xu'ún. Ná kúxio-ró mā kétá'an-ró jíin cháa kándaa súan.

6 Ko ja á nì kaan-yo jíin-yá, te káchiñú'ún-yo máá-yá, jíin yúan, chí natu'un a kua'a ní kani'in-yo.

7 Tú naún ní cháa jíin-yo iní ñayivi yá'a, suni mā kúu kiñi'in-yo ní ìin ki'in-yo jíin.

8 Nú ío ja kée-yo, ío ja kú'un-yo, te si-í ní ná koo ìin-yo jíin.

9 Te ñayivi já kákuu-ni kuu kúká-i, chí jito nchaa ja'ú-i, te tñn yátá-ún-i. Te yachi kivi-i jíin tú'un ndío ñáá ìin-i te sá'a ndiva'a ndituní-i, te náa ñáyivi-ún, te síjita-i máá-i sá'a tu'un-ún.

10 Chí nú xu'ún kúmaní-yo jíin, te siki yúan káku taká tíñu ñáá. Yuán ní kandio ìin sava-i, te nì kasá-i ichi kákandija-i. Te nì kivi tundó'o xaan iní añú-i.

Tu'un ndúkú ndéé kándija va'a

11 Ko róo, cháa jatiñu nuu Dios kúu-ró, te ná kúnu-ró kóto-ró táká tíñu yá'a. Te ná ndúkú-ró já skíkuu-ró tíñu ndaa, tu'un káchiñú'ún-yo máá-yá, tu'un kándija, tu'un kúndá'ú ìin tá'an, tu'un paciencia, tu'un súchí iní.

12 Ná ndúkú ndéé-ró kándija va'a-ró, te suni ná sá'a-ró fuerza nì'in tá'u-ro kúchaku-ro ñí káni, chí ja yúan kúu ja ní kana-ya xiní-ro, te nì ka'an ndaa-ro tú'un-ya ní kajiní kua'a ñáyivi.

13 Te onde jíin Dios tá'ú-rí tíñu yá'a nuu-ro, chí ja máá-yá, te chakú taká ndatiñu, te suni jíin Jesucristo, I'a nì ka'an ndaa taká tu'un nuu Poncio Pilato, ká'an-rí.

14 Ná skíkuu va'a-ró jíin tíñu tá'u nuu-ro, nává'a mā kúchá'an, ní mā kuakú nchaa-i, onde kivi ndí máá Jító'o-yo Jesucristo.

15 Chí ìin kivi te kuní ndijin-yo kí-ya, sá'a máá I'a kúsi ìin-yo jíin. Te I'a-ún, máá ìin-ya kúñá'nu, te kúu-ya Rey nuu táká rey, te Jító'o nuu táká jito'o.

¹⁶ Te máá ñn-ya kúu l'á ndító chakú nń káni. Te ncháá-ya ñn lugar nuu ndí ncháá, te ma kúu jaá ni ñn-i yúan. Te ñayivi tú ní jini ndijin nuu-ya, ni ma kúu kuti. Nuu máá-ya ná kóo tu'un jínú'ún, te ná tá'ú máá-ya tíñu nń káni. Amén.

Sikí tú'un kúká

¹⁷ Nuú táká ñayivi kúká ká'io iní ñuyívi yá'a, ná tá'ú-ró tíñu ja má sávixi-i máá-i. Ni ma kúñukuu iní-i kaaku-i jín xú'ún, chj yachj náa-ún. Chj sua ná kúñukuu iní-i kaaku-i sá'a Dios, l'á chakú, chj máá-ya já'a kua'a-ya taká-ni ndatíñu nuu-yo já kúsi iní-yo sá'a.

¹⁸ Ná sá'a va'a-i jiná'an-i. Ná kúu kúká-i jín táká tíñu va'a sá'a-i. Yachj ná kóto tá'an-i, te yachj ná chindéé tá'an-i.

¹⁹ Súan te kaya-i taká tíñu va'a sikí máá-i ja kúu-i kuaa chaa, chj súan te kutin-i ichi kúchaku ndija-i.

²⁰ Ko róo Timoteo, ma síá-ro táká tu'un nj chi'i-ri nda'a-ro. Te ma kivi nduu-ro jín táká tu'un yúkú tu'un sáni, jín táká tu'un ndíchi ñáá, ja jasú nuu máá tú'un júku'un ndaa iní.

²¹ Chj súan nj kajatú'ún sáva-i tu'un yúkú-ún. Te nj kaxnáa-í ichi ndiso tu'un kákandíja-yó. Tu'un luu ío iní máá-ya ná kóo jín-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Máá-rí kúu Pablo apóstol Jesucristo, chî súan nî jata'an inî Dios, chî a nî keyu'u-yá kua'a-ya tú'un kuchaku-yo sá'a Cristo Jesús.

² Cháa-rî tutu yá'a nuu Timoteo, se'e-rî ja maní-rî jíin: Tu'un luu ío inî-ya, jíin tú'un kúndá'ú inî-ya yóó, jíin tú'un kuaká'nu inî ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin já kí nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró.

³ Nákuatá'ú-rí nuu Dios, te játíñu-rî nuu-yá nátu'un nî kasá'a vuelú-rî, te tú náku'ndáí añú-rî sikí-rí. Te tú júkuíñi kuti-rí ja núku'un inî-rî róó, hora jikán ta'u-rí ndúú ñúú-ní.

⁴ Kúu inî-rî kunî-rî nuu-ro, nává'a kusíi xáan iní-rî, chî núku'un inî-rî ndasa nî nda'i-ro.

⁵ Chî a nî nuku'un inî-rî ndasa káji kándjja-ró, te suni súan nî kándjja naná ñúu-ro Loida xna'an-ga, jíin náa-ro Eunice. Te jáni ndija inî-rî ja súni súan ncháá tu'un kándjja-ún inî máá-ró vîna.

⁶ Ja yúan xndáku-rî nuu-ro, ja ná náskandá jáá-ró máá tá'ú ní ja'a Dios nuu-ro, ja ní ní'in-ro ná nî chaa-rî nda'a-rí xinî-ro.

⁷ Chî tú ní ja'a Dios ñn modo ío nuu-yo, chî sua ja ná kuíñi nî'in-yó, jíin já ná kúndá'ú inî-yo-í, jíin já ná kóo kuándí'i-yo.

Má kúka nuu-yo sikí tú'un máá-yá

⁸ Núsáá te má kúka nuu-ro káni ndaa-ro tú'un máá Jító'o-yo, ni tu'un ruu cháa kándeé vekaa ja sikí máá-yá. Chî sua ná kóto ta'an-ro túndó'o sikí já jáni-ró tú'un va'a, chî ja sikí yúan ní ja'a Dios fuerza inî-yo.

⁹ Chî nî nama-ya yóó, te nî kana-ya xinî-yo ndúndoo-yó, ko nasu sikí tíñu kásá'a-yó, chî sua ñúkuún máá-yá nî sá'a-ya jíin tú'un luu ío inî-ya, chî onde ná té chá'an-ga kéj'á táka kuia, te nî ja'a-ya tú'un-ún nuu-yo ní sá'a Cristo Jesús.

¹⁰ Ko vîna a nî kenda ndijin tu'un-ún nî sá'a ja ní kenda Jesucristo, l'a náma yóó. Te máá-yá nî janchaa-ya ku'e'e kuu-yo. Te jíin máá tú'un va'a nî stá'an-ya núu-yo ndasa kuchaku-yo te má kúu-ga-yo.

¹¹ Te nî chaa-ya tíñu sikí-rí kúu-rî apóstol kani-rî tu'un-ún, te stá'an-rî nuu ñáyivi sáin naciún.

¹² Te ja sikí yúan jító-rî túndó'o yá'a. Ko tú kúka nuu-rí, chî a jiní-rî ndé nuu kándjja-rî. Te jáni ndija inî-rî ja kúu kundito-ya ja ní chí'i-rî nda'a-yá, onde ná jáa máá kíví.

¹³ Ná kúkuu nî'in-ró jíin íchi tú'un va'a ndasa nî jini so'o-ró ní ka'an-rî. Te ná kúndij-ro jíin-ún modo kándjja-ró jíin já kúndá'ú inî-ro-í sá'a Cristo Jesús.

¹⁴ Ná kóto-ró tú'un ndaa ja ní ja'a Espíritu Santo nuu-ro, chî ncháa-ya iní-yo.

¹⁵ A jiní-ro ja táka ñáyivi káxiukú ñúu Asia, nî kaskéndoo-i ruu, te uu-i kákuu Figelo jíin Hermógenes.

¹⁶ Ná kúndá'ú inî máá Jító'o-yo ñáyivi káxiukú vé'e Onesíforo, chî kua'a vuelta nî nani'in iní-rî nî sá'a-de, te tú ní kúka nuu-dé vasa nú'ni-rî kándeé-rî vekaa.

¹⁷ Chî sasua nî nandúkú víi-dé ruu, te nî ndenda-rî nî sá'a-de, ná nî kándeé-de Roma.

¹⁸ Ná kuá'a máá Jító'o-yo tú'un ja máá l'a kúu Tatá, ná kúndá'ú inî-ya-dé máá kíví-ún. Te a jini va'a máá-ró ndasa xaan ní jatíñu-de nuu-rí inî ñuu Éfeso.

2

Máá-yó nátu'un soldado va'a Jesucristo

¹ Ko róó, hijo maní, ná ndúndáján iní-ro jíin tú'un luu ío inî Cristo Jesús.

² Te tu'un nî jini so'o-ró ní ka'an-rî onde jíin kuá'a ñáyivi ní kajinî, tu'un yá'a ná chí'i-ró iní nda'a sáva cháa skíkuu va'a, nává'a suni kuu stá'an tuku máá-de nuu sáva-ga-i.

³ Ko róó, má yú'ú-ro kóto-ró túndó'o, nátu'un ñn soldado va'a Jesucristo.

⁴ Nî ñn cháa kájatá'an, tú sátéñu-de máá-de jíin tíñu ñuyívi, nává'a kusíi iní máá cháa nî chaa tíñu soldado sikí-dé.

⁵ Suni súan cháa ísiki, tú ní'in-dé premio-de te nú tú kusíki ndáa-de.

⁶ Suni súan cháa jitu, má ní'in-dé kee-dé te nú tú sátiñu-de xna'an-ga.

⁷ Ná káni inî máá-ró naún tu'un ká'an-rî, te máá Jító'o-yo ná kuña-ga-ya xinî-ro jíin táka-ní.

⁸ Ná núku'un inî-ro ja Jesucristo, se'e taṭa David nî kuu-ya, te nî nachaku-ya má'ñú ndíyi. Nátu'un ká'an tu'un va'a jáni-rî.

⁹ Te ja sikí-ún jíto-ri tundó'o, te kánde-ri vekaa nátu'un chaa ni sá'a kuachi xaan. Ko máá tú'un va'a Dios, ma kúu kunu'ni.

¹⁰ Núsáá te sikí já kúndá'ú iní-ri ñayivi ní kaji máá-yá kúu ja kánda-ga-ri koto-ri tundó'o. Náva'a suni kaku máá-i jíná'an-i, te ja-ri nuu lúu kunchaa-i ní káni sá'a Cristo Jesús.

¹¹ Ká'an ndaa tu'un yá'a: Nú ni kaji'i-yo jín máá-yá, te suni kuchaku-yo jín máá-yá.

¹² Nú kanda-yó koto-yó tundó'o, te suni tá'ú-yó tíñu jín-yá. Nú tú kuatu'un-yó-yá, te suni ma kuatu'un-ya yóo.

¹³ Vasa tú kaskíkuu va'a máá-yó, ko a skíkuu va'a máá-yá. Ma kúu ské'ichi-ya máá-yá. Achí.

Tu'un xndaku nuu tá'an

¹⁴ Tu'un yá'a ná xndaku-ró nuu ñayivi, te ka'an ni'in-ró jín-i, te ná kuni jín nuu máá Jító'o-yo, ja má stá'tá'an-i sikí tú'un, chí tú ni'in tíñu kuti-ún, chí sua sáká núu iní ñayivi jini so'o.

¹⁵ Ni'in ná ndúkú-ró náva'a kuatu'ún Dios róo, te náva'a kuu-ró cháa sátiñu va'a ja tú níni kúka nuu-ro, jín já bueno jáni ndaa-ro máá tú'un va'a.

¹⁶ Ma kivi nduu-ro jín tú'un yúkú, tu'un sáni, chí vi'i-gá nákaa jín tú'un ñáá.

¹⁷ Chí tu'un-ún, kaji ki'in nátu'un kue'e gangrena. Te uu chaa súan kákuu Himeneo jín Fileto.

¹⁸ Te chaa-ún, a ni skuíta-de ichi tú'un ndaa, chí káka'an-de ja á ni ja'a máá kivi náchaku taká-i, te súan sáká núu-de jín tú'un kákandíja sava-i.

¹⁹ Te ni'in kándi ja'a já ní jani Dios. Te a ni kukútu jín tú'un yá'a: A jini máá Jító'o-yo taká ñayivi yi'í nda'a máá-yá. Te suni ká'an: Taká ñayivi já ndaku ni'in-i si'vi máá-yá, ná kúxi-o-i nuu taká tíñu ñáá, áchí.

²⁰ Iní in ve'e ká'nu, nasu máni máá kó'o oro, ko'o plata ío, chí suni ío ko'o yúnu, ko'o ñú'ún, te suni ío ja kú'un ja jíñ'ún iní te suni ja kú'un ja tú jíñ'ún.

²¹ Te nú in ñayivi skána-i tíñu ja tú jíñ'ún ío iní-i, yúan-na te nduu-i nátu'un in ko'o ja kú'un ja jíñ'ún iní. Te koo ndoo-i. Te ni'in tíñu-i ndasa játa'an iní máá Jító'o. Te koo tu'a-i ja kúu taká tíñu va'a.

²² Kunu-ró koto-ró taká ja ndío iní chaa súchí. Kundikín-ro tú'un ndaa, tu'un kándíja, tu'un kúndá'ú iní, tu'un vindáa vinené. Súan sá'a-ró ondé jín ñayivi kándaku ni'in-i máá Jító'o-yo jín já ndóo iní añú-i.

²³ Ma kivi nduu-ro jín tixín ñáa, ja tú ío káji iní, chí a jini-ro já máni tixín skuikín-ún.

²⁴ Chí mozo máá Jító'o-yo, ma kúu koo tixín-de, chí sua kumaní-dé jín taká-i, te koo ñama iní-de stá'an-de, te ná kuándéé iní-de jín-i.

²⁵ Te jín tú'un súchí iní-de ná náka'nu-de ñayivi kájasu, chí sanaa te nakani iní-i sá'a Dios, náva'a kuni-i ichi tú'un ndaa,

²⁶ te náva'a kaku-i nuu já'ú ja kuni-ún tén yátá-i, chí ni kundéé jín-i jika ná'in-i nátu'un játa'an iní máá.

3

Ñayivi chá'an kivi sándí'i-na

¹ Tu'un yá'a ná júku'un iní-ro, ja ondé nuu kuájínu-na kivi, te chaa kivi kóo tundó'o.

² Te koo ñayivi já máni chíñú'ún-i máá-i, chíñú'ún-i xu'ún, sávixi sáni-i máá-i, sá'á iní-i, ka'an ndíva'a-i sikí tá'an-i, ma kuándatu-i nuu táa-i nuu náa-i, koo nde'é-i, ma kéndoo ndoo-i,

³ ma kumaní-i jín tá'an-i, ma júkuíñi-i ja kájata'an-i, sátú'ún-i, síjita-i máá-i, tí'iná koo-i, koto u'u-i taká tíñu va'a,

⁴ nastúu tá'an-i, ka'ncha ndaa-ni-i, sándúxi-i máá-i, te chíñú'ún-ga-i tu'un kúsi iní-i nasu já chíñú'ún-i Dios.

⁵ Sá'a-i ja káchiñú'ún-i máá-yá, ko káské'ichi-i fuerza yúan. Ma kivi nduu-ro jín ñayivi kásá'a súan.

⁶ Chí sava chaa yá'a kákuu chaa kivi koyo tñi ve'e, te kátiin-de taká ña'an xini ñáa ja kándiso xaan-ña kuachi, te sín sín kásá'a-ña jín tú'un kákanj iní máá-ña.

⁷ Te nene káskuá'a-ña, te tú kúu kuti kundéé-ña júku'un iní-ña tú'un ndaa.

⁸ Te nátu'un ni kasá'a Janes jín Jambres, ja ní kándúkú-de kasu-de nuu Moisés, suni súan kásá'a chaa yá'a chí kándúkú-de kasu-de nuu tú'un ndaa. Chaa ni te'yu ja jini tuni kákuu-de, te a ni ské'ichi-ya-dé sikí já tú kákandíja-de.

⁹ Ko ma kundéé-ga máá-de, chí koto ndijin taká-i tíñu káñáa ni kasá'a-de, nátu'un ni ta'an uu chaa-ún.

¹⁰ Ko róo, a ni skuá'a-ró ndasa stá'an-ri, ndasa jika-ri, ndasa kúu iní-ri, ndasa kándíja-ri, ndasa paciencia iní-ri, ndasa kúndá'ú iní-ri-i, ndasa kándi ni'in-ri,

¹¹ ndasa ni kachindikin-i ruu, ndasa ni ta'an-ri tundó'o. Taká yuán ní kii sikí-ri iní ñuu Antioquía, ñuu Iconio, ñuu Listra. Súan ni kachindikin-i ruu. Ko máá Jító'g-yo ni nama-ya rúu nuu taká-ni-ún.

¹² Te suni taká ñayivi já kákuni-i kaka kuu-i jín-yá chíñú'un-i Cristo Jesús, chindikin-de-i.

¹³ Ko chaá ñáá, chaá xndá'ú, ví'i-gá kivi-de jín. Chí xndá'ú-de ñayivi, te ñayivi-ún naxndá'ú tuku-i-de.

¹⁴ Ko róó, ná kúkuu-ga-ro jín já ní skuá'a-ró, ja ní kandja ni'in-ró jín, chí a jiní-ro ndé ñayivi ní stá'an nuu-ro.

¹⁵ Chí onde ná lúli-ró ní jiní-ro núu máá tutú ij, te kuu koo ndíchi-ró sá'a nává'a kaku-ró chí kandja-ró núu Cristo Jesús.

¹⁶ Taká tutu ij, ni kachaa-de ni sá'a máa-yá, te bueno ni'in tiñu ja stá'an, ja kána jín núu-í, ja náchu'un íchi-ún-i, ja stá'an ichi ndáa nuu-í.

¹⁷ nává'a ná yja va'a ñayivi jika jín Dios, nává'a ná kúndiso-i taká tu'un kánúú ja kée va'a tiñu-i sá'a.

4

Sikí já ná káni ná'in-yó tú'un

¹ Ká'an ni'in-ri jín-ró jító nuu Dios jín núu máá Jító'g-yo Jesucristo, I'a sándaq tiñu ñayivi chakú, jín ñayivi ní jii, kivi ndí-ya, kivi tá'ú-yá tiñu iní ñuu-ya.

² Ná káni-ró tú'un. Ni'in ná ká'an-ro. Kuitú ini-ro ká'an-ro vasa tú núña-ró. Te jín paciencia jín sá'an, ná stétuu-ró-i, ná kána jín-ró núu-í, ná ká'an ndá'ú-ro jín-i.

³ Chí chaq kivi já má kuátú'un kúti-i kuni so'o-i sa'an va'a, chí sua kókon ná sá'a-i so'o-i. Te ndúkú-i maestro ja ká'an ndasa kúu iní máa-i.

⁴ Te kuxio-i ma kúni so'o-i tu'un ndaq, te kivi-i ichi cuento sáni.

⁵ Ko róó, ná kóo ndito iní-ro. Ná kuándéé ini-ro jín tundó'o. Ná kaka-ró káni-ró tú'un va'a. Ná skíkuu-ró tiñu ndiso-ró.

⁶ Chí ruu, a sokó-ri máa-ri nuu-yá ja kúu-ri, te a kuakuyani kivi k'i'in-ri.

⁷ Bueno a ni kundéé-ri jín tiñu jku-ri. A ni síjnu-ri máá kú'a carrera. Tú ní síq-ri tu'un káandja-yó.

⁸ Ja yuán, a ndátu tu'a premio-ri, sikí já kéndqo ndaq-ri, te yuán kuá'a máá Jító'g-yo núu-ri máá kivi-ún. Te máa-yá kúu juez ndaq. Te nasu núu máá ñn-ri ku'a-a-ya, chí suni ku'a-a-ya núu taká ñayivi káñukuu xaan ini-i kivi ndí-ya.

Tundó'o ni jito Pablo

⁹ Kuitú ini-ro te chaq yachí-ro núu-ri.

¹⁰ Chí Demas, a ni síq-de ruu, te kua'an-de ñuu Tesalónica, chí chíñú'un-de ñuyivi yá'a. Crescente, a kua'an-de ñuu Galacia, te Tito, a kua'an-de ñuu Dalmacia.

¹¹ Máá ñn-na Lucas kánchaq jín-ri. Kuaka-ró Marcos kii-ró jín-de. Chí bueno kuatíñu-de jín-ri nuu-yá.

¹² Tíquico, ni táji-ri-de kua'an-de ñuu Éfeso.

¹³ Te nú vaji-ró, te kundá'a-ró kútóo-ri kii-ró jín, ja ní skéndqo-ri ve'e Carpo ñuu Troas, te suni jín taká libro. Ko tutu ñii kúu ja kánúú-ga.

¹⁴ Alejandro, chaq xndúcha kaq, xaan ndíva'a ni sá'a-de jín-ri, ko máá Jító'g-yo ku'a-a-ya yá'u-de ná tiñu ni sá'a-de.

¹⁵ Ná kóto va'a-ró máa-ró, ma kivi nduu-ro jín-de, chí xaan ni jku-de ni jasú-de nuu tú'un káka'an-yo.

¹⁶ Kivi ní kundaa núu já ní ka'an máa-ri ja'a máa-ri, tú ni ñn ñayivi ní chéndéé tá'an jín-ri, chí taká-ni-i ni kaskéndqo-i ruu. Ná kakán ta'u-ri ja'a máa-i nává'a ma chíso-yá kuachi-i.

¹⁷ Ko máá Jító'g-yo, ni kandij-ya xín-ri, te ni ja'a-ya fuerza iní-ri nává'a síjnu-ri kani ndí-ri tu'un, nává'a kuu kuni so'o taká ñayivi sán nación. Te súan ni kaku-ri iní yu'u ndíka'a.

¹⁸ Te suni máá Jító'g-yo, ná náma-ya rúu nuu taká tiñu ñáá. Te kanda-ni-ri sá'a-ya onde kivi-ri ñuu andívi núu tá'ú-yá tiñu. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Súan ná kóo. Amén.

¹⁹ Ná sándéé ini Prisca jín Aquila, achí-ro kúni-i, jín ñayivi káxiukú ve'e Onesíforo.

²⁰ Erasto, ni kéndqo-de ñuu Corinto. Te Trófimo, ni skéndqo-ri-de ñuu Mileto, kú'u-de.

²¹ Ndúkú ndéé-ró cháa-ro vasa kéjá'a viko vjin. Sándéé ini-ro áchi Eubulo, jín Pudente, jín Lino, jín Claudia, jín taká ñani-yo.

²² Máá Jító'g-yo Jesucristo ná kóo-ya jín añu-ro. Te tu'un luu ío iní-ya ná kóo jín-ró jíná'an-ró. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TITO YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

¹ Máá-rí kúu Pablo, mozo Dios te suni apóstol Jesucristo kúu-rí nī sá'a-ya, náva'a skándija-ga-rí ñayivi ní kaji Dios, jín já ná júku'un-ga inī-i tū'un ndaa ndasa chíñú'un-i-ya.

² Te ja yúan káñukuu inī-i kuchaku-i ní káni, chí súan nī keyu'u Dios onde aná'an xán, te ma kúu kuti xndá'ú-ya-í.

³ Te onde nī jinu va'a máá kivi, te nī stá'an ndijin-ya tū'un-ya jín tū'un kájani-rí, ja ní chí'i-ya-ún ndá'a-rí, nátu'un nī tá'ú tíñu Dios, l'a náma yóó.

⁴ Cháa-rí tutu yá'a nuu-ro Tito, chí se'e ndija-rí kúu-ró siki tū'un kákandija ká'nu-yó. Tu'un luu ío inī-ya, jín tū'un kúndá'ú inī-ya yóó, jín tū'un kuaká'nu inī, ja kī nuu máá Táa-yo Dios, jín já kī nuu máá Jíto'o-yo Jesucristo, l'a náma yóó, ná kóo jín-ró.

Ndasá koo cháa kákuu nuu

⁵ Ja siki yúan ní skéndo-rí róo onde ñuu Creta, náva'a ná sánda-ga-ro nú tū kuní jinu va'a tíñu, te náva'a kani-ró cháa kuu nuu ná ñn ná ñn ñuu, nátu'un nī tá'ú-rí tíñu nuu-ro.

⁶ Kani-ró cháa tū yí'i kuachi siki, jín nú ñn-ni ñasí'i-de ío, jín nú kákandija va'a se'e-de, te nú tū kájakú nchaa ñayivi-í ja sjíta-i máá-i xí já ní'in inī-i.

⁷ Te cháa ndíto tikunī, níni ná kúu-de cháa tū yí'i kuachi siki, chí nchátíñu-de tíñu Dios. Ma kújá'a inī-de, ma yachí kiti inī-de, ma kóo ká'vá-de, ma stují-dé ñayivi, ma ndío xaán inī-de siki xú'ún.

⁸ Chí sua ná kóto ndá'ú-de nuu ñayivi jíká, ná chíñú'un-de tíñu va'a, ná kóo kuándí'i-de, ná kóo ndaa inī-de, ná kóo ndoo-de, ná kútiin nī'in-de máá-de.

⁹ Te ná kúndi nī'in-de jín tū'un ndaa kákandija-yó jín já kúu sa'an-ya, náva'a kuu stá'an-de taká sa'an va'a, te náva'a kuu kundéé-de jín ñayivi sáká núu.

Ja xndá'ú ñayivi

¹⁰ Chí ío kua'a cháa ja tū kákuu-de kuandatu-de, te káka'an sáni-de, te káxndá'ú-de ñayivi. Te cháa nī kaxití ndúu, ví'i-gá kásá'a-de súan.

¹¹ Níni ná kasú-ro yú'u cháa-ún, chí kásáká núu-de inī ñayivi ní ní-ni-i ve'e-i. Te kástá'an-de tū'un ja tū ká'jo va'a, te kándúkú-de ní'in-dé xu'ún siki tíñu ñáá-ún.

¹² Ñn tá'an máá-de, cháa jáni tū'un ñuu máá-de, nī ká'an súan: Ñayivi ñuu Creta, chí máni ñayivi xndá'ú kákuu, máni kiti sána kákuu, máni káyee kúxí, áchí-de.

¹³ Ká'an ndaa tū'un nī ká'an cháa-ún. Núsáá te kana jín téyí-ró núu-í, náva'a ná kándija nī'in-i.

¹⁴ Ma chú'un inī-i cuento káka'an cháa judío, ní tíñu kátá'ú cháa ja á nī kaské'ichi-de tū'un ndaa.

¹⁵ Ñayivi ká'jo ndoo, jáni inī-i ja ío ndoo-ni taká ndatíñu, ko ñayivi chá'an jín ñayivi tū kákandija, ní ñn ndatíñu tū ío ndoo jini-í, chí sua nī te'yu añú-i jín já jini tuní-i.

¹⁶ Káka'an-i ja á kájin-i nuu Dios, ko jín tíñu kásá'a-í, te kájasu-i nuu-ya, chí ñayivi chá'an, ñayivi ní'in inī kákuu-i, te tū ní'in tíñu kuti-í nuu ní ñn tíñu va'a.

2

Sa'an ja ío va'a

¹ Ko róo, ná ká'an-ro sá'an ja ío va'a.

² Kachí-ro nuu cháa ñá'nu ja ná kóo kuándí'i-de, ná kóo káji xini-dé, ná kóo jíñú'un-de, ná kándija nī'in-de, ná kúndá'ú inī-de-í, ná kóo paciencia-de.

³ Suni súan ñá'an ñá'nu. Ná káka jíñú'un-ña, ma sátú'un-ña, ma kóo ká'vá-ña, ná stá'an-ña núu-í ndéja kúu ja vá'a,

⁴ te ná stá'an-ña núu ñá'an súchí já ná kóo jíñú'un-i, ja ná kúvixi-í jín yí-í, ná kúndá'ú inī-i se'e-i,

⁵ te ná kóo kuándí'i-í, ma káka téné-í, ná kóto va'a-i ve'e-í, ná kóto tū'un manj iní-í, ná kuándatu-i nuu yí-í, náva'a tū ká'an ndiva'a ñayivi siki tū'un Dios sá'a-í.

⁶ Suni súan ká'an ndá'ú-ro jín cháa súchí, ja ná kútiin nī'in-í máá-í.

⁷ Te róo, ná sá'a-ró taká tíñu va'a, náva'a kuu-ró ñn ejemplo va'a nuu-í. Te jín tū'un ká'an-ro, ná ká'an ndaa, te ná ká'an ñukáji iní-ro.

⁸ Tu'un va'a ká'an-ro, náva'a ma kuakú nchaa-i yóo, náva'a kuka nuu cháa jasú nuu-yo, chí tū kúu ndíñi'in-de ní ñn tíñu ñáá ká'an-de siki-yo.

⁹ Ka'an nda'ú-ro jíin mozo ja ná kuándatu-i nuu patrón-i, ja ná kúsi iní patrón-i sá'a-i jíin táká tíñu-i, te ma ná chíso-i tu'un nuu-dé.

¹⁰ Ma sakuí'ná-i ndatíñu-de, chí sua ndaa ná skíkuu va'a-i nuu-dé, náva'a jíin táká tíñu sá'a-i, te skéndo luu-i sa'an Dios máa-yó, I'a náma yóó, sá'a-i.

¹¹ Chí tu'un luu ío iní Dios, ja kúu kaku taká ñayivi sá'a, a ni kenda ndiijn.

¹² Te tu'un-ún stá'an nuu-yo ndasa skána-yó taká tu'un ja tú chíñú'ún-yó-yá sá'a, jíin ja ndío iní-yo síkí ñúyivi sá'a, te stá'an nuu-yo ndasa koo káji iní-yo káka kuu-yó jíin ja koo ndaa iní-yo, jíin ja ná chíñú'ún-yó-yá kuia yá'a.

¹³ Káindatu-yó, chí káñukuu iní-yo kéndoo ndatu-yo kivi ndii ncháa kenda ndiijn Jesucristo ja kúu-ya Dios ñá'nu máa-yó, I'a náma yóó.

¹⁴ Te ni ja'a-ya máa-yá ja síkí yóó, náva'a chunaa-yá taká ja ní kastívi-yó, suni náva'a sándoo-ya ñayivi kuíñi nuu máa-ya, jíin ja ná kuitú iní-i sá'a-i tíñu va'a.

¹⁵ Súan ka'an-ro, te ka'an nda'ú-ro, te kana jíin-ró núu-í jíin tíñu ndíso-ró. Ma kuá'a-ró tú'un ja sá'á iní ni ñin-i nuu-ro.

3

¹ Xndáku-ró núu-í ja ná kuá'a-i so'o-i nuu cháa kakuñá'nu, jíin núu cháa kándiso tíñu. Ná kuándatu-i, te yachi ná tñin-i taká tíñu va'a.

² Ma ká'an-i síkí ni ñin ñayivi, ma kútixín-i, ná koo jíñú'ún-i, te ná koo súchí iní-i jíin táká ñayivi.

³ Chí sáa, suni ñayivi ñáa ni kakuu-yó núu, tú ní kájangatu-yo, ni kasana-yó ichi, ni kachíñú'ún-yó taká ja ní ndío ñáa iní-yo jíin sñin sñin tíñu ni kakuñi iní-yo jíin, te ni kajika kuu-yó jíin tú'un ñáa tu'un kuásun iní, ni kakití iní-i nuu-yo, te ni kajito u'u tá'an-yó.

⁴ Te Dios kúu I'a náma yóó. Te ni kenda ndiijn tu'un kumaní iní-ya jíin-yó jíin tú'un kundá'ú iní-ya taká ñayivi.

⁵ Yúan-na te ni nama-ya yóó, ko nasu jíin tíñu ndaa ni kasá'a-yó, chí jíin tú'un ni kundá'ú iní-ya yóó. Te jíin tú'un ni nakacha-ya yóó ni nakaku-yó, te ni ndujáa-yó ní sá'a máa Espiritu Santo.

⁶ Te Espiritu-ún ni jicha nuu kua'a iní añu-yo ní sá'a Jesucristo I'a náma yóó,

⁷ náva'a kuu kendo ndaa-yo sá'a tu'un luu ío iní-ya, suni náva'a ni'in-yo tá'u-yo ja kúñukuu iní-yo kúchaku-yo ní káni.

⁸ Ká'an ndaa tu'un yúan. Te kuni-ri ja ná ká'an ni'in-ró taká tu'un yá'a, náva'a ñayivi ní káandíja-i nuu Dios ná kuitú iní-i kukuu-i jíin tíñu va'a. Ío va'a taká tu'un yá'a, te ni'in tíñu ja kúu taká ñayivi.

⁹ Ko ma kivi nduu-ro jíin táká tixín káñáa, ni síkí tú'un jichi tu'un tá'an, ni tu'un kanaá, ni jíin tú'un kástátá'an síkí ley. Chí máni tu'un sáni kakuu-ún te tú ni'in tíñu.

¹⁰ Nú ío ñin cháa tú játú'ún, te nú a ni kana jíin-ró núu-dé ñin uu jinu, yúan-na te ma kivi nduu-ga-ro jíin-de.

¹¹ A jiní ndíja-yó ja ñin ñayivi sá'a súan, a ni skuíta-i ichi, te máni kuáchi sá'a-i, te kuáchi máa-i kúu ja nákuñdii-ya síkí-í.

Tu'un sándéé iní

¹² Nú ni táji-ri Artemas xí Tíquico jaá nuu-ro, yúan-na te ndúkú ndéé-ró kí-ró núu-rí ñuu Nicópolis, chí cháa iní-ri kunchaa-ri yúan viko vijn.

¹³ Te ná ndúkú ndéé-ró chú'un íchí-ró Zenas, cháa kúu maestro ley, onde jíin Apolos. Te koto-ró-de náva'a tú kuu falta ni ñin nuu-dé.

¹⁴ Te ñayivi ká'jin jíin-yó, ná skuá'a-i tñin ni'in-i tíñu va'a, náva'a ni'in-í ndasa ja'a tundó'o sava-ga-i, náva'a tú kundíj sáni-i.

¹⁵ Taká ñayivi káxiukú jíin-ri yá'a, káka'an-i ja ná sándéé iní-ro. Ná sándéé iní taká ñayivi kákumaní jíin-yó síkí tú'un káandíja-yó, kachi-ro kúni-i. Tu'un luu ío iní-ya, ná koo jíin-ró jiná'an-ró. Súan ná koo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A FILEMON YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

¹ Máá-rí kúu Pablo, te kánde-rí vekaa ja síkí Jesucristo te jín ñaní-yo Timoteo katájí-rí tutu yá'a nuu-ro Filemón, chaa maní jín-rí kúu-ró, te chándéé tá'an-ró jín-rí.

² Suni káchaa-rí tutu yá'a nuu Apia, ña'an maní jín-ró, jín núu Arquipo, chaa chándéé tá'an jín-rí síkí tíñu kándúkú ndéé-rí yá'a, jín núu tíku'ni kákandíja ío iní ve'e-ró jián.

³ Tu'un luu ío iní-ya jín tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios jín ja kí nuu máá Jíto'o-yo Jesucristo ná kóo jín-ró jíná'an-ró.

⁴ Nákuatá'ú-rí nuu Dios máá-rí, te nene núku'un iní-rí róo, nú jikán ta'ú-rí nuu-yá.

⁵ Chí a jíní so'o-rí ja bueno kákundá'ú iní-ro táká ñayivi ndóo, te kándíja va'a-ró núu máá Jíto'o-yo Jesús.

⁶ Te jikán-rí nuu-yá náva'a nú kájani-ró tú'un te ná skándíja va'a-ró-i, te kuní kájí-i taká tíñu va'a káñava'a-yó jín Cristo Jesús.

⁷ Chí kákusíj xáan iní-rí, te ká'io ndéé iní-rí, ja súan kákundá'ú iní-ro-i, chí ja róo ñáni, te ní nani'in-gá iní añú ñayivi ndóo.

Ja ní ka'an Pablo ja'a Onésimo

⁸ Núsáá te vaša kuu chundéé iní-rí, sa'a Cristo, ja tá'ú-rí tíñu nuu-ro núu, ja ná skíkuu-ró tíñu va'a,

⁹ chí sua va'a-ga ná ká'an ndá'ú-rí jín-ró ja jín síkí ja maní-ro jín-rí, jín síkí ja rúu kúu Pablo, chaa ní yí jín ja kánde-rí vekaa ja síkí Jesucristo.

¹⁰ Núsáá te ká'an ndá'ú-rí jín-ró ja ná sa'a-ró tóká'nu iní-ro núu sé'e-rí Onésimo, chí a ní skándíja-rí-i níni kánde-rí vekaa.

¹¹ Te súchi yá'a, tú ní ní'in tíñu-i nuu-ro sáá, ko vina, chí bueno ní'in tíñu-i nuu-ro jín núu-rí.

¹² Te ná natájí-rí-i najaa-i nuu-ro. Te kuatá'ú-ró-i, nátu'un ruu, chí ñni-ni kákuu-rí jín-i.

¹³ Te kúsíj iní-rí ja kúnchaa-i jín-rí te kuu-i yu'u nuu-ro kuátíñu-i nuu-rí núu, níni kánde-rí vekaa ja síkí máá tú'un va'a.

¹⁴ Ko tú ní kuni-rí sa'a-rí súan, onde nú tú kuatú'un máá-ró, chí nasu stétuu-rí róo sa'a va'a-ró, chí sua síkí ja játa'an iní-ro.

¹⁵ Chí sanaa te ja síkí yúan kúu ja ní jinu-i ní jito-i róo yakú tiempo ní sa'a-ya, náva'a kuu naki'in-ró-i te ma sía tá'an-ró jín-i ní káni.

¹⁶ Te ma káni-ga iní-ro ja mozo kúu-i, chí va'a-ga koo-ró jín-i vása jín mozo nátu'un maní-ro jín ñani-ro, chí súan jáni iní-rí jito-rí-i. Ko ví'í-gá kúu máá-i nuu máá-ró ja síkí tá'an-ró kúu-i jín ja síkí máá Jíto'o-yo.

¹⁷ Núsáá te nú jíní máá-ró ja chaa chándéé tá'an jín-ró kúu-rí, te ná kuatá'ú-ró-i, nátu'un ruu núsáá.

¹⁸ Te nú ñaún falta ní sa'a-i jín-ró, xí taú-i nuu-ro, te síkí máá-rí ná chí'i-ró cuenta.

¹⁹ Máá-rí kúu Pablo, chaa-rí tutu yá'a jín ndá'a máá-rí, te máá-rí chunáa. Súan ká'an-rí lugar ja ká'an-rí ja súni onde jín máá-ró jín añú-ro taú-ro núu-rí.

²⁰ Jándáa ñáni, kuni-rí ja ná kúsíj iní-rí sa'a-ró síkí tíñu máá Jíto'o-yo. Te ná nani'in-gá iní-rí sa'a-ró jín máá Jíto'o-yo.

²¹ Chaa-rí tutu yá'a nuu-ro, chí kúva'a iní-rí ja kuándatu va'a-ró, te jíní-rí ja skíkuu-ga-ro vása ja ní ka'an-rí jín-ró.

²² Te suni kuni-rí ja sátu'a-ró nú kúnchaa-rí, chí ñúkuu iní-rí kenda-rí yá'a te jaq-rí nuu-ro, sa'a-ya jín tú'un jikán ta'ú-ro ja'a-rí.

²³ Te Epafras, chaa kánde ta'an jín-rí vekaa yá'a ja síkí Cristo Jesús, ká'an-de ja násándéé iní-ro.

²⁴ Te Marcos, Aristarco, Demas, jín Lucas, chaa kásatíñu ta'an jín-rí, suni súan káka'an-de.

²⁵ Tu'un luu ío iní máá Jíto'o-yo Jesucristo ná kóo iní-ro. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA A LOS HEBREOS YA'A KUU CARTA KUA'AN NUU ÑAYIVI HEBREO

Já ní ka'an Dios jíin yú'u Sé'e-ya

¹ Tiní jínu te tiní modo nì ka'an Dios jíin ndíyi táa-yo ondé aná'an, nì ka'an-ya jíin yú'u cháa nì kajani tų'un-ya.

² Te vina kúu kiví sándí'í-na. Te nì ka'an-ya jíin-yó jíin yú'u Sé'e-ya. Te nuu Sé'e-ya-ún nì ja'a ndí'í-ya taká ndatíñu. Te suni jíin Sé'e-ya-ún nì sa'a-ya ñúyivi.

³ Te ndíi ncháa Sé'e-ya-ún nátu'un ndíi ncháa máa-yá. Te ñin núu-ni káa-i nátu'un káa máa-yá. Te tñin-i taká ndatíñu jíin fuerza tų'un ká'an-i. Te nì ñasándoo-i yóo taká kuachi-yó. Yúan-na te nì nungoo-i ichi ndává'a máa l'a ñá'nu onde andívi.

⁴ Te ñá'nu xaañ-gá nì nduu Sé'e-ya-ún vásá taká ndajá'a-yá, chj kánúú-gá sí'ví-i vásá sí'ví taká ndajá'a.

Ñá'nu-ga Sé'e-ya vásá ndajá'a andívi

⁵ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Róo kúu Sé'e-rj, te ruu kúu Táa-ro vina, nì kachj-ya náún. Xí, ruu kuu táa-i, te máa-i kuu se'e-rj, nì kachj-ya náún.

⁶ Te suni ká'an-ya tų'un yá'a kiví já ndíi Sé'e núu-yá iní ñuyivi: Taká ndajá'a Dios ná chíñú'ún-yá-i.

⁷ Te tų'un ndajá'a-yá ká'an ndija-ya: Nátu'un kée tachj súan jika ndajá'a-yá sa'a-ya, te máa já kajatíñu nuu-yá ndúu yáa ñú'ún sa'a-ya, áchí-ya.

⁸ Ko tų'un yá'a ká'an Dios jíin Sé'e-ya: Máa-ró kúu Dios, te mesa tá'ú-ró tíñu koo ñí káni ñí kúia, te bastón ndaa kúu bastón tñin-ró tá'ú-ró tíñu iní ñuu-ro.

⁹ Kúsij iní-ro jíin tíñu va'a te jito u'ų-ro tíñu káñáa. Ja yúan l'a, kúu Dios máa-ró, nì jì'í-gá-ya róo jíin aceite ja kúsij iní-ro sa'a vásá taká-ga tá'an-ró, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹⁰ Te suni ká'añ-ya: Máa-ró kúu Jito'o, te onde xnáñúú ní sa'a-ró ñúyivi. Te andívi chj tíñu nì sa'a nda'a-ro kúu.

¹¹ Tíñu nì sa'a-ró-ún, chj naa, ko máa-ró, chj ío-ro ñí káni. Te taká ndatíñu nì sa'a-ró-ún, chj kutú'ú nátu'un ñin sa'ma,

¹² te nátu'un ñin tikachí súan natuu-ro te nasama jíná'an, ko máa-ró, ma nasama kuti-ro, te kuia-ro ma ndí'í kuti, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹³ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Jungoo-ró íchi ndává'a-rj nini ná chúkú-rí taká ñayivi kájito u'ų róo, kuu-i teyu kuxndij ja'a-ro, nì kachj-ya náún.

¹⁴ Á nasu ní xndéché-yá ndajá'a-yá te nátu'un mozo nì tájì-yá kuangoyo náva'a kuatíñu nuu ñayivi ná ní'in tá'ų-í kaku-i saa.

2

Tų'un kánúú já náma-ya yóo

¹ Jínu ñú'ún já chú'un va'a iní-yo taká tų'un nì kajini so'o-yó-ún núsáa, chj nú túu te sanaa te sía-yo tų'un-ún.

² Chj tų'un nì kaka'an ndajá'a-yá nì kendoo ndaa. Te taká ñayivi ní'in iní jíin ñayivi tú ní kájandatų, vatų-ni nì ñin-í ya'u-i.

³ Te yóo, ndasa kaku-yó nú sío-ni-yó kóto-yó tų'un kánúú-ún ja náma-ya yóo núsáa. Chj xnáñúú-gá nì jani ndijin máa Jito'o-yo tų'un-ún. Yúan-na te cháa nì kajini so'o tų'un nì ka'an-ya, nì sákútu-dé tų'un-ún iní-yo.

⁴ Te Dios, nì chindée ní chituu-ya-dé ja ní kajani ndaa-de tų'un-ún, te nì kasá'a-de tunj jíin tíñu ñá'nu jíin sñin tíñu ja nánaa iní-yo sa'a. Te nì ja'a-ya Espiritu Santo nuu ná ñin ná ñin-de ndasa nì jata'an iní máa-yá.

Nì jito nchaq Jesús tundó'o kii nuu máa-yó

⁵ Chj tú ní ja'a-ya tų'un tá'ú taká ndajá'a tíñu nuu ñuyivi já cháa-ún ja kaka'an-yo tų'un-ún.

⁶ Ko ío ñin tutų nuu ká'an ndaa ñin cháa: Naja núku'un iní-ní ja kúu cháa, chj tú káxáan-dé. Te ñaún kúu máa Sé'e cháa ja ndíto-ní-ya.

⁷ Nì nasástúchí núu-ní-ya vásá taká ndajá'a. Yúan-na te nì saña'nu-ní-ya. Te nì kaka'an jíñú'ún ñayivi jíin-yá nì sa'a-ní. Te nì jani-ní-ya tá'ú-yá tíñu nuu taká tíñu nì sa'a nda'a-ní.

⁸ Nì chúkú-ní taká ndatíñu chíi ja'a-yá kájandatų nuu-yá. Achí tutų. Chj taká ndatíñu kájandatų nuu-yá, nì sa'a Dios. Te tú ñin ja tų jándatų nuu-yá ío. Ko té chá'an-ga kunj-yo já kuándatų taká ndatíñu nuu-yá.

⁹ Ko vina a kájiní-yo núu Jesús, I'a nì ndusúchí núu, vása táká ndajá'a. Te nì ndo'o-ya te nì jì'í-ya. Te ja yuán ní nduñá'nu-ya te nì kaka'an jíñú'ún-i jíin-yá. Te ja sikí tú'un luu ío iní Dios, te nì jì'í-ya já'a táká ñayivi.

¹⁰ Te Dios, nì sá'a-ya táká ndatíñu, te ñin-ya táká ndatíñu, te ncháka-ya kuá'a se'e kinglyo-yo-i nuu ndíi ncháa. Ja yuán ní jo va'a ja ndó'o máá Jesús, I'a náma-ya-i, sá'a Dios, nává'a yija va'a Jesús jíin túndó'o-ún.

¹¹ Chì Jesús, máá I'a sándoo, jíin ñáyivi ní kãndundo, onde ñin-ni nuu Dios vaikoyo. Ja yuán tú kúka nuu Jesús skúnání-yá-i ñani-ya.

¹² Chì nì ka'an-ya: Kastu'ún-ná sí'ví-ní nuu táká ñani-ná, te ma'ñú tíku'nì nakana jaa-ná ní, áchí-ya.

¹³ Te suni ká'an-ya: Ruu kandíja-rì nuu-yá. Te inga jínu ká'an-ya: Yá'a nde'é-ró kanchaa-rì jíin táká se'e nì ja'a Dios nuu-rì, áchí-ya.

¹⁴ Te nátu'un nì kãkaku taká se'e modo ñayivi, suni súan nì kaku máá Jesús, nává'a kuu kuu-ya te yuán xnáa-yá kui'na já ñin kue'e kuu-yo.

¹⁵ Te suni nává'a kuu nama-ya táká ñayivi kãjatíñu sání níí vida-i nuu kui'na, kuachi ja ní kayu'ú-i kuu-i.

¹⁶ Chì tú ní ñin-ya ndá'a máá ndájá'a, chì sua nì ñin ndija-ya ndá'a táká tatã Abraham.

¹⁷ Te yuán níni ní nasama-ya nátu'un kãndaa taká ñani-ya, nává'a kuu-ya ñin sutu ñá'nu ja kúndá'ú iní-ya yóo, te skíkuu-ya táká tíñu kuni Dios, nává'a kuanchaa-ya táká kuachi ñayivi.

¹⁸ Chì nì ndo'o máá-yá ja ní jito nchaa tá'an yuán jíin-yá. Te ja yuán kuu chindéé chítuu-ya ñáyivi ní jito nchaa tá'an-ún jíin-i.

3

Ñá'nu-ga Jesús vása Moisés

¹ Ñani máni, ká'jo ndoo-ró. Ja yuán ní kana ká'nu-ni-ya xiní-ro jíin máá-rí ja nó'on-yo ándívi. Ná ndé'é-ró ndasa nì sá'a Jesús, I'a kúu apóstol, I'a kúu sutu ñá'nu, ja kãkandíja-yó-yá.

² Chì nì skíkuu va'a-ya jíin Dios, I'a nì chaa tíñu sikí-yá, nátu'un nì skíkuu va'a Moisés jíin vé'e-ya.

³ Ko Jesús, ví'í-gá nì nduñá'nu-ya vása Moisés, nátu'un chaa jáni ve'e, ví'í-gá kúñá'nu-de vása vé'e-ún.

⁴ Chì taká ve'e, kúva'a sá'a chaa. Ko I'a sá'a taká ndatíñu kúu máá Dios.

⁵ Chì Moisés, nátu'un mozo nì skíkuu ndija-de jíin vé'e Dios. Te nì ka'an ndaa-de taká tu'un ja kuni-ya já kué-e-ga ka'an-de.

⁶ Ko nì skíkuu Cristo nátu'un ñin se'e jíin vé'e Dios. Te ve'e-ún kákuu yóo, ní kuiñi nì'in-yó te kãkusí iní-yo jíin tú'un kãñukuu iní-yo ondé kivi ndí'i-na.

Tu'un ndetatú-yo

⁷ Ja yuán ní kuu nátu'un ká'an Espíritu Santo: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya,

⁸ te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kãsání'in iní-ro kivi ní jito nchaa-rì róo onde nuu ñú'un té'é.

⁹ Te yuán nì kajito nchaa ndiyi táa-ro rúu. Te nì kajiní-de tíñu nì sá'a-rì jíin-de uú xiko kuia.

¹⁰ Ja yuán ní kití iní-rì nuu ñáyivi-ún. Te nì ka'an-rì: Nene kãsana-i iní añú-i, te tú ní kãjiní-i ichi-rì.

¹¹ Yuán ní kití iní-rì, te nì ka'an nì'in-rì ja má kivi koyo kuti-i nuu ndetatú-rì, áchí-ya.

¹² Ñani, núsáa te koto va'a-ró máá-ró jíná'an-ró, nává'a ma koo ní ñin-ró jíin añú ñáa tú kãndíja kuti, te kuxio-ró núu Dios, I'a chakú sá'a.

¹³ Te ndita'an kivi ná ká'an ndá'ú-ro jíin tá'an-ró, níni káka'an-yo já vina kúu vina, nává'a ma sání'in iní ní ñin-ró sá'a kuachi jíin tú'un xndá'ú.

¹⁴ Te ní kuiñi nì'in-yó jíin tú'un nì kejá'a-yó jíin ondé kivi ndí'i-na, yuán-na te ñin-na kákuu-yó jíin Cristo.

¹⁵ Chì súan ká'an: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kãsání'in iní ndiyi táa-ro sáa.

¹⁶ Chì ñayivi ní kenda koyo jíin Moisés iní ñuu Egipto, nì kajiní so'o-i tu'un nì ka'an-ya, te nì kãsání'in iní-i, vasa tú ndí'i-i.

¹⁷ Te ndé nuu ní kití iní-ya úu xiko kuia-ún núsáa. Á nasu núu ñáyivi ní kãsá'a kuachi-ún náun. Te nì kãnaa máa-i onde nuu ñú'un té'é.

¹⁸ Te ndé jíin ní ka'an téyí-yá ja má kivi koyo kuti-i nuu ndetatú-ya. Á nasu jíin ñáyivi tú ní kajandatú nuu-yá-ún náun.

¹⁹ Te kãjiní-yo já tú ní kúu kivi koyo kuti-i, kuachi ja tú ní kãkandíja-i.

4

¹ Ná yú'ú-yo núsáá, chi vasa ío ná'in-ga tu'un ni keyu'u-yá ja kivi koyo-yó ndetátú-yo jín-yá, ko sanaa te in-ró ma kundéé-ró ni'in-ro tu'un-ún.

² Chì suni ni kajini so'o-yó tu'un va'a-ya, natu'un máá ñáyivi-ún. Ko tú ní ní'in tiñu tu'un ni kajini so'o máá-i, kuachi ja tú ní kákandija-i.

³ Ko yóó, ja kákandija-yó, kivi koyo-yó núu ndetátú-ya, natu'un ni ka'an-ya: Ni ka'an téyí-rí kivi ní kití iní-rí, ma kivi koyo kuti-í nuu ndetátú-rí, áchí-ya, vasa a ni jinu ndi'i tiñu ni sá'a-ya onde kivi ní jukuifñ ñuyívi.

⁴ Chì ío in tutu nuu yóso tú'un ni ka'an-ya siki kivi usiá: Ni ndi'i ni sá'a Dios taká tiñu-ya, te ni ndetátú-ya kivi usiá, áchí.

⁵ Te inga tu'un ká'an yá'a: Ma ndívi koyo kuti-í nuu ndetátú-rí, áchí.

⁶ Te ñáyivi ní kajini so'o tu'un-ya xná'an-ga, tú ní kivi koyo-i, kuachi ja tú ní káandatu-i nuu-yá. Ko kivi ná'in yaku ñáyivi.

⁷ Te ja yúan ní jani tuku-ya ingá kivi. Chi ni kuu kua'a tiempo te jín yú'u David ni ka'an-ya ja vina kuu kivi-ún, natu'un a ni ka'an-rí ndiv'a: Vina te ná kúni ná'in-ró tu'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, áchí.

⁸ Chì nú ní já'a Josué in nuu ndetátú-i jíná'an-i, yúan-na te ma ká'an-ga Dios siki ingá kivi cháa núu.

⁹ Ja yúan kéndoo ná'in in nuu ndetátú ñáyivi Dios.

¹⁰ Chì cháa kivi nuu ndetátú-ya, ndetátú-de taká tiñu sá'a-de, natu'un ndetátú máá Dios taká tiñu ni sá'a-ya.

¹¹ Ná ndúkú ndéé-yó kivi-yó núu ndetátú-ya yúan núsáá, náva'a tú jingava ni in-yó, natu'un máá-i, ja tú ní káandatu-i sáá.

¹² Chì tu'un Dios, tu'un chakú, tu'un ni'in kúu, te xa'an-gá vásá machete uu yu'u. Te kundéé káan onde kúsín iní jín añú-yo, te suni sásín onde nuu káñtá'an yiki jín méke, te nándúkú víi ndasa jáni iní-yo jín ndása cháa iní añú-yo sá'a-yó.

¹³ Te tú ní in ndatiñu yísá'í nuu-yá. Chì taká-ni núña siki, te ká'jin ndijin nuu I'a naki'in cuenta.

Jesús kuu sutu ñá'nu-ga ká'an-ya já'a-yo

¹⁴ Núsáá te kánavá'a-yó in sutu ñá'nu. Máá Jesús Se'e Dios kuu-ya ja ní ndivi-ya ándívi. Ja yúan ná kuiñi ni'in-yó jín tu'un káka'an-yo.

¹⁵ Chì tú kánavá'a-yó in sutu ñá'nu ja má kuu ta'u'u iní-ya yóó siki já vítá iní-yo, chì sua in núu-ni ni jito ncha-i-ya natu'un yóó, ko tú kuachi ní sá'a-ya.

¹⁶ Núsáá te ná chundéé iní-yo jáa-yo núu mesa-ya, nuu kundá'tú iní-ya yóó, náva'a sá'a-ya táká'nu iní nuu kuachi-yó, te ni'in-yo tú'un luu ío iní-ya hora ja kánandí'i-yó-ún.

5

¹ Chì taká sutu ñá'nu ja ní kaji-ya má'nú ñáyivi, ni jani-ya sutú-ún ja ká'an-de ja'a ñáyivi núu Dios, te soko-dé ndatiñu te ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuachi-i.

² Te sutu-ún, kuu ka'an vítá-de jín ñáyivi tú tu'a jín ñáyivi kájika sana, chì suni máá-de, vítá xa'an iní-de.

³ Te ja yúan jinu ñú'ún já súni ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuachi máá-de, nasu máá in ja siki kuachi ñáyivi.

⁴ Te ni in cháa, ma kuu sañá'nu-de máá-de ja kuu-de sutu, chì sua Dios kuu I'a kaji cháa-ún, natu'un ni kaji-ya Aaron.

⁵ Suni súan Cristo, tú ní sañá'nu-ya máá-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu, chì sua máá Dios, ni jani-ya I'a-ún, te ni ka'an-ya tú'un yá'a jín-yá: Róó kuu Se'e-rí, te ruu kuu Táa-ro vina, áchí-ya.

⁶ Te suni ká'an-ga Dios inga tu'un: Ní káni kuu-ró sutú cuenta Melquisedec.

⁷ Te Cristo, nini chakú-ya ñúyivi yá'a, onde jín ndúcha núu-yá ni nde'e kó'ó-yá ja ní jikan ta'u-yá. Te ni ka'an ndá'ú-ya jín máá Dios, I'a kuu nama-ya náva'a ma kuu-ya núu. Te ja súan ni chiñú'ún-yá Dios, te ni jini so'o Dios.

⁸ Te vasa Se'e Dios kuu-ya, ko jín túndó'o ni kii siki-yá ni kutu'a-ya ndasa kuandatu-ya.

⁹ Te nuu ní yija va'a-ya, te ni nduu-ya I'a nama taká ñáyivi káandatu nuu-yá, te kuchaku-i ní káni.

¹⁰ Te ni cháa Dios tiñu siki-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu cuenta Melquisedec.

¹¹ Te ío kua'a tú'un ndatu'ún-yó siki-yá. Ko yíi káa ja káni káji-rí tu'un nuu-ro, kuachi ja kókon so'o-ró.

¹² Vîna ní kákuu-ró maestro núú, chî íó kua'a tiempo kákandîja-ró, ko jînu ñú'ún já ingá jînu stá'an ñn cháa nuu-ro ndasa kéj'á tú'un Dios. Núsáá te kájînu ñú'ún-ró leche, nasu ndéyu ndáva.

¹³ Chî nú máá-ni leche káji'i-i, tú kájuku'un va'a inji-i jîin tú'un ndaa, kuachi ja súchi yíkin kákuu-i.

¹⁴ Ko ndeyu ndáva kúu ja kée ñáyivi ní kayija, chî a ñi kácutu'a-i te kájîni va'a-i ndéja kúu ja vá'a ja ú'u.

6

Ná kúxnúú-yó te ná kuñi ñi'in-yó

¹ Núsáá te ná skéndo-yó tú'un núú Cristo, te ná kánduu-yó náv'a a yija va'a-ga inji-yo. Te ma náki'in jáá tuku-yó ondé ja'a ja nákani inji-yo ndasa ñi kasá'a-yó tíñu ñáá, ndasa ñi kandîja-yó núú Dios,

² jîin tú'un jánducha, jîin tú'un xndée-yó ndá'a-yo xiní ñáyivi, jîin tú'un ja náchaku-i ma'ñú ndíyi, xí jîin tú'un ja tá'nu ndatu-i ní káni.

³ Te tíñu yá'a sá'a ndija-yó te nú ná kuá'a máá Dios tu'un.

⁴ Chî nú íó ñáyivi já á ñi kájuku'un inji-i ñn jînu, te nú ñi káta'ni-i ta'u ándívi, te nú suni ñi kani'in-í tá'an-í Espíritu Santo,

⁵ te nú suni súan ñi káta'ni-i tu'un va'a Dios jîin táká fuerza kuia cháa,

⁶ yúan-na te nú ndu'ichî inji-i-ya, te ma kúu kuti ndéj'á jáá-i ja nákani inji-i sá'a-yó, chî sua kája'ni túku-i Se'e Dios jîka cruz, te kája'a-i tuka nuu-yá nú súan.

⁷ Chî nú kua'a jînu kúun sau núú ñn ñu'un te ndí'i-ni-cha jí'i, te já'a yua kuatíñu máá cháa kájitu-ún, yúan-na te kúsi iní Dios jîin ñú'un-ún.

⁸ Ko nú máni íñu jîin ncháa kána nuu ñú'un-ún, yúan-na te jîta ñi ñú'un-ún. Te yachi naa, chî kitî inji jito'o jîin, te ñn kivi te kayu.

⁹ Ko ja síki róó jîná'an-ró, ñáni máni, vasa káka'an-ri tu'un yá'a, ko káñukuu inji-ri ja ná sá'a-ga-ro tíñu va'a ja kánúú sá'a cháa a ñi kaku.

¹⁰ Chî nasu í'a ñáá kúu Dios ja náa ini-ya tíñu kásá'a-ró, chî ja síki sí'ví-yá te ñi kákundá'ú inji-ro táká ñáyivi ndóo, te suni kákuu-ró jîin ondé vîna.

¹¹ Te kákuu-ri ja ná ñn ná ñn-ró ná kúkuu-ró jîin súni tíñu-ún ondé kivi ndí'i, náv'a a skíkuu va'a-ró ndasa kuní tu'un káñukuu inji-ro.

¹² Te ma kóo uun inji-ro jîná'an-ró, chî sua ná ndáku-ró ñáyivi já ní'in-í tu'un ñi keyu'u-yá, sá'a tu'un kákandîja-i jîin já ká'io paciencia inji-i.

¹³ Chî kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham, ñi ka'an téyí-yá jito jîin núú máá-yá, chî tú ní kúu ka'an téyí-yá ja ingá í'a kúñá'nu-ga kuu testigo-ya.

¹⁴ Te ñi ka'an-ya: Jandáa ja chindéé chítuu ndija-ri róó, te ndea xa'an-ro sá'a-ri, áchi-ya.

¹⁵ Te ja yúan súan jîin paciencia ñi jandéé iní Abraham, ñi ndatu-de, te vasa ní ní'in-dé tu'un ñi keyu'u-yá.

¹⁶ Chî táká cháa, káka'an téyí-de nuu ñn ja kúñá'nu-ga vasa máá-de, te jîin tú'un téyí-ún kúndaq ñi iní-de síki tú'un kástátá'an-de.

¹⁷ Te kuní Dios stá'an ndijin-ya núú ñáyivi xín tá'u, ja má nátu'u kuti ini-ya tú'un ñi keyu'u-yá nuu-í. Te ja yúan ní ka'an téyí-yá,

¹⁸ náv'a a yóo, ja ní kanatu'ma-yó-yá, ná ndúndéé xa'an ini-yo, te kundikîj-yo tú'un káñukuu inji-yo, chî jîin úu tu'un yúan ma kúu kuti xndá'ú Dios, ja nátu'u inji-ya.

¹⁹ Káñukuu inji-yo tú'un-ya-ún, te ja yúan kéndoo ñi'in kéndoo kúu añú-yo, te yúan sá'a ja nátu'un kivi-yó ini cuarto ñi xa'an íchi yatá sá'ma ndíta kaa.

²⁰ Te inji yúan ñi kivi Jesús xna'an-ga vasa máá-yó. Te ní káni ní nduu-ya ñn sutu ñá'nu cuenta Melquisedec.

7

Cuenta Melquisedec

¹ Chî cháa Melquisedec, rey ñuu Salem jîin sutú nuu máá Dios ñá'nu, ñi kuu-de. Te ñi kenda-de ñi janata'an-de Abraham kivi ní naxíó káva cháa-ún ja ní jaka'ni-dé kua'a rey. Te ñi jîkan ta'u-dé ja'a Abraham.

² Te suni ñi ja'a Abraham ñn síki uxí ja táká ndatíñu nuu-dé. Te sí'ví núú-de kúu Melquisedec, ja kuní ka'an: Rey sá'a tíñu ndaa. Yúan-na te suni nání-de rey Salem, ja kuní ka'an; Rey ndíso tu'un vindáa vinené.

³ Tú táa-de, tú náa-de, ní tata-de. Te suni tú kivi ní kaku-de, ní tú kivi kúu-de, chî ñi nduu-de nátu'un máá Sé'e Dios. Chî cháa-ún, ñn sutu ní káni kúu-de.

⁴ Nde'e ndasa ni kuña'nu-de, chi tatá ñúu-yo Abraham, siki táká ndatíñu ni janchaa-de nuu rey, ni ja'a-de ñin siki uxí nuu cháa-ún.

⁵ Te chaa kákuu se'e Levi ja kákuu sutu, ni ta'u tíñu nuu-dé ja kí'in-de ñin ja siki uxí nuu ñáyivi nátu'un ká'an ley. Te kí'in-de nuu ñani-de vasa suni chii Abraham ni kenda koyo-de.

⁶ Te Melquisedec, vasa tú ní kenda tata-de chii ñáyivi-ún, ko ni kí'in-de ñin ja siki uxí nuu Abraham, te ni jikan ta'u-dé ja'a Abraham, chaa xín tú'un ni keyu'u-yá.

⁷ Te a kájiní va'a-yó já jikán ta'u cháa ñá'nu-ga ja'a cháa lúli.

⁸ Te ichi yá'a, ñin ja siki uxí káki'in ndija chaa ja jí'i níni. Ko chaa yúan, suni ni kí'in-de, te kájaní ndaa-i tu'un-de ja chakú-de.

⁹ Te Levi, chaa ni kí'in ñin ja siki uxí nuu ñáyivi, suni nátu'un jíin Abraham ni ja'a-de ñin ja siki uxí nuu Melquisedec,

¹⁰ chi ñú'un-ga Levi chii Abraham, tatá ñúu süká-de, kivi ní naketé'an chaa-ún jíin Melquisedec.

Ja ní naa táninu sutu aná'an

¹¹ Sutú ni kekoyo chii tatá Levi kákuu ja ní kaja'a ley nuu ñáyivi onde sáa. Te nú ní káyija va'a-i sá'a máa-de núú, te naún níni júkuiñi inga sutu cuenta Melquisedec, ja násu cuenta Aarón kúu núsáa.

¹² Chi nú ni nasáma taká sutu, yúan-na te jinu ñú'ún nasáma ley.

¹³ Tu'un máa Jesús ká'an-yo, te chii inga tata ni kaku-ya. Te ni ñin tá'an-ya, tú ní játíñu kuti núu altar.

¹⁴ Chi a kájiní ndaa-yo já chíi tata Judá ni kaku máa Jító'o-yo. Te cuenta tata yúan, tú naún tu'un ní ká'an Moisés ja kúndiso-i tíñu sutu.

¹⁵ Te ndijin-ga kúu tu'un yá'a, chi ni nukuiñi inga sutu cuenta Melquisedec.

¹⁶ Te I'a-ún, ni nukuiñi-ya kúu-ya sutú, ko nasu já ní kaku-ya chíi tata sutu nátu'un ká'an ley, chi sua siki já ndiso-ya fuerza ja má kúu kuti-yá.

¹⁷ Chi súan yóso ndaa tu'un máa-yá: Máa-ró kúu ñin sutu ní káni, cuenta Melquisedec, áchi.

¹⁸ Te tíñu ni ta'u núu-yo xná'an-ga, ni jasú ndija-ya, kuachi ja vitá máa, jíin já tú ní'in tíñu,

¹⁹ chi ley, tú ní síyija kuti ní ñin. Yúan-na te ni ní'in-yo ñin tu'un va'a-ga ja káñukuu iní-yo jíin, te jíin tú'un yúan kandita-yó núu Dios.

²⁰ Te súan ni ka'an téyí-yá kivi ní kenda máa.

²¹ Chi sava-ga chaa-ún ni kani'in-dé tíñu sutu, ko tú ní kúu jíin tú'un téyí. Ko jíin Jesús, chi ni ka'an téyí Dios súan: Ni ka'an téyí máa Tatá Dios te ma nátu'u iní-ya, máa-ró kúu ñin sutu ní káni cuenta Melquisedec, áchi-ya.

²² Te jíin Jesús ni kukútu contrato va'a-ga, nátu'un ni ka'an Dios yúan.

²³ Te sava-ga sutu-ún tú ní kúu kuatíñu-de ní káni, chi káji'i káji'i-ni-de núú, te ja yúan ní ka'jo kua'a-dé.

²⁴ Ko I'a yá'a kúu-ya sutú ja tú sama kuti-yá, chi chakú-ya ní káni.

²⁵ Ja yúan súni kúu nama-ya táká ñáyivi ní káni-ni nú kándita-i nuu Dios jíin-ya, chi ní káni chakú-ya náva'a ka'an-ya já'a-í jiná'an-i.

²⁶ Chi ni kajinu ñú'ún-yo ñin sutu ñá'nu nátu'un máa-yá. Chi sutu ij kúu-ya, túu kuachi-ya, ío ndoo-ya, te sún kúu-ya núu ñáyivi kásá'a kuachi, te ñá'nu luu xaan-ga ni nduu-ya vása ándívi.

²⁷ Te tú níni já ndita'an kivi sokó-yá kiti já siki kuáchi máa-yá xná'an-ga, te vása siki kuáchi ñáyivi, nátu'un ni kasá'a sutu ñá'nu onde sáa, chi ñin jinu-ni ni sá'a-ya súan ja ní sokó-yá máa-yá.

²⁸ Chi máa ley, jáni chaa vitá iní kákuu-de sutu ñá'nu. Ko tu'un ni ka'an téyí Dios, ni chaa kuee-ga vása ley. Te jíin tú'un-ún ni jani Dios máa Sé'e-ya. Te I'a-ún, ni yija va'a-ya já kúu ní káni.

8

Ñin sutu ñá'nu iní ándívi

¹ Núsáa te tu'un kánúu-ga nuu táká tu'un káka'an-yo-ún kúu tu'un yá'a: Káñava'a-yó ñin sutu ñá'nu súan, te kánchaa-ya íchi lado vá'a mesa nuu tá'u tíñu Dios ñá'nu iní ándívi.

² Te játíñu-ya iní cuarto ij, jíin iní ve'e ñin ij ndija ja ní jani máa Tatá Dios, nasu cháa ní jáni-ún.

³ Te taká sutu ñá'nu, kájin-de ja kásoko-dé ndatíñu jíin kiti núu Dios. Ja yúan súni súan jíin ñú'ún já kóo ja sokó I'a sutu yá'a nuu Dios.

⁴ Ko nú kándeeyá iní ñuyívi, ma kúu kuti-yá sutu núu, chí a ká'io sutu ja kásoko ndatíñu nuu Dios nátu'un ká'an ley.

⁵ Chí tiñu kásá'a-de, máni ñin copia ñin muestra tiñu andívi kúu, nátu'un ñi ka'an Dios jíin Moisés kivi ní kejá'a-de sá'a-de ve'e ñii íi: Nde'é vá'a-ró, te sá'a-ró táka ndatíñu nátu'un kaa muestra ñi jiní-ro ja ní stá'an-ri nuu-ro onde yuku-ún, áchi Dios jíin-de.

⁶ Te contrato jáa kúu ja vá'a-ga nasu ja tu'ú, chí ndiso tu'un ja ní kaa-ga ñi keyu'u Dios. Te nátu'un va'a-ga ku'a ja jáa-ún, suni súan ku'a kúu vina ja vá'a-ga tiñu ndiso Cristo, ja kúu-ya yú'u núu máa contrato jáa.

⁷ Chí nú ní kée va'a va'a contrato xnáñúu, te tú ñini koo inga contrato uu núu.

⁸ Suni ñi jiní Dios ja tú ní kée va'a va'a tu'un-ún, te ñi ka'an-ya: Chaa ñin kivi já násá'a-ri ñin contrato jáa jíin ñayivi Israel jíin ñayivi Judá, áchi máa Tatá Dios.

⁹ Ko nasu nátu'un contrato ñi sá'a-ri jíin ndívi táa-i, kivi ní ñin-ri nda'a-dé ja ní kiñi'in-ri-de iní ñuu Egipto. Chi kuachi máa-de kúu ja tú ní ká'jin ñi'in-de siki contrato-ri. Ja yúan tú ní játu'un-ri ja ká'an-de, áchi máa Tatá Dios.

¹⁰ Te ya'a kúu máa contrato nasá'a-ri jíin ñayivi Israel onde ná ja'a taká kivi-ún. Chu'un-ri ley máa-ri xini-i, te suni chaa-ri ley-ún iní añú-i. Te kuu-ri Dios máa-i. Te máa-i jiná'an-i kuu-i ñayivi máa-ri. Achí máa Tatá Dios.

¹¹ Te tú ñini kástu'ún ná ñin ná ñin-i nuu tá'an-i, nuu ñani-i: Ná kuni-ro núu máa Tatá Dios. Chi taká-i kuni-i ruu, onde ñayivi lúli-ga te onde ñayivi ñá'nu-ga.

¹² Chí kundá'u iní-ri-i vasa tiñu ñaa ñi kasá'a-i, te ni ma kúná'an kúti-gá-ri kuachi ñi kasá'a-i, áchi máa Tatá Dios.

¹³ Te ja súan ká'an-ya tú'un contrato jáa-ún, te sá'a-ya cuenta ja á kuajita ja xnáñúu. Te ja á kuajita te a kuakutu'u, a yani naa íi.

9

Ja ní'in tiñu niñi-ya jíin contrato jáa

¹ Ko contrato xnáñúu suni ñi tá'u tiñu ndasa chiñú'un-i-ya, te ndiso ñin cuarto íi iní ñuyívi yá'a.

² Chí ñi kajani-i ñin ve'e ñii. Te ichi fuera ñi ío ñin cuarto ja ní nání cuarto íi. Te iní yúan ñi ío candelero, jíin mesa, jíin státilá káxiukú ndijín.

³ Te yata sá'ma úu ndita kaa ichi iní ve'e íi, ñi ío inga cuarto, ñi nání cuarto íi xáan.

⁴ Te iní yúan ñi ío ñin ko'o kúu oro, jíin janú tú'un contrato, ja ndasú oro ní tú'u siki. Te iní janú-ún kándeeyá ñin tija'an oro ja ñu'un staa andívi, jíin yúnu xii Aarón ja ní nana numa, jíin yúu tabla nuu yóso tú'un contrato.

⁵ Te siki janú-ún ká'jin figura querubín luu, kásá'a-i kati, kájasu-i siki tapa janú-ún nuu ñu'un yúyú niñi. Ko siki táka tu'un yúan, tú núña-yó vina ja ká'an káji-yó.

⁶ Te nuu ní jinu tu'a taká tiñu yá'a, te núu-ni núu-ni kivi koyo sutu iní cuarto ñin, kásá'a-de tiñu cuenta sutu.

⁷ Ko iní cuarto uu-ún, chí máa ñin-ni sutu ñá'nu-ga kúu kivi-de, te suni máa tú'un-ni vuelta ja kuiá. Te tú kivi-de te nú túu niñi já sokó-dé nuu Dios siki máa-de jíin siki já kásá'ña'mu ñayivi.

⁸ Te súan stá'an Espiritu Santo nuu-yo, já té nuña-ga ichi kivi koyo-yó iní cuarto íi andívi, níni kándij ve'e ñii ñin iní ñuyívi.

⁹ Te yúan kúu ñin tu'un siki tiempo vina, te jíin modo-ún kásoko-dé ndatíñu, te kája'mu-de kiti núu Dios. Ko vasa káchiñú'un-i-ya súan, ma yáa va'a iní añú-i sá'a.

¹⁰ Chí máni ley yúku kúu-ún, ndasa kee-yo, ndasa ko'o-yó, ndasa ndundoo-yó. Te ñi ndiso tiñu onde ñi chaa máa já vá'a-ga. Te ñi nasama.

¹¹ Ko ñi chaa Cristo, te sutu ñá'nu nuu táka tu'un va'a-ga-ún kúu-ya. Te ñi kivi-ya iní ve'e íi andívi, ja tú ní kuva'a jíin ndá'a, ni nasu cuenta ñuyívi kúu, te kánúu-ga te va'a-ga kúu vásá já áva-ún.

¹² Ko nasu jíin niñi ndíxi'u, xí niñi chélu, chí jíin niñi máa-ya ñi kivi-ya iní cuarto íi andívi ja ñin máa tú'un-ni jinu ja ní káni. Te ñi kundéeyá ñi nakuaan-ya yóo ja ní káni.

¹³ Chí onde sáa te niñi xndiki jíin niñi ndíxi'u, jíin yáa núu kayú chelu, ñi josó yúyú-de siki ñayivi chá'an, te ñi káundoo-i onde jíin yiki kúñu-i, ñi sá'a. Te nú súan ní'in tiñu niñi kiti-ún,

¹⁴ núsáa te naga ñi kuu niñi Cristo ja má nákaça iní añú-ro núu tiñu ñaa kásá'a-ró, nává'a kuu kuatíñu-ró núu Dios, I'a chakú. Chí Cristo, tú chá'an kúti-yá, te ñi soko-yá máa-ya nuu Dios, ñi sá'a Espiritu ja ío ní káni.

¹⁵ Ja yúan kúu-ya yú'u núu siki ñn contrato jáá, náva'a ñayivi jáá ni kana Dios xiní-í, ni'jn-í ta'u já kéndoo ní káni nátu'un ni keyu'u-ya. Chi ni ji'í Jesús, te ja yúan ní janchaa-ya kuáchi ni kasá'a-í ná ni kaxiukú-i chíi contrato xnáñúu.

¹⁶ Chí nuu ío ñn testamento, te kánúú já kúu cháa ni sá'a contrato-ún.

¹⁷ Chí ñn testamento, onde nú kuu cháa ni sá'a, yúan-na te ni'jn tíñu. Ko nú nini chakú cháa ni sá'a, tú ni'jn tíñu kuti.

¹⁸ Ja yúan, vasa contrato xnáñúu, tú ní kúkútu, onde nú túu niñi.

¹⁹ Chí nú a ni ka'u ndi'i Moisés taká tu'un tá'ú tíñu yóso núu ley nuu ndívi ñayivi, yúan-na te ni ki'n-de niñi chélu, jíin niñi ndíx'ú, jíin ndúcha, jíin íxi kuá'a, jíin ñn yókón, te ni joso yúyú-de siki máa tutú-ún jíin siki ndívi ñayivi.

²⁰ Te ká'an-de: Ya'á kúu niñi cuenta contrato ja ní tá'ú tíñu Dios nuu-ro, áchi-de.

²¹ Suni súan jíin niñi-ún ni joso yúyú-de máa vé'e ñi jíin taká ko'o kájatíñu nuu káchiñú'ún-de-ún.

²² Te jandáa, ja á yani taká ndatíñu ndundoo jíin niñi cuenta ley, chí nú tú kati niñi te ma koo kuti táká'nu iní-ya núu kuáchi-i núu.

²³ Chí fuerza ja jíin modo yúan ni ndundoo taká copia ndatíñu ío andívi, ko máa ndatíñu andívi-ún, níni ní soko já vá'a-ga cuenta máa vasa yúan.

²⁴ Chí tú ní kivi Cristo iní ñn cuarto ij já ní kuvá'a nda'a, nátu'un ñn muestra ndija, chí sua iní máa andívi ní ndívi-ya náva'a kundij-ya vna ka'an-ya já'a-yo ndé'é jíin núu Dios.

²⁵ Te nasu ní kivi-ya yúan ja núu-ni núu-ni soko-yá máa-yá, nátu'un kivi sutu ñá'nu ndita'an kuia iní cuarto ij jíin niñi tatú.

²⁶ Chí nú súan, te kánúú já ndó'o-ya kuá'a jínu onde kivi ní jukuiñi ñuyivi núu. Ko sasua, onde kivi jínu ñuyivi ni kenda ndijin-ya ñn máa tú'ún-ni jínu ja ní káni, te ni soko-yá máa-yá náva'a kuancháa-ya kuáchi.

²⁷ Te nátu'un ni kunda ja kúu taká cháa ñn jínu-ni, yúan-na te kivi koyo-de nuu sánda Dios tíñu-de.

²⁸ Suni súan Cristo, ni soko-yá máa-yá ñn máa tú'ún-ni jínu náva'a kundiso-ya kuáchi kua'a ñayivi, yúan-na te kenda ndijin-ya vuelta uu, ko nasu já kuáncháa-ya kuáchi, chí sua ja náma-ya taká ñayivi káinda-tu-i-ya.

10

¹ Te máa ley, chí máni ñn kuanda'u kúu siki taká ndatíñu va'a ja cháa kuee-ga. Ko nasu forma ndija máa ndatíñu-ún kúu. Te ja siki kiti kája'ni-í-ún, núu-ni núu-ni kásoko-í ndita'an kuia. Te ní ma kúu kuti síyija ñayivi kuni jakoyo nuu-yá.

² Te nú kúu sá'a núu, te naja tú ní jukuiñi-i ja kásoko-í-ti núsáa. Chi ñayivi káchiñú'ún-ún, nú a ni kendoo ndoo ij-í ñn jínu-ni sá'a yúan núu, te ma kakán-ga añú-i kuáchi siki-í núu.

³ Ko siki já kásoko-í-ti-ún, te a jiní-yo já kánuku'un iní-i kuáchi-i ndita'an kuia.

⁴ Chí niñi xndiki, jíin niñi ndíx'ú, ma kúu kuti kuáncháa kuáchi.

⁵ Ja yúan kivi ní kii Cristo iní ñuyivi, ni ka'an-ya jíin Dios: Ja kája'ni-í-ti jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ni, tú játa'an iní-ni, ko ni sátu'a-ni ñn yiki kúñu máa-ná.

⁶ Ja kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ni siki já kúxio kuáchi-i, tú ní kúsi iní-ni jíin, áchi-ya.

⁷ Yúan-na te ni ka'an-ná: Súan yóso tú'un-ná nuu tutú: Aí Táta Dios, yá'a kándij-ná náva'a skikuu-ná ja játa'an iní máa-ni, áchi-ya.

⁸ Súan ká'an tu'un va'i ichi yatá: Ja kája'ni-í-ti jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ni, jíin já kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ni siki já kúxio kuáchi-i, tú játa'an iní-ni, ni tú kúsi iní-ni jíin, áchi-ya. Ndatíñu-ún kásoko-í nátu'un ká'an ley.

⁹ Yúan-na te ni ka'an-ya: Aí Táta Dios, yá'a kándij-ná náva'a sá'a-ná tíñu játa'an iní máa-ni, áchi-ya. Ja súan ni ka'an-ya, te ni janchaa-ya tú'un ñn náva'a nakani-ya tú'un uu-ún.

¹⁰ Te jíin tú'un ni játa'an iní máa Dios, te ni káundundoo-yó ní sá'a-ya siki já ní soko Jesucristo yiki kúñu-ya, ko ñn máa tú'ún-ni jínu ni sá'a-ya súan ja ní káni.

¹¹ Núsáa te taká sutu, vasa kája'an-de ndita'an kivi kájatíñu-de, te kua'a jínu kásoko-dé suni suni-ni modo ja kája'ni-dé-ti, ko yúan ma kúu kuti kuáncháa kuáchi-i.

¹² Ko Cristo, ñn máa tú'ún-ni jínu ni soko-yá máa-yá ja siki kuáchi-yo onde ní káni, yúan-na te ni nungoo-ya íchi ndáv'a Dios,

¹³ ndátu-ya tiempo onde ná kúxiukú ñayivi kábito u'u tá'an jíin-yá, kuu-i teyu kuxndí ja'a-yá.

¹⁴ Chí jíin ñn máa tú'ún-ni jínu ja ní soko-yá máa-yá, te ní káni ní kayija ñayivi ndoo ni sá'a-ya.

¹⁵ Te máa Espíritu Santo kúu-ya testigo nuu-yo siki tú'un yúan, chí xna'an-ga ká'an-ya:

¹⁶ Yá'á kúu máa contrato nasá'a-rj jín-i jíná'an-i, onde ná ndí'í taká kivi yá'a. Te chu'un-rj ley-rj ini añú-i. Te suni chísó-rí tũ'un-rj-ún ini xinj-í jíná'an-i, áchí máa Tatá Dios.

¹⁷ Yúan-na te ká'an-ga-ya: Ma núku'un kuti-gá ini-rj kuáchi nj kasá'a-i jín tífu chá'an ní kasá'a-i, áchí-ya.

¹⁸ Núsáá te nú a nj sá'a-ya túká'nu ini-ya siki taká-ún, tuká naún ío ja sokó-gá siki kuáchi.

Ja núña ichi kivi-yó ini cuarto ij

¹⁹ Ja yúan, ñáni, a chúndéé ini-yo kivi-yó ini cuarto ij andívi sá'a niñi máa Jesucristo.

²⁰ Chi nj juña-ya ñn ichi jáa chakú, nává'a kivi-yó íchi yatá máa sá'ma ndíta kaa, te yuán kuní ka'an ja máa yiki kúñu-ya kúu.

²¹ Te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu xaán ndito ve'e Dios.

²² Núsáá te ná kándita-yó nú-ya, jín añú-yo já ío ndaa ja siki tú'un kákandja va'a-yó, jín añú ja ní ndundoo siki taká tíñu jáni ñáá ini, chi nj joso yúyú-ya niñi-ya siki, jín yiki kúñu-yó já ní nakacha-yó jín ndúcha ndóo.

²³ Ná kuñi nj'in-yó jín tú'un nj kaka'an-yo kákandja-yó te káñukuu ini-yo. Te ma káka yatá-yó núsáá, chj skikuu va'a l'a nj keyu'u tú'un-ún.

²⁴ Ná ndé'é vá'a-yó ndasa skandá-yo tá'an-yó, ja ná kúndá'ú-ga ini-i tá'an-i, jín já ná sá'a-i taká tíñu va'a.

²⁵ Ná nátaqa ná'ín-yó, ma síá-yo natũ'un kásá'a sava-i, chj sua ná ká'an ndéé-yó jín tá'an-yó. Ko ná kuitũ-gá ini-ro sá'a-ró, chj kájin-ro já kuákuyani máa kivi-ún.

²⁶ Chj nú kusij ini-yo sá'a-yó kuáchi ja súan a nj jatá'ú-yó tú'un ndaa, tuká kéndoo kuti já kúu kuu-ga ja siki kuáchi-ún.

²⁷ Chj sua ñn nuu yú'ú xaán-yo já ndóna-ya siki-yo ío, jín ñn nuu kánda yáá ñũ'un ío, nává'a kókó ñáyivi kájito u'u tá'an jín-ya.

²⁸ Ñayivi ní ské'ichj ley Moisés, jí'í ná'ín-i, tú naún tu'un kúndá'ú ini ío, te nú nj kaka'an ndaa uu xí uní testigo.

²⁹ Tava-ro cuenta núsáá, chj naga nj kuu ja má ndó'o xaán-gá ñayivi kuañú ja'á siki Sé'e Dios jín ja jáni ini-i ja káchá'an niñi contrato, vasa jín niñi-ún nj ndundoo-i, jín ja sákátá-i nuu máa Espiritu ndiso tu'un luu.

³⁰ A kájin-yo núu l'a nj ka'an: Nani'ín tá'an máa-rí jín-i, máa-rí kuá'a ya'u-i, áchí máa Tatá Dios. Te inga jinu ká'an: Máa Tatá Dios koto nchaá-ya ndasa kaa ñayivi máa-ya, áchí.

³¹ ñn tíñu yú'ú xaán-yo sá'a, kúu ja júngava ñn ñayivi ini nda'a Dios, l'a chakú.

³² Ko ná núku'un ini-ro siki taká kivi ní kéndoo ichi yatá, chi nj nastúun-ya ini ja jini tuni-ro. Yúan-na te nasaa ja sijn sijn tundó'o nj xndóna-i siki-ro.

³³ Chj ñn modo nj kaka'an ndijin-i siki-ro, te nj kaxndó'o ndijin-i róo. Te inga modo suni nj kanduu-ró tá'an ñayivi ní kando'o súan.

³⁴ Chj suni nj kundá'ú xaán ini-ro já kándeé vekaa. Te nj kaksu-í ini-ro, vasa nj kasáku'na ñúkúun-i ndatíñu-ró, chj a kájin-ro já onde andívi káñava'a-ró ñn ta'u vá'a xaán-gá, te koo ní káni.

³⁵ Ma síá-ro modo ja káchundéé ini-ro, chj kua'á xaán tá'u ndiso tu'un-ún.

³⁶ Chj kánúú koo paciencia ini-ro, nává'a ni'ín-ro já ní keyu'u-ya, onde nú nj sá'a-ró tíñu játa'an ini Dios.

³⁷ Chj ñn núnú-na te chaá máa l'a kii, te ma kúkuéé-ya, áchí.

³⁸ Ko máa ñáyivi ndáa-rj, chj siki já kákandja-i te kuchaku-i. Ko nú nj jika yatá-i, ma kúsiñ ini añú-rj sá'a-i, áchí-ya.

³⁹ Ko yóó, nasu tá'an ñayivi kásá'a súan kákuu-yó já káka yatá-yó te xnáa-yo máa-yó, chj sua kákuu-yó tá'an ñayivi káka ku jín tú'un kákandja va'a-i.

11

Siki tú'un kándja

¹ Te tu'un kándja-yó kúu modo ja jini-yo já ío seguro taká ndatíñu káñukuu ini-yo, chi yuán kúu tunj ja ío ndija taká ndatíñu ja tú jini-yo núu.

² Chi nj kákandja chaá aná'an, te ja yúan ní jatú'un-ya-de.

³ Kákandja-yó, te yuán kájuku'un ini-yo já ní sáva'a Dios ñuyivi jín tú'un nj ka'an-ni-ya. Te chj ndatíñu ja tú jini-yo núu, nj kuva'a ndatíñu ja á jini-yo núu.

⁴ Nj kandja Abel, te yuán ní ja'mu-de ndatíñu ja vá'a-ga nj soko-dé nuu Dios vása Caín. Súan nj kandja-de, te nj jatú'un Dios ja ío ndaa-de, chj súan nj sá'a-ya já ní jatá'ú-ya ndatíñu nj soko-dé nuu-ya. Te vasa a nj jí'i-de, ko ká'an-ni-de jín tú'un nj kandja-de.

⁵ Nî kandíja Enoc, te yuán ní naki'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de, te tú ní jí'i-de. Te tú ní ndénda kuti-dé nî kasá'a-i, chí nî naki'in Dios-de. Te onde ná té naki'in-ga-ya-dé, te nî jatú'un Dios-de ja ní kusii iní-ya ní sá'a-de.

⁶ Ko nú tú kándíja-yó, te ma kusii iní Dios sá'a-yó, chí cháa kuní jaá nuu Dios, kánúú kándíja-de ja ndító chakú-ya jíin já kuá'a-ya yá'u nuu táká ñayivi kánandúkú-i-ya.

⁷ Nî kandíja Noé, te yuán ní ka'an nî'in Dios jíin-de sikí sáva tiñu ja té kuni-ga-de nuu. Te ja ní chu'un iní-de, te yuán ní sáva'a-de ñin barco náva'a kaku-de onde jíin ní vé'e-de. Ja súan kándíja-de, te nî ñakuxndí-de sikí ñúyívi. Te nî nduu-de ñin cháa ní'in tá'u sikí já kéndoo ndaa-i ja kákandíja-i.

⁸ Nî kandíja Abraham, te yuán ní jandatu-de nî kenda-de kua'an-de kivi ní kana-ya xini-dé, náva'a jaá-de ñin lugar nuu kuá'a-ya núu-dé kuu ta'u-dé. Te nî kenda-de kua'an-de, vasa tú jíini-de ndénuu kí'in-de.

⁹ Nî kandíja-de, te yuán ní nchaa-de nátu'un cháa jíká núu ñú'un ní keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu-dé. Yuán nî nchaa-de iní ve'e kuuí jíin Isaac jíin Jacob, chí suni suchi ní'in tá'an ta'u núu ní keyu'u-yá-ún kákuu suchi-ún.

¹⁰ Chí nî ñukuu iní-de koo ñin ñuu jíin cimientu, ja máá Dios kúu I'a chutá'an-ya te sá'a-ya-ún.

¹¹ Suni nî kandíja máá Sara, te yuán ní ní'in-ñá fuerza nî nukú'un se'e-ña, vasa ña'an numá nî kuu-ña. Te nî skáku-ña ñin se'e onde tiempo nî ja'a xaán kuíá-ña, chí nî kandíja-ña já skíkuu va'a máá Dios tu'un nî keyu'u-yá.

¹² Ja yuán súni súan nî kákaku kua'a-i nî sá'a ñin-ni cháa, vasa a nî yii xaán-dé. Ko tata-de nî ndea xaán, nátu'un tiñúú xini ándívi, jíin nátu'un ñiti káa yu'u mar, ja má kúu ka'u-yó.

¹³ Nini kákandíja-de te nî kaji'j taká cháa-ún, vasa tú ní káni'in-dé ja ní keyu'u-yá. Ko nî kandé'é jíká-ni-de nuu, te nî kaka'an-de sa'an kúta'u jíin. Te nî kaka'an ndaa-de ja cháa jíká, jíin cháa káxiukú núu-ni, kákuu-de.

¹⁴ Chí cháa káka'an súan, a kástá'an ndijin-de ja kándúkú-de ñin ñuu máá-de ja kúxiukú máá-de.

¹⁵ Chí nú ní nákan iní-de ñuu nuu ní kenda koyo-de-ún núu, ío modo ja náxió káva-de, nú ní kákuni-de núu.

¹⁶ Ko nî kakuni-de inga ñuu va'a xaán-gá ja ío onde ándívi. Ja yuán tú kúka nuu Dios nuu-dé kunáni-yá Dios máá-de, chí a nî sátu'a-ya ñin ñuu kúxiukú-de.

¹⁷ Nî kandíja Abraham, te yuán ní soko-dé Isaac kivi ní jito nchaa-ya-dé. Te máá tú'un se'e ñáva'a-de, te sikí suchi-ún nî ní'in-dé taká tu'un ja ní keyu'u-yá nuu-dé, ko nî jo tu'a-de soko-dé-i ja kúu-i,

¹⁸ vasa nî ka'an-ya tú'un-i jíin-de: Onda chíi Isaac te kana-ri tata-ro te súan kunáni, áchi-ya.

¹⁹ Chí nî tava máá-de cuenta ja á kuu naschakú Dios ñayivi má'ñú ndíyi. Te suni nátu'un jíin ñin tu'un yátá, te súan nî nani'in Abraham máá-i nî nachaku-i, nátu'un súan.

²⁰ Nî kandíja Isaac, te yuán ní jikan ta'u-dé ja'a Jacob, jíin Esaú, sikí táká tiñu cháa kuee-ga.

²¹ Nî kandíja Jacob, te yuán kivi já á yani kuu-de nî jikan ta'u-dé ja'a ndéndúú se'e yíi José. Te nî chíñú'un-de-ya vasa ndítuu-ña-de xiní vara tíin-de.

²² Nî kandíja José, te yuán kivi á kúyani kuu-de, te nî ka'an-de ja kóo kivi ndénda ñayivi Israel, Te nî tá'u-de tiñu nuu-i ndasa sá'a-i jíin yíki-dé.

²³ Kivi ní kaku Moisés nî kákandíja táa-i náa-i, te yuán ní chisa'i-de-i uní yoo, chí nî kajini-de ja lúu káa-i. Te tú ní káyu'u-de acta ja ní sá'a rey.

²⁴ Nî kandíja Moisés, onde kivi ní ja'nu-de. Yuán tuká ní ja'a-de tu'un ja kúnáni-de se'e sesi'i Faraón.

²⁵ Sua nî kuni-de ja kóto-de tundó'o jíin ñayivi Dios, nasu já núnúu-ni kusii iní-de jíin tú'un sii iní ja ndíso kuachi.

²⁶ Chí a nî tava-dé cuenta ja nú ka'an-i sikí-dé ja sikí Cristo, te kúka xaán-gá kuu-de sá'a, vasa já kúu taká yaká xu'un ío iní ñuu Egipto, chí a nî nde'é-de ja kuá'a-ya yá'u-de.

²⁷ Nî kandíja-de, te yuán ní kenda-de ñuu Egipto. Te tú ní yú'u-de, vasa kití iní rey. Te nî kanda-de, chí nî sá'a-de cuenta ja á nde'é-de nuu máá I'a tú jíini ndijin-yo núu.

²⁸ Nî kandíja-de, te yuán ní ja'ni-dé lélu Pascua, te nî josu yúyú-de niñi-tí, náva'a nú vai ndaja'a ká'ni-yá taká se'e núu, te ma ké'é-yá-i jíiná'an-i.

²⁹ Nî kákandíja-de, te yuán ní kuu nî kaja'a-ni-de sava sava ma'ñú mar kuá'a, nátu'un nuu ñú'un íchi-ni. Te súan kándúkú cháa ñuu Egipto sá'a-de jíin ndúcha-ún kákuni-de núu, ko nî kókó-ni-cha-dé.

³⁰ Nî kákandíja-i, te yuán ní jungoyo corral nama yúu ñuu Jericó, onde nî jinu nî kajíko ndúu-i ñuu-ún nuu usiá kivi.

³¹ Nî kandîja Rahab, ña'an tinî inî, te yuán tú ní náa-ñá ñn jînu-ni jîin ñáyivi ní'in inî, chî sua nî ka'an-ña tú'un ndéé inî jîin cháa nî kajito yu'u, te nî jatá'ú-ña-dé.

³² Naún ká'an-ga-ri núsáá. Chî tuká tiempo ja káni-ga-ri tu'un Gedeón, tu'un Barac, tu'un Sansón, tu'un Jefe, tu'un David, tu'un Samuel, jîin tú'un taká cháa nî kajani tu'un Dios onde sáá.

³³ Nî kâkandîja-de, te yuán ní kâkundéé-de nî kañin-de so'o ñuu ná'nu, nî kasá'a-de tiñu ndaa, nî kani'in-dé tu'un nî keyu'u-yá, nî kajasu-de yu'u ndáka'a jíná'an-tî,

³⁴ nî kanda'va-de ñu'un kayú yáá, nî kakaku-de yu'u machete, nî kanani'in ini-de ja ní kaku'u-de, bueno nî'in nî kanduu-de ní sá'a-ya kivi ní kajatá'an-de nuu guerra, te nî kaskúnu-de soldado inga ñuu jíká já kâjatá'an jîin-de-ún kâja'an.

³⁵ Ío ñasí'í ja ní kanani'in-ña se'e-ña já á nî kají'í-i te nî kanachaku-i. Sava-de nî kando'o xaan-dé nî kasá'a-i, ko tú ní kâja'a-de tu'un ja kuu kaku-de, náva'a kundéé-de nachaku va'a-ga-de.

³⁶ Sava-de nî kasákátá-i nuu-dé, te nî kaxndó'o-i-de jîin cuarta, te suni ní kaju'nî-i cadena-de, te nî ka'jin-de veka.

³⁷ Nî kâja'a-i yuu xiní-dé. Nî kaxiti-i-de jîin sierra. Nî kâja'ni-i-de jîin machete. Nî kajika-de ichi yá'a ichi yúan. Te nî kañu'un-de ñii rî jîin ñii ndíxí'ú. Ndá'ú-ni nî kata'an-de, nî kajito-de tundó'o, te nî kastá'an-i-de.

³⁸ Nî kajinu-de onde nuu ñu'un té'é. Te suni chîi yuku ní kivi koyo-de. Te nî ka'jin-de yau kava jîin yáu chîi ñu'un. Te va'a xaan-gá kuu taká cháa-ún, nasu ñáyivi inî ñuyivi.

³⁹ Te taká cháa yá'a, vasa nî jatú'ún-yá-de sikí já ní kâkandîja-de, ko tú ní káni'in-dé tu'un nî keyu'u-yá.

⁴⁰ Chî nî sá'u'a Dios ñn tiñu va'a xaan-gá ja kuu yóo jíná'an-yó, náva'a ma yíja máá cháa-ún, onde nú túu yóo.

12

I'a yóxnúu jîin tú'un kándîja

¹ Kua'a xaán testigo kâjîkó ndúu ñii núu-yo nátu'un viko nu'ún. Núsáá te ná cháxiyo-yó taká kuachi ncháa vee sikí-yo, jîin já jíkó ndúu ñii xîin-yo, te jîin paciencia ná kúnu-yó carrera máa-yó ja ní jani-ya núu-yo.

² Te ná ndé'e-yó núu Jesús, I'a yóxnúu jîin tú'un kándîja-yó, te síyíja-ya yóo jîin. Te máa-yá, nî kanda-ya jîin tundó'o cruz, chî nî ndatu-ya cháa kivi já kúsi iní-ya, te tú ní sá'a-ya cuenta ja kúka nuu-yá, te nî nungoo-ya ichi ndává'a Dios nuu mesa-ya.

Ja kuandéé iní-yo jîin tundó'o

³ Ná káni inî máá-ró ndasa nî jandéé iní-ya jîin ñáyivi kândiso kuachi, vasa nî kaka'an ndiva'a-i sikí-yá, yúan nî'in-ro modo ja má kuitá-ro, nî ma kuu xaán iní añú-ro.

⁴ Ko vasa kâjatá'an-ró sikí kuáchi, ko té chá'an-ga kaka ñii já kasú-ro núu-ún.

⁵ Chî a nî kanaa iní-ro tú'un ká'an ndá'ú jîin-ró nátu'un jîin sé'e, te súan ká'an: Hijo máni, ma káva já'a iní-ro nú xndó'o máá Tatá Dios róo, nî ma kuitá iní-ro nú kána jîin-yá nuu-ro.

⁶ Chî máá Tatá Dios xndó'o-ya ñáyivi kúndá'ú iní-ya, te skúun-ya yúnu xii sukun taká sé'e ja jatá'ú-yá, áchí.

⁷ Chî nú kuandéé iní-ro jîin castigo jito-ró, te jîka Dios jîin-ró nátu'un jîin sé'e-ya, xí ío sé'e ja tú ndó'o-i sá'a táa-i náún.

⁸ Ko nú tú castigo jito-ró, nátu'un nî kando'o ta'an taká sé'e, sé'e kândikin nchaa-ni kakuu-ró nú súan, nasu máá sé'e.

⁹ Ío inga tu'un. Yóo, nî kañava'a-yó táa máa-yó núu ní kakaku-yó, nî kaxndó'o-de yóo, te nî ka'io ja jîin'ún-yó núu-dé. Te naga nî kuu ja má kuándatu jîin'ún-ga-yo núu máá Táa nuu vái añú-yo, te kuchaku-yo núsáa.

¹⁰ Te cháa-ún, jandáa nî kaxndó'o-de yóo, ko yaku-ni kivi ndasa nî kakuu inî máa-de. Ko I'a yá'a, chî ja ná kéndoo va'a-yó kuni-ya, náva'a ndundoo ta'an-yo jîin-yá nátu'un máa-yá.

¹¹ Jandáa kuu ja ní ñn castigo jito-yó, tú kúsi iní-yo sá'a vina, chî sua kúku'á iní-yo sá'a. Ko kúku'á-ga te jîin tú'un vindáa vinené kendo ndaa suchí ní kaskuá'a jîin.

¹² Núsáá te ná káñin xaan-ro jîin ndá'a tivítá-ró, te nakani nî'in-ró sí'in-ró já káni yá'a káni yúan-ró.

¹³ Te sá'a-ró ichi ndóo káka ja'a-ro, náva'a ma sána ñáyivi rengo, chî sua nduva'a-i.

¹⁴ Skuá'a-ró náva'a ná kóo tu'un vindáa vinené iní-ro jîin taká ñáyivi, jîin já ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, chî nú tú tu'un ndoo inî, te ma kuu kunî ní ñn ñáyivi núu máá Jito'o-yo.

¹⁵ Nde'é ví-ro jíná'an-ró, náva'a ma káka yátá ní ñn-ró núu tú'un luu ío inî Dios, te suni náva'a ma ndú'u'a tuku inî ní ñn-ró. Te nú túu, chî nduku'á iní-ro sá'a, te nduchá'an kuá'a-í sá'a.

¹⁶ Te koto-ró nává'a ni ñin-ró ma káka téné, ni ma kújá'a inji-ro jín-yá, natu'un Esaú, suchi já siki ñin ko'õ ndéyu ni xikó-i derecho-i ja kúu-i suchi núu.

¹⁷ Chi a jini-ro ja kúkué-ga te ni kuni-i ni'in-i ta'u-i siki já kakán ta'u táa-i ja'a-i. Ko ni kendoõ ichi-i ni sa'a táa-i, chi tú ni ni'in-i modo nakani ini-i, vasa ndé'e nducha núu-i ndúkú-i.

¹⁸ Chi nasu ni jakoyo-ró núu ñin yuku já kúu tiin-yó, nuu kánda yáá nú'un, nuu túún, nuu ñáa, jín núu kée tachj xaán,

¹⁹ nuu jini so'o-ró ndé'e clarín, nuu ni'in ká'an-ya, chi ñayivi ni kajini so'o ni'in tu'un-ún, ni kaka'an ndá'u-i ja má ká'an-ga-ya jín-i.

²⁰ Chi tú ni kákanda-i jín tiñu ni tá'u-yá nuu-i: Nú ñin kiti ná kaku'un-ti yuku-ún, ná skée-ró yúu siki-ti kuu-ti, xi túu-ró machete-ti, áchi.

²¹ Te jo xaán káa tiñu-ún ni kajini-i. Te ja yúan ni ka'an Moisés: Yú'u xaán-rí, te kisi-i ruu sa'a, áchi-de.

²² Chi sua ni jakoyo-ró núu máa yuku Sion, te suni ini ñuu máa Dios, I'a chakú. Te ñuu-ún kúu ñuu Jerusalén cuenta andívi. Te suni ni jaá-ro núu kaxiukú kuá'a xaán mil ndajá'a-yá,

²³ te suni nuu tíku'ni ñayivi ni kanakaku xna'an-ga ja káyoso lista-i andívi, te suni nuu Dios, I'a kúu juez xinj táká-i, te suni nuu ío añ táká ñayivi ndáa ja á ni kayija va'a,

²⁴ te suni nuu Jesús, I'a kúu yu'u núu siki contrato jáá, te suni nuu máa niñi ní joso yúyú já vá'a-ga ni'in tiñu vásá niñi Abel.

²⁵ Koto va'a-ró nává'a tú ské'ichi-ro I'a ká'an. Chi nú tú ni kákaku ñayivi já tú ni játá'u-i chaá ni ka'an ini ñuyivi, naga ni kuu yóó nú tú kuatá'u-yó máa I'a ká'an onde andívi.

²⁶ Chi jín já ni ni'in ni ka'an-ya sáa, te ni kisi-ya ñuyivi. Ko vina a ni keyu'u-yá: Vasté ñin jín-na kisi-rj, ko nasu máa ñin ñuyivi, chi suni onde andívi, áchi-ya.

²⁷ Te tu'un yá'a ja ká'an: Vasté ñin jínu-na, áchi, kuni ka'an ja cháxio-ya táká ndatíñu ni kakanda-ún, ndatíñu ja á ni kakuva'a, nává'a ná kendoõ máa táká ndatíñu ja ni kakaku ní.

²⁸ Núsáa te a ni'in-yo ñin ñuu ja ní kaku ní, te ja yúan ná nákuatá'u-yó núu Dios, te ná kuatíñu-yó núu-yá, te ná chíñu'ún-yó máa-yá, te ná kóo ja jíñu'ún-yó núu-yá, nává'a kusii ini-ya sa'a-yó.

²⁹ Chi Dios máa-yó, ñin ñu'un ja xndí'i já'mu kúu-ya.

13

Modo kuatíñu-yó núu-yá

¹ Ma júkuifi-ro jíná'an-ró já kúnda'tu inji-ro ñani-ro.

² Ma náa ini-ro já kóto ndá'u-ro núu ñayivi jíká, chi súan ni kasá'a sava-de, ko naún kajini-de ja máa núu ndajá'a andívi ní kaja'a núu-de ve'e.

³ Ná núku'un inji-ro ñayivi ká'jin vekaá. Sá'a-ró cuenta ja súni ká'jin-ró vékaa jín-i. Te suni súan sa'a-ró jín cháa ja kánda-i siki-dé, chi suni máa-ró kajini-ro tá'u-u-ro máa-ró.

⁴ Ma kasú-ro já tánda'a-i, te ná kóo jíñu'ún táká-ro jín-i, te ma sáchá'an-ró jito-i. Chi ñayivi kájika téné, jín ñayivi kájsiki ncháa tá'an, máa Dios nakuxndí-ya siki-i.

⁵ Ná káka kuu-ró, te ma chíñu'ún-ró xú'ún. Ná kúsij ini-ro jín já tiin-ró víta ñú'ni. Chi máa-yá ni ka'an: Ná skíkuu ná'in-rí jín-ró, te ma síá kuti-rí róo, áchi-ya.

⁶ Núsáa te kuu chundéé ini-yo ká'an-yo: Máa Jíto'o-yo kúu I'a chíndéé chítuu-ya rúu, te ma yú'u-rj nú naún kuni ñayivi sa'a ndiva'a-i jín-rí, achi-yo.

⁷ Ná núku'un inji-ro cháa ni kastá'an ichi núu-ro, chi ni kaka'an-de tu'un Dios jín-ró. Ná ndáku-ró modo ndasa ni kakandíja-de, te ná ndé'é vá'a-ró ndasa ni kee tiñu ni kasá'a-de.

⁸ Jesucristo, chi ñin-ni káa-ya íku, jín vina, jín ní káni.

⁹ Ma natu'u inji-ro yá'a, yúan, jín sijn sijn sa'an jáá. Chi ío va'a ja ná kendoõ ni'in inji añu-yo sa'a tu'un luu ío ini-ya, ko nasu jín ndéyu já tú ni'in tiñu kuti núu ñayivi chíñu'ún yúan.

¹⁰ Kañava'a-yó ñin-ni altar. Te chaá kájatíñu inji ve'e ñii-ún, tú ká'io derecho-de ja kée-dé ja ío nuu altar-ún.

¹¹ Chi yiki jín kúñu kiti kája'ni-dé-ún kayú, kája'mu-de ichi fuera yuñúu. Te niñi kiti-ún, skívi sutu ñá'nu inji cuarto ij, yúan sokó-dé nuu-yá cuenta siki kuáchi.

¹² Suni súan Jesús, ni ndo'o-ya ichi fuera yuxé'é, nává'a jín niñi-yá te sándoõ-ya ñayivi.

¹³ Núsáa te ná kenda-yó k'i'in-yo núu-yá ichi fuera yuñúu, te ná ndó'o ta'an-yo jín-yá ja káka'an ndiva'a-i siki-ya.

¹⁴ Chi yá'a tú kañava'a-yó ñin ñuu ja kendoõ ní káni, chi sua kándúkú-yó ñin ñuu ja cháa kuee-ga.

¹⁵ Núsáá te jíin íchi ní juña Jesús, te nene ná nákana jaa-yó máá Dios, chí náty'un ñin ja sokó-yo núu-yá kúu. Chi ya'á kúu máá tú'un xíin tíñu ja sá'a yu'u kándaku ñi'in sí'vi-yá.

¹⁶ Ma náa ini-ro sá'a va'a-ró, jíin ja kóto tá'an-ro, jíin sáva-ga-i, chí kúsiñ iní Dios sá'a ya'á, náty'un ja á nì kasoko-ro ñin nuu-yá.

¹⁷ Ná chú'un inì-ro tú'un ká'an cháa kástá'an ichi núu-ro, te kuandaty-ro núu-dé, chí kándito-de añú-ro náty'un kásá'a cháa ja níni nákuá'a-de cuenta. Nde'é nává'a kusñ iní-de sá'a-de, te nasu ja nákuaka nuu inì-de, chí nú súan te tú ní'in tíñu ja kúu róó.

¹⁸ Ná kakán ta'u-ro já'a-rí jíná'an-rì, chí a kájani ndija inì-rì ja kájani va'a inì añú-rì, chí kákuni-rì kaka jíñú'ún-rì jíin táká-ni tíñu.

¹⁹ Te ká'an ndá'ú téyí-ga-rì jíin-ró ja ná sá'a-ró súan, nává'a ná nájaa yachi-ga-rì nuu-ro.

²⁰ Te máá Dios kúu l'a ndíso ty'un kuaká'nu inì, te nì naschakú-ya máá Jító'o-yo Jesucristo ma'nú ndíyi. Te Jesús kúu pastor ñá'nu ndíto yóó náty'un rì. Te onde jíin máá ñíni contrato ñí káni,

²¹ ná síyja Dios róó, nává'a kuu sá'a-ró táká tíñu va'a, ndasa játa'an inì-ya. Te inì añú-ro ná sá'a-ya táká ja kúsiñ iní máá-yá nde'é-yá nuu, te onde jíin Jesucristo ná sá'a-ya-ún. Te nuu máá-yá ná nákana jaa-yó-yá ñí káni ñí kuiá. Amén.

²² Ko ká'an ndá'ú-rì jíin-ró jíná'an-ró ñáni, ja má kiti inì-ro sá'a ty'un ká'an ndá'ú-rì jíin-ró ya'a, chí nì chaa-rì ñin tutu lúli yá'a nuu-ro.

²³ Kuni-rì ja ná júku'un inì-ro ja á nì kenda ñani-yo Timoteo vekaa, te jíin cháa-ún jande'é-rí róó te nú nchaa yachi-de.

²⁴ Ná sándéé iní taká cháa stá'an ichi núu-ro, achì-ro kúni-de, jíin táká ñayivi ndóo. Te ñayivi ñúu Italia káka'an-i ja ná sándéé inì-ro.

²⁵ Ty'un luu ío inì-ya ná kóo jíin táká róó jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO YA'A KUU CARTA SANTIAGO JA NI CHAA-DE NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

1 Máá-rí kúu Santiago, mozo Dios jíin Jító'o-yo Jesucristo. Te cháa-rj tutu yá'a nuu ñayivi ndí'uxí uú tatá Israel ja ní kajicha nuu-i. Ta'u-ro kúu.

Onde nuu Dios vai tu'un ndíchi

2 Ñáni jiná'an-ró, ná kúsii xáan iní-ro te nú nī cháa tini nuu túndó'o siki-ro.

3 Chī a kájinī-ro já nú koto nchaq-i róo ndasa kákandija-ró, yúan-na te kuíñi nī'in-ró sá'a.

4 Te ná kuíñi nī'in-ró ndíta'an kivi, náva'a yija va'a téyí-ró. Te ni ma kúu falta ni in nuu-ro.

5 Te nú ndé in róo kúu falta ja koo ndíchi-ró, te kakan-ro nuu Dios, te kuá'a-ya nuu-ro, chī máa-yá, já'a kua'a-yá nuu táka ñayivi, te tú kana jíin-yá nuu-í.

6 Ko nú kakan-ro, te ná kándija-ró, te ma káni siki iní-ro. Chī cháa ja jáni siki iní-de, natu'un su'ma mar ja ndóna sá'a tachī, te yá'a yúan ndéché-chá kua'an-cha, súan kúu-de.

7 Chaa yúan, ma káni iní-de ja nī'in-dé in ndatíu nuu Jító'o-yo,

8 chī máni natu'u iní-de, te yá'a yuán jáni iní-de.

9 In ñani yínúu, ná kúsii iní-de, chī kúñá'nu-de jíin-yá.

10 Ko ñani kúká, ná kúsii iní-de ja ní ndusúchi-de nuu máa-yá. Chī natu'un ita yuku, súan-ni naa-dé.

11 Chī nú nī kana-ni ndikandii te nī kuní'ní-ni, te ichi-ni yuku. Te jungava-ni ita, te naa-ní ja lúu káa. Suni súan-ni nda'va cháa kúká jíin táka tínu sá'a-de.

Siki já jito nchaq-i yóo

12 Xáan ndatu koo cháa kéndoq nī'in vasa nī jito nchaq-i-de. Chī nú a nī jatú'un-yá-de, te nī'in-dé premio ja kúchaku-de, chī a nī keyu'u Dios ja kuá'a-ya premio nuu ñayivi maní jíin-yá.

13 Te nú náké'é-i in cháa, te ma ká'an cháa-ún ja Dios náké'é-yá-de. Chī ma kúu náké'é-i Dios ja sá'a-ya tínu ñáá, ní tú náké'é-yá ní in ñayivi.

14 Chī in cháa, nú kuaxán iní-de, yuán kúu ja skaní-ún iní-de te ñu'un-ún-de, súan náké'é-i-de jíin máa-de.

15 Te tu'un kuaxán iní-de, nú a nī yija, skáku kuachi. Te kuachi-ún, nú a nī ja'nu, kuu cháa-ún sá'a.

16 Ñáni máni, ma xndá'ú-ro máa-ró jiná'an-ró.

17 Taká ja kúta'u-yo, ja lúu ja vá'a kúu, chī kúu ichi ándivi te kúun vai onde nuu máa Táa-yo, I'a xín táka ndua luz. Te máa-yá, in-ni ku'a stúun-ya, ní tú natu'u kuti iní-ya.

Kájiní so'o-i te tú káskíkuu-i

18 Chī nī kuu iní máa-yá, te nī nakaku-yó ní sá'a-ya jíin tú'un ndaa, náva'a kuu-yó natu'un se'e núu nuu táka ñayivi-yá.

19 Ñáni máni, ja yuán táka róo, yachi ná kúni so'o-ró, ko kuéé ka'an-ro, te kuéé kití iní-ro.

20 Chī tu'un kití iní in cháa, tú jika tínu ndaa Dios sá'a.

21 Núsáá te ná sía-ro táka tínu chá'an jíin táka tu'un ñáá ja ní kukútu-ro jíin. Te ná koo vitá iní-ro, te kuatá'ú-ró tú'un nī tjin iní-ro, chī tu'un yúan kúu ja kúu nama róo jiná'an-ró.

22 Skíkuu-ró jíin tú'un máa-yá, náva'a ma kúni so'o sáni-ró. Chī nú túu, te xndá'ú-ro máa-ró.

23 Chī nú in cháa, jíni so'o-de tu'un-ún, te tú skíkuu-de, cháa yúan kúu-de natu'un in cháa ndé'é-de nuu-dé nuu espejo ndasa yúku jito-de.

24 Chī ndé'é-de nuu-dé, te nú kua'an-de, te náa-ní iní-de ndasa jito-de.

25 Ko nú ndé cháa nándúkú ví-dé máa ley va'a, ley ja káka kuu ndicha-na-yo sá'a, te nú kuu-de jíin, na tú jíni so'o sáni-de, ní ja náa iní-de, chī skíkuu-de tu'un ká'an, yúan-na te chindéé chítuu Dios tínu sá'a-de.

26 Nú kánde in cháa ma'ñú-ró, te jáni iní-de ja bueno chíñú'un-de Dios, te túu ja jíñú'un yáa-dé, chī sua xndá'ú-ún añú-de, cháa-ún chíñú'un sáni-de-ya.

27 In cháa ja chíñú'un ñína-de chíñú'un ndíja-de máa Táa-yo Dios, cháa-ún sá'a-de tínu yá'a: Koto va'a-de suchi lá'ú jíin ñá'an viuda nú ío túndó'o káta'an-i. Te koto va'a-de máa-de, náva'a tú kuchá'an-de sá'a ñuyivi.

2

Siki tú'un tú kunchaa nuu

¹ Ñānī máá-rí, ma kúnchaa nuu-ro ní ñn ñayivi, chí kákandja-ró núu máá Jító'o-yo Jesucristo ja ndii ncháa-ya.

² Chí nú jaa ñn cháa iní ve'e nuu kándutútu-ró, te ñú'un xe'e oro nda'a-dé, te ñú'un-de sa'ma lúu, te nú suni jaa ñn cháa ndá'ú ñú'un-de sa'ma ndá'ú,

³ te nú koo jínú'ún-ró núu cháa ñú'un sa'ma lúu-ún, te nú ka'an-ro jín-de: Yá'a jungoo-ní chí íó va'a, achí-ro, te nú ka'an-ro jín cháa ndá'ú-ún: Jíān-ní kundji-ro, xí yá'a-ni jungoo-ró chí silla-ri, achí-ro,

⁴ á nasu cháa kájani ñáá iní nī kanduuro-ró já súan kánchaa nuu-ro ñáyivi náún.

⁵ Ñānī máni, chu'un iní-ro tú'un ká'an-ri: Nasu ní kaji Dios cháa ndá'ú iní ñuyívi yá'a, ja ná kúkúka-de jín tú'un kándija, te ní'in-dé ta'u-dé iní ñuu nuu tá'ú-yá tíñu. Nasu súan nī keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu ñáyivi maní-yá jín xí túu.

⁶ Ko róó, chí nī ja'a-ró túka nuu cháa ndá'ú. Á nasu kátñn cháa kúka-ún so'o-ró, te á nasu súni cháa-ún káñu'un-de róó ki'ñn-ro núu justicia, xí túu.

⁷ Te nasu máá-de kákuu cháa káka'an ndiva'a sikí sí'vi vá'a ja káináni-ró náún.

⁸ Chí nú káskíkuu ndija-ró tú'un kánúú-gá ká'an ley, nátu'un yóso núu tutú i: Kundá'ú iní-ro tá'an-ró, nátu'un kúnda'ú iní-ro máá-ró, áchí. Vá'a sá'a-ró nú súan.

⁹ Ko nú ncháa nuu-ro ñáyivi, a nī sá'a-ró kuáchi nú súan, te a nī nakuxndí ley sikí-ro já súan kástívi-ro.

¹⁰ Chí cháa stívi ñn-ni tu'un ley, vasa a nī skíkuu ndi'i-de, te ndonda níí ley sikí-dé. Chí nátu'un nī stívi ndí'i-de.

¹¹ Chí nī ka'an Dios: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró. Te suni máá-yá nī ka'an: Ma ká'ni-ro ndíyi. Bueno, vasa tú ní ísiki ncháa tá'an-ró, ko nú nī ja'ni-ro ndíyi, a nī kuu-ró cháa nī stívi níí ley nú súan.

¹² Súan ka'an-ro, te súan sá'a-ró jíná'an-ró, te sá'a-ró cuenta ja máá-ró kákuu cháa ja kúndaq tíñu-ró sá'a ley ja skáka kuu ndichá-ñá róó.

¹³ Chí ñn cháa, nú tú ní kúnda'ú iní-de tá'an-de, te máá ley juicio, ma kúnda'ú iní-ún-de. Ko tu'un kúnda'ú iní, nī'in-ga kúu vasa ley juicio.

Tu'un kándija jín tú'un skíkuu

¹⁴ Ñānī máá-rí jíná'an-ró, nú ká'an ñn cháa ja kándija-de, te nú tú tíñu skíkuu-de jín, te ndénu ní'in tíñu tu'un kándija-de-ún. Á kuu kaku-de sá'a máá tú'un kándija-ni-de-ún.

¹⁵ Te nú ñn ñani-yo xí ñn kua'a-yó jika té'ndé-i, te nándi'i-i ja kúchaku-i taká kivi,

¹⁶ te ní'un róó ka'an-ro kúni-i: Ma yú'ú-ro, chí ní'in-ro kú'un-ró te kuvixí-ro, te ní'in ná'in-ró kée-ro, achí-ro, te nú tú ní ja'a-ró já kánandi'i-i kuchaku-i, te ndénu ní'in tíñu tu'un-ún.

¹⁷ Suni súan kúu ñn ñayivi kándija, chí nú tú jíku-i jín máá tíñu, te a nī j'i'í máá tú'un kándija-i-ún.

¹⁸ Ko sanaa te ka'an iní-ro: Róó kándija-ró, te ruu jíku-ri jín tíñu va'a, achí-ro. Núsáá te ná stá'an máá-ró núu-ri ndasa kándija-ró vasa tú jíku-ró jín tíñu, te ruu, onde jín tíñu jíku-ri, te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kándija-ri.

¹⁹ A kándija-ró já ñn-ni Dios íó. Bueno sá'a-ró. Suni súan kákandija ja'ú te kákisi-i ja yú'ú.

²⁰ Róó, cháa xíní ñáá, stá'an-ri nuu-ro kúni-ro náún. Ñayivi kándija, te nú tú jíku-i jín tíñu, máni kándija sáni-i.

²¹ Táa-yo Abraham, tú ní kéndoo ndaa-de jín tíñu nī sá'a-de, ná nī soko-dé se'e-de Isaac nuu altar náún.

²² Á tú jini-ro já tú'un nī kándija-de-ún, nī chindéé tá'an jín tíñu nī sá'a-de. Te tu'un nī kándija-de-ún nī skíkuu va'a-de onde jín tíñu nī sá'a-de.

²³ Te súan nī skíkuu tu'un ká'an tutú i: Abraham nī kándija-de nuu Dios, te ja yúan ní chí'i-ya cuenta-de ja á nī kéndoo ndaa-de, áchí, te nī ñakunáni-de amigo Dios.

²⁴ Núsáá te a nī kajini-ro já kéndoo ndaa ñn ñayivi jín tíñu sá'a-i, nasu má ñn-ni ja kándija-i nuu-yá.

²⁵ Suni súan jín Rahab, ña'an tiní iní-ún, ná nī jatá'ú-ña ndájá'a Josué, te nī chu'un-ña-dé inga ichi kája'an-de, á tú ní kéndoo ndaa-ña jín tíñu nī sá'a-ña-ún.

²⁶ Chí nátu'un a nī j'i'í yiki kúñu ja tú ñú'un tachí iní, suni súan a nī j'i'í tu'un kándija, te nú tú jíku jín máá tíñu.

3

Tu'un sikí yáa-yo

¹ Ñānī máá-rí jíná'an-ró, ma cháa iní kua'a-ro kúu-ró maestro, chí a kájiní-ro já yóó, ja kástá'an-yo tú'un, nī'in-ga nandakān-ya cuenta nuu-yo kivi cháa juicio.

² Chi taká-yo, ío tini tiñu kástívi-yó. Ko nú ñn cháa nú tú stívi-de tiñu jíin tu'un ká'an-de, cháa a ñi ta'u vá'a iní kúu-de. Te suni kúndéé-de jíin níí máá-de já'nu-de.

³ Chì a kájinj-yo já káchu'un-yó freno yu'u caballo náva'a kuandatü-ti núu-yo, te súan já'nu-yo-tí jíin níí máá-tí.

⁴ Suni súan barco vasa ná'nu xaqa, te chúndá'á tachi xaqa kuá'an, ko va'tu-ni tá'nu nuu jíin ñn su'ma lúli sá'a cháa skáka, ndé onde ñi kuu iní-de ki'in-de jíin.

⁵ Suni súan yáa-yo, chi vasa ja lúli-ni kúu, ko xaqa sateyíi máá. Chì nátü'un kayú ñn yuku ká'nu xaqa sá'a ñn ñu'un lúli, súan kúu ya'á.

⁶ Te yáa-yo kúu nátü'un ñn ñu'un. Suni nátü'un ñn ñuyívi ñáá kúu yáa kándeé ma'ñú taká-ga kuñu-yó, te kúchá'an níí-yó sá'a. Chì infierno ñi tuu ñu'un yáa, te yáa-ún túu ñu'un níí ñuyívi yúkú.

⁷ Chi taká kiti jíin tisaq, ko jíin kiti ñú'un chji mar, tá'nu-ti te ndúu manso-ti sá'a ñayívi.

⁸ Ko ní ñn cháa ma kúu ka'nu-de yáa-dé. Chì ñn kuñu ñáá ja má kúu ka'nu-de kúu. Te ñú'un chítü nátü'un nducha kuíñi-ti ja já'ni ndíyi.

⁹ Chì jíin yáa-ún nákana jaa-yó máá Táa-yo Dios, te suni jíin yáa-ún ká'an ndiva'a-yó sikí ñayívi, vasa muestra chji Dios ñi kuva'a-í.

¹⁰ Inj ñn-ni yu'u kenda tu'un va'a jíin tú'un ndiva'a. Nánj máá-rí, tú ío va'a ja súan koo.

¹¹ Á kána nducha vixí jíin ndúcha uá iní ñn-ni nuu sókó náún.

¹² Nánj máá-rí, á kuu kuun nde'e oliva xinj yúnu mérkexe, xí nde'e mérkexe xinj yúnu uva. Núsáá te suni súan ma kúu kana nducha ú'a jíin ndúcha vixí iní ñn-ni sókó.

Tü'un ndíchi já vai ichi ándívi

¹³ Ja máá-ró jíná'an-ró, ndé ñn-de ndíchi te ndito xinj-dé. Ná káka kuu va'a-de jíin tiñu sá'a-de, ná kuní jíin núu máá-ró, te ná kóo súchi iní-de vasa ndíchi-de.

¹⁴ Ma stívi-ró tú'un ndaa máá-yá jíin tú'un tú'ún ká'an-ro. Chì nú tu'un kuásún téyíi iní jíin tú'un tixín iní ñú'un iní añú-ro, nasu já sávixi-ro máá-ró kúu-ún.

¹⁵ Te tu'un ndíchi modo jian, nasu já kii ichi ándívi kúu, chi tu'un ñuyívi, tu'un yúkú, tu'un kui'na kúu.

¹⁶ Chi nuu ío tu'un kuásún iní jíin tixín, yúan ío tu'un sáká núu jíin taká tiñu káñáá.

¹⁷ Ko tu'un ndíchi kii ichi ándívi xnáñúú-gá ndiso tu'un ndoo, yúan-na te júkuíñi tixín sá'a, te suni ndiso tu'un vítá iní, tu'un juku'un yachí iní, tu'un kúndá'ú iní tá'an, tu'un sá'a tiñu va'a, tú nákuñdii sikí tá'an, tú ndiso tu'un yóso yú'u.

¹⁸ Te máá tíñu ja kenda chji tu'un ndaa kúu tu'un vindáa qinené kásá'a ñayívi kánasamanj tá'an.

4

Ma kóo manj-yo jíin ñuyívi

¹ Ndénu káku pleito jíin tixín kásá'a-ró. Á nasu sikí já ndío iní-ro kúu. Te tu'un yúan kájatá'an iní-ro.

² Kándio iní-ro, ko tú káñava'a-ró. Ja yúan kája'ni-ro ndíyi. Te kákuuásún iní-ro, ko tú káni'in-ro. Ja yúan kájatá'an-ró te kákuutixín-ró. Tú káñava'a-ró chj tú kájukan-ro.

³ Kájukan-ro ko tú káni'in-ro, chj ñáá-ni kájukan-ro náva'a sjíta sáni-ró jíin tú'un kúsij iní-ro.

⁴ Ñayívi kásíki ncháa Dios kákuu-ró. Á tú kájinj-ro já tú'un kúmanj jíin ñuyívi kúu tu'un jíto u'u tá'an jíin Dios. Chi cháa manj jíin ñuyívi, cháa jíto u'u tá'an jíin Dios kúu-de.

⁵ Te tu'un ká'an tutü ij, máá Espíritu ja ncháa iní-yo, ja ní ja'a-ya núu-yo, kúkuíñi iní-ya ndasa jka-yó, áchi. Á kájani iní-ro já ká'an sáni tu'un-ún náún.

⁶ Ko já'a-ga-ya tú'un luu ío iní-ya núu-yo. Yúan ká'an: Dios, jasú-ya núu cháa vixí, te já'a-ya tú'un luu ío iní-ya núu cháa vítá iní, áchi.

⁷ Kuandatü nuu Dios jíná'an-ró núsáá, kasu nuu kui'na te kunu koto róó.

⁸ Kandita nuu Dios, te máá-yá ná kándita-ya núu-ro núsáá. Róó cháa kásá'a kuachi, nasándoo nda'a-ro, te róó cháa kájani ñn kájani uu iní-ro, nasándoo añú-ro.

⁹ Ná tá'u'u iní-ro. Ná kúkuí'a iní-ro. Te ná ndé'e-ro. Vasa kájakü-ro ko ná ndé'e kó'ó-ró. Vasa kákusij iní-ro ko ná ndúkuí'a iní-ro.

¹⁰ Sá'a súchi iní-ro núu Dios, te máá-yá sañá'nu-ya róó.

¹¹ Nánj, ma kútuku iní-ro kóto-ró tá'an-ró. Chi cháa kútuku iní-de jíto-de ñanj-de, xí nákuñdii-de sikí ñaní-de, cháa-ún kútuku iní-de jíto-de ley, te nákuñdii-de sikí ley. Ko róó, nú nákuñdii-ró sikí ley, nasu cháa skíkuu ley kúu-ró, chj ñn juez kúu-ró nú súan.

¹² Máá ñin-ni I'a kúu ja já'a ley. Te máá-yá kuu nama-ya yóo xí xnáa-yá yóo. Te róo, ndé cháa kúu-ró já nákuñndíi-ró sikí tá'an-ro núsáa.

¹³ Róo ñayivi já káka'an: Vina xí yúchaan te kinglyo-yó ñúu yúan, te yúan kuxiukú-yó ñin kuia, te kuaan-yó xikó-yó, te ni'ín-yo sikí, áchi-ro. Ná kúni ná'ín-ro,

¹⁴ Chì tú kájiní-ro ndasa kuu kivi yúchaan, chí naún ja káxaan kúu vida-ro. Jandáa ja máa yokó-ni kúu, ja ñin núnúu-ni vai. Yúan-na te nducha-ni ki'ín.

¹⁵ Ko va'á-ga ná ká'an-ro: Nú kuni máa Jító'o-yo, te kuchaku-yo te sá'a-yó yá'á xí sá'a-yó yúan, achí-ro.

¹⁶ Ko vina, chí máni kásavixi-ro máa-ró, ja kásatéyíi-ró máa-ró. Te tiñu ñáa kúu nú suán sávixi-yo máa-yó.

¹⁷ Te nú ndé ñayivi jini-i modo sá'a-i tiñu va'a, te nú tú skíkuu-i, te kuachi-i kúu nú suán.

5

Sikí cháa kúká

¹ Ko róo cháa kúká jiná'an-ró, ná ndé'e-ro te ná kána jikó'ó-ró, chí kii tundó'o sikí-ro.

² Chì ndatiñu kúká ñáva'a-ró, a nì kate'yu. Te a nì yaji tikixin sá'ma-ro.

³ Te oro jín plata káñava'a-ró, a nì jita nì kana si'in yóo. Te si'in yóo-ún, nátu'un kani ndaa tu'un sikí-ro, te kaji kúñu-ró nátu'un sá'a ñu'un. Chì a nì kayá máa-ró yají-ro ndasa kuu-ró kivi ndí'i-na.

⁴ Nì ka'io sava cháa kájanu trigo-ro, te tú ní kácha'u-ró-de. Vina te nátu'un kána kó'ó máa yá'u-de-ún. Te máa Tatá Dios, I'a xín táka ndajá'a, suni jini so'o-ya já kákana jaa máa cháa kájanu-ún.

⁵ A nì kaichaku kúká-ró iní ñuyivi yá'a. Te nì kasá'a-ró táka tiñu nì kakanj iní-ro, te nì jito ñúkuún-ró máa-ró vaša kivi-ún ní jì'ì kua'a ñayivi.

⁶ Nì kanakuxndíi-ró sikí cháa va'a, te nì kaja'ni-ro-dé. Ko máa-de tú jasú-de nuu-ro.

Jín paciencia kundatu-yó ncháa-ya

⁷ Nánj, núsáa te ná kundatu-ró jín paciencia onde kivi ncháa máa Jító'o-yo. Nde'é-ró ndasa jín paciencia ndatu cháa jitu onde ná cháa sau ñá'an jín sau kuéé, te ni'ín-dé numj lúu já'a ñu'un.

⁸ Suni suán koo-ró paciencia jiná'an-ró, te ná kuñi ni'n-ró jín iní jín añú-ro, chí kuakuyani ncháa máa Jító'o-yo.

⁹ Nánj jiná'an-ró, ma kútuku iní-ro koto-ró tá'an-ró, náva'a ma nákuñndíi-ya sikí-ro. Chì máa I'a sándaq kuachi-yó, nátu'un a kándij-ya yúxé'é.

¹⁰ Nánj máa-ri jiná'an-ró, ná skuá'a-ró ndasa nì kasá'a cháa nì kajani tu'un máa Tatá Dios onde sáa, chí vaša nì kando'o-de ko nì ka'io paciencia-de.

¹¹ Vina káka'an-yo já xaán ndatu ñayivi káandéé iní. A nì kajini tu'un-ró ndasa nì jandéé iní Job, te suni a kájiní-ro ndasa kenda táka tiñu kuni máa Jító'o-yo, chí xaan ndá'u iní-ya yóo te va'a iní-ya jín-yó.

¹² Nánj máa-ri, kánúu-gá ja má chísó tu'un téyíi-ró, ni tu'un andívi, ni tu'un ñuyivi, ni inga tu'un ma ká'an téyíi-ró. Chì nú ka'an-ro tu'un kuu, te máni tu'un kuu-ún ka'an-ro. Te nú ka'an-ro tu'un túu, te máni tu'un túu-ún ka'an-ro, náva'a tú nakuxndíi-ya sikí-ro.

Tu'un kakan ta'u já'a tá'an

¹³ Á ío ñin róo ja ndó'o. Ná kakán ta'u-ro núsáa. Á ío ñin róo ja kúsí iní. Ná káta-ró ñin yaa ij núsáa.

¹⁴ Á ío ñin róo ja kú'u. Va'a-ga ná kána-ró xiní cháa kákuu nuu iní tikuní. Te ná kakán ta'u-dé ja'a cháa kú'u-ún. Te jín sí'vi máa Jító'o-yo, ná chí'i-de aceite cháa-ún.

¹⁵ Te nú káandíja-de hora kájukan ta'u-dé, te nduva'a cháa kú'u-ún, chí máa Jító'o-yo, nasáva'a-ya-dé. Te nú kuachi ndíso-de, te koo tuká'nu iní nuu kuachi-de.

¹⁶ Ja yúan ná nákani ndaa-ro kuáchi-ró núu tá'an-ró, te kakan ta'u-ro já'a tá'an-ró náva'a ná nduva'a-ró. Chì ñin cháa va'a nú kakan ta'u-dé, te kuu sá'a-de kua'a tiñu ñá'nu jín tú'un jikán ta'u-dé.

¹⁷ Chì Elías, suni nátu'un ká'io-yó vina suán nì kaa-de onde sáa. Te nì jikan ta'u-dé ja má kúun sau, te tú ní kúun-cha núu ñú'un yá'a uní kuia ññu yo.

¹⁸ Te inga jinu nì jikan ta'u-dé. Te nì ndii sau íchi ándívi. Te nì nana tuku táka ndatiñu nuu ñú'un yá'a.

¹⁹ Nánj jiná'an-ró, te nú ñin róo nì kenda-ró íchi ndáa, te inga-ro ná náchu'un íchí tá'an-ró,

²⁰ yúan-na te kunj-ro já nú ñin róo nì nachu'un íchí-ró cháa nì kivi kuachi, a nì nama-ró ñin cháa ku, te suni kasu-ro núu kuá'a kuáchi nú suán.

LA PRIMERA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APOSTOL YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA SAN PEDRO APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máa-rí kúu Pedro apóstol nuu Jesucristo. Te cháa-ri tutu yá'a nuu róo ñayivi jíká, ja ní kajichá nuu-ró káxiukú-ró ní ñúu Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jíin Bitinia.

² Chì máá Táa-yo Dios, ñi jini-ya róo onde jíin tiempo, te ñi kaji-ya róo jíná'an-ró. Te a ñi kãndundoo-ró ní sá'a máá Espíritu, náva'a kuandatu-ro núu Jesucristo, te koso yúyú-yá niñi-ya sikí-ro. Tu'un luu ío ini-ya jíin tú'un kuaká'nu ini ná ndeá ini-ro jíná'an-ró.

Tu'un ñúkuu ini

³ Ná nákana jaa-yó máá Dios, Táa Jito'o-yo Jesucristo. Chi ñi kundá'ú xaã ini-ya yóo. Te ñi nakaku-yó já kúchaku-yo, te kãñukuu ini-vo ní sá'a-ya jíin tú'un ja ní nachaku Jesucristo ma'ñú ndíyi,

⁴ náva'a ní'in-yo ñn ta'u já má té'yu kuti, ni ma kúchá'an kúti, ni ma xí kuti, chì yíva'a ini andívi já sikí yóo.

⁵ Chì yóo kúu ñayivi kákandija, te ja yúan ndíto Dios yóo jíin fuerza-ya náva'a nama-ya yóo kivi sãndí'i-na, nátu'un a ñi sãnda-ya.

⁶ Ja yúan kákusi ini-ro, vaša tini tundó'o kájito níni-ro yakú-ni kivi.

⁷ Chì tundó'o-ún, kájito nchaá róo nú kákandija va'a-ró. Te tu'un kákandija-ró, luu-ga káa vása oro, chi vaša kájito nchaá-i oro jíin ñú'un, ko ñn kivi te naa. Te tu'un kákandija va'a-ró, nákana jaa-i Jesucristo sá'a, te jíin tú'un jíin'ún ká'an-i nduñá'nu-ya sá'a kivi kenda ndijin-ya.

⁸ Te máá-yá, vaša te kunj-ga-ro núu-yá, te manj-ro jíin-yá, te kákandija-ró-yá. Vaša tú kãnde'é-ró núu-yá vina, te kákusi xaã ini-ro te kánkana jaa-ró-yá.

⁹ Chì ja ní kákandija-ró te ní'in-ro tá'u-ro já kaku añu-ro.

¹⁰ Chaa ñi kajani tu'un Dios onde sáa, ñi kaka'an-de ndasa chaa tu'un luu ío ini-ya núu-ro. Te suni ñi kãnde'é vá'a-de, ñi kãndúkú víi-dé tu'un ndasa kaku-yóo.

¹¹ Te ñi kãndúkú ñúkuún-de ja ná júku'un ini-de ndé kivi jíin ndé tiempo kuu tu'un ñi ka'an Espíritu Cristo jíin-de, chì onde jíin tiempo ñi jani-ya tú'un nuu-dé ndasa kii tundó'o sikí Cristo jíin ndasa nduñá'nu tuku-ya nú ná já'a tundó'o-ún.

¹² Te ñi stá'an-ya núu cháa-ún ja násu já kúu máá-de, chì sua ja kúu máá-yó kúu tu'un ñi kajani-de. Te vina a ñi kajani so'o-ró tú'un-ún chì chaa ñi kajani tu'un va'a nuu-ro ní sá'a Espíritu Santo ja ní kii ichi andívi, suni ñi kajani-de tu'un-ún nuu-ro. Te taká ndajá'a Dios kájitú ini-ya ndúkú víi-yá taká tu'un-ún.

Sikí tú'un koo ndoo-yó

¹³ Ja yúan ná kóo ndíto ini ja jini tuni-ro, te koo kuándí'i-ro. Te kuñukuu téyí ini-ro já ní'in-ro tú'un luu ío ini-ya já kuá'a-ya núu-ro kivi kenda ndijin Jesucristo.

¹⁴ Te nátu'un se'e kãjandatu va'a, súan ná kóo-ró. Te ma sá'a-ró tíñu ñi kakanj ini-ro sáa, ná tú ní kájuku'un kuti ini-ro.

¹⁵ Chì nátu'un ío ndoo máá I'a ñi kana xini-ro, suni súan ná kóo ndoo-ró jíin taká tíñu kásá'a-ró.

¹⁶ Chì súan yóso núu tutú: Ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, chì ruu ío ndoo-ri, áchi.

¹⁷ Te máá-yá, tú ncháa nuu-yá ñayivi, ko sãnda-ya taká tíñu-i ndasa kásá'a ñn ñn-i. Te nú ká'an ndá'ú-ro jíin-yá nátu'un jíin Táa-ro, núsáa te ná chíñú'ún-ro-yá taká kivi já kájika tatú-ro yá'a.

¹⁸ Chì a kãjini-ro ndasa ñi kajika sãni-ró jíin táninu ñi kaja'a táa-ro núu-ro sáa. Ko ñi nakuaan-ya róo nuu táninu-ún. Ko nasu jíin ndátíñu ja té'yu, nátu'un oro jíin plata,

¹⁹ chì sua jíin niñi Cristo ja yá'u xaã ncháa ñi nakuaan-ya róo. Chì máá-yá kúu nátu'un ñn lélú vá'a kiti tú káchá'an,

²⁰ chì súan a ñi teta'an Dios máá Cristo onde ná té jukiñi-ga ñuyivi, te ñi kenda ndijin Cristo kivi kuándí'i-na, sikí já ní kundá'ú ini-ya róo.

²¹ Te kákandija-ró núu Dios sá'a Jesús. Chi ñi nachaku-ya má'ñú ndíyi, te ñi nduñá'nu-ya ní sá'a Dios. Ja yúan kákandija-ró núu Dios, te kãñukuu ini-ro-yá.

²² A ñi ndundoo añu-ro, chì ñi kãjandatu-ro núu tú'un ndaa ñi sá'a Espíritu jíin-ró, náva'a kundá'ú ndija ini-ro ñani-ro. Núsáa te ná kundá'ú xaã ini-ro tá'an-ró onde jíin ini jíin añu-ro.

²³ Chì a ñi kãnakaku jáa-ró. Ko nasu chíi tata té'yú, chíi tata já má té'yu kuti. Te tu'un Dios ñi sá'a súan, chì ndíto chakú ní káni.

²⁴ Chì nàtù'un yukù, súan kúu taká ñáyivi. Te modo ndúñá'nu-i kúu nàtù'un ità yukù. Chì yukù-ún, ichi-ni, te ità-ún, júngava-ni,

²⁵ ko tù'un ká'an máa Tatá Dios, chì kéndoo ní káni ní kuíá. Achí. Te tù'un yúan kúu máa tù'un va'a nì kani'n-ro.

2

Cristo, nàtù'un yuù chakù

¹ Núsáá te ná síà-ro taká tù'un ñáá, taká tù'un xndá'ú, tù'un yóso yú'u, tù'un kuásún iní, jíin taká tù'un káka'an ndivà'a sikì tá'an.

² Te ná kani inì-ro leche máa Espíritu kaxin-ro nàtù'un sùchi yíkin sáá ní kaku-i, návà'a kaku-ró te kua'nu-ró jíin. Chì leche-ún, tú xndá'ú kuti.

³ Chì a nì kajini-ro já vá'a xaàn iní máa Jító'o-yo.

⁴ Kandida nuu-yá jíiná'an-ró, chì nàtù'un yuù chakù kúu-ya. Te taká ñáyivi, vaša nì kaské'ichì-i-ya, ko nì kaji Dios-ya, nàtù'un ìn yuù lúu.

⁵ Suni róó, nàtù'un yuù chakù kákuu-ró. Te ná kuá'nu-ró kuu-ró ìn ve'e ì máa-yá, te kuu-ró sutù ndoo, te nuu Dios sokò-ro tù'un cuenta Espíritu, chì já sikì Jesucristo te kúsi iní Dios nú súan.

⁶ Chì súan ká'an tutù ìj: Vina te onde ñuu Sion kaitúu-rí ìn yuù kánúú kúndiso jikì, chì nàtù'un yuù lúu nì kaji-rì-ya, te cháa kándija nuu-yá, ma kúka nuu-dé, áchí.

⁷ Luu káa máa-yá nuu róó já kákandija-ró-yá. Ko sikì ñáyivi tú kákandija ká'an: Cháa kácutá'an ve'e vaša nì kaské'ichì-de yuù, ko yuù-ún nì n'ìn tíñu kundiso jikì.

⁸ Te suni yuù skáchi'ì ja'a-í nání-yá, te kava júngoyo-í sá'a kúu-ya, áchí. Chì kájungoyo-í kuáchi sikì já tú kájandatù-i tù'un-ya. Te nì jani-ya-í já súan sá'a-í.

Modo kuandatù ñáyivi xín máa-yá

⁹ Ko róó, tata já ní kaji máa-yá kákuu-ró, te suni sutù kúñá'nu xaàn, te suni ñáyivi ndóo, jíin ñáyivi ní n'ìn-yá kákuu-ró. Súan nì sá'a-ya róó návà'a kani-ró tù'un ndasa xaàn vá'a inì máa I'á nì kana xini-ro ná nì kaxiukú-ró ñúñáa. Te nì kivi'ì koyo-ró núu lúu nuu ndíi ncháa máa-yá.

¹⁰ Chì róó, onde sáá nasu ñáyivi Dios kákuu-ró núu. Ko vina a nì kandu-u-ró ñáyivi máa-yá. Suni onde sáá té n'ìn-gá-ro tù'un kúndá'ú inì-ya róó, ko vina, a kúndá'ú inì-ya róó.

¹¹ Ñáni máni, ká'an nda'ú-rì jíin-ró nàtù'un ká'an-rì jíin cháa jiká jíin cháa kájika kuu tatù, ma sá'a-ró taká tíñu kákanj inì máa-ró, chì yuán kájatá'an sikì añú-ro.

¹² Te ná káka jíin'ún-ró má'ñú ñáyivi sìn naciún. Návà'a vaša kákaji-í róó nàtù'un sikì cháa kásá'a tíñu ñáá, ko nú ná kuni-í nuu tíñu va'a kásá'a-ró te nakana jaa-í Dios kivi'ì kí-ya.

¹³ Já sikì máa Dios, te kuandatù-ro núu taká cháa ndiso tíñu, vaša nuu rey, chì cháa kúñá'nu-ga kúu-de,

¹⁴ xí núu taká gobernador já ní táji-de vaikoyo, návà'a xndó'o-de taká ñáyivi kásá'a tíñu ñáá, te ka'an-de tù'un jíin'ún jíin ñáyivi kásá'a tíñu va'a.

¹⁵ Chì kuni Dios já sá'a-ró tíñu va'a. Te jíin tíñu va'a-ún kundéé-ró kasú-ro núu tù'un ñáyivi yúkú já tú kájuku'un inì-í.

¹⁶ Ná káka kuu ndichà-na-ro. Ko nasu já núña ichi já máni sá'a-ró tíñu ñáá, chì sua já ná kuatíñu-ró núu Dios.

¹⁷ Koo já jíin'ún-ró jíin taká ñáyivi. Kundá'ú inì-ro ñani kákandija. Kuandatù-ro núu Dios. Koo já jíin'ún-ró jíin máa rey.

¹⁸ Róó mozo, ná kuandatù-ro núu cháa kákuu patrón-ro. Te koo já jíin'ún-ró jíin-de. Ko nasu máa ìn nuu cháa va'a inì, jíin núu cháa manì jíin-ró, chì suni súan sá'a-ró jíin cháa xaàn iní.

¹⁹ Chì ìn cháa vaša tú sá'a-de tíñu ñáá, nú jíto-de tundó'o sikì já skíkuu va'a-de jíin Dios, yuán kúu já kúsi inì-ya jíin-de sá'a-ún.

²⁰ Ko nú kásá'a ndija-ró kuáchi, te kája'a-í róó, te naún já vá'a kúu nú kájandéé inì-ro jíin. Ko nú kásá'a-ró tíñu va'a, te káxndó'o-í róó, te kájandéé inì-ro jíin, tíñu ya'a kúu já kúsi ndija inì Dios sá'a.

²¹ Chì já yuán ní kana-ya xini-ro jíiná'an-ró. Chì máa Cristo, suni nì ndo'o-ya já sikì yóó. Te nì skéndo-ya ìn ejemplo nuu-yo návà'a ná kúndikìn-ro súni ichi ní sá'a-ya.

²² Te máa-yá, tú ní sá'a-ya kuáchi. Ní tú ní kenda tù'un xndá'ú yu'u-yá.

²³ Nì kaka'an ndivà'a-í jíin-yá, ko tú ní náka'an ndivà'a-ya. Nì ndo'o-ya, ko tú ní stá'an-ya-í, chì sua nì chí'ì-ya máa-yá nda'a Dios, I'á sándaq va'a taká tíñu.

²⁴ Suni máa-yá, nì jíi-ya jiká cruz, te nì ndiso-ya kuáchi-yó jíin yiki kúñu-ya. Chì a nì kaku-yó chí kuáchi návà'a kaka ndaa-yo. Chì nì tuji-yá, te já yuán ní kanduva'a-ró.

²⁵ Chi ñi kajichá nuu-ró nátu'un ñi, ko vina a káno'on-ro núu I'a ndíto róó, te ñi nda'a máa-yá yí'i añú-ro.

3

Tu'un kuandatu ñasi'í nuu yí-ñá

¹ Suni súan róó ñasi'í jíná'an-ró, kuandatu-ro núu máa yí-ro náva'a kundée-ró skándja-ro yíi tú kándja tu'un-ya. Chi vaša tú ká'an-ro jín-de, ko kunj-de ndasa sá'a róó, ñasi'í-de,

² te kunj-de ndasa jíka jínú'un-ró jín já ñúkuún iní-ro jín-de, te kándja-de.

³ Te ja sáluu-ró máa-ró, nasu íchi sikí-ro kúu ja nátiin-ró xiní-ro, xí já chí'i-ró sikí oro máa-ró, xí já kú'un-ró sá'ma lúu,

⁴ chí sua ná sáluu-ró iní añú-ro já kándeé sa'í iní-ro. Te ná sákútu-ro jín tú'un ja má té'yu kuti. Yuán kúu tu'un vitá ñi jín tú'un vindáá vinené ñi añú-ro, te sá'a ja kúsí xáan iní Dios.

⁵ Chí ña'an ndóo aná'an já ní kañukuu ñi-ña Dios, suni súan ñi kasáluu-ña máa-ña. Te ñi kajandatu-ña núu máa yí-ñá.

⁶ Nátu'un Sara, ñi jandatu-ña núu Abraham, ñi skúnáni-ña-dé jito'o-ña. Te sesí'í-ña kákuu-ró nú súan va'a ná sá'a-ró te nú tú yu'ú-ro.

Yíi ná kúndá'ú ñi-de ñasi'í-de

⁷ Te róó yíi jíná'an-ró, suni súan kuxiukú va'a-ró jín-ña. Te koo ja jínú'un-ró jín-ña, chí tá'in-ga máa-ña vásá róó, chí ñi núu-ni ñi ñi'n tá'u-ñá jín-ró tú'un luu kúchaku-yo. Te súan ná sá'a-ró náva'a tú ndasú nuu tú'un kájikan ta'u-ro.

⁸ Te tu'un sandí'í-ná kúu ya'a: ñi-ni tu'un ná káni ñi taká-ro, ná ndúku'á ñi-ro jín tá'an-ró, ná kúndá'ú ñi-ro ñani-ro, te sá'a-ró túk'ánu ñi nuu tá'an-ró, te koo vitá ñi-ro jíná'an-ró.

Tu'un kuandéé iní jín túndó'o

⁹ Nú sá'a ndiva'a ñayivi jín-ró, ma násá'a ndiva'a-ró jín-i. Te nú ká'an tásí-i jín-ró, ma náka'an tásí-ró jín-i. Chí sua ná ká'an-ro já'a-í nuu Dios. Chí ja yúan ní kana-ya xiní-ro náva'a ní'in-ro tá'u-ro sá'a-ya.

¹⁰ Chí cháa kuní kuchaku te koo va'a-ni-de taká kivi, cháa-ún, ná kasú-de nuu yáa-dé náva'a tú ka'an ndiva'a, te suni súan jín yú'u-dé náva'a tú kenda tu'un xndá'ú.

¹¹ Ná kúxio-de nuu tiñu ñáá, te ná sá'a-de tiñu va'a. Ná ndúkú-de tu'un vindáá vinené te ná kuitú iní-de kukuu-de jín.

¹² Chí máa Jíto'o-yo, ndé'é-ya nuu cháa ndaa, te jini ná'in-ya tu'un kájikan ta'u-dé. Ko jito u'u-ya cháa kásá'a tiñu ñáá.

¹³ Te ndé cháa sá'a ndiva'a jín-ró te nú máni tiñu va'a jítu iní-ro kásá'a-ró.

¹⁴ Xáan ndatu-ro te nú koto-ro túndó'o sikí já ní kasá'a-ró tiñu va'a. Núsáa te ma yú'ú-ro koto-ró-i ní ma kúku'á ñi-ro.

¹⁵ Chí sua ná chíñú'un-ró máa Tatá Dios ñi añú-ro. Te koo tu'a-ró ndasa xndíó káni vitá-ro tú'un, te ka'an jínú'un-ró jín ñayivi káxndichí róó sikí tú'un kañukuu ñi-ro.

¹⁶ Va'a ná kóo ñi-ro náva'a vaša káka'an ñayivi já cháa ñáá kákuu-ró, yúan-na te kuka nuu-í ja ní kakaji-i róó sikí já kájika va'a-ró jín Cristo.

¹⁷ Chí nú kuní Dios, te va'a-ga ja kájito-ró túndó'o sikí tiñu va'a kásá'a-ró, nasu sikí já kásá'a-ró tiñu ñáá.

¹⁸ Chí Cristo, suni ñi ndo'o-ya ñi jínu-ni ja sikí kuáchi-yó. Cháa ndaa ñi j'i'í ja sikí cháa ñáá. Náva'a no'on-yo núu Dios sá'a-ya. Chí ñi j'i'í yiki kúñu-ya, ko tú ní j'i'í añú-ya.

¹⁹ Chí suni ní ja'an máa añú-ya te ñi jani-ya tú'un nuu añú ja kámu'ni.

²⁰ Chí onde sáá tú ní kajandatu. Te kivi Noé, jín paciencia ñi ndatu Dios nini jiku-de jín barco ká'nu. Te jín barco ñi kakaku yakú-ni ñayivi núu ndúcha. Máa uná-ni-i ñi kakaku.

²¹ Suni súan káku-yó vina jín tú'un jánducha, ja tú jánchaja ja chá'an kándjiso-yó, chí sua sá'a ja ná kóo ndaa nuu jini tuní-yo núu Dios, chí ja yúan ní nachaku Jesucristo.

²² Chí máa-ya ñi ndaa-ya kuáno'on-ya andívi. Te kánchaa-ya ichi ndává'a Dios. Te tiin-ya só'o taká ndaja'a andívi, jín taká ja kátá'ú tiñu, jín taká ja ká'io fuerza.

4

Modo Cristo ná káni ñi-yo

¹ A ñi ndo'o Cristo ja yóó jín yiki kúñu-ya. Núsáa te suni súan ná káni ñi-ro. Chí cháa ñi ndo'o jín yiki kúñu, tuká kándeé-de chíi kuáchi,

² náva'a ja ñi-gá kua'an-de, te tuká sá'a-de tiñu kákanj ñi ñayivi, chí sua ja kuní Dios.

³ Ch̄i onde n̄í wáji-yó, te bueno n̄i kasá'a-yó táká t̄iñu kákun̄i ñayivi s̄in nació̄n. N̄i kajika kuaxán-yó n̄i kakutóó in̄i-yo, n̄i kandāa ká'vá-yó, n̄i kayee téyíy-yó, n̄i kasá'a-yó viko, n̄i kachiñú'ún-yó ndosó chá'an.

⁴ Te kakuñáá in̄i-i sik̄i já tuká kájika-ró j̄in-i jā ñ̄n núu-ni sj̄ita ī-ro máá-ró j̄in-i. Te ja yúan kákaji-i róó.

⁵ Ko ñayivi yúan, nakua'a-i cuenta nuu máá l'a jā ío tu'a-ya sándāa-ya t̄iñu ñayivi káichaku j̄in ñayivi ní kají'l̄.

⁶ Ch̄i ja yúan s̄uni n̄i kenda tu'un va'a-ya núu táká nd̄iyi, náva'a ná kúndāa t̄iñu-i nátu'un cháa yi'i yiki kúñu, ko kuchaku añu-i cuenta Dios.

⁷ Ko kuakuyani kivi náa táká ndat̄iñu. Núsáá te ná kóo kuándí'í-ro, te koo ndito in̄i-ro kakán ta'u-ro.

⁸ Te ja kánúu kúu ja kúndá'ú ndija in̄i-ro tá'an-ró, chi tu'un kúndá'ú in̄i tá'an, jasú nuu kuá'a kuáchi.

⁹ Koto ndá'ú-ro núu tá'an-ró, te ma kútuku in̄i-ro j̄in-i.

¹⁰ Ná ñ̄n ná ñ̄n-ró ná kuat̄iñu-ró núu tá'an-ró nú ndasa káa máá tá'u ní ja'a-ya núu-ro. Te bueno sk̄ikuu-ró j̄in s̄in s̄in tu'un luu ío in̄i-ya já ní ja'a-ya núu-ro.

¹¹ Te nú ká'an ñ̄n cháa, ná ká'an-de nátu'un káa máá tú'un Dios. Te nú ñ̄n cháa j̄ito ndá'ú-de nuu tá'an-de, ná kóto ndá'ú-de nátu'un káa máá fuerza n̄i ja'a Dios nuu-dé, náva'a ná nákana jaa-i Dios sá'a Jesucristo, ch̄i máá-yá kúñá'nu-ya te tá'ú-yá t̄iñu n̄í káni n̄í kuíá. Amén.

Tu'un ndo'o tá'an-yo j̄in Cristo

¹² N̄ani mán̄i j̄iná'an-ró, nú koto nchāa-i róó nátu'un j̄in ñ̄n'ún, te ma nánaa in̄i-ro, nátu'un káta'an-ro ñ̄n tundó'o sanaa.

¹³ Ch̄i sua ná kús̄i in̄i-ro já kándo'o ta'an-ro j̄in Cristo, náva'a suni súan kus̄i xáan in̄i-ro kivi kuni-yo núu-yá ndasa nd̄i ncháa-ya.

¹⁴ Xáán ndatu-ro, nú kákaji-i róó jā sik̄i sí'ví Cristo, chi tu'un luu tu'un ñá'nu Dios j̄in Esp̄iritu-ya ncháá sik̄i-ro j̄iná'an-ró. Ch̄i máá-i jandáa káka'an-i sik̄i-yá, ko máá-ró, ch̄i kánakana jaa-ró-yá.

¹⁵ Núsáá te ma ndó'o ni ñ̄n-ró cuenta cháa já'ni nd̄iyi, xí cháa ku'ná, xí cháa sá'a t̄iñu ñáá, xí cháa kivi nduu nuu t̄iñu tatú.

¹⁶ Ko nú ñ̄n cháa ndó'o-de sik̄i já nán̄i-de cháa kánd̄ija Cristo, ma kúka nuu-dé, ch̄i sua ná nákana jaa-de Dios ja súan nán̄i-de.

¹⁷ Ch̄i a n̄i jā kivi kejá'á kúndāa t̄iñu ñayivi kákuu se'e Dios. Te nú xna'an-ga kejá'á-yá j̄in-yó, ndasa koo sik̄i ñayivi tú ní kájanat̄u nuu tú'un va'a Dios núsáá.

¹⁸ Te nú xāan ú'u kaku ñayivi ndáa, naga n̄i kuu jā kaku ñayivi tú kákan̄ija, j̄in ñayivi sá'a kuachi núsáá.

¹⁹ Núsáá te taká ñayivi ndó'o sik̄i modo játa'an in̄i Dios, ná sá'a-i t̄iñu va'a, te ná kuá'a-i máá-i in̄i nda'a máá l'a n̄i sá'a taká ndat̄iñu, ch̄i sk̄ikuu-ya j̄in-i.

5

Tu'un tiku'ni Dios

¹ Ká'an ndá'ú-r̄i j̄in táká cháa kákuu nuu ká'j̄in j̄in-ró, te suni nuu kúu máá-rí. Te n̄i j̄in-r̄i taká tundó'o n̄i j̄ito Cristo. Te suni nduñá'nu ta'an-r̄i j̄in-yá kivi kenda ndij̄in-ya.

² Koto-ró tiku'ni Dios jā ká'j̄in j̄in-ró j̄iná'an-ró. Te koto ñúkuún-ró-i. Nasu já fuerza sá'a-ró, ch̄i sua ná kús̄i in̄i-ro sá'a-ró, nasu já ndútóó in̄i-ro ní'in-ro xú'ún, ch̄i sua jā ná kuitú in̄i-ro sá'a-ró.

³ Ni nasu já tá'ú ní'in-ró t̄iñu sik̄i ñayivi máá J̄ito'o-yo, ch̄i ná kúu-ró ñ̄n ejemplo nuu tiku'ni-ya.

⁴ Te kivi kenda ndij̄in máá l'a ñá'nu nd̄ito yóó, te ku'a-ya premio luu nuu-ro já má té'yu kuti.

⁵ Suni súan róó cháa káyinúu, kuandat̄u-ro núu táká cháa kákuu nuu. Te nd̄i-i-ró, kuandat̄u nuu tá'an-ró. Te ná kóo s̄uchí in̄i-ro. Ch̄i Dios, jasú-ya núu cháa vix̄i, ko kús̄i in̄i-ya j̄in cháa s̄uchí in̄i.

Ja máyú'ú-yo

⁶ Núsáá te ná sásuchí-ró máá-ró k̄i'vi-ró chí nda'a ní'in Dios, náva'a ná ndúñá'nu-ró sá'a-ya nú n̄i jā máá kivi.

⁷ Ma nánd̄i'í xāan in̄i-ro j̄in ní ñ̄n, va'a-ga ná sía-ro kúndito máá-yá, ch̄i kúndá'ú in̄i-ya róó.

⁸ Ná kóo kuándí'í-ro te koo ndito in̄i-ro. Ch̄i ku'i'na jā j̄ito u'u róó, cuenta nd̄ika'a kiti ndé'e súan j̄ikó ndúu ndúku ñayivi kókó kuni.

⁹ Te ná kuíñi ñi'in-ró jíin tú'un kákandíja-ró, te jíin yuán te kasu-ro núu kuí'na-ún. Chì kájinì-ro já súni súan kándo'o ta'an-ro jíin táká ñani-ro já káxiukú iní ñuyívi.

¹⁰ Ko Dios ja ío taká tu'un luu inì-ya, ñi kana-ya xinì-yo nó'on-yo núu ndii ncháa-ya níi káni jíin Jesucristo, ko onde ná ndó'o núu-ró xna'an-ga. Te máá-yá ná sáva'a-ya róó, ná síyíja-ya iní-ro, te ná kuá'a-ya fuerza inì-ro nává'a kuíñi ñi'in-ró.

¹¹ Ná nákana jaa-yó-yá, te ná tá'ú máá-yá tiñu níi káni níi kuíá. Súan ná kóo. Amén.

¹² Silvano kúu ñin ñani skíkuu va'a jáni inì-rì. Te jíin máá-de tájí-rí tutu lúlí yá'a ja ní chaa-rì kujaa. Te ká'an nda'ú-rì jíin-ró, te ká'an ndaa-rì ja yá'a kúu ndija tu'un luu ío inì Dios. Ná kuíñi ñi'in-ró jíin tú'un yá'a.

¹³ Tiku'ñi kándeé inì ñuu Babilonia, ja ñin-ni ñi kaji-ya-í jíin-ró, ká'an ja ná sándéé iní-ro. Te se'e-rì Marcos, suni ká'an-i ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró.

¹⁴ Ka'an tu'un ndéé iní jíin tá'an-ró, te titú manì-ro tá'an-ró. Te tu'un kuaká'nu inì ná kóo jíin táká róó ja ká'jin-ró jíin Jesucristo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APOSTOL YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PEDRO APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Simón Pedro. Te mozo jíin apóstol Jesucristo kúu-rí. Te cháa-rí tutu yá'a nuu róo ja iin ká'nu kákandija-yó tú'un luu-ya, te káyí'i-yó chíi tiñu ndaa Dios máa-yó jíin Jesucristo, I'á nama yóó.

² Tú'un luu ío inji jíin tú'un kuaká'nu inji ná ndeá inji-ro jíiná'an-ró, chíi kájiní-ro núu Dios jíin núu Jíto'o-yo Jesús.

Siki já kuitú iní kandíja va'a

³ Chí I'á ñá'nu I'á va'a kúu-ya, te ja yúan ní kana-ya xiní-yo. Te kájiní-yo núu-yá, te jíin fuerza ijí-yá, te nǐ ja'a-ya táká ndatíñu kánandí'i-yó ja kúchakú-yo jíin ja chíñú'ún-yó-yá.

⁴ Ja yúan te tú'un luu tú'un kánúú xáan ní keyu'u-yá nuu-yo, náva'a jíin tú'un-ún te kaku-ró iní ñuyivi, te ma stíví-ró máa-ró jíin tiñu kákaní inji-i sá'a-i, chíi sua ná ndúndoo ta'an-ro jíin-yá. ⁵ Te róo, suni ná ndúkú ndéé-ró jíin tú'un yá'a. Nú kákandíja-ró, te siki-ún ná chíso-ró tiñu va'a. Te nú kásá'a-ró tiñu va'a, te siki-ún ná chíso-ró tú'un ndíchi.

⁶ Te nú ndíchi-ró, te siki-ún ná káka ñúkúún-ró. Te nú kájika ñúkúún-ró, siki-ún ná kuíñi nǐ'in-ró. Te nú ká'jin nǐ'in-ró, siki-ún te ná chíñú'ún-vá'a-ró Dios.

⁷ Te nú káchiñú'ún vá'a-ró Dios, siki-ún ná koo maní-ro jíin tá'an-ró. Te nú maní-ro jíin tá'an-ró, te siki-ún ná kúndá'ú inji-ro tá'an-ró.

⁸ Chí nú ndeá tú'un yá'a inji-ro, yúan-na te ma káka kuu kúxí-ró, chíi sua kee va'a tiñu sá'a-ró, jíin tú'un júku'un inji-ro cuenta Jíto'o-yo Jesucristo.

⁹ Ko ñayivi tú sá'a súan, kákuáá-i, te kákuáá ndí-i, te a nǐ naa iní-i ja ní nakacha-ya-í táká kuachi nǐ sá'a-i onde sáá.

¹⁰ Náni, ja yúan ná kuitú xáan inji-ro náva'a koo seguro ja ní kana-ya xiní-ro jíin ja ní kaji-ya róo. Chí nú súan sá'a-ró táká tiñu yá'a, te ma júngava kuti-ro.

¹¹ Yúan-na te kundéé-ró kivi-ró iní ñuu máá Jíto'o-yo Jesucristo, I'á náma yóó, te yúan tá'u-yá tiñu ní káni.

¹² Ja yúan tú júkuíñi-rí ja xndáku-rí tú'un yá'a nuu-ro, vaša a kájiní-ro, te vaša a ká'jin nǐ'in-ró jíin tú'un ndaa kákandíja-ró vina.

¹³ Chí jáni inji-rí ja ío va'a ja xndáku-rí nuu-ro nini chakú-ga-rí vina, náva'a ndukanda inji-ro,

¹⁴ chí jini-rí ja á yani sía-rí yiki kúñu-rí yá'a, nátu'un nǐ kastu'ún máá Jíto'o-yo Jesucristo nuu-rí.

¹⁵ Te jíku nǐ'in-rí xndáku-rí nuu-ro, náva'a nú a nǐ jí'i-rí, te nǐ'in-ro modo ja nené ná núku'un inji-ro táká tú'un yá'a.

Tu'un ñayivi ní kajini jíin núu

¹⁶ Chí tú ní káka'an-rí cuento ja ní katava ñúkúún máa-i, ná nǐ kastu'ún-rí tú'un máá Jíto'o-yo Jesucristo nuu-ro, ndasa ndíi-ya jíin fuerza. Chí nǐ kajini jíin núu-rí ndasa I'á ñá'nu kúu-ya.

¹⁷ Chí máá Táa-ya Dios, nǐ ka'an jíñú'ún-yá jíin-yá, te nǐ sáñá'nu-ya Jesús. Chí ichi ándví ní ka'an in tú'un jíin-yá: Ya'á kúu Se'e-rí ja kúndá'ú inji-rí, te kúsiñ iní-rí jíin-i. Achí.

¹⁸ Te ruu, ná nǐ ká'jin tútu-rí jíin-yá xiní máá yúku íi, te nǐ kajini so'o-rí tú'un yá'a ja ní kii ichi ándví.

¹⁹ Te suni kájiní-yo tú'un nǐ kaka'an cháa nǐ kajani tú'un Dios onde sáá, te vina a nǐ kukútu vá'a-ga tú'un. Te tú'un-ún kúu nátu'un in luz ja stúun ñuñáa. Núsáa te ná chú'un inji-ro tú'un-ún onde kundíjin te stúun lucero inji añú-ro.

²⁰ Ko xna'an-ga ná kuní-ro ja in ñayivi ma kúu júku'un inji-i ní in tú'un ká'an tutu ijí jíin fuerza máa-i.

²¹ Chí cháa nǐ kajani tú'un Dios, tú ní kájani-de tú'un ja kúu inji máa-de, chíi sua nǐ kajani-de tú'un Dios nǐ sá'a Espíritu jíin-de.

2

Siki cháa stá'an tú'un xndá'ú

¹ Ko ma'ñú ñayivi-ún nǐ ka'jo cháa nǐ kajani tú'un xndá'ú. Te suni súan júkuíñi cháa stá'an tú'un xndá'ú ma'ñú-ró. Te skívi sa'í-de sa'an ja náa-ro sá'a. Te ma kuátú'ún-de ja ní nakuaan Jíto'o-yo-dé, chíi sua xnáa yachí-de máa-de.

² Te kua'a cháa kúndik'in-de ichi kuáxán kája'an-de. Te ja síkí cháa-ún te kuaku nchaa-i koto-i ichi ndáa.

³ Te ja tóo iní-de jín'an-de te xndá'ú-de róo, náva'a sanaa te ni'in-dé xu'ún síkí-ro. Ko ma kúkuéé kivi tá'nu ndatu-de, ni tú kixí tundó'o naa-dé.

⁴ Chí Dios, tú ní kúndá'ú iní-ya ndájá'a-yá ja ní kasá'a kuachi, chí sua ní ju'ni-ya-í jín cadena ñuñáa, te ní súnogo-ya-í onde iní infierno. Yúan ní taan tú'a-ya-í onde chaaj juicio.

⁵ Te ní tú ní kúndá'ú iní-ya ñúyívi aná'an, chí sua ní skúun-ya saú xaán síkí ñáyivi káñáa. Ko Noé, chaaj ní jani tu'un ndaa, ní ndito va'a-ya-dé jín usiá-ga ñáyivi.

⁶ Te ní nakuxndí-ya síkí ñúu Sodoma jín ñúu Gomorra ja ní naa-í. Te ní nduu máa nían-na yaa ní sá'a-ya. Te súan ní kuu-i in ejemplo nuu taká-ga ñáyivi já tú kákuñi chíñú'ún Dios.

⁷ Ko Lot, ní kuu-de chaaj ndaa te ní ndukuí'a iní-de ja ní jini-de nuu tíñu kuáxán ní kasá'a ñáyivi ñáa-ún. Te ní nama-ya-dé.

⁸ Chí chaaj ndaa yúan, ní nchaa-de ma'ñú ñáyivi-ún, te ní jini-de te ní jini so'o-de tíñu ñáa ní kasá'a-í. Te ndita'an kivi ní ndukuí'a iní-de ja súan ní kasá'a-í, chí ní jo ndaa iní añú-de.

⁹ Te ní súan ní jo, núsáa te ní vai tundó'o síkí ñáyivi káchiñú'ún-í máa Tatá Dios, te jini-ya náma-ya-í, te chíndasu-ya ñáyivi ñáa, náva'a ndo'o-í kivi cháaj juicio.

¹⁰ Ví'í-ga ndo'o ñáyivi kásá'a tíñu ja kaní iní máa-í, chí chá'an xaán kájika kuáxán-í, te káské'ichi-í ñáyivi kátá'ú tíñu. Ñáyivi ní'in iní kákuu-í, te kásá'a-í ja kúu iní máa-í, te tú káyu'ú-í ká'an ndiva'a-í síkí já kákuñá'nu.

¹¹ Ní máa ndájá'a-ya, vaasa ñá'nu-ga-ya jín fuerza jín tíñu kándiso-ya, ko tú káka'an ndiva'a-ya síkí yúan núu máa Tatá Dios.

¹² Ko ñáyivi yá'a, káka'an ndiva'a-í síkí já tú kájuku'un iní-í, te kákuu-í nátu'un kiti yúkú ja ní kákuu-ti náva'a kunu'ni-ti te kuu-ti. Te súan naa ñáyivi-ún sá'a yaku-í,

¹³ chí kii tundó'o síkí-í kuachi tíñu ñáa kásá'a-í. Chí máni síkí tú'un sji iní kájata'an iní-í ndita'an kivi. Ñáyivi kini ñáyivi chá'an kákuu-í. Te nini káyee-í jín-ro jín'an-ro, te kákuñi xaán iní-í káxndá'ú-í róo.

¹⁴ Te jí'vá-í síkí tú'un ísiki ncháa tá'an. Te tíndí-í síkí kuachi. Te skaní-í iní ñáyivi tá'ya iní. Te bueno tóo iní añú-í, te se'e tasi kákuu-í.

¹⁵ Ní kasá-í ichi ndóo. Te ní kasana-í. Te ní kandik'in-í ichi Balaam, se'e Beor. Chí chaaj-ún ní kusii iní-de jín yá'u tíñu ñáa ní sá'a-de.

¹⁶ Ko in burro, vaasa kiti ndiso kiti ñú'ín kúu-ti, ko ní ka'an-ti nátu'un in ñáyivi. Te ní kana jín-ti nuu-dé. Te súan ní jasú-ti núu tíñu kátachí ndúkú sá'a chaaj jani tu'un-ún.

¹⁷ Ñáyivi-ún kákuu-í nátu'un sóko íchi. Te suni kákuu-í nátu'un viko já ndéché-ni jín tachí. Ko ío tu'a ñuñáa lúchi tú'un nuu kúxiukú-í ní káni.

¹⁸ Chí kásávi-í máa-í jín tú'un sáni kákana-í. Te jín tíñu kaní iní máa-í te káñu'un-í sava-ga chaaj ja ná káka kuáxán-de, vaasa a ní kajinu ndija chaaj-ún ní kajito-de ñáyivi kásá'a tíñu ñáa.

¹⁹ Te máa-í, vaasa kákeyu'ú-í ja ndúu libre chaaj-ún, ko kájatíñu máa-í nuu tíñu ñáa. Chí ní ní yuji in chaaj ní sá'a inga chaaj, yúan-na te kuatíñu-de nuu cháa ní kundé jín-de-ún.

²⁰ Chí ní kajini-de nuu máa Jito'o-yo Jesucristo, te ní nama-ya-dé, te ní kákuñio-de nuu tíñu chá'an ío iní ñuyívi. Te ní ndívi tuku-de inga jínu nuu tíñu chá'an-ún, te a ní kayuji-ní-de ní súan. Te ñáa xaaj-ga kendoo-de ja sándí'í-na vása já xnañúú.

²¹ Chí va'a-ga kendoo-de ní tú ní kajini-de ichi ndáa, nasu já a ní kajini-de, te káské'ichi-de tíñu ij já ní tá'ú-ya nuu-dé.

²² Te ní kata'an-de nátu'un ká'an ndija in tu'un aná'an: Ti'inga, ní nakaji-ti ja ní nduxian-ti. Te kuchí, vaasa a ní ndundoo-ti, ko ní nakin-ti máa-ti nuu ndé'yu.

3

Tu'un ní keyu'u-ya ncha-ga

¹ Ñáni máni, yá'a kúu carta uu cháa-ri nuu-ro vina, te jín ndéndúú xndáku-ri nuu-ro náva'a ná ndúkandá iní-ro, chí ío káji xini-ro.

² Náva'a ná nuku'un iní-ro taká tu'un ní kaka'an chaaj ní kajani tu'un Dios onde sáa, jín tíñu ní tá'ú Jito'o-yo, I'a náma yóo, ja ní ka'an-ya jín yú'u cháa kákuu apóstol nuu-ro.

³ Tu'un yá'a ná kuní-ro xná'an-ga, ja onde sandí'í-na te chaaj chaaj sákátá jín tú'un kátá-de. Te sá'a-de taká ja kákaní iní máa-de.

⁴ Te kachi-de: Naja tú ncháa-ya nátu'un ní keyu'u-ya. Chí onde kivi ní kaji'í ndiyi táa-yo, te taká ndatíñu yá'a tú ní sáma kuti onde kivi ní kejá'a-ya ní sá'a-ya ñuyívi, achí-de.

⁵ Chí kájasu-de nuu jini tuni-de, náva'a a tú kuni-de ja ío andívi onde aná'an, te jín tú'un Dios ní kuva'a ñuyívi jín ndúcha má'ñú máa ndúcha-ún.

⁶ Te suni jíin ndúcha-ún n̄i naa ñúyívi áná'án, chi n̄i sa'u ch̄i nducha-ún.

⁷ Ko andívi jíin ñúyívi ío vina, suni súan jíin tú'un máa-yá te yíndasu tu'a náva'a kayu jíin ñú'un kivi cháa juicio. Te suni kivi-ún naa táká ñayivi tú káchiñú'un Dios.

⁸ Ko róo ñáni máni, ma náa iní-ro tú'un yá'a jíná'an-ró. Ch̄i ñn kivi jíin máa Jító'o-yo, nátu'un mil-ni kuia kúu. Te mil kuia nátu'un ñn kivi-ni kúu.

⁹ Tú kú'uun in̄i máa Jító'o-yo sikí tú'un n̄i keyu'u-yá-ún, nátu'un kájani in̄i sava ñayivi. Ch̄i sua ío paciencia in̄i-yá núu-yo, tú kuní-yá já náa ní ñn-yó, ch̄i sua ndí'i-yó ná nákani in̄i-yo kuní-yá.

¹⁰ Ko kivi máa I'a kúu Tatá Dios chaa nátu'un ñakui'ná ákuáa. Te kivi-ún n̄i'in xaan, te naa andívi, te taká ndatíñu andívi ndí'i kayu te nducha. Te ñúyívi jíin táká ndatíñu ío, ndí'i kayu.

¹¹ Te nú súan nduxia taká ndatíñu yá'a, núsáa te jínu ñú'un já káka ndoo-ró te chiñú'un-ró-yá.

¹² Nini káindatu-ró, te kásatíñu-ró náva'a yach̄i chaa máa kivi Dios. Te kivi-ún kayu andívi te nducha-ni. Te taká ndatíñu andívi nducha jíin ñú'un.

¹³ Ko máa-yó, káindatu-yó andívi jáa jíin ñúyívi jáa, nátu'un n̄i keyu'u-yá. Te yúan koo máni tiñu ndaa.

¹⁴ Ñáni máni, a káindatu-ró cháa tu'un yá'a. Já yúan ná ndúkú ndéé vá'a-ró já ní'in-yá róo, já tú káchá'án iní-ro, ni ja tú na kuachi-ró kóo. Ni ja tú kánaá-ro.

¹⁵ Te ná kuní-ro já núu-yo ío paciencia in̄i máa Jító'o-yo, te ja yúan kaku-yó. Ch̄i ñani-yo Pablo ja maní-yo jíin-de, suni súan n̄i chaa-de tutu nuu-ro. Ch̄i n̄i stá'an-yá tú'un ndichí núu-dé.

¹⁶ Suni súan yóso tú'un yá'a nuu táká carta n̄i chaa-de. Te nuu carta-de-ún ío yaku tu'un yíi ja tú kájuku'un yach̄i in̄i-yo jíin. Te ñayivi tú tu'a jíin ñayivi tá'ya in̄i, kásama-i tu'un yíi yúan. Nátu'un kásama-i sava-ga tutu ij. Te ja yúan káxnáa-í máa-i.

¹⁷ Ko róo ñáni máni, onde jíin tiempo te a kájiní-ro tú'un yá'a. Núsáa te koto-ró máa-ró, náva'a tú kukuu-ró jíin kuáchi kás'a ñayivi ñáa, ch̄i sanaa te jungava-ró já tuká ká'jin n̄i'in-ró.

¹⁸ Ch̄i sua ná ndeá tu'un luu-yá iní-ro. Te ná júku'un-ga in̄i-ro tú'un máa Jító'o-yo Jesucristo, I'a náma yóo. Te ná nákana jaa-yó-yá vina, te suni súan ñí káni ñí kuiá. Súan ná kóo. Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN JUAN APOSTOL YA'A KUU CARTA H̄N JA NI CHAA SAN JUAN APOSTOL NUU TAKA ÑAYƳVƳ KAKANDIJA

Tu'un máa-yá ni jini Juan

¹ Tu'un kájani-r̄i kúu tu'un máa I'a ni io onde xnáñúú. Te ni kajini so'o-r̄i ni ka'an-ya. Te ni kajini-r̄i nuu-yá jín ndúchi-r̄i. Te ni kake'é-r̄i-ya jín ndá'a-r̄i. Te máa-yá kúu tu'un kuchaku-yo.

² Te I'a-ún chakú-yo sá'a-ya, ni kenda ndijin-ya. Te ni kajini-r̄i nuu-yá. Te kájani ndaa-r̄i tu'un-ya. Te káastu'ún-r̄i nuu-ro ndasa kuchaku-ro ní káni jíná'an-ró sá'a-ya. Chi ni kanchaa-ya jín máa Táa-yo Dios. Te ni kenda ndijin-ya núu-yo.

³ Ja ni kajini-r̄i jín já ni kajini so'o-r̄i-ún, yúan káastu'ún-r̄i nuu-ro, náva'a suni máa-ró, ñn núu-ni koo in̄i-ro jín-r̄i. Te máa-r̄i, ñn núu-ni ká'io in̄i-r̄i jín máa Táa-yo Dios jín Sé'e-ya Jesucristo.

⁴ Te tu'un yá'a káchaa-r̄i nuu-ro náva'a kus̄i xáan in̄i-ro jíná'an-ró.

Ja ndú ncháa Dios jín já jánchaa-ya kuáchi-yó

⁵ Te ya'á kúu tu'un ni kajini so'o-r̄i ni ka'an-ya. Te tu'un-ún kájani-r̄i nuu-ro: Máa Dios kúu luz. Te nuu ncháa máa-yá, tú kuti na ñuñáa ío.

⁶ Nú káka'an-yo já ñn núu-ni ká'io in̄i-yo jín-yá, te kájika kuu-yó íchi ñuñáa. Yúan-na te káxná'ú-yo, te tú káka'an ndaa-yo.

⁷ Ko nú kájika-yó íchi ñundijin nátu'un máa-yá kánchaa-ya ñundijin, yúan-na te ñn núu-ni ká'io in̄i-yo jín-yá. Te ññi máa Sé'e-ya Jesucristo nda'va taká kuáchi-yó.

⁸ Nú káka'an-yo já tú na kuáchi kándiso-yó, te káxná'ú-yo máa-yó já súan, te tú ñu'un tu'un ndaa in̄i-yo.

⁹ Te máa-yá, I'a skikuu, I'a va'a kúu-ya. Ja yúan nú nakani ndaa-yo kuáchi-yó, te sá'a-ya táká'nu in̄i nuu kuáchi-yó, te sándooyá yóo kuanchaa-ya taká ja ñáa ñu'un in̄i-yo.

¹⁰ Te nú ka'an-yo já tú na kuáchi ní kásá'a-yó, te nátu'un kánasá'a-yó-yá ñn I'a ká'an tu'un tú'ún, te tu'un máa-yá na tú ñu'un in̄i-yo.

2

¹ Súchi, taká tu'un yá'a cháa-r̄i nuu-ro, náva'a ma sá'a-ró kuáchi jíná'an-ró. Ko nú ndé ñn-ró sá'a kuáchi, te ío ñn I'a ká'an ja'a-yo núu máa Táa-yo Dios. Jesucristo, I'a ndaa kúu-ya.

² Te onde jín ññi máa-yá jánchaa taká kuáchi-yó jíná'an-yó. Te nasu máa ñn kuáchi máa-yó, chi suni jánchaa kuáchi ní ñu'ávi.

³ Nú skikuu-yó tíñu tá'ú-yá nuu-yo, yúan-na te jini ndaa-yo já kajini-yo-yá.

⁴ Te nú ñn cháa ka'an-de: Ruu, chi jini-r̄i-ya. Te nú tú skikuu-de tíñu tá'ú-yá, cháa yúan, cháa xndá'ú kúu-de, te tú ñu'un tu'un ndaa in̄i-de.

⁵ Ko cháa skikuu tu'un-ya, jandaa ja in̄i máa-de ni yija va'a tu'un kúndá'ú in̄i Dios. Ja yúan kajini-yo nú kánchaa-yo jín-yá xí túu.

⁶ Nú ká'an ñn cháa ja ncháa-de jín-yá, kánúú káka-de nátu'un ni jika máa-yá.

Tu'un jáa tá'ú tíñu nuu-yo

⁷ Nánj máni, nasu tíñu jáa tá'ú-r̄i nuu-ro, chi tíñu ja á káñava'a-ró onde ni kejá'á kúu. Te tíñu-ún ja tá'ú-r̄i nuu-ro kúu tu'un ni kajini so'o-ró onde kiv̄i ní kejá'á.

⁸ Ko suni tá'ú-r̄i ñn tíñu jáa núu-ro, ja kúu tu'un ndaa ío in̄i máa-yá jín in̄i máa-ró. Chi ñuñáa, a já'a kua'an. Te stún máa luz ndija nuu-yo v̄ina.

⁹ Nú ñn cháa jito u'ú-de ñani-de, cháa-ún kánde-de ñuñáa, v̄asa a ká'an-de ja kánchaa-de ñundijin.

¹⁰ Chaa ja kúndá'ú in̄i-de ñani-de, kánde-de ñundijin. Te tú náyu'ú ni ñn ñayivi sá'a-de.

¹¹ Ko cháa jito u'ú-de ñani-de, kánde-de ñuñáa. Te ñuñáa jika-de, te tú jini-de ndé nuu kí'ín-de. Chi ni kukuáa-de ni sá'a ñuñáa-ún.

¹² Súchi jíná'an-ró, cháa-r̄i tutu yá'a nuu-ro chi ja siki Jesucristo te ni sá'a Dios tuká'nu in̄i-ya núu taká kuáchi-ró.

¹³ Róo táa jíná'an-ró, cháa-r̄i tutu nuu-ro, chi kajini-ro I'a kúu onde xnáñúú. Róo cháa súchi jíná'an-ró, cháa-r̄i tutu nuu-ro, chi a ni kundéé-ró jín ku'na. Súchi, cháa-r̄i tutu nuu-ro, chi kajini-ro núu máa Táa-yo Dios.

¹⁴ Róo táa jíná'an-ró, cháa-rí tutu nuu-ro, chí kájiní-ro I'a kúu onde xnáñúú. Róo cháa súchí jíná'an-ró, cháa-rí tutu nuu-ro, chí ká'ío nì'in-ró, te tu'un Dios ñú'un iní-ro, te a nì káakundéé-ró jín kuí'na.

¹⁵ Ma kóo maní-ro jín ñúyívi, ni taká ndatíñu ja ío iní ñuyívi. Chí nú ndé ñin cháa maní-dé jín ñuyívi, te tú kúu koo maní-dé jín máa Táa-yo Dios.

¹⁶ Chi taká ja ío iní ñuyívi kúu modo yúku já kaní iní máa-yó, jín já kaní iní nduchi-yo, jín já sáviyi-yo máa-yó. Yuán násu ondé nuu máa Táa-yo Dios vai, chí cuenta ñuyívi kákuu.

¹⁷ Te naa ñuyívi jín taká ja kákaní iní-yo. Ko cháa sá'a ja kúu iní máa Dios, kundijí-de ní káni.

Chaa jito u'u Cristo

¹⁸ Súchí, a kuandí'í kivi. Te a nì kajini tu'un-ró já kú máa já xín tíñu jito u'u Cristo. Te onde vina, a nì kenda tiní ñayivi kábito u'u-ya. Te ja yuán kájiní-yo já á kuandí'í kivi.

¹⁹ Nuú máa-yó ní kenda-i kája'an-i. Ko nasu tá'an-yó kákuu-i. Chí nú tá'an-yó kákuu-i, kendo ndija-i jín-yó núú. Ko nì kenda-i kája'an-i náva'a kuní ndijin-yo núú-í ja násu tá'an-yó kákuu-i.

²⁰ Ko máa I'a ij, nì jì'i-yá róo jín Espíritu Santo. Te kájiní-ro taká tu'un.

²¹ Nasu cháa-rí tutu yá'a nuu-ro já nátu'un tú kájuku'un iní-ro jín tú'un ndaa, chí sua kájuku'un iní-ro jín, jini-rí, chí tú kuti ní ñin tu'un tú'un ío nuu tú'un ndaa.

²² Ndé ja xín tú'un xndá'ú, suu ja tú játu'un ja Jesús kúu máa Cristo. Yuán kúu ja jito u'u Cristo, chí tú játu'un ja kúu máa Táa-yo Dios jín Sé'e-ya.

²³ Taká cháa tú játu'un-de máa Sé'e, suni tú ká'jin-de jín máa I'a kúu Táa. Te cháa játu'un-de máa Sé'e, suni ká'jin-de jín máa I'a kúu Táa.

²⁴ Núsáa te tu'un nì kajini so'o-ró ondé xnáñúú-ún, ná kendo tu'un-ún iní-ro jíná'an-ró. Te nú jín-ró kánchaa tu'un nì kajini so'o-ró ondé xnáñúú-ún, yuán-na te suni kuxiukú máa-ró jín máa Táa-yo jín Sé'e-ya.

²⁵ Te ya'á kúu tu'un nì keyu'u-yá nuu-yo: Ja kúchaku-yo ní káni.

²⁶ Tu'un yá'a cháa-rí tutu nuu-ro já kástu'un-rí cuenta sikí ñayivi kándúkú xndá'ú róo jíná'an-ró.

²⁷ Ko nì jì'i-yá róo jín Espíritu Santo, te kánchaa máa Espíritu iní-ro jíná'an-ró. Te tú kájinu ñú'un-ró já stá'an ní ñin ñayivi núu-ro, chí máa Espíritu kúu ja stá'an taká tu'un nuu-ro, te stá'an tu'un ndaa, tú xndá'ú kuti. Núsáa te kuxiukú-ró jín-yá, nátu'un nì stá'an máa Espíritu nuu-ro.

²⁸ Te vina súchí, ná kúxiukú ní'in-ró jín-yá, náva'a nú nì kenda ndijin-ya, te ma yú'ú-yo, ni ma kúka nuu-yo núu-yá kivi ncháa-ya.

²⁹ Te nú kájiní-ro já I'a ndaa kúu-ya, te suni ná kuní-ro já taká ñayivi kásatíñu ndaa, onde nuu máa-yá nì káaku-i.

3

Tu'un se'e Dios

¹ Ná kúná'an-ró sikí máa Táa-yo, ndasa nì kundá'ú xañ iní-ya yóo, ja ná kúnání-yó sé'e Dios. Te yuán kákuu ndija-yó. Ja yuán tú jini ñayivi ñuyívi núu-yo, chí tú ní jini-i nuu máa-yá.

² Náni máni, vina a kákuu-yó sé'e Dios, te té cha'an-ga kuní-yo ndasa koo-yó. Ko a kájiní-yo já nú nì kenda ndijin-ya, te nduu-yó nátu'un káa máa-yá. Chí kuní-yo núu-yá ndasa káa-ya.

³ Te taká cháa ja súan káñukuu iní-de-ya, sándo-de máa-de nátu'un ío ndoo máa-yá.

⁴ Chaa sá'a kuachi, suni stívi-de ley, chí kuachi-ún kúu ja sjíta ley.

⁵ Te kájiní-ro já ní kenda ndijin-ya náva'a nda'va-ya kuachi-yó. Te tú na kuachi ndíso-ya.

⁶ Ñayivi kánchaa jín-yá, tú sá'a-i kuachi. Te ñayivi sá'a kuachi, tú ní ndé'é-i nuu-yá, ní tú ní jini-i nuu-yá.

⁷ Súchí jíná'an-ró, ní ñin-de ma xndá'ú-de róo. Chaa sá'a tíñu ndaa, cháa ndaa kúu-de, nátu'un I'a ndaa kúu máa-yá.

⁸ Te cháa sá'a kuachi, se'e kui'na kúu-de. Chí kui'na, sá'a kuachi vai onde xnáñúú. Ja yuán ní kúí Se'e Dios ja xnáa-yá taká tíñu sá'a kui'na.

⁹ Chaa kúu se'e Dios, na tú sá'a-de kuachi, chí tata-ya kánchaa iní-de. Te ma kúu sá'a-de kuachi, chí se'e Dios kúu-de.

Tu'un se'e kui'na

¹⁰ Súan ná kuní-yo ndéja kúu se'e Dios jín sé'e kui'na. Taká cháa ja tú sá'a-de tíñu ndaa, jín já tú kundá'ú iní-de ñani-de, nasu sé'e Dios kúu-de.

¹¹ Chi ya'á kúu tu'un ja ní kajini tu'un-ró ondé xnáñúú: Ja ná kundá'ú iní-yo tá'an-yó.

¹² Te ma sá'a-yó nátu'un nì sá'a Caín, ja ní kuu-de se'e kui'na, te nì ja'ni-dé ñani-de. Te naja ní ja'ni-dé ñani-de. Kuachi ja máni tíñu ñáá nì sá'a-de, te ñani-de nì sá'a ndaa.

¹³ Ma nánaa iní-ro ñani, te nú ñayivi ñuyívi jito u'u-i róó jíná'an-ró.

¹⁴ A kájiní-yo já á nì kaku-yó já kúy-yo, te nì naja'a-yó núu kúchaku-yo, chí kákundá'ú iní-yo ñani-yo. Te chaá ja tú kundá'ú iní-de ñani-de, chaá-ún kánde-de nuu kúy-de.

¹⁵ Chaá jito u'u ñani, chaá ja'ni ndíyi kúu-de. Te a kájiní-ro já ní ñn chaá ja'ni ndíyi, ma náni'in tá'u kúti-dé kuchaku-de ní káni.

¹⁶ Ja yúan jini-yo ndasa sá'a tu'un kúndá'ú iní. Chí Cristo, nì jì'í-ya já yóó. Te máá-yó, suni súan jinu ñú'ún kúy-yo já tá'an-yó.

¹⁷ Ko chaá ja kúká-de jín ndátíñu ja ío iní ñuyívi, nú jini-de tá'an ñani-de tundó'o, te nú sáxi-de onde jín iní añú-de, núsáá te á ncháá tu'un kúndá'ú iní Dios iní-de xí túu.

¹⁸ Súchi, ma kúndá'ú iní-yo jinu tú'un ká'an-ni-yó, ni jín yú'u-yo, chí sua ná kúndá'ú ndija iní-yo onde jín tíñu kásá'a-yó.

¹⁹ Ja yúan te kuní-yo já kákuu-yó sé'e tu'un ndaa, te kundaa iní añú-yo núu-ya,

²⁰ nú añú-yo kána jín núu-yo. Chí Dios, ñá'nu-ga kúu-ya vásá añú-yo, te jini ndí'í-ya táká naún kúu.

²¹ Súchi máni, nú añú-yo tú náku-xndíi siki-yo, yúan-na te tuká yú'ú-yo núu Dios,

²² te taká naún kájukan-yo núu-ya, te kua'a-ya núu-yo, chí kámandatu-yo táká tíñu tá'ú-ya nuu-yo. Te kásá'a-yó táká tíñu ja kúsi iní-ya jín.

²³ Te ya'á kúu tíñu tá'ú-ya: Ja ná kándija-yó núu Sé'e-ya Jesucristo, te ná kúndá'ú iní-yo tá'an-yó nátu'un nì tá'ú-ya tíñu nuu-yo.

²⁴ Te taká ñayivi skíkuu tíñu tá'ú-ya, káxiuku-i jín Dios, te Dios kánchaá-ya jín-i. Te jín tú'un yá'a kájiní-yo já ncháá máá-ya jín-yó jín máá Espíritu ja ní ja'a-ya núu-yo.

4

Modo kuní-yo sñn sñn tu'un

¹ Ñani máni, ma kándija-ró táká tu'un. Chí ná kóto nchaá-ro táká tu'un te nú onde nuu Dios vai xí túu. Chí kua'a ñayivi kájaní tu'un tú'ún, nì kenda koyo-i iní ñuyívi.

² Jín tú'un yá'a ná kuní-ro ndéja kúu máá Espíritu Dios: Taká tu'un ja ká'an ndaa ja ní kii Jesucristo jín yíki kúñu-ya, te suu onde nuu Dios vai.

³ Te taká tu'un ja tú ká'an ndaa ja ní kii Jesucristo jín yíki kúñu-ya, nasu núu Dios vai. Te yúan kúu tu'un jito u'u Cristo, ja ní kájiní tu'un-ró já kii, te vina a kánde iní ñuyívi.

⁴ Súchi jíná'an-ró, se'e Dios kákuu-ró. Te nì kundéé-ró jín yúan. Chí ñá'nu-ga kúu I'a kánchaá iní máá-ró nasu yúan já kánchaá iní ñayivi ñuyívi.

⁵ Máá-i kákuu se'e ñuyívi. Ja yúan káka'an-i tu'un ñuyívi. Te ñayivi ñuyívi jini so'o tu'un káka'an-i.

⁶ Máá-yó kákuu se'e Dios. Te chaá jini nuu Dios, jini ná'in-de tu'un ká'an-yo. Ko ñayivi já nasu se'e Dios kúu-i, tú jini ná'in-i tu'un ká'an-yo. Ja yúan kájiní-yo ndasa ká tu'un ndaa jín tú'un ñáá.

Dios kúu máá tú'un kúndá'ú iní

⁷ Ñani máni, ná kúndá'ú iní-yo tá'an-yó, chí tu'un kúndá'ú iní, onde nuu Dios vai. Te taká ñayivi kúndá'ú iní tá'an, se'e Dios kúu-i, te jini-i nuu Dios.

⁸ Te chaá ja tú kúndá'ú iní-de tá'an-de, tú jini-de nuu Dios, chí Dios kúu máá tú'un kúndá'ú iní.

⁹ Súan nì kenda ndijin ndasa kúndá'ú iní Dios yóó. Chí nì tájí-ya Se'e-ya, vasa máá tú'ún-ni-i ío. Te nì kii Se'e-ya-ún iní ñuyívi yá'a, náva'a jín máá-ya te kuchaku-yo.

¹⁰ Súan ío tu'un kúndá'ú iní, chí vasa tú ní kákumaní-yo jín Dios, ko nì kundá'ú iní-ya yóó. Te nì tájí-ya Se'e-ya ní kii, náva'a kuanchaá-ya táká kuachi-yó jín niñi-ya.

¹¹ Ñani máni, nú súan kúndá'ú iní Dios yóó, te suni súan ñini ná kúndá'ú iní-yo tá'an-yó núsáá.

¹² Ni ñn chaá, tú ní jini kuti-dé nuu Dios. Ko nú kúndá'ú iní-yo tá'an-yó, te Dios ncháá-ya jín-yó, te tu'un kúndá'ú iní-ya, a nì yija va'a iní-yo.

¹³ Ja yúan kájiní-yo já ncháá-yo jín-ya. Te ncháá-ya jín-yó. Chí nì ja'a-ya Espíritu-ya núu-yo.

¹⁴ Te a nì kájiní-yo, te káka'an ndaa-yo, já máá Táa-yo Dios nì tájí-ya Se'e-ya ní kii ja náma-ya ñayivi ñuyívi.

¹⁵ Nú ndé ñayivi ká'an ndaa ja Sé'e Dios kúu Jesús, yúan-na te ncháá Dios jín máá-i, te máá-i jín Dios.

¹⁶ Te yóó, a ñi kajini-yo, te ñi kãkandija-yó já Dios kúndá'ú ini-ya yóó. Chi Dios kuu tu'un kúndá'ú ini. Te chaã kúndá'ú ini tá'an, ncháá-de jín Dios. Te Dios ncháá-ya jín-de.

¹⁷ Súan yija va'a tu'un kúndá'ú ini-yo, náva'a ma yú'ú-yo kivi kii juicio, chi natu'un kaa máa-yá, suni súan kãndaã máa-yó ini ñuyivi yá'a.

¹⁸ Tu'un kúndá'ú ini, tú ndiso tu'un yú'ú. Chi nú kúndá'ú ndija ini-yo, te a ñi jinu tu'un yú'ú kua'an. Chi tu'un yú'ú ndiso tundó'o. Chi nú yú'ú ñi ñayivi, chá'an-ga yija va'a-i jín tu'un kúndá'ú ini.

¹⁹ Te yóó, manj-yo jín-yá, chi ñi kundá'ú ini-ya yóó xna'an-ga.

²⁰ Nú ñi chaã ká'an-de: Ruu, chi manj-ri jín Dios. Te nú jito u'u-de ñani-de, chaã xndá'ú kuu-de nú súan. Chi chaã ja tú kúndá'ú ini-de ñani-de ja á ñi jini-de nuu, ndasa kuu kumanj-dé jín Dios ja tú jini-de nuu-ya núsáá.

²¹ Te ñi tá'ú-yá tiñu yá'a nuu-yo: Chaã manj jín Dios, suni ná kúndá'ú ini-de ñani-de.

5

Jín tu'un kãndija te kundéé-yó

¹ Nú ndé ñayivi kãndija-i ja Jesús kuu Cristo, Se'e Dios kuu-i, núsáá te ñayivi kumani jín máá I'a kuu Táa, suni kumani-í jín Sé'e-ya.

² Nú manj-yo jín Dios te jándatu-yo táká tiñu tá'ú-yá, yuán kájinj-yo já manj-yo jín táká se'e Dios.

³ Chi ja manj-yo jín Dios kuu ja ná kuándatu-yo tiñu tá'ú-yá, chi tiñu tá'ú-yá tú vee.

⁴ Chi taká ñayivi kakuu se'e Dios, kundéé-i jín ñuyivi, chi tu'un kãndija-yó kuu fuerza ja kundéé-yó jín ñuyivi.

⁵ Ndéja kuu ja kundéé jín ñuyivi, suu ñayivi kãndija ja Jesús kuu Se'e Dios, ñayivi-ún kuu-i.

⁶ I'a ya'a kuu Jesucristo, ñi kii-ya jín ndúcha jín niñi. Nasu máá ñi jín ndúcha, chi jín ndúcha jín niñi. Te máá Espiritu ká'an ndaa ya'a, chi Espiritu kuu tu'un ndaa.

⁷ Chi ío unj ja ká'an ndaa ini andívi. Máá I'a kuu Táa, máá Sé'e, jín máá Espiritu Santo kakuu-ya. Te ndenúni I'a yá'a, ñi-ni-ya kuu.

⁸ Te ío unj ja ká'an ndaa ini ñuyivi. Espiritu, jín ndúcha, jín niñi kakuu, te ndenúni ya'a, ñi-ni kaka'an.

⁹ Nú játá'ú-yó tú tu'un káka'an ndaa chaã, naga ñi kuu jín tu'un ká'an ndaa Dios, ja ñá'nu-ga kuu, chi tu'un ká'an ndaa Dios kuu tu'un Se'e-ya.

¹⁰ Chaã kãndija nuu Sé'e Dios, a jini ndaa máa-de. Te chaã tú kãndija nuu Dios, natu'un násá'a-de-ya ñi I'a xndá'ú, chi tú kãndija-de tu'un ñi ka'an ndaa Dios ja ní jani-ya tú'un Se'e-ya.

¹¹ Te ya'a kuu tu'un ndaa-ún: Ñi ja'a Dios tu'un ja kúchaku-yo ní káni, te Se'e-ya kuu I'a ndiso tu'un kuchaku-yo.

¹² Chaã kãndija nuu Sé'e-ya, a ñi ni'in tá'u-dé kuchaku-de. Ko chaã tú kãndija nuu Sé'e-ya, tú ní ni'in tá'u-dé kuchaku-de.

¹³ Tu'un ya'a cháa-ri nuu róó, ñayivi kãkandija nuu Sé'e Dios, náva'a ná kuni-ro já á ñi kani'in tá'u-ro kúchaku-ro ní káni, náva'a kãndija va'a-ro nuu Sé'e Dios.

¹⁴ Ja ya'a chúndéé ini-yo ká'an-yo jín-yá, chi nú jikán-yo ñi ndatíñu nuu-ya natu'un kuni máa-yá, te jini ná'in-yá tu'un ká'an-yo.

¹⁵ Te nú kájinj-yo já jini ná'in-yá tu'un ká'an-yo ñaún ndatíñu kájinj-yo. Núsáá te a kájinj-yo já ní'in-yo já ní kajikan-yo-ún.

¹⁶ Nú ñi ñayivi jini-i sá'a ñani-i kuachi ja nasu kuachi ku-de kuu, te ná ká'an nda'ú-i jín-yá, te kua'a-ya tu'un kuchaku-de. Ko máni nuu cháa ja nasu kuachi ku-de kásá'a-de, áchi-ri. Ío kuachi ja kuu-de, ko nasu já'a yuán ká'an-ri ja ká'an nda'ú-yo jín-yá.

¹⁷ Taká tiñu kãñáá kuu kuachi. Ko ío kuachi ja nasu kuachi ku-i kuu.

¹⁸ Kájinj-yo já ñayivi kakuu se'e Dios, tú sá'a-i kuachi. Chi ñi se'e Dios ndíto va'a-i máa-i. Te kui'na, ma kuu ké'é-ún-i.

¹⁹ Te kájinj-yo já se'e Dios kakuu-yó. Te kui'na kuu ja tñin so'o ní ñuyivi.

²⁰ Ko a kájinj-yo já ní kii Se'e Dios. Te kájinj-yo ini-yo ní sá'a-ya, náva'a kuni-yo nú máá I'a ndaa. Te a káxiukú-yó jín máá I'a ndaa, máá Sé'e-ya Jesucristo kuu-ya. Máa-yá kuu ndija Dios ndaa, te máa-yá kuu I'a kuchaku-yo ní káni sá'a-ya.

²¹ Súchi, ná kúxio-ro nuu ndosó. Súan ná koo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DE SAN JUAN APOSTOL YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN JUAN APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

Siki íchi ndáa jín tú'un kúndá'ú iní tá'an

¹ Máá-ná kúu máá cháa ñá'nu-ga. Te cháa-ná tutu yá'a nuu ní, ña'an ní kaji-ya. Te kúndá'ú ndija iní-ná ní. Te nasu máá ñin-ná, chí suni taká ñayivi kájiní tu'un ndaa.

² Chí ñú'un tu'un ndaa iní-yo. Te kunchaa jín-yó taká kivi.

³ Tu'un luu ío iní, jín tú'un sá'a tuká'nu iní, jín tú'un kuaká'nu iní, ja vái onde nuu máá Táa-yo Dios jín nuu Sé'e-ya Jesucristo, ná kóo ndija iní-ní jín tú'un kúndá'ú iní.

⁴ Xaan kúsi iní-ná, chí ní ni'ín-ná tu'un ja kájika ndaa se'e-ní jíná'an-i, nátu'un ní tá'ú tíñu máá Táa-yo Dios nuu-yo.

⁵ Te vina nána, tú cháa-ná tutu yá'a ja tá'ú-ná ñin tíñu jáa núu-ní. Chí sua ká'an ndá'ú-ná jín-ní siki tú'un ní ni'ín-yo onde xnáñúú, ja ná kúndá'ú iní-yo tá'an-yó.

⁶ Te ya'á kúu tu'un kúndá'ú iní, ja ná káka-yó nátu'un ní tá'ú-yá tíñu nuu-yo. Ya'á kúu tíñu ní ta'u núu-ní: Ja ná káka-ní jín tú'un-ún, nátu'un ní kajini so'o-ní onde xnáñúú.

Siki já xndá'ú

⁷ Chí kua'a ñayivi káxndá'ú ñá'an, vai koyo-i iní ñuyivi. Te ñayivi-ún, tú kája'a-i tu'un ja ní kii Jesucristo jín yíki kúñu-ya. ñin ñayivi súan kúu ñayivi xndá'ú ñá'an. Te ñayivi jito u'u Cristo kúu-i.

⁸ Koto va'a-ní máá-ní jíná'an-ní, náva'a tú xnáa-ní tíñu ní kasa'a-ní. Chí sua ná ní'in vá'a-ní ya'u-ní.

⁹ Nú ndé ñayivi sání'in iní-i, te tú jiku-i jín tú'un Cristo, tú ncháa Dios jín-i. Te nú ndé ñayivi jiku jín tú'un Cristo, ncháa máá Táa-yo jín Sé'e-ya jín-i.

¹⁰ Te nú ñin ñayivi jáa-i nuu-ní, te tú ndíso-i tu'un yá'a, ma kuatá'ú-ní-i kunchaa-i iní ve'e-ní, ni ma ká'an-ní sa'an kúta'u jín-i.

¹¹ Chí ñayivi ká'an jín-i, chindéé tá'an jín-i siki tíñu ñáa sá'a-i-ún.

¹² Vasa ío kua'a tú'un chaa-ná nuu-ní, ko tú kuní-ná ka'an-ná jín-ní jín tutu jín tinta, chí ñúkuu iní-ná jaá-ná nuu-ní jíná'an-ní. Te ndatu'ún jín yú'u-yo, náva'a ná kúsi xáan iní-yo.

¹³ Taká se'e ku'u-ní, ja ní kaji-ya, káka'an-i ja ná sándéé ini-ní. Súan ná kóo. Amén.

LA TERCERA EPISTOLA DE SAN JUAN APOSTOL YA'A KUU CARTA UNI JA NI CHAA SAN JUAN APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

Chaa kájika jín tú'un ndaa

¹ Máa-rí kúu máa cháa ñá'nu-ga. Te cháa-rí tutu yá'a nuu-ro Gayo máni, chí kúnda'ú ndija ini-rí róo.

² Ñáni máni, kuní-rí ja bueno ná kí'in taká tínu sá'a-ró, jín ja ná kéndoo ndée ndánu-ro, natu'un n̄i kendo va'a añú-ro.

³ Jandáa n̄i kusii xáan ini-rí kivi ní chakoyo ñani-yo, chí n̄i kankani-de tu'un-ró núu-rí, ndasa bueno ío ndaa tu'un ñú'un ini-ro, natu'un jika ndaa-ro.

⁴ Tuká inga tu'un kúsii ini-rí sá'a ná nuu yá'a, ja kúni tu'un-rí ja kájika ndaa se'e-rí jín'an-i.

⁵ Ñáni máni, bueno sá'a-ró taká tínu jiku-ró ján jín taká ñani-yo, vasa chaa jiká kakuu-de.

⁶ Chi chaa-ún, n̄i kajani-de tu'un-ró núu tíku'n̄i, ja vá'a kúnda'ú ini-ro. Te va'a sá'a-ró te nú chindéé chítuu-ró-de chu'un íchí-ró-de, natu'un kuní Dios.

⁷ Chi chaa-ún, man̄i-dé jín-yá, te ja yúan ní káki'in-de ichi kája'an-de, te tú káki'in-de ni ñin ndatínu nuu ñáyivi s̄in nacióon.

⁸ Núsáa te yóo, n̄ini ná kuatá'ú-yó cháa-ún, nává'a chindéé tá'an-yó jín-de sik̄i tú'un ndaa.

Ja kájasu nuu tú'un va'a

⁹ A n̄i chaa-rí tutu nuu máa tíku'n̄i. Ko Diótrefes, tú jata'ú-de tu'un ká'an-rí, kuachi ja kúñá'nu máa-de nuu-í kuní-de.

¹⁰ Núsáa te nú jaq-rí te naxndáku-rí nuu-ro tínu sá'a-de ja kátíllakua yu'u-dé, ndasa sátu'un-de sik̄i-rí. Te vasa a ká'an-de súan, ko tú kúva'a ini-de. Chí tú jata'ú-de ñani-yo kátáji-yó núu-dé, te jasú-de nuu ñáyivi kákuni-i kuatá'ú-i-de. Te skúnu-de-i ini tiku'n̄i.

¹¹ Ñáni máni, ma sá'a-ró natu'un kásá'a chaa ñáa, chí sua natu'un kásá'a chaa va'a. Chaa sá'a tínu va'a, se'e Dios kúu-de. Ko chaa sá'a tínu ñáa, tú jini kuti-dé nuu Dios.

¹² Taká ñáyivi kajani ndaa-i tu'un sik̄i Demetrio, te suni máa tú'un ndaa ká'an sik̄i-dé, te suni súan ká'an máa-rí. Te a kájin̄i-ro ja tú'un ká'an-rí ío ndaa.

¹³ Ío kua'a tú'un chaa-rí nuu-ro kuní-rí, ko tú kuní-rí chaa-rí jín tinta jín pluma.

¹⁴ Chí ñúkuu ini-rí ja yakú-n̄a kivi te jaq-rí nuu-ro. Yúan-na te ndatu'un jín yú'u-yo.

¹⁵ Ná kóo tu'un vindáa vinené jín-ró. Sándéé ini-ro, áchí taká amigo yá'a. Te suni ka'an-ro jín taká amigo jian, ná sándéé ini-i.

LA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN JUDAS APOSTOL YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN JUDAS APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Judas ñani Jacobo, te mozo Jesucristo kúu-ri. Te cháa-ri tutu yá'a nuu róó, ñayivi ní kana-ya xini, ja ní ndundoo-ró ní sá'a Taa-yo Dios. Te Jesucristo, ndito va'a-ya róó.
² Tu'un kuaká'nu iní, jín tú'un vindáa vinené, jín tú'un kúndá'ú iní tá'an ná ndeá-ga nuu-ro sá'a-ya.

Ná kuñi ñi'in-yó jín tú'un kándija

³ Ñáni máni jíná'an-ró, xaan jítu iní-ri chaa-ri tu'un nuu-ro ndasa ñi nama-ya yóó jíná'an-yó. Ko ñi jini-ri ja jínu ñú'un já cháa-ri tutu nuu-ro já má kuá'a-ró tú'un stívi-i tu'un kákandija-yó, ja ñi jínu-ni ñi ja'a-ya tú'un-ún nuu ñayivi ndóo.

⁴ Chi yakú ñayivi, ñi kivi koyo sa'-i. Te tú káchiñú'un-i Dios. Te ñi kanasama-i tu'un luu ío iní Dios máá-yó, ñi kanasá'a-i tu'un kuaxán. Te suni tú kajatá'ú-i máá Jító'o-yo Jesucristo, ni Dios ja máá ñi-ni-ya tá'ú tiñu. Ko ñayivi yá'a, onde aná'an a ñi kundaq ja tá'nu ndatu-i.

Dios kúu I'q sándaq tiñu siki cháa ñáa íi

⁵ Te vina, vaša a ñi kajini va'a-ró, ko ná náxndáku-ri nuu-ro ndasa ñi sá'a máá-ya. Chi vaša a ñi nama-ya ñayivi iní ñuu Egipto, ko kúkuéé-ga, te ñi xnáa-ya sava-i ja tú ní kákandija-i.

⁶ Te ndajá'a-ya ja ní káskéndoq tiñu kándiso, te suni ñi káskéndoq ve'e káxiukú, ñi ju'ni-ya ndajá'a-ún jín cadena ní káni, káxiukú chí ñuñáa onde kivi ká'nu ja cháa juicio.

⁷ Suni ñi ndo'o ñuu Sodoma jín ñuu Gomorra jín sáva-ga ñuu ñi kajini yani. Chi ñayivi ñúu-ún, suni súan ñi kajika téné-i, te siin kuñu kuaxán ní kándúkú-i. Te ñuu-ún kúu ñi ja ná koto nchaq-yo, chí ñi kando'o-i juicio nuu ñú'un ní káni.

⁸ Te suni modo súan kásá'a ñayivi yá'a, chí jín tú'un ká'an jani jín-i, te kásáchá'an-i yiki kúñu-i, kásákátá-i nuu cháa ndiso tiñu, te káka'an ndiva'a-i siki já kakuñá'nu.

⁹ Te Miguel, ndajá'a ñá'nu-ga, hora ja ní státá'an-ya jín kú'na siki yiki kúñu Moisés, tú ní chúndéé iní-ya nákuñdú-ya siki kú'na-ún, ja ká'an ndiva'a-ya, chí sua ñi ká'an-ya: Máá Tatá Dios, ná kána jín-ya nuu-ro, áchi-ya.

¹⁰ Ko ñayivi yá'a káka'an ndiva'a-i siki táka ja tú kájuku'un iní-i. Te tu'un kajini máá-i ja máá-i, nátu'un kiti yúkú-ni, jín tú'un yúan te naa-i.

¹¹ Naká ndá'ú koo máá-i, chí a kája'an-i ichi ní kandij Caín. Te ñi katau-i kája'an-i yata sá'an ñáa Balaam náva'a ní'ñ-i najin siki-ún. Te suni kánaa-i jín tú'un já'a iní Coré.

¹² Ñayivi yá'a, nuu káyee-i jín-ró, te kákuu-i ñi cha'an nuu káyee maní-ro. Te tú káyu'ú-i koto va'a-i máá-i ja skéé-i máá-i. Viko ja tú ndiso sau kákuu-i, ja ndéché-ni sá'a tachí. Yunu ja tú kúun nde'e viko sau kákuu-i, uu jínu ñi kajij ja ní tu'un onde yo'o.

¹³ Su'ma mar ja ndóna kákuu-i. Te ti'ñu mar kúu tu'un kuka nuu iní-i. Nátu'un tiñuú xini já kajika kuu sáni kákuu-i, te ñi sátu-a-ya lugar ñuñáa lúchi túun nuu kúxiukú-i ní káni.

¹⁴ Te Enoc, chí tatá usia Adán, ñi jani-de tu'un siki ñayivi yá'a: A ñi chaa máá Tatá Dios jín kuá'a xaan ñayivi ndóo-ya,

¹⁵ náva'a sándaq-ya tiñu taká ñayivi, te nákuñdú-ya siki táka ñayivi já tú káchiñú'un-i-ya, chí ñi kasá'a-i tiñu ñáa, kuachi ja tú ní káchiñú'un-i-ya. Te suni kua'a tú'un ndiva'a ñi káka'an-i siki-ya, áchi-de.

¹⁶ Ñayivi yá'a, kákatuku iní-i, te káka'an ndiva'a-i ñani ja káta'an-i, te kásá'a-i ndéni kaní iní máá-i. Káka'an ñi'in-i ja kándaq téyí-i, te vixi káka'an-i náva'a ní'ñ-i najin.

¹⁷ Ko máá-ró, ñani máni, ná nándaku iní-ro tú'un ñi káka'an chaa ñi kákuu apóstol máá Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁸ Chi ñi káka'an-de: Onde kivi ndí-i-ña te koo ñayivi sákátá nuu-ro. Te ñayivi-ún, kaka kuu-i ja ndúkú-i sá'a-i tiñu ñáa ja kákaní iní máá-i, áchi-de.

¹⁹ Ñayivi yá'a kákuu ja sásin ñayivi. Ñayivi yúku kákuu-i, chí tú ncháa máá Espiritu-ya iní-i.

²⁰ Ko máá-ró, ñani máni, ná skuá'nu-ró máá-ró jín tú'un ñi kákandija-ró. Te kákan ta'u-ro jín Espiritu Santo.

²¹ Ma kúxio-ró núu tú'un kúndá'ú iní Dios róó, te ná ndúkú-ró já máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kúndá'ú iní-ya róó ja kúchaku-ro ní káni sá'a-ya.

²² Te kúndá'ú iní-ro sáva-i, vaša kájani siki iní-i.

²³ Te nama-ró yakú-ga-i vasa yú'ú-ro, te nátu'un stáa-ró-i nuu ñú'un. Te sava-ga-i kundá'ú ini-ro-í, vasa jito u'u-ro sá'ma chá'an já ní kukini ni sá'a kuñu-i.

²⁴ Te vina ío ñn-ni I'a ja kúu koto róó, náva'a tú kanangava-ró kuáchi, te kuu sá'a-ya já kuñi-ró núu ndi ncháa máa-yá, jín já má kóo chá'an-ró, jín já kúu xáan ini-ro.

²⁵ Te nuu máa ñn-ni Dios, I'a náma yóó, ná nákana jaa-yó-yá, te ná kóo ja jín'ún-yó núu-yá. Te ná tá'ú máa-yá tiñu jín fuerza ndiso-ya, vina te onde ñí káni ñí kuiá. Súan ná kóo. Amén.

EL APOCALIPSIS O REVELACION DE SAN JUAN, EL TEOLOGO TU'UN NI JINI NDIJIN SAN JUAN CHAA SKUA'A TU'UN-YA

Ndasá nì kenda tutù yá'a

¹ Yá'a kúu tu'un Jesucristo ja ní kenda ndijin, ja ní ja'a Dios nuu-yá, náva'a stá'an-ya nuu mozo-ya ná taká tiñu ja kánúú kí yachì. Te nì tájí-yá ìn ndajá'a-ya nì kii. Te nì kastu'un-ya tu'un yá'a nuu mozo-ya Juan.

² Te cha-a-ún kúu testigo. Te nì jani ndaa-de tu'un Dios jín tú'un ndaa Jesucristo, jín já ní jinì-de.

³ Xáán ndatu cha-a káka'u, jín ñáyivi kájini so'o tu'un ká'an tutù yá'a. Te suni xáán ndatu ñáyivi skíkuu tu'un yóso núu tutù yá'a, chí a nì kuyani kivi.

⁴ Máa-rí Juan, tájí-rí tu'un nuu ndí'usiá tiku'nì kákandíja ja káxiukú ndañúu Asia. Jín-ró ná kóo tu'un luu ío inì-ya jín tú'un kuaká'nu inì ja kí onde nuu máa Dios, I'a ío, I'a nì ìo, I'a kii, jín onde nuu usiá Espíritu, I'a ká'jin yu'u mesa nuu tá'ú-yá tiñu,

⁵ jín onde nuu Jesucristo, I'a kúu testigo ndaa. Te máa-ya nì nachakú xna'an-ga vásá taká-ga ñáyivi ní kajì'ì. Te tìn-ya só'o taká rey ñuyivi. Te máa-ya kúndá'ú inì-ya yóo, te nì nakacha-ya kuáchi-yó jín ñí'í-yá.

⁶ Te nì nduu-yó rey jín sutú nuu Táa-ya Dios nì sá'a-ya. Núsáa te ná nákana jaa-yó-yá. Te ná tá'ú-yá tiñu nuu-yo ñí káni ñí kuíá. Amén.

⁷ Kuni so'o, chí kii-ya jín vikó nu'ún. Te ndivii ñáyivi jín taká-i ja ní kakaan-i-ya, kunì-i nuu-yá. Te taká tata inì ñuyivi, nde'e kó'ó-i ja'a-ya. Súan ná kóo. Amén.

⁸ Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jín Omega, nuu kéj'á jín núu ndí'í, áchí máa Tatá Dios, I'a ío, I'a nì ìo, I'a kii, I'a kúñá'nu xaan.

⁹ Máa-rí kúu ñani-ro Juan, te jito ta'an-rì tundó'o jín-ró. Te ká'jin ta'an-yo núu tá'ú-yá tiñu. Te ká'jin nì'in-yó sá'a Jesucristo. Nì kanchaa-rì isla Patmos sikì tú'un Dios jín sikì já kúu-rì testigo nuu tú'un nì ka'an ndaa Jesucristo.

¹⁰ Te máa Espíritu, nì jaka-ya rúu ìn kivi ìí máa Jto'o-yo. Te nì jini so'o-rì ichi yatá-rí ìn tu'un jaa nátu'un corneta.

¹¹ Te nì ka'an: Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jín Omega, ja xnáñúú jín já sándí'í-na. Chaa nuu ìn tutù taká ja kuní-ro núu, te tájí-ró ná kí'in nuu ndí'usiá tiku'nì kákandíja káxiukú ìn ndañúu Asia: ñuu Éfeso, ñuu Esmirna, ñuu Pérgamo, ñuu Tiatira, ñuu Sardis, ñuu Filadelfia, jín ñuu Laodicea. Achí.

Ja ní jinì Juan nuu-yá

¹² Te nì jíó kóto-rì ja kuní-rì ndéja ká'an jín-rí. Te nuu ní jíó káva-rì, te nì jinì-rì usiá candelero oro.

¹³ Te sava ma'ñú taká candelero-ún kánde ìn I'a ja ná kuní koo máa Sé'e cha-a. Te ñú'un ñí-yá ìn sa'ma ní jinú onde nuu já'a-ya. Te nú'ni jiká-ya jín ìn sánchì oro.

¹⁴ Te xinì-yá jín íxi-yá kánda kuíjin nátu'un ixi kuíjin ri, nátu'un yu'a volcán, te nduchi-yá nátu'un yáá ñú'un,

¹⁵ te ja'a-ya nátu'un latón fino, ja ní nandu'a inì jinú súan kuní koo. Te ní'in ká'an-ya nátu'un nuu kuá'a ndúcha.

¹⁶ Te inì ndavá'a-ya tìn-ya usiá tiñuú xíní. Te inì yu'u-yá kéndá ìn machete xaan já úu yu'u. Te nuu-yá káa nátu'un ndikandii hora nándii ndáxin xaan.

¹⁷ Te nuu ní jinì-rì nuu-yá, te nì ndua-rì nuu já'a-ya nátu'un nì jì'ì-rì. Te nì cha-a-ya ndavá'a-ya sikì-rí. Te nì ka'an-ya jín-rí: Ma yú'ú-ro. Máa-rí kúu ja xnáñúú jín já sándí'í-na.

¹⁸ Te I'a chakú kúu-rì. A nì jì'ì-rì núu, ko vina chí kuchakú-rì ñí káni ñí kuíá. Amén. Te tìn-rì ndakáa nuu ká'jin ndiyi, jín kué'e já'ni yóo.

¹⁹ Chaa nuu tutù taká ja ní jinì-ro, jín taká ja ío, jín taká ja kóo nú ná já'a-ya'á.

²⁰ Yá'a kúu tu'un sa'í ndí'usiá tiñuú xíní já ní jinì-ro tìn ndavá'a-rì, jín ndí'usiá candelero oro. Usiá tiñuú xíní-ún kákuu ndajá'a núu ndí'usiá tiku'nì. Te usiá candelero ja ní jinì-ro-ún kákuu ndí'usiá tiku'nì.

2

Tu'un nuu tiku'nì ñuu Éfeso

¹ Chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Éfeso: Súan ká'an máa I'a t̄in usiá tiñuú xini jín ndává'a-ya, te jika kuu-ya má'ñú usiá candelero oro:

² A jini-r̄i tiñu sá'a-ró, ja ní'in sátiñu-ró jín ja ní'in kándi-ro, jín ja tú kusi iní-ro kivi nduu-ro jín cháa ñáá. Te ni jito ncha-ro cháa káka'an ja apóstol kákuu-de. Te ni kajini-ro ja máni káxndá'ú ñá'an-de.

³ Te suni jini-r̄i ja kándi ni'in-ró vasa ni ndo'o-ró, te tú ní kuítá-ro ja ní sátiñu-ró já'a-rí.

⁴ Ko ná kiñi'in-r̄i in siki-ro, chi ni xnúu-ró kú'a ja maní-ro jín-ri xnáñúú núu.

⁵ Núsáá te ná núku'un iní-ro ndé onde ni jungava-ró. Ná nákani iní-ro, te ná sá'a-ró ná ni sá'a-ró xnáñúú. Chi nú túu, te chaá yachi-ri nuu-ro, te kuanchaá-ri candelero máa-ró nuu kándi, te nú tú nakani iní-ro.

⁶ Ko ío in ja ní kee va'a, chi kiti iní-ro jito-ró tiñu kásá'a chaá nicolaítas. Te suni máa-rí kiti iní-ri jito-ri tiñu-ún.

⁷ Chaá ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu nuu tíku'ni kákandja. Chaá kundéé, kuá'a-ri nde'e yunu chakú kee-dé. Te yunu-ún kándi nuu jardín Dios.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Esmirna

⁸ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Esmirna: Súan ká'an máa I'a xnáñúú jín sándi'í-na, I'a ni j'i te ni nachaku-ya.

⁹ A jini-r̄i tiñu sá'a-ró, ja kúndá'ú tá'an-ro. Te ndá'ú tá'an-ro, ko kúká-ró. Te ío sava chaá káka'an-de ja judío kákuu-de. Ko nasuú kákuu-de. Chi onde ve'e sinagoga Satanás vai koyo-de. Te káka'an ndiva'a-de jín-ró.

¹⁰ Ma yú'ú-ro ja á yani ndo'o-ró, chi kui'na, taan yakú róo vekaa, nává'a koto nchaá róo. Te ta'an-ro túndó'o uxí kivi. Ko ná skíkuu va'a-ró vasa ná kúu-ro. Nú súan te kuá'a-ri premio chakú nuu-ro.

¹¹ Chaá ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu jín tíku'ni kákandja. Chaá kundéé, ma tá'an-de túndó'o ja kúu-de vuelta uu.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Pérgamo

¹² Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Pérgamo: Súan ká'an máa I'a t̄in machete xaán uu yu'u.

¹³ A jini-r̄i tiñu sá'a-ró, chi ncháa-ro núu kánchaá mesa Satanás. Te suni jini-r̄i ja kándi ni'in-ró rúu, te tú ní ské'ichi-ro tú'un kándi-ro siki-rí vasa kivi-ún ni j'i testigo va'a-ri Antipas ma'ñú-ró jíná'an-ró núu ncháa Satanás.

¹⁴ Ná kiñi'in-r̄i yakú tu'un siki-ro. Chi jín-ró jián káxiukú sava ñayivi káchiñú'ún sá'an Balaam. Chi chaá-ún, ni stá'an-de sa'an-ún nuu Balac. Te ni jungoyo se'e Israel kuachi, chi ni kayee-í ndeyu ní soko núu ndosó, te ni kasáténé-i, ni sá'a-de.

¹⁵ Suni súan káxiukú sava ñayivi káchiñú'ún sá'an chaá Nicolaítas jín-ró, te kiti iní-ri jito-ri sa'an-ún.

¹⁶ Nakani iní núsáá, chi nú túu, te chaá yachi-ri nuu-ro, te kuatá'an-ri jín-i jín machete ja kenda yu'u-rí.

¹⁷ Chaá ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu jín tíku'ni kákandja. Chaá kundéé, nuu-dé kuá'a-ri staa ándivi já yisá'í. Te suni kuá'a-ri in yuu kujjín lúlí núu-dé. Te nuu yúu-ún koso in sí'vi jáá ja tú ni in-i kunj, chi máa cháa ni'in-ún.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Tiatira

¹⁸ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Tiatira: Súan ká'an máa Sé'e Dios, I'a ñává'a nduchi nátu'un yáá ñú'ún, jín já'a nátu'un latón fino.

¹⁹ A jini-r̄i tiñu sá'a-ró, ja kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, jín ja kándi ja va'a-ró, jín ja jatiñu-ró, jín ja kándi ni'in-ró. Te suni jini-r̄i ja ví'i-gá sátiñu-ró vína vása xnáñúú.

²⁰ Ko ná kiñi'in-r̄i yakú tu'un siki-ro. Chi tú skúnu-ró ñá'an nání Jezabel. Te áchi-ña ja ñá'an jáni tu'un Dios kúu-ña. Te stá'an-ña tu'un, te xndá'ú-ña ñayivi kájatíñu nuu-rí, ja ná koo tñi iní-i jín ja ná kée-í ndeyu soko núu ndosó.

²¹ Te ni ja'a-ri tiempo nuu-ñá ja ná nákani iní-ña ja jika téné-ña. Ko tú kuní-ña nákani iní-ña.

²² Vina te ndo'o-ña in kue'e sá'a-ri. Te taká ñayivi kásáténé jín-ña, suni kuá'a-ri túndó'o xaán núu-í, te nú tú nakani iní-i tiñu kásá'a-í.

²³ Te ka'ni-rí se'e-ña ná kúu-i. Te kunj taká tíku'ni ja máa-rí kúu I'a nándúkú víi iní ja jini tuní jín iní añú. Te kuá'a-ri ya'u nuu in in-ró ndasa tiñu kásá'a-ró.

²⁴ Ko nuu sava-ga-ro ja káxiukú-ró iní ñuu Tiatira, ja tú kákandja-ró sá'an jian, jín ja tú ní kájin-ro tú'un yí Satanás, chi súan káskúnáni sáva-i sa'an-ún, nuu máa-ró ká'an-ri ja má cháa-ri inga carga siki-ro.

²⁵ Ko ja á kátiñu-ró, kutiin ni'in-ró onde kivi cháa-ri.

²⁶ Te chaa kundéé chaa jándatü taká tiñu tá'ú-rí onde sandí'í-na, kuá'a-rí fuerza nuu-dé ja tñin-de so'ó taká nación.

²⁷ Te suni nátü'un nñ ni'ñn máa-rí fuerza nuu Táa-rí, súan tá'ú chaa-ún tiñu nuu-í jñn bastón kaa, te ka'nu-de-i nátü'un nuu tá'ú kisi.

²⁸ Te kuá'a-rí tiñuú xini jáñá'an nuu-dé.

²⁹ Chaa ío so'ó; ná kuni so'ó-de tü'un ká'an máa Espiritu nuu tíku'nñ kákandíja.

3

Tü'un nuu tíku'nñ nuu Sardis

¹ Te suni chaa-ró tutü nuu ndájá'a tíku'nñ inñ nuu Sardis: Súan ká'an máa I'a ja ñáva'a usia Espiritu Dios, jñn usiá tiñuú xini: Máa-rí jini-rí tiñu sá'a-ró, ja káka'an-i ja chakú-ro, ko a nñ jñ'í-ro.

² Ná náta'u núu-ro. Te nakani nñ'in-ró yakú-ga ja ndúkú kúu. Chi nñ jini-rí ja tiñu sá'a-ró tú ío va'a va'a nuu Dios.

³ Núsáa te ná núku'un inñ-ro ñaún ní ni'ñn-ro jñn já ní jini so'ó-ró. Kuandatu, te nakani inñ-ro. Chñ nú tú kundito-ró, te chaa-rí nátü'un ñaku'ná. Te ma kuni-ro ña hora chaa-rí nuu-ro.

⁴ Ko ío yakú-ni ñayivi jñn-ró inñ nuu Sardis, ja tú ní kásáchá'an-i sa'ma káñu'un-i. Te máa-i, ku'un-i sa'ma kuññ te kaka-i jñn-rí. Chi ñayivi vá'a kákuu-i.

⁵ Chaa kundéé, súan-ni ku'un-de sa'ma kuññ chü'un-rí-de. Te ma ndá'va-rí s'í'ví-de nuu libro chakú. Te kani ndaa-rí tü'un-de nuu Táa-rí, jñn núu taká ndájá'a-yá.

⁶ Chaa ío so'ó, ná kuni so'ó-de tü'un ká'an máa Espiritu nuu tíku'nñ kákandíja.

Tü'un nuu tíku'nñ nuu Filadelfia

⁷ Te suni chaa-ró tutü nuu ndájá'a tíku'nñ inñ nuu Filadelfia: Máa I'a ndoo, I'a ndaa, I'a tñin ndakáa David, I'a juña te tú ni ñn kúu nakasu, I'a jasú te tú ni ñn kúu nakuña, súan ká'an máa-yá:

⁸ Jini-rí tiñu sá'a-ró. Vina te nuu-ro ní juña-rí ñn yuxé'é, te ma kúu kasu ni ñn ñayivi, chñ vasa ñn t'li-ni fuerza ñáva'a-ró, ko nñ jandatu-ro tú'un-rí, te tú ní ské'ichi-ro rúu.

⁹ Te ñayivi káxiukú inñ ve'e sinagoga Satanás, ja káka'an-i ja ñayivi judío kákuu-i, ko káxndá'ú-i chi nasuú kákuu-i, vina te chakoyo-i te jukuññ jñ'i-ni nuu já'a-ro sá'a-rí. Yúan-na te kuni-i ndasa kúndá'ú inñ-rí róó.

¹⁰ A nñ jandatu-ro tú'un nñ ka'an-rí ja ná kundij nñ'in-ró. Ja yúan náma-rí róó nuu túndó'o kii ní ñúyivi, ja kóto nchaa-rí ñayivi káxiukú inñ ñuyivi.

¹¹ A yani chaa-rí. Núsáa te kutñ ja á tñn-ró, náva'a tú ni ñn ñayivi kuánchaa premio-ro núu-ro.

¹² Chaa kundéé, ná sá'a-rí-de nátü'un ñn pilar inñ ve'e ij Dios máa-rí. Te ma kenda kuti-dé yata vé'e. Te chíso-rí s'í'ví Dios máa-rí nuu-dé, jñn s'í'ví jáa máa-rí, jñn s'í'ví ñuú Dios máa-rí ja kúu nuu Jerusalén jáa já kúun kii ichi ándívi onde nuu Dios máa-rí.

¹³ Chaa ío so'ó ná kuni so'ó-de tü'un ká'an máa Espiritu jñn tíku'nñ kákandíja.

Tü'un nuu tíku'nñ nuu Laodicea

¹⁴ Te suni chaa-ró tutü nuu ndájá'a tíku'nñ inñ nuu Laodicea: Súan ká'an máa I'a kúu Amén, I'a kúu testigo skíkuu ndaa, I'a xnáñúú-gá vása taká ndatiñu ja ní sá'a Dios.

¹⁵ A jini-rí tiñu sá'a-ró, ja ná tú vijin-ró ni tú ní'ni-ró. Va'a-ga ní ío vijin-ró xí ní ío ní'ni-ró núu.

¹⁶ Ko vixin-ni-ró, tú vijin-ró ni tú ní'ni-ró. Ja yúan nátava-rí róó inñ yu'u-rí.

¹⁷ Chñ áchí-ro: Chaa kúká kúu-rí, te ja bueno nñ ndukúká-rí, tú ñaún nándi'í-rí, áchí-ro. Te tú jini-ro já cháa kákini, chaa ñáa, chaa ndá'ú, chaa kuáa, chaa víchí líi kúu-ro.

¹⁸ Núsáa te ká'an nñ-rí jñn-ró: Nuu-rí ná kuáan-ró oro nñ nandu'a nñ sá'a ñu'un, náva'a ndukúká ndíja-ró. Te ku'un-ró sá'ma kuññ, náva'a tuká kuka nuu-ro ja víchí líi-ro. Te chu'un-ró taná nduchi-ro náva'a kuu nde'é-ró.

¹⁹ Máa-rí ká'an xaán-rí te xndó'o-rí taká ñayivi já kúndá'ú inñ-rí. Núsáa te kuitú inñ-ro te nakani inñ-ro.

²⁰ Kuni so'ó-ró, chñ kándij-rí yuxé'é te ká'an-rí. Te nú ndé ñn ñayivi kúni so'ó tü'un ká'an-rí, te kuña-i yuxé'é, yúan-na te kivi-rí ve'e-i, te kuxini-rí jñn-i, te máa-i jñn-rí.

²¹ Chaa kundéé, kuá'a-rí tü'un ja kúnchaa-de jñn-rí mesa nuu tá'ú-rí tiñu, nátü'un nñ kundéé máa-rí, te nñ nungoo-rí jñn Táa-rí mesa nuu tá'ú-yá tiñu.

²² Chaa ío so'ó, ná kuni so'ó-de tü'un ká'an máa Espiritu jñn tíku'nñ kákandíja. Achí-ya.

4

Ja kánakuatá'ú-i nuu I'a kánchaa mesa

¹ Yuán-na, te n̄ nde'é-rí, te ichi ándíví ní jin̄i-r̄i núña ñn yuxé'é. Te tu'un n̄ ka'an núú jíin-rí, nátu'un ñn corneta, n̄ ka'an tuku: Ichi yá'a kaa-ró, te stá'an-r̄i nuu-ro ták táñu koo kúkuéé-ga, áchí.

² Te máá Espiritu, n̄ jaka-ya rúu. Yuán te n̄ jin̄i-r̄i ñn mesa, kándij andíví, te nuu mesa-ún kánchaa ñn I'a.

³ Te I'a kánchaa-ún, kaa-ya nátu'un kuní koo ñn yuu kuí ndí'í jíin yúu kuá'a. Te ñn tikoye'ndé jíkó ndúu xiin mesa-ún, kuní koo ná luu kaa yuu kuí kuáán.

⁴ Te xiin mesa-ún ío oko kuun mesa. Te n̄ jin̄i-r̄i nuu oko kuun cháa ñá'nu káxiukú núu mesa-ún, káñu'un-de sa'ma kuíjin. Te xin̄i-dé suni káñu'un corona oro.

⁵ Te onde nuu mesa-ún ndeyú. Te ká'an taja. Te ní'in. Te nuu mesa-ún kayú usia linterna ñu'un, ja kákuu ndí'usía Espiritu Dios.

⁶ Te nuu mesa-ún ío ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ndíi ní'ni. Te ma'ñú mesa jíin xiin mesa ío kuun kiti. Te ío kua'a ndúchi-tí ichi núu-tí jíin íchi yatá-tí.

⁷ Te kiti ñn jito-ti nátu'un ñn ndika'a, te kiti úu, nátu'un ñn chelu. Te kiti uní, ñáa-ti núu cháa, te kiti kúun, nátu'un ñn yachóko ndéché.

⁸ Te ndikúun kiti-ún, ío ññ ndijin-tí, ná ñn ná ñn-ti. Te ichi iní-ti jíin ní xiin-tí ío kua'a ndúchi-tí. Te ndúu ñúu tú kájukuiñi-ti jita-ti yáa yá'a: I'a ñi, I'a ñi, I'a ñi, kúu máá Tatá Dios, I'a kúñá'nu xaan, I'a n̄ ío, I'a ío, I'a kú, áchí-ti.

⁹ Te hora ja kánakana jaa kiti-ún, káka'an-ti tú'un jíñú'un, kánakuatá'ú-ti nuu I'a kánchaa mesa, I'a chakú ní káni ní kúia.

¹⁰ Te máá hora yuán kájukuiñi jítí oko kuun cháa ñá'nu-ún nuu I'a kánchaa mesa. Te káchiñú'un-de-ya ja chakú-ya ní káni ní kúia. Te káchúkú-de corona-de nuu mesa te káka'an-de:

¹¹ Tátá Dios máá-ná. Xáán va'a I'a kúu-ni ja nákana jaa-i ní, ja ká'an-i tu'un jíñú'un jíin-ní, jíin ja ndiso-ní ták fuerza. Chí máá-ní, n̄ sá'a-ní ták ndatñu. Ja kúu in̄i máá-ní n̄ sá'a-ní, te n̄ kuva'a, áchí-de.

5

Tu'un tutu tñn Lélú Dios

¹ Te n̄ jin̄i-r̄i ja I'a kánchaa mesa-ún, tñn-ya ñn tutu in̄i ndavá'a-ya. Te tutu-ún, yóso tú'un ichi núú jíin íchi yatá. Te ndasú jíin usia sello.

² Te n̄ jin̄i-r̄i ñn ndajá'a ní'in ja ká'an jaa-ya ñn tu'un: Ndéja vá'a kuu kuña tutu yá'a, te xndóna sello, áchí-ya.

³ Te ni ñn ja ío andíví, ni in̄i ñuyívi, ni ichi chí ñu'un, tú ní kúu kuña tutu-ún, ni tú kúu nde'é núu.

⁴ Te xaan ní nde'e-r̄i, chí tú ní kéndá ni ñn ja vá'a ja kuña tutu-ún, ni ja ká'u, ni ja nde'é núu.

⁵ Te ñn cháa ñá'nu-ún, n̄ ka'an-de jíin-rí: Ma'ndé'e-ro. Yá'a nde'é-ró, máá ndíka'a tata Judá, tata David, a n̄ kundéé-yá, te ja yuán kúu kuña-ya tutu-ún, te xndóna-ya usia sello-ún.

⁶ Te sava ma'ñú mesa jíin ndikúun kiti-ún n̄ jin̄i-r̄i ja kándij ñn lélú má'ñú cháa ñá'nu. Te jito-ti nátu'un ja á n̄ kaja'ni-í-ti. Te ío usia ndiki-tí jíin usia nduchi-tí. Ya'á kákuu ndí'usía Espiritu Dios ja ní táji-yá kája'an ní ñuyívi.

⁷ Te n̄ jaa-ya. Te n̄ ki'in-ya tutu-ún in̄i ndavá'a I'a kánchaa mesa.

⁸ Te ja ní ki'in-ya tutu-ún, te ndikúun kiti jíin ndí'okó kuun cháa ñá'nu, n̄ kajukuiñi jítí-de nuu máá Lélú. Te ták-de tñn-de ñn yaa nání arpa, jíin ñn ko'o kúu ja ñú'un susia kutú, yuán kákuu tu'un kájukan ta'ú ñayivi ndóo.

⁹ Te n̄ kajita-de ñn yaa jáá: Xáán va'a I'a kúu-ní. Te kuu ki'in-ní tutu-ún te xndóna-ní sello, chí n̄ kaja'ni-í ní, te jíin níñi-ní n̄ ñakuaan-ní ñayivi ták tata, ták yu'u, ták ñuu, ták nación, ja ná nó'on-i nuu Dios.

¹⁰ Te n̄ nduu-i rey jíin sutu nuu Dios, n̄ sá'a-ní, te tá'u-í tñn in̄i ñuyívi, áchí-de kájita-de.

¹¹ Te máá-r̄i Juan, n̄ nde'é-rí, te n̄ jin̄i so'o-r̄i káka'an kua'a ndajá'a-yá, ká'ñn xiin mesa jíin kiti-ún, jíin cháa ñá'nu. Te n̄ ka'io kua'a xa'an-yá, nátu'un millón ja millón.

¹² Te n̄ kaka'an jaa-ya: Xáán va'a I'a kúu Lélú ja ní kaja'ni-í. Ja yuán ná kúndiso tñn-ya, jíin tú'un kúká, jíin tú'un ndíchí, jíin tú'un ndiso fuerza, te ták ñayivi, ka'an jíñú'un-i jíin-yá, te nakana jaa-i-ya, náva'a súan nduñá'nu-ya, áchí ndajá'a-yá.

¹³ Te n̄ jini s̄o'o-r̄j ja nd̄ivii já ío in̄i and̄iví, jíin in̄i ñuyívi, jíin chíi ñuyívi, jíin in̄i mar, taká yuán n̄j kaka'an: Tu'un ndúñá'nu jíin tú'un ndiso fuerza ná koo nuu I'a kánchaa mesa, te ná nákana jaa-yó-yá te ka'an jíñú'ún-yó jíin-yá níi káni níi kuiá, áchí-ti.

¹⁴ Te n̄j kaka'an ndikúun kiti-ún: Súan ná koo, áchí-ti. Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu-ún, n̄j kajukuñi jiti-de nuu I'a chakú níi káni níi kuiá, te n̄j kachiñú'ún-de-ya.

6

Ndi'usia sello

¹ Te n̄j jin̄i-r̄j Lélú ja ní xndón-da-ya ín tá'an usia sello-ún. Yúan-na te n̄j jini s̄o'o-r̄j ká'an in̄ ja kúun kiti chakú-ún, nátu'un in̄ taja: Ña'an te kun̄i-ro, áchí-ti.

² Te n̄j nde'é-rí. Te n̄j jin̄i-r̄j in̄ caballo kujín. Te cháa yóso-tí-ún, n̄j t̄in-de in̄ ndua. Te n̄j ni'ín-dé in̄ corona xin̄i-dé. Te ja á n̄j kundéé-de sava te n̄j kenda-de náva'a kundéé-ga-de.

³ Te n̄j xndón-da-ya sello uu-ún. Yúan-na te n̄j jini s̄o'o-r̄j ká'an kiti úu: Ña'an te kun̄i-ro, áchí-ti.

⁴ Te n̄j kenda tuku in̄ caballo kuá'á. Te cháa yóso-tí-ún, ndiso tíñu-de ja kuánchaa-de paz nuu ñuyívi, náva'a ka'ni tá'an ñayívi jíin'an-i. Te suni n̄j ni'ín-dé in̄ machete káni.

⁵ Te nuu ní xndón-da-ya sello un̄j, te n̄j jini s̄o'o-r̄j ká'an kiti un̄i: Ña'an te kun̄i-ro, áchí-ti. Te n̄j nde'é-rí. Te n̄j jin̄i-r̄j in̄ caballo túun. Te cháa yóso-tí-ún, t̄in-de in̄ balanza.

⁶ Te n̄j jini s̄o'o-r̄j in̄ tu'un ma'ñú ndikúun kiti-ún, ká'an: In̄ kilo trigo ja in̄ peso, te un̄j kilo cebada ja in̄ peso, ko ma stíví-ró aceite jíin vino, áchí.

⁷ Te n̄j xndón-da-ya sello kuun. Te n̄j jini s̄o'o-r̄j ká'an kiti kúun: Ña'an, te kun̄i-ro, áchí-ti.

⁸ Te n̄j nde'é-rí. Te n̄j jin̄i-r̄j in̄ caballo kuáán. Te ja yóso-tí-ún, nání Muerte, te infierno ndikín yata-ún, te ndiso tíñu ja ndón-da sik̄i in̄ cuarta parte ñuyívi, te kuu-i sá'a jíin machete, jíin tamá, jíin kué'e, jíin kiti xáan já ío in̄i ñuyívi.

⁹ Te n̄j xndón-da-ya sello u'un. Te chíi altar n̄j jin̄i-r̄j taká añú n̄j kají'i sik̄i tú'un Dios jíin sik̄i tú'un n̄j kajani ndaa-i.

¹⁰ Te n̄j kákana jaa-i: Táta, I'a ñá'nu, I'a ndaa, I'a ndoo kúu-ní. Nasaa-ga kivi te sándaq-ní tíñu ñayívi káxiukú in̄i ñuyívi, te nani'in tá'an-ní jíin-i sik̄i niñí-ná ja ní kaja'ni-i náa, áchí-i.

¹¹ Yúan-na te n̄j ja'a-ya sá'ma kujín núu-i ná kú'un-i. Te n̄j ka'an-ya jíin-i ja ná ndeta'tú núu-ga-i onde ná jinu taká tá'an-i jíin ñaní-i, chíi suni kuu yúan nátu'un n̄j kají'i máa-i.

¹² Te n̄j xndón-da-ya sello in̄i. Te n̄j jin̄i-r̄j in̄ ñutáan xaan. Te ndikandii ní kutúun nátu'un sa'ma túun, te yoq n̄j nduu nátu'un niñi.

¹³ Te tíñuú xini ándiví, n̄j jungoyo-ti núu ñú'un, nátu'un júngoyo nde'e yúnu mérkexé sá'a tach̄i xáan.

¹⁴ Te andiví n̄j kuxio kua'an, nátu'un nátuu-yó tutú. Te ndivii yúku jíin isla n̄j kuxio nuu ká'jin.

¹⁵ Te taká rey ñuyívi, jíin cháa kakuñá'nu, jíin cháa kúká, jíin cháa capitán, jíin cháa ni'in, jíin ndivii mozo, jíin ndivii ñayívi kájika kuu ndicha-na, n̄j kachisá'í-i máa-i in̄i yau kava jíin má'ñú kava já ío yuku.

¹⁶ Te n̄j kaka'an-i jíin yúku jíin káva-ún: Jungava sik̄i-rí jíin'an-r̄j, te ná jákusa'í-r̄j nuu I'a kánchaa mesa, chíi máa Lélú kiti in̄i-ya núu-rí.

¹⁷ Chíi a n̄j jaa kivi já kiti in̄i-ya núu-yo. Te ndé cháa kanda-ga kundij. Achí-i.

7

¹ Yúan-na te máa-rí, Juan, n̄j jin̄i-r̄j kuun ndajá'a-ya ká'jin ndikúun lado ñuyívi, te kájasu-ya núu kée ndikúun tach̄i nuu ñú'un, náva'a tuká kee tach̄i núu ñú'un, ni nuu mar, ni nuu in̄ yunu.

² Te n̄j jin̄i-r̄j inga ndajá'a-ya n̄j kaa-ya vái-ya íchi núu kána ndikandii. Te t̄in-ya sello Dios, I'a chakú. Te n̄j kana jaa-ya xini ndikúun ndajá'a já kándiso tíñu ja stíví-ya ñuyívi jíin mar.

³ Te n̄j ka'an-ga-ya: Ma stíví-ró ñuyívi, ni mar, ni taká yunu, onde ná cháa-yó tuni chaan taká mozo Dios máa-yó, áchí-ya.

⁴ Te n̄j jini tu'un-r̄j ja ío ciento uu xiko kuun mil ñayívi kánchaa tunj. Te ja ká'io tunj-ún kákuu tata taká se'e Israel.

⁵ Te ux̄i uu mil tata Judá, jíin ux̄i uu mil tata Rubén, jíin ux̄i uu mil tata Gad kánchaa tunj.

⁶ Te ux̄i uu mil tata Aser, jíin ux̄i uu mil tata Neftalí, jíin ux̄i uu mil tata Manasés kánchaa tunj.

⁷ Te ux̄i uu mil tata Simeón, jíin ux̄i uu mil tata Leví, jíin ux̄i uu mil tata Isacar kánchaa tunj.

⁸ Te uxí uṽ mil tatá Zabulón, jíin uxí uṽ mil tatá José, jíin uxí uṽ mil tatá Benjamín kánchaa tunj.

⁹ Yuán-na te nj nde'é-rí. Te nj jini-ri kua'a xáan ñáyivi, ja ní in chaa, ma kúu ka'u-de. Taká nacióon, jíin taká tata, jíin taká ñuu, jíin taká yu'u, ká'jin-i nuu mesa jíin núu máá Lélú. Te káñu'un-i sa'ma kuíjin, te ká'jin-i yuku ñuu.

¹⁰ Te nj kákana jaa-i: Dios máá-yó, ja kánchaa-ya mesa máá-yá, jíin máá Lélú, kúu I'a náma yóo.

¹¹ Te taká ndajá'a ká'jin xiin mesa jíin xiin cháa ñá'nu-ún, jíin xiin ndíkúun kiti, nj kajukuiñi jíití-yá nuu mesa, te nj kachíñú'ún-yá Dios.

¹² Te nj kaka'an: Amén. Ná nákana jaa-yó Dios máá-yó. Ná kúta'u-yo núu-yá. Ná ká'an jíin'ún-yó jíin-yá. Xáan ndichí-yá. Te ndiso-ya taká tiñu jíin taká fuerza. Súan ná ndúñá'nu-ya ní káni ní kuá. Amén. Achí.

¹³ Te in chaa ñá'nu-ún nj ka'an-de jíin-rí: Ndé ñáyivi kákuu ja káñu'un sa'ma kuíjin yá'a, te ndéchi vái koyo-i, áchí-de.

¹⁴ Te nj ka'an-ri jíin-de: Máá-ní jini, táta, áchí-ri. Te nj ka'an-de jíin-rí: Yá'a kákuu ñáyivi ní kenda koyo nuu túndó'o xaan. Te nj kánakacha-i sa'ma-i, te nj kanasákiy-i jíin niñi Lélú.

¹⁵ Ja yuán ká'jin-i nuu mesa nuu tá'u Dios tiñu. Te kájatíñu-i nuu-yá ndúú ñúú-ni iní ve'e ij-yá. Te I'a kánchaa mesa, koto va'a-ya-í, chí tu'ma-i-ya.

¹⁶ Te tuká kuu-i soko, ni tuká kuchí-i nducha, te tuká ndo'o-i ja ní ní sa'a ndikandii,

¹⁷ chí Lélú ja kánchaa ma'ñú mesa, kundito-ya-í. Te kuxnú-yá nuu-í ká'jin-ya jíin-i nuu kána nducha chakú. Te Dios naku'a-ya ndúcha núu-í jina'an-i. Achí-de.

8

Ndi'usiq corneta

¹ Te Lélú, nj xndónda-ya sello usiq. Yuán-na te nj kuná'in-ni iní andívi nátu'un sava hora.

² Te nj jini-ri ndí'usiq ndajá'a ja ká'jin-ya núu Dios. Te nj kani'in-ya usiq corneta.

³ Te nj chaa inga ndajá'a kándá'a-yá in ko'o kúu oro. Te nj jukuiñi-ya núu altar. Te nj ni'in-yá kua'a súsia kutú náva'a sáká núu-ya jíin tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo nuu altar oro ja kándii nuu mesa-ya.

⁴ Te ñu'ma susia kutú-ún jíin tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo, nj kenda iní nda'a ndajá'a-ya-ún, te nj kaa kua'an onde nuu Dios.

⁵ Yuán-na te nj ki'in ndajá'a-ya-ún ko'o kúu. Te nj skútú-yá ñu'un altar. Te nj jacha-ya sikí ñúyivi. Te nj ka'an taja. Te nj ni'in. Te nj ndeyu. Te nj taan.

⁶ Te ndí'usiq ndajá'a ja ní kani'in-ya usiq corneta, nj kasátu'a-ya máá-yá ja xndé'e-ya.

⁷ Te ndajá'a in, nj xndé'e-ya corneta-ya. Te niñi jíin ñu'un ja ní saká nuu jíin niñi, nj kuun sikí ñúyivi. Te nj kayu in tercera parte ñúyivi jíin yunu, te ndivii ichá kuí ní kayu.

⁸ Te ndajá'a uu, nj xndé'e-ya corneta-ya. Te in nátu'un yuku ká'nu ja kayú nj jungava kua'an nuu mar. Te in tercera parte mar nj nduu niñi.

⁹ Te nj kaji'i sava kiti ká'jin chíi nducha-ún ja káichaku-ti núu, te suni in tercera parte barco nj naa.

¹⁰ Te ndajá'a uní, nj xndé'e-ya corneta-ya. Te ichi andívi ní jungava in tiñuú xini ká'nu. Te kayú nátu'un in ñu'un yiti. Te nj jungava sikí in tercera parte yucha, jíin sikí sóko ndúcha.

¹¹ Te tiñuú xini-ún, nani-ti ja uá. Te in tercera parte nducha ní nduu uá. Te nj kaji'i kua'a ñáyivi ja sikí ndúcha-ún, chí nj nduu uá-cha.

¹² Te ndajá'a kúun, nj xndé'e-ya corneta-ya. Te in tercera parte ndikandii jíin yóo, jíin tiñuú xini, nj nda'va. Te nj kutúun sava-ún jina'an. Te tuká ní túun sava ndúú jíin sava ñúú.

Sikí uní túndó'o

¹³ Te nj nde'é-rí. Te nj jini so'o-ri ká'an jaa in ndajá'a ndéché-yá iní sava andívi: Naka ndá'u kuu ñáyivi káxiukú iní ñúyivi, chí a yani koo yaku-ga corneta ja xndé'e uní-ga ndajá'a-ya, áchí-ya.

9

¹ Te ndajá'a uu, nj xndé'e-ya corneta-ya. Te nj jini-ri in tiñuú xini ja ní jungava ichi andívi onde sikí ñúyivi. Te nj ni'in-ya ndakáa tunchi kúnú xaan.

² Te nj juña-ya tunchi. Te nj kaa ñu'ma tunchi-ún nátu'un ñu'ma in jinú ká'nu. Te nj kuñaa núu ndikandii ní sa'a ñu'ma tunchi-ún.

³ Te chíi ñu'ma-ún nj kenda koyo ndikuá'yú ní jicha-ti iní ñúyivi. Te nj kani'in-ti fuerza, nátu'un kúrsiuku ñúyivi.

4 Te ni ta'u tíñu nuu-tí ja má stívi-tí icha nuu ñú'un, ni nukhu kuí, ni ñin yunu, chi máni ñayivi já tú ncháá tunj Dios chaan-í.

5 Te ni ní'in-tí tu'un ja má ká'ni-tí, chi ná xndó'o-tí-í u'un yoo. Te ni kando'o-i nátu'un sá'a ñin kúrsiuku nú ni stují-tí yóo.

6 Te kivi-ún, ndúkú táka ñayivi modo kuu-i, ko ma ní'in-í. Te vasa kákuñi-i kuu-i, ko ma kúu kuu-i.

7 Te ndikuá'yú-ún kuni koo-tí nátu'un caballo ja ká'io tu'a kuatá'an. Te xini-tí ñú'un nátu'un corona oro, te ñáa-tí núu cháa.

8 Te ío ixi-tí nátu'un ixi xini ñásí'í. Te ío nuu'un-tí nátu'un nuu'un ndjika'a.

9 Te kaa kúu soq-tí nátu'un ñú'un chaq kájatá'an. Te ní'in ndijin-tí, nátu'un káni'in carreta jíin caballo nuu kájinu kua'a-tí ja kíkuatá'an-tí.

10 Te ío su'ma-tí ja ná kuni koo su'ma kúrsiuku. Te nuu sú'ma-tí ío ñin iñu kuáñú. Te kándjiso tíñu-tí já u'un yoo xndó'o-tí táka ñayivi.

11 Te ini tunchi-ún ío ñin ndajá'a kúu rey ja tá'u tíñu nuu-tí. Te ndajá'a-ún nuu yú'u hebreo nání Abadón, te nuu griego nání Apolión.

12 Te tundó'o ñin-ún, ni ja'a kua'an. Ko chaq ná'in úu-ga tundó'o.

13 Te ndajá'a iñú, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni jini so'o-rj ñin tu'un ni kenda onde ndíkúun punta altar oro ja kándij nuu Dios.

14 Te ni ka'an jíin ndajá'a tñin corneta iñu: Ndají ndíkúun ndajá'a káinu'ni ini yucha ká'nu Eufrates, áchi.

15 Te ni kandaji ndíkúun ndajá'a. Te ká'io tu'a-ya, chi a ni jaq máa hora jíin kivi jíin yóo jíin kuiá, náva'a ka'ni-yá sava ñayivi.

16 Te ni jini so'o-rj ja ío uu ciento millón soldado káyoso caballo.

17 Te súan ni jini-rj caballo nátu'un jíin jáni. Te chaq káyoso-tí-ún, káñu'un-de su'nu nátu'un jito ñu'un, jíin yúu kuáan, jíin azufre. Te xini caballo-ún kándaa nátu'un xini ndíka'a, te yu'u-tí ni kenda koyo ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre.

18 Te jíin uni kue'e yá'a ni kajij'í ñin tercera parte ñayivi. Súan ni sá'a ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre, ja ní kenda yu'u-tí.

19 Te fuerza caballo-ún kándeé ini yu'u-tí, jíin núu sú'ma-tí. Te su'ma-tí-ún kándaa nátu'un koo, te ká'io xini, te jíin yúan stují-tí-i.

20 Ko sava-ga ñayivi já tú ní kajij'í jíin kué'e yá'a, tú ní kánakani ini-i tíñu kásá'a-i, ni tú ní kásá-i ja káchiñú'ún-i tachí kini jíin ndosó oro, plata, kaa, yuu, yunu, vasa tú ndé'é, ni tú jini so'o, ni tú jka.

21 Ni tú ní kánakani ini-i ja kája'ni-í ndiyi, ni ja kásá'a-i tíñu ñavá'a, ni ja tiní ini-i, ni ja kásáku'ná-i.

10

Tutu lúli

1 Te ni jini-rj inga ndajá'a ní'in, ni kuun-ya ichi ándiví, yisúkun-yá viko nu'ún. Te ñin tikoye'ndé káxndéé xini-yá. Te nuu-yá kaa nátu'un ndikandii, te si'in-ya nátu'un pilar ñu'un.

2 Te núña ñin tutu tñin-ya ini nda'a-yá. Te ni jani-ya já'a vá'a-ya núu mar. Te ja'a vése-yá nuu ñú'un.

3 Te ni kana jaa-ya nátu'un nuu ndé'e ñin ndjika'a. Te nuu ní kana jaa-ya, te ni kaka'an ndí'usiá taja.

4 Te nuu ní kaka'an ndí'usiá taja, te chaq-rj tutu núu, ko ichi ándiví ní jini so'o-rj ñin tu'un ni ka'an jíin-rí: Kasu va'a taká tu'un ni kaka'an ndí'usiá taja-ún, te ma cháa-ró, áchi.

5 Te ndajá'a já ní jini-rj kándij nuu mar jíin núu ñú'un, ni ndukani-ya ndáv'a-ya ichi ándiví.

6 Te jíin sí'ví I'a chakú nñi káni nñi kuiá, I'a ni sá'a andiví jíin táka ja ío ini, jíin ñúyivi jíin táka ja ío ini, jíin mar jíin táka ja ío chji, jíin sí'ví máa-yá, ni ka'an téyí-yá ja má kúkuéé-ga kivi.

7 Ko kivi já ká'an ndajá'a usiá, nú ná xndé'e-ya corneta, yúan-na te skíkuu nátu'un sá'í Dios nátu'un ni kastu'ún-yá nuu mozo-ya, chaq ni kajani tu'un-ya.

8 Te tu'un ni jini so'o-rj ichi ándiví, ni ka'an tuku jíin-rí: Kuá'an, te ki'in-ró tutu núña ini nda'a ndajá'a-yá ja kándij nuu mar jíin núu ñú'un, áchi.

9 Te ni ja'an-rj nuu ndajá'a-yá-ún, te ni ka'an-rj jíin-yá ja ná kuá'a-ya tutu-ún nuu-rí. Te ni ka'an-ya jíin-rí: Kí'in te kee-ro, te ku'ua chji-ró sá'a, ko yu'u-ro, chi kuvixi nátu'un sá'a nduxi, áchi-ya.

10 Te ni ki'in-rj tutu ini nda'a ndajá'a-yá. Te ni yee-rí. Te ni kuvixi ini yu'u-rí nátu'un sá'a nduxi, ko nuu ní kókó-rí, te ni ku'ua chji-rj ni sá'a.

11 Te ni ka'an-ya jín-rí: Jínu ñú'un já ingá jínu kani-ró tú'un nuu kuá'a ñúu, jín núu kuá'a ñáyivi, jín núu kuá'a yú'u, jín núu kuá'a rey, áchí-ya.

11

Ndi'uu testigo-ya

1 Te ni ni'in-rí in nuñi nátu'un káa in vara. Te ni kachí jín-rí: Ndukiñi, te chikua'á-ro vé'e i Dios, jín altar, jín táka ja káchiñú'un-i-ya yúan.

2 Ko skéndo-ro ndú'a yata vé'e i, ma chikua'á-ro. Chí a ni ja'a-ya núu ñáyivi sán nación, te uu xiko uu yoo kuañú-i siki ñúu i.

3 Te kuá'a-rí tu'un nuu ndí'uu testigo-rí ja káni-de tu'un ja mil uu ciento uní xiko kivi, te ku'un-de sa'ma costal.

4 Chaa yá'a kákuu uu yunu olivo jín uu candelero ja ká'jin nuu Dios, l'a xín ñáyivi.

5 Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jín-de, te kenda ñu'un yu'u-dé, te naa í ja kájito u'u tá'an jín-de. Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jín-de, te níni kúu súan.

6 Chaa yá'a kuu kasu-de andívi náv'a ma kúun-ga sau ní kivi káni-de tu'un. Te suni kándiso tíñu-de ja táka nducha nduu niñi sá'a-de. Te kuu stívi-de ñuyívi jín táka kue'e, ñasaa jínu kákuu iní máa-de.

7 Te onde nú ni jinu ni jani ndaa-de tu'un, yúan-na te nana kiti kánde iní tunchi-ún. Te ndonda-tí siki-dé. Te kuatá'an-tí jín-de. Te kundé-tí jín-de te ka'ni-tí-de.

8 Te ndívi-ún kundaa-i iní nuyá'u ñuu ká'nu-ún, ja skúnáni yátá-yó ñúu Sodoma jín ñúu Egipto, te ñuu-ún, ni jí'í Jito'o-yo jiká cruz.

9 Te ñáyivi táka tata, taká ñuu, taká yu'u, taká nación, ndé'é ndí-i ja káva ndívi-ún uní kivi yósava. Te ma kuá'a-i tu'un yuji-de.

10 Te ñáyivi káxiukú iní ñuyívi, kusii iní-i kuní-i-de. Te sá'a-i in viko. Te kuá'a-i regalo nuu tá'an-i. Chí uu chaa ni kajani tu'un Dios xaan ní xndó'o-de ñáyivi káxiukú iní ñuyívi.

11 Te onde nuu ni jinu uní kivi yósava, te Dios, ni nachu'un táchi-yá-de, te ni nachaku tuku-de. Te ni kanduko-de. Te ni kayu'ú xaan ñáyivi ní kajini nuu-dé.

12 Yúan-na te ichi ándívi ní kajini so'o-de in tu'un jaa ja ní ka'an jín-de: Kaa kikoyo-ró ichi yá'a, áchí. Te ñáyivi, ja kájito u'u-i-de, ni kajini-i ja ní káko-yo-de kája'an-de andívi jín má'ñú viko.

13 Te máa hora-ún ni taan xaan. Te sava ñuu-ún ni jungoyo. Te jín nútáan ni kají'í usiá mil ñáyivi. Te sava-ga-i ni kayu'ú-i. Te ni kanakana jaa-i Dios andívi.

14 Te tundó'o uu, a ni ja'a kua'an. Te a yani kii tundó'o uní.

Corneta sandí'i-na

15 Te ndajá'a usiá, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni io tu'un jaa iní andívi ní kaka'an: Taká ñuu iní ñuyívi, a ni nduu ñuu máa Tatá-yo Dios jín Cristo-ya, te tá'ú-yá tíñu ní káni ní kuiá, áchí.

16 Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu ja káxiukú mesa-de nuu Dios, ni kajukuiñi jí'ti-de. Te ni káchiñú'un-de Dios:

17 Táta Dios, l'a tñn taká poder. A ío-ní vina, te ni jo-ní sáa, te koo-ní. Te ná kúta'u-ná nuu-ní ja ní kejá'á-ní tá'ú-ní tíñu nuu-í jín fuerza ni'in máa-ní.

18 Ni kandonda vaá taká ñáyivi, kákiti iní-i. Ko ni kiti iní máa-ní, te ni jaa kivi ja kúnda tíñu taká ndívi, jín ja kuá'a-ní ja kúta'u mozo-ní, chaa ni kajani tu'un-ní, jín núu ñáyivi ndóo, jín núu ñáyivi kábandatu nuu-ní, kuu nuu ñáyivi lúli te kuu nuu ñáyivi ñá'nu, te xnáa-ní ñáyivi kástívi ñuyívi, áchí-de.

19 Yúan-na te ni nuña ve'e i Dios onde andívi. Te ni jini-rí janu já ñu'un tutu contrato iní, te ndeyú, te ká'an taja, te táan, te xaan kúun níñi.

12

Tu'un ña'an jín kóo

1 Te ichi ándívi ní kenda in tuni ñá'nu. In ñasí'í ñu'un-ña ndíkandii nátu'un sa'ma, te yúxndi ja'a-ña siki yoo, te xiní-ña ñu'un in corona ja uxí uu tíñuú xini.

2 Te ñu'un se'e-ña. Te ni nde'e kó'ó-ña já já'ncha káku se'e-ña, jatú-ña já skáku-ña-í.

3 Te ni kenda inga tuni ichi ándívi. Te ni jini-rí in koo kuá'á ká'nu. Te ío usiá xiní-tí jín uxí ndiki-tí. Te ndí'usiá xiní-tí ñu'un corona.

4 Te jín sú'ma-tí ni stáa-tí in tercera parte tíñuú xini ní kajungoyo iní ñuyívi. Te koo ká'nu-ún, ni jukuiñi-tí núu ñá'an skáku se'e-ún, náv'a kókó-tí se'e-ña nú ná káku-i.

⁵ Te n̄ skáku-ña ñin se'e yíi ja tá'ú-i tiñu nuu ndívii nación jín bastón kaa. Te se'e yíi-ña-ún n̄ ndaa-i kua'an-i nuu kánchaa Dios mesa-ya n̄ sá'a-ya.

⁶ Te n̄ jinu ñasí'í-ún kua'an-ña núu ñú'un té'é, nuu ío ñin lugar n̄ sátu'a Dios. Yúan kunchaa-ña ñin mil uu ciento un̄ xiko kiv̄i, kundito-ya-ña.

⁷ Te n̄ jo guerra in̄ andíví. Miguel jín ndájá'a-ya, n̄ kajatá'an-i sikí kóo, te koq-ún jín ndájá'a máa-tí n̄ kajatá'an-tí jín-ya.

⁸ Te tú ní kákundéé-tí, ní tuká ní n̄'in-tí lugar kuxiukú-tí in̄ andíví.

⁹ Te n̄ kiñi'in-ya kóo ká'nu-ún kua'an-tí. Koq onde aná'an kúu-tí, ja nání-tí kui'na jín Satanás, ja xndá'ú-tí ndívii ñáyivi. N̄i súngava-ya-tí kua'an-tí sikí ñúyívi, te suni n̄i súngoyo-ya táká ndajá'a-tí jín-tí.

¹⁰ Te n̄ jini so'o-ri ñin tu'un jaa in̄ andíví ní ka'an: Vina te Dios, náma-ya yóo. Te jín poder tá'ú-ya tiñu in̄ ñuu-ya. Te Cristo-ya, ndiso tiñu-ya. Chi a n̄ kini'in-ya máa ja sátu'ún sikí táká ñani-yo kuá'an, ja ndúú ñúú-ni jikán kuachi sikí-dé nuu Dios máa-yó.

¹¹ Te jín ññi, Lélú-ún n̄ kákundéé-de jín-tí, jín tú'un n̄ kajani ndaa-de, chi tú ní kundá'ú in̄-de máa-de vasa ná kúu-de.

¹² Ja yúan ná kóo siñ in̄-ro, róo andíví jín táká ja káxiukú jián. Ko naká ndá'ú kuu róo ja káxiukú in̄ ñúyívi jín mar. Chi n̄ kuun kui'na kujaa nuu-ro, te kití xañ in̄, chi jini ja yakú-ni kiv̄i kúkuu.

¹³ Te nuu ní jini koq-ún ja ní súngava-ya-tí sikí ñúyívi, te n̄ chindik̄in-tí ñá'an ní skáku se'e yíi-ún.

¹⁴ Te n̄ ni'in-ña uu ndijin ná'nu yachókó, nává'a ndéché-ña káku-ña núu kóo-ún, te ki'in-ña onde núu ñú'un té'é, nuu kúnchaa-ña ñin tiempo, jín yakú-ga tiempo yósava.

¹⁵ Te in̄i yu'u kóo-ún n̄ jichá nducha nátu'un yucha, kua'an yata ñá'an-ún, nává'a tene-ña sá'a-chá.

¹⁶ Ko ñu'un, n̄ chindéé ní chituu ña'an-ún. Chi ñu'un-ún n̄ ndika yu'u, te n̄ ji'i-ni yucha ja ní kana in̄i yu'u kóo-ún.

¹⁷ Yúan-na te n̄ kití xañ in̄i koq-ún sikí ñá'an-ún. Te n̄ kee-tí kuákuatá'an-tí jín sáva-ga se'e-ña ja káskikuu-i tiñu tá'ú Dios, jín ja kájani ndaa-i tu'un Jesucristo.

13

Uu kiti xañ

¹ Te n̄ kandij-ri nuu ñiti yú'u mar. Te n̄ jini-ri ja chí mar n̄ kenda ñin kiti ja ío usiá xini-tí jín uxí ndiki-tí. Te ndiki-tí ñú'un uxj corona. Te xini-tí yóso ñin sí'ví tú'un ñáá.

² Te kiti ní jini-ri-ún káa-tí nátu'un ñin kuiñi, te ja'a-tí nátu'un ja'a yíi, te yu'u-tí nátu'un yu'u ndika'a. Te nuu-tí, n̄ ja'a koq ká'nu-ún poder máa, jín mesa máa, jín tiñu ñá'nu ndiso.

³ Te n̄ jini-ri ja ní tujj ñin xini-tí nátu'un a yani kuu-tí jín. Ko nuu ní tujj xañ-ún n̄ nduva'a. Te n̄ kanaa in̄ ndívii ñáyivi ní kajinj-i, te n̄ kajindik̄in-i yata kiti-ún.

⁴ Te n̄ kachiñú'ún-i koq ká'nu-ún, chi n̄ ja'a-tí poder-ti núu kiti-ún. Te suni n̄ kachiñú'ún-i kiti-ún te n̄ kaka'an-i: Ndeja kétá'an jín kiti yá'a, te ndéja kanda kuatá'an jín-tí, áchi-i.

⁵ Te n̄ ni'in-tí tu'un ja ká'an-tí tú'un téyí jín tú'un ndiva'a. Te n̄ ni'in tiñu-tí ja tá'ú tiñu-tí uu xiko uu yoo.

⁶ Te n̄ ndika-tí yú'u-tí. Te n̄ ka'an ndiva'a-tí sikí Dios. Te n̄ kajj-tí sí'ví-yá, jín vé'e-ya, jín ja káxiukú in̄ andíví.

⁷ Te suni n̄ ni'in-tí tu'un ja kuatá'an-tí jín ñáyivi ndóo, te kundéé-tí. Te suni n̄ ni'in tiñu-tí ja ndóna-tí sikí táká tata, jín táká ñuu, jín táká yu'u, jín táká nación.

⁸ Te taká ñáyivi káxiukú in̄ ñúyívi, chiñú'ún-i-tí, yuán kúu ñáyivi ja tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú máa Lélú, I'a ní ji'i. Te onde té jukuiñi-ga ñúyívi káyoso-i.

⁹ Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de.

¹⁰ Nú ndé chaa kasu-de tá'an-de, suni nandasu máa-de. Te nú ndé chaa ka'ni ndíyi jín yuchi, suni jín yuchi kuu máa-de. Jín tú'un yá'a ñini ná kuiñi ni'in ñáyivi ndóo, te ná kándija va'a-i.

¹¹ Yúan-na te n̄ jini-ri nuu ingá kiti ja ní kana-tí chí ñu'un. Te ío uu ndiki-tí nátu'un ndiki lélú, te ká'an-tí nátu'un ñin koq ká'nu.

¹² Te nuu kiti ñin, suni ñin núu-ni n̄ ndiso tiñu-tí. Te sá'a-tí ja táká ñáyivi káxiukú in̄ ñúyívi, ná chíñú'ún-i kiti xnáñúu, kiti ní nduva'a nuu ní tujj xañ-tí-ún.

¹³ Suni sá'a-ti tiní tunj ñá'nu. Te nj kajini ñayivi já ní skúun-ti ñú'un ichi ándívi ní chaq nuu ñú'un.

¹⁴ Te xndá'ú-ti táka ñayivi káxiukú iní ñuyívi, jíin tuni ja sá'a-ti núy ingá kiti-ún. Te tá'u-ti tiñu nuu táka ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ja ná sá'a-i ndoso kiti ní tuji jíin yuchi te nj nachaku.

¹⁵ Te suni nj ja'a-ya tú'un ja chú'un-ti tachí iní ndoso kiti, nává'a kuu ka'an ndoso-ún, te ka'ni-ti taká ñayivi já tú kákuñ-i chíñú'un ndoso kiti.

¹⁶ Te taká ñayivi, ja lúli jíin já ñá'nu, ja kúka jíin já ndá'ú, mozo jíin já kájika ndicha-na, ná koso ñn-ni tunj ndavá'a-i xí cháan-i, sá'a-ti.

¹⁷ Te ni ñn ñayivi, ma kúu kuaan-i, ni ma kúu xikó-i nú tú ncháa tunj-ún-i, ja kúu sí'vi kiti-ún xí número sí'vi-ti.

¹⁸ Yá'a ío tu'un ndíchi. Ja júku'un inj, ná ká'u-i número kiti-ún, chí número ñn chaq kúu. Te número kiti-ún kúu iñu ciento unj xiko iñu.

14

Máa Lélú Dios jíin ñayivi ní nakuaan-ya

¹ Te nj ndé'é-ri, te nj jinj-ri kándij máa Lélú xiní yúku Sion. Te ío ciento uu xiko kuun mil ñayivi ká'jin jíin-ya. Te chaan-i ncháa sí'vi Táa-ya.

² Te ichi ándívi ní jini so'o-ri nj ka'an ñn tu'un nátu'un ní'in nducha kuá'a, xí nátu'un ká'an taja ní'in. Te nj jini so'o-ri ndusu yaa nání arpa ja kácha chaq.

³ Te kájita-de ñn yaa jáa núy mesa tá'ú-ya tiñu, jíin núy ndíkúun kiti, jíin núy cháa ñá'nu. Te tú ni ñn-i kuu kutu'a-i yaa-ún, chí máni máa ciento uu xiko kuun mil chaq nj nakuaan-ya iní ñuyívi.

⁴ Chaq yá'a kákuu ja tú ní kásáchá'an-de máa-de jíin ñásí'í. Chi chaq jáa chaq kúu kákuu-de. Chaq yá'a káindikin-de yata máa Lélú, nú ndéni nj kuu inj-ya kí'in-ya. Te ma'ñú sáva-ga-i nj nakuaan-ya cháa yá'a jíin'an-de, nátu'un se'e núú kákuu-de nuu Dios jíin núy máa Lélú.

⁵ Te yu'u-dé tú ní kenda tu'un tú'un, chí chaq tú káchá'an kákuu-de nuu Dios.

Tundó'o kivi kiti juicio

⁶ Te nj jinj-ri inga ndajá'a ja ndéché-ya sava ma'ñú ándívi. Te ndiso-ya tú'un va'a ja má náa kúti. Te kani-ya tú'un-ún nuu táka ñayivi káxiukú iní ñuyívi, nuu táka naciún, jíin núy táka tata, jíin núy táka yu'u, jíin núy táka ñayivi.

⁷ Te nj ka'an jaa-ya: Kuandatú nuu Dios, te nakana jaa-ró-ya. Chí hora ja sándaq-ya, a nj kuyani chaq. Te ná chíñú'un-ró I'a nj sá'a ándívi, jíin ñuyívi, jíin mar, jíin táka sókó ndúcha. Achí-ya.

⁸ Yúan-na te nj chaq inga ndajá'a, te nj ka'an-ya: Nj naa ná'in Babilonia, ñuu ká'nu, chí nátu'un nj ja'a vino ja tiní xaan iní nj kaji'i taká naciún.

⁹ Te ndajá'a uní, nj ndikin-ya úy-ga. Te nj ka'an jaa-ya: Nú ndé ñayivi chíñú'un kiti-ún jíin ndoso-ti, xí kúnchaq tunj-ti cháan-i, xí iní nda'a-i,

¹⁰ te jíin ñn tu'un yata kúu ja ñayivi-ún ko'o-i vino ja kiti inj Dios, ja ní jati-ya iní ko'o kiti inj-ya. Te kayu-i jíin ñú'un, jíin azufre, kunj jíin núy táka ndajá'a ndóo, jíin máa Lélú.

¹¹ Te ñu'ma ja kákuu-i-ún, kana ní káni ní kúia. Te ñayivi káchiñú'un kiti-ún jíin ndoso-ti, jíin ñayivi kí'in tunj sí'vi-ti-ún, ma ndétatú kuti-i ndúú ñúú.

¹² Jíin tú'un yá'a ñni ná kuñi nj'in ñayivi ndóo, ja kájandatú-i tiñu nj tá'ú Dios, te káandja-i nuu Jesús.

¹³ Te nj jini so'o-ri ñn tu'un ja ní ka'an jíin-ri ichi ándívi. Chaq tu'un yá'a: Xáan ndatu taká ndiyi ja kúu inj ndá'a máa Tatá Dios onde vina te ní-gá kua'an-yo. Jandáa, chí ndetátú-i ja ní kasátiñu-i. Te tiñu-i-ún kí'in-ni jíin-i, áchi Espiritu.

¹⁴ Te nj ndé'é-ri. Te nj jinj-ri ñn viko kujjin. Te nuu viko-ún kánchaq ñn I'a ja á kuni koo máa Sé'e chaq. Te ñú'un ñn corona oro xinj-ya. Te tin-ya ñn jóso.

¹⁵ Te nj kenda inga ndajá'a-ya inj ve'e ij, te kána jaa-ya xiní I'a kánchaq nuu viko: Kachi'i-ni jóso-ni, te ka'ny-ni. A nj jaa hora ka'ny-ni, chí ja káa nuu ñú'un, a nj kuaan, áchi-ya.

¹⁶ Te I'a kánchaq nuu viko, nj kachi'i-ni-ya jóso-ya iní ñuyívi. Te nj ndi'i ja káa nuu ñú'un nj ta'nu.

¹⁷ Te nj kenda tuku inga ndajá'a-ya inj ve'e ij já kánchaq inj ándívi. Te suni kándá'a-ya ñn jóso xaan.

¹⁸ Te nj kenda inga ndajá'a-ya nuu altar. Te ndiso tíñu-ya síkí ñú'un. Te nj kana jaa-ya xiní ndajá'a tin jóso xaan: Kachi'i jóso xaan-ro, te nastútú-ró tükukú uva káa nuu ñú'un, chí a nj kajichí, áchi-ya.

¹⁹ Te ndajá'a-ún, n̄i kachi'i-ya jóso xaḡn-ún in̄i ñuyívi. Te n̄i nastútú-yá tikukú káa nuu ñú'un. Te n̄i chúkú-yá tikukú-ún nuu taxín uva. Yuán kúu in̄i tu'un yátá ndasa kiti in̄i Dios.

²⁰ Te n̄i taxín uva-ún ichi yatá ñúu. Te in̄i nuu taxín-ún n̄i jika in̄i yucha niñi ní jaá onde nuu ñú'un freno yu'u caballo. Te n̄i jika nátu'un un̄i ciento kilómetro.

15

Usia kue'e sandí'i-na

¹ Yuan-na te n̄i naa in̄i-r̄i n̄i nde'é-ri inga tun̄i ñá'nu ichi ándívi, kúu usia ndajá'a-yá kándiso usia kue'e sandí'i-na. Ch̄i nú n̄i jinu kue'e yá'a, te ma kiti-ga in̄i Dios.

² Te suni n̄i jin̄i-r̄i in̄i nátu'un mar nátu'un vidrio ja ní saka nuu jín ñú'un. Te ñayivi ní kakundéé jín kiti-ún, jín ndosó-t̄i, jín tun̄i-t̄i, jín número sí'ví-t̄i, ká'jin-i yu'u mar vidrio-ún. Te kát̄in-i yaá nání arpa Dios.

³ Yúan-na te n̄i nde'é-ri. Te ichi ándívi ní jin̄i-r̄i ja ñña cuarto īi xáḡn ichi in̄i ve'e īi, máá nú kenda tu'un ndaa.

⁴ Ndeja tú yú'ú ní te tú nákana jaa sí'ví-ni núsáá Táta. Ch̄i máá in̄i ní kúu I'a īi. Taká nación, chaá-i te chiñú'ún-i ní, chi n̄i ndenda ndījin modo sándaá-ni. Achí-i.

⁵ Yúan-na te n̄i nde'é-ri. Te ichi ándívi ní jin̄i-r̄i ja ñña cuarto īi xáḡn ichi in̄i ve'e īi, máá nú kenda tu'un ndaa.

⁶ Te in̄i ve'e īi yúan, n̄i kenda usia ndajá'a kándiso-ya usia kue'e xaḡn, te kañu'un-ya sá'ma kujín kiyi, jín sanch̄i oro káinu'n̄i jiká-ya.

⁷ Te in̄i ja kúun kiti n̄i ja'a-t̄i usia ko'o oro nuu ndí'usia ndajá'a. Te ko'o-ún ñú'un chítu nátu'un jín tú'un kiti in̄i Dios, I'a chakú ní káni ní kuá.

⁸ Te n̄i ndii ncháa Dios jín fuerza-ya. Te ñu'ma-ún, n̄i chítu ndí in̄i ve'e īi. Te tú ní kúu kivi ni in̄i ñayivi in̄i ve'e īi-ún, ch̄i onde ná ndí'usia kue'e ja kándiso ndí'usia ndajá'a-yá.

16

Usia ko'o ñú'un tu'un kiti in̄i Dios

¹ Te in̄i ve'e īi-ún n̄i kenda in̄i tu'un jaa, n̄i jini so'o-r̄i n̄i ka'an jín ndí'usia ndajá'a-yá: Kuángoyo, te kacha nuu-ró ndí'usia ko'o ja kañu'un tu'un kiti in̄i Dios ná júngoyo siki ñuyívi, áchí.

² Te kua'an ndajá'a in̄i, te n̄i koyo-ya ko'o-yá siki ñuyívi. Te ñayivi já ncháa tun̄i kiti xáḡn-ún nuu, jín já kachiñú'ún ndosó-t̄i, n̄i kata'an-i in̄i kue'e in̄i xaḡn.

³ Te ndajá'a úu, n̄i koyo-ya ko'o-yá nuu mar. Te n̄i nduu-cha nátu'un niñi ndívi. Te taká kiti káyi'i ch̄i mar, n̄i kaji'i-t̄i.

⁴ Te ndajá'a un̄i, n̄i koyo-ya ko'o-yá siki yúcha, jín siki taká sóko ndúcha, te n̄i nduu-ni niñi.

⁵ Te n̄i jini so'o-r̄i n̄i ka'an ndajá'a ndúcha-ún: Táta, I'a īi kúu-ni, I'a ió vina, I'a n̄i jo sáa. Te I'a ndaa kúu-ni, ch̄i n̄i sándaá ndaa-ni taká tiñu yá'a,

⁶ ch̄i ñayivi yá'a, n̄i kajacha-i niñi cháa ndoo, jín niñi cháa kájan̄i tu'un-ni, te vina já'a-ni niñi ná ko'o-i. Te súan ná náko'o-i. Achí-ya.

⁷ Te n̄i jini so'o-r̄i n̄i ka'an inga tu'un onde altar. Jandáa, Táta Dios, máá-ni t̄in taká fuerza, máá-ni sándaá ndaa-ni, sándaá ndija-ni taká tiñu.

⁸ Te ndajá'a kúun, n̄i koyo-ya ko'o-yá siki ndikandii. Te n̄i ni'in tiñu ndikandii-ún ja jín ñú'un te ka'mu taká ñayivi.

⁹ Te taká ñayivi, vasa súan n̄i kakayu-i ja ní'ni xáḡn, ko tú ní kánakani in̄i-i, ni tú ní kánakana jaa-i Dios, ch̄i sasua n̄i kaka'an ndiva'a-i siki-ya ja ní ja'a-ya kue'e yá'a siki-i.

¹⁰ Te ndajá'a ú'un, n̄i koyo-ya ko'o-yá nuu mesa nuu tá'ú tiñu kiti xáḡn-ún, te nuu tá'ú-ti tiñu n̄i kuñaa. Te taká ñayivi, n̄i kanakaji yí'i-i yáa-i ja kájatú-i.

¹¹ Te n̄i kaka'an ndiva'a-i siki Dios andívi, já kájatú-i jín já káta'an-i kue'e, ko na tú ní kánakani in̄i-i tiñu n̄i kasá'a-i.

¹² Te ndajá'a iñu, n̄i koyo-ya ko'o-yá siki yúcha ká'nu Eufrates. Te n̄i ich̄i yucha-ún, náva'a koo tu'a ichi kíkoyo rey, ichi núu kána ndikandii.

¹³ Te n̄i jin̄i-r̄i ja in̄i yu'u kóo ká'nu, jín yú'u kiti xáḡn, jín yú'u cháa jáni tu'un tú'ún, n̄i kenda un̄i tach̄i k̄ini nátu'un sa'va.

¹⁴ Ch̄i tach̄i k̄ini kákuu, te kás'a tun̄i. Te kenda nuu taká rey ñuyívi, te stútú-ni-de ja kóo guerra kivi ká'nu máá Dios, I'a t̄in taká poder.

¹⁵ Kuni so'o ch̄i nchaá-r̄i nátu'un ñakuí'ná. Xáan ndatu koo ñayivi ndíto, jín já ndíto-i sa'ma-i, náva'a tú kaka víchi líi-i, te tú kuka nuu-i nuu sava-ga-i, áchí-ya.

¹⁶ Te ni kasá'a tachí káni ja ní kakututú-de in ndu'a ja nuu yú'u hebreo nání Armagedón.

¹⁷ Te ndajá'a usiá, ni koyo-ya kó'o-ya ichi nuu tachí. Te iní ve'e ii ándávi jín nuu mesa tá'ú-ya tínu ni kenda in tu'un ni ka'an jaa: A ni kuu, áchí.

¹⁸ Yúan-na te ni ndeyu. Te ni ni'in. Te ni ka'an taja. Te ni taan xaan nú'un ja ná té koo-ga onde kivi ní tuu nuu cháa iní ñuyívi.

¹⁹ Te ñuu ká'nu-ún ni ndata sáva uní pedazo. Te ni ndua taká ñuu iní taká nación. Te ni nuku'un iní Dios ñuu ká'nu Babilonia ja kuá'a-ya kó'o ja nú'un tu'un kiti xaan ini-ya ná kó'o ndí-i.

²⁰ Te taká isla ni kajinu ká'ja'an. Te taká yuku, tuká ndijin in.

²¹ Te ichi ándávi ní jungoyo ñíñí ná'nu nátu'un uu xiko kilo ná in ná in. Te taká ñayivi, ni kaka'an ndiva'a-i sikí Dios ja sikí tundó'o ñíñí-ún, chí in tundó'o xaan ní kuu.

17

Kivi xnáa-ya ñuu Babilonia

¹ Yúan-na te ni chaá in ja usiá ndajá'a-ya ja ní kándá'a usiá ko'o. Te ni ka'an-ya: Ña'an te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kundaa tínu sikí ñá'an kuáxán ja kánchaa-ña nuu ndúcha kuá'a,

² chí taká rey ñuyívi ni kasáténé-de jín ñá'an-ún. Te taká ja káxiukú iní ñuyívi ni kanajini jín tú'un kuáxán máa-ña, áchí-ya.

³ Te jín Espíritu ni jaka-ya rúu ni ja'an-ri onde nuu nú'un té'é. Te ni jini-ri in ña'an yóso-ña in kiti kuá'a. Te kiti-ún, ndiso-ti kuá'a sí'ví tú'un ndiva'a. Te ío usiá xini-ti te uxí ndiki-ti.

⁴ Te ña'an-ún, nú'un-ña sá'ma kuá'a jín sá'ma kuá'a tándí'i. Te suni nú'un-ña oro, jín yúu lúu, jín perla. Te tin-ña in ko'o oro nú'un chítu jín tú'un ñáa, jín tú'un chá'an ja tiní iní-ña.

⁵ Te chaan-ña ncháa in sí'ví, in tu'un sa'í: Nuú ká'nu Babilonia, náa ja kasáténé jín ja kásá'a tínu ñáa iní ñuyívi yá'a, áchí.

⁶ Te ni jini-ri ña'an-ún ja nájini-ña jín niñí ñáyivi ndóo jín niñí ñáyivi ní kají'ja sikí tú'un Jesús. Te ni naa xaan ini-ri ni nde'é-ri nuu-ña.

⁷ Yúan-na te ni ka'an ndajá'a-ya-ún: Naja náa ini-ro. Máa-rí kachi-ri nuu-ro tú'un sa'í ña'an-ún, jín kiti yóso-ña, kiti ja ío usiá xini-ti te uxí ndiki-ti.

⁸ Te kiti ní jini-ro, ni jo-ti nuú. Ko tú ío-ti vína. Te nana-ti kiti-ti iní tunchi kúnú. Te ki'in-ti nuu tá'nu ndatu-ti. Te taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ja tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú onde kivi ní jukuiñi ñuyívi, naa ini-i nde'é-i nuu kiti ja ní jo-ti nuú, te tú ío-ti vína, te koo-ti.

⁹ Te nú túu ndíchi in chaá, ma kúu juku'un iní-de tu'un yá'a. Usiá xini-ti kákuu usiá yuku, te sikí yúku-ún kánchaa ña'an-ún.

¹⁰ Te suni kákuu usiá rey. Te u'un-de a ni kanaa-dé. In-de ío. Te té chaá-ga inga-de. Te nú ni chaá-de, jinu nú'un ja yakú-ni kivi kunchaa-de.

¹¹ Te kiti ja ní jo nuú te tú ío-ti vína, máa-ti kúu rey uná. Te in tá'an ja ndí'usiá-de kúu-ti. Te ki'in-ti nuu tá'nu ndatu-ti.

¹² Te ndí'uxí ndiki ní jini-ro, kákuu uxí rey ja té tá'ú-ga-de tínu. Ko máa-de jín kiti-ún, tá'ú-de tínu in hora-ni.

¹³ Te rey-ún, in núu-ni tu'un káani iní-de. Te naku'a-a-de poder jín tínu kándiso-de nuu kiti.

¹⁴ Te kuatá'an-de jín máa Lélú. Te Lélú-ún, kundéé-ya jín-de jíná'an-de, chí Jito'o nuu taká jito'o kúu-ya, te Rey nuu taká rey kúu-ya. Te ñayivi ká'jin jín-ya kákuu ja á ni kana-ya xini-í, te a ni kaji-ya-í, te ñayivi kákandíja va'a kákuu-i, áchí-ya jín-ri.

¹⁵ Te ni ka'an-ga-ya: Ni jini-ro ja kánchaa ña'an kuáxán-ún sikí kuá'a ndúcha. Te nducha kuá'a-ún kákuu ñayivi tiní ñuu, tiní nación, tiní yu'u.

¹⁶ Te ndí'uxí ndiki kiti ní jini-ro-ún, máa-de jín kiti, chí koto u'u-de ña'an kuáxán-ún, te xnáa-dé-ña, te sávichi líi-dé-ña, te kaji-dé kuñu-ña, te ka'mu-de-ña jín nú'un.

¹⁷ Chí Dios, súan ni ská'an-ya-dé ja in núu-ni káani iní-de, te naku'a-a-de tínu kándiso máa-de nuu kiti-ún. Te súan ná sá'a-de ja kúu iní máa-ya onde kivi skíkuu taká tu'un Dios.

¹⁸ Te ña'an ní jini-ro-ún kúu ñuu ká'nu ja tá'ú tínu nuu taká rey ñuyívi.

18

¹ Yúan-na te ni jini-ri ni kuun inga ndajá'a ní kii-ya ichi ándávi, ndiso téyí-ya poder. Te ni ndii ncháa nuu nú'un jín ndúa-ya.

² Te ni ka'an jaa-ya: Ni naa ndíja Babilonia ñuu ká'nu. Te ni nduu ve'e kui'na. Yúan káxiukú taká tachí káni. Suni yúan káxiukú ndívi tísaa chá'an ja kájiito u'u-yo-ti.

³ Chi taká ñayivi, natu'un vino ni kajji'i-i ko'õ já tini xaan ini ñuy-ún. Te taká rey ñuyivi, ni kasáténé-de jín-ña. Te chaá kajaan kaxikó ini ñuyivi, ni sákuká-ña-dé jín taká ndatiñu luu kaní ini máá-ña, áchi-ya.

⁴ Te ni jini so'o-ri inga tu'un ichi ándivi, ja ní ka'an: Kuxio nuu-ñá jíná'an-ró, chi ñayivi máá-rí kákuu-ró, te ma kivi nduu-ro jín kuáchi-ña, náv'a a tú ta'an-ro kué'e ta'an-ña.

⁵ Chi kuáchi-ña a ni jaá xikõ onde ándivi, te ni nuku'un ini Dios ja sá'a-ña tíñu ñáá.

⁶ Cha'u nuu-ñá, natu'un ni ja'a-ña núu sáva-ga-i. Te kaa-ga kuá'a-ró núu-ñá nú ndasa káa tíñu ni sá'a máá-ña. Te ini ko'õ já ní ja'a-ña ní kajji'i-i, suni ini-ún ná káa nuku'un ko'o-ña.

⁷ Natu'un ni sátyí-ña máá-ña, te ni sá'a-ña tini kuáchi, suni súan ku'a xndó'o-ró-ña já ndé'e-ña. Chi áchi-ña jín máá-ña: Máá-rí kúu ña'an tá'u tíñu, nasu ñá'an viuda kúu-ri, te ma ndé'e kuti-rí, áchi-ña.

⁸ Ja yúan nú ñin kivi te kii tundó'o sikí-ñá. Kuu ndiyi, nde'e kó'o-ña, kii tama, te nduxiá-ña jín ñu'ún. Chi ñi'in téyí káa máá Tatá Dios, I'a sándaq tíñu-ña. Achí.

⁹ Te taká rey ñuyivi já ní kajjika téné-de jín-ña te ni kajchaku kúká-de jín-ña, nde'e-de te kana jikó'o-de ja'a-ña kivi kuni-de ja kána ñu'ma kayu-ña.

¹⁰ Te kuiñi jiká-na-de ja yú'u-de sikí já kayú-ña. Te ka'an-de: Xáán ndá'u ni kuu ñuy Babilonia, vasa ñuy ká'nu kúu-ró núu. Ko nuu ñin hora te ni chaá juicio sikí-ro.

¹¹ Te taká chaá kajaan kaxikó ini ñuyivi, nde'e-de te kana jikó'o-de ja'a-ña. Chi tuká ni ñin ja kuáan tíñu xikó-de.

¹² Ndatiñu kúya'u kákuu oro, plata, yuu lúu, perla, sa'ma fino jín sá'ma kuá'á tindi'í, sa'ma tindu'á jín sá'ma kuá'á, taká yunu vixí, ndatiñu marfil jín ndatiñu yunu lúu, cobre jín káa jín yúu ndáva.

¹³ Canela, jín jí'o, susiá já'an xikõ asun jín susiá uq jín susiá kutú, vino, aceite, yuchi fino, trigo, xndikí, ri, caballo, jín carreta, jín mozo sátiñu sáni, jín ñayivi.

¹⁴ Ndatiñu ja ní ndio ini-ro, a ni kuxio kua'an, te taká ndatiñu fino máá-ró jín ndatiñu luu-ró, a ni naa, te ma nani'in kuti-gá-ro, áchi.

¹⁵ Te taká chaá kajaan kaxikó ndatiñu yá'a, ja ní kakuu kúká-de sikí-ñá, kuiñi jiká-na-de nuu-ñá ja káyu'u-de tundó'o ta'an-ña. Te nde'e-de te kana jikó'o-de.

¹⁶ Te ka'an-de: Xáán ndá'u ni kuu ñuy ká'nu yá'a. Ni ñu'un-ña sá'ma fino jín já kuá'á, jín já ndí'í. Te ni ñu'un-ña oro jín yúu lúu, jín perla.

¹⁷ Ko nuu ñin hora te ni naa i taká ndatiñu kúká yá'a. Achí-de. Te taká chaá xín barco, jín taká chaá jíká jín barco, jín cháa jíká nuu mar, jín taká ja kásatiñu nuu mar, ni ka'in jiká-na-de.

¹⁸ Te ni kajinj-de ñu'ma ja kayú-ña. Te ni kákana jaa-de: Ndé inga ñuy kúu ja kétá'an jín ñuy ká'nu yá'a, áchi-de.

¹⁹ Te ni kachu'un-de tikachá ñu'un xini-dé. Te ni kande'e-de ni kákana jikó'o-de: Xáán ndá'u ni kuu ñuy ká'nu yá'a. Chi taká chaá ni kañava'a barco, ni kakuu kúká-de jín taká ndatiñu ya'u ñáva'a-ña. Te nuu ñin hora te ni tuchá i.

²⁰ Ná nduvatú ini-ro já ní ta'an-ña, róo ándivi, jín taká róo ñayivi ndóo, chaá apóstol, jín cháa kájani tu'un Dios. Chi Dios ni nani'in tá'an-ya jín-ña ja sikí róo. Achí-de.

²¹ Yúan-na te ñin ndajá'a ní'in, ni ñin-ya ñin yuu natu'un ñin yosó ká'nu. Te ni skána-ya núu mar. Te ni ka'an-ya: Súan ñi'in tuncháa Babilonia ñuy ká'nu, te ma núkuiñi kuti-gá.

²² Te ma kúni so'o-ga-ro ndusú yaq chaá káchaa, ni chaá jíta, ni chaá kátivi xkuili jín corneta. Te ma ní'in-gá-ro ní ñin chaá sá'a taká ndatiñu, ni ja ní'in molino ma kúni so'o kuti-gá-ro.

²³ Te ma ndíi ncháa-ga nuu-ro jín ndúa linterna. Te ma kúni so'o-ga-ro ka'an yii jín ñás'í. Chi chaá kajaan kaxikó núu-ro, chaá kakuñá'nu ini ñuyivi ní kakuu-de, te jín tíñu ñáva'a ni xndá'u-ro ndíivi ñayivi.

²⁴ Te nuu-ñá ni ndenda niñi cháa ni kajani tu'un Dios, jín niñi ñayivi ndóo, jín niñi taká ñayivi ní kaja'ni-í ini ñuyivi yá'a. Achí-ya.

19

Kivi nákana jaa-i Dios ini ándivi

¹ Yúan-na te ni jini so'o-ri ni kuvaq ñin ñayivi kuá'a ichi ándivi, ja ní kaka'an-i: Xáán va'a Dios. Ná nákana jaa-yó-yá. Ná ká'an jín'ún-yó jín-yá, chi ni nama-ya yóo jín fuerza-ya.

² Chi sándaq va'a-ya jín tú'un ndaa. Ni nakuxndíi-ya sikí ñá'an kuáxán-ún, ja ní stívi-ña ñuyivi jín tú'un tini ini-ña. Te ni nani'in tá'an-ya jín-ña já ní jacha-ña niñi mozo-ya, áchi-i.

³ Te inga jínu nî kaka'an-i: Xáan va'a Dios, chî ñu'ma kayú-ña-ún, kána-ni ní káni ní kuia, áchí-i.

⁴ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu jín ndíkúun kiti nî kajukuiñî jítí-de nuu ñú'un. Te nî kachíñú'ún-de Dios ja káncha-ga mesa tá'ú-yá tiñu. Te nî kaka'an-de: Amén, xáan va'a Dios, áchí-de.

⁵ Te onde nuu mesa-ún nî ka'an iin tu'un: Taká róo mozo Dios máa-yó, jín róo ja kájandatu nuu-yá, kúu lúli kúu ñá'nu-ró, ná nákana jaa-ró-yá, áchí.

⁶ Te nî jini so'o-ri nátu'un káka'an ñayivi kuá'a, nátu'un ní'in kua'a ndúcha, xí nátu'un ká'an taja: Xáan va'a Dios máa-yó, chî tá'ú-yá tiñu te tiiin-ya taká poder.

⁷ Ná kúsiyí xáan iní-yo. Te ná nákana jaa-yó-yá. Chî a nî jaq kivi tánda'a máa Lélú. Te ñási'yá, a ío tú'a-ña.

⁸ Te nî ní'in-ña tu'un ja kú'un-ña sá'ma fino ja ndóo ío te ndii ncháa. Chî sa'ma fino-ún kákuu tiñu ndaa nî kasá'a ñayivi ndóo, áchí.

⁹ Te nî ka'an ndajá'a-yá-ún jín-rí: Chaa tu'un yá'a: Xáan ndatu kákuu ñayivi ní kana-ya xiní-í ja ná kóngoy-i nuu ío xiní tánda'a máa Lélú, áchí-ya. Te nî ka'an-ga-ya jín-rí: Yá'a kúu tu'un ndaa nî ka'an Dios, áchí-ya.

¹⁰ Te nî jukuiñî jítí-rí nuu já'a-yá ja chíñú'ún-rí-ya núú. Te nî ka'an-ya jín-rí: Ma sá'a-ró súan. Chî suni mozo-ya kúu-ri jín-ró jín ñani-ro ja kájani ndaa tu'un Jesús. Ná chíñú'ún-ró máa Dios, áchí-ya. Chî tu'un nî ka'an ndaa Jesús kúu modo jáni-yó tú'un-ya.

I'a skkuu tu'un jín I'a ká'an ndaa

¹¹ Te nî jini-ri ja núña andívi. Te nî kenda-ni iin caballo kuíjin. Te I'a yóso-tí, nání-yá I'a ndaa, I'a skíkuu. Te jín tu'un ndaa sándaag ndaa-ya te kuatá'an-ya.

¹² Te nduchi-yá káa nátu'un yáá ñú'un. Te xiní-yá ñú'un kua'a corona. Te yóso iin sí'ví ja ní iin tú juku'un iní, chî máa-ni máa-yá jini.

¹³ Te yúsukun-yá iin tikachí niñí. Te nání-yá tu'un Dios.

¹⁴ Te iin tikunî andívi, nî kándikin-de-ya káka'an-de jín-yá káyoso-dé caballo kuíjin. Te káñu'un-de sa'ma fino xaaj ja ío ndoo te kiyj.

¹⁵ Te yu'u-yá kenda iin machete xaaj, náva'a jín machete-ún stují-yá taká ñayivi. Te tá'ú-yá tiñu nuu-í jín bastón kaa. Te kuañu-ya sikí uva kaxin-ya. Yuán kúu ja kití iní Dios, I'a tiiin taká poder.

¹⁶ Te nuu tikachí-yá jín núú sá'nda-ya yóso sí'ví yá'a: Rey nuu taká rey, te Jito'o nuu taká jito'o, áchí.

¹⁷ Te nî jini-ri iin ndajá'a ja kándii-ya núú ndíkandii, te nî kana jaa-ya jín taká tisaa kándéché sáva andívi: Ña'an te ndutútú-ró núú kúxini-ró sá'a Dios ñá'nu,

¹⁸ náva'a kee-ro kúñu rey jín capitán, jín kúñu chaq nî'in, jín kúñu caballo jín cháa káyoso-tí, jín kúñu taká-ga ñayivi ja kájika ndicha-na jín ja kákuu mozo, ja lúli jín ja ñá'nu, áchí-ya.

¹⁹ Te nî jini-ri nuu máa kiti xáan-ún jín núú taká rey ñayivi, nî kácutútú-de jín soldado-de ja kuatá'an-de jín I'a yóso caballo kuíjin jín taká soldado-ya.

²⁰ Te kiti xáan-ún kua'an-ti preso jín cháa nî jani tu'un tú'ún ja ní sá'a kua'a-dé tunj nuu-tí, te jín tuni-ún nî xndá'ú-de ñayivi ní káki'in tunj kiti-ún jín ja ní kachíñú'ún ndosó-ti. Ndúú chaq yá'a, nî kenda-de kua'an chakú-de nuu laguna ñu'un ja kayú jín azufre.

²¹ Te sava-ga chaq-ún nî kají'i-de jín machete ja kenda yu'u I'a yóso caballo kuíjin. Te taká tisaa, nî kanda'a chíi-ti ní kayee-ti kuñu-de jíná'an-de.

20

Tu'un sikí mil kuia jín juicio sikí ku'ng

¹ Te nî jini-ri ja íchi andívi ní kuun iin ndajá'a tiiin-ya ndákáa tunchi kúnú xáan, jín iin cadena ká'nu.

² Te nî katiiin-ya kóo ká'nu, koq áná'án, kiti kúu ku'ng Satanás. Te nî ju'ni-ya-ti ja ná kúnu'ni-ti mil kuia.

³ Te nî skívi-ya-ti kua'an-ti túnchi kúnú. Te nî jasu-ya-ti. Te nî sákútu-yá sikí-ti, jín sello, náva'a tuká xndá'ú-ga-ti taká nación. Chî onde ná jínu mil kuia, yúan-na te jínu ñú'ún ja ndají núnda-ga-ti.

⁴ Te nî jini-ri tiiin mesa. Te chaq káxiukú mesa-ún kákuu ja sándaag tiñu. Te suni nî jini-ri añú ñayivi ní kaxiti xiní-í, sikí ja ní kájani ndaa-i tu'un Jesús jín tú'un Dios, ní tú ní kachíñú'ún-i kiti-ún ní ndoso-ti, ní tú ní kájatá'ú-i tunj-ti kúnchaq chaan-í, ní iní nda'a-í. Te nî kanachakú-i. Te nî katá'ú-i tiñu jín Cristo iin mil kuia.

⁵ Ñayivi yá'a kákuu ja náchaku xna'an-ga. Ko sava-ga ndiyi-ún, tú ní kánachaku-i onde ná jínu mil kuaia.

⁶ Xáán ndatu koo ñayivi ndóo ja náchaku-i xna'an-ga. Ma kúu-i vuelta uú, chí sua nduu-i sutu nuu Dios jín núu Cristo, te tá'ú-i tíñu jín-yá mil kuaia.

⁷ Te onde ná jínu mil kuaia-ún, te ndaji Satanás nuu kándeé preso.

⁸ Te kenda xndá'ú nación ká'io ndákúun lado ñuyivi, ñuu Gog jín ñuu Magog, náva'a stútú ñayivi já kuátá'an-i. Te koo kua'a xáan-í nátu'un ñití yú'u mar.

⁹ Te ñi chakoyo-i onde ní ñuyivi. Te ñi kajikó ndúu-i nuu ká'jin taká ñayivi ndóo jín ñuu ja maní-í jín. Ko Dios ñi skúun-ya ñú'un ichi ándiví. Te ñi kanduxia-i.

¹⁰ Te kui'na já ní xndá'ú ñayivi-ún, ñi skée-ya kuá'an nuu laguna ñu'un ja kayú jín azufre. Te suni yúan kándeé kiti xáan-ún jín cháa ñi jani tu'un tú'ún. Te yúan ndo'o-de ndúu ñúu ní káni ní kuaia.

Tu'un mesa ká'nu ku'jin ándiví

¹¹ Te ñi jini-rí ñi mesa ká'nu ku'jin, jín l'a kánchaa mesa-ún. Te nuu máa l'a-ún ñi kuxio ñuyivi jín ándiví. Te tuká ní ní'in núu kúxiukú.

¹² Te ñi jini-rí taká ndiyi, ja ñá'nu ja lúli, ká'jin-i nuu Dios. Te ñi juña-ya taká libro. Te suni ñi juña-ya ingá tutu nání libro chakú. Te ñi sánda-ya tíñu ndiyi-ún jín'an-i, nú ndasa káa tu'un yóso nuu tutú-ún, ná ñi ñi tíñu ñi kasá'a-i.

¹³ Te nducha mar, ñi naku'a-a-cha ndiyi ká'jin chí-cha. Te kue'e jín infierno, ñi kanaku'a ndiyi ja ká'jin. Te ñi kakundaa kuachi-i ná tíñu ñi kasá'a ñi ñi.

¹⁴ Te ñi skée-ya infierno jín kué'e ká'jan nuu laguna ñu'un. Ya'a kúu modo kuu-i vuelta uú.

¹⁵ Te ñayivi tú ní ndénda sí'ví-i nuu libro chakú, te ñi skána-ya-í kua'an-i nuu laguna ñu'un.

21

Ñuyivi jáa jín ándiví jáa

¹ Yúan-na te ñi jini-rí ñi andiví jáa jín ñi ñuyivi jáa. Chí andiví xnáñúu jín ñuyivi xnáñúu ní nda'va. Te tuká mar ñi ío.

² Te máa-rí Juan ñi jini-rí ñuu ñi já kúu ñuu Jerusalén jáa, ja ní kuun ichi ándiví ní kenda nuu Dios. Te ío tu'a nátu'un ñi ñasi'í ja ío tu'a-ña tánda-a-ña jín yí-ña.

³ Te ichi ándiví ní jini so'o-rí ñi tu'un ñi ka'an jaa: Vina te ncháa ve'e Dios jín ñayivi. Te kunchaa-ya jín-i. Te kuu-i ñayivi máa-yá. Te máa-yá, kuu-ya Dios máa-i te kunchaa-ya jín-i.

⁴ Te naku'a Dios taká nducha núu-í. Te ma kúu kuti-gá-i. Te tuká koo ja ndúku'a iní-i, ní ja ndé'e-í, ní ja jatú-í, chí a ñi nda'va-ya tíñu xnáñúu. Achí.

⁵ Te ñi ka'an l'a kánchaa mesa-ún: Kuni so'o-ró, chí ruu nasajáa-rí taká ndatíñu, áchí-ya. Te ñi ka'an-ga-ya jín-rí: Chísó tú'un yá'a, chí taká tu'un yá'a, tu'un ndaa tu'un ndija kúu, áchí-ya.

⁶ Te ñi ka'an-ya jín-rí: A ñi kuu. Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jín letra Omega, nuu kéj'á jín núu ndí'i. Te ñayivi jichí nducha, ku'a-a-rí sóko ndúcha chakú ko'o sáni-i.

⁷ Te cha kundéé, ní'in tá'u-dé taká ndatíñu, te kuu-rí Dios máa-de, te máa-de kuu-de se'e-rí.

⁸ Ko ñayivi já káyu'ú ja tú kákandja, ja káchá'an, ja ká'ja ni ndiyi, ja kás'a téné, ja kátivi, ja káchiñú'un ndosó, jín taká ja káka'an tu'un tú'ún, ñayivi yá'a kuñi-i nuu laguna ñu'un nuu kayú jín azufre. Súan kuu-i vuelta uú.

⁹ Yúan-na te ñi ndajá'a já usia-ya ní katín usia ko'o já ñu'un ndí'usia kue'e sandí'i-na, ñi cha-ya núu-rí. Te ñi ka'an-ya jín-rí: Ña'an, te ná stá'an-rí ñi ña'an núu-ro já kúu ñasi'í máa Lélú, áchí-ya.

¹⁰ Te jín máa Espiritu ñi jaka-ya rúu ñi ja'an-rí xiní ñi yuku súkún ká'nu. Te ñi stá'an-ya ñuu ñi Jerusalén nuu-rí ja kúun vai ichi ándiví onde nuu Dios.

¹¹ Ndiso ndua Dios. Te ndíi ncháa nátu'un yuu lúu, nátu'un yuu kuí ndí'í, te ndíi ní'ni nátu'un vidrio.

¹² Te ñáva'a ñi nama ñuu ká'nu súkún. Te suni ñáva'a uxí uú yuxé'é. Te yuxé'é-ún ká'jin uxí uú ndajá'a-yá. Te yuxé'é-ún káyošo sí'ví ndí'uxí uú tata se'e Israel.

¹³ Ichi núu kána ndikandii ío uní yuxé'é. Ichi norte ío uní yuxé'é. Ichi sur ío uní yuxé'é. Ichi núu kée ndikandii ío uní yuxé'é.

¹⁴ Te nama ñuu-ún, ñáva'a uxí uú cimientó. Te sikí yúan yóso uxí uú sí'ví ndí'uxí uú apóstol máa Lélú Dios.

¹⁵ Te ndajá'a ká'an jíin-rí-ún, tíin-ya ñin vara oro ja chíku'a-á-ya ñúu, jíin táka yuxé'é, jíin namá ñúu.

¹⁶ Te ñin ñúu ío kuun jiki kúu. Te ñin núu-ni ja káni jíin já jichá. Te ñi chíku'a-á-ya ñúu jíin vara-ún, te ñi jinu uú mil kuun ciento kilómetro, ja káni, jíin já jichá, jíin já súkún, ñin núu-ni kúu.

¹⁷ Te suni ñi chíku'a-á-ya namá ñúu-ún. Te ñi jinu ñin ciento uú xiko kuun yíki ku'a cháa, ja súni ku'a ndajá'a-ya kúu.

¹⁸ Te namá ñúu-ún kúu yuu kuí ndí'í. Te ñúu kúu máa nían oro, nátu'un vidrio ndíi ní'ni.

¹⁹ Te cimientu ñúu-ún, ñi kúkútu jíin táka yuu lúu. Ja xnáñúu kúu yuu kuí ndí'í. Ja úu kúu yuu ncháa kuí. Ja uní kúu yuu ncháa pinto. Ja kúun kúu yuu kuí.

²⁰ Ja ú'un kúu yuu pinto. Ja íñú kúu yuu ku'a pinto. Ja usiá kúu yuu kuí méku. Ja uná kúu yuu kuí ncháa. Ja ñin kúu yuu kuáán. Ja uxí kúu yuu kuí kuíjin. Ja uxí ñin kúu yuu color naranja. Te ja uxí uú kúu yuu ndí'í.

²¹ Te ndí'uxí uú yuxé'é-ún kákuu uxí uú perla, ja ñin yuxé'é, te ñin perla. Te nuyá'u ñúu-ún kúu máa nían oro ja ndíi ní'ni nátu'un vidrio.

²² Te tú ní jiní-rí ve'e íi ñi ñúu, chí ve'e íi ñi ñúu-ún kúu máa Dios, I'a tíin taká poder jíin máa Lélú.

²³ Te ñúu-ún, tú níni ndíkandii ni yoo ja stúun, chí ndua máa Dios ndíi ncháa, te máa Lélú kúu lámpara.

²⁴ Te ñayivi ní kakaku, kaka kuu-i jíin ndúa ñú'un-ún nátu'un jíin lámpara. Te taká rey ñuyívi, kikoyo-de ñúu-ún jíin táka ndatíñu luu-de, te ka'an jíin'ún-de jíin-ya yúan.

²⁵ Te yuxé'é ñúu-ún, ma nándasú kuti já ío-ni ndúú, te ma kóo-ga akuáa yúan.

²⁶ Te iní ñúu-ún kinchaka-de taká ndatíñu luu jíin ndatíñu jíin'ún ío iní ñuyívi.

²⁷ Te iní ñúu-ún ma ndívi kuti ní ñin ñayivi chá'an, ni ja sá'a tíñu ñáa, ni ja ká'an tu'un tú'ún, chí máni máa-ni ñayivi já káyoso sí'ví-i nuu libro chakú máa Lélú.

22

¹ Yúan-na te ñi stá'an-ya ñin yucha nducha chakú nuu-rí. Te ndíi ní'ni-cha. Te kána-cha núu mesa tá'ú tíñu Dios jíin máa Lélú.

² Te jika-cha sáva ma ñú nuyá'u ñúu-ún. Te ndúú lado yucha, ká'jin yunu chakú, ja já'a uxí uú nuu ndé'g, ndita'an yoo kúun nde'g. Te nda'a yúnu-ún kákuu ja sá'a tana táka ñayivi.

³ Te tuká koo ni ñin tu'un tásí, chí mesa tá'ú tíñu Dios jíin Lélú kúnchag iní ñúu-ún. Te mozo-ya, kuatíñu-i nuu-ya jíná'an-i.

⁴ Te kuní-i nuu-ya. Te koso sí'ví-ya chaan-í.

⁵ Te ma kóo kuti-ga akuáa yúan. Te tuká kájinu ñú'ún-i ja stúun luz, ni ja stúun ndikandii. Chí máa Tatá Dios, stúun-ya nuu-í. Te tá'ú-i tíñu ñí káni ñí kuí.

Taká tíñu ja kánúú cháa yachí

⁶ Te ñi ka'an-ga-ya jíin-rí: Tu'un ndaa tu'un ndija kúu tu'un yá'a. Te máa Tatá Dios, Jito'g cháa ndoo ja ní kajani-de tu'un-ya, ñi tájí-ya ndajá'a-ya náv'a a stá'an-ya núu mozo-ya táka tíñu ja kánúú cháa yachí.

⁷ Te jandáa ja ncháa yachí-rí. Achí-ya. Xáán ndatu ñayivi skíkuu tu'un ká'an tutu yá'a.

⁸ Te ruu Juan kúu ja ní jini so'or-rí te ñi jiní-rí taká tíñu yá'a. Te nuu ní ndí'í ñi jini so'or-rí, jíin já ní ndé'é-rí, te ñi jukuiñí jíití-rí nuu já'a ndajá'a I'a ñi stá'an taká tu'un yá'a nuu-rí, ja chíñú'ún-rí-ya núu.

⁹ Te ñi ka'an-ya jíin-rí: Ma sá'a-ró súan, chí ruu, suni mozo-ni kúu-rí jíin-ró, jíin ñani-ro já kájaní tu'un Dios, jíin ñayivi káskíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. Sua ná chíñú'ún-ró máa Dios, achí-ya.

¹⁰ Te ñi ka'an-ga-ya jíin-rí: Ma kasú-ro tú'un ká'an tutu yá'a, chí a ñi kuyani kivi.

¹¹ Ñayivi sá'a tíñu ñáa, ná kúkuu-i jíin tíñu ñáa-ún. Ñayivi káchá'an, ná kéndoo chá'an-i. Ñayivi sá'a tíñu va'a, ná kúkuu-i jíin tíñu va'a-ún. Te ñayivi ndóo, ná kúkuu-ga-i jíin tú'un ndoo.

¹² Kuni so'or, chí ncháa yachí-rí, te kii ya'u jíin-rí, náv'a a ku'a-rí ya'u ñin ñin-i ndasa tíñu ñi kasá'a-i.

¹³ Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin letra Omega, nuu kéjá'a jíin núu ndí'í, ja xnáñúú jíin já sándí'í-na. Achí-ya.

¹⁴ Xáán ndatu ñayivi skíkuu tíñu ñi tá'ú-ya, náv'a a ñin tá'u-í jaá-i nuu yunu chakú, te kivi koyo-i ichi yuxé'é iní ñúu-ún.

¹⁵ Ko yatá ve'e kuiñi tí'ina, jíin já kasá'a tíñu ñav'a, jíin já tíni iní, jíin já ká'a ni ndíyi, jíin já káchiñú'ún ndoso, jíin táka ja kúsí iní xndá'ú tá'an.

¹⁶ Máá-rí kúu Jesús ja ní tájí-rí ndajá'a-rí kújaa nuu-ro jíná'an-ró, nává'a kani ndaa-ya tú'un taká tiñu yá'a nuu tíku'nj kákandjá. Máá-rí kúu nátu'un yo'ojá kúu tata David. Te suni kúu-ri nátu'un tiñuú xíní já ndii ndáxín tíkuáán-na.

¹⁷ Te máá Espíritu jíin ñá'an tánda'a káka'an: Ñá'an-ní, áchí. Te ñayivi jíni so'ojá, ná ká'an-i: Ñá'an-ní, achí-i. Te ñayivi jichí nducha, ná kii-i. Te ñayivi kuní, ná kó'o sání-i nducha chakú.

¹⁸ Te ká'an xaan-ri nuu taká ñayivi jíni so'ojá tú'un ká'an tutu yá'a: Nú ndé iin ñayivi ná chísó-ga-i nuu tú'un yá'a, te Dios, chísó-yá tundó'o yóso núu tutu yá'a sikí-í.

¹⁹ Te nú ndé iin ñayivi kuánchaa-i yakú tú'un ja ká'an tutu yá'a, te Dios kuanchaa-ya tá'u-í ja yí'i nuu libro chakú, jíin iní nuu ij, sikí tú'un ja yóso núu tutu yá'a.

²⁰ Súan ká'an I'a ká'an ndaa taká tú'un yá'a: Jándaa ja ncháa yachi-ri, áchí-ya. Súan ná kóo Amén. Ñá'an-ní Tátá Jesús.

²¹ Tú'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíin taká-ro jíná'an-ró. Amén.